

งานประชุม

NORTHERN RESEARCH

วิชาการ ระดับชาติ 11th

นอร์ทเทิร์นวิจัย ครั้งที่

11th

“เทคโนโลยี AI
เพื่อการพัฒนาชุมชน
อย่างยั่งยืน”

30 MAY
2025

วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

ฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ

วารสารสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ
“นอร์ทเทิร์นวิจัย” ครั้งที่ 11 ประจำปีการศึกษา 2567
“เทคโนโลยี AI เพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน” วันศุกร์ที่ 30 พฤษภาคม 2568

จัดทำโดย

ฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

ปีที่พิมพ์

พฤษภาคม 2568

จำนวนพิมพ์

100 เล่ม

ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไตรรัตน์ ยืนยง

ดร.วีรพงษ์ สุทาว์น

ดร.หัสชัย ตั้งมั่งมี

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิรินี ว่องวิไลรัตน์

อธิการบดีวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

รองอธิการบดีอาวุโส

รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา

หัวหน้าฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ

กองบรรณาธิการบริหาร

ดร.วัลย์ลักษณ์

พันธุรี

นายประวิทย์

ห่านไต้

นางสาวจันจิรา

สุขอยู่

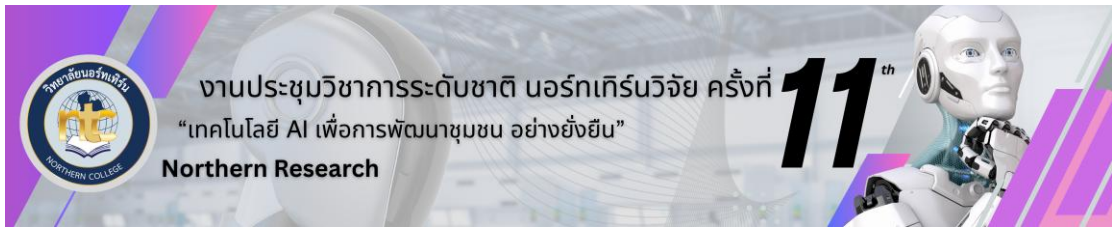
นายพลิชฐ์

มณีอินทร์

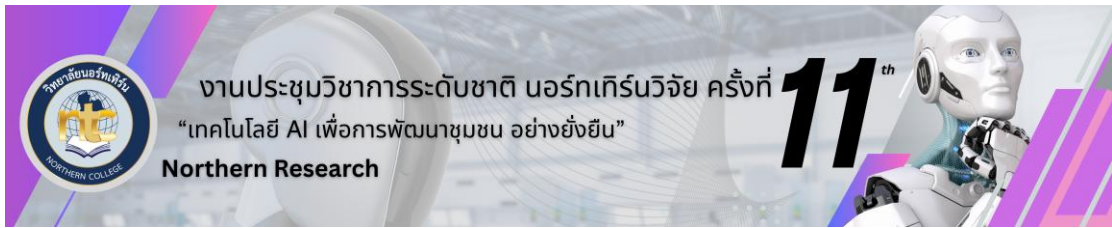
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิผู้ประเมินบทความ (Peer Review)

ศาสตราจารย์ ดร.นรินทร์	สังข์รักษา	มหาวิทยาลัยศิลปากร
รองศาสตราจารย์ ดร.พิชัยรัฐ	หมื่นด้วง	วิทยาลัยพิษณุพนธ์
รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา	เคณาภูมิ	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
รองศาสตราจารย์ ดร.กัญญามน	กาญจนาทวิกุล	นักวิชาการอิสระ
รองศาสตราจารย์ ดร.อติพร	เกิดเรือง	มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด
รองศาสตราจารย์ ดร.ภูมิพัฒน์	รักพรมงคล	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.วิชญานัน	รัตนวิบูลย์สม	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.อรสา	เตติวัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
รองศาสตราจารย์ ดร.ปาจริย์	ผลประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.เพชรรา	บุคสีทา	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
รองศาสตราจารย์ ดร.บัณฑิต	สวรยาวิสุทธิ	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
รองศาสตราจารย์ ดร.ณรงค์ศักดิ์	หนูสอน	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ ดร.ปัทมา	สุพรรณกุล	มหาวิทยาลัยนเรศวร
รองศาสตราจารย์ สฤณ	พรมสายใจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ตรรกพร	สุขเกษม	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิษณุ	บุญนิยม	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กรรณิกา	อุสสาสาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ชาลีสา	ศิริธรรมเกตุ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประจวบ	ขวัญม้น	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พฤษภูมิพล	พฤษภูมิพล	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกอร	บุญมี	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คุณาพร	โฉมจิตร	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อธิพงษ์	เพชรสุทธิ	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นาวัน	นิลแสงรัตน์	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศศิธรดา	แพงไทย	วิทยาลัยพิษณุพนธ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎา	วัฒนศักดิ์	วิทยาลัยนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุบัน	พรเวียง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชนีวรรณ	บุญอนนท์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมภาณดา	จันดาหัวดวง	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิผู้ประเมินบทความ (Peer Review)

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปณิสรา จรัสวิญญู	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กฤษฎา ต้นเปาท์	มหาวิทยาลัยเนชั่น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กมลทิพย์ คำใจ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภาศิริ เขตปิยรัตน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัตนา สิทธิอ่วม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เผด็จ ทุกข์สุญ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สำราญ บุญเจริญ	วิทยาลัยนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิภาวรรณ พิสิฐเวช	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ธนัช กนกเทศ	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษบา ชมิคท์	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อมรศักดิ์ โพธิ์อำ	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรารุช สายจันมา	วิทยาลัยนครราชสีมา
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไตรรงค์ เปลี่ยนแสง	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พลอยพรรณ สอนสุวิทย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ ยอดวิญญูวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นรุตม์ บุตรพลอย	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปราณี เลิศแก้ว	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มณฑา หมี่ไพรพุกษ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัจฉรา ดลวิทยาคุณ	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จักรกฤษณ์ เคลือบวัง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวรรณี สร้อยสงค์	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ดร.เปรมจิต มอร์ชิง	วิทยาลัยชุมชนตาก
ดร.อภิชาติ ดวงธิสาร	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ดร.มงคล จิตรโสภิน	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
ดร.ธนพลอยสิริ สิริบรรสพ	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
ดร.อัษฎานิชษฐ์ โคตรชัย	มหาวิทยาลัยปทุมธานี
ดร.นิพัทธ์พนธ์ สนิทเหลือ	สถาบันเทคโนโลยีแห่งสุวรรณภูมิ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิผู้ประเมินบทความ (Peer Review)

ดร.วิวัฒน์	ทวีทรัพย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ดร.กรรณิการ์	ทองรักษ์	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ดร.คุณัญญา	เบญจวรรณ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ดร.วัลภา	ศรียทองพิมพ์	มหาวิทยาลัยนานาชาติแสตมฟอร์ด
ดร.นรินทร์	เนื่องวัง	มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น
ดร.สุวรรณา	พลอยศรี	มหาวิทยาลัยพายัพ
ดร.ไอลดา	สุนาค	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร.ศิริธร	เอียบศิริเมธี	วิทยาลัยนครราชสีมา
ดร.ครรชิต	สุนาค	มหาวิทยาลัยนเรศวร
ดร.กิตติพัทธ์	เอี่ยมรอด	สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดตาก
ดร.พจ.ศิริพร	พจน์พาณิขพงศ์	วิทยาลัยนครราชสีมา
ดร.พุดมิงค์	มากมาย	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ดร.น.สพ.เมธี	สุทธศิลป์	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ดร.นฤมล	เอกธรรมสุทธิ	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ดร.รุจิระชัย	เมืองแก้ว	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ดร.สถาพร	สาภา	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
ดร.พัชรภัทร	นันทวรพล	วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

สารจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไตรรัตน์ ยืนยง

ในนามของวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น ขอต้อนรับผู้นำเสนอผลงานวิจัย และผู้เข้าร่วมงานประชุมวิชาการระดับชาติ “นอร์ทเทิร์นวิจัย” ครั้งที่ 11 ประจำปีการศึกษา 2567 ภายใต้หัวข้อ “เทคโนโลยี AI เพื่อการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน” ที่จัดขึ้นในครั้งนี้ โดยได้รับเกียรติจาก สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย (สสอท.) สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) มหาวิทยาลัยปทุมธานี มหาวิทยาลัยเวสเทิร์น มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิทยาลัยชุมชนตาก วิทยาลัยนครราชสีมา วิทยาลัยพิชัยบดินิต และมหาวิทยาลัยเนชั่น ที่เป็นสถาบันร่วมจัดงานฯ ครั้งนี้

- ขอขอบคุณ ดร.พันธุ์เพิ่มศักดิ์ อารุณี ผู้ช่วยปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ที่ให้เกียรติเป็นประธานเปิดงานประชุมวิชาการระดับชาติฯ ในครั้งนี้

- ขอขอบคุณ คุณกิตติ ยุวะเวช นักวิเคราะห์นโยบายและแผนปฏิบัติการกองขับเคลื่อนการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม (อววน.3) ผู้แทนจากสำนักงานปลัดกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

- ขอขอบคุณวิทยากรบรรยายพิเศษ ศาสตราจารย์ ดร.ปรัชญนันท์ นิลสุข อาจารย์สาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษา ภาควิชาครุศาสตร์เทคโนโลยีและสารสนเทศ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี พระจอมเกล้าพระนครเหนือ

- ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณากลั่นกรองบทความวิจัยและวารสารวิชาการสืบเนื่องจากการจัดงานประชุมวิชาการระดับชาติฯ ทุกท่าน

- ขอขอบคุณหน่วยงานต่างๆ รวมทั้งนักวิชาการ นักวิจัย นักศึกษา ผู้เข้าร่วมนำเสนอผลงานวิจัย ผู้สนใจ และขอขอบคุณคณะกรรมการฝ่ายวิจัยและบริการวิชาการ คณะทำงานทุกส่วนและผู้เกี่ยวข้อง ที่ช่วยให้การประชุมวิชาการระดับชาติฯ ในครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไตรรัตน์ ยืนยง)

อธิการบดีวิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

สารบัญ

	หน้า
ปัญญาประดิษฐ์กับแรงขับเคลื่อนอุตสาหกรรมการแพทย์ในประเทศไทย	
ธีรวัฒน์ ธวัชรัตน์โกคิน และณณมิตร ธวัชรัตน์โกคิน.....	1
การยอมรับการใช้ AI ในการจัดทำแผนพัฒนาของเจ้าหน้าที่ด้านการวางแผนของกรม ปศุสัตว์	
สุระพรรณ จุลสุวรรณ.....	18
การประเมินความเสี่ยงของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในระบบนาแปลงใหญ่ในเขตภาคเหนือ ตอนบน	
อารีย์ เชื้อเมืองพาน, มนต์รี สิงหะวาระ และอัศวิน เผ่าอำนวยวิทย์.....	29
ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำ ในประเทศไทย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ	
สุรารภรณ์ ไชยเกษมศานต์.....	43
สมรรถนะของนักบัญชีที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชี ในจังหวัดนครราชสีมา	
พิทยา ผ่อนกลาง, สุนันทา ปาสาเลา, เพ็ญภัทรา เต็มพันธ์, สายสวาท โคตรสมบัติ และวริศรา วงษ์เตมีย์.....	58
ผลการจัดการเรียนการสอนร่วมกับการใช้ ChatGPT รายวิชาการเขียนโปรแกรม คอมพิวเตอร์	
บัวพรรณ คำเฉลา, ดิษฐยา เลนนี, ภูมิพัฒน์ โฉมวัฒนา และคณะภรณ์ คชกุล.....	66
ประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานสวนอุตสาหกรรมบางกะดีจังหวัดปทุมธานี	
ศักดิ์ดา เกิดการ, เตชะธร สุขชัยศรี และเฉลิมพล พิทักษ์บวรชัย.....	76
คุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่ใช้บริการของเทศบาล เมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม	
พิชัย สารภักดิ์, ประสิทธิ์ ทันสมัย และวิษณุ อินจะบก.....	90

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายของประชาชนที่สวนสุขภาพสมเด็จพระเจ้าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม	
พิชัย สารภักดิ์, ประสิทธิ์ ทันสมัย, ศิราพร แซ่ตั้ง และกมลมาศ แสงม่วง.....	105
ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนในเขตพื้นที่นครแม่สอด	
เอกฉันท ปันจี้ และอภิชาติ ดวงธิสาร.....	119
การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักฟุตบอลอาชีพ กรณีศึกษา สโมสรกำแพงเพชร เอฟซี	
กษิตศ พันธุ์ณรงค์ และอภิชาติ ดวงธิสาร.....	129
การส่งเสริมการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองตาก ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง อำเภอเมือง จังหวัดตาก	
ชญาวัฒน์ บัวบาน และอภิชาติ ดวงธิสาร.....	144
การส่งเสริมบทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในการส่งเสริมความมั่นคงทางด้านอาหาร กรณีศึกษาบ้านทึ่กะเปือ หมู่ที่ 5 ตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก	
เพชร พุนดำ และอภิชาติ ดวงธิสาร.....	160
การบริหารแบบมีส่วนร่วมของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก	
จิรพัส ตาสุธาณ และอภิชาติ ดวงธิสาร.....	175
การพัฒนาท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักปิง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ	
อภิชาติ ดวงธิสาร, สิทธิเดช วงศ์ปรัชญา, ปราโมทย์ เลิศขามป้อม, ธีรรัตน์ สรรเสริญ และอภิญา บุญประคม.....	190

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

**ความร่วมมือในการพัฒนาภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ สู่ความเข้มแข็งของชุมชนตาม
แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 –2570) ขององค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ**

อภิชาติ ดวงอิสาร, สิทธิเดช วงศ์ปรัชญา, ปราโมทย์ เลิศขามป้อม, อีราธัต สรรเสริญ
และอภิญญา บุญประคม.....

205

**การบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามกรอบแนวคิด POSDCoRB ของเทศบาล
ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก**

อภิชาติ ดวงอิสาร, สิทธิเดช วงศ์ปรัชญา, ปราโมทย์ เลิศขามป้อม, อีราธัต สรรเสริญ
และอภิญญา บุญประคม.....

220

**ความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ในการป้องกันการค้ำมนุษย์
ของอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก**

อภิชาติ ดวงอิสาร, สิทธิเดช วงศ์ปรัชญา, ปราโมทย์ เลิศขามป้อม, อีราธัต สรรเสริญ
และอภิญญา บุญประคม.....

235

การบริหารจัดการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

อภิชาติ ดวงอิสาร, สิทธิเดช วงศ์ปรัชญา, ปราโมทย์ เลิศขามป้อม, อีราธัต สรรเสริญ
และอภิญญา บุญประคม.....

250

**การบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ
BCG ขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักปึง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ**

อภิชาติ ดวงอิสาร, สิทธิเดช วงศ์ปรัชญา, ปราโมทย์ เลิศขามป้อม,
อีราธัต สรรเสริญ และอภิญญา บุญประคม.....

265

**การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการวาดภาพ ระบายสี
โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก**

โยชิตา ตะวันอรุณ, สุมิตรา ชาทานันท์, จูติ แก้ววรรณี พรหมบุตร
และนลธวัช ยุทธวงศ์.....

280

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำริน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก	
นลธวัช ยุทธวงศ์.....	293
การพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4	
ปภาอร โคตรระภู และกรรณิการ์ ทองรักษ์.....	304
การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้า นวัตกรรม เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	
กมลชนก ปลื้มบุญ และกรรณิการ์ ทองรักษ์.....	317
การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	
เมทินี จันทน้อย และกรรณิการ์ ทองรักษ์.....	329
การพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย	
ณภัทร จันท์กระจำ และกรรณิการ์ ทองรักษ์.....	342
การพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย	
อภิษฐา แปะหล้า และกรรณิการ์ ทองรักษ์.....	352
การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้โดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก	
ชญ์สินี ลออสกาเตือน, นันทิกร อุดมศิลป์, นลธวัช ยุทธวงศ์, จันทรา อ้ายจันแก้ว และพรรณนิภา ทองหล่อ.....	366

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทยโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทยของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอมือง จังหวัดตาก	
นิตยา โชติรสสกุล, จันทรา อ้ายจันแก้ว, นลธวัช ยุทธวงศ์, นันทิกร อุดมศิลป์, และอุบล ผลจันทร์.....	376
การพัฒนาคณิตศาสตร์โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่องเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอมือง จังหวัดตาก	
ศรชัย รุ่งเรืองวารี, นลธวัช ยุทธวงศ์, บุษราคัม จันทสุก, กรรณิการ์ ทองรักษ์ และพรรณนิภา ทองหล่อ.....	388
การพัฒนาทักษะการอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก	
ณัฐพงษ์ ภูผาขวัญข้าว, นลธวัช ยุทธวงศ์, บุษราคัม จันทสุก, กรรณิการ์ ทองรักษ์ และธัญญารัตน์ ศิริกลิ่นคำ.....	401
การส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์โดยใช้เกมการศึกษา โรงเรียนตากสินราช านุสรณ์ อำเภอมือง จังหวัดตาก	
จินตนา ก่อทองพนา, ไพรินทร์ บุหลัน, พวงพิศ เรืองศิริกุล, ศุภรัตน์ บุหลัน, ชวนชม เครือเขียว และนลธวัช ยุทธวงศ์.....	412
การแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่1 โดยใช้แบบฝึกทักษะ การอ่าน โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก	
วิมลวรรณ สร้อยทองดี, นลธวัช ยุทธวงศ์, กรรณิการ์ ทองรักษ์, ธัญญารัตน์ ศิริกลิ่น คำ และอลิศรา ประชารังสรรค์.....	421
การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามแนวคิดของเดวีส์ เพื่อ เสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	
อชิรญาณ บุตรขุนห้วย และกรรณิการ์ ทองรักษ์.....	431

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมในการทำเครื่องตีสมุนไพรมตามธาตุเจ้าเรือนสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1	
ทิพย์ฉัตร พรหมศิริ และกรรณิการ์ ทองรักษ์.....	444
การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเบสิกบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3	
ครรชิตพล อุ่นละม้าย และกรรณิการ์ ทองรักษ์.....	458
การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง พญายุทธะ สรร และวรรณยุกต์ไทย สำหรับผู้เริ่มต้นเรียนภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน	
พรรณราย คชพิชญ์ และกรรณิการ์ ทองรักษ์.....	471
การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3	
พัชรินทร์ จันใหม่ และกรรณิการ์ ทองรักษ์.....	483
การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง (e-Learning) เรื่อง ฝุ่นควันในภาคเหนือของประเทศไทยสำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	
นันท์ ศิริสุจินต์ และเดช สาระจันทร์.....	496
ภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก	
นลธวัช ยุทธวงศ์.....	509
การพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกมการศึกษา โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอมือง จังหวัดตาก	
ธาริตา แสงท้าว, นลธวัช ยุทธวงศ์, จารุวรรณ แก่นทรัพย์, จินตามณี เลิศมนโกฏ, พรรณนิภา ทองหล่อ และอุไรวรรณ บัวเจริญ.....	520

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

การพัฒนาทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานโรงเรียนตากสิน ราชานุสรณ์ อำเภอมือง จังหวัดตาก

ณัฐนรี ก่อลาเอกสุข, พวงพิศ เรืองศิริกุล, ไพรินทร์ บุหลัน, ศุภรัตน์ บุหลัน,
จิตติ แก้ววรรณิ พรหมบุตร และนลธวัช ยุทธวงศ์..... 540

การพัฒนาทักษะการอ่านคำควบกล้ำโดยใช้แบบฝึกภาพประกอบของนักเรียนชั้น ประถมศึกษา ปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

เกศรินทร์ สิงห์ดีเรก, จารุวรรณ แก่นทรัพย์, นลธวัช ยุทธวงศ์, จินตามณี เลิศมโนกุล,
จันทรา อ้ายจันแก้ว และวรพร ปะยะนันท์..... 555

การพัฒนาเด็กที่มีสมาธิสั้นโดยใช้กิจกรรมงานประดิษฐ์โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

พลวัต ฐิติพนาวลัย, นันทิกร อุดมศิลป์, จันทรา อ้ายจันแก้ว, อุบล ผลจันทร์
และนลธวัช ยุทธวงศ์..... 566

การพัฒนาทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตากประถมวิทยา อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

เจนณรงค์ มาเกิด, จารุวรรณ แก่นทรัพย์, นลธวัช ยุทธวงศ์, จินตามณี เลิศมโนกุล
และพรรณนิภา ทองหล่อ..... 580

การพัฒนาการอ่านโดยใช้เกมส่กดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนตาก สินราชานุสรณ์ อำเภอมืองตาก จังหวัดตาก

กัญยากร เวียงกาหลงกุล, จันทรา อ้ายจันแก้ว, นลธวัช ยุทธวงศ์, นันทิกร อุดมศิลป์,
พรรณนิภา ทองหล่อ และอลิศรา ประชารังสรรค์..... 594

สื่อแนะนำประเมินภาวะเครียดและภาวะซึมเศร้าเบื้องต้น

รุ่ง หนูล้อม, และพิมพ์ลอย..... 601

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การพัฒนารูปแบบการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนใน โรงพยาบาลเหนือคลอง จังหวัดกระบี่	
ณัทญา นวลเอียด.....	617
รูปแบบการออกกำลังกายโดยประยุกต์ใช้แบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพน เตอร์ เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ	
อุบลทิพย์ ไชยแสง, นิวัติ ไชยแสง, อุไรวรรณ ศิริธรรมพันธ์ และอาภาดี เจ๊ะอาแดร์.....	636
ต้นแบบรถไฟฟ้าย่านวัดศุขขนาดเล็ก	
ภัทรนันท์ จันทร, มณฑการณ ศิลาเพชร และสวัสด์ ยุคะล้ง.....	656
ความเข้มข้นของธาตุเหล็กในน้ำดิบและน้ำประปาที่ผลิตด้วยระบบประปาผิวดิน พื้นที่ จังหวัดพระนครศรีอยุธยา	
อุสุม่า หาญโซะ, อัจฉรา สุโต, มินตา ธาริจิตร และวิภาญดา ทองเนื้อแข็ง.....	671
การประเมินทักษะสมองในเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลป่า ก่อดำ จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2567	
สุเวช พิมน้ำเย็น, ธัญลักษณ์ วงกรู, วิภาภรณ์ โนใจ, นิภาพร ชัยรัตน์ และชนิษฐา เชื้อเมืองพาน.....	682

ปัญญาประดิษฐ์กับแรงขับเคลื่อนอุตสาหกรรมทางการแพทย์ในประเทศไทย Artificial Intelligence A Driving Force for the Medical Industry in Thailand

ธีรวัฒน์ ธวัชรตันโกคิน¹ นฤมิตร ธวัชรตันโกคิน²

Theerawat Thawanratphokin¹ Narumit Thawanratphokin²

บทคัดย่อ

ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาอุตสาหกรรมทางการแพทย์ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ด้วยศักยภาพในการเพิ่มความแม่นยำ ลดข้อผิดพลาด และปรับปรุงประสิทธิภาพในระบบสุขภาพ AI ช่วยสนับสนุนการวินิจฉัยโรค การพัฒนายา การจัดการข้อมูลสุขภาพ และลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการสุขภาพ โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทที่ขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ ระบบ Telemedicine และการวิเคราะห์ภาพถ่ายทางการแพทย์ด้วย AI ได้เพิ่มโอกาสให้ประชาชนได้รับการรักษาอย่างเท่าเทียม ทั้งนี้ AI ยังช่วยสร้างนวัตกรรมใหม่ เช่น แอปพลิเคชันสุขภาพส่วนบุคคล การวิจัยและพัฒนายา และการจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อสนับสนุนการวางแผนทรัพยากรสุขภาพในระดับประเทศ อย่างไรก็ตาม ประเทศไทยยังเผชิญกับความท้าทาย เช่น การขาดแคลนบุคลากรที่เชี่ยวชาญด้าน AI โครงสร้างพื้นฐานที่ยังไม่เพียงพอ และปัญหาด้านความเป็นส่วนตัวของข้อมูล เพื่อขจัดข้อจำกัดเหล่านี้ การพัฒนานโยบายที่เหมาะสม การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนจะช่วยผลักดันการใช้งาน AI อย่างยั่งยืน AI มีศักยภาพในการสนับสนุนการวางแผนทรัพยากรระดับประเทศ ลดต้นทุน และสร้างนวัตกรรมที่ตอบสนองต่อความต้องการในยุคดิจิทัล การนำ AI มาประยุกต์ใช้อย่างเหมาะสมจะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนไทย เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลในระดับสากลอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: ปัญญาประดิษฐ์, อุตสาหกรรมทางการแพทย์, การเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล

¹ นักวิจัย ฝ่ายวิจัยธุรกิจ บริษัท โกลิน ที่ปรึกษา จำกัด และ e-mail address : theerawataui@gmail.com

² กรรมการผู้จัดการ ฝ่ายบริหาร บริษัท โกลิน ที่ปรึกษา จำกัด และ e-mail address : nrmpy18@gmail.com

Abstract

Artificial Intelligence (AI) has become a crucial force in advancing the medical industry worldwide, including in Thailand. With its potential to enhance accuracy, reduce errors, and improve healthcare system efficiency, AI supports disease diagnosis, drug development, health data management, and reduces healthcare disparities, especially in rural areas with limited medical personnel. Telemedicine and AI-driven medical imaging have increased access to equitable treatment. Additionally, AI fosters innovations such as personalized health applications, drug research and development, and big data management to support national healthcare resource planning. However, Thailand faces challenges, including a shortage of AI experts, inadequate infrastructure, and concerns over data privacy. To address these limitations, appropriate policy development, investment in infrastructure, and enhanced collaboration between the public and private sectors are essential for sustainable AI adoption. AI has the potential to support national resource planning, reduce costs, and create innovations tailored to the demands of the digital age. Proper application of AI will enhance the quality of life for Thai citizens, increase competitiveness, and contribute to the sustainable development of a global digital economy.

Keywords: Artificial Intelligence (AI), Medical Industry, Digital Transformation

บทนำ

ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) มีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงอุตสาหกรรมทางการแพทย์ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ด้วยศักยภาพที่สามารถเพิ่มประสิทธิภาพและความแม่นยำในกระบวนการต่าง ๆ เช่น การวินิจฉัยโรค การพัฒนายา และการจัดการข้อมูลสุขภาพ AI ช่วยลดภาระงานบุคลากรทางการแพทย์และเพิ่มโอกาสในการเข้าถึงบริการสุขภาพของประชาชน โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทที่ขาดแคลนทรัพยากรทางการแพทย์ สำหรับสิ่งที่เด่นชัดคือการใช้ AI ในการวิเคราะห์ภาพถ่ายทางการแพทย์ เช่น การตรวจหามะเร็งหรือโรคเบาหวานขึ้นจอประสาทตา ซึ่งได้รับการนำไปใช้ในโรงพยาบาลของไทยบางแห่ง เพื่อช่วยให้การวินิจฉัยรวดเร็วและแม่นยำยิ่งขึ้น นอกจากนี้ AI ยังถูกใช้ในการวางแผนจัดการทรัพยากรด้านสุขภาพในระดับประเทศ โดยประยุกต์ใช้ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจที่มีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตาม ภัยคุกคาม

ยังคงมีอยู่ ประกอบด้วยการพัฒนาบุคลากรที่เชี่ยวชาญด้าน AI การลงทุนในโครงสร้างพื้นฐาน และการสร้างความเชื่อมั่นในระบบ AI เพื่อให้ประชาชนและบุคลากรการแพทย์ยอมรับ AI เป็นส่วนหนึ่งของระบบสุขภาพ ทั้งนี้หากประเทศไทยสามารถจัดซื้อจำกัดเหล่านี้ได้ การใช้ AI ในอุตสาหกรรม การแพทย์จะช่วยเพิ่มศักยภาพให้ระบบสุขภาพของประเทศพัฒนาไปอย่างยั่งยืนในระดับสากล McKinney, S. M., Sieniek, M., Godbole, V., Godwin, J., Antropova, N., Ashrafian, H., ... & Suleyman, M. (2020)

การประยุกต์ใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ในอุตสาหกรรมทางการแพทย์ของประเทศไทยมีความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง ด้วยศักยภาพในการเพิ่มประสิทธิภาพ ลดต้นทุน และยกระดับการให้บริการด้านสุขภาพ AI ได้เริ่มเข้ามามีบทบาทในระบบสุขภาพในหลายด้าน ประกอบด้วย การวินิจฉัยโรค การจัดการข้อมูลสุขภาพ และการพัฒนานวัตกรรมด้านการแพทย์ เพื่อตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายในสังคมไทย โดยเฉพาะในยุคที่สังคมกำลังเผชิญกับความท้าทายจากปัญหาผู้สูงอายุ และโรคเรื้อรัง สำหรับการปรับใช้ AI ในประเทศไทย แต่ละด้าน ดังนี้ 1) การวินิจฉัยโรค AI ถูกนำมาใช้ในโรงพยาบาลเพื่อช่วยเพิ่มความแม่นยำและลดเวลาในการวินิจฉัยโรค ตัวอย่างที่เด่นชัดคือโครงการ AI เพื่อวินิจฉัยเบาหวานขึ้นจอประสาทตา ของกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งช่วยลดภาระของจักษุแพทย์ โดยสามารถตรวจจับอาการของผู้ป่วยได้แม่นยำถึงร้อยละ 90 จากภาพถ่ายดวงตา 2) การจัดการข้อมูลสุขภาพ AI ถูกใช้ในการจัดการข้อมูลสุขภาพขนาดใหญ่ (Big Data) เช่น การวิเคราะห์ข้อมูลผู้ป่วยเพื่อคาดการณ์ความต้องการด้านสุขภาพในอนาคต และช่วยวางแผนทรัพยากรทางการแพทย์ในโรงพยาบาลรัฐและเอกชน การจัดการนี้ช่วยลดความซับซ้อนในระบบและเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ 3) การพัฒนาและการวิจัยทางการแพทย์ AI ช่วยเร่งกระบวนการพัฒนายา โดยสามารถวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของสารเคมีที่มีคุณสมบัติในการรักษาโรคได้รวดเร็วขึ้น ตัวอย่างหนึ่งคือความร่วมมือระหว่างหน่วยงานวิจัยในไทยกับต่างประเทศ เพื่อใช้ AI ในการค้นคว้ายาต้านโควิด-19 และ 4) ระบบสนับสนุนการตัดสินใจทางการแพทย์ (Clinical Decision Support Systems) AI ถูกนำมาใช้เพื่อช่วยแพทย์ในการตัดสินใจ เช่น ระบบที่ใช้ในการประเมินความเสี่ยงของโรคหัวใจ หรือการแนะนำแนวทางการรักษาที่เหมาะสม ซึ่งช่วยลดข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากการตัดสินใจ Phimister, E. G. (2022)

อย่างไรก็ดีความท้าทายในการปรับใช้ AI ในประเทศไทยแม้ AI จะมีศักยภาพสูง แต่การนำมาใช้ในประเทศไทยยังเผชิญความท้าทายหลายประการ ประกอบด้วย 1) การขาดแคลนบุคลากรที่เชี่ยวชาญด้าน AI: ประเทศไทยยังขาดบุคลากรที่สามารถพัฒนาและปรับใช้เทคโนโลยี AI ในเชิงลึก 2) โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี: การประมวลผล AI ต้องการระบบโครงสร้างพื้นฐานที่ทันสมัย ซึ่งบางพื้นที่ยังขาดการลงทุนที่เพียงพอ 3) ความเป็นส่วนตัวของข้อมูล (Data Privacy): การใช้ข้อมูล

สุขภาพของผู้ป่วยต้องมีการปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยและจริยธรรม ซึ่งโอกาสในอนาคตประเทศไทยมีศักยภาพในการพัฒนา AI เพื่อตอบสนองต่อความต้องการด้านการแพทย์ เช่น การสร้างระบบสุขภาพที่แม่นยำ (Precision Medicine) การขยายการใช้ AI ในพื้นที่ชนบท และการพัฒนาความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน หากสามารถจัดซื้อจำกัดที่มีอยู่ AI จะช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตของคนไทยและสร้างความแข็งแกร่งให้กับอุตสาหกรรมทางการแพทย์ในระดับสากล Mak, K. K., & Pichika, M. R. (2019)

ปัญญาประดิษฐ์กับแรงขับเคลื่อนอุตสาหกรรมทางการแพทย์ในประเทศไทยจึงมีความสำคัญเนื่องจาก AI เป็นเทคโนโลยีที่มีศักยภาพในการพลิกโฉมอุตสาหกรรมแพทย์ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย การนำ AI มาประยุกต์ใช้ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการรักษา การพัฒนา และการจัดการข้อมูลสุขภาพ ซึ่งสามารถลดต้นทุนและเพิ่มความแม่นยำในการให้บริการสุขภาพแก่ประชาชนได้อย่างมาก โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทที่ขาดแคลนทรัพยากรทางการแพทย์ ในขณะเดียวกันประเทศไทยกำลังเผชิญกับความท้าทาย ทั้งทางด้านการขาดแคลนบุคลากรที่เชี่ยวชาญด้าน AI โครงสร้างพื้นฐานที่ยังไม่สมบูรณ์ และปัญหาความเป็นส่วนตัวของข้อมูล การศึกษาและเผยแพร่ความรู้เกี่ยวกับ AI ในอุตสาหกรรมแพทย์จะช่วยสร้างความเข้าใจและผลักดันให้เกิดการพัฒนา นโยบายและโครงสร้างพื้นฐานที่เหมาะสม บทความนี้จะมุ่งเน้นการสำรวจศักยภาพของ AI ในบริบททางการแพทย์ในประเทศไทย พร้อมทั้งวิเคราะห์โอกาส ความท้าทาย และแนวทางในการขับเคลื่อนระบบสุขภาพให้มีความยั่งยืนและทันสมัย เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนไทยและการยกระดับอุตสาหกรรมแพทย์ในเวทีสากล

เนื้อหา

ความสำคัญของอุตสาหกรรมแพทย์ในประเทศไทย

ประเทศไทยได้รับการยอมรับในฐานะศูนย์กลางการแพทย์ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Medical Hub) ซึ่งแสดงถึงความสำคัญเชิงยุทธศาสตร์ของอุตสาหกรรมแพทย์ที่มีต่อประเทศทั้งในมิติทางเศรษฐกิจและสุขภาพ โดยการเป็น Medical Hub ช่วยสร้างความน่าเชื่อถือในระดับนานาชาติและยกระดับคุณภาพชีวิตของประชาชนในประเทศ ความสำคัญของการเป็น Medical Hub มีดังนี้

1. การสร้างรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ ประเทศไทยเป็นหนึ่งในจุดหมายปลายทางสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์ (Medical Tourism) โดยดึงดูดผู้ป่วยต่างชาติที่ต้องการการรักษาคุณภาพสูงด้วยค่าใช้จ่ายที่คุ้มค่า ทั้งนี้ก่อนการระบาดของโควิด-19 ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวที่เดินทางมารับบริการทางการแพทย์กว่า 3.5 ล้านคนต่อปี และสร้างรายได้กว่า 1.5 แสน

ล้านบาท ผู้ป่วยที่เดินทางมารับการรักษามักเลือกใช้บริการที่หลากหลาย ประกอบด้วย การรักษาโรคเฉพาะทาง เช่น โรคหัวใจ มะเร็ง และศัลยกรรมกระดูก การทำศัลยกรรมความงาม การบำบัดด้วยเทคโนโลยีทันสมัย อาทิการทำเด็กหลอดแก้ว (IVF) การฟื้นฟูสุขภาพในคลินิกที่รวมการแพทย์แผนปัจจุบันและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข. (2565)

2. คุณภาพการรักษาระดับสากล โรงพยาบาลในประเทศไทย ประกอบด้วย โรงพยาบาลบำรุงราษฎร์ สมิติเวช และกรุงเทพ ได้รับการรับรองมาตรฐานระดับโลก อย่างเช่น Joint Commission International (JCI) ซึ่งยืนยันคุณภาพการรักษาและความปลอดภัยในระดับสูง ทำให้ผู้ป่วยต่างชาติมั่นใจในคุณภาพของการรักษา การลงทุนในเทคโนโลยีทางการแพทย์ เช่น การใช้ AI ในการวินิจฉัยโรคและการจัดการข้อมูลผู้ป่วย รวมถึงการนำ หุ่นยนต์ช่วยผ่าตัด (Robotic Surgery) มาใช้ในโรงพยาบาลยังช่วยเสริมภาพลักษณ์ของไทยในฐานะ Medical Hub ที่ทันสมัย PwC Thailand. (2021)

3. การพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัล การเป็น Medical Hub ส่งผลเชิงบวกต่อการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศไทยการลงทุนใน Health Tech Startups ที่พัฒนาโซลูชันด้านเทคโนโลยีสุขภาพ ประกอบด้วย ระบบ Telemedicine และแอปพลิเคชันสุขภาพส่วนบุคคลการพัฒนาศูนย์ข้อมูลสุขภาพ (Health Data Centers) เพื่อรองรับการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) สำหรับการวางแผนและการวิจัยทางการแพทย์ความร่วมมือระหว่างรัฐบาลและเอกชนในโครงการ Thailand 4.0 ยังเน้นการใช้เทคโนโลยีขั้นสูง ประกอบด้วย AI และ IoT ในการเพิ่มประสิทธิภาพของระบบสุขภาพ Ministry of Digital Economy and Society. (2021)

4. การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างประเทศ การเป็น Medical Hub ทำให้ประเทศไทยกลายเป็นศูนย์กลางของความร่วมมือด้านวิชาการและการวิจัย ความร่วมมือกับองค์กรระดับโลก องค์การอนามัยโลก (WHO) ในการวิจัยโรคเขตร้อน ประเภท มาลาเรีย และไข้เลือดออกการพัฒนาวัคซีนและยาในระดับนานาชาติ ประเภท การผลิตวัคซีนโควิด-19 ที่มีความร่วมมือกับบริษัทเทคโนโลยีชีวภาพต่างประเทศ การเป็น Medical Hub ยังช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจและสุขภาพระหว่างประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ Bangkok Post. (2021)

5. การสร้างงานและพัฒนาทักษะบุคลากร อุตสาหกรรมการแพทย์ในฐานะ Medical Hub ช่วยสร้างงานในหลากหลายสาขา เช่น แพทย์ พยาบาล เภสัชกร และบุคลากรสนับสนุน นอกจากนี้ยังผลักดันให้เกิดการพัฒนาทักษะที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีขั้นสูง ประกอบด้วย การใช้ AI และการวิเคราะห์ข้อมูลสุขภาพ International Labour Organization (ILO). (2021)

6. ความสำคัญต่อความมั่นคงทางสุขภาพ Medical Hub ไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ แต่ยังช่วยเพิ่มศักยภาพในการรับมือกับวิกฤตสุขภาพในประเทศ เช่น การผลิตวัคซีนในช่วงโควิด-19 และการจัดตั้งโรงพยาบาลสนามในกรณีฉุกเฉิน Bangkok Post. (2021)

ประเทศไทยได้รับการยอมรับในฐานะศูนย์กลางการแพทย์ของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Medical Hub) ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทเชิงยุทธศาสตร์ของอุตสาหกรรมแพทย์ที่ช่วยยกระดับคุณภาพชีวิตประชาชนและสร้างความน่าเชื่อถือในระดับนานาชาติ การเป็น Medical Hub สร้างรายได้จากการท่องเที่ยวเชิงการแพทย์อย่างมหาศาล โดยในช่วงก่อนโควิด-19 ประเทศไทยมีนักท่องเที่ยวที่เดินทางมารับบริการทางการแพทย์กว่า 3.5 ล้านคนต่อปี และสร้างรายได้กว่า 1.5 แสนล้านบาท โดยบริการที่นิยม ได้แก่ การรักษาโรคหัวใจ มะเร็ง ศัลยกรรม และเทคโนโลยีทันสมัย เช่น การทำเด็กหลอดแก้ว (IVF) โรงพยาบาลชั้นนำ เช่น บำรุงราษฎร์ สมิติเวช และกรุงเทพ ได้รับการรับรองมาตรฐานระดับโลกอย่าง JCI ยืนยันถึงคุณภาพการรักษา นอกจากนี้ยังมีการนำเทคโนโลยีล้ำสมัย เช่น AI และหุ่นยนต์ช่วยผ่าตัด มาเพิ่มความแม่นยำและประสิทธิภาพในการรักษา Medical Hub ยังสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศ โดยการลงทุนใน Health Tech Startups การใช้ Telemedicine และการพัฒนาศูนย์ข้อมูลสุขภาพ (Health Data Centers) ความร่วมมือระหว่างประเทศ เช่น การวิจัยโรคเขตร้อนกับองค์การอนามัยโลก (WHO) และการผลิตวัคซีนโควิด-19 กับบริษัทเทคโนโลยีชีวภาพต่างชาติ ช่วยยกระดับบทบาทไทยในภูมิภาค Medical Hub ยังสร้างงานในหลากหลายสาขา เช่น แพทย์ พยาบาล และบุคลากรด้านเทคโนโลยี รวมถึงเพิ่มศักยภาพในการรับมือกับวิกฤตสุขภาพในประเทศ เช่น การจัดตั้งโรงพยาบาลสนามช่วงโควิด-19 Medical Hub จึงมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจและระบบสุขภาพของประเทศไทยอย่างยั่งยืน

ความสำคัญของปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI)

ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เป็นเทคโนโลยีที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในโลกปัจจุบัน เนื่องจากความสามารถในการจำลองความคิด การเรียนรู้ และการตัดสินใจของมนุษย์ผ่านระบบคอมพิวเตอร์ AI ได้รับการพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาที่ซับซ้อนในหลายมิติ ทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การแพทย์ และสิ่งแวดล้อม หลักเกณฑ์และหลักการทั่วไปของ AI ช่วยให้เข้าใจถึงบทบาทสำคัญและศักยภาพของเทคโนโลยีนี้ในโลกยุคใหม่ ประกอบด้วย

1. หลักเกณฑ์ทั่วไปของ Artificial Intelligence: AI ประกอบด้วย

1.1 ความสามารถในการเรียนรู้ (Machine Learning: ML) ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของ AI ที่ช่วยให้ระบบสามารถเรียนรู้และพัฒนาประสิทธิภาพจากข้อมูลที่ได้รับโดยไม่ต้องตั้งโปรแกรมซ้ำ ๆ AI ที่ใช้ในอุตสาหกรรมแพทย์สามารถวิเคราะห์ภาพถ่ายทางการแพทย์ เช่น MRI และ X-ray เพื่อวินิจฉัยโรคได้แม่นยำขึ้นเมื่อมีข้อมูลเพิ่มมากขึ้น Russell, S., & Norvig, P. (2020)

1.2 การประมวลผลภาษา (Natural Language Processing: NLP) ซึ่งช่วยให้ AI เข้าใจภาษาธรรมชาติของมนุษย์ เช่น การแปลภาษา การสนทนาใน Chatbots และการประมวลผล

ข้อความในเอกสาร ตัวอย่างเช่น ระบบผู้ช่วยเสมือน (Virtual Assistants) เช่น Siri และ Google Assistant สามารถสนทนาและตอบคำถามได้ Jurafsky, D., & Martin, J. H. (2021)

1.3 การรับรู้ภาพและเสียง (Computer Vision & Speech Recognition) AI ใช้เทคโนโลยีการวิเคราะห์ภาพ (Computer Vision) และการรู้จำเสียง (Speech Recognition) ในการแยกแยะภาพและเสียง เช่น การตรวจจับใบหน้า การวิเคราะห์ภาพทางการแพทย์ และการพัฒนาเทคโนโลยีผู้ช่วยผู้พิการ Goodfellow, I., Bengio, Y., & Courville, A. (2016)

1.4 การตัดสินใจ (Decision-Making Systems) AI สามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลและอัลกอริทึม ตัวอย่างเช่น ระบบ AI ที่ใช้ในองค์กรธุรกิจสามารถช่วยวิเคราะห์ข้อมูลลูกค้าเพื่อแนะนำสินค้า หรือในระบบสุขภาพที่ช่วยแพทย์ตัดสินใจแนวทางการรักษาที่เหมาะสม PwC Global. (2021)

1.5 ความเป็นอิสระ (Autonomy) AI สามารถทำงานได้โดยไม่ต้องพึ่งพาการแทรกแซงจากมนุษย์ในทุกขั้นตอน เช่น รถยนต์ไร้คนขับที่สามารถตัดสินใจเกี่ยวกับเส้นทาง การเบรก และการเลี้ยว โดยอิงจากสภาพแวดล้อม McKinsey & Company. (2021)

1.6 การเรียนรู้ต่อเนื่อง (Continuous Learning) AI ต้องปรับตัวให้เข้ากับข้อมูลใหม่ที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง เช่น ระบบ AI ในการวิเคราะห์ตลาดหุ้นสามารถเรียนรู้และปรับกลยุทธ์ตามข้อมูลล่าสุดในตลาด Zhang, H., & Zhou, Z. (2020)

1.7 การจัดการข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data Management) AI ต้องสามารถวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนมากในเวลาสั้น ๆ เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ที่แม่นยำ ตัวอย่างเช่น การใช้ AI ในการพยากรณ์สภาพอากาศที่ต้องประมวลผลข้อมูลจากดาวเทียมหลายล้านจุด World Meteorological Organization (WMO). (2020)

1.8 ความปลอดภัยและจริยธรรม (Safety and Ethics) AI ต้องพัฒนาภายใต้กรอบจริยธรรม เช่น การเคารพความเป็นส่วนตัวของผู้ใช้และการป้องกันการละเมิดข้อมูล ตัวอย่างเช่น ระบบ AI ที่วิเคราะห์ข้อมูลสุขภาพต้องปฏิบัติตามมาตรฐานความปลอดภัยและข้อกำหนดของ GDPR ในยุโรป IEEE. (2020)

2. ความสำคัญของ Artificial Intelligence: AI ประกอบด้วย

2.1 การเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน (Enhancing Work Efficiency) AI สามารถลดข้อผิดพลาดและเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการต่าง ๆ เช่น การผลิตในโรงงานอุตสาหกรรมที่ใช้หุ่นยนต์ช่วยผลิตสินค้าในระดับสูง และระบบการเงินที่ใช้ AI วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อคาดการณ์การลงทุน Russell, S., & Norvig, P. (2020)

2.2 การลดต้นทุน (Cost Reduction) AI ช่วยลดต้นทุนในกระบวนการที่เคยต้องพึ่งพามนุษย์ เช่น การบริการลูกค้าผ่านระบบ Chatbots ที่สามารถตอบคำถามทั่วไปได้ตลอด 24 ชั่วโมง IBM. (2021)

2.3 การส่งเสริมนวัตกรรม (Promoting Innovation) AI เป็นหัวใจสำคัญของนวัตกรรม เช่น รถยนต์ไร้คนขับ เทคโนโลยีการรักษาทางการแพทย์ และแอปพลิเคชันที่ปรับเปลี่ยนตามพฤติกรรมของผู้ใช้งาน Accenture. (2020)

2.4 การเพิ่มความแม่นยำและลดข้อผิดพลาด (Increasing Accuracy and Reducing Errors) AI มีความสามารถในการวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนมากได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ เช่น การตรวจจับมะเร็งในระยะเริ่มต้นจากภาพถ่ายรังสีที่อาจตรวจไม่พบด้วยตาเปล่า The Lancet Digital Health. (2020)

อย่างไรก็ดีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เป็นเทคโนโลยีที่ได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางในโลกยุคปัจจุบัน ด้วยศักยภาพในการจำลองความคิด การเรียนรู้ และการตัดสินใจของมนุษย์ AI ถูกพัฒนาขึ้นเพื่อตอบโจทย์ปัญหาที่ซับซ้อนในหลากหลายมิติ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การแพทย์ และสิ่งแวดล้อม โดยมีหลักเกณฑ์ทั่วไปที่ช่วยให้น้ำ AI ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพตามหลักเกณฑ์ทั่วไปของ AI ประกอบด้วยความสามารถในการเรียนรู้ (Machine Learning) ที่ช่วยให้ระบบสามารถพัฒนาประสิทธิภาพจากข้อมูลใหม่ได้ เช่น การวิเคราะห์ภาพทางการแพทย์ การประมวลผลภาษา (Natural Language Processing) ช่วยให้ AI เข้าใจและโต้ตอบภาษาธรรมชาติได้ เช่น Chatbots และผู้ช่วยเสมือน รวมถึงการรับรู้ภาพและเสียง (Computer Vision & Speech Recognition) ที่ช่วยในการแยกแยะข้อมูลและพัฒนาระบบวิเคราะห์ที่แม่นยำ และนอกจากนี้ AI ยังสามารถตัดสินใจผ่านการวิเคราะห์ข้อมูล จะระบบในธุรกิจและสุขภาพ และทำงานอย่างอิสระโดยไม่ต้องพึ่งมนุษย์ เช่น รถยนต์ไร้คนขับ การเรียนรู้ต่อเนื่องและการจัดการข้อมูลขนาดใหญ่เป็นอีกจุดเด่นสำคัญของ AI เช่น การพยากรณ์สภาพอากาศ ทั้งยังต้องพัฒนาภายใต้กรอบจริยธรรมเพื่อความปลอดภัย อีกทั้ง AI มีความสำคัญในการเพิ่มประสิทธิภาพการทำงาน เช่น การใช้หุ่นยนต์ในอุตสาหกรรม ลดต้นทุนผ่านระบบอัตโนมัติ เช่น Chatbots IBM. (2021) และส่งเสริมนวัตกรรม เช่น รถยนต์ไร้คนขับและเทคโนโลยีทางการแพทย์ AI ยังเพิ่มความแม่นยำและลดข้อผิดพลาด เช่น การตรวจจับมะเร็งในระยะเริ่มต้น AI จึงเป็นเทคโนโลยีสำคัญที่ขับเคลื่อนการพัฒนาในยุคดิจิทัลทั้งในแง่ของนวัตกรรมและการเพิ่มประสิทธิภาพในหลากหลายอุตสาหกรรม

ความสำคัญของปัญญาประดิษฐ์ในอุตสาหกรรมแพทย์ (The Role of AI in the Medical Industry)

ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ได้เปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์ของอุตสาหกรรมแพทย์ทั่วโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคที่เทคโนโลยีก้าวหน้าด้วยความเร็วสูง การนำ AI มาใช้ในระบบสุขภาพไม่เพียงช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ แต่ยังช่วยเพิ่มความแม่นยำ ลดต้นทุน และปรับปรุงคุณภาพการดูแลสุขภาพให้เข้าถึงประชาชนได้มากขึ้น ประกอบด้วย

1. การวินิจฉัยโรค (Disease Diagnosis) หนึ่งในบทบาทสำคัญของ AI คือการช่วยในการวินิจฉัยโรค โดยเฉพาะโรคที่ต้องการการตรวจที่แม่นยำและรวดเร็ว AI สามารถวิเคราะห์ข้อมูลจากภาพถ่ายทางการแพทย์ เช่น CT scans, MRI scans และภาพถ่ายจากกล้องจุลทรรศน์ ด้วยความแม่นยำที่เทียบเท่าหรือสูงกว่าแพทย์ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งพบว่า AI ที่พัฒนาสำหรับตรวจมะเร็งเต้านมมีความแม่นยำสูงกว่าผลวินิจฉัยของรังสีแพทย์ถึงร้อยละ 94.50 ในประเทศไทย โครงการ AI สำหรับตรวจเบาหวานขึ้นจอประสาทตาของกระทรวงสาธารณสุขช่วยลดภาระงานของจักษุแพทย์ โดยระบบสามารถวิเคราะห์ภาพถ่ายดวงตาได้แม่นยำถึงร้อยละ 90 และช่วยลดเวลารอคอยของผู้ป่วยในโรงพยาบาลขนาดใหญ่ McKinney, S. M., Sieniek, M., Godbole, V., Godwin, J., Antropova, N., Ashrafian, H., ... & Suleyman, M. (2020)

2. การพัฒนายาและการวิจัยทางการแพทย์ (Drug Development and Medical Research) AI ช่วยเร่งกระบวนการค้นคว้าและพัฒนายาใหม่ โดยการวิเคราะห์โมเลกุลสารเคมีที่มีศักยภาพในการรักษาโรคในเวลาที่สั้นลง ตัวอย่างที่สำคัญคือบริษัท Insilico Medicine ที่ใช้ AI ค้นพบสารประกอบใหม่สำหรับโรคปอดในเวลาเพียง 21 วัน ซึ่งเร็วกว่าการทดลองด้วยวิธีดั้งเดิมที่อาจใช้เวลาหลายปี ในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 AI ยังถูกนำมาใช้ในการวิเคราะห์ลำดับจีโนมของไวรัสและคาดการณ์การตอบสนองของยาต้านไวรัส ทำให้เกิดการพัฒนายาวัคซีนในระยะเวลาอันรวดเร็ว Zhavoronkov, A., et al. (2020)

3. การจัดการข้อมูลสุขภาพ (Health Data Management) AI ช่วยให้การจัดการข้อมูลผู้ป่วยมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยเฉพาะการวิเคราะห์ข้อมูลสุขภาพขนาดใหญ่ (Big Data) ที่ซับซ้อน เช่น การติดตามพฤติกรรมผู้ป่วย การพยากรณ์แนวโน้มการเกิดโรค และการวางแผนทรัพยากรในโรงพยาบาล ตัวอย่างเช่น ระบบ AI ของ IBM Watson Health ถูกนำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูลผู้ป่วยมะเร็งเพื่อแนะนำแนวทางการรักษาที่เหมาะสมที่สุดให้แก่แพทย์ ในประเทศไทย การใช้ AI วิเคราะห์ข้อมูลสุขภาพระดับประเทศช่วยให้กระทรวงสาธารณสุขสามารถวางแผนจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม ลดความซับซ้อนในการบริหารจัดการ และเพิ่มความเท่าเทียมในการเข้าถึงบริการสุขภาพ Topol, E. J. (2019)

4. ระบบสนับสนุนการตัดสินใจทางการแพทย์ (Clinical Decision Support Systems) AI ช่วยสนับสนุนการตัดสินใจของแพทย์โดยการนำเสนอข้อมูลที่เกี่ยวข้องและแนะนำแนวทางการรักษา ตัวอย่างหนึ่งคือ AI ที่ใช้ประเมินความเสี่ยงของผู้ป่วยโรคหัวใจ โดยวิเคราะห์ข้อมูลผู้ป่วยในรูปแบบเรียลไทม์เพื่อลดข้อผิดพลาดที่อาจเกิดขึ้นจากการตัดสินใจ Rajpurkar, P., et al. (2018)

5. การเพิ่มความแม่นยำในระบบสุขภาพ (Precision Medicine) AI มีศักยภาพในการสนับสนุนการแพทย์เฉพาะบุคคล (Personalized Medicine) โดยการวิเคราะห์ข้อมูลระดับพันธุกรรมเพื่อปรับการรักษาให้เหมาะสมกับผู้ป่วยแต่ละราย ตัวอย่างเช่น การใช้ AI วิเคราะห์ข้อมูลจีโนมของผู้ป่วยมะเร็งเพื่อระบุยาที่เหมาะสมที่สุดสำหรับแต่ละคน Collins, F. S., & Varmus, H. (2015)

6. การช่วยเหลือในพื้นที่ที่ขาดแคลนทรัพยากร (Resource Optimization) ในประเทศที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากร เช่น ประเทศไทย AI สามารถช่วยจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดการบุคลากร การวางแผนการส่งมอบเวชภัณฑ์ และการตรวจสอบระบบสุขภาพในพื้นที่ชนบท Vinuesa, R., Azizpour, H., Leite, I., Balaam, M., Dignum, V., Domisch, S., ... & Nerini, F. F. (2020)

ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ได้รับการยอมรับว่าเป็นเทคโนโลยีที่มีศักยภาพในการพลิกโฉมอุตสาหกรรมการแพทย์ทั่วโลก AI ช่วยเพิ่มความแม่นยำและประสิทธิภาพในด้านต่าง ๆ เช่น การวินิจฉัยโรคที่ซับซ้อน การพัฒนายาใหม่ที่รวดเร็วยิ่งขึ้น และการจัดการข้อมูลสุขภาพขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อสนับสนุนการตัดสินใจเชิงระบบ ทั้งนี้ AI ไม่เพียงช่วยเพิ่มคุณภาพการดูแลสุขภาพ แต่ยังช่วยลดต้นทุนและเพิ่มการเข้าถึงบริการสุขภาพในพื้นที่ชนบท สำหรับประเทศไทย ซึ่งกำลังเผชิญกับความท้าทายด้านทรัพยากรและโครงสร้างพื้นฐาน AI มีบทบาทสำคัญในการแก้ไขปัญหาคอขวดด้านสุขภาพ ตัวอย่างเช่น การนำ AI มาช่วยวินิจฉัยโรคเบาหวานขึ้นจอประสาทตา ช่วยลดภาระงานแพทย์ในโรงพยาบาลใหญ่ และเพิ่มโอกาสให้ผู้ป่วยได้รับการตรวจเร็วขึ้น นอกจากนี้ AI ยังช่วยจัดสรรทรัพยากรทางการแพทย์อย่างเหมาะสม เช่น การวางแผนบุคลากรและการจัดส่งเวชภัณฑ์ในพื้นที่ห่างไกล การประยุกต์ใช้ AI อย่างเหมาะสมจะช่วยยกระดับมาตรฐานการดูแลสุขภาพในประเทศ และสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมการแพทย์ให้ก้าวทันระดับสากลอย่างยั่งยืน

การปรับใช้ปัญญาประดิษฐ์ในประเทศไทย (Implementation of AI in Thailand)

ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ได้กลายเป็นเทคโนโลยีที่มีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนอุตสาหกรรมทั่วโลก รวมถึงอุตสาหกรรมการแพทย์ ซึ่งได้รับการยอมรับว่าเป็นหนึ่งในภาคส่วนที่มีศักยภาพสูงในการใช้ AI เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน ลดต้นทุน และปรับปรุงคุณภาพบริการ ประเทศไทยในฐานะประเทศกำลังพัฒนาเริ่มนำ AI มาใช้ในระบบสุขภาพ ทั้งในภาครัฐและเอกชน โดยมีความคาดหวังว่า AI จะสามารถช่วยลดความเหลื่อมล้ำทางสุขภาพ ยกระดับ

มาตรฐานการดูแลผู้ป่วย และสร้างความยั่งยืนในระบบการแพทย์ การวิเคราะห์การปรับใช้ AI ในอุตสาหกรรมทางการแพทย์ของประเทศไทยผ่านมุมมองด้านบริหารธุรกิจ โดยพิจารณาทั้งการประยุกต์ใช้งาน โอกาส และความท้าทาย พร้อมแนวทางการพัฒนาเพื่อผลักดันการใช้ AI ให้เกิดประโยชน์สูงสุด การปรับใช้ AI ในอุตสาหกรรมทางการแพทย์ของประเทศไทย รายละเอียดดังนี้

1. การวิเคราะห์ภาพถ่ายทางการแพทย์ (Medical Imaging Analysis) AI ถูกนำมาใช้ในโรงพยาบาลของประเทศไทยในการวิเคราะห์ภาพถ่ายทางการแพทย์ เช่น X-ray, CT Scan และ MRI เพื่อตรวจหาโรคต่าง ๆ อย่างแม่นยำและรวดเร็ว ตัวอย่างที่สำคัญคือการใช้ AI ในการวินิจฉัยเบาหวานขึ้นจอประสาทตา ซึ่งพัฒนาโดยกระทรวงสาธารณสุขร่วมกับบริษัทเทคโนโลยี AI ระบบสามารถตรวจจับสัญญาณของโรคได้แม่นยำถึง 90% ช่วยลดภาระงานของแพทย์และเพิ่มการเข้าถึงบริการสำหรับผู้ป่วยในพื้นที่ชนบท Phimister, E. G. (2022)

2. การจัดการข้อมูลสุขภาพ (Health Data Management) AI ถูกนำมาใช้ในการจัดการและวิเคราะห์ข้อมูลสุขภาพของประชากร เช่น การวิเคราะห์แนวโน้มการเกิดโรคเรื้อรัง การวางแผนทรัพยากรทางการแพทย์ และการปรับปรุงระบบประกันสุขภาพของประเทศ สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) ใช้ AI ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้ป่วยเพื่อปรับปรุงการจัดสรรทรัพยากรในโรงพยาบาลและเพิ่มประสิทธิภาพในการให้บริการ กระทรวงสาธารณสุข. (2565)

3. การพัฒนายาและวัคซีน (Drug and Vaccine Development) AI ช่วยเร่งกระบวนการวิจัยและพัฒนายาใหม่ในประเทศไทย โดยสามารถวิเคราะห์โมเลกุลของสารเคมีและคาดการณ์ผลลัพธ์ของยา ตัวอย่างเช่น การนำ AI มาใช้วิเคราะห์จีโนมของไวรัสโควิด-19 เพื่อพัฒนาวัคซีนภายใต้ความร่วมมือระหว่างหน่วยงานวิจัยและมหาวิทยาลัยในประเทศ Mak, K. K., & Pichika, M. R. (2019)

4. ระบบสนับสนุนการตัดสินใจทางการแพทย์ (Clinical Decision Support Systems) AI ถูกนำมาใช้เพื่อช่วยแพทย์ในการตัดสินใจ เช่น การประเมินความเสี่ยงโรคหัวใจและการแนะนำแนวทางการรักษาที่เหมาะสม ระบบเหล่านี้ช่วยลดข้อผิดพลาดในการรักษาและเพิ่มความมั่นใจให้กับแพทย์โอกาสและศักยภาพในการใช้ AI ในธุรกิจการแพทย์ไทย 1) การลดความเหลื่อมล้ำทางสุขภาพ AI สามารถช่วยเพิ่มการเข้าถึงบริการสุขภาพในพื้นที่ชนบทที่ขาดแคลนทรัพยากร เช่น การใช้ระบบ Telemedicine ที่มี AI เป็นส่วนประกอบสำคัญ ช่วยให้ผู้ป่วยสามารถเข้าถึงการวินิจฉัยและคำปรึกษาทางการแพทย์ได้โดยไม่ต้องเดินทาง 2) การเพิ่มประสิทธิภาพ และลดต้นทุน AI ช่วยลดเวลาการดำเนินงานและต้นทุนในกระบวนการต่าง ๆ เช่น การตรวจวินิจฉัยโรค การจัดการคลังสินค้า และการวางแผนการใช้ทรัพยากร 3) การพัฒนานวัตกรรมและผลิตภัณฑ์ใหม่ AI ช่วยสร้างโอกาสทางธุรกิจใหม่ๆ เช่น การพัฒนาแอปพลิเคชันสุขภาพที่ปรับให้เหมาะสมกับผู้ใช้แต่ละราย หรือการสร้างแพลตฟอร์มที่รวมข้อมูลสุขภาพเพื่อสนับสนุนการวิจัย World Health Organization (WHO). (2020)

การนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาใช้ในอุตสาหกรรมทางการแพทย์ของประเทศไทยได้แสดงให้เห็นถึงศักยภาพที่โดดเด่นในการปรับปรุงระบบสุขภาพอย่างมีนัยสำคัญ ไม่ว่าจะเป็นในด้านการวินิจฉัยโรคที่รวดเร็วและแม่นยำ การจัดการข้อมูลสุขภาพขนาดใหญ่ (Big Data) อย่างมีประสิทธิภาพ หรือการสร้างนวัตกรรมใหม่ที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้ป่วยและผู้ให้บริการ AI ช่วยเพิ่มความสะดวกสบาย ลดเวลาและต้นทุนในกระบวนการต่าง ๆ เช่น การใช้ AI วิเคราะห์ภาพถ่ายทางการแพทย์เพื่อตรวจหาสัญญาณโรคที่อาจพลาดโดยมนุษย์ หรือการวางแผนทรัพยากรที่เหมาะสมสำหรับโรงพยาบาลในพื้นที่ชนบทที่มีทรัพยากรจำกัด ถึงแม้ประเทศไทยจะเผชิญความท้าทายในการนำ AI มาใช้ เช่น การขาดแคลนบุคลากรผู้เชี่ยวชาญด้าน AI และข้อจำกัดในโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี แต่การสนับสนุนจากภาครัฐผ่านนโยบายส่งเสริม เช่น โครงการ Thailand 4.0 และการร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนในการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานและพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ทำให้ประเทศไทยสามารถใช้ประโยชน์จาก AI ได้เต็มศักยภาพ ในอนาคต AI จะเป็นแรงขับเคลื่อนสำคัญที่ช่วยยกระดับมาตรฐานธุรกิจการแพทย์ของไทย ให้สามารถแข่งขันในระดับสากลได้อย่างยั่งยืน

โอกาสของปัญญาประดิษฐ์ในอุตสาหกรรมแพทย์ในประเทศไทย (Opportunities of AI in Thailand)

การนำ ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) มาใช้ในอุตสาหกรรมแพทย์ของประเทศไทยเปิดโอกาสสำคัญที่สามารถยกระดับคุณภาพการบริการสุขภาพ เพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน และขับเคลื่อนเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศ โอกาสที่สำคัญของ AI ในอุตสาหกรรมนี้ประกอบด้วย

1. การเพิ่มการเข้าถึงบริการสุขภาพ (Expanding Healthcare Access) AI มีบทบาทสำคัญในการลดความเหลื่อมล้ำในระบบสุขภาพ โดยเฉพาะการให้บริการในพื้นที่ชนบทที่ขาดแคลนทรัพยากร Telemedicine ที่ขับเคลื่อนด้วย AI: ระบบการแพทย์ทางไกลที่ใช้ AI ช่วยให้แพทย์สามารถวินิจฉัยและให้คำปรึกษาแก่ผู้ป่วยได้อย่างแม่นยำ โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท การวิเคราะห์ภาพถ่ายทางการแพทย์: เช่น การตรวจเบาหวานขึ้นจอประสาทตาและมะเร็งเต้านม ซึ่งสามารถวิเคราะห์ได้รวดเร็วผ่านระบบ AI แม้ในพื้นที่ที่ไม่มีแพทย์เฉพาะทาง Phimister, E. G. (2022)

2. การเพิ่มประสิทธิภาพในระบบสุขภาพ (Enhancing System Efficiency) AI ช่วยลดต้นทุนและปรับปรุงกระบวนการในระบบสุขภาพ การจัดการทรัพยากรในโรงพยาบาล: AI สามารถคาดการณ์ความต้องการทรัพยากร เช่น ยา เตียงผู้ป่วย และบุคลากรทางการแพทย์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระบบจัดการข้อมูลผู้ป่วย (EHR): AI ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลจากระบบประวัติสุขภาพผู้ป่วยเพื่อปรับปรุงการวางแผนการรักษา PwC Thailand. (2021)

3. การพัฒนานวัตกรรมและผลิตภัณฑ์ใหม่ (Driving Innovation and New Products) AI เปิดโอกาสให้ธุรกิจใ่อุตสาหกรรมการแพทย์พัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการที่ตอบโจทย์ตลาด การสร้างแอปพลิเคชันสุขภาพส่วนบุคคล (Personalized Health Apps): เช่น แอปพลิเคชันที่ใช้ AI ในการติดตามและวิเคราะห์พฤติกรรมผู้ป่วย การพัฒนายาและวัคซีน: AI ช่วยเร่งกระบวนการพัฒนายาและวัคซีนโดยการวิเคราะห์ข้อมูลทางพันธุกรรม Mak, K. K., & Pichika, M. R. (2019)

4. การสนับสนุนเศรษฐกิจดิจิทัล (Promoting the Digital Economy) AI ในอุตสาหกรรมการแพทย์ช่วยผลักดันเศรษฐกิจดิจิทัลของประเทศไทย การพัฒนาสตาร์ทอัพด้าน HealthTech: สตาร์ทอัพที่พัฒนาโซลูชัน AI เพื่อการวินิจฉัยและการรักษาการดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ: อุตสาหกรรมการแพทย์ที่ขับเคลื่อนด้วย AI ช่วยสร้างความเชื่อมั่นให้กับนักลงทุนต่างชาติ McKinsey. (2020)

5. การสนับสนุนการวางแผนระดับประเทศ (Supporting National Healthcare Planning) AI มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาระบบสุขภาพของประเทศ การวางแผนทรัพยากรสุขภาพในวิกฤต: เช่น การจัดการทรัพยากรในช่วงการแพร่ระบาดของโควิด-19 การวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data Analytics): เพื่อสนับสนุนการวางแผนเชิงนโยบายและการพัฒนาระบบสุขภาพที่ยั่งยืน World Health Organization (WHO). (2020)

การนำปัญญาประดิษฐ์ (AI) มาใช้ในอุตสาหกรรมการแพทย์ของประเทศไทยช่วยยกระดับคุณภาพการบริการสุขภาพและสนับสนุนเศรษฐกิจดิจิทัล AI ช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการสุขภาพ โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทผ่านระบบ Telemedicine และการวิเคราะห์ภาพทางการแพทย์ เช่น การตรวจเบาหวานขึ้นจอประสาทตา นอกจากนี้ AI ยังเพิ่มประสิทธิภาพในระบบสุขภาพโดยช่วยคาดการณ์และจัดการทรัพยากร เช่น ยา เตียงผู้ป่วย และบุคลากร อีกทั้งยังเปิดโอกาสในการพัฒนานวัตกรรม เช่น แอปพลิเคชันสุขภาพส่วนบุคคลและการเร่งกระบวนการพัฒนายาและวัคซีน ในเชิงเศรษฐกิจ AI สนับสนุนการเติบโตของ Health Tech Startups และช่วยดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ อีกทั้งยังมีบทบาทสำคัญในการวางแผนระดับประเทศ เช่น การจัดการวิกฤตโรคระบาดและการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ AI จึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนอุตสาหกรรมการแพทย์ของไทยให้สามารถแข่งขันในระดับสากล พร้อมสร้างความยั่งยืนให้กับระบบสุขภาพในอนาคต

สรุป

ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ในอุตสาหกรรมการแพทย์ไทยจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพลิกโฉมระบบสุขภาพ เพิ่มประสิทธิภาพ และสร้างโอกาสใหม่ ๆ ในด้านเศรษฐกิจและการพัฒนานวัตกรรม โดยการสนับสนุนและแก้ไขข้อจำกัดที่มีอยู่จะช่วยให้อุตสาหกรรมการแพทย์ของไทยเติบโตและแข่งขันได้ในระดับโลก ประกอบด้วยประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. บทบาทและความสำคัญของปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) ในอุตสาหกรรม การแพทย์ AI เป็นเทคโนโลยีที่ช่วยยกระดับการให้บริการสุขภาพในหลายด้าน เช่น การวินิจฉัยโรค การพัฒนา และการจัดการข้อมูลสุขภาพ ด้วยศักยภาพในการเพิ่มความแม่นยำ ลดข้อผิดพลาด และปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงาน AI ยังช่วยลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการสุขภาพใน พื้นที่ชนบทผ่านระบบ Telemedicine และการวิเคราะห์ภาพถ่ายทางการแพทย์ AI มีบทบาทสำคัญ ในการลดต้นทุน เพิ่มการเข้าถึงบริการสุขภาพ และสร้างนวัตกรรมใหม่ ๆ ที่ตอบสนองความต้องการ ในยุคดิจิทัล

2. โอกาสและศักยภาพของ AI ในอุตสาหกรรมทางการแพทย์ไทย การนำ AI มาใช้ใน อุตสาหกรรมการแพทย์เปิดโอกาสสำคัญ เช่น การพัฒนานวัตกรรมสุขภาพ การสร้าง Health Tech Startups และการเร่งกระบวนการพัฒนาและวัคซีน AI ยังช่วยในการวางแผนทรัพยากรสุขภาพใน ระดับประเทศ สนับสนุนการจัดการวิกฤต เช่น การระบาดของโควิด-19 และการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อการวางแผนเชิงนโยบายอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ความท้าทายและแนวทางการพัฒนาการใช้ AI ในประเทศไทย แม้ AI จะมีศักยภาพสูง แต่ ประเทศไทยยังเผชิญความท้าทาย เช่น การขาดแคลนบุคลากรผู้เชี่ยวชาญด้าน AI โครงสร้างพื้นฐานที่ยัง ไม่เพียงพอ และปัญหาความเป็นส่วนตัวของข้อมูล การพัฒนานโยบายที่เหมาะสม การลงทุนในโครงสร้าง พื้นฐาน และการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชนเป็นสิ่งที่สำคัญที่จะช่วยจัดซื้อจัด จ้าง เหล่านี้ เพื่อผลักดันให้อุตสาหกรรมการแพทย์ของไทยสามารถแข่งขันในระดับสากลได้อย่างยั่งยืน

ทั้งนี้ประโยชน์ของปัญญาประดิษฐ์กับแรงขับเคลื่อนอุตสาหกรรมการแพทย์ในประเทศไทย ดังนี้ 1) สามารถเพิ่มความแม่นยำในการวินิจฉัยโรค AI ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลทางการแพทย์ เช่น ภาพถ่ายรังสี X-ray และ MRI ด้วยความแม่นยำสูง ช่วยให้แพทย์สามารถตรวจพบโรคได้ในระยะ เริ่มต้น 2) สามารถปรับปรุงประสิทธิภาพในระบบสุขภาพ ช่วยลดเวลาการทำงานและความซับซ้อน เช่น การจัดการข้อมูลผู้ป่วย การวางแผนทรัพยากร และการบริหารโรงพยาบาล 3) สามารถลดความ เหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการสุขภาพ ระบบ Telemedicine และการวิเคราะห์ข้อมูลผ่าน AI ช่วย ให้บริการสุขภาพเข้าถึงประชาชนในพื้นที่ชนบทที่ขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ 4) สามารถช่วย ลดต้นทุนในระบบสุขภาพ การนำ Chatbots มาใช้ในระบบบริการลูกค้าและการจัดการข้อมูล ช่วย ลดค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน 5) สามารถเร่งกระบวนการพัฒนาและวัคซีน AI ช่วยในการวิเคราะห์ โมเลกุลสารเคมีเพื่อค้นคว้าและพัฒนาใหม่ในระยะเวลาอันสั้น เช่น การวิจัยวัคซีน COVID-19 6) สามารถสนับสนุนการตัดสินใจทางการแพทย์ ระบบสนับสนุนการตัดสินใจทางคลินิก (Clinical Decision Support Systems) ช่วยแพทย์ในการเลือกวิธีการรักษาที่เหมาะสมที่สุด 7) สามารถสนับสนุน การวางแผนระดับประเทศ AI ช่วยวิเคราะห์ข้อมูลสุขภาพขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อการวางแผนและ

จัดสรรทรัพยากรด้านสุขภาพในระดับประเทศ 8) ส่งเสริมนวัตกรรมในธุรกิจการแพทย์ ช่วยพัฒนาแอปพลิเคชันสุขภาพส่วนบุคคล การวิเคราะห์ข้อมูลจีโนม และการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการแพทย์ที่ตอบสนองความต้องการของผู้ป่วย รวมทั้งยกระดับมาตรฐานการดูแลสุขภาพ การใช้ AI ในการประเมินความเสี่ยงด้านสุขภาพช่วยลดข้อผิดพลาดและเพิ่มความมั่นใจให้กับผู้ป่วยและบุคลากรทางการแพทย์ และผลักดันเศรษฐกิจดิจิทัลในประเทศไทย การใช้ AI ในอุตสาหกรรมทางการแพทย์ช่วยพัฒนาด้าน Health Tech และดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศ

องค์ความรู้ใหม่

ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เป็นเทคโนโลยีสำคัญที่ช่วยพลิกโฉมอุตสาหกรรมทางการแพทย์ของไทยในมิติต่าง ๆ ตั้งแต่การพัฒนานวัตกรรม การลดต้นทุน การจัดการวิกฤต ไปจนถึงการส่งเสริมเศรษฐกิจดิจิทัลในระดับประเทศ พร้อมโอกาสที่จะยกระดับการแข่งขันในระดับสากล หากสามารถจัดการความท้าทายที่มีได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) เป็นเทคโนโลยีที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในการพลิกโฉมอุตสาหกรรมทางการแพทย์ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย ด้วยศักยภาพในการเพิ่มความแม่นยำ ลดข้อผิดพลาด และปรับปรุงประสิทธิภาพการดำเนินงานในหลากหลายมิติ AI ได้กลายเป็นเครื่องมือที่ช่วยสนับสนุนการวินิจฉัยโรค การพัฒนา ยา การจัดการข้อมูลสุขภาพ และการลดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงบริการสุขภาพ โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทที่ขาดแคลนบุคลากรทางการแพทย์ ระบบ Telemedicine และการวิเคราะห์ภาพถ่ายทางการแพทย์ด้วย AI ได้เพิ่มโอกาสให้ประชาชนเข้าถึงบริการสุขภาพที่มีคุณภาพได้มากยิ่งขึ้น ซึ่งการนำ AI มาใช้ในอุตสาหกรรมแพทย์ของไทยยังเปิดโอกาสใหม่ ๆ เช่น การพัฒนานวัตกรรมทางการแพทย์ การเร่งกระบวนการวิจัยและพัฒนา ยา การสร้าง Health Tech Startups และการสนับสนุนการจัดการวิกฤตสุขภาพ เช่น การระบาดของโควิด-19 ผ่านการวิเคราะห์ข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data) เพื่อการวางแผนและตัดสินใจเชิงนโยบายที่แม่นยำยิ่งขึ้น นอกจากนี้ AI ยังช่วยสร้างผลิตภัณฑ์และบริการใหม่ที่ตอบโจทย์ความต้องการเฉพาะบุคคล เช่น แอปพลิเคชันสุขภาพและการประยุกต์ใช้ข้อมูลพันธุกรรมในการรักษา อย่างไรก็ตามประเทศไทยยังต้องเผชิญกับความท้าทายในการปรับใช้ AI เช่น การขาดแคลนบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ โครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีที่ยังไม่เพียงพอ และปัญหาความเป็นส่วนตัวของข้อมูล การพัฒนานโยบายที่เหมาะสม การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างภาครัฐและเอกชน และการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานจะเป็นกุญแจสำคัญในการขับเคลื่อนให้อุตสาหกรรมแพทย์ของไทยก้าวหน้าและสามารถแข่งขันในระดับสากลได้อย่างยั่งยืน และ AI มีบทบาทสำคัญในการเพิ่มความแม่นยำในการวินิจฉัยโรค เช่น การตรวจมะเร็งหรือโรคหัวใจจากภาพถ่ายรังสี ลดต้นทุนผ่านระบบอัตโนมัติ เช่น Chatbots

และการบริหารข้อมูล สนับสนุนนวัตกรรม เช่น การพัฒนาและวัคซีน และช่วยวางแผนระดับประเทศผ่านการจัดการทรัพยากรสุขภาพในเชิงยุทธศาสตร์ AI จึงไม่ได้เป็นเพียงเครื่องมือที่ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพ แต่ยังเป็นแรงขับเคลื่อนที่สำคัญในการสร้างความยั่งยืนในระบบสุขภาพและยกระดับมาตรฐานการดูแลสุขภาพของประชาชนในประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงสาธารณสุข. (2565). รายงานการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในระบบการแพทย์ของประเทศไทย.
- Accenture. (2020). Artificial Intelligence: Fueling Cost Efficiency in the Digital Age.
- Bangkok Post. (2021). Thailand's Success in COVID-19 Vaccine Development.
- Collins, F. S., & Varmus, H. (2015). A New Initiative on Precision Medicine. *New England Journal of Medicine*, 372(9), 793-795.
- Goodfellow, I., Bengio, Y., & Courville, A. (2016). *Deep Learning*. MIT Press.
- IBM. (2021). AI for Customer Service: Reducing Costs While Improving Customer Experience.
- IEEE. (2020). *Ethically Aligned Design: A Vision for Prioritizing Human Well-being with Artificial Intelligence and Autonomous Systems*. IEEE Standards Association.
- International Labour Organization (ILO). (2021). *Healthcare Employment Trends in Southeast Asia*.
- Jurafsky, D., & Martin, J. H. (2021). *Speech and Language Processing* (3rd ed.). Pearson.
- Mak, K. K., & Pichika, M. R. (2019). Artificial intelligence in drug development: present status and future prospects. *Drug Discovery Today*, 24(3), 773-780.
- McKinney, S. M., Sieniek, M., Godbole, V., Godwin, J., Antropova, N., Ashrafian, H., ... & Suleyman, M. (2020). International evaluation of an AI system for breast cancer screening. *Nature*, 577(7788), 89-94.
- McKinsey. (2020). *AI Adoption in Southeast Asia: Opportunities and Challenges*.
- McKinsey & Company. (2021). *The State of AI in 2021*.
- Ministry of Digital Economy and Society. (2021). *Thailand 4.0 and Digital Economy Development*.

- Phimister, E. G. (2022). The Role of Artificial Intelligence in Diabetic Retinopathy Diagnosis. *New England Journal of Medicine*, 386(6), 577-586.
- PwC Global. (2021). *AI Predictions 2021: The Key Trends in Artificial Intelligence Adoption*.
- PwC Thailand. (2021). *Healthcare Industry Outlook in Thailand*.
- PwC Thailand. (2021). *Transforming Healthcare with AI in Thailand*.
- Rajpurkar, P., et al. (2018). Deep learning for chest radiograph diagnosis: A retrospective comparison of the CheXNeXt algorithm to practicing radiologists. *Nature Medicine*, 24(6), 938-944.
- Russell, S., & Norvig, P. (2020). *Artificial Intelligence: A Modern Approach* (4th ed.). Pearson.
- The Lancet Digital Health. (2020). Performance of Artificial Intelligence in Medical Imaging: A Systematic Review.
- Topol, E. J. (2019). High-performance medicine: the convergence of human and artificial intelligence. *Nature Medicine*, 25(1), 44-56.
- Vinuesa, R., Azizpour, H., Leite, I., Balaam, M., Dignum, V., Domisch, S., ... & Nerini, F. F. (2020). The Role of Artificial Intelligence in Achieving the Sustainable Development Goals. *Nature Communications*, 11(1), 233.
- World Health Organization (WHO). (2020). *AI in Healthcare: Enhancing Efficiency in Resource-Limited Settings*.
- World Meteorological Organization (WMO). (2020). *AI in Weather Forecasting: Opportunities and Challenges*.
- Zhang, H., & Zhou, Z. (2020). Continuous Learning in Artificial Intelligence: A Survey. *IEEE Transactions on Knowledge and Data Engineering*.
- Zhavoronkov, A., et al. (2020). Artificial intelligence in drug discovery: Challenges and opportunities. *Drug Discovery Today*, 25(1), 120-132.

การยอมรับการใช้ AI ในการจัดทำแผนพัฒนาของเจ้าหน้าที่ ด้านการวางแผนของกรมปศุสัตว์

Acceptance of AI in the development plan of the Department of Livestock Development Officers

สุระพรรณ จุลสุวรรณ¹

Surapan Junsuwan

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัยครั้งนี้คือ (1) เพื่อศึกษาปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับระดับการยอมรับการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ของเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ในการจัดทำแผนพัฒนา และ (2) เพื่อเปรียบเทียบระดับการยอมรับการใช้ AI ก่อนและหลังการให้ความรู้ด้าน AI ช่วยในการวางแผน หน่วยวิเคราะห์เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ที่เข้าร่วมโครงการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ จำนวน 62 คน ใช้ตัวอย่าง 34 ตัวอย่างใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล ใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานในการพรรณนาข้อมูล ทดสอบสมมติฐานด้วย t-test และ F-test และใช้โปรแกรม jamovi ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการศึกษาพบว่าปัจจัยอายุตัวและอายุงานที่แตกต่างกันมีระดับการยอมรับการใช้ AI เพื่อการจัดทำแผนพัฒนาที่แตกต่างกันในบางชั้น กรณีปัจจัยอายุตัวพบว่าในชั้นความรู้ กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี มีระดับการยอมรับมากกว่ากลุ่มที่มีอายุมากกว่า 50 ปี ในชั้นดำเนินการ กลุ่มที่มี 31-40 ปี ยอมรับมากกว่ากลุ่มที่มีอายุมากกว่า 50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งสองชั้น ในกรณีปัจจัยอายุงานพบว่าในชั้นความรู้ กลุ่มที่มีอายุงานไม่เกิน 5 ปีมีระดับการยอมรับมากกว่ากลุ่มที่มีอายุงานมากกว่า 15 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อเปรียบเทียบระดับการยอมรับก่อนหลังการเข้ารับการอบรม พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการยอมรับเฉลี่ยในทุกชั้นตอนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยชั้นความรู้เพิ่มขึ้นมากที่สุด รองลงมาเป็นชั้นดำเนินการ หมายความว่า หลังจากได้รับความรู้และลงปฏิบัติแล้วทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความเข้าใจและมั่นใจว่า AI สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนได้ดีขึ้น

คำสำคัญ: ปัญญาประดิษฐ์, การยอมรับเทคโนโลยี, การวางแผนพัฒนา, กรมปศุสัตว์

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., คณะวิทยาการจัดการ ม.ราชภัฏสงขลา, e-mail: surapan.ju@skru.ac.th, mobile: 085-0804315

Abstract

The objectives of this research were (1) to study demographic factors related to the level of acceptance of artificial intelligence (AI) technology among Department of Livestock Development officials in development planning, and (2) to compare the levels of AI acceptance before and after providing knowledge about AI-assisted planning. The unit of analysis consisted of 62 Department of Livestock Development officials who participated in the workshop project for driving the Department of Livestock Development's strategic plan. Questionnaires were used for data collection. Frequency, percentage, mean, and standard deviation were used for data description. Hypotheses were tested using t-test and F-test, and data analysis was performed using the jamovi program.

The results showed that different age and work experience factors were associated with different levels of AI acceptance for development planning in certain stages. Regarding the age factor, in the knowledge stage, the group aged 31-40 years had a higher acceptance level than the group aged over 50 years. In the implementation stage, the group aged 31-40 years had a higher acceptance level than the group aged over 50 years, with statistical significance at the .05 level in both stages. Regarding the work experience factor, in the knowledge stage, the group with work experience not exceeding 5 years had a higher acceptance level than the group with work experience exceeding 15 years, with statistical significance at the .05 level. When comparing acceptance levels before and after training, it was found that the sample group had increased average acceptance levels in all stages with statistical significance at the .01 level. The knowledge stage showed the highest increase, followed by the implementation stage, indicating that after receiving knowledge and practical experience, the sample group developed understanding and confidence that AI could be better utilized for planning.

Key words: Artificial Intelligence, Technology Acceptance, Development Planning, Department of Livestock Development

บทนำ

การเกษตรเป็นภาคการผลิตที่มีความสำคัญทั้งในมิติทางเศรษฐกิจและมิติทางสังคมของประเทศไทย ด้วยสถานการณ์ปัจจุบันและบริบทการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและรอบด้านทำให้ภาคการเกษตรต้องเจอกับปัญหาและความท้าทายเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะในภาคของการผลิตสัตว์นั้นจะต้องเจอกับสภาพภูมิอากาศที่เปลี่ยนไป โรคระบาดในสัตว์ที่มักจะเข้ามาอย่างรุนแรงและรวดเร็วมากขึ้น ตลอดจนความต้องการผลิตภัณฑ์จากสัตว์ที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตามจำนวนประชากร ในการรับมือกับปัญหาและความต้องการนี้ หากภาครัฐจะใช้วิธีการแก้ปัญหาแบบแนวทางเดิมเหมือนในอดีตอาจทำให้ไม่สามารถบรรเทาสถานการณ์ลงได้ จึงจำเป็นต้องมีการปรับตัวปรับแนวทางให้สอดคล้องกับสถานการณ์มากขึ้น ควรมีการวางแผนเพื่อหาแนวทางแก้ปัญหาในเชิงรุกตลอดห่วงโซ่อุปทานเพื่อสร้างความยั่งยืนให้กับภาคการเกษตรของประเทศต่อไป

ด้วยนวัตกรรมด้าน AI ที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและมีการนำไปใช้ในหลากหลายกิจกรรมจนเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปถึงการเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน เพราะ AI สามารถช่วยให้ทำงานได้รวดเร็ว ลดต้นทุน และได้ผลลัพธ์ที่ดีกว่าเดิม ดังนั้นในปี พ.ศ. 2565 กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม (2565) ได้เสนอแผนปฏิบัติการด้านปัญญาประดิษฐ์แห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (พ.ศ. 2565 – 2570) และคณะรัฐมนตรีโดยมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ 26 กรกฎาคม 2565 เป็นแผนที่มุ่งเน้นการพัฒนาและประยุกต์ใช้ AI เพื่อยกระดับเศรษฐกิจและคุณภาพชีวิตของประชาชนภายในปี พ.ศ. 2570 ด้วยนโยบายนี้สะท้อนให้เห็นถึงการกำหนดทิศทางในการประยุกต์ใช้ AI ที่ชัดเจนของภาครัฐ ดังนั้นในการผลักดันสู่การปฏิบัติจึงต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรมในโอกาสต่อไป ภายใต้หลักการนี้บุคลากรภาครัฐจึงจำเป็นต้องมีการปรับระบบการคิดและปรับตัวในการยอมรับที่จะนำ AI เข้ามาประยุกต์ใช้ไม่ว่าจะมีหน้าที่รับผิดชอบในด้านใดก็ตาม

ด้วยกรมปศุสัตว์เป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อสถานการณ์ที่ได้กล่าวไปแล้วในตอนต้น ประกอบกับนโยบายด้าน AI ของรัฐบาล ดังนั้นบุคลากรโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผนพัฒนาซึ่งถือเป็นระดับมั่นคงของกรมย่อมจำเป็นต้องเรียนรู้และประยุกต์ใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพ บนพื้นฐานความเชื่อที่ว่า AI จะเป็นผู้ช่วยที่ทำให้เจ้าหน้าที่ด้านการวางแผนมองเห็นภาพในการพัฒนาในภูมิภาคอื่น หรือคาดการณ์ภาพในอนาคตได้แม่นยำมากขึ้น

อย่างไรก็ตาม ทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงหรือเปลี่ยนแนวคิดการทำงาน บุคลากรบางส่วนอาจมีความกังวลกับผลกระทบที่เกิดขึ้นกับการทำงานในภาวะปกติที่ตนเป็นอยู่ ในขณะที่บางส่วนก็พร้อมจะเปิดรับกับแนวทางการทำงานแบบใหม่ ดังนั้นการศึกษาถึงระดับการยอมรับการใช้ AI เพื่อช่วยในการวางแผนพัฒนาของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการวางแผนจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะช่วยให้ผู้บริหารได้กำหนดแนวทางในการบริหารจัดการให้การวางแผนของกรมเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดกับภาคการเกษตรของประเทศต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยทางประชากรศาสตร์ที่มีความสัมพันธ์กับระดับการยอมรับการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ของเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ในการจัดทำแผนพัฒนา
2. เพื่อเปรียบเทียบระดับการยอมรับการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ก่อนและหลังการให้ความรู้ด้านการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) ช่วยในการวางแผนของเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์

แนวคิดการแพร่กระจายและการยอมรับนวัตกรรม

โรเจอร์ส (Rogers, 1995) ให้ความหมาย การแพร่กระจายนวัตกรรม (Diffusion of Innovations) ว่าหมายถึงกระบวนการเผยแพร่นวัตกรรมไปในสังคมในช่วงระยะเวลาหนึ่ง โดยมีความสัมพันธ์กับความรู้ ความเข้าใจ และการตีความของผู้รับ โดยแบ่งองค์ประกอบการแพร่กระจายนวัตกรรมเป็น 4 ส่วน ได้แก่ (1) นวัตกรรม (Innovation) หมายถึงสิ่งใหม่อาจเป็นเทคโนโลยี ความคิด หรือกระบวนการใหม่ ๆ (2) ช่องทางการสื่อสาร (Communication Channels) หมายถึงวิธีการส่งต่อข้อมูลเกี่ยวกับนวัตกรรมระหว่างบุคคลหรือกลุ่มที่ (3) ระบบสังคม (Social System) หมายถึง กลุ่มคนที่มีความสัมพันธ์กันและมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการยอมรับหรือปฏิเสธนวัตกรรม และ (4) เวลา (Time) ระยะเวลาทั้งหมดตั้งแต่ การแพร่กระจาย การตัดสินใจ และการยอมรับนวัตกรรม (ฉันทพร วณิชฤทธา, 2554)

นอกจากนี้โรเจอร์ส (Rogers, 1995) ยังได้แบ่งกระบวนการแพร่กระจายนวัตกรรมออกเป็น 5 ขั้นตอนหลัก ดังนี้ (1) ขั้นความรู้ (Knowledge Stage) เป็นขั้นตอนที่บุคคลเริ่มรับรู้ถึงการมีอยู่และประโยชน์ของนวัตกรรม (2) ขั้นโน้มน้าวใจ (Persuasion Stage) เป็นขั้นตอนที่บุคคลเริ่มมีทัศนคติอย่างใดอย่างหนึ่งต่อนวัตกรรมซึ่งจะมีบทบาทสำคัญต่อการยอมรับหรือปฏิเสธในอนาคต (3) ขั้นตัดสินใจ (Decision Stage) เป็นขั้นตอนที่บุคคลใช้พิจารณาณก่อนจะยอมรับหรือปฏิเสธการนำนวัตกรรมไปใช้ (4) ขั้นดำเนินการ (Implementation Stage) เป็นขั้นตอนที่บุคคลเข้าสู่วิธีการทดลองและนำเอานวัตกรรมไปใช้จริง และ (5) ขั้นยืนยัน (Confirmation Stage) เป็นขั้นตอนที่บุคคลหรือองค์กรประเมินผลการใช้นวัตกรรมหลังจากการนำไปใช้จริง หากพบว่านวัตกรรมนั้นสามารถตอบสนองความต้องการและเกิดประโยชน์ ก็จะมีการยอมรับและใช้งานอย่างต่อเนื่อง จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตหรือการทำงาน แต่ถ้าพบปัญหาหรือขาดความน่าเชื่อถือ อาจนำไปสู่การเลิกใช้นวัตกรรมนั้นในที่สุด

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

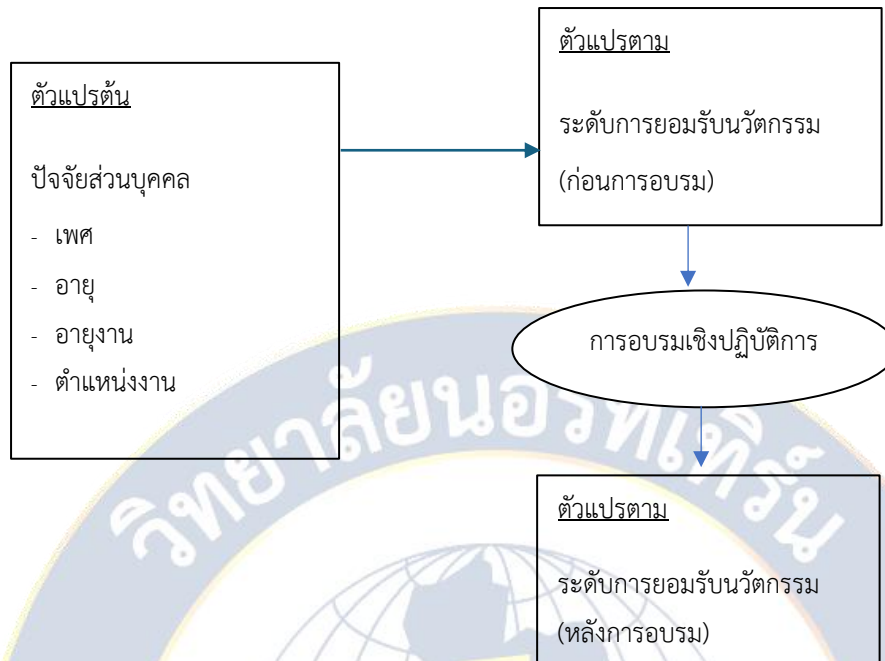
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านประชากรศาสตร์เช่น เพศ อายุ การศึกษา รายได้ และอาชีพ ที่มีผลต่อการยอมรับ AI หรือนวัตกรรม เช่น งานวิจัยของ Gefen & Straub (1997) พบว่า เพศชายมีการเปิดรับนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีมากกว่าเพศหญิง ในด้านช่วงวัยผลการสำรวจของ McKinsey &

Company (2025) พบว่า คนกลุ่ม Millennials (ช่วงอายุ 35-44 ปี และทำงานในตำแหน่งบริหาร) รายงานว่าตนเองมีความเชี่ยวชาญด้าน AI มากกว่าคนรุ่นอื่น เช่นเดียวกับงานวิจัยก่อนหน้านี้ของ Venkatesh et al. (2012) ที่พบว่า ผู้ที่มีระดับการศึกษาสูงและมีรายได้สูงเปิดรับนวัตกรรมใหม่ ๆ มากกว่ากลุ่มอื่นทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีความเชื่อมั่นต่อการใช้นวัตกรรมและเข้าถึงได้มากกว่า และเมื่อพิจารณาในด้านหน้าที่รับผิดชอบพบว่ากลุ่มที่ทำงานในลักษณะแบบซ้ำๆ (Routine) ซึ่งอาจใช้ AI แทนได้มีความกังวลและต่อต้าน AI มากกว่า ปรากฏในงานวิจัยของ Frey & Osborne (2017) ในขณะทีผลการศึกษาของ วรพิน งามไฉ่ว (2557) พบว่าปัจจัยด้านประชากรศาสตร์มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรม อย่างไรก็ตามในงานศึกษาของ ลักษิกา ถ้ำหิน และ ภริดา ชัยรัตน์ (2567) พบว่าปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรม

การเกิดขึ้นของ AI ย่อมมีทั้งการต่อต้านและการยอมรับ ในกลุ่มผู้ต่อต้านนั้นอาจเกิดจากความวิตกกังวลในประเด็นการเข้ามาแทนมนุษย์ในการทำงานบางประเภทหรือแม้แต่ความไม่เชื่อมั่นต่อศักยภาพในการให้ข้อมูลในคนบางกลุ่ม ซึ่งเหตุผลส่วนหนึ่งเกิดจากการขาดความรู้ความเข้าใจ การที่ยังไม่ได้ทดลองใช้ หรือแม้แต่ความไม่เชี่ยวชาญในการใช้ ดังนั้นการให้ความรู้ความเข้าใจทั้งในเชิงทฤษฎีและปฏิบัติจึงมีส่วนสำคัญต่อการยอมรับ AI เป็นอย่างยิ่ง ผลการศึกษาที่ผ่านมาพบว่า การให้ความรู้และทดลองใช้งาน AI ช่วยลดข้อกังวลของผู้ใช้และสร้างความเข้าใจกระบวนการทำงานของ AI ได้เพิ่มขึ้นส่งผลให้มีทัศนคติในทางบวกและเพิ่มระดับการยอมรับมากขึ้น เช่น การศึกษาของ Venkatesh et al. (2012) พบว่า การเข้ารับการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้ทราบถึงศักยภาพและประโยชน์ส่งผลให้ระดับการยอมรับเทคโนโลยีเพิ่มขึ้น ยิ่งถ้ามีการออกแบบการอบรมให้มีลักษณะร่วมกันทำงานหรือแก้ปัญหา ก็จะยิ่งทำให้ผู้เข้ารับการอบรมมีทัศนคติที่ดีและยอมรับ AI เพิ่มขึ้น (Glikson & Woolley, 2020) ส่วนการศึกษาในประเทศไทยที่พบว่าระดับการยอมรับนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีหลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติประกอบด้วย กาญจนา มงคลนิพัทธ์ (2556) ที่ทำการศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีที่ใช้ในการจัดทำบัญชีครัวเรือน และ คมสันต์ ทับชัย และคณะ (2568) ทำการศึกษาการยอมรับเทคโนโลยีความจริงเสริมสำหรับการส่งเสริมการท่องเที่ยว

กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ปัจจัยทางประชากรศาสตร์แตกต่างกันมีระดับการยอมรับการใช้ AI ต่างกัน
2. ระดับการยอมรับ AI หลังการอบรมสูงกว่าก่อนการอบรม

ระเบียบวิธีวิจัย

กรมปศุสัตว์ได้มีการจัดโครงการประชุมสัมมนาเชิงปฏิบัติการการขับเคลื่อนแผนยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ในวันที่ 25-27 มีนาคม 2568 ณ โรงแรม บีพี สมิทลา บีช โฮเทล แอนด์ รีสอร์ท สงขลา อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา โดยมีเจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ที่รับผิดชอบงานด้านการวางแผนพัฒนาและใช้งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานต่าง ๆ ทั่วประเทศ จำนวน 95 คน และผู้วิจัยมีหน้าที่รับผิดชอบเป็นวิทยากร ในหัวข้อ “การเพิ่มประสิทธิภาพการปฏิบัติงานด้านยุทธศาสตร์ด้วยการประยุกต์ใช้ AI”

รูปแบบการวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณและวิจัยเชิงทดลองเพื่อทดสอบสมมติฐาน วางระเบียบวิธีการวิจัยในประเด็นต่างๆ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

หน่วยวิเคราะห์ครั้งนี้คือ เจ้าหน้าที่กรมปศุสัตว์ที่รับผิดชอบงานด้านการวางแผนพัฒนาและใช้งานระบบเทคโนโลยีสารสนเทศของหน่วยงานต่าง ๆ ทั่วประเทศที่เข้าร่วมโครงการข้างต้น ประกอบด้วย หัวหน้าหน่วยงาน ผู้อำนวยการส่วน หัวหน้ากลุ่ม นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้องจำนวน 95 คน โดยผู้วิจัยประสงค์จะจากผู้เข้าร่วมที่สมัครใจให้ข้อมูล ทำการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบไม่ใช้ความ

น่าจะเป็น แบบง่าย โดยที่ก่อนอบรมมีผู้เข้าร่วมให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลจำนวน 62 คน ส่วนหลังการอบรมมีผู้เข้าร่วมตอบแบบสอบถาม 34 คน

เครื่องมือในการวิจัย

เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย 2 ประเภท คือ

1) สื่อการให้ความรู้และกระบวนการให้ความรู้ ประกอบด้วย สไลด์สำหรับการบรรยาย ให้ความรู้และ AI ประเภท LLM สำหรับทดลองปฏิบัติโดยผู้วิจัยเลือกใช้คือ QWEN เนื่องจากเป็นแอปพลิเคชันที่สามารถลงชื่อเข้าได้ไม่จำกัด และไม่มีค่าใช้จ่าย

2) แบบประเมินการยอมรับนวัตกรรมที่สร้างขึ้นตามแนวคิดของโรเจอร์ส และบริบทของงานด้านการวางแผนพัฒนา โดยแบบประเมินมีทั้งหมด 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทางประชากรศาสตร์ ประกอบด้วย เพศ อายุ อายุงาน และตำแหน่งงาน ตอนที่ 2 เป็นการประเมินการยอมรับการใช้ AI เพื่อการทำแผนพัฒนา จำนวน 5 ขั้นตอนตามแนวคิดของโรเจอร์ส และตอนที่ 3 เป็นข้อคิดเห็นเพิ่มเติม โดยผู้วิจัยได้จัดทำแบบสอบถามเป็นแบบออนไลน์ด้วยแอปพลิเคชัน google form

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ด้วยผู้วิจัยเป็นวิทยากรของโครงการดังกล่าว ในวันที่ 26 มีนาคม 2568 เป็นเวลา 3 ชั่วโมง ทำให้สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตัวเอง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1) ก่อนการอบรม ผู้วิจัยได้ให้ผู้เข้าร่วมอบรมตอบแบบสอบถามและทำการประเมินระดับการยอมรับ AI ในการวางแผนผ่านระบบออนไลน์ ด้วย แอปพลิเคชัน google form

2) ระหว่างการอบรม ในขั้นตอนนี้ผู้วิจัยในฐานะวิทยากรได้ทำการให้ความรู้ด้วยการบรรยายเนื้อหาจากสไลด์ประกอบการบรรยายที่จัดเตรียมไว้ และเพิ่มทักษะผู้เข้าร่วมด้วยการให้ลงทะเบียนเข้าใช้ AI ประเภท LLM เพื่อทดลองใช้งานทั่วไปและงานด้านยุทธศาสตร์การพัฒนาและด้านการเขียนโครงการ

3) หลังการอบรม เมื่อทำการอบรมเสร็จเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยได้ให้ผู้เข้าร่วมตอบแบบสอบถามฉบับเดิมเพื่อเป็นการประเมินระดับการยอมรับ AI ในการวางแผนอีกครั้งหนึ่ง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยตรวจสอบความครบถ้วนของข้อมูลและนำข้อมูลเข้าสู่ระบบเพื่อวิเคราะห์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพ และ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานสำหรับข้อมูลเชิงปริมาณ และใช้สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ประกอบด้วย t-test และ F-test เพื่อทดสอบสมมติฐาน โดยใช้โปรแกรม jamovi เป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ข้อมูล (The jamovi project, 2024)

ผลการวิจัย

ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์กับการยอมรับการใช้ AI ก่อนการอบรม

จากจำนวนผู้ตอบแบบประเมินจำนวน 62 คน พบว่า มีผู้หญิงมากกว่าเล็กน้อย ส่วนมากมีอายุมากกว่า 50 ปี มีอายุงานมากกว่า 15 ปี และส่วนมากอยู่ตำแหน่งอาวุโส ตารางที่ 1 ค่า sig. จำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์และขั้นการยอมรับ

	เพศ	อายุ	อายุงาน	ระดับงาน
ขั้นความรู้	0.261	0.020*	0.014*	0.278
ขั้นโน้มน้าวใจ	0.336	0.622	0.746	Na
ขั้นตัดสินใจ	0.112	0.928	0.917	Na
ขั้นดำเนินการ	0.832	0.024*	0.275	0.122
ขั้นยืนยัน	0.132	0.550	0.943	0.074

หมายเหตุ: * หมายถึง ระดับการยอมรับ AI แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

Na หมายถึง จำนวนข้อมูลไม่เพียงพอต่อการคำนวณ

จากการทดสอบสมมติฐานที่กล่าวว่าปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ (เพศ อายุ อายุงาน และระดับงาน) ที่แตกต่างกันมีระดับการยอมรับ AI ในการทำแผนก่อนเข้ารับการอบรมที่แตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐานเป็นดังนี้ ปัจจัยเพศและระดับงาน พบว่า ผู้เข้าอบรมที่มีเพศและระดับงานที่แตกต่างกันมีระดับการยอมรับ AI ก่อนการอบรมไม่แตกต่างกันทั้ง 5 ขั้น ในขณะที่อายุของผู้เข้าร่วมอบรมที่แตกต่างกันมีระดับการยอมรับในขั้นความรู้แตกต่างกันโดยที่กลุ่มที่มีอายุระหว่าง 31-40 ปี ยอมรับมากกว่ากลุ่มที่มีอายุมากกว่า 50 ปี และระดับการยอมรับในขั้นดำเนินการแตกต่างกันโดยที่กลุ่มที่มี 31-40 ปี ยอมรับมากกว่ากลุ่มที่มีอายุมากกว่า 50 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เช่นเดียวกัน และอายุงานของผู้เข้าร่วมอบรมที่แตกต่างกันมีระดับการยอมรับในขั้นความรู้แตกต่างกันโดยที่ กลุ่มที่มีอายุงานไม่เกิน 5 ปีมีระดับการยอมรับมากกว่ากลุ่มที่มีอายุงานมากกว่า 15 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ระดับการยอมรับการใช้ AI เพื่อการจัดทำแผนพัฒนา

ระดับการยอมรับการใช้ AI เพื่อการจัดทำแผนพัฒนาก่อนอบรม กลุ่มตัวอย่างจำนวน 62 คน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการยอมรับเฉลี่ยในขั้นโน้มน้าวมากที่สุด (3.63) หมายความว่า ผู้เข้าร่วมอบรมมีทัศนคติเชิงบวกต่อการใช้ AI เป็นเครื่องมือที่มีประโยชน์และมีศักยภาพในการสนับสนุนการวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ แต่ยังมีข้อกังวลบางประการ รองลงมาเป็นขั้นตัดสินใจ (3.47) หมายความว่า ผู้เข้าร่วมอบรมมีความมั่นใจในการนำ AI มาใช้ แต่ยังต้องการการสนับสนุนด้านข้อมูลหรือทรัพยากรเพิ่มเติม และมีการยอมรับในขั้นความรู้ต่ำที่สุด (1.90) หมายความว่า ผู้เข้าร่วมอบรมมีความรู้เล็กน้อยเกี่ยวกับ AI และยังไม่สามารถประยุกต์ใช้ในกระบวนการวางแผนได้

ระดับการยอมรับการใช้ AI เพื่อการจัดทำแผนพัฒนาหลังอบรม ทำการวิเคราะห์เฉพาะกลุ่มตัวอย่างที่สนใจตอบจำนวน 34 คนพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับการยอมรับเฉลี่ยในทุกขั้นตอนเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยขึ้นความรู้เพิ่มขึ้นมากที่สุด รองลงมาเป็นขั้นตอนการ หมายความว่า หลังจากได้รับความรู้และลองปฏิบัติแล้วทำให้กลุ่มตัวอย่างเกิดความเข้าใจและมั่นใจว่า AI สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนได้ดีขึ้น

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบระดับการยอมรับการใช้ AI เพื่อการจัดทำแผนพัฒนาระหว่างก่อนและหลังการอบรม

ชั้นการยอมรับ	ระดับการยอมรับก่อนอบรม (n=62)		ระดับการยอมรับหลังอบรม (n=34)		ส่วนต่าง (หลัง-ก่อน)	t-test	Sig.
	ค่าเฉลี่ย	ระดับการยอมรับ	ค่าเฉลี่ย	ระดับการยอมรับ			
ชั้นความรู้	1.90 (0.694)	น้อย	3.32 (0.976)	ปานกลาง	1.324	11.28	<.001
ชั้นโน้มน้าวใจ	3.63 (0.752)	มาก	4.09 (0.668)	มาก	0.559	4.62	<.001
ชั้นตัดสินใจ	3.47 (0.804)	มาก	4.06 (0.600)	มาก	0.529	4.13	<.001
ชั้นดำเนินการ	2.16 (0.995)	น้อย	3.56 (0.894)	มาก	1.235	5.09	<.001
ชั้นยืนยัน	2.87 (1.032)	ปานกลาง	4.00 (1.015)	มาก	1.029	4.83	<.001

หมายเหตุ: ค่าในวงเล็บคือค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

อภิปรายผล

จากการวิจัยพบว่า ปัจจัยอายุตัวและอายุงานที่แตกต่างกันมีระดับการยอมรับการใช้ AI เพื่อการจัดทำแผนพัฒนาที่แตกต่างกันในบางขั้น ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ McKinsey & Company (2025) พบว่า คนกลุ่มช่วงอายุ 35-44 ปี ยอมรับ AI มากกว่าคนรุ่นอื่น และงานวิจัยของวรพิน งามไกวล์ (2557) พบว่าปัจจัยด้านประชากรศาสตร์มีผลต่อการยอมรับนวัตกรรม แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ Gefen & Straub (1997) ที่พบว่า เพศชายมีการเปิดรับนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีมากกว่าเพศหญิง และลักษิกา ถ้ำหิน & ภริดา ชัยรัตน์ (2567) ที่พบว่าปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับนวัตกรรม ทั้งนี้อาจเป็นเพราะแต่ละการศึกษาอาจมีกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะอาชีพและประสบการณ์ในการใช้นวัตกรรมที่แตกต่างกัน

ในขณะที่ผลการวิจัยพบว่าหลังการอบรมระดับการยอมรับการใช้ AI เพื่อการจัดทำแผนพัฒนาสูงขึ้นในทุกชั้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับผลงานวิจัยที่ผ่านมาทุกชิ้นซึ่งเป็นการยืนยันว่าการให้ความรู้และทดลองใช้งาน AI ช่วยลดข้อกักรงของผู้ใช้และสร้างความเข้าใจกระบวนการทำงานของ AI ได้เพิ่มขึ้นส่งผลให้มีทัศนคติในทางบวกและเพิ่มระดับการยอมรับมากขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. จากผลการวิจัยที่พบว่าหลังได้รับความรู้แล้วทำให้ระดับการยอมรับการใช้ AI ในชั้นต่างๆ เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กรมปศุสัตว์ควรมีการให้ความรู้ และส่งเสริมให้บุคลากรทดลองและใช้ AI ในการปฏิบัติงานด้านต่างๆ ให้มากขึ้น ตลอดจนสนับสนุนทรัพยากร (ลงทะเบียนเข้าใช้ AI) ให้กับสำนักงานในระดับภูมิภาคและระดับจังหวัดให้เข้าถึงเครื่องมือหรือ AI

2. จากผลการวิจัยที่พบว่ากลุ่มที่มีอายุน้อยและอายุน้อยหรือกลุ่มยุคใหม่มีระดับการยอมรับการใช้ AI ที่สูงกว่ากลุ่มอื่น หน่วยงานหรือองค์กรควรให้ความสำคัญกับการให้ความรู้ความเข้าใจกับกลุ่มที่มีอายุน้อยหรืออายุน้อยมาก เนื่องจากบุคลากรในกลุ่มนี้ส่วนมากเป็นระดับบริหารขององค์กรซึ่งหากได้รับทราบถึงประสิทธิภาพของ AI แล้ว พวกเขาอาจปรับทัศนคติและมองเห็นประโยชน์ของการนำ AI มาประยุกต์ใช้ในการทำงาน

รายการเอกสารอ้างอิง

- กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัย และนวัตกรรม และกระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม. (2565). แผนปฏิบัติการด้านปัญญาประดิษฐ์แห่งชาติเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (พ.ศ. 2565 – 2570). Retrieved April 2, 2025, from <https://www.onde.go.th>
- กาญจนา มงคลนิพัทธ์. (2556). การยอมรับเทคโนโลยีในการจัดทำบัญชีครัวเรือนผ่านแอปพลิเคชันของเกษตรกรในจังหวัดเพชรบุรี. วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน, 29(3).
- คมสันต์ ทับชัย ปาริชาติ จันทรงาม และภาสกร ศรีสุวรรณ. (2568). การพัฒนารูปแบบเทคโนโลยีความจริงเสริมในแหล่งท่องเที่ยว ตามเส้นทางท่องเที่ยวเชิงสุขภาพจังหวัดระนอง. วารสารศิลปศาสตร์ราชมงคลสุวรรณภูมิ, 7(1).
- ธัญพร วณิชฤทธา. (2554). การยอมรับนวัตกรรมเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการความรู้ในชุมชน. การประชุมวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปี 2554. การพัฒนาอนาคตชนบทไทย : ฐานรากที่มั่นคงเพื่อการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน, , วันที่ 27-29 มกราคม 2554. https://cscd.kku.ac.th/uploads/proceeding/140611_140537.pdf

- ลักขิกา ถ้ำหิน และภริดา ชัยรัตน์. (2567). การยอมรับเทคโนโลยีสารสนเทศของบุคลากรสำนักงาน ปลัดกระทรวง การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม. *วารสารมหาจุฬานาค วรรณคดี*, 11(6).
- วรพิน งามไฉ่ว. (2557). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการยอมรับนวัตกรรมหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ของ ผู้บริโภคชาวไทย. *วารสารวิชาการบริหารธุรกิจ*, 3(2).
- Frey, C. B., & Osborne, M. A. (2017). The future of employment: How susceptible are jobs to computerisation? *Technological Forecasting and Social Change*, 114, 254–280. <https://doi.org/10.1016/j.techfore.2016.08.019>.
- Gefen, D., & Straub, D. W. (1997). Gender Differences in the Perception and Use of E-Mail: An Extension to the Technology Acceptance Model. *MIS Quarterly*, 21(4), 389. <https://doi.org/10.2307/249720>.
- Glikson, E., & Woolley, A. W. (2020). Human Trust in Artificial Intelligence: Review of Empirical Research. *Academy of Management Annals*, 14(2), 627–660. <https://doi.org/10.5465/annals.2018.0057>.
- McKinsey & Company. (2025). *Millennials are gen AI enthusiasts*. <https://www.mckinsey.com>
- Rogers, E. (1995). *Diffusion of Innovations* (4th ed.). The Free Press.
- The jamovi project (2024). jamovi. (Version 2.6) [Computer Software]. Retrieved from <https://www.jamovi.org>.
- Venkatesh, V., Thong, J. Y. L., & Xu, X. (2012). Consumer Acceptance and Use of Information Technology: Extending the Unified Theory of Acceptance and Use of Technology. *MIS Quarterly*, 36(1), 157. <https://doi.org/10.2307/41410412>.

การประเมินความเสี่ยงของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในระบบนาแปลงใหญ่ ในเขตภาคเหนือตอนบน

Risk Assessment of Rice farmers in Large-scale Rice Farming System in the Upper Northern Region

อารีย์ เชื้อเมืองพาน¹ มนตรี สิงหาวาระ² และ อัคริน เผ่าอานวยวิทย์³

Aree Cheamuangphan¹ Montri Singhavara² and Aussawin Phaoumnuaywit³

บทคัดย่อ

ในการศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบประเภทความเสี่ยงที่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวเผชิญตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของเกษตรกรผู้ข้าวนาแปลงใหญ่ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน และเพื่อทราบระดับความเสี่ยงของเกษตรกรผู้ข้าวนาแปลงใหญ่ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาแปลงใหญ่อำเภอ 600 ราย ด้วยแบบสอบถามแบบมีโครงสร้างและการสนทนากลุ่ม (Focus Group) นำมาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ผลการศึกษาพบว่า เกษตรกรมีความเสี่ยงด้านการผลิต ด้านภัยธรรมชาติ ด้านการตลาด และด้านเศรษฐกิจและการเงินอยู่ในระดับสูงมาก สำหรับความเสี่ยงด้านบุคลากรซึ่งเป็นความเสี่ยงที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรอยู่ในระดับสูง โดยประเด็นที่มีความเสี่ยงเป็นปัญหาอันดับต้น ได้แก่ เกษตรกรขาดอำนาจในการต่อรอง ค่าปุ๋ยยาและเมล็ดพันธุ์ราคาสูง เครื่องจักรและอุปกรณ์การเกษตรมีราคาสูง ค่าจ้างแรงงานสูง ทำให้ภาพรวมของต้นทุนการผลิตสูงตามไปด้วย เกษตรกรซึ่งมีการรวมกลุ่มกันควรวางแผนการผลิตให้ได้ผลผลิตที่มีประสิทธิภาพและมีต้นทุนที่ต่ำ เพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรองและเพิ่มผลตอบแทนให้เกิดความคุ้มค่า ควรจัดการพื้นที่เพาะปลูกให้สามารถรับมือกับภัยธรรมชาติที่จะเกิดขึ้นในหลากหลายรูปแบบ

คำสำคัญ: ข้าว ความเสี่ยง นาแปลงใหญ่

¹ รองศาสตราจารย์, คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้, E-mail: areemju@gmail.com

² ผู้ช่วยศาสตราจารย์, คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยแม่โจ้, E-mail: montri.sh@gmail.com

³ นักวิชาการภาษีชำนาญการ, กรมสรรพากร, E-mail: aussawin_econ.mju@hotmail.com, 061-1546261

Abstract

This study aimed to find out the types of risks that rice farmers have faced since the past until now for large-scale rice farmers in the upper northern region and to find out the risk level of large-scale rice farmers in the upper northern region. Data were collected from 600 large-scale rice farmers using a structured questionnaire and focus group discussions. The data were analyzed using descriptive statistics.

The results of the study found that farmers have very high risks in production, natural disasters, marketing, and economic and financial risks. The risks of personnel, which are risks that farmers face, are high. The top risk issues include farmers' lack of bargaining power, high prices of fertilizers, pesticides, and seeds, high prices of agricultural machinery and equipment, and high labor costs, which results in high overall production costs. Farmers who form groups should plan their production to achieve efficient production with low costs in order to increase their bargaining power and maximize returns. They should manage their planting areas to cope with natural disasters that may occur in various forms.

Keywords: Rice; Risk, Large-scale Rice Farming

บทนำ

ในการพัฒนาประเทศในระยะเวลาที่ผ่านมามีความผันผวนเป็นอย่างมาก อันเนื่องมาจาก การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และเทคโนโลยีที่เป็นไปอย่างรวดเร็ว ภาคการผลิตในแต่ละสาขาต้องพยายามปรับตัวและสร้างภูมิคุ้มกันในสาขาการผลิตของตนเอง ซึ่งหลายสาขาการผลิตก็สามารถปรับตัวเองได้ แต่ภาคการเกษตรของประเทศไทยกลับมีปัญหา และปัญหาดังกล่าวก็ยังคงเป็นปัญหา เดิมๆ เช่น ราคาและคุณภาพผลิตต่ำ นอกจากนี้ยังมีปัญหาใหม่เกิดขึ้นอันเนื่องมาจากการเปลี่ยน สภาพภูมิอากาศ ส่งผลทำให้การขยายตัวทางเศรษฐกิจของภาคเกษตรค่อนข้างต่ำ ทั้งๆ ที่ภาค การเกษตรเป็นภาคการผลิตพื้นฐานที่สำคัญเพราะเป็นแหล่งปัจจัยการผลิตสำหรับภาคอุตสาหกรรม นอกจากนี้กำลังซื้อส่วนใหญ่ในการผลักดันในเศรษฐกิจขยายตัวก็มาจากภาคการเกษตร

การผลิตภาคการเกษตรที่สำคัญเป็นอันดับต้นๆ ก็คือ “ข้าว” ประเทศไทยมีพื้นที่การทำนาทั้ง ประเทศ จำนวน 71.65 ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ 47.16 ของเนื้อที่ถือครองทางการเกษตร (สำนักงาน เศรษฐกิจการเกษตร, 2565) ในปี 2564 ประเทศไทยมีการส่งออกข้าวปริมาณ 6.11 ล้านตัน เพิ่มขึ้น ร้อยละ 6.7 คิดเป็นมูลค่า 1.07 แสนล้านบาท (กรุงเทพธุรกิจ, 2565) ประเทศไทยมีพันธุ์ข้าวของ

ตนเอง ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันทั่วโลก และเป็นผู้ส่งออกข้าวในระดับต้น ๆ ของโลกอีกด้วยนอกจากนี้ อาชีพทำนาเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตของคนไทยมาตั้งแต่โบราณกาล มีวัฒนธรรมเกี่ยวกับข้าวมากมาย ในสังคมไทย จึงนับว่าอาชีพทำนามีความสำคัญมากทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมต่อ ประเทศไทย แต่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวก็ยังมีคุณภาพชีวิตที่ต่ำ หลายคนตัดสินใจขายที่ดินเพื่อไป ประกอบอาชีพอื่นที่มีความมั่นคงทางด้านรายได้มากกว่า ด้วยเหตุนี้รัฐจึงมีนโยบาย “เกษตรแปลง ใหญ่” เพื่อใช้เป็นยุทธศาสตร์ในการสร้างความมั่นคงให้กับเกษตรกรผู้ปลูกข้าว เป้าหมายหลักคือ ลด ต้นทุน เพิ่มผลผลิตและสร้างคุณภาพ เพื่อให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าวมีรายได้สูงพอเพียงต่อการดำรงชีพ

เขตภาคเหนือตอนบน ก็มีปัญหาลักษณะเดียวกันกับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในพื้นที่อื่น แม้ว่า สภาพแวดล้อมทั่วไปมีความอุดมสมบูรณ์ในแต่ละพื้นที่ซึ่งทำให้มีศักยภาพในการเพาะปลูกพืชได้ หลากหลายชนิด โดยเฉพาะอย่างยิ่งข้าวถือเป็นพืชเศรษฐกิจสำคัญ และมีความหลากหลายทั้งใน ด้านเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม โดยเฉพาะในปัจจุบันในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และ พะเยา เป็นจังหวัดที่มีการปลูกข้าวเพื่อธุรกิจการค้าและส่งออก นอกจากนี้การทำนาในแต่ละพื้นที่ยัง แบ่งออกเป็นนาในเขตชลประทานและนานอกเขตชลประทาน อีกทั้งในปัจจุบันมีเกษตรกรผู้ผลิตนา แปลงใหญ่ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกของระบบเกษตรแปลงใหญ่จำนวนมาก แปลงข้าวที่เข้าร่วมระบบ เกษตรแปลงใหญ่กับหน่วยงานภาครัฐ จำนวน 381 แปลง พื้นที่ 944,718.3 ไร่ เกษตรกรที่เป็น สมาชิก 63,741 ราย จากผลผลิตการเข้าร่วมระบบเกษตรแปลงใหญ่ที่ผ่านมาในปี 2559 สามารถลด ต้นทุนการผลิตได้ร้อยละ 19 และสามารถผลผลิตข้าวที่มีคุณภาพได้ร้อยละ 13 แต่เกษตรกรยังเผชิญ ความเสี่ยงต่างๆ หลายด้าน

ดังนั้นจึงเป็นประเด็นที่น่าสนใจว่า ในการผลิตข้าวของเกษตรกรในเขตภาคเหนือตอนบนมี ความเสี่ยงประเภทใดบ้าง และความเสี่ยงแต่ละด้านอยู่ในระดับใด ควรมีการจัดการอย่างไรให้ เหมาะสมเพื่อลดความสูญเสียทั้งด้านการผลิตและการตลาด อันจะส่งผลทำให้ต้นทุนการผลิตจะลดลง และเพิ่มโอกาสในด้านการตลาดมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อทราบประเภทความเสี่ยงที่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวเผชิญตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันของ เกษตรกรผู้ชำนานาแปลงใหญ่ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน
2. เพื่อทราบระดับความเสี่ยงของเกษตรกรผู้ชำนานาแปลงใหญ่ในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน

แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความเสี่ยง

การประเมินความเสี่ยงเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยการวิเคราะห์การประเมิน และการจัด ระดับความเสี่ยงที่มีผลกระทบต่อการบรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานซึ่งได้กำหนดเกณฑ์การ

ประเมินความเสี่ยงไว้ ได้แก่ ระดับโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) ระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ซึ่งสามารถกำหนดเกณฑ์ได้ทั้งเกณฑ์เชิงปริมาณและเชิงคุณภาพโดยใช้เป็นพื้นฐานในการประเมินความเสี่ยงต่างๆ (สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ, 2561)

ตารางที่ 1 จัดระดับความเสี่ยง (Risk Map)

คะแนนความเสี่ยง		ผลกระทบ				
		1 (น้อยที่สุด)	2 (น้อย)	3 (ปานกลาง)	4 (มาก)	5 (มากที่สุด)
โอกาสที่จะเกิด	5 (มากที่สุด)	5	10	15	20	25
	4 (มาก)	4	8	12	16	20
	3 (ปานกลาง)	3	6	9	10	15
	2 (น้อย)	2	4	6	8	10
	1 (น้อยที่สุด)	1	2	3	4	5

ตารางที่ 2 ระดับความเสี่ยงแบ่งเป็น 4 ระดับสามารถแสดงเป็น Risk Profile

ระดับความเสี่ยง	ระดับคะแนน	ความหมาย
ต่ำ	1 – 2	ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้โดยไม่ต้องมีการควบคุมความเสี่ยง ไม่ต้องการจัดการเพิ่มเติม
ปานกลาง	3 – 6	ระดับความเสี่ยงที่ยอมรับได้โดยต้องมีการควบคุมเพื่อป้องกันไม่ให้ความเสี่ยงเคลื่อนย้ายไปยังระดับที่ยอมรับไม่ได้
สูง	7 – 12	ระดับความเสี่ยงที่ไม่สามารถยอมรับได้โดยต้องมีการจัดการความเสี่ยงเพื่อให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ต่อไป
สูงมาก	13 – 25	ระดับความเสี่ยงที่ไม่สามารถยอมรับได้จำเป็นต้องเร่งจัดการความเสี่ยงเพื่อให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ทันที

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจากเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาแปลงใหญ่ในพื้นที่จังหวัดเชียงราย และจังหวัดพะเยาเป็นตัวแทนของเกษตรกรในเขตภาคเหนือตอนบนเนื่องจากเป็นจังหวัดที่มีขนาดพื้นที่เพาะปลูกสูงสุด 2 อันดับแรก ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 746 ราย (กลุ่มพัฒนานวัตกรรมดิจิทัล ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมส่งเสริมการเกษตร, 2565) โดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota Sampling) จำนวน 600 ราย แบ่งเป็นเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาแปลงใหญ่ใน

จังหวัดเชียงราย 300 ราย และจังหวัดพะเยา 300 ราย และเลือกกลุ่มตัวอย่างเพื่อใช้ในการศึกษาด้วยวิธีการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้การจัดเวทีสนทนากลุ่ม (Focus Group) จากหัวหน้ากลุ่มและตัวแทนสมาชิกกลุ่มเกษตรกรนาแปลงใหญ่แต่ละกลุ่ม รวมจำนวนทั้งสิ้น 70 ราย เพื่อสำรวจประเด็นปัญหาและความเสี่ยงที่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาแปลงใหญ่ในเขตภาคเหนือตอนบนเผชิญตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อสำรวจระดับโอกาสเกิดความเสี่ยงและระดับผลกระทบจากความเสี่ยง 5 ด้านของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาแปลงใหญ่ ประกอบด้วย ด้านการผลิต ด้านภัยธรรมชาติ ด้านการตลาด ด้านเศรษฐกิจและการเงิน และด้านบุคลากร (เกษตรกร)

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลซึ่งเป็นการประเมินระดับความเสี่ยงของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในเขตภาคเหนือตอนบน มีขั้นตอนการดำเนินการดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประเมินระดับโอกาสเกิดความเสี่ยงและประเมินระดับโอกาสเกิดผลกระทบของความเสี่ยง ซึ่งแบ่งออกเป็น 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ขั้นตอนที่ 2 นำค่าคะแนนระดับโอกาสเกิดความเสี่ยง ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 1 – 5 (น้อยที่สุด – มากที่สุด) มาคูณกับระดับโอกาสเกิดผลกระทบของความเสี่ยง ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 1 – 5 (น้อยที่สุด – มากที่สุด) จะได้ค่าคะแนนระดับความเสี่ยงอยู่ระหว่าง 1 – 25 คะแนน โดยมีสูตรดังนี้

คะแนนความเสี่ยง (Risk Score) = ระดับโอกาสเกิดความเสี่ยง × ระดับผลกระทบ

ขั้นตอนที่ 3 นำผลคูณระหว่างโอกาสเกิดความเสี่ยงและโอกาสเกิดผลกระทบจากความเสี่ยงมาแปรผลค่าคะแนน 4 ระดับ ได้แก่ เสี่ยงต่ำ เสี่ยงปานกลาง เสี่ยงสูง และเสี่ยงสูงมาก

ผลการวิจัย

1. ความเสี่ยงของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาแปลงใหญ่

1.1 ความเสี่ยงด้านการผลิต ในการผลิตข้าวมีประเด็นความเสี่ยงดังนี้

1) เกิดจากความไม่แน่นอนของสภาพอากาศ ซึ่งสภาพอากาศในทุกฤดูสามารถเกิดผลกระทบต่อปริมาณผลผลิตได้ทั้งสิ้น ได้แก่

- ภาวะฝนแล้งหรือฝนทิ้งช่วงทำให้ขาดแคลนน้ำในการเพาะปลูก เกษตรกรที่มีพื้นที่การเกษตรตั้งอยู่ห่างไกลแหล่งน้ำชลประทานหรือลำเหมือง หากปริมาณน้ำฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาล โดยเฉพาะในช่วงต้นกล้าข้าวกำลังเจริญเติบโตและในช่วงที่ข้าวกำลังตั้งท้องทำให้เกิดความเสียหายอย่างมาก กล่าวคือ หากปริมาณน้ำไม่เพียงพอในระยะกล้าข้าว จะทำให้ปริมาณต้นกล้าน้อยลงส่งผลต่อปริมาณผลผลิตเมื่อถึงฤดูกาลเก็บเกี่ยว และในกรณีที่ปริมาณน้ำไม่เพียงพอในระยะที่ข้าวกำลังตั้งท้องจะทำให้เมล็ดข้าวริบ เมล็ดไม่มีน้ำหนัก ซึ่งในระยะข้าวตั้งท้องจะต้องน้ำมากพอสมควรเพื่อนำไปสร้างนํ้านมข้าวและพัฒนาไปเป็นเมล็ด แต่หากรวงข้าวเริ่มโค้งลงจากน้ำหนักเมล็ดที่เพิ่มขึ้นอาจมีน้ำ

ขังเล็กน้อยก็เพียงพอแล้ว ดังนั้น เกษตรกรที่มีพื้นที่เพาะปลูกอยู่ในพื้นที่นอกเขตชลประทานจะนิยมปลูกข้าวนาปี เช่น ข้าวหอมมะลิ เนื่องจากเป็นพันธุ์ข้าวพื้นเมืองที่ทนต่อสภาพอากาศที่แปรปรวนได้ค่อนข้างดีกว่าพันธุ์ข้าวที่เกิดจากการปรับปรุงโดยกรมวิชาการเกษตร

- ปริมาณน้ำมากเกินไปจนไม่สามารถระบายน้ำได้ทันทั้งในช่วงที่ต้นกล้ายังเล็กและในช่วงใกล้เก็บเกี่ยว หากในระยะที่กล้าข้าวกำลังเจริญเติบโตแต่มีปริมาณน้ำมากเกินไปจนเกษตรกรไม่สามารถระบายน้ำออกจากพื้นที่การเกษตรของตนเองได้ จะทำให้ต้นกล้าเน่าและตายในที่สุด แต่ปัญหาดังกล่าวอาจเกิดขึ้นได้ยาก เนื่องจากช่วงเวลาที่เริ่มปลูกข้าว นั้น จะเป็นช่วงระยะเวลาเดียวกันกับที่เข้าฤดูฝนใหม่ๆ ทำให้ปริมาณน้ำฝนยังไม่มากนัก และมักจะมีปริมาณน้ำฝนที่พอเหมาะกับความต้องการของต้นกล้าข้าว เว้นแต่จะเกิดจากการวางแผนของเกษตรกรผิดพลาด กล่าวคือ เกษตรกรลงกล้าหวานปลูกกล้าข้าวจนล้นเลยไปถึงช่วงกลางฤดูฝน

สำหรับปริมาณน้ำที่มากเกินไปในช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยว จะส่งผลกระทบต่อวิธีการเก็บเกี่ยวเนื่องจากรวงข้าวอาจจมน้ำทำให้เก็บเกี่ยวผลผลิตได้ไม่ครบถ้วน กระทั่งรายได้ของเกษตรกรที่จะได้รับ

- สภาพอากาศที่เย็นจัดเป็นระยะเวลายาวนานกว่าปกติทำให้ข้าวในนาปรังได้ผลผลิตลดลง

2) สภาพความอุดมสมบูรณ์ในพื้นที่ทำให้เกษตรกรได้รับผลผลิตไม่สม่ำเสมอทุกปี เนื่องจากแร่ธาตุในดินของพื้นที่ปลูกแต่ละแปลงมีความแตกต่างกัน การบำรุงรักษาจึงต้องปฏิบัติแตกต่างกัน แต่เกษตรกรมักไม่มีความรู้มากพอที่จะพัฒนาคุณภาพดินให้สมบูรณ์ได้ และในการปรับปรุงดินให้มีความเหมาะสมเฉพาะพื้นที่นั้นๆ ย่อมมีต้นทุนในการดำเนินการ เช่น การตรวจค่า pH การตรวจธาตุอาหารในดิน เมื่อทราบว่าสภาพดินขาดความอุดมสมบูรณ์ใด จะต้องวางแผนและจัดหาปุ๋ยสำหรับเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ในดินให้เหมาะสมกับการเพาะปลูกข้าว

3) ความเสี่ยงจากโรคและศัตรูพืช หากเกษตรกรมีการปลูกพืชเชิงเดี่ยวเป็นเวลานานจะทำให้โรคและแมลงศัตรูพืชเกิดขึ้นได้ง่าย เนื่องจากไม่มีช่วงเวลาในการตัดวงจรโรคและศัตรูพืชที่เจริญเติบโตในพื้นที่นาข้าว และจะส่งผลกระทบต่อการผลิตในฤดูกาลถัดไปด้วย เนื่องจากพื้นที่มีการสะสมโรคและศัตรูพืชไว้ โดยเฉพาะเกษตรกรที่ปลูกข้าวด้วยวิธีเขตกรรมแบบนาหว่าน ทำให้ควบคุมและดูแลพื้นที่นาข้าวได้ยากกว่าการทำนาด้วยวิธีแบบนาดำ

- โรคพืช เช่น โรคไหม้ โรคยอดด้ง

- วัชพืช เช่น หญ้าใบกว้าง สาหร่าย เฟิร์น หญ้าข้าวเน่า หญ้าหนวดปลาชุก ผักปอดนา กกขนาก

- ศัตรูพืช เช่น หนอนกอ หนอนกระทู้ แมลงบัว เพลี้ยไฟ เพลี้ยกระโดดสีน้ำตาล ปูนา หอยเชอรี่

4) ความเสี่ยงจากเทคโนโลยีพันธุ์ข้าว หากมีการปรับปรุงพันธุ์ข้าวให้ได้ผลผลิตสูงแต่ไม่สามารถเก็บผลผลิตไว้ทำพันธุ์ได้สำหรับรอบการเพาะปลูกต่อไปได้ จะทำให้เกษตรกรมีต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เนื่องจากเกษตรกรจะต้องซื้อเมล็ดพันธุ์ทุกครั้งที่จะเพาะปลูก ซึ่งหากในอนาคตเกิดขึ้นและเกษตรกรไม่ทราบถึงปัจจัยดังกล่าวจะทำให้เมล็ดข้าวพันธุ์พื้นเมืองหายากและแพงมากขึ้น

1.2 ความเสี่ยงด้านการตลาด ในการจำหน่ายผลผลิตข้าวมีประเด็นความเสี่ยงดังนี้

1) ความเสี่ยงด้านการตลาด มีความผันผวนของราคาปัจจัยการผลิตและในบางปีการเพาะปลูกราคาปัจจัยการผลิตค่อนข้างสูง ประกอบกับราคาขายที่เกษตรกรได้รับค่อนข้างต่ำ ทำให้เกษตรกรประสบปัญหาภาวะขาดทุนอยู่เสมอ

2) ราคาที่เกษตรกรขายได้ค่อนข้างต่ำอาจเกิดจากปัจจัยร่วมของคุณภาพผลผลิตที่เกษตรกรนำไปจำหน่ายนั้นไม่ได้คุณภาพตามความต้องการของผู้ซื้อหรือโรงสี อีกทั้งเกษตรกรไม่มีอำนาจต่อรองราคาและต้องเป็นผู้ยอมรับราคาตามที่ผู้ซื้อกำหนด ซึ่งหากผลผลิตของเกษตรกรไม่ได้คุณภาพหรือไม่ได้มาตรฐานจะทำให้ถูกกดราคา

3) ภาวะทางการตลาดที่สัมพันธ์กับการเมือง เนื่องจากในอดีตที่ผ่านมาได้มีการนำสินค้าเกษตรมาผูกโยงกับการหาเสียงทางการเมือง เช่น โครงการรับจำนำข้าว ซึ่งเมื่อผ่านพ้นคณะรัฐบาลชุดนั้นๆ โครงการรับจำนำข้าวย่อมสิ้นสุดลง ทำให้ราคาส่งผลผลิตข้าวที่เกษตรกรได้รับไม่แน่นอน ประกอบกับเกษตรกรส่วนใหญ่ขาดการวางแผนในการผลิตข้าวที่ดี ทำให้รายได้ไม่เพียงพอต่อรายจ่าย

4) ช่องทางการตลาดเปลี่ยนแปลงไป หากเกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์ขึ้นเป็นของกลุ่มเกษตรกรและนำออกจำหน่าย ซึ่งแต่เดิมจะเป็นการขายสินค้าแบบออฟไลน์ แต่ในปัจจุบันการตลาดมีความสะดวกมากขึ้นและผู้ค้านิยมหันมาใช้ช่องทางการตลาดแบบออนไลน์ (e-marketplace) ผ่านแพลตฟอร์มต่างๆ เช่น Shopee Lazada Facebook ซึ่งเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในปัจจุบันยังขาดองค์ความรู้ในการพัฒนาตลาดให้มีความทันสมัยจึงเป็นข้อจำกัดต่อเกษตรกรในการขยายตลาดสินค้าให้กว้างมากขึ้น

5) ความต้องการตลาดของผู้บริโภค ปัจจุบันผู้บริโภคหันมาทานข้าวเพื่อสุขภาพกันมากขึ้น เช่น ข้าวอินทรีย์ ข้าวไรซ์เบอร์รี่ เป็นต้น ดังนั้นเกษตรกรอาจจะต้องปรับในการเปลี่ยนไปปลูกข้าวสายพันธุ์ที่ตลาดต้องการ ซึ่งอาจมีความแตกต่างในการดูแล ซึ่งหน่วยงานภาครัฐที่เข้าให้การสนับสนุนมักจะไม่ได้มุ่งประเด็นความสำคัญไปที่ความต้องการของตลาดข้าว ทำให้เกษตรกรยังคงยึดติดกับการผลิตข้าวสายพันธุ์เดิมเพื่อจำหน่ายให้กับโรงสีหรือผู้รับซื้อ

1.3 ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจและการเงิน เกษตรกรผู้ปลูกข้าวมีประเด็นความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจและการเงินดังนี้

1) ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจและการเงิน เนื่องจากเกษตรกรไม่มีเงินทุนหมุนเวียนจึงต้องอาศัยการกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรมาใช้จ่ายทั้งในการลงทุนและการบริโภคในครัวเรือนระหว่างฤดูกาลเพาะปลูก

2) เกษตรกรไม่มีการจัดบันทึกบัญชีรายรับ – รายจ่าย เมื่อไม่มีการจัดบันทึกเพื่อนำมาใช้ประเมินตนเองในการใช้จ่ายเงินจะทำให้เกษตรกรไม่ทราบถึงสาเหตุที่แท้จริงต่อภาวะขาดทุนที่ตนเผชิญ จึงไม่สามารถจัดการรายจ่ายที่เกินความสามารถในการหารายได้ของครัวเรือน

3) ความเสี่ยงของการโจรกรรมทรัพย์สินทางการเกษตร เนื่องจากเกษตรกรบางรายมีทรัพย์สินทางการเกษตรและอาจมีการนำไปใช้งานโดยปล่อยทิ้งไว้พื้นที่เกษตรขณะใช้งาน เช่น เครื่องสูบน้ำ เป็นต้น หากไม่เฝ้าระวังจะทำให้ถูกขโมยทรัพย์สินได้ หรือแม้กระทั่งการจี้เก็บไว้ภายในบ้านแต่ไม่รัดกุมก็อาจถูกขโมยได้ด้วยเช่นกัน

1.4 ความเสี่ยงด้านสุขภาพและสิ่งแวดล้อม เกษตรกรผู้ปลูกข้าวมีประเด็นความเสี่ยงด้านสุขภาพดังนี้

1) ความเสี่ยงด้านสุขภาพของเกษตรกร พบว่า เกษตรกรที่มีการใช้สารเคมีในกาเพาะปลูกจะมีโอกาสเจ็บป่วยได้สูงกว่าเกษตรกรที่เพาะปลูกด้วยวิธีเกษตรอินทรีย์

2) การใช้สารเคมีในพื้นที่การเกษตรเป็นระยะเวลานานทำให้สภาพดิน แหล่งน้ำ และสิ่งแวดล้อมเกิดความเสื่อมโทรม ทำให้ชีวิตในพื้นพื้นที่การเพาะปลูกลดลง ซึ่งจะสร้างผลกระทบทางระบบนิเวศน์

2. ระดับความเสี่ยงของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาแปลงใหญ่

จากการประเมินระดับความเสี่ยงของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาแปลงใหญ่ในภาคเหนือตอนบนด้วยปัจจัยต่างๆ ทั้ง 5 ด้าน ซึ่งประเมินจากโอกาสเกิดความเสี่ยงและผลกระทบของความเสี่ยงนั้น จะได้ค่าคะแนนของความเสี่ยง ทำให้ได้ผลการประเมินความเสี่ยงดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ความเสี่ยงด้านการผลิต

ผลการประเมินระดับความเสี่ยงด้านการผลิตของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาแปลงใหญ่ในภาคเหนือตอนบน พบว่า ภาพรวมด้านการผลิตของเกษตรกรมีความเสี่ยงในระดับสูง โดยปัจจัยที่มีความเสี่ยงสูงมาก คือ โรคและแมลงศัตรูพืชที่มีผลกระทบต่อข้าว ปัจจัยที่มีความเสี่ยงระดับรองลงมาคือระดับสูง ได้แก่ เกษตรกรขาดเครื่องจักรในการผลิต ต้นข้าวที่ไม่ทนทานต่อโรคซึ่งเกี่ยวข้องกับพันธุ์ข้าว การใช้ปุ๋ยเคมีหรือสารเคมี รวมถึงการเปลี่ยนในราคาที่ดินที่เสี่ยงต่อการเปลี่ยนอาชีพ สำหรับปัจจัยที่มีความเสี่ยงระดับปานกลาง ได้แก่ พื้นที่ลาดชันกระทบต่อการรับน้ำ การไม่ปลูกพืชหมุนเวียน เกษตรกรไม่มีการวางแผนการผลิต ตลอดจนเสี่ยงจากการถูกขโมยปัจจัยการผลิตแต่ยังเป็นปัจจัยที่เกิดขึ้นได้ยาก (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ระดับความเสี่ยงด้านการผลิต

ประเด็นความเสี่ยง	ระดับคะแนน ความเสี่ยง	แปรผล ความเสี่ยง
1. โรคและแมลงศัตรูพืชที่มีผลกระทบต่อข้าว	16.00	สูงมาก
2. ขาดเครื่องจักรในการอำนวยความสะดวก	12.00	สูง
3. ต้นข้าวไม่ต้านทานต่อโรค	12.00	สูง
4. การใช้ปุ๋ยเคมี/สารเคมี	12.00	สูง
5. การเปลี่ยนแปลงในเทคโนโลยี	9.00	สูง
6. ความเสี่ยงต่อความไม่เสถียรของพันธุ์ข้าว	9.00	สูง
7. ขาดเมล็ดพันธุ์ที่มีคุณภาพ	9.00	สูง
8. การเปลี่ยนแปลงในราคาที่ดิน	9.00	สูง
9. พื้นที่ที่มีความลาดชันทำให้ต้นข้าวได้รับปริมาณน้ำไม่สม่ำเสมอ	6.00	ปานกลาง
10. ไม่มีการปลูกพืชหมุนเวียน เช่น ถั่ว ปอเทือง โสน	6.00	ปานกลาง
11. ไม่สามารถปฏิบัติตามภาระผูกพันตามสัญญาได้	6.00	ปานกลาง
12. ไม่มีการวางแผนการผลิต	6.00	ปานกลาง
13. มีการเผาตอซังข้าวหลังการเก็บเกี่ยว	6.00	ปานกลาง
14. ความเสี่ยงจากการถูกขโมย	3.00	ปานกลาง
ภาพรวมด้านการผลิต		สูง

ที่มา: จากการคำนวณ

2) ความเสี่ยงด้านภัยธรรมชาติ

ผลการประเมินระดับความเสี่ยงด้านภัยธรรมชาติของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาแปลงใหญ่ในภาคเหนือตอนบน พบว่า ภาพรวมด้านภัยธรรมชาติของเกษตรกรมีความเสี่ยงในระดับสูงมาก โดยปัจจัยที่มีความเสี่ยงสูงมาก คือ ปริมาณน้ำฝนน้อยทำให้เกิดภัยแล้ง และสภาพอากาศที่แปรปรวนกระทบต่อการเจริญเติบโตของต้นข้าว และปัจจัยที่มีความเสี่ยงระดับสูง ได้แก่ ดินขาดความอุดมสมบูรณ์และขาดธาตุอาหารหลัก และยังมีความเสี่ยงจากปริมาณน้ำฝนที่มากเกินไปแต่ยังถือเป็นปัจจัยที่เสี่ยงน้อยที่สุดในด้านภัยธรรมชาติ (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ระดับความเสี่ยงด้านภัยธรรมชาติ

ประเด็นความเสี่ยง	ระดับคะแนน ความเสี่ยง	แปรผล ความเสี่ยง
1. ฝนตกน้อยเกินไปทำให้เกิดภัยแล้ง	20.00	สูงมาก
2. สภาพอากาศที่แปรปรวน	20.00	สูงมาก
3. ดินขาดความอุดมสมบูรณ์	12.00	สูง
4. ดินขาดธาตุอาหารหลัก	12.00	สูง
5. ปริมาณฝนตกมากเกินไป เกิดน้ำท่วมถึง	9.00	สูง
ภาพรวมด้านภัยธรรมชาติ		สูงมาก

ที่มา: จากการคำนวณ

3) ความเสี่ยงด้านการตลาด

ผลการประเมินระดับความเสี่ยงด้านการตลาดของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาแปลงใหญ่ในภาคเหนือตอนบน พบว่า ภาพรวมด้านการตลาดของเกษตรกรมีความเสี่ยงในระดับสูงมาก โดยปัจจัยที่มีความเสี่ยงสูงมาก คือ เกษตรกรขาดอำนาจในการต่อรองราคา ประกอบกับราคาข้าวและราคาปัจจัยการผลิตที่มีความผันผวนทำให้เกษตรกรควบคุมต้นทุนการผลิตได้ยาก สำหรับปัจจัยที่มีความเสี่ยงระดับสูง ได้แก่ ปริมาณผลผลิตที่มากเกินไปทำให้ราคาตกต่ำ อีกทั้งคุณภาพของผลผลิตที่ไม่ได้คุณภาพและไม่ตรงตามความต้องการของตลาดทำให้เกษตรกรถูกกดราคา และปริมาณผลผลิตที่ไม่สามารถคาดเดาได้ทำให้เกษตรกรไม่สามารถควบคุมรายรับได้ (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 ระดับความเสี่ยงด้านการตลาด

ประเด็นความเสี่ยง	ระดับคะแนน ความเสี่ยง	แปรผล ความเสี่ยง
1. เกษตรกรขาดอำนาจในการต่อรอง	25.00	สูงมาก
2. ความแปรปรวนของราคาข้าว	20.00	สูงมาก
3. ความแปรปรวนของราคาระดับปัจจัยการผลิต	20.00	สูงมาก
4. ปริมาณผลผลิตมากเกินไปทำให้ราคาต่ำ	12.00	สูง
5. ผลผลิตข้าวของเกษตรกรยังไม่สามารถแข่งขันทางการตลาดได้	12.00	สูง
6. คุณภาพผลผลิตข้าวไม่ตรงตามความต้องการของตลาด	12.00	สูง
7. ความแปรปรวนของระดับผลผลิตที่ไม่ได้คาดเดา	12.00	สูง
8. คุณภาพผลผลิตไม่ได้มาตรฐาน	12.00	สูง
ภาพรวมด้านการตลาด		สูงมาก

ที่มา: จากการคำนวณ

4) ความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจและการเงิน

ผลการประเมินระดับความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจและการเงินของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาแปลงใหญ่ในภาคเหนือตอนบน พบว่า ภาพรวมด้านเศรษฐกิจและการเงินของเกษตรกรมีความเสี่ยงในระดับสูงมาก โดยปัจจัยที่มีความเสี่ยงสูงมาก คือ ค่าปัจจัยการผลิตและเครื่องมือที่ใช้ในการเกษตรที่มีราคาสูง รวมถึงค่าจ้างแรงงานที่สูงทำให้เกษตรกรควบคุมต้นทุนได้ยาก รองลงมาคือเกษตรกรขาดแคลนเงินทุน และขาดเงินหมุนเวียนใช้จ่ายในครัวเรือนอันเนื่องมาจากรายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่าย นอกจากนี้ยังมีความเสี่ยงอันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองที่ทำให้การสนับสนุนเกษตรกรไม่ต่อเนื่อง สำหรับปัจจัยที่มีความเสี่ยงระดับสูง ได้แก่ เกษตรกรไม่มีการจัดทำบัญชีครัวเรือนและทรัพย์สินเสี่ยงต่อการถูกยึดอายัด อันเป็นผลมาจากการกู้ยืมเงินเพื่อซื้อเครื่องจักรและอุปกรณ์แต่การสร้างรายได้ไม่เพียงพอต่อการชำระมูลหนี้ที่สูง (ตารางที่ 6)

ตารางที่ 6 ระดับความเสี่ยงด้านเศรษฐกิจและการเงิน

ประเด็นความเสี่ยง	ระดับคะแนนความเสี่ยง	แปรผลความเสี่ยง
1. ค่าปุ๋ย/ยา/เมล็ดพันธุ์ราคาสูง	25.00	สูงมาก
2. เครื่องจักรและอุปกรณ์การเกษตรมีราคาสูง	25.00	สูงมาก
3. ต้นทุนการผลิตสูง	25.00	สูงมาก
4. ค่าจ้างแรงงานสูง	25.00	สูงมาก
5. ขาดแคลนเงินทุนในการผลิต	20.00	สูงมาก
6. รายได้ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในครัวเรือน	20.00	สูงมาก
7. การเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองไทย	16.00	สูงมาก
8. ระดับมูลหนี้สูง	16.00	สูงมาก
9. เกษตรกรไม่มีเงินออมเพื่อไว้ใช้จ่ายในยามฉุกเฉิน	16.00	สูงมาก
10. การเปลี่ยนแปลงในอัตราดอกเบี้ย	16.00	สูงมาก
11. การเปลี่ยนแปลงในสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและการเมืองโลก	16.00	สูงมาก
12. ทรัพย์สินทางการเกษตรเสี่ยงต่อการถูกยึดอายัด	12.00	สูง
13. ไม่มีการจัดทำบัญชีครัวเรือน	12.00	สูง
ภาพรวมด้านเศรษฐกิจและการเงิน		สูงมาก

ที่มา: จากการคำนวณ

5) ความเสี่ยงด้านบุคลากร

ผลการประเมินระดับความเสี่ยงด้านบุคลากรของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาแปลงใหญ่ในภาคเหนือตอนบน พบว่า ภาพรวมด้านบุคลากรของเกษตรกรมีความเสี่ยงในระดับสูง โดยปัจจัยที่มีความเสี่ยงสูงมาก คือ เกษตรกรใช้สารเคมีต่อเนื่องเสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพ สำหรับปัจจัยที่มีความเสี่ยงระดับสูง ได้แก่ เกษตรกรขาดความรู้ในการผลิต และเกษตรกรมีปัญหาสุขภาพเกิดภาวะเครียดจากปัญหาทางเศรษฐกิจและการผลิตที่ใช้สารเคมี สำหรับปัจจัยที่มีความเสี่ยงระดับปานกลาง ได้แก่ เกษตรกรไม่ได้รับความรู้ใหม่ๆ โดยเฉพาะด้านการตลาดที่จะส่งเสริมคุณภาพชีวิตของเกษตรกร (ตารางที่ 7)

ตารางที่ 7 ระดับความเสี่ยงด้านบุคลากร

ประเด็นความเสี่ยง	ระดับคะแนนความเสี่ยง	แปรผลความเสี่ยง
1. เกษตรกรเสี่ยงต่อปัญหาสุขภาพจากการใช้สารเคมีทางการเกษตร	20.00	สูงมาก
2. เกษตรกรมีภาวะเครียด	12.00	สูง
3. เกษตรกรขาดความรู้ในการผลิตข้าวให้มีศักยภาพในการแข่งขัน	12.00	สูง
4. สุขภาพร่างกายไม่แข็งแรง มีโรคประจำตัว	12.00	สูง
5. ไม่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการเกษตรกับเพื่อนสมาชิก	8.00	สูง
6. ไม่ได้มีโอกาสในการหาความรู้ใหม่	6.00	ปานกลาง
ภาพรวมด้านบุคลากร (เกษตรกร)		สูง

ที่มา: จากการคำนวณ

อภิปรายผล

ความเสี่ยงในการผลิตข้าวมีหลายประการ เช่น ความไม่แน่นอนของสภาพอากาศที่สามารถทำให้เกิดฝนแล้งหรือฝนตกหนักเกินไป ซึ่งมีผลกระทบต่อปริมาณผลผลิตข้าว นอกจากนี้ ความอุดมสมบูรณ์ของดินที่แตกต่างกันในแต่ละพื้นที่หรือแต่ละแปลงทำให้ต้องมีการบำรุงรักษาดินที่เฉพาะเจาะจง โรคและศัตรูพืชยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ผลผลิตลดลง และเทคโนโลยีด้านพันธุ์ข้าวที่ไม่สามารถเก็บผลผลิตไว้ทำพันธุ์ได้สำหรับรอบการเพาะปลูกต่อไป ทำให้ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น สำหรับการจำหน่ายผลผลิตข้าว ยังคงมีความผันผวนของราคาปัจจัยการผลิตและราคาผลผลิตที่เป็นปัญหาหลักที่ทำให้เกษตรกรประสบภาวะขาดทุน ราคาที่เกษตรกรขายได้มักจะต่ำเนื่องจากคุณภาพผลผลิตไม่ตรงตามความต้องการของตลาด นอกจากนี้ การเชื่อมโยงสินค้าเกษตรกับการหาเสียงทางการเมือง

เช่น โครงการรับจำนำข้าว ส่งผลให้ราคาผลผลิตไม่แน่นอน รวมถึงเกษตรกรขาดเงินทุนหมุนเวียนทำให้ต้องพึ่งพาการกู้เงินจากธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร นอกจากนี้การขาดการจดบันทึกบัญชีรายรับ-รายจ่ายหรือการจัดทำบัญชีครัวเรือนทำให้ไม่สามารถจัดการรายจ่ายได้อย่างมีประสิทธิภาพ การใช้สารเคมีในการเพาะปลูกเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกษตรกรเสี่ยงต่อการเจ็บป่วย ส่งผลกระทบต่อระบบนิเวศน์โดยตรง ซึ่งผลการศึกษารั้วนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ เบญจพรรณ เอกะสิงห์ และคณะ (2549) ที่มีการประเมินความเสี่ยงในภาคเกษตรได้ระบุว่า การระบาดของโรคและแมลงศัตรูข้าวเป็นปัญหาที่มีความเสี่ยงในการผลิตสูงที่สุด และเกษตรกรยังเผชิญกับปัญหาฝนแล้งและขาดแคลนน้ำแม้ว่าเกษตรกรจะอยู่ในเขตชลประทานก็ตาม และยังสอดคล้องกับการศึกษาของณัฐณี ดีแท้ (2565) ที่ระบุว่าเกษตรกรมีปัญหาสุขภาพจากสารเคมี โดยมีความจำเป็นต้องใช้สารเคมีเพราะให้ผลผลิตที่มากกว่าการปลูกข้าวแบบปลอดภัย อีกทั้งตลาดข้าวปลอดภัยหรือข้าวอินทรีย์ยังมีแหล่งรับซื้อที่ไม่กระจายทั่วทุกพื้นที่ ทำให้เกษตรกรไม่เลิกใช้สารเคมีแบบถาวร

ดังนั้น เกษตรกรควรเลือกใช้พันธุ์ข้าวที่ต้านทานโรคและแมลง การปลูกพืชหมุนเวียน และใช้สารชีวภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมเพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน การรวมกลุ่มเพื่อซื้อหรือเช่าเครื่องจักรและฝึกอบรมการใช้เครื่องจักรอย่างมีประสิทธิภาพ เมื่อเกษตรกรรวมกลุ่มกันยังสามารถจัดการแหล่งน้ำเพื่อรับมือกับภัยแล้งได้อีกด้วย การทดสอบและปรับปรุงดินเพื่อเพิ่มธาตุอาหารในดิน รวมถึงการสร้างร่องน้ำและคูระบายน้ำเพื่อระบายน้ำออกจากแปลงข้าวในกรณีที่มีปริมาณฝนตกมากเกินไป สำหรับความเสี่ยงด้านการตลาดสามารถดำเนินการได้ด้วยการรวมกลุ่มเกษตรกรและการสร้างเครือข่ายผู้ผลิตเพื่อเพิ่มอำนาจในการต่อรอง อาจใช้เครื่องมือการทำสัญญาซื้อขายล่วงหน้าและใช้เครื่องมือการป้องกันความเสี่ยง เช่น สัญญาประกันราคาผลผลิต การวางแผนการผลิตให้เหมาะสมกับความต้องการของตลาด หาแหล่งเงินทุนที่ให้กู้เงินในอัตราดอกเบี้ยต่ำ จัดทำแผนธุรกิจ และส่งเสริมการใช้สารชีวภัณฑ์ที่ปลอดภัย การตรวจสอบสุขภาพประจำปีและการให้ความรู้เรื่องสุขภาพ การจัดตั้งกลุ่มแลกเปลี่ยนข้อมูลด้านการเกษตรและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการสร้างเครือข่ายเกษตรกร

ข้อเสนอแนะ

- 1) หน่วยงานของภาครัฐควรสร้างตระหนักให้แก่เกษตรกรในการเลือกใช้วิธีเขตกรรมโดยเฉพาะนาดำมากกว่านาหว่านเพราะจะช่วยให้เป็นมิตรต่อเกษตรกร สิ่งแวดล้อม และปลอดภัยต่อผู้บริโภค
- 2) เกษตรกรควรปรับใช้แนวทางการผลิตของตนเพื่อลดความสูญเสียของต้นทุนและก่อให้เกิดความคุ้มค่ามากยิ่งขึ้นโดยอาศัยภูมิปัญญาท้องถิ่นผนวกกับหลักวิชาการ เช่น ใช้ขั้นตอนการทำนาแบบดั้งเดิม ร่วมกับการตรวจธาตุอาหารในดินเพื่อเติมสารอาหารได้เหมาะกับต้นข้าว ซึ่งจะได้ผลผลิตข้าวที่ดีทั้งในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ รวมถึงการใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

- 3) เกษตรกรจะต้องประเมินความเสี่ยงในพื้นที่การเกษตรของตนเองก่อนเริ่มการเพาะปลูกเพื่อวางแผนการบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด
- 4) หน่วยงานภาครัฐจะต้องเข้ามาให้การช่วยเหลือส่งเสริมองค์ความรู้ในการทำการตลาดทั้งแบบออฟไลน์และออนไลน์เพื่อสร้างโอกาสทางการตลาดให้กับกลุ่มเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาแปลงใหญ่
- 5) หน่วยงานสาธารณสุขจะต้องเข้ามาตรวจสุขภาพให้กับสมาชิกเกษตรกรเพื่อป้องกันความเสี่ยงต่อสุขภาพ และควรทำการประเมินความเสี่ยงด้านผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ทางการเกษตรโดยอาศัยจากข้อมูลการใช้สารเคมีของเกษตรกรเป็นสำคัญ

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพธุรกิจ. (2565). **มูลค่าการส่งออกข้าวไทย**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.bangkokbiznews.com/business/985817>. (วันที่ค้นข้อมูล 1 พฤศจิกายน 2565).
- กลุ่มพัฒนานวัตกรรมดิจิทัล ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร กรมส่งเสริมการเกษตร, (2565). **จำนวนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวนาแปลงใหญ่**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : <https://co-farm.doae.go.th/graph/Dashboard1dsb.php> (วันที่ค้นข้อมูล 7 กรกฎาคม 2566).
- ณัฐินี ดีแท้, นันทยา เก่งเขตร์กิจ, และปณณวิช คำรอด. (2565). **การประเมินความเสี่ยงของเกษตรกรสำหรับการปลูกข้าวปลอดภัยโดยเทคนิคเรียงลำดับตามอุดมคติวิชันนัย**. ว. วิทย. เทคโนโลยี. หัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ. 8 (1). 81-91.
- เบญจพรรณ เอกะสิงห์, กมล งามสมสุข, กุศล ทองงาม, ศุภกิจ สิ้นไชยกุล และวราภรณ์ งามสมสุข, (2549). **ความเสี่ยงและวิธีประเมินความเสี่ยงในภาคเกษตรจากทัศนคติของเกษตรกร**. รายงานการประชุมวิชาการ ศวพท. หน้า 76-86.
- สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร. (2565). **เนื้อที่ใช้ประโยชน์ทางการเกษตร**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: [https://www.oae.go.th/assets/portals/1/fileups/prcaidata/files/%E0%B8%8A%E0%B8%A5%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%97%E0%B8%B2%E0%B8%99%2064\(1\).pdf](https://www.oae.go.th/assets/portals/1/fileups/prcaidata/files/%E0%B8%8A%E0%B8%A5%E0%B8%9B%E0%B8%A3%E0%B8%B0%E0%B8%97%E0%B8%B2%E0%B8%99%2064(1).pdf). (วันที่ค้นข้อมูล 14 กรกฎาคม 2566).
- สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ. (2561). **การบริหารจัดการความเสี่ยง**. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก: <https://www.tceb.or.th/files/policy-corporate/O37%20การบริหารจัดการความเสี่ยง.pdf> (วันที่ค้นข้อมูล 14 กรกฎาคม 2566).

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำ
 ในประเทศไทย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ
 The Passengers' Satisfaction toward the Service Quality of Low-Cost
 Airlines in Thailand at Suvarnabhumi Airport.

สุวราภรณ์ ไชยเกษมสานต์¹
 SUWARAPORN CHAIKASEMSAN

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่มีประสบการณ์เดินทางโดยสารด้วยสายการบินต้นทุนต่ำที่ให้บริการในประเทศไทย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก จำนวน 400 คน ใช้สถิติเชิงพรรณนาในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง (54.50%) อายุระหว่าง 21-30 ปี (39.80%) ภูมิลำเนาจากทวีปเอเชีย (76.00%) มีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา (22.40%) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 10,001 - 30,000 บาท (36.30%) เคยใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำมาแล้วมากกว่า 10 ครั้ง (29.80%) สำหรับระดับความพึงพอใจของผู้ใช้ที่มีต่อคุณภาพการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ทั้งหมด 8 ด้านโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.12, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1) ด้านความมีอัธยาศัยไมตรี ($\bar{x}$ = 4.28) มีการตอบรับข้อสงสัยหรือข้อซักถามของผู้ใช้บริการด้วยกิริยา วาจาสุภาพ ไม่บึ้งตึง 2) ด้านความกระตือรือร้น ($\bar{x}$ = 4.23) มีความยินดีและเต็มใจช่วยเหลือผู้ให้บริการของพนักงาน 3) ด้านความปลอดภัย ($\bar{x}$ = 4.20) ความรู้ต่อระบบรักษาความปลอดภัยของพนักงาน 4) ด้านการเข้าถึงบริการ ($\bar{x}$ = 4.17) การเข้าถึงตารางเที่ยวบิน เวลาการออกเดินทางและเวลาถึงที่หมาย 5) ด้านความน่าเชื่อถือ ($\bar{x}$ = 4.08) ความเป็นมืออาชีพและความชำนาญของพนักงานสายการบิน 6) ด้านความเป็นรูปธรรม ($\bar{x}$ = 4.03) มีความพร้อมของอุปกรณ์ใช้งานบนเครื่องบิน 7) ด้านการติดต่อสื่อสาร ($\bar{x}$ = 4.01) การทำการตลาดที่เข้าใจได้ง่าย และ 8) ด้านการเข้าใจผู้รับบริการ ($\bar{x}$ = 3.98) มีข้อเสนอต่อการรับผิดชอบเมื่อเกิดการล่าช้าหรือยกเลิกเที่ยวบิน

คำสำคัญ: ความพึงพอใจ คุณภาพการบริการสายการบิน สายการบินต้นทุนต่ำ

¹ อาจารย์สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยวและการบริการเชิงนวัตกรรม สถาบันเทคโนโลยีไทย-ญี่ปุ่น suwaraporn@tni.ac.th

Abstract

This research aims to study the Passengers' Satisfaction toward the Service Quality of Low-Cost Airlines in Thailand at Suvarnabhumi Airport. The research employed a quantitative approach and collected data from 400 passengers who had prior experience using low-cost airlines in Thailand at Suvarnabhumi Airport, using the convenience sampling method. Descriptive statistics such as frequency, percentage, mean, and standard deviation. The results showed that most respondents were female (54.50%), aged between 21–30 years (39.80%), originated from Asian countries (76.00%), worked as students (22.40%), and had an average monthly income of 10,001–30,000 THB (approximately 280.73–842.11 USD) (36.30%). Most had flown with low-cost airlines more than 10 times (29.80%). Regarding the overall level of passenger satisfaction toward service quality in eight aspects, the results indicated a high level of satisfaction ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.56). When ranked by mean scores from highest to lowest, the findings were as follows: 1) Courtesy ($\bar{x} = 4.28$): staff responded to inquiries politely and with a friendly manner, 2) Responsiveness ($\bar{x} = 4.23$): staff were willing and eager to assist passengers, 3) Safety ($\bar{x} = 4.20$): staff demonstrated knowledge of safety systems, 4) Accessibility ($\bar{x} = 4.17$): access to flight schedules and departure/arrival times, 5) Reliability ($\bar{x} = 4.08$): professionalism and expertise of airline staff, 6) Tangibles ($\bar{x} = 4.03$): availability and readiness of equipment onboard, 7) Communication ($\bar{x} = 4.01$): marketing messages were clear and easy to understand, and 8) Understanding the customer ($\bar{x} = 3.98$): responsibility in case of delays or flight cancellations.

Keywords: Satisfaction, Service Quality, Low-Cost Airlines

บทนำ

การเลือกใช้นยานพาหนะเพื่อการเดินทางนั้นมีรูปแบบต่าง ๆ ที่ผู้ให้บริการหรือนักท่องเที่ยวตัดสินใจเลือกใช้เพื่อความสะดวกสบายแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล และการเดินทางด้วยเครื่องบินจากสายการบินยังคงได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะหลังจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด 19 ที่การท่องเที่ยวมีสถิติเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องในแต่ละสายการบิน จากข้อมูลของธนาคารแลนด์ แอนด์ เฮาส์ (2568) ระบุว่า ธุรกิจขนส่งผู้โดยสารทางอากาศในประเทศไทยมีแนวโน้มเติบโตอย่างต่อเนื่อง โดยมีปัจจัยสนับสนุนจากการขยายตัวของภาคการท่องเที่ยวและการ

เพิ่มขึ้นของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ นอกจากนี้ การเปิดเสรีน่านฟ้าและการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานด้านการบิน เช่น การขยายสนามบินสุวรรณภูมิและดอนเมือง ยังช่วยเพิ่มศักยภาพในการรองรับเที่ยวบินและผู้โดยสารของไทย

ปัจจุบันมีสายการบินหลากหลายองค์กรที่ให้บริการในการเดินทาง ซึ่งมีทั้งสายการบินแบบเต็มรูปแบบ (Full Service Airlines) หรือ (Premium Airlines) และสายการบินต้นทุนต่ำ (Low Cost Airline) โดยรูปแบบเส้นทางการบินจะไม่ได้สร้างความแตกต่างอย่างสิ้นเชิงแต่อย่างใด แต่ทั้งสองรูปแบบมักสร้างความแตกต่างจากราคา หรือคุณภาพบริการ เช่น การมีบริการรถเข็นช็อปพอร์ตสำหรับผู้สูงอายุหรือผู้ที่ต้องการความช่วยเหลือ เป็นต้น (ธนกร ฌรงควานิข และ ญญฐมน เผ่าพันธุ์, 2560) อย่างไรก็ตาม การเติบโตของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทยยังเผชิญกับความท้าทายจากการแข่งขันที่รุนแรงในอุตสาหกรรมการบิน ต้องเผชิญกับการแข่งขันที่เข้มข้นทั้งจากสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศและต่างประเทศ (ศุภณีย์วิชัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนากรไทยพาณิชย์, 2568) ในบริบทของอุตสาหกรรมการบินต้นทุนต่ำที่มีการแข่งขันอย่างมาก การรักษาคุณภาพการบริการถือเป็นกลยุทธ์สำคัญที่ช่วยเพิ่มความสามารถในการแข่งขันและสร้างความแตกต่างเหนือคู่แข่ง เนื่องจากผู้โดยสารยุคใหม่ไม่ได้ตัดสินใจเลือกใช้สายการบินจากราคาตัวเพียงอย่างเดียว แต่ยังพิจารณาจากประสบการณ์การเดินทางในภาพรวม เช่น ความสะอาดของเครื่องบิน ความสะดวกสบายของที่นั่ง และความสุขของพนักงาน ซึ่งส่งผลต่อระดับความพึงพอใจและความภักดีต่อแบรนด์ (จุฑารัตน์ เหล่าพราหมณ์, 2561) หากสายการบินสามารถส่งมอบบริการที่สม่ำเสมอและมีประสิทธิภาพ จะช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่น่าเชื่อถือ กระตุ้นให้เกิดพฤติกรรมการใช้บริการซ้ำ และลดการเปลี่ยนใจไปใช้บริการของสายการบินคู่แข่ง (ธนากรแลนด์ แอนด์ เฮ้าส์, 2568) นอกจากนี้ การให้บริการที่รวดเร็ว สุภาพ และพร้อมรับมือกับปัญหาเฉพาะหน้าได้อย่างเหมาะสม ยังมีบทบาทสำคัญในการสร้างความเชื่อมั่นและความรู้สึกปลอดภัยให้แก่ผู้โดยสาร โดยเฉพาะในช่วงหลังโควิด-19 ที่ผู้โดยสารให้ความสำคัญกับมาตรการความปลอดภัยและความรับผิดชอบต่อสายการบินเพิ่มขึ้นอย่างชัดเจน (ศุภณีย์วิชัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนากรไทยพาณิชย์, 2568; สุพร มุลกณี, เกวลี กระสานตักกุล, และ ธนากร ศรีตนิไชย, 2566) ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนสะท้อนถึงบทบาทของคุณภาพการบริการที่ไม่ได้เป็นเพียงส่วนเสริมของธุรกิจ แต่เป็นหัวใจหลักที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมผู้โดยสารและความยั่งยืนของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย

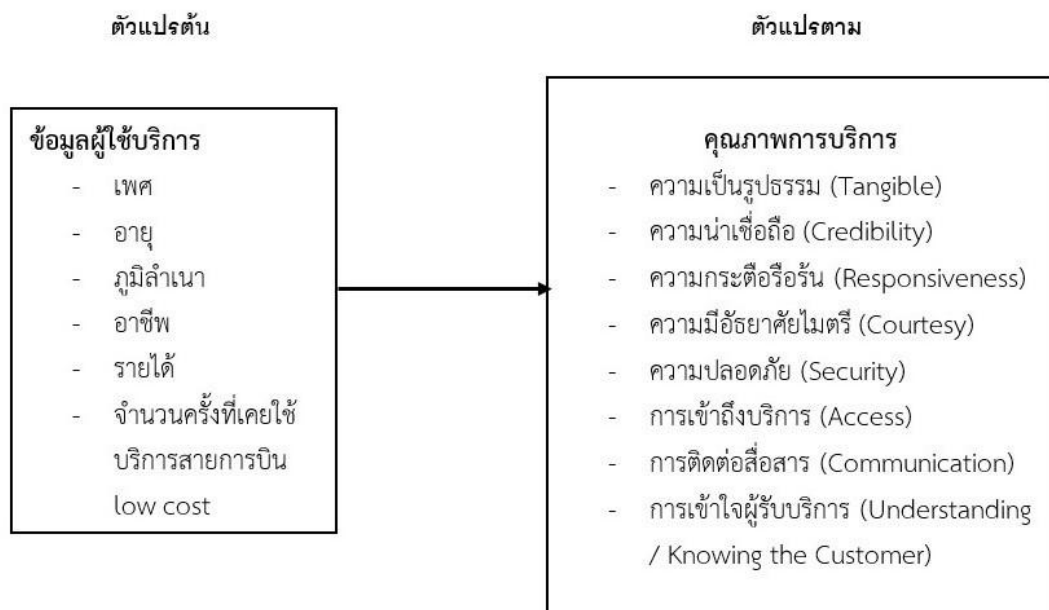
จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้โดยสาร รวมถึงการวางแผนกลยุทธ์ทางธุรกิจเพื่อเพิ่มความสามารถในการแข่งขันในตลาดที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

วัตถุประสงค์

เพื่อศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา โดยการทบทวนวรรณกรรมจากทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง แบ่งได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ 1) กำหนดตัวแปรต้น คือ ปัจจัยด้านประชากร และ 2) กำหนดตัวแปรตาม จำนวน 8 ตัวแปร ดังแสดงในภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ใช้บริการ ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ในปี 2565 จำนวนทั้งสิ้น 28,705,891 คน (Airports of Thailand Public Company Limited, 2022)

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นกลุ่มผู้โดยสารทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ ที่เคยซื้อบัตรโดยสารและเคยใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำที่ให้บริการในประเทศไทย อย่างน้อย 1 ครั้ง โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบสะดวก (Convenience Sampling) จำนวน 400 คน โดยคำนวณจากสูตรของ

Yamane (1973) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และค่าคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ ซึ่งถือว่าเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยให้กลุ่มตัวอย่างแสดงความคิดเห็น แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ส่วนด้วยกัน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ โดยมีลักษณะของคำถามปลายเปิด ได้แก่ เพศ อายุ ภูมิลำเนา อาชีพ รายได้ และจำนวนเคยใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ

ส่วนที่ 2 ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ จำนวน 35 ข้อ การสร้างคำถามตามแนวคิดลิเคิร์ต (Likert's 5 rating scales) โดยแบ่งคำตอบออกเป็น 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยแบ่งคำถามออกเป็น 8 ด้าน ดังนี้ 1) ความเป็นรูปธรรม (Tangible) จำนวน 6 ข้อ 2) ความน่าเชื่อถือ (Credibility) จำนวน 5 ข้อ 3) ความกระตือรือร้น (Responsiveness) จำนวน 5 ข้อ 4) ความมีอัธยาศัยไมตรี (Courtesy) จำนวน 4 ข้อ 5) ความปลอดภัย (Security) จำนวน 5 ข้อ 6) การเข้าถึงบริการ (Access) จำนวน 3 ข้อ 7) การติดต่อสื่อสาร (Communication) จำนวน 4 ข้อ และ 8) การเข้าใจผู้รับบริการ (Understanding / Knowing the Customer) จำนวน 3 ข้อ

ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาคุณภาพการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย (คำถามปลายเปิด)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการศึกษาการวิจัยเชิงปริมาณ โดยรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง จากการให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถาม โดยพิจารณาจากความสะดวกในการเก็บแบบสอบถามและความเต็มใจของผู้โดยสารในการตอบแบบสอบถาม ช่วงเวลาของการเก็บรวบรวมข้อมูล เดือน กุมภาพันธ์ 2567 จำนวน 400 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามจะถูกนำมาวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้อธิบายข้อมูลทั่วไปของแต่ละบุคคลของกลุ่มตัวอย่างและระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ทั้ง 8 ด้าน

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 54.50 อายุระหว่าง 21--30 ปี คิดเป็นร้อยละ 39.80 มีภูมิลำเนาจากเอเชีย คิดเป็นร้อยละ 76.00 มีอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 22.40 มีรายได้ 10,001 - 30,000 บาท (280.73 - 842.11 USD) คิดเป็นร้อยละ 36.30 และจำนวนเคยใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำมาแล้วมากกว่า 10 ครั้ง คิดเป็นร้อยละ 29.80

ส่วนที่ 2 ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย ณ ท่าอากาศยานนานาชาติสุวรรณภูมิ

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวน และร้อยละของตัวแปรด้านประชากรศาสตร์ของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ

ตัวแปรที่ศึกษา	$\bar{x}$	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1) ด้านความเป็นรูปธรรม (Tangible)			
รูปลักษณะของเครื่องบินที่ดูใหม่และทันสมัย	3.88	0.93	พึงพอใจมาก
ความพร้อมของอุปกรณ์ใช้งานบนเครื่องบิน	4.17	0.80	พึงพอใจมาก
ความสะอาดของห้องโดยสารและห้องน้ำบนเครื่องบิน	4.12	0.86	พึงพอใจมาก
แผนผัง เครื่องหมายหรือป้ายภายในเครื่องบิน ที่ชัดเจน	4.13	0.86	พึงพอใจมาก
คุณภาพอาหารภายในสายการบิน	3.86	0.96	พึงพอใจมาก
สิ่งอำนวยความสะดวกครบถ้วนตามข้อมูลที่ระบุไว้ในโฆษณา	4.01	0.96	พึงพอใจมาก
รวม	4.03	0.66	พึงพอใจมาก
2. ด้านความน่าเชื่อถือ (Credibility)			
แอปพลิเคชันและเว็บไซต์ในการจองตั๋ว	4.13	0.85	พึงพอใจมาก
ความตรงต่อเวลาของการลงจอดและออกจากสนามบิน	3.95	1.03	พึงพอใจมาก
ระบบการเช็คอินและการเคลื่อนย้ายกระเป๋า	4.00	0.95	พึงพอใจมาก
การให้ข้อมูลที่ตรงกันของสื่อประชาสัมพันธ์และพนักงาน	4.07	0.90	พึงพอใจมาก
ความเป็นมืออาชีพและความชำนาญของพนักงานสายการบิน	4.22	0.79	พึงพอใจมาก
รวม	4.08	0.71	พึงพอใจมาก

3. ด้านความกระตือรือร้น (Responsiveness)

ความพร้อมของพนักงานสายการบินต่อการให้บริการ	4.25	0.77	พึงพอใจมาก
ความใส่ใจของพนักงานสายการบินที่มีต่อผู้ใช้บริการ	4.25	0.83	พึงพอใจมาก
ความยินดีและเต็มใจช่วยเหลือผู้ใช้บริการของพนักงาน	4.28	0.78	พึงพอใจมาก
การตอบสนองของพนักงานต่อลูกค้า	4.21	0.81	พึงพอใจมาก
การแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว	4.11	0.83	พึงพอใจมาก
รวม	4.23	0.66	พึงพอใจมาก

4. ด้านความมีอัธยาศัยไมตรี (Courtesy)

บุคลิกภาพ ความสุภาพ การวางตัวของพนักงานสายการบิน	4.21	0.85	พึงพอใจมาก
การให้บริการอย่างเท่าเทียม ไม่มีการแบ่งแยก	4.29	0.76	พึงพอใจมาก
การให้เกียรติผู้ใช้บริการ ไม่ทำตัวสนิทสนมเกินหน้าที่	4.30	0.73	พึงพอใจมาก
การตอบรับข้อสงสัยหรือข้อซักถามของผู้ใช้บริการด้วย กิริยา วาจาสุภาพ ไม่บึ้งตึง	4.31	0.75	พึงพอใจมาก
รวม	4.28	0.62	พึงพอใจมาก

5. ด้านความปลอดภัย (Security)

การรับประกันความปลอดภัยทรัพย์สินของผู้ใช้บริการ	4.12	0.92	พึงพอใจมาก
การเสนอประกันการเดินทางให้ผู้ใช้บริการ	4.04	0.95	พึงพอใจมาก
การสาธิตวิธีการใช้พร้อมบอกข้อแนะนำของอุปกรณ์ ช่วยเหลือในยามเกิดเหตุฉุกเฉิน	4.27	0.79	พึงพอใจมาก
ระบบปกป้องข้อมูลส่วนบุคคลตลอดจนข้อมูลบัตรเครดิตใน เว็บไซต์ของสายการบิน	4.16	0.86	พึงพอใจมาก
ความรู้ต่อระบบรักษาความปลอดภัยของพนักงาน	4.37	0.69	พึงพอใจมาก
รวม	4.20	0.65	พึงพอใจมาก

6. ด้านการเข้าถึงบริการ (Access)

ขั้นตอนการจองตั๋วเครื่องบิน	4.18	0.79	พึงพอใจมาก
การเข้าถึงตารางเที่ยวบิน เวลาการออกเดินทาง และเวลาถึงที่หมาย	4.20	0.85	พึงพอใจมาก
ระบบชั่งน้ำหนักกระเป๋าที่ถูกต้อง รวดเร็ว	4.11	0.92	พึงพอใจมาก
รวม	4.17	0.73	พึงพอใจมาก

7. ด้านการติดต่อสื่อสาร (Communication)

การโฆษณาประชาสัมพันธ์สายการบินผ่านช่องทางที่หลากหลาย	4.00	0.97	พึงพอใจมาก
การทำการตลาดที่เข้าใจได้ง่าย	4.09	0.89	พึงพอใจมาก
การจัดทำโปรโมชั่นที่ชัดเจน สามารถใช้ได้จริง	4.04	0.99	พึงพอใจมาก
การติดต่อกับระบบ call center	3.89	1.13	พึงพอใจมาก
รวม	4.01	0.84	พึงพอใจมาก

8. ด้านการเข้าใจผู้รับบริการ (Understanding / Knowing the Customer)

บริการเสริม เช่น การขายสินค้าบนเครื่องบิน	3.89	1.03	พึงพอใจมาก
มีข้อเสนอต่อการรับผิดชอบเมื่อเกิดการล่าช้าหรือยกเลิกเที่ยวบิน	4.02	1.02	พึงพอใจมาก
การติดตามผลการประเมินความพึงพอใจต่อการให้บริการ	4.01	0.97	พึงพอใจมาก
รวม	3.98	0.87	พึงพอใจมาก
รวมทั้งหมด	4.12	0.56	พึงพอใจมาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ผลความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิในภาพรวม พบว่า ความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.12$, S.D. = 0.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ 1) ด้านความมีอัธยาศัยไมตรี ($\bar{x} = 4.28$, S.D. = 0.62) 2) ด้านความกระตือรือร้น ($\bar{x} = 4.23$, S.D. = 0.66) 3) ด้านความปลอดภัย ($\bar{x} = 4.20$, S.D. = 0.65) 4) ด้านการเข้าถึงบริการ ($\bar{x} = 4.17$, S.D. = 0.73) 5) ด้านความน่าเชื่อถือ ($\bar{x} = 4.08$, S.D. = 0.71) 6) ด้านความเป็นรูปธรรม ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.66) 7) ด้านการติดต่อสื่อสาร ($\bar{x} = 4.01$, S.D. = 0.84) และ 8) ด้านการเข้าใจผู้รับบริการ ($\bar{x} = 3.98$, S.D. = 0.87) เมื่อพิจารณาเป็นรายปัจจัย โดยมีรายละเอียดแยกตามแต่ละปัจจัย ดังนี้

1) ด้านความเป็นรูปธรรม (Tangible) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$) โดยในแต่ละข้อพบว่า ความพร้อมของอุปกรณ์ใช้งานบนเครื่องบินมากที่สุด ($\bar{x} = 4.17$) รองลงมาแผนผังเครื่องหมายหรือป้ายภายในเครื่องบิน ที่ชัดเจน ($\bar{x} = 4.13$) และน้อยที่สุดคุณภาพอาหารภายในสายการบิน ($\bar{x} = 3.86$)

2) ด้านความน่าเชื่อถือ (Credibility) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.08$) โดยในแต่ละข้อพบว่า ความเป็นมืออาชีพและความชำนาญของพนักงานสายการบินมากที่สุด ($\bar{x} = 4.22$) รองลงมา

แอปพลิเคชันและเว็บไซต์ในการจองตั๋ว ($\bar{x}$ = 4.13) และน้อยที่สุดความตรงต่อเวลาของการลงจอดและออกจากสนามบิน ($\bar{x}$ = 3.95)

3) ด้านความกระตือรือร้น (Responsiveness) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.23) โดยในแต่ละข้อพบว่า ความยินดีและเต็มใจช่วยเหลือผู้ใช้บริการของพนักงานมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.28) รองลงมาความใส่ใจของพนักงานสายการบินที่มีต่อผู้ใช้บริการ ($\bar{x}$ = 4.25) และน้อยที่สุดการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพและรวดเร็ว ($\bar{x}$ = 4.11)

4) ด้านความมีอัธยาศัยไมตรี (Courtesy) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.28) โดยในแต่ละข้อพบว่า การตอบรับข้อสงสัยหรือข้อซักถามของผู้ใช้บริการด้วยกิริยา วาจาสุภาพ ไม่บึ้งตึงมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.31) รองลงมาการให้เกียรติผู้ใช้บริการ ไม่ทำตัวสนิทสนมเกินหน้าที่ ($\bar{x}$ = 4.30) และน้อยที่สุดบุคลิกภาพ ความสุภาพ การวางตัวของพนักงานสายการบิน ($\bar{x}$ = 4.21)

5) ด้านความปลอดภัย (Security) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.20) โดยในแต่ละข้อพบว่า ความรู้ต่อระบบรักษาความปลอดภัยของพนักงานมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.37) รองลงมาการสาธิตวิธีการใช้พร้อมบอกข้อแนะนำของอุปกรณ์ช่วยเหลือในยามเกิดเหตุฉุกเฉิน ($\bar{x}$ = 4.27) และน้อยที่สุดการเสนอแนะการเดินทางให้ผู้ใช้บริการ ($\bar{x}$ = 4.04)

6) ด้านการเข้าถึงบริการ (Access) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.17) โดยในแต่ละข้อพบว่า การเข้าถึงตารางเที่ยวบิน เวลาการออกเดินทางและเวลาถึงที่หมายมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.20) รองลงมาขั้นตอนการจองตั๋วเครื่องบิน ($\bar{x}$ = 4.18) และน้อยที่สุดระบบชั่งน้ำหนักกระเป๋าที่ถูกต้องรวดเร็ว ($\bar{x}$ = 4.11)

7) ด้านการติดต่อสื่อสาร (Communication) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 4.01) โดยในแต่ละข้อพบว่า การทำการตลาดที่เข้าใจได้ง่ายมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.09) รองลงมาการจัดทำโปรโมชั่นที่ชัดเจน สามารถใช้ได้จริง ($\bar{x}$ = 4.04) และน้อยที่สุดการติดต่อกับระบบ call center ($\bar{x}$ = 3.89)

8) ด้านการเข้าใจผู้รับบริการ (Understanding / Knowing the Customer) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ = 3.98) โดยในแต่ละข้อพบว่า มีข้อเสนอต่อการรับผิดชอบเมื่อเกิดการล่าช้าหรือยกเลิกเที่ยวบินมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.02) รองลงมาการติดตามผลการประเมินความพึงพอใจต่อการให้บริการ ($\bar{x}$ = 4.01) และน้อยที่สุดบริการเสริม เช่น การขายสินค้าบนเครื่องบิน ($\bar{x}$ = 3.89)

อภิปรายผล

ระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย ณ ท่าอากาศยาน ทั้งหมด 8 ด้านอยู่ในระดับมาก ดังนี้

1) ด้านความเป็นรูปธรรม (Tangible) มีความพร้อมของอุปกรณ์ใช้งานบนเครื่องบิน โดยผลการวิจัยสอดคล้องกับ สุรพร มุลกณี เกวลี กระสานตี่กุล และธนากร ศรีตนไชย (2566) พบว่า

ผู้โดยสารมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการในด้านความเป็นรูปธรรมอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะในประเด็นเกี่ยวกับความสะอาดและความพร้อมของอุปกรณ์ภายในเครื่องบิน ซึ่งส่งผลต่อความรู้สึกปลอดภัยและความมั่นใจในการใช้บริการของผู้โดยสาร นอกจากนี้งานวิจัยของ Ramli, et al. (2024) อธิบายว่า ผู้โดยสารให้ความสำคัญกับสิ่งอำนวยความสะดวกภายในเครื่องบิน เช่น ที่นั่ง ห้องน้ำ ระบบความบันเทิง และระบบปรับอากาศ ซึ่งเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการประเมินคุณภาพการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำ และส่งผลต่อความตั้งใจในการใช้บริการซ้ำของสายการบินต้นทุนต่ำ (Jensen, R. L., 2009)

2) ด้านความน่าเชื่อถือ (Credibility) ความเป็นมืออาชีพและความชำนาญของพนักงานสายการบิน ผลการวิจัยสอดคล้องกับ ฅณภัทร หงขวางศ์ และ ขวัญดาว อุดมสิน (2567) พบว่า ความน่าเชื่อถือของพนักงานสายการบิน เช่น ความเป็นมืออาชีพและความชำนาญ มีผลต่อการตัดสินใจใช้บริการของผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทยอย่างมีนัยสำคัญ โดย Peeraya Thongkruer and Sawat Wanarat (2023) อธิบายว่า เมื่อพนักงานสายการบินต้นทุนต่ำมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน ทั้งการอธิบายขั้นตอนการเดินทาง การจัดการปัญหาเฉพาะหน้า และการสื่อสารที่ชัดเจน จะช่วยเสริมสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้โดยสารในแง่บวกมากยิ่งขึ้น และ ความเชี่ยวชาญและความเป็นมืออาชีพของพนักงานสายการบินมีผลต่อความตั้งใจของผู้โดยสารในการใช้บริการซ้ำ โดยเฉพาะในสายการบินต้นทุนต่ำที่มีการแข่งขันสูง การมีพนักงานที่มีความสามารถสามารถสร้างความแตกต่างและเพิ่มความพึงพอใจให้กับผู้โดยสารได้ (Weerawit Lerrthairakul and Vinai Panjakajornsak, 2014)

3) ด้านความกระตือรือร้น (Responsiveness) ความยินดีและเต็มใจช่วยเหลือผู้ให้บริการของพนักงาน ซึ่งวิชัย เปรมมณีสกุล และคณะ (2021) อธิบายว่า ความยินดีและเต็มใจในการให้บริการของพนักงานมีผลต่อความพึงพอใจของผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำ โดยเฉพาะในด้านการให้คำแนะนำและบริการลูกค้าด้วยความเต็มใจ และด้านการตอบสนองต่อความต้องการและการแก้ไขปัญหาของผู้โดยสาร (Yasim and Zaini, 2022) อีกทั้งความกระตือรือร้นของพนักงานสายการบินมีผลต่อความตั้งใจของผู้โดยสารในการใช้บริการซ้ำ และการมีพนักงานที่มีความสามารถสามารถสร้างความแตกต่างและเพิ่มความพึงพอใจให้กับผู้โดยสารได้ (Yang and Choi, 2020)

4) ด้านความมีอัธยาศัยไมตรี (Courtesy) การตอบรับข้อสงสัยหรือข้อซักถามของผู้ใช้บริการด้วยกิริยา วาจาสุภาพ ไม่บึ้งตึง การศึกษาของ Hassan and Salem (2021) ชี้ให้เห็นว่า เมื่อพนักงานแสดงความมีอัธยาศัยไมตรีด้วยความสุภาพและเป็นมิตร จะช่วยสร้างภาพลักษณ์ที่น่าเชื่อถือให้กับสายการบินต้นทุนต่ำ ส่งผลให้ผู้โดยสารประเมินคุณภาพการบริการในเชิงบวกมากขึ้นและมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของสายการบินสูงขึ้น และในสถานการณ์ที่เกิดความล่าช้าหรือเหตุขัดข้อง การที่พนักงานตอบรับข้อสงสัยด้วยท่าทีสุภาพและเต็มใจช่วยเหลือ สามารถลดระดับความไม่พอใจของ

ผู้โดยสารได้อย่างมีนัยสำคัญ จึงเป็นกลไกสำคัญในการรักษามาตรฐานภาพลักษณ์บริการของสายการบินต้นทุนต่ำ (Pakdil and Aydin, 2007)

5) ด้านความปลอดภัย (Security) ความรู้ต่อระบบรักษาความปลอดภัยของพนักงานการศึกษาของ Laohaarunotai and Ayasanond (2024) และ Hassan and Salem (2021) อธิบายว่า พนักงานที่มีความรู้ชัดเจนเกี่ยวกับมาตรการรักษาความปลอดภัย ไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนการตรวจสอบผู้โดยสาร การใช้เทคโนโลยีเพื่อป้องกันภัยคุกคาม หรือแนวทางปฏิบัติเมื่อพบสิ่งผิดปกติ มีบทบาทสำคัญในการควบคุมสถานการณ์ได้อย่างทันท่วงที เช่น กรณีแจ้งเตือนปัญหาทางเทคนิคหรือการพบวัตถุต้องสงสัย พนักงานที่ผ่านการฝึกอบรมมาอย่างดีจะสามารถรับมือได้อย่างเหมาะสม ช่วยลดความกังวลของผู้โดยสารและรักษาภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร นอกจากนี้ พนักงานต้อนรับบนเครื่องบินของสายการบินต้นทุนต่ำที่มีทักษะด้านความปลอดภัยในระดับสูง ยังสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้โดยสาร โดยเฉพาะในสถานการณ์ฉุกเฉินที่ต้องอาศัยการตัดสินใจและการตอบสนองอย่างแม่นยำและรวดเร็ว ทั้งนี้ความมั่นใจในทักษะด้านความปลอดภัยของพนักงานเชื่อมโยงกับความพึงพอใจโดยรวมของผู้โดยสาร และยังเป็นปัจจัยสำคัญที่กระตุ้นให้เกิดความตั้งใจใช้บริการซ้ำ (An and Noh, 2009)

6) ด้านการเข้าถึงบริการ (Access) การเข้าถึงตารางเที่ยวบิน เวลาการออกเดินทางและเวลาถึงที่หมาย โดยการศึกษาของ สุภาพร อรรถพิณ และคณะ (2565) ระบุว่า ความสามารถในการเข้าถึงข้อมูลเที่ยวบินอย่างสะดวกและชัดเจน เช่น ตารางเวลาเที่ยวบิน การแจ้งเตือนการเปลี่ยนแปลง และข้อมูลการเดินทาง มีผลต่อความพึงพอใจของผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะในกลุ่มผู้โดยสารที่มีข้อจำกัดด้านเวลาและต้องการความมั่นใจในการวางแผนการเดินทาง และงานวิจัยของ นิชา กฤษณพันธุ์ และ ปารเมศ ชูติมา (2020) อธิบายว่า การวางแผนและจัดการตารางเที่ยวบินที่มีประสิทธิภาพ สามารถลดเวลาว่างระหว่างเที่ยวบินและปรับลดภาระงานของนักบินได้อย่างเหมาะสม ส่งผลให้ผู้โดยสารได้รับบริการที่ตรงเวลาและเพิ่มความเชื่อมั่นในสายการบินต้นทุนต่ำ นอกจากนี้การเข้าถึงข้อมูลเที่ยวบินผ่านช่องทางดิจิทัล เช่น เว็บไซต์และแอปพลิเคชันของสายการบิน มีผลต่อความพึงพอใจของผู้โดยสาร โดยเฉพาะในกลุ่มผู้โดยสารที่มีความคุ้นเคยกับเทคโนโลยี (Li, et al., 2022) หากผู้โดยสารไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลเที่ยวบินได้อย่างสะดวก อาจส่งผลเสียต่อภาพลักษณ์ของสายการบิน และลดความภักดีของผู้โดยสาร (Hassan and Salem, 2021)

7) ด้านการติดต่อสื่อสาร (Communication) การทำการตลาดที่เข้าใจได้ง่าย การศึกษาของ Jirawattananont (2023) ชี้ให้เห็นว่า การใช้ภาษากระชับ มีภาพกราฟิกช่วยอธิบาย และมีช่องทางดิจิทัล ทำให้ผู้โดยสารเข้าใจข้อเสนอของสายการบินต้นทุนต่ำและส่งผลให้ระดับความพึงพอใจโดยรวมสูงขึ้น เช่นเดียวกันกับการวิจัยของ An และ Noh (2009) ระบุว่า การสื่อสารที่ชัดเจนเกี่ยวกับตัวโดยสาร เงื่อนไขและบริการเสริม ทำให้ผู้โดยสารตัดสินใจเลือกใช้สายการบินเดิมซ้ำ (repurchase

intention) สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญ ขณะที่ Hassan และ Salem (2021) พบว่า การแจ้งเตือนผ่านช่องทางออนไลน์ซึ่งใช้ภาษาง่าย ไม่ซับซ้อน ช่วยลดความไม่แน่นอนและความวิตกกังวลในใจผู้โดยสาร ทำให้การประเมินคุณภาพการบริการโดยรวมมีภาพลักษณ์ที่ดีขึ้นไปด้วย สอดคล้องกับผลการศึกษาของ Li, et al. (2022) ซึ่งระบุว่า การสื่อสารผ่านเว็บไซต์ แอปพลิเคชัน และโซเชียลมีเดีย ด้วยข้อความที่เข้าใจง่ายเดียวกันในทุกช่องทาง ช่วยกระตุ้นอัตราการคลิกดูรายละเอียดและนำไปสู่การตัดสินใจซื้อบัตรโดยสารผ่านช่องทางดิจิทัลมากขึ้น

8) ด้านการเข้าใจผู้รับบริการ (Understanding / Knowing the Customer) มีข้อเสนอต่อการรับผิดชอบเมื่อเกิดการล่าช้าหรือยกเลิกเที่ยวบิน ด้วยสายการบินต้นทุนต่ำควรเลือกใช้มาตรการรับผิดชอบต่อที่เน้นความเข้าใจผู้โดยสาร เช่น จัดหาที่พักและบริการเสริมทันทีเมื่อเกิดความล่าช้า (รพีพร ตันจ้อย และ อรปวีณ์ กุลพรเพ็ญ, 2020) พร้อมกำหนดสิทธิค่าชดเชยและระยะเวลายื่นคำร้องอย่างชัดเจนตามประกาศกรมการขนส่งทางบก (Kovudhikulrungsri, 2021) และแจ้งสาเหตุพร้อมมาตรการดูแลล่วงหน้า (วัฒนกร อุทัยวิวัฒน์กุล, 2565) ผู้โดยสารจะรับรู้ถึงความเป็นธรรมและลดความไม่พอใจได้มากขึ้น นอกจากนี้ การมอบคูปองส่วนลดหรือคืนเงินบางส่วนทันที (Tax, Brown, and Chandrashekar, 1998) และการสำรวจความต้องการเฉพาะบุคคล เช่น บริการรับ-ส่งสนามบินเมื่อพลาดเที่ยวบิน (Kandampully and Suhartanto, 2000) ช่วยเสริมประสบการณ์บวกและกระตุ้นให้เกิดความภักดี ในขณะที่มาตรการชัดเจนอื่นๆ เช่น คูปองอาหารหรือบริการรับส่งสนามบิน (Kitnukul & Pichitpatja, 2022) ยิ่งช่วยรักษาภาพลักษณ์มีอาชีพของสายการบินได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อคุณภาพการบริการของสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย ณ ท่าอากาศยานสุวรรณภูมิ โดยมีข้อเสนอแนะจากการศึกษาว่า สายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทยควรมีการบำรุงรักษาอุปกรณ์บนเครื่องบินอย่างสม่ำเสมอ (Tangible) ร่วมกับการพัฒนาทักษะและการอบรมเชิงปฏิบัติการให้พนักงานทั้งภาคพื้นและบนเครื่องบินเพื่อยกระดับความเป็นมืออาชีพ (Credibility) และกำหนดมาตรฐานการตอบสนองต่อข้อร้องเรียนภายในเวลาที่ชัดเจนพร้อมทีมเฉพาะกิจ (Responsiveness) จะช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในความพร้อมใช้งานของบริการ มีการฝึกอบรมมารยาทการบริการด้วยทัศนคติที่ดีและการใช้ภาษาสื่อสารไม่ซับซ้อน (Courtesy) ควบคู่กับการอบรมด้านมาตรการรักษาความปลอดภัยและมีการออกใบรับรอง (Security) จะช่วยสร้างภาพลักษณ์ของสายการบินที่น่าเชื่อถือและแสดงให้เห็นถึงความเอาใจใส่ผู้โดยสารได้อย่างแท้จริง ทั้งนี้การพัฒนาแพลตฟอร์มดิจิทัลให้เข้าถึงตารางและสถานะเที่ยวบินแบบเรียลไทม์ (Access) พร้อมคอนเทนต์การตลาดที่สั้น กระชับ และอธิบายด้วยภาพกราฟิก (Communication) จะช่วยให้

ผู้โดยสารเข้าใจได้ง่ายและเป็นการอำนวยความสะดวกด้านข้อมูลให้กับผู้โดยสาร และเมื่อเกิดเหตุล่าช้าหรือยกเลิกเที่ยวบิน การส่งข้อเสนอชดเชยเฉพาะบุคคลผ่านระบบ CRM เช่น คุปองอาหาร บริการรับ-ส่งสนามบิน หรือเที่ยวบินสำรองทันที (Understanding the Customer) ซึ่งจะต้องบูรณาการทุกมิติของคุณภาพการบริการเพื่อให้อบอวลทั้งด้านวัตถุ อารมณ์ และข้อมูล สร้างความพึงพอใจ ความรักดี และภาพลักษณ์เชิงบวกได้อย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- จุฑารัตน์ เหล่าพราหมณ์. (2561). ปัจจัยเชิงสาเหตุระหว่างการรับรู้คุณภาพการบริการความพึงพอใจและความจงรักภักดีของผู้โดยสารสายการบินต้นทุนต่ำในประเทศไทย. วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ, 14(2), 124-154.
- ณภัทร หงาววงศ์ และ ขวัญดาว อุดมสิน. (2567). คุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำภายในประเทศ: กรณีศึกษา สายการบินแอร์เอเชีย ณ ท่าอากาศยานนครพนม. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยนครพนม, 13(1), 79-85.
- ณิชา กฤษณพันธ์ และ ปารเมศ ชูติมา (2020). การแก้ปัญหาการจับคู่เที่ยวบินของสายการบินราคาประหยัดแบบมากวัตถุประสงค์โดยใช้วิธีเมตาฮีริสติก. Srinakharinwirot University Engineering Journal, 15(1), 12-24.
- ณัฐภูมิ อนุกุลธนกิจ, พิษณุตม์ กุดดี, และ เกตุวดี สมบูรณ์ ทวี. (2014). การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพการบริการและความตั้งใจใช้บริการในอนาคตที่มีต่อสายการบินต้นทุนต่ำ. MBA-KKU Journal, 7(2), 43-61.
- ธนกร ณรงค์วานิช และณัฐมน เผ่าพันธุ์. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการเลือกใช้บริการสายการบินต้นทุนต่ำ เส้นทางภายในประเทศของผู้โดยสารชาวไทย ที่ท่าอากาศยานนานาชาติดอนเมือง. การประชุมวิชาการและนำเสนอผลงานวิจัยในการประชุมวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 12 มหาวิทยาลัยศรีปทุม (น. 1-9). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ธนาคารแลนด์ แอนด์ เฮาส์. (2568). Economic Analysis: Industry Outlook 2025 – Airline. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://www.lhbank.co.th/getattachment/95922026-59c6-4bbd-b021-a1a77d04c50f/economic-analysis-Industry-Outlook-2025-Airline-Feb2025> (วันที่ค้นข้อมูล: 18 เมษายน 2568).
- รพีพร ตันจ้อย และ อรปวีณ์ กุลพรเพ็ญ. (2020). ข้อควรรู้เกี่ยวกับเที่ยวบินล่าช้า. วารสารศาสตร์ศรีปทุมชลบุรี, 6(2), 1-13.
- วัฒนกร อุทัยวัฒน์กุล. (2565) ร่างกฎหมายคุ้มครองสิทธิผู้โดยสารทางอากาศ: อดีต ปัจจุบัน อนาคต. วารสารกฎหมายขนส่งและพาณิชยนาวิ, 17(24), 46-64.

วิชัย เปรมมณีสกุล, สุนันทา พาสุนันท์, สิริกร เลิศลักษณ์ธาร, วีระพันธ์ ช่วยประสิทธิ์, และ ธาวิษ พลเสน.

(2021). การวิจัยเชิงเอกสารเพื่อสังเคราะห์คุณลักษณะและบทบาทของพนักงานต้อนรับบนเครื่องบิน. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์*, 5(2), 34-48.

ศูนย์วิจัยเศรษฐกิจและธุรกิจ ธนาคารไทยพาณิชย์. (2568). SCB Economic Intelligence Center

Report 2024. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก <https://www.scbeic.com/th/detail/product/320> (วันที่ค้นข้อมูล: 18 เมษายน 2568).

สุรพร มุลฤณี, เกวลี กระสานตี่กุล, และ ธนากร ศรีตันไชย. (2566). การศึกษาคุณภาพการบริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจในการใช้สายการบินต้นทุนต่ำภายหลังสถานการณ์โควิด-19. *วารสารวิชาการ ศรีปทุม ชลบุรี*, 19(4), 88-98.

Airports of Thailand Public Company Limited. (2022). *Air transport statistic*. Retrieved May 22, 2025, from <https://investor.airportthai.co.th/transport.html>

Akkapin, S., Kaewniam, C., Detdamrongpreecha, B., Madpongdua, W., Thanarakwattanukul, T., & Seedanoy, D. (2022). การวัดประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการ จัดการสายการบินต้นทุนต่ำที่ให้บริการในประเทศไทยด้วยทฤษฎีส่วนประสมทางการตลาด (7PS). *RMUTK Journal of Liberal Arts*, 4(1), 13-28.

An, M., & Noh, Y. (2009). Airline customer satisfaction and loyalty: Impact of in-flight service quality. *Service Business*, 3(3), 293-307.

Hassan, T. H., & Salem, A. E. (2021). Impact of service quality of low-cost carriers on airline image and consumers' satisfaction and loyalty during the COVID-19 outbreak. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(1), 1-15.

Jensen, R. L. (2009). Delivering excellent service quality in low cost aviation. *COPENHAGEN BUSINESS SCHOOL*.

Jirawattananont, S. (2023). Marketing communication affect to the perception on service quality of low-cost airline. *Kanchanaburi Rajabhat Academic Journal*, 12(1), 111-129.

Kandampully, J., & Suhartanto, D. (2000). Customer loyalty in the hotel industry: The role of customer satisfaction and image. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 12(6), 346-351.

Kitnukul, V., & Pichitpatja, P. (2022). แนวทางการยกระดับคุณภาพการให้บริการด้านอาคาร และสิ่งอำนวยความสะดวกของท่าอากาศยานนานาชาติเชียงใหม่ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019. *Journal of Modern Learning Development*, 7(8), 49-68.

Kovudhikulrungsri, L. (2021). ปัญหาค่าชดเชยและอายุความในเที่ยวบินล่าช้าภายใต้กฎหมายไทย. *Nitipat NIDA Law Journal*, 10(2), 1-24.

- Laohaarunotai, T., & Ayasanond, C. (2024). A Study and Development of Service Competencies of Flight Attendants in Low-Cost Airlines. *Interdisciplinary Academic and Research Journal*, 4(3), 691–706.
- Lerrthairakul, W., & Panjakajornsak, V. (2014). The airline service quality affecting post purchase behavioral intention: empirical evidence from the low-cost airline industry. *International Journal of Trade, Economics and Finance*, 5(2), 155.
- Li, L., Wu, Y., Han, R., & Li, C. (2022). Airline service quality: a variance assessment method based on complaint statistics. *Journal of Service Science and Management*, 15(4), 416-436.
- Pakdil, F., & Aydın, Ö. (2007). Expectations and perceptions in airline services: An analysis using weighted SERVQUAL scores. *Journal of Air Transport Management*, 13(4), 229–237.
- Ramli, I. M., Norshamsolfamy, N. A. R., & Wasilan, N. H. M. (2024). Transportation Tourism - Generation Z Satisfaction Towards AIRQUAL on Low-Cost Airlines. *International Journal of Research and Innovation in Social Science*, 8(9), 1374-1392.
- Yamane, T. (1973). *Statistics: An introductory analysis* (3rd ed.). New York: Harper and Row
- Tax, S. S., Brown, S. W., & Chandrashekar, M. (1998). Customer evaluations of service complaint experiences: Implications for relationship marketing. *Journal of Marketing*, 62(2), 60–76.
- Thongkrue, P., & Wanarat, S. (2023). The relationship between air travel service quality and factors of theory of planned behavior: Evidence from low-cost airlines in Thailand. *Sustainability*, 15(11), 8839.
- Yasim, M. A. A., & Zaini, A. F. A. (2022). The influence of service quality towards customer satisfaction with low-cost airlines in Malaysia. *Jurnal Evolusi*, 3(2).
- Yong-Ho, Y., & Hwa-Yeol, C. (2020). A comparative study between low-cost and full-service airlines. *Journal of System and Management Sciences*, 10(4), 1–12.

สมรรถนะของนักบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
ของผู้ทำบัญชีในจังหวัดนครราชสีมา
Accountants' Competency Affecting on Accountant Performance
in Nakhon Ratchasima Province

พิทยา ผ่อนกลาง¹ สุนันทา ปาสาเลา² เพ็ญภัทรา เต็มพันธ์³

สายสวาท โคตรสมบัติ⁴ วริสรา วงษ์เดมีย⁵

Pittaya Ponklang¹ Sunanta Pasalao² Phenphattra Toemphan³

Saisawat Kosesombat⁴ Varisara Vongtamee⁵

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสมรรถนะของนักบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในจังหวัดนครราชสีมา ตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคือกลุ่มนักบัญชีในจังหวัดนครราชสีมา จำนวน 303 คน โดยใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล สถิติเชิงอนุมานที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple Regression Analysis) ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่า ปัจจัยด้านความรู้ทางวิชาชีพบัญชี ทักษะทางวิชาชีพบัญชี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และเจตคติและจริยธรรมทางวิชาชีพ ส่งผลเชิงบวกต่อสมรรถนะของผู้ทำบัญชีในจังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 งานวิจัยในอนาคตอาจดำเนินการด้วยวิธีการวิจัยแบบอื่น ๆ เพื่อนำผลการวิจัยมายืนยันความสัมพันธ์ทั้งหมดของโมเดล

คำสำคัญ: สมรรถนะของผู้ทำบัญชี, ทักษะทางวิชาชีพบัญชี

¹ อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล : Pittaya_pon@vu.ac.th

² อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล : Sunanta_pas@vu.ac.th

³ อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล : Phenphattra_toe@vu.ac.th

⁴ อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล : Saisawat_kos@vu.ac.th

⁵ อาจารย์ประจำคณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยวงษ์ชวลิตกุล : Varisara_von@vu.ac.th

Abstract

The purpose of this research was to study the Accountants' Competency Affecting on Accountant Performance in Nakhon Ratchasima Province. The samples used in the study were collected from 303 People of accountant in Nakhon Ratchasima Province and use questionnaires as a tool to data collection. The inferential statistics used to test the hypothesis are multiple regression analysis. The results of the hypothesis test showed that factors of knowledge, professional accounting skill, Interpersonal relationships and attitudes and ethics have a positive impact accountants' Competency in Nakhon Ratchasima Province at a significant level of 0.05 . Furthermore, future study needs to develop other methods, which may be apply in the future in order to confirm all relationships of this model.

Keywords: Accountants' Competency, Professional Accounting Skills

บทนำ

นักบัญชีเป็นกำลังสำคัญขององค์กรที่ช่วยสนับสนุนการดำเนินงานให้ประสบความสำเร็จสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งคือ สมรรถนะของนักบัญชีที่เป็นตัวกำหนดในการปฏิบัติงานอย่างมีความรู้ความสามารถ จากการศึกษาในประเทศไทยได้ปรับปรุงและพัฒนามาตรฐานการบัญชีไทยให้เทียบเท่ากับมาตรฐานการบัญชีสากล เพื่อให้ผลการดำเนินงานมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ใช้บริการ นอกจากนี้ คณะกรรมการมาตรฐานการศึกษาทางการบัญชีสากล ได้มีการพัฒนาและปรับปรุงมาตรฐานการศึกษาสากลทางการบัญชีฉบับต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง นักบัญชีถือเป็นอาชีพหนึ่งที่มีความสำคัญต่อองค์กร ซึ่งเป็นผู้มีความรู้ ทั้งทางทฤษฎีบัญชีและสามารถนำข้อมูลทางบัญชีมาประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อองค์กร (กรณิศา ดิษฐ์เสถียร, 2562) บุคลากรทางบัญชีต้องมีความรู้ความสามารถในการตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในอนาคตด้านสมรรถนะ และทักษะเพื่อมุ่งเน้นไปท้องถื่น (ภัทรา เตชะธนเศรษฐ์ และคณะ, 2560) สมรรถนะทางวิชาชีพ เป็นคุณลักษณะของบุคคล ผู้ที่ปฏิบัติงานด้านบัญชีจะต้องมีความรู้ความสามารถจากการศึกษาโดยตรง รวมถึงอาศัยประสบการณ์จากการทำงานโดยตรง จนมีประสบการณ์ที่มากพอ ผู้ที่จะทำงานนี้จะต้องเป็นผู้ที่มีสมรรถนะทั้งในด้านทักษะ ความรู้ ความสามารถและความชำนาญในการปฏิบัติงานวิชาชีพด้วยความระมัดระวังรอบคอบเยี่ยงผู้ประกอบการวิชาชีพ รวมทั้งมีความซื่อสัตย์ และรับผิดชอบต่องาน เพื่อจะได้ปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่นักบัญชีมีความรู้ความสามารถและมีมาตรฐานในการปฏิบัติงานจะก่อให้เกิดรายงานการเงินที่ถูกต้องและมีคุณภาพ (พัชรทิศา นวลละออง, 2562)

นอกจากนี้สมรรถนะนักบัญชียังหมายถึงความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณลักษณะอื่นที่สามารถแสดงออกผ่านพฤติกรรมการทำงานของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ ตามระดับและประเภทของงานบัญชีที่ปฏิบัติ (สภาวิชาชีพบัญชี 2566)

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาสมรรถนะของนักบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในจังหวัดนครราชสีมา และนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้การพัฒนาในการปฏิบัติงานของนักบัญชีในหน่วยงานต่าง ๆ

วัตถุประสงค์การวิจัย

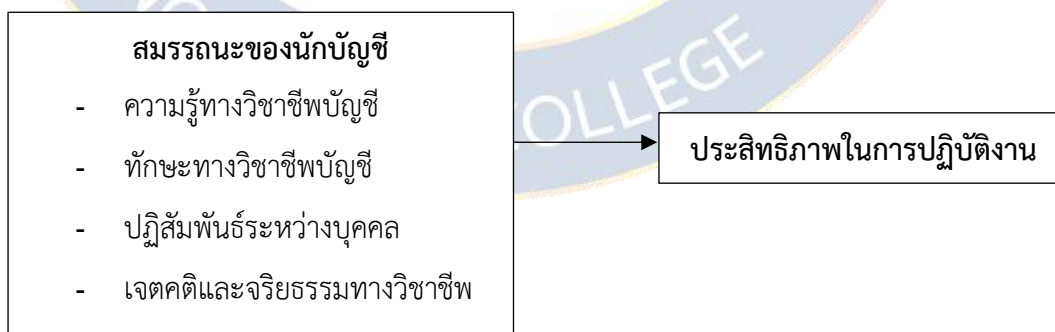
เพื่อศึกษาปัจจัยเกี่ยวกับสมรรถนะทางบัญชี ประกอบด้วย ความรู้ทางวิชาชีพบัญชี ทักษะทางวิชาชีพบัญชี ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล และเจตคติและจริยธรรมทางวิชาชีพ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในจังหวัดนครราชสีมา

สมมติฐานการวิจัย

ความรู้ในวิชาชีพ ทักษะทางวิชาชีพ คุณค่าแห่งวิชาชีพ และเจตคติในวิชาชีพ ส่งผลเชิงบวกต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงานของนักบัญชี ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องจึงนำมาสู่กรอบแนวคิดการวิจัยเรื่องสมรรถนะของนักบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของผู้ทำบัญชีในจังหวัดนครราชสีมา ดังนี้

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มประชากรการวิจัยในครั้งนี้ คือ นักบัญชีในจังหวัดนครราชสีมา ทำการสุ่มตัวอย่างจากนักบัญชี ทั้งหมด ซึ่งจากข้อมูลนักบัญชีในจังหวัดนครราชสีมาที่ขึ้นทะเบียนไว้กับกรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์ พบว่า นักบัญชีในจังหวัดนครราชสีมา มีจำนวน 1,247 คน (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์, 2567) ผู้วิจัยจึงได้คำนวณเพื่อกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตร Taro Yamane (Yamane, 1967) โดยกำหนดระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 และระดับค่าความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง 303 คน จากนั้นใช้วิธีการเลือกสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และมีการคัดกรองผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งผู้ตอบแบบสอบถามจะต้องเป็นนักบัญชีที่ปฏิบัติงานในจังหวัดนครราชสีมา จึงจะแจกแบบสอบถาม โดยจะแจกแบบสอบถามทางช่องทางออนไลน์เป็นหลัก

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม เป็นข้อคำถามที่ใช้แสดงความคิดเห็นแบบ 5 ระดับ ทั้งหมด 5 ตัวแปร รวมจำนวนทั้งสิ้น 20 ข้อคำถาม ที่ได้มาจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

2. การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ในการหาความเที่ยงตรง (Validity) โดยการนำแบบสอบถามฉบับร่าง เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาจากค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC : Index of item objective congruence) ซึ่งมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปเมื่อแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญผู้เก็บแบบสอบถามได้ ดำเนินการทดลองใช้แบบสอบถามกับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถามโดยนำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (Cronbach, 1951) ได้ค่าความเชื่อถือได้ของทุกตัวแปรทุกตัว อยู่ระหว่าง 0.875 - 0.936

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อเก็บรวบรวมข้อมูลได้แล้ว จึงทำการตรวจสอบความถูกต้อง และความสมบูรณ์ของคำตอบในแบบสอบถามทั้งหมด ตัวแปรที่ผู้วิจัยได้ทำการทบทวนวรรณกรรมและคาดว่าจะมีผลกระทบกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ในครั้งนี้มี 5 ตัวแปร

1. ความรู้ทางวิชาชีพบัญชี (X1)
2. ทักษะทางวิชาชีพบัญชี (X2)
3. ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (X3)
4. เจตคติและจริยธรรมทางวิชาชีพ (X4)

5. ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน (Y)

ตัวแปรทั้งหมดที่ใช้ในการศึกษาถูกนำมาทำการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression analysis) โดยใช้สมการโครงสร้าง ดังนี้

$$\text{Equation 1: } Y = \alpha_1 + \beta_1 X_1 + \beta_2 X_2 + \beta_3 X_3 + \beta_4 X_4 + \epsilon_1$$

α_n แทนที่ ค่าคงที่ Y แทนที่ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน
 β_n แทนที่ ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรอิสระ ϵ แทนที่ ค่าความคลาดเคลื่อนแต่ละตัว
 X_1-X_4 แทนที่ ตัวแปรต้น

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาเรื่อง สมรรถนะของนักบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของผู้ทำบัญชีในจังหวัดนครราชสีมา เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ (Survey Research) ผลการวิจัยครั้งนี้เลือกกลุ่มตัวอย่างเฉพาะนักบัญชีในจังหวัดนครราชสีมา เพื่อป้องกันปัญหา Multicollinearity ผู้วิจัยจึงทำการทดสอบ Multicollinearity โดยพิจารณาจากค่า VIF ของตัวแปรอิสระซึ่งมีค่าน้อยกว่า 10 แสดงว่าตัวแปรอิสระไม่ถึงขั้นก่อให้เกิดปัญหา Multicollinearity (Neter, Wasserman and Kutner :1985) สามารถนำไปวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) โดยได้เสนอผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 1

ตาราง 1 สมรรถนะของนักบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของผู้ทำบัญชีในจังหวัดนครราชสีมา

Model	Coefficients			t	Sig.
	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients		
	B	Std. Error	Beta		
(Constant)	0.739	0.251		2.945	0.003
ความรู้ทางวิชาชีพบัญชี (X ₁)	0.155	0.036	0.186	4.314*	0.000
ทักษะทางวิชาชีพบัญชี (X ₂)	0.192	0.061	0.143	3.142*	0.002
ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล (X ₃)	0.249	0.047	0.266	5.347*	0.000
เจตคติและจริยธรรมทางวิชาชีพ(X ₄)	0.236	0.044	0.250	5.360*	0.000
Adj. R ² = 0.501, SSE = 0.310, F = 67.896					

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 1 การศึกษาการวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุของความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถนะของนักบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในจังหวัดนครราชสีมา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 พบว่า เมื่อพิจารณาค่านัยสำคัญทางสถิติ (Sig.) สามารถสรุปได้ว่าความรู้ทางวิชาชีพบัญชี ($\beta = 0.155$) ทักษะทางวิชาชีพบัญชี ($\beta = 0.192$) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ($\beta = 0.249$) และ เจตคติและจริยธรรมทางวิชาชีพ ($\beta = 0.236$) ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงาน จึงยอมรับสมมติฐานการวิจัย สามารถเขียนเป็นสมการ การถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ดังนี้

$$\text{ความสำเร็จในการปฏิบัติงาน} \quad (Y) = .739 + .155X_1^* + .192X_2^* + .249X_3^* + .236X_4^* + \varepsilon_1$$

อภิปรายผล

การศึกษสมรรถนะของนักบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในจังหวัดนครราชสีมา จากจำนวนกลุ่มตัวอย่าง 303 คน ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นนักบัญชีในจังหวัดนครราชสีมา ในการศึกษา พบว่าสมรรถนะของนักบัญชีมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพการทำงาน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกัน สอดคล้องตามแนวทางของ IFAC ที่กล่าวว่า นักบัญชีเป็นผู้ที่มีความรู้ทางบัญชีและสามารถนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในการทำงานเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่องค์กร จำเป็นต้องมีการฝึกฝนให้เกิดความชำนาญ ยึดหลักความระมัดระวังในการนำเสนอผลการดำเนินงานที่เป็นจริง และมีเสถียรภาพ ได้อย่างถูกต้อง มีคุณภาพ และน่าเชื่อถือ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าปัจจัยทั้ง 4 ด้าน ประกอบด้วย ความรู้ทางวิชาชีพบัญชี ($\beta = 0.155$) ทักษะทางวิชาชีพบัญชี ($\beta = 0.192$) ปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ($\beta = 0.249$) และ เจตคติและจริยธรรมทางวิชาชีพ ($\beta = 0.236$) ส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในจังหวัดนครราชสีมา สอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติมา ขำดำ และคณะ (2562) พบว่า ความรู้ความสามารถของนักบัญชี มีผลกระทบเชิงบวกกับประสิทธิภาพงานบัญชี เมื่อพิจารณา เป็นรายด้าน พบว่าด้านความรู้ ด้านทักษะทางวิชาชีพ ด้านจรรยาบรรณและด้านประสบการณ์ การทำงานมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับประสิทธิภาพงานบัญชีในด้านความทันต่อเวลาด้านความถูกต้อง ด้านความครบถ้วน และด้านความเชื่อถือได้ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บุษดากร ศิริมงคล และดารณี เอื้อชนะจิต (2566) Pratama, B. B. (2024) นอกจากนี้สมรรถนะทางวิชาชีพบัญชี ด้านทัศนคติในวิชาชีพบัญชีส่งผลเชิงบวกต่อประสิทธิภาพการทำงานในทิศทางเดียวกัน เนื่องจากผู้ปฏิบัติงานด้านบัญชีมีความซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพบัญชี หลักเลียงการทุจริตอันจะเป็นการทำลายหน่วยงาน คำนึงถึงศักดิ์ศรี ไม่ดูถูกอาชีพของตนเองมีความภาคภูมิใจและตระหนักในหน้าที่ที่รับผิดชอบอันจะส่งผลให้เกิดประสิทธิภาพและความสำเร็จในการปฏิบัติงานสอดคล้องกับงานวิจัยของ

กัญญนันท์ บันลือทรัพย์ (2561) พบว่าความเป็นมืออาชีพทางการบัญชีด้านคุณค่าและด้านทัศนคติต่อวิชาชีพบัญชีมีผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของนักบัญชีในสถานศึกษาสังกัดอาชีวศึกษาแห่งประเทศไทย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องสมรรถนะของนักบัญชีที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของผู้ทำบัญชีในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การศึกษาครั้งนี้เลือกพื้นที่เฉพาะในเขตพื้นที่ จังหวัดนครราชสีมาเท่านั้น จึงควรเพิ่มกลุ่มตัวอย่างไปยังทุกเขตพื้นที่ เพื่อทำผลวิจัยมาเปรียบเทียบ
- 2) ควรทำวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Method) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก หรือ การสนทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่หลากหลายและครอบคลุมในเชิงลึกมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กัญญนันท์ บันลือทรัพย์. (2561). ผลกระทบจากความเป็นมืออาชีพทางการบัญชีที่มีผลต่อการปฏิบัติงานของนักบัญชีในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาแห่งประเทศไทย. *วารสารราชธานีนวัตกรรมทางสังคมศาสตร์*, 2(2), 60-70.
- กรณิศา ดิษฐ์เสถียร. (2562). คุณสมบัตินักบัญชีบริหารในประเทศไทย. *วารสารสภาวิชาชีพบัญชี*. 1(1). 32 – 42.
- กรมพัฒนาธุรกิจการค้า กระทรวงพาณิชย์. (2567) สืบค้นเมื่อ 31 มีนาคม 2567 <https://www.dbd.go.th/>
- จิตติมา ขำดำ, สุพิศ ฤทธิ์แก้ว และสมนึก เอื้อจิระพงษ์พันธ์. (2562). ความรู้ความสามารถของนักบัญชีและความเข้าใจในมาตรฐานการ จัดทำบัญชีภาครัฐที่มีผลต่อประสิทธิภาพงานบัญชีของสำนักงานอัยการสูงสุด. *วารสารนักบริหาร*. 39(2). 52-65.
- บุษดากร ศิริมงคล และดารณี เอื้อชนะจิต. (2566). ผลกระทบของความรับผิดชอบทางวิชาชีพบัญชีและจรรยาบรรณที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการประกอบวิชาชีพบัญชี กรณีศึกษา: ผู้ทำบัญชีในจังหวัดกรุงเทพฯ และปริมณฑล. *วารสารวิจัยวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 7(2). 1-13
- พัชรทิศา นวลละออง. (2562). ผลกระทบของความรู้ความสามารถและสมรรถนะหลักของนักบัญชีที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการจัดทำรายงานทางการเงิน: กรณีศึกษานักบัญชีในกรมสรรพาสามิต. *วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*.

ภัทรา เตชะธนเศรษฐ์, จิตาภรณ์ สีนจัญศักดิ์, อมรา ติรศรีวัฒน์ และ ภาสวรรณ สุนทรารักษ์.
(2560). ปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถนะของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในเขตกรุงเทพมหานคร และ
ปริมณฑล. วารสารมหาวิทยาลัยคริสเตียน. 23(1). 81-91.

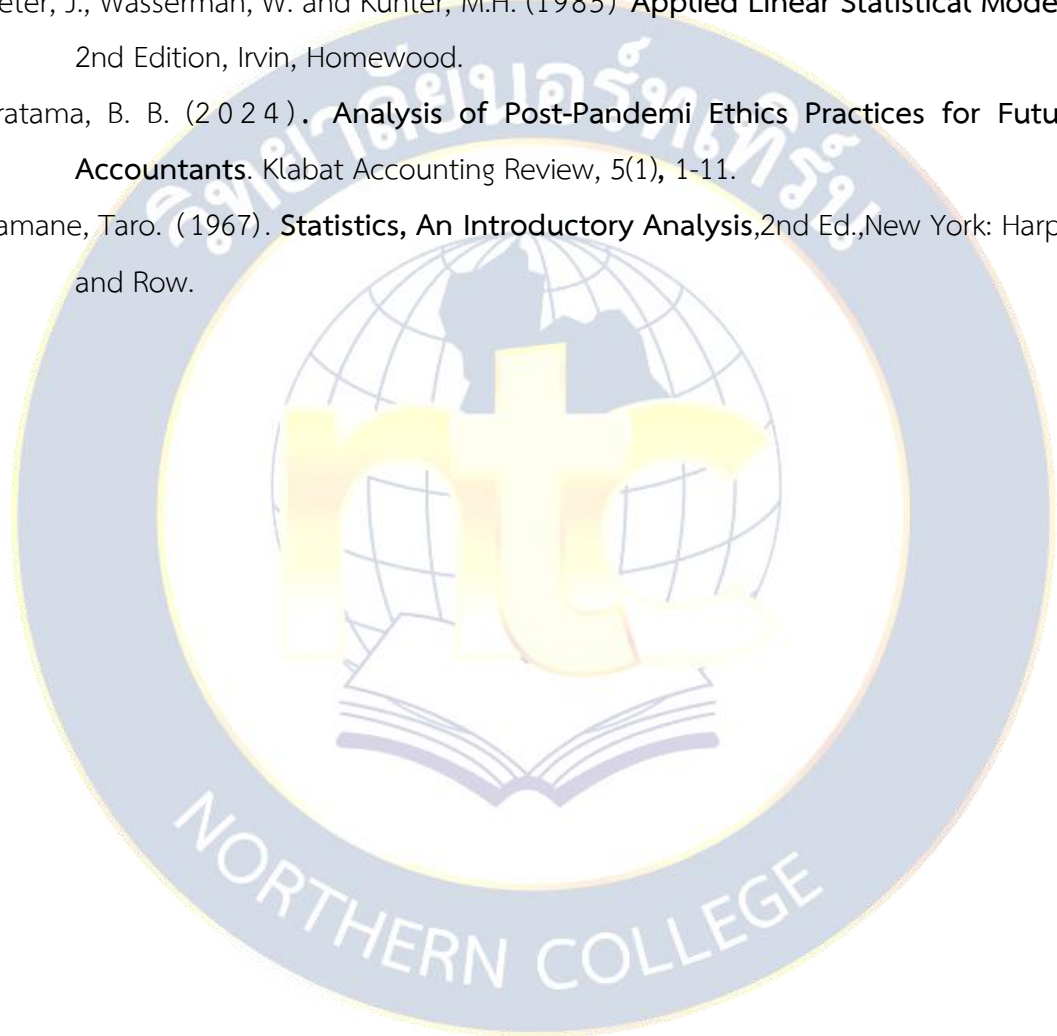
สภาวิชาชีพบัญชี สืบค้น 2566. <https://acpro-std.tf.ac.or.th/standard/>

Cronbach, L. J. (1951). Coefficient alpha and the internal structure of tests. *Psychometrika*, 16, 297–334

Neter, J., Wasserman, W. and Kunter, M.H. (1985) **Applied Linear Statistical Models**. 2nd Edition, Irvin, Homewood.

Pratama, B. B. (2024). **Analysis of Post-Pandemi Ethics Practices for Future Accountants**. Klabat Accounting Review, 5(1), 1-11.

Yamane, Taro. (1967). **Statistics, An Introductory Analysis**, 2nd Ed., New York: Harper and Row.

ผลการจัดการเรียนการสอนร่วมกับการใช้ ChatGPT
รายวิชาการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์
The Effects of Teaching and the Use of ChatGPT
in Computer Programming Instruction

บัวพรรณ คำเฉลา¹, ดิษฐา เลนนี², ภูมิพัฒน์ โฉมวัฒนา³, คณชาภรณ์ คชกุล⁴
Buaphan Khamchaloa¹, Dittaya Lenni², Phumipat Chomwattana³, Kanachaporn Kachakun⁴

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลองแบบสองกลุ่มวัดก่อนและหลังการทดลอง มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคะแนนความรู้และทักษะด้านการเขียนโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ ของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ศึกษาความพึงพอใจด้านการเขียนโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ ของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ชั้นปีที่ 2 สถาบันการศึกษาแห่งหนึ่ง จำนวน 34 คน คัดเลือกตามเกณฑ์คัดเข้าและการสุ่มอย่างง่าย แบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามปกติ จำนวน 17 คน และกลุ่มทดลองได้รับกิจกรรมจำนวน 17 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินความรู้ มีค่าความเที่ยงเท่ากับ .86 และแบบประเมิน โดยผู้วิจัยตรวจสอบความเที่ยงตรงเนื้อหาของแบบประเมิน มีค่า 0.67-1.00 และมีค่าความเที่ยงเท่ากับ .77 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา สถิติไคว์สแควร์ (Chi-square) และสถิติที่อิสระจากกัน (Independent test)

ผลการวิจัย พบว่า ภายหลังจากทดลอง กลุ่มทดลองมีคะแนนค่าเฉลี่ย ความรู้ (Mean = 42.35 ± 10.16) น้อยกว่ากลุ่มควบคุม (Mean = 48.94 ± 6.39) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p = .03$) และมีคะแนนทักษะการเขียนโปรแกรม (Mean = 67.82 ± 5.16) มากกว่ากลุ่มควบคุม (Mean = 48.64 ± 6.37) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($p < .001$) แสดงให้เห็นว่ากิจกรรมความรู้และทักษะในการฝึกปฏิบัติการเขียนโปรแกรมของนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจได้ ดังนั้นอาจารย์ควรนำกิจกรรมไปใช้เพื่อให้นักศึกษาได้ความรู้และทักษะในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ

คำสำคัญ : ChatGPT, การเขียนโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์

¹ คณบดีคณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ อาจารย์ประจำ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴ อาจารย์ประจำ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Abstract

This study is a quasi-experimental research using a two-group pretest-posttest design. The objective was to examine the knowledge and skills in computer programming among students enrolled in the Bachelor of Business Administration program, majoring in Business Computer. Additionally, the study aimed to investigate the students' satisfaction with computer programming. The participants were 34 second-year students from the Bachelor of Business Administration in Business Computer program at an educational institution., each consisting of 17 students. Data were collected using a knowledge assessment form with a reliability coefficient of 0.86, and an evaluation form whose content validity was verified by the researcher, with a content validity index ranging from 0.67 to 1.00 and a reliability coefficient of 0.77, respectively. The data were analyzed using descriptive statistics, Chi-square test, and independent t-test.

The results revealed that after the experiment, the experimental group had a significantly lower mean knowledge score (Mean = 42.35, $\pm$ 10.16) than the control group (Mean = 48.94, $\pm$ 6.39), with statistical significance at the 0.05 level ($p=.03$). However, the experimental group had a significantly higher mean programming skill score (Mean = 67.82, $\pm$ 5.16) compared to the control group (Mean = 48.64, $\pm$ 6.37), with statistical significance at the 0.05 level ($p < .001$). These results indicate that the activities designed to enhance knowledge and programming practice skills were effective for students in the Business Computer program. Therefore, instructors are encouraged to implement such activities to enhance students' knowledge and practical skills in programming instruction

.Keywords : ChatGPT, Computer Programming

บทนำ

ในยุคปัจจุบันที่เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) มีความก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เครื่องมือที่พัฒนาขึ้นจากเทคโนโลยีดังกล่าวเริ่มมีบทบาทสำคัญในการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเรียนการสอนวิชาที่มีความซับซ้อนและต้องการความเข้าใจในระดับลึก เช่น วิชาการเขียนโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ การเรียนวิชาดังกล่าวมักเป็นความท้าทายของนักศึกษาระดับปริญญาตรี เนื่องจากต้องอาศัยการคิดเชิงตรรกะ การแก้ไขปัญหา และความเข้าใจในโครงสร้างภาษาคอมพิวเตอร์ ซึ่งผู้เรียนหลายคนอาจมีความรู้พื้นฐานแตกต่างกัน ส่งผลให้เกิดช่องว่างทางการเรียนรู้

ChatGPT (Chat Generative Pre-trained Transformer) เป็นโปรแกรม AI Chat Bot ที่สามารถพูดคุยผ่านการป้อนคำสั่ง (prompt) ทั้งผ่านแอปพลิเคชันหรือผ่านหน้าเว็บเบราว์เซอร์ ChatGPT เปิดตัวเมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2022 ซึ่งได้รับความสนใจจากผู้คนจำนวนมากจนมีผู้ใช้งานหนึ่งล้านคนภายในเวลาเพียง 5 วันหลังจากเปิดตัว (วศิน เพิ่มทรัพย์ และโชควิศโรธิน, 2566, น.12-13) การใช้งาน ChatGPT คือการสื่อสารกับแบบจำลองผ่านข้อความในรูปแบบที่สอดคล้องกับภาษาธรรมชาติ เช่น การถามคำถาม สอบถามข้อมูล ขอคำแนะนำ หรือแม้กระทั่งการสนทนาแบบปกระสบการณ์จริงกับแบบจำลอง ChatGPT แบบนี้มีการนำไปใช้ในหลากหลายภาคส่วน เช่น การสนับสนุนลูกค้าออนไลน์ การสร้างบทสนทนาในเกม การช่วยเหลือในการเรียนรู้ และอื่น ๆ ตามความต้องการของผู้ใช้งาน ChatGPT เป็นโมเดลภาษาปัญญาประดิษฐ์ขั้นสูง ถูกพัฒนาโดยบริษัท OpenAI ซึ่งการทำงานของ ChatGPT จะใช้โครงข่ายประสาทเทียมขนาดใหญ่ที่มีพารามิเตอร์ 1.75 แสนล้านพารามิเตอร์เพื่อช่วยในการวิเคราะห์คำสั่งและตอบสนองต่อคำสั่งได้คล้ายมนุษย์โดยอาศัยการวิเคราะห์คำสั่งผ่านตัวอักษรและส่งคำตอบที่ใกล้เคียงและเหมาะสมกับคำสั่งคำสั่งออกมาผ่านหน้าต่างการพูดคุย (Amity Solutions, 2023: online)

ขั้นตอนการทำงานของ ChatGPT สามารถแบ่งออกเป็นขั้นตอนพื้นฐาน ดังนี้

1. การรับข้อมูลจากผู้ใช้งาน (Input Processing) ขั้นตอนแรกของการทำงานคือการรับข้อมูลหรือข้อความที่ผู้ใช้งานป้อนเข้ามา อาจเป็นคำถาม คำสั่ง หรือข้อความใด ๆ ที่ผู้ใช้งานต้องการส่งให้แบบจำลอง ChatGPT

2. การแปลงข้อมูลให้เป็นลักษณะเฉพาะ (Tokenization) เมื่อได้รับข้อมูลจากผู้ใช้งานแล้วแบบจำลองจะใช้โครงข่ายประสาทเทียมแบบ Transformer เพื่อเข้าใจความหมายของข้อความนั้น ๆ โดยการตัดประโยคออกเป็นคำ ๆ ที่เรียกว่าการทำ Tokenization แล้วนำแต่ละคำมาวิเคราะห์ความหมาย

3. การฝังข้อความน้ำเข้า (Input Embedding) เมื่อแบ่งข้อความออกเป็น Token แล้วขั้นตอนต่อไปจะนำแต่ละ Token กระจายลงใน Neural Network

4. ทำความเข้าใจและถอดรหัสข้อความ (Encoder-decoder attention) หลังจากเข้าใจความหมายของข้อความแบบจำลองจะทำการสร้างข้อความตามที่ใช้งานต้องการ ซึ่งความสามารถนี้คือสิ่งที่ทำให้ ChatGPT สามารถตอบคำถาม ให้คำแนะนำ หรือสนทนากับผู้ใช้งานได้

5. สร้างข้อความตอบกลับ (Text generation and output) หลังจากการถอดรหัสและทำความเข้าใจข้อความแล้วจะสร้างผลลัพธ์ออกมาเป็นข้อความ (Entrepreneur Staff, 2023: online)

ChatGPT เป็นเครื่องมือ AI ที่สามารถโต้ตอบด้วยภาษาธรรมชาติและให้ข้อมูลที่ถูกต้องอย่างมีประสิทธิภาพ จึงมีศักยภาพในการช่วยเสริมการเรียนรู้ของนักศึกษา ทั้งในด้านการอธิบายแนวคิดพื้นฐาน การแนะนำโค้ดตัวอย่าง และการให้ข้อเสนอแนะแบบทันทีทันใด อย่างไรก็ตาม การนำ ChatGPT มาใช้ร่วมกับการเรียนการสอนยังอยู่ในระยะเริ่มต้น และยังขาดข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ชัดเจนเกี่ยวกับผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการใช้ ChatGPT ร่วมกับการเรียนการสอนวิชาการเขียนโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ในระดับปริญญาตรี โดยมุ่งเน้นการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความพึงพอใจของผู้เรียน และความคิดเห็นต่อการใช้เครื่องมือนี้ในการเรียนรู้ ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่ออาจารย์ผู้สอน นักวิชาการ และผู้พัฒนาหลักสูตรในการออกแบบแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์

- 1) เพื่อเปรียบเทียบผลคะแนนความรู้ด้านการเขียนโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ ของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ
- 2) เพื่อเปรียบเทียบผลคะแนนทักษะด้านการเขียนโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ ของนักศึกษาหลักสูตรบริหารธุรกิจ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ

ประโยชน์ที่จะได้รับ

1. ผลการเปรียบเทียบผลการใช้ทางการเรียนระหว่างกลุ่มที่ใช้ ChatGPT ควบคู่กับการเรียน และกลุ่มที่เรียนแบบบรรยายปกติ จะช่วยชี้ให้เห็นถึงศักยภาพของการนำเทคโนโลยี AI มาประยุกต์ใช้ในการเรียนการสอน ซึ่งอาจนำไปสู่การพัฒนาวิธีการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในอนาคต
2. ผลจากการวิจัยสามารถนำไปปรับใช้กับการสอนในรายวิชาอื่น ๆ ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกัน หรือในการวางแผนการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ดิจิทัลในระดับสถาบัน
3. การใช้งาน ChatGPT เป็นผู้ช่วยในการเรียนสามารถกระตุ้นความสนใจ และช่วยให้ผู้เรียนสามารถฝึกฝนและแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้งและต่อเนื่อง

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi experimental design) แบบสองกลุ่มวัดผลก่อนและหลังการทดลอง (Two group pretest-posttest design)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ชั้นปีที่ 2 สถาบันการศึกษาแห่งหนึ่ง ปีการศึกษา 2566 จำนวน 86 คน ซึ่งการเรียนเขียนโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ได้แบ่งนักศึกษาตามคะแนนเฉลี่ยสูง ปานกลาง และต่ำ

กลุ่มกลุ่มตัวอย่าง คือ สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ ชั้นปีที่ 2 สถาบันการศึกษาแห่งหนึ่งที่เรียนวิชาปฏิบัติการเขียนโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ จำนวน 34 คน แบ่งเข้ากลุ่มโดยการสุ่มอย่างง่าย โดยการจับฉลากเข้ากลุ่ม แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามปกติ จำนวน 17 คน และกลุ่มทดลอง จำนวน 17 คน คุณสมบัติตามเกณฑ์คัดเข้า Inclusion criteria) ดังนี้

ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษานี้ คำนวณโดยใช้โปรแกรม G* Power Analysis (Faul, Erdfelder, Lang,& Buchner, 2007) ใช้ Test family then t-tests, Statistical test เลือก Means: Differences between two independent means (Two groups) เลือก One tailed กำหนดค่าอิทธิพล (Effect size) ได้ค่าขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.98 ค่าความคลาดเคลื่อน (Alpha) = .05 และค่า Power = 0.8 ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 28 คน ได้กลุ่มตัวอย่าง 35 คน ดังสูตร (Chirawatkul, 2013)

$$N = \frac{28}{(1-1)^2} = 34.57$$

$$(1-1)^2$$

ทั้งนี้จึงมีกลุ่มตัวอย่างเข้าฝึกภาคปฏิบัติจำนวน 34 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยประกอบไปด้วย 1) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องพื้นฐาน การเขียนโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ จำนวน 3 แผน 3 คาบเรียนเป็นเวลาคาบละ 3 ชั่วโมง 1 คาบต่อสัปดาห์ แบ่งเป็นเรื่องโครงสร้างของโปรแกรม 1 คาบ คำสั่งควบคุมโปรแกรม (Control Structures) 1 คาบ และอาร์เรย์ (Arrays) 1 คาบ 2) เนื้อหาเรื่องพื้นฐานการเขียนโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ทั้ง 3 เรื่อง รวมถึงใบงาน แบบฝึกหัดและเพอร์เวอร์พอยต์เนื้อหาการใช้งาน Chat GPT-4.0 3) แบบทดสอบวัดความรู้และทักษะการเรียนรู้ ใช้ทดสอบก่อนและหลังกิจกรรมการเรียนรู้และ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ

2.1 ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ เกรดเฉลี่ย

2.2 แบบประเมินความรู้ ข้อคำถามเป็นแบบข้อความ จำนวน 20 ข้อ ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (1-5 คะแนน) การแปลความหมายคะแนน ดังนี้ ระดับเล็กน้อย (0-23 คะแนน) ระดับปานกลาง (24-41 คะแนน) ระดับสูง (42-61 คะแนน) ระดับสูงมาก (62 คะแนน ขึ้นไป)

2.3 แบบประเมินทักษะ การฝึกปฏิบัติการเขียนโปรแกรม จำนวน 20 ข้อ แบ่งเป็น 2 ด้าน คือ โครงสร้างของโปรแกรม จำนวน 10 ข้อ และคำสั่งควบคุมโปรแกรม จำนวน 10 ข้อ ลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (1-5 คะแนน) การแปลความหมายคะแนน ดังนี้ ระดับเล็กน้อย (0-23 คะแนน) ระดับปานกลาง (24-41 คะแนน) ระดับสูง (42-61 คะแนน) ระดับสูงมาก (62 คะแนน ขึ้นไป)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ผู้วิจัยนำแบบประเมินความรู้ ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่น ครอนบาค (Cronbach's reliability coefficient alpha) เท่ากับ .86

2. ผู้วิจัยนำแบบสอบถามการทักษะการฝึกปฏิบัติการเขียนโปรแกรม ที่สร้างขึ้นให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 3 ท่าน ประกอบด้วย อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญด้านวิจัย อาจารย์ผู้สอนวิชาปฏิบัติ หลักการเขียนโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์การวิจัย (Index of item objective congruence: IOC) โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.67 จากนั้นนำแบบสอบถามการเผชิญปัญหา ไปทดสอบค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างที่มีคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นครอนบาค เท่ากับ 0.77

การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยประสานงานกับผู้รับผิดชอบวิชาและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้ผู้รับผิดชอบวิชาและผู้เกี่ยวข้องทราบวัตถุประสงค์การวิจัย ประโยชน์ที่นักศึกษาจะได้รับ ขั้นตอนและวิธีการสอน การเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้รับผิดชอบรายวิชาปฐมนิเทศรายละเอียดการเรียนการสอน และการประเมินผลรายวิชาให้นักศึกษาทั้งหมดทราบ ซึ่งผู้วิจัยเป็นผู้ร่วมสอนรายวิชานี้ และมีประสบการณ์ในการเรียนการสอนภาคปฏิบัติ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต

3. ผู้วิจัยเลือกกลุ่มตัวอย่างตามคุณสมบัติที่กำหนด จากนั้นเข้าพบนักศึกษาในกลุ่มตัวอย่าง ชี้แจงวัตถุประสงค์การวิจัย ดังในรายละเอียดข้างต้นเกี่ยวกับการพิทักษ์สิทธิ์แก่กลุ่มตัวอย่าง

4. เมื่อกลุ่มตัวอย่างยินดียินยอมเข้าร่วมโครงการวิจัย จึงขอความร่วมมือให้นักศึกษาทำแบบสอบถามในแบบฟอร์มออนไลน์

5. ดำเนินการสอนภาคปฏิบัติในชั้นเรียน กลุ่มควบคุมได้รับรูปแบบการสอนภาคปฏิบัติแบบปกติ ประกอบด้วยกิจกรรมดังนี้ 1) การปฐมนิเทศและเตรียมความพร้อมก่อนขึ้นฝึกภาคปฏิบัติ 2) การประชุมปรึกษาหารือก่อนฝึกปฏิบัติงานในแต่ละคาบ (Pre-conference) 3) การฝึกทักษะให้การเขียนโปรแกรมรายกรณี 5) การวางแผนการเรียน 6) การประชุมปรึกษาหารือหลังฝึกปฏิบัติงาน (Post-

conference) 7) การสอบทักษะการเขียนโปรแกรม สอบวัดความรู้หลังการฝึกปฏิบัติงาน และ ประเมินผลการฝึกฯ ระยะเวลาการฝึก 3 สัปดาห์

6. กลุ่มทดลองได้รับรูปแบบการสอนภาคปฏิบัติ ระยะเวลาการฝึก 3 สัปดาห์

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม จากนั้นดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล โดยข้อมูลทั่วไปวิเคราะห์ที่ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ และทดสอบความแตกต่างราย ด้านของเพศ อายุ เกรดเฉลี่ยด้วยสถิติไคสแควร์ (Chi-square) เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยด้วยสถิติทดสอบ ความแตกต่างระหว่างกลุ่มตัวอย่างด้วยสถิติทีอิสระต่อกัน (Independent t test) ทดสอบการแจกแจงปกติหรือกระจายตามปกติ (Normality) โดยพิจารณาจากค่าความเบ้ (Skewness) และค่าความโด่ง (Kurtosis) อยู่ระหว่าง ± 2 พบว่า ข้อมูลมีการกระจายตามปกติและยอมรับได้ (George & Mallery, 2010) กำหนดนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างทั้งหมดจำนวน 34 คน พบว่า กลุ่มควบคุม จำนวน 17 คน เป็นเพศหญิง จำนวน 12 คน (ร้อยละ 70.6) ส่วนใหญ่มีอายุ 21 ปี จำนวน 11 คน (ร้อยละ 64.71) เกรดเฉลี่ย 3.00-3.67 จำนวน 12 คน (ร้อยละ 70.56) ส่วนกลุ่มทดลอง จำนวน 17 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 14 คน (ร้อยละ 82.4) มีอายุ 20 ปี จำนวน 10 คน (ร้อยละ 58.82) เกรดเฉลี่ย 3.00-3.67 (ร้อยละ 58.82) กลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลองมีอายุ และเกรดเฉลี่ย ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.163, p = 0.154, p = 0.59$) ตามลำดับ ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละของข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ด้านเพศ อายุ เกรดเฉลี่ย และการ ทดสอบตัวแปร เพศ อายุเกรดเฉลี่ย ด้วยสถิติไคสแควร์

ตัวแปร	กลุ่มควบคุม (n=17)	กลุ่มทดลอง(n=17)	X ²
	จำนวน (ร้อยละ)	จำนวน (ร้อยละ)	
เพศ			.163
ชาย	5 (29.4)	3(17.6)	
หญิง	12 (70.6)	14(82.4)	
อายุ			.154
20 ปี	6 (35.3)	10(58.8)	
21 ปี	11 (64.7)	7(41.2)	
GPA			.59
2.5-2.99	5 (29.41)	7(41.2)	
3.00-3.67	12 (70.567)	10(58.8)	

3. ผลเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้และทักษะหลักการเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ ก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง พบว่า คะแนนเฉลี่ยความรู้การเขียนโปรแกรม ก่อนทดลอง ของกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.75, p = 0.93$) หลังการทดลอง พบว่า คะแนนเฉลี่ยความรู้ของกลุ่มทดลอง (Mean = 42.35 ± 10.16) ต่ำกว่ากลุ่มควบคุม (Mean = 48.94 ± 6.39) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p = 0.03$) ส่วนคะแนนเฉลี่ยการทักษะการเขียนโปรแกรมของกลุ่มทดลอง (Mean = 67.82 ± 5.16) สูงกว่ากลุ่มควบคุม (Mean = 48.64 ± 6.37) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ($p < 0.01$) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยความรู้และทักษะการฝึกปฏิบัติการเขียนโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ ก่อนและหลังการทดลอง ระหว่างกลุ่มควบคุมและกลุ่มทดลอง

ตัวแปร	กลุ่มควบคุม (n=17)		กลุ่มทดลอง (n=17)		t	P
	Mean	S.D.	Mean	S.D.		
ความรู้						
-ก่อนการทดลอง	53.94	10.16	52.82	10.16	0.32	0.75
-หลังการทดลอง	48.94	6.39	42.35	10.16	2.26	0.03
ทักษะการเขียนโปรแกรม						
-ก่อนการทดลอง	50.00	6.21	50.18	5.05	30.74	0.93
-หลังการทดลอง	48.64	6.37	67.82	5.16	29.56	<.001

อภิปรายผล

ผลการศึกษาพบว่า

1. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนความรู้ของนักศึกษาในวิชาการเขียนโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ ระหว่างกลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามปกติ และกลุ่มทดลอง ก่อน-หลังการทดลอง พบว่า หลังการทดลอง กลุ่มทดลองได้รับการสอนด้วยการใช้ ChatGPT มีคะแนน น้อยกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐาน อธิบายได้ว่าเนื่องจากนักศึกษาอาจพึ่งพา ChatGPT ในการหาคำตอบโดยไม่วิเคราะห์ด้วยตนเอง ทำให้ขาดกระบวนการเรียนรู้เชิงลึก ไม่เกิดการเชื่อมโยงความรู้พื้นฐานกับการปฏิบัติ กิจกรรมการเรียนรู้ในกลุ่มทดลองอาจเน้นการ

ปฏิบัติมากกว่าทฤษฎี ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเขียนโค้ดได้ แต่ไม่สามารถอธิบายเหตุผลหรือหลักการเบื้องหลังได้อย่างถูกต้องขาดการประเมินความเข้าใจระหว่างการเรียนรู้ หรือการสรุปเนื้อหาจากผู้สอน ที่ช่วยเสริมความเข้าใจในประเด็นสำคัญผลลัพธ์ชี้ให้เห็นถึงข้อจำกัดของการใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ หากไม่มีการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสม โดยเฉพาะในรายวิชาที่ต้องใช้ทั้งความเข้าใจและการปฏิบัติควบคู่กัน ดังนั้นแม้การนำ ChatGPT มาใช้จะมีศักยภาพในการช่วยฝึกฝนทักษะ แต่ควรมีการเสริมกิจกรรมที่ช่วยทบทวนเนื้อหา บูรณาการกับการสอนแบบเดิม และให้ผู้สอนมีบทบาทในการอธิบายวิเคราะห์ และสะท้อนการเรียนรู้ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น

2. เพื่อเปรียบเทียบคะแนนทักษะของนักศึกษาในการใช้ ChatGPT ในวิชาการเขียนโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ระหว่างกลุ่มควบคุมได้รับการสอนตามปกติ และกลุ่มทดลอง ก่อน-หลังการทดลอง พบว่า กลุ่มทดลองได้รับการสอนด้วยการใช้ ChatGPT มีคะแนนการฝึกปฏิบัติการโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์ มากกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนตามปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 เป็นไปตามสมมติฐาน อธิบายได้ว่า เนื่องจากกิจกรรมช่วยส่งเสริมการเรียนรู้การใช้ ChatGPT เป็นผู้ช่วยให้คำแนะนำแบบทันที (Real-time Feedback) เมื่อนักศึกษาพิมพ์คำสั่งหรือโค้ดผิด ChatGPT สามารถช่วยอธิบายข้อผิดพลาด (error) และเสนอแนวทางแก้ไขได้ทันทีที่ช่วยให้นักศึกษาเข้าใจแนวคิดของโค้ดและการแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล การตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นการคิดวิเคราะห์ นักศึกษาสามารถถามคำถามเกี่ยวกับแนวคิดทางทฤษฎี เช่น โครงสร้างข้อมูล เงื่อนไข การวนลูป ฯลฯ และคำอธิบายที่เข้าใจง่ายเพิ่มการเรียนรู้เชิงลึกและความเข้าใจเชิงโครงสร้าง (structured thinking) การให้ตัวอย่างโค้ดและการทดลองแก้ไขโค้ด สามารถยกตัวอย่างโค้ดตามหัวข้อที่เรียน เช่น การใช้ if-else, for loop, หรือ function ปรับเปลี่ยนและดูผลลัพธ์เป็นการเรียนรู้แบบลงมือทำ (learning by doing) การสร้างสถานการณ์จำลอง (Simulation-Based Learning) นักศึกษาเรียนเนื้อหาด้วยตนเองผ่านการถาม-ตอบกับ ChatGPT

ข้อเสนอแนะ

Chat GPT เป็นเครื่องมือ AI หรือปัญญาประดิษฐ์เป็นการประมวลผลจากโครงข่ายข้อมูลที่มีอยู่อย่างมากมาย ดังนั้นในการประมวลผลแต่ละครั้งจะได้ชุดคำตอบที่แสดงออกมามีความแตกต่างกัน เนื่องจากข้อจำกัดของการใช้งาน ChatGPT-4.0 ดังนั้นการใช้ ChatGPT ในการร่วมกับกระบวนการเรียนการสอน ผู้ใช้งานต้องมีความเข้าใจเนื้อหาในระดับหนึ่งเพื่อให้เห็นว่าคำตอบที่ได้จาก ChatGPT มีความถูกต้องมากน้อยเพียงใดรวมถึงสามารถวิเคราะห์คำตอบในกรณีที่มีที่ผลลัพธ์ที่ได้จาก ChatGPT มีการอธิบายที่แตกต่างกัน นอกจากนี้ยังมีข้อเสนอแนะอื่น ๆ ในงานวิจัยชิ้นนี้ คือ

1. ในบางครั้ง ChatGPT อาจมีการประมวลผลผิดพลาด อาจเกิดจากคำสั่งที่ป้อนมีความไม่ชัดเจนหรือมีการใช้คำที่ซับซ้อนเกินไป ดังนั้นการเชื่อถือในคำตอบผู้เรียนต้องมีความรู้พื้นฐานและมี

ความเข้าใจในกระบวนการทางเขียนโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์เบื้องต้นเพื่อตรวจสอบข้อผิดพลาดของคำตอบที่ได้

2. งานวิจัยชิ้นนี้เป็นการใช้งานในเนื้อหาวิชาการเขียนโปรแกรมทางคอมพิวเตอร์เป็นเนื้อหาในการเรียนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีของวิทยาลัยนอร์ทเทิร์นเท่านั้น อาจมีการศึกษาการใช้งาน ChatGPT ในรายวิชาอื่น ๆ รวมถึงทำการทดลองในนักเรียนนักศึกษาระดับอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- วสิน เพิ่มทรัพย์และโชควิทยไธจีน. (2566). ChatGPT AI ปฏิวัติโลก. กรุงเทพฯ:โปรวิชั่น
- Amity Solutions. (2023). Chat GPT คืออะไร? 42 ข้อเท็จจริงที่คุณอาจไม่เคยรู้!. ค้นเมื่อ 18 มิถุนายน 2567 จาก <https://www.amitysolutions.com/th/blogs/what-is-chat-gpt>.
- Wang,A. I, & Murdock,J. W.(2021). **Artificial Intelligence in Education: A Systematic Review of Current Trends and Future Directions**. Computers & Education, 176, 104340.
- Wardat, Y., Tashtoush, M. ALAli, R, & Jarah, A. A. M. (2023). **ChatGPT: A revolutionary tool teaching and learning mathematics**. Eurasia Journal of Mathematics, Science and Technology Education, 19(7),em2286.

ประสิทธิภาพการทำงานของพนักงานสวนอุตสาหกรรมบางกะดีจังหวัดปทุมธานี
Work effectiveness of Employee Performance Bangkadi Industrial Park
in Pathumthani Province.

ศักดิ์ดา เกิดการ¹ เตชะธร สุขชัยศรี² เฉลิมพล พัทธ์ชัย³

Sakda Kadkran¹ Tachathon Sukchaisri² Chalermphon Pitukbowonchai³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสวนอุตสาหกรรมบางกะดีจังหวัดปทุมธานี 2) เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสวนอุตสาหกรรมบางกะดีจังหวัดปทุมธานี จำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลมีเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสอบถามชนิดเลือกตอบ แบ่งเป็น 2 ส่วน คือ ปัจจัยส่วนบุคคลกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน คำนวณค่าดัชนีความสอดคล้องจากผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน IOC เท่ากับ 0.91 ผ่านการทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของครอนบาคแอลฟา ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นโดยรวม เท่ากับ 0.934 ผลการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง (Krejcie&Morgan) เท่ากับ 378 ราย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยใช้ สถิติ ความถี่ การใช้ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที่ใช้ (crest) ความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-Way ANOVA) และการหาค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของ Fisher's Least Significance Difference : LSD

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยส่วนบุคคล พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 255 ราย คิดเป็น ร้อยละ 67.46 อายุระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 184 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.68 มีสถานะภาพโสด จำนวน 220 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.20 ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 194 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.32 ประสบการณ์การทำงาน ระหว่าง 1-5 ปี จำนวน 169 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.71 มีรายได้ระหว่าง 10,000-15,000 บาท/เดือน จำนวน 187 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.47 2) ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน จะพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D = .760) เมื่อจำแนกเป็นราย ด้านพบว่า ด้านเวลามีระดับความคิดเห็นสูงสุด ($\bar{X} = 3.79$, S.D = .741) รองลงมาคือ ด้านปริมาณ งาน ($\bar{X} = 3.74$, S.D = .794) และต่ำที่สุดคือ ด้านค่าใช้จ่าย ($\bar{X} = 3.71$, S.D = .782)

คำสำคัญ: ประสิทธิภาพการทำงาน พนักงาน สวนอุตสาหกรรมบางกะดี

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ อาจารย์ประจำสาขาวิชาการจัดการอุตสาหกรรม วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Abstract

This research article aims to : 1) to examine the job performance of employees in the Bangkadi Industrial Estate, Pathum Thani Province, and 2) to compare the job performance of these employees based on personal factors. The research instrument used was a multiple-choice questionnaire divided into two parts: personal factors and job performance. The content validity of the questionnaire was evaluated by three experts, yielding an Index of Item-Objective Congruence (IOC) of 0.91. Reliability was tested using Cronbach's Alpha method, resulting in an overall reliability coefficient of 0.934. The sample size was calculated based on the Krejcie and Morgan table, resulting in a total of 378 participants. Data were analyzed using descriptive statistics, including frequency, percentage, mean, and standard deviation. For inferential statistics, One-Way Analysis of Variance (ANOVA) was used to test differences among groups, and pairwise comparisons were conducted using Fisher's Least Significant Difference (LSD) method.

The research results found that 1) Personal factors: The majority of respondents were female, totaling 255 individuals (67.46%). Most were aged between 20–30 years, totaling 184 individuals (48.68%). A total of 220 respondents were single (58.20%). The highest level of education among most was lower secondary school, with 194 individuals (51.32%). In terms of work experience, 169 individuals (44.71%) had 1–5 years of experience. Regarding income, 187 individuals (49.47%) earned between 10,000–15,000 baht per month. 2) Job performance efficiency : Respondents' overall opinions on job performance efficiency were at a high level (mean = 3.70, S.D. = 0.760) When classified by aspect, the highest opinion was on time (mean = 3.79, S.D. = 0.741) followed by work quantity (mean = 3.74, S.D. = 0.794), and the lowest was cost (mean = 3.71, S.D. = 0.782)

Keywords: Work Efficiency , Employee , Bangkadi Industrial Park

บทนำ

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานจึงเป็นสิ่งสำคัญในการประกอบธุรกิจ กล่าวคือ การที่องค์กรใดมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานสูง ก็จะมีผลกำไรสูงตามไปด้วย ฉะนั้นผลการปฏิบัติงาน หรือการสร้างผลงานให้มีประสิทธิภาพ สร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า หรือบรรลุจุดมุ่งหมาย ตามเป้าหมายที่วางไว้จะต้องพิจารณาจากคุณภาพงาน ต้องมีคุณภาพสูงเป็นที่ยอมรับจากลูกค้า ปริมาณงานที่เกิดขึ้นต้องเป็นไปตามเป้าหมาย ที่ตั้งไว้หรือคาดหวังไว้ เวลาที่ใช้ในการดำเนินงานต้องอยู่ในหลักการและมาตรฐาน และค่าใช้จ่ายต้องมีวิธีการบริหารให้มีค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด สิ่งเหล่านี้จะต้องประกอบไปด้วยปัจจัยหลาย ๆ ด้านด้วยกัน ซึ่งหากองค์กรใดให้ความสำคัญเกี่ยวกับปัจจัยเหล่านี้ ก็จะทำให้ประสบความสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด (กันตยา เพิ่มผล, 2547:38) การดำเนินการขององค์กรย่อมขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในองค์กรนั้น เพราะ “คน” มีบทบาทสำคัญต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลว ต่อการดำเนินงานขององค์กร กล่าวคือ ถ้าองค์กรมีบุคลากรที่มีประสิทธิภาพมากเท่าใด ยิ่งจะทำให้การดำเนินงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์มากเท่านั้น และในการปฏิบัติงานด้วยดีหรือไม่ดีนั้น ผู้ปฏิบัติงานจะต้องได้รับการตอบสนองความต้องการทั้งภายนอกและภายใน (อุทิศน์ วีระศักดิ์การณย์, 2556) ซึ่งหากผู้ปฏิบัติงานได้รับการตอบสนองแล้ว ย่อมหมายถึง การปฏิบัติงานจะมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานบริษัทผลิตสายไฟฟ้าแห่งหนึ่ง ในจังหวัดสมุทรสาคร เพื่อต้องการทราบ ถึงประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน จำแนกตาม เพศ อายุ สถานะภาพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาทำงาน รายได้ต่อเดือน มีความแตกต่างกันอย่างไร เพื่อนำไปพัฒนา ปรับปรุงเปลี่ยนแปลง แก้ไขให้บริษัท มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากขึ้นกว่าปัจจุบัน และการวิจัยในครั้งนี้ยังเป็นแนวทางเพื่อเป็นประโยชน์ต่อบริษัทอื่น ๆ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสวนอุตสาหกรรมบางกะดีจังหวัดปทุมธานี
2. เพื่อเปรียบเทียบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานสวนอุตสาหกรรมบางกะดีจังหวัดปทุมธานี จำแนกตาม เพศ อายุ สถานะภาพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาทำงาน และรายได้ต่อเดือน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรอิสระ

ปัจจัยส่วนบุคคล

1. เพศ
2. อายุ
3. สถานะภาพ
4. ระดับการศึกษา
5. อายุงาน
6. รายได้ต่อเดือน

ตัวแปรตาม

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน

1. ด้านคุณภาพของงาน
2. ด้านปริมาณงาน
3. ด้านเวลา
4. ด้านค่าใช้จ่าย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร พนักงานของพนักงานสวนอุตสาหกรรมบางกะดีจังหวัดปทุมธานี จำนวนทั้งหมด 22,884 ราย
2. กลุ่มตัวอย่าง พนักงานของพนักงานสวนอุตสาหกรรมบางกะดีจังหวัดปทุมธานี ทำการคำนวณขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของ (Krejcie&Morgan) กำหนดค่าความคาดเคลื่อนที่ 0.05 จากจำนวนประชากร 22,884 ราย (การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย, 2566) ผลการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง 378 ราย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล ประกอบไปด้วย เพศ อายุ สถานะภาพ ระดับการศึกษา ระยะเวลาการทำงาน รายได้โดยเฉลี่ยต่อเดือน โดยลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบรายการ (Check Lit)

ส่วนที่ 2 ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานในเขตนิคมอุตสาหกรรมบางกะดี จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา ด้านค่าใช้จ่ายประกอบด้วยข้อคำถามรวม 20 ข้อ เกี่ยวกับ ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 4 ด้าน โดยลักษณะคำถามเป็นคำถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถามให้แก่กลุ่มประชากรตัวอย่าง จำนวน 378 ราย แล้วนำข้อมูลที่ได้รับคืนจากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องในการกำหนดรหัส และจัดลำดับข้อมูล เพื่อนำไปสู่การวิเคราะห์ประมวลผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

- 1) สถิติพื้นฐาน ประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าสถิติร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
- 2) สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพ คือค่าดัชนีความสอดคล้องแบบทดสอบกับจุดประสงค์ ใช้การวิเคราะห์ ใช้การหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item Objective Congruence: IOC) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (α - Coefficient)
- 3) สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ประกอบด้วย การหาค่าที (t-test) การหาค่าความแปรปรวนทางเดียว F-test (One-Way ANOVA) และ การหาค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยใช้วิธีของ Fisher's Least Significance Difference : LSD

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ในครั้งนี้ เป็นเพศหญิง จำนวน 255 ราย คิดเป็นร้อยละ 67.46 อายุระหว่าง 20-30 ปี จำนวน 184 ราย คิดเป็นร้อยละ 48.68 มีสถานะภาพโสด จำนวน 220 ราย คิดเป็นร้อยละ 58.20 ระดับการศึกษามัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 194 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.32 ประสบการณ์การทำงาน ระหว่าง 1-5 ปี จำนวน 169 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.71 มีรายได้ระหว่าง 10,000-15,000 บาท/เดือน จำนวน 187 ราย คิดเป็นร้อยละ 49.47

ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ตารางที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	ระดับความคิดเห็น		แปลความ
	$\bar{x}$	S.D.	
1. ด้านคุณภาพของงาน	3.55	0.721	มาก
2. ด้านปริมาณงาน	3.74	0.794	มาก
3. ด้านเวลา	3.79	0.741	มาก
4. ด้านค่าใช้จ่าย	3.71	0.782	มาก
รวม	3.70	0.760	มาก

จากตารางที่ 1 ผลการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.70$, S.D. = .760) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ด้านเวลามีระดับความคิดเห็นสูงสุด ($\bar{X} = 3.79$, S.D. = .741) รองลงมาคือ ด้านปริมาณงาน ($\bar{X} = 3.74$, S.D. = .794) และต่ำที่สุดคือ ด้านค่าใช้จ่าย ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = .782)

การทดสอบสมมติฐาน

ตารางที่ 2 การพิสูจน์สมมติฐานที่ว่าบุคลากรที่มี เพศ แตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	ชาย		หญิง		t	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
1. ด้านคุณภาพของงาน	3.54	.741	3.90	.578	2.859	.005*
2. ด้านปริมาณงาน	3.64	.832	4.18	.527	3.867	.000*
3. ด้านเวลา	3.72	.798	4.14	.474	3.135	.002*
4. ด้านค่าใช้จ่าย	3.68	.827	4.04	.564	2.584	.002*
รวม	3.64	.745	4.06	.466	3.372	.000*

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 จากการพิสูจน์สมมติฐานพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน จะมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีเพศต่างกัน จะมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา และด้านค่าใช้จ่ายต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 3 การพิสูจน์สมมติฐานที่ว่าบุคลากรที่มี อายุ แตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน

อายุ		SS	Df	M.S	F	Sig.
1. ด้านคุณภาพของงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.730	3	.577	1.102	.350
	ภายในกลุ่ม	93.141	178	.523		
	รวม	94.871	181			
2. ด้านปริมาณงาน	ระหว่างกลุ่ม	3.391	3	1.130	1.766	.155
	ภายในกลุ่ม	113.937	178	.640		
	รวม	117.328	181			
3. ด้านเวลา	ระหว่างกลุ่ม	3.203	3	1.068	1.886	.134
	ภายในกลุ่ม	100.775	178	.566		
	รวม	103.978	181			

4. ด้านค่าใช้จ่าย	ระหว่างกลุ่ม	2.878	3	.959	1.551	.203
	ภายในกลุ่ม	110.061	178	.618		
	รวม	112.939	181			
ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	2.681	3	.894	1.778	.153
โดยรวม	ภายในกลุ่ม	89.482	178	.503		
	รวม	92.163	181			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 จากการพิสูจน์สมมติฐานพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกัน จะมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีอายุต่างกัน จะมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา และด้านค่าใช้จ่าย ไม่ต่างกัน

ตารางที่ 4 การพิสูจน์สมมติฐานที่ว่าบุคลากรที่มี สถานภาพ แตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน

	อายุ	SS	Df	M.S	F	Sig.
1. ด้านคุณภาพของงาน	ระหว่างกลุ่ม	3.022	1.007	1.952	.123	
	ภายในกลุ่ม	91.849	178	.516		
	รวม	94.871	181			
2. ด้านปริมาณงาน	ระหว่างกลุ่ม	2.382	3	.794	1.230	.300
	ภายในกลุ่ม	114.946	178	.646		
	รวม	117.328	181			
3. ด้านเวลา	ระหว่างกลุ่ม	2.406	3	.802	1.406	.243
	ภายในกลุ่ม	101.572	178	.571		
	รวม	103.978	181			
4. ด้านค่าใช้จ่าย	ระหว่างกลุ่ม	.758	3	.253	.401	.753
	ภายในกลุ่ม	112.182	178	.630		
	รวม	112.939	181			
ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน	ระหว่างกลุ่ม	1.745	3	.582	1.145	.332
โดยรวม	ภายในกลุ่ม	90.418	178	.508		
	รวม	92.163	181			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 4 จากการพิสูจน์สมมติฐานพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพต่างกัน จะมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีสถานภาพต่างกัน จะมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน และด้านเวลาด้านค่าใช้จ่าย ไม่ต่างกัน

ตารางที่ 5 การพิสูจน์สมมติฐานที่ว่าบุคลากรที่มี ระดับการศึกษา แตกต่างกัน มีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน

ระดับการศึกษา		SS	Df	M.S	F	Sig.
1. ด้านคุณภาพของงาน	ระหว่างกลุ่ม	4.809	5	.962	.100	
	ภายในกลุ่ม	90.061	176	.512		
	รวม	94.871	181			
2. ด้านปริมาณงาน	ระหว่างกลุ่ม	8.893	5	1.779	2.887	.016*
	ภายในกลุ่ม	108.435	176	.616		
	รวม	117.328	181			
3. ด้านเวลา	ระหว่างกลุ่ม	6.044	5	1.209	2.172	.059
	ภายในกลุ่ม	97.934	176	.556		
	รวม	103.978	181			
4. ด้านค่าใช้จ่าย	ระหว่างกลุ่ม	5.728	5	1.146	1.881	.100
	ภายในกลุ่ม	107.211	176	.609		
	รวม	112.939	181			
ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	5.903	3	1.181	2.409	.038*
	ภายในกลุ่ม	86.260	176	.490		
	รวม	92.163	181			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 จากการพิสูจน์สมมติฐานพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระดับการศึกษาต่างกัน จะมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านปริมาณงานต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตารางที่ 6 การพิสูจน์สมมติฐานที่ว่าบุคลากรที่มี ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน แตกต่างกันมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน

ระยะเวลาในการปฏิบัติงาน		SS	Df	M.S	F	Sig.
1. ด้านคุณภาพของงาน	ระหว่างกลุ่ม	2.461	3	.820	1.580	.196
	ภายในกลุ่ม	92.410	178	.519		
	รวม	94.871	181			
2. ด้านปริมาณงาน	ระหว่างกลุ่ม	2.183	3	.728	1.125	.340
	ภายในกลุ่ม	115.146	178	.647		
	รวม	117.328	181			
3. ด้านเวลา	ระหว่างกลุ่ม	3.395	3	1.132	2.003	.115
	ภายในกลุ่ม	100.583	178	.565		
	รวม	103.978	181			
4. ด้านค่าใช้จ่าย	ระหว่างกลุ่ม	2.406	3	.802	1.291	.279
	ภายในกลุ่ม	110.533	176	.621		
	รวม	112.939	181			
ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน โดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	2.506	3	.835	1.659	.178
	ภายในกลุ่ม	89.657	178	.504		
	รวม	92.163	181			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 6 จากการพิสูจน์สมมติฐานพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกัน จะมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระยะเวลาในการปฏิบัติงานต่างกัน จะมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน และ ด้านเวลา ด้านค่าใช้จ่าย ไม่ต่างกัน

ตารางที่ 7 การพิสูจน์สมมติฐานที่ว่าบุคลากรที่มี รายได้เฉลี่ยต่อเดือน แตกต่างกัน มีประสิทธิ ภาพในการปฏิบัติงานที่ต่างกัน

รายได้เฉลี่ยต่อเดือน		SS	Df	M.S	F	Sig.
1. ด้านคุณภาพของงาน	ระหว่างกลุ่ม	7.822	3	2.607	5.331	.002*
	ภายในกลุ่ม	87.049	178	.489		
	รวม	94.871	181			
2. ด้านปริมาณงาน	ระหว่างกลุ่ม	8.471	3	2.824	4.617	.004*
	ภายในกลุ่ม	108.857	178	.612		
	รวม	117.328	181			
3. ด้านเวลา	ระหว่างกลุ่ม	10.913	3	3.638	6.957	.000*
	ภายในกลุ่ม	93.065	178	.565		
	รวม	103.978	181			
4. ด้านค่าใช้จ่าย	ระหว่างกลุ่ม	6.936	3	2.312	3.882	.010*
	ภายในกลุ่ม	106.003	178	.596		
	รวม	112.939	181			
ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานโดยรวม	ระหว่างกลุ่ม	8.118	3	2.706	5.731	.001*
	ภายในกลุ่ม	84.045	178	.472		
	รวม	92.163	181			

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 7 จากการพิสูจน์สมมติฐานพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันจะมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน จะมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านคุณภาพของงาน ด้านปริมาณงาน ด้านเวลา ด้านค่าใช้จ่าย ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการทำงานด้านคุณภาพของงาน พบว่า บุคลากรที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน จะมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน จะมี

ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านคุณภาพของงาน ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของ

Peterson & Plowman (1989) ที่ได้กล่าวไว้ไว้ว่า คุณภาพของงาน (Quality) จะต้องมีความสูงคือผู้ผลิตและผู้ใช้ได้ประโยชน์คุ้มค่า และมีความพึงพอใจผลการทำงานมีความถูกต้องได้มาตรฐาน รวดเร็วนอกจากนั้นผลงานที่มีคุณภาพ ควรก่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กรและสร้างความพึงพอใจของลูกค้า หรือผู้มารับบริการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของชลดา อักษรศิริวิทยา (2559) เรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายการ เติมน้ำมัน องค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ พบว่า พนักงาน ที่มีเพศ ระดับการศึกษาสถานภาพ รายได้ต่อเดือนและสมาชิกครอบครัวต่างกัมี ประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติงานแตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการทำงานด้านปริมาณงาน พบว่า บุคลากรที่มีรายได้ต่อเดือนแตกต่างกัน จะมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกเป็นรายค่านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน จะมี ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านปริมาณงาน ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดและทฤษฎีของ Peterson & Plowman (1989) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ปริมาณงาน (Quantity) งานที่เกิดขึ้นจะต้องเป็นไปตามความคาดหวังของหน่วยงาน โดยผลงานที่ปฏิบัติได้มี ปริมาณที่เหมาะสมตามที่กำหนดในแผนงาน หรือเป้าหมายที่บริษัทวางไว้ และควรมีการวางแผน บริหารเวลา เพื่อให้ได้ปริมาณงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครเดช ไม้จันทร์ (2561) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรม ติดตั้งเครื่องจักรสายการผลิตในจังหวัดสูงขลา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคลเนื่องจากพนักงานในแต่ละ ระดับงานจะมีความสามารถ อำนาจการตัดสินใจ ทักษะ ความรู้ความเชี่ยวชาญที่ต่างกัน ตำแหน่งงาน แตกต่างกันั้นจึงจึงมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้รวมถึง ปัจจัยส่วนบุคคลด้าน เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และอายุงานต่างกัน มีประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการทำงานด้านเวลา พบว่า บุคลากรที่มีรายได้ต่อเดือน แตกต่างกันั้นจะมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกเป็นรายค่านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน จะมีประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงาน ด้านเวลาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดและ ทฤษฎีของ Peterson & Plowman (1989) ที่ได้กล่าวไว้ว่า เวลา (Time) คือเวลาที่ใช้ในการ ดำเนินงานจะต้องอยู่ในลักษณะที่ถูกต้องตาม หลักการเหมาะสมกับงานและทันสมัย มีการพัฒนา เทคนิคการทำงานให้สะดวกรวดเร็วขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชลดา อักษรศิริวิทยา (2559) เรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ของพนักงานฝ่ายการเติมน้ำมัน องค์การ ขนส่งมวลชนกรุงเทพ

พบว่า พนักงาน ที่มีเพศ ระดับการศึกษา สถานภาพ รายได้ต่อเดือนและสมาชิกครอบครัวต่างก็มี ประสิทธิภาพในการ ปฏิบัติงานแตกต่างกัน

จากการวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการทำงานด้านค่าใช้จ่าย พบว่า บุคลากรที่มีรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน จะมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกัน จะมีประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงาน ด้านค่าใช้จ่าย ต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดและทฤษฎีของ Peterson & Plowman (1989) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (Costs) ในการดำเนินงานทั้งหมดจะต้องเหมาะสมกับงาน และวิธีการคือจะต้องลงทุนน้อยและให้ ได้ผลกำไรมากที่สุด ประสิทธิภาพในมิติของค่าใช้จ่าย หรือ ต้นทุนการผลิต ได้แก่การใช้ทรัพยากรค่าน การเงิน คน วัสดุ เทคโนโลยี ที่มีอยู่อย่างประหยัดคุ้มค่า และเกิดการสูญเสียน้อยที่สุด สรุปได้ว่า การ ปฏิบัติงานของแต่ละบุคคลจะมีผลงานที่มีประสิทธิภาพได้นั้น ต้อง ประกอบด้วยความสามารถ ความ ขำ นานาญ และสิ่งจูงใจให้ทำปฏิบัติงานไปไปสู่เป้าหมาย โดย ประเมินผลของประสิทธิภาพนั้นได้จาก คุณภาพของงาน ปริมาณงาน เวลา และ ค่าใช้จ่ายในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัครเดช ไม้จันทร์ และนุจรีย์ แซ่จิว (2561) เรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของ พนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องจักรสายการผลิตในจังหวัดสงขลา พบว่า ปัจจัยส่วนบุคคล เนื่องจากพนักงานในแต่ละระดับงานจะมี ความสามารถ อำนาจการตัดสินใจ ทักษะ ความรู้ความ เชี่ยวชาญที่ต่างกัน ตำแหน่งงานแตกต่างกันจึงมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน ซึ่งเป็นไป ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้รวมถึงปัจจัยส่วนบุคคลด้าน เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ย ต่อเดือน และอายุงานต่างกัน มีประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

จากผลการวิจัยข้างต้น ผู้วิจัยขอเสนอแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ให้กับพนักงาน ดังนี้

1) จากผลการวิจัยเห็นว่า ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน 4 ด้าน ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านเวลาเนื่องจากสอดคล้องกับ ปัจจัยส่วนบุคคลที่ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ที่มี อายุงานน้อย ความรู้การศึกษาของพนักงานปานกลาง รายได้อยู่ในระดับปานกลาง ส่งผลให้ประสิทธิภาพ ในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับปัจจัยส่วนบุคคล ด้านพฤติกรรม ที่เน้นเรื่องเวลาการทำงาน มีการดกบัตรทำงาน อยู่ในกฎระเบียบ เป็นสำคัญ ทำงานตามหน้าที่ ที่ได้รับมอบหมาย ไม่ได้มีความ ขำนานาญเฉพาะด้าน ขาดบุคลากรที่มีความรู้ความชำนาญเฉพาะทาง ขาดการอบรมพัฒนาความรู้ เพิ่มประสิทธิภาพในงาน การปฏิบัติงานไม่ได้คำนึงถึงคุณภาพของงาน การพัฒนางาน หรือความคิด

สร้างสรรค์ในการปรับปรุงพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังนั้น ส่งผลให้ผลการวิจัย ในเรื่อง ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านคุณภาพของงาน มีผลออกมาเป็นลำดับสุดท้าย ดังนั้น บริษัทฯ ควรคำนึงถึงการรับสมัครพนักงาน พนักงานที่ปฏิบัติงานในแต่ละแผนก ที่มีความรู้การศึกษา ประสบการณ์การทำงาน ความเชี่ยวชาญเฉพาะทาง เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ด้านคุณภาพมากขึ้น

2) จากผลการวิจัย ด้านคุณภาพของงาน ที่มีระดับความเห็นด้วยน้อยที่สุด คือ ด้านคุณภาพของงานหัวข้อคำถาม ความพร้อมของเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงานมีอยู่เสมอ (ค่าเฉลี่ย 3.34) ท่านมีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอยู่เสมอเพื่อให้งานมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น (ค่าเฉลี่ย 3.53) จากมูลพบว่า พนักงานให้ระดับความคิดเห็น ด้านคุณภาพของงาน ในหัวข้อ ความพร้อมของเครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงานมีระดับความคิดเห็นน้อยที่สุด ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า บริษัทฯ ควรมีการสำรวจความพร้อมของเครื่องมือ และอุปกรณ์ที่ใช้ในการทำงาน ของพนักงานแต่ละแผนกให้มากขึ้น เพื่อเป็นการช่วยส่งเสริมการทำงานของพนักงาน ให้มีคุณภาพของงานเพิ่มขึ้น นอกจากนี้ จากหัวข้อคำถามที่พบ รองลงมาคือ มีการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมอยู่เสมอเพื่อให้งานมีการพัฒนาเพิ่มขึ้น มีระดับความคิดเห็นน้อย ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่า บริษัทควรส่งเสริม สนับสนุนให้มีการอบรมพัฒนาเพิ่มความรู้ให้กับพนักงานทุกแผนกมากยิ่งขึ้น ทั้งอบรมภายใน และภายนอก ควรส่งเสริมให้มีฝ่ายฝึกอบรมพัฒนาเพิ่มขึ้นในบริษัทฯ เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานมากขึ้น และจะช่วยให้บริษัทฯ ได้ คุณภาพของงานมากยิ่งขึ้นในทุก ๆ แผนกอีกด้วย

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษานี้มีข้อจำกัดในการวิจัยและข้อเสนอแนะในการวิจัยดังต่อไปนี้

1) การศึกษานี้เป็นการศึกษาเฉพาะกลุ่มตัวอย่างของพนักงานสวนอุตสาหกรรมบางกะดี จังหวัดปทุมธานี เท่านั้น ซึ่งไม่สามารถนำข้อสรุปและผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้กับนิคมอุตสาหกรรมอื่น ๆ ได้อีกด้วย เพราะในอนาคต การพัฒนาประสิทธิภาพการทำงานของพนักงาน เป็นสิ่งที่บริษัทฯ ในกลุ่มอุตสาหกรรม มีความน่าสนใจมากขึ้น

2) การศึกษานี้ผู้วิจัยได้คัดเลือกตัวแปรอิสระ โดยเลือกจากปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับงานเท่านั้น แต่อย่างไรก็ตามจากงานวิจัยในอดีตเห็นว่า ยังมีปัจจัยด้านอื่น ๆ ที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน อาทิ ผลการวิจัยของ ชลธิชา จำปาหวาย (2563) เรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานของพนักงานสัญญาจ้างรายปี ของพนักงานสวนอุตสาหกรรมบางกะดีจังหวัดปทุมธานี พบว่า ปัจจัยด้านงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงานประกอบไปด้วย 2 ปัจจัยได้แก่ การยอมรับนับถือและการติดต่อสื่อสารกับบุคคลอื่น ในขณะที่ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน ความมั่นคงและโอกาสก้าวหน้าในงาน ค่าจ้างค่าตอบแทน และลักษณะงานที่ทำ ดังนั้น งานวิจัยในอนาคตอาจจะศึกษาปัจจัยอื่น ๆ เพิ่มเติมได้

3) การศึกษาครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ และ ประมวลผลสะท้อนให้เห็นถึงภาพรวมของปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการทำงาน แต่มีอาจให้ รายละเอียดของแต่ละปัจจัย ดังนั้นงานวิจัยในอนาคต อาจทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ ผ่านการ สัมภาษณ์ หรือ สทนากลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเพิ่มเติมได้

เอกสารอ้างอิง

- การนิคมอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย. (22 มีนาคม 2566). จำนวนพนักงานนิคมอุตสาหกรรมบางกะดี. <https://www.ieat.go.th/th>.
- กันตยา เพิ่มผล. (2547). การพัฒนาประสิทธิภาพในการทำงาน พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ชลดา อักษรศิริวิทยา (2559). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานฝ่ายการเดินรถองค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพ. สารนิพนธ์ ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเกริก.
- ณัฐจินต์ เสี่ยงโชคอย. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับประสิทธิภาพการปฏิบัติงาน ของข้าราชการกรมสรรพากรในกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยรัตนบัณฑิต ISN 1906-2192. ปีที่ 13 ฉบับที่ 1.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2549). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: วี.อินเตอร์.พรินท์.
- พฤติสิทธิ์ อุทุม. (2559). ประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของข้าราชการองค์การบริหารส่วนจังหวัดสระแก้ว. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อัครเดช ไม้จันทร์. (2561). ปัจจัยที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงานกลุ่มอุตสาหกรรมติดตั้งเครื่องจักรสายการผลิตในจังหวัดสงขลา. วิทยานิพนธ์ บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Peterson, Grosvenor E & Plowman, E. (1989). Business Paganization and Management. Illinois : in.
- Vroom, H V, & L. Edward Deci. (1997). Management and motivation. New York: Penguin Book.

คุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่ใช้บริการของเทศบาล
เมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
Service quality affecting the satisfaction of people using Maha
Sarakhm Municipality's services, Mueang Maha Sarakhm District,
Maha Sarakhm Province

พิชัย สารภักดี¹, ประสิทธิ์ ทันสมัย² และ วิษณุ อินจะบก³
Pichai Sarapugdi¹, Prasit Tansamai² and Witsanu Injabok³

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัย (1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่ใช้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม (2) เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่ใช้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม (3) เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบและทดสอบสมมติฐานคุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่ใช้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม ใช้แบบสอบถามโดยการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย จำนวน 400 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วยการแจกแจงความถี่ของข้อมูล และการคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าที (T-test) และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียวด้วยค่าเอฟ (F-test) แบบ One -Way ANOVA ผลการวิจัย :

(1) ผลการวิจัย กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 58.80 อายุระหว่าง 21 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.20 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 54.50 อาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 37.00 และมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,001 – 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 47.50 ตามลำดับ (2) การวิเคราะห์คุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่ใช้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ผลการวิจัยโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากลำดับแรกถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.51$) ด้านการประชาสัมพันธ์ในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.46$) ด้านคุณภาพของการให้บริการ ($\bar{X} = 4.42$) ด้านกระบวนการขั้นตอนในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.40$) และด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ($\bar{X} = 4.32$)

¹ สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์, โทร.08 1988-6489

² สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์, โทร. 08 1905-9122

³ สาขาวิชาระบบสารสนเทศ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์, โทร. 0 4495 5121

ตามลำดับ (3) การวิเคราะห์เปรียบเทียบและการทดสอบสมมติฐาน โดยการเปรียบเทียบจำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน โดยรวมอยู่ในระดับดีมากและการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อคุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่ใช้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยการทดสอบค่าที (T-test) แบบ Independent samples จำแนกตามเพศที่ต่างกันไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 และการใช้ค่า สถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว ค่าเอฟ(F-test) แบบ One Way ANOVA ประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน ที่แตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ,การให้บริการ,ประชาชน,เทศบาล.

Abstract

Research objectives (1) To study basic information on Service quality affecting the satisfaction of people using Maha Sarakham Municipality's services (2). To study Service quality affecting the satisfaction of people using Maha Sarakham Municipality's services (3) To study compare and test hypotheses Service quality affecting the satisfaction of people using Maha Sarakham Municipality's services. A questionnaire was used by simple random sampling. totaling 400 sets. Data were analyzed using descriptive statistics, including frequency distribution of data and calculation of percentage, mean and standard deviation. Hypothesis testing was performed using t-test and one-way ANOVA with F-test. The research results found that:

(1) The research results found that the sample group of respondents were female, accounting for (58.80 %), aged between 21-30 years, accounting for (44.20 %), had an education level lower than a bachelor's degree, accounting for (54.50 %), were hired, accounting for (37.00 %), and had a monthly income between 10,000-15,000 baht, accounting for (47.50 %), respectively. (2) Analysis of Service quality affecting the satisfaction of people using Maha Sarakham Municipality's services

Municipality by finding the mean and standard deviation. The research results found that overall, it was at a high level ($x = 4.42$). When considering each aspect from first to last, they were: service facilities ($x = 4.51$), public relations in service ($x = 4.46$), service quality ($x = 4.42$), service process ($x = 4.40$), and service of officials ($x = 4.32$),

respectively. (3) Comparative analysis and hypothesis testing of Service quality affecting the satisfaction of people using Maha Sarakham Municipality's services

Municipality by using By comparing and classifying by gender, age, education level, occupation and monthly income, it was found that overall it was at a high level and the analysis of the hypothesis testing on the satisfaction of the people towards the services of Maha Sarakham Municipality by using the Independent samples t-test classified by different years found that there was no significant difference at the 0.05 level of confidence. And using the one-way ANOVA variance test, F-test, found that people with different ages, education levels, occupations, and monthly incomes did not have statistically significant differences at a confidence level of 0.05

Keywords: Satisfaction, Service, People, Municipality.

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงระบอบการปกครองของประเทศไทย ในปี พ.ศ.2475 จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุขภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญ ทำให้ประเทศไทยได้จัดระเบียบการบริหารราชการเป็นราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยระเบียบราชการบริหารแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2476 และมีการกระจายอำนาจการปกครองที่สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้นโดยในส่วนของราชการส่วนท้องถิ่นได้มีการจัดตั้งเทศบาลขึ้น ตามพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2476 แต่การดำเนินงานของเทศบาลไม่บรรลุผลตามที่มุ่งหมายไว้ จึงตั้งขึ้นได้เพียง 120 แห่งก็ถูกระงับเป็นนานหลายสิบปี (โกวิทย์ พวงงาม 2548 ; อ้างถึงในบุญยงค์ หาเพชร. 2560 : 1) และได้มีการตั้งสุขาภิบาลขึ้นแทนเทศบาลตามพระราชบัญญัติสุขาภิบาล พ.ศ.2495 จนกระทั่งถึงปี พ.ศ.2500 จึงได้มีการยกฐานะสุขาภิบาลบางแห่งขึ้นเป็นเทศบาลตำบล คือ เทศบาลตำบลกระบินทร์ เทศบาลโคกสำโรง เทศบาลตำบลบัวใหญ่ เป็นต้น ส่วนกรณีการจัดตั้งจังหวัดใหม่ก็ให้จัดตั้งเทศบาลเมืองขึ้นตามบทบัญญัติมาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติเทศบาล พ.ศ.2496 (ชูวงศ์ ฉายะบุตร 2539 ; อ้างถึงใน บุญยงค์ หาเพชร. 2560 :1) ได้มีการประกาศใช้กฎหมายการปกครองท้องถิ่นรูปแบบพิเศษ ได้แก่ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ.2518 และพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการเมืองพัทยา พ.ศ. 2521 เนื่องจากกรุงเทพมหานครเป็นเมืองขนาดใหญ่มีประชากรมากที่สุด ส่วนเมืองพัทยาเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีลักษณะพิเศษ และใช้รูปแบบการบริหารโดยการจ้างผู้บริหาร แต่ปรากฏว่าไม่ประสบผลสำเร็จจึงเปลี่ยนเป็นเทศบาลนครแทน อีกทั้งการจัดตั้งเทศบาลและสุขาภิบาลยังไม่ทั่วถึงและส่วน

ใหญ่อยู่ภายใต้การปกครองส่วนภูมิภาค จึงได้มีการจัดตั้งองค์การบริหารส่วนตำบล โดยตราพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการส่วนจังหวัด พ.ศ.2498 ให้เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอำนาจหน้าที่ดำเนินการส่วนจังหวัดภายในเขตพื้นที่จังหวัดนอกเขตเทศบาลและเขตสุขาภิบาล นับแต่นั้นมาการปกครองส่วนท้องถิ่น จึงครอบคลุมทั่วราชอาณาจักรไทย (บุญยงค์ หาเพชร. 2560 : 2) จากนั้นในปี พ.ศ.2537 ได้มีการปรับปรุงการบริหารส่วนท้องถิ่นในส่วนพื้นที่ขององค์การบริหารส่วนจังหวัดให้มีการบริหารส่วนตำบลขึ้นเป็นองค์การบริหารส่วนตำบลตามพระราชบัญญัติสภาตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบล พ.ศ.2537 ซึ่งเป็นองค์กรปกครองท้องถิ่นรูปแบบใหม่ที่เล็กและใกล้ชิดประชาชนในท้องถิ่นมากที่สุด

ต่อมาพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 กำหนดให้มีการถ่ายโอนอำนาจจากส่วนกลางมายังท้องถิ่นในลักษณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ โดยให้มีอำนาจและหน้าที่ในการจัดระบบบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นของตนเองได้อย่างชัดเจนเป็นรูปธรรม และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ทำให้ภาครัฐสามารถดูแลและตอบสนองความต้องการของประชาชนได้อย่างครบถ้วนเหมาะสม และทันทั่วถึง (โกวิทย์ พวงงาม 2548 ; อ้างถึงในบุญยงค์ หาเพชร. 2560 : 2) รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ในหมวด 14 มาตรา 281 กล่าวว่า ภายใต้บังคับมาตรา 1 รัฐต้องให้ความเป็นอิสระแก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น และส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานหลักในการจัดทำบริการสาธารณะ และมีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ไขปัญหาในพื้นที่ มาตรา 282 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่โดยทั่วไปในการดูแลและจัดทำบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่น และย่อมมีความเป็นอิสระในการกำหนดนโยบายการบริหาร การจัดให้บริการสาธารณะ การบริหารงานบุคคล การเงินการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ โดยต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับการพัฒนาของจังหวัดและประเทศเป็นส่วนรวมด้วยและรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2563 กำหนดไว้ในหมวดที่ 14 การปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 250 กำหนดว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีหน้าที่และอำนาจดูแลและจัดทำบริการสาธารณะและกิจการมสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชนในท้องถิ่นตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา ให้ประชาชนในท้องถิ่น และการจัดทำบริการสาธารณะและกิจกรรมสาธารณะใดที่เป็นหน้าที่และอำนาจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหากการร่วมดำเนินการกับเอกชนหรือหน่วยงานของรัฐหรือการมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของรัฐดำเนินการจะเป็นประโยชน์แก่ประชาชนในท้องถิ่นมากกว่าการที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะดำเนินการเอง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะร่วมหรือมอบหมายให้เอกชนหรือหน่วยงานของภาครัฐดำเนินการนั้นก็ได้ (สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง วิทยาเขตชุมพรเขตอุดมศักดิ์ จังหวัดชุมพร 2563 :

2)องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการบริหารงานท้องถิ่นซึ่งเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาล ดำเนินการบริหารงานในระดับรองจากระดับชาติหรือระดับรัฐ ถือเป็นหน่วยงานการปกครองตนเองของประชาชนในท้องถิ่น เป็นตัวแทนของประชาชนในการดำเนินการบริหารท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นอย่างเป็นอิสระ ภายใต้กรอบนโยบาย และการกำกับดูแลของรัฐ ลักษณะการบริหารงานคือการบริการสาธารณะให้ประชาชน โดยคำนึงถึงการให้บริการที่ดี สะดวก รวดเร็ว ประชาชนที่มาติดต่อขอรับบริการได้รับความเสมอภาค เป็นธรรม และการมีอัธยาศัยที่ดีต่อประชาชน ภายใต้กฎหมายข้อบังคับและระเบียบต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนมีความพึงพอใจและให้ความร่วมมือกับองค์กรที่ให้บริการอย่างเต็มที่ การศึกษาวิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญดังกล่าวจึงมีความสนใจที่จะศึกษา “ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม เพื่อต้องการทราบว่าประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ผลในการศึกษาวิจัยครั้งนี้สามารถปรับปรุงคุณภาพการให้บริการให้ตรงตามความต้องการของประชาชนในพื้นที่ และเกิดประโยชน์สูงสุดกับประชาชนผู้เข้ารับบริการต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่ใช้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาคุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่ใช้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบและการทดสอบสมมติฐานคุณภาพการให้บริการที่มีผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่ใช้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน
4. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาการในการให้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

สมมุติฐานการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สมมุติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้แตกต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประชาชนผู้ใช้บริการได้รับบริการในการให้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น
2. เพื่อเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม เพื่อตอบสนองความพึงพอใจในการให้บริการประชาชนมากยิ่งขึ้น
3. ผลจากการวิจัยทำให้ผู้ให้บริการและหน่วยงานเทศบาลเมืองมหาสารคาม เข้าใจถึงสภาพหรือปัญหาของประชาชนที่มาขอใช้บริการในหน่วยงาน และนำไปสู่การปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมกับความต้องการและความพึงพอใจของประชาชนผู้ใช้บริการอย่างแท้จริง
4. ผลจากการศึกษาทำให้ได้แนวทางสำหรับผู้บริหารและหน่วยงานเมืองมหาสารคามในการศึกษาหาทางเลือกใหม่ในการจัดระบบบริหารจัดการการให้บริการของหน่วยงานแบบครบวงจรทั้งในด้านขั้นตอนการบริการ ด้านช่องทางการให้บริการ ด้านเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการและด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สำหรับผู้มาขอรับบริการได้ดียิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัยและกรอบแนวคิดของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม มีขอบเขตที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ใน 5 ด้านประกอบด้วย 1) ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ 2) ด้านกระบวนการขั้นตอนในการให้บริการ 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการ 4) ด้านการประชาสัมพันธ์ในการให้บริการ 5) ด้านคุณภาพของการให้บริการ

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ศึกษาจากประชาชนที่มีภูมิลำเนา และมีชื่อขึ้นทะเบียนราษฎรในเขตรับผิดชอบเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคามจำนวน 47,852 คน (ข้อมูลประชากรเทศบาลเมืองมหาสารคาม ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2567) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ ประชาชนผู้ใช้บริการจากเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) จำนวน 400 คนโดยการคำนวณจากสูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane , 1970 :886-887) ยุทธร ไกยวรรณ์, (2544 : 58-59) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ความผิดพลาดไม่เกิน 5%(บุญชม ศรีสะอาด, 2532: 38) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 397 คนจึงได้เก็บเพิ่มจำนวน 3 คน ได้รวบรวมแบบสอบถามได้

จำนวน 400 คน เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยมีการใช้สูตรดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สูตร } n &= \frac{N}{1 + N(e)^2} \\ \text{แทนค่า } n &= \frac{47,852}{1 + 47,852 (0.05)^2} \\ &= 396.68 \\ &= 397 \text{ คน} \end{aligned}$$

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้จำนวน 397 คนผู้วิจัยเก็บเพิ่ม 3 ชุดมีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน

n หมายถึงขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N หมายถึงขนาดของประชากร

e หมายถึง ความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้นจากการสุ่มตัวอย่างโดยกำหนดให้ e = 0.05 การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling method) ทั้งหมด 400 คน โดยมีชื่อขึ้นทะเบียน และมีภูมิลำเนาอยู่ที่เทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

3. ขอบเขตด้านตัวแปร ได้แก่

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variable) คือ คุณลักษณะของประชาชน ที่มีการให้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) อาชีพ และ 5) รายได้ต่อเดือน

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ ความพึงพอใจของประชาชน ที่มีการให้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ 2) ด้านกระบวนการขั้นตอนในการให้บริการ 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการ 4) ด้านการประชาสัมพันธ์ในการให้บริการ 5) ด้านคุณภาพของการให้บริการ

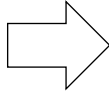
กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการศึกษาความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ซึ่งตัวแปรที่ส่งผลต่อการให้บริการ จึงกำหนดตัวแปรดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคล

1. เพศ
2. อายุ
3. ระดับการศึกษา
4. อาชีพ
5. รายได้ต่อเดือน

ตัวแปรตาม

ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม มี 5 ด้านดังนี้

- 1) ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่
- 2) ด้านกระบวนการขั้นตอนในการให้บริการ
- 3) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการ
- 4) ด้านการประชาสัมพันธ์ในการให้บริการ
- 5) ด้านคุณภาพของการให้บริการ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชาชนที่มีภูมิลำเนา และมีชื่อในทะเบียนราษฎรในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม จำนวน 47,852 คน(ข้อมูลประชากร ณ เดือนธันวาคม พ.ศ. 2567) ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มารับบริการจากเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบอย่างง่าย (Simple random sampling method) (ณรงค์ โพธิ์พุกขานันท์, 2557 : 163 -175) โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane , 1970 :886-887) ยุทธ ไกยวรรณ, (2544 : 58-59) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ความผิดพลาดไม่เกิน 5% (บุญชม ศรีสะอาด, 2532: 38) ได้ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับประชาชนที่ไม่ได้นำมาเป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการวิจัยครั้งนี้ แต่มีความคล้ายคลึงกันในด้านลักษณะทางสังคมและการดำเนินชีวิต ซึ่งผู้วิจัยได้มาจากการสุ่มแบบบังเอิญจากประชาชนในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม เป็น เพศชาย 15 คน เพศหญิง 15 คน รวม 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์ อัลฟา (Alfa coefficient) ของครอนบาช(Cronbach) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเท่ากับ 0.84

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้แบบสอบถาม แบ่ง เป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นคำถามที่มีคำตอบให้เลือกหลายคำตอบ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราวัดแบบช่วงหรือ อินตรภาค (Interval Scale) 5 ระดับ (ณรงค์ โพธิ์พุกขานันท์, 2557 :213) โดยใช้หลักในการวัดของ ลิเคิร์ท (Likert Rensis A., 1961) มีการกำหนดเกณฑ์การจัดระดับค่าเฉลี่ยของเบสท์ (Best 1981: 179 – 187 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด 2532: 103)

เกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) โดยแบ่งระดับคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง ระดับความพึงพอใจ มากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง ระดับความพึงพอใจ มาก
ระดับ 3	หมายถึง ระดับความพึงพอใจ ปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง ระดับความพึงพอใจ น้อย
ระดับ 1	หมายถึง ระดับความพึงพอใจ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 คำถามลักษณะแบบเปิด(Open-ended) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับคุณภาพการให้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม

3.แหล่งข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ได้มาจาก

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ได้มาจากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ใช้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ได้มาจากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา วิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์ ภาคนิพนธ์ งานวิจัยจากหอสมุดและจากอินเทอร์เน็ต

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. เตรียมแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เข้ารับบริการเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้เข้ารับบริการเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยการรวบรวมจากแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alfa coefficient) ของครอนบาช (Cronbach)

2. ใช้สถิติเชิงพรรณนา กับข้อมูลทั่วไปและตัวแปรตามเพื่ออธิบายผล

3. ใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ วิเคราะห์ข้อมูลความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) การวิเคราะห์ทดสอบสมมุติฐาน

โดยใช้ค่าที (T-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) Analysis of Variance แบบ One Way ANOVA แต่ถ้าพบมีความคิดเห็นแตกต่างกันจึงต้องหารายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่มีคุณภาพต่อการให้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม พอสรุปได้ดังนี้

1 การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 58.80 อายุระหว่าง 21 – 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 44.20 ระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 54.50 อาชีพรับจ้าง คิดเป็นร้อยละ 37.00 และมีรายได้ต่อเดือนระหว่าง 10,000 – 15,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 47.50 ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม และรายด้าน

ด้านที่	ความพึงพอใจของประชาชน	ระดับความพึงพอใจ			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1	ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	4.32	0.35	มาก	5
2	ด้านกระบวนการขั้นตอนในการให้บริการ	4.40	0.35	มาก	4
3	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการ	4.51	0.28	มากที่สุด	1
4	ด้านการประชาสัมพันธ์ในการให้บริการ ด้าน	4.46	0.29	มาก	2
5	คุณภาพของการให้บริการ	4.42	0.32	มาก	3
รวมเฉลี่ย		4.42	0.22	มาก	-

จากตารางที่ 1 ประชาชนมีความพึงพอใจต่อคุณภาพการให้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากลำดับแรกถึงลำดับสุดท้าย อยู่ในระดับมากที่สุด คือ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.51$) และอยู่ในระดับมาก จำนวน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านการประชาสัมพันธ์ในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.46$) รองลงมาคือ ด้านคุณภาพของการให้บริการ ($\bar{X} = 4.42$)

ด้านกระบวนการขั้นตอนในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.40$) และด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ($\bar{X} = 4.32$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามข้อคำถามแต่ละด้านเป็นดังนี้

1. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยลำดับแรกมาถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ การให้บริการเป็นไปตามลำดับก่อน-หลัง ($\bar{X} = 4.41$) การให้บริการของเจ้าหน้าที่ต้องเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ ($\bar{X} = 4.40$) เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส ($\bar{X} = 4.37$) ระบบ งานที่ให้บริการมีความโปร่งใส ($\bar{X} = 4.33$) ความรู้ความสามารถในการให้บริการ เช่น สามารถตอบคำถาม ชี้แจงข้อสงสัยให้คำแนะนำได้ ($\bar{X} = 4.31$) และเจ้าหน้าที่มีความกระตือรือร้นให้บริการด้วยความเอาใจใส่ ($\bar{X} = 4.05$) ตามลำดับ

2. ด้านกระบวนการขั้นตอนในการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยลำดับแรกมาถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ เจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาและแก้ไขข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจนในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.56$) ขั้นตอน/ระเบียบ/แบบฟอร์มในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.43$) มีระยะเวลาการให้บริการที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.38$) การให้บริการเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด ($\bar{X} = 4.34$) และการติดป้ายประกาศหรือแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนและระยะเวลาการให้บริการ ($\bar{X} = 4.28$) ตามลำดับ

3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยลำดับแรกมาถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอต่อการให้บริการ เช่น ที่นั่งรอบริการ ห้องน้ำ แสงสว่างในการให้บริการอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 4.65$) การประชาสัมพันธ์บอกจุดบริการ ($\bar{X} = 4.64$) อาคารสถานที่ที่ให้บริการมีความสะอาด และเหมาะสม ($\bar{X} = 4.46$) การให้บริการได้รับความสะดวกสบายจากผู้ให้บริการอย่างเป็นกันเอง ($\bar{X} = 4.45$) และจุดการให้บริการมีความเหมาะสมและเข้าถึงได้สะดวก ($\bar{X} = 4.37$) ตามลำดับ

4. ด้านการประชาสัมพันธ์ในการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยลำดับแรกมาถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ มีการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพและไม่ซ้ำซ้อน ($\bar{X} = 4.62$) มีการประชาสัมพันธ์การให้บริการด้านต่างๆ มีป้ายประกาศ ($\bar{X} = 4.60$) มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารของเทศบาล ($\bar{X} = 4.58$) เจ้าหน้าที่มีความสามารถในการสื่อสารให้ประชาชนเข้าใจ ($\bar{X} = 4.39$) เจ้าหน้าที่ให้รายละเอียดและข้อมูลในการให้บริการอย่างสมบูรณ์และถูกต้อง ($\bar{X} = 4.38$) เจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการมีความรับผิดชอบ

และมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 4.33$) มีการประกาศเสียงตามสายเพื่อให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลข่าวสารได้อย่างรวดเร็ว ($\bar{X} = 4.29$) ตามลำดับ

5. ด้านคุณภาพของการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยลำดับแรกมาถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ มีการจัดเจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างเพียงพอ ($\bar{X} = 4.55$) มีผู้รับความคิดเห็น/ร้องเรียน/ร้องทุกข์ ($\bar{X} = 4.44$) มีความทันสมัยของวัสดุอุปกรณ์/เครื่องมือในการให้บริการ ($\bar{X} = 4.42$) มีการใช้ทรัพยากรของหน่วยงานอย่างคุ้มค่า ($\bar{X} = 4.37$) และมีการปรับปรุงและพัฒนาการให้บริการอย่างสม่ำเสมอ ($\bar{X} = 4.34$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และถ้าพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากทุกด้าน ได้แก่

1. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.32$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยลำดับแรกมาถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ การให้บริการเป็นไปตามลำดับก่อน-หลัง การให้บริการของเจ้าหน้าที่ต้องเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติ เจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส ระบบ งานที่ให้บริการมีความโปร่งใส ความรู้ความสามารถในการให้บริการ และ เจ้าหน้าที่ที่มีความกระตือรือร้นให้บริการด้วยความเอาใจใส่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อทิตยา วิมลเมือง (2562) ได้ทำ การศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการของงานบุคลากรคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ การให้บริการตามลำดับก่อน-หลัง สอดคล้องกับงานวิจัยของ คณะนักวิจัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น (2564) ได้ทำ การศึกษาสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเชิงคีรี อำเภอคีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย เจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างเสมอภาค เป็นธรรมไม่เลือกปฏิบัติ สอดคล้องกับงานวิจัยของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อัญชลี ดุสิตสุทธิรัตน์ และคณะ (2559) ได้ทำ การศึกษาสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การส่วนตำบลนาโปรง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ กริยาท่าทางสุภาพและต้อนรับด้วยความยิ้มแย้มแจ่มใส

2. ด้านกระบวนการขั้นตอนในการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยลำดับแรกมาถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ เจ้าหน้าที่คอยให้คำแนะนำช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหาและแก้ไขข้อมูลที่ถูกต้องชัดเจนในการให้บริการ ขั้นตอน/ระเบียบ/แบบฟอร์มในการให้บริการ มีระยะเวลาการให้บริการที่เหมาะสม การให้บริการเป็นไปตามระยะเวลาที่กำหนด และการติดป้ายประกาศหรือแจ้งข้อมูลเกี่ยวกับขั้นตอนและระยะเวลาการ

ให้บริการไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของคณะนักวิจัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น (2564)) ได้ทำ การศึกษาสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเชิงคีรี อำเภอศรีมามาศ จังหวัดสุโขทัย ขั้นตอนการให้บริการแต่ละขั้นมีความสะดวกรวดเร็ว มีช่องทางในการให้บริการที่หลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ดุสิตสุทธิรัตน์ และคณะ(2559) ได้ทำ การศึกษาสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การส่วนตำบลนางโปรง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการขั้นตอนในการให้บริการที่ไม่ยุ่งยากซับซ้อน และขั้นตอนในการให้บริการมีความสะดวกรวดเร็ว

3.ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.51$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยลำดับแรกมาถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ มีสิ่งอำนวยความสะดวกเพียงพอต่อการให้บริการ เช่น ที่นั่งรอ ห้องน้ำ แสงสว่างในการให้บริการอย่างเพียงพอ การประชาสัมพันธ์บอกจุดบริการ อาคารสถานที่ที่ให้บริการมีความสะอาด และเหมาะสม การให้บริการได้รับความสะดวกสบายจากผู้ให้บริการอย่างเป็นกันเอง และจุดการให้บริการมีความเหมาะสมและเข้าถึงได้สะดวกไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของอติยา วิมลเมือง(2562) ได้ทำ การศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการของงานบุคลากรคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มีอุปกรณ์เครื่องมือสำนักงาน มีระบบสารสนเทศเพื่อค้นหาข้อมูล กิจกรรมและข่าวสารต่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ดุสิตสุทธิรัตน์ และคณะ(2559) ได้ทำ การศึกษาสำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การส่วนตำบลนางโปรง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ มีความสะอาดของสถานที่บริการ มีความชัดเจนของป้ายบอกทาง และ ป้ายประชาสัมพันธ์ ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของคณะนักวิจัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น (2564)) มีการศึกษาสำรวจความพึงพอใจของผู้เข้ารับบริการที่มีต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเชิงคีรี อำเภอศรีมามาศ จังหวัดสุโขทัย ว่ามีเอกสาร แผ่นพับ ป้ายประกาศ บอร์ดแจ้งข้อมูลชัดเจน อาคารมีความสะอาด ปลอดภัย

4. ด้านการประชาสัมพันธ์ในการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.46$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยลำดับแรกมาถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ มีการให้บริการอย่างมีประสิทธิภาพและไม่ซ้ำซ้อน มีการประชาสัมพันธ์การให้บริการด้านต่างๆ ที่ป้ายประกาศ มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับรู้ข้อมูลข่าวสารของเทศบาล เจ้าหน้าที่มีความสามารถในการสื่อสารให้ประชาชนเข้าใจ สอดคล้องกับงานวิจัยของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัญชลี ดุสิตสุทธิรัตน์ และคณะ (2559) สำรวจความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการขององค์การส่วนตำบลนางโปรง อำเภอเมือง จังหวัดสมุทรปราการ มีความชัดเจนของป้ายบอกทาง และป้ายประชาสัมพันธ์

5. ด้านคุณภาพของการให้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อเรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยลำดับแรกมาถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ มีการจัดเจ้าหน้าที่

ให้บริการอย่างเพียงพอ มีผู้รับความคิดเห็น/ร้องเรียน/ร้องทุกข์ มีความทันสมัยของวัสดุอุปกรณ์/เครื่องมือในการให้บริการ มีการใช้ทรัพยากรของหน่วยงานอย่างคุ้มค่า ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของอหิตยา วิมลเมือง (2562) ได้ทำ การศึกษาเรื่องความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการของงานบุคลากรคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ได้รับการให้บริการตรงตามความต้องการได้รับคำแนะนำที่ชัดเจนและเป็นประโยชน์

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบและการทดสอบสมมติฐานความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม (1) การเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน อยู่ในระดับมากทุกด้าน (2) ผลการ วิเคราะห์ทดสอบสมมติฐานความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคามโดยการทดสอบค่าที (T-test) แบบ Independent samples จำแนกตามเพศที่แตกต่างกัน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 และการใช้ค่าสถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียว ค่าเอฟ(F-test) แบบ One Way ANOVA ตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ประชาชนที่มี อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือน แตกต่างกัน โดยรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

จากการศึกษาเรื่องความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการให้บริการของเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ควรมีความรู้ในการชี้แจงข้อมูลข่าวสารแก่ผู้มาใช้บริการให้ถูกต้องและชัดเจน และควรให้บริการด้วยความเต็มใจเป็นมิตรไมตรีกับผู้มาติดต่อราชการ ควรสำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการด้านต่าง ๆ เพื่อ นำไปสู่การปรับปรุงต่อไป
2. ด้านกระบวนการขั้นตอน ควรมีการให้บริการด้วยจุดบริการ แบบ One Stop Service รวมถึงควรมีการกระจายจุดบริการให้ทั่วถึง และใช้บริการผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เพื่อความสะดวกรวดเร็วเพื่อเป็นการลดขั้นตอนการทำงาน
3. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ควรจัดสถานที่และสภาพแวดล้อมภายในให้เหมาะสม ร่มรื่น สะอาดสะอ้าน เพื่อให้ประชาชนที่มาใช้บริการมีความสะดวกสบาย และควรดูแลความสะอาด สุขอนามัยให้เรียบร้อยสวยงาม

4. ด้านการประชาสัมพันธ์ ควรมีการจัดบอร์ดประชาสัมพันธ์ ข้อมูลข่าวสารการให้บริการให้มากขึ้น ควรมีเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ประชาสัมพันธ์เพื่อตอบคำถามตามจุดประชาสัมพันธ์ และควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารสาระสำคัญต่าง ๆ

5.ด้านคุณภาพ ควรตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้ดีและให้บริการด้วยความเป็นธรรม เพื่อสร้างความประทับใจแก่ผู้มาใช้บริการ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษา ประสิทธิภาพการให้บริการของเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติงานของเทศบาล
2. ควรมีการศึกษา ปัญหาและอุปสรรคในการให้บริการของผู้ปฏิบัติงานในเขตเทศบาล
3. ควรมีการศึกษา ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จในการให้บริการของเทศบาล

เอกสารอ้างอิง

คณะนักวิจัย วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น. (2564).สำรวจความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อการบริหารขององค์การบริหารส่วนตำบลนาเชิงคีรี อำเภอกีรีมาศ จังหวัดสุโขทัย.ประจำปีงบประมาณ 2564.

ชูวงศ์ ฉายะบุตร. (2539). แนวความคิดเกี่ยวกับการปกครองส่วนท้องถิ่น: สืบค้นจาก <http://www.onec.go.th/publication/4010003/p0201.htm> (วันที่ 10 มกราคม 2567).

ณรงค์ โพธิ์พุกขานันท์.(2557). **ระเบียบวิธีวิจัย**. (พิมพ์ครั้งที่ 9) กรุงเทพฯ: เอ็กเปอร์เนต นันท์.

บุญยงค์ หาเพชร. (2560). **ทัศนคติของประชาชนที่มีต่อการบริหารงานของเทศบาลเมืองสระบุรี : ศึกษาในห้วงเวลาปี พ.ศ.2559**. สารนิพนธ์ รัฐศาสตร์มหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยเกริก
 อติทยา วิมลเมือง. (2562). **ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่องานของบุคลากรคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์.ได้รับการสนับสนุนกองทุนส่งเสริมงานวิจัย**. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

Best. John W. (1981). **.Research in Education**. 3nd.ed., New Delhi:Prentice hall of India Inc.

Likert, Renise.(1961).**New Pattern of Management**. New York. McGraw-Hill.

Yamane .Taro.(1973). **Statistics : An Introductory Analysis**. Tokyo: Haper International Edition.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายของประชาชนที่สวนสุขภาพสมเด็จย่าในเขต
เทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
Factors affecting exercise of people at Somdejya Health Park in Maha
Sarakhm Municipality, Mueang Maha Sarakhm District,
Maha Sarakhm Province

พิชัย สารภักดิ์¹, ประสิทธิ์ ทันสมัย²,
ศิราพร แซ่ตั้ง³ และ กมลมาศ แสงม่วง⁴
Pichai Sarapugdi¹, Prasit Tansamai²,
Siraporn Saetang³ and Kamonmas Saengmuang⁴

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัย (1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายของประชาชนที่สวนสุขภาพสมเด็จย่าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายของประชาชนที่สวนสุขภาพสมเด็จย่าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม (3) เพื่อศึกษาเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายของประชาชนที่สวนสุขภาพสมเด็จย่าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม จำแนกตาม เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพ ใช้แบบสอบถามโดยการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ จำนวน 400 ชุด วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วยการแจกแจงความถี่ของข้อมูล และการคำนวณค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าที (T-test) และการทดสอบความแปรปรวนทางเดียวด้วยค่าเอฟ (F-test) แบบ One -Way ANOVA ผลการวิจัย :

(1) ผลการวิจัย กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 52.80 อายุระหว่าง 20 – 29 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.00 สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 59.80 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 52.00 และมีอาชีพนักเรียน/ นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 38.50 ตามลำดับ

(2) การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายของประชาชนที่สวนสุขภาพสมเด็จย่าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ผลการวิจัย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านจากลำดับแรกถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ด้านการรับรู้ประโยชน์ของ

¹ สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์, โทร.081-988-6489

² สาขาวิชาการบัญชี คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์, โทร. 08 1905-9122

³ สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์, โทร. 0 4495 5121

⁴ สาขาวิชาการจัดการ คณะบริหารธุรกิจ วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์, โทร. 0 4495 5121

การออกกำลังกาย ($\bar{X} = 4.62$) ด้านการรับรู้ความสามารถแห่งตน ($\bar{X} = 4.48$) ด้านการรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกาย ($\bar{X} = 4.41$) และด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพ ($\bar{X} = 4.31$ ตามลำดับ

(3) การวิเคราะห์เปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายของประชาชนที่สวนสุขภาพสมเด็จย่าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยการเปรียบเทียบ จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน และการวิเคราะห์ทดสอบสมมุติฐานเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายของประชาชนที่สวนสุขภาพสมเด็จย่าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยการทดสอบค่าที (T-test) แบบ Independent samples จำแนกตามเพศและสถานภาพที่ต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 และการใช้ ค่าสถิติ ทดสอบความแปรปรวนทางเดียวค่าเอฟ(F-test) แบบ One Way ANOVA จำแนกตามระดับการศึกษาที่ต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 สำหรับ อายุ และอาชีพที่ต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 จึงต้องมีการทดสอบรายคู่ต่อไป

คำสำคัญ : ความพึงพอใจ,การออกกำลังกาย,สวนสมเด็จย่า,เทศบาล.

Abstract

Research objectives (1) To study basic personal data on Factors affecting exercise of people at Somdejya Health Park in Maha Sarakham Municipality(2). To study Factors affecting exercise of people at Somdejya Health Park in Maha Sarakham Municipality (3) To study and compare Factors affecting exercise of people at Somdejya Health Park in Maha Sarakham Municipality. A questionnaire was used by accidental sampling, totaling 400 sets. Data were analyzed using descriptive statistics, including frequency distribution of data and calculation of percentage, mean and standard deviation. Hypothesis testing was performed using T-test and One-Way ANOVA with F-test. The research results found that:

(1) The research results found that the sample group of respondents were female, accounting for (52.80 %), aged between 20-29 years, accounting for (33.00%), single status accounting for (59.80%), education level lower than bachelor's degree accounting for(52.00%), and occupation as students accounting for (38.50 %), respectively. (2) Analysis of public satisfaction with exercise at Somdejya Health Park in Maha Sarakham Municipality by finding the average (Mean). The research results

found that overall, it was at a high level ($\bar{x} = 4.48$). When considering each aspect from first to last, they were: perceived benefits of exercise ($x = 4.62$), perceived self-efficacy ($x = 4.48$), perceived barriers to exercise ($x = 4.41$), and perceived health status ($x = 4.31$, respectively). (3) Comparative analysis of people's satisfaction with exercise at Somdejya Health Park in Maha Sarakham Municipality by comparing, classified by gender, age, education level and occupation found that overall, it was at a high level in all aspects. The hypothesis testing analysis of people's satisfaction with exercise at Somdejya Health Park in Maha Sarakham Municipality by using the Independent samples T-test, classified by different genders and status found that there was no statistically significant difference at the 0.05 confidence level. And using the One-way ANOVA F-test, Categorized by different levels of education, it was found that there was no statistically significant difference at the 0.05 level of confidence. For different ages and occupations, it was found that there was a statistically significant difference at the 0.05 level of confidence, so further pairwise testing was required.

Keywords: satisfaction, exercise, Somdejya Park, municipality.

บทนำ

ปัจจุบันประเทศไทยได้มีการพัฒนาให้เจริญก้าวหน้าทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมืองและการศึกษา และที่สำคัญ ประการหนึ่ง คือการพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพ มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ทั้ง ทางด้านร่างกายและจิตใจ ตลอดจนด้านสติปัญญา สามารถประกอบกิจกรรมต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพราะบุคคลถือว่าเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่ามากที่สุด และการที่ทรัพยากรบุคคลจะมีค่าได้นั้น สามารถทำให้เกิดขึ้นได้โดยต้องอาศัยการออกกำลังกาย (สมคิด สวนศรีและปาจิต ทิพย์โอสถ.2555 : 1- 3)

การออกกำลังกายได้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และมีการพัฒนาตามยุคสมัย โดยการเปลี่ยนแปลงตามเทคโนโลยีและวิวัฒนาการของการออกกำลังกายมีให้เลือกหลายประเภท ซึ่งบุคคลสามารถเลือกได้ตามสภาพของตนเอง ซึ่งการเล่นกีฬาและการออกกำลังกายจะทำให้ร่างกายแข็งแรงยังช่วยให้เกิดความสามัคคีและเกิดความสนุกสนาน ดังคำกล่าวของ วรศักดิ์ เพียรชอบ (2527:37) ที่ว่า “กีฬาสามารถพัฒนา ทางด้านร่างกาย และจิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ซึ่งจะช่วยให้สามารถปฏิบัติหน้าที่ประจำวันในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ” และสอดคล้องกับ คำกล่าวของ สมบัติ กาญจนกิจ (2541 : 48) ที่ว่า “การออกกำลังกายยังมีส่วนสำคัญในการสร้างความสมดุล

เกี่ยวกับสุขภาพจิต โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคเศรษฐกิจตกต่ำ ซึ่งกำลังส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของคนไทย ก่อให้เกิดปัญหาสังคม ความเครียด ความวิตกกังวลในสังคมทวิคูณ ส่งผลกระทบโดยตรงต่อสุขภาพจิตของบุคคล ชุมชนและสังคมเมือง การออกกำลังกายสามารถช่วยลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่เกี่ยวข้องทางจิตใจได้ดี เช่น ลดการขาด ลา สาย ในการทำงาน ลดพฤติกรรมการเสพติดให้โทษ”

นอกจากนั้นพฤติกรรม การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอมีผลช่วยป้องกันโรคได้หลายชนิดดังข้อความของ กระทรวงสาธารณสุข โดยกรมอนามัย (2544: 10) ที่ว่า “พฤติกรรมออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอจะมีผลช่วยให้ป้องกันโรคได้หลายชนิดได้แก่ โรคหัวใจ โรคเบาหวาน โรคภูมิแพ้ช่วยลดความเครียดทำให้ระบบต่างๆ ของร่างกายเป็นปกติและเสริมสร้างภูมิคุ้มกันโรคให้แก่ร่างกาย” และโรคที่คนจำนวนมากคิดว่าเป็นโรคเล็กน้อยไม่เห็นความสำคัญในการที่จะบำบัดรักษา เมื่อเป็นแล้วก็ปล่อยให้หายเอง ซึ่งโรคเหล่านั้นอาจเป็นสาเหตุนำไปสู่การเป็นโรคที่มีอาการรุนแรง เป็นอันตรายแก่ชีวิตได้ โรคต่างๆ เหล่านั้น คือโรคไขข้ออักเสบ หืดหอบ โรคโลหิตจาง โรคภูมิแพ้ป้องกันได้ด้วยการออกกำลังกาย ดังที่ จรวยพร ธรณินทร์ (2542: 177) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการออกกำลังกายเพื่อบรรเทาโรคไว้ว่า “จากการวิจัยทางกีฬาวissenschaft พบข้อมูลน่าสนใจว่าผู้ป่วยหลายโรคมิได้หมายความว่าห้ามออกกำลังกาย ในทางกลับกันส่วนใหญ่ เช่น ผู้ป่วยเบาหวาน โรคไขข้ออักเสบ ถ้าได้ออกกำลังกายจะช่วยบรรเทาให้ทุเลาลงได้” และอวย เกตุสิงห์ (2526 อ้างถึงในธวัชชัย สุกใส, 2550:

1) สรุปไว้ว่า “การออกกำลังกายเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับทุกคน ถ้าใครออกกำลังกายพอเพียงและสม่ำเสมอ ก็จะได้ผลดีอย่างชัดเจน และจะเป็นคนที่มีสมรรถภาพในการงานดีสามารถทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและสังคม ทำงานได้เป็นระยะเวลานานและมากขึ้น”

จากสภาพสังคมไทยในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมเกษตรกรรม มาเป็นสังคมอุตสาหกรรม ทำให้วิถีชีวิตของสังคมไทยเปลี่ยนแปลงไป คนเริ่มห่างจากธรรมชาติ และหันไปใกล้ชิดกับเครื่องจักรกลมากขึ้นทำให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพกายและสุขภาพจิต การออกกำลังกายจึงเป็นกิจกรรมที่จะช่วยฟื้นฟูสุขภาพทางกาย และสุขภาพทางจิตให้ดีขึ้นเป็นปกติ ด้วยเหตุผลและความสำคัญของการออกกำลังกายดังที่กล่าวมานี้ รัฐบาลได้มองเห็นความสำคัญของการกีฬาและการออกกำลังกาย จึงได้กำหนดนโยบายการส่งเสริมและพัฒนากีฬาของประเทศขึ้น เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสเล่นกีฬาและออกกำลังกายมากขึ้น โดยให้กระจายนำไปสู่ส่วนต่างๆ ของประเทศ จึงเร่งพัฒนาประชากรให้มีคุณภาพทั้งในด้านสุขภาพร่างกาย จิตใจสติปัญญา อารมณ์และสังคม (รัตพงษ์ ฤกษ์ไชโย, 2546: 2)

ผู้วิจัยได้เห็นความสำคัญและสนใจในเรื่องของสุขภาพกายและจิตใจ เมื่อเราได้ออกกำลังกายให้มีสุขภาพร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรงแล้ว ร่างกายของเราก็จะช่วยชะลอความเสื่อมของอวัยวะต่างๆ ทำให้มีจิตใจผ่องใส มีความสุขในชีวิตประจำวัน เพราะสุขภาพที่ดีไม่มีขาย ถ้าอยากได้ต้องสร้างเอง

ด้วยการออกกำลังกาย ผู้วิจัยจึงได้จัดทำวิจัยนี้ขึ้นมาเพื่อศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายและได้เลือกศึกษาเพื่อทำวิจัยที่สวนสุขภาพสมเด็จย่า ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ที่ประชาชนหลากหลายวัยมาออกกำลังกาย มีอุปกรณ์ออกกำลังกายที่หลากหลาย ในบริเวณนั้นเป็นสวนสุขภาพใจกลางเมือง มีสถานที่ทั้งราชการ โรงเรียนและชุมชนล้อมรอบ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานส่วนบุคคลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายของประชาชนที่สวนสุขภาพสมเด็จย่าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายของประชาชนที่สวนสุขภาพสมเด็จย่าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาการเปรียบเทียบปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายของประชาชนที่สวนสุขภาพสมเด็จย่าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพ

สมมุติฐานการวิจัยและประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สมมุติฐานการวิจัย

ประชาชนที่มีเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษาและอาชีพ แตกต่างกันมีปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายของประชาชนที่สวนสุขภาพสมเด็จย่าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม แตกต่างกัน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประชาชนที่มีออกกำลังกายเป็นประจำมีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตใจที่เข้มแข็ง แข็งแรง ลดหรือห่างไกลจากโรคร้ายต่าง ๆ ได้ดียิ่งขึ้น
2. ประชาชนรับรู้ถึงประโยชน์ในด้านต่าง ๆ ทั้งร่างกาย จิตใจ อารมณ์ จากการออกกำลังกาย
3. ประชาชนที่มีการออกกำลังกายเป็นประจำได้มีการปรับเปลี่ยน เปลี่ยนแปลงเกี่ยวกับอุปสรรคต่าง ๆ ในการออกกำลังกายให้สะดวกสบายมากยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัยและกรอบแนวคิดของการวิจัย

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายของประชาชนที่สวนสุขภาพสมเด็จพระเจ้าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม มีขอบเขตที่ใช้ในการศึกษาดังนี้

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำ การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายของประชาชนที่สวนสุขภาพสมเด็จพระเจ้าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม มีจำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกาย ด้านการรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกาย ด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพ และด้านการรับรู้ความสามารถแห่งตน

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากประชาชนที่มีภูมิลำเนา และมีชื่อขึ้นทะเบียนราษฎรในเขตรับผิดชอบเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคามจำนวน 47,852 คน (ข้อมูลประชากรเทศบาลเมืองมหาสารคาม ณ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2567) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้คือ ประชาชนผู้ที่ไปออกกำลังกายที่สวนสุขภาพสมเด็จพระเจ้าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยการคำนวณจากสูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane , 1970 :886-887) ยุทธ ไกยวรรณ, (2544 : 58-59) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ความผิดพลาดไม่เกิน 5% (บุญชม ศรีสะอาด, 2532: 38) ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวน 397 คนจึงได้เก็บเพิ่มจำนวน 3 คน ได้รวบรวมแบบสอบถามที่มาได้จำนวน 400 คน เป็นการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ(Accidental sampling) โดยมีการใช้สูตรดังนี้

$$\begin{aligned} \text{สูตร } n &= \frac{N}{1 + N(e)^2} \\ \text{แทนค่า } n &= \frac{47,852}{1 + 47,852 (0.05)^2} \\ &= 396.68 \\ &= 397 \text{ คน} \end{aligned}$$

ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 397 คน ผู้วิจัยเก็บเพิ่ม 3 ชุด มีจำนวนทั้งสิ้น 400 คน

n หมายถึง ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

N หมายถึง ขนาดของประชากร

e หมายถึง ความคลาดเคลื่อนที่อาจเกิดขึ้นจากการสุ่มตัวอย่างโดยกำหนดให้ $e = 0.05$
การคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) ทั้งหมด 400 คน โดยมีชื่อขึ้นทะเบียน และมีภูมิลำเนาอยู่ที่เทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

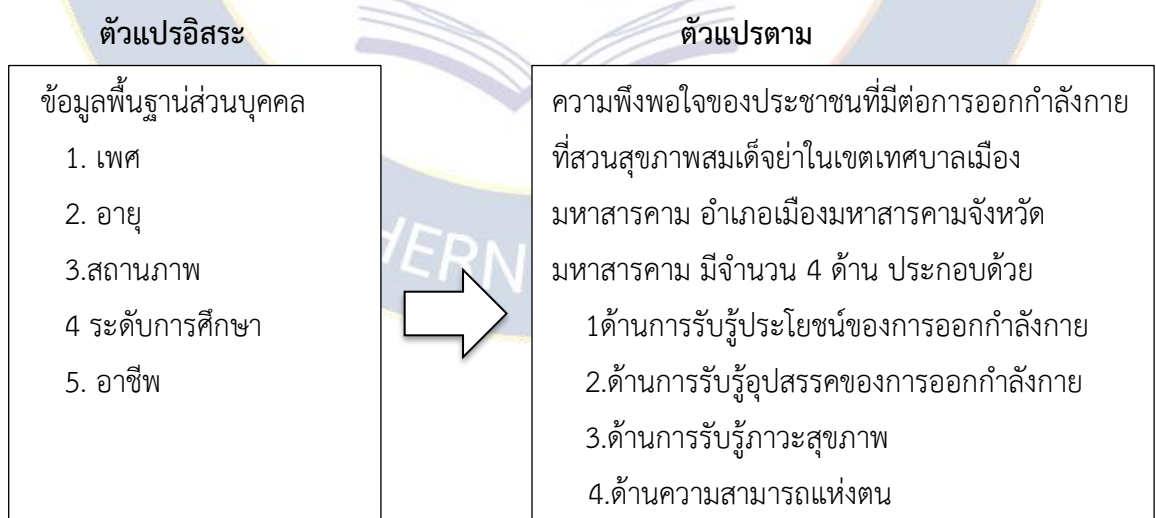
3. ขอบเขตด้านตัวแปร ได้แก่

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variable) คือ คุณลักษณะของประชาชน ด้านปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายของประชาชนที่สวนสุขภาพสมเด็จย่าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ได้แก่ 1) เพศ 2) อายุ 3) สถานภาพ 4) ระดับการศึกษา และ 5) อาชีพ

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) คือ ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายของประชาชนที่สวนสุขภาพสมเด็จย่าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม มีจำนวน 4 ด้าน ประกอบด้วย ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกาย ด้านการรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกาย ด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพ และด้านการรับรู้ความสามารถแห่งตน

กรอบแนวคิดของการวิจัย

จากการศึกษาความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการออกกำลังกายที่สวนสุขภาพสมเด็จย่าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จึงกำหนดตัวแปรดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการศึกษาวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชาชนที่มีภูมิลำเนา และมีชื่อในทะเบียนราษฎรในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำนวน 47,852 คน (ข้อมูลประชากร ณ เดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2567) ที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างที่มาออกกำลังกายในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ (Accidental sampling) (ณรงค์ โพธิ์พูกษานันท์, 2557 : 163 - 175) โดยใช้สูตรของทาโร ยามาเน (Taro Yamane , 1970 : 886-887) ยุทธ ไกยวรรณ, (2544 : 58-59) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ความผิดพลาดไม่เกิน 5% (บุญชม ศรีสะอาด, 2532: 38) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 400 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยเป็นคำถามที่มีคำตอบให้เลือกหลายคำตอบ ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายของประชาชนที่สวนสุขภาพสมเด็จย่าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม เป็นแบบสอบถามแบบมาตราวัดแบบช่วงหรืออันตรภาค (Interval Scale) 5 ระดับ (ณรงค์ โพธิ์พูกษานันท์, 2557 : 213) โดยใช้หลักในการวัดของลิเคิร์ท (Likert Rensis A., 1961) มีการกำหนดเกณฑ์การจัดระดับค่าเฉลี่ยของเบสท์ (Best 1981 : 179 – 187 อ้างถึงใน บุญชม ศรีสะอาด 2532 : 103)

เกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับ ตามแนวคิดของลิเคิร์ท (Likert) โดยแบ่งระดับคะแนนออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

ระดับ 5	หมายถึง ระดับความพึงพอใจ มากที่สุด
ระดับ 4	หมายถึง ระดับความพึงพอใจ มาก
ระดับ 3	หมายถึง ระดับความพึงพอใจ ปานกลาง
ระดับ 2	หมายถึง ระดับความพึงพอใจ น้อย
ระดับ 1	หมายถึง ระดับความพึงพอใจ น้อยที่สุด

ตอนที่ 3 คำถามลักษณะแบบเปิด (Open-ended) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริการ

3. แหล่งข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ได้มาจาก

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary data) ได้มาจากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างที่มาออกกำลังกายที่สวนสุขภาพสมเด็จย่าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary data) ได้มาจากการศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร ตำรา วิทยานิพนธ์หรือสารนิพนธ์ ภาคนิพนธ์ งานวิจัยจากหอสมุดและจากอินเทอร์เน็ต

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. เตรียมแบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่มาออกกำลังกายที่สวนสุขภาพสมเด็จย่าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม

2. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ที่มาออกกำลังกายที่สวนสุขภาพสมเด็จย่าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคามโดยการรวบรวมจากแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alfa coefficient) ของครอนบาช (Cronbach)

1. ใช้สถิติเชิงพรรณนากับข้อมูลทั่วไปและตัวแปรตามเพื่ออธิบายผล

2. ใช้สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ วิเคราะห์ข้อมูลลิเคิร์ท โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) การเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการออกกำลังกายที่สวนสุขภาพสมเด็จย่าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา และอาชีพ และการวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐาน โดยใช้ค่าที (T-test) และการทดสอบค่าเอฟ (F-test) Analysis of Variance แบบ One Way ANOVA แต่ถ้าพบมีความคิดเห็นแตกต่างกันจึงต้องหารายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe)

สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายของประชาชนที่สวนสุขภาพสมเด็จย่าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม พอสรุปได้ดังนี้

1. การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายของประชาชนที่สวนสุขภาพสมเด็จย่าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 52.80 อายุระหว่าง 20 – 29 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.00 สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 59.80 ระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 52.00 และมีอาชีพนักเรียน/นักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 38.50 ตามลำดับ

2. การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายของประชาชนที่สวนสุขภาพสมเด็จย่าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายของประชาชนที่สวนสุขภาพสมเด็จพระย่าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวม และรายด้าน

ด้านที่	ความพึงพอใจของประชาชน	ระดับความพึงพอใจ			
		$\bar{X}$	S.D.	แปลผล	ลำดับ
1	ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกาย	4.62	0.42	มากที่สุด	1
2	ด้านการรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกาย	4.41	0.30	มาก	3
3	ด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพ	4.31	0.34	มาก	4
4	ด้านความสามารถแห่งตน	4.56	0.20	มากที่สุด	2
รวมเฉลี่ย		4.48	0.22	มาก	-

จากตารางที่ 1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายของประชาชนที่สวนสุขภาพสมเด็จพระย่าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.48$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านจากลำดับแรกไปถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกาย ($\bar{X} = 4.62$) ด้านการรับรู้ความสามารถแห่งตน ($\bar{X} = 4.56$) ด้านการรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกาย ($\bar{X} = 4.41$) และด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพ ($\bar{X} = 4.38$) ตามลำดับ เมื่อพิจารณาตามข้อคำถามแต่ละด้านดังนี้

1. ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกาย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านจากลำดับแรกไปถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ การออกกำลังกายเป็นการเสริมสร้างบุคลิกภาพ ($\bar{X} = 4.71$) การออกกำลังกายช่วยสร้างเสริมภูมิคุ้มกันและป้องกันโรค ($\bar{X} = 4.66$) การออกกำลังกายจะช่วยชะลอความแก่ ($\bar{X} = 4.66$) การออกกำลังกายก่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านสติปัญญา ($\bar{X} = 4.66$) การออกกำลังกายจะช่วยผ่อนคลายความเครียดได้ ($\bar{X} = 4.64$) การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอช่วยกระตุ้นการทำงานของปอดได้ ($\bar{X} = 4.60$) การออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอช่วยป้องกันโรคหัวใจและความดันโลหิตสูงได้ ($\bar{X} = 4.59$) ผู้ที่ออกกำลังกายเป็นประจำจะทำให้ทำงานได้นานกว่าและเหนื่อยน้อยกว่าคนที่ไม่ออกกำลังกาย ($\bar{X} = 4.58$) และการออกกำลังกายช่วยระบบการย่อยอาหารดีขึ้น ($\bar{X} = 4.53$) ตามลำดับ

2. ด้านการรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านจากลำดับแรกไปถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ ไม่ออกกำลังกายเพราะไม่มีเพื่อน ($\bar{X} = 4.54$) ไม่มีผู้สอนหรือแนะนำในการออกกำลังกาย ($\bar{X} = 4.47$) มีสุขภาพไม่ดีจึงไม่ควรออกกำลังกาย ($\bar{X} = 4.44$) ไม่ทราบวิธีการออกกำลังกายที่ถูกต้อง ($\bar{X} = 4.41$) เล่นกีฬาไม่เป็นจึงทำ

ให้ไม่อยากออกกำลังกาย ($\bar{X} = 4.40$) ไม่สามารถออกกำลังกายได้เพราะไม่มีสถานที่ออกกำลังกาย ($\bar{X} = 4.39$) ไม่สามารถออกกำลังกายได้เพราะไม่มีอุปกรณ์ในการออกกำลังกาย ($\bar{X} = 4.34$) และไม่สามารถออกกำลังกายได้เพราะไม่มีเวลา ($\bar{X} = 4.33$) ตามลำดับ

3. ด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านจากลำดับแรกไปถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ หยุดออกกำลังกาย เมื่อมีอาการผิดปกติของร่างกาย ($\bar{X} = 4.61$) ไม่ได้เจ็บป่วยมาเป็นเวลานาน ($\bar{X} = 4.50$) รู้สึกว่าตนเองมีภูมิคุ้มกันโรคได้ดี ($\bar{X} = 4.49$) ขณะนี้รู้สึกว่าสุขภาพตนเองสมบูรณ์แข็งแรงดี ($\bar{X} = 4.46$) รู้สึกว่าตนเองเจ็บป่วยได้ง่ายกว่าคนอื่น ($\bar{X} = 4.09$) เมื่อสภาพอากาศเปลี่ยนแปลงมักเจ็บป่วยได้ง่าย ($\bar{X} = 4.02$) และชีวิตมีปัญหาเรื่องการเจ็บป่วยบ่อย ๆ ($\bar{X} = 4.05$) ตามลำดับ

4. ด้านการรับรู้ความสามารถแห่งตน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านจากลำดับแรกไปถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ สามารถเลือกใช้อุปกรณ์และเครื่องแต่งกายที่เหมาะสมและส่งผลดีต่อการออกกำลังกาย ($\bar{X} = 4.67$) รับรู้ว่าการออกกำลังกายจะทำให้ศักยภาพในการเคลื่อนไหวของร่างกายดี ($\bar{X} = 4.62$) สามารถจัดเวลาให้เหมาะสมในการออกกำลังกายได้ ($\bar{X} = 4.60$) สามารถเลือกกิจกรรมการออกกำลังกายที่เหมาะสม ($\bar{X} = 4.58$) รับรู้การออกกำลังกายมีผลต่อระบบประสาท ทำให้อวัยวะต่าง ๆ สามารถปรับตัวได้สมดุลกัน ($\bar{X} = 4.57$) สามารถใช้เวลาว่างในการออกกำลังกาย ($\bar{X} = 4.46$) และสามารถออกกำลังกายได้แม้ไม่มีเพื่อน ($\bar{X} = 4.46$) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

1. ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกาย โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.62$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านจากลำดับแรกไปถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ การออกกำลังกายเป็นการเสริมสร้างบุคลิกภาพ การออกกำลังกายช่วยสร้างเสริมภูมิคุ้มกันและป้องกันโรค การออกกำลังกายจะช่วยชะลอความแก่การออกกำลังกายก่อให้เกิดการพัฒนา ทางด้านสติปัญญา บุคลิกภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของไพโรจน์ สายแก้ว (2553) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องแรงจูงใจในการเลือกเรียนโรงเรียนกีฬา ของนักเรียนโรงเรียนกีฬาระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ด้านสุขภาพและอนามัย ของนักเรียนโรงเรียนกีฬาทั้งหมดและเมื่อแยกเป็นรายข้อแรงจูงใจที่มีค่ามากที่สุด คือ เชื่อว่าการเล่นกีฬาแล้วทำให้ร่างกายสมบูรณ์แข็งแรง สามารถประกอบกิจกรรมการงานประจำวันได้อย่างกระฉับกระฉ่ง และทำให้ห่างไกลจากยาเสพติด

2. ด้านการรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.41$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านจากลำดับแรกไปถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ ไม่ออกกำลังกายเพราะไม่มี

เพื่อน ไม่มีผู้สอนหรือแนะนำในการออกกำลังกาย มีสุขภาพไม่ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ตลนภา สร้างโรสง (2549) ศึกษาเรื่องปัจจัยสนับสนุนและอุปสรรคในการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ : การศึกษาเชิงคุณภาพแบบสนทนากลุ่ม ผลการวิจัย ปัจจัยสนับสนุนจากปัจจัยภายนอกได้แก่ การไม่มีภาระรูปแบบการออกกำลังกายที่ตรงกับความต้องการ สถานที่ออกกำลังกายที่เหมาะสมและแรงสนับสนุนจากบุคคลอื่นอุปสรรคในการออกกำลังกาย แบ่งเป็นอุปสรรคจากปัจจัยภายในตนเองได้แก่ ข้อจำกัด ด้านร่างกาย ความเชื่อ ความเข้าใจในการออกกำลังกายและความรู้สึกทางลบต่อการออกกำลังกาย

3.ด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านจากลำดับแรกไปถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ หยุดออกกำลังกายเมื่อมีอาการผิดปกติของร่างกาย ไม่ได้เจ็บป่วยมาเป็นเวลานาน รู้สึกว่าตนเองมีภูมิต้านทานโรคได้ดี ขณะรู้สึกสุขภาพตนเองสมบูรณ์ แข็งแรงดี รู้สึกว่าตนเองเจ็บป่วยได้ง่ายกว่าคนอื่น เมื่อสภาพอากาศเปลี่ยนแปลงมักเจ็บป่วยได้ง่าย และชีวิตมีปัญหาเรื่องการเจ็บป่วยบ่อย ๆ ซึ่งสอดคล้องกับ นพวรรณ ภัทรวงศา (2542) กล่าวไว้ว่า การรับรู้ความรุนแรงของการเกิดโรคหรือภาวะแทรกซ้อน มีความสัมพันธ์กับการไม่ออกกำลังกาย

4.ด้านการรับรู้ความสามารถแห่งตน โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.56$) เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยเป็นรายด้านจากลำดับแรกไปถึงลำดับสุดท้าย ได้แก่ สามารถเลือกใช้อุปกรณ์และเครื่องแต่งกายที่เหมาะสมและส่งผลดีต่อการออกกำลังกาย รับรู้ว่าการออกกำลังกายจะทำให้ศักยภาพในการเคลื่อนไหวของร่างกายดี สามารถจัดเวลาให้เหมาะสมในการออกกำลังกายได้ สามารถเลือกกิจกรรมการออกกำลังกายได้เหมาะสม รับรู้การออกกำลังกายมีผลต่อระบบประสาท ทำให้อวัยวะต่าง ๆ สามารถปรับตัวได้สมดุลกัน สามารถใช้เวลาว่างในการออกกำลังกาย และสามารถออกกำลังกายได้ แม้ไม่มีเพื่อนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิระชัย คารวะ (2560) ที่ศึกษาแรงจูงใจในการออกกำลังกายของนักเรียนโรงเรียนกีฬาจังหวัดขอนแก่น ด้านแรงจูงใจภายใน โดยภาพรวม มีความสนใจและใส่ใจในเรื่องสุขภาพ จึงออกกำลังกาย

2. การวิเคราะห์เปรียบเทียบและการทดสอบสมมติฐานความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการออกกำลังกายที่สวนสุขภาพสมเด็จพระเจ้าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม

(1) การวิเคราะห์เปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการออกกำลังกายที่สวนสุขภาพสมเด็จพระเจ้าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามเพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ โดยรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน (2) การวิเคราะห์ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับความพึงพอใจของประชาชนที่มีต่อการออกกำลังกายที่สวนสุขภาพสมเด็จพระเจ้าในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคามโดยการทดสอบค่าที (T-test) แบบ Independent samples จำแนกตามเพศและสถานภาพที่ต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่

ระดับความเชื่อมั่น 0.05 และการใช้ค่าสถิติทดสอบความแปรปรวนทางเดียวค่าเอฟ(F-test) แบบ One Way ANOVA จำแนกตาม ระดับการศึกษาที่ต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 สำหรับ อายุ และอาชีพที่ต่างกัน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 จึงต้องมีการทดสอบรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe) ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

จากการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการออกกำลังกายของประชาชนที่สวนสุขภาพสมเด็จพระย่า ในเขตเทศบาลเมืองมหาสารคาม อำเภอเมืองมหาสารคาม จังหวัดมหาสารคาม มีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ด้านการรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกาย ควรศึกษาถึงประโยชน์ของการออกกำลังกายจากสื่อต่าง ๆ ได้แก่ เอกสาร ตำรา วิทยุ โทรทัศน์ บุคคล และอินเทอร์เน็ต เพราะการออกกำลังกาย มีผลต่อร่างกายหลาย ๆ ด้าน ควรออกกำลังกายเป็นประจำ จะทำให้จะมีผลช่วยให้ป้องกันโรคได้หลายชนิดได้แก่ โรคหัวใจ โรคเบาหวาน โรคภูมิแพ้ลดความเครียดทำให้ระบบต่างๆ ของร่างกายเป็นปกติและเสริมสร้างภูมิต้านทานโรคให้แก่ร่างกาย

2. ด้านการรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกาย ควรศึกษาเรียนรู้วิธีการเอาชนะอุปสรรคในการออกกำลังกายเพราะการออกกำลังกายต้องสร้างเอง และอุปสรรคในการออกกำลังกาย ได้แก่ ไม่มีเพื่อน ไม่มีผู้แนะนำ ไม่มีสถานที่ ไม่มีอุปกรณ์ในการออกกำลังกาย ฯลฯ

3. ด้านการรับรู้ภาวะสุขภาพ ควรดูแลรักษาสุขภาพไม่ว่าสุขภาพจิต สุขภาพกายที่จะส่งผลต่อร่างกาย ตลอดจนความเครียดที่จะเกิดขึ้นได้ที่จะส่งผลต่อโคภย์ใช้เจ็บ จึงต้องออกกำลังกายเพื่อสร้างสภาวะสมดุลให้กับร่างกายอยู่เสมอ

4. ด้านการรับรู้ความสามารถแห่งตน ควรออกกำลังกายตามความสามารถของตนเท่าที่ทำได้ไม่หนักเกินไปการออกกำลังกายให้พอเหมาะพอควรกับร่างกายไม่นานจนเกินไป ใช้เวลาให้เหมาะสมกับการออกกำลังกาย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

การสร้างแรงจูงใจในการออกกำลังกายของประชาชนในด้านต่าง ๆ

เอกสารอ้างอิง

กลุ่มงานวิจัยพฤติกรรมและปรากฏการณ์สังคม. บทวิเคราะห์: สถานการณ์กิจกรรมทางกายของประชากรไทย ปี 2565 และแนวทางส่งเสริมกิจกรรมทางกายปี 2566 [อินเทอร์เน็ต]. ศูนย์พัฒนาองค์ความรู้ด้านกิจกรรมทางกายประเทศไทย (ทีแพค), สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล; 2566 [เข้าถึงเมื่อ 13 ก.พ. 2566]. เข้าถึงได้จาก:<https://tpak.or.th/th/article/647>

นันทน์ภัส พึ่งพิณ. ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างพฤติกรรมการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพสำหรับบุคลากรสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดพิษณุโลก [อินเทอร์เน็ต] [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต].พิษณุโลก: มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม; 2556 [เข้าถึงเมื่อ 18 ก.ย. 2566]. เข้าถึงได้จาก
:https://dcms.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=362621

อังคินันท์ อินทรกำแหง. แนวคิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมสุขภาพเพื่อลดเสี่ยง CVD & CKD [อินเทอร์เน็ต].2567 [เข้าถึงเมื่อ 5 พ.ค. 2566]. เข้าถึงได้จาก
<https://mwi.anamai.moph.go.th/th/hrd/download/?did=178963&id=78867&reload=pd>

กรกฎ ปินตาแสน. พฤติกรรมการออกกำลังกายของพนักงานออฟฟิศในเขตกรุงเทพมหานคร [อินเทอร์เน็ต].2564 [เข้าถึงเมื่อ 6 ก.ย. 2566]. เข้าถึงได้จาก
<https://mmm.ru.ac.th/MMM/IS/sat17/6214060043.pdf>

รังสรรค์ เซตประพันธ์. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอท่าช้าง จังหวัดสิงห์บุรี. วารสารวิชาการและการพยาบาล วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนี จักรีราช.2564;1(1):23-36

ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนในเขตพื้นที่นครแม่สอด Factors affecting road accidents in the Mae Sot area

เอกฉันท ปันจี¹, อภิชาติ ดวงธิสาร²
Akachan Panjee¹, Apichit Duangthisan²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยและการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน เพื่อเปรียบเทียบการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนจำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ และเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนในเขตพื้นที่นครแม่สอด เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล จากกลุ่มตัวอย่างประชาชนในเขตพื้นที่นครแม่สอด จำนวน 400 คน วิเคราะห์ข้อมูลเพื่ออธิบายผลการศึกษา ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ทดสอบความสัมพันธ์ โดยใช้โปรแกรมทางสถิติในการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุคูณ (Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัยพบว่า ในสมมติฐานข้อที่หนึ่งปัจจัยด้านประชากรศาสตร์บางตัว เช่น สถานภาพมีความสัมพันธ์กับการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนอย่างมีนัยสำคัญ ส่วนเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อเดือนการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนที่ไม่แตกต่างกัน ส่วนในสมมติฐานข้อที่สองพบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม เช่น สภาพถนนและอุปสรรคทางธรรมชาติ (เช่น หมอก ฝนตก หรือถนนลื่น) มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุอย่างชัดเจน ในขณะที่ปัจจัยด้านคน ยานพาหนะ และถนน ไม่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญในเขตพื้นที่นครแม่สอด

ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ในการวางแผนและพัฒนามาตรการความปลอดภัยทางถนน เช่น การปรับปรุงสภาพถนน การติดตั้งป้ายเตือนและไฟส่องสว่าง รวมถึงการสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น ตำรวจจราจร และเทศบาลนครแม่สอด เพื่อพัฒนามาตรการป้องกันและลดความเสี่ยงในการเกิดอุบัติเหตุอย่างยั่งยืน

คำสำคัญ : การเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน, ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์, ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Abstract

The objective of this study was to study road accident factors and incidents of road traffic accidents, compare road accidents based on demographic factors, and examine factors influencing road accidents in the Mae Sot area. This quantitative research utilized a questionnaire as the data collection tool, targeting 400 residents in Mae Sot. Data analysis included frequency distribution, percentages, mean, and standard deviation. Relationships were tested using multiple regression analysis through statistical software.

The findings revealed that, for Hypothesis 1, certain demographic factors, such as marital status, were significantly associated with road accidents, while gender, age, education level, occupation, and monthly income did not show significant differences. For Hypothesis 2, environmental factors, such as road conditions and natural obstacles (e.g., fog, rain, or slippery roads), were found to significantly impact road accidents. However, human, vehicular, and road factors were not statistically significant in the Mae Sot area.

The study results can be applied to planning and developing road safety measures, including improving road conditions, installing warning signs and lighting, and fostering collaboration among citizens and relevant organizations such as traffic police and the Mae Sot Municipality. These efforts aim to develop sustainable measures to prevent and reduce road accident risks effectively.

Keywords: road accidents, demographic factors, factors affecting road accidents

บทนำ

ปัจจุบันอุบัติเหตุทางถนนเป็นปัญหาสำคัญของประเทศต่างๆ ทั่วโลก องค์การอนามัยโลกได้ตั้งเป้าหมายไว้ว่า เมื่อสิ้น Decade of Action 2011-2020 การเสียชีวิตจากอุบัติเหตุทางถนนของโลกจะต้องลดลงครึ่งหนึ่ง แต่เมื่อถึงสิ้นทศวรรษความปลอดภัยทางถนนในปี 2020 องค์การอนามัยโลกได้ประเมินแล้วว่าคงไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ได้ ความสูญเสียชีวิตจากเหตุบนท้องถนนยังอยู่ในระดับสูงกว่า 1.35 ล้านคนในแต่ละปี มีการประชุม The 3rd Global Ministerial Conference on Road Safety, Stockholm Waterfront Congress Center ณ กรุง Stockholm ประเทศ Sweden ในวันที่ 19-20 กุมภาพันธ์ 2563 มีการสรุปการประชุมที่แสดงให้เห็นถึงความ

ตระหนักของปัญหาการบาดเจ็บ และเสียชีวิตของประชากรโลกจากอุบัติเหตุทางถนนซึ่งทุกประเทศต้องดำเนินการอย่างจริงจัง ปฏิญญา Stockholm เป็นแนวทางสำคัญในการทำให้มาตรการส่งเสริมความปลอดภัยทางถนนประสบความสำเร็จตามเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ (กระทรวงสาธารณสุข, 2563)

ในปี พ.ศ. 2564 ประเทศไทยมีสถิติอุบัติเหตุจราจรทางบก คือ อุบัติเหตุ จำนวน 70,056 ครั้ง จำนวนรถที่เกิดอุบัติเหตุ 169,428 คัน ผู้เสียชีวิต 6,024 ราย ผู้บาดเจ็บสาหัส 4,391 ราย ผู้บาดเจ็บเล็กน้อย 49,494 ราย ประเภทที่เกิดอุบัติเหตุจราจรทางบกมากที่สุด 5 อันดับแรก ได้แก่ รถจักรยานยนต์ จำนวน 33,350 คัน รถยนต์นั่ง จำนวน 25,443 คัน รถปิคอัพ จำนวน 16,684 คัน รถบรรทุก 10 ล้อ จำนวน 2,752 คัน และรถจักรยาน จำนวน 2,249 คัน ตามลำดับ สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุจากบุคคลมากที่สุด 4 อันดับแรก คือ ขับรถตัดหน้ากระชั้นชิด ขับรถเร็วเกินกว่ากฎหมายกำหนด หลับในขณะขับรถ และขับรถในขณะเมาสุรา ตามลำดับ (กรมการขนส่งทางบก, 2564)

การคมนาคมสัญจรในพื้นที่นครแม่สอด เป็นถนนที่มีการจราจรคับคั่ง มียานพาหนะสัญจรเป็นจำนวนมาก ซึ่งทำให้เกิดอุบัติเหตุจราจรมีมากขึ้นตามไปด้วย ปัญหาอุบัติเหตุการจราจรนับเป็นปัญหาที่สำคัญอย่างหนึ่ง นอกจากทำให้เกิดความสูญเสียจากการได้รับบาดเจ็บ ทุพพลภาพ หรือเสียชีวิตของผู้ประสบเหตุแล้ว ยังมีผลกระทบไปถึงครอบครัวของผู้ประสบอุบัติเหตุ หน่วยงานในสังกัด และภาพรวมในระดับองค์กรที่ขาดบุคลากรในการทำงาน และขับเคลื่อน และทำให้รัฐต้องสูญเสียงบประมาณไปกับการดูแลรักษาผู้ที่ได้รับบาดเจ็บ และเสียชีวิตไปจำนวนมากเกิดความเสียหายขึ้นในทุกระดับ (เศรษฐกาญจน์ ทิพโอสถ, 2562) อนึ่งสาเหตุที่ทำให้เกิดอุบัติเหตุนี้มีสาเหตุสำคัญจากองค์ประกอบของการเดินทางซึ่งเกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านยานพาหนะ ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมเมือง/ถนน และปัจจัยด้านมนุษย์ เมื่อพิจารณาถึงสาเหตุของอุบัติเหตุ และการขับขี่ยานพาหนะพบว่า สาเหตุการเกิดอุบัติเหตุมากที่สุด คือ การขับรถเร็ว รองลงมา คือ การขับระยะกระชั้นชิด อุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจากสภาพแวดล้อม สัญญาณไฟจราจร และป้ายบอกทางไม่ชัดเจน ระบบห้ามล้อและระบบไฟขัดข้อง เป็นต้น ที่นำไปสู่ความสูญเสียของทรัพย์สิน และชีวิตได้ของผู้ขับขี่ ผู้เดินทางและผู้โดยสารยานพาหนะทุกประเภท (ภาวิณี เอี่ยมตระกูล, 2564)

จากความสำคัญ และปัญหาดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนในเขตพื้นที่นครแม่สอด และนำข้อมูลที่ได้รับไปปรับปรุงแผนงาน กิจกรรมที่สามารถลดการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนที่ทำให้เกิดความสูญเสียชีวิต ทรัพย์สิน หรือการเกิดทุพพลภาพได้

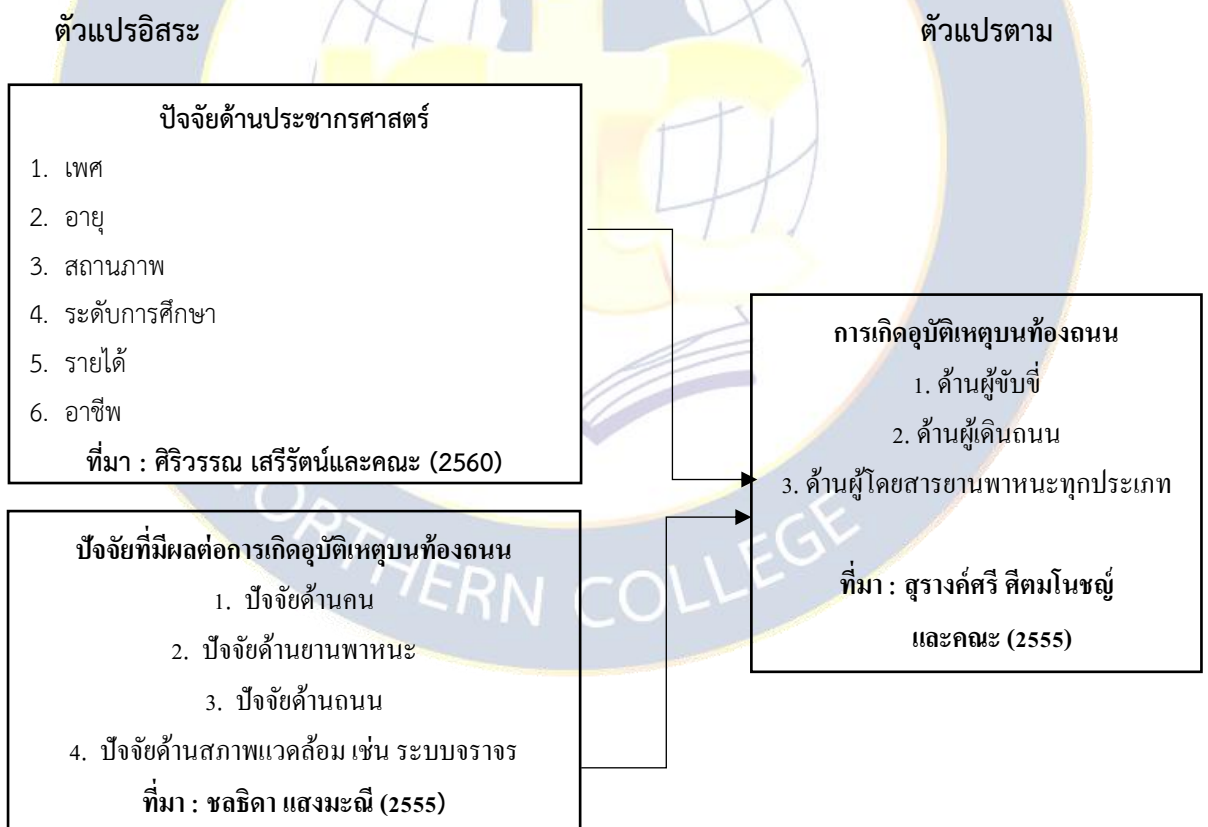
วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัจจัย และการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน
2. เพื่อเปรียบเทียบการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน จำแนกตามปัจจัยด้านประชากรศาสตร์
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนในเขตพื้นที่นครแม่สอด

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนในเขตพื้นที่นครแม่สอด จำนวน 26,967 คน (เทศบาลนครแม่สอด, 2565:3) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในเขตพื้นที่นครแม่สอด จำนวน 400 คน มีวิธีการเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ และประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยความเชื่อมั่น 95% ค่าความคลาดเคลื่อน เท่ากับ 0.05 โดยใช้สูตรสำหรับคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie & Morgan (1970:607-610)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1.1 ภาพกรอบแนวคิดงานวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนในเขตพื้นที่นครแม่สอด จำนวน 26,967 คน (เทศบาลนครแม่สอด (2565:3))

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในเขตพื้นที่นครแม่สอด จำนวน 400 คน มีวิธีการเลือกตัวอย่างแบบบังเอิญ และประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยความเชื่อมั่น 95% ค่าความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 0.05 โดยใช้สูตรสำหรับคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie&Morgan (1970:607-610) ดังนี้

$$n = \frac{\chi^2 Np(1-p)}{e^2(N-1) + \chi^2 p(1-p)}$$

โดย	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่าง
	N	แทน	ขนาดของประชากร
	E	แทน	ความคลาดเคลื่อนของกลุ่มตัวอย่างที่ยอมรับได้ คือ 0.05
χ^2		แทน	ค่าไควเรสแควร์ที่ df เท่ากับ 1 และระดับความเชื่อมั่น 95% ($\chi^2 = 3.841$)
p		แทน	สัดส่วนของลักษณะที่สนใจในประชากร คือ 0.50
n	=		$\frac{(3.841)(26,967)(0.50)(0.50)}{(0.05)^2(26,967) + (3.841)(0.50)(0.50)}$
n	=		$\frac{25,895.06}{67.4175 + 0.96025}$
n	=		378.71

จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของ Krejcie & Morgan ปรากฏว่า ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 379 คน สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยจะเก็บข้อมูลจำนวนขนาดตัวอย่าง 400 ตัวอย่าง เพื่อป้องกันข้อมูลสูญหายผิดปกติ หรือข้อมูลขาดความครบถ้วนสมบูรณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

การสร้างแบบสอบถามในการวิจัยนี้ได้รับการพัฒนาอย่างรอบคอบและเป็นขั้นตอนที่มีการตรวจสอบความถูกต้องทั้งในแง่ของเนื้อหาและความเชื่อมั่น (Reliability) จึงถือว่าแบบสอบถามนี้มีคุณภาพเพียงพอที่จะนำไปใช้ในการสำรวจข้อมูลจริงต่อไป ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ โดยเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน ได้แก่ ปัจจัยด้านคน ปัจจัยด้านยานพาหนะ ปัจจัยด้านถนน และปัจจัยด้านสภาพแวดล้อม โดยใช้วิธีการวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มากที่สุด
- 4 หมายถึง มาก
- 3 หมายถึง ปานกลาง
- 2 หมายถึง น้อย
- 1 หมายถึง น้อยที่สุด

การแปลค่าความหมายของตัวแปรที่วัดแบบมาตราส่วนค่านี้ มีการกำหนดช่วงคะแนนในการแปลค่าดังนี้ (John W. Best. (1977:371))

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.51 - 5.00	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.51 - 4.50	หมายถึง	ระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.51 - 3.50	หมายถึง	ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.51 - 2.50	หมายถึง	ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 1.50	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน ได้แก่ ด้านผู้ขับขี่ ด้านผู้เดินถนน ด้านผู้โดยสารยานพาหนะทุกประเภท โดยใช้วิธีการวัดแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับเช่นเดียวกัน

- 5 หมายถึง มากที่สุด
- 4 หมายถึง มาก
- 3 หมายถึง ปานกลาง
- 2 หมายถึง น้อย
- 1 หมายถึง น้อยที่สุด

การแปลค่าความหมายของตัวแปรที่วัดแบบมาตราส่วนค่านี้ มีการกำหนดช่วงคะแนนในการแปลค่าดังนี้ (John W. Best. (1977:371))

ค่าเฉลี่ยระหว่าง	4.51 - 5.00	หมายถึง	ระดับมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	3.51 - 4.50	หมายถึง	ระดับมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	2.51 - 3.50	หมายถึง	ระดับปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.51 - 2.50	หมายถึง	ระดับน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง	1.00 - 1.50	หมายถึง	ระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครบถ้วนในทุกๆ ด้าน จึงรวบรวมข้อมูล ทั้ง 2 ประเภท

1. ข้อมูลทุติยภูมิ รวบรวมจากเอกสารและผลงานทางวิชาการเพื่อสร้างกรอบความคิดในการวิจัย
2. ข้อมูลปฐมภูมิ เก็บจากแบบสอบถามที่ผู้วิจัยจัดทำขึ้น โดยการส่งแบบสอบถามทั้งในรูปแบบออนไลน์และการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและตรงกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในงานวิจัยนี้แบ่งออกเป็นสองประเภทหลัก คือ

1. สถิติเชิงพรรณนา ที่ใช้ในการอธิบายคุณลักษณะของข้อมูลโดยรวม เช่น ค่าความถี่, ค่าเฉลี่ย, และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติเชิงอนุมาน ที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐานและเปรียบเทียบความแตกต่างของกลุ่มต่างๆ เช่น t-test, One Way ANOVA, และการวิเคราะห์ถดถอย การใช้ทั้งสองประเภทของสถิติช่วยให้สามารถสรุปข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือและตอบคำถามวิจัยได้อย่างมีประสิทธิภาพ.

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์ของกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีจำนวน 244 คน คิดเป็นร้อยละ 61.0 มีอายุ 51 ปีขึ้นไป มีจำนวน 163 คน คิดเป็นร้อยละ 40.8 มีสถานภาพ สมรส มีจำนวน 196 คน คิดเป็นร้อยละ 49.0 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี มีจำนวน 208 คน คิดเป็นร้อยละ 52.0 มีอาชีพ ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ มีจำนวน 152 คน คิดเป็นร้อยละ 38.0 มีรายได้ต่อเดือน 15,001 - 30,000 บาท มีจำนวน 161 คน คิดเป็นร้อยละ 40.3

2. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นข้อมูลเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนสรุปได้ดังนี้

ปัจจัยด้านคนโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.06 เมื่อพิจารณาเป็นข้อย่อยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าสภาวะด้านอารมณ์ และจิตใจ เช่น อารมณ์ร้อน โกรธ หงุดหงิด กลุ้มใจ เหม่อลอยมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.11

ปัจจัยด้านยานพาหนะโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 เมื่อพิจารณาเป็นข้อย่อยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าระบบเบรกมีความบกพร่อง/ขัดข้องมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.04

ปัจจัยด้านถนนโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.83 เมื่อพิจารณาเป็นข้อย่อยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าสภาพถนนมีผิวถนนที่ขรุขระ ชำรุด ลื่น เป็นหลุมเป็นบ่อมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.99

ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.79 เมื่อพิจารณาเป็นข้อย่อยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าอุปสรรคทางธรรมชาติที่ทำให้เกิดทัศนวิสัยไม่ดีในการขับขี่รถ เช่น หมอกลงจัด ฝนตก น้ำท่วมถนน ลมพายุ ต้นไม้หักโค่น เป็นต้นมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.00

3. ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนน สรุปได้ดังนี้

ด้านผู้ขับขี่โดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 เมื่อพิจารณาเป็นข้อย่อยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่าใช้รถของตนเอง / รถของที่บ้าน ในการเดินทางมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.80

ด้านผู้เดินทางโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 เมื่อพิจารณาเป็นข้อย่อยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ารู้กฎหมายแต่ไม่ปฏิบัติตามมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.65

ด้านผู้โดยสารยานพาหนะทุกประเภทโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73 เมื่อพิจารณาเป็นข้อย่อยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามเห็นว่ายานพาหนะเก่าไม่สมบูรณ์มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.73

อภิปรายผลการวิจัย

อภิปรายผลของการศึกษาสมมติฐาน

สมมติฐานข้อที่ 1 ปัจจัยด้านประชากรศาสตร์แตกต่างกัน มีการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนแตกต่างกัน ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า สถานภาพ มีการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนที่ต่างกัน ส่วนเพศ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ และรายได้ต่อการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสุริยุ โดมมาก (2565) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจจะจ่ายเพื่อลดความสูญเสียของความพิการจากอุบัติเหตุรถจักรยานยนต์ในจังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า เพศ สถานภาพทางครอบครัว รายได้ และค่าเสียหายจากประสบการณ์การเกิดอุบัติเหตุ มีความสัมพันธ์แบบมีนัยสำคัญกับปัจจัยที่มีผลต่อความเต็มใจจะจ่าย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศกร สวัสดิ์จันทร์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง บทบาทของตำรวจจราจรในการจัดการความปลอดภัย และแก้ไขปัญหาอุบัติเหตุทางถนนในกรุงเทพมหานคร ไทยแลนด์ 4.0 ผลการศึกษาพบว่า อายุ การศึกษา สถานภาพการสมรส และรายได้ ส่งผลต่อความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ต่อบทบาทในการป้องกันอุบัติเหตุในกรุงเทพมหานคร แต่ไม่พบความแตกต่างในด้านประสบการณ์ และสอดคล้องกับงานวิจัยของชยพร จตุรพรประสิทธิ์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการขับขี่ที่ก่อให้เกิดการละเมิดกฎจราจรบนทางหลวงของรัฐ ผลการศึกษาพบว่า 1) กลุ่มตัวอย่างเคยขับรถเร็วเกินกำหนดทั้งโดยตั้งใจ และไม่ตั้งใจ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมการขับขี่ที่มีความเสี่ยงในระดับปานกลาง 2) การวิเคราะห์ค่า Chi 2 t - Test F Test พบว่าปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการ

ขับรถเร็วเกินกำหนด และพฤติกรรมเสี่ยง ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ประสบการณ์การขับรถ 3 ปีที่ผ่านมา 3) ข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข ได้แก่ การออกกฎหมายที่มีประสิทธิภาพ การลงโทษที่เหมาะสม ความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นๆ การวิจัยเป็นข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย แนวปฏิบัติ และการวิจัยเพิ่มเติม

สมมติฐานที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนในเขตพื้นที่นครแม่สอด ผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมส่งผลต่อการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนในเขตพื้นที่นครแม่สอด ส่วนปัจจัยด้านคน ปัจจัยด้านยานพาหนะ และปัจจัยด้านถนนไม่ส่งผลต่อการเกิดอุบัติเหตุบนท้องถนนในเขตพื้นที่นครแม่สอด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสรารัตน์ ฉายพงษ์ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยพฤติกรรมเสี่ยงที่ส่งผลต่อการเกิดอุบัติเหตุทางถนน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยพฤติกรรมเสี่ยงที่ส่งผลต่อการเกิดอุบัติเหตุทางถนน ผลการศึกษาพบว่า กลุ่มรูปแบบการเดินทางภายในกรุงเทพมหานครมีรูปแบบการเดินทางที่หลากหลาย และผลการวิเคราะห์ตัวแปรที่มีผลทางสถิติในการทำนายพฤติกรรมเสี่ยงที่อาจนำไปสู่การเกิดอุบัติเหตุ คือ เมาแล้วขับ ขับรถเร็ว ขับรถตัดหน้ากระชั้นชิด และการปฏิบัติตามกฎจราจร ซึ่งจากข้อมูลพฤติกรรมดังกล่าวสามารถอธิบายได้ว่ากลุ่มตัวอย่างที่เคยเกิดอุบัติเหตุจากพฤติกรรมดังกล่าวมีโอกาสที่จะเกิดอุบัติเหตุหากมีพฤติกรรมเสี่ยงในการเดินทาง ซึ่งพฤติกรรมเสี่ยงดังกล่าวถือเป็นพฤติกรรมเสี่ยงที่พบได้บ่อยในประเทศไทย อย่างไรก็ตามการวางแผนแก้ไขปัญหาคงจะมีการวางแผนอย่างครอบคลุมทุกประเด็นความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นในมิติอื่นๆ ด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของธัชชนิกา เสนะวงษ์ (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบิน ณ ท่าอากาศยานดอนเมือง ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานด้วยความประมาทเกี่ยวข้องกับการเกิดอุบัติเหตุในเขตการบินมากที่สุด ดังนั้นหน่วยงานท่าอากาศยาน และบริษัทผู้ประกอบการสายการบินควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจด้านความปลอดภัยในการปฏิบัติงานแก่ผู้ปฏิบัติงาน และเน้นย้ำให้ตระหนักถึงความปลอดภัยในการทำงาน รวมถึงการปฏิบัติตามกฎระเบียบของบริษัท และของท่าอากาศยานอยู่เสมอ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ปฏิบัติงานมีทัศนคติที่ดีต่อกฎระเบียบ และเป็นการส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมด้านความปลอดภัยเชิงบวกต่อไป และสอดคล้องกับงานวิจัยของกิริติ สวรรณยานุกิจ (2564) ได้ศึกษาเรื่อง การกระจายพื้นที่การเกิดอุบัติเหตุ และปัจจัยที่มีผลต่อการเสียชีวิตของผู้ป่วยจากอุบัติเหตุจราจรทางถนนที่เข้ารับการรักษาที่ห้องฉุกเฉิน โรงพยาบาลเชียงรายประชานุเคราะห์ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการเสียชีวิตของผู้ป่วย-อุบัติเหตุจราจรทางถนนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือ ค่าการตอบสนองของร่างกายหลังการบาดเจ็บอาร์ทีเอส ตำบลรอบเวียงเป็นตำบลที่เกิดอุบัติเหตุจราจรทางถนนและมีผู้เสียชีวิตมากที่สุด สรุป ปัจจัยที่มีผลต่อการเสียชีวิตของผู้ป่วยอุบัติเหตุจราจรทางถนนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือ ค่าการตอบสนองของร่างกายหลังการบาดเจ็บอาร์ทีเอส โดยตำบลรอบเวียงเป็นบริเวณที่มีผู้บาดเจ็บจากการเกิดเหตุสูงสุด และมีผู้เสียชีวิตมากที่สุด และ

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ตะวัน วาทกิจ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดอุบัติเหตุทางรถยนต์ของวัยรุ่นตอนปลายในอำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ผลการศึกษาพบว่า 1) ตัวแปรยานพาหนะและการบำรุงรักษา 2) ตัวแปรพฤติกรรมผู้ขับขี่ และ 3) ตัวแปรสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีตัวแปรที่มีนัยสำคัญทางสถิติเพียง 2 ตัวแปรสามารถทำนายอุบัติเหตุทางรถยนต์ คือ ตัวแปรพฤติกรรมผู้ขับขี่ และตัวแปรสภาพแวดล้อมทางกายภาพ สามารถใช้ทำนายอุบัติเหตุทางรถยนต์ได้ร้อยละ 52.9

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะของการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไป การศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัดบางประการ เช่น การเก็บข้อมูลในพื้นที่เฉพาะที่อาจไม่ครอบคลุมพฤติกรรมของผู้ใช้ถนนในบริบทที่แตกต่าง เช่น เมืองใหญ่หรือชนบท อีกทั้งระยะเวลาการเก็บข้อมูลที่จำกัดอาจไม่สามารถสะท้อนแนวโน้มของอุบัติเหตุที่เปลี่ยนแปลงตามฤดูกาล และการศึกษายังไม่ได้ครอบคลุมปัจจัยเชิงจิตวิทยาหรือวัฒนธรรมที่อาจมีผลต่อพฤติกรรมการขับขี่ ดังนั้น ควรพัฒนานโยบายด้านความปลอดภัยทางถนนโดยการสร้างระบบตรวจสอบและติดตามข้อมูลอุบัติเหตุที่ครอบคลุมในเขตนครแม่สอด และพัฒนาแคมเปญรณรงค์ เช่น การอบรมขับขี่ปลอดภัย การรณรงค์ใช้หมวกนิรภัย หรือการอบรมกฎหมายจราจร รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างเทศบาล หน่วยงานภาครัฐ และภาคเอกชน เพื่อแก้ปัญหาความปลอดภัยทางถนนอย่างยั่งยืน การดำเนินการในลักษณะนี้จะช่วยให้การแก้ปัญหาเป็นไปอย่างรอบด้านและส่งผลต่อการพัฒนาความปลอดภัยทางถนนในอนาคตอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

เทศบาลนครแม่สอด. (2565). ส่วนที่ 1 สภาพทั่วไปและข้อมูลพื้นฐาน. สืบค้นจาก chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://localcfo.tgo.or.th/uploads/gov/info_60_20200217112650.pdf.

ภูทธิยา มีอุสาร์ท และคณะ. (2563). การพัฒนาแนวทางการตรวจสอบ ความปลอดภัยทางถนนสำหรับรถจักรยานยนต์. การประชุมวิชาการวิศวกรรมโยธาแห่งชาติ ครั้งที่ 25, 25, TRL38-TRL38.

Best, John W. (1977). **Research in Education**. 3rd ed. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall, Inc.

Kotler, Philip and Keller Kelvin Lane. (2016). **Marketing Management**. Pearson Prentice Hall.

Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). **Determining Sample Size for Research Activities**. Educational and Psychological Measurement, 30(3), pp. 607-610.

การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักฟุตบอลอาชีพ
กรณีศึกษา สโมสรกำแพงเพชร เอฟซี
PROMOTING AND DEVELOPING THE QUALITY OF LIFE OF
PROFESSIONAL FOOTBALLERS CASE STUDY : KAMPHAENG PHET FC

กษิดิศ พันธุ์รงค์¹ และ อภิชาติ ดวงธิสาร²
Kasidid Pannarong¹ and Apichit Duangthisan²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) เพื่อศึกษาบริบทการส่งเสริมและพัฒนาของนักฟุตบอลอาชีพสโมสรกำแพงเพชร เอฟซี 2) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักฟุตบอลอาชีพสโมสรกำแพงเพชร เอฟซี 3) เพื่อศึกษาหาแนวทางการส่งเสริมและการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักฟุตบอลอาชีพสโมสรกำแพงเพชร เอฟซี ศึกษาพื้นที่อำเภอเมืองกำแพงเพชร จังหวัดกำแพงเพชร ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง กลุ่มตัวอย่างจำนวน 66 คน ประกอบด้วย 3 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาครั้งนี้ ประกอบด้วยบริหารผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในระดับประธานสโมสร รองประธานสโมสร ผู้อำนวยการ ผู้จัดการทีม และโค้ช จำนวน 6 คน กลุ่มที่ 2 กลุ่มนักฟุตบอลของแต่ละสโมสร จำนวน 50 คน ซึ่งเป็นนักฟุตบอลและแฟนคลับของสโมสร กลุ่มที่ 3 กลุ่มตัวแทนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดแต่ละสโมสร จำนวน 10 คน ซึ่งเป็นนักฟุตบอลและแฟนคลับของสโมสร แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ นำไปสู่การหาแนวทางการส่งเสริมและการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักฟุตบอลอาชีพสโมสรกำแพงเพชร เอฟซีต่อไป

ผลการวิจัยพบว่า 1) บริบทการส่งเสริมและพัฒนาของนักฟุตบอลสโมสรกำแพงเพชร เอฟซี ในปัจจุบัน ได้แก่ 1.1 ด้านรายได้ สโมสรฟุตบอลมีแนวทางการบริหารการเงินตามขนาดและแหล่งรายได้ของสโมสร โดยทั่วไปรายได้ของสโมสรจะขึ้นอยู่กับกติการะหว่างสโมสรและนักฟุตบอล 1.2 ด้านสวัสดิการ สวัสดิการของสโมสรประกอบด้วยหลายด้านที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนานักเตะ โดยเริ่มจากที่พักที่ตั้งอยู่ใกล้กับสนามซ้อม และเรื่องอาหาร 1.3 ด้านศักยภาพของนักฟุตบอล การพัฒนาความสามารถของนักฟุตบอลส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความพยายามและความตั้งใจของนักฟุตบอลเองเป็นหลัก 1.4 ด้านการมีส่วนร่วม นักฟุตบอลให้ความสำคัญกับการฝึกซ้อมเป็นหลัก โดยเชื่อว่าการฝึกซ้อมอย่างตั้งใจและมีประสิทธิภาพตามแผนที่โค้ชกำหนดจะช่วยให้สามารถทำผลงานได้ดีในการ

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

แข่งขัน เมื่อทำผลงานได้ดี ผู้ชมก็จะยอมรับในตัวนักเตะเอง 2) ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักฟุตบอลสมัครเล่นอาชีพ เอฟซี ได้แก่ 2.1 งบประมาณ รายได้ของนักเตะในสโมสรที่อยู่ในลีกกลางจะมีความไม่แน่นอน เนื่องจากสโมสรมีงบประมาณจำกัดและไม่สามารถเทียบได้กับทีมที่มีงบประมาณมากกว่า 2.2 ขวัญและกำลังใจ ในการพัฒนาความสามารถคือการขาดความเข้มแข็งทางจิตใจ อาชีพนักฟุตบอลมีการแข่งขันกันตลอดเวลา ถ้านักฟุตบอลไม่มีกำลังใจหรือไม่สามารถทนต่อแรงกดดันได้ ก็จะไม่สามารถประสบความสำเร็จในอาชีพนี้ได้ 2.3 ความก้าวหน้าในอาชีพ คุณภาพส่วนบุคคลของนักฟุตบอลเป็นปัจจัยสำคัญ โดยนักฟุตบอลต้องมีทักษะที่ครบถ้วน รวมถึงการมีสภาพจิตใจที่แข็งแกร่ง 2.4 การดูแลสุขภาพของนักฟุตบอลทั้งกาย ใจ สังคม และปัญญา สุขภาพของนักฟุตบอลมักเกี่ยวข้องกับหลายปัจจัย ความเครียดและแรงกดดันหลังการแข่งขันส่งผลต่อผลงาน ซึ่งอาจทำให้นักฟุตบอลต้องเผชิญกับความเครียดและปัญหาสุขภาพต่างๆ 2.5 การประชาสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร ความสัมพันธ์ในทีมของนักฟุตบอลมักเกิดจากความแตกต่างทางความคิดและพื้นฐานการเติบโตที่แตกต่างกันของแต่ละคน ซึ่งส่งผลให้การเล่นและการสื่อสารในทีมเกิดความไม่เข้าใจกันได้ 3) แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักฟุตบอลสมัครเล่นอาชีพ เอฟซี ได้แก่ 3.1 รายได้และสวัสดิการ การชมเชยผลงานและการดูแลสุขภาพ ส่วนเรื่องโบนัสที่ได้จากการชนะหรือทำประตู จะมาจากสปอนเซอร์และผู้สนับสนุน 3.2 การใช้เทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก การใช้เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ เช่น ยูทูบ หรือ ภูเก็ต ก็可以帮助นักฟุตบอลในการศึกษาแบบฝึกหัดส่วนตัวหรือแนวคิดจากนักฟุตบอลระดับโลก ช่วยพัฒนาทักษะและเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการฝึกซ้อมและแข่งขันเพื่อพัฒนาฝีมือให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต 3.3 การพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของนักฟุตบอลมีหลายวิธีที่ช่วยเสริมสร้างทักษะและประสบการณ์ 3.4 การสร้างแรงบันดาลใจและสร้างขวัญกำลังใจ การจัดคลินิกสอนฟุตบอลฟรีให้กับโรงเรียน ซึ่งช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้กับเด็กๆ และเยาวชน โดยเฉพาะในพื้นที่ที่มีโอกาสทางสังคมจำกัด

คำสำคัญ : การส่งเสริมและพัฒนา, นักฟุตบอลอาชีพสมัครเล่นอาชีพ เอฟซี, คุณภาพชีวิต

Abstract

The purposes of this study were : 1) the context of promoting and developing professional football players of Kamphaeng Phet FC 2) the problems and obstacles affecting the promotion and development of the quality of life of professional football players at Kamphaeng Phet FC 3) ways to promote and develop the quality of life of professional football players at Kamphaeng Phet FC. The study area is in Mueang District, Kamphaeng Phet Province. A qualitative research method was used, involving document analysis and in-depth structured interviews. The sample group consisted of 66 people with three groups. Group 1 consists of key informants involved in the study, including the club president, vice president, director, team manager, and coaches, totaling 6 people. Group 2 consists of 50 football players from the club, including both players and club supporters. Group 3 consists of 10 representatives who have close relationships with the club, including players and supporters. The data were analyzed and synthesized to develop approaches to promote and improve the quality of life for professional football players at Kamphaeng Phet FC.

Research results revealed : 1) The context of promoting and developing professional football players at Kamphaeng Phet FC includes: 1.1 Income: The football club manages its finances based on the size and sources of the club's revenue. Generally, the income of the club depends on agreements between the club and the players. 1.2 Welfare: The club provides various welfare benefits that support player development, starting with accommodation near the training ground and food provisions. 1.3 Player potential: The development of players' abilities mainly depends on their own effort and determination. 1.4 Participation: Players prioritize training, believing that dedicated and effective practice as planned by the coach will improve their performance in competitions. When players perform well, they gain recognition from the audience. 2) Problems and obstacles affecting the promotion and development of the quality of life for professional football players at Kamphaeng Phet FC include: 2.1 Budget: The income of players in lower league clubs is uncertain due to the club's limited budget, which cannot be compared to clubs with larger budgets. 2.2 Morale and motivation: Mental toughness is essential for player development. The football profession is highly competitive, and if players lack motivation or cannot

withstand pressure, they will not succeed in this career. 2.3 Career progression: Personal quality is a key factor in players' careers. Players must possess complete skills, along with strong mental resilience. 2.4 Health care: Players' health, including physical, mental, social, and intellectual aspects, is influenced by multiple factors. Stress and pressure after competitions can impact performance, causing players to face stress and health problems. 2.5 Public relations and communication: Team relationships among players are often affected by differences in thinking and backgrounds, leading to misunderstandings in communication and teamwork. 3) Ways to promote and develop the quality of life for professional football players at Kamphaeng Phet FC include: 3.1 Income and welfare: Rewarding performance and taking care of players' health. Bonuses from victories or goals are provided by sponsors and supporters. 3.2 Use of technology and facilities: Using technology and online media, such as YouTube or Google, can assist players in learning personal training exercises or ideas from world-class footballers, helping them improve their skills and foster a positive attitude toward training and competition for better performance in the future. 3.3 Continuous potential development: There are several ways to promote and develop players' abilities that enhance their skills and experience. 3.4 Inspiration and motivation: Organizing free football clinics for schools helps inspire children and youth, especially in areas with limited social opportunities.

Keywords: Promotion and Development, Kamphaengphet FC Professional Football Player, Quality of Life road accidents

บทนำ

คุณภาพชีวิตในการทำงานจึงเป็นสิ่งที่ต้องการให้มีความสำคัญในการพัฒนา เนื่องจากเป็น การกระตุ้นการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละบุคคลให้มีศักยภาพในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ พร้อมทั้งจะ อุทิศตนร่างกาย แรงใจและสติปัญญาให้กับองค์กร เป็นการสร้างสรรค์คุณภาพในการทำงาน ให้มี ประสิทธิภาพ แต่ในทางกลับกันถ้าหากองค์กรไม่ส่งเสริมคุณภาพชีวิตการทำงาน บุคคลภายใน องค์กรก็จะมีคุณภาพขาดประสิทธิภาพในการทำงานให้กับองค์กร คุณภาพชีวิตการทำงาน เป็น ความพึงพอใจและความสุขในการทำงานของตนเอง เนื่องจากงานที่มีความเหมาะสมและตรงตาม ความสามารถของตนเองที่จะลงมือกระทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้การทำงานมีคุณภาพสูง ส่งผล

ให้หน่วยเจริญเติบโตและมีความเข้มแข็งสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ได้เป็นอย่างดี (ศศิรินทร์ มะภูติ, 2560 : 9) คุณภาพชีวิตในการทำงาน สภาพร่างกายและจิตใจที่มั่นคงแข็งแรง มีความพอใจ สุขใจ สุขกาย มีความสงบ สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมที่มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การกระทำที่ก่อให้เกิดผลอย่างใดอย่างหนึ่งตามความรู้ความถนัดและความชอบหรือความสนใจที่แตกต่างกัน โดยการทำงานจะได้รับค่าตอบแทนหรือไม่ได้รับค่าตอบแทน ซึ่งการทำงานนั้นจะต้องทำงานอย่างสุจริตและทำให้สังคมเกิดความสงบสุข สามารถพึ่งพาตนเองได้โดยไม่เป็นภาระผู้อื่น (ณัฐริกา แป้นถิ่ง, 2566 : 16)

อาชีพนักฟุตบอลจัดเป็นอาชีพหนึ่งซึ่งเป็นที่ใฝ่ฝันของเยาวชนจำนวนมากเนื่องจากกีฬาฟุตบอลเป็นกีฬายอดนิยม มีผู้ชมจำนวนมาก และมีการถ่ายทอดสดหรือประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ซึ่งเป็นช่องทางให้เกิดรายได้ในระดับสูงทั้งแก่ผู้จัดการแข่งขัน สโมสรฟุตบอลและตัวนักฟุตบอลเอง นอกจากแรงจูงใจด้านรายได้แล้วการเป็นนักฟุตบอลยอดนิยมยังนำมาซึ่งชื่อเสียงและความภาคภูมิใจในอาชีพอีกด้วย สำหรับประเทศไทยการพัฒนาฟุตบอลอาชีพ ยังอยู่ในระยะเริ่มต้น หน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากีฬาฟุตบอลทั้งภาครัฐและเอกชนต่างให้ความสำคัญต่อการสร้างและพัฒนา นักฟุตบอลที่มีคุณภาพเพื่อทำการลงแข่งขันในฟุตบอลลีกอาชีพทั้งภายในประเทศและระดับนานาชาติเป็นอย่างมาก (บริษัทไทยพรีเมียร์ลีก จำกัด, 2562 : 18)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาบริบทการส่งเสริมและพัฒนาของนักฟุตบอลอาชีพสโมสรกำแพงเพชร เอฟซี
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักฟุตบอลอาชีพสโมสรกำแพงเพชร เอฟซี
3. เพื่อศึกษาหาแนวทางการส่งเสริมและการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักฟุตบอลอาชีพสโมสรกำแพงเพชร เอฟซี

ขอบเขตของการวิจัย

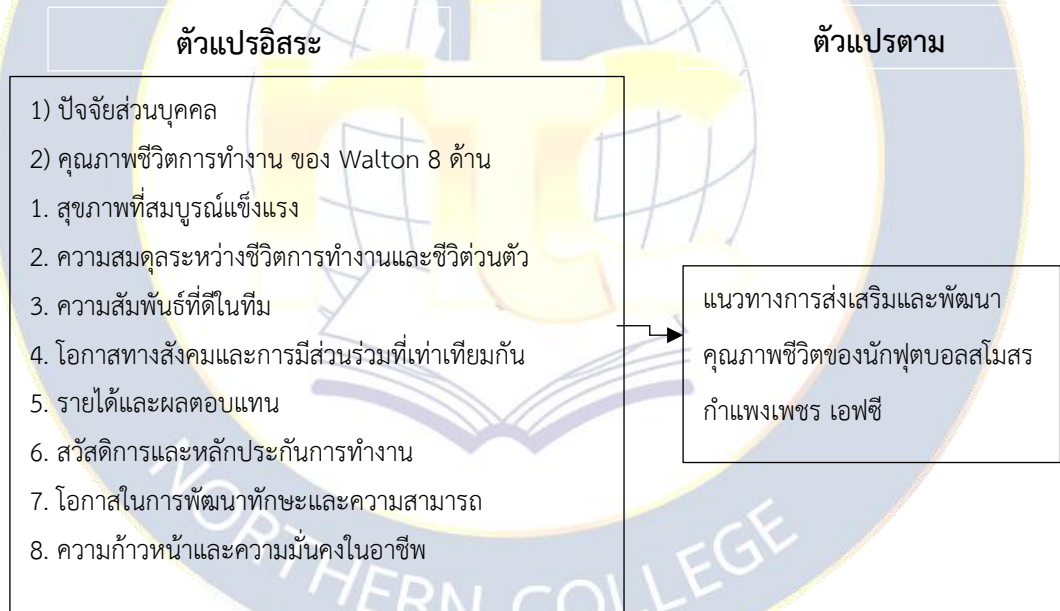
ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้ มุ่งเน้นศึกษาในเรื่องการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของนักฟุตบอลสโมสรกำแพงเพชร เอฟซี ใน 8 ด้านคือ 1) สุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรง 2) ความสมดุลระหว่างชีวิตการทำงานและชีวิตส่วนตัว 3) ความสัมพันธ์ที่ดีในทีม 4) โอกาสทางสังคมและการมีส่วนร่วมที่เท่าเทียมกัน 5) รายได้และผลตอบแทน 6) สวัสดิการและหลักประกันการทำงาน 7) โอกาสในการพัฒนาทักษะและความสามารถ 8) ความก้าวหน้าและความมั่นคงในอาชีพ รวมทั้งศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตจากผู้เกี่ยวข้องกับสโมสรกำแพงเพชร เอฟซี

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ เป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับทีมฟุตบอลสโมสร กำแพงเพชร เอฟซี ดังนี้ ประธานสโมสร รองประธานสโมสร ผู้อำนวยการ ผู้จัดการทีม โค้ช แฟนคลับ และนักฟุตบอล เรื่องการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักฟุตบอลอาชีพ กรณีศึกษา สโมสร กำแพงเพชร เอฟซี ผู้วิจัยเลือกวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ 2 วิธี ดังนี้

วิธีที่หนึ่ง การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-dept interview) เป็นการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแบบ ไม่เป็นทางการในการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยเลือกสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลที่มีประสบการณ์ มีความรอบรู้ ในเรื่องเกี่ยวกับการวิจัย และมีความพร้อมในการให้ข้อมูลตามข้อเท็จจริง จำนวน 66 คน แบ่งเป็น กลุ่มที่ 1 จำนวน 6 คน กลุ่มที่ 2 จำนวน 60 คน รวมเป็นจำนวน 66 คน ดังนี้

วิธีที่สอง การศึกษาเอกสาร เป็นการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเอกสารเกี่ยวกับข้อมูลผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักฟุตบอล เพื่อใช้วิเคราะห์ตรวจสอบข้อมูลร่วมกับการเก็บข้อมูลวิธีแรก ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักฟุตบอล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยที่เน้นการดำเนินงานเชิงคุณภาพ ดังนั้น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย การศึกษาข้อมูลเอกสาร ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักฟุตบอล และการศึกษาข้อมูลภาคสนาม เป็นการดำเนินการศึกษาและค้นคว้าข้อมูล จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่ โดยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก เป็นต้น เพื่อให้ได้ข้อมูลด้านการส่งเสริมและพัฒนา

คุณภาพชีวิตของนักฟุตบอล ในการสัมภาษณ์ โดยการใช้กระบวนการกำหนดแบบสอบถามเพื่อใช้ในการสอบถามกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยแนวคิดจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์ แบบปลายเปิด ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยที่มีการยืดหยุ่นและเปิดกว้าง ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ มีความสำคัญ และสอดคล้องกับกรอบแนวคิด โดยเป็นคำถามในลักษณะปลายเปิด การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัยจะกำหนดคำถามไว้ก่อนล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ (Interview Guide) คือเป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถตอบหรือบรรยายข้อมูลได้อย่างละเอียด รวมถึงแสดงความคิดเห็นได้อย่างเป็นอิสระในประเด็นต่างๆ เพื่อนำมาถอดกระบวนการความคิด ทศนคติ และนำข้อมูลมาสรุปอภิปรายผลต่อไป

ผลการวิจัย

5.1 บริบทการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักฟุตบอลสโมสรกำแพงเพชร เอฟซี

5.1.1 บริบทด้านรายได้และผลตอบแทน

สโมสรฟุตบอลต่างมีแนวทางการบริหารการเงินที่แตกต่างกันตามขนาดและแหล่งรายได้ของแต่ละสโมสร แต่ยังคงเน้นการพัฒนาเยาวชนและการสร้างรายได้จากแหล่งต่างๆ เพื่อให้สโมสรสามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว

5.1.2 บริบทด้านสวัสดิการและหลักประกันการทำงาน

สวัสดิการของสโมสรฟุตบอลกำแพงเพชร เอฟซี ประกอบด้วยหลายด้านที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนานักเตะ ทั้งในสนามซ้อม ที่พัก อาหาร

5.1.3 บริบทด้านโอกาสในการพัฒนาทักษะและความสามารถ

การพัฒนาความสามารถของนักเตะส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความพยายามและความตั้งใจของนักเตะเองเป็นหลัก นักเตะที่มีความเก่งกาจมักฝึกซ้อมอย่างหนัก และมีการวิเคราะห์ตัวเองอย่างสม่ำเสมอ เพื่อพัฒนาข้อผิดพลาดในแต่ละวัน

5.1.4 บริบทด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในอนาคต

การฝึกซ้อมที่มีคุณภาพและเข้มข้น ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่ช่วยให้นักเตะสามารถแข่งขันได้ดี การฝึกซ้อมอย่างรอบคอบและใช้วิธีการที่ถูกต้อง การมีส่วนร่วมในการแข่งขันที่หลากหลายยังช่วยเพิ่มประสบการณ์และพัฒนาทักษะของนักเตะให้ดียิ่งขึ้นด้วย

5.1.5 บริบทด้านความสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิตส่วนตัว

การจัดการระหว่างการเล่นและชีวิตส่วนตัวสามารถจัดการได้ดี เนื่องจากโค้ชเข้าใจความต้องการของนักเตะเพราะมีภารกิจที่เกี่ยวข้องกับการเรียน จะแยกแยะสถานการณ์และมุ่งมั่นทำสิ่งที่อยู่ตรงหน้าให้ดีที่สุด

5.1.6 บริบทด้านความสัมพันธ์ที่ดีในทีม

เน้นความรักและความเข้าใจในทีม โดยให้ความสำคัญกับการดูแลสมาชิกในทีมเหมือนครอบครัว เพื่อสร้างความผูกพันที่ดีระหว่างผู้เล่นและแฟนคลับ ทีมมีบรรยากาศที่ดีและเต็มไปด้วยความสนุกสนาน ช่วยให้สมาชิกในทีมสามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

5.1.7 บริบทด้านโอกาสทางสังคมและมีส่วนร่วมที่เท่าเทียมกัน

นักฟุตบอลให้ความสำคัญกับการฝึกซ้อมเป็นหลัก โดยเชื่อว่าการฝึกซ้อมอย่างตั้งใจและมีประสิทธิภาพตามแผนที่โค้ชกำหนดจะช่วยให้สามารถทำผลงานได้ดีในการแข่งขัน เมื่อทำผลงานได้ดี ผู้ชมก็จะยอมรับในตัวนักเตะเอง

5.1.8 บริบทด้านสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรง

นักฟุตบอลต่างให้ความสำคัญกับการออกกำลังกายเพิ่มเติมเพื่อเสริมความแข็งแรงให้กับร่างกาย โดยมีกิจกรรมที่แตกต่างกันแต่มีเป้าหมายเดียวกันในการพัฒนาทักษะและความฟิตสำหรับการแข่งขัน ให้มากขึ้นในทุกๆ ด้าน

5.2 ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักฟุตบอลสโมสรกำแพงเพชร เอฟซี

5.2.1 ปัญหาและอุปสรรคด้านรายได้และผลตอบแทน

เรื่องรายได้และความมั่นคงในอาชีพนักฟุตบอลในระดับลีกล่างนั้นเป็นปัญหาหลักที่มีผลกระทบต่อทั้งนักเตะและสโมสร โดยทั่วไปแล้ว รายได้ของนักเตะในสโมสรที่อยู่ในลีกล่างจะมีความไม่แน่นอน เนื่องจากสโมสรมีงบประมาณจำกัดและไม่สามารถเทียบได้กับทีมที่มีงบประมาณมากกว่า ซึ่งส่งผลให้รายได้ของนักเตะอาจไม่สม่ำเสมอ

5.2.2 ปัญหาด้านสวัสดิการและหลักประกันการทำงาน

ผลกระทบของสิ่งที่เกิดขึ้นนอกสนามต่อการเล่นของนักฟุตบอล พบว่า การดูแลสุขภาพและสภาพจิตใจของนักฟุตบอลมีความสำคัญมากในการพัฒนาและการเล่นในสนาม ทั้งการดูแลอาการบาดเจ็บและการให้คำแนะนำที่ดีสามารถส่งผลให้การเล่นของนักเตะดีขึ้นได้ การลดความเครียดและการผ่อนคลายสามารถช่วยให้นักเตะสามารถปล่อยของออกมาได้เต็มที่ และส่งผลให้ผลงานของทีมดีขึ้นตามไปด้วย

5.2.3 ปัญหาและอุปสรรคด้านโอกาสในการพัฒนาทักษะและความสามารถ

ปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาความสามารถของนักฟุตบอลในสโมสรมีหลายปัจจัยที่เกี่ยวข้องกัน โดยปัญหาหลักคือสภาพแวดล้อม อีกปัญหาคือการขาดความเข้มแข็งทางจิตใจ อาชีพนักฟุตบอลมีการแข่งขันกันตลอดเวลา ถ้าจิตใจไม่แข็งแกร่งพอ ก็จะไม่สามารถประสบความสำเร็จในอาชีพนี้ได้

5.2.4 ปัญหาและอุปสรรคด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในอาชีพ

การก้าวไปสู่การเล่นในระดับที่สูงกว่านั้นมีหลายปัจจัยที่ต้องพิจารณาควบคู่กัน ทั้งคุณภาพของนักฟุตบอล สภาพจิตใจ และสภาพร่างกาย ดังนั้น ทุกองค์ประกอบทั้งด้านคุณภาพ เทคนิค จิตใจ และร่างกายต้องทำงานร่วมกัน เพื่อที่นักฟุตบอลจะสามารถก้าวไปสู่ระดับที่สูงขึ้นได้

5.2.5 ปัญหาและอุปสรรคด้านความสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิตส่วนตัว

ปัญหาความสมดุลในชีวิตของนักฟุตบอลส่วนใหญ่เกิดจากการซ้อมที่หนักและการเรียนที่มีภาระมากเกินไป ผลกระทบจากความเหนื่อยล้าทำให้ไม่อยากทำกิจกรรมอื่นๆ และส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพในการฝึกซ้อมและการใช้ชีวิตประจำวัน

5.2.6 ปัญหาและอุปสรรคด้านความสัมพันธ์ที่ดีในทีม

ปัญหาความสัมพันธ์ในทีมของนักฟุตบอลมักเกิดจากความแตกต่างทางความคิดและพื้นฐานการเติบโตที่แตกต่างกันของแต่ละคน ซึ่งส่งผลให้การเล่นและการสื่อสารในทีมเกิดความไม่เข้าใจกันได้ เมื่อสมาชิกในทีมมีแนวทางการเล่นหรือความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน มักจะเกิดปัญหภายในทีม

5.2.7 ปัญหาและอุปสรรคด้านโอกาสทางสังคมและการมีส่วนร่วมที่เท่าเทียมกัน

ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับในสังคมมักเกิดจากความไม่เข้าใจหรือการตัดสินใจจากคนภายนอก ปัญหาความไม่เท่าเทียมในทีมมักเกิดจากการเลือกปฏิบัติภายในทีม

5.2.8 ปัญหาและอุปสรรคด้านร่างกายที่สมบูรณ์แข็งแรง

ปัญหาสุขภาพของนักฟุตบอลมักเกี่ยวข้องกับหลายปัจจัย เช่น ความเครียดและแรงกดดันหลังการแข่งขันที่สามารถส่งผลกระทบต่อผลงานและอาการบาดเจ็บ ซึ่งอาจทำให้นักฟุตบอลต้องเผชิญกับความเครียดและปัญหาสุขภาพต่างๆ

5.3 แนวทางการส่งเสริมและพัฒนากการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักฟุตบอล สโมสรกำแพงเพชร เอฟซี

5.3.1 แนวทางส่งเสริมด้านรายได้และผลตอบแทน

การส่งเสริมด้านรายได้และผลตอบแทนสำหรับนักฟุตบอลนั้นมีหลายมิติ การชมเชยผลงานและการดูแลสุขภาพ จะได้รับการยกย่องและเครดิตจากการคว้าชัยชนะ โบนัสที่ได้จากการชนะหรือทำประตู

5.3.2 แนวทางส่งเสริมด้านสวัสดิการและหลักประกันการทำงาน

สโมสรสามารถพัฒนาด้านสวัสดิการให้นักฟุตบอลได้หลายด้าน เพื่อเสริมสร้างความสามารถและประสิทธิภาพในการเล่น เช่น การปรับปรุงสนามการแข่งขันและสนามฝึกซ้อมให้มีคุณภาพดี การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถของนักฟุตบอลในด้านต่างๆ การพัฒนาด้านบุคลากรเช่น นักกายภาพหรือโค้ช เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

5.3.3 แนวทางส่งเสริมด้านโอกาสในการพัฒนาทักษะและความสามารถ

แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของนักฟุตบอลมีหลายวิธีที่ช่วยเสริมสร้างทักษะและประสบการณ์ เช่น การฝึกซ้อมที่ถูกต้องและเข้มข้น รวมถึงการเข้าร่วมการแข่งขันที่มีคุณภาพในทุกรายการที่สามารถเข้าร่วมได้ การอุ่นเครื่องกับทีมในลีก T1, T2 หรือแม้แต่ทีมชาติจากต่างประเทศ การใช้เทคโนโลยีและสื่อออนไลน์ ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะและเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการฝึกซ้อมและแข่งขันเพื่อพัฒนาฝีมือให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต

5.3.4 แนวทางการส่งเสริมด้านความก้าวหน้าและความมั่นคงในอาชีพ

แนวทางการส่งเสริมด้านความมั่นคงในอาชีพหลังจากเลิกเป็นนักฟุตบอล คือการแนะนำให้นักฟุตบอลเรียนการฝึกอบรมเพื่อเป็นผู้ฝึกสอนในระดับต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความก้าวหน้าและมั่นคงให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต

5.3.5 แนวทางการส่งเสริมด้านความสมดุลระหว่างการทำงานและชีวิตส่วนตัว

การทำกิจกรรมที่ไม่เกี่ยวข้องกับฟุตบอล เพื่อเสริมทักษะในด้านต่างๆ และป้องกันความเบื่อหน่ายจากการฝึกซ้อมและแข่งขัน การจัดการระหว่างชีวิตส่วนตัวและการทำงานก็เป็นสิ่งสำคัญ โดยการจัดตารางเวลาและเรียนรู้ลำดับความสำคัญของสิ่งต่างๆ จะช่วยให้สามารถบริหารเวลาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสมดุล

5.3.6 แนวทางการส่งเสริมด้านความสัมพันธ์ที่ดีในทีม

การสร้างความสัมพันธ์ในทีมเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความสำเร็จในการแข่งขัน สโมสรส่วนใหญ่จะใช้การทำกิจกรรมร่วมกัน จะช่วยให้ทุกคนมีความเข้าใจซึ่งกันและกัน และสามารถทำงานร่วมกันได้ดียิ่งขึ้น เมื่อมีความสัมพันธ์ในทีมที่ดี จะส่งผลดีต่อสปิริตในทีมและช่วยยกระดับผลงานของทีมให้ดีขึ้นในที่สุด

5.3.7 แนวทางการส่งเสริมด้านโอกาสทางสังคมและการมีส่วนร่วมที่เท่าเทียมกัน

การส่งเสริมโอกาสทางสังคมของนักฟุตบอลสามารถทำได้หลายวิธีที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนและเยาวชน เช่น การจัดคลินิกสอนฟุตบอลฟรีให้กับโรงเรียน ซึ่งช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้กับเด็กๆ และเยาวชน เป็นการผลักดันให้มีความมุ่งมั่นที่จะก้าวมาเป็นนักฟุตบอลอาชีพ

5.3.8 แนวทางการส่งเสริมด้านสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรง

ส่งเสริมบุคลากรในสโมสรมีบทบาทสำคัญในการช่วยพัฒนานักฟุตบอลในด้านต่างๆ เพื่อเสริมสร้างความสามารถและประสิทธิภาพในการแข่งขัน ทำให้นักฟุตบอลสามารถพัฒนาเต็มที่และแสดงผลงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

อภิปรายผล

1. บริบทการส่งเสริมและพัฒนาของนักฟุตบอลสโมสรกำแพงเพชร เอฟซี ในปัจจุบัน ได้แก่

1) ด้านรายได้ สโมสรฟุตบอลมีแนวทางการบริหารการเงินตามขนาดและแหล่งรายได้ของสโมสร แม้สโมสรจะมีวิธีการบริหารการเงินที่แตกต่างกัน แต่ยังคงเน้นการพัฒนาเยาวชนและการสร้างรายได้จากแหล่งต่างๆ เพื่อให้สโมสรสามารถดำเนินการได้อย่างยั่งยืนในระยะยาว

2) ด้านสวัสดิการ สวัสดิการของสโมสรประกอบด้วยหลายด้านที่ช่วยสนับสนุนการพัฒนานักเตะ โดยเริ่มจากที่พักที่ตั้งอยู่ใกล้กับสนามซ้อม ซึ่งทำให้นักเตะสามารถเข้าถึงสนามได้ง่ายและสร้างแรงบันดาลใจในการพัฒนาฝีเท้าอย่างต่อเนื่อง ส่วนในเรื่องอาหาร ประธานสโมสรให้การโอนเงินให้กับนักเตะเพื่อให้พวกเขาซื้อและทำอาหารเอง สะดวกและยังช่วยเสริมสร้างความรับผิดชอบในการดูแลตนเองของนักเตะด้วย

3) ด้านศักยภาพของนักฟุตบอล การพัฒนาความสามารถของนักฟุตบอลส่วนใหญ่ขึ้นอยู่กับความพยายามและความตั้งใจของนักฟุตบอลเองเป็นหลัก นักฟุตบอลที่มีความเก่งกาจมักฝึกซ้อมอย่างหนัก และมีการวิเคราะห์ตัวเองอย่างสม่ำเสมอ

4) ด้านการมีส่วนร่วม นักฟุตบอลให้ความสำคัญกับการฝึกซ้อมเป็นหลัก จะช่วยให้สามารถทำผลงานได้ดีในการแข่งขัน เมื่อทำผลงานได้ดี ผู้ชมก็จะยอมรับในตัวนักเตะเอง ทั้งนี้แนวทางของสโมสรคือการมุ่งมั่นในการฝึกซ้อมและการทำผลงานให้ดีที่สุด เพื่อความสำเร็จในสนามและความยอมรับจากผู้ชม

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศินทร์ มะภูติ (2560) เรื่อง “คุณภาพชีวิตการทำงานและความมั่นคงในอาชีพของนักฟุตบอลไทย” คุณภาพชีวิตในการทำงานในแต่ละด้านเป็นสิ่งที่สำคัญในการพัฒนา เนื่องจากเป็นการกระตุ้นการปฏิบัติหน้าที่ของแต่ละบุคคลให้มีศักยภาพในการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ คุณภาพชีวิตในการทำงานเป็นสิ่งที่ส่งผลกระทบต่อตัวนักฟุตบอล

2. ปัญหาและอุปสรรคที่มีต่อการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักฟุตบอลสโมสรกำแพงเพชร เอฟซี ได้แก่

1) งบประมาณ รายได้ของนักเตะในสโมสรที่อยู่ในลีกกลางจะมีความไม่แน่นอน เนื่องจากสโมสรมีงบประมาณจำกัดและไม่สามารถเทียบได้กับทีมที่มีงบประมาณมากกว่า ซึ่งส่งผลให้รายได้ของนักเตะอาจไม่สม่ำเสมอ

2) ขวัญและกำลังใจ ในการพัฒนาความสามารถคือการขาดความเข้มแข็งทางจิตใจ อาชีพนักฟุตบอลมีการแข่งขันกันตลอดเวลา ถ้านักฟุตบอลไม่มีกำลังใจหรือไม่สามารถทนต่อแรงกดดันได้ ก็จะไม่สามารถแสดงศักยภาพที่ดีที่สุดของทีมได้ ถ้าจิตใจไม่แข็งแกร่งพอ ก็จะไม่สามารถประสบความสำเร็จในอาชีพนี้ได้

3) ความก้าวหน้าในอาชีพ คุณภาพส่วนบุคคลของนักฟุตบอลก็เป็นปัจจัยสำคัญ โดยนักฟุตบอลต้องมีทักษะที่ครบถ้วน ช่วยให้นักฟุตบอลสามารถพัฒนาตนเองและก้าวไปเล่นในระดับที่สูงขึ้นได้

4) การดูแลสุขภาพของนักฟุตบอลทั้งกาย จิตใจ สังคม และปัญญา สุขภาพของนักฟุตบอลมักเกี่ยวข้องกับหลายปัจจัย เช่น ความเครียดและแรงกดดันหลังการแข่งขันที่สามารถส่งผลต่อผลงานและอาการบาดเจ็บ โภชนาการที่เหมาะสมและการพักผ่อนก็มีบทบาทสำคัญในการฟื้นฟูร่างกายของนักฟุตบอลหลังจากการฝึกซ้อมหรือการแข่งขัน

5) การประชาสัมพันธ์และการติดต่อสื่อสาร ความสัมพันธ์ในทีมของนักฟุตบอลมักเกิดจากความแตกต่างทางความคิดและพื้นฐานการเติบโตที่แตกต่างกันของแต่ละคน ซึ่งส่งผลให้การเล่นและการสื่อสารในทีมเกิดความไม่เข้าใจกันได้ เมื่อสมาชิกในทีมมีแนวทางการเล่นหรือความคิดเห็นที่ไม่ตรงกัน มักจะเกิดปัญหายภายในทีม

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐริกา แป้นถึง (2566) เรื่อง “คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบลนาป่าอำเภอเมืองจังหวัดชลบุรี” การทำงานมีความสำคัญต่อชีวิตมนุษย์อย่างยิ่ง เพราะเป็นกิจกรรมหลักที่ใช้เวลามากที่สุด การทำงานไม่เพียงแต่สร้างรายได้ แต่ยังให้ประสบการณ์และคุณค่าในด้านต่างๆ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาตนเองและสังคม การมีงานทำช่วยให้คนรู้สึกมีจุดหมาย และสามารถพัฒนาทักษะต่างๆ ได้ ซึ่งมีผลต่อชีวิตโดยรวม ดังนั้น การทำงานจึงเป็นส่วนสำคัญที่ไม่สามารถมองข้ามได้ในชีวิตมนุษย์ การทำงานย่อมมีปัญหาในแต่ละด้าน ก็ต้องเข้าใจและแก้ไขปัญหาเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดีของตัวเอง

3. แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักฟุตบอลสโมสรกำแพงเพชร เอฟซี ได้แก่

1) รายได้และสวัสดิการ การส่งเสริมด้านรายได้และผลตอบแทนสำหรับนักฟุตบอลนั้นมีหลายมิติ ทั้งในแง่ของการชมเชยผลงานและการดูแลสุขภาพ โบนัสที่ได้จากการชนะหรือทำประตู จะมาจากสปอนเซอร์และผู้สนับสนุนที่ต้องการให้กำลังใจและสนับสนุนการทำผลงานที่ดีต่อไป การส่งเสริมด้านสวัสดิการให้นักฟุตบอลได้หลายด้าน เพื่อเสริมสร้างความสามารถและประสิทธิภาพในการเล่น เช่น การปรับปรุงสนามการแข่งขันและสนามฝึกซ้อมให้มีคุณภาพดีขึ้น ซึ่งช่วยให้นักฟุตบอลสามารถฝึกฝนและนำสิ่งที่เรียนรู้มาใช้ในการแข่งขันได้เต็มที่ รวมถึงลดความเสี่ยงจากการบาดเจ็บที่เกิดจากสนามที่ไม่ดี เป็นต้น

2) การใช้เทคโนโลยีและสิ่งอำนวยความสะดวก การใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาทักษะและความสามารถของนักฟุตบอลในด้านต่างๆ ช่วยนักฟุตบอลในการศึกษาแบบฝึกหัดส่วนตัวหรือแนวคิดจากนักฟุตบอลระดับโลก ซึ่งจะช่วยพัฒนาทักษะและเสริมสร้างทัศนคติที่ดีในการฝึกซ้อมและแข่งขันเพื่อพัฒนาฝีมือให้ดียิ่งขึ้นในอนาคต

3) การพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่อง แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของนักฟุตบอลมีหลายวิธีที่ช่วยเสริมสร้างทักษะและประสบการณ์ เช่น การฝึกซ้อมที่ถูกต้องและเข้มข้น รวมถึงการเข้าร่วมการแข่งขันที่มีคุณภาพในทุกรายการที่สามารถเข้าร่วมได้ การอุ่นเครื่องกับทีมในลีก T1, T2 หรือแม้แต่ทีมชาติจากต่างประเทศ ก็เป็นอีกวิธีที่จะช่วยเสริมสร้างประสบการณ์จากการสัมผัสการแข่งขันระดับสูง

4) การสร้างแรงบันดาลใจและสร้างขวัญกำลังใจ การส่งเสริมโอกาสทางสังคมของนักฟุตบอลสามารถทำได้หลายวิธีที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนและเยาวชน เช่น การจัดคลินิกสอนฟุตบอลฟรีให้กับโรงเรียน ซึ่งช่วยสร้างแรงบันดาลใจให้กับเด็กๆ

สอดคล้องกับงานวิจัยนรินทร อบอุ่น (2563) เรื่อง “คุณภาพชีวิตในการทำงาน : กรณีศึกษา บุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง” คุณภาพชีวิตในการทำงาน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการเพิ่มผลผลิตขององค์การตลอดจนการมีคุณภาพชีวิตในการทำงานที่ดีจะเป็นการสร้างเป็นขวัญและกำลังใจของผู้ปฏิบัติงานและผู้อื่น ซึ่งยังแสดงให้เห็นถึงปัญหาในด้านต่างๆ ที่คงต้องหาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพเพื่อจะให้องค์กรเดินหน้าต่อไปและไม่เกิดปัญหาอีก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ควรมีการพิจารณาแนวทางการจัดตั้งกองทุนเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตการทำงานของนักฟุตบอล เป็นแหล่งเงินทุนให้นักฟุตบอลสามารถกู้ยืมได้ในกรณีที่มีความจำเป็นฉุกเฉินหรือประสบปัญหาต้องหยุดพักการแข่งขันเป็นเวลานานอันเนื่องมาจากการบาดเจ็บ รวมทั้งเหตุจำเป็นอื่นๆ
2. ควรขยายการสร้างและพัฒนาบุคลากรสายสนับสนุน ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับนักฟุตบอลโดยตรง เช่น โค้ช ผู้จัดการทีม ผู้ช่วยผู้ฝึกสอน นักกายภาพ ฯลฯ ให้มีบุคลากรที่มีคุณภาพจำนวนมากขึ้นเพื่อรองรับการเติบโตของวงการฟุตบอลอาชีพ
3. ควรมีการส่งเสริมนักฟุตบอลในระดับเยาวชนที่มีความสามารถพิเศษแต่ไม่มีโอกาสหรือไม่มีทุนทรัพย์ ให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการต่อยอดความสามารถหรือฝึกทักษะกับทีมสโมสรแนวหน้าของประเทศ มีการประชาสัมพันธ์ให้เยาวชนหรือผู้ที่สนใจได้รับทราบอย่างทั่วถึงและสม่ำเสมอ
4. ควรมีโครงการส่งเสริมการประกอบอาชีพสำหรับนักฟุตบอลที่เลิกเป็นนักกีฬาฟุตบอลอาชีพแล้ว เพื่อให้มีโอกาสในการพัฒนาตนเองกับเส้นทางอาชีพอื่น เพื่อเพิ่มความมั่นคงในอาชีพนักฟุตบอลให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเส้นทางการประกอบอาชีพและคุณภาพชีวิตการทำงานของนักฟุตบอลอาชีพในประเทศไทยภายหลังการเลิกเล่นฟุตบอลแล้วว่ามีความสำเร็จและความมั่นคงในการดำรงชีวิตมากน้อยเพียงใด
2. ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับคุณภาพและบทบาทของบุคลากรสายสนับสนุนเช่น ผู้ตัดสิน โค้ช และผู้จัดการทีม ต่อการพัฒนาฟุตบอลอาชีพของประเทศไทย เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนา
3. ควรมีการศึกษาสถานะและความคาดหวังทางสังคมที่มีต่อนักฟุตบอลอาชีพในประเทศไทย โดยเปรียบเทียบกับอาชีพอื่นที่มีลักษณะเป็นบุคคลสาธารณะ

บรรณานุกรม

- ณัฐริกา แป้นถึง. (2566). **คุณภาพชีวิตในการทำงานของพนักงานเทศบาลตำบลนาป่าอำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธันวณี ประกอบทอง. (2560). **คุณภาพชีวิตในการทำงานความผูกพันต่อองค์กร และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีของบุคลากรโรงเรียนปิ่นสร้อยแย้มส่ววิทยลัยจังหวัดเชียงใหม่**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาการบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- นรินทร์ ออบแพทย์. (2563). **คุณภาพชีวิตในการทำงาน : กรณีศึกษา บุคลากรในองค์การบริหารส่วนจังหวัดระนอง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พงศ์ภัค วังเร็ว. (2559). **คุณภาพชีวิตการทำงานและความผูกพันต่อองค์กรของเจ้าหน้าที่สำนักงานคุมประพฤติ จังหวัดสมุทรปราการ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ. สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พนม ศรีประเสริฐ. (2565). **การพัฒนาอย่างยั่งยืน: แนวทางและกลยุทธ์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์การศึกษา.
- พิชชาภา เกาะตัน. (2563). **ผลกระทบของการทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการรับรู้การสนับสนุนจากองค์กรที่ส่งผลต่อความผูกพัน และประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของพนักงาน บริษัท โตโยต้านครธน จำกัด**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. สาขาวิชาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- มูสดอฟา หมดบินเฮด. (2565). **คุณภาพชีวิตในการทำงานที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานของบุคลากรภาครัฐอำเภอบางแก้ว จังหวัดพัทลุง**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- รุจิรา เซารุโซ. (2560). **ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตการทำงาน พฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร และความผูกพันต่อองค์กร ของพนักงานในบริษัทผลิตชิ้นส่วนยานยนต์กรณี ศึกษา บริษัทแห่งหนึ่งในนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาการจัดการภาครัฐและเอกชน. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ลลิตา จันทรังม. (2560). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานธนาคารออมสิน สำนักงานใหญ่กลุ่มลูกค้าบุคคล**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารรัฐกิจ และกิจการสาธารณะสำหรับนักบริหารคณะรัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรุ สนวนานนท์. (2560). **ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะงาน คุณภาพชีวิตในการทำงาน และความผูกพันของพนักงานต่อองค์กรรัฐวิสาหกิจแห่งหนึ่ง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตร มหาบัณฑิต. สาขาวิชาอุตสาหกรรมและองค์กร. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วีระยุทธ ผุยพรม. (2561). **การสร้างค่านิยมทางการเมืองของผู้บริหารสโมสรฟุตบอลศรีสะเกษเอฟซี**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. สาขารัฐศาสตร์. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- ศศินทร์ มะกูดี. (2560). **คุณภาพชีวิตการทำงานและความมั่นคงในอาชีพของนักฟุตบอลไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาบัณฑิต. คณะพัฒนาสังคมและสิ่งแวดล้อม. สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
- สิริรัฐ แสงดารา. (2561). **ความสัมพันธ์ระหว่างคุณภาพชีวิตในการทำงานกับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรสถานพินิจและคุ้มครองเด็กและเยาวชนกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สิรินันท์ เกษมธาดาศักดิ์. (2559). **อิทธิพลของคุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีต่อผลการปฏิบัติงานตามบทบาทหน้าที่ผ่านความผูกพันต่อองค์กรด้านจิตใจของพนักงานบริษัท ส.ขอนแก่น ฟู้ดส์ จำกัด (มหาชน) อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจ. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุทธาภรณ์ เกตุแดง. (2565). **คุณภาพชีวิตในการทำงานที่มีผลต่อการปฏิบัติงานตามบทบาท หน้าที่ผ่านความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานธนาคารกรุงไทยจำกัด (มหาชน) สำนักงานเขตภาคตะวันตก**. วิทยานิพนธ์ปริญญา มหาบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยศิลปากร

การส่งเสริมการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองตาก ตามหลัก
เศรษฐกิจพอเพียง อำเภอเมือง จังหวัดตาก

Promoting the Strengthening of Community in Tak Municipality
According to the Sufficiency Economy Philosophy, Tak Province

ชญาวัฒน์ บัวบาน¹ และ อภิชาติ ดวงธิสาร²

Chayawat Buaban¹ and Apichit Duangthisan²

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทในการส่งเสริมการสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองตากตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในปัจจุบัน 2) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการส่งเสริมการสร้าง ความเข้มแข็งของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองตากตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และ 3) วิเคราะห์ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการส่งเสริมชุมชนเข้มแข็งตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่รวมทั้งผู้บริหารเทศบาลเมืองตาก และประชาชนในเขตเทศบาลเมืองตาก ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนเป็นปัจจัยสำคัญที่สุดที่ส่งผลต่อการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การมีส่วนร่วมในกิจกรรม การตัดสินใจร่วมกัน และการบริหารจัดการทรัพยากรในชุมชนเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกันในชุมชน นอกจากนี้ การจัดการทรัพยากรอย่างยั่งยืน เช่น การใช้น้ำ การบริหารจัดการขยะ และการใช้พลังงานในชุมชน ก็มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความยั่งยืน ปัญหาหลักที่พบในการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนคือการขาดแคลนทรัพยากร ความรู้ และการเข้าถึงเทคโนโลยีที่เหมาะสม ชุมชนบางส่วนยังไม่สามารถพึ่งพาตนเองได้เต็มที่ และยังต้องพึ่งพิงการสนับสนุนจากภายนอก อย่างไรก็ตาม การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในชุมชนช่วยให้เกิดการปรับปรุงคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม ทำให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้มากขึ้นและส่งเสริมการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

คำสำคัญ : เศรษฐกิจพอเพียง, ชุมชนเข้มแข็ง, การมีส่วนร่วมของชุมชน, การจัดการทรัพยากร

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Abstract

This research aims to 1) study the context of promoting community strengthening in Tak Municipality according to the Sufficiency Economy Philosophy, 2) investigate the problems and obstacles affecting the promotion of community strengthening in Tak Municipality, and 3) analyze the key factors influencing the development of strong communities in accordance with Sufficiency Economy principles. This qualitative research was conducted through in-depth interviews with

The sample group comprised community leaders, municipal officials, including executives of Tak Municipality and residents in Tak Municipality. The findings reveal that community participation is the most crucial factor contributing to community strengthening. Participation in activities, joint decision-making, and resource management have helped foster unity within the community. Additionally, sustainable resource management, including water use, waste management, and energy utilization, plays a significant role in promoting long-term sustainability. Major challenges identified include limited access to resources, knowledge, and appropriate technology. Some communities still face difficulties in achieving full self-reliance and remain dependent on external support. However, the application of the Sufficiency Economy Philosophy has led to improvements in the quality of life, enhancing economic, social, and environmental aspects, and fostering greater self-reliance and sustainable development within the community in the long term.

Keywords: Sufficiency Economy, Community Strengthening, Community Participation, Resource Management

บทนำ

งานวิจัยนี้มุ่งเน้นการศึกษาการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองตาก ซึ่งเป็นชุมชนที่มีลักษณะเฉพาะตัวในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ในปัจจุบันประเทศไทยกำลังเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งในด้านเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นผลจากกระแสโลกาภิวัตน์ การพัฒนาทางเทคโนโลยี และการขยายตัวของเมือง ปัจจัยเหล่านี้ส่งผลให้วิถีชีวิตดั้งเดิมของชุมชนเริ่มเสื่อมถอย ความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชนลดลง และเกิดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจและสังคมมากขึ้น ความสามารถของชุมชนในการพึ่งพาตนเองและการรักษาวัฒนธรรม

ท้องถิ่นเริ่มถูกทำลาย ทำให้การสร้างคามเข้มแข็งและความยั่งยืนของชุมชนกลายเป็นประเด็นสำคัญที่ต้องให้ความสนใจ

แนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นปรัชญาที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช มหาราช ทรงมีพระราชดำริชี้แนะแนวทางการดำรงอยู่และปฏิบัติตนของประชาชนในทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาและบริหารประเทศให้ดำเนินไปในทางสายกลาง โดยเฉพาะการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกยุคโลกาภิวัตน์ เศรษฐกิจพอเพียง มีหลักพิจารณาอยู่ สามห่วง ดังนี้ 1) ความพอประมาณ หมายถึง ความพอดีที่ไม่น้อยเกินไปและไม่มากเกินไป โดยไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น เช่น การผลิตและการบริโภคที่อยู่ในระดับพอประมาณ ตามกำลังที่ทำได้ 2) ความมีเหตุผล หมายถึง การตัดสินใจเกี่ยวกับระดับของความพอเพียงนั้น จะต้องเป็นไปอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาจากเหตุปัจจัยที่เกี่ยวข้องตลอดจนคำนึงถึงผลที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากการกระทำนั้น ๆ อย่างรอบคอบ 3) การมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว หมายถึง การเตรียมตัวให้พร้อมรับผลกระทบและการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ ที่จะเกิดขึ้น โดยคำนึงถึงความเป็นไปได้ของสถานการณ์ต่างๆ ที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกล และสองเงื่อนไข ดังนี้ 1) เงื่อนไขความรู้ ประกอบด้วย ความรอบรู้เกี่ยวกับวิชาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างรอบด้าน ความรอบคอบที่จะนำความรู้เหล่านั้นมาพิจารณาให้เชื่อมโยงกัน เพื่อประกอบการวางแผนและความระมัดระวังในขั้นปฏิบัติ 2) เงื่อนไขคุณธรรม ที่สำคัญ ได้แก่ ความตระหนักในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ รวมถึงการดำเนินชีวิตด้วยความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีน้ำใจ (นรินซ์ ดำรงชัย, 2561)

แนวคิดของชุมชนเข้มแข็ง (โกวิทย์ พวงงาม, 2562) ได้ให้นิยามความเข้มแข็งของชุมชนไว้ว่า ความเข้มแข็งของชุมชน หมายถึง การที่สมาชิกในชุมชนร่วมมือร่วมใจกัน: เพื่อแก้ไขปัญหาของชุมชนและจัดการชุมชนอย่างเป็นระบบ โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ทั้งภายในและภายนอกชุมชน รวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่น องค์ความรู้ และการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ, การจัดการตนเองของชุมชน: ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ มีการรวมกลุ่มของคนในชุมชนเพื่อเรียนรู้ พัฒนา และจัดการปัญหาต่างๆ ในชุมชนด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ, การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน: สมาชิกในชุมชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนดนโยบาย และดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชน, การมีผู้นำที่ดี: ผู้นำชุมชนมีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม และสามารถประสานความร่วมมือระหว่างสมาชิกในชุมชนได้, การมีระบบเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง: ชุมชนมีแหล่งรายได้ที่หลากหลาย และสามารถจัดการทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างยั่งยืน, การมีสิ่งแวดล้อมที่ดี: ชุมชนมีสิ่งแวดล้อมที่สะอาด ปลอดภัย และเอื้อต่อการดำรงชีวิตของคนในชุมชน, การมีวัฒนธรรมและประเพณีที่เข้มแข็ง: ชุมชนมีวัฒนธรรมและประเพณีที่เป็นเอกลักษณ์ และสามารถอนุรักษ์และสืบทอดต่อไปได้, โดยสรุปแล้ว โกวิทย์ พวงงาม มองว่าชุมชน

เข้มแข็งคือชุมชนที่มีการจัดการที่ดี มีส่วนร่วมของคนในชุมชน มีผู้นำที่ดี มีระบบเศรษฐกิจที่เข้มแข็ง มีสิ่งแวดล้อมที่ดี และมีวัฒนธรรมที่เข้มแข็ง ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืนของชุมชน

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ตั้งแต่ฉบับที่ 10 ถึงฉบับที่ 13 ได้เน้นย้ำถึงความสำคัญของการพัฒนาชุมชนและการนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นกรอบในการดำเนินงาน โดยเฉพาะในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2565-2570) ซึ่งชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการสร้างชุมชนที่เข้มแข็งและสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนผ่านการพัฒนาศักยภาพของคนและการสนับสนุนให้เกิดการใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ การพัฒนาชุมชนให้มีความเข้มแข็งไม่เพียงแต่ช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตของสมาชิกในชุมชน แต่ยังส่งผลโดยตรงต่อการพัฒนาสังคมและเศรษฐกิจในภาพรวมของประเทศ

ในเขตเทศบาลเมืองตากที่ประกอบด้วย 16 ชุมชน มีความหลากหลายในด้านประชากรและวิถีชีวิต แต่ละชุมชนมีเอกลักษณ์และความท้าทายเฉพาะตัว เช่น การขาดแคลนทรัพยากร ความรู้ และทักษะที่จำเป็นในการพัฒนาอาชีพ ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ และความยากลำบากในการเข้าถึงเทคโนโลยี ทำให้เกิดปัญหาความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคม การมีส่วนร่วมของชุมชนและการสนับสนุนจากภาครัฐเป็นปัจจัยที่สำคัญในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาบริบทของการส่งเสริมการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองตากตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง รวมถึงการศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่ชุมชนเผชิญหน้า และการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งอย่างยั่งยืน เพื่อให้การพัฒนาชุมชนในเขตเทศบาลเมืองตากสามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายในยุคปัจจุบันได้ การนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินงานถือเป็นแนวทางที่สามารถประยุกต์ใช้ได้จริงและมีประสิทธิภาพ ผลจากการศึกษานี้จะช่วยให้เห็นภาพรวมของการสร้างความเข้มแข็งของชุมชน การประยุกต์ใช้หลักการเศรษฐกิจพอเพียง และแนวทางในการพัฒนาและปรับปรุงเพื่อให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและมีความยั่งยืนในระยะยาว.

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทของการส่งเสริมการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองตากตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการส่งเสริมการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองตากตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง
3. เพื่อศึกษาปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการส่งเสริมการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งในเขตเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสรุปได้ดังนี้ 1) แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ปรัชญาในการดำเนินชีวิตและการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน โดยเน้นความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีในตัว พร้อมกับเงื่อนไขของความรู้และคุณธรรม หลักการนี้มุ่งให้ทุกคนสามารถพึ่งพาตนเอง ใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า และพร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงได้อย่างยั่งยืน 2) แนวคิดความเข้มแข็งของชุมชน คือ ความสามารถของชุมชนในการพึ่งพาตนเองและการรับมือกับปัญหาและการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ชุมชนที่เข้มแข็งจะมีการรวมตัวและความร่วมมือกันของสมาชิก มีความสัมพันธ์ที่แน่นแฟ้นและการทำงานร่วมกันที่ส่งเสริมความสามัคคี การมีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ และการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนช่วยให้เกิดการพัฒนามั่นคงและยั่งยืน 3) แนวคิดทุนทางสังคม 4) แนวคิดการมีส่วนร่วม 5) ทฤษฎีความต้องการขั้นพื้นฐานของมาสโลว์ 6) แนวคิดการจัดการภาครัฐแนวใหม่ 7) แนวคิดการจัดการเชิงมนุษยสัมพันธ์ 8) แนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ 9) แนวคิดการพัฒนาระบบหลัก 10) แนวคิดทางกฎหมายปกครองและหลักนิติธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้ดำเนินการในรูปแบบการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเป็นหลัก การเก็บข้อมูลใช้การสัมภาษณ์เชิงลึกที่มีโครงสร้างชัดเจน เปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ ในบรรยากาศที่เป็นมิตรและสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอย่างเป็นกันเอง โดยใช้คำถามหลักที่ครอบคลุมหัวข้อต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัย นอกจากนี้ยังมีการศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อนำมาวิเคราะห์และตีความเพิ่มเติม. รวมถึงเอกสาร แนวคิด และ ทฤษฎี งานวิจัยอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีเป้าหมายเพื่อศึกษาบริบทและปัจจัยที่ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก ภายใต้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประชากรที่ศึกษาในงานวิจัยนี้ประกอบด้วย 2กลุ่ม คือ เจ้าหน้าที่และผู้บริหารของเทศบาลเมืองตากทั้งหมด 5คน ได้แก่ นายกเทศมนตรีเทศบาลเมืองตาก 1 คน, รองนายกเทศมนตรีเมืองตาก 1 คน , ผู้อำนวยการด้านการพัฒนาชุมชน 1 คน, สมาชิกสภาเทศบาลเมืองตาก 2 คน และ กลุ่มตัวแทนที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับชุมชนในเขตเทศบาลเมืองตาก 3ชุมชน ทั้งหมด 20คน ได้แก่ ประธานหรือรองประธานชุมชนท่าแค, วัดไผ่ล้อม, หองหลวงชุมชนละ 1 คน, กรรมการชุมชนท่าแค,วัดไผ่ล้อม,หองหลวงชุมชนละ 1 คน, ชาวบ้านของแต่ละชุมชน 9คน, ประชาชนชาวบ้านของแต่ละชุมชน 3 คน, อาสาสมัครชุมชน 2คน รวม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลดำเนินการโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นเครื่องมือหลัก ซึ่งเครื่องมือนี้ได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องจากผู้เชี่ยวชาญและปรับปรุงเพื่อความเหมาะสมในการ

ใช้งานจริง การสัมภาษณ์นี้มีเป้าหมายเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทั้งในด้านประสบการณ์ ความรู้ ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากการศึกษา เอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก และการสนทนากลุ่มเพื่อนำมาวิเคราะห์และแยกแยะตามเนื้อหา โดยจัดหมวดหมู่ข้อมูลตามวัตถุประสงค์และหัวข้อที่ใช้ในการสัมภาษณ์ หลังจากการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล ผู้วิจัยจึงทำการวิเคราะห์เนื้อหาโดยใช้ตรรกะและการเทียบกับแนวคิดและทฤษฎี เพื่อให้การนำเสนอข้อมูลมีความครบถ้วน ชัดเจน และเป็นรูปธรรม การวิเคราะห์นี้ยังรวมถึงการจัดกลุ่มข้อมูล การตรวจสอบความถูกต้องและความสมบูรณ์ของข้อมูลที่รวบรวมได้ พร้อมทั้งเรียบเรียงและจัดลำดับเนื้อหาตามประเด็นที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยและวัตถุประสงค์ของการศึกษา การวิเคราะห์ดำเนินการโดยการสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการรวบรวม นำมาประยุกต์เข้ากับแนวคิดและหลักการที่เกี่ยวข้อง ข้อค้นพบจากการวิเคราะห์ได้รับการเรียบเรียงอย่างมีระเบียบและนำเสนอในรูปแบบการรายงานเชิงพรรณนา พร้อมทั้งสรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะที่มีประโยชน์ เพื่อสามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในเชิงปฏิบัติหรือเพื่อเป็นแนวทางในการทำวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในอนาคต

ผลการวิจัย

1. ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การศึกษาแสดงให้เห็นว่าคนในชุมชนมีความเข้าใจพื้นฐานเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมุ่งเน้นการพึ่งพาตนเอง ความพอประมาณ การมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันในตัวเอง หลักปรัชญานี้ถูกนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน เช่น การลดค่าใช้จ่ายที่ไม่จำเป็น การใช้ทรัพยากรในชุมชนอย่างคุ้มค่า และการจัดการทรัพยากรอย่างเป็นระบบ เพื่อลดภาระหนี้สินและสร้างความยั่งยืนภายในครัวเรือนและชุมชน ทั้งนี้คนในชุมชนสามารถเข้าใจและประยุกต์ใช้หลักการเหล่านี้ได้ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญในการสร้างความเข้มแข็ง

2. ปัจจัยด้านความรู้และคุณธรรม การมีความรู้และการพัฒนาคุณธรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญที่ส่งผลต่อความเข้มแข็งของชุมชน ชุมชนที่มีแหล่งเรียนรู้เพียงพอ โดยเฉพาะแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจพอเพียงและการบริหารจัดการทรัพยากรที่ยั่งยืน สามารถเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจในหมู่สมาชิกของชุมชนได้ นอกจากนี้ การส่งเสริมคุณธรรม เช่น ความซื่อสัตย์ และความร่วมมือระหว่างสมาชิกในชุมชนยังช่วยให้เกิดความสามัคคีและความรู้สึกเป็นเจ้าของในชุมชน ส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและพร้อมต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในระยะยาว

3. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม การมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชนถือเป็นปัจจัยที่สำคัญต่อการสร้างความเข้มแข็ง โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ เช่น กิจกรรมทางศาสนา การอาสาสมัคร และการร่วมมือกับหน่วยงานท้องถิ่น การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่

ดีระหว่างสมาชิกในชุมชน ส่งเสริมให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน และเพิ่มความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของในชุมชน สมาชิกในชุมชนจะรู้สึกว่าเขาามีบทบาทในการกำหนดทิศทางการพัฒนาและการสร้างคุณค่าในชุมชนของตนเอง

4. ปัจจัยด้านผู้นำและการบริหารจัดการ บทบาทของผู้นำชุมชนถือเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาชุมชน ผู้นำที่มีความรู้และความสามารถจะมีการตัดสินใจที่มีเหตุผลและสามารถวางแผนอย่างรอบคอบ อีกทั้งยังสามารถกระจายข้อมูลและส่งเสริมความเข้าใจในหลักการเศรษฐกิจพอเพียงแก่สมาชิกในชุมชนได้ดี นอกจากนี้ ผู้นำที่มีวิสัยทัศน์และความซื่อสัตย์ยังสามารถสร้างแรงจูงใจและสร้างความไว้วางใจในหมู่สมาชิกชุมชน ช่วยให้การพัฒนาชุมชนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

5. ปัจจัยด้านเครือข่าย การสร้างเครือข่ายกับหน่วยงานภายนอก เช่น วัด โรงเรียน องค์กรภาคเอกชน และหน่วยงานภาครัฐ ช่วยให้ชุมชนมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและความรู้ที่สำคัญในการพัฒนา ตัวอย่างเช่น การร่วมมือกันจัดการอบรมให้ความรู้ การสนับสนุนทางการเงิน การแบ่งปันทรัพยากร และการให้คำปรึกษาจากผู้เชี่ยวชาญในด้านต่างๆ การมีเครือข่ายเช่นนี้ช่วยให้ชุมชนมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาตนเองได้ดียิ่งขึ้น รวมถึงเสริมสร้างความร่วมมือและความเชื่อมั่นระหว่างหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

6. ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของชุมชนมีผลกระทบอย่างมากต่อความเข้มแข็งของชุมชน เช่น สภาพเศรษฐกิจที่ดีช่วยให้สมาชิกมีรายได้เพียงพอต่อการดำรงชีวิต และสามารถบริหารจัดการรายได้ในครัวเรือนอย่างมีประสิทธิภาพ ขณะเดียวกัน สังคมและวัฒนธรรมที่สนับสนุนความสามัคคีช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิก และสิ่งแวดล้อมที่ดีช่วยให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น ทั้งนี้ ปัจจัยเหล่านี้มีความเชื่อมโยงกันและมีผลต่อการพัฒนาความเข้มแข็งของชุมชนในระยะยาว

7. ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนเข้มแข็ง ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนเข้มแข็งในชุมชนแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการพึ่งพาตนเอง ความสามารถในการแก้ไขปัญหาภายในชุมชน และการพัฒนาร่วมกัน โดยการสนับสนุนการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน และการเน้นการสร้างคุณธรรม เช่น ความร่วมมือ ความช่วยเหลือเกื้อกูล และความรับผิดชอบร่วมกัน จะช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและมีความพร้อมในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลง

8. บทบาทของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคส่วนอื่นๆ หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคส่วนอื่นๆ มีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนทรัพยากร การให้ความรู้ และการให้การสนับสนุนทางการเงินแก่ชุมชน ตัวอย่างเช่น โรงเรียน วัด และองค์กรต่างๆ ได้ร่วมมือกันจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในด้านการศึกษาการทำงานร่วมกัน และการสร้าง

เครือข่ายความร่วมมือในชุมชน บทบาทนี้ช่วยส่งเสริมการพัฒนาในด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ยั่งยืนและสมดุลในชุมชน

9. ข้อเสนอแนะ การวิจัยนี้รวมถึงการเพิ่มช่องทางการสื่อสารที่เหมาะสมเพื่อให้ประชาชนมีความเข้าใจและเข้าถึงข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน นอกจากนี้ควรสนับสนุนการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมชุมชนอย่างต่อเนื่อง และพัฒนากลยุทธ์ที่กระตุ้นให้คนในชุมชนมีแรงจูงใจในการมีส่วนร่วม เช่น การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์และการประชาสัมพันธ์ผ่านช่องทางสื่อสมัยใหม่ เช่น โซเชียลมีเดีย เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในชุมชนอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น ทั้งนี้การส่งเสริมการพัฒนาชุมชนควรเน้นการใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงและการสร้างความยั่งยืนเพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็งในระยะยาว

10. การบริหารจัดการเทศบาลในการส่งเสริมชุมชนเข้มแข็งแสดงให้เห็นถึงความพยายามอย่างต่อเนื่องในการสนับสนุนชุมชนในด้านต่างๆ โดยเทศบาลได้มีการสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรเพื่อการจัดกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน เช่น การจัดงานวัฒนธรรมและการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาทักษะและอาชีพของประชาชน ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ไม่เพียงแต่ส่งเสริมความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมเท่านั้น แต่ยังช่วยสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในชุมชนให้มีความสามัคคี เทศบาลยังเน้นการมีส่วนร่วมของคนรุ่นใหม่ เพื่อให้ชุมชนได้รับพลังและความคิดสร้างสรรค์ในการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงให้สอดคล้องกับยุคสมัย การผสมผสานระหว่างประสบการณ์ของคนรุ่นเก่ากับมุมมองที่สดใหม่ของคนรุ่นใหม่ช่วยให้ชุมชนเกิดการพัฒนาอย่างยั่งยืน

11. การวางแผนและนโยบายของเทศบาลมุ่งเน้นการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเทศบาลมีการจัดทำแผนการดำเนินงานที่สอดคล้องกับหลักการพอประมาณ มีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกัน เช่น การส่งเสริมการทำเกษตรแบบยั่งยืน การปลูกพืชผักสวนครัวในครัวเรือน และการจัดทำแผนส่งเสริมเศรษฐกิจในระดับชุมชนเพื่อลดความเสี่ยงทางเศรษฐกิจ เทศบาลยังมีการวางแผนการใช้ทรัพยากรในพื้นที่ให้เกิดประโยชน์สูงสุด โดยคำนึงถึงผลกระทบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ในระยะยาว การมีนโยบายที่ชัดเจนช่วยให้ชุมชนมีกรอบการพัฒนาที่สอดคล้องกับหลักเศรษฐกิจพอเพียงและตอบโจทย์ความต้องการของประชาชน

12. บทบาทของเทศบาลในการส่งเสริมการพึ่งพาตนเองของชุมชนมีความหลากหลาย ตั้งแต่การจัดกิจกรรมอบรมให้ความรู้ การจัดเวทีฝึกฝนทักษะเพื่อเสริมสร้างอาชีพที่มั่นคงให้กับประชาชน ไปจนถึงการสนับสนุนเครือข่ายการทำงานร่วมกันระหว่างชุมชนและหน่วยงานภาคส่วนต่างๆ เช่น การเชื่อมโยงกับกลุ่มเกษตรกรเพื่อแลกเปลี่ยนทรัพยากรและองค์ความรู้ เทศบาลยังสนับสนุนการทำธุรกิจขนาดเล็กในชุมชน เช่น การจัดตั้งกลุ่มอาชีพเสริม การส่งเสริมการผลิตสินค้าที่ใช้ทรัพยากรท้องถิ่น และการจัดหาแหล่งตลาดเพื่อเพิ่มรายได้ ซึ่งทั้งหมดนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ประชาชนมีความรู้

และทักษะที่ช่วยให้สามารถพึ่งพาตนเองได้ ลดการพึ่งพาทรัพยากรจากภายนอก และเพิ่มความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมในระดับชุมชน

13. เทศบาลมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจผ่านการสร้างพื้นที่และโอกาสในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เช่น การจัดเวทีประชาคม การจัดประชาพิจารณ์ในประเด็นสำคัญของชุมชน และการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางออนไลน์ การมีส่วนร่วมเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยให้ประชาชนมีบทบาทในการตัดสินใจเท่านั้น แต่ยังทำให้เกิดความโปร่งใสและความยุติธรรมในการบริหารจัดการ การให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมตั้งแต่ขั้นตอนการวางแผนไปจนถึงการติดตามผลของโครงการช่วยสร้างความเชื่อมั่นในระบบการบริหารงานของเทศบาล อีกทั้งยังเป็นการสร้างสำนึกความเป็นเจ้าของร่วมกันในชุมชน

14. ในการส่งเสริมการเรียนรู้ในชุมชน เทศบาลได้ใช้ทรัพยากรภายในพื้นที่ เช่น ศูนย์การเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและบ้านปราชญ์ เป็นแหล่งการเรียนรู้ที่สำคัญ โดยปราชญ์ชาวบ้านทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ในด้านการเกษตร การผลิตสินค้าในท้องถิ่น และการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ เช่น การฝึกอบรมการทำเกษตรแบบโคกหนองนาโมเดล ซึ่งเป็นการเรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริง ช่วยให้ประชาชนมีทักษะและความรู้ที่สามารถนำไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นรูปธรรม การบริหารจัดการที่เน้นการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์และการส่งเสริมการเรียนรู้นี้ทำให้ชุมชนมีศักยภาพในการพัฒนาตนเองและเสริมสร้างความยั่งยืนในระยะยาว

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์ข้อมูลทุกด้าน ดังที่ได้สรุปตามประเด็นกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สังเคราะห์หลักการและแนวคิดรวมทั้งผลการวิจัย โดยมีบทสรุป ดังนี้

1. บริบทของการส่งเสริมการสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองตากตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง ในปัจจุบัน แสดงถึงการบริหารทรัพยากรและการจัดการในชุมชนที่มุ่งเน้นความมีประสิทธิภาพและการใช้ทรัพยากรอย่างคุ้มค่า เช่น การจัดการขยะโดยการแยกขยะเพื่อรีไซเคิลและนำรายได้กลับมาพัฒนาชุมชน ซึ่งสะท้อนถึงความพอประมาณและการใช้ทรัพยากรอย่างเต็มที่ การดำเนินการเช่นนี้เสริมสร้างความเข้มแข็ง ความมั่นคง และการมีส่วนร่วมในชุมชนผ่านการจัดตั้งกลุ่มอาสาสมัครเพื่อดูแลความสะอาด ทำให้เกิดความร่วมมือและความสามัคคี การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอีกปัจจัยสำคัญที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง กิจกรรมต่าง ๆ เช่น งานประเพณีและการประชุมช่วยสร้างความสามัคคี แต่ยังมีข้อจำกัดจากปัญหาการสื่อสารและการะงานของคนเมืองที่ทำให้บางกลุ่มไม่สามารถเข้าร่วมได้ ผู้นำชุมชนจึงมีบทบาทในการสร้างแรงจูงใจและปรับการสื่อสารเพื่อให้การมีส่วนร่วมมีประสิทธิภาพ ผู้นำที่มีความรู้และวิสัยทัศน์สามารถทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและมั่นคง การใช้เทคโนโลยีในการสื่อสาร เช่น สื่อสังคมออนไลน์ ช่วยเผยแพร่ข้อมูลและเชิญชวน

ประชาชนได้ดี การสร้างความยั่งยืนเน้นการพึ่งพาตนเองและการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการระบบการเงินที่ลดหนี้สินและเพิ่มรายได้ให้สมาชิกช่วยวางรากฐานที่มั่นคง การใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในการแก้ปัญหาและการส่งเสริมการเรียนรู้โดยผู้นำชุมชนทำให้เกิดความยั่งยืนที่สอดคล้องกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในทุกมิติ.

2. ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการส่งเสริมการสร้างคามเข้มแข็งของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองตากตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

2.1 ขาดความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างลึกซึ้ง แม้ว่าหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะถูกเผยแพร่และนำเสนอในระดับกว้างขวางมาเป็นเวลานาน แต่การนำมาปรับใช้ในชีวิตจริงของคนในชุมชนเมืองยังคงเป็นความท้าทายสำคัญ หลายคนยังไม่เข้าใจถึงสาระสำคัญของแนวคิดนี้ โดยเฉพาะการปรับใช้ในบริบทเมืองที่มีข้อจำกัดด้านทรัพยากรที่แตกต่างจากชนบท การไม่สามารถประยุกต์ใช้หลักการ 3 ห่วง 2 เงื่อนไขของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงได้ ส่งผลให้คนในชุมชนยังไม่สามารถสร้างความมั่นคงและภูมิคุ้มกันในระยะยาวได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ อมรเทพ วรเจริญ, จักรวาล สุขไมตรี, & วิจิตร ศรีสอน. (2565) การขาดความเข้าใจนี้ทำให้วิถีชีวิตยังคงยึดติดกับการบริโภคและวัตถุนิยม ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและยั่งยืนตามหลักการพึ่งพาตนเอง.

2.2 การสื่อสารที่ไม่ทั่วถึงและขาดประสิทธิภาพ ในชุมชนเมือง การสื่อสารระหว่างผู้นำและประชาชนเป็นสิ่งจำเป็นในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมและการรับรู้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและกิจกรรมต่าง ๆ แต่พบว่าการสื่อสารภายในชุมชนมักไม่ครอบคลุมและไม่ทั่วถึง ทำให้ประชาชนบางกลุ่มไม่ได้รับข้อมูลที่สำคัญ การใช้ช่องทางการสื่อสารแบบดั้งเดิม เช่น การประกาศผ่านเสียงตามสาย อาจไม่ตอบโจทย์วิถีชีวิตของคนเมืองที่มีข้อจำกัดด้านเวลา การไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้อย่างรวดเร็วผ่านเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น สื่อสังคมออนไลน์ ส่งผลให้การมีส่วนร่วมและการตัดสินใจของประชาชนลดลง ทำให้ชุมชนไม่สามารถขับเคลื่อนการพัฒนาได้อย่างมีประสิทธิภาพ.

2.3 การขาดแรงจูงใจในการมีส่วนร่วมของประชาชน การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชนเมืองตากยังคงเป็นปัญหาที่สำคัญ หลายคนไม่เห็นความสำคัญของการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนเนื่องจากมองว่าไม่เกี่ยวข้องกับตนเองหรือไม่เห็นประโยชน์ที่ชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนูญ วิวรรณ. (2567) กล่าวว่า การที่กิจกรรมต่าง ๆ ไม่ตอบโจทย์ความสนใจหรือความต้องการของคนในชุมชนทำให้ขาดแรงจูงใจในการเข้าร่วม นอกจากนี้ เวลาที่จำกัดจากภาระหน้าที่ประจำวัน เช่น งานประจำและการดูแลครอบครัว ทำให้คนเมืองเลือกใช้เวลาว่างในการทำกิจกรรมส่วนตัวหรือพักผ่อนมากกว่าการเข้าร่วมกิจกรรมชุมชน ซึ่งส่งผลให้การขับเคลื่อนการพัฒนาและการเสริมสร้างความเข้มแข็งชุมชนเกิดขึ้นได้อย่างล่าช้าและไม่เต็มที่.

2.4 การบริหารจัดการที่ขาดประสิทธิภาพของผู้นำชุมชน บทบาทของผู้นำชุมชนถือเป็นหัวใจสำคัญในการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน แต่ผู้นำในบางพื้นที่ยังขาดการวางแผนที่ชัดเจน และวิสัยทัศน์ในการบริหารที่ยั่งยืน ผู้นำบางรายอาจมีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้า แต่ไม่สามารถสร้างแรงจูงใจหรือการมีส่วนร่วมจากประชาชนได้มากพอ สอดคล้องกับงานวิจัยของ นิศากร หวลจิตร, & เสาวนีย์ เจียมจักร. (2016) ทำให้โครงการต่าง ๆ ไม่สามารถดำเนินการได้ตามเป้าหมาย การที่ผู้นำขาดการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและไม่สามารถดึงดูดความร่วมมือจากประชาชนได้ ส่งผลให้เกิดความอ่อนแอในการบริหารจัดการและการพัฒนาในชุมชน ซึ่งทำให้ประชาชนบางส่วนรู้สึกว่าจะไม่ได้รับการสนับสนุนและไม่เต็มใจที่จะมีส่วนร่วม.

2.5 สภาพแวดล้อมและข้อจำกัดในพื้นที่เมือง ชุมชนเมืองตากมีข้อจำกัดด้านพื้นที่และทรัพยากรที่แตกต่างจากชนบท การจัดการทรัพยากรสาธารณะ เช่น ที่อยู่อาศัย พื้นที่สีเขียว และสิ่งอำนวยความสะดวกเป็นความท้าทายที่สำคัญ ข้อจำกัดเหล่านี้ทำให้การดำเนินกิจกรรมชุมชนและการสร้างโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับการเติบโตเป็นไปได้ยาก สอดคล้องกับแนวคิดของ อรุณ ชัยนหา (2567) กล่าวถึงสภาพแวดล้อมที่มีการดำเนินชีวิตอย่างเร่งรีบทำให้ประชาชนในชุมชนเมืองไม่ค่อยมีปฏิสัมพันธ์หรือความร่วมมือกัน การแข่งขันทางเศรษฐกิจและการพึ่งพาเทคโนโลยีทำให้ประชาชนมุ่งเน้นไปที่ผลประโยชน์ส่วนตนมากกว่าการพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการสร้างความร่วมมือและการมีส่วนร่วมในการสร้างความเข้มแข็งในชุมชน.

3. ปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการส่งเสริมการสร้างชุมชนเข้มแข็งในเขตเทศบาลเมืองตาก จังหวัดตาก ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3.1 ความเข้าใจเกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: ผลการวิจัยระบุว่าความเข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวุฒิ พันธสาลี. (2563). กล่าวถึง หลักการพอประมาณ การมีเหตุผล และการสร้างภูมิคุ้มกันช่วยให้คนในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองและใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ การที่ชุมชนสามารถปรับใช้หลักปรัชญาช่วยให้การดำเนินชีวิตเป็นไปอย่างเรียบง่าย ลดภาระหนี้สิน และมีการใช้ชีวิตอย่างมีความพอประมาณ ซึ่งสอดคล้องกับหลักคำสอนทางพุทธศาสนาที่เน้นความพอใจในสิ่งที่ตนเองมีและการดำเนินชีวิตอย่างสมดุล การปรับใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงส่งเสริมให้เกิดความมั่นคงและความยั่งยืนในระยะยาว ชุมชนที่มีความเข้าใจในแนวคิดนี้จึงสามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดีและเกิดความมั่นคงในสังคม

3.2 ปัจจัยด้านความรู้และคุณธรรม: จากผลการวิจัยพบว่าความรู้และคุณธรรมมีบทบาทสำคัญในการสร้างชุมชนที่เข้มแข็ง ความรู้ในด้านการจัดการทรัพยากรที่มีอย่างจำกัด เช่น การออม การลดรายจ่ายที่ไม่จำเป็น และการลงทุนในทรัพย์สินที่มีคุณค่า ช่วยเสริมสร้างความสามารถในการพึ่งพาตนเองและลดการพึ่งพาปัจจัยจากภายนอก ซึ่งส่งผลให้ชุมชนมีความยั่งยืนมากขึ้น อีกทั้งยัง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐฐณี พันทาลี. (2563) การพัฒนาความรู้เชิงปฏิบัติเหล่านี้ยังเสริมสร้างความร่วมมือและการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ภายในชุมชน ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การปลูกฝังคุณธรรม เช่น ความซื่อสัตย์ ความรับผิดชอบ และการช่วยเหลือกัน ทำให้ชุมชนมีความสามัคคีและความเชื่อถือ ความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบในหมู่สมาชิกเป็นปัจจัยที่ทำให้ชุมชนสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีคุณภาพและมั่นคง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3.3 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม: ผลการวิจัยพบว่าการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การเข้าร่วมกิจกรรมของคนในชุมชน เช่น กิจกรรมทางศาสนา การอาสาสมัคร และการจัดการปัญหาาร่วมกัน ส่งเสริมให้เกิดความสามัคคีและความผูกพันในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัย บรรจง โชษะมณี. (2563) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทำให้เกิดความรู้สึกรู้สึกเป็นเจ้าของและความรับผิดชอบร่วมกันต่อการพัฒนาชุมชน นอกจากนี้ การเข้าร่วมประชุมและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดโดยหน่วยงานท้องถิ่นช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในปัญหาและการแก้ปัญหาในชุมชนได้ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ปัญหาที่พบมักเกี่ยวข้องกับเวลาและแรงจูงใจ คนในชุมชนที่ทำงานประจำหรือมีภาระหน้าที่อื่น ๆ อาจมีเวลาเข้าร่วมน้อย การสื่อสารที่ไม่ทั่วถึงหรือขาดการประชาสัมพันธ์อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลให้บางกลุ่มในชุมชนไม่ได้รับข้อมูลที่เพียงพอ การสร้างแรงจูงใจในการมีส่วนร่วม เช่น การให้เห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมและการส่งเสริมให้เกิดการสื่อสารผ่านช่องทางที่เข้าถึงได้ง่าย ช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วมในชุมชนให้มากขึ้น การสร้างพื้นที่ที่เปิดกว้างและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทำให้ชุมชนมีการพัฒนาอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนมากขึ้น.

3.4 ปัจจัยด้านผู้นำและการบริหารจัดการ: ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าผู้นำชุมชนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยเฉพาะการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการ ผู้นำที่มีความรู้ความสามารถและวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลสามารถส่งเสริมการพัฒนาชุมชนให้มั่นคงและยั่งยืนได้ การบริหารจัดการที่ดีประกอบด้วย การวางแผนที่รอบคอบ การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และการใช้ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดประโยชน์สูงสุด การทำงานเป็นทีมที่มีการกระจายอำนาจและการเปิดโอกาสให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสัมพันธ์กับงานวิจัยของ ธีระวัฒน์ จันทิก, จิรวัดน์ ศิริศักดิ์สมบูรณ์, & กนกอร เนตรชู. (2559) ได้กล่าวถึงบทบาทของ ผู้นำต้องสามารถปรับตัวและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การสื่อสารที่ชัดเจนและเปิดกว้างทำให้เกิดความไว้วางใจในหมู่สมาชิกชุมชน ซึ่งช่วยกระตุ้นการมีส่วนร่วมและการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ การสร้างแรงจูงใจและการทำให้ประชาชนเห็นถึงผลประโยชน์ร่วมกันจากการมีส่วนร่วมทำให้การบริหารจัดการชุมชนเป็นไปได้อย่างยั่งยืน

3.5 ปัจจัยด้านเครือข่าย: การวิจัยพบว่าเครือข่ายความร่วมมือระหว่างชุมชนและหน่วยงานภายนอก เช่น วัด โรงเรียน องค์กรเอกชน และหน่วยงานท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน เครือข่ายเหล่านี้ช่วยให้ชุมชนมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและความรู้ที่หลากหลาย ซึ่งช่วยเพิ่มศักยภาพในการพัฒนาและการจัดการตนเอง การแบ่งปันทรัพยากรและประสบการณ์ผ่านเครือข่ายทำให้ชุมชนสามารถแก้ไขปัญหาและพัฒนาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างชุมชนและหน่วยงานต่าง ๆ ที่ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้และสร้างความสัมพันธ์ที่ดี เช่นเดียวกับงานวิจัยของ สุวิทย์ คงสงค์, สุวิชัย โกศียาววัฒน์, & จันทร์ชลีมาพุทฺธ. (2562) กล่าวถึง เครือข่ายที่มีประสิทธิภาพยังช่วยให้ชุมชนมีความพร้อมในการเผชิญกับปัญหาและการเปลี่ยนแปลง การสร้างความสัมพันธ์ที่แข็งแกร่งระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ และการพัฒนาความสามารถในการประสานงานช่วยให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและยั่งยืนได้ดียิ่งขึ้น

3.6 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม: ปัจจัยเหล่านี้เป็นส่วนสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในเขตเทศบาลเมืองตาก ด้านเศรษฐกิจ ความมั่นคงทางเศรษฐกิจของชุมชนเป็นปัจจัยที่ช่วยลดการพึ่งพาจากภายนอก การสร้างอาชีพและการพัฒนาทักษะอาชีพ เช่น การทำสินค้าโอท็อปหรือการประกอบอาชีพเสริมช่วยเพิ่มรายได้และความมั่นคงทางเศรษฐกิจของครัวเรือน ด้านสังคม เช่นเดียวกับแนวคิดของ สุรสิงห์ แสงโสด, & มนัส สุวรรณ. (2020): ได้กล่าวถึงความสัมพันธ์ที่ดีและความร่วมมือระหว่างคนในชุมชนช่วยสร้างความสามัคคีและการทำงานร่วมกัน เช่น การจัดกิจกรรมสาธารณประโยชน์และงานบุญประเพณีต่าง ๆ ที่ทำให้ชุมชนมีความเป็นหนึ่งเดียว วัฒนธรรมท้องถิ่นยังเป็นปัจจัยที่สร้างความภูมิใจและความเป็นเอกลักษณ์ให้กับชุมชน เช่น การสืบทอดและอนุรักษ์ประเพณีท้องถิ่นที่สร้างความผูกพันระหว่างสมาชิก ด้านสิ่งแวดล้อม การดูแลรักษาและจัดการสิ่งแวดล้อม เช่น การจัดการขยะ การปลูกต้นไม้ และการใช้ทรัพยากรอย่างรู้คุณค่า ทำให้ชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีและมีความยั่งยืน การจัดการสิ่งแวดล้อมที่ดีช่วยลดปัญหาสุขภาพและสนับสนุนการพัฒนาชุมชนในระยะยาว

3.7 ความเข้าใจเกี่ยวกับชุมชนเข้มแข็ง ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการสร้างชุมชนเข้มแข็งต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ชุมชนเข้มแข็งหมายถึงชุมชนที่สามารถพึ่งพาตนเองได้ มีความร่วมมือและการประสานงานระหว่างสมาชิกในชุมชนเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางที่ช่วยให้ชุมชนสามารถสร้างความมั่นคงและยั่งยืนได้ โดยการที่คนในชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งในการต้านทานปัญหาต่าง ๆ เช่น ปัญหาเศรษฐกิจหรือสังคม เช่นเดียวกับแนวคิดของ จันทนา อินทิม. (2563) ได้กล่าวถึง ความเข้าใจในการสร้างชุมชนเข้มแข็งตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเน้นการมีส่วนร่วมในชุมชนการส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรและการร่วมมือกันในกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ ต่อส่วนรวมยังเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยให้ชุมชนมีความมั่นคง การรักษาความสามัคคีและความไว้วางใจ

ระหว่างสมาชิกในชุมชนทำให้ชุมชนสามารถต้านทานความเปลี่ยนแปลงและการท้าทายจากภายนอกได้อย่างมีประสิทธิภาพ

3.8 บทบาทของหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคส่วนอื่น ๆ: หน่วยงานภาครัฐมีบทบาทสำคัญในการสร้างและส่งเสริมโครงสร้างพื้นฐาน การจัดสรรงบประมาณ และการกำหนดนโยบายที่ช่วยสนับสนุนชุมชนให้เข้มแข็ง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวิทย์ คงสงค์, สุวิชัย โกศียาวัฒน์, & จันทร์ชสีมาพุทฺธ. (2562) หน่วยงานภาครัฐสนับสนุนกิจกรรมต่าง ๆ เช่น โครงการฝึกอบรมอาชีพ การให้ความรู้ด้านการจัดการทรัพยากร และการดูแลสิ่งแวดล้อม ภาคเอกชนมีบทบาทในการสนับสนุนทรัพยากรและการเข้ามาช่วยส่งเสริมการพัฒนาในด้านต่าง ๆ เช่น การร่วมมือในโครงการเพื่อสังคม การบริจาค และการจัดกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการศึกษา ภาคส่วนอื่น ๆ เช่น องค์กรประชาสังคมและสถาบันการศึกษา มีบทบาทในการเสริมสร้างความรู้และทักษะในชุมชน ทำให้ชุมชนมีศักยภาพในการพึ่งพาตนเองและการรักษาทรัพยากรในท้องถิ่นอย่างยั่งยืน การประสานงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ ต้องมีความสอดคล้องและความเข้าใจที่ดีเพื่อทำให้การพัฒนาชุมชนสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพ

3.9 ข้อเสนอแนะ: การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกภาคส่วนอย่างสม่ำเสมอ ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยคือการจัดกิจกรรมที่เน้นการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐวุฒิ พันธาทลี. (2563) ได้กล่าวถึง กล่าวคือ ควรมีการฝึกอบรมทักษะด้านอาชีพ การอบรมการบริหารจัดการทรัพยากรในครัวเรือน และการส่งเสริมการออม การสร้างเครือข่ายการเรียนรู้และการแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างชุมชนที่มีความเข้มแข็งกับชุมชนที่ยังต้องการพัฒนา การจัดกิจกรรมสืบทอดภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น การฝึกทำงานฝีมือและการสร้างรายได้จากทรัพยากรที่มีในท้องถิ่นช่วยเสริมความรู้และความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมของชุมชน การพัฒนาความร่วมมือและการสื่อสารที่โปร่งใสทำให้เกิดความไว้วางใจและส่งเสริมให้ชุมชนสามารถพัฒนาได้อย่างยั่งยืน ผู้นำควรมีบทบาทในการกระตุ้นและสร้างแรงจูงใจให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาและร่วมกันสร้างชุมชนที่มีความมั่นคงในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้: ควรนำผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างความเข้มแข็งของชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์ใช้ในชุมชนอื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในทุกขั้นตอน ตั้งแต่การวางแผน การตัดสินใจ ไปจนถึงการปฏิบัติจริง นอกจากนี้ การพัฒนาผู้นำชุมชนที่มีความรู้และวิสัยทัศน์ รวมถึงการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างภาคส่วนต่าง ๆ เช่น ภาครัฐ ภาคเอกชน และองค์กรประชาสังคม จะช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งและความยั่งยืนของชุมชนในระยะยาว การติดตามและประเมินผลการพัฒนาอย่างต่อเนื่องจะ

เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้โครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นสามารถปรับปรุงและพัฒนาได้อย่างเหมาะสม เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริงตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป ควรขยายกลุ่มตัวอย่างไปยังพื้นที่ที่มีบริบทแตกต่างกันเพื่อเปรียบเทียบผลลัพธ์ การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการเก็บข้อมูลจะช่วยให้ประสิทธิภาพและลดเวลาทำงานภาคสนาม นอกจากนี้ การติดตามผลในระยะยาวจะช่วยประเมินความยั่งยืนของมาตรการที่ใช้ และควรศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการสร้างความร่วมมือระหว่างภาครัฐ เอกชน และองค์กรภาคประชาสังคมเพื่อส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2562). **การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- จันทนา อินทิม. (2563). “การจัดการชุมชนเข้มแข็งตามแนวคิดปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง: กรณี ศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตำบลบางปลาอำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ,” ใน **วารสาร นวัตกรรมการบริหารและการจัดการ**. 8(3). หน้า 116-127.
- ณัฐฉิ พันทาสี. (2563). “วิถีชีวิตใหม่ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง,” ใน **วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม**. 2(3). หน้า 53-65.
- ธีระวัฒน์ จันทิก, จิรวัฒน์ ศิริศักดิ์สมบูรณ์, & กนกกร เนตรชู. (2559). **การวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้างผู้นำชุมชนเพื่อพัฒนาศักยภาพในการบริหารชุมชนเข้มแข็ง**. *RMUTL Journal of Business Administration and Liberal Arts*, 4(2), 52-59.
- นรินทร์ ดำรงชัย. (2561). **แนวทางการสร้างความยั่งยืนในการพัฒนาชุมชนไทยภายใต้แนวความคิดเศรษฐกิจพอเพียง**. *วารสารสุโขทัยธรรมมาธิราช*, 31(1), 92-107.
- นิศากร หวลจิตร, & เสาวนีย์ เจริญจักร. (2016). “การศึกษาศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในกระบวนการเรียนการสอนวิชาการผู้นำและผู้ตาม,” ใน **วารสารวิจัยรำไพพรรณี**. 10(3). หน้า 29-36.
- บรรจง ไช้มนณี. (2560). **การมีส่วนร่วมสร้างชุมชนเข้มแข็งขององค์การบริหารส่วนจังหวัดสมุทรสงคราม**. *Journal of MCU Social Science Review*, 6(2-04). หน้า 179-190.
- มนูญ วิวรรณ. (2567). “บทบาทการสื่อสารกับการมีส่วนร่วมในการจัดการบริการสาธารณะของเทศบาลเมือง,” ใน **วารสารสารสื่อศิลป์**. 6(11).

- สุวิทย์ คงสงค์, สุวิชัย โกศัยยาวัฒน์, & จันทร์ชลีมาพุทธ. (2019). “ชุมชนเข้มแข็งบนฐานทุนทางสังคมและทุนทางวัฒนธรรมของชุมชนตลาดน้ำตลิ่งชัน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร,” ใน **วารสารการศึกษาและการพัฒนาสังคม มหาวิทยาลัยบูรพา**. 14(2). หน้า 178-190.
- สุรสิงห์ แสงโสด, & มนัส สุวรรณ. (2020). “กลยุทธ์ในการสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนภาคเหนือตอนบนโดยใช้เศรษฐกิจชุมชนเป็นฐาน,” ใน **วารสารวิชาการวิทยาลัยบริหารศาสตร์**. 3(2). หน้า 40-56.
- อมรเทพ วรเจริญ, จักรวาล สุขไมตรี, & วิจิตรา ศรีสอน. (2565). **ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง: แนวคิดและการนำไปประยุกต์ใช้เพื่อการพัฒนาท้องถิ่นภายใต้พลวัตการเปลี่ยนแปลงของโลก**. *Journal of Legal Entity Management and Local Innovation*. 8(4). หน้า 419-434.
- อรุณ ขยันหา. (2567). **การสร้างชุมชนเข้มแข็งจากการประกอบสร้างความหมายการท่องเที่ยวตลาดน้ำและการบริหารจัดการโดยชุมชน : กรณีศึกษาตลาดน้ำพระราชรัฐวัดแคนอกอำเภอเมือง จังหวัดนนทบุรี**. *Rajapark Journal*. 18(57). หน้า 1-15.

การส่งเสริมบทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในการส่งเสริมความมั่นคงทางด้านอาหาร
กรณีศึกษาบ้านทีกะเปือ หมู่ที่ 5 ตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก
Promoting the role of change leaders in promoting food security.
Case Study of Tee Ka Per Village, Moo 5, Chongkab Subdistrict,
Phoppfra District, Tak Province.

พชร พุนคำ¹, อภิชาติ ดวงธิสาร²

Patchara Phoondam¹ and Apichit Duangthisan²

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมบทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในการส่งเสริมความมั่นคงทางด้านอาหารกรณีศึกษาบ้านทีกะเปือ หมู่ที่ 5 ตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในการเสริมสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร ของบ้านทีกะเปือ หมู่ที่ 5 ตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก 2) เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่ขับเคลื่อนให้บ้าน ทีกะเปือ เกิดความมั่นคงทางด้านอาหาร 3) เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านความมั่นคงทางด้านอาหารของบ้านทีกะเปือ โดยวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการศึกษาวิจัยโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งผู้วิจัยตัดสินใจเลือกผู้ให้สัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรง คือ 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้นำการเปลี่ยนแปลง 2) กลุ่มข้าราชการ จำนวน 2 คน 3) กลุ่มประชาชน/ตัวแทนกลุ่มอาชีพในพื้นที่ รวมทั้งหมด 15 คน ผลการวิจัยพบว่า

1) บทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลง เป็นสิ่งสำคัญในการช่วยกระตุ้นให้เกิดความมั่นคงทางด้านอาหารในชุมชน ดังนั้นผู้นำชุมชนควรต้องเข้าใจและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด เพื่อที่จะได้เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับชุมชน 2) กระบวนการดำเนินงานของผู้นำการเปลี่ยนแปลง ร่วมกับสำนักงานพัฒนาชุมชน ชาวบ้านบ้านทีกะเปือ ผู้นำชุมชน ขับเคลื่อนกิจกรรมพัฒนาหมู่บ้าน ให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง พบว่าครัวเรือนที่ดำเนินการปลูกผักฯ ทุกครัวเรือนส่งผลให้เกิดความมั่นคงทางด้านอาหาร 3) สถานการณ์ด้านความมั่นคงทางด้านอาหาร ขับเคลื่อนโดยผู้นำชุมชนเป็นแกนหลักในการติดตามและสนับสนุน มีการส่งเสริมให้มีการปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารอย่างต่อเนื่อง โดยกำนันตำบลช่องแคบ ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ตลอดจนผู้นำการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่บ้านทีกะเปือ ต่างเป็นผู้นำในการขับเคลื่อน ให้มีความต่อเนื่อง

คำสำคัญ: การส่งเสริม, บทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลง, ความมั่นคงทางด้านอาหาร

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Abstract

Research on Promoting the role of change leaders In promoting food security in the case study of Tee Ka Per , Village Moo 5, ChongkabSubdistrict, Phop Phra District, Tak Province, the researcher has the objectives: 1) to study the role of change leaders; in strengthening food security of Tee Ka Per Village Moo 5, ChongkabSubdistrict, Phop Phra District, Tak Province, 2) to study the operational process of change leaders that drives Tee Ka Per to have food security. 3) To study the food security situation of Tee Ka Per . This research is a qualitative research. The research method was used by in-depth interviews. The researcher decided to select interviewees from a sample group of people directly involved, namely 3 groups: 1) the group of change leaders 2) a group of civil servants, 2 people, 3) a group of citizens/professional group representatives in the area, totaling 15 people.

The results of the research found that 1) Change leaders are important in helping create the ability to create food directions in the community. Therefore, community leaders should understand and follow their own work guidelines as best as possible. The guidelines are A good model for the community 2) Operational process of change leaders in collaboration with the Community Development Office Villagers of Ban Tee Kapo, community leaders drive village development activities. To have continuous action, it was found that households that grow vegetables Every household results in food security. 3) Food security situation Driven by community leaders as the core in following and supporting The cultivation of vegetable gardens is encouraged. to create continuous food security By the village headman of Chong Khaeng Subdistrict, village headman, village committee as well as change leaders in the Ban Tee Kapo area They are leaders in driving To have continuity

Keywords: Promotion, the role of change leaders, food security

บทนำ

ในปัจจุบันโลกกำลังเผชิญกับวิกฤตอาหารหลังจากการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ประชากรหลายร้อยล้านคนทั่วโลกกำลังอยู่ในสถานการณ์ขาดแคลนอาหาร (Voice online , 10 มกราคม 2565 : ออนไลน์) มีรายงานเรื่องผลกระทบของโควิด-19 ต่อความมั่นคงทางอาหารและโภชนาการของยูเอ็นระบุว่า ประชาชนส่วนใหญ่ต่างซื้ออาหารจากตลาดท้องถิ่น แต่ในช่วงล็อกดาวน์ ทำให้พวกเขาไม่สามารถหาอาหารได้ รวมไปถึงอัตราการว่างงานที่เพิ่มขึ้นและรายได้ของประชาชนที่ลดลง ส่งผลให้ประชาชนหลายคนไม่สามารถหาอาหารได้ ขณะที่ในบางประเทศราคาอาหารพื้นฐานต่างเริ่มมีราคาที่สูงขึ้น ขณะที่ในช่วงล็อกดาวน์การเก็บเกี่ยวผลผลิตทางอาหารเป็นไปอย่างล่าช้า แรงงานหลายล้านคนในภาคการผลิตไม่สามารถทำงานได้ ขณะที่โรงงานอุตสาหกรรมการผลิตเนื้อสัตว์ในบางประเทศก็ถูกสั่งปิดเนื่องจากการแพร่ระบาดของโควิด (อันโตนิโอ กูเตอร์เรส, 2564 : ออนไลน์)

เลขาธิการขององค์การสหประชาชาติ (UN) กล่าวว่า “ระบบอาหารของโลกกำลังถูกทำลาย การแพร่ระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้เกิดสิ่งที่เลวร้ายที่สุดอย่างในรอบ 50 ปี ซึ่งส่งผลให้โลกกำลังเผชิญกับวิกฤตฉุกเฉินทางด้านอาหาร หากยังไม่มีมาตรการออกมาแก้ปัญหาเรื่องนี้ จะส่งผลให้เกิดวิกฤตการณ์ฉุกเฉินด้านอาหาร ซึ่งอาจส่งผลในระยะยาวต่อประชากรหลายร้อยล้านคนทั้งเด็กและผู้ใหญ่” (อันโตนิโอ กูเตอร์เรส, 2564 : ออนไลน์)

และเลขาธิการยูเอ็นยังกล่าวว่า ประชากรทั่วโลกกว่า 820 ล้านคนกำลังหิว และเด็กที่มีอายุต่ำกว่า 5 ปี อีกกว่า 144 ล้านคน ต่างตกอยู่ในสภาวะเดียวกัน ซึ่งจำนวนเด็กดังกล่าวคิดเป็นอัตรา 1 ใน 5 ของอัตราประชากรเด็กทั่วโลก โดยก่อนหน้านี้องค์การอาหารและการเกษตร แห่งสหประชาชาติ (FAO) องค์การอนามัยโลก (WHO) และองค์การการค้าโลก (WTO) ได้ออกมาเตือนว่า ทั่วโลกอาจเผชิญวิกฤตขาดแคลนอาหาร หากรัฐบาลต่างๆ ล้มเหลวในการจัดการกับการระบาดของไวรัสโคโรนา สายพันธุ์ใหม่ ที่ดำเนินอยู่ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งส่งกระทบห่วงโซ่การผลิตและการค้าระหว่างประเทศ ในรายงานยังระบุว่าช่วงก่อนล็อกดาวน์ระบบการผลิตอาหารของโลกในบางพื้นที่กำลังเผชิญหน้ากับการล่มสลายเป็นทุนเดิม โดยมีปัจจัยด้านภัยพิบัติธรรมชาติ การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ รวมถึงโรคระบาดในพืชและสัตว์ที่เป็นตัวทำลายแหล่งผลิตอาหารเช่นกัน ขณะที่วิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ทั่วโลกก็เป็นปัจจัยที่เร่งให้ระบบผลิตอาหารอยู่ในสภาวะถดถอย

ในการประชุมสมัชชาสหประชาชาติ สมัยสามัญ ครั้งที่ 70 เมื่อวันที่ 25 กันยายน 2558 ณ สำนักงานใหญ่สหประชาชาติ ประเทศไทยและประเทศสมาชิกสหประชาชาติรวม 193 ประเทศ ร่วมลงนามรับรองวาระการพัฒนาที่ยั่งยืน ค.ศ. 2030 (2030 Agenda for Sustainable Development : ออนไลน์) ซึ่งเป็นกรอบการพัฒนาของโลกเพื่อร่วมกันบรรลุการพัฒนาทางสังคม เศรษฐกิจและสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง ภายในปี ค.ศ. 2030 โดยกำหนดให้มีเป้าหมายการ

พัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals : SDGs) เป็นแนวทางให้แต่ละประเทศดำเนินการร่วมกัน มีการกำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) 17 เป้าหมาย (เกี่ยวกับ SDGs เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน, 2566 : ออนไลน์) โดยเป้าหมายที่ 2 (Zero Hunger) มุ่งมั่นที่จะขจัดความหิวโหยและความอดอยากทุกรูปแบบ แก่นคิดหลักของ “การจัดความหิวโหย” ภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน คือ การให้ความสำคัญการเข้าถึงอาหารที่เพียงพอและมีคุณค่าทางโภชนาการตลอดทั้งปี โดยหนึ่งในวิธีการที่จะทำให้บรรลุเป้าหมายนี้ นั่นก็คือ “การสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร” (โครงการสร้างนิเวศสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยดิจิทัล, 2566 : ออนไลน์)

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560, มาตรา 65 กำหนดให้รัฐพึงจัดให้มียุทธศาสตร์ชาติ เป็นเป้าหมายการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืน โดยยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561 – 2580) มีวิสัยทัศน์ว่า “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ หนึ่งในนั้นได้แก่ ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง ที่มีเป้าหมายให้ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข

จากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) สอดคล้องกับเป้าหมายในการสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร และยุทธศาสตร์ชาติด้านความมั่นคง (ประชาชนอยู่ดี กินดี และมีความสุข) กรมการพัฒนาชุมชน จึงได้มีแนวทางการดำเนินงานเพื่อขับเคลื่อนกิจกรรมตามบทบาทของกรม ให้สอดคล้องกับแนวทางตามแผนยุทธศาสตร์การทรงมหาดไทย โดยมีเป้าหมายคือการมุ่งพัฒนา สร้างความสมดุลในมิติสังคม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม พัฒนาประเทศไปสู่ความยั่งยืน ด้วยการน้อมนำศาสตร์พระราชา “เข้าใจ เข้าถึง พัฒนา” มาเป็นกระบวนการพัฒนาการทำงาน อาทิ โครงการพัฒนาพื้นที่ต้นแบบการพัฒนาคุณภาพชีวิตตามหลักทฤษฎีใหม่ ประยุกต์สู่ “โคก หนอง นา โมเดล” โครงการบ้านนี้มีรัก ปลูกผักกินเอง ในพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี มาขยายต่อยอดสู่กิจกรรมตามแผนปฏิบัติการ 90 วัน ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร โดยเริ่มจากผู้นำต้องทำก่อน สร้างวัฒนธรรมปลูกพืชผักสวนครัว ขยายผลให้เต็มพื้นที่ นำไปสู่ 1 หมู่บ้านสามารถดูแลได้ 1 ตำบล 1 ตำบลดูแลได้ 1 อำเภอ เป็นแหล่งของอาหารได้อย่างยั่งยืน ตามรูปแบบ โคก หนอง นา โมเดล (กรมการพัฒนาชุมชน , 2566 : ออนไลน์)

อธิบดีกรมการพัฒนาชุมชน กล่าวว่า ผู้นำชุมชน มีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนในระดับต่างๆ ให้ผู้นำชุมชนมีความรู้ คู่คุณธรรม สามารถบริหารจัดการชุมชนของตนเอง เป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนงานอย่างต่อเนื่อง กรมการพัฒนาชุมชน จึงได้มีการจัดประกวดแข่งขันเสริมสร้างและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง เพื่อสร้างแรงจูงใจต่อการขับเคลื่อนงานนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น โดยได้น้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร สู่ปฏิบัติการ

90 วัน ปลุกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร การณรงคให้ทุกหลังคาเรือนมีการคัดแยกขยะ สร้างความรู้ความเข้าใจในการบริหารจัดการขยะเปียกมูลฝอยแลกรักษาภูมิทัศน์ สิ่งแวดล้อม เพิ่มพื้นที่สีเขียวให้กับชุมชน รวมไปถึงเนื่องจากปัจจุบัน สถานการณ์วิกฤตการแพร่ระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด - 19) ได้ส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของผู้คนในทุกๆ ด้าน ทำให้เกิดภาวะปกติแบบใหม่หรือนิวอร์มอล (New Normal) ส่งผลให้คนในสังคม ตลอดจนชุมชนจำเป็นต้องมีการปรับตัว ด้วยการหันมาพึ่งพาตนเองเพื่อเป็นการลดการแพร่ระบาดซึ่งต้องเริ่มจากตัวเอง ครอบครัว แล้วขยายผลนำไปสู่การช่วยเหลือชุมชนในระยะยาว การแก้ไขปัญหาดังกล่าวจึงต้องดำเนินการในทุกระดับ จึงเกิดการดำเนินโครงการเสริมสร้าง และพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และเขตพื้นที่ระดับตำบล (สุทธิพงษ์ จุลเจริญ, 2564 : ออนไลน์)

ผู้อำนวยการสถาบันการพัฒนาชุมชน กล่าวว่า โครงการเสริมสร้างและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงในด้านการพัฒนาผู้นำ โดยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเพิ่มขีดความสามารถของผู้นำชุมชนให้สามารถบูรณาการงานพัฒนาชุมชน 2) เพื่อใช้พลังชุมชนในการเสริมสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร โดยได้ดำเนินการขับเคลื่อนพัฒนาผู้นำชุมชน 1,000 ตำบลๆ ละ 15 คน รวมทั้งสิ้น 15,000 คน เป็นกลไกในการสร้างพลังและแบ่งปันในการสร้างความมั่นคงด้านอาหาร เพื่อแก้ไขปัญหาความยากจน ประกอบด้วย กำนัน/ผู้ใหญ่บ้าน ผู้แทนองค์กรท้องถิ่น ผู้นำอช/อช อถล. ครุเรือนต้นแบบ โคก หนองนา องค์กรสตรี/ศอช.ต. ผู้แทนจากเครือข่ายกองทุนชุมชน ร่วมเป็นเครือข่าย (ธนวัฒน์ ปิ่นแก้ว, 2564 : ออนไลน์)

ผู้เชี่ยวชาญด้านมาตรฐานการปศุสัตว์ระหว่างประเทศ ได้ให้คำนิยามว่า การสร้างความมั่นคงทางอาหารในครัวเรือนเป็นสิ่งสำคัญส่วนหนึ่งในการดำเนินการตามแผนยุทธศาสตร์ในทุกๆ ระดับ เพื่อเป็นการตอบสนองต่อเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน และการให้ความสำคัญในการส่งเสริมผู้นำชุมชนให้ดำเนินกิจกรรมในชุมชนตามบทบาทหน้าที่ของผู้นำการเปลี่ยนแปลง โดยการพัฒนาศักยภาพผู้นำชุมชนเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนในระดับต่าง ๆ ให้ผู้นำชุมชนมีความรู้ คุณธรรม สามารถบริหารจัดการชุมชนของตนเองได้และเป็นการหลักในการขับเคลื่อนการดำเนินงานพัฒนาชุมชนในพื้นที่ ขับเคลื่อนกิจกรรมการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ซึ่งได้ไปสนับสนุนนโยบายรัฐบาลที่มุ่งสืบสาน รักษา ต่อยอด และพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญา ของเศรษฐกิจพอเพียง สร้างการมีส่วนร่วมของประชาชน มีภูมิคุ้มกัน ให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้ โดยการเพิ่มขีดความสามารถของผู้นำชุมชนให้สามารถบูรณาการงานในการพัฒนาชุมชน เป็นแกนนำหลักในการบริหารจัดการชุมชน ให้เข้มแข็งพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน ผู้นำชุมชนเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนบูรณาการงาน สร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ผู้ศึกษาจึงต้องการที่จะศึกษาบทบาทของผู้นำชุมชน ในการส่งเสริมความมั่นคงทางด้านอาหาร (ธนิดา หรินทรานนท์, 2564 : ออนไลน์)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อส่งเสริมบทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในการเสริมสร้างความความมั่นคงทางด้านอาหาร ของบ้านทึกะเปอ หมู่ที่ 5 ตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่ขับเคลื่อนให้บ้าน ทึกะเปอ หมู่ที่ 5 ตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก เกิดความมั่นคงทางด้านอาหาร
3. เพื่อศึกษาสถานการณ์ด้านความมั่นคงทางด้านอาหารของ บ้านทึกะเปอ หมู่ที่ 5 ตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสรุปได้ดังนี้ คือ 1) 2. แนวคิดความมั่นคงด้านอาหาร (Food Security) คือการมีอาหารที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อความต้องการบริโภคภายในระดับครัวเรือน ชุมชน โดยให้ความสำคัญกับการพึ่งพาตัวเองด้านอาหาร สิทธิในการเข้าถึงฐานทรัพยากรอาหารของชุมชน และสามารถใช้องค์ความรู้ความสามารถภูมิปัญญา ที่มีในชุมชนมาจัดการทรัพยากรเหล่านั้นอย่างสอดคล้องเหมาะสมกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม ชุมชน และ ระบบนิเวศ อันจะทำให้ครอบครัวและชุมชนสามารถมีอาหารเพื่อบริโภคอย่างยั่งยืน ทั้งเชื่อมโยงถึงระบบเศรษฐกิจของครัวเรือนที่ตอบสนองต่อการจัดหาอาหารร่วมด้วย 2) แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำ (Leadership Theory) คือ ภาวะที่เกิดขึ้นจริงที่มีประโยชน์ต่อการบริหารงาน บริหารคน นำพาองค์กรให้ไปสู่ความสำเร็จได้อย่างมีประสิทธิภาพ องค์กรเองควรส่งเสริมคนที่มีภาวะในความเป็นผู้นำให้ขึ้นมาเป็นผู้นำ มากกว่าที่จะส่งเสริมจากความอาวุโสหรืออายุงานเป็นหลัก หากเลือกคนที่เหมาะสมจะทำให้การเป็นผู้นำมีประสิทธิภาพมากขึ้นได้ และองค์กรก็จะประสบความสำเร็จได้ง่ายเช่นกัน เหมือนกับคำพูดประโยคนี้ที่เป็นหนึ่งในคอดังสามารถบ่งบอกภาวะความเป็นผู้นำได้ดี 3) แนวคิด เกี่ยวกับผู้นำการเปลี่ยนแปลง คือ การเสริมสร้างศักยภาพเพื่อความเข้มแข็งของชุมชนในระดับต่างๆ ส่งเสริมให้ผู้นำชุมชนมีความรู้ คุณธรรม สามารถบริหารจัดการชุมชนของตนเอง เพื่อเป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนงานอย่างต่อเนื่อง โดยผ่านกระบวนการสร้างและพัฒนาผู้นำ ที่จะนำพา ชักจูงผู้ตามให้พัฒนาชุมชน พัฒนาตนเองและหมู่บ้าน 4) ข้อมูลพื้นที่บริบทของชุมชน ในเรื่องเพศ ภาษา ศาสนา ความพร้อมที่จะพัฒนาตนเอง พัฒนาหมู่บ้าน และสภาพแวดล้อม ที่เหมาะแก่การพัฒนา

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาเรื่องการส่งเสริมบทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในการส่งเสริมความมั่นคงทางด้านอาหาร กรณีศึกษาบ้านที่กะเป๋อ หมู่ที่ 5 ตำบลช่องแคบ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก เป็นการศึกษาประชากรในพื้นที่บ้านที่กะเป๋อ หมู่ที่ 5 ตำบลช่องแคบ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ซึ่งประชากรกลุ่มศึกษา จำนวน 15 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่บ้านที่กะเป๋อ หมู่ที่ 5 ตำบล ช่องแคบ 2) กลุ่มข้าราชการ 3) กลุ่มประชาชน/ตัวแทนกลุ่มอาชีพในพื้นที่บ้านที่กะเป๋อ หมู่ที่ 5 ตำบลช่องแคบ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลและการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบข้อมูลกลุ่มศึกษา จำนวน 3 กลุ่ม และวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำเสนอผลการวิจัยและผลสรุปของการวิจัย

1. ทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับบทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลง และการสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร และศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาแนวคิดทฤษฎี ที่เกี่ยวข้อง

2. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ซึ่งเป็นวิธีที่สามารถกระบวนความคิดทัศนคติ และประเด็นคำถามในประเด็นการสัมภาษณ์จากกลุ่มศึกษา จำนวน 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) กลุ่มผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่บ้านที่กะเป๋อ หมู่ที่ 5 ตำบล ช่องแคบ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก 2) กลุ่มข้าราชการ 3) กลุ่มประชาชน/ตัวแทนกลุ่มอาชีพในพื้นที่บ้านที่กะเป๋อ โดยการใช้กระบวนการสัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยแนวคิดจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด ที่สอดคล้องกับคำถามการศึกษาและวัตถุประสงค์ โดยข้อคำถามที่กำหนดต้องสามารถทำให้ได้รับคำตอบที่ผู้วิจัยต้องการ มีความเข้าใจง่าย ชัดเจน ไม่เป็นคำถามชี้นำ เพื่อให้ผู้ตอบคำถามเข้าใจและสามารถสะท้อนความคิดออกมาได้อย่างแท้จริง

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลการสัมภาษณ์ นำมาแยกแยะตามประเด็นการศึกษาและรวบรวมนำเสนอตามวัตถุประสงค์ โดยคำนึงถึงบริบทของชุมชน มีขั้นตอนการวิเคราะห์ โดย นำข้อมูลที่ได้จากการรวบรวม มาถอดเนื้อหาการสัมภาษณ์ และเรียบเรียงเป็นหมวดหมู่ให้ชัดเจน แยกแยะเนื้อหาการสัมภาษณ์ตามประเด็นการศึกษา เพื่อให้มองเห็นภาพในการเชื่อมโยงเนื้อหา ตามหัวข้อประเด็นการศึกษาอย่างชัดเจน พิจารณาความเชื่อมโยงของเนื้อหาการสัมภาษณ์ในแต่ละประเด็นการศึกษา สรุปความเชื่อมโยงของเนื้อหาที่แยกแยะจากการสัมภาษณ์แล้วทำให้เป็นโครงร่างตามคำตอบวัตถุประสงค์ นำเสนอข้อมูลที่สรุป และเรียบเรียงแล้วตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และประยุกต์ใช้ข้อมูลที่รวบรวมมาได้ผนวกรวมเข้ากับแนวคิดและหลักการ การเรียบเรียงข้อมูลและนำเสนอข้อมูลโดยจัดระเบียบข้อค้นพบ สรุปผลการศึกษาวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะที่เป็น

ประโยชน์ในการนำผลการวิจัยไปใช้ เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ หรือในการทำวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลโดยใช้วิธีการรายงานเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. การศึกษาเรื่อง การส่งเสริมบทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในการส่งเสริมความมั่นคงทางด้านอาหาร กรณีศึกษาบ้านบ้านทีกะเปือ หมู่ที่ 5 ตำบลช่องแคบ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก พบว่า

บ้านทีกะเปือ หมู่ที่ 5 ตำบลช่องแคบ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ได้รับการคัดเลือกระดับดีเด่น ในการสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารในพื้นที่ของจังหวัดตาก ตามโครงการเสริมสร้างและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2566 โดยมีข้อปรากฏว่า ผู้นำ มีกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และการพึ่งตนเอง ทำให้สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมภายในชุมชนในลักษณะของหมู่บ้านที่มีขีดความสามารถในการสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร ดูแลคนในชุมชนได้ ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง โดยผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร โดยมีแนวคิดที่ว่าผู้นำต้องทำก่อน และต่อยอดไปยังชุมชน เป็นตัวอย่างที่ดีให้กับชุมชนชุมชนรณรงค์ส่งเสริมให้ชาวบ้านปลูกพืชผักสวนครัว หรือแปรรูปอาหารไว้กินในภายหลัง ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยลดรายจ่ายภายในครอบครัว ทำให้เกิดความมั่นคงทางด้านอาหารจากเหตุการณ์โควิดที่ผ่านมาในอดีต ที่ทำให้เกิดการขาดแคลนอาหาร กักตุนอาหาร กักตัวอยู่ในบ้านไม่สามารถใช้ชีวิตได้ตามปกติ ด้วยเหตุนี้ ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงต้องรณรงค์ประชาสัมพันธ์ในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร เพื่อเตรียมความพร้อมรับมือกับภัยพิบัติต่างๆ ที่ไม่อาจคาดเดาได้

2. การศึกษาเรื่องกระบวนการดำเนินงานของผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่ขับเคลื่อนให้บ้านทีกะเปือ หมู่ที่ 5 ตำบลช่องแคบ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก เกิดความมั่นคงทางด้านอาหาร พบว่า

ผู้นำเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนบูรณาการงาน สร้างการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ผู้ศึกษาจึงต้องการที่จะศึกษาบทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่ส่งเสริมการสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสถานการณ์ ด้านความมั่นคงทางด้านอาหารของบ้านทีกะเปือ หมู่ที่ 5 ตำบลช่องแคบ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก หลังจากที่ผู้นำการเปลี่ยนแปลงเข้าไปมีบทบาทในการสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร เพื่อที่จะได้ทราบถึงกระบวนการดำเนินงานของผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่ขับเคลื่อนให้ความสำเร็จดังกล่าว ตลอดจนเพื่อศึกษาบทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่เข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องให้เกิดความสำเร็จ ผ่านกิจกรรมโครงการการประชุมเชิงปฏิบัติการเสริมสร้างและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง ตามโครงการเสริมสร้างและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้ชาวบ้านมีจิตอาสา จิตสาธารณะ ในการทำประโยชน์ให้กับชุมชน และยึดหลักเศรษฐกิจพอเพียง คือ

มีความพอประมาณอยู่อย่างพอเพียง มีเหตุผลในการดำรงชีวิต และมีภูมิคุ้มกันที่ดี ไม่ใช่จ่ายเกินตัว ผ่านกระบวนการในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร ให้ทุกครัวเรือนหันมาปลูกผักสวนครัว แปรรูปอาหาร เลี้ยงสัตว์ ผ่านการสนับสนุนจากภาครัฐ และผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะต้องเรียนรู้ สานต่อ และต่อยอดไปยังชาวบ้าน โดยการส่งเสริมให้ปลูกผักผลไม้ริมทาง ภายใต้ชื่อกิจกรรม ทางนี้มีผลผู้คนรักกัน โดยให้ทุกคนในชุมชนร่วมกันปลูกพืชผักผลไม้ริมทาง โดยนำกล้าพันธุ์ที่มีในพื้นที่ มาร่วมกันปลูกเพื่อเป็นคลังอาหารของชุมชน และเมื่อพืชผักผลไม้เหล่านี้โตขึ้น ทุกคนในชุมชนสามารถเก็บไปกินหรือนำไปประกอบอาหารได้เลย และต่อยอดไปยังพื้นที่ในบ้านของตนเอง รณรงค์ส่งเสริมให้กับทุกครัวเรือนมีคลังอาหาร ปลูกผักอย่างน้อย 30 ชนิดภายในภายในบ้านเพื่อลดรายจ่ายเพิ่มรายได้มีกินเหลือก็แบ่งปันและถ้ามีมากก็สามารถนำไปขายเพื่อเป็นรายได้เสริม ซึ่งกระบวนการจะต้องอาศัยผู้นำที่ทำอย่างสม่ำเสมอ และเป็นตัวอย่างไหนในชุมชนทำตามอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เกิดความมั่นคงทางอาหาร

3. การศึกษาเรื่องสถานการณ์ด้านความมั่นคงทางด้านอาหารของบ้านทิกะเปือ หมู่ที่ 5 ตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก พบว่า

จากการดำเนินการศึกษาจากกลุ่มศึกษาจำนวน 15 คน แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) กลุ่มผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่บ้านทิกะเปือ หมู่ที่ 5 ตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก 2) กลุ่มข้าราชการ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพบพระ จังหวัดตาก และ 3) ประชาชน/ตัวแทนกลุ่มอาชีพในพื้นที่บ้านทิกะเปือ หลังจากทีผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะเข้าไปมีบทบาทในการสร้าง ความมั่นคงทางด้านอาหาร บ้านทิกะเปือ หมู่ที่ 5 ตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก มีความสนใจในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร จากการที่เกือบทุกครัวเรือน มีการปลูกพืชผักสวนครัว การแปรรูปอาหาร และเลี้ยงสัตว์อยู่แล้ว จึงไม่เป็นการยากที่จะเข้าไปสนับสนุนและส่งเสริมให้ชาวบ้านหันมาปลูกผักสวนครัวตามกิจกรรมของกรมการพัฒนาชุมชน ซึ่งชาวบ้านมีความสนใจในกิจกรรม และผู้นำการเปลี่ยนแปลงมีความพร้อมที่จะพัฒนาหมู่บ้าน มีภาวะผู้นำ สามารถเชิญชวนชาวบ้านทุกหลังคาเรือน ปลูกผักอย่างน้อย 30 ชนิดเพื่อสร้างคลังอาหารในครัวเรือน อีกทั้งยังเชิญชวนให้ชาวบ้านสร้างคลังอาหารในชุมชน โดยการปลูกผักผลไม้ริมถนน ตามกิจกรรม ทางนี้มีผล ผู้คนรักกัน และสามารถเป็นต้นแบบให้ผู้นำชุมชน/หมู่บ้านอื่นๆ นำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดความมั่นคงทางด้านอาหาร

อภิปรายผล

1. บทบาทของผู้นำการเปลี่ยนแปลง ในการเสริมสร้างความความมั่นคงทางด้านอาหารของบ้านทิกะเปือ หมู่ที่ 5 ตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

การดำเนินงานในพื้นที่ใช้แนวทาง “ความต่อเนื่องคือพลัง” มีการขับเคลื่อนโดยผู้นำชุมชนเป็นแกนหลักในการติดตามและสนับสนุน มีการส่งเสริมให้มีการปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคง

ทางด้านอาหารอย่างต่อเนื่อง โดยกำหนดตำบลช่องแคบ ผู้ใหญ่บ้าน คณะกรรมการหมู่บ้าน ตลอดจนผู้นำการเปลี่ยนแปลงในพื้นที่บ้านทีกะเปือ หมู่ที่ 5 ตำบลช่องแคบ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ต่างเป็นผู้นำในการขับเคลื่อน ให้มีความต่อเนื่อง นอกจากนี้แล้วยังขยายผลไปยังหมู่บ้านอื่นๆ โดยใช้หลัก “ผู้นำต้องทำก่อน” และน้อมนำหลักการ “ระเบิดจากข้างใน” ของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ที่ทรงพระราชดำรัสตอนหนึ่งไว้ว่า “ต้องระเบิดจากข้างใน” หมายถึง ต้องมุ่งพัฒนาสร้างความเข้มแข็งให้คนและครอบครัวในชุมชนที่เข้าไปพัฒนา มีสภาพพร้อมที่จะรับการพัฒนาเสียก่อน แล้วจึงค่อยออกมาสู่สังคมภายนอก” มาเป็นแนวทางการดำเนินกิจกรรมในตำบลอีกด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ รัตติกรณ์ จงวิศาล (2566) ที่ได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง สรุปได้ว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (Transformational Leadership) หมายถึง ระดับพฤติกรรมที่ผู้นำแสดงให้เห็นในการจัดการหรือการทำงาน เป็นกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานหรือผู้ตาม โดยการเปลี่ยนสภาพหรือเปลี่ยนแปลงความพยายามของผู้ร่วมงานหรือผู้ตามให้สูงขึ้นกว่าความพยายามที่คาดหวัง พัฒนาความสามารถของผู้ร่วมงานหรือผู้ตามไปสู่ระดับที่สูงขึ้นและมีศักยภาพมากขึ้น ทำให้เกิดการตระหนักรู้ในการกิจและวิสัยทัศน์ของกลุ่ม จูงใจให้ผู้ร่วมงานหรือผู้ตามมองไกลเกินกว่าความสนใจของพวกเขาไปสู่ประโยชน์ของกลุ่ม หรือสังคม ซึ่งกระบวนการที่ผู้นำมีอิทธิพลต่อผู้ร่วมงานหรือผู้ตามจะกระทำโดยผ่านองค์ประกอบพฤติกรรมเฉพาะ 4 ประการ (4Is) คือ การมีอิทธิพลอย่างมีอุดมการณ์ การสร้างแรงบันดาลใจ การกระตุ้นทางปัญญา และการคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล

2. กระบวนการดำเนินงานของผู้นำการเปลี่ยนแปลง ที่ขับเคลื่อนให้บ้าน ทีกะเปือ หมู่ที่ 5 ตำบลช่องแคบ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก เกิดความมั่นคงทางด้านอาหาร

ผู้นำการเปลี่ยนแปลง มีกระบวนการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน และการพึ่งตนเอง ทำให้สามารถขับเคลื่อนกิจกรรมภายในชุมชนในลักษณะของหมู่บ้านที่มีขีดความสามารถในการสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร ดูแลคนในชุมชนได้ ด้วยหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ผู้นำเปลี่ยนแปลง มีการวางแผนการดำเนินงานอย่างรอบคอบทั้งในระยะสั้นและระยะยาวในการสร้างความมั่นคงทางอาหาร มีภาวะผู้นำ ส่งเสริมให้มีการพัฒนาหมู่บ้าน เพิ่มพูนทักษะ ความรู้ความสามารถของตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อต่อยอดและสนับสนุนชาวบ้านในการพัฒนาตนเอง มีความจริงใจและความรับผิดชอบต่อชุมชน และสังคม ตามหลักธรรมาภิบาล ให้ความสำคัญกับการพัฒนานวัตกรรม ส่งเสริมและสนับสนุนกับการพัฒนาสิ่งใหม่ โดยใช้ความรู้ที่มีและพัฒนาศักยภาพจากการอบรมจากภาครัฐ และจัดเวทีสำหรับการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หรือการประชุมร่วมกันเพื่อแบ่งปันองค์ความรู้ สร้างสรรค์สิ่งใหม่ มีการจัดการองค์ความรู้ทั้งจากภายในและภายนอกชุมชน ที่สามารถนำไปใช้หรือปฏิบัติงานได้จริง มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ เกิดประโยชน์สูงสุดต่อชุมชน จึงสอดคล้องกับแนวคิดของ กานตะวัน พรหมลาสา (2565) ได้ศึกษากระบวนการจัดการเครือข่ายชุมชน

เพื่อความมั่นคง ทางอาหาร เพื่อศึกษาปัจจัย เงื่อนไขความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรคของการจัดการ เครือข่ายชุมชนเพื่อความมั่นคง ทางอาหาร และเพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเครือข่ายชุมชนเพื่อความมั่นคงทางอาหาร ซึ่งใช้วิธีการวิจัยแบบ ผสมผสาน (Mixed Methods) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยเป็นการวิจัยในลักษณะของพหุเทศกรณี(Multisite Multi-case) ผ่านการศึกษาพบว่า กระบวนการจัดการ เครือข่ายชุมชนเพื่อความมั่นคงทางอาหาร ประกอบด้วย ขั้นตอนหลักถึง ปัญหาและสำนักรวมตัวเป็น เครือข่าย ขั้นสร้างพันธมิตรสัญญาร่วมกัน ขั้นการบริหารจัดการเครือข่าย ขั้นการพัฒนา ความสัมพันธ์ และขั้นการรักษาความสัมพันธ์และความต่อเนื่อง ส่วนปัจจัย เงื่อนไขความสำเร็จ ปัญหา อุปสรรคของ การจัดการเครือข่ายชุมชนเพื่อความมั่นคง ทางอาหาร คือ (1) ปัจจัย/เงื่อนไขความสำเร็จ ประกอบด้วย 1) ปัจจัยเงื่อนไขภายใน ได้แก่ วิกฤต/ปัญหาเกี่ยว ทรัพยากรธรรมชาติผู้นำ สมาชิกใน ชุมชน การบริหารจัดการที่ดีการมีส่วนร่วม ทุนชุมชน ผลประโยชน์/สิ่งจูงใจ การจัดการข้อมูล มี กิจกรรม แหล่งเรียนรู้ 2) ปัจจัยภายนอก ได้แก่การส่งเสริมสนับสนุนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อย่าง จริงจังและต่อเนื่อง (2) ปัจจัย/เงื่อนไขที่เป็นอุปสรรค ประกอบด้วย 1) ปัจจัยภายใน ได้แก่ สภาพแวดล้อม ของชุมชน ฐานะทางเศรษฐกิจ ความคิดและความเชื่อส่วนบุคคล การเข้าร่วมกิจกรรม ขาดงบประมาณ การศึกษา น้อย 2) ปัจจัยภายนอก ได้แก่ นโยบายของรัฐ อิทธิพลของกระแสสังคม และค่านิยมจากภายนอกชุมชน และรูปแบบการจัดการเครือข่ายควรประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ (1) รับรู้และตระหนักถึง สถานการณ์ที่กระทบต่อความมั่นคงทางอาหาร (2) วิเคราะห์สถานการณ์กำหนด เป้าหมายและสร้างกฎ ระเบียบ ร่วมกัน (3) การบริหารจัดการเครือข่ายและปฏิบัติตามแนวทาง ด้วยกัน (4) การพัฒนาและปรับวิถีชุมชน และ (5) การรักษาความต่อเนื่องและขยายกลุ่ม/เครือข่าย และองค์ประกอบที่สำคัญของรูปแบบการจัดการ เครือข่ายชุมชนเพื่อความมั่นคงทางอาหาร คือ 1) สมาชิก/ผู้นำ 2) เป้าหมาย/วัตถุประสงค์ 3) กิจกรรมของ เครือข่ายชุมชน 4) การบริหารจัดการ เครือข่าย 5) การประชาสัมพันธ์/การสื่อสาร และ 6) ทุน และสอดคล้องกับแนวคิดของรัตติกรณ จง วิศาล (2566) การที่ผู้นำประพฤติดีเป็นแบบอย่าง หรือเป็นโมเดลสำหรับผู้ตาม ผู้นำจะเป็นที่ยกย่อง เคารพนับถือ ศรัทธา ไว้วางใจ และทำให้ผู้ตามเกิดความภาคภูมิใจเมื่อร่วมงานกัน ผู้ตามจะพยายาม ประพฤติปฏิบัติเหมือนกับผู้นำและต้องการเลียนแบบผู้นำของเขา สิ่งที่ผู้นำต้องปฏิบัติเพื่อบรรลุถึง คุณลักษณะนี้ คือ ผู้นำจะต้องมีวิสัยทัศน์และสามารถถ่ายทอดไปยังผู้ตาม ผู้นำจะมีความสม่ำเสมอ มากกว่าการเอาแต่อารมณ์ สามารถควบคุมอารมณ์ได้ในสถานการณ์วิกฤต ผู้นำเป็นผู้ที่ไว้วางใจได้ว่าจะ ทำในสิ่งที่ถูกต้อง ผู้นำจะเป็นผู้ที่มศีลธรรมและมีจริยธรรมสูง ผู้นำจะหลีกเลี่ยงที่จะใช้อำนาจเพื่อ ผลประโยชน์ส่วนตน แต่จะประพฤติตนเพื่อให้เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นและเพื่อประโยชน์ของกลุ่ม ผู้นำ จะแสดงให้เห็นถึงความเฉลียวฉลาด ความมีสมรรถภาพ ความตั้งใจ การเชื่อมั่นในตนเอง ความแน่ว แน่นในอุดมการณ์ ความเชื่อและค่านิยมของเขา ผู้นำจะเสริมความภาคภูมิใจ ความจงรักภักดี และ

ความมั่นใจของผู้ตาม และทำให้ผู้ตามมีความเป็นพวกเดียวกันกับผู้นำ โดยอาศัยวิสัยทัศน์และการมีจุดประสงค์ร่วมกัน ผู้นำแสดงความมั่นใจช่วยสร้างความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกัน เพื่อการบรรลุเป้าหมายที่ต้องการ ผู้ตามจะเลียนแบบผู้นำและพฤติกรรมของผู้นำจากการสร้างความมั่นใจในตนเอง ประสิทธิภาพและความเคารพในตนเอง ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจึงรักษาอิทธิพลของตนในการบรรลุเป้าหมายและปฏิบัติภาระหน้าที่ขององค์กร

3. สถานการณ์ด้านความมั่นคงทางด้านอาหารของบ้านที่กะเป๋ หมู่ที่ 5 ตำบลช่องแคบ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก หลังจากที่ผู้นำการเปลี่ยนแปลงจะเข้าไปมีบทบาท ในการสร้างความมั่นคงทางด้านอาหาร

การปลูกผัก : ตามที่กรมการพัฒนาชุมชน ได้มีนโยบายให้สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดตาก และสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอบพพระ ส่งเสริมให้ประชาชนดำเนินกิจกรรมปลูกพืชผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร บ้านที่กะเป๋ หมู่ที่ 5 ตำบลช่องแคบ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ได้ดำเนินกิจกรรมดังกล่าวตามแนวทางของกรมฯ โดยการ “น้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สู่แผนปฏิบัติการ 90 วัน ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความมั่นคง ทางด้านอาหาร” ทั้งในระดับครัวเรือน และระดับกลุ่มอาชีพ ในช่วงวิกฤติการณ์การแพร่ระบาดของโควิด 19 โดยได้ดำเนินการส่งเสริมให้ประชาชนในพื้นที่ทุก ครัวเรือนปลูกผักสวนครัว อย่างน้อย 10 ชนิด คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์ ของครัวเรือนทั้งหมด ตาม แผนฯ ระยะที่หนึ่ง ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ระหว่างวันที่ 1 ก.ย. - 30 ธ.ค. 2566 นอกจากนี้ได้มี การสนับสนุนให้ประชาชน ได้มีการปลูกผักสวนครัว รั้วกินได้ ไว้บริเวณในครัวเรือน ในสถานการณ์ การ แพร่ระบาดของโรคโควิด-19 และก็มีมีการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวสม่ำเสมอ ต่อมาในระยะ ที่สอง จากข้อมูลแบบรายงานผล “น้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้า กรมสมเด็จพระ เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สู่แผนปฏิบัติการ 90 วัน ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความ มั่นคงทางอาหาร” ระยะที่ 2 สร้างวัฒนธรรมปลูกพืชผักประจำครัวเรือนพบว่าก่อนดำเนินโครงการ เสริมสร้างและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงฯ บ้านที่กะเป๋ หมู่ที่ 5 ตำบลช่องแคบ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก มีจำนวนครัวเรือน ทั้งหมด 85 ครัวเรือน จำนวน 94 ครัวเรือน คิดเป็น 90.42 เปอร์เซ็นต์ อ้างอิงจากแบบรายงานผล “น้อมนำแนวพระราชดำริของสมเด็จพระกนิษฐาธิราชเจ้ากรมสมเด็จพระ เทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี สู่แผนปฏิบัติการ 90 วัน ปลูกผักสวนครัว เพื่อสร้างความ มั่นคงทางอาหาร” ระยะที่ 2 สร้างวัฒนธรรมปลูกพืชผักประจำครัวเรือน จังหวัดตาก

หลังจากดำเนินโครงการเสริมสร้างและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลง สำนักงานพัฒนาชุมชน อำเภอบพพระ ร่วมกับบ้านที่กะเป๋ หมู่ที่ 5 ตำบลช่องแคบ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ขับเคลื่อน กิจกรรมดังกล่าว ให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ผ่านผู้เข้าร่วมโครงการเสริมสร้างและพัฒนาผู้นำ การเปลี่ยนแปลงฯ ในพื้นที่ รวมไปถึงจนถึงเครือข่ายผู้นำชุมชน ศูนย์ประสานงานองค์กรชุมชน ระดับ

ตำบล ผู้นำอาสาพัฒนาชุมชน อาสาพัฒนาชุมชน และองค์กรสตรี จากการติดตามสำรวจโดยเจ้าหน้าที่พัฒนาชุมชน พบว่า บ้านที่กะเป๋มี ครั้วเรือนที่ดำเนินการปลูกผักฯ รวมทั้งสิ้นจำนวน 94 ครั้วเรือน คิดเป็น 100 เปอร์เซ็นต์

การเลี้ยงสัตว์ : จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี พ.ศ. 2565 บ้านที่กะเป๋ หมู่ที่ 5 ตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก กลุ่มครั้วเรือนมีการประกอบอาชีพเกษตรกรรม โดยได้รับการสนับสนุนองค์ความรู้จากภาคีพัฒนา ต่างๆ ได้แก่ ที่ทำการปกครองอำเภอพบพระ สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพบพระ สำนักงานเกษตรอำเภอพบพระ หน่วยพัฒนาการเคลื่อนที่ กองร้อยตำรวจตระเวนชายแดน ศูนย์การศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอพบพระ และภาคีเครือข่ายอื่นๆ ส่งเสริมให้มีการทำเกษตรแบบครบวงจร ถึงแม้ว่าบ้านที่กะเป๋จะมีการประกอบอาชีพเกษตร ทำนาเป็นหลัก แต่ก็มีการส่งเสริมให้ทำการเกษตรแบบครบวงจร มีการปลูกพืชผักสวนครัว นอกเหนือจากฤดูกาลทำนา ตลอดจนถึงการเลี้ยงสัตว์เพื่อเป็นคลังอาหารของหมู่บ้าน เป็นการลดรายจ่ายเพิ่มรายได้ ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อให้ชาวบ้านมีรายได้ ทั้งในระยะสั้น (รายวัน) ระยะกลาง (รายเดือน) และระยะยาว (รายปี) เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพ สามารถบริหารจัดการรายรับรายจ่ายภายในครั้วเรือนได้

หลังจากดำเนินงาน ผู้นำชุมชนที่เป็นแบบอย่างให้กับประชาชน ในชุมชนและการติดตามสนับสนุนของผู้ว่าการเปลี่ยนแปลงตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก พบว่าในพื้นที่บ้านที่กะเป๋ หมู่ที่ 5 ตำบลช่องแคบ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก มีครั้วเรือนที่มีการเลี้ยงสัตว์เพื่อสร้างความมั่นคง ทางด้านอาหารอย่างต่อเนื่อง มากกว่าร้อยละ 90 ของจำนวนครั้วเรือนที่อาศัยอยู่จริง โดยสัตว์ที่ครั้วเรือนในชุมชนเลือกเลี้ยงเพื่อสร้างรายได้และลดรายจ่าย เช่น ไก่พันธุ์พื้นเมือง ไก่วง เป็ด หมู ปลา วัว และกบ เป็นต้น

การแปรรูป : บ้านที่กะเป๋ มีกลุ่มอาชีพดำเนินกิจกรรมแปรรูปผลผลิต ในชุมชน คือ กลุ่มแปรรูปอาหารทำแหนม กลุ่มแปรรูปอาหาร กลุ่มทอผ้า โดยวัตถุดิบส่วนใหญ่มาจากผลผลิต และปลูกในชุมชน (ชุมชนสีเขียวเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม) โดยหลังจากได้ดำเนินโครงการเสริมสร้างและพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงฯ ทางผู้นำและสมาชิกในชุมชนที่มีความสนใจ ได้รวมกลุ่มกันเพื่อฝึกอาชีพ “กลุ่มไข่เค็มสมุนไพร” เป็นการรับรู้และเพิ่มองค์ความรู้ให้กับ คนในชุมชน ในการแปรรูป/ถนอมอาหาร ไว้สำหรับเป็นคลังอาหารของบ้านยามจำเป็นอีกด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ มินตรา สารรักษ์ เสาวลักษณ์ แสนนาม (2563) ให้ความหมายของความมั่นคงทางอาหารใน ครั้วเรือน หมายถึง การที่คนในครอบครัวประกอบด้วยพ่อแม่ลูก และ คนอื่นที่อาจมีความสัมพันธ์กัน ทางสายเลือดหรือไม่ก็ได้อาศัยอยู่ ภายในบ้านหลังเดียวกัน มีรายได้ที่สามารถเข้าถึงอาหาร ได้อย่างเพียงพอ อาหารมีความปลอดภัย มีคุณค่าทาง โภชนาการเหมาะสมตามความต้องการตามวัย เพื่อการ มีสุขภาพที่ดี การที่ความมั่นคงด้านอาหารเป็นประเด็นในระดับสากลเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นการศึกษาถึง

ความมั่นคงด้านอาหารในครัวเรือนส่วนใหญ่จึงเป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านรายได้ของบุคคล และปัจจัยแวดล้อมต่าง ๆ ที่ส่งผลให้ครัวเรือนเกิดความไม่มั่นคงด้านอาหาร ดังเช่น ประชาชน บางส่วนยังมีรายได้ที่ไม่เพียงพอต่อการเข้าถึงอาหาร ทำให้ประชาชนมีการลด ปริมาณอาหารเพื่อให้ สมาชิกในครอบครัวได้รับประทานอาหารครบทุกมื้อ ดังนั้น บุคคลากรที่มีความ เกี่ยวข้องควร ส่งเสริมทักษะในการเพิ่มแนวทางการสร้างความมั่นคงทางอาหารเพิ่มมากยิ่งขึ้น เช่น การอบรมการ ประกอบอาชีพเสริม เพื่อให้ประชาชนมีความมั่นคงทาง อาหารที่เพิ่มมากยิ่งขึ้น และสอดคล้องกับ แนวคิดของ พลวัฒน์ ชุมสุข (2565) การสร้างความมั่นคงทางอาหารเพื่อพัฒนาอย่างยั่งยืนของ สังคมไทย ขึ้นอยู่กับบริบทของชุมชน ความพร้อมของประชากร และประโยชน์ที่ได้จากการสร้าง ความมั่นคงทางอาหาร ที่ชุมชนแต่ละแห่งมีบริบทที่แตกต่างกัน มีโครงสร้างและความปฏิสัมพันธ์ใน การสร้างเสริมความมั่นคงทางอาหาร ดังนี้ (1) มีอาหารพอเพียง มีอาหารพอเพียงทั้งในด้านปริมาณ และคุณภาพที่เหมาะสม (2) เข้าถึงอาหาร คนทุกคนเข้าถึงอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการได้ เพียงพอ (3) การใช้ประโยชน์จะเน้นการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพดีปลอดภัยไม่มีสารพิษ (4) มี เสถียรภาพทางอาหาร และมีความมั่นคง ยั่งยืนของอาหาร และมีคุณภาพของผลผลิตที่ได้รับ มาตรฐานที่มีคุณภาพสูง (5) กลุ่มเกษตรกร มีความสามัคคีร่วมกันคิด ร่วมสร้างสรรค์ผลงาน การเกษตร (6) อาหารในอนาคต จังหวัดพระนครศรีอยุธยาจะเป็นศูนย์รวบรวมอาหาร(คลังสินค้า) ที่ ใหญ่ที่สุด เป็นแหล่งกระจายอาหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ได้รับมาตรฐานที่มีคุณภาพสูง (7) มี รูปแบบการผลิตอาหาร กลุ่มวิสาหกิจชุมชน มีทั้งกลุ่มผลิตและแปรรูปผลผลิตกลุ่มเกษตรกรทำนา ปลุกข้าว กลุ่มเกษตรกรผลิตผัก มีการแปรรูป เช่น กลุ่มการแปรรูปข้าวเปลือกให้เป็นข้าวสาร กลุ่ม แปรรูปผลไม้ กลุ่มแปรรูปปลาอบแห้ง เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

1. การสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารในชุมชน จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยความร่วมมือ จากคนในชุมชน อาศัยกระบวนการของผู้นำที่ต้องเป็นคณริเริ่ม เป็นตัวอย่างในการทำกิจกรรม ดังนั้น ควรมีการปลูกฝังให้ครอบครัว ซึ่งเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดแต่ถือได้ว่าเป็นรากฐานของสังคมให้มีการตื่นตัว ในการสร้างความมั่นคงทางด้านอาหารในครัวเรือน ก็จะทำให้ชุมชนเกิดความมั่นคงทางด้านอาหารได้
2. บทบาทของผู้นำเป็นสิ่งสำคัญในการช่วยกระตุ้นให้เกิดความมั่นคงทางด้านอาหารใน ชุมชน ดังนั้นผู้นำชุมชนควรต้องเข้าใจและปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ของตนเองให้ดีที่สุด เพื่อที่จะได้ เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับชุมชน
3. ในการขับเคลื่อนงานต่างๆ จำเป็นอย่างยิ่งที่ต้องอาศัยหลัก “ความต่อเนื่องคือพลัง” มา ใช้ในการดำเนินงาน เพื่อให้เป้าหมายบรรลุผลสำเร็จในระยะยาว

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน. (2566). แผนหมู่บ้าน บ้านที่กะเป๋อ หมู่ที่ 5 ตำบลพบพระ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ปี 2566. ตาก. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอพบพระ
- กานตะวัน พรหมลาสา. (2565). การพัฒนารูปแบบการสร้างความมั่นคงทางอาหารในระดับครัวเรือนของเกษตรกรในเขตเมืองคำ แขวงเชียงขวาง สาธารณรัฐประชาธิปไตย ประชาชนลาว. ค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2566, <http://ir.mju.ac.th/dspace/bitstream/123456789/938/1/6201532009.pdf>
- โครงการสร้างนิเวศสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยดิจิทัล. (2566). โครงการสร้างนิเวศสู่ความเป็นมหาวิทยาลัยดิจิทัล. ค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2566, จาก <https://du-knit.org/%E0%B9%80%ณรงค์%20พิพัฒนาชัย>. (2566). กรอบยุทธศาสตร์การจัดการด้านอาหารฉบับใหม่ มุ่งไทยมั่นคงทางอาหารและโภชนาการเพื่อชาวไทยและชาวโลก. ค้นเมื่อ 26 ธันวาคม 2566, จาก https://oryor.com/media/newsUpdate/media_news/1169?ref=search
- ชนวันน์ ปิ่นแก้ว. (2564). โครงการเสริมสร้างและพัฒนาผู้นำ. ค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2566, สถาบันการพัฒนาชุมชน กรมการพัฒนาชุมชน
- ประเทศไทยกับการพัฒนาที่ยั่งยืน. (2564). เกี่ยวกับ SDGs. ค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2566, จาก <https://sdgs.nesdc.go.th/>
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. เล่ม 134 ตอนที่ 40 ก. หน้า 17. 6 เมษายน 2567. ค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2566, จาก <https://du-knit.org/%E0%B9%80%รัตติกรณ์%20จงวิศาล>. (2566). ภาวะผู้นำ: ทฤษฎี การวิจัย และแนวทางสู่การพัฒนา. ค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2566, จาก https://kukr.lib.ku.ac.th/kukr_es/index.php?/BKN_SOC/search_detail/result/19801
- สุทธิพงษ์ จุลเจริญ. (2564). ผู้นำการเปลี่ยนแปลงสร้างต้นแบบในการปลูกพืชผักสวนครัวเพื่อสร้างความมั่นคงทางอาหาร พร้อมจัดประกวดชิงรางวัลเพื่อเชิดชูเกียรติสร้างแรงจูงใจต่อการขับเคลื่อนงาน นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้น Change for Good สร้างชุมชนเข้มแข็ง และพึ่งตนเองได้. ค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2566, จาก <https://www.cdd.go.th/content/640215-2>
- อันโตนิโอ กูเตอร์เรส. (2564). UN เตือนระบบอาหารโลก กำลังแตกสลาย. ค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2566, จาก <https://biothai.net/food-security-situation/food-crisis/6038>
- Voice online. (10 มกราคม 2563). UN เตือนโลกจะเผชิญวิกฤตขาดแคลนอาหาร เลวร้ายสุดในรอบ 50 ปี. ค้นเมื่อ 25 ธันวาคม 2566, จาก <https://voicetv.co.th/read/DsSxBHCKA>

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก
PARTICIPATORY MANAGEMENT OF THE WOMEN'S DEVELOPMENT FUND IN
MUEANG TAK DISTRICT, TAK PROVINCE

จิรพัส ตาสุธา¹ และ อภิชาติ ดวงธิสาร²
Jirapat Tasupha¹ and Apichit Duangthisan²

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก 2) เพื่อศึกษาปัญหาหรืออุปสรรคการบริหารแบบมีส่วนร่วมของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก 3) เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค การบริหารแบบมีส่วนร่วมของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ศึกษาพื้นที่อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก โดยวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการศึกษาวิจัยโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งผู้วิจัยตัดสินใจเลือกผู้ให้สัมภาษณ์จากกลุ่มตัวอย่างผู้ที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรง และมีบทบาทต่อการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก 3 กลุ่ม ได้แก่ 1) ตัวแทนจากตัวแทนภาครัฐ จำนวน 5 คน 2) ตัวแทนเครือข่ายผู้นำสตรี จำนวน 10 คน และกลุ่ม 3) ตัวแทนสมาชิกกองทุนสตรี จำนวน 10 คน รวมทั้งหมด 25 คน

ผลการวิจัยพบว่า มีการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บริหารทรัพยากรมนุษย์ตามโครงสร้างที่ภาครัฐส่วนกลางกำหนดกรอบอัตรากำลังไว้ มีการดำเนินงาน วางแผนงานตามนโยบายของภาครัฐจากบนลงล่างและอาศัยการดำเนินงานโดยอ้างอิงบทบาทอำนาจหน้าที่จากส่วนกลางที่ได้กำหนดแนวทางไว้ บุคลากรการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆในพื้นที่ อย่างไรก็ตามแต่การบริหารจัดการหนี้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอเมือง จังหวัดตาก ก็ยังคงพบปัญหายอดหนี้ค้างชำระที่สูงขึ้นเมื่อพื้นที่ประสบปัญหาสถานการณ์การแพร่กระจายของโควิด-19 การระบาดของโรคโควิด-19 ของโค กระบือ และการเกิดอุทกภัย โดยพบปัญหาจากหลายปัจจัยได้แก่ ขาดการมีส่วนร่วม ขาดจิตสำนึกในการกู้เงิน ขาดการวางแผนงานการบริหารงานกองทุน ขาดภาวะผู้นำ เป็นต้น โดยแนวทางในการแก้ไขปัญหา คือ สร้างจิตสำนึกตระหนักรู้ในบทบาทหน้าที่ของตนเองทั้งภาครัฐ เครือข่ายผู้นำสตรี และลูกหนี้ มีการสร้างการรับรู้ เพิ่มพูนองค์ความรู้ พัฒนาตนเองเพื่อการแก้ไขปัญหาหนี้ค้างชำระที่สูงอย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การบริหารจัดการหนี้, กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี, การมีส่วนร่วม

¹ นักศึกษาหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Abstract

Research on Participatory Management of Women's Development Fund in Mueang Tak District, Tak Province The researcher has the following objectives: 1) To study the participatory management of the Women's Development Fund in Mueang Tak District, Tak Province 2) To study the problems or obstacles in the participatory management of the Women's Development Fund in Mueang Tak District, Tak Province 3) To study the guidelines for solving problems and obstacles in the participatory management of the Women's Development Fund in Mueang Tak District, Tak Province. The study area is Mueang Tak District, Tak Province. This research is a qualitative research using in-depth interviews. The researcher decided to select interviewees from a sample group of people who are directly involved and have a role in the operation of the Women's Development Fund in Mueang Tak District, Tak Province, 3 groups: Group 1, 5 representatives from government agencies; Group 2, 10 representatives from women's leader networks; and Group 3, 10 representatives from women's fund members, totaling 25 people

The research results is in the top-down approach to management cover for Human resource management follow by Organization Chart and policy from Central Administration. Using Integration to Determine Work with Other Departments. However, they are still have a problem in Thai Women Empowerment Funds Mueang Tak district, Tak province. The problem is High debt balance from COVID-19 situation in Thailand, the spread of lumpy skin disease and flooding. Moreover, there're the problem on each factors such as the Lack of participation, Lack of conscience for loaning money, Lack of Leadership. Problem solving is Cultivating good moral traits on responsibility role, knowledge improvement

Keywords: Debt Management, women funds, community participation

บทนำ

การแพร่กระจายของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด-19 (Covid-19) เมื่อปลายปี พ.ศ. 2562 ได้ลุกลามไปทั่วโลกเมื่อต้นเดือนมกราคม พ.ศ. 2563 ซึ่งเป็นการระบาดครั้งใหญ่ที่สร้างผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจและการดำรงวิถีชีวิตทำให้ผู้คนเกิดความวิตกกังวลไปทั่วโลกหลายธุรกิจได้รับผลกระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมจนนำไปสู่ปัญหาการว่างงานของหลายอาชีพ รวมถึงการปิดตัวลงของกิจการและกลายเป็นหนี้สินในที่สุด ทำให้รัฐบาล หน่วยงานภาครัฐต้องเข้ามาแก้ไขปัญหาดังกล่าวอย่างเร่งด่วนด้วยการช่วยเหลือ สนับสนุน เยียวยาประชาชน ที่ได้รับผลกระทบ ผ่านนโยบายการช่วยเหลือตามโครงการต่าง ๆ มากมาย จนถึงปัจจุบันผลกระทบจากเชื้อไวรัส โควิด-19 ยังคงหลงเหลืออยู่ซึ่งรวมถึงผลกระทบจากโรคลัมปีสกินที่ระบาดในโค กระบือ และยังเกิดวิกฤตอุทกภัยน้ำท่วมในปี 2566 จึงมีแนวทางการบริหารจัดการหนี้ของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรมการพัฒนาชุมชนในการกำหนดแนวทางหรือมาตรการเข้ามาช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาการชำระหนี้ให้แก่สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี โดยการกำหนดมาตรการชั่วคราว พักชำระหนี้ให้แก่สมาชิกลูกหนี้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีที่ประสบอุทกภัย โดยลูกหนี้ที่ไม่เคยพักชำระหนี้เข้าร่วมพักชำระหนี้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี โดยมีอายุบังคับ 30 วัน ตามประกาศตั้งแต่วันที่ 23 มีนาคม 2566 เป็นต้นมาและการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขเกี่ยวกับการลดอัตราดอกเบี้ยและอัตราดอกเบี้ยผิดนัดกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เข้ามาใช้เป็นแนวทางในการช่วยเหลือสมาชิกลูกหนี้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ด้วย (กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรมการพัฒนาชุมชน, 2566)

กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย เป็นกองทุนเงินทุนหมุนเวียนดอกเบี้ยต่ำในการสร้างโอกาสให้สตรีเข้าถึงแหล่งทุนสำหรับการลงทุน เพื่อพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ และเป็นแหล่งเงินทุนเพื่อการสนับสนุนโครงการอื่น ๆ สำหรับการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพสตรีและเครือข่ายสตรี ในการเฝ้าระวังและดูแลปัญหาของสตรี ตลอดจนการช่วยเหลือเยียวยาสตรีที่ประสบปัญหาในทุกรูปแบบ โดยมีเงื่อนไขจะต้องเป็นสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี รวมกลุ่มกันตั้งแต่ 3 คนขึ้นไปและไม่เกิน 5 คน ทุนเงินไม่เกิน 200,000 บาท โดยคิดดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 0.10 บาทต่อปี (จากเดิมร้อยละ 3 บาทต่อปี) มีกำหนดชำระคืนภายใน 2 ปี โดยแบ่งการชำระออกเป็น 4 งวดซึ่งสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจะต้องเขียนโครงการเสนอผ่านสำนักงานพัฒนาชุมชนโดยให้คณะกรรมการระดับอำเภอและระดับจังหวัดพิจารณาอนุมัติโครงการ (กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรมการพัฒนาชุมชน, 2566)

อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก เป็นอีกหนึ่งอำเภอที่ได้รับผลกระทบจากการแพร่กระจายของโควิด-19 การระบาดของโรคลัมปีสกิน ของโค กระบือ และการเกิดอุทกภัย จึงทำให้การชำระหนี้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีมีปัญหา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ที่กู้มาเพื่อประกอบอาชีพหรือต่อยอดอาชีพในการสร้างงาน สร้างรายได้ให้แก่สมาชิกสตรีในอำเภอ

เมืองตาก สมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีแต่ละกลุ่มจึงได้เสนอโครงการด้านส่งเสริมและพัฒนาอาชีพต่อคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีแต่ละตำบลและคณะกรรมการกลั่นกรองและติดตามการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอเมืองตาก เพื่อยุ้มนเงินกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในการนำไปลงทุนเพิ่มรายได้ให้แก่ครอบครัว เช่น โครงการเลี้ยงวัว โครงการปลูกผักปลอดสารพิษ และโครงการจักสาน และผลกระทบหลังจากการแพร่กระจายของโควิด-19 ในช่วงปี 2563 เป็นต้นมา การระบาดของโรคลัมปีสกิน และการเกิดอุทกภัย ทำให้การดำเนินกิจกรรมของกลุ่มสมาชิกสตรีเริ่มติดขัด ขาดการติดต่อสื่อสารกันในด้านการบริหารจัดการหนี้ของกลุ่ม ขาดรายได้จากการประกอบอาชีพหลัก และมีภาระค่าใช้จ่ายในชีวิตประจำวันมากขึ้น ส่งผลทำให้ไม่มีเงินมาชำระหนี้กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตรงตามกำหนดเวลา ส่งผลให้อำเภอเมืองตากได้กลายเป็นพื้นที่ที่มีปัญหาหนี้ค้างชำระของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีสูงขึ้น จากฐานข้อมูลในระบบ SARA (Smart Account Receivable Application) โปรแกรมจัดการทะเบียนลูกหนี้ ซึ่งผลการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก มีหนี้ค้างชำระเพิ่มขึ้น จากปี พ.ศ. 2565 จำนวน 88,586 บาท รวมหนี้เกินกำหนดชำระทั้งสิ้นในปี พ.ศ. 2566 เป็นจำนวนเงิน 1,150,638 บาท จากยอดเงิน 1,062,052 บาท ทำให้สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบดูแลกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในพื้นที่ ต้องเข้ามามีบทบาทสำคัญในการวางแผนทางการบริหารจัดการหนี้และการติดตามหนี้ของสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก เพื่อหาแนวทางในการผ่อนชำระหนี้ร่วมกับสมาชิกกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีให้มีความสามารถในการชำระหนี้ให้ครบตามจำนวนยอดเงินที่ต้องชำระในแต่ละงวดรวมดอกเบี้ยให้ทันในห้วงระยะเวลาตามแนวทางของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรมการพัฒนาชุมชน กำหนด (สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดตาก, 2566)

ดังนั้น จากสภาพปัญหาดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัย สนใจศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก เพื่อศึกษาปัญหาหรืออุปสรรคการมีส่วนร่วมการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก และเพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการมีส่วนร่วมการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาปัญหาหรืออุปสรรคการบริหารแบบมีส่วนร่วมของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก

3. เพื่อศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการบริหารแบบมีส่วนร่วมของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาสรุปได้ดังนี้ คือ 1) แนวคิดการจัดการภาครัฐ คือ แนวทางการบริหารที่ให้ความสำคัญกับความเป็นพลเมืองที่มีทั้งสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ และเรียกร้องให้ข้าราชการต้องรับใช้พลเมือง โดยต้องคิดเสมอว่าพลเมืองคือเจ้าของประเทศ เน้นให้ข้าราชการต้องให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของพลเมืองเป็นลำดับแรก และต้องให้พลเมืองมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือและร่วมรับผิดชอบการจัดการภาครัฐ คือ การบริหารที่ทุกหน่วยงานทำงานแบบมุ่งเน้นผลงานตามยุทธศาสตร์เป็นหลัก เป็นการทำงานหลายหน่วยงาน โดยอาศัยความเชี่ยวชาญและความชำนาญของแต่ละหน่วยงานที่แตกต่างกันเฉพาะด้าน ทำงานภายใต้เป้าหมายและวัตถุประสงค์หลักของยุทธศาสตร์เดียวกัน โดยร่วมกันคิด ร่วมกันทำ โดยใช้ทรัพยากรร่วมกัน เพื่อให้บรรลุผลตามยุทธศาสตร์ มุ่งสู่ผลสำเร็จและเป้าหมายของงานร่วมกัน เพื่อก่อให้เกิดความประหยัด เสริมสร้างประสิทธิผลและประสิทธิภาพของการดำเนินงานเป็นหลัก ทั้งในลักษณะของการทำงานข้ามกระทรวง รวมทั้งการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนและภาคประชาชนที่เกี่ยวข้องมาร่วมทำงานกันในระบบเครือข่าย 2) แนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ ปรัชญาในการดำเนินชีวิต เพื่อให้สามารถปรับตัวรับการเปลี่ยนแปลงต่อสถานการณ์โลกในปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา มุ่งเน้นการพึ่งตนเองโดยยึดหลักความพอประมาณ ความมีเหตุผล มีภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี บนเงื่อนไขการมีความรู้คู่คุณธรรม ซึ่งจะนำไปสู่ชีวิตที่สมดุล มั่นคงและยั่งยืน เป็นกระแสการพัฒนาทางเลือกรูปแบบหนึ่งที่เหมาะสมกับสังคมไทย 3) แนวคิดการพัฒนาระบบหลัก คือ การพัฒนาไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ เป็นการพัฒนาที่ไม่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ก่อให้เกิดปัญหาต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเมือง และที่สำคัญที่สุดคือศีลธรรม จริยธรรม การใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย เป็นการพัฒนาที่ไม่ยั่งยืน 4) แนวคิดการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งและยั่งยืน คือ ทุกภาคส่วนต้องทำให้เกิดความสมดุลและการเชื่อมโยงระหว่างมิติทางด้านเศรษฐกิจ มิติทางด้านสังคม มิติทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มิติทางด้านการเมืองการปกครอง และที่สำคัญคือ คนในชุมชนจะต้องมีสติ ไม่มีความโลภ ไม่มีกิเลสตัณหา ใช้สติในการดำเนินชีวิตอย่างรอบคอบท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงทางสังคม แนวคิดชุมชนเข้มแข็ง คือ การสร้างชุมชนเข้มแข็งให้มีความเป็นอยู่ที่ดี มีสภาพเศรษฐกิจที่ไม่เป็นหนี้เป็นสิน และอยู่อย่างพึ่งพาตนเองได้ รวมถึงการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันสำหรับสมาชิกในชุมชน แนวทางหนึ่งคือการน้อมนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักในการดำรงชีวิต 5) แนวคิดชุมชนมีความสุข คือ การนำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขก็คือการจำกัดความยากจน การนำหลักปรัชญา

เศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ ทั้งความเหมาะสมพอควร ความมีเหตุมีผล ความมีภูมิคุ้มกัน ความมีจิตสาธารณะ ความรู้รักสามัคคี และมีจิตสาธารณะ 6) งานวิจัยของประเวศ วะสี (2553), เสรี พงศ์พิศ (2554), สุวิทย์ เมษินทรีย์ (2560), บรรเลง อินทร์จันทร์ (2561), วิไลวัจน์ ฤกษ์ขณะภูติ (2561), วินิจ ฝาเจริญ (2565) และสำนักงานคณะกรรมการพิจารณาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2560)

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (key information) จำนวนทั้งสิ้น 25 คน เพื่อให้ได้ข้อมูล โดยคำถามจะมีลักษณะของคำถามแบบปลายเปิด (Open-ended Question) โดยกลุ่มตัวอย่างที่เลือกสัมภาษณ์ได้คือ ตัวแทนภาครัฐ ตัวแทนผู้นำสตรี และสมาชิกกลุ่มสตรี ที่มีความเกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี และมีขอบเขตด้านพื้นที่ศึกษาคือพื้นที่อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก

การเก็บข้อมูลสามารถจำแนกได้ตามขั้นตอน 2 ลักษณะ 1) การศึกษาวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับบริหารจัดการหนี้ ปัจจัยที่มีผลต่อการค้างชำระหนี้ การดำเนินงานกองทุน เพื่อทำความเข้าใจถึงความหมายและลักษณะของการบริหารจัดการหนี้ การดำเนินงานกองทุน การมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำ รวมไปถึงการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับพื้นที่ศึกษา คือ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก 2)การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) เป็นวิธีที่สามารถระบอบความคิด ทศนคติและประเด็นคำถามในประเด็นการสัมภาษณ์จากผู้ให้ข้อมูลหลัก (key information)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักและการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ซึ่งผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อนำเสนอผลการวิจัยและผลสรุปของการวิจัย เป็นการขอความคิดเห็นเบื้องต้นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ภายหลังจากการแพร่กระจายของ โควิด-19 การระบาดของโรคลัมปัสกิน และการเกิดอุทกภัย ในปี พ.ศ.2566 ของสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก โดยการใช้กระบวนการกำหนดแบบสอบถามเพื่อใช้ในการสอบถามกลุ่มตัวอย่างโดยอาศัยแนวคิดจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องและการสัมภาษณ์แบบปลายเปิด ซึ่งเป็นกระบวนการวิจัยที่มีการยืดหยุ่นและเปิดกว้าง

ประเด็นคำถามในการสัมภาษณ์ มีความสำคัญและสอดคล้องกับกรอบแนวคิด โดยเป็นคำถามในลักษณะ การสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) ผู้วิจัย จะกำหนดคำถามไว้ก่อนล่วงหน้า เพื่อเป็นแนวทางในการสัมภาษณ์ (Interview Guide) คือเป็นคำถามที่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์สามารถตอบหรือบรรยายข้อมูลได้อย่างละเอียด รวมถึงแสดงความคิดเห็นได้

อย่างเป็นอิสระในประเด็นต่างๆ เพื่อนำมาถอดกระบวนความคิด และทัศนคติ และนำข้อมูลมาสรุปอภิปรายผลต่อไป

หลังจากผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือสำเร็จ ต้องมีกระบวนการตรวจสอบคุณภาพที่จะทำให้ผู้วิจัยเกิดความเชื่อมั่น หากพบข้อบกพร่องในเครื่องมือ จะต้องมีการนำมาปรับปรุงแก้ไขให้แล้วเสร็จก่อนนำไปใช้ในการวิจัย ผู้วิจัยจึงต้องใช้วิธีการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ คือ การตรวจสอบแบบสามเส้า

1. การตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้าด้านข้อมูลเป็นการตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูลในด้านเวลา สถานที่ และบุคคล เพื่อพิจารณาว่า เมื่อเก็บข้อมูลต่างเวลา ต่างสถานที่ และผู้ให้ ข้อมูลต่างคน แล้วข้อมูลจะมีความสอดคล้องกัน

2. การตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านผู้วิจัยเป็นการตรวจสอบข้อมูล หากมีการเปลี่ยน ผู้เก็บข้อมูลแล้วข้อมูลที่ได้นั้นมีความสอดคล้องกัน

3. การตรวจสอบข้อมูลสามเส้าด้านวิธีการเป็นการตรวจสอบข้อมูลที่ได้จากวิธีการเก็บข้อมูล 3 วิธีที่ต่างกันแล้วข้อมูลที่ได้นั้นมีความสอดคล้องกัน เช่นการใช้วิธีสังเกต การสัมภาษณ์ และการใช้เอกสารในการศึกษาข้อมูลประกอบ นอกจากนี้ยังมีการตรวจสอบเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ เพื่อให้ประเด็นคำถามมีความกระชับ ชัดเจน เพียงพอต่อการนำข้อมูลมาสู่ขั้นตอนการอภิปรายผล

4. ผู้วิจัยได้ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบแบบสัมภาษณ์เชิงลึกว่ามีความสอดคล้องระหว่างคำถามกับวัตถุประสงค์ แล้วนำมาคำนวณค่าความเที่ยงตรงมีความเชื่อถือได้ในระดับค่าคะแนนที่ 1.0

ผู้วิจัยใช้วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) และการวิจัยเชิงเอกสาร ร่วมกับการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ในข้อคำถามที่วางไว้ เพื่อนำไปสู่การตอบคำถามวิจัยและวัตถุประสงค์วิจัยที่ต้องการจะศึกษาเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก เพื่อหาแนวทางการบริหารจัดการกองทุน โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาทำการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ประมวลผลสังเคราะห์และนำข้อมูลที่ได้มาเขียนเป็นรายงานสรุปผลการวิจัย โดยข้อมูลการวิจัยสามารถนำไปปรับใช้ในโครงสร้างการบริหารงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก เพื่อให้เกิดการพัฒนาและต่อยอดเป็นองค์กรที่สามารถบริหารจัดการหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ผลการวิจัย

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 51-60 ปี คิดเป็นร้อยละ 48 รองลงมาคืออายุระหว่าง 41-50 ปี คิดเป็นร้อยละ 32 รองลงมาคืออายุระหว่าง 61 ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 12 รองลงมาคืออายุ 31-40 ปี คิดเป็นร้อยละ 8 และไม่มีผู้ให้สัมภาษณ์ที่อายุช่วงระหว่าง 20-30 ปี ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 0 ด้านสถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่ได้แก่ สถานภาพ สมรส คิดเป็นร้อยละ 72 รองลงมาได้แก่ สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 20 และ สถานภาพหย่า/หม้าย/แยกกันอยู่ คิดเป็นร้อยละ 8 ด้านระดับการศึกษาของผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่คือ ระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 52 รองลงมาได้แก่ระดับมัธยม/ปวช./ปวส. คิดเป็นร้อยละ 32 และระดับประถมศึกษาคิดเป็นร้อยละ 16 ด้านอาชีพอื่นๆ คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมาคืออาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 32 รองลงมาคืออาชีพด้านนครกรรม คิดเป็นร้อยละ 8 รองลงมาคืออาชีพด้านหัตถกรรม คิดเป็นร้อยละ 8 รองลงมาคืออาชีพด้านอุตสาหกรรม คิดเป็นร้อยละ 4 รองลงมาคืออาชีพ ด้านพาณิชยกรรมและอาชีพบริการ คิดเป็นร้อยละ 4 และอาชีพด้านศิลปกรรม คิดเป็นร้อยละ 4 และด้านรายได้ต่อเดือนผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน 10,001-20,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 60 รองลงมารายได้ไม่เกิน 10,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 32 รองลงมารายได้ 20,001-30,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 4 และรายได้ 30,000 บาทขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 4

สมาชิกกลุ่มบทบาทสตรีมีปัญหาการชำระหนี้ที่เกิดจากการกู้ยืมเงินนอกระบบและการลงทุนเกินตัว ส่วนใหญ่กลุ่มมีรายได้ไม่เพียงพอที่จะชำระหนี้ สมาชิกมีปัญหาด้านครอบครัวและการบริหารจัดการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรียังมีข้อจำกัดในการติดตามและควบคุมหนี้ค้างชำระ

แนวทางแก้ไขปัญหาคือควรมีนโยบายและมาตรการที่มาจากการประชุมรับฟังการปัญหาหนี้ค้างชำระและการบริหารจัดการหนี้ที่แท้จริงของผู้ปฏิบัติงานระดับพื้นที่ โดยมีการมีส่วนร่วมจากภาครัฐและเครือข่ายผู้นำสตรี และสมาชิกกลุ่มกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในอำเภอเมืองตาก โดยการสร้างความรู้และเข้าใจในการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี และการบริหารจัดการหนี้และการมีส่วนร่วมในการติดตามและควบคุมหนี้ค้างชำระ และการสร้างจิตสำนึกให้กับผู้กู้ยืมเงินตระหนักถึงความรับผิดชอบตนเองและต่อสังคม โดยการใช้เงินกู้ยืมอย่างรู้คุณค่าและต้องนำมาชำระคืนให้ตรงตามกำหนดชำระ และการสร้างจิตสำนึกปัญหาเชิงพฤติกรรม ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย โดยการอย่าใช้เงินฟุ่มเฟือยและใช้เงินเกินตัว และการสร้างความรู้ทางด้านการวางแผนการเงิน โดยการเริ่มจากการทำได้ง่ายๆคือการสร้างวินัยการออม และการปลูกฝังการทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ที่จะให้เห็นพฤติกรรมค่าใช้จ่ายที่เป็นต้นเหตุของปัญหา โดยเป้าหมายคือการสร้างความรู้ ทักษะและขีดความสามารถต่อการพัฒนาความสามารถ

จากการวิเคราะห์สามเส้าของ 1) ผลการศึกษาสถานการณ์การบริหารแบบมีส่วนร่วมของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตากในปัจจุบัน ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า

คำสัมภาษณ์ที่ได้เก็บข้อมูลมาจาก 3 กลุ่มสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกล่าวคือกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เป็นนโยบายที่สำคัญของรัฐบาล เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนแบบดอกเบี้ยต่ำหรือปลอดดอกเบี้ย ในการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ เพื่อการพัฒนาไปสู่การสร้างสวัสดิภาพ และสวัสดิการให้แก่สตรี รวมถึงการพัฒนาศักยภาพสตรี และเครือข่ายสตรี การพัฒนาบทบาทสตรี การสร้างภาวะผู้นำ และการคุ้มครองและพิทักษ์สิทธิ ทั้งนี้ รัฐบาลมุ่งเน้นที่จะทำงานร่วมกับองค์กรสตรีตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับประเทศ โดยมีกลไกการขับเคลื่อนกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี 8 ระดับในการขับเคลื่อนงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี

2) ผลการศึกษาปัญหาหรืออุปสรรค ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า คำสัมภาษณ์ที่ได้เก็บข้อมูลมาจาก 3 กลุ่มสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกล่าวคือ ปัจจัยที่เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาการดำเนินงานกองทุนส่งผลให้ยอดหนี้ค้างสูงชันคือปัญหาที่ตัวบุคคลเป็นหลัก ซึ่งมีปัญหาทุกระดับได้แก่ ภาครัฐ เครือข่ายผู้นำสตรี และ สมาชิกผู้กู้

3) ผลการศึกษาแนวทางในการแก้ไขปัญหาและอุปสรรค ผู้วิจัยสามารถสรุปได้ว่า คำสัมภาษณ์ที่ได้เก็บข้อมูลมาจาก 3 กลุ่มสอดคล้องกับงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และสอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกล่าวคือ สิ่งที่สำคัญในการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีคือ “คน” ในทุกระดับ โดยผู้นำถือว่าเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อน เป็นผู้ที่สามารถนำกลุ่มไปสู่จุดมุ่งหมายที่ต้องการได้ ต้องการความสำคัญกับการจัดการคน จึงจะสามารถทำให้แก้ไขปัญหาและอุปสรรคการดำเนินงานกองทุนได้

อภิปรายผล

ผู้วิจัยพบว่าการบริหารกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี บริหารทรัพยากรมนุษย์ ตามโครงสร้างที่ภาครัฐส่วนกลางกำหนดกรอบอัตรากำลังไว้ มีการดำเนินงาน วางแผนงาน ตามนโยบายของภาครัฐจากบนลงล่างและอาศัยการดำเนินงานโดยอ้างอิงบทบาทอำนาจหน้าที่จากส่วนกลางที่ได้กำหนดแนวทางไว้ บูรณาการการทำงานร่วมกับหน่วยงานอื่นๆในพื้นที่ อย่างไรก็ตามแล้วแต่การบริหารจัดการนี้ กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีอำเภอเมือง จังหวัดตาก ก็ยังคงพบปัญหาหนี้ค้างชำระที่สูงขึ้นเมื่อพื้นที่ประสบปัญหาสถานการณ์การแพร่กระจายของโควิด-19 การระบาดของโรคลัมปีสกิน ของโค กระบือ และการเกิดอุทกภัย สอดคล้องกับแนวคิดการนำนโยบายไปปฏิบัติ (จุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์, 2564) ซึ่งหมายถึง การแปลงวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในนโยบาย ซึ่งอาจเป็นกฎหมายหรือคำสั่งของรัฐบาล หรือคณะรัฐมนตรีให้เป็นแนวทาง แผนงาน โครงการ กิจกรรมที่เป็นรูปธรรมประกอบด้วยการจัดหาทรัพยากรต่างๆ เพื่อดำเนินการสำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ การวางแผนโครงการเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ โดยการนำนโยบายไปปฏิบัติแบบบนลงล่างประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 2 ขั้นตอน ได้แก่

1) ขั้นตอนระดับมหภาค ได้แก่ รัฐบาลส่วนใหญ่เน้นรูปแบบรัฐบาลที่มีการใช้อำนาจอธิปไตยแบบรวมอำนาจ การนำนโยบายไปปฏิบัติจึงเป็นการรวมอำนาจไว้ที่หน่วยระดับชาติหรือระดับมหภาค ซึ่งมีบทบาทเป็นผู้ควบคุมการเปลี่ยนแปลงนโยบายให้เป็นแนวทาง แผนงาน โครงการ โดยใช้อำนาจขนาดใหญ่ หรือองค์การแบบราชการซึ่งมีสายบังคับบัญชาหลายขั้นตอน แบ่งอำนาจลดหลั่นกันลงไป แต่การควบคุมและการตัดสินใจเด็ดขาดอยู่ที่หน่วยงานระดับชาติ การเปลี่ยนนโยบายไปสู่ภาคปฏิบัติระดับมหภาคประกอบด้วย นโยบาย(Policy) แผน(Plan) แผนงาน (Program) โครงการ(Program) กิจกรรม(Activity) และงาน(Activity)

2) ขั้นตอนระดับจุลภาคหรือขั้นตอนระดับภูมิภาคประกอบด้วย 3 ขั้นตอน

2.1) ขั้นการระดมพลัง

2.2) ขั้นตอนปฏิบัติจริง

2.3) ขั้นการสร้างความเป็นปึกแผ่น

ปัญหาหรืออุปสรรคการบริหารแบบมีส่วนร่วมของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ผู้วิจัยพบปัญหาด้านต่างๆ ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

2.1 ปัญหาภาครัฐ ได้แก่เจ้าหน้าที่กองทุนส่วนกลางลาออกบ่อยส่งผลให้การทำงานไม่ต่อเนื่อง ไม่มีการสอนแผนงาน ทำให้เกิดปัญหาการประสานงาน ข้าราชการไม่เพียงพอ รับผิดชอบงานหลายด้าน และมีภาระงานในพื้นที่มาก การสร้างการรับรู้ช่องทางการประชาสัมพันธ์งานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรียังไม่ทั่วถึง

2.2 ปัญหาเครือข่ายผู้นำสตรี ได้แก่ ปัญหาการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพและขาดภาวะผู้นำ เนื่องจากผู้นำสตรีบางท่านมีบทบาทหน้าทำงานในการเป็นคณะกรรมการหลายกลุ่ม ติดภารกิจงานบ้านต้องดูแลสมาชิกในครอบครัว มีความขัดแย้งระหว่างกรรมการกับสมาชิก ผู้นำสตรีบางท่านขาดความเข้าใจในวัตถุประสงค์กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีซึ่งเป็นหัวใจหลักของการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ขาดความต่อเนื่องการประชุมคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี ผู้นำสตรีบางท่านขาดความเข้าใจมุมมองเชิงระบบไม่สามารถโน้มน้าวและเชื่อมโยงให้คนในทีมมองภาพเดียวกันและขับเคลื่อนภาพนั้นออกมาเพื่อผลักดันยุทธศาสตร์ให้เป็นแนวปฏิบัติที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันได้

2.3 ปัญหาสมาชิกลูกหนี้ผู้กู้ ได้แก่ ขาดความสามารถในการชำระหนี้ ขาดจิตสำนึกในการใช้เงินกู้ตรงตามวัตถุประสงค์ ขาดวินัยทางการเงิน ขาดการวางแผนการใช้เงิน ขาดการออม ไม่มีการทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย ขาดการมีส่วนร่วมกับเครือข่ายสตรี มีปัญหาการกู้หนี้สินจากแหล่งอื่น รวมถึงลูกหนี้ขาดสภาพคล่องทางการเงินเมื่อเกิดสถานการณ์ฉุกเฉินทางธรรมชาติ โรคระบาด และสภาวะทางเศรษฐกิจ

3. แนวทางการแก้ไขปัญหาและอุปสรรคการบริหารแบบมีส่วนร่วมของกองทุนพัฒนา
บทบาทสตรี ในเขตอำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ผู้วิจัยพบแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆ
ซึ่งสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

3.1 ด้านการมีส่วนร่วม

1) ภาครัฐควรมีการวางแผนและวางนโยบายการดำเนินงานจากปัญหา ที่แท้จริงที่เกิดขึ้น
ในพื้นที่ โดยมีการประชุมและวางแผนร่วมกับเจ้าหน้าที่ระดับพื้นที่เพื่อวางแผนการทำงานที่แม่นยำ
ตรงจุด มีการบูรณาการการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย เช่น เครือข่ายสตรี ท้องถิ่น ผู้นำชุมชน เพื่อ
กระจายงานให้มีการแก้ไขปัญหาที่รวดเร็ว ตรงจุด อีกทั้งยังเป็นการแก้ไขปัญหาภาระงานล้นมือของ
เจ้าหน้าที่ ข้าราชการในสำนักงานได้

2) เครือข่ายผู้นำสตรี ต้องเสริมสร้างการมีส่วนร่วมโดยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน
ของเครือข่ายสตรี โดยการจัดอบรมโครงการต่างๆที่เป็นการพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายผู้นำสตรี
เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาวิสัยทัศน์ของผู้นำสตรี เสริมสร้างความรู้ ทักษะและขีดความสามารถ
ต่อการพัฒนาความเป็นผู้นำสตรีในการขับเคลื่อนงานบริหารจัดการนี้กองทุนฯ เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้
ค้ำชำระที่สูงขึ้นให้สำเร็จตามเป้าหมาย

3) สมาชิกผู้กู้ สร้างการมีส่วนร่วมโดยการจัดการประชุมให้ความรู้อบรมด้านต่างๆ เพื่อให้
เกิดการพบปะ เพื่อหาสาเหตุที่แท้จริงของการค้างชำระหนี้ และหาแนวทางการแก้ไขปัญหาค้างชำระ
หนี้ร่วมกับเครือข่ายสตรี เจ้าหน้าที่ของภาครัฐ

สอดคล้องกับแนวคิดของ อุบลวรรณ ภวกันันท์, 2565 ที่ได้ให้แนวคิดว่าการมีส่วนร่วม
คือ การกระทำของบุคคลหรือกลุ่มที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนได้ส่วนเสียกับผลประโยชน์
ของประชาชนเป็นหลัก ได้แก่ การร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมประเมินผล
ซึ่งรัฐเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องต่างๆ มากขึ้น ซึ่งรัฐจะเป็นผู้ออกแบบ
การมีส่วนร่วมนั่นเอง เพียงแต่ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมเท่านั้น ซึ่งการมีส่วนร่วมนี้จะมี
ประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใด ก็ขึ้นอยู่กับกิจกรรมการมีส่วนร่วมนั้นว่ามีความสำคัญและเป็น
ประโยชน์ในภาพรวมต่อประชาชนมากน้อยเพียงใด

3.2 ด้านการจัดการความรู้

1) ภาครัฐ เสริมสร้างบุคลากรให้มีความรู้และความพร้อมในการช่วยเหลือ สนับสนุน
สมาชิกเมื่อประสบปัญหาเจอสถานการณ์ฉุกเฉิน เช่น ภัยพิบัติทางธรรมชาติ โรคระบาด เป็นต้น

2) เครือข่ายผู้นำสตรี ส่งเสริมสนับสนุน ให้ความสำคัญในเรื่องของการศึกษา
เพราะการศึกษาถือว่าเป็นจุดเริ่มต้นของการพัฒนา ยิ่งถ้าเป็นผู้นำสตรีแล้ว ผู้นำหรือคณะกรรมการ
สตรีทุกคนจึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาเรียนรู้อยู่ตลอดเวลาเพื่อยกระดับให้ตนเองมีความรู้ ความสามารถ
เท่าเทียมกับผู้อื่น มีการจัดการอบรมโครงการอบรมเพิ่มศักยภาพสตรีและให้ความรู้ด้านสิทธิและ

กฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้เครือข่ายผู้นำสตรีเข้าใจ มุ่งองค์ความรู้ด้านสิทธิและกฎหมายเพื่อสามารถนำความรู้ไปแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงจัดโครงการต่างๆ ที่เป็นการพัฒนาศักยภาพของเครือข่ายผู้นำสตรี เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาวิสัยทัศน์ของผู้นำสตรี สร้างทัศนคติที่เอื้อต่อการบริหารกองทุนฯ เสริมสร้างความรู้ ทักษะและขีดความสามารถต่อการพัฒนาความเป็นผู้นำสตรีในการขับเคลื่อนงานบริหารจัดการหนี้กองทุนฯ เพื่อแก้ไขปัญหาหนี้ค้ำชำระที่สูงขึ้นให้สำเร็จตามเป้าหมาย

3) สมาชิกผู้กู้ สร้างจิตสำนึกให้กับผู้กู้ยืมเงินตระหนักถึงความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อสังคม โดยการใช้เงินกู้ยืมอย่างรู้คุณค่าและต้องนำมาชำระคืนให้ตรงตามกำหนดชำระ จัดโครงการอบรมให้ความรู้ด้านต่างๆ เช่น การวางแผนการเงิน สร้างวินัยการออม การทำบัญชีรายรับ – รายจ่าย สร้างจิตสำนึกปัญหาเชิงพฤติกรรม ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย โดยการอย่าใช้เงินฟุ่มเฟือย และใช้เงินเกินตัว

สอดคล้องกับงานวิจัยของ เพลินพิศ วิชัย ,2561 ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัญหาอุปสรรคและแนวทางพัฒนาการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลโนนแหลมทอง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์ มีแนวทางการแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการหนี้ คือ คณะกรรมการต้องการพัฒนาศักยภาพกองทุน โดยการศึกษาดูงาน การอบรม การประชุม พร้อมทั้งรับการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่น ๆ ด้านวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนากองทุน ด้านการประกอบอาชีพ ด้านการพัฒนาศักยภาพสตรีการเขียนโครงการเพื่อขอเสนอรับงบประมาณ การเพิ่มประสิทธิภาพให้คณะกรรมการกองทุน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรเสริมสร้างพัฒนาและส่งเสริมให้ความรู้แก่ประชาชน เกี่ยวกับวัตถุประสงค์การดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรี เพื่อทำความเข้าใจในการกู้เงินและการชำระเงินคืน ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายสตรี โดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมีการวางแผนร่วมกับเครือข่ายสตรี รวมถึงการกำหนดตัวชี้วัดในการ ดำเนินงานของกองทุนในวาระการประชุมของ แต่ละเดือนมีการประเมินการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้สมาชิกแสดงความคิดเห็นได้อย่างอิสระ แก้ไขปัญหาร่วมกันโดยการระดมความคิดเห็นของทุกคน มีการจัดทำเพื่อประเมินการทำงานหรือร่วมกันถอดบทเรียนในการพัฒนากองทุน คณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีต้องสร้างความร่วมมือกันของสมาชิกให้ปฏิบัติหน้าที่ตามหลักการมีส่วนร่วม มีการให้ข้อมูลข่าวสารแก่สมาชิก และประชาชนรับฟังความคิดเห็นของทุกภาคส่วนโดยคำนึงถึงสำนึกรับผิดชอบหรือความเป็นเจ้าของร่วมกันและร่วมกันกำหนดเป้าหมาย ที่ชัดเจนมีการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพ มีการดำเนินงานโดยยึดหลักของจิตอาสา มีความตั้งใจในการทำกิจกรรม เพื่อส่วนรวมและทบทวนการดำเนินงานในแต่ละ

ละเดือนเพื่อถอดบทเรียนในการทำงาน ระบุปัญหาที่เกิดขึ้น และหาแนวทางแก้ไข มีการประสานงานระหว่างเครือข่าย ในระดับตำบล อำเภอ จังหวัด เพื่ออำนวยความสะดวกให้แก่สมาชิก สามารถนำมาใช้ในงานพื้นที่ให้แก่กันตั้งกลุ่ม Line เพื่อการ ติดต่อสื่อสารที่รวดเร็วขึ้น

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรศึกษารูปแบบการดำเนินงานของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในแต่ละพื้นที่แต่ละภูมิภาค เพื่อสร้างคู่มือในการปฏิบัติงานที่เหมาะสมกับบริบทของกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น การศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของคณะกรรมการกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในจังหวัดตาก เพื่อให้คณะกรรมการเป็นผู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ กล้าปกป้องผลประโยชน์ของกองทุนและผลักดันให้สตรีมีบทบาทในการเป็นผู้นำทางสังคมในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรมการพัฒนาชุมชน (2566) สืบค้นจาก <http://www.womenfund.in.th/>.

กองทุนพัฒนาบทบาทสตรี กรมการพัฒนาชุมชน (2566) สืบค้นจาก <http://www.womenfund.in.th/about-womenfund/history.html>.

ชนิจฐา ชัยปิล (2563) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนท่องเที่ยว OTOP นวัตวิถี ในเขตอำเภอนาทม จังหวัดนครพนม. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

คัคณางค์ จันทร์ศรี (2564) แนวทางการบริหารจัดการศักยภาพการชำระหนี้สินของเกษตรกรสมาชิกสำนักงานกองทุนฟื้นฟูและพัฒนาเกษตรกรจังหวัดอุดรดิตถ์. วิทยานิพนธ์ธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรดิตถ์.

จาริยา กันทาภาศ (2564) ปัจจัยที่มีผลต่อการเกิดปัญหานี้ค้างชำระของธนาคารอาคารสงเคราะห์กรณีศึกษาการบริหารหนี้เขตเชียงใหม่. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย.

จุไรรัตน์ จุลจักรวัฒน์ (2564) เอกสารประกอบการสอน PA2101 นโยบายสาธารณะ. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.

ชูศักดิ์ เอกเพชร (2561) ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ที่ส่งผลต่อความเป็นเลิศทางวิชาการของสถานศึกษา
สังกัดตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (2565) สืบค้นจาก
<https://www.set.or.th/th/education-research/education/happymoney/glossary/affordability-ratio>

- ธนวันต์ มุสิกกุล (2560) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อสัดส่วนหนี้สินของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ เอ็ม เอ ไอ ในประเทศไทย. คั่นคว่ำอิสระ วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
- ธนิดา ตันติอาภา (2560) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการผิณฑชำระหนี้สินเชื่อบุโภคบริโภคของธนาคารพาณิชย์และบริษัทที่ประกอบธุรกิจแต่มีใช้สถาบันการเงินในประเทศไทย. วิทยานิพนธ์ เศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นฤมล คูหาแก้ว (2563) ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ปณิสน จันภักดี (2565) ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารกับประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาราชบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ปิยะวรรณ ยางคำและคณะ (2562) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อภาระหนี้สินของประชาชนในเขตเทศบาลเมือง จังหวัดมหาสารคาม. คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
- พิกุล โตเอี่ยม (2562) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการชำระหนี้ของสมาชิกผู้กู้เงินกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีในเขตอำเภอเมืองลพบุรี จังหวัดลพบุรี. สารวารโครงการทวิปริญญาทางรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ
- เพลินพิช วิชัย (2561) ปัญหาอุปสรรคและแนวทางพัฒนาการดำเนินงาน กองทุนพัฒนาบทบาทสตรีตำบลโนนแหลมทอง อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดกาฬสินธุ์. วารสารการเมืองการปกครอง, 8(1), 130-147.
- มะสุกรี ตายะกาเร้ง (2565) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนกับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- เมธากา เครือคำขาว (2561) สื่อการสอนเรื่อง “หนี้” ประจวบคีรีขันธ์ วิทยาลัยการอาชีพบางสะพาน.
- ศศกร กฤษณะเสถียร (2565) รูปแบบและแนวทางการส่งเสริมอัตลักษณ์ชุมชนเพื่อการท่องเที่ยวเชิงเกษตรแบบมีส่วนร่วมของชุมชนคลองมหาสวัสดิ์ จังหวัดนครปฐม SOUTHEAST BANGKOK JOURNAL(HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES) Vol. 8 No.2 July - December 2022
- ศิลปวิชญ์ น้อยสมมิตร (2562) การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนต่อนโยบายสาธารณะ วารสารวิจัยวิชาการปีที่ 2ฉบับที่ 1 (มกราคม-เมษายน2562).
- ศุภกร อิมสุข (2561) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการผิณฑชำระหนี้ของลูกหนี้สินเชื่อบริษัทบริหารจัดการธนาคารที่ดิน (องค์การมหาชน). การคั่นคว่ำอิสระเศรษฐศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

สำนักงานพัฒนาชุมชนจังหวัดตาก (2566) สรุปผลการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด
อำเภอเมืองตาก ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2562) แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับผู้นำและภาวะผู้นำ
สุรรัตน์ โตเขียว (2560) รูปแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในศตวรรษที่ 21

ดุชนิพนธ์ครุศาสตร์ดุชนิพนธ์จิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัย
ราชภัฏ นครสวรรค์

สำนักงานจังหวัดตาก (2566) ข้อมูลอำเภอเมืองจาก จังหวัดตาก สืบค้นจาก
<http://web.tak.go.th/page/information/2>

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองตาก (2566) คำสั่งคณะกรรมการกลั่นกรองและติดตามผลการ
ดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีระดับอำเภอ (อกส.อ.)

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอเมืองตาก. (2566). คำสั่งคณะกรรมการพัฒนาสตรีระดับตำบล (กพสด.)
เอกพงษ์ สารน้อย (2563) ปัญหากฎหมายการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมและอนุรักษ์
มรดกภูมิปัญญาทางวัฒนธรรม. วารสารวิชาการคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏ
อุบลราชธานี 8(2) .

อุบลวรรณ ภาวนันท์ (2565) รูปแบบการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างการปรับตัวทางสังคมของ
ผู้สูงอายุโดยองค์กรเครือข่าย โครงการบูรณาการศาสตร์และศิลป์ : นวัตกรรมศิลปะการ
ละครเกสตอลท์ เพื่อเสริมสร้างการปรับตัวทางสังคมผู้สูงอายุ สำนักงานปลัดกระทรวง
การอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม และสำนักงานวิจัยแห่งชาติ

อัจฉรา คะสีทอง (2564) รูปแบบประสิทธิผลการดำเนินงานกองทุนพัฒนาบทบาทสตรีจังหวัด
เพชรบูรณ์ วารสารการบริหารการปกครองและนวัตกรรมท้องถิ่น :ปีที่ 5ฉบับที่ 1(2564) :
มกราคม-เมษายน

การพัฒนาท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักปิง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ
Local development according to the National Agenda on Economic Development BCG and Sufficiency Economy Philosophy of the Pak Pang Sub-district Administration Organization Phu Khieo District, Chaiyaphum Province

อภิชาติ ดวงธิดา¹, สิทธิเดช วงศ์ปรัชญา², ปราโมทย์ เลิศขามป้อม³,
ธีรธัต สรรเสริญ⁴ และ อภิญญา บุญประคม⁵
Apichit Duangthisan¹, Sittidet Wongprachya², Pramoth Lertkampom³,
Theerathatt Sansaroen⁴, and Apinya Boonprakom⁵

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) บริบทการจัดการตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในปัจจุบัน 2) ปัญหาอุปสรรคการจัดการตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 3) แนวทางการจัดการตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ศึกษาพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลฝักปิง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ใช้วิธีการวิจัยเชิงการศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือกลุ่มผู้บริหารจากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 14 คน ข้อมูลที่ได้มาจัดสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คนที่เกี่ยวข้อง รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 23 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า 1) บริบทการจัดการตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง องค์การบริหารส่วนตำบลฝักปิง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิในปัจจุบันได้ดำเนินการตามหลักเกณฑ์เป็นที่น่าพึงพอใจ โดยการบูรณาการการทำงานกับทุกภาคส่วนในพื้นที่อย่างเป็นระบบ เพื่อแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชน การยกระดับคุณภาพชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน และการเสริมสร้างศักยภาพในการพัฒนาประเทศตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง อันเกิดจากการสร้างการมีส่วนร่วม การเพิ่มศักยภาพท้องถิ่น สร้างเครือข่ายความร่วมมือ

¹ ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ ดร. อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴ ดร. นักวิชาการอิสระ

⁵ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

และการจัดการความรู้ 2) ปัญหาอุปสรรคการจัดการตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ 2.1 ปัญหาและอุปสรรคภาครัฐ พบว่า ขาดการสนับสนุนในด้านความสัมพันธ์ ขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร 2.2 ปัญหาและอุปสรรคภาคประชาชน พบว่า ขาดการถ่ายทอดความรู้และขาดจิตสำนึกเพื่อประโยชน์ส่วนรวม 3) แนวทางการจัดการตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ประกอบด้วย 3.1 การปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง 3.2 การปรับปรุงฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม 3.3 การสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ 3.4 การเพิ่มศักยภาพชุมชนท้องถิ่น

คำสำคัญ : วาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG, ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purposes of this study were : 1) The management context according to the National Agenda on Economic Development BCG and the Sufficiency Economy Philosophy. 2) Problems of management obstacles according to the National Agenda on BCG Economic Development and the Sufficiency Economy Philosophy. 3) Management Guidelines according to the National Agenda on Economic Development BCG and the Sufficiency Economy Philosophy. Study the area of the Pak Pang Sub-district Administrative Organization Phu Khieo District, Chaiyaphum Province The sample consisted of three groups: executives from key informants; The data obtained was organized in a group discussion with 9 relevant experts, including 23 important informants, and then analyzed and synthesized the data.

Research results revealed : 1) The management context according to the National Agenda on Economic Development BCG and the Sufficiency Economy Philosophy, Pak Pang Sub-district Administration Organization Phu Khieo District, Chaiyaphum Province has now implemented the criteria as satisfactory. By systematically integrating work with all sectors in the area to solve the problems of the people. Improving the quality of life of the people and strengthening the country's development potential according to the philosophy of the Sufficiency Economy. Increasing local potential Building a network of cooperation and knowledge management. 2) Problems of management obstacles according to the National Agenda

on Economic Development BCG and the Sufficiency Economy Philosophy are 2.1 Problems and obstacles in the government sector, which is found to be lack of support in terms of relations and lack of information publicity, 2.2 Problems and obstacles in the public sector. It was found that there was a lack of knowledge transfer and a lack of awareness for the common good. 3) Management Guidelines according to the National Agenda on Economic Development BCG and the Sufficiency Economy Philosophy, consisting of 3.1 Adapting to change 3.2 Improving and restoring the environment 3.3 Building a network of learning resources 3.4 Empowering local communities

Keywords: National Agenda on BCG Economic Development, Sufficiency Economy Philosophy, Administration, Local Government Organizations

บทนำ

โมเดลเศรษฐกิจ BCG เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว เป็นรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจใหม่ของหลายประเทศ ซึ่งประเทศไทยเองได้รับความเห็นชอบจาก คณะรัฐมนตรีให้ BCG เป็นโมเดลเศรษฐกิจการพัฒนาที่ยั่งยืนและเป็นวาระแห่งชาติตั้งแต่ ปี 2564 เป็นต้นมา และได้กำหนด 4 ยุทธศาสตร์คือ 1) สร้างความยั่งยืนของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพด้วยการจัดสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์ 2) พัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งด้วยทุนทรัพยากรอัตลักษณ์ความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ 3) ยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้เศรษฐกิจ BCG ให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน 4) เสริมสร้างความสามารถในการตอบสนองต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ภายใต้วิสัยทัศน์ในปี 2027 คือ เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ประชาชนมีรายได้ดีคุณภาพชีวิตดีรักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรจากหลากหลายทางชีวภาพให้มีคุณภาพที่ดีด้วยการใช้ความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรม มีเป้าหมายเพื่อวัดความสำเร็จ 4 ข้อ ได้แก่ 1) เพิ่มอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ 2) ลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม 3) สร้างความยั่งยืนของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 4) การพึ่งพาตนเอง โดยในการขับเคลื่อนโมเดลเศรษฐกิจ BCG ผู้ประกอบการจะได้รับการสนับสนุนด้านกฎหมายและระเบียบ เช่น กำหนดมาตรฐานและการรับรองคุณภาพด้าน BCG ที่ชัดเจนของฉลากผลิตภัณฑ์ รวมทั้งมาตรการจูงใจ เช่น การได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนพัฒนา Smart Farmer ให้กับผู้ประกอบการ BCG รายใหม่ การได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษียกเว้นภาษีแก่ผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานวิจัยด้าน BCG เป็นต้น (ฐิติกร หมายมั่น, ชำนาญ ทองมาก และคณะ, 2566) ทั้งนี้ โมเดลเศรษฐกิจ BCG

มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) และสอดคล้องกับหลักการของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (SEP) ซึ่งเป็นหลักสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยโดยโมเดลเศรษฐกิจ BCG ทำหน้าที่บูรณาการการพัฒนาตั้งแต่ต้นทางถึงปลายทาง ใช้องค์ความรู้ทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและนวัตกรรม สร้างคุณค่าเพิ่ม จากฐานความหลากหลายของทรัพยากรชีวภาพและวัฒนธรรมด้วยกลไกจตุภาคี (Quadruple helix) (แผนปฏิบัติการด้านการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศไทย ด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564-2570)

ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนนั้นสอดคล้องกับนโยบายของรัฐในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็น Thailand 4.0 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีหรือแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 โดยการนำเศรษฐกิจสีเขียวซึ่งกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงมิติสิ่งแวดล้อมผ่านขอบเขต 2 ด้าน คือ 1) ด้านการบริโภคที่ยั่งยืนได้แก่การมีผลิตภัณฑ์โครงสร้างที่เกื้อหนุนและระบบบริการ 2) ด้านการผลิตที่ยั่งยืนได้แก่การใช้วัตถุดิบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและการควบคุมมลพิษในการผลิตโดยใช้โมเดลเศรษฐกิจใหม่“BCG Model”ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ที่มุ่งเน้นการเติบโตเชิงคุณภาพสร้างความสมดุล 3 ด้าน คือ 1) เศรษฐกิจเน้นการสร้างมูลค่า 2) การเติบโตที่เน้นการมีส่วนร่วม และ 3) สังคมที่มีการหมุนเวียนการใช้ทรัพยากร โดยการบูรณาการและส่งต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาไปยังท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ส่งผลต่อการสร้างรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิตลดความเหลื่อมล้ำในสังคมลดความเสี่ยงปัญหาสิ่งแวดล้อมและฟื้นฟูระบบนิเวศของท้องถิ่นตามแนวคิดเศรษฐกิจสีเขียวคำสำคัญ:เศรษฐกิจสีเขียว;ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น;การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน (พิรดาว หมัดอำดัม, เพ็ญศรี ฉิรินัง, 2567)

องค์การบริหารส่วนตำบลฝักปึง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ยังไม่มีการศึกษาในการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบริบทในปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาความร่วมมือในการการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จและทำให้เกิดคุณภาพชีวิตของชุมชนและประชาชนที่ดี เพื่อที่จะได้เข้าใจถึงบริบทสถานการณ์ในการการบริหารท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการที่ดีและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักปึง อำเภอกุฉิเยว จังหวัดชัยภูมิ ในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักปึง อำเภอกุฉิเยว จังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักปึง อำเภอกุฉิเยว จังหวัดชัยภูมิ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้ใช้วิธีการศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการศึกษาจากเอกสาร โดยการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แผนปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการ องค์กรภาคเอกชนหรือหน่วยงานอื่น ๆ รวมถึงเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยแบ่งเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลฝักปึง จำนวน 4 คน ผู้ปฏิบัติงานด้านการบริหารท้องถิ่นจำนวน 3 คน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารท้องถิ่น จำนวน 4 คน ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์การบริหารส่วนตำบลฝักปึง จำนวน 3 คน รวม 14 คน และผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลฝักปึง จำนวน 3 คน ข้าราชการระดับหัวหน้างานในองค์การบริหารส่วนตำบลฝักปึง จำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการบริหารท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักปึง จำนวน 3 คน รวม 9 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 23 คน

การสนทนากลุ่ม เป็นการสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ผู้วิจัยดำเนินการสนทนาข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ผ่านการวิเคราะห์สังเคราะห์และจัดโครงสร้างข้อมูลเสร็จแล้วนำไปสู่กระบวนการสนทนากลุ่มให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์และครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม มาทำการวิเคราะห์แยกแยะตามเนื้อหาจัดหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ และประเด็นที่สัมภาษณ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องแล้วจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาตามหลักตรรกะ

เทียบเคียงตามแนวคิดและทฤษฎี เพื่อให้การนำเสนอเนื้อหาเกิดความสมบูรณ์และเข้าใจชัดเจนเป็นรูปธรรม เห็นประโยชน์จากการวิเคราะห์ โดยมีการจัดกลุ่มข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่รวบรวมมาได้ เรียบเรียง จัดลำดับตามเนื้อหาที่ต้องการวิจัยและจัดข้อมูลตามวัตถุประสงค์ตามประเด็นที่สัมภาษณ์เพื่อการวิเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูลทำการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้หลักการการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยประยุกต์ใช้ข้อมูลที่รวบรวมมาได้ผนวกรวมเข้ากับแนวคิดและการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG การเรียบเรียงข้อมูลและนำเสนอข้อมูลโดยจัดระเบียบข้อค้นพบ สรุปผลการศึกษาค้นคว้า วิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการนำผลการวิจัยไปใช้ เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ หรือในการทำวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลโดยใช้วิธีการรายงานเชิงพรรณนา นำเสนอแนวทางการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพในด้านการให้บริการสาธารณะแนวใหม่มาใช้ในการบริหารที่ชัดเจน

ผลการวิจัย

1. บริบทการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักปิง อำเภอกัญญา จังหวัดชัยภูมิ ในปัจจุบัน ได้แก่

1.1 บริบทด้านเศรษฐกิจชีวภาพ มีการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนบนฐานเศรษฐกิจชีวภาพ มีการจัดการทุนของชุมชน ทั้งเป็นเงินและรวมถึงทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคมด้วย มีรวมกลุ่มกัน เพื่อช่วยเหลือกัน ในการดำเนินกิจการต่างๆ ที่มีลักษณะเป็นการประกอบการ การจัดการเชิงธุรกิจโดยดำเนินการพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชนสู่การพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน มีปรัชญาการจัดการ ตระหนักถึงความได้เปรียบด้านทรัพยากรท้องถิ่น มีความคิดและไอเดียใหม่ๆ สามารถนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาช่วยในการสร้างมูลค่าเพิ่ม ใช้แนวคิดอนุรักษ์นิยมทางการเงินมีความสามัคคีและให้ความสำคัญกับการสร้างเอกลักษณ์ และมีกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์อย่างเป็นระบบ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ นโยบาย รวมไปถึงการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ รวมทั้งการพัฒนาองค์กรวิสาหกิจชุมชนบนฐานเศรษฐกิจชีวภาพต้องดำเนินการตามกระบวนการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรวิสาหกิจชุมชนด้วยองค์กรวิสาหกิจชุมชนเอง โดยมีหน่วยงานรัฐทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้การส่งเสริมและสนับสนุน โดยมีองค์ประกอบดังนี้ 1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกมิติ 2) เพิ่มศักยภาพขององค์กรชุมชนท้องถิ่น 3) สร้างภาคีเครือข่าย

ความร่วมมือทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชน 4) การจัดการเครือข่ายความรู้และการเรียนรู้ของชุมชนท้องถิ่น ส่งเสริมให้มีการศึกษาดูงาน

1.2 บริบทด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน มีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจยุคใหม่ที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน มีการนำแนวคิดระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนไปปรับใช้กับวิสาหกิจชุมชน ช่วยทำให้เกิดการลดต้นทุนการผลิต สร้างรายได้เพิ่มทั้งแก่ผู้ประกอบการและชุมชน ทำให้เกิดการพัฒนาย่างยั่งยืนและสมดุลทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม หลักการนำระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน ไปประยุกต์ใช้กับวิสาหกิจชุมชน โดยมีการออกแบบสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และอาศัยการมีส่วนร่วมจากชุมชนด้วยการสนับสนุนให้ประชาชนเกิดการคัดแยกขยะ และมีวิสาหกิจชุมชนที่รับซื้อขยะที่สามารถนำมาเป็นวัตถุดิบเพื่อการผลิตได้จากประชาชนในท้องถิ่น โดยมีองค์ประกอบดังนี้ 1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกมิติ 2) เพิ่มศักยภาพขององค์กรชุมชนท้องถิ่น 3) สร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชน 4) การจัดการเครือข่ายความรู้และการเรียนรู้ของชุมชนท้องถิ่น ส่งเสริมให้มีการศึกษาดูงาน

1.3 บริบทด้านเศรษฐกิจสีเขียว มีการดำเนินการแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว มุ่งเน้นการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจให้เติบโตและมีความเป็นธรรมบนความสมดุลของฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี สอดคล้องกับนโยบายของรัฐในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็น Thailand 4.0 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี หรือแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 โดยการนำเศรษฐกิจสีเขียวซึ่งกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงการบริโภคที่ยั่งยืน การผลิตที่ยั่งยืน ได้แก่ การใช้วัตถุดิบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการควบคุมมลพิษในการผลิต โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนที่มุ่งเน้นการเติบโตเชิงคุณภาพสร้างความสมดุล ทั้งด้านเศรษฐกิจเน้นการสร้างมูลค่า ด้านการเติบโตที่เน้นการมีส่วนร่วม และด้านสังคมที่มีการหมุนเวียนการใช้ทรัพยากร โดยการบูรณาการและส่งต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาไปยังท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ส่งผลต่อการสร้างรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ลดความเสี่ยงปัญหาสิ่งแวดล้อม และฟื้นฟูระบบนิเวศของท้องถิ่นตามแนวคิดเศรษฐกิจสีเขียว

2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักปง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ

2.1 ปัญหาและอุปสรรคภาครัฐ พบว่า ยังไม่มีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง การประชาสัมพันธ์และติดต่อสื่อสารยังมีข้อจำกัด ด้านงบประมาณมีข้อจำกัด การเบิกจ่ายงบประมาณมีหลายขั้นตอนเกิดความล่าช้า ขาดบุคลากรวิชาชีพในการทำงาน ขาดแคลนพนักงานเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ขาดเครื่องมือที่ทันสมัยที่จะนำมาใช้ในการจัดการปัญหาของท้องถิ่น และมีการเปลี่ยนแปลง

ผู้บริหารบ่อยทำให้ขาดความต่อเนื่องของการดำเนินการ ขาดการสนับสนุนในด้านระบบฐานข้อมูล ข่าวสาร ที่เป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจ การวางแผน และการดำเนินกิจกรรมในชุมชน ที่มีการจัดเก็บและค้นหาอย่างเป็นระบบ ขาดการสนับสนุนในด้านการจัดการความรู้และการถ่ายทอดความรู้ ในด้านการประกอบอาชีพ การบริหารจัดการ ประเพณีวัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.2 ปัญหาและอุปสรรคภาคประชาชน พบว่า ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดจิตสำนึกสาธารณะในเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการกับปัญหาของชุมชนท้องถิ่น การนำปัญหาที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้กลับนำไปใช้ประโยชน์ได้อีก ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนน้อย ขาดการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่าย ขาดการสนับสนุนในระบบความสัมพันธ์และความเอื้ออาทร ซึ่งประกอบด้วยความสัมพันธ์ภายในชุมชนที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันเองในเชิงอำนาจ การพึ่งพาและพึ่งพิงกันภายในชุมชน ความเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ ความเอื้ออาทรกัน ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ชุมชนต้องมีระบบความสัมพันธ์กับโลกภายนอก ในด้านการซื้อขาย การแลกเปลี่ยนสินค้า ผลผลิต การช่วยเหลือในรูปแบบของเครือข่ายหรือการรวมกลุ่ม รวมถึงบุคคลหรือองค์กรที่มีบทบาทกับการพัฒนาชุมชน รวมตลอดทั้งความกตัญญูรู้คุณทั้งต่อบุคคลและชาติบ้านเมือง และขาดจิตสำนึกเพื่อประโยชน์ส่วนรวม จิตสาธารณะ ซึ่งประกอบไปด้วย การมีส่วนร่วม การยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ความเสียสละ การมีจิตอาสา การมีจิตสาธารณะ ความจงรักภักดี

3) แนวทางการพัฒนาการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักปิง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย

3.1 การปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง คือปรับแนวคิดของภาครัฐจากผู้สั่งการเป็นผู้สนับสนุน เป็นพี่เลี้ยง เป็นโค้ช และเสริมสร้างแนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ การสร้างเครือข่ายภาคีความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอก โดยการจัดระบบบริหารจัดการที่ดี มีการเฝ้าระวังในการจัดการปัญหาอุปสรรคอย่างมีส่วนร่วม กำหนดมาตรการทางสังคมของชุมชนเพื่อเป็นข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และมีการเรียนรู้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง การปรับตัวให้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามการพัฒนาระบบหลัก โดยไม่ปฏิเสธเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์กับชุมชน การนำศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้กับชุมชนอย่างเหมาะสม การพัฒนาให้เกิดความอดทน ความเพียร ความกล้าหาญ และการดำรงอยู่อย่างยั่งยืน ให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนตระหนักรู้ให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามการพัฒนาระบบหลัก โดยเลือกรับในสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างชาญฉลาด และปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน การปลูกกระแสให้ชุมชนมีความรักและหวงแหนชุมชน สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน และปรับใช้แนวทางการพัฒนาระบบหลักทางเลือกโดยนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ให้เหมาะสมตามบริบทของชุมชน โดยการสร้างความเป็นปึกแผ่นให้กับชุมชน และนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจ

พอเพียงไปปรับใช้ให้ทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลง โดยยึดหลักพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน และต้องมีความรู้ควบคู่ไปกับคุณธรรม สร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ จัดทำแผนชีวิต แผนอาชีพ แผนการเงินและแผนสุขภาพ ใช้หลักปัญญา กล้าหาญ เพียรทน รอด พอเพียง และยั่งยืน ร่วมพัฒนา และปรับใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงไปพร้อม ๆ กัน ใช้ชีวิตอย่างมีแบบแผน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สร้างเสริมให้เกิดสุขภาพดี

3.2 การปรับปรุงฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ด้วยการสร้างแนวร่วมการพัฒนา และการค้นหาศักยภาพและทุนชุมชน ทั้งทุนธรรมชาติ ทุนทรัพยากร และทุนทางวัฒนธรรม การบูรณาการแผนชีวิต แผนอาชีพ แผนการเงินและแผนสุขภาพ ให้เข้ากับแผนชุมชนและแผนพัฒนาท้องถิ่น การทำบัญชีครัวเรือน การฝึกอบรมการออม ศึกษาดูงานชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการสร้างความเข้มแข็งที่ยั่งยืนและการดำรงอยู่อย่างยั่งยืน การเพิ่มการเติบโตทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น การลดความเหลื่อมล้ำของสังคม การสร้างความยั่งยืนของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพึ่งพาตนเองโดยอาศัยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3.3 การสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ชุมชน เป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูลข่าวสารความรู้ของชุมชนที่จะนำไปสู่การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้สำหรับประชาชน ในชุมชน เป็นแหล่งเสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ การถ่ายทอด การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสืบทอดภูมิปัญญา วัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ของชุมชน อีกทั้งเป็นแหล่งบริการชุมชนด้านต่าง ๆ เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ก่อให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ และมุ่งการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง เช่น การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการเรียนรู้ของชุมชน โดยเน้นการกระบวนการเรียนรู้เพื่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน เป็นศูนย์การเรียนรู้ของประชาชนที่ดำเนินการโดยประชาชนและเพื่อประชาชนอย่างมีส่วนร่วมทุกมิติ เพื่อก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน

3.4 การเพิ่มศักยภาพชุมชนท้องถิ่น ด้วยการสำรวจชุมชน ศึกษาความเป็นไปได้ การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน การวางแผนดำเนินงานร่วมกัน การบริหารจัดการท้องถิ่น การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนที่เหมาะสม การพัฒนาศักยภาพสื่อ การพัฒนาการตลาด การสร้างและพัฒนาเครือข่าย การกำกับติดตามตรวจสอบและประเมินผล การศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ สนับสนุนทางด้านกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ โดยปลดล็อกกฎหมายเดิม สนับสนุนทางการเงินและกองทุนพัฒนา สนับสนุนสิทธิประโยชน์ทางภาษี สร้างตลาดทางด้าน BCG

อภิปรายผล

1. บริบทการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG ขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักปึง อำเภอกุฉิเยว จังหวัดชัยภูมิ ในปัจจุบัน มีการจัดการตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ครอบคลุมทั้งด้านเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว เปรียบเสมือนความสมดุลของการพัฒนาระหว่างการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม โดยคำนึงถึงองค์ประกอบดังนี้ คือ 1) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกมิติ โดยการสนับสนุนการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการค้นหาปัญหาและความต้องการตลอดทั้งทุนของชุมชน ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมของชุมชน ร่วมกันจัดเวทีชุมชนอย่างมีส่วนร่วม กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจของชุมชน จัดทำแผนแม่บทของชุมชน สนับสนุนองค์กรเอกชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา 2) เพิ่มศักยภาพขององค์กรชุมชนท้องถิ่น โดยการสนับสนุนให้เกิดผู้นำที่มีคุณภาพ มีคุณธรรมซื่อสัตย์ สุจริต มีธรรมาภิบาล มีแนวคิดระเบิดจากข้างใน แก้ปัญหาที่จุดเล็ก ๆ ก่อน โดยทำตามลำดับขั้น ยึดหลักภูมิสังคมภูมิธรรม การสนับสนุนแหล่งเงินทุนสำหรับการพัฒนาชุมชน ส่งเสริมการร่วมลงทุนระหว่างเครือข่ายองค์กรชุมชน กับองค์กรภาครัฐทั้งส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่น หรือภาครัฐและรัฐวิสาหกิจ ส่งเสริมให้เกิดวิสาหกิจชุมชน เศรษฐกิจชุมชน เศรษฐกิจฐานราก เศรษฐกิจวัฒนธรรมและภูมิปัญญา 3) สร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชน บริบทของชุมชนและการก่อกำเนิดชุมชน ได้แก่องค์กรชุมชนในรูปคณะกรรมการหมู่บ้าน มีการมาอบรมให้ความรู้ เป็นพี่เลี้ยง ให้ทุนกับองค์กรชุมชนบางส่วน หรือประสานงานในการขอทุนให้กับชุมชน 4) การจัดการเครือข่ายความรู้และการเรียนรู้ของชุมชนท้องถิ่น ส่งเสริมให้มีการศึกษาดูงาน โดยการสนับสนุนกระบวนการเรียนรู้และขยายเครือข่ายการเรียนรู้ของประชาชนและชุมชนในชนบท และการเสริมสร้างเครือข่ายเพื่อเพิ่มขีดความสามารถของท้องถิ่นและชุมชนในการเรียนรู้และการทำงานร่วมกันทำให้เกิดระบบที่ดี มีความโปร่งใส ไร้ทุจริต ปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงกระแสหลัก และรู้จักปรับตัวอย่างชาญฉลาด เลือกลงในสิ่งที่เป็ประโยชน์อย่างเหมาะสมกับบริบทของชุมชน และคงไว้ซึ่งสิ่งดี ๆ โดยการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ให้เหมาะสมอย่างมีปัญญา กล้าหาญ และเพียรทน โดยทำให้เกิดการอยู่รอด พอเพียง และยั่งยืน สร้างจิตสำนึกและความตระหนักรู้ของชุมชนในคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีต่อวิถีชีวิตชุมชน ให้ความรู้แก่ชุมชนในการจัดทำแผนชีวิต แผนอาชีพ แผนการเงินและสุขภาพ

2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักปึง อำเภอกุฉิเยว จังหวัดชัยภูมิ

2.1 ปัญหาและอุปสรรคภาครัฐ พบว่า ยังไม่มีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง การประชาสัมพันธ์และติดต่อสื่อสารยังมีข้อจำกัด ด้านงบประมาณมีข้อจำกัด การเบิกจ่ายงบประมาณมีหลายขั้นตอนเกิดความล่าช้า ขาดบุคลากรวิชาชีพในการทำงาน ขาดแคลนพนักงานเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ขาดเครื่องมือที่ทันสมัยที่จะนำมาใช้ในการจัดการปัญหาของท้องถิ่น และมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารบ่อยทำให้ขาดความต่อเนื่องของการดำเนินการ ขาดการสนับสนุนในด้านระบบฐานข้อมูลข่าวสารที่เป็นข้อมูลสนับสนุนการตัดสินใจ การวางแผน และการดำเนินกิจกรรมในชุมชน ที่มีการจัดเก็บและค้นหาอย่างเป็นระบบ ขาดการสนับสนุนในด้านการจัดการความรู้และการถ่ายทอดความรู้ในด้านการประกอบอาชีพ การบริหารจัดการ ประเพณีวัฒนธรรม ภูมิปัญญา โดยผสมผสานระหว่างความรู้ใหม่กับความรู้เก่า ซึ่งรวมถึงเทคโนโลยีใหม่ คือการขาดการสนับสนุนและส่งเสริมให้เกิดเศรษฐกิจชุมชน เศรษฐกิจวัฒนธรรม การสร้างนวัตกรรมใหม่ การสร้างเครือข่ายทั้งภายในและภายนอกชุมชน สอดคล้องกับแนวคิดของสุพล ศิริ (2566) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณการคลังภาครัฐ พบว่า หลักในการบริหารงบประมาณที่ดีควรยึดหลักประชาธิปไตยหลักภาคการณีกาล หลักสมดุล หลักยุติธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ และควรคำนึงถึงความคุ้มค่าตามเป้าหมายที่หน่วยงานได้ตั้งไว้ และปัจจัยที่มีส่งผลต่อการบริหารงบประมาณ คือขาดการวางแผนระยะยาว และขาดความสามารถในการปรับตัวให้สอดคล้องกับเหตุการณ์ที่มีผลต่อการจัดการงบประมาณมีการโยกย้ายหรือปรับเปลี่ยนเจ้าหน้าที่ด้านการบริหารงบประมาณบ่อยครั้ง ระบบสารสนเทศทางงบประมาณและการคลังมักเกิดปัญหาขัดข้อง และขาดความร่วมมือในการรับ-ส่งข้อมูลข่าวสารระหว่างหน่วยงาน

2.2 ปัญหาและอุปสรรคภาคประชาชน พบว่า ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดจิตสำนึกสาธารณะในเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการกับปัญหาของชุมชนท้องถิ่น การนำปัญหาที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้กลับไปใช้ประโยชน์ได้อีก ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนน้อย ขาดการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่าย ขาดการสนับสนุนในระบบความสัมพันธ์และความเอื้ออาทร ซึ่งประกอบด้วยความสัมพันธ์ภายในชุมชนที่แสดงความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ด้วยกันเองในเชิงอำนาจการพึ่งพาและพึ่งพิงกันภายในชุมชน ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเอื้ออาทรกัน ความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม ระบบทางกายภาพและสิ่งมีชีวิต สิ่งที่มีอำนาจเหนือมนุษย์ เหนือธรรมชาติ ซึ่งปรากฏในรูปของความคิดความเชื่อและพิธีกรรม และระบบความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโลกภายนอก ชุมชนต้องมีระบบความสัมพันธ์กับโลกภายนอก ในด้านการซื้อขาย การแลกเปลี่ยนสินค้า ผลผลิต การช่วยเหลือในรูปของเครือข่ายหรือการรวมกลุ่ม รวมถึงบุคคลหรือองค์กรที่มีบทบาทกับการพัฒนาชุมชน รวมตลอดทั้งความกตัญญูรู้คุณทั้งต่อบุคคลและชาติบ้านเมือง และขาดจิตสำนึกเพื่อประโยชน์ส่วนรวม จิตสาธารณะ ซึ่งประกอบไปด้วย การมีส่วนร่วม การยึดถือประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ความเสียสละ การมีจิตอาสา การมีจิตสาธารณะ ความจงรักภักดี สอดคล้องกับงานวิจัยของวินิจ ฝาเจริญ

(2565) ศึกษาเรื่องบทบาทผู้นำชุมชนท้องถิ่นในกาเสริมสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านโป่งกุ่ม ตำบลป่าเมี่ยง อำเภอตอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าแนวทางการแก้ไขปัญหาอุปสรรค ได้แก่ ผู้นำชุมชนต้องสร้างกระบวนการร่วมมือจากประชาชนและภาครัฐให้มากขึ้น รวมทั้งการจัดสรรงบประมาณที่เพียงพอในการดำเนินงานและควรส่งเสริมการรวมกลุ่มการประกอบอาชีพของกลุ่มให้มีการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้ประชาชนในชุมชนมีงานทำและมีรายได้ที่พอเพียง

3) แนวทางการพัฒนาการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักปิง อำเภอกู่เตียว จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย

3.1 การปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง คือปรับแนวคิดของภาครัฐจากผู้สั่งการเป็นผู้สนับสนุน เป็นพี่เลี้ยง เป็นโค้ช และเสริมสร้างแนวคิดการบริการสาธารณะแนวใหม่ การสร้างเครือข่ายภาคีความร่วมมือจากทุกภาคส่วนทั้งภายในและภายนอก โดยการจัดระบบบริหารจัดการที่ดี มีการเฝ้าระวังในการจัดการปัญหาอุปสรรคอย่างมีส่วนร่วม กำหนดมาตรการทางสังคมของชุมชนเพื่อเป็นข้อตกลงในการอยู่ร่วมกันอย่างสันติ และมีการเรียนรู้พัฒนาศักยภาพของตนเองอย่างต่อเนื่อง การปรับตัวให้รู้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามการพัฒนาระแสหลัก โดยไม่ปฏิเสธเทคโนโลยีที่เป็นประโยชน์กับชุมชน การนำศาสตร์พระราชาด้านหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้กับชุมชนอย่างเหมาะสม การพัฒนาให้เกิดความอดทน ความเพียร ความกล้าหาญ และการดำรงอยู่อย่างยั่งยืน ให้ความรู้และปลูกจิตสำนึกให้ชุมชนตระหนักรู้ให้เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงตามการพัฒนาระแสหลัก โดยเลือกรับในสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างชาญฉลาด และปฏิเสธในสิ่งที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน การปลูกกระแสให้ชุมชนมีความรักและหวงแหนชุมชน สามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน และปรับใช้แนวทางการพัฒนาระแสทางเลือกโดยนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาปรับใช้ให้เหมาะสมตามบริบทของชุมชน โดยการสร้างความเป็นปึกแผ่นให้กับชุมชน และนำแนวคิดปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปปรับใช้ให้ทันต่อสภาพการเปลี่ยนแปลง โดยยึดหลักพอประมาณ มีเหตุมีผล มีภูมิคุ้มกัน และต้องมี ความรู้ควบคู่ไปกับคุณธรรม สร้างเครือข่ายแห่งการเรียนรู้ จัดทำแผนชีวิต แผนอาชีพ แผนการเงินและแผนสุขภาพ ใช้หลักปัญญา กล้าหาญ เพียรทน รอด พอเพียง และยั่งยืน ร่วมพัฒนาและปรับใช้หลักเศรษฐกิจพอเพียงไปพร้อม ๆ กัน ใช้ชีวิตอย่างมีแบบแผน ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สร้างเสริมให้เกิดสุขภาพดี สอดคล้องกับงานวิจัยของเกศสุดา สิทธิสันติกุล. (2562) เรื่องโอกาสการพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากสู่ความยั่งยืน พบว่า ควรมุ่งเน้นการเสริมสร้างขีดความสามารถของชุมชนในการจัดการกับปัญหาเศรษฐกิจตนเองอย่างเท่าทันความเปลี่ยนแปลง และควรสนับสนุนเศรษฐกิจแบบพึ่งตนเอง โดยเน้นการพึ่งพาทุนทรัพยากรในชุมชนเป็นหลัก และสร้างระบบเศรษฐกิจแบบหมุนเวียนภายในชุมชน

3.2 การปรับปรุงฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม ด้วยการสร้างแนวร่วมการพัฒนา และการค้นหาศักยภาพและทุนชุมชน ทั้งทุนธรรมชาติ ทุนทรัพยากร และทุนทางวัฒนธรรม การบูรณาการแผนชีวิต แผนอาชีพ แผนการเงินและแผนสุขภาพ ให้เข้ากับแผนชุมชนและแผนพัฒนาท้องถิ่น การทำบัญชีครัวเรือน การฝึกวินัยการออม ศึกษาดูงานชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการสร้างความเข้มแข็งที่ยั่งยืนและการดำรงอยู่อย่างยั่งยืน การเพิ่มการเติบโตทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น การลดความเหลื่อมล้ำของสังคม การสร้างความยั่งยืนของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพึ่งพาตนเองโดยอาศัยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับงานวิจัยของวินิจ ผาเจริญ (2565) ศึกษาเรื่องบทบาทผู้นำชุมชนท้องถิ่นในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านโป่งกุ่ม ตำบลป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ผู้นำชุมชนท้องถิ่นเป็นผู้มีบทบาทสำคัญทั้งบทบาทด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม บทบาทดังกล่าว สามารถที่จะแก้ไขปัญหาการว่างงาน ปัญหายาเสพติด รวมทั้งเกิดการรวมกลุ่มสามารถสร้างอาชีพและเกิดรายได้ในชุมชน โดยการให้ชุมชนตัดสินใจแก้ไขปัญหาและจัดการกับปัญหาด้วยพลังของคนในชุมชน ตลอดจนบทบาทการอนุรักษ์และส่งเสริมสนับสนุนโดยการให้คุณค่าและความสำคัญกับหลักปฏิบัติ ศาสนกิจและวัฒนธรรมที่ได้รับการสืบทอดมาจากบรรพบุรุษซึ่งสะท้อนออกในด้านภาษา ศาสนา การแต่งกาย และกิจกรรมประเพณีต่างๆ

3.3 การสร้างเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ชุมชน เป็นศูนย์กลางรวบรวมข้อมูลข่าวสารความรู้ของชุมชนที่จะนำไปสู่การส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้สำหรับประชาชน ในชุมชน เป็นแหล่งเสริมสร้างโอกาสในการเรียนรู้ การถ่ายทอด การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การสืบทอดภูมิปัญญา วัฒนธรรม ค่านิยม และเอกลักษณ์ของชุมชน อีกทั้งเป็นแหล่งบริการชุมชนด้านต่าง ๆ เพื่อให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม ก่อให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ และมุ่งการพัฒนาแบบพึ่งตนเอง เช่น การจัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการเรียนรู้ของชุมชน โดยเน้นการกระบวนการเรียนรู้เพื่อวิถีชีวิตของคนในชุมชน เป็นศูนย์การเรียนรู้ของประชาชนที่ดำเนินการโดยประชาชนและเพื่อประชาชนอย่างมีส่วนร่วมทุกมิติ เพื่อก่อให้เกิดความเข้มแข็งของชุมชนอย่างยั่งยืน สอดคล้องแนวคิดของดาวนภา เกตุทอง (2563) เรื่องการพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย พบว่า แนวทางการปรับปรุงพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงควรเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกคน หรือเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายได้เข้ามาร่วมแสดงความคิดเห็นและร่วมกันพัฒนา โดยคำนึงถึงความคิดเห็นหรือความต้องการของสาธารณชนด้วยการพึ่งตนเอง การพัฒนาตามแนวพระราชดำริในเบื้องต้นเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้า เพื่อให้ประชาชนชนมีความแข็งแรงพอที่จะดำรงชีวิตต่อไป การให้ความรู้ด้านข้อมูลข่าวสารที่ถูกต้อง ในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินชีวิตนั้น ประชาชนต้องเข้าใจให้ถูกต้องก่อนที่จะลงมือปฏิบัติ เพราะการพัฒนา

คุณภาพชีวิตของประชาชนให้อยู่ดี มีสุขได้อย่างแท้จริงนั้น สิ่งเหล่านี้จะต้องอาศัยความร่วมมือทั้งใน ส่วนของภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน โดยมีเจ้าหน้าที่จากรัฐคอยช่วยเหลือ สนับสนุนดูแล ประชาชนอย่างใกล้ชิด ที่สำคัญต้องติดตามและประเมินผล เพื่อทำการวิเคราะห์แก้ไข้ปัญหา ปรับปรุง ต่อไป และสอดคล้องกับแนวคิดของศรัณย์ เจริญศิริ และสรัญญา จุฑานิล (2564) เรื่องการจัดการ เครือข่ายความร่วมมือสาธารณะเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น กรณีเทศบาลในจังหวัดอุดรธานี ซึ่งพบว่าด้าน การออกแบบเครือข่าย พื้นฐานของการดำเนินโครงการต่าง ๆ มีการออกแบบเครือข่ายโดยการ จัดความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างของการทำงานระหว่างหน่วยงานต่าง ๆ โดยที่มีเทศบาลตำบลเป็นแกน หลักของการทำงานในรูปแบบเครือข่ายหรือมีลักษณะการสร้างเครือข่ายแบบเครือข่ายการ ปริกษาหารือ ซึ่งเป็นการจัดการบนพื้นฐานของเครือข่ายที่เกิดจากรัฐเข้าไปเป็นผู้ริเริ่ม หรือเป็น เครือข่ายจัดตั้งโดยการดำเนินงานของภาครัฐและให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับเทศบาลในการ ผลักดันโครงการพัฒนาต่าง ๆ เพื่อการแก้ไขปัญหาสาธารณะในพื้นที่ หรือเข้าร่วมในโครงการที่เป็น ประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นของตนเอง ด้านการเชื่อมโยงเครือข่าย

3.4 การเพิ่มศักยภาพชุมชนท้องถิ่น ด้วยการสำรวจชุมชน ศึกษาความเป็นไปได้ การกำหนด เป้าหมายร่วมกัน การวางแผนดำเนินงานร่วมกัน การบริหารจัดการท้องถิ่น การพัฒนาการท่องเที่ยว ชุมชนที่เหมาะสม การพัฒนาศักยภาพสื่อ การพัฒนาการตลาด การสร้างและพัฒนาเครือข่าย การกำกับติดตามตรวจสอบและประเมินผล การศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ สนับสนุนทางด้านกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ โดยปลดล็อกกฎหมายเดิม สนับสนุนทางการเงินและ กองทุนพัฒนา สนับสนุนสิทธิประโยชน์ทางภาษี สร้างตลาดทางด้าน BCG สอดคล้องกับแนวคิดของจิ ตกร หมายมั่น, ชำนาญ ทองมาก และคณะ (2566). เรื่องโมเดลเศรษฐกิจ BCG เพื่อการพัฒนาที่ สมดุลและยั่งยืน. พบว่า เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว กำลังมีบทบาท สำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของ ประเทศไทย โดยได้บูรณาการองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วย แนวคิด “โมเดลเศรษฐกิจ BCG” อันนำไปสู่การหลุดออก จากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง ควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ ประเทศไทยได้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

จากการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนา เศรษฐกิจ BCG กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการ บริการภาครัฐนำผลการวิจัยครั้งนี้ไป เป็นแนวทางในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่

เนื่องจากในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG โดยทั่วไปของหน่วยงานภาครัฐมีการดำเนินการสอดคล้องกับบางหลักการ และหน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนและส่งเสริมให้นำผลการวิเคราะห์ครั้งนี้ไปเพื่อเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ เพื่อนำไปปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำผลการวิจัยไปใช้ทดลองใช้และศึกษาผลที่ได้ในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG กับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในหน่วยงานอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- จิตกร หมายมั่น, ชำนาญ ทองมาก และคณะ (2566). โมเดลเศรษฐกิจ BCG เพื่อการพัฒนาที่สมดุล และยั่งยืน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 13(2) (พฤษภาคม - สิงหาคม 2566) ; 14-27
- พริตดา หมดอำตม์, เพ็ญศรี ฉิรินัว และคณะ (2567). เศรษฐกิจสีเขียวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน, วารสาร Journal of Roi Kaensarn Academi, 9(1) (มกราคม 2567) ; 627-642
- ดาวนภา เกตุทอง (2563). การพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง กรณีศึกษา องค์การบริหารส่วนตำบลสามเรือน อำเภอศรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย วารสารวณัฎของแหกรกพุทธศาสตร์ปริทรรศน์, 7(1) ; 41-52
- แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2565 - 2570). [Online]. Available : <http://www.kmutt.ac.th/rippc/nrct59/13a2.pdf> [2565, ธันวาคม 17].
- วินิจ ฝาเจริญ และคณะ (2565). บทบาทผู้นำชุมชนท้องถิ่นในการเสริมสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนตามปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของชุมชนบ้านโป่งกุ่ม ตำบลป่าเมี่ยง อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่. วารสารสันติสุขปริทรรศน์. 3(2) ; 1-12
- ศรัณย์ เจริญศิริ และสรัญญา จุฑานิล (2564). การจัดการเครือข่ายความร่วมมือสาธารณะเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น กรณีเทศบาลในจังหวัดอุดรธานี, วารสารรัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 5(2) ; 117-165
- สุพล ศิริ. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารงบประมาณการคลังภาครัฐ, วารสารสหวิทยาการนวัตกรรมปริทรรศน์, 6(4) ; 169-173

ความร่วมมือในการพัฒนาภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ สู่ความเข้มแข็งของชุมชน
ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 –2570)
ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ

Cooperation in Regional, Local and Regional Development to
Strengthen Communities in accordance with the National Economic
and Social Development Plan No. 13 (2023 – 2027) of the Local
Government Organization in Phu Khieo District. Chaiyaphum Province

อภิชาติ ดวงธิดา¹, สิทธิเดช วงศ์ปรัชญา², ปราโมทย์ เลิศขามป้อม³,
ธีรธัต สรรเสริญ⁴ และ อภิญญา บุญประกอบ⁵

Apichit Duangthisan¹, Sittidet Wongprachya ², Pramoth Lertkampom ³,
Theerathatt Sansaroen⁴ and Apinya Boonprakom⁵

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาบริบทความร่วมมือในการพัฒนาภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ สู่ความเข้มแข็งของชุมชน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 –2570) ในปัจจุบัน 2) ศึกษาปัญหาอุปสรรคของความร่วมมือในการพัฒนาภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ สู่ความเข้มแข็งของชุมชน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 –2570) 3) แนวทางการพัฒนาความร่วมมือในการพัฒนาภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ สู่ความเข้มแข็งของชุมชน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 –2570) ศึกษาพื้นที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 14 คน ข้อมูลที่ได้มาจัดสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คนที่เกี่ยวข้องกับความร่วมมือในการพัฒนาภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ สู่ความเข้มแข็งของชุมชน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 –2570) แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ นำไปสู่แนวทางการพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป ผลการวิจัยพบว่า 1) บริบทในปัจจุบัน ครอบคลุมทั้งด้านความมั่นคง ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ด้านการสร้างโอกาสและความ

¹ ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ ดร. อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴ ดร. นักวิชาการอิสระ

⁵ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

เสมอภาคทางสังคม ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ด้านการปรับ
สมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ และสอดคล้องกับมิติบริบทด้านเศรษฐกิจ
ด้านสังคมและทรัพยากรมนุษย์ ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี และด้านการบริหาร
จัดการภาครัฐ 2) ปัญหาอุปสรรค คือ 2.1 ปัญหาและอุปสรรคภาครัฐ พบว่า ปัญหางบประมาณมี
ข้อจำกัด การเบิกจ่ายล่าช้า ขาดบุคลากรมืออาชีพที่เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การต่อต้านจากภาค
ประชาชน ขาดเครื่องมือที่ทันสมัย และมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริการบ่อยทำให้ขาดความต่อเนื่อง
2.2 ปัญหาและอุปสรรคภาคประชาชน พบว่า ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดจิตสำนึก
สาธารณะในเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการกับปัญหาของชุมชนท้องถิ่น 3) แนวทางการพัฒนา
ประกอบด้วย 3.1 การบริหารเป้าหมาย การปรับเปลี่ยนโครงสร้างอำนาจและสังคม 3.2 การสร้าง
โอกาสและความเสมอภาค การปรับเปลี่ยนบทบาทของข้าราชการ 3.3 การสร้างความยั่งยืนทาง
ทรัพยากรธรรมชาติ สร้างและจัดการเครือข่ายอย่างเป็นระบบ สร้างสรรค์นวัตกรรมใหม่ ๆ และ
3.4 การสร้างกำลังคนสมรรถนะสูง สร้างแรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูง

คำสำคัญ : แนวทางการพัฒนา, การบริหารท้องถิ่นตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับ
ที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570), การบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purposes of this study were : 1) Study the context of cooperation in regional, local, and regional development towards community strength according to the National Economic and Social Development Plan No. 13 (2023 – 2027). At present. 2) Study the obstacles of cooperation in regional, local and regional development towards community strength according to the National Economic and Social Development Plan No. 13 (2023 – 2027). 3) Guidelines for the development of cooperation in regional, local and regional development towards community strength according to the National Economic and Social Development Plan No. 13 (2023 – 2027) Study the area of local government organizations in Phu Khieo district Chaiyaphum Province Qualitative research methods were used by studying documents (Documentary Studies) and in-depth interviews from key informants. 14 people. The data obtained was organized in a group discussion with 9 experts related to cooperation in regional, local and regional development towards community strength in accordance with the National Economic and Social Development Plan No. 13 (2023

– 2027). Analyze and synthesize the data. This will lead to the development of local government organizations.

Research results revealed : 1) Context of Cooperation in Currently, it covers security, competitiveness, human resource development and empowerment. Creating opportunities and social equality Creating growth on an environmentally friendly quality of life In terms of balancing and developing the government management system and in line with the economic context dimension. Social and human resources, natural resources and good environment, and government management. 2) Obstacle problems: 2.1 Problems and obstacles in the government sector. Lack of specialized professionals Public opposition Lack of modern tools and frequent changes in service providers resulting in a lack of continuity. 2.2 Problems and obstacles in the public sector It was found that the public still lacked knowledge and understanding and lack of public awareness in participating in dealing with the problems of the local community. 3) Development Guidelines: 3.1 Goal Management Restructuring of power and society 3.2 Creating opportunities and opportunities Adjustment of the role of civil servants 3.3 Sustainability of natural resources Systematically build and manage networks and 3.4 Creating a high-performance manpower. Create a workforce with high knowledge, expertise, and skills.

Keywords: Development Guidelines, Local Administration in accordance with the National Economic and Social Development Plan No. 13 (2023 – 2027), Administration of Local Government Organizations

บทนำ

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) เป็นแผนพัฒนาฯ ฉบับแรกที่เริ่มต้นกระบวนการยกร่างกรอบแผนภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติและจะมีผลในการใช้เป็นกรอบเพื่อกำหนดแผนระดับปฏิบัติการในช่วง 5 ปีที่สองของยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปียังคงน้อมนำปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นหลักปรัชญานำทางในการขับเคลื่อนและวางแผนการพัฒนาประเทศ ให้เกิดประสิทธิผลในการขับเคลื่อนพลวัตการพัฒนาประเทศในมิติต่าง ๆ ไปสู่เป้าหมายตามยุทธศาสตร์ชาติได้อย่างเป็นรูปธรรม และโดยที่ทั่วโลก รวมถึงไทยยังอยู่ในช่วงเวลาที่ต้องเผชิญกับความท้าทายจากภายนอกและภายในประเทศที่มีความผันแปรสูงและมีแนวโน้มจะทวีความรุนแรงมากขึ้นในอนาคต

การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะต่อไปจึงจำเป็นต้องให้ความสำคัญกับการทำความเข้าใจถึงปัจจัยภายนอกและภายในตลอดจนการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยทั้งหมดที่สร้างผลต่อและมีอิทธิพลกับโครงสร้างและของประเทศในทุกมิติ เพื่อนำมาประมวลผลและกำหนดกรอบทิศทางการพัฒนาประเทศที่ควรมุ่งไปในอนาคตให้มีความสอดคล้องกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนสามารถนำพาประเทศให้เติบโตต่อไปท่ามกลางความผันแปรที่เกิดขึ้น เพื่อให้ประเทศไทยสามารถสร้างสรรค์โอกาสจากความท้าทายภายนอกและสามารถเสริมสร้างความเข้มแข็งจากภายในประเทศให้สามารถเติบโตต่อไปได้อย่างมั่นคง สามารถบรรลุเป้าหมายในระยะ 20 ปี ภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติตามกรอบระยะเวลาที่คาดหวังไว้ แนวทางการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ควรมีเป้าหมายสำคัญที่ต้องทำให้สำเร็จคือ กำจัดความเหลื่อมล้ำทาง เศรษฐกิจและสังคม ป้องกันและจัดการผูกขาดทรัพยากร ตลาด เศรษฐกิจทุกรูปแบบ กระจายอำนาจการ ปกครอง เศรษฐกิจ ทรัพยากร การจัดสรรงบประมาณสู่ท้องถิ่น โดยให้ท้องถิ่นมีอิสระในการบริหารจัดการ พร้อมไปกับสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นให้เป็นฐานหลักการพัฒนาประเทศ โดยมีกลไกหรือสถาบัน ทางสังคมในระดับท้องถิ่นรูปแบบต่าง ๆ ที่ประชาชนมีส่วนร่วมเป็นกลไกการขับเคลื่อนพัฒนาอย่างทั่วถึงและ เท่าเทียม และร่วมกันติดตาม ประเมินผลการพัฒนา การให้ความสำคัญกับนโยบายที่เป็นฐานชีวิตของประชาชน เช่น กระจายการถือครองที่ดินและฐาน ทรัพยากรสู่ชุมชน รับรองสิทธิชุมชนในการเข้าถึงจัดการ ทรัพยากรและธำรงอัตลักษณ์วัฒนธรรม พัฒนาความ มั่นคงอาหาร คุ่มครองระบบนิเวศฐานทรัพยากร ในระดับภูมินิเวศ พัฒนาระบบการผลิต เกษตรกรรมเชิงนิเวศ เกษตรกรรมยั่งยืนให้เป็นทิศทางเกษตรหลักของประเทศ พัฒนาลงงานหมุนเวียนให้เป็นระบบพลังงานหลัก ของประเทศเพื่อลดการปล่อย ก๊าซเรือนกระจก และกระจายเศรษฐกิจพลังงานสู่ประชาชน ยุติอุตสาหกรรมที่ สร้างผลกระทบระบบ นิเวศ สิ่งแวดล้อมและชุมชน โดยเปลี่ยนผ่านไปสู่อุตสาหกรรมที่สอดคล้องกับนิเวศและ วิถีชุมชน การขับเคลื่อนเหล่านี้คือการขับเคลื่อนจากฐานล่าง ด้วยระบบการกระจายอำนาจ และสร้างระบบ การหนุนเสริมเชื่อมโยงกัน เป็นแผนของประชาชนที่หลากหลายไปตามสถานการณ์ วิถีชีวิต และเป้าหมาย ทาง สังคม เศรษฐกิจ และการเมืองของแต่ละท้องถิ่น ภาคส่วน โดยยึดโยงความหลากหลายทั้งหมด ไม่ให้ย้อนแย้ง กันด้วยหลักการประชาธิปไตยและการพัฒนาที่ยั่งยืน (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 13)

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ ยังไม่มีการศึกษาในด้านความร่วมมือในการพัฒนาภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ สู่ความเข้มแข็งของชุมชน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 –2570) ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบริบทในปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาความร่วมมือในการพัฒนาภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ สู่ความเข้มแข็งของชุมชน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จและทำให้เกิดคุณภาพชีวิตของชุมชนและประชาชนที่ดี และระดับการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบันเป็นอย่างไร จึงทำการศึกษาวิจัยเรื่อง

“ความร่วมมือในการพัฒนาภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ สู่ความเข้มแข็งของชุมชน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 –2570) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอกุฉิวยาง จังหวัดชัยภูมิ” เพื่อที่จะได้เข้าใจถึงสถานการณ์ในการการบริหารท้องถิ่นตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน และทิศความร่วมมือในการพัฒนาภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ สู่ความเข้มแข็งของชุมชน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 –2570) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอนาคต ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการที่ดีและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทความร่วมมือในการพัฒนาภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ สู่ความเข้มแข็งของชุมชนตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 –2570) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอกุฉิวยาง จังหวัดชัยภูมิ ในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคของความร่วมมือในการพัฒนาภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ สู่ความเข้มแข็งของชุมชน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 –2570) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอกุฉิวยาง จังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาความร่วมมือในการพัฒนาภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ สู่ความเข้มแข็งของชุมชน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 –2570) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอกุฉิวยาง จังหวัดชัยภูมิ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาประมวลเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยดังนี้

1. แนวคิดการจัดการภาครัฐ คือ แนวทางการบริหารที่ให้ความสำคัญกับความเป็นพลเมืองที่มีทั้งสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ และเรียกร้องให้ข้าราชการต้องรับใช้พลเมือง โดยต้องคิดเสมอว่าพลเมืองคือเจ้าของประเทศ เน้นให้ข้าราชการต้องให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของพลเมืองเป็นลำดับแรก และต้องให้พลเมืองมีส่วนร่วมในการปรึกษาหารือและร่วมรับผิดชอบ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2. แนวคิดการพัฒนาระบบหลัก คือ การพัฒนาไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงของกระแสโลกาภิวัตน์ เป็นการพัฒนาที่ไม่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่ ก่อให้เกิดปัญหาต่อธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การเมือง และที่สำคัญที่สุดคือศีลธรรม จริยธรรม การใช้ทรัพยากรอย่างฟุ่มเฟือย เป็นการพัฒนาที่ยั่งยืน โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. แนวคิดการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของวีระศักดิ์ เครือเทพ (2550, น. 89-91) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. แนวคิดการพัฒนาชุมชนให้เข้มแข็งเข้มแข็ง ทั้งมิติทางด้านสังคม มิติทางด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มิติทางด้านการเมืองการปกครอง การพัฒนาชุมชนต้องมีกระบวนการในดำเนินงานเพื่อให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง โดยกระบวนการในการพัฒนาศักยภาพและความเข้มแข็งของชุมชนนั้น ภาครัฐจะต้องมีความเชื่อพื้นฐานที่เชื่อมั่นในศักยภาพ ระบบราชการควรใช้เป็นกลไกหนึ่งที่ภาครัฐควรร่วมมือกับภาคธุรกิจและภาคประชาชนในการสนับสนุนองค์กรชุมชนให้เข้มแข็งมีเครือข่ายเชื่อมโยงกัน เพื่อเกื้อกูล ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ให้ชุมชนดำรงรักษาคุณค่าจิตสำนึกที่ดีงามของชุมชน และเสริมสร้างกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างชุมชนกับชุมชนอื่น (โกวิทย์ พวงงาม, 2562 : 135-140) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

5. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร นักวิชาการในประเทศไทย สาโรจน์ โอพิทักษ์ชีวิน (2554: 7) ให้ความหมายว่า การบริหารเป็นกระบวนการของการทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือโดยผ่านผู้อื่นเพื่อให้สัมฤทธิ์ผล โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6. แนวคิดและทฤษฎีการบริหารองค์กรตามการบริหารท้องถิ่นตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 –2570) ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ซึ่งมีกรอบยุทธศาสตร์ 6 ด้าน คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 : ด้านความมั่นคง ยุทธศาสตร์ที่ 2 : ด้านการสร้างความสามารถในด้านการแข่งขัน ยุทธศาสตร์ที่ 3 : ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ยุทธศาสตร์ที่ 4 : ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ยุทธศาสตร์ที่ 5 : ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ที่ 6 : ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย ผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ใช้วิธีเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง ทั้งนี้เพื่อให้ได้ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่มีคุณสมบัติสอดคล้องกับคุณสมบัติที่ผู้วิจัยต้องการ และสามารถให้ข้อมูลที่มีคุณภาพครอบคลุมขอบเขตเนื้อหาของการวิจัย ประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือกลุ่มผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 4 คน ผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 คน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 คน

ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอกุฉินารายณ์ จำนวน 3 คน รวม 14 คน และผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอกุฉินารายณ์ จำนวน 3 คน ข้าราชการระดับหัวหน้างานในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอกุฉินารายณ์ จำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องในงานวิจัย ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ จำนวน 3 คน รวม 9 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 23 คน การเก็บข้อมูลประกอบด้วย 1) การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง โดยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีภายใต้บรรยากาศการสนทนาแลกเปลี่ยนแบบเป็นกันเองด้วยคำถามหลักที่ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัย โดยการศึกษาจากเอกสาร โดยการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แผนปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการ องค์กรภาคเอกชนหรือหน่วยงานอื่น ๆ รวมถึงเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ 2) การสนทนากลุ่ม เป็นการสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ผู้วิจัยดำเนินการสนทนาข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ผ่านการวิเคราะห์สังเคราะห์และจัดโครงสร้างข้อมูลเสร็จแล้วนำไปสู่กระบวนการสนทนากลุ่มให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์และครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม มาทำการวิเคราะห์แยกแยะตามเนื้อหาจัดหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ และประเด็นที่สัมภาษณ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องแล้วจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาตามหลักตรรกะเทียบเคียงตามแนวคิดและทฤษฎี เพื่อให้การนำเสนอเนื้อหาเกิดความสมบูรณ์และเข้าใจชัดเจนเป็นรูปธรรม เห็นประโยชน์จากการวิเคราะห์ โดยมีการจัดกลุ่มข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่รวบรวมมาได้ เรียบเรียง จัดลำดับตามเนื้อหาที่ต้องการวิจัยและจัดข้อมูลตามวัตถุประสงค์ตามประเด็นที่สัมภาษณ์เพื่อการวิเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูลทำโดยการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้หลักตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยประยุกต์ใช้ข้อมูลที่รวบรวมมาได้ผนวกเข้ากับแนวคิดและหลักตามหัวข้องานวิจัย การเรียบเรียงข้อมูลและนำเสนอข้อมูลโดยจัดระเบียบข้อค้นพบ สรุปผลการศึกษาวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการนำผลการวิจัยไปใช้ เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติหรือในการทำวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลโดยใช้วิธีการรายงานเชิงพรรณานำเสนอตัวแบบความร่วมมือในการพัฒนาภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ สู่ความเข้มแข็งของชุมชน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 –2570) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ ให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพในด้านการนำบริการสาธารณะแนวใหม่มาใช้ในการบริหารที่ชัดเจน

ผลการวิจัย

1. บริบทความร่วมมือในการพัฒนาภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ สู่ความเข้มแข็งของชุมชน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 –2570) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ในปัจจุบัน ได้แก่

1.1 ด้านความมั่นคง ได้ส่งเสริมการนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่การพัฒนาท้องถิ่น อย่างเป็นรูปธรรมและการสนับสนุนโครงการตามแนวพระราชดำริ ดำเนินโครงการขับเคลื่อนหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา ส่งเสริมประชาธิปไตยใน อบต. ส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียนสังกัด อบต. ดำเนินโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดใน อบต.

1.2 ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน ได้สร้างความรู้ ความเข้าใจเรื่องอาหารปลอดภัย และเกษตรอินทรีย์ ส่งเสริมการท่องเที่ยวชุมชนด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ (Platform Airbnb) ยกระดับคุณภาพบริการ และส่งเสริมธุรกิจต่อเนื่องในแหล่งท่องเที่ยว ที่มีชื่อเสียง พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น ยกระดับการท่องเที่ยวเชิงประเพณี วัฒนธรรม/การท่องเที่ยววิถีชีวิตเชิงนิเวศ เชิงสุขภาพ

1.3 ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ได้สนับสนุนบทบาทของชุมชน อบต. ในการเข้ามาเสริมสร้างความเข้มแข็งของครอบครัว ปรับปรุงกฎหมาย กำหนดบทบาทและจัดสรรทรัพยากรให้ อบต. ในการเสริมพลังครอบครัว เสริมสร้างคุณธรรมในสถานศึกษาสังกัด อบต. (โรงเรียนคุณธรรม) การประเมินคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาสังกัด อบต. พัฒนาเด็กปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัด อบต. ส่งเสริมและพัฒนาระดับคุณภาพการศึกษา การอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์

1.4 ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม ได้ส่งเสริมให้ อบต. มีบทบาทในการคุ้มครองผู้บริโภคได้อย่างเป็นรูปธรรม พัฒนาระบบการให้บริการสวัสดิการที่เป็นความร่วมมือระหว่างรัฐบาล อบต. องค์กรชุมชน ธุรกิจ หรือองค์กรประชาสังคม ส่งเสริมให้ อบต. เป็นผู้รับผิดชอบหลักในการดูแลคุณภาพสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของคนในเมือง ลดความเหลื่อมล้ำระหว่างกลุ่มประชากรที่อาศัยในเขตเมือง พัฒนาโปรแกรมแผนที่ภาษีเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ของ อบต. สร้างกลไกทางกฎหมายและการบริหารเพื่อขจัดความเหลื่อมล้ำและอำนวยความสะดวกแก่ผู้เสียภาษีท้องถิ่น ส่งเสริมหลักประกันทางสังคมของผู้สูงอายุ ผู้พิการ และผู้ด้อยโอกาส ส่งเสริมและพัฒนามาตรฐานการบริการสาธารณสุขของ อบต. ตามภารกิจถ่ายโอน สนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาเพื่อสร้างความเป็นธรรมและลดความเหลื่อมล้ำทางสังคม พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเพื่อรองรับสังคมสูงวัยและการจัดวางผังเมืองที่เหมาะสม พัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในด้านเศรษฐกิจ สังคม สุขภาพ และสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิง/ชาย ใน อบต.

1.5 ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ได้กระจายอำนาจ และสร้างความเข้มแข็งให้แก่องค์กรชุมชน องค์กรประชาสังคม อปท. ในการดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม พัฒนาและออกกฎหมาย การบังคับใช้กฎหมายและองค์กรใน กระบวนการยุติธรรมเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้ทันสมัย บริหารจัดการลำน้ำและ แหล่งน้ำขนาดเล็กของ อปท. ให้สวยงามใช้ได้ สนับสนุน อปท. ในการจัดการน้ำแบบบูรณาการ ป้องกันและแก้ไขปัญหาน้ำเสียใน อปท. การจัดการขยะในพื้นที่ของ อปท. ที่ติดแหล่งน้ำ การจัดการ ขยะมูลฝอยของ อปท.

1.6 ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ได้ส่งเสริมการกระจาย อำนาจและสนับสนุนบทบาทชุมชนท้องถิ่นให้ อปท. เป็นหน่วยงานที่มีสมรรถนะสูง ตั้งอยู่บนหลักธรร มาภิบาล อำนาจความสะดวกในการให้บริการสาธารณะ ปรับปรุงระบบข้อมูลกลาง อปท. การ ประเมินประสิทธิภาพของ อปท. ส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารงานและตรวจสอบการ ดำเนินงานของ อปท. พัฒนาระบบงบประมาณ บัญชี และการจัดเก็บรายได้ของ อปท. ให้ทันสมัย และมีมาตรฐาน ปรับปรุงกระบวนการให้บริการประชาชนของ อปท. จัดระบบบริหารงานบุคคลของ บุคลากร อปท. พัฒนาความก้าวหน้าในหน้าที่การงานของบุคลากร อปท.

2) ปัญหาอุปสรรคความร่วมมือในการพัฒนาภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ สู่ความเข้มแข็งของ ชุมชน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 –2570) ขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ

2.1) ปัญหาและอุปสรรคภาครัฐ พบว่า ด้านงบประมาณมีข้อจำกัด การเบิกจ่าย งบประมาณมีหลายขั้นตอนเกิดความล่าช้า ขาดบุคลากรวิชาชีพในการทำงาน ขาดแคลนพนักงาน เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ภาครัฐสั่งการโดยที่ไม่รู้ปัญหาที่แท้จริงทำให้การแก้ปัญหาไม่เป็นไปตาม เป้าหมายและไม่สามารถจะดำเนินโครงการใหญ่ๆ ได้ เพราะเกิดการต่อต้านจากภาคประชาชน ขาด เครื่องมือที่ทันสมัยที่จะนำมาใช้ในการจัดการปัญหาของท้องถิ่น และมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารบ่อย ทำให้ขาดความต่อเนื่องของการดำเนินการ

2.2) ปัญหาและอุปสรรคภาคประชาชน พบว่า ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ และ ขาดจิตสำนึกสาธารณะในเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการกับปัญหาของชุมชนท้องถิ่น การนำปัญหา ที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้กลับนำไปใช้ประโยชน์ได้อีก ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนน้อยเพราะ เป็นสังคมเมือง

3) แนวทางการพัฒนาความร่วมมือในการพัฒนาภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ สู่ความเข้มแข็ง ของชุมชน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 –2570) ขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย

3.1 การบริหารเป้าหมาย การปรับเปลี่ยนโครงสร้างอำนาจและสังคม การปรับเปลี่ยนโครงสร้างอำนาจ จึงควรกระจายอำนาจในการจัดบริการสาธารณะให้หลากหลายภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อจัดบริการได้ตรงกับปัญหาและความต้องการของแต่ละพื้นที่ ขณะเดียวกันต้องมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างสังคม เนื่องจากโครงสร้างทางสังคมกำหนดคุณสมบัติของสังคม สังคมที่มีโครงสร้างทางสังคม ความสัมพันธ์แบบบนลงล่าง นำมาซึ่งผลในแง่ลบ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ การเมือง และศีลธรรม ขาดการรวมตัวร่วมคิดร่วมทำ ซึ่งมีลักษณะตรงกันข้ามกับสังคมแนวราบที่ผู้คนมีความเสมอภาค มีการรวมตัว ร่วมคิดร่วมทำจนเป็นสังคมที่เข้มแข็ง มีความสามารถในการร่วมจัดบริการสาธารณะ และร่วมตรวจสอบประเมินผล และปฏิบัติตามกฎหมาย ที่กำหนดให้บุคคลและชุมชนย่อมมีสิทธิร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือรัฐในการดำเนินการจัดจัดให้มีระบบสวัสดิการของชุมชน และการอนุรักษ์ ฟื้นฟู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะ วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม และจารีตประเพณีอันดีงามของท้องถิ่นและของชาติ รวมทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชน ชุมชน และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้ใช้สิทธิและมีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย

3.2 การให้โอกาสและความเสมอภาค การปรับเปลี่ยนบทบาทของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ 1) ต้องเป็นผู้ประกอบการที่มีศีลธรรม หมายถึง เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมสาธารณะโดยอาศัยความไว้วางใจไว้มากกว่าการบังคับ ควบคุม สั่งการ และความเสี่ยงที่เกิดขึ้นมักเกี่ยวข้องกับศีลธรรมมากกว่าประเด็นทางเศรษฐกิจ 2) เป็นผู้ให้ความรู้ด้านหน้าที่พลเมือง กล่าวคือ หน้าที่หลักของข้าราชการต้องเป็นผู้ให้การศึกษา สร้างความรู้ ความเข้าใจให้พลเมืองตระหนักถึงผลประโยชน์ของสาธารณะมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการธรรมาภิบาล เป็นต้น และ 3) เป็นผู้รับฟังเสียงพลเมือง เนื่องจากเมื่อใดก็ตามที่รัฐรับฟังเสียงของพลเมือง ย่อมนำไปสู่การดำเนินการที่ตอบสนองตรงความต้องการของพลเมือง

3.3 สร้างความยั่งยืนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างและจัดการเครือข่ายอย่างเป็นระบบ โดยรัฐบาลกลาง รัฐบาลท้องถิ่น ภาคอาสาสมัครและภาคเอกชน เป็นต้น ที่มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ทั้งความรู้ ข้อมูลข่าวสาร โดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาใดปัญหาหนึ่ง หรือหลายปัญหาที่มีความซับซ้อน และมีความหลากหลาย สร้างสรรค์นวัตกรรมบริการสาธารณะใหม่ โดยเน้นการขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลงบริการสาธารณะอยู่เสมอ เพื่อจัดบริการที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนโดยรวม และเหมาะสมกับบริบท สภาพการณ์ในปัจจุบัน รวมถึงแนวโน้มในอนาคต ตลอดจนสามารถรับมือกับโอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

3.4 การสร้างกำลังคนสมรรถนะสูง สร้างแรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูง เพื่อรองรับการเติบโตของภาคบริการสาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถในการบริหารจัดการ เทคโนโลยี การสร้างและพัฒนาสินค้าเชิงนวัตกรรมในด้านต่างๆ ได้แก่ เทคโนโลยี การเกษตรและอาหาร สาธารณสุข สุขภาพ เทคโนโลยีทางการแพทย์ เครื่องมือ อุปกรณ์ อัจฉริยะ หุ่นยนต์ ระบบเครื่องกลที่ใช้ระบบ อิเล็กทรอนิกส์ควบคุม และกลุ่มดิจิทัล รวมถึง เทคโนโลยีการท่องเที่ยว เป็นต้น

อภิปรายผล

1. บริบทความร่วมมือในการพัฒนาภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ สู่ความเข้มแข็งของชุมชน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 –2570) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ในปัจจุบัน ครอบคลุมทั้ง 6 ด้าน คือ 1) ด้านความมั่นคง 2) ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) ด้านการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ 4) ด้านการสร้างโอกาสและความเสมอภาคทางสังคม 5) ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 6) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ โดยครอบคลุมบริบทการพัฒนาในมิติทั้ง 4 ด้าน คือ 1) บริบทการพัฒนาประเทศในมิติด้านเศรษฐกิจ การผลิตสินค้าเกษตรและเกษตรแปรรูปมูลค่าสูง การท่องเที่ยวที่เน้นคุณภาพและความยั่งยืน 2) บริบทการพัฒนาประเทศในมิติด้านสังคมและทรัพยากรมนุษย์ทุนทรัพยากรมนุษย์เชิงคุณภาพ มุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและความเป็นธรรม กระจายการพัฒนาพื้นที่เศรษฐกิจและเมือง แก้ไขปัญหาความยากจน พัฒนาหลักประกันและความคุ้มครองทางสังคม พัฒนาศักยภาพวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมให้สามารถแข่งขันได้ 3) บริบทการพัฒนาประเทศในมิติด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่ดี เศรษฐกิจหมุนเวียนที่มีการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ยั่งยืน และสอดคล้องกับขีดความสามารถในการรองรับของระบบนิเวศ ลดความเสี่ยงและผลกระทบจากภัยธรรมชาติและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ 4) บริบทการพัฒนาประเทศในมิติด้านการบริหารจัดการภาครัฐ ยุกระดับคุณภาพและประสิทธิภาพของการบริหารจัดการภาครัฐ ภาครัฐที่มีสมรรถนะ ทันสมัย คล่องตัว และตอบโจทย์ประชาชน สามารถเป็นปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ อยู่บนความตั้งใจที่จะให้แผนมีจุดเน้นและเป้าหมายของการพัฒนาที่เป็นรูปธรรม เพื่อให้ “ประเทศไทยมีความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน เป็นประเทศพัฒนาแล้ว ด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” ตามเจตนารมณ์ของยุทธศาสตร์ชาติ ได้อาศัยหลักการและแนวคิด 4 ประการ ดังนี้ คือ 1) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมีเหตุผล 2) การสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3) เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนของสหประชาชาติ 4) การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว สอดคล้องกับงานวิจัยของสรรพสิทธิ์ ชมภูณูช, ทิวากร แสร์สุวรรณ และคณะ (2564) เรื่อง บริบทของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีความสำคัญต่อการบริหารราชการแผ่นดินของประเทศไทย เนื่องจากมีความใกล้ชิดกับประชาชน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่นและชุมชน โดยมีองค์กรผู้รับผิดชอบอยู่ภายใต้การควบคุมของรัฐบาลกลาง ตามวิธีที่เหมาะสมกับการปกครอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของพระมหาจุรัญ กิตติปัญโญ และจรัส สีกา (2564) ศึกษาเรื่องการเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนในยุคไทยแลนด์ 4.0 กรณีศึกษาชุมชนเข้มแข็งองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุงธนสาร อำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า 1. ความเข้มแข็งของชุมชน มี 6 ด้าน คือ 1) ด้านคุณภาพชีวิต 2) ด้านเศรษฐกิจชุมชน 3) ด้านการสร้างเครือข่าย 4) ด้านความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน 5) การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 6) ด้านวัฒนธรรมชุมชน 2. กระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็ง มี 5 กระบวนการ คือ 1) ด้านการประชาสัมพันธ์และการให้ความรู้ 2) ด้านการประชุม 3) ด้านการทำประชาคมชุมชน 4) ด้านการจัดทำแผน และ 5) ด้านการติดตามและประเมินผล 3. แนวทางการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง มี 5 ด้าน คือ 1) ด้านเทคโนโลยีของชุมชน 2) ด้านเศรษฐกิจของชุมชน 3) ด้านทรัพยากรของชุมชน 4) ด้านการจัดการของชุมชน 5) ด้านการสร้างเครือข่ายของชุมชน ซึ่งแนวทางที่กล่าวมานี้จะนำไปสู่ความเป็นชุมชนนวัตกรรมที่มีเข้มแข็งในการสร้างความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน

2) ปัญหาอุปสรรคความร่วมมือในการพัฒนาภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ สู่ความเข้มแข็งของชุมชน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอภูเวียง จังหวัดชัยภูมิ

2.1) ปัญหาและอุปสรรคภาครัฐ พบว่า ด้านงบประมาณมีข้อจำกัด การเบิกจ่ายงบประมาณมีหลายขั้นตอนเกิดความล่าช้า ขาดบุคลากรวิชาชีพในการทำงาน ขาดแคลนพนักงานเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ภาครัฐสั่งการโดยที่ไม่รู้ปัญหาที่แท้จริงทำให้การแก้ปัญหาไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ขาดเครื่องมือที่ทันสมัยที่จะนำมาใช้ในการจัดการปัญหาของท้องถิ่น และมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารบ่อยทำให้ขาดความต่อเนื่องของการดำเนินการ

2.2) ปัญหาและอุปสรรคภาคประชาชน พบว่า ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดจิตสำนึกสาธารณะในเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการกับปัญหาของชุมชนท้องถิ่น ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนน้อย ปรับพฤติกรรมให้เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ฝึกกำลังชุมชนจัดการทรัพยากรร่วมกัน วางแผนทางการเงิน ร่วมแสดงความคิดเห็นกับการดำเนินงานของภาครัฐ ส่งเสริมให้ร่วมลงทุนในภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย สนับสนุนเงินทุน องค์ความรู้ และถ่ายทอดเทคโนโลยี ส่วนของสถาบันการศึกษา สถาบันวิจัย ส่งเสริมให้มีการผลิตและพัฒนากำลังคนให้สอดคล้องกับความต้องการ มีการศึกษาและวิจัยเพื่อขับเคลื่อนการพัฒนาภาคประชาสังคม มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เสริมสร้างเครือข่ายขับเคลื่อนการพัฒนาในระดับพื้นที่ ส่งเสริมความร่วมมือทางเทคนิควิชาการ สอดคล้องกับแนวคิดของกัมพล เพ็ชรล้อมทอง, สุรภา

เอมสกุล และคณะ (2564) เรื่องกระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืนแบบพึ่งพาตน พบว่า การสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืนแบบพึ่งพาตนเป็นกระบวนการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีการรวมตัวกัน วิเคราะห์ วิจัยปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเอง เพื่อนร่วมกันแสวงหาทางเลือก หรือทางออกของปัญหา การรวมตัวกันของสมาชิกในชุมชน กลุ่มองค์กรประชาชนให้ก่อเกิดพลังในการดำเนินกิจกรรมในชุมชน โดยประชาชนในชุมชนผ่านการถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ การพัฒนาความคิด จิตสำนึก และความตระหนักรู้ของผู้นำชุมชน สมาชิกในชุมชนให้สามารถคิด ปฏิบัติ ตัดสินใจอย่างเป็นอิสระที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองในการจัดการตนเองให้มีสภาพที่ดีขึ้น โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม ให้ชุมชนมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนโดยกระบวนการแบบพึ่งพาตน

3. แนวทางการพัฒนาความร่วมมือในการพัฒนาภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ สู่ความเข้มแข็งของชุมชน ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 –2570) ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในอำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย

3.1 การบริหารเป้าหมาย การปรับเปลี่ยนโครงสร้างอำนาจและสังคม การปรับเปลี่ยนโครงสร้างอำนาจ ควรกระจายอำนาจในการจัดบริการสาธารณะให้หลากหลายภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน และภาคประชาสังคม เพื่อจัดบริการได้ตรงกับปัญหาและความต้องการของแต่ละพื้นที่ ขณะเดียวกันต้องมีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างสังคมความสัมพันธ์แบบบนลงล่าง นำมาซึ่งผลในแง่ลบ ไม่ว่าจะเป็นเศรษฐกิจ การเมือง และศีลธรรม ขาดการร่วมตัวร่วมคิดร่วมทำ ซึ่งมีลักษณะตรงกันข้ามกับสังคมแนวราบ ที่ผู้คนมีความเสมอภาค มีการร่วมตัว ร่วมคิดร่วมทำจนเป็นสังคมที่เข้มแข็ง มีความสามารถในการร่วมจัดบริการสาธารณะ และร่วมตรวจสอบประเมินผล (ประเวศ วะสี, 2556, หน้า 8-13)

3.2 การสร้างโอกาสและความเสมอภาค การปรับเปลี่ยนบทบาทของข้าราชการ เจ้าหน้าที่ของรัฐ ได้แก่ 1) ต้องเป็นผู้ประกอบการที่มีศีลธรรม เป็นผู้ดำเนินกิจกรรมสาธารณะโดยอาศัยความไว้วางใจมากกว่าการบังคับ ควบคุม สั่งการ และความเสี่ยงที่เกิดขึ้นมักเกี่ยวข้องกับศีลธรรมมากกว่าประเด็นทางเศรษฐกิจ 2) เป็นผู้ให้ความรู้ด้านหน้าที่พลเมือง หน้าที่หลักของข้าราชการต้องเป็นผู้ให้การศึกษา สร้างความรู้ ความเข้าใจให้พลเมืองตระหนักถึงผลประโยชน์ของสาธารณะมากกว่าผลประโยชน์ส่วนตน สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และให้ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการธรรมาภิบาล และ 3) เป็นผู้รับฟังเสียงพลเมือง เนื่องจากเมื่อใดก็ตามที่รัฐรับฟังเสียงของพลเมือง ย่อมนำไปสู่การดำเนินการที่ตอบสนองตรงความต้องการของพลเมือง

3.3 การสร้างความยั่งยืนทางทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สร้างและจัดการเครือข่ายอย่างเป็นระบบ โดยรัฐบาลกลาง รัฐบาลท้องถิ่น ภาคอาสาสมัครและภาคเอกชน เป็นต้น ที่มีการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน ทั้งความรู้ ข้อมูลข่าวสาร โดยมีเป้าหมายเพื่อแก้ไขปัญหาได้ปัญหา

หนึ่ง หรือหลายปัญหาที่มีความซับซ้อน และมีความหลากหลาย สร้างสรรค์นวัตกรรมบริการ สาธารณะใหม่ โดยเน้นการขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ความคิดสร้างสรรค์ มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง บริการสาธารณะอยู่เสมอ เพื่อจัดบริการที่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนโดยรวม และ เหมาะสมกับบริบท สภาพการณ์ในปัจจุบัน รวมถึงแนวโน้มในอนาคต ตลอดจนสามารถรับมือกับ โอกาสและภัยคุกคามแบบใหม่ๆ ที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว

3.5 การสร้างกำลังคนสมรรถนะสูง สร้างแรงงานที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และทักษะสูงเพื่อ รองรับการเติบโตของภาคบริการสาธารณะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสามารถในการบริหารจัดการ เทคโนโลยี การสร้างและพัฒนาสินค้าเชิงนวัตกรรมในด้านต่างๆ ได้แก่ เทคโนโลยี การเกษตรและ อาหาร สาธารณสุข สุขภาพ เทคโนโลยีทางการแพทย์ เครื่องมือ อุปกรณ์อัจฉริยะ หุ่นยนต์ ระบบ เครื่องกลที่ใช้ระบบอิเล็กทรอนิกส์ควบคุม และกลุ่มดิจิทัล รวมถึงเทคโนโลยีการท่องเที่ยว และ แนวทางการพัฒนาความร่วมมือต้องครอบคลุมใน 4 มิติ คือ 1) มิติภาคการผลิตและบริการเป้าหมาย 2) มิติโอกาสและความเสมอภาคทางเศรษฐกิจและสังคม 3) มิติความยั่งยืนของทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม 4) มิติปัจจัยผลักดันการพลิกโฉมประเทศ กำลังคนสมรรถนะสูง และสอดคล้องกับ แนวคิดของฟิรดาว หมัดอาดัม, เพ็ญศรี นิธิνώ และคณะ (2567) เรื่องเศรษฐกิจสีเขียวกับยุทธศาสตร์ การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน เสนอแนวคิดที่กล่าวถึงเศรษฐกิจสีเขียวกับยุทธศาสตร์การพัฒนา ท้องถิ่นอย่างยั่งยืน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็น Thailand 4.0 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีหรือแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 โดยให้นำเศรษฐกิจสีเขียวซึ่งกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงมิติสิ่งแวดล้อมผ่านขอบเขต 2 ด้าน คือ 1) ด้านการบริโภคที่ ยั่งยืนได้แก่การมีผลิตภัณฑ์โครงสร้างที่เกื้อหนุนและระบบบริการ 2) ด้านการผลิตที่ยั่งยืนได้แก่การใช้ วัตถุดิบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและการควบคุมมลพิษในการผลิต โดยใช้โมเดลเศรษฐกิจใหม่ “BCG Model” ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ที่มุ่งเน้นการเติบโตเชิงคุณภาพสร้างความสมดุล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

1. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องนำผลการวิจัยครั้งนี้ไป เป็นแนวทางในการพัฒนาให้เหมาะสม กับบริบทของพื้นที่
2. หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนและส่งเสริมให้นำผลการวิเคราะห์ครั้งนี้ไปเพื่อเผยแพร่ให้ ผู้เกี่ยวข้องทราบเพื่อนำไปปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำผลการวิจัยไปใช้ทดลองใช้และศึกษาผลที่ได้ในการบริหารท้องถิ่น ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 –2570) ในหน่วยงานอื่นๆ
2. ควรมีการวิจัย โดยใช้เทคนิคและวิธีการวิจัยอื่นๆ ด้วย เช่น การวิจัยเชิงสำรวจ และเปิดพื้นที่และโอกาสให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- โกวิทย์ พวงงาม. (2562). **การจัดการตนเองของชุมชนและท้องถิ่น**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). นนทบุรี: ธรรมสาร.
- กัมพล เพ็ชรล้อมทอง, สุรภา เอ็มสกุล และคณะ (2564). **กระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืนแบบพึ่งพาตน**. วารสาร Journal of Modern Learning Development, 6(12) ; 354-368
- พระมหาจรรยา กิตติปัญโญ และจรัส สีภา (2564). **การเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนในยุคไทยแลนด์ 4.0 กรณีศึกษาชุมชนเข้มแข็งองค์การบริหารส่วนตำบลหนองกุงธนาสาร อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดขอนแก่น**. สารสาร Journal of Graduate MCU KhonKaen Cumpus. 8(1) ; 189-201
- พริดา หมัตอำดัม, เพ็ญศรี ฉรินัว และคณะ (2567). **เศรษฐกิจสีเขียวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน**, วารสาร Journal of Roi Kaensarn Academi, 9(1) (มกราคม 2567) ; 627-642
- วีระศักดิ์ เครือเทพ. (2550). **พัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างไรให้อยู่รอดและยั่งยืน : บทเรียนจากนวัตกรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. วารสารสถาบันพระปกเกล้า 5(2): 60-71.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 พ.ศ.2566-2570** : กรุงเทพฯ
- สาโรจน์ โอพิทักษ์ชีวิน. (2554). **การจัดการและพฤติกรรมองค์กร : เพื่อสร้างและรักษาความได้เปรียบเชิงการแข่งขันไว้ให้ยั่งยืนในโกลบอลไลเซชั่น**. กรุงเทพฯ : ซีวีแอลการพิมพ์.
- สรพสิทธิ์ ชมภูษ, ทิวักร แสร์สุวรรณ และคณะ (2564) **บริบทของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 กับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. วารสาร Journal of Roi Kaensarn Academi, 7(3) ; 409-424

การบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามกรอบแนวคิด POSDCoRB ของเทศบาล
ตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก

Local administration organization according to POSDCoRB of Nong Bua
Tai Subdistrict Municipality, Mueang District, Tak Province

อภิชาติ ดวงธิสาร¹, สิทธิเดช วงศ์ปรัชญา², ปราโมทย์ เลิศขามป้อม³,

ธีรธัต สรรเสริญ⁴ และ อภิญญา บุญประคม⁵

Apichit Duangthisan¹, Sittidet Wongprachya², Pramoth Lertkampom³

, Theerathatt Sansaroen⁴ and Apinya Boonprakom⁵

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามกรอบแนวคิด POSDCoRB 2) ปัญหาอุปสรรคการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามกรอบแนวคิด POSDCoRB 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามกรอบแนวคิด POSDCoRB ศึกษาพื้นที่เทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือง จังหวัดตาก ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึก จากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 14 คน ข้อมูลที่ได้มาจัดสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คน ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามกรอบแนวคิด POSDCoRB แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ นำไปสู่การหาแนวทางการพัฒนาการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามกรอบแนวคิด POSDCoRB

ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามกรอบแนวคิด POSDCoRB ในปัจจุบัน ได้แก่ 1.1 ด้านการวางแผน มีการกำหนดเป้าหมายขององค์กรในอนาคต วางกิจกรรมและแผนงานต่าง ๆ เพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมาย 1.2 ด้านการจัดองค์กร กำหนดโครงสร้างอำนาจหน้าที่อย่างเป็นทางการ ชัดเจนและเหมาะสมกับงานภายในองค์กร 1.3 การจัดการด้านบุคลากร เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ในการบริหารจัดการจนเป็นที่ยอมรับของทุกฝ่าย มีการพัฒนาองค์กรให้ก้าวหน้าอยู่เสมอ 1.4 ด้านการควบคุมสั่งการ ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการติดต่อสื่อสารมีความสะดวก รวดเร็ว 1.5 ด้านการประสานงาน มีการประสานงานกับหน่วยงานต่าง ๆ มีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลในทุกกระดับ 1.6 ด้านการรายงาน มีการรายงานความก้าวหน้า ปัญหาและข่าวสารต่าง ๆ 1.7

¹(อาจารย์ ดร.) อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

²(อาจารย์ ดร.) อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³(อาจารย์ ดร.) อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴(อาจารย์ ดร.) นักวิชาการอิสระ

⁵ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

ด้านการจัดการงบประมาณ มีการวางแผนงบประมาณ การจัดทำบัญชี การควบคุมเงินให้มีงบประมาณที่เหมาะสมและเพียงพอในการทำงาน 2) ปัญหาอุปสรรคการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามกรอบแนวคิด POSDCoRB คือ 2.1 ปัญหาและอุปสรรคภาครัฐ พบว่า การดำเนินการยังคงมีปัญหาในเรื่องขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ ความไม่ชัดเจนและล่าช้า การบูรณาการการทำงาน การบูรณาการงบประมาณ 2.2 ปัญหาและอุปสรรคภาคประชาชน พบว่า ยังขาดจิตสำนึกสาธารณะและจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมและห่วงแทนทรัพยากรท้องถิ่น 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามกรอบแนวคิด POSDCoRB ประกอบด้วย 3.1 การให้ความรู้ความเข้าใจ 3.2 การใช้คุณธรรมควบคู่กับการใช้กฎหมาย 3.3 การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม 3.4 การเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการและงบประมาณ 3.5 การเพิ่มขีดความสามารถในการสื่อสาร

คำสำคัญ : POSDCoRB, องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purposes of this study were : 1) Administration of local government organizations according to the POSDCoRB concept framework 2) Problems of Obstacles to Local Government Administration according to the POSDCoRB Conceptual Framework 3) Guidelines for the Development of Local Administrative Organization Administration according to the POSDCoRB Conceptual Framework Study of Nong Bua Tai Sub-district Municipality, Mueang District, Tak Province Using qualitative research methods based on documents and in-depth interviews from key informants. The data obtained was organized in a group discussion with 9 experts related to the administration of local government organizations according to the POSDCoRB concept, and then analyzed and synthesized the data. This leads to finding a way to develop the administration of local government organizations according to the conceptual framework. POSDCoRB

Research results revealed : 1) The management of local government organizations according to the current POSDCoRB concept framework is as follows: 1.1 Planning. Lay out activities and plans to achieve the objectives 1.2 Organization. Define a formal, clear and appropriate authority structure for internal work 1.3 Personnel management is a person who has a vision for management that is accepted by all

parties. There is always progress in the development of the organization. 1.4 Control
 1.5 Coordination with various agencies Ability to communicate with individuals at all
 levels 1.6 Reporting Progress is reported. Problems and news 1.7 Budget management
 Budget planning, accounting Control money to have an appropriate and sufficient
 budget to work. 2) Problems of obstacles to the administration of local government
 organizations according to the POSDCoRB conceptual framework: 2.1 Problems and
 obstacles in the public sector. Ambiguity and delay Functional Integration Budget
 Integration 2.2 Problems and Obstacles in the Public Sector It was found that there is
 still a lack of public awareness and awareness of participating in and cherishing local
 resources. 3) Guidelines for the development of local government administration
 according to the POSDCoRB concept framework include: 3.1 Providing knowledge and
 understanding, 3.2 Using morality in tandem with the use of laws, 3.3 Involving the
 public, 3.4 Increasing management and budget capacity, 3.5 Increasing communication
 capacity.

Keywords: POSDCoRB, Local Administrative Organization

บทนำ

การปกครองท้องถิ่นเป็นหน่วยงานที่ทำงานใกล้ชิดกับชุมชนและประชาชนมากที่สุด ส่งเสริมให้
 ประชาชนปกครองตนเองโดยการเข้ามามีส่วนร่วมกับองค์กรปกครองท้องถิ่น ทำให้ประชาชนเห็น
 ความสำคัญและเกิดความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตย การกระจายอำนาจไปสู่ท้องถิ่นทำให้สามารถ
 กำหนดบทบาทและนโยบายของท้องถิ่นตนเองได้เพื่อทำให้ประชาชนและชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีตาม
 บริบทและสถานการณ์ในท้องถิ่นนั้นๆ การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นจึงมีความสำคัญทั้งต่อการ
 พัฒนาระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยมีแนวคิดพื้นฐานว่าการมี
 ส่วนร่วมของประชาชนจะช่วยพัฒนาให้ประเทศมีความเจริญก้าวหน้าในด้านเศรษฐกิจและสังคมได้
 (กิตติระวี เลขากุล, 2561) การปกครองท้องถิ่นมีความใกล้ชิดกับชุมชนและประชาชนทุกพื้นที่ มี
 ทรัพยากรบุคคลในการปฏิบัติงานเพื่อสร้างความเจริญก้าวหน้าและความเป็นอยู่ที่ดีของประชาชน
 อย่างไรก็ตามการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผ่านมายังคงอยู่ภายใต้ทรัพยากรอันมีอยู่
 อย่างจำกัด ดังนั้นการที่จะดำเนินการตอบสนองความต้องการของประชาชนและชุมชนในพื้นที่ให้ได้
 ประโยชน์สูงสุดนั้น การบริหารงานที่มีประสิทธิภาพจึงมีความสำคัญอย่างมาก รวมทั้งจะต้องมีความ
 รอบคอบในการใช้งบประมาณโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากที่สุด เพื่อให้ทุกฝ่ายได้รับความเป็น

ธรรมชาติอย่างเท่าเทียมกัน ซึ่งโดยหน้าที่ของการปกครองท้องถิ่นในจังหวัดจะต้องดำเนินการด้านการให้บริการสาธารณะตามความจำเป็นและความต้องการของประชาชนในท้องถิ่น เช่น การทำให้มีถนนเพื่อเข้าถึงชุมชน การซ่อมบำรุงถนนและทางเดินเท้าให้อยู่ในสภาพที่ใช้งานได้โดยสะดวก เป็นต้น นอกจากนั้นการดำเนินงานการปกครองท้องถิ่นที่ผ่านมายังคงพบว่ามีปัญหาด้านการบริหารจัดการและการดำเนินงานเพื่อสาธารณะ สรุปเป็นกลุ่มของปัญหาดังนี้ (ปณณธร เอียรชัยพลฤกษ์, 2561) 1) ปัญหาด้านการบริหารงาน 2) ปัญหาด้านการบริหารการเงินการคลัง 3) ปัญหาด้านการบริหารทรัพยากรมนุษย์ 4) ปัญหาด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน 5) การทับซ้อนของอำนาจ การที่มีรูปแบบการปกครองส่วนภูมิภาคและแม้แต่ท้องถิ่นเองยังมีการทับซ้อนกันอยู่ และ 6) ความล่าช้าในการกระจายอำนาจ วีระศักดิ์ เครือเทพ (2558) ได้เสนอทิศทางการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นในอนาคตโดยส่งเสริมด้านการกระจายอำนาจ ดังนี้ 1) การผลักดันให้เกิดการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 2) การปรับปรุงระบบบริหารงานบุคคลท้องถิ่น โดยข้าราชการที่จะต้องถูกถ่ายโอนย้ายไปยังยังสามารถปฏิบัติหน้าที่โดยมิได้ถูกกลั่นแกล้งจากนักการเมืองท้องถิ่น ได้รับความก้าวหน้า ได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการเหมาะสมกับหน้าที่ 3) การพัฒนาขีดความสามารถทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นให้ได้ตามเป้าหมาย ปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้จ่ายและการบริหารโครงการเพื่อให้เกิดความคุ้มค่ามากที่สุด

การบริหารองค์กรปกครองท้องถิ่นให้ประสบความสำเร็จโดยใช้กรอบแนวคิด POSDCoRB ประกอบด้วย 1. การวางแผน 2. การจัดการองค์กร 3. การจัดการบุคลากร 4. การควบคุมสั่งการ 5. การประสานงาน 6. การรายงาน 7. การจัดงบประมาณ จึงจำเป็นต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง อาทิ บุคลากรในองค์กรและประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ในทุกมิติของ POSDCoRB เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีการวางแผนกลยุทธ์เป็นของตนเอง เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาพื้นที่ และยุทธศาสตร์การพัฒนาจังหวัด รวมถึงตอบโจทย์ยุทธศาสตร์ชาติ ดังนั้น ด้วยเป้าหมายในการทำงานเพื่อให้สอดคล้องกันทั้งหมด จึงทำให้องค์กรปกครองท้องถิ่นเองนั้นได้มีการวิเคราะห์การทำงานของตัวอยู่ในรูปแบบที่ตอบสนองต่อการขับเคลื่อนของยุทธศาสตร์ขององค์กรซึ่งหนึ่งในนั้นคือการใช้การบริหารองค์กรตามกรอบของ POSDCoRB โดยที่ผ่านมามุ่งเน้นในเรื่องของการวิเคราะห์ที่ตัวองค์กรปกครองท้องถิ่นแต่เพียงฝ่ายเดียวเท่านั้น ทำให้งานขององค์กรปกครองท้องถิ่นออกห่างจากตัวภาคประชาชนมากขึ้น คือการพยายามทำความเข้าใจต่อภาคสาธารณะและปัญหาของพื้นที่ให้มากขึ้น เพื่อให้การดำเนินการตามแผนกลยุทธ์ซึ่งเป็นลักษณะบนลงล่างขององค์กรปกครองท้องถิ่นนั้นสามารถตอบโจทย์ของพื้นที่ได้อย่างชัดเจน หลักการบริหารแบบ POSDCoRB นั้นโดดเด่นมากในช่วงยุคดั้งเดิมหรือยุคคลาสสิก นักทฤษฎี Lyndall Urwick & Luther Gulick สองนักทฤษฎีที่โดดเด่นในเรื่องทฤษฎีองค์กรและกระบวนการบริหารงานที่ให้ความสำคัญของการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารมากกว่าการทำงาน ของฝ่ายพนักงานระดับล่าง และมุ่งเน้นไปยังวิธีการทำงาน

ตลอดจนพฤติกรรมการบริหารงาน ของผู้บริหารระดับสูงเป็นหลัก โดยหลักการที่เป็นที่รู้จักในระดับสากลนั้นก็คือ POSDCoRB (ฐานิสตรา กาบบัวศรี, 2562)

จากเหตุผลข้างต้น ผู้วิจัยเห็นว่า การบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นที่ดีจะนำไปสู่ความเป็นอยู่และคุณภาพของชีวิตประชาชนที่ดีขึ้นโดยเฉพาะถ้าการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นมีการนำประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการองค์กร โดยเฉพาะในเรื่องการบริหารองค์กรตามกรอบแนวคิด POSDCoRB อันเนื่องจากจะทำให้เกิดการตอบสนองและสอดคล้องกับทิศทางที่ประชาชนในท้องถิ่นมีความต้องการอย่างแท้จริง นอกจากนี้เมื่อผู้วิจัยทำการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าเทศบาลตำบลหนองบัวได้ยังไม่มีการศึกษาในด้านการบริหารงานปกครองท้องถิ่นตามหลักการบริหารจัดการของ POSDCoRB ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องนี้ เพื่อที่จะได้เข้าใจถึงสถานการณ์ในการบริหารการปกครองท้องถิ่นในปัจจุบัน และทิศทางการบริหารการปกครองท้องถิ่นในอนาคต ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการที่ดีและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามกรอบแนวคิด POSDCoRB ของเทศบาลตำบลหนองบัวได้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามกรอบแนวคิด POSDCoRB ของเทศบาลตำบลหนองบัวได้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามกรอบแนวคิด POSDCoRB ของเทศบาลตำบลหนองบัวได้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร

นักวิชาการในประเทศไทย สาโรจน์ โอพิทักษ์ชีวิน (2554: 7) ให้ความหมายเกี่ยวกับการบริหารว่า การบริหารเป็นกระบวนการของการทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือโดยผ่านผู้อื่นเพื่อให้สัมฤทธิ์ผล ธนพร มากระจัน (2558) ได้ให้ความหมายว่า “การบริหาร” เป็นกระบวนการของผู้บริหารองค์กร เกิดจากการวางแผน สั่งการและจัดการให้การปฏิบัติงานในองค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายซึ่งเกิดจากบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไปร่วมกันปฏิบัติงานอย่างมีระบบแบบแผน โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

2. แนวคิดและทฤษฎีการบริหารองค์การตามหลักการบริหารจัดการของ POSDCoRB ในการประเมินการบริหารองค์การ หลักการบริหารแบบ POSDCoRB นั้นโดดเด่นมากในช่วงยุคดั้งเดิมหรือยุคคลาสสิก นักทฤษฎี Lyndall Urwick & Luther Gulick สองนักทฤษฎีที่โดดเด่นในเรื่องทฤษฎี

องค์กรและกระบวนการบริหารงานที่ให้ความสำคัญของการทำหน้าที่ของฝ่ายบริหารมากกว่าการทำงาน ของฝ่ายพนักงานระดับล่าง และมุ่งเน้นไปยังวิธีการทำงานตลอดจนพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารระดับสูงเป็นหลัก โดยหลักการที่เป็นที่รู้จักในระดับสากลนั้นก็คือ POSDCoRB ประกอบด้วย 1. การวางแผน 2. การจัดการองค์กร 3. การจัดการด้านบุคลากร 4. การควบคุมสั่งการ 5. การประสานงาน 6. การรายงาน และ 7. การจัดการงบประมาณ (ฐานิสรา กาบบัวศรี, 2562)

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วยผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารการบริการของเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยใช้วิธีการศึกษาการศึกษาจากเอกสาร ทั้งทฤษฎี แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง และการสนทนากลุ่ม รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 23 คน ดังนี้

การศึกษาจากเอกสาร โดยการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามกรอบแนวคิด POSDCoRB ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แผนปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการ องค์กรภาคเอกชนหรือหน่วยงานอื่น ๆ รวมถึงเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้างตามวัตถุประสงค์การวิจัย ใช้วิธีเลือกผู้ให้ข้อมูลแบบเฉพาะเจาะจง ประกอบด้วย 3 กลุ่ม คือกลุ่มผู้บริหาร จำนวน 4 คน ผู้ปฏิบัติงานจำนวน 3 คน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 4 คน ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย จำนวน 3 คน รวม 14 คน

การสนทนากลุ่ม มีผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 3 คน ข้าราชการระดับหัวหน้างานในพื้นที่ จำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ จำนวน 3 คน รวม 9 คน ผู้วิจัยดำเนินการสนทนาข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ผ่านการวิเคราะห์สังเคราะห์และจัดโครงสร้างข้อมูลเสร็จแล้วนำไปสู่กระบวนการสนทนากลุ่มให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม มาทำการวิเคราะห์แยกแยะตามเนื้อหาจัดหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์และประเด็นที่สัมภาษณ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องแล้วจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาตามหลักตรรกะเทียบเคียงตามแนวคิดและทฤษฎี โดยมีการจัดกลุ่มข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่รวบรวมมาได้ เรียบเรียง จัดลำดับตามเนื้อหาที่ต้องการวิจัยและจัดข้อมูลตามวัตถุประสงค์ตามประเด็นที่สัมภาษณ์เพื่อการวิเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูลทำโดยการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้หลักการโดยประยุกต์ใช้ข้อมูลที่รวบรวมมาได้ผนวกเข้ากับแนวคิด การเรียบเรียงข้อมูลและนำเสนอข้อมูลโดยจัดระเบียบข้อค้นพบ สรุปผลการศึกษาวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการนำผลการวิจัยไปใช้ ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลโดยใช้วิธีการรายงานเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย

1. การบริหารการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามกรอบแนวคิด POSDCoRB ของเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอมือ จังหวัดตาก ในปัจจุบัน ได้แก่ 1) ด้านการวางแผน มีการทำงานตามแผนแม่บท มีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก รวมถึงมีการกำหนดตัวชี้วัดไว้อย่างชัดเจน มีการกำหนดแผนพัฒนาเศรษฐกิจสามปี สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชนในพื้นที่ได้ค่อนข้างดี 2) ด้านการจัดองค์กร มีการกำหนดโครงสร้างอำนาจหน้าที่ความสัมพันธ์และความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายอย่างชัดเจน รวมทั้งมีการปรับโครงสร้างให้สอดคล้องกับการปฏิบัติงานของพื้นที่และสายการบังคับบัญชา จัดกิจกรรมเพื่อสร้างบรรยากาศที่ดีในการปฏิบัติงาน บุคลากรมีการปฏิบัติงานในหน้าที่อย่างมีความรับผิดชอบ เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม บุคลากรมีการปฏิบัติงานอย่างมุ่งมั่น ทุ่มเท และมีค่านิยมร่วมขององค์กร มีเป้าหมายการดำเนินงานที่เป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยมุ่งเน้นเรื่องงานบริการประชาชนเป็นหลัก มีการนำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่สนับสนุนการดำเนินงานช่วยให้เกิดการประสานงานทั้งภายในและภายนอกอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบการตรวจสอบ ทบทวนการปฏิบัติงาน โดยมีการเขียน Flow Chart ประกอบด้วยเพื่อความชัดเจน 3) ด้านการจัดบุคลากร มีผู้นำที่เป็นผู้มีวิสัยทัศน์ สามารถบริหารจัดการเป็นที่ยอมรับของบุคลากรและประชาชน มีความจริงใจและตั้งใจที่จะตอบสนองทุกความต้องการของประชาชนในพื้นที่อย่างต่อเนื่อง มีการกำหนดนโยบายการบริหารทรัพยากรบุคคลไว้อย่างชัดเจน มีการวางแผนทรัพยากรบุคคลที่สอดคล้องกับนโยบาย มีระบบการจัดอัตราค่าจ้างที่เหมาะสมกับความสามารถของบุคลากรและตรงกับตำแหน่งลักษณะงาน มีระบบการสร้างการเรียนรู้ของบุคลากร มีการจัดอบรมและพัฒนาบุคลากรอยู่เสมอ พนักงานเจ้าหน้าที่มีความรับผิดชอบและมุ่งมั่นในการปฏิบัติงาน และให้บริการด้วยความเต็มใจ ยิ้มแย้ม แจ่มใสในการให้บริการ มีการสร้างขวัญและกำลังใจที่ดีในการทำงาน มีความจงรักภักดีต่อองค์กร มีการจัดทำกล่องรับความคิดเห็นหรือแสดงความคิดเห็นในการรับบริการ และจัดทำเว็บไซต์รับข้อร้องเรียนของผู้ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงาน โดยจะมีการตรวจสอบและพัฒนาการให้บริการอยู่เสมอ บุคลากรมีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ มีการประยุกต์เทคนิคการปฏิบัติงานใหม่ ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ในการทำงาน มีความสามารถในการใช้เครื่องมือสื่อสาร คอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานได้เป็นอย่างดี มีความเชี่ยวชาญในงานที่ทำ มีผู้นำที่มีวิสัยทัศน์ มีความรู้และเข้าใจในการบริหารงานภาครัฐและสภาพบริบทของพื้นที่ 4) ด้านการสั่งงาน มีวิสัยทัศน์ในการบริหารงาน มีความสามารถในการจูงใจให้เกิดการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การปฏิบัติงานของผู้บริหารยึดตามกฎ ระเบียบ กฎเกณฑ์ และผู้บริหารมีความมุ่งมั่นและกระตุ้นให้เกิดวิสัยทัศน์ร่วมกันในการทำงาน 5) ด้านการประสานงาน มีวิสัยทัศน์ในการประสานงาน การติดต่อสื่อสาร ผู้บริหารมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารกับบุคคลในทุกระดับและทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างความเข้าใจภายในองค์กร มีการประสานงานที่ดีและต่อเนื่องกัน

เพื่อให้เกิดความร่วมมือเพื่อการดำเนินงานไปสู่เป้าหมายเดียวกัน จนสามารถปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมายด้วยความเรียบร้อยจนเสร็จสิ้น 6) ด้านการรายงาน มีการรายงานผลการปฏิบัติงานของบุคลากรระดับต่าง ๆ ให้ผู้บังคับบัญชาตามลำดับชั้นได้รับทราบถึงผลการปฏิบัติงานโดยที่มีความสัมพันธ์กับการติดต่อสื่อสารในองค์การอยู่ด้วย เพื่อให้ผู้บริหารและสมาชิกหน่วยงานได้รับทราบความเคลื่อนไหวของการดำเนินงานว่าก้าวหน้าไปเพียงใดอย่างสม่ำเสมอ ใช้ระบบสารสนเทศในการประมวลผลของรายงาน ให้ข้อมูลที่พอดีกับงานที่จะใช้ไม่มากไม่น้อยจนเกินไป ข้อมูลต้องตอบคำถามที่ต้องการได้อย่างถูกต้องเที่ยงตรงและทันเวลา การรายงานมี 2 ลักษณะ คือ การรายงานขณะปฏิบัติงานเป็นการรายงานตามขั้นตอนการปฏิบัติงาน และการรายงานเมื่อสิ้นสุดแผนงาน 7) ด้านงบประมาณ มีการจัดทำภารกิจที่เกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณ การวางแผนการทํางาน การควบคุมเกี่ยวกับการเงินและการคลัง งบประมาณเป็นปัจจัยสำคัญในการบริหาร การดำเนินงานต้องอาศัยเงินงบประมาณ โดยเฉพาะส่วนราชการที่ไม่สามารถผลิตเองได้ เช่น เงินเดือน การก่อสร้างอาคาร 2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามกรอบแนวคิด POSDCoRB ของเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ได้แก่ 2.1 ปัญหาและอุปสรรคภาครัฐ พบว่า การดำเนินการยังคงมีปัญหาในเรื่องขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ ความไม่ชัดเจนและล่าช้า การบูรณาการการทำงาน การบูรณาการงบประมาณ 1) ด้านการวางแผน มีปัญหาและอุปสรรคการบริหารงานด้านการวางแผนที่ยังไม่ครอบคลุมและบูรณาการกับทุกภาคส่วนรวมทั้งด้านงบประมาณ นอกจากนี้บุคลากรที่มีหน้าที่รับผิดชอบไม่มีความรู้และความเข้าใจในการวางแผนเท่าที่ควร และยิ่งไปกว่านั้นคือแผนงานไม่มีความยืดหยุ่นจึงไม่สามารถปรับเปลี่ยนแผนได้ตามสถานการณ์ 2) ด้านการจัดองค์การ มีการมอบหมายงานให้แต่ละฝ่ายไม่ตรงอำนาจหน้าที่ที่กำหนดในกฎหมาย มีความไม่ชัดเจนในการกำหนดบทบาทหน้าที่ของบุคลากร มีการแบ่งงานภายในกองและฝ่ายซ้ำซ้อนทำให้เกิดปัญหาเรื่องการสั่งการและการปฏิบัติงาน และมีการจัดแบ่งหน่วยงานภายในไม่ครอบคลุมตามภารกิจและหน้าที่ 3) ด้านการจัดกำลังคน มีการจัดบุคลากรให้ปฏิบัติงานไม่ตรงตามความรู้ความสามารถ ขาดการดำรงรักษาบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถ และจำนวนบุคลากรมีไม่เพียงพอกับปริมาณงาน 4) ด้านการอํานวยการ ผู้บริหารท้องถิ่นเปลี่ยนบ่อย จึงขาดการอํานวยการอย่างต่อเนื่อง 5) ด้านการประสานงาน ไม่ได้รับความร่วมมือในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอกและการติดต่อประสานงานระหว่างหน่วยงานภายในด้วยตนเอง 6) ด้านการรายงาน ไม่มีระบบการให้ข้อมูลแก่สนใจ ไม่มีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรับทราบผลการปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง ไม่มีศูนย์ข้อมูลข่าวสาร ให้เป็นแหล่งความรู้แก่ประชาชน และไม่มีระบบการรายงานผลการปฏิบัติงาน 7) ด้านงบประมาณ มีความล่าช้าในการพิจารณาให้ความเห็นชอบการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ มีการเตรียมการไม่ดีในการจัดทำงบประมาณ และการใช้จ่ายเงินงบประมาณ

บางครั้งไม่เป็นไปตามแผนงาน 2.2 ปัญหาและอุปสรรคภาคประชาชน พบว่า ยังขาดจิตสำนึกสาธารณะและจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมและห่วงหาพันท้อภัยการท้องถิ่น

3) แนวทางการพัฒนาการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นตามกรอบแนวคิด POSDCoRB ของเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ประกอบด้วย 1) การให้ความรู้ความเข้าใจ คือ ปรับปรุงภาพลักษณ์ผ่านการแก้ปัญหาให้กับประชาชน มีความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน พัฒนาระบบการให้บริการเพื่อรับใช้ประชาชนให้เร็วขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมต่างๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จัดการฝึกอบรมศิลปะการบริหารแก่ผู้บริหารทุกระดับ สั่งให้แต่ละหน่วยงานทำและส่งแผนงานล่วงหน้าสู่ส่วนกลางพิจารณาให้นำไปปฏิบัติจริง ประชุมวางแผนทุกสัปดาห์เพื่อติดตามความคืบหน้า และประเมินปัญหาหรืออุปสรรคการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ 2) การใช้คุณธรรมควบคู่ไปกับกฎหมาย คือ มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานกลางที่เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการกำหนดให้ส่วนราชการจะต้องไปกำหนดจรรยาบรรณของข้าราชการเพื่อเป็นประมวลความประพฤติในการสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลภายในหน่วยงาน รวมทั้งมีบทกำหนดโทษทางวินัยและอาญาที่ชัดเจนกรณีพบการฝ่าฝืนจรรยาบรรณ ควรมีการเปิดโอกาสให้บุคลากรภายในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการดำเนินการประเมินองค์กรคุณธรรมของหน่วยงานของตนเองให้มากที่สุด 3) การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม คือ การวางแผน โดยสำรวจความต้องการรวมทั้งปัญหาต่าง ๆ เพื่อจัดเวทีประชาคมในการนำเสนอโครงการพัฒนาที่สร้างประโยชน์กับประชาชน การปฏิบัติตามแผน โดยสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมทุกด้าน และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการ การตรวจสอบโดยตรวจสอบความคืบหน้าตามแผนงาน รวมทั้งให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น และร้องเรียนความเดือดร้อนให้หลากหลายช่องทาง และประเมินโครงการทุกขั้นตอน การปรับปรุงโดยวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่ไม่เป็นไปตามแผน รวมทั้งจัดทำโครงการใหม่ที่ตอบสนองต่อการพัฒนาเพื่อขออนุมัติโครงการ 4) การเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการและงบประมาณ คือ การจัดการวัสดุอุปกรณ์ เทคนิคในการปฏิบัติงาน ตอบสนองความต้องการของประชาชน ผู้บริหารและบุคลากรที่ดี การบริหารและจัดสรรงบประมาณ 5) การเพิ่มขีดความสามารถในการสื่อสาร คือ ตั้งหน่วยงานกลางในการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนเพื่อรับเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ตั้งระบบติดต่อสื่อสารที่ทรงประสิทธิภาพ จัดทำเว็บไซต์ของหน่วยงานและจัดตั้งแผนกติดต่อประสานงานและทำการตลาดแบบหน่วยงานภาคเอกชน

อภิปรายผล

1. การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นตามกรอบแนวคิด POSDCoRB ของเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ในปัจจุบัน จากที่กล่าวข้างต้นนั้น จะเห็นว่า

การนำ POSDCoRB มาใช้ทั้ง 7 ด้าน เพื่อที่จะนำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาตามความจำเป็นอย่างยิ่งในการสร้างความยั่งยืนในการพัฒนา เนื่องจากจะทำให้เราได้รู้สภาพความเป็นจริงว่าองค์กรของเรามีสมรรถนะอย่างไร และมีความเข้าใจในบุคคลที่ปฏิบัติงานด้วยกัน เพื่อสร้างความเป็นทีมในการทำงานจะทำให้องค์กรนั้นมีความเข้มแข็งและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งส่งผลให้องค์กรมีประสิทธิภาพและนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายที่องค์กรได้ตั้งไว้ โดยนำแนวคิด POSDCoRB เป็นหนึ่งวิธีการที่นำมาปรับใช้เป็นตัวเสริมให้องค์กรมีประสิทธิภาพ และนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายตามที่ต้องการตั้งเป้าหมายไว้ ซึ่งส่งผลให้ภาพลักษณ์ขององค์กรมีความเป็นเลิศ ซึ่งขึ้นอยู่กับผู้บริหารและปฏิบัติในการที่จะบูรณาการให้เหมาะสมกับองค์กรหรือหน่วยงานของตนเอง ที่ควรนำไปปฏิบัติเพื่อสู่การเป็นเลิศและผลการปฏิบัติงานขององค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพผล รวมถึงมีศักยภาพในการพัฒนาประเทศและให้บริการประชาชนได้อย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของเสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์ (2560) โดยยึดหลักแนวคิดตามแบบจำลอง POSDCoRB มาประยุกต์ใช้ในการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้น จะช่วยในการส่งเสริม สนับสนุนและแก้ไขปัญหาที่ยังเป็นจุดอ่อนของการบริหารจัดการขององค์กรได้ในระดับหนึ่ง ซึ่งจะทำให้องค์กรดังกล่าวสามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมายกำหนดไว้ ส่งผลให้ภาพลักษณ์ขององค์กรมีความเป็นเลิศสามารถ ตอบสนองความต้องการของผู้รับบริการ/ประชาชนได้อย่างเต็มที่ และสอดคล้องกับงานวิจัยของจุฑามาศ นิมจิตต์ และ โกวิท งามสนันท์ (2564) ศึกษาประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรของสำนักงานอัยการจังหวัดนนทบุรีที่มีผลมาจากการปรับใช้เทคโนโลยีดิจิทัล พบว่า 1) ด้านคุณภาพของงาน ความพึงพอใจ ผลการทำงานมีความถูกต้อง มาตรฐานและรวดเร็ว บุคลากรในสำนักงานอัยการ จังหวัดนนทบุรี มีทักษะในการนำเครื่องมืออุปกรณ์และเทคโนโลยีดิจิทัลที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติงาน 2) ด้านปริมาณงาน เป็นไปตามความคาดหวังของหน่วยงานเป็นไปตามแผนและเป้าหมายที่วางไว้จากการนำเทคโนโลยีมาใช้ในการปฏิบัติงานสามารถปฏิบัติงานได้ในปริมาณที่มากขึ้นและใช้เวลาน้อยลง นำเทคโนโลยีมาใช้แก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพสามารถปฏิบัติงานได้มากขึ้น 3) ด้านเวลา เวลาที่ใช้ในการดำเนินงานมีความถูกต้องตามหลักการเหมาะสมกับงานและทันสมัย มีการพัฒนาเทคนิคการทำงานให้สะดวกรวดเร็วขึ้น สามารถบริหารจัดการเวลาได้ดีมากขึ้น กระบวนการทำงานของหน่วยงานมีความกระชับคล่องตัวขึ้น 4) ด้านค่าใช้จ่ายในการดำเนินการด้านเทคโนโลยีมีความเหมาะสมกับงานและวิธีการ การใช้ทรัพยากรด้านการเงิน คน วัสดุ ที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าประหยัด เกิดการสูญเสียน้อยที่สุด

2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามกรอบแนวคิด POSDCoRB ของเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ได้แก่ 2.1 ปัญหาและอุปสรรคภาครัฐ พบว่า การดำเนินการยังคงมีปัญหาในเรื่องขาดความรู้ความเข้าใจในบทบาทอำนาจหน้าที่ ความไม่ชัดเจนและล่าช้า การบูรณาการการทำงาน การบูรณาการงบประมาณ ทั้งด้าน

การวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการจัดกำลังคน ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการประสานงาน ด้านการรายงาน ด้านงบประมาณ 2.2 ปัญหาและอุปสรรคภาคประชาชน พบว่า ยังขาดจิตสำนึกสาธารณะและจิตสำนึกในการมีส่วนร่วมและวางแผนทรัพยากรท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดของพระเมธาวิญญู (สุเทพ พุทธรักษา) และสาลินี รักกัญญา (2566). ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น : ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข พบว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นองค์การที่ต้องใช้การบริหารจัดการดำเนินการและแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคที่เกิดขึ้น ต้องการนำเสนอปัญหา อุปสรรค และการแก้ไขตามทฤษฎี POSDCoRB ของลูเธอร์ กูลิค ของ เทสบาลตำบลพนมสารคาม จังหวัดฉะเชิงเทรา ทั้งนี้ เพราะองค์กรนี้เคยประสบปัญหาหรืออุปสรรคหลายด้าน คือ 1) ด้านการวางแผน เช่น ทำงานโดยไม่มีการวางแผน 2) ด้านการจัดองค์การ เช่น มอบหมายงานไม่ตรงอำนาจหรือหน้าที่ 3) ด้านการจัดกำลังคน เช่น จัดบุคลากรปฏิบัติงานไม่ตรงความรู้ความสามารถ 4) ด้านการอำนวยความสะดวก เช่น การขาดศิลปะการบริหารงาน 5) ด้านการประสานงาน เช่น การไม่ติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภายนอก 6) ด้านการรายงาน เช่น ไม่มีระบบการให้ข้อมูลแก่ผู้สนใจ และ 7) ด้านการงบประมาณ เช่น มีความล่าช้าในการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ เมื่อเกิดปัญหาหรืออุปสรรคดังกล่าวในองค์กร ผู้บริหารได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคทันทีตามลำดับอย่างต่อเนื่อง จนทำให้ปัญหา หรืออุปสรรคลดลงและหมดไปในที่สุด โดยการใช้วิธีการแก้ไขปัญหาหรืออุปสรรคแต่ละด้านดังนี้ 1) ด้านการวางแผนโดยมีการจัดทำแผนรายปีเสนอล่วงหน้า 2) ด้านการจัดองค์การโดยวางตำแหน่งงานหรือหน้าที่ให้ชัดเจน 3) ด้านการจัดกำลังคนโดยมีระบบกำหนดมาตรฐานคุณสมบัติผู้ปฏิบัติงาน 4) ด้านการอำนวยความสะดวกโดยจัดฝึกอบรมศิลปะการบริหารงานแก่ผู้บริหาร 5) ด้านการประสานงานโดยจัดให้มีหน่วยงานกลางรับปัญหาหรืออุปสรรคการปฏิบัติงาน 6) ด้านการรายงานโดยจัดตั้งศูนย์ข้อมูลข่าวสารงานปกครองท้องถิ่นกลาง และ 7) ด้านการงบประมาณโดยจัดทำระบบประเมินการเบิกจ่ายงบประมาณให้ชัดเจน และสอดคล้องกับงานวิจัยของเชิงชาญ จงสมชัย (2564). ศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจในเรื่องท้องถิ่น-ท้องที่ของประชาชนในอำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. พบว่า ประชาชนในหมู่บ้านมีความรู้เกี่ยวกับองค์กร พื้นที่และเจ้าหน้าที่ในรัฐบาลท้องถิ่นและเจ้าหน้าที่ประสานงานทั่วไปขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น อย่างไรก็ตามพวกเขาประสบปัญหาในการทำ ความเข้าใจเกี่ยวกับบทบาทและความรับผิดชอบของรัฐบาลท้องถิ่นและองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ด้วยเหตุนี้จึงเป็นเรื่องสำคัญที่รัฐบาลท้องถิ่นต้องจัดการเรื่องภาพลักษณ์ในทางลบที่ประชาชนในหมู่บ้านมีพวกเขาต้องปรับปรุงภาพลักษณ์ผ่านการแก้ปัญหาให้กับประชาชนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน พัฒนาระบบการให้บริการเพื่อรับใช้ประชาชนให้เร็วขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นตามกรอบแนวคิด POSDCoRB ของเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ประกอบด้วย 1) การให้ความรู้ความเข้าใจ คือ ปรับปรุงภาพลักษณ์ผ่านการแก้ปัญหาให้กับประชาชน มีความสัมพันธ์ที่ดีกับประชาชน พัฒนาระบบการให้บริการเพื่อรับใช้ประชาชนให้เร็วขึ้นและมีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อกิจกรรมต่างๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จัดการฝึกอบรมศิลปะการบริหารแก่ผู้บริหารทุกระดับ สั่งให้แต่ละหน่วยงานทำและส่งแผนงานล่วงหน้าสู่ส่วนกลางพิจารณาเพื่อนำไปปฏิบัติจริง ประชุมวางแผนทุกสัปดาห์เพื่อติดตามความคืบหน้า และประเมินปัญหาหรืออุปสรรคการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ 2) การใช้คุณธรรมควบคู่ไปกับกฎหมาย คือ มีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานกลางที่เป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการกำหนดให้ส่วนราชการจะต้องไปกำหนดจรรยาบรรณของข้าราชการเพื่อเป็นประมวลความประพฤติในการสร้างคุณธรรมจริยธรรม และธรรมาภิบาลภายในหน่วยงาน รวมทั้งมีบทกำหนดโทษทางวินัยและอาญาที่ชัดเจนกรณีพบการฝ่าฝืนจรรยาบรรณ ควรมีการเปิดโอกาสให้บุคลากรภายในหน่วยงานมีส่วนร่วมในการดำเนินการประเมินองค์กรคุณธรรมของหน่วยงานของตนเองให้มากที่สุด 3) การให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วม คือ การวางแผน โดยสำรวจความต้องการรวมทั้งปัญหาต่าง ๆ เพื่อจัดเวทีประชาคมในการนำเสนอโครงการพัฒนาที่สร้างประโยชน์กับประชาชน การปฏิบัติตามแผน โดยสร้างจิตสำนึกให้ประชาชนเห็นความสำคัญในการมีส่วนร่วมทุกด้าน และให้ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการ การตรวจสอบโดยตรวจสอบความคืบหน้าตามแผนงาน รวมทั้งให้ประชาชนแสดงความคิดเห็น และร้องเรียนความเดือดร้อนให้หลากหลายช่องทาง และประเมินโครงการทุกขั้นตอน การปรับปรุงโดยวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่ไม่เป็นไปตามแผน รวมทั้งจัดทำโครงการใหม่ที่ตอบสนองต่อการพัฒนาเพื่อขออนุมัติโครงการ 4) การเพิ่มขีดความสามารถในการบริหารจัดการและงบประมาณ คือ การจัดการวัสดุอุปกรณ์ เทคนิคในการปฏิบัติงาน ตอบสนองความต้องการของประชาชน ผู้บริหารและบุคลากรที่ดี การบริหารและจัดสรรงบประมาณ 5) การเพิ่มขีดความสามารถในการสื่อสาร คือ ตั้งหน่วยงานกลางในการประสานงานกับหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชนเพื่อรับเรื่องปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงาน ตั้งระบบติดต่อสื่อสารที่ทรงประสิทธิภาพ จัดทำเว็บไซต์ของหน่วยงานและจัดตั้งแผนกติดต่อประสานงานและทำการตลาดแบบหน่วยงานภาคเอกชน สอดคล้องกับงานวิจัยของสภาพร เริงธรรม (2566). ศึกษาเรื่องการปฏิรูปการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชา พบว่า ภายหลังจากที่องค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลตำบลทุกแห่งได้มีการนำเอาแนวทางการดำเนินงานจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นตามแนวคิดนี้ไปปฏิบัติ ได้ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงที่สอดคล้องกับการบริหารงานที่สอดคล้องกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงหลายประการ โดยได้มีการปรับปรุงรูปแบบ และวิธีการปฏิบัติงานขององค์กรฯ ทางด้านการเพิ่มความสัมพันธ์กับองค์กรชุมชนและประชาชนในพื้นที่ โดยพบว่า องค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่นได้ให้โอกาสองค์กรชุมชนและประชาชนเข้ามารับผิดชอบภารกิจในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น โดยการดำเนินงานดังกล่าวจะอยู่ภายใต้การกำกับดูแลและให้คำแนะนำของหน่วยงานภายในขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้องกับภารกิจนั้น ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของปัทเมศย์ ประดิษฐ์แสงทอง, ภัสสรกันต์ ทรัพย์มหาโชติ, พัทธยมล ลือสวัสดิ์ วาณิชย์ (2565) ศึกษาเรื่องการบริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้วยแนวคิด POSDCORB พบว่าการท่องเที่ยวเชิงเกษตรถือเป็นรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบหนึ่งที่เขาของสวนจัดให้นักท่องเที่ยวเข้าชมสวนผลไม้ โดยมีที่พัก กิจกรรม สถานที่ถ่ายรูป และความบันเทิงให้บริการแก่ลูกค้า โดยการท่องเที่ยวเชิงเกษตรมีจุดมุ่งหมายให้ลูกค้าที่สนใจได้สัมผัสกับธรรมชาติ วิถีชีวิต และวัฒนธรรมในชนบท ผ่านกิจกรรมนันทนาการและการเรียนรู้ต่างๆ เช่น การทำสวน ไม่ว่าจะเป็นการบำรุงดิน การใช้ปุ๋ย การกำจัดแมลง การขยายพันธุ์พืช รวมไปถึงการดูแลพืชพรรณ การเรียนรู้ด้านสิ่งแวดล้อมและจำหน่ายผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร ซึ่งช่วยให้ก่อเกิดรายได้ที่เพิ่มขึ้นและยังเป็นการสร้างอาชีพให้กับชาวบ้านหรือเกษตรกรภายในท้องถิ่นที่สนใจอีกด้วย การท่องเที่ยวเชิงเกษตรถือเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่ช่วยกระตุ้นให้เศรษฐกิจด้านการท่องเที่ยวเจริญเติบโตขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของอุ๋นใจ พายัพทิวา (2563) ศึกษาบทบาทนักบริหารสตรีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน อำเภอมะนัง จังหวัดปัตตานี ผลการศึกษาพบว่า 1) บทบาทนักบริหารสตรีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน อำเภอมะนัง จังหวัดปัตตานี ด้านการวางแผน ด้านการจัดองค์การ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านการอำนวยความสะดวก ด้านการประสานงาน ด้านการรายงานผล ด้านการงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ผลการเปรียบเทียบความพึงพอใจของเจ้าหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลต่อนักบริหารสตรีในการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน อำเภอมะนัง จังหวัดปัตตานี ที่มีเพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งงาน สังกัด/ฝ่าย/กอง และอายุการทำงาน แตกต่างกัน ไม่มีความแตกต่างกันในความพึงพอใจ 3) ข้อเสนอแนะทางการปรับปรุงบทบาทนักบริหารสตรีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน อำเภอมะนัง จังหวัดปัตตานี พบว่า มีประเด็นปัญหาด้านการงบประมาณมากที่สุด เพราะมีความสำคัญในการบริหารจัดการงบประมาณ ให้คุ้มค่าและตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่ แนวทางแก้ไข พบว่า ควรมีประชุมชี้แจงและให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผนงบประมาณและควรดำเนินงานเพื่อเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมและประชาชนในพื้นที่ให้มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของอภิชาติ ดวงธิดา, ไพรัช บุญประกอบวงศ์ (2564). ศึกษาเรื่องความร่วมมือในการพัฒนาภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่สู่ความเข้มแข็งของชุมชนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเทศบาลตำบลแก้งคร้อ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดชัยภูมิ พบว่า ในส่วนบริบทของเทศบาลตำบลแก้งคร้อ อำเภอกำแพงแสน จังหวัดชัยภูมิ ต่อความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่สู่ความเข้มแข็งภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เกิดจาก 1) การสร้างภาคีเครือข่าย

ความร่วมมือทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและเอกชน 2) การส่งเสริมการมีส่วนร่วมทุกมิติ 3) การเพิ่มศักยภาพของ องค์กรชุมชนท้องถิ่น 4) การจัดการเครือข่ายความรู้และการเรียนรู้ของชุมชนท้องถิ่น ส่วนปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหา อุปสรรค คือ 1) ขาดการสนับสนุนในด้านการถ่ายทอดความรู้และการจัดการความรู้ 2) ขาดการสนับสนุนในด้านระบบความสัมพันธ์และความเอื้ออาทร 3) ขาดการสนับสนุนในด้านระบบฐานข้อมูลข่าวสาร 4) ขาดจิตสำนึกเพื่อประโยชน์ส่วนรวม จิตสาธารณะ ส่วนแนวทางการพัฒนา คือ 1) แนวทางด้านการปรับปรุงฟื้นฟูสภาพแวดล้อมให้เหมาะสม 2) แนวทางด้านการดำรงอยู่อย่างมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืน 3) แนวทางด้านการปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง 4) การจัดตั้งศูนย์เครือข่ายแหล่งเรียนรู้ชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

จากการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นตามกรอบแนวคิด POSDCoRB ของเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ 1) หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการบริการภาครัฐนำผลการวิจัยครั้งนี้ไป เป็นแนวทางในการบริหารให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ เนื่องจาก โดยทั่วไปของหน่วยงานภาครัฐมีการดำเนินการสอดคล้องกัน บางหลักการ 2) หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนและส่งเสริมให้นำผลการวิเคราะห์ครั้งนี้ไปเพื่อเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ เพื่อนำไปปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะได้แก่ 1) ควรนำผลการวิจัยไปใช้ทดลองใช้และศึกษาผลที่ได้ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามกรอบแนวคิด POSDCoRB ในหน่วยงานอื่นๆ 2) ควรมีการวิจัย โดยใช้เทคนิคและวิธีการวิจัยอื่นๆ ด้วย เช่น การวิจัยเชิงสำรวจ

เอกสารอ้างอิง

- กิตติ์วี เลชะกุล. (2561). ธรรมนูญการปกครองท้องถิ่นที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการของเทศบาล ในเขตภาคใต้ของประเทศไทย. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการ จัดการภาครัฐและเอกชน คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- จุฑามาศ นิมจิตต์และโกวิทย์ กังสนันท์ (2564). ประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของบุคลากรของสำนักงานอัยการจังหวัดนนทบุรีที่มีผลมาจากการปรับใช้เทคโนโลยีดิจิทัล. วารสาร นวัตกรรมการบริหารและการจัดการ, 9(3) ; 36-50

- เชิงชาญ จงสมชัย (2564). ศึกษาเรื่องความรู้ความเข้าใจในเรื่องท้องถิ่น-ท้องที่ของประชาชนใน
อำเภอกันทรวิชัย จังหวัดมหาสารคาม. วารสารการเมืองการปกครอง, 11(1) (มกราคม-
เมษายน 2564) ; 1-20
- ฐานิสรา กาบบัวศรี. (2562). เทคนิคและกระบวนการ POSDCoRB. วารสารสมาคมพัฒนา
วิชาชีพบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย, 1(3), 15-20.
- ปิ่นฉัตร เจริญชัยพฤกษ์. (2561). ทิศทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไทยในอนาคต. วารสาร มจร
พุทธปัญญาปริทรรศน์, 3(2), 183-196.
- ปัทเมศย์ ประดิษฐ์แสงทอง, ภัสสรกันต์ ทรัพย์มหาโชติ, พัทธยมล ลือสวัสดิ์วานิชย์ (2565). การ
บริหารจัดการการท่องเที่ยวเชิงเกษตรด้วยแนวคิด POSDCORB, วารสารศิลปศาสตร์ราช
มงคลสุวรรณภูมิ, 4(1) Zมกราคม-เมษายน 2565) ; 173-186
- พระเมธาวิณัยรส (สุเทพ พุทธจรรยา) และสาลิณี รักกตัญญู (2566). การบริหารจัดการองค์กร
ปกครองส่วนท้องถิ่น : ปัญหา อุปสรรค และแนวทางแก้ไข. วารสารวิจัยวิชาการ 6(1)
(มกราคม - กุมภาพันธ์ 2566) ; 289-302
- วีระศักดิ์ เครือเทพ. (2558). 15 ปี การกระจายอำนาจของไทย. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
- สถาพร เริงธรรม (2566). การปฏิรูปการบริหารงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นด้วยปรัชญา
เศรษฐกิจพอเพียงและศาสตร์พระราชา. วารสารปราชญ์ประชาคม ; 1(1) (มกราคม -
กุมภาพันธ์ 2566) ; 41-55
- สาโรจน์ โอพิทักษ์ชีวิน. (2554). การจัดการและพฤติกรรมองค์กร : เพื่อสร้างและรักษาความ
ได้เปรียบเชิงแข่งขันไว้ให้ยั่งยืนในโกลบอลไลเซชัน. กรุงเทพฯ : สยาม บุ๊คส์.
- เสาวนารถ เล็กเลอสินธุ์. (2560). การบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัด
ภาคกลาง. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยราชพฤกษ์.
- อภิชาติ ดวงธิดา, ไพรัช บุญประกอบวงศ์ (2564). ความร่วมมือในการพัฒนาภูมิภาค ท้องถิ่น และ
พื้นที่สู่ความเข้มแข็งของชุมชนภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในเทศบาลตำบล
แก้งคร้อ อำเภอแก้งคร้อ จังหวัดชัยภูมิ, วารสารวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย,
16(56) ; 86-96
- อุ๋นใจ พายัพพิทา. (2563). บทบาทนักบริหารสตรีต่อการบริหารงานขององค์การบริหารส่วนตำบล
แม่ลาน อำเภอแม่ลาน จังหวัดปัตตานี. (การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี

ความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ในการป้องกันการค้ำมนุษย์ ของอำเภอแม่สวด จังหวัดตาก

Regional, Local and Regional Development Cooperation in Human Trafficking Prevention of Mae Sot District, Tak Province.

อภิชาติ ดวงธิดา¹, สิทธิเดช วงศ์ปรัชญา², ปราโมทย์ เลิศขามป้อม³,

ธีรธัต สรรเสริญ⁴ และ อภิญญา บุญประคม⁵

Apichit Duangthisan¹, Sittidet Wongprachya², Pramoth Lertkampom³,

Theerathatt Sansaroen⁴ and Apinya Boonprakom⁵

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) บริบทความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ในการป้องกันการค้ำมนุษย์ ในปัจจุบัน 2) ปัญหาและอุปสรรคต่อความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ในการป้องกันการค้ำมนุษย์ และ 3) แนวทางในการพัฒนาต่อความความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ในการป้องกันการค้ำมนุษย์ โดยศึกษาพื้นที่อำเภอแม่สวด จังหวัดตาก เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 14 คน ข้อมูลที่ได้มาจัดสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง จำนวน 9 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ นำไปสู่การหาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์

ผลการวิจัย พบว่า 1) บริบทความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ในการป้องกันการค้ำมนุษย์ มีการปฏิบัติอย่างจริงจังแบบบูรณาการทุกภาคส่วน เน้นให้ภาครัฐและประชาชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จนได้รับคัดเลือกในการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์อย่างโดดเด่นต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม 2) ปัญหาและอุปสรรคต่อความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ในการป้องกันการค้ำมนุษย์ พบว่า ในส่วนภาครัฐพบว่าขาดการบังคับใช้กฎหมายอย่างจริงจัง พนักงานเจ้าหน้าที่ขาดศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่และยังมีการทุจริตต่อหน้าที่ ในส่วนภาคประชาชนพบว่าขาดจิตสำนึกสาธารณะและการมีส่วนร่วม 3) แนวทางในการพัฒนาความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ในการป้องกันการค้ำมนุษย์ได้แก่ การปรับปรุง

¹ ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ ดร. อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴ ดร. นักวิชาการอิสระ

⁵ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

โครงสร้างและบทบาทขององค์กร การบูรณาการการทำงานทุกภาคส่วน และการสร้างองค์ความรู้และการถ่ายทอดความรู้

คำสำคัญ : ความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่, การป้องกันการค้ามนุษย์

Abstract

The purposes of this study were 1) Context of regional, local, and regional development cooperation in the prevention of human trafficking. 2) problems and obstacles to regional, local, and regional development cooperation in human trafficking prevention, and 3) development approaches to regional, local, and regional development cooperation in human trafficking prevention. The study of Mae Sot District, Tak Province. area is a qualitative research. It is a qualitative research based on documents and in-depth interviews from key informants. The information obtained was organized in a group discussion with relevant experts. 9 people and then analyzed and synthesized the data. This will lead to finding ways to improve the management of human trafficking, prevention and suppression of human trafficking.

The results showed that : 1) The context of regional, local, and regional development cooperation in the prevention of human trafficking. There is a serious and integrated practice in all sectors. Emphasis on the participation of the government and the public in the operation until it was selected to prevent and suppress human trafficking in an outstanding and concrete manner. 2) Problems and obstacles to cooperation in the development of regions, localities, and areas in the prevention of human trafficking. Officers lack the capacity to perform their duties and there is still corruption in their duties. As for the public sector, it was found that there was a lack of public awareness and participation. 3) Guidelines for developing regional, local, and regional development cooperation in the prevention of human trafficking, including improving the structure and role of organizations. Integration of all sectors and the creation of knowledge and knowledge transfer.

Keyword : Regional, local and regional development cooperation, prevention of human trafficking.

บทนำ

สถานการณ์ด้านความมั่นคงของประเทศไทยในปัจจุบันมีลักษณะภัยคุกคามที่เกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์และส่งผลกระทบต่อการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ รวมถึงทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะยาว โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาวะโลกร้อน ภัยพิบัติทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ก่อให้เกิดภัยพิบัติธรรมชาติที่รุนแรง และการแพร่ขยายที่ก่อให้เกิดอันตรายในวงกว้าง เช่น โรคอุบัติใหม่ อาชญากรรมข้ามชาติ และการก่อการร้าย เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในทุกมิติ จากอดีตถึงปัจจุบันมีแนวโน้มที่เปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะในเรื่องรูปแบบการกระทำความผิด ทั้งนี้สถานการณ์ที่ท้าทายและประเด็นที่ควรเฝ้าระวัง คือ กลุ่มขบวนการค้ามนุษย์หลอกลวงคนไทยและชาวต่างชาติไปทำงานในขบวนการคอลเซ็นเตอร์ และสแกมเมอร์ชาวจีนในประเทศเพื่อนบ้านและประเทศในกลุ่มอาเซียน เนื่องจากการร่วมมือกันกระทำความผิดของขบวนการค้ามนุษย์ชาวไทยและชาวจีน ในรูปแบบกลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติ และอาจเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินให้กับกลุ่มอาชญากรรมประเภทอื่นๆ ส่งผลให้รูปแบบและวิธีการของกลุ่มอาชญากรรมนี้มีความซับซ้อน และทำให้กระบวนการสืบสวนและปราบปรามของเจ้าหน้าที่รัฐ มีข้อจำกัดและยากลำบากมากยิ่งขึ้น รัฐบาลได้กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตลอดจนมุ่งมั่นตั้งเป้าหมายยกระดับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยเน้นให้ความสำคัญ 5 ด้าน คือ ด้านพัฒนากลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน ด้านดำเนินคดีด้านคุ้มครองช่วยเหลือ ด้านป้องกัน และด้านพัฒนาความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย และมีนโยบายเพื่อแก้ไขป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์โดยยึดหลักผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นศูนย์กลาง และดำเนินการป้องกันการแสวงประโยชน์โดยมิชอบ การบังคับใช้แรงงาน การปราบปรามและดำเนินคดีขบวนการค้ามนุษย์รวมถึงการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่างๆ ในกระบวนการต่อต้านการค้ามนุษย์จากทุกภาคส่วนทั่วประเทศร่วมจัดทำร่างนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการ ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างมีทิศทางตามหลักการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (2 พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals :SDGs) โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 10 และ 16 ที่มุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำ และเสริมสร้างสังคมเป็นสุข (สิริลักษณ์ วงศ์ประสิทธิ์, 2565)

อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีพื้นที่อยู่ติดชายแดนสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาทั้งทางทิศใต้และทิศตะวันตก โดยมีแม่น้ำเมยกั้นพรมแดน มีการค้าขาย การส่งออก และนำเข้าสินค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศเมียนมา นอกจากนี้ บริเวณแนวชายแดนยังเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะในพื้นที่อำเภอพบพระ ซึ่งเป็นช่องทางผ่านแดนที่มีการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าว

สู่พื้นที่ชั้นใน สถานการณ์การค้ามนุษย์จึงเกี่ยวข้องกับแรงงานต่างด้าว การเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวเป็นสถานการณ์เสี่ยงที่อาจมีการค้ามนุษย์เกิดขึ้นได้ในลักษณะการนำพา รับและส่ง กักขัง หน่วงเหนี่ยว และถูกแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ มีการกระทำความผิดที่ไม่ได้เกิดขึ้นในประเทศไทยหากผู้เสียหายหลบหนีมาได้ จะมีการช่วยเหลือโดยหน่วยงานของรัฐบาลไทย รวมทั้งองค์กรเอกชน ซึ่งในบางกรณีมีสถานทูตของประเทศต้นทางของผู้เสียหายเข้ามาประสานความช่วยเหลือด้วย โดยกลุ่มอาชญากรและขบวนการค้ามนุษย์ใช้ประโยชน์จากความเปราะบางของบุคคล จากประเด็นปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ในการป้องกันการค้ามนุษย์ ปัญหาและอุปสรรคต่อความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ในการป้องกันการค้ามนุษย์ และแนวทางในการพัฒนาต่อความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ในการป้องกันการค้ามนุษย์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ในการป้องกันการค้ามนุษย์ ของอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่อความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ในการป้องกันการค้ามนุษย์ ของอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการพัฒนาต่อความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ในการป้องกันการค้ามนุษย์ ของอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาประมวลเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัยดังนี้ คือ 1) พระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2558 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2560 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับค้ามนุษย์ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) แนวคิดการจัดการภาครัฐ คือ แนวทางการบริหารที่ให้ความสำคัญกับความเป็นพลเมืองที่มีทั้งสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ และเรียกร้องให้ข้าราชการต้องรับใช้พลเมือง โดยต้องคิดเสมอว่าพลเมืองคือเจ้าของประเทศ เน้นให้ข้าราชการต้องให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของพลเมืองเป็นลำดับแรก และต้องให้พลเมืองมีส่วนร่วมในการบริหารหรือและร่วมรับผิดชอบ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 3) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ นักวิชาการในประเทศไทยให้ความหมายว่า การบริหารเป็นกระบวนการของการทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือโดยผ่านผู้อื่นเพื่อให้สัมฤทธิ์ผล โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร

ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 4) แนวคิดการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 5) แนวคิดการบูรณาการ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของฉัตรเพ็ชรมงคล จันทรเพ็ญ (2566 : 511-525) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ประกอบด้วย ประกอบด้วย 4 กลุ่ม คือกลุ่มผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารส่วนราชการในอำเภอพบพระ จังหวัดตาก จำนวน 4 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 คน กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 คน กลุ่มประชาชนผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 14 คน และผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหารส่วนราชการในอำเภอพบพระ จังหวัดตาก จำนวน 3 คน ข้าราชการระดับหัวหน้างานในอำเภอพบพระ จังหวัดตาก จำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องในงานวิจัยในอำเภอพบพระ จังหวัดตาก จำนวน 3 คน รวมสนทนากลุ่มจำนวน 9 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวนทั้งสิ้น 23 คน การเก็บข้อมูล 1) การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง โดยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีภายใต้บรรยากาศการสนทนาแลกเปลี่ยนแบบเป็นกันเอง ด้วยคำถามหลักที่ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัย โดยการศึกษาจากเอกสาร และวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในอำเภอพบพระ จังหวัดตาก ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แผนปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการ องค์การภาคเอกชนหรือหน่วยงานอื่น ๆ รวมถึงเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในอำเภอพบพระ จังหวัดตาก 2) การสนทนากลุ่ม เป็นการสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ผู้วิจัยดำเนินการสนทนาข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ผ่านการวิเคราะห์สังเคราะห์และจัดโครงสร้างข้อมูลเสร็จแล้วนำไปสู่กระบวนการสนทนากลุ่มให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์และครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม มาทำการวิเคราะห์แยกแยะตามเนื้อหาจัดหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ และประเด็นที่สัมภาษณ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องแล้วจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาตามหลักตรรกะเทียบเคียงตามแนวคิดและทฤษฎี เพื่อให้การนำเสนอเนื้อหาเกิดความสมบูรณ์และเข้าใจชัดเจนเป็นรูปธรรม เห็นประโยชน์จากการวิเคราะห์ โดยมีการจัดกลุ่มข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่รวบรวมมาได้ เรียบเรียง จัดลำดับตามเนื้อหาที่ต้องการวิจัยและจัดข้อมูลตามวัตถุประสงค์ตามประเด็นที่สัมภาษณ์เพื่อการวิเคราะห์ โดยการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้หลักตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยประยุกต์ใช้ข้อมูลที่รวบรวมมาได้ผนวกรวมเข้ากับแนวคิดและหลักตามหัวข้องานวิจัย การเรียบเรียงข้อมูลโดยจัดระเบียบข้อค้นพบ สรุปผลการศึกษาวิจัย อภิปรายผล

ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการนำผลการวิจัยไปใช้ เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ หรือในการทำวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลโดยใช้วิธีการรายงานเชิงพรรณนา นำเสนอทางการพัฒนาการบริหารจัดการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

ผลการวิจัย

1. บริบทความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ในการป้องกันการค้ามนุษย์ ของอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ในปัจจุบัน มีการดำเนินการขับเคลื่อนงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามกฎหมาย ได้แก่ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไก การส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ โดยผ่านกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) ประกอบด้วย การรับแจ้ง การคัดกรอง การคัดแยกอย่างเป็นทางการและการคุ้มครองที่สะดวก ซึ่งเป็นกลไกที่ถูกออกแบบมาเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประสานความร่วมมือ การบ่งชี้ข้อมูลการส่งต่อความช่วยเหลือคุ้มครองบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และเพื่อช่วยให้บุคคลเหล่านี้สามารถเข้าถึงบริการการช่วยเหลือในเบื้องต้นได้ ซึ่งประกอบด้วย 1) ขั้นตอนการรับแจ้ง เช่น สายด่วน แอปพลิเคชัน หรือการประสานงานระหว่างหน่วยงาน หน่วยงานรับแจ้งเหตุ ประกอบด้วย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และองค์กรพัฒนาเอกชน 2) ขั้นตอนการคัดกรอง เป็นขั้นตอนที่หน่วยงานด้านหน้าดำเนินการสัมภาษณ์คัดกรองข้อมูลจากบุคคลตามที่ได้รับการส่งต่อมาจากหน่วยงานรับแจ้งเหตุ โดยการสัมภาษณ์คัดกรองจะเป็นการรวบรวมข้อมูล โดยหน่วยงานด้านหน้า ประกอบด้วย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร 3) ขั้นตอนการคัดแยกอย่างเป็นทางการ โดยหน่วยงานที่มีหน้าที่ในศูนย์บูรณาการการคัดแยก รับข้อมูลบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากหน่วยงานด้านหน้า เพื่อการเข้าสู่การให้บริการช่วงระยะเวลาเวลาการฟื้นฟูไต่ตรอง ซึ่งมีระยะเวลาที่เพียงพอและเหมาะสมในการที่จะทบทวนเพื่อราวที่เกิดขึ้น และพร้อมที่จะให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ประกอบการคัดแยกอย่างเป็นทางการต่อไป ซึ่งผู้ที่มีหน้าที่ในการคัดแยกคือทีมสหวิชาชีพซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร 4) ขั้นตอนการคุ้มครอง

เป็นขั้นตอนของการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จะเป็นหน่วยงานในการทำหน้าที่ให้การช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายตามกฎหมาย และตามความสมัครใจของผู้เสียหาย มีความสอดคล้องตามแผนการพัฒนาของกระทรวงมหาดไทยในทุก ๆ ด้าน ซึ่งจากการดำเนินงาน จังหวัดตากได้รับการพิจารณาคัดเลือกเป็นจังหวัดต้นแบบขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) ประจำปี 2567 ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างโดดเด่นต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม มีการกำหนดสถานที่ศูนย์บูรณาการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ มีทีมสหวิชาชีพเพื่อคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ มีการจัดประชุมหารือแนวทางการขับเคลื่อนศูนย์บูรณาการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ มีการดำเนินการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนศูนย์บูรณาการการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

2. ปัญหาและอุปสรรคต่อความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ในการป้องกันการค้ามนุษย์ ของอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

2.1 ปัญหาและอุปสรรคภาครัฐ พบว่า 1) การบังคับใช้กฎหมายในการฟ้องร้องดำเนินคดีและลงโทษผู้กระทำความผิด และมาตรการช่วยเหลือที่ไม่เหมาะสม เจ้าหน้าที่ไม่ได้ดำเนินการอย่างเสมอต้นเสมอปลายในการคัดกรองผู้อพยพที่ไม่มีเอกสารประจำตัว เพื่อระบุผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้ที่หลบหนีจากความไร้เสถียรภาพทางการเมืองในพม่า ผู้ที่อยู่ในศูนย์กักกันของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง หรือผู้ที่หลบหนีจากกิจการหลอกลวงทางอินเทอร์เน็ตในประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งส่งผลให้ผู้เสียหายที่ไม่ได้รับการระบุตัวจำนวนมากถูกกักขังและไม่ได้รับบริการต่าง ๆ ผู้เสียหายต่างชาติที่ไม่มีเอกสารประจำตัวบางคน มีแนวโน้มที่จะไม่รายงานกับเจ้าหน้าที่ว่าตนถูกแสวงประโยชน์ เนื่องจากกลัวถูกจับกุมและส่งตัวกลับ ขณะที่บางคนยินดีที่จะเข้าสู่กระบวนการส่งกลับประเทศ มากกว่าจะเข้าสู่กลไกการส่งต่อระดับชาติ เนื่องจากอย่างหลังต้องใช้เวลาเวลานาน 2) ขาดศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ รวมถึงการทุจริตต่อหน้าที่ โดยเจ้าหน้าที่รัฐบางคนขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ และไม่ได้ใช้ขั้นตอนการระบุผู้เสียหายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยสอดคล้องกันทั่วประเทศ เจ้าหน้าที่รัฐบางคนเห็นว่าหากตั้งแต่แรกแล้วบุคคลยินยอมเดินทางมายังประเทศไทยเพื่อทำงาน รวมถึงโดยไม่ผ่านช่องทางด่านตรวจคนเข้าเมืองตามปกติ หรือเข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมายไม่ว่าจะรู้หรือไม่ก็ตาม บุคคลเหล่านั้นไม่อาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้ รัฐบาลกำหนดให้เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองต้องเข้าร่วมการสัมภาษณ์ที่ดำเนินการโดยคณะสหวิชาชีพด้วยในกรณีที่บุคคลดังกล่าวเป็นชาวต่างชาติ ซึ่งนี่อาจเป็นอุปสรรคให้บางคนไม่เล่าถึงประสบการณ์ของตน เนื่องจากกลัวถูกส่งตัวกลับหรือถูกกัก และเจ้าหน้าที่ด้านแรงงานในท้องถิ่น อาจขาดประสบการณ์ที่เพียงพอในการทำงานกับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ทางทางจึงยังคงจัดทีมเจ้าหน้าที่ไปสนับสนุนคณะสหวิชาชีพที่ขาดประสบการณ์ในขั้นตอนการระบุผู้เสียหายเพื่อแก้ปัญหา

ในระดับจังหวัด ส่งผลให้เกิดการทุจริตในภาครัฐ เจ้าหน้าที่รัฐบางรายมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับอาชญากรรมการค้ามนุษย์ ซึ่งรวมถึงการรับสินบนหรือกู้ยืมเงินจากเจ้าของกิจการและสถานค้าประเวณีที่แสวงประโยชน์จากผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองที่ทุจริตเอื้ออำนวยให้มีการค้ามนุษย์ โดยรับสินบนจากนายหน้าและผู้ลักลอบขนคนเข้าเมืองตามแนวชายแดนไทย เจ้าหน้าที่รัฐที่ฉ้อฉลบางรายปกป้องสถานค้าประเวณี สถานบริการทางเพศอื่น ๆ เจ้าของโรงงาน เจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องถิ่นบางรายปิดบังข้อมูลจากพนักงานอัยการเพื่อปกป้องนักค้ามนุษย์ เจ้าหน้าที่รัฐบางรายได้รับประโยชน์จากสินบนและจากการมีส่วนร่วมพัวพันโดยตรงในการคุ้มครองและแสวงประโยชน์จากผู้อพยพ

2.2 ปัญหาและอุปสรรคภาคประชาชน พบว่า ประชาชนยังขาดจิตสำนึกสาธารณะ การมีส่วนร่วมและการหวงแหนประเทศ เนื่องจากไม่มีการบังคับใช้พระราชกำหนดนี้อย่างเพียงพอ ในบางกรณีนายจ้างที่ขาดศีลธรรมอาจยึดเอกสารของแรงงานไว้ โดยเฉพาะในกรณีที่แรงงานไม่เข้าใจสิทธิของตนภายใต้กฎหมายไทย องค์กรนอกภาครัฐกล่าวว่า ระเบียบข้อบังคับที่ไม่เข้มงวดเพียงพอกับนายหน้าและสำนักงานจัดหางาน ส่งผลให้มีการดำเนินการซึ่งส่งเสริมการค้ามนุษย์ แม้ว่าข้อบังคับของทางราชการจะอนุญาตให้แรงงานต่างด้าวที่ถูกแสวงประโยชน์เปลี่ยนนายจ้างได้ แต่นโยบายบางข้อกลับทำให้การทำเช่นนั้นเป็นเรื่องยากสำหรับแรงงานต่างด้าวในทางปฏิบัติ และบางครั้งส่งผลให้แรงงานต้องจ่ายค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นเมื่อเปลี่ยนนายจ้าง นอกจากนี้ แรงงานต่างด้าวยังรายงานการถูกแสวงประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐได้ยาก เนื่องจากไม่มีล่าม พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานยังไม่เปิดโอกาสให้แรงงานในภาคเกษตรกรรมและการรับใช้ตามบ้าน ได้รับผลประโยชน์และการคุ้มครองต่าง ๆ จึงยิ่งเพิ่มความเสี่ยงต่อการค้ามนุษย์ ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดจิตสำนึกสาธารณะในเรื่องการมีส่วนร่วมการจัดการกับปัญหาของชุมชน ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนน้อยเพราะเป็นสังคมเมือง

3. แนวทางในการพัฒนาต่อความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ในการป้องกันการค้ามนุษย์ ของอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก มีดังนี้

3.1 การปรับปรุงโครงสร้างและบทบาทองค์กร และการปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบสร้างบุคลากรในหน่วยงานให้มีความรู้ความเชี่ยวชาญ ส่งเสริมความก้าวหน้าของบุคลากร คัดเลือกพนักงานของเทศบาลจากประชาชนในพื้นที่ พัฒนาประชาชนให้มีความรู้ทั้งในส่วน ของเนื้อหาโครงการและกระบวนการตัดสินใจของรัฐ ส่งเสริมบุคลากรทั้งภาครัฐและประชาชนให้มีความรู้ความสามารถเป็นผู้นำพาผู้อื่นให้ประสบความสำเร็จ ส่งเสริม สนับสนุนเรื่องของงบประมาณ เปิดโอกาสให้ประชาชนเป็นผู้เลือกรูปแบบ ในการจัดการกับปัญหาชุมชน สร้างภาวะผู้นำให้กับประชาชนในชุมชนหลายๆ รูปแบบ เป็นตัวเชื่อม ต่อทุกฝ่ายให้กับชุมชน นำเสนอแนวทางใหม่ๆ ที่ได้ผลดีให้กับประชาชน โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้จัดตั้งศูนย์คุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในพื้นที่ เนื่องจากมีผู้เสียหายจำนวนมากและเป็นการประหยัดงบประมาณในการส่งผู้เสียหายไปที่ศูนย์

คุ้มครองจังหวัดพิษณุโลกหรือจังหวัดเชียงราย และเพิ่มมาตรการอย่างเข้มข้นในการอำนวยความสะดวก การวางแผน กำกับดูแลความมั่นคงตามแนวชายแดน และการดำเนินงานของศูนย์ปฏิบัติการป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด ตามพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อบังคับใช้แรงงานหรือบริการในพื้นที่เป็นไปตามนโยบายระดับชาติ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้น สืบสวน สอบสวน ขบวนการค้า แรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย การบังคับใช้แรงงาน การค้าประเวณี ขบวนการคอลเซ็นเตอร์ และสแกมเมอร์ ที่ใช้จังหวัดตากเป็นทางผ่านไปยังเมืองเมียวดี สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เพื่อหาผู้กระทำ ผิดมาลงโทษให้ได้ โดยเฉพาะขบวนการคอลเซ็นเตอร์และสแกมเมอร์ได้หลอกลวงคนไทยและคนทั้ง โลก ทำให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล ผู้กระทำผิดกฎหมายการค้ามนุษย์ที่เข้ามาจาก เมืองเมียวดี สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ส่วนใหญ่จะแอบแฝงมากับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญในการสืบสวน สอบสวน หาดตัวผู้กระทำผิดมา ลงโทษให้ได้ และสืบสวนให้ได้ถึงขบวนการค้ามนุษย์ที่ใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่าน เพื่อให้ประชาคมโลก ได้รับรู้ว่า ประเทศไทยมีความจริงจังในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

3.2 การบูรณาการการทำงานทุกภาคส่วนและการสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือ เชื่อมโยงกับประชาชนอย่างเป็นระบบทุกมิติ สร้างความประทับใจให้ประชาชน ให้บริการประชาชน ด้วยความเต็มใจ ลงพื้นที่เพื่อรับฟังปัญหาของชุมชน ให้ความร่วมมือกับประชาชนในทุกระดับ ทุก กลุ่มและให้บริการแก่ประชาชนทุกคนในชุมชนอย่างเท่าเทียมกัน จัดเวทีแสดงความคิดเห็นการ แก้ปัญหาร่วมกับประชาชนในชุมชน จัดให้ประชาชน เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจแก้ปัญหา จัดให้ มีการประชุมสอบถามความคิดเห็นทั้งระดับ กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ โดยบูรณาการแก้ไขในการป้องกัน และปราบปรามการค้ามนุษย์จนสำเร็จ สามารถใช้เป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่ เกิดขึ้นจำนวนมากในพื้นที่ และเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2568 ที่ผ่านมา จังหวัดตากได้รับผู้เสียหายจาก การค้ามนุษย์ซึ่งเป็นคนต่างชาติจำนวน 260 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวเอธิโอเปีย โดยอ้างว่าถูกหลอกลวง ไปทำงานเป็นคอลเซ็นเตอร์ สแกมเมอร์ ผังสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ตรงข้ามกับตำบลช่องแคบ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก โดยได้นำแนวทางไปดำเนินการจนสำเร็จและได้รับการยอมรับจาก นานาชาติ และจังหวัดตากได้เตรียมการใช้แนวทางของผู้รับการประเมินไปเป็นแนวทางการรับคน สัญชาติจีนและสัญชาติอื่น ๆ ที่อยู่ในจังหวัดเมียวดีประมาณหนึ่งแสนคนผ่านประเทศไทยทางอำเภอ บพพระ จังหวัดตาก เพื่อส่งผู้เป็นเหยื่อการค้ามนุษย์กลับประเทศต้นทาง และดำเนินคดีผู้กระทำผิด กฎหมายต่อไป โดยเสนอให้มีการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือกับสถานทูตประเทศต่าง ๆ กรณีบุคคล ต่างชาติเดินทางเข้ามาในพื้นที่ โดยต้องมีหนังสือรับรองการเดินทางจากสถานทูตประเทศนั้น ๆ ก่อน เพื่อ คัดกรองบุคคลต่างชาติที่จะเดินทางเข้ามาในพื้นที่ ส่งผลให้บุคคลต่างชาติที่จะถูกหลอกลวงให้เข้าไปใน พื้นที่สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาลดลง และควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาสถานการณ์ และข้อมูลเชิงลึกเรื่องการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่อง โดยการวิเคราะห์

สถานการณ์อย่างรอบด้าน จากภาคีความมั่นคงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วย เพื่อให้เกิดมุมมองต่อการจัดการปัญหาเกี่ยวกับการปราบปรามการค้ามนุษย์ และการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย อันจะทำให้เกิดการพิจารณาแนวทางในการจัดการอย่างรอบด้านก่อนที่จะนำไปสู่การกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการดำเนินการอย่างเร่งด่วน ควรขยายเครือข่ายในการควบคุม ดูแล และสนับสนุนให้เกิดการจ้างงานแรงงานที่ถูกกฎหมายโดยใช้กลไกของรัฐในการให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ดำเนินการตามกฎหมาย ในขณะที่เดียวกันก็ดำเนินคดีแก่ผู้ละเมิดหรือทำผิดกฎหมาย เพื่อให้เกิดภาพตัวอย่างที่ชัดเจนแก่สังคม อันส่งผลโดยตรงต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่ ที่จะทำให้เกิดการปฏิบัติที่ตรงไปตรงมาและยึดกฎหมายเป็นหลัก ทั้งนี้ จังหวัดจะต้องเป็นหน่วยงานหลักที่ทำให้สังคมในประเทศมีความเข้าใจต่อปัญหาแรงงานเมียนมาลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับข้อมูลเชิงลึก และต้องสร้างให้เกิดความไว้วางใจต่อประชาชนในพื้นที่ว่าหน่วยงานต่าง ๆ สามารถเป็นที่พึ่งได้ รวมทั้งเป็นหน่วยงานที่พิทักษ์ผลประโยชน์ของชาติ เพื่อสร้างให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการต่อปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม ควรสร้างกลไกความร่วมมือและขยายผลทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อป้องกัน ฝ่าละออง และแก้ไขปัญหาค้ามนุษย์ ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รวมถึงแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

3.3 การสร้างองค์ความรู้และการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องและการประชาสัมพันธ์ มีการจัดอบรมเพื่อให้ประชาชนได้มีความรู้และเข้าใจปัญหาชุมชน ชี้ให้ประชาชนเห็นถึงประโยชน์ที่ตนเองจะได้รับส่งเสริมให้การสนับสนุนอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้ประชาชนในการจัดการปัญหาของชุมชน และปลูกฝังค่านิยมและจิตสำนึกสาธารณะต่อสังคมให้กับเด็กนักเรียน โดยเริ่มจากโรงเรียน เน้นให้ประชาชนทุกคนในชุมชนได้เข้าร่วมกิจกรรมกับภาครัฐ ให้ประชาชนผู้ประกอบการทั้งหลายมีส่วนร่วมกันรับผิดชอบค่าใช้จ่ายในการจัดการปัญหา จัดให้มีการประกวดชุมชนเพื่อสร้างเสริมให้เกิดความสามัคคี จัดแบ่งพื้นที่ออกเป็นกลุ่มเล็กๆ ในแต่ละชุมชนเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินกิจกรรม มีการจัดการข้อร้องเรียนอย่างมีประสิทธิภาพมีมาตรฐาน ตอบสนองได้ทันที นำหลักของการประนีประนอมมาใช้ในการแก้ไขปัญหาให้กับชุมชน จัดทีมลงพื้นที่คอยตรวจสอบการกระทำผิดกฎระเบียบและข้อกฎหมายต่าง ๆ โดยให้กระทรวงการต่างประเทศมีหนังสือแจ้งไปยังสถานทูตต่าง ๆ อย่างเป็นทางการในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนของแต่ละประเทศที่มีความประสงค์จะเดินทางมาทำงานที่ประเทศเพื่อนบ้าน ตรวจสอบกับกระทรวงแรงงานของประเทศนั้น ๆ ก่อน เพื่อป้องกันการถูกหลอกและตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์และควรให้ความสำคัญในการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะเกี่ยวกับการเชื่อมโยงประเด็นความมั่นคงและภัยคุกคามที่มาจากปัญหาแรงงานต่างด้าวให้แก่ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ทุกระดับ และประชาชนในพื้นที่ เพื่อสร้างความตระหนักต่อปัญหาอันนำไปสู่ความร่วมมือและการปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบอย่างจริงจัง ควรพัฒนาทักษะและศักยภาพทีมสห

วิชาชีพเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และการดำเนินงานตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) และสร้างความรู้ ความเข้าใจ และรวมถึงการประชาสัมพันธ์เผยแพร่สร้างความตระหนักให้กับประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบจากการค้ามนุษย์ เพื่อลดปัญหาการค้ามนุษย์ที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ ควรจัดทำฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการค้ามนุษย์ให้เป็นปัจจุบันและเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทุกหน่วยงานสามารถนำข้อมูลไปใช้เพื่อการทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ คือ 1) รายงานผลการดำเนินการที่รวดเร็ว ถูกต้อง มีการจัดทำข้อมูลอย่างเป็นระบบ เชื่อมโยงให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการของประเทศไทยอย่างมีเอกภาพ 2) การรณรงค์การแก้ปัญหการค้ามนุษย์ โดยให้หน่วยงานองค์กรทุกภาคส่วนได้ร่วมพลังแสดงเจตนารมณ์และความมุ่งมั่นในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่องเพื่อสร้างความตระหนักและการกระตุ้นให้ข้าราชการ เจ้าหน้าที่และประชาชนเกิดจิตสำนึกในการร่วมกันเฝ้าระวังและป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ 3) การประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจและแสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จ รวมถึงผลงานที่แสดงความพยายามและความตั้งใจจริงของประเทศไทยในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างจริงจังต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สื่อต่าง ๆ รวมทั้งประชาคมโลก

อภิปรายผล

1. บริบทความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ในการป้องกันการค้ามนุษย์ ของอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ในปัจจุบัน มีความสอดคล้องตามแผนการพัฒนาของกระทรวงมหาดไทยในทุก ๆ ด้าน โดยผ่านกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) ประกอบด้วย การรับแจ้ง การคัดกรอง การคัดแยกอย่างเป็นทางการและการคุ้มครองที่สะดวก กลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) เป็นกลไกที่ถูกออกแบบมาเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการประสานความร่วมมือ การบ่งชี้ข้อมูลการส่งต่อความช่วยเหลือคุ้มครองบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และเพื่อช่วยให้บุคคลเหล่านี้สามารถเข้าถึงบริการการช่วยเหลือในเบื้องต้นได้ โดยกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการรับแจ้ง 2) ขั้นตอนการคัดกรอง 3) ขั้นตอนการคัดแยกอย่างเป็นทางการ 4) ขั้นตอนการคุ้มครอง โดยมี 1) สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 8 แห่ง และสถานแรกรับเด็กชายปากเกร็ด (บ้านภูมิเวท) จังหวัดนนทบุรี กรณีที่ผู้เสียหายประสงค์เข้ารับการคุ้มครอง และผู้เสียหายที่รอการส่งกลับ 2) สถานคุ้มครองเอกชนที่จดทะเบียน เป็นสถานคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์กับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรณีที่ผู้เสียหายมีความประสงค์เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองเอกชนจากการดำเนินงานส่งผลให้ได้รับการพิจารณาคัดเลือกเป็นจังหวัดต้นแบบขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM)

ประจำปี 2567 เนื่องในงานวันรณรงค์ต่อต้านการค้ามนุษย์ประจำปี 2567 ภายใต้แนวคิด โดยจังหวัดตากได้รับโล่เกียรติยศ พร้อมเงินรางวัล ซึ่งจังหวัดตากเป็น 1 ใน 5 จังหวัด ที่ได้รับการคัดเลือกเนื่องจากเป็นจังหวัดที่ดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างโดดเด่นต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมซึ่งจังหวัดตากมีผลงานสำคัญ ดังนี้ 1) กำหนดสถานที่ศูนย์บูรณาการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) จำนวน 3 แห่ง 2) มีทีมสหวิชาชีพที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายเพื่อคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ มีการจัดประชุมหารือแนวทางการขับเคลื่อนศูนย์บูรณาการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ 3) ดำเนินการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 4) มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนศูนย์บูรณาการการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

2. ปัญหาและอุปสรรคต่อความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ในการป้องกันการค้ามนุษย์ ของอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก คือ 1) ภาครัฐ (1) การบังคับใช้กฎหมายในการฟ้องร้องดำเนินคดี และมาตรการช่วยเหลือที่ไม่เหมาะสม มีขั้นตอนของบันทึกความเข้าใจซึ่งมักทำให้แรงงานและนายจ้างมีค่าธรรมเนียมเพิ่มเติมจากที่ทางความคิด จนทำให้ใช้ช่องทางนอกระบบในการนำแรงงานเข้าประเทศไทย แรงงานจึงเผชิญความเสี่ยงมากขึ้นที่จะถูกบีบบังคับเพราะตกเป็นหนี้ แม้ว่ากฎหมายจะคุ้มครองไม่ให้ผู้เสียหายต้องถูกดำเนินคดีจากการกระทำที่มีขอบด้วยกฎหมาย อันเป็นผลโดยตรงจากการถูกค้ามนุษย์ แต่ทางกรมมีแนวโน้มที่จะลงโทษผู้เสียหายจากการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการตรวจคนเข้าเมือง และอาชญากรรมอื่น ๆ ที่กระทำอันเป็นผลโดยตรงจากการถูกค้ามนุษย์ (2) ขาดศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ และการทุจริตในภาครัฐ เจ้าหน้าที่รัฐบางรายมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับอาชญากรรมการค้ามนุษย์ ซึ่งรวมถึงการรับสินบนหรือกักขังเงินจากเจ้าของกิจการและสถานค้าประเวณีที่แสวงประโยชน์จากผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองที่ทุจริตเอื้ออำนวยให้มีการค้ามนุษย์ โดยรับสินบนจากนายหน้าและผู้ลักลอบขนคนเข้าเมืองตามแนวชายแดนไทย มีเจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องถิ่นบางรายปิดบังข้อมูล เจ้าหน้าที่รัฐบางรายได้รับประโยชน์จากสินบนและจากการมีส่วนพัวพันโดยตรงในการคุ้มครองและแสวงประโยชน์จากผู้อพยพ 2) ภาคประชาชน ปัญหาภาคประชาชน ประชาชนยังขาดจิตสำนึกสาธารณะ การมีส่วนร่วมและการหวงแหนประเทศ กฎหมายแรงงานขัดขวางไม่ให้แรงงานต่างด้าวรวมตัวกันจัดตั้งสหภาพแรงงาน ซึ่งอาจมีส่วนทำให้แรงงานต่างด้าวเสี่ยงที่จะถูกแสวงประโยชน์มากขึ้น ขาดการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของศิริลักษณ์ วงศ์ประสิทธิ์, (2565) เรื่องนโยบายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย พบว่า การพัฒนากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง การบริหารจัดการ ตลอดจนการเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ บูรณาการความร่วมมือของภาคเครือข่าย ทั้งในและระหว่างประเทศในทุกมิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตรเพ็ชรมงคล จันทรเพ็ญ (2566) เรื่องรูปแบบองค์กรเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พบว่า ปัญหา

การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ไม่มีประสิทธิภาพเพราะการมีหลายองค์กรที่ทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ทำให้เกิดความทับซ้อนกัน ขาดการบูรณาการการทำงานร่วมและประสานกัน ขาดการตรวจสอบถ่วงดุลระหว่างองค์กร จนเป็นช่องว่างกฎหมายให้เจ้าหน้าที่แสวงหาประโยชน์จากการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ การวิจัยจึงเสนอให้จัดตั้งองค์กรในรูปแบบขององค์กรอิสระสืบสวนสอบสวนคดีค้ามนุษย์ ประกอบด้วย 6 องค์กร คือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมการปกครอง สำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีขอบเขตอำนาจหน้าที่รับผิดชอบคดีค้ามนุษย์ทั่วราชอาณาจักร

3. แนวทางในการพัฒนาต่อความร่วมมือในการพัฒนาของภูมิภาค ท้องถิ่น และพื้นที่ในการป้องกันการค้ามนุษย์ ของอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก คือ 1) การปรับปรุงโครงสร้างและบทบาทองค์กร การปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบ โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้จัดตั้งศูนย์คุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในพื้นที่ และเพิ่มมาตรการอย่างเข้มข้นในการอำนวยความสะดวก กำกับดูแลความมั่นคงตามแนวชายแดน และการดำเนินงานของศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด เพื่อให้การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการในพื้นที่จังหวัดตากเป็นไปตามนโยบายระดับชาติ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ได้พิจารณาสั่งการให้ตำรวจภูธรพื้นที่และตำรวจตรวจคนเข้าเมืองพื้นที่ บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้น สืบสวน สอบสวน ขบวนการค้าแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย การบังคับใช้แรงงาน การค้าประเวณี ขบวนการคอลเซ็นเตอร์ และสแกมเมอร์ ที่ใช้จังหวัดตากเป็นทางผ่านไปยังเมืองเมียวดี สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เพื่อหาผู้กระทำความผิดมาลงโทษให้ได้ โดยเฉพาะขบวนการคอลเซ็นเตอร์และสแกมเมอร์ได้หลอกลวงคนไทยและคนทั่วโลก ทำให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล ผู้กระทำความผิดกฎหมายการค้ามนุษย์ที่เข้ามาจากเมืองเมียวดี สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ส่วนใหญ่จะแอบแฝงมากับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญในการสืบสวน สอบสวน หาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษให้ได้ 2) การบูรณาการการทำงานทุกภาคส่วน การสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือเชื่อมโยงกับประชาชนอย่างเป็นระบบทุกมิติ ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพได้ใช้ความรู้ด้านกฎหมาย ด้านบริหารการจัดการ ในฐานะประธานคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ควรขยายเครือข่ายในการควบคุม ดูแล และสนับสนุนให้เกิดการจ้างงานแรงงานที่ถูกกฎหมายโดยใช้กลไกของรัฐในการให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ดำเนินการตามกฎหมาย ควรสร้างกลไกความร่วมมือและขยายผลทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อป้องกัน ฝ่าละออง และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รวมถึงแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ 3) การสร้างองค์ความรู้และการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง และการประชาสัมพันธ์ โดยให้กระทรวงการต่างประเทศมีหนังสือแจ้งไปยังสถานทูตต่าง ๆ อย่างเป็นทางการใน

การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนของแต่ละประเทศที่มีความประสงค์จะเดินทางมาทำงานที่ประเทศเพื่อนบ้าน ควรจัดทำฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการค้ามนุษย์ให้เป็นปัจจุบันและเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทุกหน่วยงานสามารถนำข้อมูลไปใช้ในการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของกิมพจน์ น้อมชอบพิทักษ์. (2563) เรื่องแนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและปราบปราม อาชญากรรมการค้ามนุษย์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า 1) จังหวัดสมุทรสาคร มีการค้ามนุษย์ได้ง่าย เพราะมีโรงงานอุตสาหกรรมสถานีดำรงทุกสถานีสืบปัญหา ขาดความรู้ ความเข้าใจ ในข้อกฎหมาย และเจ้าหน้าที่ ตำรวจมีกำลังพลไม่เพียงพอ จึงเน้นที่การประชาสัมพันธ์และการตรวจร่วมกับหน่วยงานอื่น ซึ่งเจ้าหน้าที่ไม่อาจเข้าถึงได้ ประเด็นการค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบจาก สื่อมวลชน ทำให้ภาระการแก้ไขข่าวตกอยู่กับตำรวจที่ปฏิบัติงาน ทำให้เกิดการทำงานที่ซ้ำซ้อน และหนักขึ้น ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงจะมองในแง่ลบ ทำให้ขาดขวัญและกำลังใจต่อการปฏิบัติงาน ด้านการค้ามนุษย์ 2) แนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานระดับสถานีดำรง โดยนำหลักการประสานงาน การประนีประนอม และการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูล ทำให้เกิดประสิทธิภาพของการทำงานทั้งด้านการป้องกัน การคุ้มกันการ ดำเนินคดี และความรู้ และเกิดประสิทธิผลที่สามารถลดระดับความรุนแรงของการค้ามนุษย์ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอารีรัตน์ อติศัยเดชรินทร์ (2565) เรื่องการพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานช่วยเหลือคุ้มครองเพื่อนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการแสดงตนของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ต่อเจ้าหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าจากการวิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนางานคุ้มครองสวัสดิภาพงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ 5 แนวทาง คือ (1) แนวทางการนิยามคำว่า “การค้ามนุษย์ด้านแรงงานที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี” (2) แนวทางการปฏิบัติการเพื่อให้เกิดการ “แสดงตนว่าตกเป็นเหยื่อ” (3) แนวทางการพัฒนาทีมสหวิชาชีพและเครือข่ายในพื้นที่ (4) แนวทางการปฏิบัติการเพื่อการคุ้มครองสวัสดิภาพการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในพื้นที่ (5) แนวทางการพัฒนานโยบายและมาตรการเฉพาะสำหรับปฏิบัติการเชิงพื้นที่เพื่อนำไปเป็นแนวทางการพัฒนางานคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ต่อไปได้ นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสิริลักษณ์ วงศ์ประสิทธิ์, ดำรงทองศรี และคณะ (2565) เรื่องนโยบายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย พบว่า ควรกำหนดนโยบายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ในการยกระดับมาตรฐานการคุ้มครอง ดูแล ป้องกัน ประชาชน และแรงงาน ต่างด้าว มุ่งแก้ไขปัญหโดยหยิบยกเป็นวาระแห่งชาติยกระดับวิธีการแก้ไขแบบบูรณาการทุกภาคส่วน ทั้งการ พัฒนากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง การบริหารจัดการ ตลอดจนการเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ใน การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ บูรณาการความร่วมมือของภาคเครือข่าย ทั้งในและระหว่างประเทศในทุกมิติ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการการคุ้มครองในการวิจัยครั้งนี้ไป เป็นแนวทางในการจัดการปัญหาการคุ้มครองให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ เนื่องจากในการบริหารจัดการปัญหาโดยทั่วไปของหน่วยงานภาครัฐมีการดำเนินการสอดคล้องกับบางหลักการ และควรสนับสนุนและส่งเสริมให้ผลการวิเคราะห์ครั้งนี้ไปเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ เพื่อนำไปปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำผลการวิจัยไปใช้ทดลองใช้และศึกษาผลที่ได้ในการจัดการความร่วมมือในการป้องกันการคุ้มครองในหน่วยงานอื่นๆ และควรมีการวิจัย โดยใช้เทคนิคและวิธีการวิจัยอื่นๆ ด้วย เช่น การวิจัยเชิงสำรวจ

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตรเพชรมงคล จันทรเพ็ญ. (2566). รูปแบบองค์กรเพื่อการป้องกันและปราบปรามการคุ้มครอง, วารสารการเมือง บริหาร และกฎหมาย คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, 12(2) : 511-525
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการคุ้มครอง พ.ศ.2551 และแก้ไขเพิ่มเติม. (7 เมษายน 2562). ราชกิจจานุเบกษา. 136(45ก). น.1-5
- ภีมพจน์ น้อมชอบพิทักษ์ (2563) วิจัยเรื่องแนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ป้องกัน และปราบปรามอาชญากรรมคุ้มครองของเจ้าหน้าที่ตำรวจในจังหวัดสมุทรสาคร, วารสาร สังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงศาสตร์, 5(1) (มกราคม 2563) : 141-155
- สิริลักษณ์ วงศ์ประสิทธิ์, ดำรง ทองศรี และคณะ (2565), นโยบายการป้องกันและปราบปรามการคุ้มครองของประเทศไทย, วารสาร Journal of Roi Kaensarn Academi, 7(5) : 416-430
- อารีรัตน์ อติชัยเดชรินทร์ (2565) การพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานช่วยเหลือคุ้มครองเพื่อนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการแสดงตนของผู้เสียหายจากการคุ้มครองต่อเจ้าหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี, วารสาร มจร การพัฒนาสังคม (มกราคม - เมษายน 2565) : 7(1) : 207-219

การบริหารจัดการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก
Human Trafficking Prevention and Suppression Management
Pham Phra District, Tak Province

อภิชาติ ดวงธิสาร¹, สิทธิเดช วงศ์ปรัชญา², ปราโมทย์ เลิศขามป้อม³,

ธีรธัต สรรเสริญ⁴ และ อภิญญา บุญประคม⁵

Apichit Duangthisan¹, Sittidet Wongprachya², Pramoth Lertkampom³,

Theerathatt Sansaroen⁴ and Apinya Boonprakom⁵

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) บริบทการบริหารจัดการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ในปัจจุบัน 2) ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารจัดการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ศึกษาพื้นที่อำเภอบพพระ จังหวัดตาก เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยศึกษาจากเอกสารและการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 14 คน ข้อมูลที่ได้มาจัดสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง จำนวน 9 คน แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ นำไปสู่การหาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

ผลการวิจัยพบว่า 1) บริบทการบริหารจัดการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ในปัจจุบัน มีความสอดคล้องตามแผนการพัฒนาระบบของกระทรวงมหาดไทยในทุก ๆ ด้าน ทั้งมาตรการป้องกัน มาตรการสกัดกั้น มาตรการปราบปราม มาตรการการเพิ่มประสิทธิภาพด้านการเข้าถึงเครือข่ายค้ามนุษย์ในพื้นที่ มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพในการรับแจ้งข้อมูลข่าวสารการค้ามนุษย์ มาตรการช่วยเหลือเยียวยาผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ มาตรการเพิ่มประสิทธิภาพในการบริหารจัดการอย่างบูรณาการ มาตรการด้านการประชาสัมพันธ์ โดยผ่านกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) ประกอบด้วยการรับแจ้ง การคัดกรอง การคัดแยกอย่างเป็นทางการและการคุ้มครองที่สะดวก 2) ปัญหาอุปสรรคการบริหารจัดการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก คือ การบังคับใช้กฎหมายในการฟ้องร้องดำเนินคดีและลงโทษผู้กระทำความผิด และมาตรการช่วยเหลือที่ไม่เหมาะสม ขาดศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่

¹ ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ ดร. อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴ ดร. นักวิชาการอิสระ

⁵ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

และการทุจริตในภาครัฐ ประชาชนยังขาดจิตสำนึกสาธารณะ การมีส่วนร่วมและการหวงแหนประเทศ

3) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ประกอบด้วย การปรับปรุงโครงสร้างและบทบาทองค์กร การปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบ การบูรณาการการทำงานทุกภาคส่วน การสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือเชื่อมโยงกับประชาชนอย่างเป็นระบบทุกมิติ การสร้างองค์ความรู้และการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง และการประชาสัมพันธ์

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, การป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

Abstract

The purposes of this study were : 1) Context of Human Trafficking Prevention and Suppression Management 2) Factors that cause problems and obstacles to the management of human trafficking, prevention and suppression of human trafficking. 3) Guidelines for the development of human trafficking prevention and suppression management. The study of the area of Pham Phra District, Tak Province. It is a qualitative research based on documents and in-depth interviews from key informants. The information obtained was organized in a group discussion with relevant experts. 9 people and then analyzed and synthesized the data. This will lead to finding ways to improve the management of human trafficking, prevention and suppression of human trafficking.

Research results revealed : 1) Context of Human Trafficking Prevention and Suppression Management of Pham Phra District, Tak Province It is in line with the development plan of the Ministry of Home Affairs in all aspects, including preventive measures, interception measures, and suppression measures. Measures to Enhance Access to Local Human Trafficking Networks Measures to Increase Efficiency in Receiving Information on Human Trafficking Measures to help and remedy victims of human trafficking Measures to increase efficiency in integrated management Public Relations Measures. Through the National Referral Mechanism (NRM), it consists of receiving notifications. Screening Official sorting and protection 2) Problems or obstacles in the management of human trafficking, prevention and suppression of Pham Phra District, Tak Province It is the enforcement of the law in prosecuting and

punishing offenders, and inappropriate assistance measures. Lack of capacity to perform the duties of agencies and officials and corruption in the government sector. The public still lacks public consciousness. Participation and cherishing the country

3) Guidelines for the development of human trafficking prevention and suppression management of Pham Phra District, Tak Province It consists of improving the structure and organizational roles. Improving laws and regulations, integrating work in all sectors. Building a network of cooperation with the people in a systematic manner in all dimensions. Knowledge building and knowledge transfer to related parties and public relations.

Keywords: Human Trafficking Management, Prevention and Suppression

บทนำ

สถานการณ์ด้านความมั่นคงของประเทศไทยในปัจจุบันมีลักษณะภัยคุกคามที่เกี่ยวกับความมั่นคงของมนุษย์และส่งผลกระทบต่อการเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ รวมถึงทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะยาว โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาวะโลกร้อน ภัยธรรมชาติ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศที่ก่อให้เกิดภัยพิบัติธรรมชาติที่รุนแรง และการแพร่ขยายที่ก่อให้เกิดอันตรายในวงกว้าง เช่น โรคอุบัติใหม่ อาชญากรรมข้ามชาติ และการก่อการร้าย เป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ในทุกมิติ จากอดีตถึงปัจจุบันมีแนวโน้มที่เปลี่ยนแปลงไปโดยเฉพาะในเรื่องรูปแบบการกระทำความผิด ทั้งนี้สถานการณ์ที่ทำนายและประเด็นที่ควรเฝ้าระวัง คือ กลุ่มขบวนการค้ามนุษย์หลอกลวงคนไทยและชาวต่างชาติไปทำงานในขบวนการคอลเซ็นเตอร์ และสแกมเมอร์ชาวจีนในประเทศเพื่อนบ้านและประเทศในกลุ่มอาเซียน เนื่องจากการร่วมมือกันกระทำความผิดของขบวนการค้ามนุษย์ชาวไทยและชาวจีน ในรูปแบบกลุ่มอาชญากรรมข้ามชาติ และอาจเกี่ยวข้องกับการฟอกเงินให้กับกลุ่มอาชญากรรมประเภทอื่นๆ ส่งผลให้รูปแบบและวิธีการของกลุ่มอาชญากรรมนี้มีความซับซ้อน และทำให้กระบวนการสืบสวนและปราบปรามของเจ้าหน้าที่รัฐ มีข้อจำกัดและยากลำบากมากยิ่งขึ้น รัฐบาลได้กำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์และมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตลอดจนมุ่งมั่นตั้งเป้าหมายยกระดับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยเน้นให้ความสำคัญ 5 ด้าน คือ ด้านพัฒนากลไกเชิงนโยบายและการขับเคลื่อน ด้านดำเนินคดีด้านคุ้มครองช่วยเหลือ ด้านป้องกัน และด้านพัฒนาความร่วมมือกับภาคีเครือข่าย และมีนโยบายเพื่อแก้ไขป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์โดยยึดหลักผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นศูนย์กลาง และดำเนินการป้องกันการแสวงประโยชน์โดยมิชอบ

การบังคับใช้แรงงาน การปราบปรามและดำเนินคดีขบวนการค้ามนุษย์รวมถึงการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยระดมความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียฝ่ายต่างๆ ในกระบวนการต่อต้านการค้ามนุษย์จากทุกภาคส่วนทั่วประเทศร่วมจัดทำร่างนโยบาย ยุทธศาสตร์ และมาตรการในการ ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างมีทิศทางตามหลักการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมจากภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน ความสอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (2 พ.ศ. 2561-2580) ซึ่งเป็นแผนแม่บทหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals :SDGs) โดยเฉพาะเป้าหมายที่ 10 และ 16 ที่มุ่งเน้นการลดความเหลื่อมล้ำและเสริมสร้างสังคมเป็นสุข (สิริลักษณ์ วงศ์ประสิทธิ์, 2565)

อำเภอพบพระ จังหวัดตาก มีพื้นที่อยู่ติดชายแดนสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาทั้งทางทิศใต้และทิศตะวันตก มีการค้าขาย การส่งออก และนำเข้าสินค้าระหว่างประเทศไทยกับประเทศเมียนมา นอกจากนี้ บริเวณแนวชายแดนยังเป็นพื้นที่เสี่ยงต่อการเกิดปัญหาการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะในพื้นที่อำเภอพบพระ ซึ่งเป็นช่องทางผ่านแดนที่มีการเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวสู่พื้นที่ชั้นใน สถานการณ์การค้ามนุษย์จึงเกี่ยวข้องกับแรงงานต่างด้าว การเคลื่อนย้ายแรงงานต่างด้าวเป็นสถานการณ์เสี่ยงที่อาจมีการค้ามนุษย์เกิดขึ้นได้ในลักษณะการนำพา รับและส่ง กักขัง หน่วงเหนี่ยว และถูกแสวงหาผลประโยชน์โดยมิชอบ มีการกระทำความผิดที่ไม่ได้เกิดขึ้นในประเทศไทยหากผู้เสียหายหลบหนีมาได้ จะมีการช่วยเหลือโดยหน่วยงานของรัฐบาลไทย รวมทั้งองค์กรเอกชน ซึ่งในบางกรณีมีสถานทูตของประเทศต้นทางของผู้เสียหายเข้ามาประสานความช่วยเหลือด้วย โดยกลุ่มอาชญากรและขบวนการค้ามนุษย์ใช้ประโยชน์จากความเปราะบางของบุคคล จากประเด็นปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเรื่องการบริหารจัดการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก เพื่อให้ได้ทราบถึงบริบทการบริหารจัดการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ ในปัจจุบัน ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารจัดการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทการบริหารจัดการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาอุปสรรคต่อการบริหารจัดการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง นำมาประมวลเป็นกรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย ดังนี้ 1) พระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2558 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2560 และแก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับค้ามนุษย์ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) แนวคิดการจัดการภาครัฐ คือ แนวทางการบริหารที่ให้ความสำคัญกับความเป็นพลเมืองที่มีทั้งสิทธิ หน้าที่ และความรับผิดชอบ และเรียกร้องให้ข้าราชการต้องรับใช้พลเมือง โดยต้องคิดเสมอว่าพลเมืองคือเจ้าของประเทศ เน้นให้ข้าราชการต้องให้ความสำคัญกับผลประโยชน์ของพลเมืองเป็นลำดับแรก และต้องให้พลเมืองมีส่วนร่วมในการบริหารหรือและร่วมรับผิดชอบ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 3) แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการ นักวิชาการในประเทศไทยให้ความหมายว่า การบริหารเป็นกระบวนการของการทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือผ่านผู้อื่นเพื่อให้สัมฤทธิ์ผล โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 4) แนวคิดการสร้างเครือข่ายและความร่วมมือ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 5) แนวคิดการบูรณาการ โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องของฉัตรเพชรมงคล จันทรเพ็ญ (2566 : 511-525)) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยใช้การวิจัยเชิงคุณภาพ โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ ประกอบด้วย ประกอบด้วย 4 กลุ่ม คือกลุ่มผู้ที่มีบทบาทหน้าที่ในการบริหารส่วนราชการในอำเภอพบพระ จังหวัดตาก จำนวน 4 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 คน กลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง จำนวน 4 คน กลุ่มประชาชนผู้ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ จำนวน 3 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 14 คน และผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ประกอบด้วย ผู้บริหารส่วนราชการในอำเภอพบพระ จังหวัดตาก จำนวน 3 คน ข้าราชการระดับหัวหน้างานในอำเภอพบพระ จังหวัดตาก จำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องในงานวิจัยในอำเภอพบพระ จังหวัดตาก จำนวน 3 คน รวมสนทนากลุ่มจำนวน 9 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญจำนวนทั้งสิ้น 23 คน การเก็บข้อมูล 1) การสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง โดยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีภายใต้บรรยากาศการสนทนาแลกเปลี่ยนแบบเป็นกันเอง ด้วยคำถามหลักที่ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัย โดยการศึกษาจากเอกสาร และวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในอำเภอพบพระ จังหวัดตาก ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แผนปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการ องค์กรภาคเอกชนหรือหน่วยงานอื่น ๆ รวมถึงเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยในอำเภอพบพระ จังหวัดตาก 2) การ

สนทนากลุ่ม เป็นการสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ผู้วิจัยดำเนินการสนทนาข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ผ่านการวิเคราะห์สังเคราะห์และจัดโครงสร้างข้อมูลเสร็จแล้วนำไปสู่กระบวนการสนทนากลุ่มให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์และครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม มาทำการวิเคราะห์แยกแยะตามเนื้อหาจัดหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ และประเด็นที่สัมภาษณ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องแล้วจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาตามหลักตรรกะเทียบเคียงตามแนวคิดและทฤษฎี เพื่อให้การนำเสนอเนื้อหาเกิดความสมบูรณ์และเข้าใจชัดเจนเป็นรูปธรรม เห็นประโยชน์จากการวิเคราะห์ โดยมีการจัดกลุ่มข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่รวบรวมมาได้ เรียบเรียง จัดลำดับตามเนื้อหาที่ต้องการวิจัยและจัดข้อมูลตามวัตถุประสงค์ตามประเด็นที่สัมภาษณ์เพื่อการวิเคราะห์ โดยการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้หลักตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยประยุกต์ใช้ข้อมูลที่รวบรวมมาได้ผนวกรวมเข้ากับแนวคิดและหลักตามหัวข้องานวิจัย การเรียบเรียงข้อมูลโดยจัดระเบียบข้อค้นพบ สรุปผลการศึกษารายงาน อภิปรายผล ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการนำผลการวิจัยไปใช้ เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ หรือในการทำวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลโดยใช้วิธีการรายงานเชิงพรรณนา นำเสนอทางการพัฒนาการบริหารจัดการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก

ผลการวิจัย

1. บริบทการบริหารจัดการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ในปัจจุบัน มีความสอดคล้องตามแผนการพัฒนาของกระทรวงมหาดไทยในทุก ๆ ด้าน โดยมีการดำเนินการขับเคลื่อนงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ตามกฎหมาย ได้แก่ พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2534 และที่แก้ไขเพิ่มเติม พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม และแผนปฏิบัติการว่าด้วยกลไก การส่งต่อระดับชาติ การบริหารจัดการคดี และการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ โดยผ่านกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) ประกอบด้วยการรับแจ้ง การคัดกรอง การคัดแยกอย่างเป็นทางการและการคุ้มครองที่สะดวก ซึ่งเป็นกลไกที่ถูกออกแบบมาเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการประสานความร่วมมือ การบังคับใช้ข้อมูลการส่งต่อความช่วยเหลือคุ้มครองบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และเพื่อช่วยให้บุคคลเหล่านี้สามารถเข้าถึงบริการการช่วยเหลือในเบื้องต้นได้ ซึ่งประกอบด้วย 1) ขั้นตอนการรับแจ้ง เช่น สายด่วน แอปพลิเคชัน หรือการประสานงานระหว่างหน่วยงาน หน่วยงานรับแจ้งเหตุ ประกอบด้วย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กอง

อำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร และองค์กรพัฒนาเอกชน 2) ขั้นตอนการคัดกรอง เป็นขั้นตอนที่หน่วยงานด้านหน้าดำเนินการสัมภาษณ์คัดกรองข้อมูลจากบุคคลตามที่ได้รับการส่งต่อมาจากหน่วยงานรับแจ้งเหตุ โดยการสัมภาษณ์คัดกรองจะเป็นการรวบรวมข้อมูล โดยหน่วยงานด้านหน้า ประกอบด้วย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร 3) ขั้นตอนการคัดแยกอย่างเป็นทางการ โดยหน่วยงานที่มีหน้าที่ในศูนย์บูรณาการการคัดแยก รับข้อมูลบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อว่าจะเป็นผู้เสียหายจากหน่วยงานด้านหน้า เพื่อการเข้าสู่การให้บริการช่วงระยะเวลาเวลาการฟื้นฟูโดยตรง ซึ่งมีระยะเวลาที่เพียงพอและเหมาะสมในการที่จะทบทวนเพื่อราวที่เกิดขึ้น และพร้อมที่จะให้ข้อมูลแก่เจ้าหน้าที่ประกอบการคัดแยกอย่างเป็นทางการต่อไป ซึ่งผู้ที่มีหน้าที่ในการคัดแยกคือทีมสหวิชาชีพซึ่งประกอบด้วยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กระทรวงแรงงาน กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กองอำนาจการรักษาความมั่นคงภายในราชอาณาจักร 4) ขั้นตอนการคุ้มครอง เป็นขั้นตอนของการคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ หรือผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ โดยกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ จะเป็นหน่วยงานในการทำหน้าที่ให้การช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายตามกฎหมาย และตามความสมัครใจของผู้เสียหาย ซึ่งจากการดำเนินงาน จังหวัดตากได้รับการพิจารณาคัดเลือกเป็นจังหวัดต้นแบบขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) ประจำปี 2567 ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างโดดเด่นต่อเนื่องและเป็นรูปธรรม มีการกำหนดสถานที่ศูนย์บูรณาการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ มีทีมสหวิชาชีพเพื่อคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ มีการจัดประชุมหารือแนวทางการขับเคลื่อนศูนย์บูรณาการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ มีการดำเนินการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ และมีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนศูนย์บูรณาการการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

2) ปัญหาอุปสรรคการบริหารจัดการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก คือ

2.1 การบังคับใช้กฎหมายในการฟ้องร้องดำเนินคดีและลงโทษผู้กระทำความผิด และมาตรการช่วยเหลือที่ไม่เหมาะสม เจ้าหน้าที่ไม่ได้ดำเนินการอย่างเสมอต้นเสมอปลายในการคัดกรองผู้อพยพที่ไม่มีเอกสารประจำตัว เพื่อระบุผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ โดยเฉพาะผู้ที่หลบหนีจากความไร้เสถียรภาพทางการเมืองในพม่า ผู้ที่อยู่ในศูนย์กักกันของสำนักงานตรวจคนเข้าเมือง หรือผู้ที่หลบหนีจากกิจการหลอกลวงทางอินเทอร์เน็ตในประเทศเพื่อนบ้าน ซึ่งส่งผลให้ผู้เสียหายที่ไม่ได้รับการระบุตัวจำนวนมากถูกกักขังและไม่ได้รับบริการต่าง ๆ ผู้เสียหายต่างชาติที่ไม่มีเอกสารประจำตัวบางคน มีแนวโน้มที่จะไม่รายงานกับเจ้าหน้าที่ว่าตนถูกแสวงประโยชน์ เนื่องจากกลัวถูกจับกุมและส่งตัวกลับ

ขณะที่บางคนยินดีที่จะเข้าสู่กระบวนการส่งกลับประเทศ มากกว่าจะเข้าสู่กลไกการส่งต่อระดับชาติ เนื่องจากอย่างหลังต้องใช้เวลารอนาน

2.2 ขาดศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ รวมถึงการทุจริตต่อหน้าที่ โดยเจ้าหน้าที่รัฐบางคนขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ และไม่ได้ใช้ขั้นตอนการระบุนผู้เสียหายอย่างมีประสิทธิภาพโดยสอดคล้องกันทั่วประเทศ เจ้าหน้าที่รัฐบางคนเห็นว่าหากตั้งแต่แรกแล้วบุคคลยินยอมเดินทางมายังประเทศไทยเพื่อทำงาน รวมถึงโดยไม่ผ่านช่องทางด่านตรวจคนเข้าเมืองตามปกติ หรือเข้ามาทำงานอย่างผิดกฎหมายไม่ว่าจะรู้หรือไม่ก็ตาม บุคคลเหล่านั้นไม่อาจเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ได้ รัฐบาลกำหนดให้เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองต้องเข้าร่วมการสัมภาษณ์ที่ดำเนินการโดยคณะสหวิชาชีพด้วยในกรณีที่บุคคลดังกล่าวเป็นชาวต่างชาติ ซึ่งนี้อาจเป็นอุปสรรคให้บางคนไม่เล่าถึงประสบการณ์ของตน เนื่องจากกลัวถูกส่งตัวกลับหรือถูกกัก และเจ้าหน้าที่ด้านแรงงานในท้องถิ่น อาจขาดประสบการณ์ที่เพียงพอในการทำงานกับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ทางกรจึงยังคงจัดทีมเจ้าหน้าที่ไปสนับสนุนคณะสหวิชาชีพที่ขาดประสบการณ์ในขั้นตอนการระบุนผู้เสียหายเพื่อแก้ปัญหาในระดับจังหวัด ส่งผลให้เกิดการทุจริตในภาครัฐ เจ้าหน้าที่รัฐบางรายมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับอาชญากรรมการค้ามนุษย์ ซึ่งรวมถึงการรับสินบนหรือกั๊มเงินจากเจ้าของกิจการ และสถานค้าประเวณีที่แสวงประโยชน์จากผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองที่ทุจริตเอื้ออำนวยให้มีการค้ามนุษย์ โดยรับสินบนจากนายหน้าและผู้ลักลอบขนคนเข้าเมืองตามแนวชายแดนไทย เจ้าหน้าที่รัฐที่ฉ้อฉลบางรายปกป้องสถานค้าประเวณี สถานบริการทางเพศอื่น ๆ เจ้าของโรงงาน เจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องถิ่นบางรายปิดบังข้อมูลจากพนักงานอัยการเพื่อปกป้องนักค้ามนุษย์ เจ้าหน้าที่รัฐบางรายได้รับประโยชน์จากสินบนและจากการมีส่วนร่วมพัวพันโดยตรงในการขู่กรรโชกและแสวงประโยชน์จากผู้อพยพ

2.3 ประชาชนยังขาดจิตสำนึกสาธารณะ การมีส่วนร่วมและการหวงแหนประเทศ เนื่องจากไม่มีการบังคับใช้พระราชกำหนดนี้อย่างเพียงพอ ในบางกรณีนายจ้างที่ขาดศีลธรรมอาจยึดเอกสารของแรงงานไว้ โดยเฉพาะในกรณีที่แรงงานไม่เข้าใจสิทธิของตนภายใต้กฎหมายไทย องค์กรนอกภาครัฐกล่าวว่า ระเบียบข้อบังคับที่ไม่เข้มงวดเพียงพอกับนายหน้าและสำนักงานจัดหางาน ส่งผลให้มีการดำเนินการซึ่งส่งเสริมการค้ามนุษย์ แม้ว่าข้อบังคับของทางการจะอนุญาตให้แรงงานต่างด้าวที่ถูกแสวงประโยชน์เปลี่ยนนายจ้างได้ แต่นโยบายบางข้อกลับทำให้การทำเช่นนั้นเป็นเรื่องยากสำหรับแรงงานต่างด้าวในทางปฏิบัติ และบางครั้งส่งผลให้แรงงานต้องจ่ายค่าธรรมเนียมเพิ่มขึ้นเมื่อเปลี่ยนนายจ้าง นอกจากนี้ แรงงานต่างด้าวยังรายงานการถูกแสวงประโยชน์ต่อหน่วยงานของรัฐได้ยาก เนื่องจากไม่มีล่าม พระราชบัญญัติคุ้มครองแรงงานยังไม่เปิดโอกาสให้แรงงานในภาคเกษตรกรรมและการรับใช้ตามบ้าน ได้รับผลประโยชน์และการคุ้มครองต่าง ๆ จึงยิ่งเพิ่มความเสี่ยงต่อการค้ามนุษย์

3) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ประกอบด้วย

3.1 การปรับปรุงโครงสร้างและบทบาทองค์กร และการปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบ โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้จัดตั้งศูนย์คุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในพื้นที่ เนื่องจากมีผู้เสียหายจำนวนมากและเป็นการประหยัดงบประมาณในการส่งผู้เสียหายไปที่ศูนย์คุ้มครองจังหวัดพิษณุโลกหรือจังหวัดเชียงราย และเพิ่มมาตรการอย่างเข้มข้นในการอำนวยความสะดวก การวางแผน กำกับดูแลความมั่นคงตามแนวชายแดน และการดำเนินงานของศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด ตามพระราชบัญญัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พ.ศ. 2551 และที่แก้ไขเพิ่มเติม เพื่อบังคับใช้แรงงานหรือบริการในพื้นที่เป็นไปตามนโยบายระดับชาติ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การบังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้น สืบสวน สอบสวน ขบวนการค้าแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย การบังคับใช้แรงงาน การค้าประเวณี ขบวนการคอลเซ็นเตอร์ และสแกมเมอร์ ที่ใช้จังหวัดตากเป็นทางผ่านไปยังเมืองเมียวดี สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เพื่อหาผู้กระทำผิดมาลงโทษให้ได้ โดยเฉพาะขบวนการคอลเซ็นเตอร์และสแกมเมอร์ได้หลอกลวงคนไทยและคนทั้งโลก ทำให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล ผู้กระทำผิดกฎหมายการค้ามนุษย์ที่เข้ามาจากเมืองเมียวดี สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ส่วนใหญ่จะแอบแฝงมากับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องใช้ความรู้ ความเชี่ยวชาญในการสืบสวน สอบสวน หาดำผู้กระทำผิดมาลงโทษให้ได้ และสืบสวนให้ได้ถึงขบวนการค้ามนุษย์ที่ใช้ประเทศไทยเป็นทางผ่าน เพื่อให้ประชาคมโลกได้รับรู้ว่า ประเทศไทยมีความจริงจังในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

3.2 การบูรณาการการทำงานทุกภาคส่วนและการสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือ เชื่อมโยงกับประชาชนอย่างเป็นระบบทุกมิติ โดยบูรณาการแก้ไขในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จนสำเร็จ สามารถใช้เป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้นจำนวนมากในพื้นที่ และเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ 2568 ที่ผ่านมา จังหวัดตากได้รับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ซึ่งเป็นคนต่างชาตินานาชาติจำนวน 260 คน ซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวเอธิโอเปีย โดยอ้างว่าถูกหลอกลวงไปทำงานเป็นคอลเซ็นเตอร์ สแกมเมอร์ ผังสาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ตรงข้ามกับตำบลช่องแคบ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก โดยได้นำแนวทางไปดำเนินการจนสำเร็จและได้รับการยอมรับจากนานาชาติ และจังหวัดตากได้เตรียมการใช้แนวทางของผู้รับการประเมินไปเป็นแนวทางการรับคนสัญชาติจีนและสัญชาติอื่น ๆ ที่อยู่ในจังหวัดเมียวดีประมาณหนึ่งแสนคนผ่านประเทศไทยทางอำเภอบพพระ จังหวัดตาก เพื่อส่งผู้เป็นเหยื่อการค้ามนุษย์กลับประเทศต้นทาง และดำเนินคดีผู้กระทำผิดกฎหมายต่อไป โดยเสนอให้มีการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือกับสถานทูตประเทศต่าง ๆ กรณีบุคคลต่างชาติเดินทางเข้ามาในพื้นที่ โดยต้องมีหนังสือรับรองการเดินทางจากสถานทูตประเทศนั้น ๆ ก่อน เพื่อคัดกรองบุคคลต่างชาติที่จะเดินทางเข้ามาในพื้นที่ ส่งผลให้บุคคลต่างชาติที่จะถูกหลอกลวงให้เข้าไปในพื้นที่สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาลดลง และควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาสถานการณ์และข้อมูลเชิงลึกเรื่องการ

ป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่อง โดยการวิเคราะห์สถานการณ์อย่างรอบด้าน จากภาคความมั่นคงและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วย เพื่อให้เกิดมุมมองต่อการจัดการปัญหาเกี่ยวกับการปราบปรามการค้ามนุษย์ และการลักลอบเข้าเมืองผิดกฎหมาย อันจะทำให้เกิดการพิจารณาแนวทางในการจัดการอย่างรอบด้านก่อนที่จะนำไปสู่การกำหนดนโยบายหรือยุทธศาสตร์ที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อการดำเนินการอย่างเร่งด่วน ควรขยายเครือข่ายในการควบคุม ดูแล และสนับสนุนให้เกิดการจ้างงานแรงงานที่ถูกกฎหมายโดยใช้กลไกของรัฐในการให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ดำเนินการตามกฎหมาย ในขณะที่เดียวกันก็ดำเนินคดีแก่ผู้ละเมิดหรือทำผิดกฎหมาย เพื่อให้เกิดภาพตัวอย่างที่ชัดเจนแก่สังคม อันส่งผลโดยตรงต่อการปฏิบัติงานในพื้นที่ ที่จะทำให้เกิดการปฏิบัติที่ตรงไปตรงมาและยึดกฎหมายเป็นหลัก ทั้งนี้ จังหวัดจะต้องเป็นหน่วยงานหลักที่ทำให้สังคมในประเทศไทยมีความเข้าใจต่อปัญหาแรงงานเมียนมาลักลอบเข้าเมืองโดยผิดกฎหมาย เนื่องจากเป็นหน่วยงานที่มีความใกล้ชิดกับข้อมูลเชิงลึก และต้องสร้างให้เกิดความไว้วางใจต่อประชาชนในพื้นที่ว่าหน่วยงานต่าง ๆ สามารถเป็นที่พึ่งได้ รวมทั้งเป็นหน่วยงานที่พิทักษ์ผลประโยชน์ของชาติ เพื่อสร้างให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือในการจัดการต่อปัญหาดังกล่าวอย่างเป็นรูปธรรม ควรสร้างกลไกความร่วมมือและขยายผลทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อป้องกัน ฝ่าระวัง และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รวมถึงแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ

3.3 การสร้างองค์ความรู้และการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ที่เกี่ยวข้องและการประชาสัมพันธ์ โดยให้กระทรวงการต่างประเทศมีหนังสือแจ้งไปยังสถานทูตต่าง ๆ อย่างเป็นทางการในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนของแต่ละประเทศที่มีความประสงค์จะเดินทางมาทำงานที่ประเทศเพื่อนบ้าน ตรวจสอบกับกระทรวงแรงงานของประเทศนั้น ๆ ก่อน เพื่อป้องกันการถูกหลอกและตกเป็นเหยื่อการค้ามนุษย์และควรให้ความสำคัญในการพัฒนาองค์ความรู้และทักษะเกี่ยวกับการเชื่อมโยงประเด็นความมั่นคงและภัยคุกคามที่มาจากปัญหาแรงงานต่างด้าวให้แก่ข้าราชการ เจ้าหน้าที่ทุกระดับ และประชาชนในพื้นที่ เพื่อสร้างความตระหนักต่อปัญหาอันนำไปสู่การร่วมมือและการปฏิบัติหน้าที่ตามความรับผิดชอบอย่างจริงจัง ควรพัฒนาทักษะและศักยภาพทีมสหวิชาชีพเกี่ยวกับการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ และการดำเนินงานตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) และสร้างความรู้ ความเข้าใจ และรวมถึงการประชาสัมพันธ์เผยแพร่สร้างความตระหนักรู้ให้แก่ประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับปัญหาและผลกระทบจากการค้ามนุษย์ เพื่อลดปัญหาการค้ามนุษย์ที่จะเกิดขึ้นในพื้นที่ ควรจัดทำฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการค้ามนุษย์ให้เป็นปัจจุบันและเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทุกหน่วยงานสามารถนำข้อมูลไปใช้เพื่อการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ คือ 1) รายงานผลการดำเนินการที่รวดเร็ว ถูกต้อง มีการจัดทำข้อมูลอย่างเป็นระบบ เชื่อมโยงให้เห็นถึงผลสัมฤทธิ์ในการดำเนินการของประเทศไทยอย่างมีเอกภาพ 2) การรณรงค์

การแก้ปัญหาการค้ามนุษย์ โดยให้หน่วยงานองค์กรทุกภาคส่วนได้ร่วมพลังแสดงเจตนารมณ์และความมุ่งมั่นในการดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความตระหนักและการกระตุ้นให้ข้าราชการ เจ้าหน้าที่และประชาชนเกิดจิตสำนึกในการร่วมกันเฝ้าระวังและป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ 3) การประชาสัมพันธ์และทำความเข้าใจและแสดงให้เห็นถึงการปฏิบัติที่ประสบความสำเร็จ รวมถึงผลงานที่แสดงความพยายามและความตั้งใจจริงของประเทศไทยในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างจริงจังต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สื่อต่าง ๆ รวมทั้งประชาคมโลก

อภิปรายผล

1. บริบทการบริหารจัดการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ในปัจจุบัน มีความสอดคล้องตามแผนการพัฒนาของกระทรวงมหาดไทยในทุก ๆ ด้าน โดยผ่านกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) ประกอบด้วย การรับแจ้ง การคัดกรอง การคัดแยกอย่างเป็นทางการและการคุ้มครองที่สะดวก กลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) เป็นกลไกที่ถูกออกแบบมาเพื่อความสะดวกในการปฏิบัติงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการประสานความร่วมมือ การบ่งปันข้อมูลการส่งต่อความช่วยเหลือคุ้มครองบุคคลที่มีเหตุอันควรเชื่อได้ว่าเป็นผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ผู้เสียหายจากการบังคับใช้แรงงานหรือบริการ และเพื่อช่วยให้บุคคลเหล่านี้สามารถเข้าถึงบริการการช่วยเหลือในเบื้องต้นได้ โดยกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นตอนการรับแจ้ง 2) ขั้นตอนการคัดกรอง 3) ขั้นตอนการคัดแยกอย่างเป็นทางการ 4) ขั้นตอนการคุ้มครอง โดยมี 1) สถานคุ้มครองสวัสดิภาพผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ 8 แห่ง และสถานแรกรับเด็กชายปากเกร็ด (บ้านภูมิเวท) จังหวัดนนทบุรี กรณีที่ผู้เสียหายประสงค์เข้ารับการคุ้มครอง และผู้เสียหายที่รอการส่งกลับ 2) สถานคุ้มครองเอกชนที่จดทะเบียน เป็นสถานคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์กับกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรณีที่ผู้เสียหายมีความประสงค์เข้ารับการคุ้มครองในสถานคุ้มครองเอกชนจากการดำเนินงานส่งผลให้ได้รับการพิจารณาคัดเลือกเป็นจังหวัดต้นแบบขับเคลื่อนกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) ประจำปี 2567 เนื่องในงานวันรณรงค์ต่อต้านการค้ามนุษย์ประจำปี 2567 ภายใต้แนวคิด โดยจังหวัดตากได้รับโล่เกียรตินิยม พร้อมเงินรางวัล ซึ่งจังหวัดตากเป็น 1 ใน 5 จังหวัด ที่ได้รับการคัดเลือก เนื่องจากเป็นจังหวัดที่ดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างโดดเด่นต่อเนื่องและเป็นรูปธรรมซึ่งจังหวัดตากมีผลงานสำคัญ ดังนี้ 1) กำหนดสถานที่ศูนย์บูรณาการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ (NRM) จำนวน 3 แห่ง 2) มีทีมสหวิชาชีพที่ได้รับการแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายเพื่อคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ มีการจัดประชุมหารือแนวทางการขับเคลื่อนศูนย์บูรณาการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ตามกลไกการส่งต่อระดับชาติ 3) ดำเนินการช่วยเหลือคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ 4) มีคำสั่งแต่งตั้งคณะทำงานขับเคลื่อนศูนย์บูรณาการการคัดแยกผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์

2. ปัญหาอุปสรรคการบริหารจัดการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก คือ 1) การบังคับใช้กฎหมายในการฟ้องร้องดำเนินคดี และมาตรการช่วยเหลือที่ไม่เหมาะสม มีขั้นตอนของบันทึกความเข้าใจซึ่งมักทำให้แรงงานและนายจ้างมีค่าธรรมเนียมเพิ่มเติมจากที่ทางความคิด จนทำให้ใช้ช่องทางนอกระบบในการนำแรงงานเข้าประเทศไทย แรงงานจึงเผชิญความเสี่ยงมากขึ้นที่จะถูกบีบบังคับเพราะตกเป็นหนี้ แม้ว่ากฎหมายจะคุ้มครองไม่ให้ผู้เสียหายต้องถูกดำเนินคดีจากการกระทำที่มีขอบด้วยกฎหมาย อันเป็นผลโดยตรงจากการถูกค้ามนุษย์ แต่ทางกรณีแนวโน้มที่จะลงโทษผู้เสียหายจากการฝ่าฝืนกฎหมายว่าด้วยการตรวจคนเข้าเมือง และอาชญากรรมอื่น ๆ ที่กระทำอันเป็นผลโดยตรงจากการถูกค้ามนุษย์ 2) ขาดศักยภาพในการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงานและเจ้าหน้าที่ และการทุจริตในภาครัฐ เจ้าหน้าที่รัฐบางรายมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับอาชญากรรมการค้ามนุษย์ ซึ่งรวมถึงการรับสินบนหรือกู้ยืมเงินจากเจ้าของกิจการและสถานค้าประเวณีที่แสวงประโยชน์จากผู้เสียหาย เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองที่ทุจริตเอื้ออำนวยให้มีการค้ามนุษย์ โดยรับสินบนจากนายหน้าและผู้ลักลอบขนคนเข้าเมืองตามแนวชายแดนไทย มีเจ้าหน้าที่ตำรวจในท้องถิ่นบางรายปิดบังข้อมูล เจ้าหน้าที่รัฐบางรายได้รับประโยชน์จากสินบนและจากการมีส่วนพัวพันโดยตรงในการคุ้มครองและแสวงประโยชน์จากผู้อพยพ โดยเจ้าหน้าที่รัฐบางคนขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการค้ามนุษย์ และไม่ได้ใช้ขั้นตอนการระบุผู้เสียหายอย่างมีประสิทธิภาพโดยสอดคล้องกันทั่วประเทศ และกำหนดให้เจ้าหน้าที่ตรวจคนเข้าเมืองต้องเข้าร่วมการสัมภาษณ์ที่ดำเนินการโดยคณะสหวิชาชีพด้วยในกรณีที่ถูกคัดค้านว่าเป็นชาวต่างชาติ 3) ประชาชนยังขาดจิตสำนึกสาธารณะ การมีส่วนร่วมและการหวงแหนประเทศ กฎหมายแรงงานขัดขวางไม่ให้แรงงานต่างด้าวรวมตัวกันจัดตั้งสหภาพแรงงาน ซึ่งอาจมีส่วนทำให้แรงงานต่างด้าวเสี่ยงที่จะถูกแสวงประโยชน์มากขึ้น ขาดการมีส่วนร่วม สอดคล้องกับงานวิจัยของฉัตรเพ็ชรมงคล จันทรเพ็ญ (2566) เรื่องรูปแบบองค์กรเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ พบว่า ปัญหาการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ไม่มีประสิทธิภาพเพราะการมีหลายองค์กรที่ทำหน้าที่ในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ทำให้เกิดความทับซ้อนกัน ขาดการบูรณาการการทำงานร่วมและประสานกัน ขาดการตรวจสอบถ่วงดุลระหว่างองค์กร จนเป็นช่องว่างกฎหมายให้เจ้าหน้าที่แสวงหาประโยชน์จากการใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบ การวิจัยจึงเสนอให้จัดตั้งองค์กรในรูปแบบขององค์กรคณะสืบสวนสอบสวนคดีค้ามนุษย์ ประกอบด้วย 6 องค์กร คือ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กองบังคับการปราบปรามการค้ามนุษย์ กรมสอบสวนคดีพิเศษ กรมการปกครอง สำนักงานอัยการสูงสุด กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ มีขอบเขตอำนาจหน้าที่รับผิดชอบคดีค้ามนุษย์ทั่วราชอาณาจักร และสอดคล้องกับงานวิจัยของศิริลักษณ์ วงศ์ประสิทธิ์, (2565) เรื่องนโยบายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์

ของประเทศไทย พบว่า การพัฒนากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง การบริหารจัดการ ตลอดจนการเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ในการบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ บูรณาการความร่วมมือของภาคเครือข่าย ทั้งในและระหว่างประเทศในทุกมิติ

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ประกอบด้วย 1) การปรับปรุงโครงสร้างและบทบาทองค์กร การปรับปรุงกฎหมายและกฎระเบียบ โดยส่งเสริมและสนับสนุนให้จัดตั้งศูนย์คุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ในพื้นที่ และเพิ่มมาตรการอย่างเข้มข้นในการอำนวยความสะดวก ส่งเสริม วางแผน กำกับดูแลความมั่นคงตามแนวชายแดน และการดำเนินงานของศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์จังหวัด เพื่อให้การดำเนินการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์และการบังคับใช้แรงงานหรือบริการในพื้นที่ จังหวัดตากเป็นไปตามนโยบายระดับชาติ และมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ได้พิจารณาสั่งการให้ตำรวจภูธรพื้นที่และตำรวจตรวจคนเข้าเมืองพื้นที่ บังคับใช้กฎหมายอย่างเข้มข้น สืบสวน สอบสวน ขบวนการค้าแรงงานต่างด้าวผิดกฎหมาย การบังคับใช้แรงงาน การค้าประเวณี ขบวนการคอลเซ็นเตอร์ และสแกมเมอร์ ที่ใช้จังหวัดตากเป็นทางผ่านไปยังเมืองเมียวดี สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา เพื่อหาผู้กระทำความผิดมาลงโทษให้ได้ โดยเฉพาะขบวนการคอลเซ็นเตอร์และสแกมเมอร์ได้หลอกลวงคนไทยและคนทั่วโลก ทำให้เกิดความเสียหายทางเศรษฐกิจอย่างมหาศาล ผู้กระทำความผิดกฎหมายการค้ามนุษย์ที่เข้ามาจากเมืองเมียวดี สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมา ส่วนใหญ่จะแอบแฝงมากับผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ ทำให้เจ้าหน้าที่ตำรวจต้องใช้ความความรู้ ความเชี่ยวชาญในการสืบสวน สอบสวน หาตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษให้ได้ 2) การบูรณาการการทำงานทุกภาคส่วน การสร้างภาคีเครือข่ายความร่วมมือเชื่อมโยงกับประชาชนอย่างเป็นระบบทุกมิติ ได้ดำเนินการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพได้ใช้ความรู้ด้านกฎหมาย ด้านบริหารการจัดการ ในฐานะประธานคณะอนุกรรมการศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ โดยบูรณาการแก้ไขในการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของพื้นที่จนสำเร็จ สามารถใช้เป็นแนวทางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ที่เกิดขึ้นจำนวนมากในพื้นที่ และจังหวัดตากได้เตรียมการใช้แนวทางของผู้รับการประเมินไปเป็นแนวทางการรับคนสัญชาติจีนและสัญชาติอื่น ๆ ที่อยู่ในจังหวัดเมียวดีประมาณหนึ่งแสนคนผ่านประเทศไทยทางอำเภอบพพระ จังหวัดตาก เพื่อส่งผู้เป็นเหยื่อการค้ามนุษย์กลับประเทศต้นทาง และดำเนินคดีผู้กระทำความผิดกฎหมายต่อไป โดยเสนอให้มีการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือกับสถานทูตประเทศต่าง ๆ กรณีนุคคลต่างชาติเดินทางเข้ามาในพื้นที่จังหวัด และควรมีการแต่งตั้งคณะทำงานเพื่อศึกษาสถานการณ์และข้อมูลเชิงลึกเรื่องการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์อย่างต่อเนื่อง โดยการวิเคราะห์สถานการณ์อย่างรอบด้าน จากภาคีความมั่นคง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกหน่วย เพื่อให้เกิดมุมมองต่อการจัดการปัญหาเกี่ยวกับการปราบปรามการค้ามนุษย์ ควรขยายเครือข่ายในการควบคุม ดูแล และสนับสนุนให้เกิดการจ้างงานแรงงานที่ถูกกฎหมายโดยใช้กลไกของรัฐในการให้สิทธิประโยชน์แก่ผู้ดำเนินการตามกฎหมาย ควรสร้างกลไกความร่วมมือและขยายผลทั้งในประเทศและ

ต่างประเทศ เพื่อป้องกัน ฝ่าละออง และแก้ไขปัญหาการค้ามนุษย์ ตลอดจนการให้ความช่วยเหลือและคุ้มครองผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ รวมถึงแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารที่จำเป็นและเป็นปัจจุบันอยู่เสมอ 3) การสร้างองค์ความรู้และการถ่ายทอดความรู้ความเข้าใจให้กับผู้ที่เกี่ยวข้อง และการประชาสัมพันธ์ โดยให้กระทรวงการต่างประเทศมีหนังสือแจ้งไปยังสถานทูตต่าง ๆ อย่างเป็นทางการในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนของแต่ละประเทศที่มีความประสงค์จะเดินทางมาทำงานที่ประเทศเพื่อนบ้าน ควรจัดทำฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามการค้ามนุษย์ให้เป็นปัจจุบันและเชื่อมโยงระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้ทุกหน่วยงานสามารถนำข้อมูลไปใช้เพื่อการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของสิริลักษณ์ วงศ์ประสิทธิ์, ดำรง ทองศรี และคณะ (2565) เรื่องนโยบายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ของประเทศไทย พบว่า ควรกำหนดนโยบายการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ที่มีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง ในการยกระดับมาตรฐานการคุ้มครอง ดูแล ป้องกัน ประชาชน และแรงงาน ต่างด้าว มุ่งแก้ไขปัญหาโดยหีบยกเป็นวาระแห่งชาติยกระดับวิธีการแก้ไขแบบบูรณาการทุกภาคส่วน ทั้งการ พัฒนากฎหมายและระเบียบที่เกี่ยวข้อง การบริหารจัดการ ตลอดจนการเพิ่มขีดความสามารถของเจ้าหน้าที่ใน การบังคับใช้กฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ บูรณาการความร่วมมือของภาคเครือข่าย ทั้งในและระหว่าง ประเทศ ในทุกมิติ อีกทั้งยังสอดคล้องกับงานวิจัยของอารีรัตน์ อติศัยเดชรินทร์ (2565) เรื่องการพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานช่วยเหลือคุ้มครองเพื่อนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในการแสดงตนของผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ต่อเจ้าหน้าที่ในพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี พบว่าจากการวิจัยได้ให้ข้อเสนอแนะต่อแนวทางการพัฒนางานคุ้มครองสวัสดิภาพงานป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ 5 แนวทาง คือ (1) แนวทางการนิยามคำว่า “การค้ามนุษย์ด้านแรงงานที่สอดคล้องกับบริบทพื้นที่จังหวัดสุราษฎร์ธานี” (2) แนวทางการปฏิบัติการเพื่อให้เกิดการ “แสดงตนว่าตกเป็นเหยื่อ” (3) แนวทางการพัฒนาทีมสหวิชาชีพและเครือข่ายในพื้นที่ (4) แนวทางการปฏิบัติการเพื่อการคุ้มครองสวัสดิภาพการป้องกันและปราบปรามการค้ามนุษย์ในพื้นที่ (5) แนวทางการพัฒนานโยบายและมาตรการเฉพาะสำหรับปฏิบัติการเชิงพื้นที่เพื่อนำไปเป็นแนวทางการพัฒนางานคุ้มครองช่วยเหลือผู้เสียหายจากการค้ามนุษย์ต่อไปได้ นอกจากนั้นสอดคล้องกับงานวิจัยของกัมพจน์ น้อมชอบพิทักษ์ (2563) เรื่องแนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ป้องกันและปราบปราม อาชญากรรมการค้ามนุษย์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในจังหวัดสมุทรสาคร พบว่า 1) จังหวัดสมุทรสาคร มีการค้ามนุษย์ได้ง่าย เพราะมีโรงงานอุตสาหกรรมสถานีดำรงทุกสถานีสืบปัญหา ขาดความรู้ ความเข้าใจ ในข้อกฎหมาย และเจ้าหน้าที่ ตำรวจมีกำลังพลไม่เพียงพอ จึงเน้นที่การประชาสัมพันธ์และการตรวจร่วมกับหน่วยงานอื่น ซึ่งเจ้าหน้าที่ไม่อาจเข้าถึงได้ ประเด็นการค้ามนุษย์ในพื้นที่จังหวัดส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบจาก สื่อมวลชน ทำให้ภาระการแก้ไขข่าวตกอยู่กับตำรวจที่ปฏิบัติงาน ทำให้เกิดการทํางานที่ซ้ำซ้อน และหนักขึ้น ผู้บังคับบัญชาชั้นสูงจะมองในแง่ลบ ทำให้ขาดขวัญและกำลังใจต่อการปฏิบัติงาน ด้านการค้ามนุษย์

2) แนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติงานระดับสถานี่ตำรวจ โดยนำหลักการประสานงาน การ ประนีประนอม และการแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูล ทำให้เกิดประสิทธิภาพของการทำงานทั้งด้านการ ป้องกัน การคุ้มกันการ ดำเนินคดี และความรู้ และเกิดประสิทธิผลที่สามารถลดระดับความรุนแรง ของการค้ำมนุษย์

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องนำผลการวิจัยครั้งนี้ไป เป็นแนวทางในการพัฒนาให้เหมาะสมกับ บริบทของพื้นที่ และหน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนและส่งเสริมให้นำผลการวิเคราะห์ครั้งนี้ไปเพื่อ เผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบเพื่อนำไปปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

ควรนำผลการวิจัยไปใช้ทดลองใช้และศึกษาผลที่ได้ในการบริหารท้องถิ่นในการพัฒนาแนว ทางการป้องกันการค้ำมนุษย์กับหน่วยงานอื่นๆ และควรมีการวิจัย โดยใช้เทคนิคและวิธีการวิจัยอื่นๆ ด้วย เช่น การวิจัยเชิงสำรวจ และเปิดพื้นที่และโอกาสให้เด็กและเยาวชนมีส่วนร่วมพัฒนาประเทศ ประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- ฉัตรเพ็ชรมงคล จันทรเพ็ญ. (2566). รูปแบบองค์กรเพื่อการป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์. วารสารการเมือง บริหาร และกฎหมาย คณะรัฐศาสตร์และนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา , 12(2) : 511-525
- พระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการค้ำมนุษย์ พ.ศ.2551 และแก้ไขเพิ่มเติม. (7 เมษายน 2562). ราชกิจจานุเบกษา. 136(45ก). น.1-5
- กิมพจน์ น้อมชอบพิทักษ์ (2563) วิจัยเรื่องแนวทางการแก้ปัญหาการปฏิบัติหน้าที่ป้องกัน และ ปราบปรามอาชญากรรมการค้ำมนุษย์ของเจ้าหน้าที่ตำรวจในจังหวัดสมุทรสาคร, วารสาร สังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงศาสตร์, 5(1) (มกราคม 2563) : 141-155
- สิริลักษณ์ วงศ์ประสิทธิ์, ดำรง ทองศรี และคณะ (2565), นโยบายการป้องกันและปราบปรามการค้ำ มนุษย์ของประเทศไทย, วารสาร Journal of Roi Kaensarn Academi, 7(5) : 416-430
- อารีรัตน์ อติชัยเดชรินทร์ (2565) การพัฒนาแนวทางการปฏิบัติงานช่วยเหลือคุ้มครองเพื่อนำไปสู่ การเพิ่มประสิทธิภาพในการแสดงตนของผู้เสียหายจากการค้ำมนุษย์ต่อเจ้าหน้าที่ในพื้นที่ จังหวัดสุราษฎร์ธานี, วารสาร มจร การพัฒนาสังคม (มกราคม - เมษายน 2565) : 7(1) : 207-219

การบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ
BCG ขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักปึง อำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิ
Local Government Organization Administration according to the
National Agenda on BCG Economic Development of Pak Pang
Subdistrict Administration Organization Phu Kheaw District,
Chaiyaphum Province

อภิชาติ ดวงธิดา¹, สิทธิเดช วงศ์ปรัชญา², ปราโมทย์ เลิศขามป้อม³,
ธีรธัต สรรเสริญ⁴ และ อภิญญา บุญประคม⁵
Apichit Duangthisan¹, Sittidet Wongprachya², Pramoth Lertkampom³,
Theerathatt Sansaroen⁴ and Apinya Boonprakom⁵

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) การบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG 2) ปัญหาอุปสรรคการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG 3) แนวทางการพัฒนาการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG ศึกษาพื้นที่องค์การบริหารส่วนตำบลฝักปึง อำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิ ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาจากเอกสาร (Documentary Study) และการสัมภาษณ์เชิงลึก (In - depth Interview) จากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 14 คน ข้อมูลที่ได้มาจัดสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 9 คนที่เกี่ยวข้องกับการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ นำไปสู่การหาแนวทางการพัฒนาการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG

ผลการวิจัยพบว่า 1) บริบทการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG ขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักปึง อำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิ ในปัจจุบัน ได้แก่ 1.1 ด้านเศรษฐกิจชีวภาพ มีการพัฒนาวิสาหกิจและจัดการทุนและศักยภาพของชุมชนท้องถิ่นอย่างยั่งยืน 1.2 ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน โดยคำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืนและสมดุลทั้ง

¹(อาจารย์ ดร.) อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

²(อาจารย์ ดร.) อาจารย์ประจำหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³(อาจารย์ ดร.) อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴(อาจารย์ ดร.) นักวิชาการอิสระ

⁵อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์และรัฐศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม 1.3 ด้านเศรษฐกิจสีเขียว มีการดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจ
แห่งชาติ ยุทธศาสตร์ชาติ ยุทธศาสตร์ภูมิภาค และยุทธศาสตร์จังหวัด 2) ปัญหาและอุปสรรคต่อการ
บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG คือ 2.1
ปัญหาและอุปสรรคภาครัฐ พบว่า ยังไม่มีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง และขาดการประชาสัมพันธ์
2.2 ปัญหาและอุปสรรคภาคประชาชน พบว่า ขาดความเข้าใจและจิตสำนึกสาธารณะและการมีส่วนร่วม 3)
แนวทางการพัฒนาการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการ
พัฒนาเศรษฐกิจ BCG ประกอบด้วย 3.1 การเพิ่มศักยภาพชุมชนท้องถิ่น โดยการสำรวจชุมชน กำกับ
ติดตามประเมินผล การศึกษาดูงาน 3.2 การดำรงอยู่อย่างยั่งยืน โดยลดความเหลื่อมล้ำ การสร้าง
ความยั่งยืนของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3.3 การสนับสนุนด้านกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ
สนับสนุนด้านการเงินและกองทุนพัฒนา สนับสนุนสิทธิประโยชน์ทางภาษี

คำสำคัญ : วาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG, การบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

Abstract

The purposes of this study were : 1) Administration of Local Government Organizations according to the National Agenda on Economic Development BCG 2) Problems of Obstacles to the Administration of Local Government Organizations according to the National Agenda on Economic Development BCG 3) Guidelines for the Development of Local Government Organizations according to the National Agenda on Economic Development BCG Study of the area of Pak Pang Sub-district Administrative Organization Phu Khieo District, Chaiyaphum Province. Qualitative research methods were used by studying documents (Documentary Studies) and in-depth interviews from key informants. The data obtained was organized in a group discussion with 9 experts related to the administration of local government organizations according to the National Agenda on Economic Development BCG, and then analyzed and synthesized the data. This leads to finding a way to develop the administration of local government organizations according to the National Agenda on BCG Economic Development.

Research results revealed : 1) The Context of Local Government Administration Organization in accordance with the National Agenda on BCG Economic Development of the Pak Pang Sub-district Administration Organization Phu Khieo District, Chaiyaphum Province Currently, the following areas are: 1.1 Bioeconomy: Developing enterprises

and managing capital and potential of local communities in a sustainable manner, 1.2 Circular economy, taking into account the environment and sustainability, and balancing the whole economy. 1.3 Green Economy The National Economic Development Plan, National Strategy, Regional Strategy, and Provincial Strategy are implemented. 2) Problems and obstacles to the administration of local government organizations according to the National Agenda on Economic Development BCG are 2.1 Problems and obstacles in the public sector, which have not been evenly distributed and lack of publicity. It was found that there was a lack of understanding and public awareness and participation in the province. 3) Guidelines for the development of local government administration in accordance with the National Agenda on Economic Development (BCG) consist of 3.1 Empowering local communities by surveying communities, supervising and evaluating results. 3.2 Sustainable Existence by Reducing Inequality Creating Sustainability of Nature and the Environment 3.3 Legal Support Regulations and Regulations Financial Support and Development Fund Support Tax Incentives

Keywords: National Agenda on BCG Economic Development, Local Government Organization Administration

บทนำ

โมเดลเศรษฐกิจ BCG เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว เป็นรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจใหม่ของหลายประเทศ ซึ่งประเทศไทยเองได้รับความเห็นชอบจากคณะรัฐมนตรีให้ BCG เป็นโมเดลเศรษฐกิจการพัฒนายั่งยืนและเป็นวาระแห่งชาติตั้งแต่ ปี 2564 เป็นต้นมา และได้กำหนด 4 ยุทธศาสตร์คือ 1) สร้างความยั่งยืนของฐานทรัพยากรและความหลากหลายทางชีวภาพด้วยการจัดสมดุลระหว่างการอนุรักษ์กับการใช้ประโยชน์ 2) พัฒนาชุมชนและเศรษฐกิจฐานรากให้เข้มแข็งด้วยทุนทรัพยากรอัตลักษณ์ความคิดสร้างสรรค์และเทคโนโลยีสมัยใหม่ 3) ยกระดับการพัฒนาอุตสาหกรรมภายใต้เศรษฐกิจ BCG ให้สามารถแข่งขันได้อย่างยั่งยืน 4) เสริมสร้างความสามารถในการตอบสนองต่อกระแสการเปลี่ยนแปลงของโลก ภายใต้วิสัยทัศน์ในปี 2027 คือ เศรษฐกิจเติบโตอย่างมีคุณภาพและยั่งยืน ประชาชนมีรายได้ดีคุณภาพชีวิตดีรักษาและฟื้นฟูฐานทรัพยากรจากความหลากหลายทางชีวภาพให้มีคุณภาพที่ดีด้วยการใช้ความรู้เทคโนโลยีและนวัตกรรม มีเป้าหมายเพื่อวัดความสำเร็จ 4 ข้อ ได้แก่ 1. เพิ่มอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจ 2. ลด

ความเหลื่อมล้ำทางสังคม 3. สร้างความยั่งยืนของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และ 4. การพึ่งพาตนเอง โดยในการขับเคลื่อนโมเดลเศรษฐกิจ BCG ผู้ประกอบการจะได้รับการสนับสนุนด้านกฎหมายและระเบียบ เช่น กำหนดมาตรฐานและการรับรองคุณภาพด้าน BCG ที่ชัดเจนของฉลากผลิตภัณฑ์ รวมทั้งมาตรการจูงใจ เช่น การได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนพัฒนา Smart Farmer ให้กับผู้ประกอบการ BCG รายใหม่ การได้รับสิทธิประโยชน์ทางภาษียกเว้นภาษีแก่ผู้เชี่ยวชาญที่ทำงานวิจัยด้าน BCG เป็นต้น (ฐิติกร หมายมั่น, ชำนาญ ทองมาก และคณะ, 2566)

เศรษฐกิจสีเขียวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนนั้นสอดคล้องกับนโยบายของรัฐในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็น Thailand 4.0 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีหรือแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 โดยการนำเศรษฐกิจสีเขียวซึ่งกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงมิติสิ่งแวดล้อมผ่านขอบเขต 2 ด้าน คือ 1) ด้านการบริโภคที่ยั่งยืนได้แก่การมีผลิตภัณฑ์โครงสร้างที่เกื้อหนุนและระบบบริการ 2) ด้านการผลิตที่ยั่งยืนได้แก่การใช้วัตถุดิบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและการควบคุมมลพิษในการผลิตโดยใช้โมเดลเศรษฐกิจใหม่ “BCG Model” ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ที่มุ่งเน้นการเติบโตเชิงคุณภาพสร้างความสมดุล 3 ด้าน คือ 1) เศรษฐกิจเน้นการสร้างมูลค่า (Value-based Economy) 2) การเติบโตที่เน้นการมีส่วนร่วม (Inclusive Growth) และ 3) สังคมที่มีการหมุนเวียนการใช้ทรัพยากร (Circular Society) โดยการบูรณาการและส่งต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาไปยังท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ส่งผลต่อการสร้างรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิตลดความเหลื่อมล้ำในสังคมลดความเสี่ยงปัญหาสิ่งแวดล้อมและฟื้นฟูระบบนิเวศของท้องถิ่นตามแนวคิดเศรษฐกิจสีเขียวที่สำคัญ: เศรษฐกิจสีเขียว; ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่น; การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน (พิรดาว หมดอำดม, เพ็ญศรี ฉิรินัง, 2567)

องค์การบริหารส่วนตำบลฝักปึง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ยังไม่มีการศึกษาในการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาบริบทในปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาความร่วมมือในการการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จและทำให้เกิดคุณภาพชีวิตของชุมชนและประชาชนที่ดี เพื่อที่จะได้เข้าใจถึงบริบทสถานการณ์ในการการบริหารท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน ปัญหาและอุปสรรค และแนวทางการพัฒนาการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG ทั้งนี้เพื่อนำไปสู่การบริหารจัดการที่ดีและพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนให้เพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG ขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักปึง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ ในปัจจุบัน
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG ขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักปึง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ
3. เพื่อเสนอแนวทางการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG ขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักปึง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

1. แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นักวิชาการในประเทศไทย สารโจน โอปัทธชีวิน (2554: 7) ให้ความหมายว่า การบริหารเป็นกระบวนการของการทำงานร่วมกับผู้อื่นหรือโดยผ่านผู้อื่นเพื่อให้สัมฤทธิ์ผล ธนพร มากระจัน (2558) กล่าวว่า “การบริหาร” เป็นกระบวนการของผู้บริหารองค์กร เกิดจากการวางแผน สั่งการและจัดการให้การปฏิบัติงานในองค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายซึ่ง เกิดจากบุคคลตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป ร่วมกันปฏิบัติงานอย่างมีระบบแบบแผน โดยคำนึงถึงประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

2. แนวคิด BCG Model เป็นการพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวม ที่จะพัฒนาเศรษฐกิจ 3 มิติไปพร้อมกัน ได้แก่ เศรษฐกิจชีวภาพ ระบบเศรษฐกิจชีวภาพ มุ่งเน้นการใช้ทรัพยากรชีวภาพเพื่อสร้างมูลค่าเพิ่ม โดยเน้นการพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์มูลค่าสูง เชื่อมโยงกับ เศรษฐกิจหมุนเวียน คำนึงถึงการนำวัสดุต่าง ๆ กลับมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด และทั้ง 2 เศรษฐกิจนี้ อยู่ภายใต้เศรษฐกิจสีเขียว ซึ่งเป็นการพัฒนาเศรษฐกิจที่ไม่ได้มุ่งเน้นเพียงการพัฒนาเศรษฐกิจเท่านั้น แต่ต้องพัฒนาควบคู่ไปกับการพัฒนาสังคมและการรักษาสิ่งแวดล้อมได้อย่างสมดุลให้เกิดความมั่นคงและยั่งยืนไปพร้อมกัน โดยเปลี่ยนข้อได้เปรียบที่ไทยมีจากความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม ให้เป็นความสามารถในการแข่งขันด้วยนวัตกรรม เพื่อให้เกิดเศรษฐกิจ BCG ที่เติบโต แข่งขันได้ในระดับโลก เกิดการกระจายรายได้สู่ชุมชน ลดความเหลื่อมล้ำ ชุมชนเข้มแข็ง มีความเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและการพัฒนาที่ยั่งยืน ด้วยการประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว สอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ ในการรับมือกับปัญหาการขาดแคลนทรัพยากร ปัญหาขยะและการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (ภัทร์ธมนต์ พลรงค์, จิตพนธ์ชุมเกตุ และเกิดศิริ เจริญวิศาล, 2565) อนึ่ง แนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจแบบ BCG จะให้ความสำคัญกับการดูแลทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมแล้ว ไม่ว่าจะเป็นการใช้ทรัพยากรและการปล่อยของเสียจากการใช้ชีวิตของประชากรแล้ว ยังสร้างมูลค่าเชิงการใช้พื้นที่และส่งเสริม

ระบบนิเวศของเมืองและชุมชนได้เป็นอย่างดี (ทัพไท หน่อสุวรรณ และคณะ, 2564) นอกจากนี้ หากพิจารณาในมิติเฉพาะ ด้านเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียวแล้วนั้น องค์ประกอบทั้ง 3 ประการเปรียบเสมือนความสมดุลของการพัฒนาระหว่างการสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจกับการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (กิตติศักดิ์ มีประดิษฐ์, 2564)

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเชิงคุณภาพนี้ใช้วิธีการศึกษาทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง โดยให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ได้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรีภายใต้บรรยากาศการสนทนาแลกเปลี่ยนแบบเป็นกันเองด้วยคำถามหลักที่ครอบคลุมประเด็นต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัย โดยการศึกษาจากเอกสาร โดยการศึกษาและวิเคราะห์เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG ยุทธศาสตร์กลุ่มจังหวัด แผนปฏิบัติงานของหน่วยงานราชการ องค์กรภาคเอกชนหรือหน่วยงานอื่น ๆ รวมถึงเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG โดยแบ่งเป็นการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเก็บข้อมูลจากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ประกอบด้วย 3 กลุ่ม ดังนี้ กลุ่มผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลฝักปึง จำนวน 4 คน ผู้ปฏิบัติงานด้านการบริหารท้องถิ่น จำนวน 3 คน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการบริหารท้องถิ่น จำนวน 4 คน ประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในองค์การบริหารส่วนตำบลฝักปึง จำนวน 3 คน รวม 14 คน และผู้ร่วมสนทนากลุ่ม ประกอบด้วยผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลฝักปึง จำนวน 3 คน ข้าราชการระดับหัวหน้างานในองค์การบริหารส่วนตำบลฝักปึง จำนวน 3 คน ผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้องกับการบริหารท้องถิ่นขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักปึง จำนวน 3 คน รวม 9 คน รวมผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 23 คน

การสนทนากลุ่ม เป็นการสนทนากลุ่มโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 9 คน ผู้วิจัยดำเนินการสนทนาข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ผ่านการวิเคราะห์สังเคราะห์และจัดโครงสร้างข้อมูลเสร็จแล้วนำไปสู่กระบวนการสนทนากลุ่มให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามวัตถุประสงค์และครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการค้นคว้าเอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม มาทำการวิเคราะห์แยกแยะตามเนื้อหาจัดหมวดหมู่ตามวัตถุประสงค์ และประเด็นที่สัมภาษณ์ เพื่อตรวจสอบความถูกต้องแล้วจึงนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาตามหลักตรรกะเทียบเคียงตามแนวคิดและทฤษฎี เพื่อให้การนำเสนอเนื้อหาเกิดความสมบูรณ์และเข้าใจชัดเจนเป็นรูปธรรม เห็นประโยชน์จากการวิเคราะห์ โดยมีการจัดกลุ่มข้อมูล ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลที่รวบรวมมาได้ เรียบเรียง จัดลำดับตามเนื้อหาที่ต้องการวิจัยและจัดข้อมูลตามวัตถุประสงค์ตามประเด็นที่สัมภาษณ์เพื่อการวิเคราะห์ วิเคราะห์ข้อมูลทำโดยการสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้ได้

หลักการการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG โดยประยุกต์ใช้ข้อมูลที่รวบรวมมาได้ผนวกรวมเข้ากับแนวคิดและการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG การเรียบเรียงข้อมูล และนำเสนอข้อมูลโดยจัดระเบียบข้อค้นพบ สรุปผลการศึกษาวิจัย อภิปรายผล ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการนำผลการวิจัยไปใช้ เพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติ หรือในการทำวิจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องต่อไป ผู้วิจัยนำเสนอข้อมูลโดยใช้วิธีการรายงานเชิงพรรณนา นำเสนอแนวทางการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG ให้เป็นองค์กรที่มีประสิทธิภาพในด้านการนำการบริการสาธารณะแนวใหม่มาใช้ในการบริหารที่ชัดเจน

ผลการวิจัย

1. การบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG ขององค์การบริหารส่วนตำบลผักปัง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ในปัจจุบัน ได้แก่

1.1 บริบทด้านเศรษฐกิจชีวภาพ มีการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนบนฐานเศรษฐกิจชีวภาพ มีการจัดการทุนของชุมชน ทั้งเป็นเงินและรวมไปถึงทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคมด้วย มีรวมกลุ่มกัน เพื่อช่วยเหลือกัน ในการดำเนินกิจการต่างๆ ที่มีลักษณะเป็นการประกอบการ การจัดการเชิงธุรกิจโดยดำเนินการพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชนสู่การพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน มีปรัชญาการจัดการ ตระหนักถึงความได้เปรียบด้านทรัพยากรท้องถิ่น มีความคิดและไอเดียใหม่ๆ สามารถนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาช่วยในการสร้างมูลค่าเพิ่ม ใช้แนวคิดอนุรักษ์นิยมทางการเงินมีความสามัคคีและให้ความสำคัญกับการสร้างเอกลักษณ์ และมีกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์อย่างเป็นระบบ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ นโยบาย รวมไปถึงการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ รวมทั้งการพัฒนาองค์กรวิสาหกิจชุมชนบนฐานเศรษฐกิจชีวภาพต้องดำเนินการตามกระบวนการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรวิสาหกิจชุมชนด้วยองค์การวิสาหกิจชุมชนเอง โดยมีหน่วยงานรัฐทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้การส่งเสริมและสนับสนุน

1.2 บริบทด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน มีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจยุคใหม่ที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน มีการนำแนวคิดระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนไปปรับใช้กับวิสาหกิจชุมชน ช่วย ทำให้เกิดการลดต้นทุนการผลิต สร้างรายได้เพิ่มให้แก่ผู้ประกอบการและชุมชน ทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืนและสมดุลทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม หลักการนำระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน ไปประยุกต์ใช้กับวิสาหกิจชุมชน โดยมีการออกแบบสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม โดยใช้แนวคิดขยะเหลือศูนย์มาปรับใช้ มีการผลิตสินค้าที่หลากหลายชนิดเพื่อรองรับแนวคิด “ขยะเหลือศูนย์” มีการขยายขอบเขตจากการผลิตเพื่อขายให้แก่ลูกค้าเพียงอย่างเดียวเป็นเพิ่มการบริการซ่อมแซม ปรับปรุง เพื่อให้อายุผลิตภัณฑ์มีอายุยาวนานขึ้น มีการใช้พลังงานทดแทน

เพื่อการผลิตให้มากขึ้น และอาศัยการมีส่วนร่วมจากชุมชนด้วยการสนับสนุนให้ประชาชนเกิดการคัดแยกขยะ และมีวิสาหกิจชุมชนที่รับซื้อขยะที่สามารถนำมาเป็นวัตถุดิบเพื่อการผลิตได้จากประชาชนในท้องถิ่น

1.3 บริบทด้านเศรษฐกิจสีเขียว มีการดำเนินการแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว มุ่งเน้นการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจให้เติบโตและมีความเป็นธรรมบนความสมดุลของฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี สอดคล้องกับนโยบายของรัฐในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็น Thailand 4.0 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี หรือแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 โดยการนำเศรษฐกิจสีเขียวซึ่งกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงการบริโภคที่ยั่งยืน การผลิตที่ยั่งยืน ได้แก่ การใช้วัตถุดิบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการควบคุมมลพิษในการผลิต โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนที่มุ่งเน้นการเติบโตเชิงคุณภาพสร้างความสมดุล ทั้งด้านเศรษฐกิจเน้นการสร้างมูลค่า ด้านการเติบโตที่เน้นการมีส่วนร่วม และด้านสังคมที่มีการหมุนเวียนการใช้ทรัพยากร โดยการบูรณาการและส่งต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาไปยังท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ส่งผลต่อการสร้างรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ลดความเสี่ยงปัญหาสิ่งแวดล้อม และฟื้นฟูระบบนิเวศของท้องถิ่นตามแนวคิดเศรษฐกิจสีเขียว

2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG ขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักปิง อำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิ

2.1 ปัญหาและอุปสรรคภาครัฐ พบว่า ยังไม่มีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง การประชาสัมพันธ์และติดต่อสื่อสารยังมีข้อจำกัด ด้านงบประมาณมีข้อจำกัด การเบิกจ่าย งบประมาณมีหลายขั้นตอนเกิดความล่าช้า ขาดบุคลากรวิชาชีพในการทำงาน ขาดแคลนพนักงานเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ภาครัฐสั่งการโดยที่ไม่รู้ปัญหาที่แท้จริงทำให้การแก้ปัญหาไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ขาดเครื่องมือที่ทันสมัยที่จะนำมาใช้ในการจัดการปัญหาของท้องถิ่น และมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารบ่อยทำให้ขาดความต่อเนื่องของการดำเนินการ

2.2 ปัญหาและอุปสรรคภาคประชาชน พบว่า ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดจิตสำนึกสาธารณะในเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการกับปัญหาของชุมชนท้องถิ่น การนำปัญหาที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้กลับนำไปใช้ประโยชน์ได้อีก ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนน้อย ขาดการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่าย

3) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG ขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักปิง อำเภอกุฉีชุม จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย

3.1 การเพิ่มศักยภาพชุมชนท้องถิ่น ด้วยการสำรวจชุมชน ศึกษาความเป็นไปได้ การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน การวางแผนดำเนินงานร่วมกัน การบริหารจัดการท้องถิ่น การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนที่เหมาะสม การพัฒนาศักยภาพสื่อ การพัฒนาการตลาด การสร้างและพัฒนาเครือข่าย การกำกับติดตามตรวจสอบและประเมินผล การศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ

3.2 การดำรงอยู่อย่างยั่งยืน โดยการเพิ่มการเติบโตทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น การลดความเหลื่อมล้ำของสังคม การสร้างความยั่งยืนของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพึ่งพาตนเองโดยอาศัยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

3.3 สนับสนุนทางด้านกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ โดยปลดล็อกกฎหมายเดิม สนับสนุนทางการเงินและกองทุนพัฒนา สนับสนุนสิทธิประโยชน์ทางภาษี สร้างตลาดทางด้าน BCG

อภิปรายผล

1. การบริหารการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG ขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักปึง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ ในปัจจุบัน ได้แก่

1.1 บริบทด้านเศรษฐกิจชีวภาพ มีการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนบนฐานเศรษฐกิจชีวภาพ มีการจัดการทุนของชุมชน ทั้งเป็นเงินและรวมไปถึงทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคมด้วย มีรวมกลุ่มกัน เพื่อช่วยเหลือกัน ในการดำเนินกิจการต่างๆ ที่มีลักษณะเป็นการประกอบการ การจัดการเชิงธุรกิจโดยดำเนินการพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชนสู่การพึ่งตนเองอย่างยั่งยืน มีปรัชญาการจัดการ ตระหนักถึงความได้เปรียบด้านทรัพยากรท้องถิ่น มีความคิดและไอเดียใหม่ๆ สามารถนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาช่วยในการสร้างมูลค่าเพิ่ม ใช้แนวคิดอนุรักษ์นิยมทางการเงินมีความสามัคคีและให้ความสำคัญกับการสร้างเอกลักษณ์ และมีกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์อย่างเป็นระบบ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ นโยบาย รวมไปถึงการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ รวมทั้งการพัฒนางานวิสาหกิจชุมชนบนฐานเศรษฐกิจชีวภาพต้องดำเนินการตามกระบวนการส่งเสริมและพัฒนางานวิสาหกิจชุมชนด้วยองค์การวิสาหกิจชุมชนเอง โดยมีหน่วยงานรัฐทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้การส่งเสริมและสนับสนุน สอดคล้องกับแนวคิดของนางกรรณ ไข่มณีเมือง, สุตาภรณ์ คงเกิด. (2562). ศึกษาเรื่องการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนบนฐานเศรษฐกิจชีวภาพ กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนชีววิถี ตำบลน้ำเกี๋ยน จังหวัดน่าน พบว่า องค์ประกอบของการจัดการและขั้นตอนการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนบนฐานเศรษฐกิจชีวภาพให้ประสบความสำเร็จ โดยต้องดำเนินการพัฒนาการจัดการวิสาหกิจชุมชนสู่การพึ่งตนเองอย่างยั่งยืนภายใต้องค์ประกอบของการจัดการใน 2 มิติดังนี้ มิติที่หนึ่งมีปรัชญาการจัดการ ตระหนักถึงความได้เปรียบด้านทรัพยากรท้องถิ่น มีความคิดและไอเดียใหม่ๆ สามารถนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมเข้ามาช่วยในการสร้าง

มูลค่าเพิ่ม ใช้แนวคิดอนุรักษ์นิยมทางการเงินมีความสามัคคีและให้ความสำคัญกับการสร้างเอกลักษณ์ และมิติที่สองมีกระบวนการจัดการเชิงกลยุทธ์อย่างเป็นระบบ มีการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ วัตถุประสงค์ กลยุทธ์ นโยบาย รวมไปถึงการติดตามและประเมินผลอย่างเป็นระบบ รวมทั้งการพัฒนาองค์กรวิสาหกิจชุมชนบนฐานเศรษฐกิจชีวภาพต้องดำเนินการตามกระบวนการส่งเสริมและพัฒนาองค์กรวิสาหกิจชุมชนประกอบด้วย 7 ขั้นตอนด้วยองค์กรวิสาหกิจชุมชนเองโดยมีหน่วยงานรัฐทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้การส่งเสริมและสนับสนุน โดยเนื้อหาของบทความได้ยกกรณี

ศึกษาวิสาหกิจชุมชนชีววิถี ตำบลน้ำเกีฮ่วน จังหวัดน่าน

1.2 บริบทด้านเศรษฐกิจหมุนเวียน มีการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจยุคใหม่ที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน มีการนำแนวคิดระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนไปปรับใช้กับวิสาหกิจชุมชน ช่วย ทำให้เกิดการลดต้นทุนการผลิต สร้างรายได้เพิ่มทั้งแก่ผู้ประกอบการและชุมชน ทำให้เกิดการ พัฒนาอย่างยั่งยืนและสมดุลทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม หลักการนำระบบเศรษฐกิจ หมุนเวียน ไปประยุกต์ใช้กับวิสาหกิจชุมชน โดยมีการออกแบบสินค้าและผลิตภัณฑ์ที่เป็นมิตรต่อ สิ่งแวดล้อม โดยใช้แนวคิดขยะเหลือศูนย์มาปรับใช้ มีการผลิตสินค้าที่หลากหลายชนิดเพื่อรองรับ แนวคิด “ขยะเหลือศูนย์” มีการขยายขอบเขตจากการผลิตเพื่อขายให้แก่ลูกค้าเพียงอย่างเดียวเป็น เพิ่มการบริการซ่อมแซม ปรับปรุง เพื่อให้อายุผลิตภัณฑ์มีอายุยาวนานขึ้น มีการใช้พลังงานทดแทน เพื่อการผลิตให้มากขึ้น และอาศัยการมีส่วนร่วมจากชุมชนด้วยการสนับสนุนให้ประชาชนเกิดการคัด แยกขยะ และมีวิสาหกิจชุมชนที่รับซื้อขยะที่สามารถนำมาเป็นวัตถุดิบเพื่อการผลิตได้จาก ประชาชน ในท้องถิ่น สอดคล้องกับแนวคิดของเลิศลักษณ์ เจริญสมบัติ (2564) ศึกษาเรื่องการประยุกต์ใช้แนวคิด ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนกับวิสาหกิจชุมชน พบว่า แนวคิดในการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจยุค ใหม่ที่คำนึงถึงสิ่งแวดล้อมและความยั่งยืน การนำแนวคิดระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนไปปรับใช้กับ วิสาหกิจชุมชนช่วยทำให้เกิดการลดต้นทุนการผลิต สร้างรายได้เพิ่มทั้งแก่ผู้ประกอบการและชุมชน ทำให้เกิดการ พัฒนาอย่างยั่งยืนและสมดุลทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม หลักการนำระบบ เศรษฐกิจหมุนเวียน ไปประยุกต์ใช้กับวิสาหกิจชุมชนมีดังนี้ 1) วิสาหกิจชุมชนจะต้องมีการออกแบบ สินค้าและผลิตภัณฑ์ที่ เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม 2) ใช้แนวคิดขยะเหลือศูนย์มาปรับใช้ 3) มีการผลิต สินค้าที่หลากหลายชนิด เพื่อรองรับแนวคิด “ขยะเหลือศูนย์” 4) การขยายขอบเขตจากการผลิตเพื่อ ขายให้แก่ลูกค้าเพียงอย่างเดียวเป็นเพิ่มการบริการซ่อมแซม ปรับปรุง เพื่อให้อายุผลิตภัณฑ์มีอายุ ยาวนานขึ้น 5) ใช้พลังงาน ทดแทนเพื่อการผลิตให้มากขึ้น และอาศัยการมีส่วนร่วมจากชุมชนด้วยการ สนับสนุนให้ประชาชนเกิด การคัดแยกขยะ และ 6) วิสาหกิจชุมชนที่รับซื้อขยะที่สามารถนำมาเป็น วัตถุดิบเพื่อการผลิตได้จากประชาชนในท้องถิ่น

1.3 บริบทด้านเศรษฐกิจสีเขียว มีการดำเนินการแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับ ที่ 13 (พ.ศ. 2566 – 2570) สอดคล้องกับแผนยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี ด้านการสร้างการเติบโตอย่าง

ยั่งยืนบนสังคมเศรษฐกิจสีเขียว มุ่งเน้นการพัฒนาสังคมเศรษฐกิจให้เติบโตและมีความเป็นธรรมบนความสมดุลของฐานทรัพยากรธรรมชาติและคุณภาพสิ่งแวดล้อมที่ดี สอดคล้องกับนโยบายของรัฐในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็น Thailand 4.0 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี หรือแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 โดยการนำเศรษฐกิจสีเขียวซึ่งกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงการบริโภคที่ยั่งยืน การผลิตที่ยั่งยืน ได้แก่ การใช้วัตถุดิบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการควบคุมมลพิษในการผลิต โดยมียุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืนที่มุ่งเน้นการเติบโตเชิงคุณภาพสร้างความสมดุล ทั้งด้านเศรษฐกิจเน้นการสร้างมูลค่า ด้านการเติบโตที่เน้นการมีส่วนร่วม และด้านสังคมที่มีการหมุนเวียนการใช้ทรัพยากร โดยการบูรณาการและส่งต่อยุทธศาสตร์การพัฒนาไปยังท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ส่งผลต่อการสร้างรายได้และยกระดับคุณภาพชีวิต ลดความเหลื่อมล้ำในสังคม ลดความเสี่ยงปัญหาสิ่งแวดล้อม และฟื้นฟูระบบนิเวศของท้องถิ่นตามแนวคิดเศรษฐกิจสีเขียว สอดคล้องกับแนวคิดของฟิรดาว หมัดอำดัม, เพ็ญศรี ฉิรินัว และคณะ (2567) เรื่องเศรษฐกิจสีเขียวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน เสนอแนวคิดที่กล่าวถึงเศรษฐกิจสีเขียวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็น Thailand 4.0 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปีหรือแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 โดยการนำเศรษฐกิจสีเขียวซึ่งกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่คำนึงถึงมิติสิ่งแวดล้อมผ่านขอบเขต 2 ด้าน คือ 1) ด้านการบริโภคที่ยั่งยืนได้แก่การมีผลิตภัณฑ์โครงสร้างที่เกื้อหนุนและระบบบริการ 2) ด้านการผลิตที่ยั่งยืนได้แก่การใช้วัตถุดิบที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมและการควบคุมมลพิษในการผลิต โดยใช้โมเดลเศรษฐกิจใหม่ “BCG Model” ยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน ที่มุ่งเน้นการเติบโตเชิงคุณภาพสร้างความสมดุล

และสอดคล้องกับบทความของเกษศินี รัตนพันธ์ และปิยะพงษ์ อิงโธสง (2566) เรื่องการสร้างคุณค่าร่วมด้วย BCG Economy Model ของรัฐบาลไทย พบว่า แนวคิดการสร้างคุณค่าร่วมมีองค์ประกอบคล้ายคลึงกับนโยบายการพัฒนาเศรษฐกิจแบบองค์รวมซึ่งเน้นการดำเนินธุรกิจที่ใส่ใจสิ่งแวดล้อมทั้งกระบวนการเริ่มตั้งแต่การผลิตจนถึงการจำหน่ายอย่างไรก็ตามการดำเนินการตามแนวคิด CSV และ BCG ที่เป็นรูปธรรมในประเทศไทยให้ได้ผลสัมฤทธิ์ในระยะยาวนั้นอาจต้องมีการปรับใช้ให้เหมาะสมกับกลุ่มคนฐานรากที่เป็นคนส่วนใหญ่ในประเทศเติมเต็มความต้องการขั้นพื้นฐานและกระจายอำนาจให้มีการจัดการระบบในพื้นที่เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อท้องถิ่นนั้นๆอันจะนำไปสู่การสร้างงานสร้างอาชีพและสร้างรายได้ให้กับประชาชนในประเทศได้อย่างแท้จริง

2. ปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหาและอุปสรรคต่อการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG ขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักกึ่ง อำเภอกุฉินารายณ์ จังหวัดชัยภูมิ

2.1) ปัญหาและอุปสรรคภาครัฐ พบว่า ยังไม่มีการกระจายรายได้อย่างทั่วถึง การประชาสัมพันธ์และติดต่อสื่อสารยังมีข้อจำกัด ด้านงบประมาณมีข้อจำกัด การเบิกจ่าย งบประมาณมี

หลายขั้นตอนเกิดความล่าช้า ขาดบุคลากรวิชาชีพในการทำงาน ขาดแคลนพนักงานเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน ภาครัฐสั่งการโดยที่ไม่รู้ปัญหาที่แท้จริงทำให้การแก้ปัญหาไม่เป็นไปตามเป้าหมาย ขาดเครื่องมือที่ทันสมัยที่จะนำมาใช้ในการจัดการปัญหาของท้องถิ่น และมีการเปลี่ยนแปลงผู้บริหารบ่อยทำให้ขาดความต่อเนื่องของการดำเนินการ สอดคล้องกับงานวิจัยของตุนุช ตันเทิดทิตย์, สัมพันธ์ เย็นสำราญ (2566). เรื่องการถอดบทเรียนโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG ประเทศไทย (UST for BCG) พบว่า 1) ภาพรวมการดำเนินงานในพื้นที่กรุงเทพมหานครและปริมณฑล ภาคเหนือภาคกลางและภาคตะวันออก ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ภาคอีสาน) รวม 77 จังหวัด 2,319 โครงการ 199 สถาบัน 3,566.28 ล้านบาท 2) ปัจจัยความสำเร็จ ปรากฏผลที่เกิดความใหม่ใน 7 ประเด็นสำคัญ 3) ปัญหา อุปสรรคที่พบมี 7 ประเด็นสำคัญ และ 4) แนวทางการแก้ไขการดำเนินงานในอนาคตที่เน้นและให้ความสำคัญกับการสร้าง/ผลิต/พัฒนา/ดูแล/รับผิดชอบ/ให้ความสำคัญ/มีความชัดเจน (หลักเกณฑ์/บทลงโทษ/หลักการ/นโยบาย)/ประชาสัมพันธ์/จัดกิจกรรม (ต่อเนื่อง/ต่อยอด)/รายงาน (สรุปผลเริ่ม-ระหว่าง-สิ้นสุด) แสดงให้เห็นถึงความสำเร็จในการขับเคลื่อนด้านผลิตภัณฑ์และบริการในพื้นที่ได้อย่างชัดเจนสำหรับใช้ประกอบการวางแผนในอนาคตได้จริง ทั้งนี้มีข้อเสนอแนะที่สำคัญเพื่อให้เกิดความยั่งยืนของการดำเนินงานและสร้างความเข้มแข็งให้กับพื้นที่ได้อย่างแท้จริงควรมีการสนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง และมีการติดตามประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

2.2) ปัญหาและอุปสรรคภาคประชาชน พบว่า ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจ และขาดจิตสำนึกสาธารณะในเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการกับปัญหาของชุมชนท้องถิ่น การนำปัญหาที่ยังไม่สามารถแก้ไขได้กลับไปใช้ประโยชน์ได้อีก ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกับชุมชนน้อย ขาดการมีส่วนร่วมและการสร้างเครือข่าย สอดคล้องกับแนวคิดของกัมพล เพ็ชรล้อมทอง, สุรภา เอ็มสกุล และคณะ (2564) เรื่องกระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืนแบบพึ่งพาตน พบว่า การสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืนแบบพึ่งพาตนเป็นกระบวนการส่งเสริมสนับสนุนให้ชุมชนมีการรวมตัวกัน วิเคราะห์ วิจัยปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชนของตนเอง เพื่อนร่วมกันแสวงหาทางเลือก หรือทางออกของปัญหา การรวมตัวกันของสมาชิกในชุมชน กลุ่มองค์กรประชาชนให้ก่อเกิดพลังในการดำเนินกิจกรรมในชุมชน โดยประชาชนในชุมชนผ่านการถ่ายทอดความรู้ และประสบการณ์ซึ่งกันและกันอย่างเป็นระบบ การพัฒนาความคิด จิตสำนึก และความตระหนักรู้ของผู้นำชุมชน สมาชิกในชุมชนให้สามารถคิด ปฏิบัติ ตัดสินใจอย่างเป็นอิสระที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองในการจัดการตนเองให้มีสภาพที่ดีขึ้น โดยยึดหลักการมีส่วนร่วม ให้ชุมชนมีความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนโดยกระบวนการแบบพึ่งพาตน

3) แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติ ว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG ขององค์การบริหารส่วนตำบลฝักปึง อำเภอภูเขียว จังหวัดชัยภูมิ ประกอบด้วย

3.1 การเพิ่มศักยภาพชุมชนท้องถิ่น ด้วยการสำรวจชุมชน ศึกษาความเป็นไปได้ การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน การวางแผนดำเนินงานร่วมกัน การบริหารจัดการท้องถิ่น การพัฒนาการท่องเที่ยวชุมชนที่เหมาะสม การพัฒนาศักยภาพสื่อ การพัฒนาการตลาด การสร้างและพัฒนาเครือข่าย การกำกับติดตามตรวจสอบและประเมินผล การศึกษาดูงานแหล่งเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ

3.2 การดำรงอยู่อย่างยั่งยืน โดยการเพิ่มการเติบโตทางเศรษฐกิจของท้องถิ่น การลดความเหลื่อมล้ำของสังคม การสร้างความยั่งยืนของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม การพึ่งพาตนเองโดยอาศัยปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สอดคล้องกับงานวิจัยของกิตติศักดิ์ ร่วมพัฒนา, ฉัตรเกษม ดาศรี และคณะ (2566) ศึกษาเรื่องรูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานคิด Model เศรษฐกิจ BCG สู่วิถีความยั่งยืน ตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ พบว่า การพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนฐานคิด Model เศรษฐกิจ BCG สู่วิถีความยั่งยืนในตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านเศรษฐกิจหมุนเวียนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือด้านเศรษฐกิจสีเขียว และด้านที่น้อยที่สุดคือด้านเศรษฐกิจชีวภาพ ซึ่งทั้งหมดมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สำหรับผลจากการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนบนฐานคิด Model เศรษฐกิจ BCG ที่เกี่ยวกับการเกษตรทางด้านชีวภาพ เกษตรหมุนเวียนและเกษตรสีเขียว ทำให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจมากขึ้นและสามารถนำความรู้ต่อยอดเป็นอาชีพได้ สามารถพึ่งพาตนเองได้ และมีการรวมกลุ่มของเกษตรกรในรูปแบบของวิสาหกิจชุมชน สามารถเป็นกิจการของชุมชนในการผลิตสินค้าหรือให้บริการ ที่ดำเนินการโดยกลุ่มบุคคลร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการ เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน และส่งเสริมให้มีระบบการร่วมมือกันอย่างเป็นระบบ และสอดคล้องกับแนวคิดของจิตกร หมายมั่น, ชำนาญ ทองมาก และคณะ (2566). เรื่องโมเดลเศรษฐกิจ BCG เพื่อการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 13(2) (พฤษภาคม - สิงหาคม 2566) ; 14-27 พบว่า เศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียว กำลังมีบทบาทสำคัญต่อการเปลี่ยนแปลงของ ประเทศไทย โดยได้บูรณาการองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และนวัตกรรม เพื่อขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วย แนวคิด “โมเดลเศรษฐกิจ BCG” อันนำไปสู่การหลุดออกจากกับดักประเทศรายได้ปานกลาง ควบคู่ไปกับการรักษาสิ่งแวดล้อมอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อให้ประเทศไทยได้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ

3.3 สนับสนุนทางด้านกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ โดยปลดล็อกกฎหมายเดิม สนับสนุนทางการเงินและกองทุนพัฒนา สนับสนุนสิทธิประโยชน์ทางภาษี สร้างตลาดทางด้าน BCG สอดคล้องกับงานวิจัยของ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งนี้

จากการบริหารการปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG ที่ประกอบด้วยกรอบยุทธศาสตร์ 6 ด้าน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องในการบริหารจัดการบริการภาครัฐนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปเป็นแนวทางในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG ให้เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ เนื่องจากในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG โดยทั่วไปของหน่วยงานภาครัฐมีการดำเนินการสอดคล้องกับบางหลักการ
2. หน่วยงานภาครัฐควรสนับสนุนและส่งเสริมให้นำผลการวิเคราะห์ครั้งนี้ไปเพื่อเผยแพร่ให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ เพื่อนำไปปฏิบัติ

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำผลการวิจัยไปใช้ทดลองใช้และศึกษาผลที่ได้ในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นตามวาระแห่งชาติว่าด้วยการพัฒนาเศรษฐกิจ BCG ในหน่วยงานอื่นๆ
2. ควรมีการวิจัย โดยใช้เทคนิคและวิธีการวิจัยอื่นๆ ด้วย เช่น การวิจัยเชิงสำรวจ

เอกสารอ้างอิง

- กิตติภูมิ มีประดิษฐ์. (2565). การใช้เศรษฐกิจหมุนเวียนเพื่อพัฒนาประเทศไทยและสังคมไทย. ในการประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม ครั้งที่ 5. (น. 712-722). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม.
- กิตติศักดิ์ ร่วมพัฒนา, ฉัตรเกษม ดาศรี และคณะ (2566) รูปแบบการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานคิด Model เศรษฐกิจ BCG สู่ความยั่งยืน ตำบลโคกยาง อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์, 25(2) (กรกฎาคม-ธันวาคม 2566) ; 111-126
- เกษศินี รัตนพันธ์ และปิยะพงษ์ อิงไธสง (2566). การสร้างคุณค่าร่วมด้วย BCG Economy Model ของรัฐบาลไทย. วารสารนวัตกรรมสื่อและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี , 2(1) (มกราคม - มิถุนายน 2566) ; 60-74

- กัมพล เพ็ชรล้อมทอง, สุรภา เอ็มสกุล และคณะ (2564). กระบวนการสร้างชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืนแบบพึ่งพาตน. วารสาร Journal of Modern Learning Development, 6(12) ; 354-368
- จิตติกร หมายมั่น, ชำนาญ ทองมาก และคณะ (2566). โมเดลเศรษฐกิจ BCG เพื่อการพัฒนาที่สมดุลและยั่งยืน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยอีสเทิร์นเอเซีย ฉบับสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์, 13(2) (พฤษภาคม - สิงหาคม 2566) ; 14-27
- دنوخ ต้นเทิดทิตย, สัมพันธ์ เย็นสำราญ (2566). การถอดบทเรียนโครงการขับเคลื่อนเศรษฐกิจและสังคมฐานรากหลังโควิดด้วยเศรษฐกิจ BCG ประเทศไทย (UST for BCG), วารสารชุมชนวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, 17(1) (มกราคม - มีนาคม 2566); 26-39
- นงคราญ ไชยเมือง, สุตาภัทร คงเกิด. (2562). ศึกษาเรื่องการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนบนฐานเศรษฐกิจชีวภาพ กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนชีววิถี ตำบลน้ำเกีฮ่วน จังหวัดน่าน. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทิร์น, 13(2) (เมษายน - มิถุนายน 2562) ; 10-24
- ทัพไท หน่อสุวรรณ และคนอื่น ๆ. (2564, กันยายน-ธันวาคม). "การเกษตรในเมืองกับ BCG Economic Model." วารสารวิจัยและส่งเสริมวิชาการเกษตร. 38(3) : 100-116.
- ธนพร มากระจัน. (2558). ทักษะการบริหารกับการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพของผู้บริหารในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9. วิทยานิพนธ์ ศึกษาสาตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พีรดาว หมดอำดม, เพ็ญศรี จิรินัว และคณะ (2567). เศรษฐกิจสีเขียวกับยุทธศาสตร์การพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน, วารสาร Journal of Roi Kaensarn Academi, 9(1) (มกราคม 2567) ; 627-642
- ภัทร์ธมนต์ พลรงค์, จิตพนธ์ ชุมเกตุ และ เกิดศิริ เจริญวิศาล. (2565, กรกฎาคม-กันยายน). "การประยุกต์ใช้แนวคิดเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน และเศรษฐกิจสีเขียวกับการจัดงานอีเวนต์." Journal of Arts Management. 6(3) : 1406-1422.
- เลิศลักษณ์ เจริญสมบัติ (2564) การประยุกต์ใช้แนวคิดระบบเศรษฐกิจหมุนเวียนกับวิสาหกิจชุมชนกับวิสาหกิจชุมชน. วารสารสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 24(1) (มกราคม – มิถุนายน 2564) ; 145-155
- สาโรจน์ โอพิทักษ์ชีวิน. (2554). การบริหารเชิงกลยุทธ์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ ภาควิชาการจัดการ, กรุงเทพฯ, 202

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการวาดภาพ ระบายสี
โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก
Developing Early Childhood Creativity Using Drawing Activities Coloring
of Taksin Rajanusorn School, Mueang District, Tak Province

โยชิตา ตะวันอรุณ¹, สุมิตรา ชาทานนท์², ฐิติ แก้ววรรณิ พรหมบุตร³, นลรวัช ยุทธวงศ์⁴
Yosita Tawanarun¹, Sumittra Chatanan², Thiti Kaewwannee Phrombut³, Dr.Nontawat Yuttawong⁴

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการวาดภาพ ระบายสีโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 33 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการอ่านสะกดคำ จำนวน 5 แผน และแบบทดสอบกิจกรรมสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังใช้กิจกรรมการอ่าน

ผลการวิจัยพบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยที่ได้จากแบบทดสอบการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการวาดภาพ ระบายสี โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยก่อนทำกิจกรรมสร้างสรรค์ เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 มีคะแนนเฉลี่ย 17.72 และหลังทำกิจกรรมสร้างสรรค์ เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 มีคะแนนเฉลี่ย 26.65 ซึ่งมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.51 จึงสรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก หลังจากรับการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ครูควรมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล3 เพื่อพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 3 ให้ดียิ่งขึ้น

¹ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Email : yosita20022563@gmail.com โทร. 097-954-0186

² อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Email : nontawat192498@gmail.com โทร. 085-0349942

⁴ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

2. สถานศึกษาควรดำเนินการเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์กิจกรรมสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล3เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมในด้านอื่น ๆ ของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 3 ให้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ : การพัฒนา, ความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย, กิจกรรมการวาดภาพระบายสี

Abstract

This independent study The objective is to develop the creativity of early childhood children by using drawing activities. Coloring of Taksin Rajanusorn School, Mueang District, Tak Province The population groups used in the research were Grade 1 level. Semester 1 of the 2024 academic year, a total of 33 students were obtained by specific selection. The tools used in the research include 5 plans for reading and spelling activities and a test for creative activities for early childhood before and after using reading activities.

The results showed that the average score obtained from the early childhood creativity development test using drawing activities. colour Taksin Rajanusorn School, Mueang District, Tak Province. Early childhood children in Kindergarten 3/1 had an average score of 17.72. Early childhood children in Kindergarten 3/1 had an average score of 26.65, which was a difference in the average score of 6.51. After receiving creative activities. Early childhood in Kindergarten 3/1 is higher.

1. Teachers should be involved in teaching and learning management. Using creative activities for early childhood children in kindergarten 3 To improve the skills of early childhood children in kindergarten 3. 2. Educational institutions should take steps to organize creative activities for Early Childhood Children in Kindergarten 3 to improve their social skills in other areas of Early Childhood .

Keywords : Development, Early Childhood Creativity, Painting and Coloring Activities.

บทนำ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้ตระหนักถึงความสำคัญของการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีความสุข และเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือ ระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก (กระทรวงศึกษาธิการ 2560 : 13 อ้างถึงใน ญัตติฯ หอมจัด 2563 : 1) ความคิดเป็นทักษะที่จำเป็นต้องอาศัยระยะเวลาในการฝึกฝน เนื่องจากลักษณะการเรียนรู้ดังกล่าวต้องอาศัยความคิดสร้างสรรค์ ในการแก้ปัญหาและผลิตผลงานอย่างสร้างสรรค์ ความคิดสร้างสรรค์เป็นวิธีการคิดและทำงานของสมองอย่างเป็นขั้นตอนและสามารถคิดแก้ปัญหาได้ (อารี พันธมณี 2544 : 16 อ้างถึงใน ญัตติฯ หอมจัด 2563 : 1) การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ทำได้โดยการสอน การฝึกฝน และการปฏิบัติที่ถูกต้อง หากเด็กได้รับการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ให้แก่เด็กตั้งแต่เยาว์วัยได้มากเท่าใด ยิ่งจะเป็นผลดีเท่านั้น เพราะสิ่งแวดล้อมในระยะเริ่มต้นของชีวิตมีความหมายอย่างยิ่งต่อการพัฒนาทางด้านสติปัญญา ซึ่งกระบวนการพัฒนาในตอนนี้จะเป็นส่วนที่ถาวร และมีอิทธิพลต่อการพัฒนาทางด้านสติปัญญาในเวลาต่อมา แต่ถ้าไม่ได้รับการเอาใจใส่ตั้งแต่เยาว์วัย หรือไม่มีโอกาสฝึกฝนและขาดโอกาสที่จะแสดงออกความสามารถด้านนี้ ไม่พัฒนาหรืออาจจะหยุดชะงักได้เช่นกันจากสภาพและปัญหาที่ผ่านมาแสดงให้เห็นแล้วว่าเด็กปฐมวัยยังขาดโอกาสในการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

ความคิดสร้างสรรค์เป็นคำที่หลายคนอาจคุ้นเคยและพบเห็นได้โดยทั่วไป และเป็นสิ่งที่มีความสำคัญกับเด็กปฐมวัย เนื่องจากความคิดสร้างสรรค์นั้นมีความเกี่ยวข้องกันกับพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน โดยเฉพาะด้านสติปัญญาที่จะเสริมความคิดแบบอเนกนัย คือ ความคิดหลายทิศทางให้แก่เด็ก ซึ่งจะกล่าวถึงในบทต่อไป รวมทั้งการมีความคิดสร้างสรรค์จะช่วยให้เกิดแรงผลักดัน แรงจูงใจและแรงบันดาลใจในการผลิตผลงาน ก่อให้เกิดความอดทนและพากเพียรในการทำชิ้นงานให้สำเร็จ ส่งผลต่อความสุข ความเชื่อมั่น และภาคภูมิใจในตนเองจากความสำเร็จที่ได้รับ (อารี พันธมณี: 2557 อ้างถึงใน อัมรัตน์ ตั้งพิทักษ์ไพบูลย์ 2562 : 2) ซึ่งนักวิชาการ นักจิตวิทยา นักการศึกษา และนักวิทยาศาสตร์หลายท่าน ได้ให้คำจำกัดความของความคิดสร้างสรรค์ไว้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นความสามารถทางสมองของมนุษย์ในการคิดค้นสิ่งต่าง ๆ ที่อาจไม่เคยมีใครคิดหรือค้นพบมาก่อน ได้แก่ การค้นพบทฤษฎี วิธีแก้ปัญหา หรือการประดิษฐ์สิ่งใหม่ (ประจักษ์ ปฏิทัศน์ 2562 อ้างถึงใน อัมรัตน์ ตั้งพิทักษ์ไพบูลย์ 2562 : 2) และเป็นดังสะพานเชื่อมโยงความรู้หรือประสบการณ์เดิมเข้ากับความคิดใหม่ ก่อให้เกิดผลงานในรูปแบบอื่น เช่น ศิลปะ วรรณคดีต่าง ๆ โดยความคิดสร้างสรรค์นั้นต้องอาศัยปัจจัยและองค์ประกอบหลายอย่างเข้าด้วยกัน เช่น การมีความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น ความคิดละเอียดลออ จินตนาการ ร่วมกับความเพียรพยายาม มุมานะและความ

อุตสาหะ (Guilford 1996 อ้างถึงใน อารี พันธุ์มณี :2557) เพื่อให้เกิดผลงานที่จะช่วยสร้างประโยชน์สูงสุดต่อมวลมนุษยชาติในด้านต่าง ๆ ทั้งด้านการแพทย์ การศึกษา ทางเทคโนโลยีและวิทยาศาสตร์ ด้านศิลปะ และการเมืองการปกครอง ทั้งยังส่งผลโดยตรงต่อตัวผู้สร้างผลงานเอง คือ ช่วยคลายความกังวล ลดภาวะตึงเครียดทางอารมณ์ สร้างความสนุกสนานเพลิดเพลิน และเมื่อบุคคลสามารถผลิตผลงานได้เป็นผลสำเร็จก็จะเกิดความเชื่อมั่นและความภาคภูมิใจในตนเองได้อีกด้วย (อารี รังสินันท์ :2532 อ้างถึงใน อัมรัตน์ ตั้งพิทักษ์ไพบุลย์ 2562 : 2)แม้ว่าความคิดสร้างสรรค์จะเป็นความสามารถที่ทุกคนมีติดตัวมาแต่กำเนิด แต่การจะพัฒนาความคิดสร้างสรรค์นั้นก็มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับการฝึกฝน เสริมสร้างและสนับสนุนตั้งแต่เยาว์วัยและอย่างถูกวิธี โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเด็กก่อนวัยเรียน หรือเด็กปฐมวัย (Torrance 1959 อ้างถึงใน อารี พันธุ์มณี : 2557) ซึ่งการเสริมสร้างพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์นั้นต้องควบคู่กันกับพัฒนาการทางร่างกายและพัฒนาการทางสติปัญญาตามหลักจิตวิทยาพัฒนาการ เพื่อให้เกิดการส่งเสริมและฝึกฝนที่เหมาะสม ดังเช่น เด็กอายุ 4-6 ปีที่อยู่วัยช่วงซีกถาม มีความอยากรู้อยากเห็นและสำรวจสภาพแวดล้อมรอบตัว เริ่มมีความคิดและความมั่นใจ เนื่องจากเด็กสามารถช่วยเหลือและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองได้มากขึ้น ผู้ใหญ่จึงควรส่งเสริมและกระตุ้นความคิดสร้างสรรค์ของเด็กด้วยการจัดประสบการณ์ตรงให้เด็กได้ทดลองประดิษฐ์ ค้นคว้า หาคำตอบของสิ่งที่สงสัยด้วยตนเอง ผ่านการทำกิจกรรมภายใต้การดูแลและชี้แนะของผู้ใหญ่ (ประจักษ์ ปฏิทัศน์ : 2562 อ้างถึงใน อัมรัตน์ ตั้งพิทักษ์ไพบุลย์ 2562 : 2) โดยการจะส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยนั้นสามารถส่งเสริมได้หลากหลายวิธีตามความถนัดและความสนใจของเด็ก โดยไม่บีบบังคับหรือกดดันเด็ก ทำให้เด็กเกิดความเชื่อมั่นในตนเองและพร้อมที่จะแสดงออกทางความคิดและการกระทำ (Rogers.1959. อ้างถึงใน ประจักษ์ ปฏิทัศน์ 2562 : อารี พันธุ์มณี: 2557) กระตุ้นให้เด็กรู้จักกล้าถามในสิ่งที่ตนสงสัยและพิสูจน์เพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบจากการค้นคว้า ทดลอง คาดเดา และการสังเกต ในขณะที่ผู้ใหญ่เองก็ควรรับฟังเด็กด้วยใจเป็นกลาง ไม่เพิกเฉยต่อคำถามหรือความสงสัยของเด็ก และพร้อมจะให้คำตอบหรือข้อชี้แนะ สร้างความเชื่อมั่นและภาคภูมิใจให้แก่เด็ก สนับสนุนให้เด็กเห็นถึงคุณค่าในผลงานที่ตนเองสร้างสรรค์ (Torrance. 1959. Blaunt and Klausmier. 1965. อ้างถึงใน อารี พันธุ์มณี:2557)รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมหรือบรรยากาศภายในครอบครัวที่เป็นประชาธิปไตย การให้สิทธิแก่เด็กในการแสดงออกทั้งความคิดและการกระทำ จะช่วยสร้างความกระตือรือร้นในการเรียนรู้ให้แก่เด็ก ทำให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ที่สูงมากกว่าเด็กที่พ่อแม่จำกัดสิทธิหรือเข้มงวดกวดขันมากเกินไป (Hurlock,1955. Mussen. 1956. and Watson. 1957. อ้างถึงใน อารี พันธุ์มณี: 2557)นอกจากปัจจัยและวิธีการส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ดังที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว ผู้ใหญ่ยังสามารถส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ของเด็กผ่านกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การร้องเพลง ต่อคำหรือเล่านิทาน การเล่น ตัวต่อ ไม้บล็อก การปั้นดินน้ำมัน ดินเหนียว (ประจักษ์ ปฏิทัศน์ : 2562) กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ได้แก่ การวาดภาพระบายสี การเล่นกับสีน้ำ การพิมพ์ภาพ การปั้น การพับ

ฉีก ตัด ปะ การปะติดวัสดุ การประดิษฐ์ (วิรุณ ตั้งเจริญ 2526 : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน : 2560) การวาดภาพด้วยนิ้วมือ ฟองสบู่ หรือทราย

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ควร
ควบคู่กับพัฒนาการด้านร่างกายและสติปัญญา โดยเฉพาะในเด็กวัย 4-6 ปี ที่มีความอยากรู้อยากเห็น
และพร้อมเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง ผู้ใหญ่ควรส่งเสริมโดยให้เด็กทดลอง ค้นคว้า และสร้างสรรค์
อย่างอิสระ โดยไม่กีดตัน รวมถึงสร้างสภาพแวดล้อมที่เปิดโอกาสให้เด็กได้แสดงความคิดเห็นและ
แสดงออกอย่างมั่นใจ กิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ ได้แก่ การร้องเพลง ต่อคำ เล่นิทาน
การเล่นตัวต่อ การปั้นดินน้ำมัน การวาดภาพระบายสี การเล่นกับสีน้ำ การพิมพ์ภาพ และงาน
ประดิษฐ์ ซึ่งช่วยพัฒนาทักษะการคิดและสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนรู้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการวาดภาพระบายสี
โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการวาดภาพระบายสี
โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก

สมมติฐานในการวิจัย

เด็กปฐมวัยมีความคิดสร้างสรรค์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยการจัดกิจกรรมศิลปะ
สร้างสรรค์การวาดภาพระบายสี

แนวคิด ทฤษฎี และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการวาดภาพ
ระบายสีโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่
เกี่ยวข้อง ดังนี้

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการวาดภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์

1. ความหมายของความคิดสร้างสรรค์

กาญจนา สองแสน (2551 : 15 อ้างถึงใน ญัฐชญา หอมจิต 2563 : 43) กล่าวว่า
ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของสมองเด็กปฐมวัยในการเรียนรู้และผสมผสานจาก
ประสบการณ์ ซึ่งทำให้เกิดความคิดค้นในรูปแบบของการประดิษฐ์สิ่งแปลกใหม่ต่างไปจากรูปแบบเดิม

ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2551 : 177 อ้างถึงใน ญัตติฯ หอมจัด 2563 : 43) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการจินตนาการและรวบรวมความรู้ ความคิดเดิมอย่างหลากหลายและรวดเร็วสร้างเป็นความรู้ ความคิดใหม่ของตนเองสามารถคิดนอกกรอบได้ มีผลงานการคิดสามารถริเริ่มและสร้างสรรค์ผลงานหรือสิ่งใหม่ ๆ ได้

ทินกร บัวพูล (2552 : 2 อ้างถึงใน ญัตติฯ หอมจัด 2563 : 43) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง เป็นความคิดที่แปลกใหม่ ที่เราไม่เคยคิดไม่เคยทำมาก่อน และถ้าเป็นสิ่งที่คนอื่นไม่เคยคิดไม่เคยทำมาก่อน ก็จะเป็นความคิดสร้างสรรค์ที่ดีเยี่ยม แต่ต้องเป็นสิ่งดี ๆ เท่านั้น

สิริลักษณ์ นิติธรรมกุล (2552 : 18 อ้างถึงใน ญัตติฯ หอมจัด 2563 : 44) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถในการคิดได้หลายทิศทาง คิดได้กว้างไกล สามารถนำความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ มาใช้แก้ปัญหาโดยใช้กระบวนการคิดที่ผสมผสานความคิดเดิมเกิดเป็นแนวคิดใหม่ได้โดยสามารถสร้างออกมาในรูปของผลงาน

สุนันทา สุวรรณสถิตย์ (2553 : 39) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถที่มีอยู่ในมนุษย์ทุกคน แสดงออกมาทางกระบวนการคิดแบบแปลกใหม่ เพื่อนำไปสู่การประดิษฐ์คิดค้น พบสิ่งต่าง ๆ ที่มีประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม สามารถส่งเสริมและพัฒนาขึ้นโดยการจัดประสบการณ์ สภาพแวดล้อมที่กระตุ้นให้ผู้เรียนมีอิสระในทางความคิดและผลผลิต

อัคราภรณ์ ศรีกาญจน์ (2553 : 20) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการคิดตอบสนองต่อเหตุการณ์หรือปัญหาได้มากกว่าหลายทิศทาง แปลกใหม่และมีคุณค่า โดยสามารถคิดดัดแปลง ปรับแต่งผสมผสานความคิดเดิมให้เกิดสิ่งที่แปลกใหม่ และเป็นประโยชน์ แนวคิดเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ สามารถมองได้ทั้งในแง่ปรัชญาและในแง่จิตวิทยา ซึ่งในทางปรัชญามองว่า ความคิดสร้างสรรค์อยู่ในรูปของความคิดดีเลิศ เป็นพรสวรรค์ของมนุษย์เป็นความอัจฉริยะและมีพลังเหนือคนธรรมดาทั่ว ๆ ไป

บานชื่น พุ่มพะเอม (2556 : 44) กล่าวว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการคิดหรือวิธีคิดซึ่งเป็นความสามารถทางสมองของมนุษย์ในการที่จะคิดได้หลายทิศทาง ประกอบด้วยความคิดริเริ่ม ความคิดคล่องแคล่ว ความคิดยืดหยุ่น และความคิดละเอียดลออ ซึ่งนำไปสู่วิธีการแก้ปัญหา หรือผลงานใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์และมีคุณค่าต่อสังคม

สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง กระบวนการความคิด รูปแบบการคิดที่แปลกใหม่ ผลผลิตใหม่แตกต่างไปจากเดิม ซึ่งอาจจะเปลี่ยนแปลงสิ่งที่มีอยู่แล้ว หรือประดิษฐ์ขึ้นมาใหม่กรอบ

แนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์
การวาดภาพระบายสี โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการวาดภาพระบายสีโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ได้แก่ ผู้เรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่3 ของโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ในภาคเรียนที่ 1/2567 จำนวน 2 ห้อง รวมทั้งสิ้นจำนวน 47 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้เรียนระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 ของโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ในภาคเรียนที่ 1/2567 รวมทั้งสิ้น จำนวน 24 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ภาคเรียนที่ 1ปีการศึกษา 2567 ณ ห้องเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์การวาดภาพระบายสี
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ ความคิดสร้างสรรค์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการวาดภาพ ระบายสี จำนวน 5 แผน
2. แบบทดสอบการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการวาดภาพระบายสีระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3/1เรื่อง จำนวนมากกว่าหรือน้อยกว่า จำนวน 2 ชุด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. แผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา

1.1 ศึกษาข้อมูลค้นคว้าเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

1.2 ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์แผนการจัดกิจกรรมชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 รวมทั้งหลักสูตร และคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เพื่อเป็นแนวทางการเขียนแผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

1.3 จัดทำแผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาเพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ของเด็กปฐมวัย จำนวน 5 แผน ใช้สอนสัปดาห์ละ 1 วัน รวม จำนวน 5 สัปดาห์ มีรายละเอียด ดังนี้

1.3.1 ชื่อกิจกรรม

1.3.2 จุดประสงค์

1.3.3 กิจกรรมการเรียนรู้ (ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป)

1.3.4 สื่อการสอน

1.3.5 วิธีการประเมินผล

1.4 นำแผนการจัดประสบการณ์การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความชัดเจน ความเหมาะสม เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขและเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

1.5 นำแผนการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอให้อาจารย์ ไพรินทร์ บุหลัน อาจารย์ พวงพิศ เรืองศิริกุล อาจารย์ ศุภรัตน์ บุหลัน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยช่วยตรวจพิจารณาจุดประสงค์ เนื้อหา การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์

1.6 ปรับปรุง แก้ไข แผนการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยการปรับปรุงแก้ไขการใช้คำและข้อความปรับปรุง กิจกรรมบางส่วน เพื่อให้ส่งเสริมทักษะทางความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย และนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง

1.7 นำแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วนำไปทดลองใช้กับประชากรซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชาย - หญิง อายุ 4-6 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ของโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวน 1 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น จำนวน 24 คน

ตารางที่ 3.1 การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	เกมการศึกษา	เวลา
1	27 พฤษภาคม 2567	โรงเรียนของเรา	10.20 – 10.40
2	10 มิถุนายน 2567	ตัวเรา	10.20 – 10.40
3	15 กรกฎาคม 2567	ต้นไม้ที่รัก	10.20 – 10.40
4	19 สิงหาคม 2567	เครื่องใช้ในบ้าน	10.20 – 10.40
5	9 กันยายน 2567	การคมนาคม	10.20 – 10.40

2. แบบทดสอบการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์

2.1 ศึกษาข้อมูลและค้นคว้าเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การสร้างแบบทดสอบการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3/1

2.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาคุณภาพและวิธีการใช้แบบทดสอบวัดทักษะความคิดสร้างสรรค์ มาสร้างเป็นแบบทดสอบการพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่3/1 มีจำนวนแบบทดสอบ 2 ชุด ได้แก่ แบบทดสอบการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ ก่อนและหลัง ชุดละ 1 แผน รวมทั้งสิ้น จำนวน 5 แผน

การตรวจให้คะแนน

แบบทดสอบชุดนี้ใช้สำหรับการประเมินการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดย ใช้กิจกรรมการวาดภาพ ระบายสี มีการตรวจให้คะแนน ดังนี้

- 3 คะแนน เด็กสามารถทำกิจกรรมได้ด้วยตนเอง
- 2 คะแนน เด็กทำกิจกรรมได้โดยมีเพื่อนหรือครูบอก
- 1 คะแนน เด็กไม่สามารถทำกิจกรรมได้ด้วยตนเอง

2.3 นำแบบทดสอบการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และนำไปเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความชัดเจน ความเหมาะสม เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

2.4 นำแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และนำไปเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความชัดเจน ความเหมาะสม เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

2.5 นำแบบทดสอบการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยไปให้ อาจารย์ ไพรินทร์ บุหลัน อาจารย์ พวงพิศ เรืองศิริกุล อาจารย์ ศุภรัตน์ บุหลัน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาศูนย์ช่วยตรวจสอบ เพื่อให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

2.6 ปรับปรุง แก้ไข แบบทดสอบการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยใช้ กิจกรรมเกมการศึกษา ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง

2.7 นำแบบทดสอบการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วนำไปทดลองใช้กับประชากรซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชาย-หญิง อายุ 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ของโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก จำนวน 1.ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น จำนวน 24 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบแผนการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Design) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย One-Group Posttest Design เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย

ตารางที่ 3.2 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	ก่อนการทดลอง	ทดลอง	หลังการทดลอง
ทดลอง	T1	X	T2
เมื่อ			
T1	แทน	การทดลองก่อนเรียน	
X	แทน	การทดลอง	
T2	แทน	การทดลองหลังเรียน	

การดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่1ปีการศึกษา 2567 โดยใช้ทดลองสัปดาห์ละ1วัน เป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ มีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์
2. ผู้วิจัยจัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในสถานที่ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม
3. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ซึ่งเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุ 4-5 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 ด้วยแผนการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 5 แผน แต่ละแผนสอน 2 ครั้ง รวมสอนทั้งหมด จำนวน 10 ครั้ง โดยปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามวันและเวลาที่กำหนดไว้
4. เมื่อดำเนินการทดลองด้วยกิจกรรมสร้างสรรค์ เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย เสร็จแล้วผู้วิจัยนำแบบทดสอบไปตรวจให้คะแนน และนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทำกิจกรรมโดยนำข้อมูลไปหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบผลจัดกิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการทำกิจกรรม ด้วยแบบแบบสังเกตทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 จำนวน 2 ชุด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่องการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการวาดภาพระบายสีโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก สรุปผลได้ดังนี้

ผลการวิจัย พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยที่ได้จากแบบทดสอบการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการวาดภาพ ระบายสี โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยก่อนทำกิจกรรมสร้างสรรค์ เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 มีคะแนนเฉลี่ย 17.72 และหลังทำกิจกรรมสร้างสรรค์ เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 มีคะแนนเฉลี่ย 26.65 ซึ่งมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 6.51จึงสรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3/1โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก หลังจากได้รับการทำกิจกรรมสร้างสรรค์ เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 สูงขึ้น

สรุปและอภิปรายผล

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก กับกลุ่มตัวอย่างเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3/1ของโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวน 24 คนพบว่า คะแนนตัดสินระดับคุณภาพหลังการจัดกิจกรรมสร้างสรรค์สูงกว่า คะแนนระดับคุณภาพก่อนจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ สรุปได้ว่า เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่3/1ที่ได้ทำกิจกรรมสร้างสรรค์มีทักษะการวาดภาพระบายสีสูงขึ้นทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนได้ใช้แผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาประกอบการสอนกระตุ้น จึงทำให้เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่3/1ในห้องเรียนมีความสนใจและความตั้งใจเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมรัตน์ ตั้งพิทักษ์ไพบุลย์ (2562 : 112) ได้วิจัยเรื่อง ประสิทธิผลของกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคการวาดรูประบายสีเพื่อส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในเด็กปฐมวัย 1) เด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคการวาดรูประบายสีมีความคิดสร้างสรรค์ที่สูงขึ้นกว่าก่อนการได้รับการจัดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

2) เด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคการวาดรูประบายสี มีความคิดสร้างสรรค์ไม่แตกต่างกันกับเด็กปฐมวัยกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์โดยใช้เทคนิคการวาดรูประบายสี ยังไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐกฤตา ไทยวงษ์ (2562 : 83) ได้วิจัยเรื่อง การศึกษาผลการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเชิงออกแบบที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย 1) ความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยของกลุ่มที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเชิงออกแบบหลังการทดลองสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2) ความคิดสร้างสรรค์และความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัยหลังได้รับการ จัดประสบการณ์ตามแนวคิดเชิงออกแบบสูงกว่าเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามคู่มือ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฏฐ์ชญา หอมจัด (2563 : 117) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Williams 1) นักเรียนที่ผ่านการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการ จัด กิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams มีความคิดสร้างสรรค์หลังจัดกิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์สูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) นักเรียนที่ได้รับการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ครูควรมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้กิจกรรมสร้างสรรค์ให้กับเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล3 เพื่อพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล3 ให้ดียิ่งขึ้น
2. สถานศึกษาควรดำเนินการเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์กิจกรรมสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล3 เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมในด้านอื่น ๆ ของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล3 ให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ครูควรมีการวิจัย ในรูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล3 เพื่อพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ
2. ครูในสถานศึกษา ควรมีการวิจัย รูปแบบเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเกมการศึกษาให้กับเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาล 3 เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมในด้านอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551 อ้างถึงใน ญัตติฯ หอมจัด 2563 : 1). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams หลักสูตร ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน.
- กาญจนา สองแสน. (2551 อ้างถึงใน ญัตติฯ หอมจัด 2563 : 43). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams หลักสูตร ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน.
- ณัฐกฤตา ไทยวงษ์. (2562). การศึกษาผลการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดเชิงออกแบบที่มีต่อความคิดสร้างสรรค์ และความสามารถในการแก้ปัญหาของเด็กปฐมวัย โรงเรียนวัดซีธาราม. วิทยานิพนธ์หลักสูตร ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ญัตติฯ หอมจัด. (2563). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์ตามแนวคิดของ Williams นักเรียนชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนสาธิตคริสเตียนวิทยา.มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร การศึกษาหลักสูตร ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน.
- ทินกร บัวพล. (2552 อ้างถึงใน ญัตติฯ หอมจัด 2563 : 43). การพัฒนาความคิด สร้างสรรค์ ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams หลักสูตร ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน.
- ทัศนีย์ ดีเลิศ (2551 อ้างถึงใน ญัตติฯ หอมจัด 2563 : 45). การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรม ศิลปะสร้างสรรค์ ตามแนวคิดของ Williams. หลักสูตร ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน.

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน

อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก

Leadership Beyond Leadership of the Executives
of the Na Rueam Subdistrict Administrative Organization,
Mueang Tak District, Tak Province

นลรวช ยุตวงศ์¹

Nontawat Yuttawong¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก 2) เพื่อศึกษาแนวทางภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก กลุ่มประชากร ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติงานที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลหนองบัวเหนือ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก จำนวน 28 คน ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากร สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้แบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มาก 2) แนวทางภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก พบว่า 2.1) ด้านการทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง ผู้บริหารควรกระตุ้นบุคลากรให้มีความคิดสร้างสรรค์ มีความมั่นใจในตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อนักที่ 2.2) ด้านผู้นำแสดงเป็นแบบฉบับที่เป็นผู้นำตนเอง ผู้บริหารควรมีความจริงใจ มีน้ำใจ และรับฟังความคิดเห็นของทุกคน 2.3) ด้านการกระตุ้นให้ผู้ตามตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ผู้บริหารควรกระตุ้นบุคลากรให้มีเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจนและสอดคล้องกับเป้าหมายของหน่วยงาน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ 2.4) ด้านการสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก ผู้บริหารควรกระตุ้นบุคลากรให้มีแนวคิดทางบวก มีสติสามารถควบคุม และแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ได้ 2.5) ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยให้รางวัลและตำหนิอย่างสร้างสรรค์ ผู้บริหารควรอำนวยความสะดวกในการทำงาน มีการตำหนิและช่วยเหลืออย่างสร้างสรรค์ และมีการให้รางวัลด้วยความเป็นธรรม 2.6) ด้านการสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยการสร้างคณะทำงาน ผู้บริหารควรให้บุคลากรทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นทีมงานรับผิดชอบในการทำงานขององค์การ และ 2.7)

¹ ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก

ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมการนำตนเอง ผู้บริหารควรสร้างค่านิยมที่ดีในองค์กร โดยสร้างสายสัมพันธ์ให้เกิดขึ้น มีความจริงใจ ศรัทธา จนบุคลากรเกิดเป็นความรักผูกพัน และปฏิบัติ จนเกิดเป็นวัฒนธรรมที่ดีในองค์กร

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำเหนือผู้นำ, ผู้บริหาร, องค์การบริหารส่วนตำบล

Abstract

This research aims to: 1) examine the concept of leadership beyond leadership among executives of the Na Rueam Subdistrict Administrative Organization, Mueang Tak District, Tak Province; and 2) identify approaches for promoting leadership beyond leadership within this organization. The study population consisted of 28 staff members working in the Na Rueam Subdistrict Administrative Organization. Data were collected using questionnaires and interviews, with 7 experts selected purposefully to provide in-depth perspectives. Statistical analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation, and content analysis was applied to qualitative data.

The research findings are as follows: 1) Overall, the level of leadership beyond leadership among the executives of the Na Rueam Subdistrict Administrative Organization was rated as high. 2) Strategies for promoting this concept were identified, including: 2.1) encouraging staff to develop self-leadership by fostering creativity, self-confidence, and responsibility in their roles; 2.2) Modeling self-leadership, with executives demonstrating sincerity, compassion, and openness to input; 2.3) Motivating followers to set their own goals that align with organizational objectives to drive success; 2.4) Promoting positive thinking, helping staff remain mindful, adaptable, and problem-solve as situations demand; 2.5) Facilitating self-leadership by offering constructive feedback and fair rewards; 2.6) Supporting self-leadership through teamwork, involving all staff in the organization's activities; and 2.7) Cultivating a self-leadership culture by instilling positive organizational values, building genuine relationships, fostering trust, and creating a sense of belonging, which leads to a positive organizational culture.

Keywords: Leadership Beyond Leadership, Executives, Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

ยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ปี พ.ศ. 2560-2569 โดยกลุ่มงานยุทธศาสตร์และนโยบาย กองยุทธศาสตร์และแผนงาน ได้กำหนดให้มีประเด็นยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ไว้ให้ปฏิบัติ ซึ่งเป็นการพัฒนากรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความพร้อมและความเชี่ยวชาญอย่างมืออาชีพ รองรับการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์ของกรม ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทย 20 ปี และยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปฏิรูป และพัฒนาบุคลากรของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใหม่ เพื่อให้ได้มาซึ่งกำลังคนที่มีคุณภาพและปริมาณที่เพียงพอต่อความจำเป็นในการพัฒนา พร้อมทั้งการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตและความสุขในการปฏิบัติราชการแก่บุคลากรในทุกระดับอย่างทั่วถึง และที่สำคัญคือการพัฒนาสมรรถนะสากลแก่บุคลากรของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรองรับการเติบโตของท้องถิ่น และการแข่งขันของประเทศ เมื่อประเทศไทยเข้าสู่ยุค “Thailand 4.0” แนวโน้มที่กำลังจะเกิดขึ้นจากการที่การบริหารและการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทย ต้องปรับตัวให้ทันกระแสโลกด้วยการเตรียมก้าวเข้าสู่ยุค Thailand 4.0 ที่ต้องแข่งขันกันด้วยความรู้ ความคิด สร้างสรรค์ และนวัตกรรม ขณะเดียวกันยังมีอีกหลายปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการเปลี่ยนผ่านสู่ยุค 4.0 อย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องมองการณ์ไกล คาดการณ์ถึงสิ่งที่ไม่คาดฝัน (Expect the Unexpected) ไว้ล่วงหน้า และเตรียมหาหนทางรับมือที่เหมาะสมกับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560-2569 : 67-69)

เพื่อให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์และนโยบายดังกล่าว ผู้บริหารองค์การในท้องถิ่นจึงต้องพัฒนาภาวะผู้นำของตนเองและบุคลากรในหน่วยงาน ให้สามารถปฏิบัติงานในภาวะปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การจึงมีความสำคัญและจำเป็นมากที่ต้องพัฒนาในการที่บุคคลจะเป็นผู้นำเหนือผู้นำ (Super leadership) ได้นั้น จำเป็นที่บุคคลนั้นจะต้องมีทักษะการเอื้ออำนวยความสะดวก (Facilitation skills) เป็นหลักที่สำคัญในการเป็นผู้นำ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไปสอดคล้องกับแนวคิดของ แมนซ์ และซิมส์ (Manz and Sims, 2001 : 23-30; อ้างถึงใน พิษญาภา ยืนยาว, 2561 : 2889-2891) ที่กล่าวว่า กระบวนการของภาวะผู้นำที่จะทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง ได้นั้นจะต้องประกอบไปด้วยหลัก 7 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง 2) ด้านการแสดงเป็นแบบอย่างให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง 3) ด้านการกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง 4) ด้านการสร้างรูปแบบความคิดทางบวก 5) ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยให้รางวัลและตำหนิอย่างสร้างสรรค์ 6) ด้านการสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน และ 7) ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง ซึ่งพฤติกรรม

การเอื้ออำนวยความสะดวกเหล่านี้ หากผู้บริหารใช้พฤติกรรมภาวะผู้นำแบบผู้นำเหนือผู้นำดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม เชื่อว่าการบริหารภายในองค์กรจะบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้เป็นอย่างดี

ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก มีวิสัยทัศน์ว่า คุณภาพชีวิตดี มีวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นเด่น เน้นกลุ่มอาชีพเข้มแข็ง และมีพันธกิจพัฒนา ได้แก่ 1) พัฒนาเมืองให้น่าอยู่ โดยการปรับปรุง พื้นฟู ระบบโครงสร้างพื้นฐาน แหล่งน้ำ ภายในชุมชน ตลอดจนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีและยั่งยืน 2) สร้างขีดความสามารถในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน และบรรเทาปัญหาความยากจนในท้องถิ่นอย่างบูรณาการ 3) พัฒนาศักยภาพของคนและสังคมท้องถิ่นให้เข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยยึดหลักคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ด้วยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมท้องถิ่น 4) ส่งเสริมและสนับสนุนระบบการศึกษา และการสาธารณสุข ตลอดจนการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามอันเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น 5) ปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารจัดการขององค์กรให้มีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างเป็นระบบ จากวิสัยทัศน์และพันธกิจพัฒนาดังกล่าว จึงเห็นได้ว่าภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การมีความสำคัญและจำเป็นที่ต้องบริหารจัดการภารกิจต่าง ๆ ในองค์การให้ประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีคุณภาพ (องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก, 2567)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์การมาก ที่ผู้นำสามารถนำไปประยุกต์ในการบริหารนำพาองค์การไปสู่เป้าหมายที่วางไว้จนประสบความสำเร็จได้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาในการปฏิบัติงานภายในองค์การให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาแนวทางภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก มีกรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงดังภาพประกอบที่ 1 ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก มีขอบเขตด้านเนื้อหา 7 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง
2. ด้านผู้นำแสดงเป็นแบบฉบับที่เป็นผู้นำตนเอง
3. ด้านการกระตุ้นให้ผู้ตามตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง
4. ด้านการสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก
5. ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยให้รางวัลและตำหนิอย่างสร้างสรรค์
6. ด้านการสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยการสร้างคณะทำงาน
7. ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมการนำตนเอง

ตัวแปรตาม

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก กลุ่มประชากร ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากร จำนวน 28 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. แนวทางภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ใช้แบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการกระตุ้นให้ผู้ตามตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.19$) รองลงมาคือ ด้านการทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.14$) ด้านผู้นำแสดงเป็นแบบฉบับที่เป็นผู้นำตนเอง อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.10$) ด้านการสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.98$) ด้านการสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยการสร้างคณะทำงาน อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.89$) ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยให้รางวัลและตำหนิอย่างสร้างสรรค์ อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.78$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมการนำตนเอง อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.68$)

2. ผลการศึกษาแนวทางภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก พบว่า 2.1) ด้านการทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง ผู้บริหารควรกระตุ้นบุคลากรให้มีความคิดสร้างสรรค์ มีความมั่นใจในตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ 2.2) ด้านผู้นำแสดงเป็นแบบฉบับที่เป็นผู้นำตนเอง ผู้บริหารควรมีความจริงใจ มีน้ำใจ และรับฟังความคิดเห็นของทุกคน 2.3) ด้านการกระตุ้นให้ผู้ตามตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ผู้บริหารควรกระตุ้นบุคลากรให้มีเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจนและสอดคล้องกับเป้าหมายของหน่วยงาน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ

2.4) ด้านการสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก ผู้บริหารควรกระตุ้นบุคลากรให้มีแนวคิดทางบวก มีสติ สามารถควบคุม และแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ได้ 2.5) ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยให้รางวัลและตำหนิอย่างสร้างสรรค์ ผู้บริหารควรอำนวยความสะดวกในการทำงาน มีการตำหนิและช่วยเหลืออย่างสร้างสรรค์ และมีการให้รางวัลด้วยความเป็นธรรม 2.6) ด้านการสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยการสร้างคณะทำงาน ผู้บริหารควรให้บุคลากรทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นทีมงานรับผิดชอบในการทำงานขององค์การ 2.7) ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมการนำตนเอง ผู้บริหารควรสร้างค่านิยมที่ดีในองค์การ โดยสร้างสายสัมพันธ์ให้เกิดขึ้น มีความจริงใจ ศรัทธา จนบุคลากรเกิดเป็นความรักผูกพัน และปฏิบัติจนเกิดเป็นวัฒนธรรมที่ดีในองค์การ

อภิปรายผลการวิจัย

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารองค์การมีความจริงใจ มีน้ำใจ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ รับฟังความคิดเห็นของทุกคน กระตุ้นบุคลากรให้มีความคิดสร้างสรรค์ มีเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจน ปรับเปลี่ยนเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อย่างสร้างสรรค์ คอยช่วยเหลือแนะนำแก้ปัญหาทุกสถานการณ์ ให้รางวัลด้วยความเป็นธรรม ทำให้ผู้ร่วมงานทุกคนเกิดความเชื่อมั่น ศรัทธา และมีความคาดหวังนำไปสู่เป้าหมายความสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุกัญญา สุวรรณดี (2559 : 30) ที่กล่าวว่า ผู้นำเหนือผู้นำจะต้องเป็นผู้กระตุ้น ส่งเสริมสนับสนุน และให้กำลังใจแก่บุคลากร ทำให้บุคลากรสามารถเป็นผู้นำตนเอง เกิดแนวคิดเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ยังไปสอดคล้องกับแนวคิดของ พิชัย ลิ้มเฉลิม (2560 : 30) ที่กล่าวว่า สิ่งที่เด่นชัดของผู้นำหรือผู้บริหาร จะต้องเป็นผู้กระตุ้น คอยสนับสนุน แนะนำ ส่งเสริมและให้กำลังใจแก่บุคลากร ทำให้เกิดแนวคิดมีการตั้งเป้าหมายของตนเอง นำไปสู่การพัฒนาเป็นผู้นำตนเอง และสามารถปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จได้ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤติยา มามีชัย (2562 : 45-52 และ 64) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลงานวิจัยพบว่า ผู้นำเหนือผู้นำจะต้องมีพฤติกรรมที่เหมาะสม มีความยุติธรรมมีความซื่อสัตย์สร้างความสัมพันธ์ที่ดี มีความรักและศรัทธาในองค์การ เป็นแบบอย่างที่ดี คอยกระตุ้น ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีความคิดสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม และสามารถตั้งเป้าหมายด้วยตนเองได้

2. ผลการศึกษาแนวทางภาวะผู้นำภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก สามารถอภิปรายผลการวิจัยแต่ละด้านได้ ดังนี้

2.1 ด้านการทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง ผู้บริหารควรกระตุ้นบุคลากรให้มีความคิดสร้างสรรค์ มีความมั่นใจในตนเอง และมีความรับผิดชอบหน้าที่ สอดคล้องกับแนวคิดของ พิชัย ลิ้มเฉลิม (2560 : 31) ที่ได้ศึกษาหลักการของภาวะผู้นำเหนือผู้นำและกล่าวว่า ผู้นำในองค์การสามารถพัฒนาผู้ตามได้โดยการกระตุ้นผู้ตามให้เรียนรู้ตนเองด้วยการสังเกตตนเอง ทำความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิ่งที่เด่นหรือจุดด้อยของตน เช่น การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ฝึกร่างกายให้เข้มแข็ง จิตใจเข้มแข็ง สามารถ ตั้งเป้าหมายในการปฏิบัติงานด้วยตนเอง จนทำให้สามารถกำหนดรางวัลหรือลงโทษตนเองได้ องค์ประกอบเหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้ผู้ตามมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น มีวินัยและสามารถกำกับตนเองได้ดีขึ้น

2.2 ด้านผู้นำแสดงเป็นแบบฉบับที่เป็นผู้นำตนเอง ผู้บริหารควรมีความจริงใจ มีน้ำใจ และรับฟังความคิดเห็นของทุกคน สอดคล้องกับแนวคิดของ สายใจ ชูฤทธิ์ (2561 : 49) ที่กล่าวว่า กระบวนการของภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ควรมีพฤติกรรมของผู้บริหารที่เป็นแบบอย่างที่ดีมีการปฏิบัติส่งเสริมให้เป็นผู้มีวินัย เสียสละ ซื่อสัตย์สุจริต ให้เกียรติ ยอมรับในความคิดของบุคลากร มีคุณธรรม จริยธรรม และมีบุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ และอัธยาศัยดี

2.3 ด้านการกระตุ้นให้ผู้ตามตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ผู้บริหารควรกระตุ้นบุคลากรให้มีเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจนและสอดคล้องกับเป้าหมายของหน่วยงาน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของ กฤติยา มามีชัย (2562 : 20) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะของภาวะผู้นำเหนือผู้นำว่า เป็นคุณลักษณะที่ทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเองและการที่ผู้นำ หรือผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมบริหารที่จะแนะนำส่งเสริมให้บุคลากร ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่แสดงออกให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง เน้นการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของตนเองพยายามให้กำลังใจช่วยเสริมแรงของผู้ตามให้คิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ และรู้จักกำหนดเป้าหมายสามารถแก้ปัญหา ส่งเสริมให้บุคลากรภายในหน่วยงานนำข้อมูล ที่สังเกตได้นั้นไปปฏิบัติและปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมสำหรับตนเองได้

2.4 ด้านการสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก ผู้บริหารควรกระตุ้นบุคลากรให้มีแนวคิดทางบวก มีสติสามารถควบคุม และแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ คมกริช นันทะโรจวงศ์ (2562 : 20) ที่กล่าวว่า การสร้างผู้นำที่มีความสามารถนำผู้อื่นนั้น ควรเริ่มจากการมีภาวะผู้นำในการนำตนเองก่อน ภาวะผู้นำตนเอง คือ การที่ตัวของเราเองมีอิทธิพลต่อตัวเราเองในการที่จะนำพาและจูงใจตนเองไป ค้นหาสิ่งที่ตนต้องการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การนำตนเองของบุคคลประกอบด้วย 1) การเริ่มต้นด้วยตนเอง 2) การกำหนดทิศทางและการจูงใจด้วยตนเอง 3) การให้รางวัลผลความสำเร็จส่วนตน และ 4) การติดตามตรวจสอบหาสาเหตุของความล้มเหลว

2.5 ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยให้รางวัลและตำหนิอย่างสร้างสรรค์ ผู้บริหารควรอำนวยความสะดวกในการทำงาน มีการตำหนิและช่วยเหลืออย่างสร้างสรรค์ และมีการให้รางวัลด้วยความเป็นธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ นลรัช ยุทธวงศ์ (2563 : 89) ได้สรุปแนวทางไว้ว่า ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน มีการตำหนิอย่างสร้างสรรค์ และให้รางวัลด้วยความเป็นธรรม

2.6 ด้านการสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยการสร้างคณะทำงาน ผู้บริหารควรให้บุคลากรทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นทีมงานรับผิดชอบในการทำงานขององค์การ สอดคล้องกับแนวคิดของ แมนซ์ แอนด์ ซิมส์ (Manz & Sims, 2001 : pp. 23-30) ได้กล่าวว่า การสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน สนับสนุนส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเอง และทีมงาน สามารถสร้างคณะทำงานได้ ให้คำแนะนำและคำปรึกษา เปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็น มีการพัฒนางาน โดยใช้กระบวนการกลุ่ม สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันในผู้ปฏิบัติงาน ที่สำคัญผู้นำจะต้องสร้างความสามัคคีตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจภายในทีมงานได้เป็นอย่างดี

2.7 ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมการนำตนเอง ผู้บริหารควรสร้างค่านิยมที่ดีในองค์การ โดยสร้างสายสัมพันธ์ให้เกิดขึ้น มีความจริงใจ ศรัทธา จนบุคลากรเกิดเป็นความรักผูกพัน และปฏิบัติงานเกิดเป็นวัฒนธรรมที่ดีในองค์การ สอดคล้องกับแนวคิดของ ฟลาเวีย (Flavia, 2004 : p. 2) ได้สรุปภาวะผู้นำเหนือผู้นำมีองค์ประกอบ 7 ด้าน คือ 1) การทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง 2) การแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง 3) กระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง 4) การสร้างรูปแบบความคิดทางบวก 5) การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง 6) การสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน และ 7) การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ด้านการทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง ผู้บริหารควรกระตุ้นบุคลากรให้มีความคิดสร้างสรรค์ มีความมั่นใจในตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่

1.2 ด้านผู้นำแสดงเป็นแบบฉบับที่เป็นผู้นำตนเอง ผู้บริหารควรมีความจริงใจ มีน้ำใจ และรับฟังความคิดเห็นของทุกคน

1.3 ด้านการกระตุ้นให้ผู้ตามตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ผู้บริหารควรกระตุ้นบุคลากรให้มีเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจนและสอดคล้องกับเป้าหมายของหน่วยงาน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ

1.4 ด้านการสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก ผู้บริหารควรกระตุ้นบุคลากรให้มีแนวคิดทางบวก มีสติสามารถควบคุม และแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ได้

1.5 ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยให้รางวัลและคำหนิอย่างสร้างสรรค์ ผู้บริหารควรอำนวยความสะดวกในการทำงาน มีการคำหนิและช่วยเหลืออย่างสร้างสรรค์ และมีการให้รางวัลด้วยความเป็นธรรม

1.6 ด้านการสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยการสร้างคณะทำงาน ผู้บริหารควรให้บุคลากรทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นทีมงานรับผิดชอบในการทำงานขององค์การ

1.7 ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมการนำตนเอง ผู้บริหารควรสร้างค่านิยมที่ดีในองค์การ โดยสร้างสายสัมพันธ์ให้เกิดขึ้น มีความจริงใจ ศรัทธา จนบุคลากรเกิดเป็นความรักผูกพัน และปฏิบัติจนเกิดเป็นวัฒนธรรมที่ดีในองค์การ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอมะนัง จังหวัดตาก ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำในท้องถิ่นอื่น ๆ

2.2 ควรมีการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการพัฒนาศักยภาพภายในองค์การ ด้านการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร และด้านการบริหารความขัดแย้งภายในองค์การ

2.3 ควรวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้บริหาร

2.4 ควรวิจัยเชิงคุณภาพภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้บริหาร

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงมหาดไทย. (2560). ยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2560-2569.

กรุงเทพฯ : กลุ่มงานยุทธศาสตร์และนโยบาย กองยุทธศาสตร์และแผนงาน. สืบค้นจาก <https://www.dla.go.th/visit/statelitics.pdf> (23 ตุลาคม 2567).

กฤติยา มามีชัย. (2562). การศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ข้อมูล. (2567). องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอมะนัง จังหวัดตาก. [ออนไลน์]. จาก : <https://www.namrum.go.th/contact>. สืบค้น เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2567.

- คมกริช นันทะโรจพงศ์. (2562). การให้ความหมายที่มาของความหมาย และกระบวนการเสริมสร้าง
ภาวะผู้นำในตนเองของวัยรุ่นกลุ่มเจนเอเรชั่นซี การวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก. วารสาร
ครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 46(3), 4-15.
- นลธวัช ยุทธวงศ์. (2563). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัด
กำแพงเพชร. ตาก : วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). ฉบับปรับปรุงใหม่ กรุงเทพฯ : บริษัท
สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- พิชญาภา ยืนยาว. (2561). ผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารการศึกษา. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร
ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 เดือน
มกราคม- เมษายน 2561. หน้า 2889-2891. Veridian E-Journal, Silpakorn University.
- พิชัย ล้มเจริญ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำเหนือผู้นำกับพฤติกรรมการบริหารของผู้บริหาร
สถานศึกษาตามความคิดของครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตราชนครินทร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สายใจ ชูฤทธิ์. (2561). การศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สุราษฎร์ธานี :
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20
ปี (พ.ศ. 2561-2580). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการ
ยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-
2564. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุกัญญา สุวรรณดี. (2559). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Flavia, L.E. (2004). Supper leadership : The Impacts and Implications for Public
Education. Retrieved from <http://scholarworks.umass.edu/dissertaions/AAI3118294>.
- Manz, C., & Sims, H.P. (2001). The new super leadership: Leading others to lead
themselves. Sanfrancisco: Berrett-Koehler

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้าง

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

THE DEVELOPMENT OF CHEMISTRY LEARNING MANAGEMENT
TO ENHANCE ANALYSIS THINKING ABILITY BASED ON INQUIRY
INSTRUCTION APPROACH FOR SECONDARY SCHOOL GRADE 4

ปภาอร โคตรภู¹, กรรณิการ์ ทองรักษ์²
Paphaorn Khotraphoo¹, Kannika Thongrux²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ดำเนินการโดยใช้กระบวนการศึกษาและพัฒนา 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ผู้ศึกษาดำเนินการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ ซึ่งกระบวนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 1) ขั้นสร้างความสนใจ นำเข้าสู่บทเรียน ครูนำเสนอสื่อ ตั้งคำถาม กำหนดปัญหา สร้างสถานการณ์ที่น่าสนใจ สร้างความเข้าใจ เกิดการสังเกต การจำแนกรายละเอียด และอยากเรียนรู้ ค้นหาด้วยตนเอง 2) ขั้นแสวงหาความรู้ ผู้เรียนศึกษา แสวงหาคำตอบ และจับใจความสำคัญ ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการสังเกต การลงมือปฏิบัติ เพื่อคิดค้นหาคำตอบ สร้างแนวความคิดที่ได้มาจากประสบการณ์ของผู้เรียนเอง 3) ขั้นอภิปรายและลงข้อสรุปผล ผู้เรียน นำข้อมูลที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หาข้อสรุป ทำความเข้าใจแนวคิดกระบวนการและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงทักษะและความรู้ของตนเอง โดยเชื่อมโยงประสบการณ์ความรู้เดิมและสิ่งที่เรียนรู้เข้าด้วยกันและสามารถประมวลเป็นความรู้ เพื่อถ่ายทอดและสื่อสารไปยังผู้อื่นได้ 4) ขั้นขยายความรู้ ผู้เรียนขยายความเข้าใจของตนเองให้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น นำเสนอความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะและปฏิบัติตามที่ผู้เรียนต้องการ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ กับสถานการณ์อื่นได้ 5) ขั้นประเมินผล ผู้เรียนจะได้รับผลสะท้อนกลับ จากประสบการณ์และความเข้าใจของตนเอง โดยผู้เรียนได้ประเมินความรู้ ความเข้าใจและความสามารถของตนเอง ด้วยกระบวนการต่าง ๆ พร้อม

¹ นักศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

paphaorn.kho@gmail.com 0981454595

² ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

ให้เหตุผล และครูผู้สอนทำการวัดและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้และหาประสิทธิภาพกับนักเรียนจำนวน 3 คน และ 9 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา ความถูกต้องของเนื้อหา และเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม และทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี 1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ แบบประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแบบประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ร้อยละ (Percentage) ขั้นตอนที่ 2 การทดลองและศึกษาผลการใช้การจัดการเรียนรู้วิชาเคมี 1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กับกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 34 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และประเมินความพึงพอใจของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี 1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การทดสอบทีแบบไม่อิสระ (t-test Dependent) ผลการศึกษา พบว่า ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี 1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.70$, S.D. = 0.35) และผลการหาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ มีประสิทธิภาพ 76.93/76.26 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 และผลการทดลองและศึกษาผลการใช้การจัดการเรียนรู้วิชาเคมี 1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 พบว่า มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี 1 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.69$, S.D. = 0.55)

คำสำคัญ : การพัฒนาการจัดการเรียนรู้, โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ, การคิดวิเคราะห์

Abstract

This study aimed to develop the learning management of Chemistry 1 with an emphasis on the inquiry-based learning instruction to enhance analytical thinking skills among Secondary School Grade 4 students. The research was conducted in two steps as follows: Step 1 involved designing and evaluating the effectiveness of the inquiry-based instructional model for Chemistry 1 to meet the criteria of 75/75. The researcher developed a lesson plan incorporating five key steps: 1) Engagement – The teacher introduced the topic using media, questions, and relevant problems to spark interest and stimulate observation and curiosity. 2) Exploration – Students investigated and sought answers through observation and hands-on activities, generating ideas based on personal experience. 3) Explanation – Students discussed and synthesized information, linked prior knowledge with new concepts, and communicated their understanding. 4) Elaboration – Students deepened their comprehension, applied their knowledge in various formats, and practiced skills in new contexts. 5) Evaluation – Students reflected on their understanding, self-assessed their abilities, and received feedback from the teacher. The developed lesson plans were reviewed by 5 experts for content accuracy, language appropriateness, and time management. The plans were then piloted with small groups of 3 and 9 students, followed by a full trial with 30 students to evaluate instructional efficiency. Research tools included evaluation forms for the lesson plan, analytical thinking test alignment, and academic achievement test alignment. Data were analyzed using mean, standard deviation, and percentage. Step 2 involved implementing and evaluating the inquiry-based Chemistry 1 instruction with a purposive sample of 34 students. Tools included tests of analytical thinking ability, academic achievement, and a student satisfaction survey. Data analysis employed percentage, mean, standard deviation, and dependent t-test. Results showed that the instructional plan was rated highly appropriate by experts (Mean = 4.70, S.D. = 0.35). Instructional efficiency met the 75/75 criterion with results of 76.93/76.26. Students' analytical thinking skills and Chemistry 1 achievement significantly improved after instruction at the .05 level. And student satisfaction toward the inquiry-based instruction was at the highest level (Mean = 4.69, S.D. = 0.55).

Keywords: Learning management, Analysis thinking, Inquiry-based learning instruction

บทนำ

โลกและเทคโนโลยีในยุคปัจจุบันได้มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องฝึกฝนให้มนุษย์เกิดทักษะแห่งอนาคตสำหรับคนในยุคดิจิทัล คือ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งที่มนุษย์ต้องมี เพื่อใช้ชีวิตตามเหตุการณ์โลกได้ทัน ไม่ตกยุค รวมถึงการเรียนรู้ในยุคปัจจุบันที่นำกระบวนการทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อมนุษย์มากที่สุด เช่น การรักษาโรคต่าง ๆ ของมนุษย์ ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิทยาศาสตร์เคมี ในเนื้อหาเรื่อง โครงสร้างอะตอมและคุณสมบัติของธาตุ จากนั้นทำการทดลอง สังเคราะห์เป็นตัวยา เพื่อใช้รักษาโรคของมนุษย์จากสารเคมีขึ้นมาให้เพียงพอต่อการรักษา เป็นต้น การเรียนรู้ที่กล่าวมาข้างต้น เป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากการลงมือกระทำที่เรียกว่า การเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติ (Learning by doing) สอดคล้องกับการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ค้นพบความรู้ด้วยตนเอง มากที่สุด เพื่อให้ได้ทั้งกระบวนการและความรู้ จากวิธีการสังเกต การสำรวจตรวจสอบ การทดลอง แล้วนำผลที่ได้มาจัดระบบเป็นหลักการ แนวคิด และองค์ความรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560 : 3) ดังนั้น การจัดการเรียนการสอนที่จะทำให้ผู้เรียนเกิดองค์ความรู้ และเกิดทักษะต่าง ๆ ดังที่กล่าวมาข้างต้นนั้น ครูผู้สอนจึงต้องมีการออกแบบการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ และเป็นไปตามเป้าหมายของโครงการประเมินผลนักเรียนร่วมกับนานาชาติ (Programme for International Student Assessment หรือ PISA) คำนึงถึงการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของเทคโนโลยีใหม่ ๆ จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นกระบวนการในการแก้ปัญหา การคิดวิเคราะห์อย่างมีเหตุผลเป็นขั้นตอน ซึ่งสถาบันส่งเสริม การสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ได้กล่าวว่า ผลการประเมินมีนักเรียนไทยมากกว่าครึ่งของจำนวนนักเรียนไทยทั้งหมดที่มีอายุ 15 ปี ที่มีความสามารถด้านวิทยาศาสตร์ ไม่ถึงระดับ 2 จึงเป็นจุดอ่อนของนักเรียนไทย นักเรียนไทยส่วนใหญ่ไม่สามารถดึงเอาความรู้ด้านเนื้อหาจากชีวิตประจำวันและความรู้ด้านกระบวนการพื้นฐานมาใช้เพื่อบอกถึงคำอธิบายทางวิทยาศาสตร์ ตีความข้อมูล และตั้งปัญหาของเรื่อง เพื่อออกแบบการทดลองอย่างง่ายได้และไม่สามารถใช้ความรู้ทางวิทยาศาสตร์ทั่วไป เพื่อบอกข้อสรุปจากข้อมูลได้ จึงต้องฝึกฝนและส่งเสริมให้นักเรียน มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เพื่อยกระดับผลสัมฤทธิ์ให้สูงขึ้น ซึ่งวิชัย วงษ์ใหญ่และมารุต พัฒนา (2562 : 1) ได้ให้ความหมายของการคิดวิเคราะห์ไว้ว่า การคิดวิเคราะห์เป็นการคิดในลักษณะของ การจำแนกแยกแยะ จัดหมวดหมู่ การสร้างข้อสรุป การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ และการคาดการณ์บนพื้นฐานข้อมูล ดังนั้น การที่ทำให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ ผู้เรียนต้องมีการเรียนรู้ สืบค้นข้อมูล ลงมือปฏิบัติ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ถือว่าเป็นกระบวนการสำคัญในการเรียนรู้

การจัดการเรียนการสอนโดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เป็นการดำเนินการเรียนการสอนโดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม เกิดความคิดและลงมือ เสาะแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาประมวล

หาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเอง โดยที่ผู้สอนช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน เช่น ในด้านการสืบค้นหาแหล่งความรู้ การศึกษาข้อมูล การวิเคราะห์ การสรุปข้อมูล การอภิปรายโต้แย้งทางวิชาการและการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น (ทิตินา แชนมณี, 2564 : 141) การสืบสอบด้วยกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ (scientific inquiry) เป็นกระบวนการที่จำเป็นต่อการแสวงหาและศึกษาข้อความรู้ต่าง ๆ คำถามที่เหมาะสม สามารถนำผู้เรียนไปสู่การค้นพบข้อความรู้ใหม่ ๆ ได้ ซึ่งพฤติกรรมที่เกิดจากผู้เรียนดังกล่าว ควรเกิดขึ้นกับผู้เรียนในสมัยปัจจุบันเป็นอย่างมาก เนื่องจากในยุคปัจจุบันมีความทันสมัยค่อนข้างมาก เห็นความแตกต่างได้อย่างชัดเจน รวมถึงความทันสมัยของเทคโนโลยี ส่งผลต่อการดำเนินชีวิตของผู้เรียนในอนาคต

จากเหตุผลข้างต้น ผู้ศึกษาจึงต้องการพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี 1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยผู้ศึกษาได้ศึกษาและสังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ มี 5 ขั้นตอน ซึ่งเป็นการสอนที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ทดลอง และเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง แล้วนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันอย่างสร้างสรรค์ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของวิทยาศาสตร์ ตามตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อีกทั้งเสริมสร้างให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นในการนำความรู้ไปใช้ในชีวิตจริงต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์หลักเพื่อพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี 1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี 1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75 /75

2. เพื่อทดลองและศึกษาผลการใช้การจัดการเรียนรู้วิชาเคมี 1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ดังนี้

- 2.1 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี 1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ ก่อนเรียนและหลังเรียน

2.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี 1 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี 1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียนและหลังเรียน

2.3 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี 1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์

สมมติฐานการศึกษา

1. การจัดการเรียนรู้วิชาเคมี 1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี 1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี 1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
4. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี 1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ อยู่ในระดับมาก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี 1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผู้ศึกษาได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สาระเคมี ข้อ 1 เข้าใจโครงสร้างอะตอม การจัดเรียงธาตุในตารางธาตุ สมบัติของธาตุ พันธะเคมี และสมบัติของสาร แก๊สและสมบัติของแก๊ส ประเภทและสมบัติของสารประกอบอินทรีย์ และพอลิเมอร์ รวมทั้งการนำความรู้ไปใช้ประโยชน์

2. การจัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ให้ผู้เรียนฝึกคิดหาเหตุผลลงมือปฏิบัติสำรวจตรวจสอบ สร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ กระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม ความคิด และลงมือแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ศึกษาค้นคว้าหาความรู้เพื่อหาคำตอบ สรุปองค์ความรู้ด้วยตนเอง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ ซึ่งจากการวิเคราะห์แนวคิดของนักการศึกษา ผู้ศึกษาได้คัดเลือกขั้นตอนการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี 1

โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อหาขั้นตอนที่มีความถี่ในการสอดคล้องกัน และมีคะแนนตั้งแต่ร้อยละ 50 ขึ้นไป มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นสร้างความสนใจ 2) ขั้นแสวงหาความรู้ 3) ขั้นอภิปรายและลงข้อสรุปผล 4) ขั้นขยายความรู้ และ 5) ขั้นประเมินผล

3. การหาประสิทธิภาพ จะพิจารณาจากคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้จากการทำกิจกรรมหรือใบงานระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนรู้ คะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผู้ศึกษาได้สร้างขึ้น โดยการเปรียบเทียบความสามารถหรือพัฒนาการของนักเรียน ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน

4. การคิดวิเคราะห์ คือ ความสามารถในการจำแนก แยกแยะข้อมูล และเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของข้อมูลด้วยเหตุและผล ซึ่งมีตั้งแต่สองสิ่งขึ้นไป อีกทั้ง สามารถประเมิน วิเคราะห์ เปรียบเทียบและตัดสินใจของข้อมูลนั้น ๆ ได้ ซึ่งมีขั้นตอนการคิดวิเคราะห์ 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) การจำแนก 2) การจัดหมวดหมู่ 3) การเชื่อมโยง 4) การสรุปความ และ 5) การทำนาย

5. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้แก่ คะแนนผลการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี 1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ที่เกิดจากการกระทำของนักเรียนและการจัดการเรียนรู้ของครู จนนักเรียนเกิดการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ คุณลักษณะและพัฒนาความสามารถของบุคคล ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนในทางที่ดีขึ้น ซึ่งสามารถสังเกต วัดและทดสอบได้ โดยอาศัยเครื่องมือในการวัดผลหลังจากการเรียนรู้ ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6. ความพึงพอใจ เป็นความรู้สึกของนักเรียนที่แสดงความรู้สึกนั้นออกมาในรูปของพฤติกรรม ซึ่งจะเริ่มต้นจากการรับรู้ นำไปสู่ความสนใจในสิ่งที่รับรู้อย่างต่อเนื่อง จนเกิดความรู้สึกอย่างเต็มใจเกิดความพึงพอใจ การวัดความพึงพอใจนั้นทำให้ทราบถึงความสำคัญของความพึงพอใจ ความชอบและการยอมรับของผู้เรียน เมื่อผู้เรียนมีทัศนคติที่ดี ย่อมส่งผลไปถึงการเรียนรู้ที่ดีที่จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและเป็นประโยชน์อย่างมากต่อการจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน

วิธีดำเนินการ

การศึกษาในครั้งนี้ดำเนินการตามลักษณะของกระบวนการศึกษาและพัฒนา (Research and Development) ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี 1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1.1 ผู้เชี่ยวชาญ ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ

1.2 นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 42 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (One to One Testing) จำนวน 3 คน และ 2) การทดลองแบบกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) จำนวน 9 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของภาษา ความถูกต้องของเนื้อหา และเวลาที่ใช้จัดกิจกรรม 3) การทดลองภาคสนาม (Large Group Testing) จำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพ E1/E2 ตามเกณฑ์ 75/75

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี 1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

2.2 แบบประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี 1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ

2.3 แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้องกับข้อคำถาม

2.4 แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี 1 เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัด

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 นำแบบประเมินที่ผ่านการลงความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มาทำการวิเคราะห์ โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) มีค่าตั้งแต่ระดับ 3.50 ขึ้นไปและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ไม่เกิน 1.00 จึงจะถือว่ามีความเหมาะสม

3.2 นำคะแนนจากใบงานชุดกิจกรรมและคะแนนหลังเรียนมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และ E1/E2

3.3 นำคะแนนจากแบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปนำไปใช้ในการศึกษา

3.4 นำคะแนนจากแบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี 1 ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อแล้วคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปนำไปใช้ในการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองและศึกษาผลการใช้การจัดการเรียนรู้วิชาเคมี 1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนโกสุมพิทยากร อำเภอโกสุมพินคร จังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากำแพงเพชร ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 34 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีลักษณะเป็นแบบทดสอบอัตนัยและปรนัยเลือกตอบ ตามขั้นตอนการคิดวิเคราะห์ 5 ขั้นตอน ได้แก่ 1) การจำแนก 2) การจัดหมวดหมู่ 3) การเชื่อมโยง 4) การสรุปความ และ 5) การทำนาย

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี1 หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง อะตอมและตารางธาตุ มีลักษณะเป็นแบบทดสอบปรนัยเลือกตอบ ตามระดับพฤติกรรมในด้านพุทธิพิสัยเป็น 6 ระดับตามแนวคิดของบลูม (Bloom, 1956) ได้แก่ ความรู้ความจำ ความเข้าใจ การนำไปใช้ การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการประเมินค่า

2.3 แบบประเมินความพึงพอใจการจัดการเรียนรู้ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้ศึกษาทำการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี1

3.2 ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น จำนวน 5 แผน ในช่วงเรียนวิชา เคมี1 สัปดาห์ละ 3 ชั่วโมง รวม 6 สัปดาห์ เวลาจัดกิจกรรม 16 ชั่วโมง เก็บคะแนนระหว่างเรียน จากใบงานชุดกิจกรรม จำนวน 5 แผน

3.3 หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้ศึกษาทำการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี1 ซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง

3.4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี1 ระหว่างก่อนและหลังการเรียน โดยใช้สถิติ t – test dependent

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ (Percentage) หาความตรงเชิงเนื้อหาจากสูตร (IOC) หาค่าความยากง่ายของข้อสอบ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างก่อนและหลังทดลอง โดยใช้สถิติ t – test dependent

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 มีผลวิเคราะห์ 2 ส่วน ดังนี้

1.1 ผลการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนการสอน สื่อการสอนและการวัดและประเมินผล โดยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ 5 ขั้นตอน มีรายละเอียดดังนี้ 1) ขั้นสร้างความสนใจ นำเข้าสู่บทเรียน ครูนำเสนอสื่อ ตั้งคำถาม กำหนดปัญหา สร้างสถานการณ์ที่น่าสนใจ สร้างความเข้าใจ เกิดการสังเกต การจำแนกรายละเอียด และอยากเรียนรู้ค้นหาด้วยตนเอง 2) ขั้นแสวงหาความรู้ ผู้เรียนศึกษา แสวงหาคำตอบ และจับใจความสำคัญ ผู้เรียน ได้ใช้ทักษะการสังเกต การลงมือปฏิบัติ เพื่อคิดค้นหาคำตอบ สร้างแนวความคิดที่ได้มาจากประสบการณ์ของผู้เรียนเอง 3) ขั้นอภิปรายและลงข้อสรุปผล ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หาข้อสรุป ทำความเข้าใจแนวคิดกระบวนการและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงทักษะและความรู้ของตนเอง โดยเชื่อมโยงประสบการณ์ความรู้เดิมและสิ่งที่เรียนรู้เข้าด้วยกัน และสามารถประมวลเป็นความรู้ เพื่อถ่ายทอดและสื่อสารไปยังผู้อื่นได้ 4) ขั้นขยายความรู้ ผู้เรียนขยายความเข้าใจของตนเองให้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้น นำเสนอความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะและปฏิบัติตามที่ผู้เรียนต้องการ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์อื่นได้ 5) ขั้นประเมินผล ผู้เรียนจะได้รับผลสะท้อนกลับ จากประสบการณ์และความเข้าใจของตนเองโดยผู้เรียนได้ประเมินความรู้ ความเข้าใจและความสามารถของตนเอง ด้วยกระบวนการต่าง ๆ พร้อมให้เหตุผล และครูผู้สอนทำการวัดและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้ 1.2 ผลการหาประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 1) ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของแผนจัดการเรียนรู้วิชาเคมี1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.70$, $S.D. = 0.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีเหมาะสมในระดับมากที่สุด มี 19 รายการ ส่วนรายการที่เหลือทั้งหมดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการหาประสิทธิภาพของภาพแผนการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ 75/75 กับนักเรียน 3 กลุ่ม คือ การทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง 1:1 จำนวน 3 คน ทดลองกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) จำนวน 9 คน

และทดลองภาคสนาม (Filed Testing) จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ โดยนำคะแนนที่ได้จากใบงานชุดกิจกรรม (E_1) และจากการทดสอบหลังเรียน (E_2) หาค่าร้อยละ (Percentage) พบว่า มีประสิทธิภาพ 76.93/76.26 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75

2. ผลการทดลองและศึกษาผลการใช้การจัดการเรียนรู้วิชาเคมี1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 เป็นผลมาจากการนำแผนการจัดการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นโดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/1 โรงเรียนโกสุมพิทยวิทยา ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 34 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (purposive sampling) ซึ่งปรากฏผล ดังนี้ (1) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.69 , S.D. = 0.55)

อภิปรายผล

1. ด้านการจัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่พัฒนาขึ้นดำเนินการ โดยวิเคราะห์แนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ทิศนา ขัมมณี (2564) ที่ได้เสนอแนวคิดการจัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ ดำเนินการเรียนการสอน โดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม เกิดความคิดและลงมือ เสาะแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบหรือข้อสรุป ด้วยตนเอง โดยที่ผู้สอนช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน เช่น ในด้านการสืบค้นหาแหล่งความรู้ การศึกษาข้อมูล การวิเคราะห์ การสรุปข้อมูล การอภิปรายโต้แย้งทางวิชาการและการทำงานร่วมกับผู้อื่น เป็นต้น นำมาเป็นกรอบในการกำหนดหลักการวัตถุประสงค์ เนื้อหา กระบวนการจัดการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล และนำเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้มาเป็นกรอบในการกำหนดกิจกรรมและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x}$ = 4.70, S.D. = 0.35) ผลการหาประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้เกณฑ์

ประสิทธิภาพ 75/75 กับนักเรียน 3 กลุ่ม คือ การทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง 1:1 จำนวน 3 คน ทดลองกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) จำนวน 9 คน และทดลองภาคสนาม (Filed Testing) จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลการหาประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้โดยนำคะแนนที่ได้จากการทำใบงานชุดกิจกรรม (E₁) และจากการทดสอบหลังเรียน (E₂) หาค่าร้อยละ (Percentage) พบว่า มีประสิทธิภาพ 76.93/76.26 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 เนื่องจากการจัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แผนการจัดการเรียนรู้ได้ผ่านกระบวนการขั้นตอนในการจัดทำอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนในการสร้างแผนการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี 1 มีวิธีการที่เหมาะสมและแผนการจัดการเรียนรู้ได้นำไปทดลองใช้ เพื่อหาคุณภาพและประสิทธิภาพ และได้ปรับปรุงแก้ไขแผนการจัดการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพก่อนนำไปสอนจริง ซึ่งในขั้นตอนการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ นั้น ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามขั้นตอนต่าง ๆ โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้นสร้างความสนใจ 2) ขั้นแสวงหาความรู้ 3) ขั้นอภิปรายและลงข้อสรุปผล 4) ขั้นขยายความรู้ และ 5) ขั้นประเมินผล

2. ด้านผลการทดลองและศึกษาผลการใช้การจัดการเรียนรู้วิชาเคมี 1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเคมี 1 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี 1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{x} = 4.69$, S.D. = 0.55) เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้วิชาเคมี 1 โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ 5 ขั้นตอน เพื่อให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง มีลงมือปฏิบัติ ใบกิจกรรม ใบงานชุดกิจกรรม รวมถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างเพื่อน สรุปองค์ความรู้ด้วยตัวเองและสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

1. การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในแต่ละขั้นตอนในการทำกิจกรรมนั้น ครูควรกำหนดเวลาให้เหมาะสมกับการทำกิจกรรม เพื่อให้นักเรียนได้สืบค้นข้อมูล สรุปข้อมูลได้ครบถ้วน

2. ผู้สอนที่นำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้กับรายวิชาอื่น ควรศึกษารายละเอียดกระบวนการสืบสอบ ขั้นตอนการจัดกิจกรรมให้เข้าใจ สามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหาได้ตามความเหมาะสมสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้ตามศาสตร์รายวิชานั้น ๆ
3. ควรมีการวัดผลประเมินผลโดยใช้วิธีการที่หลากหลาย เช่น ชิ้นงาน การลงมือปฏิบัติ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ.2560)**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ทิตินา แคมมณี. (2560). **ศาสตร์การสอนองค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตินา แคมมณี. (2562). **ศาสตร์การสอน**. (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทิตินา แคมมณี. (2564). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ**. (พิมพ์ครั้งที่ 25). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิชัย วงษ์ใหญ่ และมารุต พัฒนา. (2562). **การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นวัตกรรมหลักสูตรและการเรียนรู้.
- Bloom, B. S. (1976). **Human characteristics and school learning**. New York : McGraw-Hill.

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E

เรื่องไฟฟ้าน่ารู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

The Development of a Science Learning Activity Package Based on the 5E Inquiry-Based Learning Model on 'Fascinating Electricity' to Enhance the Learning Achievement of Grade 6 Students

กมลชนก ปลื้มบุญ¹, กรรณิการ์ ทองรักษ์²

Kamonchanok Plumbun, Kannika Thongrux

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 วิธีดำเนินการโดยใช้กระบวนการศึกษาและพัฒนา 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้าน่ารู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ผู้ศึกษาดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และแผนการจัดการเรียนรู้ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้าน่ารู้ ประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอนดังนี้ 1) ขั้นสร้างความสนใจ (engagement) 2) ขั้นสำรวจและค้นหา (exploration) 3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (explanation) 4) ขั้นขยายความรู้ (elaboration) 5) ขั้นประเมิน (evaluation) ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้าน่ารู้ และหาประสิทธิภาพแบบ 1:1 กับนักเรียนจำนวน 3 คน และ 9 คน เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของภาษา เวลาในการจัดกิจกรรม และทดลองใช้กับนักเรียน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา แบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้าน่ารู้ และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ร้อยละ (Percentage) ขั้นตอนที่ 2 การทดลองและศึกษาผลการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้าน่ารู้ กับกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 39 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) การทดสอบที่แบบไม่อิสระ (t-test Dependent) และประเมินความพึงพอใจ

¹ นักศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Kamonchanokplumbun@gmail.com 081-1365243

² ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

ของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ด้วย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้าน่ารู้ สำหรับนักเรียนเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบ ประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการศึกษาพบว่า 1. การสร้างและหา ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้าน่ารู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีความเหมาะสมอยู่ใน ระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.37) ประสิทธิภาพแผนการจัดการเรียนรู้ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้าน่ารู้ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.75$, S.D. = 0.17) และผลการหา ประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้าน่ารู้ มีประสิทธิภาพ 76.23/88.76 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 2. การทดลองและศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้าน่ารู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 2.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการ เรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้าน่ารู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2.2 พึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการ เรียนรู้ วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่องไฟฟ้าน่ารู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 มีความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.42)

คำสำคัญ : การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ,การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5E

Abstract

The Development of a Science Learning Activity Package Based on the 5E Inquiry-Based Learning Model on 'Fascinating Electricity' to Enhance the Learning Achievement of Grade 6 Students. The research was conducted in two Step. Step 1 involved the development and evaluation of the effectiveness of science learning activity packages based on the 5E inquiry process on the topic Interesting Electricity. The goal was to meet the 75/75 effectiveness criterion. The researcher designed the activity packages and had them evaluated for appropriateness by five experts. The effectiveness was tested in a 1:1 setting with three and nine students to assess language clarity, time allocation, and activity implementation, followed by a trial with 30 students. Tools used included an appropriateness assessment form for the activity

packages and a learning achievement test. Data were analyzed using mean, standard deviation, and percentage. Step 2 focused on implementation and evaluation of the science learning activity packages with a purposive sample group of 39 students. Data were analyzed using mean, standard deviation, dependent t-test, and a satisfaction survey on the students' experience with the learning packages. Tools included a student satisfaction evaluation form. Data were analyzed using mean and standard deviation. The results of the research were as follows :

1. The development and efficiency evaluation of the science learning activity package based on the 5E inquiry-based learning model on the topic Interesting Electricity to enhance the learning achievement of Grade 6 students was found to be highly appropriate ($\bar{x} = 4.68$, S.D. = 0.37). The instructional plans based on the 5E model were also rated as highly appropriate ($\bar{x} = 4.75$, S.D. = 0.17). The efficiency of the learning activity package was measured at 76.23/88.76, which met the predetermined criterion of 75/75.

2. The implementation and study of the science learning activity package on the topic Interesting Electricity to enhance the learning achievement of Grade 6 students revealed the following results:

2.1 The post-test learning achievement scores of Grade 6 students in science were significantly higher than their pre-test scores at the .05 level of statistical significance.

2.2 The students expressed the highest level of satisfaction with the learning activities ($\bar{x} = 4.78$, S.D. = 0.42).

Keywords: Learning management, Analysis thinking, Inquiry-based learning instruction

บทนำ

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวันและสังคมโลกยุคปัจจุบันและอนาคต เพราะเกี่ยวข้องกับทุกอาชีพและกิจกรรมต่าง ๆ ในชีวิตมนุษย์ อีกทั้งเป็นพื้นฐานสำคัญของการสร้างสรรค์เทคโนโลยีและนวัตกรรม วิทยาศาสตร์ยังส่งเสริมการพัฒนาทักษะการคิด เช่น การคิดเชิงเหตุผล คิดวิเคราะห์ คิดสร้างสรรค์ รวมถึงการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ และการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล สื่อสารข้อมูล และสารสนเทศ เพื่อการตัดสินใจอย่างมีหลักฐานที่ตรวจสอบได้ ซึ่งถือเป็นคุณลักษณะ

ของสังคมฐานความรู้ (knowledge-based society) ดังนั้นจึงจำเป็นที่ทุกคนจะต้องมีความรู้ความเข้าใจด้านวิทยาศาสตร์ เพื่อสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีเหตุผล มีจริยธรรม และสามารถใช้ความรู้เพื่อประโยชน์ต่อตนเองและสังคม ในการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์นั้น แนวทางที่มีประสิทธิภาพคือการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry-Based Learning) ซึ่งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการค้นคว้าและเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยใช้วิธีคิดและกระบวนการแบบนักวิทยาศาสตร์ การเรียนรู้แบบนี้เน้นให้ผู้เรียนใช้กระบวนการสำรวจ ตรวจสอบ และรวบรวมข้อมูลเพื่อตอบคำถามหรืออธิบายปรากฏการณ์ต่าง ๆ ส่งผลให้เกิดความเข้าใจในหลักการทางวิทยาศาสตร์อย่างแท้จริง กระบวนการนี้ช่วยให้ผู้เรียนได้ทำความเข้าใจของการสอนแบบนี้ว่าเป็นการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้สังเกต สงสัย ค้นหา และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง โดยครูทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกและให้คำแนะนำแนวทางหนึ่งที่น่าสนใจเพื่อพัฒนาการเรียนรู้แบบสืบเสาะ คือ กระบวนการเรียนรู้ 5E ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การกระตุ้นความสนใจ (Engage), การสำรวจและลงมือปฏิบัติ (Explore), การอธิบาย (Explain), การขยายความรู้ (Elaborate) และการประเมินผล (Evaluate) กระบวนการนี้ช่วยพัฒนาความคิดวิเคราะห์และส่งเสริมให้ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลผลการทดสอบระดับชาติ (O-NET) ของนักเรียนชั้น ป.6 โรงเรียนผาผึ้งวิทยาคม ในช่วงปีการศึกษา 2564–2566 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำกว่าร้อยละ 50 โดยเฉพาะในสาระวิทยาศาสตร์กายภาพ มาตรฐาน 2.3 ซึ่งมีเนื้อหากว้าง ต้องอาศัยความเข้าใจ และทักษะการประยุกต์ใช้ ซึ่งการสอนที่ผ่านมาเน้นการบรรยาย ไม่เน้นการลงมือปฏิบัติจริง จึงไม่ส่งเสริมการเข้าใจอย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน เช่น แรงจูงใจไม่สัมพันธ์และเจตคติต่อวิทยาศาสตร์ ก็มีผลต่อผลการเรียน โดยนักเรียนที่มีแรงจูงใจและเจตคติที่ดี มักมีผลการเรียนที่ดีกว่า ปัญหาที่พบในโรงเรียนห่างไกล เช่น โรงเรียนผาผึ้งวิทยาคม คือ การขาดแคลนสื่อ อุปกรณ์ และชุดทดลอง ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติไม่สามารถดำเนินการได้อย่างเต็มที่ โดยเฉพาะในเรื่องที่ซับซ้อน เช่น ไฟฟ้า เพื่อตอบสนองต่อปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาจึงได้พัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง “ไฟฟ้าน่ารู้” ตามกระบวนการ 5E ซึ่งมีองค์ประกอบที่ชัดเจน เช่น คำชี้แจง แผนการจัดการเรียนรู้ แบบทดสอบ ใบกิจกรรม ใบความรู้ และแบบประเมิน เพื่อใช้ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน โดยให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามความสนใจของตนเอง ด้วยการสนับสนุนจากครู ชุดกิจกรรมนี้ช่วยส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา และการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองอย่างมีระบบ ซึ่งคาดว่าจะช่วยพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนให้ดีขึ้น สอดคล้องกับจุดประสงค์ที่กำหนด สุชาติ พงษ์เกษม (2566) ระบุว่าชุดกิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ด้วยตนเอง และส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์ การสังเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างมีระบบ สำหรับงานวิจัยนี้ ผู้ศึกษากำหนดองค์ประกอบของชุดกิจกรรมไว้ 9 ส่วน ได้แก่ คำชี้แจงสำหรับชุดกิจกรรม ครู และนักเรียน มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัด แผนการจัดการเรียนรู้

ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E แบบทดสอบก่อนเรียน ใบความรู้ ใบกิจกรรม ใบงาน แบบทดสอบก่อน/หลังเรียน และเฉลย เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามศักยภาพ โดยมีครูคอยให้คำปรึกษาและส่งเสริมจนบรรลุตามเป้าหมายที่วางไว้

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ไฟฟ้า น้ำรู้ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนผาผึ้งวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

2. เพื่อทดลองและศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ไฟฟ้า น้ำรู้ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนผาผึ้งวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ดังนี้

2.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ไฟฟ้า น้ำรู้ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียน

2.2 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ไฟฟ้า น้ำรู้ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

สมมติฐานในการศึกษา

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ไฟฟ้า น้ำรู้ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75

2. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ไฟฟ้า น้ำรู้ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง ไฟฟ้า น้ำรู้ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

วิธีดำเนินการ

การศึกษาในครั้งนี้ดำเนินการตามลักษณะของกระบวนการศึกษาและพัฒนา (Research and Development) ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้านำรู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ให้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1.1 ผู้เชี่ยวชาญ ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ

1.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 42 คน ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดการเรียนรู้โดยเน้นกระบวนการสืบสอบ แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (One to One Testing) จำนวน 3 คน และ 2) การทดลองแบบกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) จำนวน 9 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของภาษา ความถูกต้องของเนื้อหา และเวลาที่ใช้จัดกิจกรรม 3) การทดลองภาคสนาม (Large Group Testing) จำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพ E1/E2 ตามเกณฑ์ 75/75

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้านำรู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.2 แบบประเมินชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้านำรู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.3 แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้านำรู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัด

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 นำผลการประเมินชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้านำรู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ตรวจสอบความสอดคล้อง และความเหมาะสมของกิจกรรม โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในแต่ละด้านแล้วแปลผลของค่าเฉลี่ยให้เป็นระดับความเหมาะสม เกณฑ์การพิจารณาคุณภาพ ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00	หมายถึง มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49	หมายถึง มีระดับความเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49	หมายถึง มีระดับความเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49	หมายถึง มีระดับความเหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49	หมายถึง มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด

3.2 การหาประสิทธิภาพของการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้านำรู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์จากสูตร E_1/E_2 ดำเนินการดังต่อไปนี้

3.2.1 หาค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนที่ปฏิบัติระหว่างเรียนด้วยการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้านำรู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในแต่ละเรื่อง (E_1)

3.2.2 หาค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนเมื่อ สิ้นสุดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้านำรู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในแต่ละเรื่อง (E_2)

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองและศึกษาผลการใช้การจัดการเรียนรู้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้านำรู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนผาผึ้งวิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 39 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่อง ไฟฟ้านำรู้

2.2 แบบความพึงพอใจการจัดการเรียนการสอนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่อง ไฟฟ้านำรู้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้ศึกษาทำการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) ด้วยแบบทดสอบแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้านำรู้

3.2 ดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น จำนวน 5 แผน ในชั่วโมงเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 10 สัปดาห์ เวลาจัดกิจกรรม 20 ชั่วโมง เก็บคะแนนระหว่างเรียนจากใบงานของชุดกิจกรรม เรื่อง การต่อวงจรไฟฟ้าอย่างง่าย ตัวนำไฟฟ้าและฉนวนไฟฟ้า การต่อเซลล์ไฟฟ้า การต่อหลอดไฟฟ้า การใช้ไฟฟ้าอย่างปลอดภัย จากชุดกิจกรรม จำนวน 5 แผน

3.3 หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้ศึกษาทำการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง

มีลักษณะเป็นข้อสอบแบบปรนัย จำนวน 50 ข้อ แบบ 4 ตัวเลือก ซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง

3.4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้านำรู้ ระหว่างก่อนและหลังการเรียนรู้ โดยใช้สถิติ t – test dependent

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ (Percentage) หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากสูตร (IOC) หาค่าความยากง่ายของข้อสอบ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างก่อนและหลังทดลองโดยใช้สถิติ t – test dependent

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้านำรู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 นำเสนอผลวิเคราะห์ 2 ส่วน ดังนี้

1. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้านำรู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 5 ชุดพร้อมแผนการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E ได้แก่ การต่อวงจรไฟฟ้าอย่างง่าย, ตัวนำไฟฟ้าและฉนวนไฟฟ้า, การต่อเซลล์ไฟฟ้า, การต่อหลอดไฟฟ้า และ การใช้ไฟฟ้าอย่างปลอดภัย ตรวจสอบโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่ามีค่าเฉลี่ยตั้งแต่ 3.60 – 5.00 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมีค่าตั้งแต่ 0.00 - 0.54

2. ผลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้านำรู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ประสิทธิภาพ E_1/E_2 เท่ากับ 76.23/88.76 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองและศึกษาผลการใช้การจัดการเรียนรู้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้านำรู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โดยนำเสนอผลวิเคราะห์ 2 ส่วน ดังนี้

2.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้านำรู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า

ค่าเฉลี่ยของคะแนนวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังเรียนมีค่าสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	39	50	13.61	1.15	29.35*
หลังเรียน	39	50	44.51	0.86	

2.2 ผลความพึงพอใจของนักเรียนที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้

วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้านำรู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด

อภิปรายผล

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้านำรู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผู้ศึกษาแบ่งการรายงานผล 2 ขั้นตอน ขั้นตอนที่ 1 ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้านำรู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ขั้นตอนที่ 2 การทดลองและศึกษาผลการใช้การจัดการเรียนรู้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้านำรู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการศึกษาสามารถอภิปรายจากข้อค้นพบ ดังนี้

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้านำรู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้านำรู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นพบว่า ภาพโดยรวมทั้งหมดมีความเหมาะสม อยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 76.23/88.76 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ผ่านกระบวนการ ขั้นตอนในการจัดทำอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรม มีวิธีการที่เหมาะสม และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ได้นำไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพและประสิทธิภาพ และได้ปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพก่อนนำไปสอนจริง ซึ่งในขั้นตอนการออกแบบนั้นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ได้จัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E ตามขั้นตอนต่าง ๆ โดยประยุกต์ใช้กระบวนการเรียนรู้ 5E ซึ่งประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ การกระตุ้นความสนใจ (Engage), การสำรวจและลงมือปฏิบัติ (Explore), การอธิบาย (Explain), การขยายความรู้ (Elaborate) และการประเมินผล (Evaluate) สอดคล้องกับงานวิจัยของ แวชาภิยะห์ วานี (2566 : 70-71) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่

เน้นกิจกรรมการลงมือปฏิบัติจริงโดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์เรื่อง ปริมาณสารสัมพันธ์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมการลงมือปฏิบัติจริง โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) เรื่อง ปริมาณสารสัมพันธ์ มีความเหมาะสมในระดับมาก และมีประสิทธิภาพ 76.70/75.20 เป็นไปตามเกณฑ์ 70/70 และงานวิจัยของสมุล พงสาวกุล (2552 :72) ที่ได้ศึกษาวิจัย ผลการใช้ชุดกิจกรรมแบบศูนย์การเรียนในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ตามแนวคิดของโพลยาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมแบบศูนย์การเรียนในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ตามแนวคิดของโพลยา มีประสิทธิภาพ 76.15/75.11 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ อนิวรรต ภูครองหิน (2563) ที่พบว่าผลการจัดการเรียนรู้ด้วย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่องพลังงานไฟฟ้า วิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่าประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่องพลังงานไฟฟ้า สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีค่าเท่ากับ 82.07/85.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

2. ผลการทดลองและศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้านำรู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

2.1 ผลการเปรียบเทียบเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้านำรู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 44.51 และคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 13.61 ซึ่งมีความแตกต่างกันมาก ทั้งนี้เพราะว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่องไฟฟ้านำรู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สอดคล้องกับงานวิจัยของ อนิวรรต ภูครองหิน (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่องพลังงานไฟฟ้า วิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่องพลังงานไฟฟ้า กลุ่มตัวอย่างในงานวิจัย เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 33 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ และแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่องพลังงานไฟฟ้าพบว่า นักเรียนที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ฟาอิชะ อาลี (2560) ที่พบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

วิทยาศาสตร์ แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง ไฟฟ้ารู้ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยหลังเรียนในด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีผลต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่อง ไฟฟ้ารู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า อยู่ในระดับความพึงพอใจที่สุด ($\bar{X} = 4.78$, S.D. = 0.42) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งนี้อาจเป็น เพราะชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E เรื่อง ไฟฟ้ารู้ เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 มีเนื้อหาที่นำมาให้นักเรียนอ่านในแต่ละเรื่องมีประโยชน์ต่อนักเรียน และนักเรียนพอใจกับผลงานของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ชงชัย หวลถึง (2563) ได้ศึกษาการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) รายวิชาสุขศึกษา เรื่อง การเจริญเติบโตและการพัฒนาการของวัยรุ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 การศึกษามีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1/1 ของโรงเรียนเทศบาล ๒ วัดโพธิ์ สังกัดเทศบาลตำบลบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ที่กำลังศึกษาในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2562 จำนวน 30 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) จำนวน 6 ชุด 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การเจริญเติบโตและการพัฒนาการของวัยรุ่น จำนวน 30 ข้อ และ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ จำนวน 10 ข้อ แบบแผนการทดลองเป็นแบบ One Group Pretest-Posttest Design วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าสถิติ คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และสถิติทดสอบทีแบบไม่อิสระต่อกัน (T-test for Dependent Samples) ผลการวิจัยพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.87$, S.D. = 0.31)

ข้อเสนอแนะ

1. ในการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E ในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ควรคำนึงถึงเนื้อหาที่ต้องการจัดการเรียนรู้ให้มีเนื้อหาสอดคล้องกับเวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนการสอน

2. ควรนำแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามกระบวนการสืบเสาะ 5E ไปใช้ต่อเนื่องกับนักเรียนกลุ่มเดิม หรือกลุ่มอื่น เพื่อให้นักเรียนมีพัฒนาการทางวิทยาศาสตร์ด้านอื่นมากยิ่งขึ้น

3. ควรมีการศึกษาการประยุกต์ใช้การจัดการเรียนรู้ โดยประยุกต์ใช้กระบวนการสืบเสาะ 5E ใน วิชาวิทยาศาสตร์ในระดับชั้นอื่น และในรายวิชาอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2547). การสอนแบบสืบเสาะหาความรู้ 5E สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

ธงชัย หวลถึง. (2563). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้แบบวัฏจักรการเรียนรู้ 5 ขั้น (5E) รายวิชาสุขศึกษา เรื่อง การเจริญเติบโตและพัฒนาการของวัยรุ่น กลุ่มสาระการเรียนรู้ สุขศึกษาและพลศึกษา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วารสารศึกษาศาสตร์ ปีที่ 7 ฉบับที่ 2

พาอีชะ อาลี. (2560). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง พืชพันธุ์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วารสารวิจัยการศึกษา.

แวชาเกียะห์ วานิ. (2566). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นกิจกรรมการลงมือปฏิบัติจริง โดยใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น (5E) เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์เรื่อง ปริมาณสารสัมพันธ์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการสอนวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา

สุชาดา พงษ์เกษม. (2566). การใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ในวิชาคณิตศาสตร์. วารสารการศึกษาวิจัย

อนิวรรณ ภูครองหิน. (2563). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามกระบวนการสืบเสาะหาความรู้ (5E) เรื่อง พลังงานไฟฟ้า วิชาวิทยาศาสตร์ สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. บทความวิจัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการ
เรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

THE DEVELOPMENT OF THAI LANGUAGE LEARNING ACTIVITY PACKAGES ON
FINAL CONSONANT CLUSTERS THROUGH INQUIRY-BASED LEARNING
PROCESS TO ENHANCE READING AND WRITING SKILLS FOR GRADE 3 STUDENTS

เมทินี จันน้อย¹, กรรณิการ์ ทองรักษ์²
Metinee Jannoy Kannika Thongrak

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ดำเนินการโดยใช้กระบวนการศึกษาและพัฒนา 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 ผู้ศึกษาดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ มี 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นสร้างความสนใจ (Engagement) กระตุ้นความสนใจและเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมของผู้เรียน 2) ขั้นสำรวจและค้นหา (Exploration) ผู้เรียนมีโอกาสมือปฏิบัติหรือค้นหาข้อมูลด้วยตนเอง 3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explanation) ผู้เรียนอธิบายสิ่งที่ได้เรียนรู้ และครูเพิ่มเติมแนวคิดที่ถูกต้องทางวิชาการ 4) ขั้นขยายความรู้ (Elaboration) ผู้เรียนประยุกต์ความรู้ที่ได้ไปสู่สถานการณ์ใหม่ และ 5) ขั้นประเมิน (Evaluation) ประเมินความรู้ความเข้าใจ และทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียน นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และหาประสิทธิภาพ กับนักเรียนจำนวน 3 คน และ 9 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และเวลาในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย และทดลองใช้กับนักเรียน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับ

¹ นักศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Matineejannoi@gmail.com 0987575153

² ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แบบประเมินความเหมาะสมชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง มาตรการตัวสะกด แบบประเมินความสอดคล้องของข้อสอบก่อนเรียนและหลังเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าความตรงเชิงเนื้อหาจากสูตร (IOC) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ร้อยละ (Percentage) ขั้นตอนที่ 2 การทดลองและศึกษาผลการใช้การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตรการตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กับกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบวัดความสามารถในการอ่าน แบบวัดความสามารถในการเขียน แบบประเมินความพึงพอใจ ของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการศึกษา พบว่า ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของชุดกิจกรรม การเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตรการตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.28$, S.D.= 0.71) และผลการหาประสิทธิภาพของประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 85.27/84.67 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 และผลการทดลองและศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตรการตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า มีความสามารถในการอ่าน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสามารถในการเขียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.79$, S.D.=0.44)

คำสำคัญ : การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย, กระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ, ความสามารถในการอ่านและการเขียน

Abstract

This study aimed to develop a Thai language learning activity package on final consonant clusters through an inquiry-based learning process to enhance the reading and writing abilities of Grade 3 students. The research was conducted in two steps as follows: Step 1 involved the development and evaluation of the efficiency of the Thai learning activity package on final consonant clusters through an inquiry-based learning approach to enhance reading and writing abilities, targeting an efficiency criterion of

80/80. The researcher created developed based on the 5 steps of the inquiry-based learning process: Step 1 Engagement – Stimulating learners’ interest and connecting new content to their prior experiences. Step 2 Exploration – Providing opportunities for learners to engage in hands-on activities or independently seek out information. Step 3 Explanation – Allowing learners to articulate their understanding, while the teacher supplements with accurate academic concepts. Step 4 Elaboration – Encouraging learners to apply the acquired knowledge to new or real-life situations. and Step 5 Evaluation – Assessing learners’ understanding, knowledge, and various skills. And submitted them to 5 experts to assess their appropriateness of the learning activity package. The efficacy of the activity packages was then tested with 3 and 9 students to verify language clarity, content accuracy, and time allocation. A full trial was conducted with 30 students to evaluate efficiency. The instruments used in this phase included: an The developed learning activity package, an evaluation form for the appropriateness of the package, a test content validity assessment form (pre- and post-test), Data were analyzed using mean, Index of Item-Objective Congruence (IOC), standard deviation, and percentage. Step 2 involved the implementation and investigation of the effects of the learning activity package on students’ reading and writing abilities. A simple random sampling technique was used to select 30 Grade 3 students as the sample group. Data were analyzed using mean, standard deviation, and dependent t-test. Students’ satisfaction with the learning activities was also assessed. The instruments used included: a reading ability test, a writing ability test, and a student satisfaction questionnaire. Data were analyzed using mean and standard deviation. The results of the study found that the activity set was rated by experts as being very appropriate (mean = 4.28, standard deviation = 0.71). Instructional efficiency met the 80/80 criterion with results of 85.27/84.67 Students’ reading and writing ability after learning was significantly higher than before learning at the .05 level. And students had the highest satisfaction with the learning activity set (mean = 4.79, S.D.= 0.44).

Keywords: Development of Thai language learning activity sets, Inquiry-based learning process, Reading and writing ability.

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารที่สำคัญมากทำให้มนุษย์สามารถติดต่อสื่อสารเข้าใจกัน เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรม การศึกษาเล่าเรียน และการประกอบอาชีพ และภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติไทย เป็นมรดกล้ำค่าที่เราคนไทยควรภูมิใจและรักษาไว้ ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงานและดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัยสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรมประเพณี สุนทรียภาพเป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 37)

การอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญในการแสวงหาความรู้ให้กับตัวเอง ช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ทางอ้อม ขยายโลกทัศน์ของผู้อ่านให้กว้างขวางมากขึ้น ไม่ว่าจะยุคใดสมัยใด แม้เทคโนโลยีจะเจริญก้าวหน้ามากเพียงใด การอ่านก็ยังเป็นวิธีการที่ดีที่สุดในการติดตามข้อมูลข่าวสาร แสวงหาความรู้ได้สะดวก ละเอียดย ชัดเจนมากกว่าการรับข่าวสารด้วยวิธีอื่น ๆ สอดคล้องกับ (นภดล จันทรเพ็ญ, 2557 : 113) กล่าวว่าการอ่านเป็นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับการอ่านเพื่อศึกษาหาความรู้ เป็นประโยชน์สำหรับการจำและทำความเข้าใจเนื้อหาสาระของเรื่องที่อ่าน เป็นทักษะสำหรับการอ่านทุกประเภททั้งร้อยแก้วและร้อยกรองสารคดีและบันเทิงคดี จึงควรฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอให้เกิดความชำนาญสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างดี

การเขียนเป็นอีกหนึ่งทักษะที่ใช้คู่กับทักษะการอ่านที่มีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่งในชีวิตประจำวัน เพราะการเขียนเป็นการสื่อสารที่ชัดเจนสามารถนำมาอ้างเป็นหลักฐานที่มั่นคงได้ ทำให้มนุษย์บอกเล่าเรื่องราวต่าง ๆ ในอดีตสู่ปัจจุบัน เช่น การบันทึกเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ ศิลปะและความรู้ทางวิชาการต่าง ๆ สอดคล้องกับ (สมชาย หอมยก, 2550 : 42) เสนอแนวคิดว่า การเขียนเป็นการแสดงออกเพื่อการติดต่อสื่อสารอย่างหนึ่งของมนุษย์ โดยใช้สัญลักษณ์ ภาษา ตัวอักษรเป็นสื่อเพื่อถ่ายทอดความรู้ความคิดของตนให้คนอื่นทราบ สำหรับปัจจัยสำคัญพื้นฐานในการเขียนเพื่อให้เกิดประโยชน์ สามารถสื่อสารความหมายได้ตามต้องการดังกล่าวคือ การสะกดคำให้ถูกต้อง หากสะกดไม่ถูกต้องแล้วย่อมก่อให้เกิดผลเสีย เกิดความเข้าใจคลาดเคลื่อนได้ การสะกดคำที่ถูกต้องเป็นส่วนหนึ่งของภาษาไทย คนไทยทุกคนจึงควรตระหนักถึงปัญหาการเขียนสะกดคำ และช่วยกันแก้ไขข้อบกพร่อง

อย่างจริงจังเพราะถ้าสะกดไม่ถูกจะส่งผลถึงการสื่อความ ย่อมทำให้เกิดผลเสีย เกิดความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนได้ส่งผลให้ทักษะการเขียนไม่เกิดประสิทธิภาพ

จากรายงานผลการสอบวิชาภาษาไทย การทดสอบความสามารถพื้นฐานของผู้เรียนระดับชาติ (NT) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2564-2566 พบว่ามาตรฐานการเรียนรู้ มาตรฐานที่ 4 หลักการใช้ภาษา เรื่องการเขียนสะกดคำและบอกความหมายของคำ มีคะแนนเฉลี่ย 42.92, 46.83, 54.86 โดยเฉลี่ย 3 ปี คือ 45.90 ซึ่งเป็นผลการประเมินต่ำกว่าร้อยละ 60 และโรงเรียนบ้านค้ำกิบาลมีนักเรียนส่วนมากเป็นนักเรียนชาติพันธุ์พม่าและอิสลาม นักเรียนใช้ภาษาพม่าและอิสลามในการพูดสื่อสาร จึงทำให้อ่านเขียนตัวสะกดคำศัพท์ไม่ถูกต้อง ทำให้สื่อความหมายผิดพลาดอ่านคำไม่ตรงตามมาตราตัวสะกด เขียนคำที่มีตัวสะกดผิดจะทำให้การสื่อความหมายผิดไปด้วย และทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนไม่เป็นไปตามเป้าหมายที่โรงเรียนกำหนดไว้ร้อยละ 60 ดังนั้นการแก้ปัญหาการอ่านเขียนสะกดคำอย่างถูกวิธีต้องอาศัยองค์ประกอบหลาย ๆ อย่าง เช่น การฝึกทำซ้ำ ๆ ทวนบ่อย ๆ จึงจะทำให้ผู้เรียนอ่านและเขียนได้อย่างถูกต้อง

ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นสื่อการเรียนการสอนอีกวิธีหนึ่งคือ การให้นักเรียนทำแบบฝึกทักษะมาก ๆ สิ่งที่จะช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทางการเรียนเรียนรู้ในเนื้อหาวิชาได้ดีขึ้น เพราะนักเรียนได้มีโอกาสนำความรู้ที่ได้เรียนมาแล้ว มาฝึกให้เกิดความเข้าใจ ซึ่งชุดกิจกรรมการเรียนรู้ จะเน้นเรื่องการอ่านและการเขียนเป็นสื่อประเภทหนึ่งที่จะช่วยเสริมให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติ เพื่อพัฒนาให้นักเรียนเกิดความรู้ ความเข้าใจมีทักษะที่เพิ่มขึ้น และสามารถนำ ความรู้ความเข้าใจไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้ และเพื่อเป็นแนวทางให้ครูผู้สอน และผู้ที่เกี่ยวข้องที่มีปัญหาทางด้านการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ต่อไป สอดคล้องกับ (วรรณภา ไชยวรรณ, 2559 : 41) กล่าวว่า ชุดกิจกรรมจะช่วยในการฝึกหรือเสริมทักษะทางภาษา การใช้ภาษาของนักเรียนสามารถนำมาฝึกซ้ำทวนบทเรียน และผู้เรียนสามารถนำไปทบทวนด้วยตนเอง จดจำเนื้อหาได้คงทน มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนภาษาไทย แบบฝึกถือเป็นสื่อการเรียนอย่างหนึ่งซึ่งสามารถทดสอบความรู้ วัดผลการเรียนหรือประเมินผลการเรียนก่อนและหลังเรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้ครูทราบปัญหาข้อบกพร่องของผู้เรียนเฉพาะจุดได้ นักเรียนทราบความก้าวหน้าของตนเอง ครูประหยัดเวลา ค่าใช้จ่ายและลดภาระได้มาก

กระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจาก ขั้นตอนและกระบวนการจัดการเรียนรู้มีผลต่อความสนใจของนักเรียน สอดคล้องกับ (จุลลดา ทำประเสริฐ, 2561 : 9) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะความรู้เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนตลอดเวลา เป็นการสอนที่ให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ให้ออกมาค้นคว้าได้คิด ได้สังเกต นำเสนอ และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับ (กิตติศักดิ์ มหาคง, 2564 : 45) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ 5E เป็นกระบวนการที่ออกแบบให้นักเรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการตั้งคำถาม สำรวจ และค้นพบความรู้ใหม่ ผ่านขั้นตอนการกระตุ้นความ

สนใจ การสำรวจ การอธิบายการขยายความรู้ และการประเมิน ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบนี้ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ในด้านการเชื่อมโยงและการสังเคราะห์ข้อมูล

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องการอ่านและการเขียน โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะในการจัดการเรียนการสอน จึงสนใจที่จะแก้ปัญหาให้นักเรียนมีทักษะในการอ่านและการเขียน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทั้งหมด 9 มาตรา โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะเป็นขั้นตอนในการจัดการเรียนการสอน ควบคู่กับการใช้ชุดกิจกรรมภาษาไทย เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน เรื่องมาตราตัวสะกด ให้มีความรู้ความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 80/80

2. เพื่อทดลองและศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2.1 เปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน เรื่องมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน

2.2 เปรียบเทียบความสามารถในการเขียน เรื่องมาตราตัวสะกด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียน

2.3 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

วิธีดำเนินการ

การศึกษาในครั้งนี้ดำเนินการตามลักษณะของกระบวนการศึกษาและพัฒนา (Research and Development) ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย

1.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 42 คน ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (One to One Testing) จำนวน 3 คน และ 2) การทดลองแบบกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) จำนวน 9 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของภาษา ความถูกต้องของเนื้อหา และเวลาที่ใช้จัดกิจกรรม 3) การทดลองภาคสนาม (Large Group Testing) จำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพ E1/E2 ตามเกณฑ์ 80/80

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2.2 แบบประเมินความเหมาะสมชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด

2.3 แบบประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 นำแบบประเมินที่ผ่านการลงความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มาทำการวิเคราะห์ โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) มีค่าตั้งแต่ระดับ 3.50 ขึ้นไปและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ไม่เกิน 1.00 จึงจะถือว่ามีความเหมาะสม

3.2 นำคะแนนจากใบงานชุดกิจกรรมและคะแนนหลังเรียนมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และ E1/E2

3.3 นำคะแนนจากแบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านและการเขียนของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปนำไปใช้ในการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ทดลองและการศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านค้ำกิบาล อำเภอมะนัง จังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน มีลักษณะเป็นแบบปรนัยทดสอบการอ่าน

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียน มีลักษณะเป็นแบบทดสอบแบบปรนัยเติมคำในช่องว่างตามรูปภาพ และการเขียนคำให้ถูกต้อง

2.3 แบบประเมินวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้ศึกษาทำการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) ก่อนเริ่มแบบทดสอบความสามารถในการอ่านและการเขียน

3.2 ดำเนินการสอนโดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียนในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด และดำเนินการสอนตามกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทดสอบหลังเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนจนครบ จำนวน 9 ชุด

3.3 หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้ศึกษาทำการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านและการเขียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง

3.4 ผู้ศึกษาวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3.5 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบความสามารถในการอ่านและการเขียน ระหว่างก่อนและหลังการเรียนตามชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบไม่อิสระ (t – test dependent)

3.6 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ (Percentage) หาค่าความตรงเชิงเนื้อหาจากสูตร (IOC) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างก่อนและหลังทดลอง โดยใช้สถิติ t – test dependent

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

1.1 ผลการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 9 ชุดพร้อมแผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ชุดที่ 1 มาตรา แม่ ก กา, ชุดที่ 2 มาตรา แม่กง, ชุดที่ 3 มาตรา แม่กม, ชุดที่ 4 มาตราแม่เกย, ชุดที่ 5 มาตราแม่เกอว, ชุดที่ 6 มาตราแม่กก, ชุดที่ 7 มาตราแม่กบ, ชุดที่ 8 มาตรา แม่กน, ชุดที่ 9 มาตรา แม่กด ซึ่งมีองค์ประกอบได้แก่ คำนำ สารบัญ คู่มือสำหรับครู แผนการจัดการเรียนรู้ ใบความรู้ ใบกิจกรรม แบบทดสอบ แบบประเมิน เฉลยแบบทดสอบ เฉลยใบกิจกรรม บรรณานุกรม โดยดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เน้นกระบวนการสืบเสาะ 5 ขั้นตอน มีรายละเอียด ดังนี้ 1) ขั้นสร้างความสนใจ นำเข้าสู่บทเรียน ครูนำเสนอสื่อ ตั้งคำถาม กำหนดปัญหาสร้างสถานการณ์ที่น่าสนใจ สร้างความเข้าใจ เกิดการสังเกต การจำแนกรายละเอียด และอยากเรียนรู้ค้นหาด้วยตนเอง 2) ขั้นแสวงหาความรู้ ผู้เรียนศึกษา แสวงหาคำตอบ และจับใจความสำคัญ ผู้เรียนได้ใช้ทักษะการสังเกต การลงมือปฏิบัติ เพื่อคิดค้นหาคำตอบ สร้างแนวความคิดที่ได้มาจากประสบการณ์ของผู้เรียนเอง 3) ขั้นอภิปรายและลงข้อสรุปผล ผู้เรียนนำข้อมูลที่ได้มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ หาข้อสรุปทำความเข้าใจแนวคิดกระบวนการและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงทักษะและความรู้ของตนเองโดยเชื่อมโยงประสบการณ์ความรู้เดิมและสิ่งที่เรียนรู้เข้าด้วยกัน และสามารถประมวลเป็นความรู้เพื่อถ่ายทอดและสื่อสารไปยังผู้อื่นได้ 4) ขั้นขยายความรู้ ผู้เรียนขยายความเข้าใจของตนเองให้กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้นนำเสนอความรู้ในรูปแบบต่าง ๆ พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกทักษะและปฏิบัติตามที่ผู้เรียนต้องการ สามารถนำไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์อื่นได้ 5) ขั้นประเมินผล ผู้เรียนจะได้รับผลสะท้อนกลับ จากประสบการณ์และความเข้าใจของตนเอง

โดยผู้เรียนได้ประเมินความรู้ ความเข้าใจและความสามารถของตนเอง ด้วยกระบวนการต่าง ๆ พร้อมให้เหตุผล และครูผู้สอนทำการวัดและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

1.2 ผลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 1) ผลการประเมินความเหมาะสม ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.28$, $S.D. = 0.71$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีเหมาะสมในระดับมากที่สุด มี 4 รายการ ส่วนรายการที่เหลือทั้งหมดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เกณฑ์ 80/80 กับนักเรียน 3 กลุ่ม คือ การทดลองแบบหนึ่ง ต่อหนึ่ง 1:1 จำนวน 3 คน ทดลองกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) จำนวน 9 คน และทดลองภาคสนาม (Filed Testing) จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยนำคะแนนที่ได้จากใบงานชุดกิจกรรม (E_1) และจากการทดสอบหลังเรียน (E_2) หาค่าร้อยละ (Percentage) พบว่า มีประสิทธิภาพ 85.27/84.67 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80

2. ผลการทดลองและศึกษาผลการใช้การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นผลมาจากการนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด ที่สร้างขึ้นโดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านค่างกิบาล ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน 30 คน ซึ่งได้จากการเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งปรากฏผล ดังนี้ (1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.79$, $S.D. = 0.44$)

อภิปรายผล

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ผ่านกระบวนการ ขั้นตอนในการจัดทำอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรมภาษาไทยมีวิธีการที่เหมาะสม และชุดกิจกรรมการเรียนรู้ได้นำไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพและประสิทธิภาพ และได้ปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพก่อนนำไปสอนจริง ซึ่งในขั้นตอนการออกแบบนั้น ชุดกิจกรรมภาษานั้น ได้จัดทำเป็นชุดกิจกรรม ตามขั้นตอนต่าง ๆ นำเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้มาเป็นกรอบในการกำหนดกิจกรรมและขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.28$, S.D. = 0.71) และมีผลการหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ 80/80 กับนักเรียน 3 กลุ่ม คือ การทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง 1:1 จำนวน 3 คน ทดลองกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) จำนวน 9 คน และทดลองภาคสนาม (Filed Testing) จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลการหาประสิทธิภาพของแผนการเรียนรู้โดยนำคะแนนที่ได้จากการทำใบงานชุดกิจกรรม (E1) และจากการทดสอบหลังเรียน (E2) หาค่าร้อยละ (Percentage) พบว่า มีประสิทธิภาพ 85.27/84.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ปาลิดา อธิธา (2564) ได้วิจัยเรื่อง การสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนมาตราตัวสะกดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านมูเซอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 1 ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะ เรื่อง การอ่านและการเขียนมาตราตัวสะกดของนักเรียน จำนวน 8 มาตรา ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ มีประสิทธิภาพ 93.34/89.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ด้านผลการทดลองและศึกษาผลการใช้การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ความสามารถในการอ่านและการเขียน ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ รชยา ภูตะมาตย์ (2559) ได้วิจัยเรื่อง การวิจัยและพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่าผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านสะกดคำที่มีตัวสะกดตรงตามมาตราตัวสะกด มีความยากในการจำรูปพยัญชนะและการอ่านพยัญชนะ ร่วมกับชุดฝึกทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทย พบว่า

คะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 อีกทั้งยังสอดคล้องกับ พรวิมล เสาะใส และ ทิพรัตน์ สิทธิวงศ์ (2563) พบว่าการใช้นวัตกรรม Smart Learning ร่วมกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด สามารถพัฒนาทักษะการเขียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ได้อย่างมีนัยสำคัญ 0.5 และความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{x} = 4.79$, S.D. = 0.44) เนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่องมาตราตัวสะกด โดยกระบวนการเรียนรู้แบบสืบเสาะ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง มีลงมือฝึกอ่านและฝึกเขียน ใบความรู้ ใบงานในชุดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมถึง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันระหว่างเพื่อน และสามารถนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ ส่งผลให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้งและถูกต้อง

ข้อเสนอแนะ

1. ควรปรับเวลาที่ใช้ในการสอนเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ตามระดับความสามารถในการเรียนรู้ของผู้เรียน และปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายและมีความเหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน
2. ควรศึกษารายละเอียดของชุดกิจกรรมการเรียนรู้และแผนการจัดการเรียนรู้ที่อยู่ในเล่มชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้เข้าใจก่อนที่จะนำไปใช้จัดการเรียนการสอน
3. ควรคำนึงถึงความยากง่ายของเนื้อหา ขั้นตอนของกิจกรรม ระดับสติปัญญาของนักเรียน และยืดหยุ่น เวลาตามความเหมาะสม ไม่ควรเร่งให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรม จะทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย เหมือนถูกบังคับให้เรียน

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ข้อค้นพบที่น่าสนใจระหว่างทำการศึกษา จึงขอให้ข้อเสนอแนะเพื่อทำการศึกษาและวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรมีการเปรียบเทียบระหว่างการสอนวิชาภาษาไทย โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้กับการสอนโดยวิธีการสอนอื่น ๆ ในเนื้อหาเดียวกัน
2. ควรมีการเปรียบเทียบ และศึกษาตัวแปร/ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรม เช่น ความคงทนทางการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เพื่อนำไปสู่การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- จุลลดา ทำประเสริฐ. (2561). **การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องหน่วยของสิ่งมีชีวิต ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้วัฏจักรการสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้น ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้แบบจำลองเป็นฐาน**. อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- นภดล จันทรเพ็ญ. (2557). **หลักการใช้ภาษาไทย**. กรุงเทพมหานคร : เจเนซิสมีเดียคอม.
- ปาไลดา อธิธา. (2564). **การสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนมาตราตัวสะกดของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านมุขเซอ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาดาก เขต 1**. วารสารวิจัยวิชาการ ปีที่ 5 ฉบับที่ 1, 217-230.
- พรวิมล เสาะใส และ ทิพรรัตน์ สิทธิวงศ์. (2563). **การพัฒนาชุดกิจกรรมการอ่านวิชาภาษาไทยด้วยนวัตกรรม Smart Learning เรื่อง มาตราตัวสะกด สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านขุนน้ำคืบ**. วารสารนวัตกรรมสื่อสารและการศึกษา.พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- รชยา ภูตะมาตย์. (2559). **การวิจัยและพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3**. มหาสารคาม : มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วรรณภา ไชยวรรณ. (2559). **การพัฒนาแผนการอ่านและการเขียนภาษาไทยเรื่องอักษรควบและอักษรนำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้แบบฝึกทักษะ**. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (หลักสูตรและการสอน). : มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2553). **นวัตกรรมตามแนวคิดแบบ Backward Design**. มหาสารคาม : คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สมชาย หอมยก. (2550). **เอกสารประกอบการสอนรายวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร**. ปทุมธานี : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระราชูปถัมภ์.

การพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถ
ในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย

DEVELOPMENT OF LEARNING EXPERIENCES BASED ON STEM CONCEPTS
TO ENHANCE FOR EARLY CHILDHOOD

ณภัทร จันทรกระจ่าง¹, กรรณิการ์ ทองรักษ์²
Naphat Jankrachang¹ Kannika Thongrak²

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย ดำเนินการโดยใช้กระบวนการศึกษาและพัฒนา 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย ตามเกณฑ์ 75/75 ผู้ศึกษาสร้างแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย โดยกระบวนการจัดกิจกรรมการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา 6 ขั้นตอน ดังนี้ 1)ขั้นตอนการระบุปัญหา (Problem Identification) 2)ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา (Related Information Search) 3)ขั้นตอนการออกแบบวิธีการแก้ปัญหา (Solution Design) 4)ขั้นตอนการวางแผนและการดำเนินการแก้ปัญหา (Planning and Development) 5)ขั้นตอนการทดสอบประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน (Testing, Evaluation and Design Improvement) ประเมินความรู้ความเข้าใจและความสามารถในการคิดรวบยอดของเด็ก นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมของแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัยและการหาประสิทธิภาพ กับเด็กจำนวน 3 คน และ 9 คน เพื่อตรวจสอบภาษาที่มีความเหมาะสม เนื้อหาที่มีความถูกต้อง เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมเหมาะสม และทดลองใช้กับเด็ก 30 คน เพื่อหาหาประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์ตามสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย แบบประเมินความเหมาะสมของการจัดประสบการณ์ตามสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย แบบประเมินมีความสอดคล้องกับแผนการจัดประสบการณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ร้อยละ (Percentage) ขั้นตอนที่ 2 การทดลองและการศึกษาการใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่าง คือ เด็กปฐมวัยปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดดอนแก้วภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567จำนวน 42 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดรวบยอด แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดรวบยอด แบบ

¹ นักศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

PP.naphat88@gmail.com 0993939653

² ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

ประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยปีที่ 2 ที่มีการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการตรวจสอบพบว่าความเหมาะสมของการจัดประสบการณ์ตามสะเต็มศึกษา โดยเน้นการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อเสริมสร้างความคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย โดยเน้นกระบวนการตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.40$, S.D. = 0.50) และผลการหาประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย 78.13/80.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 และ มีความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 และความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีการจัดประสบการณ์ สำหรับเด็กปฐมวัย ในภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.67$, S.D. = 0.47)

คำสำคัญ : การพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามสะเต็มศึกษา, ความสามารถในการคิดรวบยอด

Abstract

The purpose of this study is to develop the management of experiences based on the concept of STEM education. To strengthen the collective thinking of early childhood children. The 2 steps are as follows: Step 1: Creating and finding the effectiveness of experience management based on the STEM education concept. To strengthen the overall thinking of early childhood children who meet the performance criteria. 75/75 Step 2 Experiment and study the use of experience management along the STEM education concept to strengthen the ability to think critically for early childhood children. To strengthen the overall thinking of early childhood children, the elements include the study of the As follows: 1. Study the Early Childhood Education Curriculum. 2017 to study philosophy. Vision Principles, Objectives, Standards, Desirable Attributes, Indicators and Learning Materials for Children Aged 4 - 5 Year 2: Study the organization of learning experiences with STEM education concepts. 3. Study documents and research related to early childhood thinking ability. 4. Study the learning standard framework document and the guidelines for organizing integrated learning experiences in science. Technology and Mathematics at the Early Childhood Level of the Institute for the Promotion of Science and Technology Teaching (ISTT) 2017 to be a framework for thinking and designing tests to measure basic scientific skills of early childhood children. Determine the format of experience organization and develop an experience plan to strengthen the ability to think critically for early childhood children by organizing experiences based on the concept of STEM education based on the 6-step component. As follows: 1 step to identify the problem,

2 steps to collect data and ideas related to the problem, 3 steps to design a solution. 4 Stages of planning and implementing the solution 5 Steps to Test, Evaluate and Improve Solutions or Workpieces 6 Steps to Present Solutions, Results, or Tasks to 5 Experts Consider the appropriateness of the experience plan for 3 groups consisting of 3 students and 9 students to check the appropriateness of the language. Content is accurate. The time spent on the activity is appropriate. and trial on 30 students. To strengthen the ability to think critically for early childhood and 2nd year kindergarten students. Assessment of Stereotypes for Experience Planning Based on STEM Education Concept To strengthen the ability to think critically for early childhood children by using statistical calculations. Mean and Standard Deviation Step 2: Experiment and study on the use of experience management based on the concept of STEM education To strengthen the ability to think critically for early childhood The sample group was 42 students in the 2nd year of Kindergarten at Wat Don Kaew Municipal School in the 1st semester of the 2024 academic year. Analyze the data using mean and standard deviation. Non-independent testing and assessment of the satisfaction of early childhood children in the second year that affects the organization of experiences based on the concept of STEM education to strengthen overall thinking for early childhood children. The tools used in the study include the Thinking Ability Test, an experiential achievement test based on the STEM concept. To strengthen the ability of early childhood to think critically, the Assessment of Early Childhood Satisfaction with the Concept of STEM Education is to strengthen the overall thinking of early childhood children. The results of the study showed that: 1. To create and determine the effectiveness of experience management based on the STEM education concept. To strengthen the ability to think critically in early childhood, the highest level of appropriateness ($= 4.40$, S.D. $= 0.50$) and the effectiveness of STEM education-based experiential management. To strengthen the ability to think arithmetic, $78.13/80.33$ for early childhood children is higher than the specified criteria, which is in line with the $75/75$ criteria. 2. Experiment and study on the use of experience management based on the concept of STEM education. To strengthen the ability to think critically for primary care children. 2.1 Kindergarten 2nd grade students have a statistically significant higher ability to think after school than before school, statistically significant at .05. 2.3 Kindergarten 2nd grade students had the highest overall satisfaction level ($\bar{x} = 4.67$, S.D. $= 0.47$).

Keywords: Development of STEM-based experiential learning management, conceptual thinking skills.

บทนำ

ความสามารถในการคิดรวบยอด คือ พฤติกรรมของบุคคลที่แสดงออกถึงภาพในแบบของความคิดที่เป็นตัวแทนของทั้งประเภท โดยการรวบรวมข้อมูลระบุคุณสมบัติ ลักษณะจำเพาะร่วมกันสรุปสาระสำคัญออกมาเป็นถ้อยคำ กลุ่มคำ เพื่อลดความซับซ้อนของสิ่งต่างๆในโลก โดยใช้ภาษาเป็นสื่อ เป็นเครื่องทำความเข้าใจ ความคิดรวบยอด” มาจากภาษาอังกฤษว่า “Concept” เป็นกระบวนการคิดที่เกิดขึ้น ภายในสมองของแต่ละคน และมีการค้นพบมานานหลายปี ซึ่งคำนี้ นักการศึกษาหลายท่านได้ใช้คำอื่นในภาษาไทย เช่น สังกัป มโนคติ มโนทัศน์ เป็นต้น ความคิดรวบยอดเป็นความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้ง (Deep knowledge & understanding) ในเรื่องใดเรื่องหนึ่งของผู้เรียนที่สามารถนำไปเชื่อมโยงกับความคิดรวบยอดอื่นๆและนำไปสู่การต่อยอดองค์ความรู้และนวัตกรรมของการเรียนรู้เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรม โดยความสามารถในการคิดรวบยอดสำหรับเด็กวัย 3-6 ปี ประกอบด้วยการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ จากการสังเกตโดยใช้ประสาทสัมผัส การจับคู่เปรียบเทียบสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ลักษณะที่สังเกตพบ การคัดแยก จำแนก และจัดกลุ่มสิ่งต่าง ๆ การเรียงลำดับสิ่งของหรือเหตุการณ์ต่าง การรับรู้ลักษณะร่วมหรือลักษณะที่เป็นตัวแทนของสิ่งนั้น ๆ ซึ่งเป็นความเข้าใจที่บุคคลสร้างขึ้นหรือสรุปจากเรื่องราวต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นให้เด็กเข้าใจความคิดรวบยอดของการเรียนรู้ในรูปแบบการเรียนการสอนมโนทัศน์ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกเพื่อเสริมสร้างความสามารถ ในการคิดรวบยอดสำหรับเด็กอนุบาล ได้กล่าวว่า ความคิดรวบยอด หมายถึง คำหรือกลุ่มคำที่เป็นความรู้ความเข้าใจภาพรวมใน เรื่องใดเรื่องหนึ่ง การรับรู้ลักษณะร่วมหรือลักษณะที่เป็นตัวแทนของสิ่งนั้น ๆ ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ บุคคลสร้างขึ้นหรือสรุปจากเรื่องราวต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นให้เด็กเข้าใจความคิดรวบยอดของการเรียนรู้ มากกว่าการท่องจำเนื้อหาสาระจำนวนมากพร้อมทั้งสามารถอธิบายหรือใช้ตัวอย่างประกอบ เพื่อแสดงความเข้าใจในเรื่องนั้น (วิชัย วงษ์ใหญ่, 2562:1) สอดคล้องกับ ความคิดรวบยอดนับว่าเป็นหัวใจของการเรียนรู้ซึ่งผู้เรียนต้องมีการ ชิมซับแก่นสำคัญหรือลักษณะเด่นของสิ่งที่เรียนจนเกิดความเข้าใจที่ลึกซึ้ง สามารถนำไปสู่การต่อยอดและขยายความรู้องค์ความรู้ โดยเชื่อมโยงวิเคราะห์สังเคราะห์ เพื่อตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆได้การมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจสาระสำคัญของการเรียนรู้จึงเป็นสิ่งสำคัญมาก (ศิริประภา พุทธิกุล, 2556) สอดคล้องกับ (อดุลย์ วังศรีคุณ, 2557) กล่าวว่า ความสามารถในการคิดรวบยอด รู้จักสังเกต จำแนก เปรียบเทียบ เรียงลำดับสิ่งต่างๆ และเสริมสร้างปัจจัยสิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตมนุษย์ให้เข้มแข็งสามารถเป็นพื้นฐานในการดำรงชีวิต เพื่อรองรับต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆที่จะเกิดขึ้น ในอนาคตจึงมีการศึกษาสถานการณ์ที่ส่งผลต่อกระบวนการเรียนและกระบวนการคิดของผู้เรียน เพื่อให้สามารถพัฒนาผู้เรียนและกระบวนการคิดที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 10 ว่า เด็กมีความสามารถในการคิดเป็นฐานในการเรียนรู้ ซึ่งความสามารถในการคิดรวบยอด ซึ่งความสามารถในการคิดรวบยอดเป็นพื้นฐานของการคิดในลักษณะต่างๆ เด็กอนุบาล อายุ

5-6 ปี จึงควรได้ รับการส่งเสริมและพัฒนาความสามารถด้านการคิดให้เหมาะสมตามวัย สามารถสรุปสาระ ได้ดังนี้ 1) สามารถบอกลักษณะ ส่วนประกอบการเปลี่ยนแปลงหรือความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆได้ จากการสังเกตโดยการใช้ประสาทสัมผัส 2) สามารถจับคู่เปรียบเทียบความแตกต่างและความเหมือนของสิ่งต่างๆ โดยใช้ลักษณะที่สังเกตพบ 2 ลักษณะขึ้นไป 3) สามารถจำแนกและจัดกลุ่มสิ่งต่างๆ โดยใช้ตั้งแต่ 2 ลักษณะขึ้นไปเป็นเกณฑ์ 4) สามารถเรียงลำดับสิ่งของและเหตุการณ์อย่างน้อย 5 ลำดับ ได้ สอดคล้องกับ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,2560)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อทดลองและศึกษาผลการใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย
 - 2.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สำหรับเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการเรียนรู้
 - 2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนความสามารถในการคิดรวบยอดสำหรับเด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา สำหรับเด็กปฐมวัยคิดเป็นร้อยละ 75
 - 2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย

วิธีดำเนินการ

การศึกษานี้เป็นการพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย ซึ่งเป็นลักษณะของกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความคิดรวบยอดสำหรับเด็กปฐมวัย ที่มีตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 75/75

1.ขอบเขตแหล่งข้อมูล

1.1 ผู้เชี่ยวชาญ ตำแหน่ง ครู วิทยฐานะ ครูชำนาญการพิเศษ จำนวน 5 คน สำหรับตรวจสอบคุณภาพด้านความเหมาะสมของแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย

1.2 นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 42 คน โรงเรียนเทศบาลวัดดอนแก้ว อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling)

เพื่อหาประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์ตามสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) แบบหนึ่งต่อหนึ่ง (One to One Testing) จำนวน 3 คน 2) แบบกลุ่มเล็ก (Small Group Tryout) จำนวน 9 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของ ภาษา ความเหมาะสม เนื้อหา มีความถูกต้อง เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมเหมาะสม 3) การทดลองแบบ ภาคนาม (Filed Group Tryout) จำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพ E1/E2 ตามเกณฑ์ 75/75

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

1. แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย

2. แบบประเมินของแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความคิดรวบยอดสำหรับเด็กปฐมวัย

ขั้นตอนที่ 2 ทดลองและการศึกษาการใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย

1. ขอบเขตแหล่งข้อมูล

กลุ่มทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดดอนแก้ว อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 42 คน ซึ่งได้จัดกลุ่มแบบสุ่ม ตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1. แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดรวบยอด

2.2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย

2.3. แบบประเมินความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยปีที่ 2 ที่มีต่อการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้ศึกษาทำการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) ก่อนเริ่มแบบทดสอบความสามารถในการคิดรวบยอด

3.2 ดำเนินการสอนโดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียนในแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอดทดสอบหลังเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนจบครบ จำนวน 5 ชุด

3.3 หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้ศึกษาทำการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดรวบยอด ซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง

3.4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบความสามารถในการคิดรวบยอด โดยกระบวนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบไม่อิสระ (t-test dependent)

3.5 ศึกษาวัดความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดประสบการณ์ ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย

4.การวิเคราะห์ข้อมูล

ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ (Percentage) หาความตรงเชิงเนื้อหาจากสูตร (IOC) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างก่อนและหลัง ทดลอง โดยใช้สถิติ t – test dependent

ผลการศึกษาพบว่า

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

1.ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย ที่มีตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 75/75

1.1 ผลการสร้างและหาคุณภาพของชุดกิจกรรมการจัดประสบการณ์ตามสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัยจำนวน 5 แผน ได้แก่ แผนการจัดประสบการณ์ที่1 เรื่องสำรวจบ้านสำลี,แผนการจัดประสบการณ์ที่2 เรื่อง บ้านสำลี,แผนการจัดประสบการณ์ที่3 เรื่อง สิ่งของใช้สร้างบ้าน,แผนการจัดประสบการณ์ที่ 4 เรื่อง ออกแบบบ้านสำลี, แผนการจัดประสบการณ์ที่ 5 เรื่อง สร้างบ้านสำลีซึ่งแต่ละแผนการจัดประสบการณ์ มีองค์ประกอบ ได้แก่ 1) มาตรฐาน 2) สภาพอันพึงประสงค์ 3) สารการเรียนรู้ 4) การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา 5) สื่อการสอน 6) อุปกรณ์ 7) บันทึกผลคะแนน โดยดำเนินการจัดประสบการณ์ตามแนวทางแนวคิดสะเต็ม มีรายละเอียด ดังนี้ 1) ขั้นตอนการระบุปัญหา (Problem Identification) เป็นการทำความเข้าใจปัญหาหรือความท้าทาย วิเคราะห์เงื่อนไขหรือข้อจำกัดของสถานการณ์ปัญหา เพื่อกำหนดขอบเขตของปัญหา ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างชิ้นงานหรือวิธีการในการแก้ปัญหา 2) ขั้นตอนการรวบรวมข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับปัญหา (Related Information Search) เป็นการรวบรวมข้อมูลและแนวคิดทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ และเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการแก้ปัญหาและประเมินความเป็นไปได้ ข้อดีและข้อจำกัด 3) ขั้นตอนการออกแบบวิธีการแก้ปัญหา (Solution Design) เป็นการประยุกต์ใช้ข้อมูลและแนวคิดที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดชิ้นงานหรือวิธีการในการแก้ปัญหา โดยคำนึงถึงทรัพยากร ข้อจำกัดและเงื่อนไขตามสถานการณ์ที่กำหนด 4) ขั้นตอนการวางแผนและการดำเนินการแก้ปัญหา (Planning and Development) เป็นการกำหนดลำดับขั้นตอนของการสร้างชิ้นงานหรือวิธีการ แล้วลงมือสร้างชิ้นงานหรือพัฒนาวิธีการเพื่อใช้

ในการแก้ปัญหา5) ขั้นตอนการทดสอบ ประเมินผล และปรับปรุงแก้ไขวิธีการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน (Testing, Evaluation and Design Improvement) เป็นการทดสอบและประเมินการใช้งานของ ชิ้นงานหรือวิธีการ โดยผลที่ได้สามารถนำมาใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาให้มีประสิทธิภาพในการ แก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสมที่สุด 6) ขั้นตอนการนำเสนอวิธีการแก้ปัญหาผลการแก้ปัญหาหรือชิ้นงาน (Presentation) เป็นเสนอแนวคิดและขั้นตอนการแก้ปัญหาของการสร้างชิ้นงานหรือการพัฒนา วิธีการ ให้ผู้อื่นเข้าใจและได้ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาต่อไปด้วยกระบวนการต่าง ๆ พร้อมให้เหตุผล และครูผู้สอนทำการวัดและประเมินความก้าวหน้าของผู้เรียนตามจุดประสงค์ที่กำหนดไว้

1.2 ผลการหาประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ตามสะเต็มศึกษาเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย 1) ผลการประเมินความเหมาะสมของการจัด ประสบการณ์ตามสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.40$, S.D. = 0.50) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด มี 23 รายการ ส่วนรายการที่เหลือทั้งหมดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก2) ผลการหาประสิทธิภาพการจัด ประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัยที่มี ตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 75/75 กับนักเรียน 3 กลุ่ม คือ ทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (One to One Testing) จำนวน 3 คน ทดลองแบบกลุ่มเล็ก (Small Group Tryout) จำนวน 9 คน และทดลองแบบ ภาคสนาม (Field Group Tryout) จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลการหาประสิทธิภาพของแผนการ จัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็ก ปฐมวัย โดยนำคะแนนที่ได้จากใบงาน (E1) และจากการทดสอบหลังเรียน (E2) หาค่าร้อยละ (Percentage) พบว่า มีประสิทธิภาพ 78.13/80.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75

2.ผลทดลองและการศึกษาการใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษาเพื่อเสริมสร้าง ความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นผลจากการแผนการจัดประสบการณ์ ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา ที่สร้างขึ้นไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนเทศบาลวัดดอน แก้ว ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ซึ่งปรากฏผล ดังนี้ (1) นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิด สะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย ผลการเปรียบเทียบ ความสามารถในการคิดรวบยอด หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา (2) นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการ เรียนการสอนโดยใช้แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถใน การคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดรวบยอด หลังเรียนสูง กว่าก่อนเรียน (3) ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้แผนการจัด

ประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67, S.D. = 0.47$)

อภิปรายผล

1. พัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น เป็นแผนการจัดประสบการณ์? ได้ผ่านกระบวนการขั้นตอนในการจัดทำอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนในการสร้างแผนการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมและการจัดประสบการณ์ได้นำไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพและประสิทธิภาพ และได้ปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพก่อนนำไปสอนจริง ซึ่งในขั้นตอนการสร้างนั้น ได้จัดสร้างแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอดสำหรับเด็กปฐมวัย นำเสนอผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดประสบการณ์ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.40, S.D. = 0.50$) และมีผลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการจัดประสบการณ์ตามสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้เกณฑ์ประสิทธิภาพ 75/75 กับนักเรียน 3 กลุ่ม คือ ทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (One to One Testing) จำนวน 3 คน ทดลองแบบกลุ่มเล็ก (Small Group Tryout) จำนวน 9 คน และทดลองแบบภาคสนาม (Field Group Tryout) จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลการหาประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย โดยนำคะแนนที่ได้จากใบงาน (E1) และจากการทดสอบหลังเรียน (E2) หาค่าร้อยละ (Percentage) พบว่า มีประสิทธิภาพ 78.13/80.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วศินส์ อิศรเสนา ณ อยุธยา (2559) การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า เรียนด้วยการใช้ชุดกิจกรรมการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา มีประสิทธิภาพ 78.13/80.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2. ด้านผลทดลองและการศึกษาการใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย ความสามารถในการคิดรวบยอด ที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ปิยะบุตร ถิ่นถา (2562) พบว่า ความคิด รวบยอดด้านประวัติศาสตร์สากลของนักเรียนมีพัฒนาการที่สูงขึ้น นักเรียนมีระดับความคิดสร้างสรรค์อยู่ในมีพัฒนาการที่สูงขึ้น นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า อยู่ใน

ระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{x} = 4.67, S.D. = 0.47$) นักเรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงลงมือปฏิบัติ
ในงาน ใบงาน ใบงานในแผนการจัดประสบการณ์ ส่งผลให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

ข้อเสนอแนะ

1. ผู้สอนที่นำแผนการจัดการประสบการณ์ตามแนวคิดสะเต็มศึกษา เพื่อเสริมสร้างความ
มากในการคิดรวบยอด สำหรับเด็กปฐมวัย นี้ไปใช้ สามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหาที่ใช้ในการจัดกิจกรรม
การจัดประสบการณ์ และสามารถปรับเวลาที่ใช้ในการสอนเพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ตามระดับความสามารถ
ในการเรียนรู้ของผู้เรียน
2. ผู้สอนควรควรมีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอย่างต่อเนื่อง และในระดับชั้นอื่น ๆ
สรุป ใบกิจกรรมฝึกทักษะที่พัฒนานี้ยังสามารถพัฒนาต่อไปให้สมบูรณ์มากขึ้น โดยการ วิเคราะห์
กระบวนการที่นำมาใช้ในการเรียนรู้และเสริมสร้างคุณลักษณะ เก่ง ดี มีสุข แก่นักเรียน
3. ผู้สอนอาจมีการวัดผลประเมินผลโดยใช้วิธีอื่นที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ.(2559). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2560**.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ.(2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัญญา ศิลปกิจยาน, วไลยา สติรพันธุ์, และ พัทธรัตน์ ลออปักษา.(2565). **การพัฒนาความรู้
ความสามารถในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ของเด็กปฐมวัย
สำหรับครูปฐมวัยในเขตปริมณฑล**. วารสารศึกษาศาสตร์, 9(1), 25 - 36.
- กุลพธู คมกฤส. (2554). **การใช้การเล่นพื้นบ้านไทยเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์
ของ เด็กปฐมวัยโรงเรียนบ้านสันโค้ง (เขียงรายจรรยาภูธร) สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาเขียงรายเขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการ
สอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏเขียงราย.**
- จิตณรงค์ เอี่ยมสำอางค์. (2563). **ศึกษาการพัฒนาทักษะการคิดรวบยอดโดยใช้เทคนิคการสอนตาม
แนวคิดการเรียนรู้เชิงรุก ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง. การประชุม
วิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 13 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ประเทศไทย วันที่ 8-9 กรกฎาคม
2564.**

การพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดโฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐาน
ทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย

DEVELOPMENT OF HIGH SCOPE - BASED EXPERIENTIAL LEARNING TO
ENHANCE BASIC SCIENCE SKILLS FOR EARLY CHILDHOOD

อภิขญา แปงหล้า¹, กรณิการ์ ทองรักษ์²
Apichanya Pangla¹ Kannika Thongrak²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์การพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดโฮสโคป เพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย วิธีดำเนินการโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดโฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ผู้ศึกษาผู้ศึกษากำหนดรูปแบบของการจัดประสบการณ์ และเขียนแผนการจัดประสบการณ์การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ด้วยการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดโฮสโคป โดยยึดองค์ประกอบของแผนการจัดประสบการณ์เป็นหลัก กำหนดการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ จำนวน 5 แผนการจัดประสบการณ์ ซึ่งในแต่ละแผนมีองค์ประกอบได้แก่ 1) มาตรฐาน 2) สภาพอันพึงประสงค์ 3) สารการเรียนรู้ 4) การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดโฮสโคป 5) สื่อการสอน 6) อุปกรณ์ 7) บันทึกผลคะแนน ผู้ศึกษาได้นำการจัดกิจกรรมการจัดประสบการณ์ โดยดำเนินการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดโฮสโคป มีรายละเอียด ดังนี้ 1) การวางแผน (Plan) คือ การวางแผนในสิ่งที่ต้องการจะทำของเด็ก ช่วยให้เด็ก มีความสนใจในการวางแผน สนทนากับเด็กเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับแผนงานของเด็ก 2) การปฏิบัติ (Do) เด็กจะได้ปฏิบัติตามสิ่งที่ได้วางแผนไว้ เป็นช่วงที่เด็กต้องเลือกและตัดสินใจ ใช้วัสดุอุปกรณ์ และเรียนรู้ขั้นตอนในการเล่น จัดเตรียมบริเวณการทำงาน เพื่ออำนวยความสะดวก มีส่วนร่วมในการเล่นกับเด็ก สนทนาและส่งเสริมการแก้ปัญหาของเด็ก 3) การทบทวน (Review) เด็กได้สะท้อนพูดคุย และนำเสนอเกี่ยวกับสิ่งที่ทำในช่วงการทำงานเด็กจะได้ฝึกความสามารถในการแสดงออก ขั้นตอนที่ 2 การทดลองและการศึกษาผลการใช้การพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดโฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 45 คน

¹ นักศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

apichaya365@gmail.com 0835749365

² ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ ระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนโดยใช้แผนการจัดประสบการณ์ โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบไม่อิสระ (t-test Dependent) เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบทดสอบวัดทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย แบบสอบถามความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.53) และผลการหาประสิทธิภาพของประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์ มีประสิทธิภาพ 82.39/84.16 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 75/75 และมีทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.68$, S.D. = 0.53)

คำสำคัญ : การพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป, ทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์

Abstract

This study aims to develop experience management along the lines of Highscope To promote basic scientific skills for early childhood The method is carried out using a two-step R&D process as follows: Step 1: Creating and Validating Conceptual Experiences Highscope to strengthen basic scientific skills. For early childhood to be effective according to the criteria. 75/75 The researcher determined the format of the experience and wrote a plan for the development of basic science skills of early childhood students. Highscope, based on the elements of the experience plan. Schedule of learning experience with 5 experience plans. Each plan has the following elements: 1) Standard Desirable condition 2) Learning Materials 3) Organizing experiences based on the concept of Highscope 4) Teaching Materials 5) Devices 6) Record Score The students led the organization of experience activities by organizing experiences along the lines of the highscope concept. The details are as follows: 1) Planning is setting goals for what children want to do. It helps to make

children interested in planning and have an individual conversation with children about their plans. 2) practice It is the time when children have to choose and decide. Use materials and equipment and learn the steps to play. Prepare a working area to facilitate Engage in play with children, discuss and encourage children's problem-solving. 3) review Children have reflected. Talk and present about what is done during the work period, children will practice their ability to express themselves. Step 2: Experiment and study of the results of the development of concept-based experience management Highscope To strengthen basic science skills for early childhood The sample used in the experiment was kindergarten students. 2 Semester 1 school year 2567 amount 45 The sample was obtained by a specific randomization. Compare basic scientific skills before and after learning using an experience plan using non-independent test statistics. The tools used in the study include: Tests that measure basic scientific skills Concept-based experiential achievement tests Highscope to strengthen basic science skills for early childhood Questionnaire on Early Childhood Satisfaction with Experiences Based on the Highscope Concept to Strengthen Basic Science Skills For Early Childhood The results of the study showed that: To create and determine the effectiveness of experience management based on the highscope concept. The results of the evaluation of the effectiveness of the learning activity set were 82.39/84.16, which was higher than the threshold of 75/75. Kindergarten 2 students have more basic scientific skills after school than before school, statistically significant at level .05. Have a statistically significant academic achievement after school higher than before school, at the level of .05. And Students are satisfied with the learning management using a set of learning activities. In the overall level ($\bar{x} = 4.68$, S.D. = 0.53)

Keywords: Development of High Scope Concept-Based Experiential Learning, Basic Science Skills

บทนำ

การศึกษาปฐมวัยมีความสำคัญในการพัฒนาชีวิตมนุษย์เป็นอย่างยิ่ง เพราะการศึกษาปฐมวัยมีจุดประสงค์เพื่อจัดการศึกษาเป็นบริการดูแล และเลี้ยงดูเด็กให้เป็นไปอย่างเหมาะสมกับพัฒนาการ พร้อมกับยังเป็นการให้การศึกษาเพื่อส่งเสริมการปรับตัวเข้ากับสังคม เพื่อทักษะทางปัญญา การศึกษาปฐมวัยเน้นการดูแล และการศึกษาเป็นพันธกิจหลักของวิชาชีพปฐมวัย และถือเป็นมิติทางการศึกษาปฐมวัยที่สำคัญ ทั้งนี้เพราะผู้ที่ได้รับการศึกษาในระดับปฐมวัยเป็นผู้ที่ยังเยาว์ และต้องการ การช่วยเหลือ เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการ และการเรียนรู้ และการศึกษาปฐมวัยเป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่วัยแรกเกิดจนถึง 6 ปีบริบูรณ์อย่างเป็นองค์รวมบนพื้นฐานการอบรมเลี้ยงดู และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพภายใต้บริบทสังคม และวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการดำรงชีวิตของมนุษย์ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์เป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้เกิดการพัฒนาวิธีคิด ทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผลคิดสร้างสรรค์คิดวิเคราะห์วิจารณ์ มีทักษะที่สำคัญในการค้นคว้าความรู้มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ การเรียนรู้วิทยาศาสตร์เป็นการตอบสนองต่อธรรมชาติการเรียนรู้ของเด็ก ช่วยส่งเสริมให้เด็กได้พัฒนาทักษะในการเรียนรู้ด้วยการสืบเสาะ หาความรู้และแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบพัฒนาความสามารถในการคิดรวบยอด เพื่อทำความเข้าใจกับปรากฏการณ์ต่าง ๆ รอบตัวซึ่งสามารถนำไปใช้ในการดำรงชีวิต การจัดประสบการณ์ เพื่อให้เกิดทักษะการคิด การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในระดับปฐมวัยได้อย่างเหมาะสม ด้วยการปูพื้นฐานให้เด็กมีทักษะการคิดและการแก้ปัญหา มีกระบวนการเรียนรู้และมีเจตคติที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ผ่านการเล่นและการลงมือปฏิบัติกิจกรรมวิทยาศาสตร์ที่เหมาะสมกับพัฒนาการตามวัย และศักยภาพในการเรียนรู้ของเด็ก เพื่อเป็นการปูพื้นฐานการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในระดับต่อไป (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2563)

แนวการสอนไฮสโคปช่วยให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้อื่น ได้ทำกิจกรรมหรือชิ้นงานตามความสนใจของตนเองและมีความสุขในการเรียนรู้ ฝึกให้เด็กวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอนเป็นระบบ เด็กได้ฝึกสมาธิ ฝึกความมีระเบียบวินัยฝึกการคิดอย่างมีความหมาย ผลที่ตามมาคือความสำเร็จในการทำงานที่ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองได้เรียนรู้และมีความสุขในการทำงานที่ตนสนใจ การเรียนแบบ การที่เด็กได้ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองย่อมสร้างความภาคภูมิใจเมื่อทำสำเร็จ และฝึกให้เป็นคนกล้าคิดกล้าทำ มีความคิดสร้างสรรค์ เรียนรู้การทำงาน อย่างมีระบบขั้นตอนและเรียนรู้ใน การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง (มิ่งขวัญ ลิขจุฬาร, 2563)

การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดโฮสติค และวิทยาศาสตร์เป็นกระบวนการสำคัญที่จะทำให้เด็กปฐมวัยเกิดการพัฒนาวิธีคิด เป็นการเรียนรู้เป็นขั้นตอน มีการวางแผน การลงมือปฏิบัติ การทบทวน ซึ่งถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาศักยภาพของเด็กปฐมวัย การเรียนรู้แบบลงมือกระทำ จะเกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพที่สุดในสภาพแวดล้อม ซึ่งส่งเสริมโอกาสทางการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับพัฒนาการ ทำให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ บุคคลต่าง ๆ ซึ่งการเรียนรู้แบบลงมือกระทำผ่านการเลือกและการตัดสินใจในการรับรู้จากประสาทสัมผัสทั้งห้า ด้วยการนำทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์มาใช้เป็นสิ่งที่กระตุ้นพัฒนาการเรียนรู้ และส่งเสริมพัฒนาการทุกด้านของเด็ก ในขณะเดียวกัน กิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ทำให้เด็กได้พัฒนาความรู้วิทยาศาสตร์และได้พัฒนาองค์ความรู้ใหม่จากสิ่งที่เด็กได้สัมผัสด้วย กระบวนการทางวิทยาศาสตร์ทั้ง 5 ขั้น เป็นกระบวนการที่ต่อเนื่องเป็นวัฏจักร ทักษะพื้นฐานที่ต้องนำมาใช้ในกระบวนการ คือ การสังเกต การจำแนกและเปรียบเทียบ การวัด การสื่อสาร การทดลอง การสรุปและการนำไปใช้ จนสามารถเชื่อมโยงการเรียนรู้และสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นได้ด้วยตนเอง การที่ครูมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อเด็กนั้นเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับเด็ก ให้เด็กกล้าพูด กล้าแสดงออก กล้าปรึกษาปัญหา ซึ่งจะช่วยให้เด็กมีความสามารถในการคิดพื้นฐานที่ดีขึ้น กล้าแสดงความรู้สึกรักของตนเอง แสดงความคิดเห็นของตนเองผู้ศึกษาจึงมีความสนใจที่จะพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ตามแนวคิดโฮสติค เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัยให้เด็กเป็นคนคิดอย่างมีเหตุผล รู้จักแสวงหาความรู้ และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เป็นแนวทางในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยที่มีคุณภาพต่อไป

ผู้ศึกษาปฏิบัติการสอนที่โรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์) ตำบลเวียงพางคำ อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย เด็กของโรงเรียนจะมีทั้งชาวพม่า ชาวจีน และคนไทยรวมกัน ทำให้ผลการประเมินคุณภาพภายในด้านสติปัญญาเกี่ยวกับทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ อยู่ในระดับดี ซึ่งยังมีด้านที่ต้องการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ ในเรื่องใกล้ตัว ธรรมชาติรอบตัว สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เช่น แรงและพลังงาน ประสาทสัมผัสทั้ง 5 หรือทักษะด้านวิทยาศาสตร์ ต่างๆ เช่น การสังเกต การจำแนกและเปรียบเทียบ การวัด การสื่อสาร การทดลอง และการสรุปและการนำไปใช้ ซึ่งอาจเกิดจากนักเรียนขาดความเข้าใจในด้านกระบวนการคิดที่เป็นนามธรรม การวางแผน การลงมือปฏิบัติ และการทบทวน และจากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ที่เด็กแสดงออกในชั้นเรียน พบว่าเด็กยังไม่เข้าใจความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ขาดทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ การวางแผนในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่เป็นขั้นตอน ลำดับ การสรุปทบทวนในสิ่งที่ปฏิบัติไปแล้ว

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์) จังหวัดเชียงราย

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยให้มีประสิทธิภาพเกณฑ์ 75/75
2. เพื่อทดลองและศึกษาผลการใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย
 - 2.1 เพื่อเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ระหว่างก่อนเรียนกับหลังเรียนโดยใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป
 - 2.2 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย
 - 2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย

วิธีดำเนินการ

การศึกษาในครั้งนี้ดำเนินการตามลักษณะของกระบวนการศึกษาและพัฒนา (Research and Development) ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างและหาประสิทธิภาพของการพัฒนาการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัยที่มีตามเกณฑ์ประสิทธิภาพ 75/75

1. แหล่งข้อมูล

แหล่งข้อมูลการดำเนินการในขั้นตอนนี้ ประกอบด้วย

1.1 ผู้เชี่ยวชาญ สำหรับตรวจสอบคุณภาพด้านความเหมาะสมของการพัฒนารูปแบบการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย จำนวน 5 คน

1.2 เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) อำเภอแม่สาย จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3

1.2.1 ทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (One to One Testing) เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) จำนวน 3 คน

1.2.2 การทดลองแบบกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) เด็กชั้นนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์) จำนวน 9 คน

1.2.3 การทดลองภาคสนาม (Large Group Testing) เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) จำนวน 33 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดโฮลโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย

2.2 แบบประเมินแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดโฮลโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 นำแบบประเมินที่ผ่านการลงความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ได้ตรวจสอบความเหมาะสม โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) มีค่าตั้งแต่ระดับ 3.50 ขึ้นไป และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีค่าไม่เกิน 1.00 จึงจะถือว่ามีความเหมาะสม (ภาคผนวก ค)

3.2 การหาประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์ โดยเน้นการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดโฮลโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์กับนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 จำนวน 45 คน ดำเนินการ 3 กลุ่ม ดังนี้

1) กลุ่มที่ 1 แบบหนึ่งต่อหนึ่ง (One to One Testing) เพื่อตรวจสอบหาข้อบกพร่องและประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์ ทดลองกับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 3 คน ประกอบด้วย เก่ง ปานกลาง อ่อน พบว่า ภาษามีความเหมาะสม เนื้อหามีความถูกต้อง เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมเหมาะสม

2) กลุ่มที่ 2 แบบกลุ่มเล็ก (Small Group Tryout) เพื่อตรวจสอบหาข้อบกพร่องและประสิทธิภาพของแผนการจัดประสบการณ์ มาทดลองกับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 9 คน ประกอบด้วย เก่ง ปานกลาง อ่อน อย่างละ 3 คน พบว่า ภาษามีความเหมาะสม เนื้อหามีความถูกต้อง เวลาที่ใช้ในการทำกิจกรรมเหมาะสม

3) กลุ่มที่ 3 แบบภาคสนาม (Field Group Tryout) ทดลองกับเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 33 คน พบว่า ประสิทธิภาพตามเกณฑ์ E1/E2 สูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75 (ภาคผนวก ค)

ขั้นตอนที่ 2 ทดลองและการศึกษาการใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดโฮลโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย

1. แหล่งข้อมูล

กลุ่มทดลอง ได้แก่ เด็กนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลแม่สาย (สายศิลปศาสตร์) จังหวัดเชียงรายในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 33 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 แบบทดสอบวัดทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้รับการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้ศึกษาทำการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) ก่อนเริ่มแบบทดสอบทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์

3.2 ดำเนินการสอนโดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียนในแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ทดสอบหลังเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนจบครบ จำนวน 5 ชุด

3.3 หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้ศึกษาทำการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) ด้วยแบบทดสอบวัดทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง

3.4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ โดยกระบวนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป โดยใช้สถิติทดสอบที่แบบไม่อิสระ (t – test dependent)

3.5 ศึกษาวัดความพึงพอใจของเด็กปฐมวัยที่มีต่อการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ (Percentage) หาความตรงเชิงเนื้อหาจากสูตร (IOC) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างก่อนและหลังทดลอง โดยใช้สถิติ t – test dependent

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ผลสร้างและหาประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย

1. ได้แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย สำหรับเด็กปฐมวัย แบ่งเป็น 5 แผนการจัดประสบการณ์ คือ 1) ประสาทสัมผัส 2) น้ำ 3) ต้นไม้ที่รัก 4) แรงและพลังงาน 5) ของเล่นของใช้

2. ผลการหาประสิทธิภาพการใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย

2.1 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.51) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีเหมาะสมในระดับมากที่สุด มี 23 รายการ ส่วนรายการที่เหลือทั้งหมดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2.2 ผลการหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย มีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 82.39/84.16 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75

ขั้นตอนที่ 2 ผลการทดลองและศึกษาผลการใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย

1. ผลการเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ ที่การจัดประสบการณ์และแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาคความพึงพอใจของเด็กที่มีต่อการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า มีค่ามากที่สุด ($\bar{x} = 4.68$, S.D. = 0.53) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

จากการดำเนินการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ผู้วิจัยแบ่งการรายงานผลการวิจัย 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 ผลสร้างและหาประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ขั้นตอนที่ 2 ผลการทดลองและศึกษาผลการใช้แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย ผลการศึกษาสามารถอภิปรายจากข้อค้นพบในการศึกษา ดังต่อไปนี้

1. ผลสร้างและหาประสิทธิภาพการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย

พบว่า แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย ที่ศึกษาสร้างขึ้นในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และ

มีประสิทธิภาพ การหาค่าประสิทธิภาพกับกลุ่มใหญ่ จำนวน 33 คน ได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 82.39/84.16 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากแผนการจัดการเรียนรู้ได้ผ่านกระบวนการ ขั้นตอนในการจัดทำอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนในการแผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัยที่เหมาะสม ได้นำไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพและประสิทธิภาพ และได้ปรับปรุงแก้ไข ให้มีประสิทธิภาพก่อนนำไปสอนจริง ซึ่งในขั้นตอนการออกแบบนั้น ได้จัดทำเป็นชุดการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย ตามขั้นตอนต่าง ๆ โดยใช้ด้านทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย 5 ชั้น คือ 1.การสังเกต 2.การจำแนกประเภท 3.การวัด 4.การลงความเห็นจากข้อมูล 5.การจัดกระทำและสื่อความหมายของข้อมูล ที่ได้เสนอแนวทางในการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ เพื่อชี้แนะให้ผู้เรียนสังเกตหรือคอยกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าใจ สามารถช่วยให้ผู้เรียนมีการสังเกตการรับรู้ช่วยให้เกิดการสังเกตและแก้ไขปัญหา และเกิดทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ จึงต้องอาศัยการพัฒนาเป็นขั้นตอนต่อเนื่องกัน และเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อน ถูกต้องสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐญา นันทราช (2563) ได้ศึกษาการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการคิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยกิจกรรมเกมการศึกษา เด็กปฐมวัยที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนวาริชภูมิพิทยาคาร ภาคเรียนที่ 2 ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยกิจกรรมเกมการศึกษาที่พัฒนาขึ้นมีคะแนนทักษะการคิดพื้นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยกิจกรรมเกมการศึกษามีคะแนนทักษะการคิดพื้นฐานหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เป็นผลสืบเนื่องมาจาก การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปเป็นการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่ซึ่งเกิดขึ้นจากการที่เด็กได้ปฏิบัติหรือกระทำต่อวัสดุต่าง ๆ และมีปฏิริยากับบุคคล ความคิด และเหตุการณ์ต่าง ๆ เป็นการสร้างความเข้าใจในสิ่งที่ได้ปฏิบัติ ซึ่งประกอบไปด้วยการเลือก และการตัดสินใจ การใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 มีกระบวนการเพื่อสนับสนุนการเรียนรู้แบบลงมือกระทำ ซึ่งทำให้เด็กสามารถคาดได้ว่าช่วงเวลาต่อไปเป็นกระบวนการใดและทำให้เด็กสามารถจัดการควบคุมได้ว่าต้องทำอะไรในกิจกรรมแต่ละช่วงด้วยตนเองโดยมีกระบวนการเรียนรู้ วางแผน (Plan) ปฏิบัติ (Do) ทบทวน (Review)

2. ผลการทดลองและศึกษาผลการใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย

2.1 ผลการเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ ที่การจัดประสบการณ์และชุดกิจกรรมการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย ที่เป็นกลุ่มทดลองมีคะแนนผลพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ มีหลังเรียนสูงกว่าก่อน

เรียน พบว่า การทดสอบก่อนเรียน ($\bar{x}=8.02$, $S.D.=0.48$) การทดสอบหลังเรียน ($\bar{x}=9.13$, $S.D.=0.52$) เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติทดสอบที (t – test Dependent) พบว่า ($t=27.738^*$) ค่าเฉลี่ยของคะแนนวัดทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจาก การจัดประสบการณ์และชุดกิจกรรมการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดโฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นแนวคิดตามความเหมาะสมกับวัยสำหรับเด็ก อายุ 4 - 5 ปี เด็กเกิดทักษะกระบวนการต่าง ๆ สามารถบอกลักษณะ และส่วนประกอบของสิ่งต่าง ๆ จากการสังเกต โดยใช้ประสาทสัมผัส สามารถจับคู่และเปรียบเทียบความแตกต่างหรือความเหมือนของสิ่งต่าง ๆ โดยใช้ลักษณะที่สังเกตสามารถจำแนกและจัดกลุ่มสิ่ง ต่าง ๆ เรียงลำดับสิ่งของหรือเหตุการณ์ได้สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิษณุ ทุมมี ญัฐวิทย์ (2562 : 45) อภิปรายผลการวิจัย ที่กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้ที่นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกขั้นตอน นักเรียนสามารถเรียนรู้ตามความสนใจของนักเรียน และผู้สอนสามารถจัดการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงประเด็นปัญหาสังคมและสิ่งแวดล้อม โดยให้นักเรียนเชื่อมโยงความรู้กับประเด็นปัญหาสังคม นาไปสู่การสร้างองค์ความรู้ใหม่ ๆ ในการนำความรู้ในห้องเรียนไปใช้จริงในชีวิตประจำวัน ซึ่งถือเป็นผลผลิตที่สำคัญของการศึกษา เพราะนักเรียนสามารถแปลงความรู้ภายในห้องเรียนออกมาสู่ชีวิตจริงได้และถือเป็นการเรียนการสอนที่บรรลุตามวัตถุประสงค์ของเป้าหมายการศึกษาที่สามารถผลิตบุคลากรที่มีความสามารถในการเตรียมพร้อมต่อการเปลี่ยนแปลงทางด้านความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เกิดขึ้นในอนาคต

2.2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน โดยใช้แผนการจัดประสบการณ์ตามแนวคิดโฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย ก่อนเรียนและหลังเรียน ด้วยการจัดประสบการณ์โดยใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดโฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า การทดสอบก่อนเรียน ($\bar{x}=40.12$, $S.D.=2.41$) การทดสอบหลังเรียน ($\bar{x}=45.63$, $S.D.=2.58$) เมื่อทำการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยโดยใช้สถิติทดสอบที (t – test Dependent) พบว่า ($t=22.785^*$) ค่าเฉลี่ยของคะแนนวัดทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเพราะว่า การจัดประสบการณ์โดยใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดโฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย เป็นแผนการจัดประสบการณ์ที่มีประสิทธิภาพ เกิดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดโฮสโคป เปิดโอกาสให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ กระตุ้นผู้เรียน เกิดความเชื่อมโยงในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มิ่งขวัญ ลิขจุฬาร (2563) แนวการสอนโฮสโคปช่วยให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์เชิงบวกกับผู้อื่น ได้ทำกิจกรรมหรือชิ้นงานตามความสนใจของตนเองและมีความสุขในการเรียนรู้ ฝึกให้เด็กวางแผนการทำงานอย่างเป็นขั้นตอน เป็นระบบ เด็กได้ฝึกสมาธิ ฝึกความมี

ระเบียบวินัยฝึกการคิดอย่างมีความหมาย ผลที่ตามมาคือ ความสำเร็จในการทำงานที่ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองได้เรียนรู้และมีความสุขในการทำงานที่ตนสนใจการเรียนแบบ การที่เด็กได้ทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองย่อมสร้างความภาคภูมิใจเมื่อทำสำเร็จ และฝึกให้เป็นคนกล้าคิดกล้าทำ มีความคิดสร้างสรรค์ เรียนรู้การทำงาน อย่างมีระบบขั้นตอนและเรียนรู้ใน การแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นด้วยตนเอง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุสณี เจตะทะ (2562) ได้ศึกษาผลการจัดกิจกรรมตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับเกมการศึกษาที่มีต่อความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับเกมการศึกษาและศึกษาความพึงพอใจของเด็ก ปฐมวัยที่มีต่อการจัดกิจกรรมตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับเกมการศึกษา

2.3 ผลความพึงพอใจของเด็กที่มีต่อการจัดประสบการณ์โดยใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย เด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนอนุบาลแม่สาย(สายศิลปศาสตร์) จังหวัดเชียงราย จำนวน 33 คน พบว่า ความพึงพอใจของเด็กชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่มีต่อการการจัดประสบการณ์โดยใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย พบว่า ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้การจัดประสบการณ์โดยใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{x} = 4.68$, $S.D. = 0.53$) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดประสบการณ์โดยใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย มีเนื้อหาที่กระชับกระชับต่อผู้เรียน เนื้อหาที่กำหนดในกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมกับผู้เรียนขั้นตอนของกิจกรรมในใบงานสถานการณ์นักเรียนสามารถปฏิบัติได้ วัชรา รัตนศรี (2561 : 40) ได้ให้ความหมายของความพึงพอใจ หมายถึง ความรู้สึกในทางบวก ความรู้สึกชอบ พอใจ หรือยินดี เมื่อสิ่งที่ตนต้องการได้รับการตอบสนอง เป็นความสุขอย่างหนึ่ง ซึ่งสามารถกระตุ้นหรือส่งเสริมให้มีแรงผลักดันในการทำงานหรือการปฏิบัติหน้าที่นั้น ๆ ต่อไป

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากผลการนำการจัดประสบการณ์โดยใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัยไปใช้ ปรากฏผลเป็นที่น่าพอใจว่า สามารถพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านวิทยาศาสตร์ได้ของเด็กได้ จึงนับว่าการจัดประสบการณ์โดยใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็ก

ปฐมวัย และสามารถนำไปประยุกต์และปรับใช้ได้ตามสภาพและความเหมาะสมของบริบททางการเรียนรู้ในหลาย ๆ ด้าน เช่น

1. ผู้สอนที่นำการจัดประสบการณ์ โดยใช้การจัดประสบการณ์ตามแนวคิดไฮสโคป เพื่อเสริมสร้างทักษะพื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัยนี้ไปใช้ สามารถปรับเปลี่ยนเนื้อหาที่ใช้ในการจัดประสบการณ์ ได้ตามบริบทของสถานศึกษา
2. ผู้สอนควรศึกษารายละเอียดของรูปแบบและแผนการจัดการประสบการณ์ ให้เข้าใจก่อนที่จะนำไปใช้และควรปรับเวลาที่ใช้ในการจัดประสบการณ์ เพิ่มขึ้นหรือลดลงได้ตามระดับความสามารถในการเรียนรู้ของเด็ก และปรับเปลี่ยนกระบวนการจัดการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายและมีความเหมาะสมกับระดับ ความสามารถของเด็ก
3. ผู้สอนอาจมีการวัดผลประเมินผลโดยใช้วิธีอื่นที่หลากหลาย และควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล

เอกสารอ้างอิง

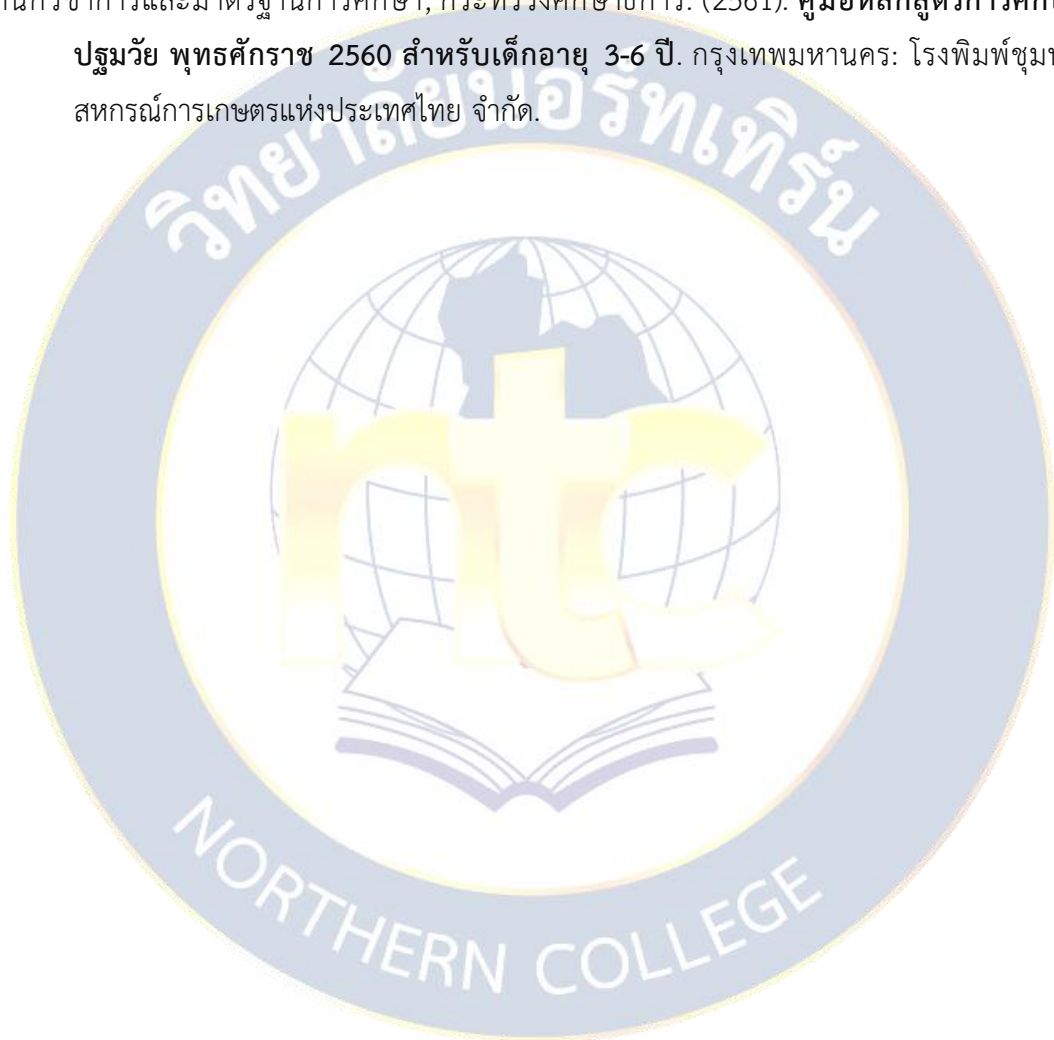
- กชนิภา มูลทุ่ง. (2565). การส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ของเด็กปฐมวัย โดยการจัดกิจกรรมวิทยาศาสตร์นอกห้องเรียน. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. บัณฑิตวิทยาลัย, เชียงใหม่. <https://cmudc.library.cmu.ac.th/frontend/Info/item/dc:163137>
- กุลยา ตันติผลชีวะ. (2551). รูปแบบการเรียนการสอนปฐมวัยศึกษา. กรุงเทพฯ: เบรน-เบส บุ๊คส์.
- กรรณิการ์ สุริยะมาตร. (2560). การพัฒนากิจกรรมเสริมตามแนวคิดของไฮสโคปในการพัฒนาพฤติกรรม ทางสังคมของเด็กปฐมวัย. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาหลักสูตรและการเรียนการสอน. มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- กรมวิชาการ. (2560). คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ณัฐญา นันทราช. (2563). การพัฒนาทักษะการคิดพื้นฐานของเด็กปฐมวัย โดยการจัดประสบการณ์การเรียนรู้แบบไฮสโคปด้วยกิจกรรมเกมการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- มิ่งขวัญ ลิรุจประภากร. (2563). ทำความรู้จัก "แนวการสอนไฮสโคป" พัฒนาเด็กอนุบาลเน้นการลงมือทำ. <https://bit.ly/37LfNLZ>.
- รุสนี เจะเตะ. (2562). ผลการจัดกิจกรรมตามแนวคิดไฮสโคปร่วมกับเกมการศึกษาที่มีต่อความสามารถในการวิเคราะห์ของเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 2. การประชุมมหาดไทยวิชาการระดับชาติและนานาชาติ ครั้งที่ 11, 1431-1445.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.(2554). **แนวทางการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย**. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, กระทรวงศึกษาธิการ. (2561). **คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.

การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้โดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก
Developing the skills of reading aloud using the skills of Grade 1
students of Ban Mae Usu Witthaya School, Tha Song Yang District,
Tak Province

ธัญสินี ลออสกาวเดียน¹ นันทิกอร์ อุดมศิลป์², นลวัช ยุทรวงศ์³,
จันทรา อ้ายจันแก้ว⁴, พรรณนิภา ทองหล่อ⁵

Thansinee Laorsakawduen¹, Nanthikorn Udomsin², Nontawat Yuttawong³,
Chantra Aichankaeo⁴, Phannipha Thonglor⁵

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้โดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 159 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องคำควบกล้ำแท้ จำนวน 5 แผน แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้ จำนวน 5 แบบฝึก และแบบทดสอบการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้ จำนวน 2 ชุด

ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการพัฒนาการทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้โดยใช้แบบฝึกทักษะของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะ เรื่องที่ 1 คำควบกล้ำแท้ ก่อนการใช้แบบฝึกทักษะ มีคะแนนเฉลี่ย 2.64 และหลังการใช้แบบฝึกทักษะ มีคะแนนเฉลี่ย 4.88 มีผลต่างของคะแนน เท่ากับ 2.24 เรื่องที่ 2 คำควบกล้ำแท้ ร ก่อนการใช้แบบฝึกทักษะ มีคะแนนเฉลี่ย 3.61 และหลังการใช้แบบฝึกทักษะ มีคะแนนเฉลี่ย 5.85 มีผลต่างของคะแนนเท่ากับ 2.24 เรื่องที่ 3 คำควบกล้ำแท้ ล ก่อนการใช้แบบฝึกทักษะ มีคะแนนเฉลี่ย 4.09 และหลังการใช้แบบฝึกทักษะ มีคะแนนเฉลี่ย 6.64 มีผลต่างของคะแนนเท่ากับ 2.55 เรื่องที่ 4 คำควบกล้ำแท้ ว ก่อนการใช้แบบฝึกทักษะ มีคะแนนเฉลี่ย 4.85 และหลังการใช้แบบฝึกทักษะ มีคะแนนเฉลี่ย 7.73 มีผลต่าง

¹ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
Email : laorsakawduen2545@gmail.com โทร. 0828980481

² อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
Email : nontawat192498@gmail.com โทร. 085-0349942

⁴ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁵ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

ของคะแนนเท่ากับ 2.88 เรื่องที่ 5 คำควบกล้ำแท้ ร ล ว ก่อนการใช้แบบฝึกทักษะ มีคะแนนเฉลี่ย 5.85 และหลังก่อนการใช้แบบฝึกทักษะ มีคะแนนเฉลี่ย 7.91 มีผลต่างของคะแนนเท่ากับ 2.09 จึงสรุปได้ว่าหลังจากชั้นประถมศึกษาปีที่1 ทุกคนที่ได้ใช้แบบฝึกทักษะมีทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้สูงขึ้น

คำสำคัญ : การพัฒนา, การอ่านออกเสียงคคำควบกล้ำ, แบบฝึกทักษะ

Abstract

This independent study The objective of the study was to develop the skills of reading aloud of authentic words using skill exercises for Grade 1 students of Ban Mae Usu Witthaya School, Tha Song Yang District, Tak Province. The tools used in the research include a learning management plan on authentic conjugations. 5 plans for real conjugation reading aloud skills 5 exercises and a real consonant reading test. 2 sets.

The results showed that the comparison of the development of reading aloud skills using the skills exercises of Grade 1 before and after the use of the skills exercises. Story 1: True Words Before Using Skills Training had an average score of 2.64. The average score is 4.88, with a score difference of 2.24. had an average score of 3.61. The average score is 5.85, with a score difference of 2.52. had an average score of 4.09. The average score is 6.64, with a score difference of 2.03. had an average score of 4.85. The average score was 7.73, with a score difference of 2.88. had an average score of 5.85 and after before the use of the skill training exercise. The average score is 7.91, with a score difference of 2.09. Everyone who used the skill exercises had higher skills in reading aloud real diphthongs.

Keywords: development, read-only consonant clusters, skill practice

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรมวิชาการ (2551 : 37 ; อ้างถึง วุฒิชัย คำภีระยศ ; 2565 : 12) ได้ให้ความสำคัญของภาษาไทยไว้ว่า ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอัน ก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพและเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือ ในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดี

ต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหา ความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาระบวนการคิด วิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทาง วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็น สมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงาน และดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อพัฒนาความรู้ พัฒนาระบวนการคิด วิเคราะห์ วิจัย และสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์ และสืบสาน ให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 37 ; อ้างถึง สุรัสวดี จันทพันธ์ ; 2566:1) ภาษาไทยจึงมีความสำคัญและประโยชน์มากมาย ทั้งใช้เป็นสื่อกลางในการสื่อสารระหว่างคนในชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิด ความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพความเป็นไทย ให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสาร เพื่อสร้างความเข้าใจ ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจการงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างมีความสุข

คำควบกล้ำ มีลักษณะที่ทำให้เสียงในภาษาไทยมีความไพเราะและแสดงถึงความประณีตของการออกเสียงคำ เพราะการออกเสียงคำควบกล้ำจะแตกต่างจากการออกเสียงคำที่มีพยัญชนะต้นตัวเดียว หากไม่ระวังในการออกเสียงจะทำให้เสียงผิด เป็นสาเหตุ ที่ทำให้การเขียนผิดและทำให้ความหมายที่ต้องการสื่อสารผิดไปด้วย นอกจากจะทำให้เกิดการสื่อสารที่ผิดแล้ว ยังทำให้เสียบุคลิกภาพของผู้อ่านหรือผู้พูดได้ กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 68 ; อ้างถึง สุรัสวดี จันทพันธ์ ; 2566:3) ปัจจุบันคนไทยส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสำคัญต่อการออกเสียงคำที่ใช้คำควบกล้ำให้ถูกต้องชัดเจน แม้แต่คนที่อยู่ในวงการศึกษาก็บุคคลที่มีตำแหน่งที่สำคัญของประเทศก็จะพูดตามสบาย ขาดความระมัดระวังในเรื่องการออกเสียงคำประเพณีนี้โดยส่วนมากจะออกเสียงเฉพาะพยัญชนะต้นหน้า ส่วนตัวควบจะไม่ออกเสียงเลย ทำให้ภาษาผิดเพี้ยนไป ซึ่งจะเป็นตัวอย่างให้เยาวชนรุ่นหลังไม่ให้ความสำคัญต่อการอ่านและออกเสียงคำภาษาไทยให้ถูกต้องด้วย จึงควรให้ครูผู้สอนได้สร้างความตระหนักให้นักเรียนเห็นความจำเป็นและความสำคัญในเรื่องการออกเสียงอ่านและพูดคำที่ใช้คำควบ

กล้าให้ถูกต้อง จึงควรส่งเสริมความสามารถในการอ่านและเขียนคำควบกล้ำให้นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นการขจัดปัญหาตั้งแต่ระยะเริ่มต้น ก่อนจะติดเป็นนิสัย และเพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพและเป็นการวางรากฐานในการใช้ภาษาไทยอันเป็นภาษาประจำชาติให้ถูกต้อง

จะเห็นได้ว่าจากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษา เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้ โดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้ โดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้ โดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

สมมติฐานในการวิจัย

1. เด็กสามารถอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้ได้อย่างถูกต้อง
2. เด็กสามารถอ่านหนังสือได้อย่างถูกต้องและอ่านได้อย่างคล่องแคล่ว

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้โดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ

คำควบกล้ำ คือ คำที่มีพยัญชนะสองตัวเขียนเรียงติดกันอยู่ต้นพยางค์ และใช้สระเดียวกัน เวลาอ่านออกเสียงควบกล้ำเป็นพยางค์เดียวกัน เสียงวรรณยุกต์ของพยางค์นั้นจะผันเป็นไปตามเสียงพยัญชนะตัวหน้า การอ่านจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ เพราะมนุษย์ใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ พัฒนาคุณภาพชีวิต นอกจากนี้การอ่านยังช่วยให้ความสนุกสนานและเพลิดเพลิน และส่งเสริมให้มีความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์รวมถึงประสบความสำเร็จในการทำงานและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

แนวคิดเกี่ยวกับแบบฝึกทักษะ

แบบฝึกทักษะ คือ สื่อการเรียนการสอนที่สร้างขึ้นเพื่อให้นักเรียนได้ฝึกปฏิบัติด้วยตนเองจนเกิดความรู้ ความเข้าใจเพิ่มขึ้น โดยที่กิจกรรมที่ได้ปฏิบัติในแบบฝึกนั้นจะครอบคลุมเนื้อหาที่ได้เรียน

จะทำให้นักเรียนมีความรู้และมีทักษะมากขึ้นเพราะมีรูปแบบหรือลักษณะที่หลากหลาย หลักการสร้างแบบฝึกทักษะควรคำนึงถึงหลักจิตวิทยาในการเรียนรู้โดยมีจุดมุ่งหมายในการฝึก มีหลายรูปแบบและแบบฝึกควรเริ่มจากง่ายไปหายาก มีหลายแบบมีตัวอย่างประกอบ มีภาพประกอบ และสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง แบบฝึกที่ดี มีประสิทธิภาพ จะช่วยทำให้นักเรียนประสบความสำเร็จในการฝึกทักษะได้เป็นอย่างดี และแบบฝึกที่ดี เปรียบเสมือนผู้ช่วยที่สำคัญของครู ซึ่งแบบฝึกทักษะที่ดีควรมีเนื้อหาเหมาะสมกับวัยของนักเรียน มีกิจกรรมที่ใช้ฝึกหลากหลายรูปแบบ เพื่อให้เกิดความสนุกสนาน และตอบสนองต่อความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักเรียน อีกทั้งแบบฝึกทักษะควรครบทุกระดับ ตั้งแต่ง่าย ปานกลาง และยาก เพื่อให้นักเรียนจะได้เลือกทำ

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับประถมศึกษา

1. กฎการเรียนรู้ของธอร์น ไคต์ ได้แก่ กฎแห่งการฝึกฝน, กฎแห่งความพร้อม, กฎแห่งผล
2. ทฤษฎีการเรียนรู้ของกาเย ประกอบด้วย การตั้งใจ, การรับรู้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้, การปรุงแต่งสิ่งที่รับรู้ไว้เป็นความจำ, ความสามารถในการจำ, ความสามารถในการระลึกถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว, การนำไปประยุกต์ใช้กับสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้ว, การแสดงออกพฤติกรรมที่เรียนรู้, การแสดงผลการเรียนรู้กลับไปยังผู้เรียน

3. แนวคิดของบลูม

กล่าวถึงธรรมชาติผู้เรียนแต่ละคนว่ามีความแตกต่างกันผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้เนื้อหาในหน่วยย่อยต่าง ๆ ได้โดยใช้เวลาเรียนที่แตกต่างกัน ดังนั้น การสร้างแบบฝึกจึงต้องมีการกำหนดเงื่อนไขที่ช่วยให้ผู้เรียนทุกคนสามารถผ่านลำดับขั้นตอนของทุกหน่วยการเรียนรู้ได้ถ้าเรียนตามอัตราเวลาเรียนของตนก็จะทำให้ประสบความสำเร็จมากขึ้น

4. ทฤษฎีการเรียนรู้ ของ โฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner)

เขาเชื่อว่าบุคคลมีเขาวินปัญญาแตกต่างกัน แต่ละคนจะมีความสามารถแตกต่างกัน คนหนึ่งอาจเรียนรู้ดนตรีได้ง่ายอีกคนเรียนรู้คณิตศาสตร์ได้ดี ขณะที่อีกคนเรียนภาษาได้เก่ง เป็นต้น ครูควรคำนึงถึงนักเรียนแต่ละคนว่ามีความรู้ ความถนัด ความสามารถและความสนใจที่แตกต่างกัน ดังนั้นการสร้างแบบฝึกจึงควรพิจารณาความเหมาะสมกับบุคคล ไม่ยากและไม่ง่ายเกินไป

5. ออซูเบล (Ausubel, David 1963)

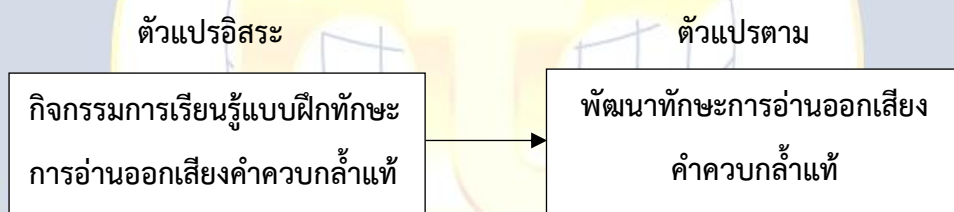
ทฤษฎีของออซูเบล เน้นความสำคัญของการเรียนรู้อย่างมีความเข้าใจและมีความหมาย การเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนได้รวม หรือ เชื่อมโยง (Subsume) สิ่งที่ยังไม่รู้ใหม่ซึ่งอาจจะเป็นความคิดรวบยอด (Concept) หรือความรู้ที่ได้รับใหม่ ในโครงสร้างทางสติปัญญา (Cognitive Structure) กับความรู้เดิมที่อยู่ในสมองของผู้เรียนแล้ว ทฤษฎี ของออซูเบลบางครั้งเรียกว่า “Subsumption Theory”

ข้อมูลสภาพทั่วไปของโรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

ปัจจุบันโรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา ตั้งอยู่เลขที่ 54 หมู่ 4 ถนนแม่สอด - แม่สะเรียง ตำบลแม่สุ อ.ท่าสองยาง จ.ตาก เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัย จนถึง ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวน 1,503 คน มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 64 คน โดยมีนาง ญัตติ พชรกันย์สกุล เป็นผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา มีสภาพพื้นที่เป็นภูเขาสลับซับซ้อน และพื้นที่การให้บริการทางไกลกระจายเป็นหมู่บ้านต่าง ๆ มากมาย และห้องเรียนสาขาเป็น พื้นที่ภูเขาสูง ตำบลแม่สุ ตั้งอยู่ทางทิศเหนือของอำเภอท่าสองยาง ตามเส้นทางสายแม่สอด - แม่สะ เรียง ห่างจากที่ว่าการอำเภอท่าสองยาง 11 กิโลเมตร มีจำนวนหมู่บ้าน 10 หมู่บ้าน ส่วนใหญ่เป็นชาว ไทยภูเขาเผ่ากะเหรี่ยง ประกอบอาชีพหลักทำนา ทำสวน เช่น ไร่ข้าวตามไหล่เขา ทำนา หาดของป่า เช่น หน่อไม้ สมุนไพร ผักตามธรรมชาติ และมีอาชีพเสริมเลี้ยงโค กระบือ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้โดยใช้แบบฝึกทักษะของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

ภาพประกอบที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้โดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กิจกรรมการเรียนรู้แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้โดยใช้แบบฝึกทักษะ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยมี ห้องที่ 1/1 จำนวน 33 คน ห้องที่ 1/2 จำนวน 33 คน ห้องที่ 1/3 จำนวน 33 คน ห้องที่ 1/4 จำนวน 30 คน และห้องที่ 1/5 จำนวน 30 คน จำนวน 5 ห้อง รวมทั้งสิ้น จำนวน 159 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา รวมทั้งสิ้น จำนวน 33 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องคำควบกล้ำแท้ จำนวน 5 แผน
2. แบบฝึกทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้ จำนวน 5 แบบฝึก
3. แบบทดสอบการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้ จำนวน 2 ชุด

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องคำควบกล้ำแท้ จำนวน 5 แผน

โดยใช้กิจกรรมแบบฝึกทักษะ จำนวน 5 แผน ใช้สอนสัปดาห์ละ 1 แผน รวม 5 สัปดาห์ เวลา 5 วัน ส่วนประกอบของแผน ได้แก่ ชื่อกิจกรรม ,จุดประสงค์, กิจกรรมการเรียนรู้,สื่อการสอน,วิธีการประเมินผล

2. แบบทดสอบการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้

2.1 ศึกษาข้อมูลและค้นคว้าเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การสร้างแบบทดสอบการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้ของเด็กประถมศึกษา

2.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาคุณภาพและวิธีการสร้างแบบทดสอบการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้ ของเด็กประถมศึกษา จำนวน 2 ชุด ได้แก่ (ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 การจัดกิจกรรมแบบฝึกทักษะ คำควบกล้ำแท้)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Design) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ ทดลองตามแบบแผนการวิจัย One-Group Posttest Design เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้อง กับจุดมุ่งหมายของการวิจัย

การทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยใช้ทดลองสัปดาห์ละ 1 วัน เป็นระยะเวลา 10 สัปดาห์ มีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์
2. ผู้วิจัยจัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในสถานที่ทำการทดลองให้เหมาะสม

3. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ซึ่งเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุ 6-7 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/3 ด้วยแผนการจัดแบบฝึกทักษะ เพื่อพัฒนาการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้ของเด็กประถมศึกษา มีแผนทั้งหมด จำนวน 5 แผน แต่ละแผนสอน 2 ครั้ง รวมสอนทั้งหมด จำนวน 10 ครั้ง โดยปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามวันและเวลาที่กำหนดไว้

4. เมื่อดำเนินการทดลองด้วยแบบฝึกทักษะ เพื่อพัฒนาการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้ของเด็กประถมศึกษา เสร็จแล้วผู้วิจัยนำแบบทดสอบไปตรวจให้คะแนน และนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของการจัดกิจกรรมแบบฝึกทักษะ เพื่อพัฒนาการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้ของเด็กประถมศึกษา เรื่อง คำควบกล้ำแท้ ก่อนและหลังการทำกิจกรรม โดยนำข้อมูลไปหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบผลจัดกิจกรรมแบบฝึกทักษะ เพื่อพัฒนาการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้ของเด็กประถมศึกษา เรื่อง คำควบกล้ำแท้ ก่อนและหลังการทำกิจกรรม ด้วยแบบแบบทดสอบทักษะทางการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้ของเด็กประถมศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/2 เรื่อง คำควบกล้ำแท้ จำนวน 2 ชุด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้โดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก สรุปผลได้ดังนี้

ผลการวิจัย พบว่า การจัดกิจกรรมคำควบกล้ำแท้โดยใช้แบบฝึกทักษะ รายสัปดาห์ ตลอด 5 สัปดาห์ ก่อนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เด็กได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 21.04 และหลังการจัดกิจกรรมการคำควบกล้ำแท้โดยใช้แบบฝึกทักษะ เด็กได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 33.01 ซึ่งมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 11.76 แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมคำควบกล้ำแท้โดยใช้แบบฝึกทักษะ ส่งผลให้เด็กได้คะแนนเพิ่มขึ้น

อภิปรายผล

การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้โดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก กับกลุ่มประชากรจำนวน 33 คนพบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการใช้แบบฝึกทักษะ คะแนนเฉลี่ยก่อนการใช้แบบฝึกทักษะ

สรุปได้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/3 ที่ได้รับการใช้แบบฝึกทักษะมีทักษะการอ่านออกเสียงสูงขึ้นทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนได้ใช้แผนการใช้แบบฝึกทักษะประกอบการสอน กระตุ้นจึงทำให้เด็กประถมในห้องเรียนมีความสนใจและตั้งใจเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ พงษ์เขต (2561:92) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุด คล่องแคล่วคำควบกล้ำ เพื่อสร้างเสริมความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านบางแก้ว อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี สรุปผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการหาประสิทธิภาพ ของหนังสือส่งเสริมการอ่านชุดคล่องแคล่วคำควบกล้ำ เพื่อสร้างเสริมความสามารถในการอ่านออกเสียง สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.86/82.37 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ 80/80 2) ความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านชุด คล่องแคล่วคำควบกล้ำ และ3) ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุดคล่องแคล่วคำควบกล้ำ ภาพรวมมีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมาก ยังไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมลพร พงษ์ประเสริฐ. (2563 : 92) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดย การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบของอินเทอร์เน็ตร่วมกับแบบฝึกทักษะ อำเภอมะนัง จังหวัดปทุมธานี สรุปผลการวิจัย พบว่า 1) ความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบของอินเทอร์เน็ตร่วมกับแบบฝึกทักษะ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 93 และ2) ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบ ของอินเทอร์เน็ตร่วมกับแบบฝึกทักษะ โดยภาพรวมความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรัสวดี จันทพันธ์. (2566 : 125) ได้วิจัยเรื่อง การวิจัยปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโพนสว่าง โดยใช้ชุดกิจกรรมการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ ร่วมกับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร สรุปผลการวิจัย พบว่า 1) ภายหลังการส่งเสริมความสามารถในการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ โดยใช้ชุดกิจกรรมการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำร่วมกับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100 มีความสามารถในการอ่านและการเขียน คำควบกล้ำสูงกว่าก่อนเรียนและผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 80 และ2) ภายหลังการส่งเสริมความสามารถในการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ โดยใช้ชุดกิจกรรมการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำร่วมกับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100 มีความก้าวหน้าในการอ่านและการเขียน คำควบกล้ำ ผ่านเกณฑ์ดัชนีความก้าวหน้าที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 50 ขึ้นไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ครูควรมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แบบฝึกทักษะให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะในด้านอื่นๆของนักเรียนชั้นประถมศึกษาให้ดียิ่งขึ้น
2. สถานศึกษาควรดำเนินการเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การใช้แบบฝึกทักษะให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมในด้านอื่นๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ครูควรมีการวิจัย ในรูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แบบฝึกทักษะให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะในด้านอื่นๆ
2. ครูในสถานศึกษา ควรมีการวิจัย รูปแบบเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การใช้แบบฝึกทักษะให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมในด้านอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- ลัดดาวัลย์ พงษ์เขต. (2561). การพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุด คล่องแคล่วคำควบกล้ำ เพื่อสร้างเสริมความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านบางแก้ว อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี.วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พิมลพร พงษ์ประเสริฐ. (2563). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดย การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบของอินเทอร์เน็ตร่วมกับแบบฝึกทักษะ อำเภอมือง จังหวัดปทุมธานี.วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุรัสวดี จันทพันธ์. (2566). การวิจัยปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโนนสว่าง โดยใช้ชุดกิจกรรมการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ ร่วมกับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร.วิทยานิพนธ์หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยหลักสูตรและการสอน ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทยโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์
อำเภอเมือง จังหวัดตาก

Developing Thai Spelling Skills Using Thai Language Skills Exercises
of Grade 1 students of Taksin Rajanusorn School Mueang District,
Tak Province

นิตยา โชติรสสกุล¹ จันทรา อ้ายจันแก้ว² นลธวัช ยุทธวงศ์³ นันทิกร อุดมศิลป์⁴ อุบล ผลจันทร์⁵
Nittaya chotinttkun¹, Chantra Aichankaeo², Nontawat Yuttawong³,
Nanthikorn Udomsin⁴, Ubon phonjan⁵

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/2 ภาคเรียนที่ 1 ปี การศึกษา 2567 จำนวน 23 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเขียนสะกดคำ จำนวน 5 แผน และแบบฝึกทักษะการอ่านของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาก่อนและหลังใช้กิจกรรมการเขียน

ผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบการแก้ปัญหการเขียนสะกดคำของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่1 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะ จำนวน 5 เรื่อง ก่อนการใช้แบบฝึกทักษะ มี คะแนนเฉลี่ย 4.39 และหลังก่อนการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 7.47 มีผลต่างของคะแนนเท่ากับ 3.08 จึงสรุปได้ว่าหลังจากนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ทุกคนที่ได้ทำแบบฝึกทักษะมีทักษะการเขียนที่สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ สถานศึกษาควรใช้ทักษะการเขียนสะกดคำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อส่งเสริมพัฒนาทักษะทางสังคมให้สูงขึ้น

คำสำคัญ : การพัฒนา, การเขียนสะกดคำ, แบบฝึกทักษะ

¹ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Email : anchareeporn2543@gmail.com โทร. 096-9671621

² 2 ดร., อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁵ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Email : nontawat192498@gmail.com โทร. 085-0349942

Abstract

The purposes of the independent study were to develop and compare reading for main ideas through storytelling activities of Prathomsuksa 1 Students of Taksinrachanusorn School, Mueang Tak District, Tak Province. The samples seemed to be 30 Prathomsuksa 1 students of Taksinrachanusorn School, Mueang Tak District, Tak Province in semester 1, academic year 2023 based on a purposive sampling method. The instruments used in the independent study were 5 learning management plans, and main idea tests.

The findings of the research indicated that; For organizing the storytelling activities for the students using five fairy tales, it was found that the mean before using storytelling activities was 21.64, and the mean after using storytelling activities was 45.24, which it can be said that after using storytelling activities, the students can achieve higher scores that the differences of the mean were 23.6.

For some suggestions, the school should promote and encourage the teachers to provide the storytelling activities, including other activities to improve other skills.

Keywords : Development, Reading for Main Ideas, Storytelling Activities

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช, 2551 ระบุความสำคัญของการจัดหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมุ่งเน้นทักษะทั้ง 4 ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่านและทักษะการเขียน และรวมถึงการสอนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2544 : 3 ; อ้างถึง ฉันทกานต์ เกียรติขวัญ ; 2563 : 1) ที่กล่าวว่าวิชาภาษาไทยจัดอยู่ในกลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ รวมทั้งใช้ภาษาและเรื่องราวการอ่านเป็นวิธีการที่มีความสำคัญในการแสวงหาความรู้ ซึ่งจะนำความก้าวหน้ามาสู่ชีวิตการอ่านจะพัฒนาสติปัญญาของผู้อ่านให้สูงขึ้น ทำให้ผู้อ่านฉลาดรอบรู้ ก้าวทันโลก ทันเหตุการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ สุนันทา มั่นเศรษฐี (2545 : 1 อ้างถึง ฉันทกานต์ เกียรติขวัญ ; 2563 : 1-2) นักเรียนจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำให้ถูกต้อง เพื่อจะได้นำไปใช้ในการเรียนรู้กับวิชาต่าง ๆ (วิสารรัตน์ ทองเพียร, 2563 : 1)

การอ่านจึงเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการแสวงหาความรู้การเรียนรู้และใช้วิธีอ่านที่ถูกต้องจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้อ่าน การรู้จักฝึกฝนอ่านอย่างสม่ำเสมอจะช่วยให้ผู้อ่านมีพื้นฐานในการอ่านที่ดี

ทั้งจะช่วยให้เกิดความชำนาญและมีความรู้กว้างขวางด้วย ดังนั้นการที่นักเรียนจะเป็นผู้อ่านที่ดีจึงขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อมที่ครูเป็นผู้จัดเตรียมให้ อีกทั้งยังต้องผสมผสานกับความสนใจของผู้อ่านเพื่อเป็นแรงจูงใจที่ช่วยให้นักเรียนได้อ่านอย่างสม่ำเสมอ (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2545 : 2; อ้างถึงใน อุทัยวรรณ ชีระแนว, 2559 : 1)

ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีความสำคัญเป็นภาษาประจำชาติไทยและเป็นเครื่องมือที่จำเป็นต่อการสื่อสาร เป็นสิ่งที่ดำรงที่คนในชาติไทยต้องหวงแหนและรักษามรดกทางวัฒนธรรมนี้เอาไว้ เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ใช้ในการสื่อสารด้วยภาษาประจำชาติของตนเองและมีความภาคภูมิใจในภาษาของชาติไทยที่มีการอนุรักษ์และสืบทอดกันมายาวนาน การที่เราจะรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาตินั้น จำเป็นที่จะต้องให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาทำความเข้าใจและสามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องตามอักขรวิธี รวมทั้งต้องสร้างเจตคติที่ดีต่อภาษาไทย แนวทางหนึ่งที่จะธำรงรักษามรดกทางวัฒนธรรมทางภาษาของชาติไว้ได้ คือ การจัดรายวิชาภาษาไทยให้นักเรียนทุกระดับชั้นจะต้องได้ศึกษา โดยเฉพาะนักเรียนเรียนระดับชั้นประถมศึกษาซึ่งเป็นระดับชั้นที่มีการพัฒนาการทางด้านภาษาได้อย่างรวดเร็วและเพื่อเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาในระดับสูงต่อไป (ขวัญภา บุญนิธิ, 2564 : 1)

การเขียนสะกดคำเป็นพื้นฐานที่จำเป็นของการเขียนอย่างหนึ่ง เพราะเด็กต้องรู้จักสะกดคำได้ถูกต้องก่อน จึงจะเขียนเป็นคำและประโยคได้ ถ้าเด็กเขียนสะกดคำไม่ได้ เด็กจะไม่สามารถเข้าใจเรื่องจากผู้อื่นและแสดงให้ผู้อื่นเข้าใจตนเองไม่ได้ ดังนั้น การเขียนสะกดคำให้ถูกต้องนับว่าเป็นสิ่งสำคัญมากในการเรียน เด็กควรจะเขียนสะกดคำให้ถูกต้องตั้งแต่เริ่มเรียนคำ เพื่อช่วยให้เด็กรู้จักคำต่าง ๆ ที่จำเป็นในชีวิตประจำวันและให้เด็กใช้คำต่าง ๆ ได้ถูกต้องและกว้างขวาง (วรรณ โสภประยูร, 2544 : 156) ซึ่งสอดคล้องกับ กาชัย ทองหล่อ (2543 : 160) กล่าวถึง ความสำคัญของการเขียนสะกดคำว่า ตัวอักษรเป็นเครื่องหมายแทนคำพูด เพราะฉะนั้นการเขียนสะกดคำจึงนับว่าเป็นความสำคัญส่วนหนึ่งของการใช้ภาษา ถ้าเขียนผิด ความหมายจะเปลี่ยนไปหรืออาจจะไม่มีความหมายเลยก็ได้แม้ว่าการเขียนสะกดคำจะมีความสำคัญแต่จากสภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอน พบว่า สภาพปัญหาการใช้ภาษาไทยของนักเรียนที่พบมากที่สุด คือ การเขียนสะกดคำ เป็นที่น่าสังเกตว่านักเรียนเขียนสะกดคำผิดพลาดมาก อันเนื่องจากการไม่ระมัดระวังในการเขียนขาดการฝึกฝน ไม่รู้ความหมายของคำ ไม่พยายามศึกษาหลักเกณฑ์ทางภาษา อีกทั้งยังได้รับตัวอย่างการใช้ ภาษาผิด ๆ จากสื่อสิ่งพิมพ์และสื่อมวลชนต่าง ๆ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก

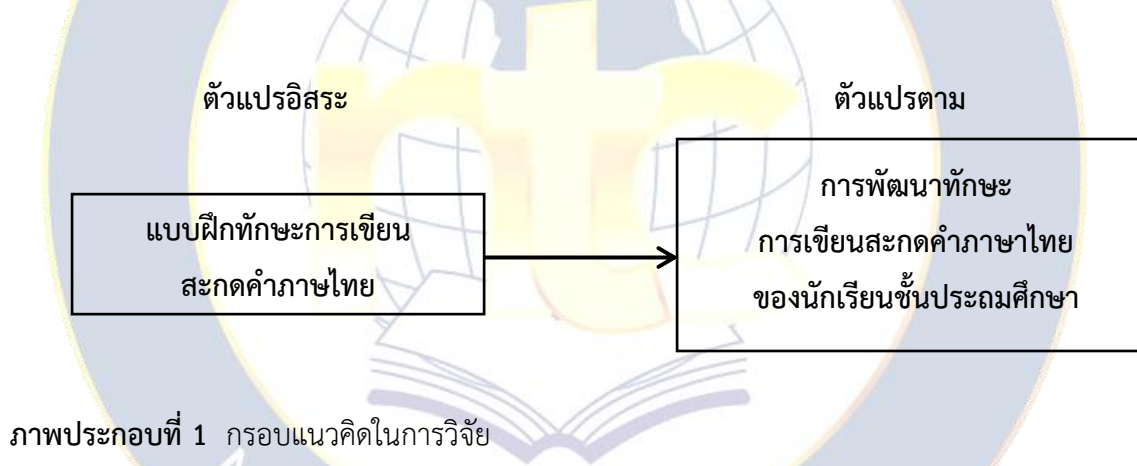
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการเขียนสะกดคำ ก่อนและหลังใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย
 ประถมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก

สมมติฐานในการวิจัย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก
 สามารถเขียนสะกดคำได้มากขึ้นหลังจากได้ใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทยของนักเรียน
 ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาที่ใช้
 ในการพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้การ
 เขียนสะกดคำ จำนวน 5 แผน และ แบบฝึกทักษะการเขียนสะกด โดยมีการกรอบแนวคิดในการวิจัย
 แสดงดังภาพประกอบ 2.1 ดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง เรื่อง การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทยโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย
 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยมี
 วิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 จำนวน 30 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/2 จำนวน 23 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/3 จำนวน 18 คน จำนวนนักเรียน ทั้งหมด 71 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวนนักเรียน ทั้งหมด 23 คน

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ณ ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/2 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทย
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้การเขียนสะกดคำ จำนวน 5 แผน ได้แก่
 - 1.1 แผนการจัดการเรียนรู้การเขียนสะกดคำ ครั้งที่ 1 เรื่อง คำที่ประสมสระอา
 - 1.2 แผนการจัดการเรียนรู้การเขียนสะกดคำ ครั้งที่ 2 เรื่อง สะกดคำสระอา 2 พยางค์
 - 1.3 แผนการจัดการเรียนรู้การเขียนสะกดคำ ครั้งที่ 3 เรื่อง สะกดคำสระอามีตัวสะกด
 - 1.4 แผนการจัดการเรียนรู้การเขียนสะกดคำ ครั้งที่ 4 เรื่อง เขียนคำจากภาพ
 - 1.5 แผนการจัดการเรียนรู้การเขียนสะกดคำ ครั้งที่ 5 เรื่อง สร้างสรรค์คำจากภาพ
2. แบบทดสอบการเขียนสะกดคำ ก่อนเรียน/หลังเรียน จำนวน 1 ชุด ได้แก่
 - 2.1 แบบทดสอบการเขียนสะกดคำ ก่อนการใช้แบบฝึกทักษะ
 - 2.1.1 รู้จักพยัญชนะต้นและสระ
 - 2.1.2 เขียนประสมคำได้ถูกต้อง
 - 2.1.3 สามารถอ่านให้ครูและเพื่อนฟังได้
 - 2.1.4 ทำแบบทดสอบได้ถูกต้อง
 - 2.2 แบบทดสอบการเขียนสะกดคำ หลังการใช้แบบฝึกทักษะ
 - 2.2.1 รู้จักพยัญชนะต้นและสระ
 - 2.2.2 เขียนประสมคำได้ถูกต้อง
 - 2.2.3 สามารถอ่านให้ครูและเพื่อนฟังได้
 - 2.2.4 ทำแบบทดสอบได้ถูกต้อง

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำ

1.1 ศึกษาข้อมูลค้นคว้าเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำ

1.2 ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำ รวมทั้งหลักสูตร และคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เพื่อเป็นแนวทางในการเขียนแผนการจัดการเรียนรู้การเขียนสะกดคำ เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำ

1.3 จัดทำแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา จำนวน 5 แผน ใช้สอนสัปดาห์ละ 2 วัน รวม จำนวน 5 สัปดาห์ มีรายละเอียด ดังนี้

1.3.1 ชื่อกิจกรรม

1.3.2 จุดประสงค์

1.3.3 กิจกรรมการเรียนรู้ (ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป)

1.3.4 สื่อการสอน

1.3.5 วิธีการประเมินผล

1.4 นำแผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความชัดเจน ความเหมาะสม เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขและเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

1.5 นำแผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอให้อาจารย์ ดร.จันทรา อ้ายจันแก้ว อาจารย์ นันทิกร อุดมศิลป์ อาจารย์ ดร.นลธวัช ยุทธวงศ์ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการประถมศึกษาช่วยตรวจพิจารณาจุดประสงค์ เนื้อหา การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์

1.6 ปรับปรุง แก้ไข แผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยการปรับปรุงแก้ไขการใช้คำและข้อความปรับปรุง กิจกรรมบางส่วน เพื่อให้ส่งเสริมทักษะการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษา และนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง

1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชาย - หญิง ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ของโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก จำนวน 1 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น จำนวน 30 คน

ตารางที่ 3.1 การจัดการเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ

ครั้งที่	วัน/เดือน/ปี	ชื่อกิจกรรม	เวลา
1	01/07/2567	สระอา 1 พยางค์	10.30 – 11.30
2	08/07/2567	สระอา 2 พยางค์	10.30 – 11.30
3	15/07/2567	สระอามีตัวสะกด	10.30 – 11.30
4	22/07/2567	เขียนคำจากภาพ	10.30 – 11.30
5	29/07/2567	สร้างสรรค์คำ	10.30 – 11.30

2. แบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ

2.1 ศึกษาข้อมูลและค้นคว้าเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การสร้างแบบฝึกทักษะการเขียนสะกดคำ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

การตรวจให้คะแนน

แบบทดสอบชุดนี้ใช้สำหรับทดสอบการเขียนสะกดคำภาษาไทยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีการตรวจให้คะแนน ดังนี้

ข้อที่เขียนถูกได้	1	คะแนน
ข้อที่เขียนผิดได้	0	คะแนน

2.3 นำแบบทดสอบการเขียนสะกดคำโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และนำไปเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความชัดเจน ความเหมาะสม เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข อีกครั้ง

2.4 นำแบบทดสอบทักษะการเขียนสะกดคำโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และนำไปเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความชัดเจน ความเหมาะสม เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

2.5 นำแบบทดสอบทักษะการเขียนสะกดคำโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย ไปให้ อาจารย์ ดร.จันทรา อ้ายจันแก้ว อาจารย์ นันทิกร อุดมศิลป์ อาจารย์ ดร.นลธวัช ยุทธวงศ์ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวิชาการประถมศึกษา ช่วยตรวจสอบ เพื่อให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

2.6 ปรับปรุง แก้ไข แบบทดสอบการเขียนสะกดคำโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย ตาม คำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง

2.7 นำแบบทดสอบทักษะการเขียนสะกดคำที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วนำไปทดลอง ใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชาย-หญิงที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 ใน

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ของโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก รวมจำนวน 30 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบแผนการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Design) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย One-Group Posttest Design เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย

ตารางที่ 3.2 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	ก่อนการทดลอง	ทดลอง	หลังการทดลอง
ทดลอง	T1	X	T2
เมื่อ			
	T1 แทน	การทดสอบก่อนเรียน	
	X แทน	การทดสอบ	
	T2 แทน	การทดสอบหลังเรียน	

การดำเนินการทดลอง

การทดสอบครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 โดยใช้ทดสอบสัปดาห์ละ 2 วัน เป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ มีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์
2. ผู้วิจัยจัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในสถานที่ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม
3. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ซึ่งเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุ 6-7 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/2 ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทยโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา จำนวน 5 แผน โดยปฏิบัติตามกิจกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามวันและเวลาที่กำหนดไว้
4. เมื่อดำเนินการทดลองด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำ โดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา เสร็จแล้วผู้วิจัยนำแบบทดสอบไปตรวจให้คะแนน และนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทย ก่อนและหลังการทำกิจกรรม โดยนำข้อมูลไปหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบผลจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทย ก่อนและหลังการทำกิจกรรม ด้วยแบบทดสอบทักษะการเขียนสะกดระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/2 จำนวน 2 ชุด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การใช้กิจกรรมการเล่นิทานเพื่อการอ่านจับใจความสำคัญของโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ สรุปได้ ดังนี้

แสดงผลคะแนนจากการทดสอบการอ่านจับใจความสำคัญ ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเล่านิทาน และผลต่างของคะแนน เรื่องที่ 1 มาмаกับของขวัญ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ใช้แบบทดสอบ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน พบว่า คะแนนที่ได้จากแบบทดสอบการอ่านจับใจความสำคัญ โดยก่อนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน มีคะแนนเฉลี่ยที่ 5.67 และหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก หลังจกได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก หลังจกได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก หลังจกได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก

	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
ก่อนเรียน	5.67	1.98
หลังเรียน	8.67	1.51
ผลต่าง	3.00	0.53

แสดงผลคะแนนจากการทดสอบการอ่านจับใจความสำคัญ ก่อนและหลังการใช้
กิจกรรมการเล่านิทาน และผลต่างของคะแนน เรื่องที่ 2 สิ่งใดที่ที่ปรึกษา ของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนตากสินรานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ใช้แบบทดสอบ
กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน พบว่า คะแนนที่ได้จากแบบทดสอบการอ่านจับใจความสำคัญ โดยก่อน
การจัดกิจกรรมการเล่านิทาน มีคะแนนเฉลี่ยที่ 3.47 และหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน นักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนตากสินรานุสรณ์ มีคะแนนเฉลี่ยที่ 8.7 ซึ่งมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ย
เท่ากับ 5.23 จึงสรุปได้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาชั้นปีที่ 1/1 ของโรงเรียนตากสินรานุสรณ์
อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก หลังจากรับการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่
1/1 โรงเรียนตากสินรานุสรณ์ มีทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สูงขึ้น

แสดงผลคะแนนจากการทดสอบการอ่านจับใจความสำคัญ ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการ
เล่านิทาน และผลต่างของคะแนน เรื่องที่ 3 แมวของยายสำลี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1
โรงเรียนตากสินรชานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ใช้แบบทดสอบกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน
พบว่า คะแนนที่ได้จากแบบทดสอบการอ่านจับใจความสำคัญ โดยก่อนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน

แสดงผลคะแนนจากการทดสอบการอ่านจับใจความสำคัญ ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเล่านิทาน และผลต่างของคะแนน เรื่องที่ 5 หมูไปงานเลี้ยง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ใช้แบบทดสอบ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน พบว่า คะแนนที่ได้จากแบบทดสอบการอ่านจับใจความสำคัญ โดยก่อนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน มีคะแนนเฉลี่ยที่ 3.47 และหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 มีการอ่านจับใจความสำคัญ มีคะแนนเฉลี่ยที่ 9.07 ซึ่งมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 5.6 จึงสรุปได้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 ของโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก หลังจากรับการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 มีทักษะการอ่านจับใจความสำคัญ สูงขึ้น

Proceedings of the National Research Conference Northern College 385

สรุปและอภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำภาษาไทยโดยใช้แบบฝึกทักษะภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/2 ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 23 คน พบว่า คะแนนหลังการใช้แบบฝึกทักษะสูงกว่า คะแนนก่อนการใช้แบบฝึกทักษะ จึงสรุปได้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/2 ที่ได้ใช้แบบฝึกทักษะมีทักษะการเขียนสะกดคำสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนได้ใช้แผนการใช้แบบฝึกทักษะประกอบการสอนกระตุ้น จึงทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาในห้องเรียน มีความสนใจและความตั้งใจเรียนเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสารัตน์ ทองเพียร (2563 : 36) การพัฒนาทักษะการอ่าน และการสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเสาชิงช้า โดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษาจับคู่ประสมคำกับภาพ พบว่า 1. การจัดกิจกรรมเกมการศึกษาจับคู่ประสมคำกับภาพ สามารถช่วยพัฒนาทักษะการอ่าน และการสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ อยู่ในระดับดีทุกคน 2. ทักษะการอ่าน และการสะกดคำนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการใช้กิจกรรมเกม การศึกษาจับคู่ประสมคำกับภาพสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้กิจกรรม ยังไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมลพร พงษ์ประเสริฐ (2563 : 104-105) การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดย การจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบของอินเทอร์เน็ต ร่วมกับแบบฝึกทักษะโรงเรียนอนุบาลวัดบางนางบุญ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานี พบว่า 1. ความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่ จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบของอินเทอร์เน็ตร่วมกับแบบฝึกทักษะ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบของอินเทอร์เน็ตร่วมกับแบบฝึกทักษะ โดยภาพรวมความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ของ สาลินี จินดาวงศ์ (2565 : 99) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบมอญ กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 2 นครปฐม โดยการใช้สื่อประสมร่วมกับแผนผังความคิด (Mind Mapping) พบว่า 1. การเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนทักษะการเขียนสะกดคำเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังการจัดการเรียนรู้โดยการใช้สื่อประสมร่วมกับแผนผังความคิด (Mind Mapping) กลุ่มสาระ การเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนพระตำหนักสวนกุหลาบมอญ กรุงเทพมหานคร จังหวัด นครปฐม พบว่า คะแนนจากการทดสอบหลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าคะแนนก่อนการจัดการเรียนรู้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. ความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยการใช้สื่อประสมร่วมกับแผนผังความคิด (Mind Mapping) กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน พระตำหนัก สวนกุหลาบ มอญ กรุงเทพมหานคร โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ครูควรมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แบบฝึกทักษะให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะในด้านต่างๆของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ให้ดียิ่งขึ้น
2. สถานศึกษาควรดำเนินการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การใช้แบบฝึกทักษะให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมในด้านอื่นๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ครูควรมีการวิจัย ในรูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แบบฝึกทักษะให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ
2. ครูในสถานศึกษา ควรมีการวิจัย รูปแบบเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การใช้แบบฝึกทักษะให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมในด้านอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร.
- ชฎารัตน์ ภูทางนา. (2563). การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับใจความสำคัญ โดยวิธีสอนแบบสื่อประสมกับวิธีสอนแบบ SQ4R ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนเทศบาลเมืองขลุง1 (บวรวิทยาคาร). สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สุธิดา ปัดไธสง. (2563). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านจับใจความกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยโดยใช้การเรียนรู้แบบ Story line ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- อลงกรณ์ ปลื้มชัยภูมิ. (2561). การพัฒนาความสามารถการอ่านจับใจความสำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนมัธยมวัดสิงห์ด้วยวิธีการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ. สาขาวิชาภาษาไทย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- อุทัยวรรณ ชีระแนว. (2559). การพัฒนาการอ่านจับใจความสำคัญจากนิทานคุณธรรมสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

การพัฒนาคณิตศาสตร์โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่องเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก
Mathematics development using fractions skill training for grade 1
students at Taksin Ratchanuchasorn School, Mueang District,
Tak Province

ศรชัย รุ่งเรืองวาริ¹, นลธวัช ยุทธวงศ์², บุษราคัม จันทสุก³, กรรณิการ์ ทองรักษ์⁴, พรรณนิภา ทองหล่อ⁵
Sonchai Runggrueangwari¹, Nontawat Yuttawong², Busarakham Intasuk³,
Kannika Thongrak⁴, Phannipha Thonglor⁵

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ มีวัตถุประสงค์การพัฒนาคณิตศาสตร์โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่องเศษส่วนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 โดยใช้กิจกรรมแบบฝึกทักษะเรื่องเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบกลุ่มตัวอย่าง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมเรื่องเศษส่วน จำนวน 5 แผน และแบบฝึกภาพประกอบเศษส่วนชั้นประถมศึกษาตอนต้นและหลังใช้แบบฝึกทักษะ

ผลการวิจัย พบว่า การเปรียบเทียบการพัฒนาแบบฝึกทักษะเรื่องเศษส่วนของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะเรื่องเศษส่วน เรื่องที่ 1 ทดสอบก่อนเรียน และการเตรียมความพร้อมก่อนการใช้แบบฝึก มีคะแนนเฉลี่ย 2.56 และหลังการใช้แบบฝึก มีคะแนนเฉลี่ย 8.56 มีผลต่างของคะแนน เท่ากับ 6.00 เรื่องที่ 2 การอ่านและการเขียนเศษส่วน ก่อนการใช้แบบฝึก มีคะแนนเฉลี่ย 3.36 และหลังการใช้แบบฝึก มีคะแนนเฉลี่ย 8.5 มีผลต่างของคะแนนเท่ากับ 5.14 เรื่องที่ 3 การอ่านและการเขียนเศษส่วนก่อนการใช้แบบฝึก มีคะแนนเฉลี่ย 3.33 และหลังการใช้แบบฝึก มีคะแนนเฉลี่ย 8.6 มีผลต่างของคะแนนเท่ากับ 5.27 เรื่องที่ 4 การเปรียบเทียบและเรียงลำดับเศษส่วนที่ตัวส่วนเท่ากัน ก่อนการใช้แบบฝึก มีคะแนนเฉลี่ย 2.90 และหลังการใช้แบบฝึก มีคะแนนเฉลี่ย 8.23 มีผลต่างของคะแนนเท่ากับ 5.33 เรื่องที่ 5 การเปรียบเทียบและเรียงลำดับ

¹ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Email : Sonchai@gmail.com โทร. 095-658-7822

² อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Email : nontawat192498@gmail.com โทร. 085-0349942

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁵ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

เศษส่วนที่ตัวส่วนเท่ากัน ก่อนการใช้แบบฝึก มีคะแนนเฉลี่ย 3.66 และหลังก่อนการใช้แบบฝึก มีคะแนนเฉลี่ย 8.3 มีผลต่างของคะแนนเท่ากับ 4.64 จึงสรุปได้ว่าหลังจากชั้นประถมศึกษาปีที่1/1 ทุกคนที่ได้มีทักษะในการทำแบบฝึกทักษะเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ : การพัฒนา,การฝึกทักษะ,แบบฝึกภาพประกอบ

Abstract

This independent study aimed to develop mathematics skills by using fractions exercises for grade 1/1 primary school students by using fractions exercises for grade 1/1 primary school students. Taksin Rajanuchorn School, Mueang District, Tak Province. The sample group used in the research was Primary 1/1, Semester 2, Academic Year 2024, totaling 30 people. The research was conducted by selecting a sample group. The research instruments were 5 fraction activity plans and fraction illustration exercises for primary school students before and after using the exercises. The research results found that the comparison of the development of fractions skill training of Grade 1/1 students before and after using fractions skill training, Topic 1, pre-test and preparation before using the exercise had an average score of 2.56 and after using the exercise The mean score was 8.56 with a difference of 6.00. Topic 2: Reading and Writing Fractions, before using the exercises, had an average score of 3.36 and after using the exercises, had an average score of 8.5 with a difference of 5.14. Topic 3: Reading and Writing Fractions, before using the exercises, had an average score of 3.33 and after using the exercises, had an average score of 8.5 with a difference of 5.14. Using the exercises, the average score was 8.6 with a difference of 5.27. Topic 4: Comparing and ordering fractions with the same denominator. Before using the exercises, the average score was 2.90 and after using the exercises, the average score was 8.23 with a difference of 5.33. Topic 5: Comparing and ordering fractions with the same denominator. Fractions with the same denominator, before using the exercise, had an average score of 3.66 and after using the exercise, had an average score of 8.3, with a difference of 4.64. Therefore, it can be concluded that after Grade 1/1, everyone who received the exercise had higher skills.

Keywords : Development, Skill Training, Illustrated Exercises

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในทศวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผนสามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผนตัดสินใจ แก้ปัญหา ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงจำเป็นต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 1)

ถึงแม้ว่าคณิตศาสตร์จะเป็นวิชาพื้นฐาน ซึ่งมีความสำคัญและจำเป็นอย่างมาก แต่ในปัจจุบันหากพิจารณาจากผลการประเมินการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของผู้เรียนจากการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (Ordinary National Education Test : O - net) ที่บ่งชี้ว่าผู้เรียนมีคะแนนเฉลี่ยของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ต่ำกว่าร้อยละ 50 ซึ่งเป็นมาตรฐานขั้นต่ำ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า5) สถาบันทดสอบทางการศึกษาแห่งชาติปีการศึกษา 2560 พบว่าคะแนนเฉลี่ยร้อยละของวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียน ระดับประเทศได้คะแนนเฉลี่ยในปีการศึกษา 2558 - 2560 ดังนี้ 46.99 , 46.21 และ 38.29 ตามลำดับ ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ขั้นต่ำของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่กรมวิชาการตั้งไว้ สาเหตุหนึ่งที่ทำให้คะแนนจากการทดสอบต่ำกว่าเกณฑ์อาจเนื่องมาจากนักเรียนขาดมโนทัศน์ หรือมีมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อน ซึ่งอัมพร ม้าคอง (2552, หน้า 2-3) ได้กล่าวว่า ผู้เรียนขาดมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ แต่เรียนโดยการท่องจำทำแบบฝึกหัดคณิตศาสตร์แบบซ้ำ ๆ หรือแก้ปัญหาคณิตศาสตร์โดยวิธีการที่คุ้นเคยกับที่สอนในห้อง จะไม่เข้าใจความหมายที่มา ความสำคัญและเนื้อหาของคณิตศาสตร์ที่เรียน มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการทำให้อาสาสมัครเป็นวิชาที่มีความหมายและมีประโยชน์มากกว่าวิชาที่ว่าด้วยการคิดคำนวณเกี่ยวกับตัวเลขและการดำเนินการซ้ำ ๆ ผู้เรียนที่มีมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ดี มักเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเข้าใจในเนื้อหาคณิตศาสตร์อย่างถ่องแท้ สามารถอธิบายความรู้เหล่านั้นได้อย่างชัดเจน และสามารถนำความรู้เหล่านั้นไปแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้อย่างสมเหตุสมผล มโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนย่อมส่งผลเสียต่อการเรียนรู้ของนักเรียน

หากจะกล่าวถึงมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ (Mathematics Concept) ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการเรียนรู้คณิตศาสตร์และการนำความรู้ทางคณิตศาสตร์ไปแก้ปัญหาหรือนำไปใช้ สำหรับนักเรียนที่มีมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ มักสามารถเรียนรู้และแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ได้ดี รวมทั้งมีพื้นฐานที่จะเชื่อมโยงและคิดเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ในระดับสูงขึ้นไปได้ดีด้วย (สถาบันส่งเสริมการสอน

วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2555) แต่จากการที่นักเรียนอาจได้รับการสอนเนื้อหาไม่เพียงพอ การคิดอย่างไม่เป็นระบบ หรือความจำที่บกพร่อง จะก่อให้เกิดมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนซึ่งเป็นปัญหาหนึ่งที่น่าไปสู่ความยากลำบากในการเรียนคณิตศาสตร์ตั้งแต่แนวคิดในระดับประถมไปจนถึงการเรียนแคลคูลัส (Allen, 2007) ได้กล่าวไว้ว่า "มโนทัศน์พื้นฐานที่คลาดเคลื่อนจะก่อให้เกิดปัญหาในการเรียนรู้มโนทัศน์ที่สูงขึ้นไป ซึ่งหากผู้เรียนมีมโนทัศน์เดิมคลาดเคลื่อนย่อมส่งผลกระทบต่อ การแก้ปัญหา การแสดงวิธีทำและการเรียนรู้เนื้อหาที่สูงขึ้นอีกต่อไป" ส่วนในด้านของครูนั้นมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียนก็เป็นสาเหตุใหญ่ที่ทำให้การสอนของครูไม่เห็นผล ดังนั้นจึงเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะตระหนักถึงมโนทัศน์ที่คลาดเคลื่อนของนักเรียนและสอนนักเรียนใหม่เพื่อแก้ไขความเข้าใจทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนให้ถูกต้อง (Allen, 2007)

การสร้างมโนทัศน์เป็นกระบวนการที่เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกการคิด ซึ่งครูผู้สอนจะต้องทำการวางแผนการจัดการเรียนการสอนอย่างเป็นระบบ โดยอาจใช้สถานการณ์หรือการใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนคิดเพื่อนำไปสู่การสร้างมโนทัศน์ที่ต้องการ กระบวนการสร้างมโนทัศน์จะต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าใจมโนทัศน์นั้นคืออะไร เกิดขึ้นได้อย่างไร ส่งเสริมให้ผู้เรียนคิดเกี่ยวกับมโนทัศน์นั้นในลักษณะที่ซับซ้อนขึ้น และเชื่อมโยงประสบการณ์กับความรู้ที่มีอยู่ ซึ่งในที่สุดผู้เรียนจะได้มโนทัศน์จากการสร้างความหมายด้วยตนเอง แนวคิดเกี่ยวกับการสร้างมโนทัศน์ได้รับอิทธิพล ส่วนหนึ่งมาจากแนวคิดของ Taba (1966) ที่เน้นให้ผู้สอนได้พัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน และใช้รูปแบบนิรนัยในการสอน จุดประสงค์การสร้างมโนทัศน์คือการทำให้ผู้เรียนสามารถแยกแยะแนวคิดต่าง ๆ และขยายจากตัวอย่างเฉพาะไปสู่ประเภทของมโนทัศน์ที่กว้างขึ้น และมีลักษณะของตัวอย่างเหล่านั้นเป็นการใช้ความคิดระดับสูงกระทำกับวิธีที่จะจัดโครงสร้างแนวคิดและตัวอย่าง เพื่อสรุปความหมายและเพื่อแปลงไปสู่การนำไปใช้ (อัมพร ม้าคนอง, 2546, หน้า 14)

จากการจัดการเรียนรู้ในชั้นเรียนพบว่า การแก้โจทย์ปัญหาทางคณิตศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นมาก ถือได้ว่าเป็นหัวใจหลักในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์และยังช่วยฝึกทักษะและกระบวนการคิดให้นักเรียนคิดและแก้ปัญหาเป็น ครูผู้สอนควรจัดกิจกรรมลำดับขั้นตอนของการแก้ปัญหาต่าง ๆ ส่งเสริม ชี้แนะแนวทางที่ถูกต้องแก่นักเรียน นอกจากนี้การจัดการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนมีทักษะและกระบวนการแก้ปัญหา ผู้สอนต้องให้โอกาสผู้เรียนได้ฝึกคิดด้วยตนเองให้มากโดยจัดสถานการณ์หรือปัญหาหรือเกมที่น่าสนใจ ทำท่ายให้อยากคิด เริ่มด้วยปัญหาที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคนหรือผู้เรียนแต่ละกลุ่มโดยอาจเริ่มด้วยปัญหาที่ผู้เรียนสามารถใช้ความรู้ที่เรียนมาแล้วมาประยุกต์ก่อนต่อจากนั้นจึงเพิ่ม สถานการณ์หรือปัญหาที่แตกต่างจากที่เคยพบมา สำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถสูงผู้สอนควรเพิ่มปัญหาที่ยากซึ่งต้องใช้ความรู้ที่ซับซ้อนหรือมากกว่าที่กำหนดไว้ในหลักสูตรให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 85)

ผู้วิจัยจึงหาแนวทางพัฒนาการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นวิธีการหนึ่ง นั่นก็คือ การเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (Brain-Based Learning หรือ BBL) เป็นการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เป็นการเรียนรู้ หรือการจัดการเรียนรู้ที่มีมุมมองต่อการเรียนรู้โดยอาศัยความรู้ความเข้าใจการทำงานของสมอง ทำให้ได้เห็นกระบวนการเรียนรู้ (กระบวนการทำงานของสมอง) และสามารถนำมาใช้เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอนได้ แนวคิดนี้พัฒนาโดย Caine & Caine (Caine, Renate Nummela, Caine, Geoffrey) ในช่วงปี 1991 หลักการของการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานสรุปเป็นสาระสำคัญเพื่อนำมาใช้ในการสอน มี 5 ประการ ดังนี้ (สุนทรี อารังโสธธิสกุล, 2560)

1. การเรียนรู้ที่มีเป้าหมายเป็นการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากผู้เรียนจะพยายามปฏิบัติให้ได้ตามความคาดหวังของตน เมื่อผู้เรียนมีความสนใจ ก็จะมีความตั้งใจ ความตั้งใจและเป้าหมายจะทำให้สถานการณ์ปัญหาต่างๆ กลายเป็นความท้าทาย เกิดความต้องการเอาชนะ อันเป็นสภาวะทางอารมณ์ที่ก่อให้เกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ

2. การสร้างบรรยากาศระหว่างการเรียนรู้ต้องให้ผู้เรียนเกิดความสนใจ มีความท้าทายตื่นตัว ปลอดภัยและเป็นมิตร และต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เนื่องจากเมื่อมีความคาดหวังจึงอาจมีความกดดันหรือความเครียด

3. การเรียนรู้โดยการลงมือปฏิบัติเท่ากับสมองมีประสบการณ์รับรู้ผ่านประสาทสัมผัสต่าง ๆ ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ตามธรรมชาติที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน การจัดให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ผ่านประสาทสัมผัส เป็นสิ่งจำเป็นต่อการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลหรือความรู้ใหม่แล้วคิดและทำความเข้าใจ เชื่อมโยงสิ่งที่จะเรียนรู้ใหม่กับสิ่งที่เรียนรู้มาก่อนแล้วเป็นพื้นฐานเพื่อจะให้ได้ความรู้ใหม่ ทำให้ข้อมูลที่เข้ามาใหม่มีความหมายต่อผู้เรียน และทำให้ความจำในการเรียนรู้เกิดเร็วขึ้น

4. กระบวนการเรียนรู้แบบท่องจำ ทำซ้ำ ผูกฝน มีขั้นตอน คือ คือ ออกเสียง ท่องจำซ้ำ ทำเจ้าของสมองได้ยินเสียงของตัวเอง ได้ลงมือและเห็นสิ่งที่ตัวเองทำ สิ่งปรากฏหรือสัมผัสกลายเป็นข้อมูลย้อนป้อนกลับเข้าไปในสมองใหม่อีก ถือว่าเป็นการลงมือสอนตัวเอง ทำให้จดจำได้และมีความชำนาญ เน้นให้จำรูปแบบ

5. การประยุกต์ความรู้ไปใช้ในเรื่องต่าง ๆ การผสมผสานสิ่งที่รู้เข้าเรื่องที่ได้อื่นๆ นำไปสู่การมีความรู้ ความคิดที่สูงขึ้น และมีความคิดสร้างสรรค์ และเมื่อได้ขัดเกลาและปรับปรุงผลงานจากการใคร่ครวญความคิดเห็นของตนเองและผู้อื่น ทำให้สามารถเข้าใจความรู้นั้นได้ดียิ่งขึ้น

มีงานวิจัยจำนวนหลายเรื่องที่น่าแนวคิดการวิจัยโดยใช้สมองเป็นฐานส่งเสริมสมรรถิทางการเรียน มโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหา และทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ ดังเช่นงานวิจัยของ อัมพร ม้าคนอง (2552) การพัฒนามโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ : วาสนา ภูมิ (2555) ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน : อังสนา ศรีสวนแดง(2555) การพัฒนาผลการเรียนรู้ ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน (BBL) ร่วมกับเทคนิค KWDL : กาญจนา ไร่

สอาด (2557) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและการคิดเชิงมนทัศน์ ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน : ญัฐพล เฟื่องฟู่ง (2559) การจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ : ศิรินันท์ ว่องโชติกุล (2559) การพัฒนารูปแบบการสอนคณิตศาสตร์ โดยใช้สมองเป็นฐาน ระดับประถมศึกษา ; อุไรรัตน์ เหล่าภักดี (2559) การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน(BBL) กับการจัดการเรียนรู้แบบปกติ ; อโนมา ทพหม่ง (2560) การจัดการเรียนรู้ตามแนวทฤษฎีคอนสตรัคติวิสต์ร่วมกับการใช้สมองเป็นฐาน และงานวิจัยต่างประเทศ ดังเช่น Nanang Priatna (2017) : และ Suarsana, Ni Putu Santhi Widiasih, I Nengah Suparta (2018)

จากสภาพปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหในเรื่องการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างมนทัศน์และความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 เพื่อเป็นแนวทางจัดการเรียนการสอนมนทัศน์ทางคณิตศาสตร์และเสริมสร้างความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อการพัฒนาคณิตศาสตร์โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่องเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอมือง จังหวัดตาก
2. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาคณิตศาสตร์โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่องเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอมือง จังหวัดตาก

สมมติฐานในการวิจัย

1. เด็กสามารถทำแบบฝึกทักษะได้อย่างถูกต้อง
2. เด็กสามารถทำแบบฝึกทักษะเรื่องเศษส่วนได้อย่างถูกต้องและเข้าใจในการทำแบบฝึก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

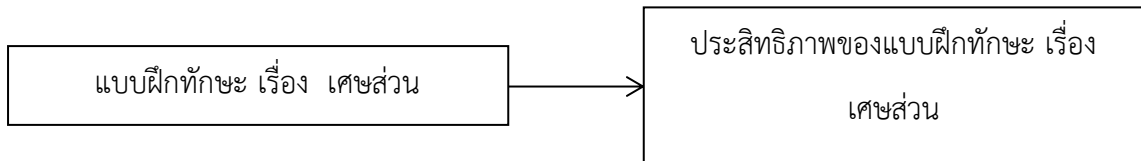
การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคณิตศาสตร์โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่องเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอมือง จังหวัดตาก

พัฒนาการอ่านคำควบล้ำของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ และแบบฝึกภาพประกอบ โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงดังภาพประกอบ 2.1 ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาคณิตศาสตร์โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่องเศษส่วน สำหรับนักเรียน
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก

โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้
ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ด้านประชากรที่ศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปี
ที่ 1/1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวน 30 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 ปีการศึกษา
2567 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวน 30 คน คัดเลือกโดยวิธีการ
เลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะเรื่องเศษส่วน จำนวน 5 แผน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง ทดสอบก่อนเรียนและการเตรียมความพร้อม

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การอ่านและการเขียนเศษส่วน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง การอ่านและการเขียนเศษส่วน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง การเปรียบเทียบและเรียงลำดับเศษส่วนที่ตัวส่วนเท่ากัน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การเปรียบเทียบและเรียงลำดับเศษส่วนที่ตัวส่วนเท่ากัน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบแผนการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Design) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการ
ทดลองตามแบบแผนการวิจัย One-Group Posttest Design เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้อง
กับจุดมุ่งหมายของการวิจัย

ตารางที่ 3.2 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	ก่อนการทดลอง	ทดลอง	หลังการทดลอง
ทดลอง	T1	X	T2

เมื่อ

T1 แทน การทดสอบก่อนเรียน

X แทน การทดสอบ

T2 แทน การทดสอบหลังเรียน

การดำเนินการทดลอง

การทดสอบครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1/1 ปีการศึกษา 2567 โดยใช้ทดสอบสัปดาห์ละ 2 วัน เป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ มีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์
2. ผู้วิจัยจัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในสถานที่ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม
3. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ซึ่งเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุ 6-7 ปี

ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคณิตศาสตร์โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่องเศษส่วนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา จำนวน 5 แผน โดยปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามวันและเวลาที่กำหนดไว้

4. เมื่อดำเนินการทดลองด้วยแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาคณิตศาสตร์โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่องเศษส่วนของนักเรียนชั้นประถมศึกษา เสร็จแล้วผู้วิจัยนำแบบทดสอบไปตรวจให้คะแนน และนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคณิตศาสตร์โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่องเศษส่วน ก่อนและหลังการทำกิจกรรม โดยนำข้อมูลไปหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบผลจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคณิตศาสตร์โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่องเศษส่วน ก่อนและหลังการทำกิจกรรม ด้วยแบบทดสอบทักษะเรื่องเศษส่วนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 2 ชุด

ผลการวิจัย

การพัฒนาคณิตศาสตร์โดยใช้แบบฝึกทักษะเรื่องเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก สรุปผลได้ดังนี้

ผลการวิจัย พบว่า คะแนนที่ได้จากแบบฝึกทักษะการอ่านและการเขียนเศษส่วนก่อนใช้และหลังใช้ และผลต่างของคะแนน การใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์เรื่องเศษส่วนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ใช้แบบทดสอบกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน โดยใช้แบบฝึกทักษะคณิตศาสตร์เรื่องเศษส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 8.3 คิดเป็นร้อยละ 83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.88 มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 8.3 คิดเป็นร้อยละ 83 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.83 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์เรื่องเศษส่วน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน เมื่อนำคะแนนหลังเรียนมาทำการคำนวณไปเทียบกับเกณฑ์ ร้อยละ 80 พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง เศษส่วน สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 80 จำนวน 30 มีคะแนนเฉลี่ย 83

อภิปรายผล

จากนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ขาดทักษะในเรื่องเศษส่วน คณะผู้วิจัยได้สร้างแบบฝึกทักษะเพื่อช่วยในการแก้ปัญหาเรื่องเศษส่วน หลังจากที่ทำนักเรียนได้ทำแบบฝึกทักษะปรากฏว่าผลคะแนนที่ได้เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

ผลการวิจัยในครั้งนี้ต่างจากผลการวิจัยของวรรณิ์ โสมประยูร เพราะของวรรณิ์ โสมประยูร จะใช้ชุดการสอนช่วยในเรื่องการแก้โจทย์ปัญหา แต่คณะผู้วิจัยมีแนวคิดในการสร้างแบบฝึกทักษะ เพื่อพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาในเรื่องของทักษะการแก้โจทย์ปัญหา เรื่อง เศษส่วนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก

จากผลการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์ และความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้พบประเด็นสำคัญ ดังนี้

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์และความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ตามเกณฑ์ 80/80 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้ผลการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เห็นต่างมโนทัศน์ และความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 กิจกรรมการเรียนรู้ในงานวิจัยนี้เป็นกิจกรรมที่มี 5 ขั้น คือ

ขั้นที่ 1 สร้างความพร้อมใจกาย กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้

ขั้นที่ 2 เรียนรู้อย่างตื่นตัว ผ่านประสาทสัมผัส

ขั้นที่ 3 ขยายความรู้ช่วยเพิ่มความสัมพันธ์

ขั้นที่ 4 ฝึกซ้ำ และ ขั้นที่5นำไปใช้

จากการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดตามแนวทางการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์และความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่องเศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบความเหมาะสมขององค์ประกอบต่าง ๆ ของกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า ความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อนำกิจกรรมที่สร้างขึ้นมากำหนดเป็นแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ออกมาเป็นแผนการจัดกรณีนรู้ พบว่า ความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ทั้งนี้เนื่องมาจากกระบวนการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์และความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 4 ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามขั้นตอน โดยเริ่มจากการวิเคราะห์โครงสร้างหลักสูตรคณิตศาสตร์ โรงเรียนบ้านเนินมะปราง ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ในเรื่อง เศษส่วน เพื่อนำมาจัดเป็นสาระการเรียนรู้ มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ เวลาเรียนและการวัดและการประเมินผล ศึกษาองค์ประกอบของแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย เรื่องและเวลาที่ใช้สอน จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระสำคัญ เนื้อหา กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ/แหล่งเรียนรู้ และการวัดผลและประเมินผล (ชนาธิป พรกุล, 2555, หน้า 86) ศึกษาคู่มือและแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ พร้อมทั้งศึกษา แนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน จากหนังสือ ฐานวิจัย บทความ และวารสารทางวิชาการต่าง ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ที่สามารถเสริมสร้างมโนทัศน์ ความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4

จากนั้นผู้วิจัยดำเนินการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้มีการตรวจสอบและแก้ไขข้อบกพร่องของกิจกรรมการเรียนรู้ โดยนำไปทดลองกับนักเรียนจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบด้านภาษา และเวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พร้อมทั้งดำเนินการแก้ไขในส่วนที่บกพร่อง และเมื่อนำมาหาประสิทธิภาพกับนักเรียน จำนวน 9 คน พบว่าประสิทธิภาพของกระบวนการรวมเฉลี่ยเท่ากับ 79.06 และประสิทธิภาพของผลลัพธ์รวมเฉลี่ยเท่ากับ 78.72 นั่นคือกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 79.06/78.72 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ เนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้ศึกษาขั้นตอนการประเมินประสิทธิภาพของนวัตกรรมตามแนวคิดของ รัตนะ บัวสนธิ์ (2554, หน้า 50-51) โดยมี

ลำดับขั้นตอนการประเมิน 2 ขั้น คือ การประเมินแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (1:1) เป็นการนำนวัตกรรมไปทดลองใช้กับบุคคลที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 3 คน โดยจำแนกเป็นนักเรียนที่มีคุณลักษณะสูง ปานกลาง และต่ำกว่าปานกลาง เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษาและเวลาที่ใช้ และการประเมินประสิทธิภาพแบบกลุ่มเล็ก เป็นการนำนวัตกรรมที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขจากการประเมินแบบหนึ่งต่อหนึ่งมาทดลองใช้กับกลุ่มบุคคลที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 9 คน โดยจำแนกเป็นนักเรียนที่มีคุณลักษณะสูง ปานกลาง และต่ำกว่า ปานกลาง อย่างละ 3 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของนวัตกรรมตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ โดยผู้วิจัยตั้งเกณฑ์ประสิทธิภาพของนวัตกรรมไว้ที่ 80/80 เนื่องจากเป็นเนื้อหาสาระไม่ยากมาก มุ่งแก้ไขปัญหาหรือพัฒนาความสามารถของผู้เรียนที่มีลักษณะปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภณัฐ ดิลกคุณธรรม (2557) การจัดกิจกรรมตามแนวคิดสมองเป็นฐาน (BBL) วิชาคณิตศาสตร์พื้นฐาน เรื่อง เศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า การหาประสิทธิภาพของการจัดกิจกรรมตามแนวคิดสมองเป็นฐาน (BBL) มีประสิทธิภาพ 80.89/81.14 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้

2. ผลการศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานเพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์ และความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

จากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างมโนทัศน์ และความสามารถในการแก้โจทย์ปัญหาคณิตศาสตร์ เรื่อง เศษส่วน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า นักเรียนมีมโนทัศน์ เรื่อง เศษส่วน ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐาน มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 7.40 และมีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 9.87 ตามลำดับ และเมื่อเปรียบเทียบคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่าคะแนนสอบหลังเรียนของนักเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 05 เนื่องมาจากรู้จักได้ศึกษาแนวคิดของ ชัมพร มักทะนะนง (2546, หน้า ที่กล่าวว่าตามหลักการสอนคณิตศาสตร์แล้ว ครูควรจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับลักษณะธรรมชาติโครงสร้างและปรัชญาของวิชาคณิตศาสตร์ ให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิดและเกิดความเข้าใจในการคิด ใช้ความคิดและคำถามที่นักเรียนสงสัยเป็นประเด็นในการอภิปราย เพื่อให้ได้แนวทางคิดที่หลากหลาย เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปหรือมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ หรือพยายามใช้สิ่งที่เป็นรูปธรรมอธิบายสิ่งที่เป็นนามธรรมหรือสิ่งที่เป็นนามธรรมมาก ๆ ให้เป็นนามธรรมที่ง่ายขึ้นที่นักเรียนมีมโนทัศน์พื้นฐานที่ตื้นเขินย่อมมีความสำคัญต่อการเรียนรู้มโนทัศน์ใหม่ที่มีลักษณะเชื่อมโยงกันสามารถนำความรู้ที่ได้ไปแก้ปัญหาในเรื่องอื่น ๆ ได้ จะเห็นได้ว่ามโนทัศน์มีความสำคัญต่อการเรียนรู้สิ่งต่าง โดยวิธีการดังกล่าวสอดคล้องกับการขออนุญาตแนวการเรียนรู้โดยใช้สมองเป็นฐานนั้นเป็นกิจกรรมที่ช่วยกระตุ้นสมอง ส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ นักเรียนฝึกทำโดยลงมือทดลอง

ใช้ความรู้ด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ได้ฝึกทำซ้ำจนเข้าใจ และมองเห็นกฎเกณฑ์ขององค์ความรู้ด้วยบรรยากาศที่สนุกสนาน น่าสนใจและกระตุ้นให้อยากรู้อยากลอง (พรพิไล เลิศวิชา, 2558 หน้า 68 - 78) และสอดคล้องกับหลักการการสอนคณิตศาสตร์ ตามแนวคิด Brain-based Learning ของพรพิไล เลิศวิชา (2553) สอนคณิตศาสตร์ ต้องกระตุ้นให้สมองหลายส่วน คือ ส่วนที่ทำหน้าที่รับภาพ ส่วนที่ทำหน้าที่รับเสียง ส่วนที่ทำหน้าที่รับสัมผัส เพื่อกระตุ้นให้การรับรู้กับการทำงานตรงกันตามระบบประสาทสมองจะเรียนรู้คณิตศาสตร์ได้ดี เมื่อสมองได้สัมผัสรับรู้จากของจริง หรือวัตถุสามมิติที่หลากหลายสี กลิ่น รส ช่วยกระตุ้นให้การเรียนคณิตศาสตร์เป็นไปได้ง่ายขึ้น เพราะ สี กลิ่น และรสเป็นข้อมูลที่กระตุ้นอารมณ์ (emotion) ข้อมูลที่มีอารมณ์เป็นตัวกระตุ้น ช่วยให้สมองเรียนรู้ได้ง่าย การบรรยายและการเรียนกระดานอย่างเดียวเป็นการสอนโดยใช้เสียง ผู้เรียนฟังผ่านหู และตามองเห็นตัวหนังสือไม่ใช่ภาพ การสอนแบบนี้เป็นการสอนแบบนามธรรม (abstract) ตรงข้ามกับวิธีการเรียนรู้ที่จริงที่ควรต้องเรียนรู้ผ่านรูปธรรม (concrete experience) เด็กมักจะบอกว่า ชอบวิชานั้นเพราะครูใจดี สอนสนุก ไม่ชอบวิชานี้ เพราะครูดุ เนื้อหาที่ยาก คำพูดของเด็กเช่นนี้บ่งบอกว่าบริบทการจัดการเรียนรู้แบบใด ก่อให้เกิดภาวะการเรียนรู้ (learning) ในสมองของเด็กแบบไหนข้อสรุปที่แน่นอนก็คือ อารมณ์ของนักเรียนเป็นปัจจัยสำคัญสำหรับการเรียนรู้

ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ อัมพร ม้าคนธง (2552) : ชำนาญวิทย์ บุญตัด (2555); วาสนา ภูมิ (2555) : อังสนา ศรีสวนแดง (2555) : กาญจนา ไผ่สะอาด (2557) : ณิชพล เฟื่องฟู (2559) : ศิรินันท์ ว่องโชติกุล (2559) : อุไรรัตน์ เหล่าภักดี (2559) : อโนมา ทุพหมั่ง (2560) และงานวิจัยต่างประเทศ ดังเช่น Nanang Priatna (2017) ; และ Suarsana, Ni Putu Santhi Widiastih, I Nengah Suparta (2017)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ในการเก็บข้อมูลควรเป็นระยะเวลาที่เหมาะสมกับแบบฝึกทักษะที่จะนำไปใช้
2. ในการสร้างแบบฝึกทักษะอาจเพิ่มจำนวนข้อให้มากขึ้น เพื่อให้นักเรียนเกิดความรู้ความเข้าใจมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การที่จะนำแบบฝึกทักษะไปใช้กับนักเรียนควรปรับแบบฝึกทักษะตามสภาพจริงของนักเรียน
2. แบบฝึกทักษะที่สร้างขึ้นควรมีระดับปานกลางสามารถใช้ได้กับนักเรียนกลุ่มที่อ่อนและนักเรียนกลุ่มที่เก่ง

เอกสารอ้างอิง

- ล้วน สายยศ และ อังคณา สายยศ. (2531). **หลักการวิจัยทางการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร : บริษัทศึกษาพร จำกัด.
- วรินทรา วัชรสิงห์. (2537). **หลักและเทคนิคการสร้างแบบฝึกคณิตศาสตร์ระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมวงศ์ แปลงประสพโชค. (2540). **นวัตกรรมเพื่อการแก้ปัญหาการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เรื่องโจทย์ปัญหาร้อยละ**. ปรินญานินพนธ์: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

การพัฒนาทักษะการอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

โรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา อำเภอลำดวย จังหวัดตาก

Developing Reading Skills Using Skills Exercises for Grade 1 Students

Ban Mae Usu Witthaya School, Tha Song Yang District, Tak Province

ณัฐพงษ์ ภูผาขวัญข้าว¹, นลรวีช ยุทธวงศ์², บุษราคัม จันทสุข³,

กรรณิการ์ ทองรักษ์⁴, ธัญญารักษ์ ศรีกลิ่นแคฬ⁵

Nattapong Phuphakhwankhao¹ Nontawat Yuttawong² Busarakham Intasuk³

Kannika Thongrak⁴ Thanyaras Siriklinkhae⁵

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์การพัฒนาทักษะการอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้กิจกรรมการอ่านโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา อำเภอลำดวย จังหวัดตาก กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 256 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการอ่าน จำนวน 5 แผน และแบบสังเกตพฤติกรรมการอ่านของชั้นประถมศึกษา ก่อนและหลังใช้กิจกรรมการอ่าน

ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการพัฒนาการอ่านของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการใช้กิจกรรม เรื่องที่ 1 สระและวรรณยุกต์ ก่อนการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 7.26 และหลังการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 10.40 มีผลต่างของคะแนน เท่ากับ 3.13 เรื่องที่ 2 เลขไทย ก่อนการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 7.30 และหลังการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 10.50 มีผลต่างของคะแนนเท่ากับ 3.20 เรื่องที่ 3 การอ่านออกเสียงคำที่ประสมด้วยสระ-า ก่อนการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 7.26 และหลังการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 10.33 มีผลต่างของคะแนนเท่ากับ 3.06 เรื่องที่ 4 การใช้สระ-า ประสมคำ ก่อนการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 7.30 และหลังการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 10.43 มีผลต่างของคะแนนเท่ากับ 3.13 เรื่องที่ 5 การอ่านออกเสียงคำที่ประสมด้วยสระ-ิ ก่อนการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 7.13 และหลังก่อนการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 10.40

¹ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Email : nattapong151261@gmail.com โทร. 082-2216500

² ดร., อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ ผศ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁵ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Email : nontawat192498@gmail.com โทร. 085-0349942

มีผลต่างของคะแนนเท่ากับ 3.33 จึงสรุปได้ว่าหลังจากชั้นประถมศึกษาปีที่1 ทุกคนที่ได้มีทักษะการอ่านสูงขึ้น

คำสำคัญ : การพัฒนา, ทักษะการอ่าน, แบบฝึกทักษะ

Abstract

of this independent study The objective is to improve reading skills using skill exercises for elementary school students. Year 1 The population group used in the research was 30 people in Grade 1, Semester 1, Academic Year 206. The tools used in the research include 5 reading activity plans and an observation form of reading behavior of primary school students before and after using reading activities. The results showed that the comparison of reading development of Grade 1 Before and after the use of the activity Story 1: Vowels and Tonality Before the Activity had an average score of 7.26. The average score is 10.40, with a difference in score equal to 3.13. Have an average score of 7.30. The average score is 10.50, with a score difference of 3.20. Before using the activity had an average score of 7.26. The average score was 10.33, with a score difference of 3.06. Compound words before using the activity. Have an average score of 7.30. The average score was 10.43, with a score difference of 3.13. Have an average score of 7.13 and after before using the activity. The average score was 10.40, with a score difference of 3.33. Everyone who has improved their reading skills.

suggestion Schools should use reading skills for Grade 1 To promote the development of higher social skills.

Keywords: development, reading skills, skill exercises

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งทางด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต

โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ ซึ่งภาษาไทยเป็นสาระหนึ่งที่สำคัญ ต้องเรียนรู้และฝึกฝนให้เกิดความชำนาญในการใช้เพื่อการสื่อสารการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อนำไปใช้ในชีวิตรจริง (บริสกร คงเปี่ยม, 2561 : 14:15)

ภาษาทุกภาษาย่อมมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ประกอบไปด้วยเสียงและความหมาย ซึ่งมีระเบียบแบบแผนหรือกฎเกณฑ์การใช้อยู่อย่างเป็นระบบตามขอบเขตอันจำกัดของแต่ละภาษาเพราะภาษาเป็นเครื่องมือสื่อความคิดและความเข้าใจของมนุษย์ใช้ในการติดต่อสื่อสารซึ่งกันและกันชนชาติหนึ่งๆ อาจมีภาษาเดียวหรือหลายภาษาก็ได้ คนแต่ละชาติใช้ภาษาในการสื่อความหมายเพื่อให้เข้าใจกันระหว่างผู้พูดกับผู้ฟัง ผู้เขียนกับผู้อ่าน ภาษาไทยจึงกลายเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทยผู้สอนและผู้เรียนภาษาไทยจึงจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ลักษณะเด่นเฉพาะของภาษาไทยที่แตกต่างจากภาษาอื่นๆ ภาษาไทยมีลักษณะพิเศษกว่าภาษาอื่นที่ควรรักษาไว้คือ การใช้คำให้เหมาะสมกับบุคคล ระดับชั้นของบุคคล เป็นภาษาคนตรี เป็นภาษาที่ไพเราะ เพราะระดับเสียงของคำทำให้เกิดเสียง ทำให้ผู้ฟังเกิดอารมณ์ มองเห็นภาพพจน์ได้ง่ายขึ้น ตลอดจนความงดงามและความเจริญในทางภาษาศาสตร์ รวมทั้งในทางวัฒนธรรมและทางสังคม เช่น คำราชาศัพท์ต่างๆ ที่ใช้ในปัจจุบัน ซึ่งนับได้ว่าเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญอย่างหนึ่งของชาติ (วรรณิ โสมประยูร, 2542 :3:9)

สาระการเรียนรู้ภาษาไทยประกอบด้วยทักษะที่ต้องเรียนรู้ ได้แก่ การอ่าน การเขียน การฟัง การดู และการพูด หลักการใช้ภาษาไทย วรรณคดีและวรรณกรรม ซึ่งการอ่านเป็นทักษะภาษาที่สำคัญและจำเป็นมากในการดำรงชีวิตของคนในยุคปัจจุบัน เพราะวิทยาการและเทคโนโลยีต่างๆ ได้เปลี่ยนแปลงเจริญก้าวหน้ามากและเป็นไปอย่างรวดเร็ว การติดต่อสื่อสารก็ยิ่งเพิ่มพูนความสำคัญในธุรกิจการงานมากขึ้นจนสภาพของสังคมกลายเป็นสังคมข่าวสาร เนื้อหาสาระทางวิชาการแทบทุกแขนง รวมทั้งข้อมูลต่างๆ ในชีวิตประจำวันจะต้องอาศัยการอ่านจึงจะสามารถเข้าใจและสื่อความหมายกันได้ถูกต้องแม้จะมีการนำเทคโนโลยี เหตุเพราะการอ่านเป็นเครื่องมือสำคัญที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ การรู้และใช้วิธีอ่านที่ถูกต้องจึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้เรียน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณภาพของผู้เรียนในสมรรถภาพด้านการอ่านไว้ว่า เมื่อจบชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผู้เรียนต้องอ่านออกเสียงคำ คำคล้องจอง ข้อความ เรื่องสั้นๆ และบทร้อยกรองง่ายๆ ให้ถูกต้อง คล่องแคล่วเข้าใจความหมายของคำและข้อความที่อ่าน ตั้งคำถามเชิงเหตุผล ลำดับเหตุการณ์ คาดคะเนเหตุการณ์ สรุปความรู้ ข้อคิดจากเรื่องที่อ่าน ปฏิบัติตามคำสั่ง คำอธิบายจากเรื่องที่อ่านได้ เข้าใจความหมายของข้อมูลจากแผนภาพ แผนที่และแผนภูมิ อ่านหนังสืออย่างสม่ำเสมอ และมีมารยาทในการอ่านและมาตรฐานการเรียนรู้ ท.1.1 กล่าวไว้ว่า ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน (กระทรวงศึกษาธิการ. 2553)ซึ่งการอ่านจะประสบความสำเร็จได้นั้นขึ้นอยู่กับองค์ประกอบที่

เกี่ยวข้องกับหลายประการเพื่อนำมาใช้จัดกิจกรรมการสอนอ่าน เช่น องค์ประกอบทางด้านสังคม ได้แก่ สิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวนักเรียนพื้นฐานที่เกี่ยวกับทางครอบครัวของนักเรียน วัฒนธรรม ชนบทธรรมเนียมประเพณีศาสนาที่นับถือ หรือองค์ประกอบทางด้านความพร้อม ทางด้านร่างกาย อารมณ์ และสติปัญญาที่สามารถเริ่มต้นอ่านได้สังเกตได้จากความพร้อมทางด้านสายตา การรับฟัง การออกเสียงพยัญชนะหรือถ้อยคำนอกจากนี้ยังมีองค์ประกอบทางด้านโรงเรียน ได้แก่ การจัดบรรยากาศหรือจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียนโดยเฉพาะการปลูกฝังให้มีเจตคติที่ดีต่อการอ่าน และการรักการอ่านที่จำเป็นต้องได้รับความร่วมมือจากบุคคลหลายฝ่ายทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน (สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์, 2543 : 6-7) จากนันทพรศนะของครูผู้สอนภาษาไทย ยังมีปัจจัยที่เป็นปัญหาหรืออุปสรรคเกี่ยวกับการใช้ภาษาไทยอีกหลายประเด็น เช่น วิชาภาษาไทยเป็นวิชาที่นักเรียนส่วนใหญ่ไม่ค่อยชอบ อาจมีอีกหลายสาเหตุ คือในอดีต ครูจะมีบทบาทมาก เป็นผู้บอกความรู้ให้นักเรียนจดลงสมุดทำให้เด็กเบื่อหน่ายไม่มีความรักในภาษาไทย มองภาษาไทยเป็นวิชาที่ยุงยากแล้วคะแนนได้ไม่ดีเท่าที่ควร ฟังแล้วง่วงนอนมาก ครูใช้วิธีสอนแบบเดิมๆ เน้นให้อ่านเขียนและคัดทุกชั่วโมง ไม่มีแนวทางการคิดที่จะผลิตสื่อ นักเรียนหรือแม้แต่ครูอาจารย์ หรือผู้ใหญ่บางคนยังคงมีปัญหาทางภาษาไทย ทั้งทางด้านการเขียน การพูด การอ่าน แม้กระทั่งการฟัง ก็ยังคงเป็นปัญหากันอยู่ว่า จะเขียนหรืออ่านอย่างไรจึงจะถูก ซึ่งเด็กๆ ในยุคปัจจุบันของประเทศไทย มองไม่เห็นคุณค่าของภาษาไทย จะนำคำสแลงหรือคำภาษาอังกฤษมาเสริมคำโดยคิดว่าทุกคนฟังแล้วโก้เก๋เป็นอย่างยิ่งหรือผู้บริหาร (บางท่าน) ที่ยังไม่ยอมเปลี่ยนแปลงนโยบายของโรงเรียน ทำให้ครูผู้สอนลำบากใจและตัดสินใจไม่ถูกว่าบทบาทของตนเองควรจะเป็นอย่างไร เมื่อทำไปแล้วผิดพลาดจึงหมดกำลังใจที่จะทำงานให้ได้ดีสมตั้งใจเป็นอันต้องยกเลิก หรือปัจจุบันครูมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการสอนไปตามสถานการณ์ที่ทันสมัยในการสอนภาษาไทยครูต้องคิดสื่อการสอนช่วย แต่ผู้ปกครองที่สนใจบุตรหลานมักจะช่วยสอนบุตรหลานขณะอยู่ที่บ้าน ทำให้นักเรียนเกิดความขัดแย้งระหว่างครูกับผู้ปกครอง เพราะผู้ปกครองส่วนมากจะเรียนการอ่านสะกดคำอีกแบบหนึ่ง แต่นักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งครูใช้คู่มือแนะนำวิธีการอ่านสะกดคำอีกแบบหนึ่งเช่น ขนม ผู้ปกครองอ่านสะกดว่า ข-น-โระ-ม= ขนม แต่ครูสอนสะกดว่า ขะ-หนอ-โระ-ม= รนมทำให้เด็กเกิดความดับสนและเป็นปัญหาในเรื่องการอ่านและการเขียนเป็นอย่างมาก (อจเรรา ชิวพันธ์, 2553 : 223-225) ดังนั้นครูจำเป็นต้องรับรู้ เรียนรู้กับเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ครูไม่คุ้นเคย ปฏิรูปเปลี่ยนแปลงตัวเองสอนโดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ สอนให้มีความรู้ คุณธรรม สร้างจิตสำนึกของการใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง ผู้เรียนเองต้องกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ แสวงหาข้อมูล บันทึกข้อมูลและนำเสนอข้อมูล ซึ่งต้องใช้ทักษะภาษาไทยด้านการอ่านมากขึ้นในทุกๆ วิชา เพื่อการเตรียมความพร้อมในการเตรียมตัวสู่ประชาคมอาเซียนในอนาคตอันใกล้ต่อไป

จากการศึกษาข้อมูลและวิเคราะห์ปัญหาการจัดการเรียนรู้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา ด้านทักษะการอ่านจับใจความ พบว่า มีประเด็นที่เป็นปัญหาต่อการจัดการเรียนรู้ดังต่อไปนี้ คือ ด้านร่างกายของนักเรียนบางคนมีความผิดปกติทางด้านสายตา ทำให้เคลื่อนสายตาได้ล่าช้ามีผลต่อการอ่าน มีการมองย้อนกลับหยุดตาอยู่กับที่แต่ละบรรทัดบ่อยครั้ง มองเห็นตัวอักษรไม่ชัดเจน ช่วยให้อ่านได้ไม่ดี จับใจความได้ไม่ถูกต้อง นอกจากนี้ยังมีระดับสติปัญญาต่ำกว่าปกติ ความจำสั้น ไม่สามารถวิเคราะห์เรื่องราวหรือเชื่อมโยงหาความสัมพันธ์ เรียงลำดับความสำคัญของเรื่องราวที่อ่านได้ถูกต้อง ประกอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 อายุยังน้อยเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่ขึ้นมาจากชั้นอนุบาล ได้ไม่นานยังติดพฤติกรรม การอ่านออกเสียงดังๆ อยู่ ขาดการฝึกฝน ขาดสมาธิจึงเข้าใจเรื่องราวที่ส่วนนักเรียนบางคนมีปัญหาทางด้านครอบครัวไม่ได้รับการเอาใจใส่ดูแลจากบิดามารดา แต่นักเรียนบางคนผู้ปกครองดูแลเอาใจใส่เป็นอย่างดี ทำให้ระดับความสามารถในการอ่านและประสบการณ์ทางภาษาแตกต่างกันมาก ยากต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน บางคนมีปัญหาด้านจิตใจ เจ็บป่วยบ่อย ขาดเรียนเป็นประจำ ซึ่งมีผลทำให้การอ่าน ไม่พัฒนาตามระดับชั้นเรียนโดยเฉพาะทักษะด้านการอ่านจับใจความ ส่งผลทำให้นักเรียน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในปีการศึกษา 2559 ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานคือร้อยละ 67.92

จากความสำคัญและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะผู้จัดกระบวนการเรียนรู้ได้พยายามศึกษาหาวิธีการเพื่อนำมาใช้ในการปรับปรุงคุณภาพการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยจึงแก้ปัญหาดังกล่าวโดยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญและผลิตสื่อ คือ แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ขึ้น เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน สามารถแปลความ ตีความ จับใจความสำคัญและสรุปความได้ ส่งเสริมให้นักเรียนมีความสนใจในการอ่าน รักการอ่าน การเขียน มีความรับผิดชอบใน การทำงาน ร่วมกัน มีความคิดสร้างสรรค์เป็นของตนเองและมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรและความคาดหวังของสังคมต่อไปหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะพื้นฐานในการศึกษา การประกอบอาชีพ และการใช้ชีวิต โดยเน้นการเรียนรู้ภาษาไทย ซึ่งสำคัญในการสื่อสาร การอ่านมีบทบาทสำคัญในชีวิตประจำวัน ช่วยให้เข้าใจข้อมูลและติดตามการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การสอนภาษาไทยต้องยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ และผลิตสื่อการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนให้มีประสิทธิภาพ.

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงสะกดคำให้แก่ นักเรียน อันจะส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่ดี มีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนสูงขึ้น มีทักษะและความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยดีขึ้น และทำให้การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้วิจัยจึงดำเนินการวิจัยเรื่องการพัฒนา

ทักษะการอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังที่เรียนโดยใช้ แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

สมมติฐานในการวิจัย

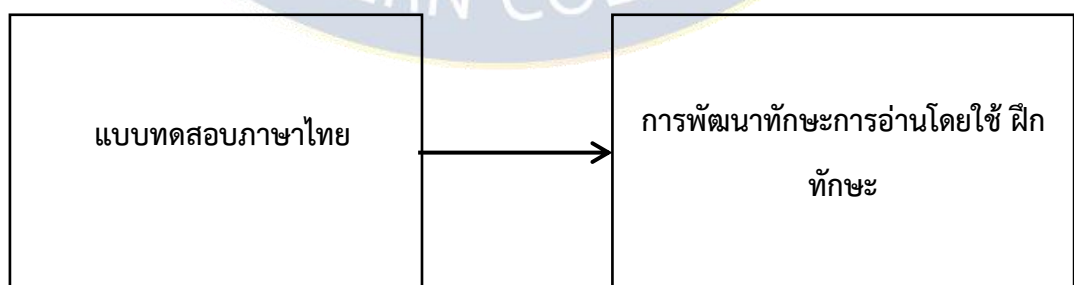
1. แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทุกเล่มมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์
2. นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนที่เรียนโดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าก่อนเรียนและแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
3. นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีความพึงพอใจต่อการเรียนด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ด้านประชากรที่ศึกษา คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/4 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก จำนวน 30 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/4 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก จำนวน 30 คน คัดเลือกโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการสะกดคำ จำนวน 5 แผน

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การอ่านเรื่อง สมบัติของผู้ดี

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง การอ่านคำที่ออกเสียง อะ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง พยางค์ คำ กลุ่มคำ

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง ประโยค

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง มารยาทในการพูด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบแผนการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Design) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย One-Group Posttest Design เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย

ตารางที่ 3.2 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	ก่อนการทดลอง	ทดลอง	หลังการทดลอง
ทดลอง	T1	X	T2
เมื่อ			
	T1	แทน	การทดลองก่อนเรียน (Pre-test)
	X	แทน	การทดลอง (Treatment)
	T2	แทน	การทดลองหลังเรียน (Post-test)

การดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่...ปีการศึกษา 2567 โดยใช้ทดลองสัปดาห์ละ 1 วัน เป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ มีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์
2. ผู้วิจัยจัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในสถานที่ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาไทย เรื่องแบบฝึกทักษะการอ่านสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ก่อนและหลังการทำกิจกรรมเสร็จ โดยนำข้อมูลไปหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. เปรียบเทียบผลจัดกิจกรรมแผนการจัดการเรียนรู้ เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาไทย เรื่องแบบฝึกทักษะการอ่านสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ก่อนและหลังการทำกิจกรรม ด้วยแบบทดสอบทักษะทางภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษา เรื่อง คำควบกล้ำ จำนวน 3 ชุด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยการพัฒนาทักษะการอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก สรุปได้ดังนี้

การเปรียบเทียบการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะการอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1/4 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยใช้แบบสังเกตกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยก่อนการจัดกิจกรรมการอ่านมีคะแนนเฉลี่ยที่ 7.26 และหลังการจัดกิจกรรมการอ่านมีคะแนนเฉลี่ยที่ 10.40 ซึ่งมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 1.33 จึงสรุปได้ว่า หลังจากรับการจัดกิจกรรมการอ่านนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/4 มีทักษะการอ่านสูงขึ้น

การเปรียบเทียบการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะการอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1/4 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยใช้แบบสังเกตกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยก่อนการจัดกิจกรรมการอ่านมีคะแนนเฉลี่ยที่ 7.30 และหลังการจัดกิจกรรมการอ่านมีคะแนนเฉลี่ยที่ 10.50 ซึ่งมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.20 4 จึงสรุปได้ว่า หลังจากรับการจัดกิจกรรมการอ่านนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/4 มีทักษะการอ่านสูงขึ้น

การเปรียบเทียบการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะการอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 โดยใช้แบบสังเกตกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน

โดยก่อนการจัดกิจกรรมการอ่านมีคะแนนเฉลี่ยที่ 7.26 และหลังการจัดกิจกรรมการอ่านมีคะแนนเฉลี่ยที่ 10.33 ซึ่งมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.06 จึงสรุปได้ว่า หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการอ่านนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/4 มีทักษะการอ่านสูงขึ้น

การเปรียบเทียบการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะการอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต2 โดยใช้แบบสังเกตกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยก่อนการจัดกิจกรรมการอ่านมีคะแนนเฉลี่ยที่ 7.30 และหลังการจัดกิจกรรมการอ่านมีคะแนนเฉลี่ยที่ 10.43 ซึ่งมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.13 จึงสรุปได้ว่า หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการอ่านนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/4 มีทักษะการอ่านสูงขึ้น

การเปรียบเทียบการวิเคราะห์การเปรียบเทียบการพัฒนาทักษะการอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต2 โดยใช้แบบสังเกตกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน โดยก่อนการจัดกิจกรรมการอ่านมีคะแนนเฉลี่ยที่ 7.13 และหลังการจัดกิจกรรมการอ่านมีคะแนนเฉลี่ยที่ 10.40 ซึ่งมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.33 จึงสรุปได้ว่า หลังจากได้รับการจัดกิจกรรมการอ่านนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/4 มีทักษะการอ่านสูงขึ้น

สรุปผลการวิจัยการเปรียบเทียบการพัฒนาการอ่านของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการอ่านทั้ง 5 เรื่อง จัดตารางที่ 4.4, 4.7, 4.10, 4.13, และ 4.16 โดยใช้แบบสังเกตกลุ่มประชากรจำนวน 30 คน สรุปได้ว่าหลังจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/4 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการอ่าน มีทักษะการอ่านสูงขึ้น

อภิปรายผล

การพัฒนาทักษะการอ่านโดยใช้แบบฝึกทักษะของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมการอ่านทั้ง 5 เรื่อง สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดกิจกรรมการอ่าน สรุปได้ว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการอ่านมีทักษะการอ่านสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูประจำชั้น ได้ใช้แผนการจัดกิจกรรมการอ่านประกอบการสอนจึงทำให้ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/4 ทุกคนในห้องสนใจและตั้งใจเรียนเพิ่มมากขึ้นสอดคล้องกับการวิจัยของ บัรสร คงเปี่ยม (2561 : 76) การพัฒนาแบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านพลายชุมพล อำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก จึงสรุปได้ว่า การจัดสร้างแบบฝึกที่ดีที่คำนึงถึงหลักวิชาการต่างๆ ซึ่งสอดคล้องเหมาะสมกับความสนใจและความต้องการของนักเรียน รู้สึกสนุกสนาน ตั้งใจเรียนและ

เข้าใจสาระในบทเรียนดีขึ้น ย่อมทำให้เกิดความพึงพอใจใน แบบฝึกทักษะการอ่านจับใจความ ภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 อยู่ในระดับ มากและมากที่สุดทุกชุด และยังช่วย ส่งผลให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นสอดคล้องกับและสอดคล้องกับความหมายการอ่าน ของ ศิราณี แพทอง (2561 : 49) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่าน และการเขียนคำในภาษาไทย โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง อ่านหรรษา พาเขียนเพลิน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่จึงสรุปได้ว่า 1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง อ่านหรรษา พาเขียนเพลิน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ เป็นชุดกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เฉลี่ยเท่ากับ 84.84/85.83 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์

2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนด้วยการเรียนชุดกิจกรรม การเรียนรู้เรื่อง อ่านหรรษา พาเขียนเพลิน กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

3. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง อ่านหรรษา พาเขียนเพลิน มีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดและสอดคล้องกับนางสาวพิมพ์พร พงษ์ประเสริฐ (2563 : 140) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบของอินเทอร์เน็ตร่วมกับแบบฝึกทักษะ โรงเรียน อนุบาลวัดบางนางบุญ อำเภอเมือง จังหวัดปทุมธานีจึงสรุปได้ว่าการวิจัยเรื่อง การพัฒนา ความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยการจัดการ เรียนรู้ตามรูปแบบของอินเทอร์เน็ตร่วมกับแบบฝึกทักษะ มีผลการวิจัยดังนี้

1. ความสามารถด้านการอ่านและการเขียนสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปี ที่ 1 ที่จัดการเรียนรู้ตามรูปแบบของอินเทอร์เน็ตร่วมกับแบบฝึกทักษะ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ตาม รูปแบบของอินเทอร์เน็ตร่วมกับแบบฝึกทักษะ โดยภาพรวมความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

สถานศึกษาควรใช้กิจกรรมการอ่านให้เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่1/4 เพื่อส่งเสริม พัฒนาทักษะทางสังคมให้สูงขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ครูทุกคนในโรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2
2. ควรมีการวิจัยรูปแบบการใช้กิจกรรมการอ่านเพื่อพัฒนาเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/4 ในวิชาอื่นๆ
3. ครูของโรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 ควรมีการวิจัยรูปแบบการใช้กิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมให้กับเด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/4 ในด้านอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ..(2553)..**หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน..พุทธศักราช 2551** พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุม สหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- วรรณ โสมประยูร. (2542). **การสอนภาษาไทยระดับประถมศึกษา**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2545). **หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช
- สิทธิพงศ์ สิริวราพงศ์. (2550). **การพัฒนาชุดการอ่านจับใจความวิชาภาษาไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1** นวราชภัฏวิทยา อำเภอร้องกวาง จังหวัดแพร่. (วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์).
- อัจฉรา ชิวพันธ์. (2553). **ภาษาพาสอน เรื่อง นำรู้สำหรับครูภาษาไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : แอคทีฟพริ้นท์จำกัด

การส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์โดยใช้เกมการศึกษา

โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก

Promoting basic math skills using educational games

Taksin Rajanusorn School, Mueang District, Tak Province

จินตนา ก่อทองพนา¹, ไพรินทร์ บุหลัน², พวงพิศ เรืองศิริกุล³,

ศุภรัตน์ บุหลัน⁴, ชวนชม เครือเขียว⁵, นลธวัช ยุทธวงศ์⁶

chintana Kokongphana¹, Pairin Bulan², Puangpit Ruengsirikul³,

Suparat Bulan⁴, Chuanchom Khrukeheaw⁵ Nontawat Yuttawong⁶

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์การส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ โดยใช้เกมการศึกษา โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ระดับชั้นปทุมวัยปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 23 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา จำนวน 5 แผน และเกมการศึกษา ชั้นปทุมวัยก่อนและหลังใช้กิจกรรมการอ่าน

ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ โดยใช้เกมการศึกษา ก่อนและหลังการใช้กิจกรรม เรื่องที่ 1 สีสันสวยงาม ก่อนการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 4.52 และหลังการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 6.78 มีผลต่างของคะแนน เท่ากับ 2.17 เรื่องที่ 2 กลางวัน กลางคืน ก่อนการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 10.17 และหลังการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 15.39 มีผลต่างของคะแนนเท่ากับ 5.56 เรื่องที่ 3 สิ่งแวดล้อมแสนสวย ก่อนการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 12 และหลังการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 21 มีผลต่างของคะแนนเท่ากับ 9.21 เรื่องที่ 4 สัตว์โลกน่ารัก ก่อนการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 15.17 และหลังการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 25.65 มีผลต่างของคะแนนเท่ากับ 10.47 เรื่องที่ 5 สนุกกับตัวเลข ก่อนการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 17.26 และหลังก่อน

¹ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาปทุมวัย คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Email : artitaya202543@gmail.com โทร. 0932472640

² อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁵ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁶ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Email : nontawat192498@gmail.com โทร. 085-0349942

การใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 28.39 มีผลต่างของคะแนนเท่ากับ 11.13 จึงสรุปได้ว่าหลังจากชั้นปฐมวัยปีที่ 3 ทุกคนที่ได้มีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์สูงขึ้น

คำสำคัญ : เกมการศึกษา, การส่งเสริม, ทักษะพื้นฐานด้านคณิตศาสตร์

Abstract

This independent study The objective is to promote basic mathematical skills by using educational games. Taksin Rajanusorn School, Mueang District, Tak Province The population group used in the research was 23 students in the 3rd year of the 3rd year of the 2nd semester of the 2024 school year .

The results showed that the comparison of the promotion of basic mathematical skills using educational games before and after the use of the activity Subject 1: Beautiful colors before the use of the activity had an average score of 4.52 and after the use of the activity. The average score is 6.78, with a difference of 2.17 points. had an average score of 10.17. The average score was 15.39, with a score difference of 5.56. Have an average score of 12. The average score is 21, with a score difference of 9.21 . had an average score of 15.17. The average score was 25.65 with a score difference of 10.47. had an average score of 17.26 and after before the use of the activity. The average score was 28.39 with a score difference of 11.13, so it can be concluded that after the third year of Primary School, everyone who has improved their basic mathematical skills has improved.

Keywords : Educational Games, Promotion, Basic Math Skills

บทนำ

คณิตศาสตร์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาความคิด ทำให้มนุษย์คิดอย่างมีเหตุผลเป็นระบบ มีแบบแผน ตลอดจนมีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์และสามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบ ช่วยให้คาดการณ์วางแผน แก้ปัญหาและนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยี และศาสตร์อื่นๆ เด็กปฐมวัยเป็นวัยแห่งการเริ่มต้น เรียนรู้มีความอยากรู้อยากเห็น ช่างสังเกต ชอบเล่น และสำรวจสิ่งต่างๆ รอบตัวเมื่อได้เรียนคณิตศาสตร์เด็ก ๆ จะมีความรู้ความเข้าใจในธรรมชาติและสิ่งต่างๆ รอบตัว

มีทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์และมี เจตคติที่ดีต่อคณิตศาสตร์ซึ่งไม่เพียงส่งผลให้เด็กประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ทางคณิตศาสตร์เท่านั้น แต่ยังส่งผลต่อการ เรียนรู้ในศาสตร์อื่น ๆ คณิตศาสตร์จึงมีบทบาทสำคัญ ทั้งในการเรียนรู้และมีประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิต (ขนิษฐา บุญนา, 2562 : 1)

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาความคิดของมนุษย์ ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างถี่ถ้วนรอบคอบ ทำให้สามารถคาดการณ์ วางแผน และตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีและศาสตร์อื่น ๆ คณิตศาสตร์จึงมีประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตและช่วยพัฒนาคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 56)

เกมการศึกษาเป็นเกมการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา ช่วยให้เด็กรู้จักสังเกต คิดหาเหตุผลและเกิดความคิดรวบยอด ดังที่ (ทิตนา แฉมณี, 2555, น. 365-369) ที่กล่าวว่า การสอนโดยใช้เกมเป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างสนุกสนานและท้าทาย ความสามารถ โดยผู้เรียนเป็นผู้เล่นเอง ทำให้ได้รับประสบการณ์ตรง เป็นวิธีการที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม ร่วมสูง เกิดการเรียนรู้จากการเล่น ทำให้การเรียนรู้มีความหมายและอยู่คงทน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ (กนกพิชญ์ ศรีสวัสดิ์, 2555, น. 84) ดังที่ (สุณี บุญพิทักษ์, 2557, น. 276 -277) กล่าวว่าเกมการศึกษาเป็นสื่ออุปกรณ์ช่วยสอน ทำให้เด็กได้พัฒนาการคิดหาเหตุผล การสังเกต การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือกับตา การทบทวนเนื้อหาที่ได้เรียนรู้จากหน่วยการเรียนรู้ และทักษะพื้นฐานสำคัญต่างๆ ซึ่งถือว่าเป็นกิจกรรมที่ฝึกเตรียมความพร้อมสนองตอบต่อพัฒนาการตามวัยซึ่งรูปแบบของการจัดกิจกรรมที่มีการเลือกใช้สื่ออย่างหลากหลายดึงดูดความสนใจของเด็ก ผู้เรียนได้สัมผัสกับสิ่งแวดล้อม จะทำให้เด็กตื่นตัวที่จะเรียนรู้ หนึ่งในรูปแบบนั้นก็คือเกมการศึกษาที่นำสื่อธรรมชาติ มาประกอบการเล่น และในการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาผู้สอนต้องคำนึงถึงวุฒิภาวะ พัฒนาการ และประสบการณ์ของเด็กเป็นสำคัญ การเรียงลำดับจากเกมที่ง่ายไปหายาก เริ่มจากของจริงไปสู่ของจำลอง ในขณะที่เด็กเล่นเกมครูผู้สอนควรคอยดูแลให้คำแนะนำหรือใช้คำถามกระตุ้นความคิดของเด็ก และเมื่อเด็กเล่นเสร็จครูควรมีการตรวจสอบความถูกต้องตามวัตถุประสงค์ของเกม จากนั้นให้คำแนะนำเพิ่มเติม กล่าวชื่นชมให้กำลังใจและฝึกให้เด็กเก็บเกมลงกล่องเก็บเข้าที่ให้เรียบร้อยจนเป็นนิสัย (วรรณีย์ พรหมนธ์, 2555, น. 48)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวคณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาความคิด ทำให้มนุษย์มีเหตุผล คิดเป็นระบบ และสามารถวิเคราะห์ปัญหาได้อย่างรอบคอบ เด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่มีความอยากรู้อยากเห็น การเรียนรู้คณิตศาสตร์ตั้งแต่วัยนี้ช่วยให้เด็กเข้าใจธรรมชาติรอบตัว และพัฒนาทักษะกระบวนการคิด เกมการศึกษาเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กเรียนรู้อย่างสนุกสนาน ส่งเสริมการสังเกต การคิดวิเคราะห์ และการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ การจัดกิจกรรมเกมการศึกษาควรเหมาะสมกับพัฒนาการของเด็ก โดยเน้นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรง

และการมีส่วนร่วมของครู สุดท่าย คณิตศาสตร์และเกมการศึกษาจะช่วยพัฒนาเด็กให้มีพื้นฐานความคิดที่ดีและสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิจัยเรื่องการส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ โดยใช้เกมการศึกษา โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อการส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์โดยใช้เกมการศึกษา โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก
2. เพื่อเปรียบเทียบการส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ โดยใช้เกมการศึกษาโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์โดยใช้เกมการศึกษา โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้ศึกษาเนื้อหาที่ใช้กิจกรรมเกมการศึกษาเพื่อการส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา และชุดกิจกรรมเกมการศึกษา ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงดังภาพประกอบที่ 1 ดังนี้

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ โดยใช้เกมการศึกษา โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3/1 จำนวน 23 คน และเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 จำนวน 23 คน ของโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 รวมทั้งสิ้น จำนวน 46 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชาย-หญิง อายุระหว่าง 5-6 ปี กำลังศึกษาอยู่ชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 ปีการศึกษา 2567 ของโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ จำนวน 23 คน โดยเลือกแบบเจาะจง

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ณ ห้องเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ กิจกรรมเกมการศึกษา
2. ตัวแปรตาม การส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ เรื่อง การรู้จักตัวเลข 1-10 การนับจำนวน การรู้ค่าจำนวนของเด็กปฐมวัย จำนวน 5 แผน
2. แบบทดสอบทักษะทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 เรื่อง การรู้จักตัวเลข 1-10 การนับจำนวน การรู้ค่าจำนวน จำนวน 5 ชุด

แบบแผนการทดลอง

การวิจัยครั้งนี้เป็นแบบกึ่งทดลอง (quasi-experimental design) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองโดยใช้การวิจัยแบบการทดลองกลุ่มเดียว ประเมินทักษะทางคณิตศาสตร์ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมโดยใช้เกมการศึกษา(one-group pretest-posttest design) ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยดำเนินการทดลองตามรูปแบบ ดังนี้ (สิริมา ภิญญอนันตพงษ์, 2562 : 15)

ตารางที่ 12 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	pretest	treatment	posttest
กลุ่มเป้าหมาย	O ₁	X	O ₂

เมื่อ

O₁ แทน การทดสอบก่อนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา

X แทน การจัดกิจกรรมเกมการศึกษา

O₂ แทน การทดสอบหลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ สำหรับเด็กปฐมวัย อายุ 3-4 ปี ในครั้งนี้ได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ทดสอบก่อนการจัดกิจกรรม โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะทางคณิตศาสตร์ ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจำนวน 20 ข้อ ใช้เวลาทดสอบ 20 นาที (สามารถยืดหยุ่นได้ตามสมควร) ก่อนการจัดกิจกรรมเป็นเวลา 1 สัปดาห์

2. จัดกิจกรรมเกมการศึกษาตามกำหนดการจัดกิจกรรม ในแผนการจัดกิจกรรม ประกอบการใช้เกมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย จำนวน 8 สัปดาห์ ๆ ละ 4 ครั้ง รวม 32 ครั้ง ๆ ละ 20 นาทีในเวลา 14.30 น.-14.50 น. และมีการทดสอบระหว่างจัดกิจกรรมเกมการศึกษา จำนวน 2 ครั้ง พร้อมทั้งบันทึกคะแนนการทดสอบระหว่างจัดกิจกรรม ดังนี้

3. ทดสอบหลังการจัดกิจกรรม โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะทางคณิตศาสตร์ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจำนวน 20 ข้อ ใช้เวลาทดสอบ 20 นาที (สามารถยืดหยุ่นได้ตามสมควร) หลังการจัดกิจกรรมครบ 32 เกม

4. ตรวจให้คะแนนแบบทดสอบวัดทักษะทางคณิตศาสตร์ โดยตอบถูกให้ 1 คะแนน ตอบผิด ไม่ตอบ ให้ 0 คะแนน ทั้งการทดสอบก่อนการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรม

5. นำคะแนนที่ได้จากการทดสอบมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติเพื่อตรวจสอบสมมติฐาน และสรุปผลการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าร้อยละ (กรมวิชาการ, 25 : 79-83)

2. การหาความสอดคล้องระหว่างเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ โดยใช้สูตรการคำนวณการหาค่า IOC (พิสนุ พงศ์ศรี, 2558: 140) ของแผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา และแบบทดสอบวัดทักษะทางคณิตศาสตร์

3. การหาความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบทดสอบวัดทักษะทางคณิตศาสตร์ (กรมวิชาการ, 2560 : 66-68)

4. การหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดทักษะทางคณิตศาสตร์ ด้วยวิธีของ Lovett (บุญชม ศรีสะอาด, 2560: 112)

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ โดยใช้เกมการศึกษา โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก สรุปผลได้ดังนี้

ผลการวิจัย พบว่า นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 23 คน ที่ได้รับการส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ โดยใช้สื่อกระดานตัวติด มีคะแนนร้อยละความก้าวหน้าเพิ่มขึ้นทุกคน ร้อยละ 59.12 ถึงร้อยละ 97.21 และมีคะแนนร้อยละความก้าวหน้าทั้งชั้นเรียนเท่ากับ 38.54

อภิปรายผล

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อการส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ การรู้จักตัวเลข 1-10 การนับจำนวน การรู้ค่าจำนวน ของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 โดยใช้กระดานตัวติด และเพื่อเปรียบเทียบทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์การรู้จักตัวเลข 1-10 การนับจำนวน การรู้ค่าจำนวน ก่อนและหลังได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้สื่อกระดานตัวติดของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 ผลการศึกษาวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 3/2 กลุ่มเป้าหมาย 23 คน ที่ได้รับการส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ โดยใช้เกมการศึกษา มีทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์ ได้แก่ ด้านการรู้จักตัวเลข 1-10 การนับจำนวน การรู้ค่าจำนวนที่ดีขึ้น โดยมีคะแนนร้อยละความก้าวหน้าสูงขึ้นทุกคน ที่เป็นเช่นนี้เพราะสื่อกระดานตัวติดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมานั้นมีสีสัน สวยงาม และมีความหลากหลายให้เด็กได้ผลัดเปลี่ยนเวียนมาเล่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ นุจิรา เหล็กกล้า (2561) การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์โดยใช้เกมการศึกษาของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบางแก้ว ในครั้งนี้ สรุปผลการวิจัย พบว่า 1) หลังการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้เกมการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ของเด็กปฐมวัย ชั้นปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า เด็กปฐมวัยมีทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 โดยมีผลการทดสอบก่อนเรียนคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 12.67 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.57 คิดเป็นร้อยละ 50.67 และมีผลทดสอบหลังเรียนคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 20.06 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 2.10 คิดเป็นร้อยละ 80.22 2) เด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 2 มีความพึงพอใจต่อการพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์ โดยใช้เกมการศึกษาในระดับมาก ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 โดยมีคะแนนเฉลี่ยรวมทุกด้านเท่ากับ 2.97 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.19 ยังไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิมาดา ชนะพัฒนานนท์ (2564) การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษานักเรียน อายุ 3-4 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นเตรียมอนุบาล ศูนย์สาธิตการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐมตลอดระยะเวลา 3 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 วัน วันละ 30 นาที พบว่า 1) นักเรียนชั้นเตรียมอนุบาลที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษามีทักษะทางคณิตศาสตร์ด้านการนับจำนวน และตัวเลข 1-10 สูงขึ้นกว่าก่อนได้รับการ

จัดกิจกรรมเกมการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ 2) เมื่อเปรียบเทียบระดับคะแนนทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาเป็นรายสัปดาห์ พบว่า นักเรียนชั้นเตรียมอนุบาลที่ได้รับการจัดกิจกรรมเกมการศึกษามีทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัยสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมในทุกสัปดาห์ ได้แก่ สัปดาห์ที่ 1 ครั้งที่ 1 เกมตัวหนีบพาเพลิน ครั้งที่ 2 เกมรถไฟจำนวน สัปดาห์ที่ 2 ครั้งที่ 3 เกมจับคู่ภาพจำนวนกับตัวเลข ครั้งที่ 4 เกมวงล้อมหาสนุก สัปดาห์ที่ 3 ครั้งที่ 5 เกมตักไข่ตัวเลข โดยสัปดาห์ที่นักเรียนได้คะแนนดีที่สดคือ สัปดาห์ที่ 2 ครั้งที่ 4 เกมวงล้อมหาสนุก และสัปดาห์ที่ 3 ครั้งที่ 5 เกมตักไข่ตัวเลข และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชนสนันท์ กัญชนะ (2565) การวิจัยเรื่อง การพัฒนาเกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์และทักษะการคิดเชิงคำนวณสำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนต้นกล้า พบว่า 1) ค่าดัชนีประสิทธิผลของเกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์และทักษะการคิดเชิงคำนวณสำหรับเด็กปฐมวัย มีค่าเท่ากับ 0.7575 แสดงให้เห็นว่า เด็กมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้เพิ่มขึ้น คิดเป็นร้อยละ 75.75 2) ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์และทักษะการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัยหลังจัดประสบการณ์โดยใช้เกมการศึกษา สูงกว่าก่อนการจัดประสบการณ์ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์และทักษะการคิดเชิงคำนวณของเด็กปฐมวัยกลุ่มทดลองหลังจัดประสบการณ์โดยใช้เกมการศึกษา สูงกว่ากลุ่มควบคุมได้รับการจัดประสบการณ์แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1.ครูควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ผ่านการทำกิจกรรมโดยใช้สื่อกระตุ้นตัวตติที่หลากหลาย มีความซับซ้อนมากขึ้น ตามลำดับความยากง่าย เพื่อที่เด็กจะได้มีพัฒนาการด้านการรู้จักตัวเลข 1-10 การนับจำนวน การรู้ค่าจำนวน ที่ดีเพิ่มมากขึ้น

2.ควรเปิดโอกาสให้เด็กได้ทำกิจกรรมโดยใช้สื่อกระตุ้นตัวตติร่วมกันเป็นกลุ่มเพื่อพัฒนาทักษะทางด้านอื่น ๆ ของเด็กปฐมวัย เช่น พัฒนาการด้านสังคม พัฒนาการทางอารมณ์ พัฒนาการทางภาษา ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ การรู้จักรอคอย การฝึกสมาธิ เป็นต้น

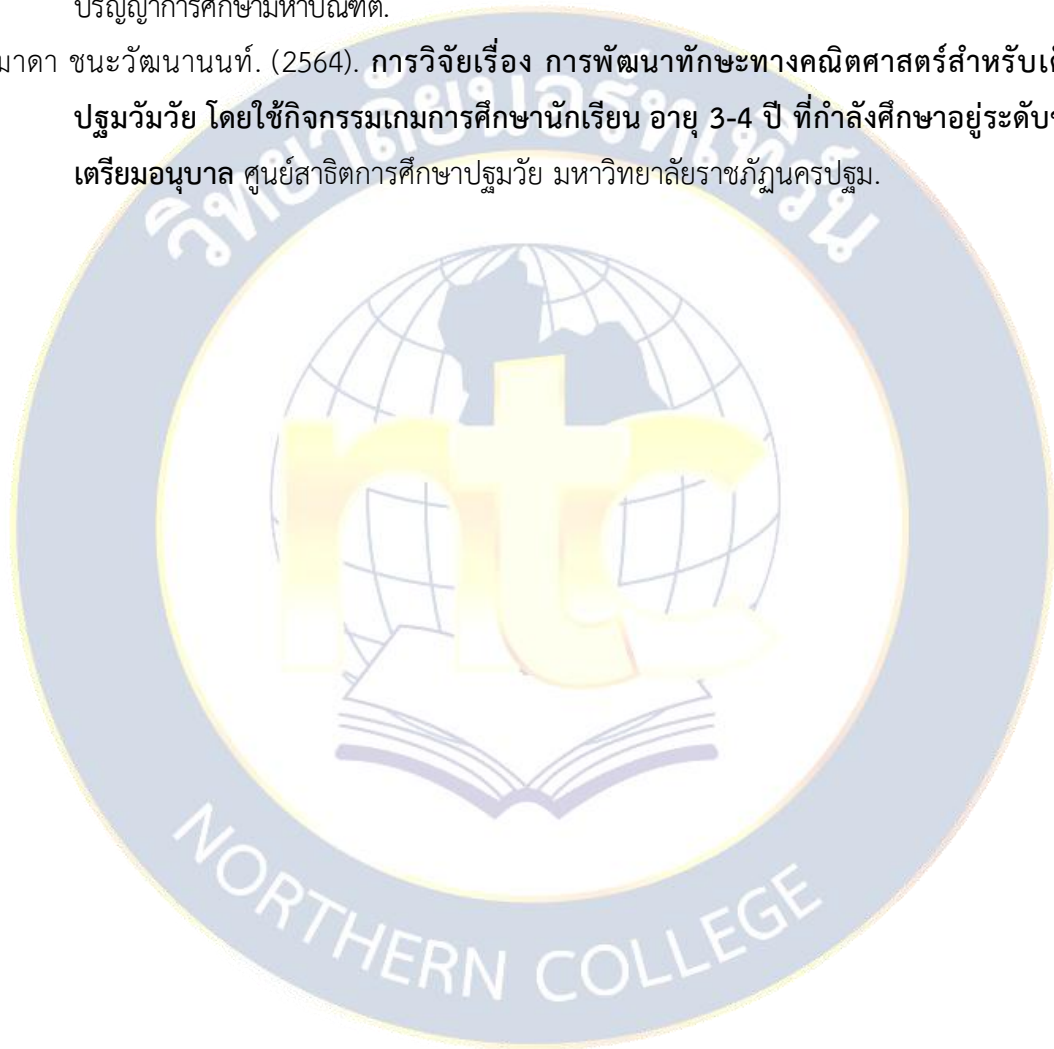
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1.ควรมีการศึกษาพัฒนาการด้านการรู้จักตัวเลข 1-10 การนับจำนวน การรู้ค่าจำนวนของเด็กปฐมวัยโดยการจัดกิจกรรมที่เด็กได้ลงมือ ปฏิบัติจริง เพิ่มขึ้นอีก

เอกสารอ้างอิง

- นุจิรา เหล็กกล้า. (2561). การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะพื้นฐานทางด้านคณิตศาสตร์โดยใช้เกมการศึกษาของเด็กปฐมวัยชั้นปีที่ 2 โรงเรียนบ้านบางแก้ว วิทยานิพนธ์หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- ชนันันท์ กัญชนะ. (2565). การวิจัยเรื่อง การพัฒนาเกมการศึกษาเพื่อส่งเสริมทักษะพื้นฐานทางคณิตศาสตร์และทักษะการคิดเชิงคำนวณสำหรับเด็กปฐมวัย โรงเรียนต้นกล้า หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต.
- วิมาดา ชนะพัฒนานนท์. (2564). การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะทางคณิตศาสตร์สำหรับเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษานักเรียน อายุ 3-4 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ระดับชั้นเตรียมอนุบาล ศูนย์สาธิตการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

การแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะ
การอ่าน โรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก
Solving Reading Problems of Grade 1 Students Using reading skills
exercises Ban Mae Usu Witthaya School, Tha Song Yang District,
Tak Province

วิมลวรรณ สร้อยทองดี¹, นลรวช ยุตวงศ์², กรรณิการ์ ทองรักษ์³,

ธัญญารัตน์ ศิริกลินแคษฐ์⁴, อลิศรา ประชารังสรรค์⁵

Wimolwan Soithongdee¹ Nontawat Yuttawong², Kannika Thongrak³

Thanyaras Siriklinkhae⁴, Alitsala Pacharungsan⁵

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ มีวัตถุประสงค์การแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน โรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 33 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการอ่านสะกดคำ จำนวน 5 แผน และแบบฝึกทักษะการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาก่อนและหลังใช้กิจกรรมการอ่าน

ผลการวิจัย พบว่า การจัดกิจกรรมการอ่านนิทานให้กับนักเรียน จำนวน 5 เรื่อง ก่อนการใช้แบบฝึกทักษะ ได้คะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 25.67 และหลังการใช้แบบฝึกทักษะ ได้คะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 40.03 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหลังการใช้แบบฝึกทักษะ ทำให้นักเรียนได้คะแนนเพิ่มขึ้น โดยมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 14.2

ข้อเสนอแนะ สถานศึกษาควรใช้ทักษะการอ่านให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อส่งเสริมพัฒนาทักษะในด้านอื่น ๆ ให้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ : การแก้ปัญหา, การอ่านสะกดคำ, แบบฝึกทักษะ

¹ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Email : Wimolwansoithongdee@gmail.com โทร. 064-8306020

² ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาฯ อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาฯ อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาฯ อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁵ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาฯ อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Email : nontawat192498@gmail.com โทร. 085-0349942

Abstract

This independent study The purpose of the program is to solve reading problems of Grade 1 students using reading skills exercises. The population used in the research was 33 students in Grade 1, Semester 1, Academic Year 25 and 2024.

The results of the research showed that the organization of storytelling activities for students The total average score was 25.67 before the use of the skill training and after the use of the skill training was 40.03, which showed that after the use of the skill training, the students scored an increase with a difference of 14.2 points.

suggestion Educational institutions should use reading skills for Grade 1 students to promote the development of skills in other areas.

Keywords: Problem solving, reading, spelling, skill exercises

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช, 2551 ระบุความสำคัญของการจัดหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมุ่งเน้นทักษะทั้ง 4 ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่านและทักษะการเขียน และรวมถึงการสอนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2544 : 3 ; อ้างถึง ธนยกันต์ เกียรติขวัญ ; 2563 : 1) ที่กล่าวว่าวิชาภาษาไทยจัดอยู่ในกลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ รวมทั้งใช้ภาษาและเรื่องราวการอ่านเป็นวิธีการที่มีความสำคัญในการแสวงหาความรู้ ซึ่งจะนำความก้าวหน้ามาสู่ชีวิตการอ่านจะช่วยพัฒนาสติปัญญาของผู้อ่านให้สูงขึ้น ทำให้ผู้อ่านฉลาดรอบรู้ ก้าวทันโลก ทันเหตุการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ สุนันทา มั่นเศรษฐี (2545 : 1 อ้างถึง ธนยกันต์ เกียรติขวัญ ; 2563 : 1-2) นักเรียนจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำให้ถูกต้อง เพื่อจะได้นำไปใช้ในการเรียนรู้กับวิชาต่าง ๆ (วิสารรัตน์ ทองเพียร, 2563 : 1)

ภาษาเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารที่สำคัญมากทำให้มนุษย์สามารถติดต่อสื่อสารเข้าใจกัน เป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรม การศึกษาเล่าเรียน และการประกอบอาชีพ และภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติไทย เป็นมรดกล้ำค่าที่เราค้นไทยควรภูมิใจและรักษาไว้ ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็นสมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงานและดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคม

ประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัยสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรมประเพณี สุนทรียภาพเป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้ อนุรักษ์และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

จะเห็นได้ว่า ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีความสำคัญเป็นภาษาประจำชาติไทยและเป็นเครื่องมือที่จำเป็นต่อการสื่อสาร ผู้ที่ใช้ภาษาไทยได้ดีจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการสื่อสาร ทำให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารสื่อความหมายได้ถูกต้องตรงกัน ซึ่งทักษะการอ่านสะกดคำเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ที่สำคัญของนักเรียนในการเริ่มต้นการฝึกอ่าน ครูผู้สอนจึงให้ความสำคัญและพร้อมที่จะแก้ไขข้อบกพร่องในการอ่านสะกดคำของนักเรียนตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อให้นักเรียนสามารถใช้ทักษะการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นด้วย ซึ่งผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบสอนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก พบว่า นักเรียนอ่านไม่ออก สะกดไม่ได้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิจัยเรื่อง การแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน โรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาการแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน โรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก
2. เพื่อเปรียบเทียบการแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน โรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักเรียนสามารถอ่านคำได้อย่างถูกต้อง
2. นักเรียนสามารถอ่านหนังสือได้อย่างถูกต้องและอ่านได้อย่างคล่องแคล่ว

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน โรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก
ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการแก้ปัญหาการอ่าน

การอ่าน เป็นกระบวนการแปลความหมายจากตัวอักษรหรือสัญลักษณ์ออกมาเป็นความรู้ ความเข้าใจจากเรื่องที่อ่าน โดยผู้อ่านสามารถนำความรู้ที่ได้จากการอ่านไปถ่ายทอดให้ผู้อื่นหรือนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน

แนวคิดเกี่ยวกับการใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน

แบบฝึกทักษะ หมายถึง เครื่องมือที่ใช้ฝึกทักษะเพื่อให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริงและทำซ้ำๆ อย่างต่อเนื่องเป็นการเสริมให้เกิดทักษะที่ถูกต้อง และเป็นส่วนที่เพิ่มหรือเสริมจากบทเรียน ช่วยฝึกทักษะการเรียนรู้ต่างๆ ได้ดีขึ้น

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กประถมศึกษา

1) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์

พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเกิดจากกระบวนการภายในอินทรีย์ (Organism) เน้นความสำคัญของสิ่งแวดล้อมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมเด็กซึ่งจะพัฒนาได้ดีเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็ก

2) ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์

ทฤษฎีของเพียเจต์ระบุว่าเราทุกคนต้องพิชิต 4 ขั้นตอนของพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งก็คือ ขั้นที่ 1 ประสบการณ์รับรู้และการเคลื่อนไหว ขั้นที่ 2 ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด ขั้นที่ 3 การคิดแบบเป็นรูปธรรม ขั้นที่ 4 การคิดแบบเป็นนามธรรม เมื่อใดที่เราผ่านครบทุกขั้นตอนแล้ว ไม่ว่าจะอายุเท่าไรก็ตาม เราจะได้เข้าถึงระดับสติปัญญาของมนุษย์ที่พัฒนาแล้ว

3) ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์

ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ คือ แนวคิดทางจิตวิทยาที่เสนอว่า มนุษย์จะถูกกระตุ้นให้เต็มเต็มความต้องการขั้นพื้นฐานในลำดับต้นก่อนที่จะมีพัฒนาการความต้องการนี้ออกไปจากด้านล่างสู่ด้านบน ซึ่งคือความต้องการด้านต่างๆ

4) ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม

ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom 1976) (อ้างจาก รศ.ดร.ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ , 2535 : 115 – 117) บลูมได้เสนอทฤษฎีการเรียนรู้ในโรงเรียนไว้ดังนี้

พื้นฐานของผู้เรียนเป็นหัวใจในการเรียน ผู้เรียนแต่ละคนจะเข้าชั้นเรียนด้วยพื้นฐานที่จะช่วยให้เขา ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ต่างกัน ถ้าเขามีพื้นฐานที่คล้ายคลึงกัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะไม่แตกต่างกัน

คุณลักษณะของแต่ละคน เช่น ความรู้ที่จำเป็นก่อนเรียน แรงจูงใจในการเรียน และคุณภาพของการสอน เป็นสิ่งที่ปรับปรุงได้ เพื่อให้แต่ละคนและทั้งกลุ่มมีระดับการเรียนรู้ที่สูงขึ้น

การเรียนรู้หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากเดิมไปสู่พฤติกรรมใหม่ ที่ค่อนข้างถาวร และพฤติกรรมใหม่นี้เป็นผลมาจากประสบการณ์หรือการฝึกฝน มิใช่เป็นผลจากการตอบสนองตามธรรมชาติหรือสัญชาตญาณ หรือวุฒิภาวะ

5) ทฤษฎีการเรียนรู้เกสตัลท์

หลักการเรียนรู้ของทฤษฎี กลุ่มเกสตัลท์เน้นการเรียนรู้ที่ส่วนรวมมากกว่าส่วนย่อย ซึ่งจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และการเรียนรู้เกิดขึ้นจาก 2 ลักษณะคือ

1) การรับรู้ (Perception) เป็นการแปลความหมายจากการสัมผัสด้วยอวัยวะสัมผัสทั้ง 5 ส่วนคือ หู ตา จมูก ลิ้นและผิวหนัง การรับรู้ทางสายตาคะประมาณร้อยละ 75 ของการรับรู้ทั้งหมด ดังนั้นกลุ่มของเกสตัลท์จึงจัดระเบียบการรับรู้โดยแบ่งเป็นกฎ 4 ข้อ เรียกว่า กฎแห่งการจัดระเบียบ

2) การหยั่งเห็น (Insight) หมายถึง การเกิดความคิดแวบขึ้นมาทันทีทันใด ในขณะที่ประสบปัญหาโดยมองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาตั้งแต่เริ่มแรกเป็นขั้นตอนจนสามารถแก้ปัญหาได้ เป็นการมองเห็นสถานการณ์ในแนวทางใหม่ ๆ ขึ้น โดยเกิดจากความเข้าใจและความรู้สึกที่มีต่อสถานการณ์ว่า ได้ยินได้ค้นพบแล้ว ผู้เรียนจะมองเห็นช่องทางการแก้ปัญหาขึ้นได้ในทันทีทันใด

ข้อมูลสภาพทั่วไปของโรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก

โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา ตั้งอยู่เลขที่ 54 หมู่ 4 ถนนแม่สอด - แม่สะเรียง ตำบลแม่สุ อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับปฐมวัย จนถึงระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 มีนักเรียนจำนวน 1,503 คน มีข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 64 คน โดยมี นาง ญัฐ พชรกันย์สกุล เป็นผู้อำนวยการโรงเรียน

ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

วิสารัตน์ ทองเพียร (2563 : 30) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่าน และการสะกดคำของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเสาธงนอก โดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษาจับคู่ประสมคำกับ ภาพ ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดกิจกรรมเกมการศึกษาจับคู่ประสมคำกับภาพ สามารถช่วยพัฒนา ทักษะการอ่านและการสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ อยู่ในระดับดีทุกคน 2) ทักษะ การอ่าน และการสะกดคำนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการใช้กิจกรรมเกมการศึกษาจับคู่ ประสมคำกับภาพสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้กิจกรรม

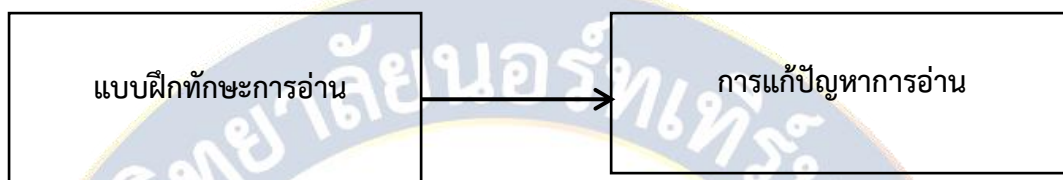
กาญจนา ชลเกริกเกียรติ (2561 : 40) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและ ความสามารถในการอ่านและเขียนคำพื้นฐาน ภาษาไทย ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ผลงานวิจัยพบว่า มีประสิทธิภาพ 80.51./83.33 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่ตั้งไว้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน โรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก โดยมีกรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงดังภาพประกอบ 2.1 ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน โรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก โดยมีวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยมี ห้องที่ 1/1 จำนวน 33 คน ห้องที่ 1/2 จำนวน 33 คน ห้องที่ 1/3 จำนวน 33 คน ห้องที่ 1/4 จำนวน 30 คน และห้องที่ 1/5 จำนวน 30 คน จำนวน 5 ห้อง รวมทั้งสิ้น จำนวน 159 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 ของโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 33 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง การอ่านสะกดคำ จำนวน 5 แผน
2. แบบฝึกทักษะการอ่านสะกดคำ จำนวน 5 แบบฝึก

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการอ่านสะกดคำ จำนวน 5 แผน

โดยใช้กิจกรรมแบบฝึกทักษะ จำนวน 5 แผ่น ใช้สอนสัปดาห์ละ 1 แผ่น รวม 5 สัปดาห์ เวลา 5 วัน ส่วนประกอบของแผน ได้แก่ ชื่อกิจกรรม, จุดประสงค์, กิจกรรมการเรียนรู้, สื่อการสอน, วิธีการประเมินผล

2. แบบฝึกทักษะการอ่านสะกดคำ

2.1 ศึกษาข้อมูลและค้นคว้าเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านของเด็กประถมศึกษา

2.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาคุณภาพและวิธีการสร้างแบบฝึกทักษะการอ่านของเด็กประถมศึกษาจำนวน 2 ชุด ได้แก่ (ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้การอ่าน)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบแผนการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Design) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย One-Group Posttest Design เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย

การทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยใช้ทดลองสัปดาห์ละ 1 วัน เป็นระยะเวลา 10 สัปดาห์ มีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์
2. ผู้วิจัยจัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในสถานที่ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม
3. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ซึ่งเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุ 7 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 ด้วยแผนการจัดการเรียนรู้การอ่านสะกดคำ จำนวน 5 แผ่น แต่ละแผนสอน 2 ครั้ง รวมสอนทั้งหมด จำนวน 10 ครั้ง โดยปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามวันและเวลาที่กำหนดไว้

4. เมื่อดำเนินการทดลองด้วยแบบฝึกทักษะการอ่าน เพื่อแก้ปัญหาการอ่านของเด็กประถมศึกษา เสร็จแล้วผู้วิจัยนำแบบทดสอบไปตรวจให้คะแนน และนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของการจัดการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาการอ่านของเด็กประถมศึกษา ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 โดยนำข้อมูลไปหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้การอ่านสะกดคำ เพื่อแก้ปัญหาการอ่านของเด็กประถมศึกษา ครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ด้วยแบบฝึกทักษะการอ่านของเด็กประถมศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 จำนวน 2 ชุด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก สรุปผลได้ดังนี้

ผลคะแนนจากการทดสอบการอ่านสะกดคำ ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะ และผลต่างของคะแนน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 ของ โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ใช้แบบทดสอบการอ่านสะกดคำ กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 33 คน เรื่องที่ 1 การอ่านสะกดคำ สระอา 1 พยางค์ ก่อนการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 4.67 และหลังการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 7.76 มีผลต่างของคะแนน เท่ากับ 3.12 เรื่องที่ 2 การอ่านสะกดคำสระอา 2 พยางค์ ก่อนการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 5.73 และหลังการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 8.12 มีผลต่างของคะแนน เท่ากับ 2.21 เรื่องที่ 3 การอ่านสะกดคำ สระอี 1 พยางค์ ก่อนการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 5.73 และหลังการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 7.94 มีผลต่างของคะแนนเท่ากับ 2.21 เรื่องที่ 4 การอ่านสะกดคำ สระอี 2 พยางค์ ก่อนการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 4.12 และหลังการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 7.61 มีผลต่างของคะแนนเท่ากับ 3.48 เรื่องที่ 5 การอ่านสะกดคำสระอุ ก่อนการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 5.42 และหลังก่อนการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 8.60 มีผลต่างของคะแนนเท่ากับ 3.18 จึงสรุปได้ว่าหลังจากชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทุกคนที่ได้มีทักษะการอ่านสูงขึ้น

สรุปผลการเปรียบเทียบคะแนนค่าเฉลี่ยจากแบบทดสอบการอ่านสะกดคำ ก่อนและหลังการใช้แบบฝึกทักษะ และผลต่างของคะแนน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ใช้แบบฝึกทักษะ พบว่า คะแนนค่าเฉลี่ยที่ได้จากแบบทดสอบ โดยก่อนการใช้แบบฝึกทักษะ มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 25.67$ และหลังการใช้แบบฝึกทักษะ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 มีทักษะการอ่านสะกดคำ มีคะแนนเฉลี่ย $\bar{X} = 40.03$ ซึ่งมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ $D = 14.2$ จึงสรุปได้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 ของโรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก หลังจากได้รับการใช้แบบฝึกทักษะ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 มีทักษะการอ่านสะกดคำ สูงขึ้น

สรุปและอภิปรายผล

การแก้ปัญหาการอ่านของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกทักษะการอ่าน โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 33 คน พบว่า คะแนนตัดสินระดับคุณภาพหลังการใช้แบบฝึกทักษะสูงกว่า คะแนนระดับคุณภาพก่อนใช้แบบฝึกทักษะ สรุปได้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 ที่ได้ใช้แบบฝึกทักษะมีทักษะการอ่านสะกดคำ สูงขึ้นทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนได้ใช้แผนการใช้แบบฝึกทักษะประกอบการสอนกระตุ้น จึงทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาในโรงเรียนมีความสนใจและความตั้งใจเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ

วรรณภรณ์ พระเมเด (2562 : 96) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาชุดฝึกทักษะการอ่านและการเขียนภาษาไทยเพื่อแก้ปัญหาการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 สรุปผลการวิจัย พบว่า 1) การจัดกิจกรรมเกมการศึกษาจับคู่ประสมคำกับภาพ สามารถช่วยพัฒนาทักษะการอ่านและการสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ อยู่ในระดับดีทุกคน 2) ทักษะการอ่าน และการสะกดคำนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการใช้กิจกรรมเกมการศึกษาจับคู่ประสมคำกับภาพสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้กิจกรรม ยังไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิสรัตน์ ทองเพียร (2563 : 36) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่าน และการสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเสาชิงช้า โดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษาจับคู่ประสมคำกับภาพ สรุปผลการวิจัย พบว่า 1) ทักษะการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาป่าเขาเพิ่ม จังหวัดนครนายก หลังเรียนรู้รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CLRC สูงกว่าก่อนเรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค CLRC ยังมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 1 2) ความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้ตามรูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือเทคนิค ซี ไอ อาร์ ซี สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ศูนย์พัฒนาคุณภาพการศึกษาป่าเขาเพิ่ม จังหวัดนครนายก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานข้อที่ 2 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปิยธิป ไทยเสน (2564 : 72) ได้ศึกษาเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงตัวสะกดตรงมาตรา โดยใช้เกมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สรุปผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนมีทักษะการอ่านออกเสียงมาตราตัวสะกด แม่กน และ แม่กด โดยใช้เกมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 2) นักเรียนที่ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่เห็นด้วยกับการเรียนรู้โดยใช้เกมร่วมกัลเทคนิคเพื่อนคู่คิด สามารถพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงตัวสะกดมาตรา แม่กน และ แม่กด ได้ดีขึ้นระหว่างเรียนนักเรียนเห็นด้วยกับการเรียนแบบจับคู่ และการนำเกมเข้ามาในการจัดการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ครูควรมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แบบฝึกทักษะให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ให้ดียิ่งขึ้น
2. สถานศึกษาควรดำเนินการเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การใช้แบบฝึกทักษะให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมในด้านอื่น ๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ครูควรมีการวิจัย ในรูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยใช้แบบฝึกทักษะให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ
2. ครูในสถานศึกษา ควรมีการวิจัย รูปแบบเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การใช้แบบฝึกทักษะให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมในด้านอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**

กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร.

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์. (2545 : 1 ; อ้างถึง ธนยศานต์ เกียรติขวัญ ; 2563 : 1-2). **หลักและวิธีสอนอ่านภาษาไทย.** พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.

ราตรี นางาม. (2551 : 20 ; อ้างถึงใน ปิยธิป ไทยเสน : 2564 : 15). **การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงตัวสะกดตรงมาตรา โดยใช้เกมร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครูสุริยเทพ บัณฑิต วิทยาลัย มหาวิทยาลัยรังสิต**

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามแนวคิดของเดวิส
เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
DEVELOPMENT OF A LEARNING ACTIVITY SET IN THE OCCUPATIONS AND
TECHNOLOGY SUBJECT BASED ON DAVIES' CONCEPT TO ENHANCE WORK
PROCESS SKILLS OF GRADE 3 STUDENTS

อชิรญาณ์ บุตรขุนห้วย¹, กรรณิการ์ ทองรักษ์²
Achiraya Butkhunhuai¹ Kannika Thongrak²

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามแนวคิดของเดวิสเพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ดำเนินการโดยใช้กระบวนการศึกษาและพัฒนา 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามแนวคิดของเดวิส เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 โดยผู้ศึกษาดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ นำแนวคิดรูปแบบการเรียนการสอนทักษะการปฏิบัติของเดวิส มาช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานของนักเรียนซึ่งแนวคิดของเดวิสมีรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติทั้งหมด 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ และหาประสิทธิภาพกับกลุ่มทดลอง ทดลองใช้กับนักเรียน 3 กลุ่ม ประกอบไปด้วย นักเรียนจำนวน 3 คน และ 9 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา ความเหมาะสมชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ และทดลองใช้กับนักเรียน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามแนวคิดของเดวิส เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ วิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ร้อยละ (Percentage) ขั้นตอนที่ 2 การทดลองและศึกษาผลการใช้การจัดการเรียนรู้ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามแนวคิดของเดวิส เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 กับกลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษา

¹ นักศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
Butkhunhuai@gmail.com 0992877956

² ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

ปีที่ 3 โรงเรียนบ้านค่างกิบาล ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) การทดสอบทีแบบไม่อิสระ (t-test Dependent) และประเมินความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทำงานแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ แบบประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการศึกษาพบว่า ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามแนวคิดของเดวิส เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีความเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{x} = 4.37, S.D. = 0.52$) และผลการหาประสิทธิภาพของประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีประสิทธิภาพ 82.40/83.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 และ ผลการทดลองและศึกษาผลการใช้ การจัดการเรียนรู้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามแนวคิดของเดวิส เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า นักเรียนมีทักษะกระบวนการทำงาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการงานอาชีพ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.47, S.D. = 0.51$)

คำสำคัญ : การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ, ทักษะกระบวนการทำงาน

Abstract

The purpose of this study is to develop a set of academic learning activities for vocational work. According to Davies' concept to strengthen work process skills for Grade 3 students, it is carried out using the process of education and development. 2 steps as follows: Step 1: Create and validate an activity set Vocational learning according to Davies' concept to strengthen work process skills for Grade 3 students to be effective according to the criteria. 80/80 by the researcher to create a series of academic and vocational learning activities. Applying Davies' concept of practical skills teaching and learning to help develop students' work process skills. There are 5 steps: 1 skill demonstration stage, 2 skill demonstration stages, 3 steps for learners to practice sub-skills, 4 steps for learners to practice sub-skills, 5 techniques and methods, 5 steps for learners to associate sub-skills into complete skills for 5 experts . Consider the

appropriateness of the set of vocational academic learning activities and determine their effectiveness with the experimental group. The trial was applied to 3 groups of students, including: 3 students and 9 students to check the appropriateness of the language and the suitability of the set of academic and vocational learning activities and try it on 30 students to determine the effectiveness of the set of learning activities. The tools used in the education include a set of vocational academic learning activities based on Davies' concept to strengthen work process skills for Grade 3 students. Data were analyzed using the mean standard deviation. Step 2: Experiment and study the results of the use of learning management in a set of vocational academic learning activities according to Davies' concept to strengthen work process skills for Grade 3 students with a sample of 30 students in Grade 3 of Ban Kampiban School, Semester 2, Academic Year 2024. Non-independent test and assessment of Grade 3 students' satisfaction with learning management using a set of academic and vocational learning activities. The tools used in the study include tests to measure skills, work processes, achievement tests, academic learning, and careers. Assessment of satisfaction with learning management using a set of vocational academic learning activities, data analysis using averages and standard deviations.

The results of the study showed that: Creating and Evaluating the Effectiveness of a Set of Vocational Academic Learning Activities Based on Davies' Concept to Strengthen Work Process Skills for Grade 3 Students is appropriate to a high extent ($\bar{x} = 4.37$, S.D. = 0.52) and the results of determining the effectiveness of the set of activities. Learning efficiency 82.40/83.00, which meets the 80/80 criterion. Experiment and study on the results of the use of a set of learning activities based on Davies' concept to strengthen work process skills for Grade 3 students. Students have work process skills. After school, it was significantly higher than before school, statistically at the level of .05. Measure academic achievement in vocational work After school, it was statistically significant at the level of .05. Students are satisfied with learning management using a set of academic and vocational learning activities. Overall is very high ($\bar{x} = 4.47$, S.D. = 0.51).

Keywords: Development of Learning Activity Packages in Career Education, Work Process Skills

บทนำ

ในปัจจุบันการพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานสำหรับนักเรียนในระดับประถมศึกษาเป็นสิ่งที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากการเตรียมความพร้อมให้กับนักเรียนในการนำทักษะดังกล่าวไปใช้ในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพในอนาคต การเรียนการสอนที่เน้นการฝึกปฏิบัติจริงเป็นวิธีการที่สามารถเสริมสร้างทักษะดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพ การปลูกและการดูแลพืชผักสวนครัวเป็นกิจกรรมที่ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกฝนทักษะการทำงาน การวางแผน การจัดการทรัพยากร และการแก้ไขปัญหาซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นต่อการทำงาน ทักษะการทำงานต้องใช้หลักความรู้ในการทำงาน วางแผนงานต้องระมัดระวัง ต้องใช้หลักวิชาการช่วยสนับสนุน และมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีคือต้องมีแผนกลยุทธ์การทำงานให้เกิดประโยชน์สูงสุด ต้องมองภาพรวม ทุกคนมีส่วนร่วม (ภุชณิศ นวลสกุล, 2559)

วิชาการงานอาชีพ มีความสำคัญอย่างยิ่งกับเยาวชนในยุคปัจจุบัน เป็นวิชาที่ช่วยพัฒนาให้ผู้เรียนมีความรู้ ความเข้าใจ มีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต และรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง สามารถนำความรู้เกี่ยวกับการดำรงชีวิตและครอบครัว การอาชีพ นำมาใช้ประโยชน์ในการทำงานอย่างมีความคิดสร้างสรรค์ และแข่งขันในสังคมไทยและสากล เห็นแนวทางในการประกอบอาชีพ รักการทำงาน และมีเจตคติ ที่ดีต่อการทำงาน สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างพอเพียงและมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 204)

ทักษะกระบวนการทำงาน เป็นทักษะที่เน้นการจัดกระบวนการทำงานให้ เป็นไปตามลำดับขั้นตอน เพื่อให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะที่ดีในการทำงาน สามารถคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น ปฏิบัติเป็น มีทักษะในการทำงาน ทั้งในการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง หรือปฏิบัติเป็นกลุ่ม เพื่อให้งานนั้นได้สำเร็จ บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนต่างๆ ได้แก่ การวิเคราะห์งาน การวางแผนในการทำงาน การปฏิบัติงาน และการประเมินผลการทำงาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) สอดคล้องกับ (เพชรผ่อง มยุขโชติ, 2558, : 35-36) กล่าวว่า ทักษะกระบวนการทำงาน เป็นเทคนิควิธีการต่าง ๆ ที่จะนำไปใช้ในการปฏิบัติงานซึ่งการจะเกิดทักษะนี้ได้จะต้องลงมือทำงานด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดประสบการณ์ในการเรียนรู้ และต้องหมั่นฝึกฝนทำอยู่เสมอจนเกิดความชำนาญและความเชี่ยวชาญในการทำงาน

โรงเรียนบ้านค่างกิบาล สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 เป็นโรงเรียนขนาดกลาง เปิดทำการเรียนการสอนตั้งแต่ระดับชั้นปฐมวัย จนถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา เพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้บรรลุจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ จากการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพ ในปีที่ผ่านมา พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะในการปฏิบัติงานของนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ของโรงเรียนที่ตั้งไว้ ซึ่งผู้ศึกษาได้รับมอบหมายให้จัดการเรียนการสอนกลุ่ม

สาระการงานอาชีพ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นรายวิชาพื้นฐาน สภาพการจัดการเรียนการสอนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ในปีการศึกษา 2566 ที่ผ่านมา พบว่า การจัดการเรียนการสอนกลุ่มสาระการงานอาชีพ มีปัญหา คือ ผู้เรียนขาดทักษะในการปฏิบัติงาน ผู้เรียนปฏิบัติงานไม่ทันตามเวลาที่ครูสาธิต ผู้เรียนปฏิบัติงานไม่สำเร็จตามเวลาที่กำหนด เนื่องจากนักเรียนปฏิบัติงานไม่เป็นขั้นตอน ขาดทักษะการปฏิบัติงาน ทำให้นักเรียนมีผลการเรียนไม่บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ ประกอบกับผลจากการประเมินทักษะปฏิบัติงาน หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 เรื่อง งานเกษตร ซึ่งมีคะแนน เต็ม 10 คะแนน จากนักเรียน 30 คน นักเรียนมีคะแนนทักษะปฏิบัติผ่านเพียง 19 คน ส่งผลให้ผลการเรียนของนักเรียนหลายคนไม่ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ตามที่สถานศึกษากำหนด นอกจากนั้นจากการสนทนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับครูผู้สอนในกลุ่มสาระการงานอาชีพ ครูผู้สอน พบปัญหาที่มีลักษณะคล้าย ๆ กัน นั่นคือนักเรียนขาดทักษะในการปฏิบัติงาน นักเรียนส่วนมากปฏิบัติชิ้นงานไม่สมบูรณ์ในเวลาที่กำหนด และ ไม่สามารถปฏิบัติงานได้ ถูกต้องตามกระบวนการทำงาน ขาดสื่อ และนวัตกรรมจัดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่ผ่านตามเกณฑ์ ที่สถานศึกษากำหนด หากปัญหาดังกล่าวหากไม่ได้รับการแก้ไข จะส่งผลให้การจัดการเรียนการสอนไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์ จึงมีความจำเป็นต้องพัฒนาการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะปฏิบัติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะมีประสบการณ์ตรง นำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ผู้ศึกษาจึงได้หาแนวทาง ในการแก้ปัญหา โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพตามแนวคิดของเดวิส เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ชุดกิจกรรม เป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาทักษะในเรื่องที่เรียนรู้ให้มากขึ้น โดยอาศัยการฝึกฝนหรือปฏิบัติด้วยตนเองของผู้เรียน เสริมทักษะพื้นฐานโดยกำหนดขึ้นให้ผู้เรียนตอบเรียงลำดับจากง่ายไปยาก ปริมาณของปัญหาต้องเพียงพอที่สามารถตรวจสอบและพัฒนาทักษะ กระบวนการคิด กระบวนการเรียนรู้ ของผู้เรียนที่เรียนไปแล้วเพื่อนำไปใช้ในการแก้ปัญหา รวมทั้งในแบบฝึกทักษะจะทำให้ผู้เรียนสามารถตรวจสอบความเข้าใจบทเรียนด้วยตนเองได้เพื่อให้เกิดทักษะ เกิดความรู้ ความเข้าใจ ความชำนาญในเนื้อหา ที่ผู้เรียนได้เรียนไปในเรื่องนั้น ๆ อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ขวัญภา บุญนิธิ, (2564 : 21) เสนอแนวคิด ว่า ชุดกิจกรรม เป็นสื่อการเรียนรู้สำเร็จรูปที่เป็นนวัตกรรมที่ครูผู้สอนสร้างขึ้นซึ่งประกอบไปด้วย ชื่อเรื่อง คำชี้แจง จุดมุ่งหมาย เนื้อหา กิจกรรม การวัดผลประเมินผลก่อนเรียนและหลังเรียน โดยมีครูผู้สอนเป็นผู้แนะนำให้ ปฏิบัติกิจกรรมตามขั้นตอนจนบรรลุจุดมุ่งหมาย การจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ และผู้เรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมด้วยตนเอง ซึ่งนักการศึกษาหลายท่านได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับองค์ประกอบของชุดกิจกรรมไว้ ดังที่ มุทิทา อังกระษี, (2559 : 19) กล่าวว่า ชุดกิจกรรม ควรมียอดประกอบที่สำคัญดังต่อไปนี้ ปก หน้า ปกใน ภาพประกอบ คำนำ คำแนะนำ หรือ คำชี้แจงในการใช้แบบฝึก สารบัญ แบบทดสอบก่อน

เรียน ใบความรู้ ตัวอย่าง แบบฝึกทักษะ แบบทดสอบหลังเรียน เฉลยแบบทดสอบก่อนเรียน เฉลยคำตอบแบบฝึกหัด เฉลยแบบทดสอบหลังเรียน บรรณานุกรมและปกหลัง

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยที่มีผู้ใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามแนวคิดของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะแก้ปัญหาให้นักเรียนมีทักษะกระบวนการทำงาน โดยนำแนวคิดของเดวิส มาช่วยพัฒนาทักษะกระบวนการทำงานของนักเรียนซึ่งแนวคิดของเดวิสมีรูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติทั้งหมด 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย 4 ขั้นให้เทคนิควิธีการ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อย ๆ เป็นทักษะที่สมบูรณ์ เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าแนวคิดและขั้นตอน ของเดวิส นั้น เป็นการจัดกิจกรรมที่ให้นักเรียนลงมือปฏิบัติงานด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง เป็นลำดับขั้นตอนทั้งการทำงาน เป็นรายบุคคล และการทำงานเป็นกลุ่มจะให้นักเรียนสามารถทำงานได้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามแนวคิด ของเดวิส เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงานสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีจำนวนทั้งหมด 4 ชุด ได้แก่ ชุดที่ 1 เรื่องผักสวนครัวน่ารู้ ชุดที่ 2 เรื่องการเตรียมแปลง ชุดที่ 3 เรื่องการปลูกพืชยืนต้น ชุดที่ 4 เรื่องการปลูกผักเลื้อยโดยใช้ค้าง

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามแนวคิดของเดวิส เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อทดลองและศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามแนวคิดของเดวิส เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3
 - 2.1 เพื่อเปรียบเทียบทักษะกระบวนการทำงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามแนวคิดของเดวิส เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน ก่อนเรียนและหลังเรียน
 - 2.2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามแนวคิดของเดวิส เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
 - 2.3 เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามแนวคิดของเดวิส เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน

วิธีดำเนินการ

การศึกษาในครั้งนี้ดำเนินการตามลักษณะของกระบวนการศึกษาและพัฒนา (Research and Development) ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามแนวคิดของเดวิส เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1.1 ผู้เชี่ยวชาญการงานอาชีพ วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ

1.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 42 คน ได้จากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามแนวคิดของเดวิส เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 แบ่งเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มทดลองแบบหนึ่งต่อหนึ่ง (One to One Testing) จำนวน 3 คน และ 2) การทดลองแบบกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) จำนวน 9 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของภาษา ความเหมาะสมชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ 3) การทดลองภาคสนาม (Large Group Testing) จำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพ E1/E2 ตามเกณฑ์ 80/80

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามแนวคิดของเดวิส เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

2.2 แบบประเมินความเหมาะสมของเหมาะสม ของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ

2.3 แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทำงาน เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาความสอดคล้อง

2.4 แบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการงานอาชีพ เพื่อพิจารณาความสอดคล้องระหว่างข้อสอบกับระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัด

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 นำแบบประเมินที่ผ่านการลงความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คนมาทำการวิเคราะห์ โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) มีค่าตั้งแต่ระดับ 3.50 ขึ้นไปและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ไม่เกิน 1.00 จึงจะถือว่ามีความเหมาะสม

3.2 นำคะแนนจากใบงานชุดกิจกรรม และ คะแนนหลังเรียนมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และ E1/E2

3.3 นำคะแนนจากแบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องแบบทดสอบวัดทักษะการทำงานของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปนำไปใช้ในการศึกษา

3.3 นำคะแนนจากแบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องแบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการงานอาชีพ ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ แล้วคัดเลือก ข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปนำไปใช้ในการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 ผลการทดลองและศึกษาผลการใช้การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพตาม แนวคิดของเดวีส์ เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านค้ำกิบาล อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวน 30 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple random sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 แบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทำงาน มีลักษณะเป็นแบบสังเกตทักษะกระบวนการทำงาน โดยแยกตามองค์ประกอบแต่ละข้อ

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการงานอาชีพ มีลักษณะเป็นแบบทดสอบปรนัย เลือกตอบ จำนวน 40 ข้อ

2.3 แบบประเมินวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพตาม แนวคิดของเดวีส์ เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้ศึกษาทำการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) ก่อนเริ่มแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทำงาน

3.2 ดำเนินการสอนโดยใช้แบบทดสอบก่อนเรียนในชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพตาม แนวคิดของเดวีส์ เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ทดสอบหลังเรียน ซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนเรียนจบครบ จำนวน 4 ชุด

3.3 หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้ศึกษาทำการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) ด้วยแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทำงาน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการงานอาชีพ ซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง

3.4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยแบบทดสอบวัดทักษะกระบวนการทำงาน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการงานอาชีพ ก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบไม่อิสระ (t – test dependent)

3.5 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพตาม แนวคิดของเดวิส เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

1 ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามแนวคิดของเดวิส เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 มีผลการวิเคราะห์ 2 ส่วน ดังนี้

1.1 ผลการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามแนวคิดของเดวิส เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 ชุด ประกอบด้วย ชุดที่ 1 เรื่องผักสวนครัวน่ารู้ ชุดที่ 2 เรื่องการเตรียมแปลง ชุดที่ 3 เรื่องการปลูกพืชยืนต้น ชุดที่ 4 เรื่องการปลูกผักเลื้อยโดยใช้ค้าง ซึ่งในชุดกิจกรรม มีองค์ประกอบได้แก่ คำนำ สารบัญ คู่มือสำหรับครู แผนการจัดการเรียนรู้ ใบความรู้ ใบกิจกรรม แบบทดสอบ แบบประเมิน เฉลยใบกิจกรรม เฉลยแบบทดสอบ บรรณานุกรม ดำเนินการโดยใช้ขั้นตอนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดของเดวิส เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มี 5 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำขั้นนี้เป็นผู้สอนสาธิตทักษะทั้งหมดให้ผู้เรียนเห็นภาพรวมอย่างเป็นธรรมชาติ พร้อมแนะนำวิธีสังเกตขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อยแบ่งทักษะออกเป็นส่วนตัวย่อย ๆ สาธิตแต่ละส่วน และให้ผู้เรียนฝึกตามอย่างช้า ๆ ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ผู้เรียนลงมือปฏิบัติทักษะย่อยผู้เรียนฝึกปฏิบัติโดยไม่มีแบบอย่าง หากติดขัด ผู้สอนให้คำแนะนำจนสามารถทำได้ ขั้นที่ 4 ขั้นเทคนิควิธีการเมื่อผู้เรียนปฏิบัติได้แล้ว ผู้สอนแนะนำเทคนิคที่ช่วยให้ผู้เรียนทำงานได้ดีขึ้น เช่น ความประณีต ความรวดเร็ว หรือความง่ายในการทำ ขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อยเป็นทักษะที่สมบูรณ์ ผู้เรียนฝึกปฏิบัติโดยไม่มีแบบอย่าง หากติดขัด ผู้สอนให้คำแนะนำจนสามารถทำได้

1.2 ผลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามแนวคิดของ เดวีส์ เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 1) ผลการประเมินความเหมาะสม ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามแนวคิดของเดวีส์ เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.37$, S.D. = 0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายการ พบว่า รายการที่มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด มี 6 รายการ ส่วนรายการที่เหลือทั้งหมด มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามแนวคิดของเดวีส์ เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เกณฑ์ 80/80 กับนักเรียน 3 กลุ่ม คือการทดลองแบบหนึ่ง ต่อหนึ่ง 1:1 จำนวน 3 คน ทดลองกลุ่มเล็ก (Small Group Testing) จำนวน 9 คน และทดลองภาคสนาม (Filed Testing) จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ โดยนำคะแนนที่ได้จากใบงานชุดกิจกรรม (E_1) และจากการทดสอบหลังเรียน (E_2) หาค่าร้อยละ (Percentage) พบว่า มีประสิทธิภาพ 82.40/83.00 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ 80/80

1.3 ผลการทดลองและศึกษาผลการใช้การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามแนวคิดของเดวีส์ เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นผลมาจากการนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ที่สร้างขึ้น ไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านค่างกิบาล ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน 30 คน ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) ซึ่งปรากฏผล ดังนี้ (1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอน โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามแนวคิดของเดวีส์ มีทักษะกระบวนการทำงาน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.47$, S.D. = 0.51)

อภิปรายผล

1. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามแนวคิดของเดวีส์ เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้น เป็นชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีขั้นตอนการดำเนินการจัดทำอย่างเป็นระบบ มีวิธีการที่เหมาะสม ได้นำไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพและประสิทธิภาพ และได้ปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพก่อนนำไปสอนจริง ผ่านการตรวจสอบ คุณภาพ

จากผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประเมินชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก การหาประสิทธิภาพกับกลุ่มทดลองภาคสนาม พบว่า มีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 82.40/83.00 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้ได้ผ่านกระบวนการ ขั้นตอนในการจัดทำอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ มีวิธีการที่เหมาะสม และได้นำชุดกิจกรรมการเรียนรู้ไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพและประสิทธิภาพ และได้ปรับปรุงแก้ไขชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มีประสิทธิภาพก่อนนำไปสอนจริง ซึ่งในขั้นตอนการออกแบบนั้นชุดกิจกรรมการเรียนรู้นั้น ได้จัดทำเป็นแผนการจัดการเรียนรู้ตามขั้นตอนต่าง ๆ โดยใช้แนวคิดของเดวิส 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ขั้นสาธิตทักษะหรือการกระทำ ขั้นที่ 2 ขั้นสาธิตและให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นที่ 3 ขั้นให้ผู้เรียนปฏิบัติทักษะย่อย ขั้นที่ 4 ขั้นเทคนิควิธีการ ขั้นที่ 5 ขั้นให้ผู้เรียนเชื่อมโยงทักษะย่อยเป็นทักษะที่สมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ บุญรอด ชาดิยานนท์ (2559 : 214) ได้จัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสในรายวิชา การปลูกพืชผักสวนครัว สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร ผลการวิจัยพบว่า (1) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส ในรายวิชาการปลูกพืชผักสวนครัว สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปากร มีประสิทธิภาพเท่ากับ (84.20/86.43) เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้

2. ผลการทดลองและศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามแนวคิดของเดวิส เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3

ทักษะกระบวนการทำงาน และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาการงานอาชีพ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านค่างกบาล ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ พัทนิ มหาโพธิ์ (2567 : 17) ได้ศึกษา ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดฝึกทักษะบายศรีจั่วใบตองแห้ง โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ทักษะปฏิบัติของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดฝึกทักษะปฏิบัติบายศรีจั่วใบตองแห้งโดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อชุดกิจกรรมวิชาการงานอาชีพ หลังเรียนด้วยชุดกิจกรรม พบว่า มีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เนื่องจาก ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น เน้นให้นักเรียนได้ฝึกตั้งแต่ทักษะย่อย ๆ ทำให้นักเรียนมีความเข้าใจและปฏิบัติได้ดีและถูกต้องตามลำดับ มีองค์ประกอบที่เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน การนำเสนอเนื้อหาต่อการทำความเข้าใจ เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ส่งเสริมให้นักเรียนพัฒนาทางด้านทักษะการปฏิบัติงาน ให้เทคนิควิธีการปฏิบัติที่ช่วยให้นักเรียนปฏิบัติงานได้ง่ายขึ้นใช้สื่อการเรียนรู้มีความสอดคล้องเหมาะสมกับกิจกรรมการเรียนรู้ จึงทำให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจ ซึ่งสอดคล้องกับ

งานวิจัย นิภารัตน์ ไวขุนทด (2563 : 56) ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสที่มีต่อทักษะกระบวนการทำงาน วิชา การงานอาชีพ เรื่อง การขยายพันธุ์พืชเบื้องต้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดนครราชสีมา พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ก่อนดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ครูผู้สอนควรศึกษาคู่มือ แผนการจัดการเรียนรู้ และชุดฝึกทักษะปฏิบัติอย่างละเอียด และใช้กระบวนการกลุ่มในการปฏิบัติกิจกรรม เพื่อให้เกิดความเข้าใจในขั้นตอนการดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเข้าใจกิจกรรมที่ปฏิบัติและสมาชิกในกลุ่มได้แนะนำซึ่งกันและกัน

2. ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาการงานอาชีพ ตามแนวคิดของเดวิส เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการทำงาน สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งไม่อาจสอนแทนครูได้หมด ดังนั้นครูควรสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างครูและนักเรียนให้เกิดขึ้นพร้อมกับการเรียน โดยใช้ชุดฝึกทักษะและครูควรดูแลเอาใจใส่นักเรียนอย่างใกล้ชิด คอยอำนวยความสะดวก ช่วยเหลือ ให้คำแนะนำแก่นักเรียน เสริมแรงเพื่อให้นักเรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างเต็มศักยภาพ

3. ในการจัดกิจกรรมกลุ่ม ครูผู้สอนต้องคอยกระตุ้น และเสริมแรงนักเรียนอย่างทั่วถึงเพื่อให้นักเรียนเกิดความมั่นใจ กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็น และเกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ภายในกลุ่ม

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ.(2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.**

กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

ขวัญภา บุญนิธิ. (2564). **การพัฒนาทักษะด้านการอ่านสะกดคำนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกวินิจฉัยรายบุคคล.** พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.

นิภารัตน์ ไวขุนทด. (2563). **ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสที่มีต่อทักษะ กระบวนการทำงาน วิชาการงานอาชีพ เรื่อง การขยายพันธุ์พืชเบื้องต้นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสังกัดองค์การบริหาร ส่วนจังหวัดนครราชสีมา.**

วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต. **นนทบุรี:มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.**

บุญรอด ขาดิยานนท์. (2559). **ผลการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิสในรายวิชา การปลูกพืชผักสวนครัว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศิลปกร.**วารสาร Verdiom E-Journal Silpakorn University ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ,9(3),205-218.

- เพชรผ่อง มยุขโชติ. (2558). การประดิษฐ์ของใช้ในประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์
การเรียนรู้วิชาอาชีพ. (หน่วยที่ 3, น.21-37). นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พัชนี มหาโพธิ์.(2567). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยชุดฝึกทักษะบายศรีจิวใบทองแดงโดยใช้
รูปแบบการสอนทักษะปฏิบัติของเดวิส สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสาร
ครุศาสตร์ปัญญาปีที่ 3ฉบับที่ 1(มกราคม-กุมภาพันธ์2567) หน้า 11-25
- ภูษณิศ นวลสกุล. (2550). การประเมินหลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) หลักสูตร
ปรับปรุง พ.ศ.2535. มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- มุกิตา อังคุระชี.(2559). การพัฒนาแบบฝึกทักษะเรื่องสี่และการระบายสี กลุ่มสาระการเรียนรู้
ศิลปะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนคลองสำโรง. ธนบุรี : มหาวิทยาลัย
ราชภัฏธนบุรี.

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมในการทำเครื่องดื่มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1

TRAINING CURRICULUM DEVELOPMENT TO STRENGTHEN ABILITIES IN
MAKING DRINKS HERBS FOR FIRST YEAR SECONDARY SCHOOL STUDENTS
SABA YOI WITTHAYA SCHOOL, SONGKHLA PROVINCE

ทิพย์ฉัตร พรหมศิริ¹ กรรณิการ์ ทองรักษ์²
Tipchad Phromkiri, Kannika Thongrak

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวังและความต้องการเกี่ยวกับการทำเครื่องดื่มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 2) เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมในการทำเครื่องดื่มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 3) เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมในการทำเครื่องดื่มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 4) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมในการทำเครื่องดื่มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 ผู้ศึกษาดำเนินโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา 4 ขั้นตอน ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวังและความต้องการเกี่ยวกับการทำเครื่องดื่มสมุนไพร สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 ทุกคนจำนวน 240 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวังและความต้องการ วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่า PNI ขั้นที่ 2 เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมการทำเครื่องดื่มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 ประเมินความสอดคล้องและความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมโดยผู้เชี่ยวชาญ และศึกษานำร่อง (Pilot Study) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 จำนวน 20 คน เพื่อศึกษาสอบความเป็นไปได้ การใช้ภาษา เนื้อหาและเวลาในการฝึกอบรม เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม ขั้นที่ 3 เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมการทำเครื่องดื่มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 กับนักเรียนจำนวน 30 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจงนักเรียนที่สนใจและสมัครใจเข้ารับการอบรม เครื่องมือที่ใช้ 1) แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องดื่มสมุนไพร 2) แบบประเมินความสามารถในการทำเครื่องดื่มสมุนไพร สถิติที่ใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบทีแบบไม่อิสระ (t-

¹ นักศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Tipchad2525@gmail.com Tel.0891645563

² อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

test Dependent) ขั้นที่ 4 เพื่อสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมการทำเครื่องดื่มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรม วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษาพบว่า

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังและความต้องการของนักเรียนเกี่ยวกับเครื่องดื่มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน นักเรียนมีความต้องการมากที่สุด คือ มีความต้องการหารายได้ให้กับครอบครัว โดยมีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}=.50$)

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมการทำเครื่องดื่มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ประกอบด้วย 1) ความเป็นมาและความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ของหลักสูตร 3) เนื้อหาสาระ ประกอบด้วย 3 หน่วย หน่วยที่ 1 มารู้จักสมุนไพรกันเถอะ หน่วยที่ 2 ประเภทของสมุนไพรและหน่วยที่ 3 เครื่องดื่มสมุนไพร 4) นำหลักสูตรไปใช้ 5) ประเมินผล 6) สื่อ/วัสดุอุปกรณ์ 7) ระยะเวลา ผลการตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรพบว่ามีความสอดคล้องความเหมาะสมตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 20 คน พบว่ามีข้อบกพร่องที่ควรนำมาแก้ไขดังนี้ 1) บางกิจกรรมมีเวลาน้อย 2) ผู้ศึกษาใช้ภูมิปัญญาเกี่ยวกับสมุนไพรแบ่งตามธาตุเจ้าเรือน ซึ่งนักเรียนไม่มีความรู้จึงต้องให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองก่อนมาปฏิบัติทำเครื่องดื่มสมุนไพร

3. ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมในการทำเครื่องดื่มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่านักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ ของนักเรียนเกี่ยวกับสมุนไพรและเครื่องดื่มสมุนไพรพบว่าหลังการฝึกอบรมมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และมีความสามารถในการทำเครื่องดื่มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมการทำเครื่องดื่มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนา, หลักสูตรฝึกอบรม, เครื่องดื่มสมุนไพร

Abstract

This study aimed to 1) study the current status, expected status and needs regarding the production of herbal beverages according to the body's elements for Mathayom 1 students. 2) To create and examine the quality of a training course in making herbal drinks based on the body's elements for Mathayom 1 students. 3) To

study the results of using the training course in making herbal drinks according to the body's elements for Mathayom 1 students. 4) To study the satisfaction of students towards the training course in making herbal drinks according to the body's elements for Mathayom 1 students. The researcher conducted the research using a four-step research and development process as follows: Step 1: Study the current situation, expected situation and needs regarding herbal drink production for all 240 first year secondary school students. The instruments used were a questionnaire on current conditions, expected conditions and needs. Data were analyzed by finding the mean, standard deviation and PNI values. Step 2: To create and verify the quality of a training course on making herbal drinks based on the body's elements for Mathayom 1 students. Evaluate the consistency and appropriateness of the training curriculum by experts and conduct a pilot study with 20 first year high school students to examine the feasibility, language use, content and training time. The tool used is an assessment of the consistency and appropriateness of the training course. Step 3: To study the results of using the herbal drink making training course based on the body's elements for Mathayom 1 students. With 30 students, they were specifically selected to be interested students who volunteered to receive the training. instruments used: 1) Knowledge and understanding test on herbal drinks. 2) Herbal beverage production ability assessment form. Statistics used were mean, standard deviation, and t-test. Step 4: To inquire about students' satisfaction with the herbal beverage making training course based on the body's elements for Mathayom 1 students. The instruments used for data collection were student satisfaction questionnaires for training according to the training course, the data was analyzed by finding the mean and standard deviation. The results of the study found that

1. Current status and expected status and needs of students regarding beverages Herbs according to the element of the body Students have the highest need, which is the need to earn income for the family, with a necessary need value (PNI modified = .50)

2. The results of the development and quality control of the herbal beverage training course based on the body's elements for Mathayom 1 students consisted of 1) background and importance, 2) curriculum objectives, and 3) content. consists of 3

units: Unit 1: Let's get to know herbs; Unit 2: Types of herbs; and Unit 3: Herbal drinks.

4) Implementation of the curriculum 5) Evaluation 6) Media/Materials 7) Duration The results of the curriculum quality inspection found that it was consistent and appropriate according to the opinions of experts, with the overall level being at the highest level. And the results of the training course being tested with 20 non-sample students found that there were shortcomings that should be corrected as follows: 1) Some activities have limited time. 2) The learner uses knowledge about herbs divided by the elements of the body, which the students do not have knowledge of, so the students must learn by themselves before practicing the herbal drinking water.

3. The results of using the training course in making herbal drinks according to the body's elements for Mathayom 1 students found that the students' knowledge and understanding of herbs and herbal drinks after the training were higher than before the training. and there is a significant difference at the .01 level and the ability to make herbal drinks according to the body's elements, overall it was found to be at the highest level.

4. Student satisfaction with the herbal beverage making training course based on the body's elements for Mathayom 1 students, the overall picture was found to be at the highest level.

Keywords : Development, Training Course , Herbal Drink

บทนำ

พระบรมราโชบายด้านการศึกษาของพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณบดินทรเทพยวรางกูร ในหลวงรัชกาลที่ 10 ที่พระองค์ท่านทรงมอบเป็นพระบรมราโชบายด้านการศึกษา มีความสำคัญว่า “... การศึกษาต้องมุ่งสร้างพื้นฐานให้แก่ผู้เรียน คือ 1) มีทัศนคติที่ดีและถูกต้องต่อบ้านเมือง 2) มีพื้นฐานชีวิตที่มั่นคง-มีคุณธรรม 3) มีงานทำ-มีอาชีพ 4) เป็นพลเมืองดี...” กระทรวงศึกษาธิการ ได้น้อมนำและมอบเป็นนโยบายในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา รวมทั้งได้น้อมนำและยึดมั่นในหลักคิดของ พระบาท สมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มาใช้ในการทำงานที่จะใช้ปฏิสัมพันธ์ทางสังคมในการบริหารจัดการการศึกษา (สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย, 2561 : 1) กอปรกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้กำหนดในยุทธศาสตร์ที่ 3 เรื่องการพัฒนาศักยภาพคนทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ โดยจัดให้มี

การพัฒนาศักยภาพคน ทุกช่วงวัย และการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งเป็นพันธกิจที่สำคัญร่วมกันของรัฐ และทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง ทั้งในการกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษา มาตรฐานการศึกษา การพัฒนาหลักสูตร กระบวนการเรียนรู้ สื่อ แหล่งเรียนรู้ และการวัดและประเมินผลของนักเรียนในทุกระดับการศึกษา ทุกกลุ่มเป้าหมายและทุกช่วงวัย เพื่อสร้าง และพัฒนาพลเมืองที่มีคุณภาพ มีความรู้ ความสามารถ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ สามารถเรียนรู้ และพัฒนาศักยภาพของนักเรียนตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ เพื่อการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างเป็นสุขร่วมกับผู้อื่นในสังคม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560 : 108) การจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองการใช้ชีวิตและการมีงานทำ ถือเป็นโจทย์สำคัญของการจัดการศึกษาในกลุ่มเยาวชน (อายุระหว่าง 15 - 19 ปี) ที่รัฐบาลให้ความสำคัญทั้งนโยบาย “ การพัฒนาคน ตลอดช่วงชีวิต ” การพัฒนาทักษะอาชีพ และการดำรงชีพเป็นหนึ่งในทักษะที่มีในแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ที่สำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง แนวคิดและหลักการของทักษะนี้เน้นที่ทักษะในการให้บุคคลสามารถวิเคราะห์ตนเอง เลือกอาชีพเพื่อสนองความต้องการบุคลิกภาพ สิ่งแวดล้อม ค่านิยม และภูมิหลังของบุคคลนั้น ดังนั้นหากบุคคลมีทักษะอาชีพที่เหมาะสม บุคคลนั้นจะมีความพึงพอใจมีความมั่นคง และประสบความสำเร็จในการดำรงชีพชีพในอนาคต และจากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่าทักษะอาชีพและการดำรงชีพของบุคคลจะได้รับอิทธิพลจากพันธุกรรมของบุคคล ส่วนหนึ่งความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา ส่วนหนึ่งภูมิหลังครอบครัว และอีกส่วนหนึ่งอิทธิพลจากการประกอบอาชีพของบิดา มารดา (Anastasi, Anne, 1976: 213) ดังนั้นการพัฒนาทักษะอาชีพและการดำรงชีพ จึงเป็นการพัฒนาความสามารถของบุคคลเพื่อการประกอบอาชีพ พัฒนาศักยภาพในตัวบุคคลให้สามารถวิเคราะห์ตนเองและดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นสุข ซึ่งในการประเมินทักษะนักเรียนควรได้รับรู้ และเข้าใจตนเองในด้านความถนัด ความสนใจ ความสามารถ ความคาดหวัง ตลอดจนการเรียนรู้งาน เข้าใจลักษณะงาน Ginzberg (1997:221) ได้กล่าวว่าการพัฒนาทักษะและการประเมินจะมีประสิทธิภาพมากที่สุดในช่วงอายุ ระหว่าง 13-15 ปี เด็กจะสามารถประเมินความสามารถของตนเองได้ และพิจารณาเลือกอาชีพได้ตลอดจนสามารถประเมินความสนใจ ความสามารถของตนเองว่าตนควรเลือกอาชีพใด ยิ่งไปกว่านั้นการเสริมสร้างการเรียนรู้ด้านนี้จำเป็นต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นประถม (หรืออนุบาล) ไปจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และมหาวิทยาลัย รวมถึงตลอดชีวิต

โรงเรียนสะบ้าย้อยวิทยา จังหวัดสงขลาเป็นโรงเรียนชายขอบมีพื้นที่ติดกับประเทศมาเลเซีย โรงเรียน มีการปลูกยางพารา ปลูกกาแฟพันธุ์โรบัสต้าและปลูกพืชสมุนไพร การจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นการมุ่งเน้นให้นักเรียนได้ศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย พบว่ามีปัญหาและอุปสรรคหลายด้าน ประการที่หนึ่งคือการที่นักเรียนใช้ภาษาถิ่นเป็นหลัก และใช้ภาษาไทยเป็นภาษาที่สอง ทำให้มีปัญหาเรื่องการอ่านและการเรียนภาษาไทย ปัญหาการขาดครู ครูย้ายบ่อย ขาดแคลนสื่อวัสดุการเรียนการสอน ทำให้เด็กนักเรียนมีผลการเรียนต่ำ ประกอบกับสภาพของครอบครัวมีความยากจน

ผู้ปกครองไม่ให้ความสำคัญกับการศึกษา โรงเรียนไม่มีหลักสูตรการจัดการเรียนการสอนเกี่ยวกับการแปรรูปสมุนไพร มีเพียงปลูกสมุนไพรเพื่อจำหน่ายในท้องถิ่นไม่มีการเพิ่มมูลค่าเพิ่มของสมุนไพร นักเรียนควรได้รับการฝึกให้มีทักษะและประสบการณ์ที่มีความพร้อมและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานได้ นักเรียนส่วนใหญ่ที่จบการศึกษาภาคบังคับหรือจบการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วจะเข้าสู่ตลาดแรงงาน มีการละทิ้งถิ่นฐานเข้าไปทำงานในเมืองโดยเป็นแรงงานไร้ฝีมือ หรือทำงานในสถานที่ที่มีความเสี่ยงต่อชีวิตสุขภาพของเด็กและเยาวชน สิ่งเหล่านี้จึงเป็นอุปสรรคสำคัญของการจัดการศึกษาของโรงเรียน (โรงเรียนสะบ้าย้อยวิทยา 2556 : 45)

จากการสอบถามสภาพปัจจุบันและความต้องการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสะบ้าย้อยวิทยา จังหวัดสงขลา พบว่าสภาพของครอบครัวมีความยากจนรายได้ไม่เพียงพอในการใช้จ่าย นักเรียนจบไปแล้วไม่มีงานทำหรือจบแล้วยังทำงานหรือประกอบอาชีพ เช่นเดียวกับผู้ปกครอง ไม่มีรายได้เพิ่มขึ้น หรือการที่บุตรหลานเรียนหนังสือทำให้ต้องเสียค่าใช้จ่ายเพิ่มขึ้น นักเรียนส่วนใหญ่ที่จบการศึกษาภาคบังคับหรือจบการศึกษาขั้นพื้นฐานแล้วจะเข้าสู่ตลาดแรงงาน มีการละทิ้งถิ่นฐานเข้าไปทำงานในเมืองโดยเป็นแรงงานไร้ฝีมือ หรือทำงานในสถานที่ที่มีความเสี่ยงต่อชีวิตสุขภาพของเด็กและเยาวชนนักเรียนส่วนใหญ่มีปัญหาและอุปสรรค ในการทำงาน จึงมีความต้องการในสร้างอาชีพด้วยตัวเองที่มีต้นทุนไม่สูง และมีความต้องการในการทำเครื่องตีสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือนเนื่องจากหาได้ในโรงเรียน ชุมชนและท้องถิ่นตนเองได้ ผู้ศึกษาได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการทำเครื่องตีสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้ นักเรียนได้นำพืช ผัก ผลไม้ ในท้องถิ่น เช่น ส้มแขก จำปาตะ ลูกละไม มาประยุกต์เป็นเครื่องตีสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือนเป็นการลดต้นทุนในการแปรรูปและเพื่อให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจและมีความสามารถการทำเครื่องตีสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน ดังที่ วิชัย วงษ์ใหญ่ (2564:13) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรมีหลายรูปแบบ ซึ่งต้องออกแบบให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายที่จะนำไปใช้ การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเป็นกระบวนการพัฒนาหลักสูตร เพื่อเพิ่มพูนทักษะ และเพิ่มเติมเนื้อหาสาระของหลักสูตรให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการพัฒนา ซึ่งเป็นการสร้างทั้งระบบโดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐาน สอดคล้องกับหลักการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของ Schiro (2008 : 147) กล่าวว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีความเป็นไปได้มากต่อการนำไปใช้ และเป็นกระบวนการวางแผนค้นหาแนวทางใหม่ ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และเสริมสร้างทักษะเฉพาะด้าน เพื่อเติมเต็มคุณค่าความเป็นมนุษย์อันจะนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาที่สร้างสรรค์ ส่งเสริมความเข้าใจที่ดีต่อกันทั้งในระดับสังคม ระดับกลุ่ม ระดับชาติพันธุ์ ตลอดจนปัจเจกชน ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการทำเครื่องตีสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เพื่อเป็นเอกสารหลักสูตรในการพัฒนานักเรียนที่สนใจในการประกอบอาชีพโดยประยุกต์ใช้ผัก ผลไม้ในท้องถิ่นเป็นเพื่อเพิ่มคุณค่าให้กับสมุนไพรพื้นบ้าน เป็นการลด

ต้นทุน อีกทั้งเพื่อการดูแลสุขภาพของตนเอง ผู้อื่นและเป็นแนวทางในการประกอบอาชีพเพื่อช่วยเหลือครอบครัว

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษามีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวังและความต้องการเกี่ยวกับการทำเครื่องตีผสมปูนโพตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1
2. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมการทำเครื่องตีผสมปูนโพตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1
3. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมการทำเครื่องตีผสมปูนโพตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมการทำเครื่องตีผสมปูนโพตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1

วิธีการดำเนินการศึกษา

การดำเนินการศึกษาการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมการทำเครื่องตีผสมปูนโพตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 ได้ดำเนินการเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวังและความต้องการในการทำเครื่องตีผสมปูนโพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 โรงเรียนสละบายวิทยวิทยา จังหวัดสงขลา

- 1.กลุ่มเป้าหมาย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 ทุกคนที่เรียนในโครงการประชารัฐ โรงเรียนสละบายวิทยวิทยา จังหวัดสงขลา ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 240 คน
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวังและความต้องการในการทำเครื่องตีผสมปูนโพตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
3. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่วิเคราะห์ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency) ค่า PNI ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นที่ 2 เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมในการทำเครื่องตีผสมปูนโพตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1

- 1.ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ 1)ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านผสมปูนโพ จำนวน 1 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 คน 3) ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและประเมินผลและการวิจัย จำนวน 2 คน มีคุณสมบัติ มีประสบการณ์ทำงานไม่ต่ำกว่า 10 ปี มีวุฒิทางการศึกษาไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาโทหรือวิทยฐานะไม่ต่ำกว่าชำนาญการ

พิเศษ และ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่สนใจและสมัครใจเป็นอาสาสมัคร เข้าร่วมศึกษานำร่อง (Pilot Study) จำนวน 20 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม
3. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ วิเคราะห์หาค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นที่ 3 เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมในการทำเครื่องต้มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1. ขอบเขตแหล่งข้อมูลเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน โดยใช้การเลือกแบบเจาะจงกลุ่มนักเรียนที่สนใจและสมัครใจเข้ารับการอบรม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ 1) แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจสมุนไพรและเครื่องต้มสมุนไพร 2) แบบประเมินความสามารถในการทำเครื่องต้มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

3. การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ วิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Consistency) ค่าอำนาจจำแนก ค่าความยากง่าย ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที (t-test) แบบ Dependent

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบันสภาพที่คาดหวังและความต้องการเกี่ยวกับหลักสูตรฝึกอบรมการทำเครื่องต้มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 นักเรียนมีความต้องการมากที่สุด คือ มีความต้องการหารายได้ให้กับครอบครัว โดยมีค่าความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified} = .50$)

2. ผลการสร้างและประสิทธิภาพของหลักสูตรฝึกอบรมการทำเครื่องต้มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 มี 7 องค์ประกอบดังนี้ 1) ความเป็นมาและความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาสาระการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วย 3 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 มารูจักสมุนไพรกันเถอะ หน่วยที่ 2 ประเภทของสมุนไพร หน่วยที่ 3 เครื่องต้มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน 4) นำหลักสูตรไปใช้ 5) ประเมินผล 6) สื่อ/วัสดุอุปกรณ์ 7) ระยะเวลา และผลการประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผลการศึกษา นำร่องเพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้จากการใช้หลักสูตรจากสถานการณ์จริงจำนวน 20 คน พบว่ามีข้อบกพร่องที่ควรนำมาแก้ไขดังนี้ 1) บางกิจกรรมมีเวลาน้อย เช่น การทำน้ำต้มสมุนไพรจากผักผลไม้ในห้องแล็บควรเพิ่มเวลา 30 นาที 2) ผู้ศึกษาใช้ภูมิปัญญาเกี่ยวกับสมุนไพรแบ่งตามธาตุเจ้าเรือน ซึ่งนักเรียนไม่มีความรู้จึงต้องให้นักเรียนเรียนรู้ด้วยตนเองก่อนมาปฏิบัติทำน้ำต้มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน

3. ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมการทำเครื่องต้มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า หลังการฝึกอบรมมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม มีความแตกต่างอย่าง

มีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และมีความสามารถในการทำเครื่องตีสมุนไพรมตามธาตุเจ้าเรือน โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมการทำเครื่องตีสมุนไพรมตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่คาดหวังและความต้องการจำเป็นโดยภาพรวมนักเรียนมีความต้องการมากที่สุด คือ มีความต้องการหารายได้ให้กับครอบครัว ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะนักเรียนที่เข้าเรียนในโครงการประชารัฐจะเป็นนักเรียนที่มีฐานะทางครอบครัวยากจน ผู้ปกครองมีรายได้น้อย นักเรียนจึงมีความต้องการหารายได้ให้กับครอบครัวและใช้จ่ายสำหรับตนเอง ดังนั้น นักเรียนส่วนใหญ่จึงมีความต้องการที่จะหารายได้ระหว่างเรียนเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ ในการทำงานแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งในการหารายได้ระหว่างเรียนของนักเรียนนั้นนับว่าเป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียนเองในด้านทักษะประสบการณ์ชีวิตและการแบ่งเบาค่าใช้จ่ายจากทางบ้าน สอดคล้องกับ สุวิมล ว่องวาณิช (2561: 43) การจัดลำดับความต้องการจำเป็นจะช่วยให้ ทราบถึงความต้องการจำเป็น หรือปัญหาที่แท้จริง ที่ควรได้รับการแก้ไขก่อนปัญหาอื่น โดยการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็นซึ่ง มีหลายวิธีแต่ละวิธีจะแตกต่างกันออกไปและสอดคล้องกับสมิทและราแกน Smith & Ragan (2005 :232) กล่าวว่า การประเมินความต้องการจำเป็นเป็นกิจกรรมเพื่อสำรวจปัญหาของการเรียนการสอนที่ผ่านมา ความต้องการของผู้เรียนและสภาพบริบทของการเรียนรู้

2. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมการทำเครื่องตีสมุนไพรมตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ฝึกอบรมแก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 12 ชั่วโมง โดยเนื้อหาการจัดทำหลักสูตรประกอบด้วย 1) ความเป็นมาและความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาสาระการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วย 3 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 มาตรฐานสมุนไพรพื้นบ้าน หน่วยที่ 2 ประเภทของสมุนไพร หน่วยที่ 3 เครื่องตีสมุนไพรมตามธาตุเจ้าเรือน เป็นเนื้อหาที่นักเรียนมีความต้องการที่เกี่ยวกับธาตุเจ้าเรือน 4) นำหลักสูตรไปใช้ 5) ประเมินผล 6) สื่อ/วัสดุอุปกรณ์ 7) ระยะเวลาและผลการประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมในการทำเครื่องตีสมุนไพรมตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะว่า ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม การจัดกิจกรรมการฝึกอบรม ศึกษาวิเคราะห์ความต้องการจำเป็นของนักเรียน โดยการสอบถามสภาพที่เป็นจริงกับสภาพจริงคาดหวัง อีกทั้งได้สังเคราะห์กระบวนการ ขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม ผู้ศึกษานำมาสังเคราะห์ ได้ขั้นตอน

ของการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมประกอบด้วย 1) ความเป็นมาและความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาสาระการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วย 3 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 มารู้จักสมุนไพรรักษาโรค หน่วยที่ 2 ประเภทของสมุนไพรรักษาโรค หน่วยที่ 3 เครื่องดื่มสมุนไพรรักษาโรคตามธาตุเจ้าเรือน เป็นเนื้อหาที่นักเรียนมีความต้องการที่เกี่ยวกับธาตุเจ้าเรือน 4) นำหลักสูตรไปใช้ 5) ประเมินผล 6) สื่อ/วัสดุอุปกรณ์ 7) ระยะเวลาและนักศึกษาได้มีการยกร่างสร้างหลักสูตร เพื่อหาประสิทธิภาพก่อนนำหลักสูตรไปใช้ และนำมาขยายหลักสูตรฝึกอบรม และนำไปปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญ เพื่อนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงหลักสูตรฝึกอบรมก่อนนำไปใช้สอดคล้องกับสอดคล้ององค์ความรู้ เรื่องชัย (2555 : 45) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การทำน้ำสมุนไพรเพื่อเป็นอาชีพเสริมในครอบครัว ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การทำน้ำสมุนไพรเพื่อเป็นอาชีพเสริมในครอบครัว มีข้อมูลที่สอดคล้องกัน และมีความเหมาะสมขององค์ประกอบหลักสูตรในระดับมาก สอดคล้องกับประชาชาติ ไชยพรม (2562: 121) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้มี 4 องค์ประกอบหลัก คือ 1) จุดมุ่งหมายของหลักสูตร 2) เนื้อหา 3) กิจกรรมการฝึกอบรม และ 4) การวัดและประเมินผล

3. ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมการทำเครื่องดื่มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า 3 พบว่า ความรู้ ความเข้าใจ ของนักเรียนเกี่ยวกับสมุนไพรรักษาโรคและเครื่องดื่มสมุนไพรก่อนและหลังการฝึกอบรม พบว่าหลังการฝึกอบรมมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม และมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และมีความสามารถในการทำเครื่องดื่มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนั้นน่าจะเป็นเพราะว่า ผู้ศึกษาเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญด้านสมุนไพร เพราะผ่านการเรียนหลักสูตรเกี่ยวกับสมุนไพร ทำให้มีความรู้ ความเข้าใจที่ถูกต้อง มีขั้นตอนการปฏิบัติเป็นรูปธรรม ภาษาที่สื่อสารทำให้ครูสามารถเข้าใจและปฏิบัติได้ เปิดโอกาสให้ระยะเวลาในการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการจำนวน 2 วัน อีกทั้งวิธีการฝึกอบรม มีพี่เลี้ยงที่คอยให้คำแนะนำ ชี้แนะตลอดเวลา อีกทั้งมีหลักสูตรฝึกอบรมที่ประกอบด้วยหน่วยการเรียนรู้ 3 หน่วยได้แก่หน่วยที่ 1 มารู้จักสมุนไพรรักษาโรค หน่วยที่ 2 ประเภทของสมุนไพรรักษาโรค หน่วยที่ 3 เครื่องดื่มสมุนไพร ส่งผลให้นักเรียนมีผลการทดสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 สอดคล้องกับสรุภา วุฒิสงาส (2559) ได้วิจัยเรื่องการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 พบว่า ความรู้ ความเข้าใจ ด้านการคิดอย่างมีเหตุผลของนักเรียนหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สอดคล้องกับประชาชาติ ไชยพรม (2562: 121) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรม

เพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ความรู้ ความเข้าใจ ด้านการแก้ปัญหาของนักเรียนหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อนักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสมุนไพรร เครื่องดื่มสมุนไพรและนักเรียนได้ลงมือปฏิบัติส่งผลให้นักเรียนความสามารถในการทำเครื่องดื่มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน ด้านการวางแผนการทำงาน โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ด้านทำงานด้วยความมุ่งมั่นและภูมิใจในผลงานของตนเองโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านภูมิใจในผลงานของตนเองโดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะว่า ผู้ศึกษาได้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนภัทรเวชสยามการแพทย์แผนไทย และเป็นผู้ให้การฝึกอบรมกับนักเรียนด้วยตนเอง นำเสนอจากสภาพที่เป็นจริงในชุมชน ท้องถิ่นของนักเรียน การจัดการศึกษาอาชีพในปัจจุบันมีความสำคัญมาก เพราะจะเป็นการพัฒนาให้นักเรียนให้มีความรู้ความสามารถและทักษะในการประกอบอาชีพ เป็นการแก้ปัญหาค่าจ้างงานและส่งเสริมความเข้มแข็งให้แก่เศรษฐกิจชุมชน น้ำสมุนไพร เป็นเครื่องดื่มที่มีมาตั้งแต่โบราณสืบทอดต่อกันมารากรุ่นสู่รุ่นตามกาลเวลาที่ผ่านมา และได้รับความนิยมมาจนถึงปัจจุบันนี้ เนื่องจากทำน้ำสมุนไพรสามารถทำได้ง่ายและสมุนไพรมีอยู่ทั่วไป ภายในครัวเรือน หาง่ายและใช้งบประมาณในการทำน้อย คุ่มค่า และมีประโยชน์ต่อร่างกาย การทำน้ำสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือนจะช่วยให้การการสร้างอาชีพให้กับนักเรียนอย่างและรักษาสุขภาพของผู้ดื่ม และสามารถสร้างรายได้เสริมเป็นการลดรายจ่ายในครอบครัว ได้เป็นอย่างดีส่งผลให้ความสามารถในการทำเครื่องดื่มสมุนไพรของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 อยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดสอดคล้องกับอังคณา เรืองชัย (2555 : 88) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การทำน้ำสมุนไพรเพื่อเป็นอาชีพเสริมในครอบครัวผลการวิจัยพบว่า การทำน้ำสมุนไพรเพื่อเป็นอาชีพเสริมในครอบครัวมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 16.15 คะแนน สอดคล้องกับณัฐพล อัมรัตน์ (2555: 67) ได้พัฒนาหลักสูตรท้องถิ่น เรื่องการทำน้ำสมุนไพร ผลการวิจัยพบว่า ทักษะกระบวนการทำงานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่เกิดจากการใช้หลักสูตรท้องถิ่น เรื่อง การทำน้ำสมุนไพรเท่ากับ 2.76 อยู่ในระดับดี

4. ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมการทำเครื่องดื่มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะว่าผู้ศึกษามีหลักสูตรฝึกอบรมในการทำเครื่องดื่มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน มีองค์ประกอบ 7 ใช้เวลาในการอบรม 12 ชั่วโมง โดยเนื้อหาการจัดทำหลักสูตรประกอบด้วย 1) ความเป็นมาและความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์ 3) เนื้อหาสาระการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วย 3 หน่วย ได้แก่ หน่วยที่ 1 มาตรฐานสมุนไพรกันเถาะ หน่วยที่ 2 ประเภทของสมุนไพร หน่วยที่ 3 เครื่องดื่มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน เป็นเนื้อหาที่นักเรียนมีความต้องการที่เกี่ยวกับธาตุเจ้าเรือน 4) นำหลักสูตรไปใช้ 5) ประเมินผล 6) สื่อ/วัสดุอุปกรณ์ 7) ระยะเวลาองค์ประกอบที่มี

สอดคล้อง ความเหมาะสม ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อีกทั้งในส่วนของการฝึกอบรม ผู้ศึกษาใช้ ภาควิชาปฏิบัติมากกว่าภาคทฤษฎี ให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง คิดสูตรสมุนไพรมาก และให้นักเรียนได้ ศึกษาเอกรากก่อนล่วงหน้า ผู้ศึกษาให้ความสำคัญเป็นพิเศษ เพื่อให้นักเรียนเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ มีเจตคติ มีทักษะในเกี่ยวกับการทำเครื่องดื่มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน และมีคู่มือที่ จัดทำเป็นขั้น เป็นตอน เป็นระบบเพื่อสื่อสารให้นักเรียนเข้าใจง่าย ไม่เน้นเนื้อหาทางวิชาการมากนัก อีกทั้งผู้ศึกษาเป็นผู้สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนภัทรเวชสยามการแพทย์แผนไทย เป็นที่ยอมรับและ เชื่อถือว่าสามารถทำหน้าที่ฝึกอบรมได้อย่างมีคุณภาพโดยมีการวางแผนเตรียมการกำหนดหลักสูตรและ แนวทางการอบรม ซึ่งสอดคล้องกับประชาชาติ ไชยพรม (2562)การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อ เสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียน บ้านโนนแต่ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 3 ที่พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อ เสริมสร้างทักษะ การแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียนบ้านโนนแต่อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ ปริญญา นิมิต (2564) ได้ทำการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเรื่องการเพิ่มมูลค่าการแปรรูป อาหารจากกล้วยน้ำว้าสำหรับกลุ่มสตรีและเยาวชนในองค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง อำเภอสว่าง จังหวัดสุโขทัย ที่พบว่าความพึงพอใจของกลุ่มสตรีและเยาวชนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้า พบว่า โดยรวมกลุ่มสตรีและเยาวชนมีความพึงพอใจ ในระดับมาก และสอดคล้องกับอังคณา เรืองชัย (2555 : 104) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การทำน้ำสมุนไพรเพื่อเป็นอาชีพเสริมในครอบครัวผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของผู้เข้า อบรมที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การทำน้ำสมุนไพรเพื่อเป็นอาชีพเสริมในครอบครัว ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานการศึกษา

หลักสูตรฝึกอบรมการทำเครื่องดื่มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน เป็นการสร้างองค์ความรู้ที่ สามารถนำไปประยุกต์ประกอบเป็นอาชีพเสริมได้ ข้อเสนอแนะที่ได้จากงานการศึกษาดังนี้

1. หลักสูตรฝึกอบรมการทำเครื่องดื่มสมุนไพรตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ผู้ศึกษาได้พัฒนาขึ้นเป็นต้นแบบ สามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรมกับหน่วยงาน หรือองค์กรอื่นๆ ซึ่งเป็นหลักสูตรตามความต้องการของหน่วยงานที่ขอให้จัดการฝึกอบรม โดย หน่วยงานหรือสถาบันฝึกอบรม เพื่อให้การฝึกอบรม สมบูรณ์ครอบคลุมทุกด้านและสามารถนำผลที่ได้ นำไปเป็นข้อมูลสำหรับปรับปรุง แก้ไข พัฒนาข้อบกพร่องของหลักสูตรการฝึกอบรมให้ตรงตามความ ต้องการและมีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น

2. การทำเครื่องตีสมุนไพรมตามธาตุเจ้าเรือน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 เป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพหรือการมีรายได้ระหว่างเรียน

3. การทำเครื่องตีสมุนไพรมตามธาตุเจ้าเรือน เป็นการเพิ่มคุณค่าให้กับสมุนไพรมพื้นบ้านและเป็นการส่งเสริมผลิตภัณฑ์เครื่องตีสมุนไพรมลงสู่ชุมชน

4. ผู้ที่จะนำหลักสูตรนี้ไปใช้จะต้องมีอุปกรณ์ ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงาน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การพัฒนาความสามารถในการเป็นผู้ประกอบการในสถานศึกษาของนักเรียน
2. แนวทางการส่งเสริมผลิตภัณฑ์เครื่องตีสมุนไพรมตามธาตุเจ้าเรือนสู่ชุมชน

เอกสารอ้างอิง

- ณัฐพล อัมรัตน์. (2555). *ภาวะผู้นำทางการบริหารการศึกษา*. คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครพนม. นครพนม.
- ประชาชาติ ไชยพรม. (2562). *การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างทักษะการแก้ปัญหาของนักเรียนโรงเรียน บ้านโนนแต้ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 3*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา: สกลนคร.
- ปริญญช มีจาด. (2564). *พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเรื่องการเพิ่มมูลค่าการแปรรูปอาหารจากกล้วยน้ำว้าสำหรับกลุ่มสตรีและเยาวชนในองค์การบริหารส่วนตำบลทับผึ้ง อำเภอสรีสำโรง จังหวัดสุโขทัย*: สุโขทัย.
- โรงเรียนสะบาย้อยวิทยา. (2556). *สภาพปัญหาการพัฒนาทักษะอาชีพและการมีงานทำ*. สะบาย้อย: สงขลา.
- วิชัย วงษ์ใหญ่. (2564) *การพัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่*. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ธเนศวรการพิมพ์.
- สำนักบริหารงานการมัธยมศึกษาตอนปลาย. (2561). *การขับเคลื่อนการศึกษามัธยมศึกษาไทย 4.0 เพื่อการมีงานทำแห่งศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาชาติ (พ.ศ.2560-2579)*. กรุงเทพฯ : พรักหวานกราฟฟิคจำกัด.
- สุวิมล ว่องวาณิช. (2561). *การวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็น*. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- อังคณา เรืองชัย. (2555) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้น เรื่อง การทำน้ำสมุนไพรเพื่อเป็น
อาชีพเสริมในครอบครัวหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี. คณะครุศาสตร์
อุตสาหกรรม. สาขาวิชาเทคโนโลยีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตร. ประทุมธานี.
- สรญา วัชรเสงศา. (2559). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมทักษะ การคิดอย่างมีเหตุผล
สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สกลนคร เขต 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สกลนคร: มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
- Anne. (1976). *Relatives, experiences in intensive, care-finding a place in a world of
uncertainty*. *Intensive and Critical Care Nursing*, 23, 170-177.
- Ginzberg, E. & others. (1997). *Occupational Choice: An Approach to a General
Theory*. 2 nd ed. New York: Columbia University.
- Schiro. (2008). *Curriculum Theory: Conflicting Vision and Enduring Concerns*.
Thousand Oaks, CA: Sage Publication, Inc.
- Smith, P. L. & Ragan, T. J. (1999). *Instructional design (2nd ed.)*. New Jersey:
PrenticeHal.

การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเบสิคบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ
สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

TRAINING CURRICULUM DEVELOPMENT TO ENHANCE BASIC BARISTA
SKILLS FOR STUDENTS IN GRADE 3

กรรชิตพล อุ่นละม้าย¹ กรรณิการ์ ทองรักษ์²

Kritchitpol Unlammai, Kannika Thongrak

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเบสิคบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) ศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเบสิคบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้ศึกษาดำเนินโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา 2 ขั้นตอนประกอบดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมเบสิคบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งมีกระบวนการจัดการหลักสูตรประกอบด้วย 1) การศึกษาสภาพและความต้องการจำเป็นในการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเบสิคบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) การยกร่างหลักสูตรฝึกอบรมเบสิคบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 3) การตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมเบสิคบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ ด้านความสอดคล้องและความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม โดยผู้เชี่ยวชาญ 4) การศึกษานำร่อง (Pilot Study) เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการนำหลักสูตรฝึกอบรม ไปใช้ในสถานการณ์จริง นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พิจารณาความเหมาะสมของหลักสูตรและตรวจสอบคุณภาพกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 30 คน เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ การใช้ภาษา เนื้อหา และเวลาที่ใช้จัดกิจกรรมฝึกอบรม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 4 ฉบับได้แก่ 1) แบบสัมภาษณ์ความต้องการของนักเรียน 2) แบบประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม วิเคราะห์เนื้อหา ค่าเฉลี่ยร้อยละ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าร้อยละ ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเบสิคบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสละขันธ์วิทยาคม จังหวัดสงขลา จำนวน 30 คน ได้มาโดยเลือกแบบเจาะจงนักเรียนที่สนใจและสมัครเข้ารับการอบรม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล จำนวน 4 ฉบับได้แก่ 1) แบบทดสอบวัดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเบสิคบาร์ิสต้า 2) แบบประเมินความสามารถการเป็นบาร์ิสต้า และ 2) แบบสอบถาม

¹ นักศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Khanchitpon4627@gmail.com โทร. 0655935532

² ดร., อาจารย์ที่ปรึกษา สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรม สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าทดสอบทีแบบไม่อิสระ (t-test แบบ Dependent) ผลการศึกษาพบว่า

1. ผลการสัมภาษณ์นักเรียน พบว่านักเรียนมีความต้องการหารายได้ช่วยเหลือผู้ปกครอง อีกทั้งและเรียนรู้อาชีพบาร์ิสต้าเพื่อใช้ประกอบอาชีพและรายได้ในอนาคต

2. ผลการสร้างหลักสูตรฝึกอบรมเบสิกบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มี 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ดังนี้ 1. ความเป็นมาและความสำคัญ 2. วัตถุประสงค์ 3. เนื้อหา ประกอบด้วย 3 หน่วยคือ หน่วยที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกาแฟ หน่วยที่ 2 การจัดการกาแฟและสูตรกาแฟ หน่วยที่ 3 บาร์ิสต้ากับการสร้างสรรค์งานกาแฟ 4. นำหลักสูตรไปใช้ 5. ประเมินผล 6. สื่อ/วัสดุอุปกรณ์ 7. ระยะเวลา และความสอดคล้องและความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมเบสิกบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด

3. นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับบาร์ิสต้า หลังการพัฒนา มีค่าเฉลี่ย สูงกว่าก่อนการพัฒนา อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 และมีความสามารถในการเป็นเบสิกบาร์ิสต้า อยู่ในระดับมากที่สุด

4. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเบสิกบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การพัฒนา, หลักสูตรฝึกอบรม, เบสิกบาร์ิสต้า

ABSTRACT

This study aimed to 1) develop a Basic Barista Training Course: The Basics of Being a Professional Barista for Mathayom 3 students; and 2) study the results of using the Basic Barista Training Course: The Basics of Being a Professional Barista for Mathayom 3 students. The researcher conducted the research using a two-step research and development process as follows: Step 1: Creation and quality control of the Basic Barista Training Course: Fundamentals of Being a Professional Barista. for Mathayom 3 students. The researcher conducts the curriculum development process, which includes the following processes. 1) Study of the conditions and needs for developing a basic barista training course: the foundation of being a professional barista for Mathayom 3 students. 2) Drafting the Basic Barista Training Course: The Basics of Being a Professional Barista for Mathayom 3 students. 3) Quality control of Basic Barista Training Course: Fundamentals of Professional Barista Training, in terms of consistency and appropriateness of the training course by experts. 3) Quality inspection of the Basic Barista Training Course: Fundamentals of Being a Professional Barista, in terms of consistency and appropriateness of the training course by experts 4) Pilot study to study the feasibility of applying the training course in real situations,

presented by 5 experts. The suitability of the curriculum was considered and the quality was checked with 30 Mathayom 3 students to check the feasibility, language use and content. and

the time used to organize training activities, the tools used to collect data, 4 copies, are: 1) Student needs interview form 2) Assessment of the consistency and appropriateness of the training curriculum, content analysis, mean percentage,

standard deviation and percentage. Step 2 Study the results of using the Basic Barista training course: The foundation of being a professional barista for Mathayom 3 students. The sample group consisted of 30 third-year secondary school students from Sabayoi Witthaya School, Songkhla Province. It was obtained by selecting students who were interested and applied for training. The data collection tools were 4 copies: 1) A test to measure knowledge and understanding about basic barista skills, 2) an assessment of barista skills, and 2) a questionnaire on student satisfaction with the training according to the training course. The statistics used were mean, standard deviation and t-test Dependent. The results of the study found that:

1. The results of the student interviews found that students wanted to earn money to help their parents and also learn the barista profession to use as a career and income in the future.

2. The results of the creation of the Basic Barista Training Course: The Basics of Being a Professional Barista for Mathayom 3 students consist of 7 components: As follows:
 1. Background and importance
 2. Objectives
 3. Contents Consisting of 3 units: Unit 1 Basic knowledge about coffee Unit 2 Coffee management and coffee recipes Unit 3 Barista and coffee creation
 4. Apply the curriculum
 5. Evaluate
 6. Media/Materials and equipment
 7. Duration and consistency and appropriateness of the basic barista training course: The basics of being a professional barista are found to be at the highest level.

3. Students have knowledge and understanding about baristas after development with an average value. Significantly higher than before development at the .05 level. And has the ability to be a basic barista at the highest level.

4. Student satisfaction with the Basic Barista Training Course: The Basics of Being a Professional Barista For the third year high school students, the overall score was found to be at a high level.

Keywords: Development, Training curriculum, Basic barista

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติมฉบับที่ 4 พุทธศักราช 2562 ในมาตรา 24 กำหนดว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้ 1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) ฝึกทักษะ กระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็นและทำเป็น และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง 4) จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกันรวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การศึกษเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียนการสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่างๆ 6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลาทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดามารดา ผู้ปกครอง และ บุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2559: 3) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดยุทธศาสตร์ในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนทุกระดับ ทุกประเภทและเตรียมความพร้อมด้านวิชาชีพให้นักเรียนตั้งแต่ ประถม ศึกษาจนจบมัธยมศึกษาตอนปลาย เพื่อให้นักเรียนในแต่ละระดับการศึกษามองเห็นภาพงานอาชีพต่าง ๆ โดยมุ่งเน้นให้นักเรียนได้รู้จักตนเอง สำรวจความสนใจ ความถนัด และมองเห็นเส้นทางชีวิตในอนาคต เพื่อความสำเร็จในการทำงานและการดำเนินชีวิต การจัดการศึกษาในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 - 3 เป็นช่วงสุดท้ายของการศึกษาภาคบังคับ ที่มุ่งเน้นให้นักเรียนสำรวจความสามารถ ความถนัด ความสนใจของตนเอง พัฒนาความสามารถพื้นฐาน ทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้ทักษะในการดำเนินชีวิตให้มีความสุข ทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถ ความดีงาม มีความรับผิดชอบ ต่อสังคม สามารถเสริมสร้างสุขภาวะของตนและชุมชน มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย ตลอดจนใช้เป็นพื้นฐานในการประกอบอาชีพและศึกษาต่อ

โรงเรียนสละอ้อยววิทยามีเนื้อที่ประมาณ 150 ไร่ เปิดสอนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 1- ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เป็นโรงเรียนชายขอบมีพื้นที่ติดกับประเทศมาเลเซีย โรงเรียน มีการปลูกยางพารา ปลูกกาแฟพันธุ์โรบัสต้าและปลูกพืชสมุนไพร การจัดการเรียนการสอนส่วนใหญ่เป็นการมุ่งเน้นให้นักเรียนได้ศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย ไม่ได้ฝึกให้นักเรียนมีทักษะและประสบการณ์ที่มีความพร้อมและสอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานได้ นักเรียนควรมีการเตรียมความพร้อมโดยการเสริมสร้างประสบการณ์จากการทำงานจริง อันสามารถหาได้จากการทำงานพิเศษนอกเหนือจากเวลาเรียน และสามารถประกอบอาชีพ เพื่อเลี้ยงตัวเองได้ และพบว่า นักเรียนส่วนมากขาดแคลนทุน

ทรัพยากรในการศึกษา บิดามารดา ประกอบอาชีพแล้วมีรายได้ไม่เพียงพอ ซึ่งทำให้เกิดปัญหาในการใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน ดังนั้น นักเรียนส่วนใหญ่จึงมีความต้องการที่จะหารายได้ระหว่างเรียนเพื่อสร้างเสริมประสบการณ์ ในการทำงานแล้วยังเป็นการส่งเสริมให้มีคุณภาพชีวิตที่ดียิ่งขึ้น ซึ่งในการหารายได้ระหว่างเรียนของนักเรียนนั้นนับว่าเป็นประโยชน์ต่อตัวนักเรียนเองในด้านทักษะประสบการณ์ชีวิต และการแบ่งเบาค่าใช้จ่ายของผู้ปกครอง ดังนั้นการพัฒนาทักษะอาชีพและการดำรงชีพ จึงเป็นการพัฒนาความสามารถของบุคคลเพื่อการประกอบอาชีพ พัฒนาศักยภาพในตัวบุคคลให้สามารถวิเคราะห์ตนเองและดำเนินชีวิตได้อย่างเป็นสุข ซึ่งในการประเมินทักษะนักเรียนควรได้รับรู้ และเข้าใจตนเองในด้านความถนัด ความสนใจ ความสามารถ ความคาดหวัง ตลอดจนการเรียนรู้งาน เข้าใจลักษณะงาน Ginzberg (1997) ได้กล่าวว่าการพัฒนาทักษะและการประเมินจะมีประสิทธิภาพมากที่สุดในช่วงอายุ ระหว่าง 13-15 ปี เด็กจะสามารถประเมินความสามารถของตนเองได้ และพิจารณาเลือกอาชีพได้ตลอดจนสามารถประเมินความสนใจ ความสามารถของตนเองว่าตนควรเลือกอาชีพใด ยิ่งไปกว่านั้นการเสริมสร้างการเรียนรู้ด้านนี้จำเป็นต้องเรียนรู้ตั้งแต่ชั้นประถม (หรืออนุบาล) ไปจนถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 และมหาวิทยาลัย รวมถึงตลอดชีวิต โดยรูปแบบการเรียนรู้จะจัดให้เหมาะสมตามพัฒนาการของนักเรียน และพบว่าโรงเรียนสละบ้าย้อยวิทยาไม่มีหลักสูตรที่พัฒนาทักษะอาชีพ หรือการสร้างมูลค่าเพิ่มโดยการแปรรูปผลิตภัณฑ์ต่างๆที่ได้จากการปลูกยางพารา กาแฟและสมุนไพร ในรูปแบบต่างๆ หรือการฝึกทักษะพื้นฐานในประกอบอาชีพ เช่นการเป็นบาร์ISTAซึ่งเป็นอาชีพหนึ่งที่กำลังนิยม ซึ่งในประเทศไทยเราอาจจะไม่ค่อยเข้าใจความสำคัญของบาร์ISTA เพียงรู้แค่ว่าเป็นคนที่มีความสามารถในการชงกาแฟสดเสียส่วนใหญ่ คนที่มีความสามารถในด้านนี้จะแยกแยะได้ผ่านกลิ่นและรส สัมผัส อีกทั้งยังเป็นกาแฟที่ถูกเสิร์ฟให้กับเหล่าคนที่ชอบความเข้มข้น โดยที่บาร์ISTAจะต้องรู้สัดส่วนของกาแฟ คั่วบดที่นำมาใช้ผสมกับน้ำ ซึ่งรสชาติจะต้องให้ความคงที่ได้มาตรฐานเท่ากันทุกในหลายๆ ถ้วย การชงด้วยวิธีดั้งเดิม บาร์ISTAจะต้องใช้ความสามารถของตัวเองล้วนๆ ถือว่าไม่ใช่เรื่องง่าย เพราะในระหว่างการทำงานต้องใช้ความอดทนสูง มีสมาธิจดจ่ออยู่กับกระบวนการตรงหน้า โดยทั่วไป บาร์ISTAทำงานในร้านกาแฟ ทำหน้าที่ชงกาแฟ การชงแต่ละครั้งจะมีความสัมพันธ์กับระยะเวลา การชงที่ใช้เวลาพอดีไม่เร็วหรือช้าเกินไป จะได้รสชาติของเอสเปรสโซ่ที่ดีเยี่ยม ความคลาดเคลื่อนเพียงเล็กน้อยก็ส่งผลกระทบต่อรสชาติของกาแฟได้ทั้งสิ้น แม้ในปัจจุบันจะมีการใช้เครื่องชงกาแฟอัตโนมัติเข้ามาช่วย แต่บาร์ISTAที่ใส่ใจกับการชงจริงๆ ก็ยังคงต้องรักษามาตรฐานในรสชาติให้เท่ากันอยู่เสมอ ด้วยการดึงเอาความสามารถของตัวเองมาใช้เหมือนเดิม บาร์ISTA เป็นอาชีพที่ทันสมัยและเป็นอาชีพที่น่าสนใจในปัจจุบัน

ผู้ศึกษาจึงได้พัฒนาหลักสูตรเบสิกบาร์ISTA:พื้นฐานการเป็นบาร์ISTAมืออาชีพ เพื่อให้ความรู้แก่นักเรียนที่สนใจจะประกอบอาชีพบาร์ISTAในอนาคต ดังที่วิชัย วงษ์ใหญ่ (2564:13) กล่าวว่า การพัฒนาหลักสูตรมีหลายรูปแบบ ซึ่งต้องออกแบบให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของ

กลุ่มเป้าหมายที่จะนำไปใช้ การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมนั้น เป็นกระบวนการพัฒนาหลักสูตรขึ้น เพื่อเพิ่มพูนทักษะและเพิ่มเติมวิธีสอน เนื้อหาสาระของหลักสูตรให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของการพัฒนา ซึ่งเป็นการสร้างทั้งระบบโดยไม่มีหลักสูตรเดิมเป็นพื้นฐาน สอดคล้องกับหลักการพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมของ Schiro (2008 : 147) กล่าวว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีความเป็นไปได้มากต่อการนำไปใช้ และเป็นกระบวนการวางแผนค้นหาแนวทางใหม่ ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ และเสริมสร้างทักษะเฉพาะด้าน เพื่อเติมเต็มคุณค่าความเป็นมนุษย์อันจะนำไปสู่การปฏิรูปการศึกษาที่สร้างสรรค์ ส่งเสริมความเข้าใจที่ดีต่อกันทั้งในระดับสังคม ระดับกลุ่ม ระดับชาติ พันธุ์ ตลอดจนปัจเจกชน

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเบสิกบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีคุณภาพ
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเบสิกบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยศึกษาผลดังนี้
 - 2.1 เปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับเบสิกบาร์ิสต้า ก่อนและหลังการฝึกอบรม
 - 2.2 ศึกษาความสามารถในการเป็นเบสิกบาร์ิสต้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
 - 2.3 ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเบสิกบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

วิธีดำเนินการ

การศึกษาครั้งนี้ มุ่งพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเบสิกบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งเป็นลักษณะของกระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) ผู้ศึกษามีขั้นตอนการดำเนินงานตามขั้นตอน

ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและตรวจสอบหลักสูตรฝึกอบรมเบสิกบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1.ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1.1 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลในการสัมภาษณ์ นักเรียนจำนวน 9 คน ได้มาเลือกแบบเจาะจงนักเรียนที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นหัวหน้าระดับชั้นเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 1 คนและหัวหน้าห้องเรียนห้องเรียนละ 1 คน รวม 8 คนรวมทั้งสิ้น 9 คน

1.2 ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน เพื่อประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสมของหลักสูตร
ฝึกอบรมเบสิกบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 แบบสัมภาษณ์นักเรียนเกี่ยวกับบาร์ิสต้า

2.2 แบบประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 สัมภาษณ์นักเรียนและศึกษานำร่อง (pilot study) โดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) และนำเสนอเป็นความเรียง

3.2 ประเมินความสอดคล้อง ความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรมโดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเบสิกบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

1. ขอบเขตแหล่งข้อมูล

กลุ่มทดลองได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสละบายวิทยวิทยา จังหวัดสงขลา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน โดยเลือกแบบเจาะจง จากการรับสมัครนักเรียนที่มีความสนใจ และมีความต้องการรับการฝึกอบรม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับบาร์ิสต้า

2.2 แบบประเมินความสามารถการเป็นเบสิกบาร์ิสต้า

2.3 แบบความพึงพอใจที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรม

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 เปรียบเทียบผลการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับบาร์ิสต้าก่อนและหลังการอบรม โดยใช้สถิติหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่าที่แบบไม่อิสระ (t – test dependent)

3.2 วิเคราะห์ผลการประเมินความสามารถเบสิกบาร์ิสต้าของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เกณฑ์การประเมิน (Rubric) โดยใช้สถิติหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.3 วิเคราะห์ความพึงพอใจการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเบสิกบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยการหาค่าเฉลี่ยค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษา

1. ผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมเบสิกบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นำเสนอผลการสร้างและตรวจสอบคุณภาพเป็น 4 ส่วน คือ

1.1 ผลการศึกษาสภาพและความต้องการในหลักสูตรฝึกอบรมเบสิกบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ผลจากการสัมภาษณ์สภาพปัญหาและความต้องการการเรียนรู้เป็นเบสิกบาร์ิสต้าของนักเรียน โดยดำเนินการกับนักเรียน จำนวน 9 คน โดยแบ่ง เป็น 3 กลุ่มๆ ละ 3 คน และสัมภาษณ์ทีละประเด็น พบว่า นักเรียนมีความต้องการหารายได้ช่วยเหลือผู้ปกครอง อีกทั้งนักเรียนยังไม่รู้จักอาชีพบาร์ิสต้า ซึ่งบาร์ิสต้าเป็นทางเลือกหนึ่งในการประกอบอาชีพและรายได้จากการเป็นบาร์ิสต้าก็ไม่น้อย

1.2 ผลการยกร่างหลักสูตรฝึกอบรมเบสิกบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

เอกสารหลักสูตรที่ผู้ศึกษาพัฒนาขึ้นเพื่อใช้ในการฝึกอบรมนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีองค์ประกอบหลักสูตร 7 องค์ประกอบ คือ 1) ความเป็นมาและความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์/เป้าหมายของหลักสูตร 3) โครงสร้างเนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรม 3 หน่วย (1) หน่วยที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกาแฟ (2) หน่วยที่ 2 การจัดการกาแฟและสูตรกาแฟ (3) หน่วยที่ 3 บาร์ิสต้ากับการสร้างสรรค์งานกาแฟ 4) การจัดกิจกรรมฝึกอบรม 5) สื่อ/วัสดุอุปกรณ์ 6) ระยะเวลา 7) การวัดและประเมินผล

1.3 ผลการตรวจสอบคุณภาพหลักสูตรฝึกอบรมเบสิกบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ ด้านความสอดคล้องและความเหมาะสมของหลักสูตรฝึกอบรม โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 คน

ผลการพิจารณาความสอดคล้องของหลักสูตรฝึกอบรมเบสิกบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมเบสิกบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ มีความสอดคล้องอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.58$, S.D. = 0.87) และ 3 มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.51$, S.D. = 0.73) เช่นเดียวกัน

1.4 ผลการศึกษานำร่อง (Pilot Study) เพื่อศึกษาความเป็นไปได้ในการนำหลักสูตรฝึกอบรมไปใช้ในสถานการณ์จริง พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นักเรียนมีความเห็นเกี่ยวกับเวลาในการปฏิบัติกิจกรรม นอกนั้นนักเรียนมีความพึงพอใจ สรุปว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีความเหมาะสม ความเป็นไปได้ สามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรมในสถานการณ์จริงได้

2. ผลการใช้หลักสูตรฝึกอบรมเบสิกบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.1 ผลการเปรียบเทียบความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับเบสิกบาร์ิสต้า ก่อนและหลังการฝึกอบรมตามหลักสูตรเบสิกบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนวัดความรู้ ความเข้าใจของนักเรียนเกี่ยวกับเบสิกบาร์ิสต้า หลังการฝึกอบรม มีค่าสูงกว่าก่อนอบรม แตกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการศึกษาความสามารถในการเป็นเบสิกบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด และพบว่า การรับรู้ทางด้านความคิด การรับรู้ทางด้านรสชาติ ความรู้สึกและการรับรู้การเป็นบาร์ิสต้าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

2.3 ผลการความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเบสิกบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.49$, S.D. = 0.58)

อภิปรายผลการศึกษา

จากผลการหลักสูตรฝึกอบรมเบสิกบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถนำมาอภิปรายผลการศึกษา ได้ดังนี้

1. การสร้างและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรฝึกอบรมเบสิกบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

พบว่า หลักสูตรฝึกอบรมมีคุณภาพ โดยมีความสอดคล้องและความเหมาะสม มีองค์ประกอบครบถ้วนสำหรับการฝึกอบรมนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และความสามารถในการเป็นเบสิกบาร์ิสต้า ซึ่งหลักสูตรฝึกอบรมมี 7 องค์ประกอบ คือ 1) ความเป็นมาและความสำคัญ 2) วัตถุประสงค์/เป้าหมายของหลักสูตร 3) โครงสร้างเนื้อหาหลักสูตรฝึกอบรม 3 หน่วย (1) หน่วยที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกาแฟ (2) หน่วยที่ 2 การจัดการกาแฟและสูตรกาแฟ (3) หน่วยที่ 3 บาร์ิสต้ากับการสร้างสรรค์งานกาแฟ 4) การจัดกิจกรรมฝึกอบรม 5) สื่อ/วัสดุอุปกรณ์ 6) ระยะเวลา 7) การวัดและประเมินผล ทั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำไปใช้นำร่องกับกลุ่มทดลองที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 10 คน มีผลการทดลองซึ่งการันตีคุณภาพของหลักสูตรว่าสามารถนำไปใช้ได้จริง ได้มีการปรับแก้ไขในส่วนที่ควรเพิ่มเติม ระหว่างการเรียนการสอนและพบว่าผลการประเมินหลักสูตรฝึกอบรมมีความสอดคล้อง ความเหมาะสม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากหลักสูตรฝึกอบรมได้ผ่านกระบวนการ ขั้นตอนในการจัดทำอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนในการพัฒนาหลักสูตร มีวิธีการที่เหมาะสม ประกอบกับผู้ศึกษาเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจการเป็นบาร์ิสต้าและผ่านหลักสูตรฝึกอบรมจากสถาบัน แหล่งความรู้ต่าง ๆ เป็นอย่างดีและมีการศึกษาแหล่งเรียนรู้ เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นของหลักสูตรมีความ

เหมาะสมหลักการของหลักสูตรกับการนำไปปฏิบัติจริง หลักการของหลักสูตรมีความเหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ของนักเรียนเพื่อนำมาออกแบบหลักสูตรฝึกอบรม เสริมสร้างความสามารถ เบสิกบาร์ิสต้า สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 อีกทั้งได้นำปรึกษาอาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญที่เป็นผู้มีความรู้ความเชี่ยวชาญด้านหลักสูตร ด้านการวัดและประเมินผลจึงส่งผลให้หลักสูตรมีความสอดคล้องและเหมาะสมและเป็นประโยชน์สอดคล้องกับจรรยาบรรณ มุ่งเอื้อมกลาง (2562: 138-139) ได้พัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างกรอบความคิดแบบเติบโต สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่พบว่าหลักสูตรมีความเหมาะสมต่อการนำไปใช้เพื่อพัฒนากรอบความคิดแบบเติบโตของนักเรียน สอดคล้องกับพีรเดช บุญรอด (2565: บทคัดย่อ) ได้การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมหัตถการกาแฟ สำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาผลการวิจัยพบว่า หลักสูตรฝึกอบรม มืองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ ได้แก่ หลักการและเหตุผล หลักการของหลักสูตร จุดมุ่งหมายของหลักสูตร เนื้อหาสาระ กิจกรรมการฝึกอบรมสื่อประกอบการฝึกอบรม/แหล่งเรียนรู้ และการประเมินหลักสูตร ซึ่งเนื้อหาสาระประกอบด้วย 3 หน่วยการเรียนรู้ และแผนการจัดกิจกรรมการฝึกอบรมมีคุณภาพความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับสิทธิพันธ์ ฌ หนองคาย (2564 : 94) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนดงมอนวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 พบว่าหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ซึ่งมีความเหมาะสมภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีค่าความสอดคล้องระหว่าง 0.80-1.00

2. การศึกษาผลการใช้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเบสิกบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

2.1 ความรู้ความเข้าใจ ของนักเรียนเกี่ยวกับบาร์ิสต้าก่อนและหลังการฝึกอบรม พบว่าหลังการพัฒนาามีค่าเฉลี่ย สูงกว่าก่อนการอบรมและมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ที่เป็นเช่นนั้นน่าจะเป็นเพราะว่าผู้ศึกษาได้พัฒนาหลักสูตรและเอกสารประกอบอบรมที่มีขั้นตอนอ่านง่ายซึ่งเนื้อหาสาระการฝึกอบรม ซึ่งประกอบด้วย 3 หน่วยคือหน่วยที่ 1 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับกาแฟ หน่วยที่ 2 การจัดการกาแฟและสูตรกาแฟและหน่วยที่ 3 บาร์ิสต้ากับการสร้างสรรค์งานกาแฟซึ่งผ่านการเห็นชอบของผู้เชี่ยวชาญว่าสามารถนำไปพัฒนานักเรียนได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพได้สอดคล้องกับ ฌดา บิลดาวูด และคณะ (2558: 125) ได้พัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อยกระดับทักษะภาษาอังกฤษตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรปของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มเป้าหมายในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2558 ของโรงเรียนบ้านยานตาขาว อำเภอยานตาขาว จังหวัดตรัง ผลการวิจัยพบว่า คะแนนเฉลี่ยทักษะภาษาอังกฤษหลังฝึกอบรมสูงกว่าก่อนฝึกอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับสิทธิพันธ์ ฌ หนองคาย (2562: 142) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์

ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนดงมอนวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัยพบว่า (1) ความรู้ ความเข้าใจด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน หลัง การฝึกอบรมสูงกว่าก่อนการฝึกอบรม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับ ครอสแมน (Crossman, 2014: 143) ได้พัฒนาหลักสูตรภาษาอังกฤษ ทางวิชาการอย่างเข้มสำหรับ ผู้เรียนชาวพื้นเมืองที่จะเข้ามหาวิทยาลัย รายบุคคล ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนทุกคนมีผลการทดสอบ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 ความสามารถในการเป็นเบสิกบาร์ิสต้า ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวม พบว่าอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาแต่ละรายการพบว่า การรับรู้ทางด้านความคิด การรับรู้ ทางด้านรสชาติ การรับรู้การเป็นบาร์ิสต้าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านที่เป็นเช่นนี้ น่าจะ เป็นเพราะว่าผู้ศึกษาเป็นผู้มีความสามารถในการสื่อสารและการให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงคอย ชี้แนะ กำกับและให้กำลังใจ เสริมแรงให้นักเรียนได้มีการปรับปรุงพัฒนาชิ้นงานจนเป็นที่พอใจ ย้ำเน้น ในนักเรียนวางแผนการสร้างสรรค์งานกาแฟโดยใช้วัสดุในท้องถิ่น คิดเมนูกาแฟแบบสร้างสรรค์โดย การประยุกต์ผลไม้ในท้องถิ่น พัฒนาสูตรกาแฟด้วยความคิดที่แปลกใหม่ ไม่ซ้ำของใครเหมาะสมต่อ การจำหน่ายโดยนำผลการปฏิบัติของนักเรียนเทียบกับเกณฑ์การประเมิน (Rubrics) ซึ่งสอดคล้อง ฟิรเดซ บูรูด (2565: บทคัดย่อ) ได้การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมหัตถกาแฟ สำหรับนักศึกษาใน ระดับอุดมศึกษาผลการวิจัยพบว่า ความสามารถในการทำกาแฟของนักศึกษามีคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 108 คะแนนคิดเป็นร้อยละ 85.04 และเมื่อเทียบกับเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า ความสามารถในการทำ กาแฟของนักศึกษาสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 สอดคล้องกับเอสลิท (Eslit, 2018:180) ได้ศึกษาผลของการใช้หลักสูตรพัฒนาทักษะการสื่อสารแบบก้าวหน้าเพื่อพัฒนาทักษะ ฟัง พูดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผลการวิจัยพบว่านักเรียนความสามารถในทักษะการฟัง และการพูด หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

2.3 ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการฝึกอบรมตามหลักสูตรฝึกอบรมเบสิกบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยภาพรวมพบว่าอยู่ใน ระดับมากเมื่อพิจารณาแต่ละด้านพบว่า ด้านความรู้ความเข้าใจด้านเนื้อหาของหลักสูตรด้านวิทยาการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากถึงมากที่สุดที่เป็นเช่นนี้น่าจะเป็นเพราะว่าผู้ศึกษาได้พัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างความสามารถเบสิกบาร์ิสต้าอย่างเป็นขั้นเป็นตอน เนื้อหาการนำเสนอง่ายต่อ การทำความเข้าใจและมีการเรียงลำดับต่อเนื่อง ง่ายต่อการเรียนรู้และตรงกับความต้องการและความ สนใจ อีกทั้งในการจัดกิจกรรมฝึกอบรม ผู้ศึกษามีการกระตุ้นให้นักเรียนได้ใช้ความคิดและลงมือ ปฏิบัติงานสร้างสรรค์งานกาแฟทำให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับบา ริสต้าและการจัดการกาแฟและการเปิดโอกาสให้ซักถามและแสดงความคิดเห็น สอดคล้องกับ จารุวรรณ มุ่งเอื้อมกลาง (2562: 138-139) การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างกรอบความคิดแบบเติบโต

สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นผลการวิจัยพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจ ต่อหลักสูตรในระดับมากสอดคล้องกับสิทธิโน้นท์ ณ หนองคาย (2562: 83) การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 6 โรงเรียนดงมอนวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22 ผลการวิจัยพบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ อยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการศึกษา

1. หลักสูตรฝึกอบรมเบสิกบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สามารถนำไปใช้ในการฝึกอบรมกับนักเรียนที่สนใจและสามารถพัฒนาข้อบกพร่องของหลักสูตรการฝึกอบรมให้ตรงตามความต้องการและมีประสิทธิภาพ ยิ่งขึ้น
2. หลักสูตรฝึกอบรมเบสิกบาร์ิสต้า : พื้นฐานการเป็นบาร์ิสต้ามืออาชีพ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เป็นสิ่งที่จำเป็นและมีความสำคัญต่อการประกอบอาชีพหรือการมีรายได้ระหว่างเรียน ดังนั้น โรงเรียนควรสนับสนุนให้มีอุปกรณ์ ให้เพียงพอต่อการปฏิบัติงานของนักเรียน

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมหลักสูตรฝึกอบรมเบสิกบาร์ิสต้า ในระดับที่สูงขึ้น
2. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาในรายวิชาเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาทักษะอาชีพในด้านต่างๆ

เอกสารอ้างอิง

- ณดา บิลดาจูดและคณะ. (2558). การพัฒนาหลักสูตร ฝึกอบรมเพื่อยกระดับทักษะภาษาอังกฤษตามกรอบอ้างอิงทางภาษาของสหภาพยุโรป ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ, 17(1), 48-56
- จารุวรรณ มุ่งเอี่ยมกลาง. (2562). การพัฒนาหลักสูตรเสริมสร้างกรอบความคิดแบบเติบโต สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น. วิทยานิพนธ์ดุษฎีบัณฑิต. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา , นครราชสีมา.
- พีรเดช บุญรอด. (2565). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมหัตถาภาแฟ สำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 12(2),1-15
- วิชัย วงษ์ใหญ่ (2564) การพัฒนาหลักสูตรและการสอนมิติใหม่. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : ธเนศวรการพิมพ์.

สิทธินันท์ ณ หนองคาย. (2564). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนดงมอนวิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารและการพัฒนาการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่4) พุทธศักราช 2562. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.

Crossman, E. K. (2014). *Intensive English for academic purposes: A curriculum designed and developed for local English language learners entering university* (Doctoral dissertation). Retrieved from <https://prism.ucalgary.ca/handle/11023/1707>.

Eslit, W.B. (2008). *Acquiring Literacy in second language: The effect of book base programs*. *Language Learning*, 41, 375-411.

Ginzberg, E. & others. (1997). *Occupational Choice: An Approach to a General Theory*. 2 nd ed. New York: Columbia University.

Schiro. (2008). *Curriculum Theory: Conflicting Vision and Enduring Concerns*. Thousand Oaks, CA: Sage Publication, Inc.

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทย สำหรับผู้
เริ่มต้นเรียนภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

Development Of Learning Activity Sets On Consonants And Thai Tones
For Thai Language Study In The Thoo Mweeh khee Learning Center.

พรรณราย คชพิชญ์¹, กรณิการ์ ทองรักษ์²
Panarai Kotchapich, Kannika Thongrak

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสำหรับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน วิธีดำเนินการโดยใช้กระบวนการศึกษาและพัฒนา 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 สร้างและหาประสิทธิภาพการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทย เพื่อเสริมสร้างความสามารถ ในการอ่าน และเขียน สำหรับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนภาษาไทย ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนตามเกณฑ์ 80/80 ผู้ศึกษาดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เนื้อหาที่นำมาสร้างการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทย เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่าน และเขียน สำหรับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ให้สัมพันธ์กับสาระที่เป็นองค์ความรู้มีเนื้อหาตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 นำมาสร้างเป็น การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมของชุดกิจกรรม การ และหาประสิทธิภาพแบบ 1:1 กับนักเรียนจำนวน 3 คน และ 9 คน เพื่อตรวจสอบความชัดเจนของ ภาษา เวลาในการจัดกิจกรรม และทดลองใช้กับนักเรียน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพ เครื่องมือที่ใช้ใน การศึกษา แบบประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และแบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ร้อยละ (Percentage) ขั้นตอนที่ 2 การทดลองใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ สำหรับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน กับกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มแบบ เจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 30 คน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard deviation) การทดสอบทีแบบไม่อิสระ (t-test Dependent) และประเมินความ พึงพอใจของนักเรียนหลังการจัดการเรียนรู้ด้วย ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง พยัญชนะ สระ และ

¹ นักศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
oilpokwachi@gmail.com 061-2819448

² ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

วรรณยุกต์ สำหรับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนภาษาไทยเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ คือ แบบวัดความสามารถในการอ่าน แบบวัดความสามารถในการเขียน แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการศึกษาพบว่า

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้เรื่อง พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ สำหรับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนภาษาไทย มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.35$, S.D.= 0.48) และผลการหาประสิทธิภาพ ของประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้มีประสิทธิภาพ 82.17/82.33 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์80/80

2. การทดลองและศึกษาผลการใช้การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย เรื่อง พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ สำหรับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนภาษาไทย

2.1 นักเรียนมีความสามารถในการอ่าน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

2.2 นักเรียนมีความสามารถในการเขียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

2.3 นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ในภาพรวมอยู่ใน ระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.58$, S.D.=0.49)

คำสำคัญ : การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย, ความสามารถในการอ่านและการเขียน

Abstract

This study aimed to promote academic achievement for students who begin to learn Thai at the Thoo Mweeh Khee Learning Center. The study method used a two-step research and development process as follows: Step 1: Create and find the efficiency of developing a learning activity set on Thai consonants, vowels, and tones to enhance reading and writing abilities for students who begin to learn Thai at the Thoo Mweeh Khee Learning Center based on the 80/80 criterion. The researcher developed the learning activity set. The content used to develop the learning activity set on Thai consonants, vowels, and tones to enhance reading and writing abilities for students who begin to learn Thai at the Thoo Mweeh Khee Learning Center was related to the knowledge content according to the 2008 Basic Education Core Curriculum, Thai Language Learning Group, Grade 1. The learning activity set was developed for 5

experts to consider the appropriateness of the activity set and find the efficiency in a 1:1 manner with 3 and 9 students to check the language clarity, activity time, and test it with 30 students to find the efficiency. The tools used in the study were the appropriateness assessment form for the learning activity set and the academic achievement test. Data were analyzed using mean, standard deviation, percentage. Step 2: Experimental use of learning activity sets on consonants, vowels, and tones for students who are beginning to learn Thai at the Thoo Mweeh Khee Learning Center with a sample group obtained by purposive sampling, totaling 30 people. Data were analyzed using mean, standard deviation, t-test Dependent, and student satisfaction was assessed after organizing learning with the learning activity set on consonants, vowels, and tones for students who are beginning to learn Thai. The tools used in the study were: reading ability test, writing ability test, and student satisfaction assessment of the learning activity set. Data were analyzed using mean and standard deviation. The results of the study found that

1. To create and find the efficiency of the learning activity set on consonants, vowels, and tones for students who are beginning to learn Thai, it was most appropriate ($\bar{x} = 4.35$, S.D. = 0.48) and the results of finding the efficiency The efficiency of the learning activity set is 82.17/82.33, which meets the criteria of 80/80.

2. Experiment and study the results of using the development of the Thai language learning activity set on consonants, vowels, and tones for students who are beginning to learn Thai.

- 2.1 Students have higher reading ability after learning than before learning at a statistical significance level of .05.

- 2.2 Students have higher writing ability after learning than before learning at a statistical significance level of .05.

- 2.3 Students are most satisfied with the learning management using the learning activity set overall ($\bar{x} = 4.58$, S.D. = 0.49).

Keywords: Development of Thai language learning activity sets, Reading and writing skills

บทนำ

ภาษาไทยเป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารที่สำคัญมากทำให้มนุษย์สามารถติดต่อสื่อสารเข้าใจกันเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอดวัฒนธรรม การศึกษาเล่าเรียน และการประกอบอาชีพ และภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติไทย เป็นมรดกล้ำค่าที่เราคนไทยควรภูมิใจและรักษาไว้ ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติเป็นสมบัติ ทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้างความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทำให้สามารถประกอบกิจกรรม การงานและดำเนินชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุขและเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จากแหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อพัฒนาความรู้ กระบวนการคิดวิเคราะห์ วิจัยสร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจนอกจากนี้ ยังเป็นสื่อแสดงภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ ด้านวัฒนธรรมประเพณี สุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้อนุรักษ์ และสืบสานให้คงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 37)

ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแม่ศรี ในเขตพื้นที่จังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จัดตั้งขึ้นเพื่อให้บริการด้านการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน กับกลุ่มบุคคลไร้สัญชาติ กลุ่มผู้อพยพจากภัยสงครามจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรเฉพาะทาง โดยมีวิชาภาษาไทยเป็นวิชาบังคับร่วม (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2) ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแม่ศรี ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่ หมู่ที่ 3 อำเภอพบพระ ตำบลพบพระ จังหวัดตาก มีจำนวนนักเรียนในปีการศึกษา 2567 ทั้งสิ้น 2,965 คน มีสมาชิกกลุ่มชาติพันธุ์รวมทั้งหมด 7 ชาติพันธุ์ ศึกษาในระดับชั้นอนุบาลจนถึง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 เมื่อจบชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 นิยมออกไปเป็นผู้ใช้แรงงาน และรับนักเรียนใหม่ เข้าศึกษาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ดังนั้นนักเรียนจึงขาดทักษะในการใช้ภาษาไทยขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะด้านการอ่าน ซึ่งส่งผลต่อความมั่นใจ ในการสื่อสารกับคนไทยในชุมชน และสังคม นักเรียนส่วนมากใช้ภาษาถิ่นในการพูดเป็นส่วนใหญ่ ปัญหาการอ่านออกเสียงภาษาไทย ของนักเรียนไร้สัญชาติที่พบมากที่สุดได้แก่ การออกเสียงพยัญชนะต้น สาเหตุที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการเรียนรู้อาษาที่สอง ของนักเรียน คือปัญหาการอ่านออกเสียงภาษาไทยของนักเรียน ซึ่งมีสาเหตุจากการแทรกแซง ของภาษาที่หนึ่ง (ภาษากะเหรี่ยง) ด้านการอ่านออกเสียง ไวยากรณ์ คำศัพท์ และการสะกดคำไม่รู้จักพยัญชนะสระ วรรณยุกต์ การอ่านแจกลูกสะกดคำ การอ่านออกเสียงคำที่สะกดในมาตราต่างๆ นักเรียนมักอ่านแบบท่องจำไม่ทราบความหมายของคำที่อ่านขาดความมั่นใจในการอ่านออกเสียง

นิธิวดี เพียรรักกิจการค้า (2554 : 31) ได้สรุปว่า ประโยชน์ของชุดกิจกรรม มีดังนี้ช่วยให้เกิดการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ นักเรียนสามารถค้นคว้าด้วยตนเอง นักเรียนปฏิบัติกิจกรรม

ด้วยตนเอง นักเรียนได้ฝึกทำงานเป็นกลุ่ม ทำให้นักเรียนไม่เบื่อหน่ายในการเรียน และช่วยลดภาระของครูผู้สอน

จากเหตุผลดังกล่าวทางผู้ศึกษามีความสนใจ ที่จะใช้ชุดกิจกรรมการเรียนในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่าน และการเขียนคำในภาษาไทย สำหรับผู้เริ่มต้นเรียนภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และเป็นการฝึกให้นักเรียนได้ใช้ทักษะกระบวนการคิดและการทำงานด้วยตนเอง เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่องพญูชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทย เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อทดลองและศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรม ภาษาไทย เรื่องพญูชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทย เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน สำหรับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนภาษาไทย ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพบพระ จังหวัดตาก
 - 2.1 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการอ่าน เรื่องพญูชนะ สระและวรรณยุกต์ไทย สำหรับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ก่อนเรียนและหลังเรียน
 - 2.2 เพื่อเปรียบเทียบความสามารถในการเขียน เรื่องพญูชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทย สำหรับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ก่อนเรียนและหลังเรียน
 - 2.3 เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่องพญูชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทย ที่สูงขึ้น
 - 2.4 เพื่อศึกษาความพึงพอใจ ของนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอพบพระ จังหวัดตาก ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ โดยใช้ชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่องพญูชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทย อยู่ในระดับมาก

วิธีดำเนินการ

การศึกษาในครั้งนี้ดำเนินการตามลักษณะของกระบวนการศึกษาและพัฒนา (Research and Development) ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 สร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทยเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียนสำหรับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนวิชาภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ตามเกณฑ์ 80/80

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

1.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาไทย วิทยฐานะชำนาญการพิเศษ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาไทย

1.2 นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการหาคุณภาพ การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอบพพระ จังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตาก เขต 2 จำนวน 42 คน คน โดยนำชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่องพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทย สำหรับผู้เริ่มต้นเรียนภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน กำหนด 3 กลุ่ม ดังนี้

กลุ่มที่ 1 กลุ่มเดี่ยว จำนวน 3 คน คัดเลือกเด็กที่มีความสามารถแตกต่างกัน คือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน อย่างละ 1 คน เพื่อพิจารณาเกี่ยวกับความถูกต้องชัดเจนของภาษา ความเหมาะสมของกิจกรรม ภาพประกอบและตรวจสอบความเหมาะสมของเนื้อหา เวลาที่ใช้ใช้ในชุดกิจกรรม

กลุ่มที่ 2 แบบกลุ่ม จำนวน 9 คน โดยคัดเลือกเด็กที่มีความสามารถแตกต่างกัน คือ เก่ง ปานกลาง และอ่อน หาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่องพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทย สำหรับผู้เริ่มต้นเรียนภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอบพพระ จังหวัดตาก

กลุ่มที่ 3 แบบภาคสนาม จำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ตามเกณฑ์ 80/80

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 แบบประเมินชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทย สำหรับผู้เริ่มต้นเรียนภาษาไทย ทั้งหมด 4 ชุด ได้แก่

ชุดที่ 1 เรื่อง พยัญชนะไทย

ชุดที่ 2 เรื่อง สระในภาษาไทย

ชุดที่ 3 เรื่อง วรรณยุกต์ไทย

ชุดที่ 4 เรื่อง การอ่านออกเสียงในภาษาไทย

2.2 แบบประเมินวัดความสามารถในการอ่านและการเขียน

2.3 แบบประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย

3. ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้ศึกษาได้ดำเนินการ ดังนี้

3.1 นำผลการประเมินชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เรื่องพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทยสำหรับผู้เริ่มต้นเรียนภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอบพพระ จังหวัดตาก เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและการเขียน โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ในแต่ละด้านแล้วแปลผล ของค่าเฉลี่ยให้เป็นระดับความเหมาะสม เกณฑ์การพิจารณาคุณภาพ ผู้รายงานใช้เกณฑ์ของ มนตรี วงษ์สะพาน (2563 : 268-271) ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 – 5.00	หมายถึง มีระดับความเหมาะสมมากที่สุด
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 – 4.49	หมายถึง มีระดับความเหมาะสมมาก
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 – 3.49	หมายถึง มีระดับความเหมาะสมปานกลาง
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 – 2.49	หมายถึง มีระดับความเหมาะสมน้อย
ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 – 1.49	หมายถึง มีระดับความเหมาะสมน้อยที่สุด

3.2 หาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่องพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทยสำหรับผู้เริ่มต้นเรียนภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์จากสูตร E1/E2 ดำเนินการดังต่อไปนี้

3.2.1 หาค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนที่ปฏิบัติระหว่างเรียนด้วย ชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่องพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทยสำหรับผู้เริ่มต้นเรียนภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ในแต่ละเรื่อง (E1)

3.2.2 หาค่าเฉลี่ยร้อยละของคะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบหลังเรียนเมื่อสิ้นสุดการเรียน ด้วยชุดกิจกรรมเรื่องพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทยสำหรับผู้เริ่มต้นเรียนภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ในแต่ละเรื่อง (E2)

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองและศึกษาผลการใช้การจัดการเรียนรู้ชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่องพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทยสำหรับผู้เริ่มต้นเรียนภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอบพพระ จังหวัดตาก

1. ขอบเขตแหล่งข้อมูล

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (ที่เริ่มต้นเรียนภาษาไทย) ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอบพพระ จังหวัดตาก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตากเขต 2 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นกลุ่มเดียวกับกลุ่มประชากร

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

- 2.1 แบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่าน
- 2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการเขียน
- 2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย

2.4 แบบประเมินวัดความพึงพอใจที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่องพญายุชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทยสำหรับผู้เริ่มต้นเรียนภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอบพพระ จังหวัดตาก

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1. ผู้ศึกษาทำการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทย และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย

3.2. ดำเนินการสอนตามชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่องพญายุชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทยสำหรับผู้เริ่มต้นเรียนภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น มี 4 ชุด จำนวน 4 แผน ในชั่วโมงเรียนวิชาภาษาไทย สัปดาห์ละ 5 ชั่วโมง รวม 4 สัปดาห์ เวลาจัดกิจกรรม 20 ชั่วโมง เก็บคะแนนระหว่างเรียน

3.3. หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้ศึกษาทำการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาไทย และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง

3.4. วัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่องพญายุชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทยสำหรับผู้เริ่มต้นเรียนภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ (Percentage) หาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาจากสูตร (IOC) หาค่าความยากง่ายของข้อสอบ หาค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบทั้งฉบับ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างก่อนและหลังทดลองโดยใช้สถิติ t – test dependent

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลการศึกษา ดังนี้

1. ผลการสร้างและตรวจสอบความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องพญายุชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทยเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนวิชาภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอบพพระ จังหวัดตาก 80/80

1.1 ผลการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องพญายุชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทยเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนวิชาภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอบพพระ จังหวัดตาก ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ปรับปรุง พ.ศ. 2560) วิเคราะห์เนื้อหาหลักสูตรการเรียนรู้ภาษาไทยสำหรับชั้น

ประถมศึกษาปีที่ 1 ประกอบการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยผลการสร้างชุดกิจกรรมภาษาไทยเรื่องพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทยสำหรับผู้เริ่มต้นเรียนภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแม่ค้อ อำเภอบรบือ จังหวัดตาก ประกอบด้วย 1) แบบทดสอบก่อนเรียน 2) คำชี้แจงครูผู้สอน 3) แผนการจัดการเรียนรู้ 4) ใบความรู้ 5) ใบงาน 6) แบบวัดความสามารถการอ่านการเขียน 7) แบบทดสอบหลังเรียน

1.2 ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทย เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียน วิชาภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแม่ค้อ อำเภอบรบือ จังหวัดตาก โดยการประเมินความเหมาะสม ด้วยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน พบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิชาภาษาไทย เรื่อง พยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทย เพื่อเสริมสร้างความสามารถ ในการอ่าน และเขียนสำหรับผู้ เริ่มต้นเรียนภาษาไทย ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแม่ค้อ อำเภอบรบือ จังหวัดตาก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.35$, S.D.= 0.48) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีเหมาะสมในระดับมากที่สุด มี 4 รายการ ส่วนรายการที่เหลือทั้งหมดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ผลการหาประสิทธิภาพของชุด กิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทยเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและ เขียน สำหรับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนวิชาภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแม่ค้อ อำเภอบรบือ จังหวัดตาก โดยหา ประสิทธิภาพจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนภาษาไทย จำนวน 4 ชุด 40 ข้อ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพ E1/E2 ตามเกณฑ์ 80/80 พบว่า มีประสิทธิภาพ (E1/E2) เท่ากับ 82.87/82.33

2. ผลการทดลองใช้การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องพยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ ไทยเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่าน และเขียน สำหรับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนภาษาไทยในศูนย์ การเรียนรู้ชุมชนแม่ค้อ อำเภอบรบือ จังหวัดตาก และศึกษาผลการใช้โดย (1.) ผลการเปรียบเทียบ ความสามารถในการอ่านภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่องพยัญชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทย เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่าน และเขียน สำหรับนักเรียนที่เริ่มต้น เรียนวิชาภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนแม่ค้อ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความสามารถ ในการอ่าน	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	30	40	15.83	1.34	23.36*
หลังเรียน	30	40	27.23	2.79	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(2). ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่องพญูชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทย เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนวิชาภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ความสามารถในการเขียน	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	30	40	14.67	1.66	27.74*
หลังเรียน	30	40	25.33	2.18	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(3). ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนภาษาไทย ด้วยชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่องพญูชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทย เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการอ่านและเขียน สำหรับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนวิชาภาษาไทยในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน อำเภอบพพระ จังหวัดตาก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	$\bar{X}$	S.D.	t
ก่อนเรียน	30	40	15.10	1.56	22.96*
หลังเรียน	30	40	24.20	2.80	

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(4). ความพึงพอใจของนักเรียน ที่มีต่อการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง พญูชนะ สระ และวรรณยุกต์ไทย สำหรับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนภาษาไทย ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชน มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.33$, S.D.= 0.47)

อภิปรายผล

1. ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและการเขียนวิชาภาษาไทย เรื่องพญูชนะ สระและวรรณยุกต์ไทย สำหรับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนภาษาไทย ที่เป็นกลุ่มทดลองมีคะแนนผลความสามารถในการความสามารถในการอ่าน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลการเปรียบเทียบความสามารถในการเขียนวิชาเรื่อง พญูชนะ สระและวรรณยุกต์ไทย สำหรับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนภาษาไทย ที่เป็นกลุ่มทดลองมีคะแนนผลความสามารถในการความสามารถในการเขียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 84.00 และคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 29.33 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจาก ชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่องพญูชนะ สระและวรรณยุกต์ไทย

สำหรับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนภาษาไทย เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการอ่านและการเขียน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะการอ่านและการเขียนจากชุดกิจกรรมภาษาไทย การอ่านและการเขียนภาษาไทย มีทั้งการฝึกโดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilities practice) และฝึกอย่างอิสระ (Free practice) สอดคล้องกับ ฐานที่ ๒๕๖๔ ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา ก ก ก ก ก่อนเรียนและหลังเรียน พบว่า ความสามารถในการอ่านและเขียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการแจกลูกสะกดคำ เรื่อง มาตรา ก ก ก ก ก่อนเรียนและหลังเรียน มีคะแนนก่อนเรียนเฉลี่ย เท่ากับ 11.57 คะแนน และมีคะแนนหลังเรียนเฉลี่ยเท่ากับ 16.25 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบระหว่างคะแนนสอบทั้งสองครั้ง พบว่า คะแนนหลัง เรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

2. ผลการเปรียบเทียบเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนภาษาไทยก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมเรื่อง พยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ไทย สำหรับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนภาษาไทย ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเคี อำเภอพบพระ จังหวัดตาก หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 82.92 และคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 24.38 ซึ่งมีความแตกต่างกันมาก ทั้งนี้เพราะว่าการจัดการเรียนรู้ชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่อง พยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ไทย สำหรับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนภาษาไทย ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเคี อำเภอพบพระ จังหวัดตาก เป็นสื่อการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและทำให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เสน่ห์ วรสันติวงศ์ (2560) ที่ศึกษาการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนคำในมาตราตัวสะกด กลุ่มสระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ ๑ การที่ชุดกิจกรรมสามารถพัฒนาทั้งทักษะการอ่านและการเขียนสะท้อนให้เห็นถึงความเชื่อมโยงของทักษะทั้งสอง ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการเรียนรู้ภาษาไทย นอกจากนี้ การที่นักเรียนมีความสามารถในการอ่านและการเขียนที่ดีขึ้น จะช่วยให้พวกเขามีความมั่นใจในการใช้ภาษาไทยและสามารถเรียนรู้เนื้อหาวิชาอื่น ๆ ได้ดีขึ้น

2.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมเรื่อง พยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ไทย สำหรับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนภาษาไทย ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเคี อำเภอพบพระ จังหวัดตาก พบว่า อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X} = 4.80$, S.D.= 0.19) และเมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก จำนวน 3 ข้อ ส่วนรายการที่เหลือทั้งหมดอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็น เพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมภาษาไทย เรื่อง พยัญชนะ สระและวรรณยุกต์ไทย สำหรับนักเรียนที่เริ่มต้นเรียนภาษาไทย ในศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเคี อำเภอพบพระ จังหวัดตาก มีการจัดกระบวนการที่การเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนมีบทบาทมากที่สุด เนื้อหาชุดกิจกรรมมีประโยชน์ต่อนักเรียน และนักเรียนพอใจกับ

ผลงานของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันตพัฒน์ สุวรรณเรือง (2561) พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง ที่พัฒนาขึ้น อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.19$, $S.D.=0.72$) ความสามารถในการกำกับตนเองของนักเรียนที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยการกำกับตนเอง ที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

1. ครูผู้สอนควรวางแผนและเตรียมตัวให้พร้อมสำหรับการทำการสอน เช่น ศึกษาทำความเข้าใจรายละเอียดของชุดกิจกรรม ใช้สื่อการสอนที่หลากหลาย มีความเหมาะสมกับนักเรียนและสภาพของโรงเรียน
2. ครูควรกำหนดระยะเวลาตามความเหมาะสม ไม่ควรเร่งให้ผู้เรียนปฏิบัติกิจกรรม จนทำให้นักเรียนรู้สึกเครียดมีความกังวล ไม่สนุกกับการเรียน
3. เอกสารที่ใช้ในการสอน ครูควรคำนึงถึงความยากง่ายของเนื้อหา ขั้นตอนของกิจกรรม ระดับความสามารถของผู้เรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางต้องรู้และควรรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย** ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กันตพัฒน์ สุวรรณเรือง.(2561) **การพัฒนาทักษะการเขียนสะกดคำตามมาตรา ตัวสะกดโดยใช้ชุดฝึกทักษะกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.** วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2561.
- นิธิดี เพียรรักกิจการค้า (2554) **การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับการเรียนรู้แบบ Active learning เรื่อง การแยกสารเนื้อผสม ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6/1 ชื่อ-สกุล ดรุณี เกษมสาร กลุ่มสาระการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ปีการศึกษา 2566**
- มนตรี วงษ์สะพาน (2563). **พื้นฐานการวิจัยทางหลักสูตรและการสอน มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์, 2563. พิมพ์ครั้งที่ 2**
- เสน่ห์ วรสันติวงศ์. (2560). **รายงานผลการใช้แบบฝึกทักษะการอ่านและเขียนคำในมาตราตัวสะกดกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1. โรงเรียนบ้านสบกอน อำเภอเชียงกลาง จังหวัดน่าน สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา น่าน เขต 2 กระทรวงศึกษาธิการ**

การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่
เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3

The Development of Science Learning Activity Package on Force
and Motion to Enhance Analytical Thinking Abilities
for Primary Grade 3 Students

พัชรินทร์ จันใหม่¹, กรณิการ์ ทองรักษ์²
Patcharin Janmai¹, Kannika Thongrak²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 ดำเนินการโดยใช้กระบวนการศึกษาและพัฒนา 2 ขั้นตอน ดังนี้ ขั้นตอนที่ 1 การสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75 ผู้ศึกษาดำเนินการสร้างชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีส่วนประกอบของชุดกิจกรรมดังนี้ 1) คำชี้แจงสำหรับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนเข้าใจขั้นตอนและวัตถุประสงค์ของกิจกรรม 2) คำชี้แจงสำหรับครูผู้สอนแนะนำลำดับการจัดการเรียนการสอน 3) คู่มือการใช้ชุดกิจกรรม คือ เป็นคำอธิบายสำหรับครูผู้สอนในการดำเนินการชุดกิจกรรม 4) เนื้อหา/สาระสำคัญ คือ ข้อมูลสำคัญที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรม เช่น สารจากหลักสูตร จุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาที่ใช้ในการศึกษา 5) กิจกรรมการเรียนรู้ คือ ขั้นตอนหรือกระบวนการที่นักเรียนต้องปฏิบัติ รวมถึงคำแนะนำ วิธีการใช้ และรายละเอียดการดำเนินงาน 6) สื่อการเรียนรู้ คือ เครื่องมือและแหล่งเรียนรู้ที่ใช้สนับสนุนกิจกรรม เช่น ใบงาน บัตรคำสั่ง ใบความรู้ ใบกิจกรรม หรือแบบบันทึกที่ช่วยเสริมการเรียนรู้ 7) การวัดและประเมินผล คือ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน 8) บรรณานุกรม นำเสนอผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้ และหาประสิทธิภาพ กับนักเรียนจำนวน 3 คน และ 9 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา และเวลาในการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ และทดลองใช้กับนักเรียน 30 คน เพื่อหาประสิทธิภาพ $E1/E2 = 75.07/76.67$ ซึ่งมีค่าสูงกว่าเกณฑ์

¹ นักศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

patcharin.cm94@gmail.com 0908935366

² ดร., อาจารย์ประจำหลักสูตรสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 แบบประเมินความเหมาะสมชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ แบบประเมินความสอดคล้องของข้อสอบก่อนเรียนและหลังเรียน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) ร้อยละ (Percentage) ขั้นตอนที่ 2 การทดลองและศึกษาผลการใช้การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 กับกลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (simple random sampling) จำนวน 34 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา คือ ชุดกิจกรรมการเรียนรู้แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ผลการศึกษา พบว่า ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด และผลการทดลองและศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์, ความสามารถในการคิดวิเคราะห์, แรงและการเคลื่อนที่

Abstract

The objective of this study was to develop a science learning activity package on the topic of "Force and Motion" to enhance analytical thinking abilities among Grade 3 students. The research was conducted in two steps as follows: Step 1 involved the development and evaluation of the effectiveness of the science learning activity package, targeting an efficiency criterion of 75/75. The package comprised the following components: student guidelines, outlining the objectives and procedures of each activity; teacher instructions, detailing the teaching sequence; a user manual for teachers; core content, including curriculum-based knowledge, learning objectives, and relevant subject matter; learning activities, comprising procedures, instructions, and

implementation details; learning materials, such as worksheets, instruction cards, content handouts, activity sheets, and learning logs; assessment and evaluation tools, including pre-tests and post-tests; and references. The package was reviewed for content validity and appropriateness by five experts. Pilot testing was conducted with groups of 3 and 9 students to evaluate content accuracy and appropriate time usage. Effectiveness was further assessed with 30 students $E1/E2=75.07/76.67$. Tools used in this phase included the developed activity package, an appropriateness evaluation form, and a test consistency evaluation form. Data were analyzed using mean, standard deviation, and percentage. Step 2 focused on experimental implementation and studying the effects of the developed activity package on analytical thinking abilities in a sample group of 34 students, selected through simple random sampling. Instruments included the activity package, an analytical thinking ability test, an academic achievement test, and a student satisfaction questionnaire. Data were analyzed using mean and standard deviation. The findings revealed that the developed science learning activity package was rated at the highest level of appropriateness (Mean = 4.54, S.D. = 0.60). Its effectiveness met the required criterion with an efficiency score of $E1/E2 = 85.81/85.92$. Furthermore, post-instruction analytical thinking abilities were significantly higher than pre-instruction scores at the .05 level of statistical significance. Overall student satisfaction with the learning activity package was at the highest level.

Keywords: Development of Science Learning Activity Package, Analytical Thinking Ability, Force and Motion

บทนำ

วิทยาศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งในสังคมโลกปัจจุบันเพราะวิทยาศาสตร์เกี่ยวข้องกับทุกคนทั้งในชีวิตประจำวันและการทำงานอาชีพต่างๆ ตลอดจนเทคโนโลยีเครื่องมือเครื่องใช้และผลผลิตต่างๆ ที่มนุษย์ได้ใช้เพื่ออำนวยความสะดวกในชีวิตและการทำงานเหล่านี้ล้วนเป็นผลของความรู้วิทยาศาสตร์ผสมผสานกับความคิดสร้างสรรค์และศาสตร์อื่นๆ วิทยาศาสตร์ช่วยให้มนุษย์ได้พัฒนาวิธีคิดทั้งความคิดเป็นเหตุเป็นผล ความคิดสร้างสรรค์ คิดวิเคราะห์ วิจัย มีทักษะสำคัญในการค้นคว้าความรู้ มีความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบสามารถตัดสินใจโดยใช้ข้อมูลที่หลากหลายและ มี

ประจักษ์พยานที่ตรวจสอบได้ วิทยาศาสตร์เป็นวัฒนธรรมของโลกสมัยใหม่ซึ่ง เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้(knowledge-based society) ดังนั้นทุกคนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้รู้วิทยาศาสตร์ เพื่อที่จะมีความรู้ ความเข้าใจในธรรมชาติและเทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างขึ้นสามารถนำความรู้ความเข้าใจไปใช้อย่างมีเหตุผลสร้างสรรค์และมีคุณธรรม สุจินต์ บุญพัฒนาภรณ์ (2560:17,19) ในศตวรรษที่ 21 ความรู้เพียงอย่างเดียวอาจไม่เพียงพอเพราะการใช้ชีวิตในศตวรรษที่ 21 ต้องใช้ทั้งความรู้ความสามารถในการนำความรู้ไปใช้แก้ปัญหาความสามารถในการแสวงหาความรู้บูรณาการความรู้คิดวิเคราะห์แยกแยะคิดแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อนสื่อสารได้รู้จักใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ซึ่งสมรรถนะเหล่านี้สำคัญมากทั้งในวันนี้และในอนาคตเพราะโลกจะเต็มไปด้วยการแข่งขันเต็มไปด้วยความรู้ใหม่ใหม่รวมทั้งปัญหาใหม่ๆ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม

สอดคล้องกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี(2563 : 26) ในศตวรรษที่ 21 ทักษะที่สำคัญมากที่สุดหลายด้าน ไม่ว่าจะเป็นการเรียนรู้หรือการทำงานคือ ทักษะการคิดวิเคราะห์ (Analytical Thinking) การคิดวิเคราะห์ช่วยให้เราสามารถแก้ปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ ตัดสินใจอย่างรอบคอบ และปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วได้ ซึ่งการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนจะทำให้ดีขึ้นเมื่อครูผู้สอนมีการจัดกิจกรรม สื่อการเรียนการสอน รูปแบบการสอน และชุดกิจกรรมการเรียนการสอน สอดคล้องกับ สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา(2567:33) ผลการวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยภาพรวมของประเทศชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2567 โดยภาพรวมระดับประเทศ พบว่าวิชาวิทยาศาสตร์ สาระที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ สาระที่ 4 เทคโนโลยีแต่สาระที่ควรส่งเสริมและพัฒนา คือ สาระที่ 2 วิทยาศาสตร์กายภาพ

รายงานผลการทดสอบการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐานo-net โรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย(2564-2566) โรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย เทศบาลเมืองตาก ที่เปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จนถึงระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนมีความมุ่งมั่นในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนทุกคนได้บรรลุจุดมุ่งหมายที่หลักสูตรได้กำหนดไว้ จากการจัดการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ในปีที่ผ่านมา พบว่า ผลคะแนน O-net ตั้งแต่ปีการศึกษา 2564, 2565 และ 2566 พบว่ามีผลการสอบคือ 32.03 , 35.75 และ 33.61 ได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 33.79 ซึ่งมีค่าร้อยละน้อยกว่า 50 ในมาตรฐานที่ 2.2 ไม่เป็นไปตามเกณฑ์ของโรงเรียนที่ตั้งไว้ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่นำไปสู่การคิดวิเคราะห์ สามารถนำทักษะที่ได้ไปใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้ศึกษาจึงจัดทำชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3

ชุดการสอนเป็นสื่อผสมที่ได้จากระบบการผลิต และการนำสื่อการสอนที่สอดคล้องกับหน่วยหัวเรื่อง และวัตถุประสงค์เพื่อช่วยให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ (2545:117-118)สอดคล้องกับบุญชม ศรีสะอาด (2538 : 95) ชุด

กิจกรรม คือ สื่อการสอนหลายอย่างประกอบกันจัดเข้าไว้ด้วยกันเป็นชุด หรือเรียกว่า เป็นสื่อประสม เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนได้รับความรู้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับวิเชียร อังรังสิตสิกุล(2560:367) ปัจจุบันอยู่ในยุคคริสต์ศตวรรษที่ 21 ทฤษฎีการเรียนรู้ร่วมสมัย คือ ทฤษฎีการสร้างความรู้ด้วยตนเอง (Constructivism) ในกรณีที่ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญ และใช้เวลาของการเรียนการสอนมาก เพราะผู้เรียนจะต้องเป็นผู้จัดกระทำต่อสิ่งที่เรียนรู้ ใช้กระบวนการเรียนรู้ต่างๆ สร้างความหมาย ความเข้าใจให้แก่ตนเอง โดยครูทำหน้าที่ดูแล อำนวยความสะดวก กระตุ้น และให้คำชี้แนะหรือแนวทางต่างๆ ตามความจำเป็น หรือผู้สอนต้องการลดบทบาทของตนเองลงไปในขณะที่การเรียนการสอน ต้องใช้คำว่า “ชุดการเรียนรู้” การใช้คำว่า “ชุดการเรียนรู้” เผยให้เห็นว่าผู้สอนเน้นการใช้สื่อประเภทวิธีการ ที่จัดเป็นชุดสำเร็จรูปให้ผู้เรียนได้เรียนเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม “ชุดการเรียนรู้” เป็นชุดสำเร็จรูปที่เหมาะสมกับความรู้และทักษะประเภทที่ไม่สามารถถ่ายทอดได้ด้วยการใช้สื่อประเภทวัสดุและอุปกรณ์ แต่ใช้สื่อวิธีการเข้ามาช่วยให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับประสบการณ์ตรงในสถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลอง การใช้ชุดกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนสามารถศึกษาได้ด้วยตนเอง และสร้างเนื้อหาที่ตามจุดประสงค์ที่จะให้นักเรียนเกิดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

ด้วยเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ผู้ศึกษาได้ศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับชุดกิจกรรมการเรียนรู้ วิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีความเข้าใจมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. สร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75 /75

2. ทดลองและศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์

2.1 เปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้จัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ ก่อนเรียนและหลังเรียน

2.2 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ก่อนเรียนและหลังเรียน

2.3 ศึกษาความพึงพอใจที่มีต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3

วิธีดำเนินการ

การศึกษาในครั้งนี้ดำเนินการตามลักษณะของกระบวนการศึกษาและพัฒนา (Research and Development) ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1. การสร้างและหาประสิทธิภาพการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับ นักเรียน ประถมศึกษาปีที่ 3 ตามเกณฑ์ 75 /75

1. แหล่งข้อมูล

1.1 ผู้เชี่ยวชาญด้านวิทยาศาสตร์ จำนวน 5 คน เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของการสร้างและตรวจสอบคุณภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3

1.2 กลุ่มเดี่ยว (1:1) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 3 คน

1.3 กลุ่มเล็ก(1:3) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 9 คน

1.4 ภาคสนาม(1:100) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

2.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

2.2 แบบประเมินชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์

2.3 แบบประเมินวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

2.4 แบบประเมินวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 นำแบบประเมินที่ผ่านการลงความเห็นจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน มาทำ การวิเคราะห์ โดยใช้เกณฑ์ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) มีค่าตั้งแต่ระดับ 3.50 ขึ้นไปและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ไม่เกิน 1.00 จึงจะถือว่ามีความเหมาะสม

3.2 นำคะแนนจากใบงานชุดกิจกรรมและคะแนนหลังเรียนมาหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และ E1/E2

3.3 นำคะแนนจากแบบประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ของผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อ แล้วคัดเลือกข้อที่มีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปนำไปใช้ในการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 การทดลองและศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียน ประถมศึกษาปีที่ 3

1. ขอบเขตด้านแหล่งข้อมูล

กลุ่มทดลอง ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลเมืองตาก ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ซึ่งได้จากการสุ่มอย่างง่าย (Purposive Sampling) จำนวน 34 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่

2.1 ชุดกิจกรรมการเรียนรู้

2.2 แบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์

2.3 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้ศึกษาทำการทดสอบก่อนการทดลอง (Pretest) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์

3.2 ดำเนินการสอนตามชุดกิจกรรม และแผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น จำนวน 4 ชุดกิจกรรม ในชั่วโมงเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ สัปดาห์ละ 2 ชั่วโมง รวม 10 สัปดาห์ เวลาจัดกิจกรรม 20 ชั่วโมง เก็บคะแนนระหว่างเรียน ใน สารที่ 2 วิทยาศาสตร์กายภาพ มาตรฐาน ว 2.2 จำนวน 4 ชุดกิจกรรม

3.3 หลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้ศึกษาทำการทดสอบหลังการทดลอง (Posttest) ด้วยแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นแบบทดสอบฉบับเดียวกับที่ใช้ทดสอบก่อนการทดลอง

3.4 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของผลการทดสอบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ระหว่างก่อนและหลังการเรียนตามชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ โดยใช้สถิติทดสอบที่แบบไม่อิสระ (t – test dependent)

3.4 ผู้ศึกษาวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ (Percentage) หาความตรงเชิงเนื้อหาจากสูตร (IOC) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างก่อนและหลังทดลอง โดยใช้สถิติ t – test dependent

ผลการศึกษา

จากการวิเคราะห์ข้อมูล ปรากฏผลการศึกษาดังนี้

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่

เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75/75

1.1 ผลการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 4 ชุดพร้อมแผนการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ ชุดที่ 1 เรื่อง แรงสัมผัสและแรงไม่สัมผัส ชุดที่ 2 เรื่อง แรงสัมผัสกับการเปลี่ยนแปลงการเคลื่อนที่ของวัตถุ ชุดที่ 3 เรื่อง แรงแม่เหล็ก และชุดที่ 4 เรื่อง แรงแม่เหล็กเป็นแรงที่เกิดขึ้นระหว่างแม่เหล็ก ซึ่งมีองค์ประกอบได้แก่ คำนำ สารบัญ คำชี้แจงสำหรับนักเรียน คำชี้แจงสำหรับครูผู้สอน คู่มือการใช้ชุดกิจกรรม เนื้อหา/สาระสำคัญ กิจกรรมการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ การวัดและประเมินผล บรรณานุกรม

1.2 ผลการหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3

1) ผลการตรวจสอบความเหมาะสมของชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 มีผลการประเมิน ความเหมาะสมของชุดกิจกรรมเท่ากับ ($\bar{X} = 4.54$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีเหมาะสมในระดับมากที่สุด มี 14 รายการ ส่วนรายการที่เหลือทั้งหมดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2) ผลการประเมินความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.14$, S.D. = 0.86) เมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีเหมาะสมในระดับมากที่สุด มี 5 รายการ ระดับปานกลาง 1 รายการ ส่วนรายการที่เหลือทั้งหมดมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 3) ผลการหาประสิทธิภาพของแรงและการเคลื่อนที่เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 โดยหาประสิทธิภาพจากแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ จำนวน 4 ชุด 40 ข้อ ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ 75/75 ประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 75.07/76.67

2. ผลการทดลองและศึกษาผลการใช้การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทศบาลเมืองตาก ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 34 คน ซึ่งปรากฏผล ดังนี้ (1) นักเรียน

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (2) นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

การทดสอบ	N	คะแนนเต็ม		S.D.	t-test
ก่อนเรียน	34	30	17.24	2.69	12.65*
หลังเรียน	34	30	24.91	1.90	

(3) ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อการจัดการเรียนโดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.64 , S.D. = 0.51)

อภิปรายผล

1. ผลการสร้างและหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 75 /75 ชุดกิจกรรมชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้นในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และมีประสิทธิภาพ การหาค่าประสิทธิภาพกับกลุ่มใหญ่ จำนวน 30 คน นำเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสม ซึ่งผู้เชี่ยวชาญประเมินแผนการจัดการเรียนรู้ในภาพรวมมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 75.07/76.67 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ ได้ผ่านกระบวนการ ขั้นตอนในการจัดทำอย่างเป็นระบบตามขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์มีวิธีการที่เหมาะสม และชุดกิจกรรมได้นำไปทดลองใช้เพื่อหาคุณภาพและประสิทธิภาพ และได้ปรับปรุงแก้ไขให้มีประสิทธิภาพก่อนนำไปสอนจริง ซึ่งในขั้นตอนการออกแบบนั้น ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์นั้น ได้จัดทำเป็นชุดกิจกรรม ตามขั้นตอนต่าง ๆ เพื่อนำไปแก้ปัญหาการคิดวิเคราะห์ โดยใช้ต้องอาศัยองค์ประกอบขั้นตอนในการวิเคราะห์ หลายๆ อย่าง เช่น การจำแนกจัดหมวดหมู่ การสรุปอย่างสมเหตุสมผล การประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ใหม่ การคาดการณ์บนพื้นฐานข้อมูล จึงทำให้ผู้เรียนเกิดการคิดวิเคราะห์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์พิศ พงษ์อินทร์ธรรม

(2555) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง น้ำและอากาศ โดยการสืบเสาะหาความรู้ เพื่อเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากการศึกษา 1)ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่องน้ำและอากาศ โดยการสืบเสาะหาความรู้ เพื่อเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ 81.60/81.30 สูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 2)ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนหลังจากที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง น้ำและอากาศโดยการสืบเสาะหาความรู้ เพื่อเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3)ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนหลังจากที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง น้ำและอากาศโดยการสืบเสาะหาความรู้ เพื่อเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4)ความพึงพอใจของผู้เรียนต่อการเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง น้ำและอากาศ โดยการสืบเสาะหาความรู้ เพื่อเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 อยู่ในระดับมาก

2. ผลการทดลองและศึกษาผลการใช้การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3

1) ผลการเปรียบเทียบความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ด้วยการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ที่เป็นกลุ่มทดลองมีคะแนนผลความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 86.47 และคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 54.41 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจสืบเนื่องมาจากชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการใช้ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ นักเรียนได้มีโอกาสฝึกทักษะทางการคิดวิเคราะห์จากชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ มีทั้งการฝึกโดยมีครูเป็นผู้อำนวยความสะดวก (Facilities practice) และฝึกอย่างอิสระ(Free practice) สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภณัฐ จันทร์สง่า (2566) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ วิชาวิทยาศาสตร์ เรื่อง การเปลี่ยนสถานะของสสาร โดยใช้เทคนิค KWL Plus สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีองค์ประกอบ คือ คู่มือการใช้ชุดกิจกรรมสำหรับครู คู่มือ การใช้กิจกรรมสำหรับนักเรียน ชุดกิจกรรม ภาษา และรูปเล่ม ผลการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด และเมื่อนำไปหาประสิทธิภาพพบว่า มีประสิทธิภาพเท่ากับ 75.67/78.67ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด 2)ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิด

วิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 พบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 24.91 และคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 17.24 ซึ่งมีความแตกต่างกันมาก ทั้งนี้เพราะว่าการจัดการเรียนรู้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 เป็นสื่อการเรียนรู้ที่สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และทำให้การเรียนการสอนประสบผลสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัย ภัทรธีรา น้อยต่ำแย (2566) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมพัฒนากระบวนการคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ต่อความคิดสร้างสรรค์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 จากการศึกษา 1) ผลเปรียบเทียบความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมพัฒนากระบวนการคิดอย่าง สร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ก่อนเรียนและหลังเรียนพบว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยชุดกิจกรรมพัฒนากระบวนการคิดอย่างสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 4.50 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.40 และคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับ 10.21 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.77 โดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ที่เรียนด้วยใช้ชุดกิจกรรมพัฒนากระบวนการคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์ ก่อนเรียนและหลังเรียนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับ 12.68 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.55 และคะแนนหลังเรียนเท่ากับ 26.12 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.89 โดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 พบว่า อยู่ในระดับความพึงพอใจมากที่สุด และเมื่อพิจารณาเป็นรายการพบว่า รายการที่มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดทั้งหมด เพราะการจัดการเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 มีเนื้อหาที่น่าสนใจให้นักเรียนเรียนรู้ในแต่ละเรื่องมีประโยชน์ต่อนักเรียน และนักเรียนพอใจกับผลงานของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วษุณี วรรณลือชา(2558) ยังพบว่า ระดับความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ขั้นพื้นฐาน เรื่อง ดินและการใช้ประโยชน์ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยรวม อยู่ในระดับพึงพอใจมากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.79 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.43 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน คือ ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาดังกล่าวข้างต้นผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำชุดกิจกรรมไปใช้

เนื่องจากผลการนำชุดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์เรื่อง แรงและการเคลื่อนที่ เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 3 ไปใช้ ปรากฏผลเป็นที่น่าพอใจว่าสามารถพัฒนาความสามารถในการในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนได้ จึงนับว่า ชุดกิจกรรมเป็นอีกหนึ่งทางเลือกให้ผู้สอนสามารถนำไปใช้ในการเรียนรู้ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ และสามารถนำไปประยุกต์และปรับใช้ได้ตามสภาพและความเหมาะสมของบริบททางการเรียนรู้ในหลาย ๆ ด้าน เช่น

1.1 ผู้สอน ศึกษารายละเอียดการใช้ชุดกิจกรรม การจัดการเรียนรู้ตามแผนการศึกษาแต่ละชุดกิจกรรม สามารถนำไปปรับใช้ในรูปแบบการเรียนการสอน และปรับเวลาให้เหมาะสมกับผู้เรียนที่มีความหลากหลาย และระดับชั้นของผู้เรียนต่อไป

1.2 ครูคำนึงความเหมาะสมกับความหลากหลายของผู้เรียน คำนึงถึงความยากง่ายของเนื้อหา มีการยืดหยุ่นเวลา ไม่เร่ง ให้ผู้เรียนศึกษาอย่างเหมาะสม

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ข้อค้นพบที่น่าสนใจระหว่างทำการศึกษา จึงขอให้ข้อเสนอแนะเพื่อทำการศึกษาและวิจัยในครั้งต่อไป ดังนี้

2.1. นำไปพัฒนาใช้กับเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่ทำให้ชุดกิจกรรมน่าสนใจยิ่งขึ้น

2.2. ควรมีการเปรียบเทียบ และศึกษาตัวแปร/ปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรม เช่น ความคงทนทางการเรียนรู้วิชาวิทยาศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาแบบการเรียนการสอนที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

บุญชม ศรีสะอาด. (2538). การวิจัยเบื้องต้น. สุวีริยาสาส์น.

พงษ์พิศ พงษ์อินทร์ธรรม. (2555). แนวทางการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับประถมศึกษา. สถาบันวิจัยการเรียนรู้.

ภัทร์ธีรา น้อยดำแย. (2566). การพัฒนาชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์เพื่อเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิดของนักเรียนระดับประถมศึกษา. วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.

ศุภณัฐ จันทร์สง่า(2566). การศึกษาและพัฒนาชุดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ เรื่องแรงและการเคลื่อนที่. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

สุธินันท์ บุญพัฒนาภรณ์. (2560). การจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ในศตวรรษที่ 21. สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2563). รายงานผลการศึกษาและแนวทางการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2567). รายงานผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบ 4. สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน).

โรงเรียนเทศบาล 2 วัดดอนมูลชัย. (2564-2566). รายงานผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาตินี้พื้นฐาน (o-net) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. ตาก

ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2545). การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด. กรุงเทพฯ.

วษุณี วรรณลือชา. (2558). ชุดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์แบบสืบเสาะหาความรู้ (5E). วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

วิเชียร อารังโสติสกุล. (2560). การพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาทักษะศตวรรษที่ 21. วารสารวิจัยทางการศึกษา, 20(2), 359-374.

การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ฝุ่นควันในภาคเหนือของประเทศไทย
สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

The Development of E-Learning Lesson: Smog Air Pollution in the
Northern Region of Thailand for 5th Grade Education

นันท์ ศิริสุจินต์¹ เดช สารจันทร์²

Nunn Sirisujin Detch Sarachan

บทคัดย่อ

การวิจัย เรื่อง การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ฝุ่นควันในภาคเหนือของประเทศไทย สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ฝุ่นควันในภาคเหนือของประเทศไทย สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 2) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียน 3) เพื่อสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนรู้ด้วยบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง โดยดำเนินการเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนานาชาติเชียงใหม่ ภาคการศึกษา ที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 37 คน ส่วนระยะที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนานาชาติเชียงใหม่ ภาคการศึกษา ที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 42 คน โดยทั้ง 2 กลุ่มได้มาจากการเลือกตัวอย่างแบบกลุ่ม โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยสุ่ม เครื่องมือวิจัย ได้แก่ 1) บทเรียนอีเลิร์นนิ่ง 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ 3) แบบสอบถามความคิดเห็น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยการหาค่าร้อยละ การทดสอบค่าที (T-test แบบ Dependent) และ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า 1) ค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ของบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ฝุ่นควันในภาคเหนือของประเทศไทย สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เท่ากับ 80.21/84.17 เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ที่ตั้งไว้ 2) หลังการเรียนรู้ด้วยบทเรียนอีเลิร์นนิ่งนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 3) นักเรียนมีความคิดเห็นต่อการเรียนรู้ด้วยบทเรียนอีเลิร์นนิ่งในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : บทเรียนอีเลิร์นนิ่ง ฝุ่นควันในภาคเหนือ โรงเรียนนานาชาติ

¹ นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิจัยและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาอีสเทิร์น

Email: velvetjack@gmail.com โทร.086-792-0050

² อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยและเทคโนโลยีการจัดการเรียนรู้ คณะศึกษาศาสตร์และศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาอีสเทิร์น Email: detch@feu.ac.th โทร 0612716446

Abstract

The objectives of this research were 1) to develop an E-learning lesson on Smog Air Pollution in the Northern Region of Thailand for 5th Grade 2) to compare learning achievement before and after learning using the E-learning lesson, and 3) to survey opinions toward learning with the E-Learning lessons. The research was conducted in 2 phases: Phase 1 with a sample of 37 Grade 5 students from Chiang Mai International School in the first semester of academic year 2023, and Phase 2 with 42 Grade 5 students from the same school in the first semester of academic year 2024. Both groups were selected using cluster sampling with the classrooms as sampling units. Research tools included: 1) an E-learning lesson on Smog Air Pollution in the Northern Region of Thailand for 5th Grade, 2) learning achievement tests, and 3) opinion questionnaires. Data was analyzed using percentages, dependent t-tests, means, and standard deviations. Results showed that: 1) the efficiency value (E1/E2) of the E-Learning lessons were 80.21/84.17, meeting the standard criteria of 80/80, 2) students' learning achievement after using the E-Learning lessons was significantly higher than before at the 0.01 statistical level, and 3) students' overall opinions toward the E-Learning lessons were at a high level.

Keywords: e-learning, smog, International School

บทนำ

ผู้ที่อาศัยอยู่ในภาคเหนือของประเทศไทยที่ได้รับผลกระทบจากปัญหาฝุ่นควันเป็นอย่างมากทั้งในมิติของระยะเวลาและระดับความเข้มข้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งมีลักษณะภูมิศาสตร์เป็นแอ่งกระทะและยังได้รับอิทธิพลความกดอากาศสูงหรือความเย็นจากประเทศจีนในช่วงฤดูหนาวส่งผลให้อุณหภูมิทั่วไปลดลง แต่ยังคงได้รับแสงแดดที่ร้อนในตอนกลางวันสลับกับอากาศที่หนาวเย็นในตอนกลางคืน ก่อให้เกิดปรากฏการณ์การผกผันกลับของอุณหภูมิ ส่งผลให้ระดับเพดานการลอยตัวและการกระจายตัวของฝุ่นละอองอยู่ในระดับต่ำ การไหลเวียนและถ่ายเทของอากาศไม่ดี ทำให้เกิดการสะสมของฝุ่นละออง หมอกและควัน ในปริมาณสูง ส่งผลกระทบทั้งต่อสุขภาพโดยพบจำนวนผู้ป่วยโรคระบบทางเดินหายใจและโรคหลอดเลือดตีบตันเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปี (วิจารณ์ สิมะฉายา, 2563)

โรงเรียนนานาชาติเชียงใหม่ (Chiang Mai International School: CMIS) เป็นโรงเรียนในสังกัดของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (สช.) ในกลุ่มโรงเรียนนโยบายพิเศษ (กน.) ประเภทนานาชาติ ปัจจุบันเปิดให้การศึกษาตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีนักเรียนทุกระดับชั้นรวมกันโดยเฉลี่ยประมาณ 500 คน ต่อปีการศึกษา โดยประมาณร้อยละ 30 ของนักเรียนถือสัญชาติไทย ที่เหลืออีกประมาณร้อยละ 70 ถือสองสัญชาติหรือเป็นชาวต่างชาติ ส่วนประชากรครูกว่าร้อยละ 70 เป็นชาวต่างชาติ ทำให้ทั้งครูและนักเรียนตลอดจนผู้ปกครองส่วนใหญ่ของโรงเรียนไม่มีความรู้ความเข้าใจถึงสาเหตุของฝุ่นควันหรือวิธีการดูแลตนเองอย่างถูกต้องในช่วงที่ต้องประสบกับปัญหาดังกล่าว จากการสัมภาษณ์แผนกพยาบาลของโรงเรียน พบว่า จำนวนนักเรียนและบุคลากรมีอาการเจ็บป่วยจากโรคที่เกี่ยวข้องกับระบบทางเดินหายใจเพิ่มสูงขึ้นในช่วงที่ปริมาณฝุ่นควันอยู่ในช่วงค่าวิกฤต

โดยการพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่งนั้นสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 หมวดที่ 9 เรื่องเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา มาตรา 67 ว่า รัฐต้องส่งเสริมให้มีการวิจัยและพัฒนาการผลิตเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รวมทั้งติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา เพื่อให้เกิดการใช้ที่คุ้มค่าและเหมาะสม สอดคล้องกับแผนเทคโนโลยีทางการศึกษาแห่งชาติ (National Educational Technology Plan : NETP) ปี ค.ศ. 2024 ของประเทศสหรัฐอเมริกาภายใต้หัวข้อ "ข้อเรียกร้องสู่การปฏิบัติเพื่อลดช่องว่างด้านการเข้าถึงดิจิทัล การออกแบบ และการใช้งาน" ที่เน้นย้ำถึงความสำคัญของการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อสร้างประสบการณ์การเรียนรู้ที่น่าสนใจและเท่าเทียมกัน และเป็นไปตามแนวทางของ องค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติหรือยูเนสโก ที่สนับสนุนประเทศสมาชิกในการพัฒนานโยบายการเรียนรู้แบบดิจิทัลระดับชาติ การสร้างทรัพยากรการศึกษาแบบเปิด และการใช้ประโยชน์จากเทคโนโลยีเพื่อให้บรรลุเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goal: SDG) ข้อที่ 4 ด้านการศึกษา

ด้านเนื้อหาเกี่ยวกับมลพิษทางอากาศ สอดคล้องกับทั้งแนวทางการจัดการเรียนรู้ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ที่เขียนไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 มาตรา 24 ว่าด้วยเรื่องการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการ ในข้อ 1) จัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียนโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล 2) ฝึกทักษะกระบวนการ คือ การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา 3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ทำจริง คิดเห็นทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2542) และสอดคล้องกับกฎหมายการศึกษาด้านสิ่งแวดล้อม (National Environmental Education Act:

NEEA, 1990) ของประเทศสหรัฐอเมริกาที่ตระหนักถึงความสำคัญของการรู้เท่าทันสิ่งแวดล้อม เพื่อสนับสนุนโครงการริเริ่มด้านการศึกษาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมทั่วประเทศ โดยมีเป้าหมายเพื่อเพิ่มความตระหนักและความรู้ของประชาชนเกี่ยวกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม และให้ทักษะแก่บุคคลทั่วไปในการตัดสินใจอย่างรอบรู้และดำเนินการอย่างมีความรับผิดชอบ ส่วนในระดับนานาชาติสอดคล้องกับประกาศนโยบายการศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (Education for Sustainable Development: ESD) ขององค์การยูเนสโกที่มีเป้าหมายเพื่อเสริมสร้างผู้เรียนด้วยความรู้ ทักษะ คุณค่า และทัศนคติที่จำเป็นต่อการจัดการกับความท้าทายด้านการพัฒนาที่ยั่งยืน ซึ่งอยู่ภายใต้เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDG) (2015)

ทั้งหมดนี้สอดคล้องแผนพัฒนาโรงเรียนนานาชาติเชียงใหม่ ประจำปีการศึกษา 2566-2570 แผนยุทธศาสตร์ที่ 2 ว่าด้วยการกำหนดให้ครูนำบริบทท้องถิ่นมาสอดแทรกในบทเรียน เพื่อให้สามารถตอบสนองกับความต้องการของนักเรียนในชีวิตจริง โดยโรงเรียนจัดการเรียนการสอนโดยให้หลักสูตรจากประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเปิดกว้างให้ครูสามารถปรับแต่งเนื้อหาของบทเรียนให้เป็นไปตามบริบทท้องถิ่นของนักเรียน ขอเพียงให้มาตรฐานและตัวบ่งชี้เป็นไปตามที่กำหนด โดยโรงเรียนเลือกใช้หลักการ Understanding by Design (UbD) เป็นเป็นแนวทางในการออกแบบหน่วยการเรียนรู้

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่งเพื่อให้ 1) นักเรียนของโรงเรียนนานาชาติเชียงใหม่มีความรู้ถึงสาเหตุและปัญหาฝุ่นควันและตระหนักถึงอันตราย เข้าใจความหมายของค่ามาตรฐานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องตามหลักการทางวิทยาศาสตร์ ตลอดจนสามารถปฏิบัติตัวอย่างถูกต้องเพื่อป้องกันตนเองจากอันตรายทั้งในระยะสั้นและยาว 2) เพื่อให้ครูโรงเรียนนานาชาติเชียงใหม่มีบทเรียนที่มีเนื้อหาจากบริบทท้องถิ่นที่เป็นไปตามสาระและมาตรฐานการเรียนการสอนทั้งของประเทศสหรัฐอเมริกา 3) เพื่อให้โรงเรียนนานาชาติเชียงใหม่มีบทเรียนในการสอนนักเรียนเรื่องปัญหาฝุ่นควันและวิธีการป้องกันตนเอง 4) เพื่อให้สามารถเผยแพร่บทเรียนดังกล่าวให้โรงเรียนนานาชาติอื่น ๆ ในเครือข่ายโรงเรียนนานาชาติภาคเหนือ (International Schools of the North: ISCN)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ฝุ่นควันในภาคเหนือของประเทศไทย สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ให้มีค่าประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนโดยบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ฝุ่นควันในภาคเหนือของประเทศไทย สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
3. เพื่อสอบถามความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนรู้บทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ฝุ่นควันในภาคเหนือของประเทศไทย สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ขอบเขตการวิจัยและกรอบแนวคิดในการวิจัย

ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ระยะที่ 1 การสร้างและตรวจสอบคุณภาพบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ฝุ่นควันในภาคเหนือของประเทศไทย สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

กลุ่มตัวอย่างที่ 1 สำหรับการสร้างบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนานาชาติเชียงใหม่ ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมเป็นนักเรียนทั้งหมด 37 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ 2 สำหรับการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (เกรด 6) โรงเรียนนานาชาติเชียงใหม่ ภาคการเรียนที่ 1 ประจำปีการศึกษา 2566 จำนวน 35 คน

ระยะที่ 2 การทดลองและศึกษาผลการใช้บทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ฝุ่นควันในภาคเหนือของประเทศไทย สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนานาชาติเชียงใหม่ ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 2 ห้องเรียน รวมเป็นนักเรียนทั้งหมด 42 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น คือ การสอนโดยใช้บทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ฝุ่นควันในภาคเหนือของประเทศไทย สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ตัวแปรตาม คือ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนด้วยบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ฝุ่นควันในภาคเหนือของประเทศไทย สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5
2. ความคิดเห็นของนักเรียนต่อการเรียนรู้บทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ฝุ่นควันในภาคเหนือของประเทศไทย สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ขอบเขตด้านเนื้อหา

คือ บทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ฝุ่นควันในภาคเหนือของประเทศไทย สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 4 หน่วยการเรียนรู้ ในสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นบทเรียนเสริมของโรงเรียนนานาชาติเชียงใหม่ที่มีสาระและมาตรฐานตามที่กำหนดไว้ใน Next Generation Science Standard (NGSS) ดังต่อไปนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 ปัญหาภาวะทางอากาศทั่วโลก

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเกิดหมอกควัน

หน่วยการเรียนรู้ที่ 3 PM2.5

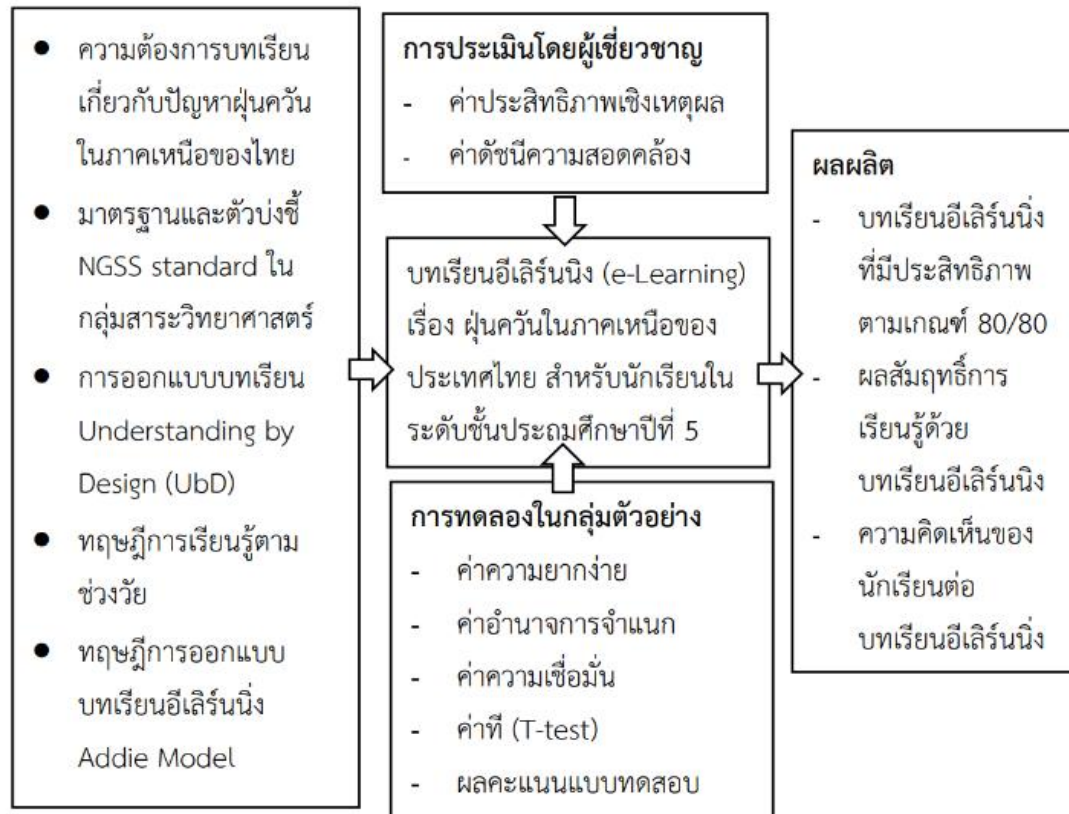
หน่วยการเรียนรู้ที่ 4 ดัชนีคุณภาพอากาศ (Air Quality Index: AQI) และหน้ากากป้องกัน

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ภาคการศึกษาที่ 1 และ 2 ปีการศึกษา 2566 (สิงหาคม 2566 - มิถุนายน 2567)

ภาคการศึกษาที่ 1 ปีการศึกษา 2567 (สิงหาคม - ธันวาคม 2567)

กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ระยะที่ 1. การสร้างบทเรียนอีเลิร์นนิง เรื่อง ฝุ่นควันในภาคเหนือของประเทศไทย สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

1. การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิง เรื่อง ฝุ่นควันในภาคเหนือของประเทศไทย สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5

ผู้วิจัยนำบทเรียนอีเลิร์นนิงที่สร้างขึ้นโดยใช้มาตรฐานและตัวบ่งชี้ของ SGSS และหลักการเขียนบทเรียนแบบ UbD และการสร้างบทเรียนอีเลิร์นนิงตามหลักการ ADDIE Model นำเสนอคณะผู้เชี่ยวชาญจำนวน 6 ท่าน เพื่อประเมินคุณภาพของบทเรียนอีเลิร์นนิง ด้านความถูกต้อง ความสอดคล้อง ความเหมาะสมและความเป็นไปได้ ผ่านการประเมินประสิทธิภาพเชิงเหตุผล (รัตนะ บัวสนธิ์, 2563) ผลการประเมินในภาพรวมอยู่ในระดับมาก (ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.42) จากนั้นนำบทเรียนไปหาประสิทธิภาพเชิงประจักษ์กับกลุ่มตัวอย่าง แบบ 1 ต่อ 1 กลุ่มเล็ก และภาคสนามกับ

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนานาชาติเชียงใหม่ ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 25 คน

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้

ผู้วิจัยสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้แบบปรนัย 4 ตัวเลือกที่สอดคล้องกับมาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเนื้อหา จำนวน 32 ข้อ นำเสนอคณะผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-objective congruence: IOC) พบว่า มีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.50 – 1.00 นำแบบทดสอบไปทดสอบกับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 (เกรด 6) ประจำปีการศึกษา 2566 จำนวน 32 คน เพื่อวิเคราะห์ ค่าความยากง่าย (p) ค่าอำนาจจำแนก (r) โดยเลือกข้อที่มีค่าความยากระหว่าง 0.2 - 0.8 และค่าอำนาจจำแนก ค่าตั้งแต่ 0.2 ขึ้นไป โดยคัดเลือกเหลือ 20 ข้อ นำแบบทดสอบ ไปทดสอบกับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนานาชาติเชียงใหม่ ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน ทั้งหมด 35 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น โดยวิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน หรือ K.R.20 ซึ่งผลการประเมินความเชื่อมั่นของแบบทดสอบเท่ากับ 0.74

3 แบบสอบถามความคิดเห็น

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถาม เพื่อรวบรวมความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนรู้บทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ปัญหาฝุ่นควันในเชียงใหม่ สำหรับนักเรียนในระดับประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนานาชาติเชียงใหม่ จำนวน 36 ข้อ โดยแบ่งออกเป็น 2 ด้าน คือ ด้านองค์ประกอบ และด้านเนื้อหา โดยลักษณะเป็นคำถามปลายปิดกำหนดค่าคำตอบตามมาตรวัดของลิเคิร์ทมี 5 ระดับ นำแบบสอบถามเสนอต่อคณะผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยใช้ดัชนีความสอดคล้อง ผลการพิจารณาพบว่า แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนานาชาติเชียงใหม่ ภาคการเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 35 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่นตามหลักการสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.93

ระยะที่ 2 การใช้บทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ฝุ่นควันในภาคเหนือของประเทศไทย สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนนานาชาติเชียงใหม่ ในการปฏิบัติการจัดการเรียนรู้จริง และหาความคิดเห็น ผ่านการจัดการเรียนการสอน 4 คาบ ดังนี้

1. ในต้นของคาบที่ 1 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้ก่อนเรียน (Pre-Test) ที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1

2. ให้กลุ่มตัวอย่างเรียนบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ฝุ่นควันในภาคเหนือของประเทศไทย สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1

3. ในท้ายคาบที่ 4 ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบทดสอบวันผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังเรียน (Post-Test) หลังเรียน

4. ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถาม เพื่อรวบรวมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ฝุ่นควันในภาคเหนือของประเทศไทย สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่ได้จากการวิจัยระยะที่ 1

ผลการวิจัย

1. ค่าประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ของบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ฝุ่นควันในภาคเหนือของประเทศไทย สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เท่ากับ 80.21/84.17 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนด

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

3. ผลการศึกษากลมความคิดเห็นที่มีต่อบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ฝุ่นควันในภาคเหนือของประเทศไทย สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า โดยภาพรวมนักเรียนมีความคิดเห็นต่อบทเรียนในระดับมาก

อภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพ (E_1/E_2) ของบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ฝุ่นควันในภาคเหนือของประเทศไทย สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 เท่ากับ 80.21/84.17 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 ที่กำหนดไว้ แสดงว่าบทเรียนอีเลิร์นนิ่งที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพสามารถนำไปใช้จัดการเรียนการสอนสอดคล้องตามหลักการของ ศยามน อินสะอาด (2561) ที่กล่าวว่า ผลลัพธ์ที่ได้จากการทดสอบภาคสนามกับค่าใกล้เคียงเกณฑ์ที่ตั้งไว้ หากต่ำกว่าเกณฑ์ไม่เกินร้อยละ 2.5 ก็ให้ยอมรับว่าสื่อมีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ทั้งนี้ค่าประสิทธิภาพดังกล่าวถือว่าสูง เพราะผลการเรียนรู้ทั้งระหว่างเรียนและหลังเรียนอยู่ในเกณฑ์ดีหากเทียบกับประชากรนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 หรือเกรด 5 ในระบบการศึกษาของประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นขั้นสุดท้ายของระดับประถมศึกษาที่ในภาพรวมของโรงเรียนนานาชาติทั่วไปนักเรียนจะมีผลการเรียนรู้ที่แตกต่างกันมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก

1) การออกแบบบทเรียนเป็นไปตามหลักการ UbD ของโรงเรียนนานาชาติเชียงใหม่ ที่เน้นการออกแบบเพื่อผู้เรียนเป็นสำคัญ และการใช้มาตรฐานและตัวบ่งชี้ตามหลักสูตรแกนกลางของ US Common Core และ NGSS ทำให้บทเรียนสอดคล้องกับบทเรียนวิทยาศาสตร์หลักที่โรงเรียนใช้อยู่ ส่งผลให้นักเรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ด้านวิทยาศาสตร์ที่ได้เรียนรู้มาต่อยอดกับบทเรียนอีเลิร์นนิ่งที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยตลอดการพัฒนาบทเรียนผู้วิจัยได้รับคำแนะนำจากหัวหน้าฝ่ายหลักสูตรและการ

สอนตลอดจนครูประจำชั้นประมปีที่ 5 อย่างใกล้ชิดเพื่อให้สามารถพัฒนาบทเรียนที่มีคุณภาพและเหมาะสมกับผู้เรียน

2) การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่งตามแนวทาง ADDIE Model ทำให้ผู้วิจัยได้พัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่งอย่างเป็นระบบตั้งแต่การหาความต้องการของผู้เรียนและผู้สอน ตลอดจนการได้รับคำแนะนำจากคณะผู้เชี่ยวชาญ

3) การพัฒนาบทเรียนตามหลักการจัดการเรียนการสอน 9 ขั้น ของกาเย่ ที่มีความเหมาะสมกับบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง แม้จะไม่สามารถใช้ได้ครบทุกขั้น แต่ก็ช่วยทำให้การเรียบเรียงเนื้อหามีความเหมาะสมกับบทเรียนอีเลิร์นนิ่งมาก

4) การได้รับคำแนะนำจากทั้งผู้เชี่ยวชาญและนักเรียนในกลุ่มทดลองในช่วงการหาประสิทธิภาพช่วยให้ผู้วิจัยสามารถปรับปรุงและแก้ไขบทเรียนอีเลิร์นนิ่งให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นตลอด

5) ลักษณะพิเศษของบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง คือ การเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความยืดหยุ่น ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามความเร็วของตนเอง เพราะจากข้อมูลในระบบการจัดการเรียนรู้พบว่า นักเรียนแต่ละคนใช้เวลาในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไป บางคนใช้เวลาเพียง 10 นาที ก็สามารถสำเร็จหน่วยการเรียนรู้และทำแบบฝึกหัดท้ายบทได้ด้วยคะแนนที่ดี โดยนักเรียนกลุ่มนี้สามารถเข้าไปดูวิดีโอเสริมที่ผู้วิจัยได้จัดเตรียมไว้ในส่วนท้ายของบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง แต่ก็มีนักเรียนในกลุ่มตัวอย่างหลายคนที่ใช้เวลาทั้งคาบในการเรียนรู้ และยังต้องการความช่วยเหลือจากผู้สอน ซึ่งนักเรียนสามารถแจ้งได้ทั้งผ่านระบบสนทนาในระบบการจัดการเรียนรู้ หรือยกมือถามผู้สอนในชั้นเรียนได้ ซึ่งการเรียนรู้ตามความเร็วของตนเองนี้ เป็นประโยชน์อย่างมากทั้งกับตัวผู้เรียนและผู้สอน จากการสอบถามนักเรียนที่เรียนไว้ พบว่าพวกเขาไม่รู้สึกลำบากและสามารถเรียนรู้เพิ่มเติมจากสื่อการเรียนรู้ที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น ส่วนนักเรียนที่เรียนช้าก็รู้สึกกดดันหรือเกรงว่าจะทำให้เพื่อนร่วมชั้นเรียนเสียเวลา ทำให้กล้าถามและขอความช่วยเหลือมากขึ้น ในส่วนของผู้สอนเองก็สามารถที่จะให้ความสนใจนักเรียนที่เรียนช้าได้เพิ่มเติมตามความเหมาะสม ซึ่งลักษณะดังกล่าวตรงกับทฤษฎีการเรียนรู้พุทธิปัญญา ที่เชื่อว่าการเรียนรู้เกิดจากการที่ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งเร้าที่มาจากภายนอก เช่น ข้อมูล หรือสื่อที่กระตุ้นการเรียนรู้ โดยผู้เรียนสามารถจัดระบบการเรียนรู้ เพื่อรับข้อมูล เรียบเรียงและรวบรวมความรู้ในเวลาที่ต้องการได้ และทฤษฎีพัฒนาการตามช่วงวัยของ อีริก อีริกสัน ที่กล่าวว่า เด็กในช่วงวัยนี้จะพัฒนาความรู้สึกขยันหมั่นเพียรและความรู้สึกอยากรู้อยากเห็นและกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ หากผู้สอนให้โอกาสได้ทำงานที่มีความหลากหลายและท้าทาย แต่ก็ไม่ควรเป็นงานที่ยากจนเกินไป ควรมีการให้การเสริมแรงเมื่อเด็กทำงานเสร็จสมบูรณ์ โดยการเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลางนี้ สอดคล้องกับประโยชน์ของอีเลิร์นนิ่งตามแนวคิดของ จินตวิทย์ คล้ายสังข์ (2556) ที่กล่าวว่าผู้สอนสามารถกำหนดเนื้อหาการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเพิ่มกลยุทธ์การเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็น

ศูนย์กลาง ผู้เรียนสามารถเข้าสู่เนื้อหาในบทเรียนได้ทุกที่ทุกเวลา อีกทั้งมีโอกาสดูวิดีโอกับผู้สอนเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นได้ผ่านระบบการเรียนรู้ออนไลน์ สอดคล้องกับ ศันสนา วันชูเชิด (2554) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาชุดกิจกรรมมลพิษสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลเพชรวิทย์ ผลการวิจัยพบว่าชุดกิจกรรมมลพิษสิ่งแวดล้อมมีประสิทธิภาพ 82.00/88.55 เป็นไปตามเกณฑ์

2. ผลการศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ก่อนและหลังเรียนโดยบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ฝุ่นควันในภาคเหนือของประเทศไทย สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนรู้อยู่ด้วยบทเรียนอีเลิร์นนิ่งสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนรู้อยู่ด้วยบทเรียนอีเลิร์นนิ่งอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ 0.01 แสดงได้ว่าการเรียนรู้ด้วยบทเรียนอีเลิร์นนิ่งส่งผลต่อความรู้เรื่องฝุ่นควันในภาคเหนือของประเทศไทย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก

1) บทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ฝุ่นควันในภาคเหนือของประเทศไทย สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 มีประสิทธิภาพดีเหมาะสมกับช่วงวัยของนักเรียน สอดคล้องกับ จินตวิทย์ คล้ายสังข์ (2556) ที่ว่าบทเรียนอีเลิร์นนิ่งที่มีคุณภาพในการเรียนรู้ ผ่านรูปแบบการนำเสนอที่มีประสิทธิภาพ การออกแบบตามทฤษฎีการเรียนรู้และหลักการออกแบบที่ถูกต้องจะส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ต่อไป 2) ธรรมชาติของบทเรียนอีเลิร์นนิ่งที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามความเร็วของตนเองทำให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีจุดเด่นที่การประเมินตนเอง โดยทุกหน่วยการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยออกแบบจะมีแบบฝึกหัดท้ายบทให้ผู้เรียนทบทวนสิ่งที่ตนเพิ่งเรียนรู้ไป โดยตั้งค่าให้แสดงผลการทดสอบตลอดจนเฉลยคำถามที่ผู้เรียนตอบผิด ทำให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และส่งผลให้สามารถทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้หลังเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ ใจทิพย์ ณ สงขลา (2651) ที่กล่าวว่า การประเมินตนเอง คือ เครื่องมือที่ช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติ ทบทวนความรู้ด้วยตนเองผ่านการตอบสนองแบบอัตโนมัติ เป็นส่วนหนึ่งที่ช่วยให้ผู้เรียนสามารถประเมินความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ของตนเองได้

3) การที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตัวเองได้ ทำให้ครูผู้สอนสามารถรับรู้ได้ว่าใครต้องการความช่วยเหลือผ่านการระบบห้องสนทนา หรือในการวิจัยนี้ ผู้เรียนสามารถยกมือเพื่อขอความช่วยเหลือได้ ซึ่งการกระทำดังกล่าวไม่รบกวนกระบวนการเรียนรู้ของนักเรียนคนอื่น ๆ และผู้สอนสามารถที่จะอธิบายและให้ความเข้าใจเพิ่มเติมในเรื่องที่ไม่เข้าใจได้ ส่งผลเชิงบวกต่อนักเรียนเป็นรายบุคคลและนักเรียนทั้งชั้นเรียน สอดคล้องกับ วรณันท์ อิศรปริดา (2565) ที่กล่าวว่า โหมดการติดต่อสื่อสารในบทเรียนอีเลิร์นนิ่งเป็นเครื่องมือที่ผู้เรียนสามารถติดต่อกับผู้สอนได้ เช่น การประชุมทางคอมพิวเตอร์ อีเมล แชต เพื่อความสะดวกในการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จรีพรรณ ปิยพสุนทรา (2545) เรื่องการพัฒนาระบบบทเรียนโปรแกรมแบบสาขา เรื่อง “มลพิษทางน้ำ” สำหรับนักเรียนช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 กับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนชาติเฉลิม อำเภอเมือง

จังหวัดระนอง ซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้หลังเรียนมีสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญที่ 0.05 และ Nurul Farach และ Taufik Rahman และ Parsaoran Siahaan (2022) ได้ทำการวิจัยเรื่อง Development of Interactive e-Learning Media on Environmental Pollution using Prezi กับนักเรียนเกรด 7 ที่โรงเรียนแห่งหนึ่งในประเทศอินโดนีเซีย ผลการประเมินการเรียนรู้ของนักเรียน โดยใช้คะแนนก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยวิธี Normalized Gain อยู่ที่ 0.73 ซึ่งถือว่าอยู่ในระดับสูง

3. ผลการศึกษาตามความคิดเห็นที่มีต่อการเรียนรู้บทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง ฝุ่นควันในภาคเหนือของประเทศไทย สำหรับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ระดับความคิดเห็นโดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจาก ผู้วิจัยเมื่อได้แก้ไขปรับปรุงโครงสร้างและรูปแบบของบทเรียนอีเลิร์นนิ่งตามคำแนะนำของคณะผู้เชี่ยวชาญและนักเรียนกลุ่มตัวอย่างแล้ว แต่ละหน่วยการเรียนรู้มีสีสัน สะดุดตา น่าสนใจและน่าติดตาม สอดคล้อง ศึกษาน อินสะอาด (2561) ที่กล่าวว่า การออกแบบหน้าจอบทเรียนอีเลิร์นนิ่งนั้นสำคัญเพราะช่วยเสริมแรงจูงใจให้แก่ผู้เรียนและกระตุ้นให้เกิดความสนใจตลอดการเรียนรู้ในแต่ละเนื้อหาบทเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Martin Seligman (2005) ที่กล่าวว่า อารมณ์เชิงบวกสามารถนำไปสู่ประโยชน์มากมาย รวมถึงแรงจูงใจและประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้น ซึ่งมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการเรียนรู้ที่ประสบความสำเร็จ

จากการสังเกตของผู้วิจัยและการรับฟังข้อเสนอแนะหลังการใช้บทเรียนของนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง พบว่า นักเรียนรู้สึกสนุกสนานกับการเรียนรู้จากบทเรียนตลอดจนการรับชมคลิปวิดีโอที่ผู้วิจัยจัดเตรียมไว้ให้ แม้ต้องพบกับปัญหาบ้าง เช่น บางครั้งเมื่อคลิกลิงค์วิดีโอบน YouTube แล้วคลิปวิดีโอที่ขึ้นกลับอยู่ในโหมดเสียงภาษาสเปนทำให้นักเรียนที่ไม่ทราบถึงวิธีการปรับตัวแปรทางภาษาไม่เข้าใจเนื้อหาที่เป็นการบรรยายของวิดีโอดังกล่าว ซึ่งอาจจะเกิดจากการตั้งค่าพื้นฐานของเครื่อง Chrome book หรือการตีความของ YouTube เอง ปัญหาดังกล่าวอาจส่งผลให้นักเรียนบางส่วนมีความคิดเห็นว่าสื่อสารสนเทศไม่สอดคล้องกับเนื้อหา และผู้วิจัยได้ให้การช่วยเหลือแนะนำอย่างสม่ำเสมอทำให้การเรียนรู้บทเรียนเป็นไปได้อย่างต่อเนื่อง ส่วนเนื้อหาในบทเรียนอีเลิร์นนิ่งที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นช่วยกระตุ้นให้เห็นถึงความสำคัญของปัญหาภาวะฝุ่นควันในภาคเหนือของไทยตลอดจนอันตรายของปัญหาดังกล่าว บทเรียนมีความเหมาะสมและมีประโยชน์สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับ Esra Gun Sahin และ Harika Ozge Arslan (2022) ได้ทำการศึกษาเรื่อง The Effects of Animated Cartoon Series on 5th Grade Students' Environmental Literary Sub-dimensions: The Case of "SU ELÇİLERİ" กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ในประเทศตุรกี พบว่ากลุ่มทดลองที่ได้เรียนรู้ผ่านสื่อสารสนเทศมีพฤติกรรมในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทัศนคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1. ระบบจัดการการเรียนการสอนผ่านเครือข่ายที่โรงเรียนนานาชาติเชียงใหม่เลือกใช้ คือ Google Classroom และ Schoology Learn ทั้ง 2 โปรแกรมมีความจำกัดเรื่องรูปแบบการนำเสนอ โดยทำได้เพียงเป็นลักษณะการโพสต์และการนำลิงค์อื่น ๆ มาใส่ไว้ในโพสต์เหล่านั้น โรงเรียนควรจัดซื้อฟังก์ชันเพิ่มเติมให้กับระบบจัดการเรียนรู้หรือเพิ่มการอบรมบุคลากรให้สามารถใช้งานได้มากขึ้น
2. โปรแกรมอีเลิร์นนิ่งอื่น ๆ เนื่องด้วยพระราชบัญญัติการคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 ที่ออกมาทำให้โรงเรียนระมัดระวังเรื่องการใช้ข้อมูลส่วนบุคคลของนักเรียน บุคลากรทางการศึกษาไม่สามารถใช้โปรแกรมฟรีที่ไม่ได้รับการตรวจสอบและอนุมัติจากโรงเรียนมาใช้จัดการเรียนการสอนได้ หากในอนาคตโรงเรียนอาจพิจารณาสมัครสมาชิกโปรแกรมอื่น ๆ ที่สามารถสร้างประสบการณ์ตอบโต้ทันที (Interactive) เช่น Nearpod หรือ Kahoot! เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนอยากเรียนรู้มากขึ้น
3. ควรเพิ่มคำถามในกระดานโต้ตอบเพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นต่อหัวข้อต่าง ๆ เพื่อกระตุ้นการเรียนรู้และการสนทนากับเพื่อนร่วมชั้น
4. ควรดาวน์โหลดคลิปวิดีโอต่าง ๆ เก็บไว้ในฐานข้อมูล แทนที่การสร้างเป็นลิงค์ เพื่อป้องกันการผิดพลาดที่เกิดจากการตั้งค่าเครื่อง Chromebook ที่อาจไม่เหมือนกัน ตลอดจนสัญญาอินเทอร์เน็ตที่ช้าลงเนื่องจากการใช้งานพร้อมกันหลายเครื่อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรพัฒนาบทเรียนในการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาอื่น ๆ และบูรณาการกับรูปแบบการจัดการเรียนรู้ต่าง ๆ ตลอดจนการศึกษาถึงทัศนคติต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมของผู้เรียนเพิ่มเติม
2. ควรพัฒนาหน่วยการเรียนรู้ให้สามารถใช้กับผู้เรียนในวงกว้างขึ้น เช่น กับนักเรียนในระดับอื่น ๆ ตลอดจนผู้ปกครองที่มาจากต่างประเทศและยังไม่มีความรู้หรือความเข้าใจเรื่องฝุ่นควันในภาคเหนือของประเทศไทย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒. แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี
- จริพรณ ปิยพสุนทรา. (2545). การพัฒนาบทเรียนโปรแกรมแบบสาขาเรื่อง "มลพิษทางน้ำ" สำหรับนักเรียนช่วงชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

- จินตวีร์ คล้ายสังข์. (2556). **อีเลิร์นนิ่งคอร์สแวร์ แนวคิดสู่การปฏิบัติสำหรับการเรียนการสอนอีเลิร์นนิ่งในทุกระดับ**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ใจทิพย์ ณ สงขลา. (2561). **การออกแบบการเรียนรู้แนวคิดจิต**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัตน์ะ บัวสนธิ์. (2565). **การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วรานันท์ อิศรปริดา. (2565). **มัลติมีเดียเพื่อการเรียนรู้ : การออกแบบการพัฒนาและการประเมิน**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วิจารณ์ สิมานายา. (5 มิถุนายน 2563). **มลพิษจากหมอกควันในพื้นที่ภาคเหนือ: ปัญหาและแนวทาง**. เข้าถึงได้จาก กรมควบคุมมลพิษ: https://www.pcd.go.th/wp-content/uploads/2020/06/pcdnew-2020-06-05_07-33-31_040770.pdf (วันที่ค้นข้อมูล 17 กันยายน 2557)
- ศยามน อินสะอาด. (2561). **การออกแบบบทเรียน e-Learning เพื่อพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง**. กรุงเทพฯ: บริษัท ซีเอ็ดดูเคชั่น จำกัด (มหาชน).
- ศันสนา วันชูเชิด. (2554). **การพัฒนาชุดกิจกรรมมลพิษสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนเทศบาลเพชรวิทย์.ปริญญาานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการมัธยมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ**
- U.S. Environmental Protection Agency. (n.d.). **National Environmental Education Act**. Retrieved from U.S. Environmental Protection Agency: <https://www.epa.gov/education/national-environmental-education-act> (Accessed: 02 June 2024)
- Farach, N., Rahman, T., & Siahaan, P. (2022). **Development of Interactive e-Learning Media on Environmental Pollution**. Journal Pendidikan MIPA, 23(2), 554-568.
- Şahina, E. G., & Arslanb, H. Ö. (2022). **The Effects of Animated Cartoon Series on 5th Grade Students'**. Bartın University Journal of Faculty of Education, 11(2), 432-445.
- Seligman, M. E. (2005). **Authentic Happiness: Using the New Positive Psychology to Realize Your Potential for Lasting Fulfillment**. Simon Element, LD, UK

ภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารเทศบาลตำบลหนองบัวใต้
อำเภอเมือง จังหวัดตาก

Leadership based on the four divine states of mind of the executives
of Nong Bua Tai Subdistrict Municipality, Mueang District, Tak Province

นสรวัช ยุทธวงศ์³
Nontawat Yuttawong¹

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก 2) เพื่อศึกษาแนวทางภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก กลุ่มประชากร ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวน 30 คน ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากร สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้แบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1) ภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มาก 2) แนวทางภาวะผู้นำตามหลักพรหมวิหาร 4 ของผู้บริหารเทศบาลตำบลหนองบัวใต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก พบว่า 2.1) ด้านเมตตา ผู้บริหารองค์การควรมีความจริงใจ มีน้ำใจ เมตตา และมีความปรารถนาดีต่อทุกคนด้วยความเต็มใจ 2.2) ด้านกรุณา ผู้บริหารองค์การควรให้คำปรึกษา แนะนำ กระตุ้น ชักจูง ช่วยเหลือ และแบ่งปันให้กับทุกคนได้พัฒนาเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อยู่เสมอ 2.3) ด้านมุทิตา ผู้บริหารองค์การควรชื่นชม ยกย่อง ชมเชย และยินดีส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรพัฒนาตนเองให้เจริญก้าวหน้าในทุก ๆ ด้านตามความเหมาะสม และ 2.4) ด้านอุเบกขา ผู้บริหารองค์การควรบริหารงานด้วยใจเป็นกลาง มีความยุติธรรม ไม่ช่วยเหลือคนใดคนหนึ่งเป็นการส่วนตัว ประสานงานกับทุกคน รับฟังความคิดเห็น และข้อเสนอแนะของทุกคน ทุกฝ่ายโดยไม่มีอคติ

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, หลักพรหมวิหาร 4 , ผู้บริหารองค์การ

³ ดร. อาจารย์ประจำหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น จังหวัดตาก

Abstract

This research aimed to 1) study the leadership according to the four divine states of mind of the administrators of Nong Bua Tai Subdistrict Municipality, Mueang District, Tak Province, and 2) study the leadership approach according to the four divine states of mind of the administrators of Nong Bua Tai Subdistrict Municipality, Mueang District, Tak Province. The population consisted of 30 personnel working in Nong Bua Tai Subdistrict Municipality, Mueang District, Tak Province. A questionnaire was used to collect data from the population. The statistics used for data analysis included frequency, percentage, mean, and standard deviation. An interview form was used to collect data from 9 qualified persons who were selected through purposive selection and content analysis.

The research results found that 1) The leadership according to the principles of the four divine states of mind of the executives of Nong Bua Tai Subdistrict Municipality, Mueang District, Tak Province, overall and in each aspect, was at a high level. 2) The leadership guidelines according to the principles of the four divine states of mind of the executives of Nong Bua Tai Subdistrict Municipality, Mueang District, Tak Province, found that 2.1) In terms of loving-kindness, the executives of the organization should be sincere, kind, compassionate, and have goodwill toward everyone with willingness. 2.2) In terms of compassion, the executives of the organization should give advice, suggestions, encourage, persuade, help, and share with everyone to develop and learn new things all the time. 2.3) In terms of mudita, the executives of the organization should appreciate, praise, compliment, and be willing to encourage and support personnel to develop themselves to progress in every aspect as appropriate. And 2.4) In terms of equanimity, the executives of the organization should manage with impartiality, be fair, not help anyone personally, coordinate with everyone, listen to opinions and suggestions from everyone, all parties without bias.

Keywords: Leadership, Brahmavihara 4, Organizational Executives

บทนำ

ยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น ปี พ.ศ. 2560-2569 โดยกลุ่มงานยุทธศาสตร์และนโยบาย กองยุทธศาสตร์และแผนงาน ได้กำหนดให้มีประเด็นยุทธศาสตร์ต่าง ๆ ไว้ให้ปฏิบัติ ซึ่งเป็นการพัฒนากรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความพร้อมและความเชี่ยวชาญอย่างมืออาชีพ รองรับการแข่งขันยุคใหม่ของกรม ยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศไทย 20 ปี และยุทธศาสตร์ประเทศไทย 4.0 จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการปฏิรูป และพัฒนาบุคลากรของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นใหม่ เพื่อให้ได้มาซึ่งกำลังคนที่มีคุณภาพและปริมาณที่เพียงพอต่อความจำเป็นในการพัฒนา พร้อมทั้งการเสริมสร้างคุณภาพชีวิตและความสุขในการปฏิบัติราชการแก่บุคลากรในทุกระดับอย่างทั่วถึง และที่สำคัญคือการพัฒนาสมรรถนะสากลแก่บุคลากรของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อรองรับการเติบโตของท้องถิ่น และการแข่งขันของประเทศ เมื่อประเทศไทยเข้าสู่ยุค “Thailand 4.0” แนวโน้มที่กำลังจะเกิดขึ้นจากการที่การบริหารและการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่นและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นของประเทศไทย ต้องปรับตัวให้ทันกระแสโลกด้วยการเตรียมก้าวเข้าสู่ยุค Thailand 4.0 ที่ต้องแข่งขันกันด้วยความรู้ ความคิด สร้างสรรค์ และนวัตกรรม ขณะเดียวกันยังมีอีกหลายปรากฏการณ์ที่จะเกิดขึ้นพร้อม ๆ กับการเปลี่ยนผ่านสู่ยุค 4.0 อย่างไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะต้องมองการณ์ไกล คาดการณ์ถึงสิ่งที่ไม่คาดฝัน (Expect the Unexpected) ไว้ล่วงหน้า และเตรียมหาหนทางรับมือที่เหมาะสมกับกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (ยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2560-2569 : 67-69)

เพื่อให้เป็นไปตามยุทธศาสตร์และนโยบายดังกล่าว ผู้บริหารองค์การในท้องถิ่นจึงต้องพัฒนาภาวะผู้นำของตนเองและบุคลากรในหน่วยงาน ให้สามารถปฏิบัติงานในภาวะปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพ ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การจึงมีความสำคัญและจำเป็นมากที่ต้องพัฒนาในการที่บุคคลจะเป็นผู้นำเหนือผู้นำ (Super leadership) ได้นั้น จำเป็นที่บุคคลนั้นจะต้องมีทักษะการเอื้ออำนวยความสะดวก (Facilitation skills) เป็นหลักที่สำคัญในการเป็นผู้นำ ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่ไปสอดคล้องกับแนวคิดของ แมนซ์ และซิมส์ (Manz and Sims, 2001 : 23-30; อ้างถึงใน พิษญาภา ยืนยาว, 2561 : 2889-2891) ที่กล่าวว่า กระบวนการของภาวะผู้นำที่จะทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง ได้นั้นจะต้องประกอบไปด้วยหลัก 7 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านการทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง 2) ด้านการแสดงเป็นแบบอย่างให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง 3) ด้านการกระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง 4) ด้านการสร้างรูปแบบความคิดทางบวก 5) ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยให้รางวัลและตำหนิอย่างสร้างสรรค์ 6) ด้านการสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน และ 7) ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง ซึ่งพฤติกรรม

การเอื้ออำนวยความสะดวกเหล่านี้ หากผู้บริหารใช้พฤติกรรมภาวะผู้นำแบบผู้นำเหนือผู้นำดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม เชื่อว่าการบริหารภายในองค์กรจะบรรลุตามวัตถุประสงค์ได้เป็นอย่างดี

ซึ่งองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก มีวิสัยทัศน์ว่า คุณภาพชีวิตดี มีวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นเด่น เน้นกลุ่มอาชีพเข้มแข็ง และมีพันธกิจพัฒนา ได้แก่ 1) พัฒนาเมืองให้น่าอยู่ โดยการปรับปรุง พื้นฟู ระบบโครงสร้างพื้นฐาน แหล่งน้ำ ภายในชุมชน ตลอดจนการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ให้อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีและยั่งยืน 2) สร้างขีดความสามารถในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของประชาชน และบรรเทาปัญหาความยากจนในท้องถิ่นอย่างบูรณาการ 3) พัฒนาศักยภาพของคนและสังคมท้องถิ่นให้เข้มแข็งสามารถพึ่งพาตนเองได้ โดยยึดหลักคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ด้วยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมท้องถิ่น 4) ส่งเสริมและสนับสนุนระบบการศึกษา และการสาธารณสุข ตลอดจนการอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมประเพณีอันดีงามอันเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น 5) ปรับปรุงและพัฒนาระบบการบริหารจัดการขององค์กรให้มีประสิทธิภาพ สามารถตอบสนองต่อความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นได้อย่างเป็นระบบ จากวิสัยทัศน์และพันธกิจพัฒนาดังกล่าว จึงเห็นได้ว่าภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การมีความสำคัญและจำเป็นที่ต้องบริหารจัดการภารกิจต่าง ๆ ในองค์การให้ประสบผลสำเร็จบรรลุเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีคุณภาพ (องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก, 2567)

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นว่าภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การมีความสำคัญต่อความสำเร็จขององค์การมาก ที่ผู้นำสามารถนำไปประยุกต์ในการบริหารนำพาองค์การไปสู่เป้าหมายที่วางไว้จนประสบความสำเร็จได้ ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก เพื่อได้นำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาในการปฏิบัติงานภายในองค์การให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

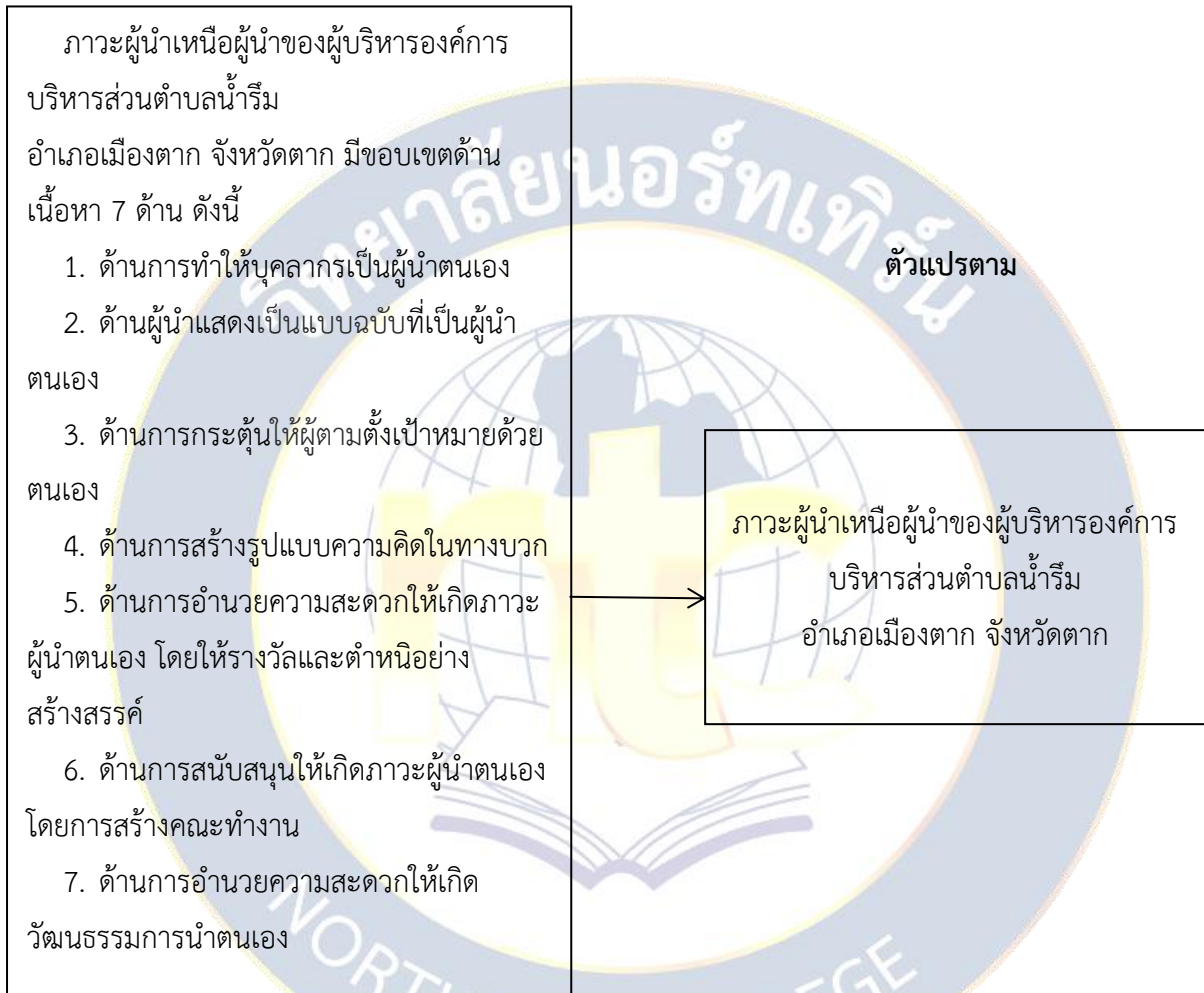
1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก
2. เพื่อศึกษาแนวทางภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก มีกรอบแนวคิดในการวิจัย แสดงดังภาพประกอบที่ 1 ดังนี้

ตัวแปรอิสระ

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้ใช้ระเบียบวิธีการวิจัยแบบผสมวิธี (Mixed Method Research) โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก กลุ่มประชากร ได้แก่ บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากกลุ่มประชากร จำนวน 28 คน สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. แนวทางภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ใช้แบบสัมภาษณ์เก็บข้อมูลจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 7 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก สรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.97$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยสูงสุดไปหาต่ำสุด พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการกระตุ้นให้ผู้ตามตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.19$) รองลงมาคือ ด้านการทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.14$) ด้านผู้นำแสดงเป็นแบบฉบับที่เป็นผู้นำตนเอง อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 4.10$) ด้านการสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.98$) ด้านการสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยการสร้างคณะทำงาน อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.89$) ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยให้รางวัลและตำหนิอย่างสร้างสรรค์ อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.78$) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมการนำตนเอง อยู่ในระดับ มาก ($\mu = 3.68$)

2. ผลการศึกษาแนวทางภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก พบว่า 2.1) ด้านการทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง ผู้บริหารควรกระตุ้นบุคลากรให้มีความคิดสร้างสรรค์ มีความมั่นใจในตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ 2.2) ด้านผู้นำแสดงเป็นแบบฉบับที่เป็นผู้นำตนเอง ผู้บริหารควรมีความจริงใจ มีน้ำใจ และรับฟังความคิดเห็นของทุกคน 2.3) ด้านการกระตุ้นให้ผู้ตามตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ผู้บริหารควรกระตุ้นบุคลากรให้มีเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจนและสอดคล้องกับเป้าหมายของหน่วยงาน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ 2.4) ด้านการสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก ผู้บริหารควรกระตุ้นบุคลากรให้มีแนวคิดทางบวก มีสติ สามารถควบคุม และแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ได้ 2.5) ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยให้รางวัลและตำหนิอย่างสร้างสรรค์ ผู้บริหารควรอำนวยความสะดวกในการทำงาน มีการตำหนิและช่วยเหลืออย่างสร้างสรรค์ และมีการให้รางวัลด้วยความเป็นธรรม 2.6) ด้านการ

สนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยการสร้างคณะทำงาน ผู้บริหารควรให้บุคลากรทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นทีมงานรับผิดชอบในการทำงานขององค์การ 2.7) ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมการนำตนเอง ผู้บริหารควรสร้างค่านิยมที่ดีในองค์การ โดยสร้างสายสัมพันธ์ให้เกิดขึ้น มีความจริงใจ ศรัทธา จนบุคลากรเกิดเป็นความรักผูกพัน และปฏิบัติจนเกิดเป็นวัฒนธรรมที่ดีในองค์การ

อภิปรายผลการวิจัย

ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก สามารถอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับ มาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารองค์การมีความจริงใจ มีน้ำใจ มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ รับฟังความคิดเห็นของทุกคน กระตุ้นบุคลากรให้มีความคิดสร้างสรรค์ มีเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจน ปรับเปลี่ยนเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ อย่างสร้างสรรค์ คอยช่วยเหลือแนะนำแก้ปัญหาทุกสถานการณ์ ให้รางวัลด้วยความเป็นธรรม ทำให้ผู้ร่วมงานทุกคนเกิดความเชื่อมั่น ศรัทธา และมีความคาดหวังนำไปสู่เป้าหมายความสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุกัญญา สุวรรณดี (2559 : 30) ที่กล่าวว่า ผู้นำเหนือผู้นำจะต้องเป็นผู้กระตุ้น ส่งเสริมสนับสนุน และให้กำลังใจแก่บุคลากร ทำให้บุคลากรสามารถเป็นผู้นำตนเอง เกิดแนวคิดเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ยังไปสอดคล้องกับแนวคิดของ พิชัย ลิ้มเฉลิม (2560 : 30) ที่กล่าวว่า สิ่งที่เด่นชัดของผู้นำหรือผู้บริหาร จะต้องเป็นผู้กระตุ้น คอยสนับสนุน แนะนำ ส่งเสริมและให้กำลังใจแก่บุคลากร ทำให้เกิดแนวคิดมีการตั้งเป้าหมายของตนเอง นำไปสู่การพัฒนาเป็นผู้นำตนเอง และสามารถปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จได้ด้วยตนเอง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤติยา มามีชัย (2562 : 45-52 และ 64) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี ผลงานวิจัยพบว่า ผู้นำเหนือผู้นำจะต้องมีพฤติกรรมที่เหมาะสม มีความยุติธรรมมีความซื่อสัตย์สร้างความสัมพันธ์ที่ดี มีความรักและศรัทธาในองค์การ เป็นแบบอย่างที่ดี คอยกระตุ้น ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรมีความคิดสร้างสรรค์ เปิดโอกาสให้ทุกคนเข้ามามีส่วนร่วม และสามารถตั้งเป้าหมายด้วยตนเองได้

2. ผลการศึกษาแนวทางภาวะผู้นำภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก สามารถอภิปรายผลการวิจัยแต่ละด้านได้ ดังนี้

2.1 ด้านการทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง ผู้บริหารควรกระตุ้นบุคลากรให้มีความคิดสร้างสรรค์ มีความมั่นใจในตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ สอดคล้องกับแนวคิดของ พิชัย ลิ้มเฉลิม (2560 : 31) ที่ได้ศึกษาหลักการของภาวะผู้นำเหนือผู้นำและกล่าวว่า ผู้นำในองค์การสามารถ

พัฒนาผู้ตามได้ โดยการกระตุ้นผู้ตามให้เรียนรู้ตนเองด้วยการสังเกตตนเอง ทำความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับสิ่งที่ตนเป็นจุดเด่นหรือจุดด้อยของตน เช่น การเก็บข้อมูลเกี่ยวกับพฤติกรรมที่จะนำไปสู่การเปลี่ยนแปลง ฝึกร่างกายให้เข้มแข็ง จิตใจเข้มแข็ง สามารถ ตั้งเป้าหมายในการปฏิบัติงานด้วยตนเอง จนทำให้สามารถกำหนดรางวัลหรือลงโทษตนเองได้ องค์ประกอบเหล่านี้จะเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้ผู้ตามมีความมั่นใจในตนเองมากขึ้น มีวินัยและสามารถกำกับตนเองได้ดีขึ้น

2.2 ด้านผู้นำแสดงเป็นแบบฉบับที่เป็นผู้นำตนเอง ผู้บริหารควรมีความจริงใจ มีน้ำใจ และรับฟังความคิดเห็นของทุกคน สอดคล้องกับแนวคิดของ สายใจ ชูฤทธิ์ (2561 : 49) ที่กล่าวว่า กระบวนการของภาวะผู้นำเหนือผู้นำ ควรมีพฤติกรรมของผู้บริหารที่เป็นแบบอย่างที่ดีมีการปฏิบัติ ส่งเสริมให้เป็นผู้มีวินัย เสียสละ ซื่อสัตย์สุจริต ให้เกียรติ ยอมรับในความคิดของบุคลากร มีคุณธรรม จริยธรรม และมีบุคลิกภาพที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ และอัธยาศัยดี

2.3 ด้านการกระตุ้นให้ผู้ตามตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ผู้บริหารควรกระตุ้นบุคลากรให้มีเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจนและสอดคล้องกับเป้าหมายของหน่วยงาน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของ กฤติยา มามีชัย (2562 : 20) ที่กล่าวว่า คุณลักษณะของภาวะผู้นำเหนือผู้นำ เป็นคุณลักษณะที่ทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเองและการที่ผู้นำ หรือผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรม การบริหารที่จะแนะนำส่งเสริมให้บุคลากร ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่แสดงออกให้เป็นไปในทิศทางที่ถูกต้อง เน้นการเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมของตนเองพยายามให้กำลังใจช่วยเสริมแรงของผู้ตามให้คิดริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ และรู้จักกำหนดเป้าหมายสามารถแก้ปัญหา ส่งเสริมให้บุคลากรภายในหน่วยงานนำข้อมูล ที่สังเกตได้นั้นไปปฏิบัติและปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมสำหรับตนเองได้

2.4 ด้านการสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก ผู้บริหารควรกระตุ้นบุคลากรให้มีแนวคิดทางบวก มีสติสามารถควบคุม และแก้ไขปัญหามาตามสถานการณ์ได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ คมกริช นันทะโรจพงศ์ (2562 : 20) ที่กล่าวว่า การสร้างผู้นำที่มีความสามารถนำผู้อื่นนั้น ควรเริ่มจากการมีภาวะผู้นำในการนำตนเองก่อน ภาวะผู้นำตนเอง คือ การที่ตัวของเราเองมีอิทธิพลต่อตัวเราเองในการที่จะนำพาและจูงใจตนเองไป ค้นหาสิ่งที่ตนต้องการเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย การนำตนเองของบุคคลประกอบด้วย 1) การเริ่มต้นด้วยตนเอง 2) การกำหนดทิศทางและการจูงใจด้วยตนเอง 3) การให้รางวัลผลความสำเร็จส่วนตน และ 4) การติดตามตรวจสอบหาสาเหตุของความล้มเหลว

2.5 ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยให้รางวัลและตำหนิอย่างสร้างสรรค์ ผู้บริหารควรอำนวยความสะดวกในการทำงาน มีการตำหนิและช่วยเหลืออย่างสร้างสรรค์ และมีการให้รางวัลด้วยความเป็นธรรม สอดคล้องกับงานวิจัยของ นลธวัช ยุทธวงศ์ (2563 : 89) ได้สรุปแนวทางไว้ว่า ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศที่ดีในการทำงาน มีการตำหนิอย่างสร้างสรรค์ และให้รางวัลด้วยความเป็นธรรม

2.6 ด้านการสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยการสร้างคณะทำงาน ผู้บริหารควรให้บุคลากรทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นทีมงานรับผิดชอบในการทำงานขององค์กร สอดคล้องกับแนวคิดของ แมนซ์ แอนด์ ซิมส์ (Manz & Sims, 2001 : pp. 23-30) ได้กล่าวว่า การสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน สนับสนุนส่งเสริมให้มีการพัฒนาตนเอง และทีมงาน สามารถสร้างคณะทำงานได้ ให้คำแนะนำและคำปรึกษา เปิดโอกาสให้บุคลากรได้แสดงความคิดเห็นมีการพัฒนางาน โดยใช้กระบวนการกลุ่ม สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ตลอดจนส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันในผู้ปฏิบัติงาน ที่สำคัญผู้นำจะต้องสร้างความสามัคคีตลอดจนแนวทางการแก้ไขปัญหา และการตัดสินใจภายในทีมงานได้เป็นอย่างดี

2.7 ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมการนำตนเอง ผู้บริหารควรสร้างค่านิยมที่ดีในองค์กร โดยสร้างสายสัมพันธ์ให้เกิดขึ้น มีความจริงใจ ศรัทธา จนบุคลากรเกิดเป็นความรักผูกพัน และปฏิบัติงานเกิดเป็นวัฒนธรรมที่ดีในองค์กร สอดคล้องกับแนวคิดของ ฟลาเวีย (Flavia, 2004 : p. 2) ได้สรุปภาวะผู้นำเหนือผู้นำมีองค์ประกอบ 7 ด้าน คือ 1) การทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง 2) การแสดงเป็นแบบฉบับให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง 3) กระตุ้นให้บุคลากรตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง 4) การสร้างรูปแบบความคิดทางบวก 5) การอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง 6) การสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเองโดยการสร้างทีมงาน และ 7) การอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมของผู้นำตนเอง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ด้านการทำให้บุคลากรเป็นผู้นำตนเอง ผู้บริหารควรกระตุ้นบุคลากรให้มีความคิดสร้างสรรค์ มีความมั่นใจในตนเอง และมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่

1.2 ด้านผู้นำแสดงเป็นแบบฉบับที่เป็นผู้นำตนเอง ผู้บริหารควรมีความจริงใจ มีน้ำใจ และรับฟังความคิดเห็นของทุกคน

1.3 ด้านการกระตุ้นให้ผู้ตามตั้งเป้าหมายด้วยตนเอง ผู้บริหารควรกระตุ้นบุคลากรให้มีเป้าหมายในการทำงานที่ชัดเจนและสอดคล้องกับเป้าหมายของหน่วยงาน เพื่อนำไปสู่ความสำเร็จ

1.4 ด้านการสร้างรูปแบบความคิดในทางบวก ผู้บริหารควรกระตุ้นบุคลากรให้มีแนวคิดทางบวก มีสติสามารถควบคุม และแก้ไขปัญหาตามสถานการณ์ได้

1.5 ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยให้รางวัลและตำหนิอย่างสร้างสรรค์ ผู้บริหารควรอำนวยความสะดวกในการทำงาน มีการตำหนิและช่วยเหลืออย่างสร้างสรรค์ และมีการให้รางวัลด้วยความเป็นธรรม

1.6 ด้านการสนับสนุนให้เกิดภาวะผู้นำตนเอง โดยการสร้างคณะทำงาน ผู้บริหารควรให้บุคลากรทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมเป็นทีมงานรับผิดชอบในการทำงานขององค์การ

1.7 ด้านการอำนวยความสะดวกให้เกิดวัฒนธรรมการนำตนเอง ผู้บริหารควรสร้างค่านิยมที่ดีในองค์การ โดยสร้างสายสัมพันธ์ให้เกิดขึ้น มีความจริงใจ ศรัทธา จนบุคลากรเกิดเป็นความรักผูกพัน และปฏิบัติจนเกิดเป็นวัฒนธรรมที่ดีในองค์การ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรนำผลการวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำในท้องถิ่นอื่น ๆ

2.2 ควรมีการวิจัยเรื่องภาวะผู้นำในด้านอื่น ๆ เช่น ด้านการพัฒนาบุคลากรภายในองค์การ ด้านการสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร และด้านการบริหารความขัดแย้งภายในองค์การ

2.3 ควรวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำเหนือผู้นำขององค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้บริหาร

2.4 ควรวิจัยเชิงคุณภาพภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารในองค์การบริหารส่วนตำบลอื่น ๆ เพื่อนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาประสิทธิภาพของผู้บริหาร

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงมหาดไทย. (2560). ยุทธศาสตร์กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น พ.ศ. 2560-2569.

กรุงเทพฯ : กลุ่มงานยุทธศาสตร์และนโยบาย กองยุทธศาสตร์และแผนงาน. สืบค้นจาก <https://www.dla.go.th/visit/statelitics.pdf> (23 ตุลาคม 2567).

กฤติยา มามีชัย. (2562). การศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

ข้อมูล. (2567). องค์การบริหารส่วนตำบลน้ำร้อน อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก. [ออนไลน์]. จาก : <https://www.namrum.go.th/contact>. สืบค้น เมื่อวันที่ 19 กรกฎาคม 2567.

คมกริช นันทะโรจพงศ์. (2562). การให้ความหมายที่มาของความหมาย และกระบวนการเสริมสร้างภาวะผู้นำในตนเองของวัยรุ่นกลุ่มเจนเอเรชั่นซี การวิจัยเพื่อสร้างทฤษฎีฐานราก. วารสารครุศาสตร์ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 46(3), 4-15.

นลธวัช ยุทธวงศ์. (2563). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดอาชีวศึกษาจังหวัดกำแพงเพชร. ตาก : วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น.

- บุญชุม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 10). ฉบับปรับปรุงใหม่ กรุงเทพฯ : บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- พิชญานา ยืนยาว. (2561). ผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารการศึกษา. วารสารมหาวิทยาลัยศิลปากร ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ, ปีที่ 11 ฉบับที่ 1 เดือน มกราคม- เมษายน 2561. หน้า 2889-2891. Veridian E-Journal, Silpakorn University.
- พิชัย ลิ้มเจริญ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างผู้นำเหนือผู้นำกับพฤติกรรมกรรมการบริหารของผู้บริหาร สถานศึกษาตามความคิดของครูโรงเรียนในสหวิทยาเขตราชนครินทร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สายใจ ชูฤทธิ์. (2561). การศึกษาภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากระบี่. วิทยานิพนธ์ ค.ม. สุราษฎร์ธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). ยุทธศาสตร์ชาติระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการ ยุทธศาสตร์ชาติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2560). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง พ.ศ. 2560-2564. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สุกัญญา สุวรรณดี. (2559). ภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจะเข้เขต 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- Flavia, L.E. (2004). *Super leadership : The Impacts and Implications for Public Education*. Retrieved from <http://scholarworks.umass.edu./dissertations/AAI3118294>.
- Manz, C., & Sims, H.P. (2001). *The new super leadership: Leading others to lead themselves*. Sanfrancisco: Berrett-Koehler

การพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

โดยใช้เกมการศึกษา โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก

Developing Thai reading and spelling skills of 2nd grade students using educational games, Taksin Rachanusorn School, Mueang District, Tak Province

ธาริตา แสงท้าว¹, นลรวช ยุทธวงศ์², จารุวรรณ แก่นทรัพย์³,
จินตามณี เลิศมนกุล⁴, พรรณนิภา ทองหล่อ⁵, อุไรวรรณ บัวเจริญ⁶
Tharita Saengthao¹, Nontawat Yuttawong², Jaruwan Kaensap³,
Jindamanee Lertmanokul⁴, Pannipa Thonglor⁵, Urawan Buancharoen⁶

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและเปรียบเทียบทักษะการอ่านสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ก่อนและหลังการใช้เกมการศึกษา โดยกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 72 คน และกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/3 ของโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 16 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่พัฒนาขึ้นมาเองดังนี้ 1) แผนการจัดประสบการณ์ จำนวน 5 แผน ซึ่งเป็นเกมการศึกษา จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ 1.1) เรื่อง คำศัพท์หมวดร่างกาย 1.2) เรื่อง คำศัพท์หมวดผลไม้ 1.3) เรื่อง คำศัพท์หมวดผัก 1.4) เรื่อง คำศัพท์หมวดครอบครัว 1.5) เรื่อง คำศัพท์หมวดสัตว์ 2) แบบสังเกตพฤติกรรมการอ่านสะกดคำภาษาไทย ก่อน-หลัง การจัดกิจกรรมเกมการศึกษา

ผลการวิจัย พบว่า การจัดกิจกรรมเกมการศึกษา รายสัปดาห์ ตลอด 5 สัปดาห์ ก่อนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา นักเรียนได้คะแนนระดับคุณภาพพอใช้และหลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา นักเรียนได้คะแนนคุณภาพระดับดีมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา ส่งผลให้นักเรียนอ่านสะกดคำภาษาไทยได้คะแนนระดับคุณภาพที่ดีมากยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : การพัฒนา, การอ่านสะกดคำ, เกมการศึกษา

¹ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น
Email tharita58955@gmail.com โทร. 065-0467226

² อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁵ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁶ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Abstract

This independent research aims to study the condition and compare the spelling reading skills of 2nd grade students before and after using educational games. The population group used in the research, namely students in grade 2, booked Taksin Rachanusorn School, Mueang District, Tak Province, in the 1st semester of the academic year 2024, and the sample group used in the research was students in grade 2/3 of Taksiya Rachanusorn School, Mueang District, Tak Province, in the 1st semester of the academic year 2024, 16 people. Obtained by a specific selection of tools used in this research. The researchers have determined the tools used in their own research as follows: 1 experience plan, 5 plans, which are 5 educational games, namely 1.1 body vocabulary 1.2, fruit vocabulary, 1.3 vegetable vocabulary, 1.4 family vocabulary, 1.5 animal vocabulary, 2, observing the behaviour of reading and spelling Thai words, before and after, organising educational game activities.

The research found that organising weekly educational game activities for 5 weeks before organising educational game activities, students scored a moderate quality score and after educational games, students received very good quality scores, which shows that organising educational game activities resulted in students reading and spelling in Thai with high quality scores.

Keywords : Development, Spelling, Educational games.

บทนำ

ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีความสำคัญเป็นภาษาประจำชาติไทยและเป็นเครื่องมือที่จำเป็นต่อการสื่อสาร เป็นสิ่งที่ดำรงที่คนในชาติไทยต้องหวงแหนและรักษามรดกทางวัฒนธรรมนี้เอาไว้ เพื่อให้คนรุ่นหลังได้ใช้ในการสื่อสารด้วยภาษาประจำชาติของตนเองและมีความภาคภูมิใจในภาษาของชาติไทยที่มีการอนุรักษ์และสืบทอดกันมายาวนาน การที่เราจะรักษามรดกทางวัฒนธรรมของชาตินั้น จำเป็นที่จะต้องให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาทำความเข้าใจและสามารถใช้ภาษาได้ถูกต้องตามอักขรวิธี รวมทั้งต้องสร้างเจตคติที่ดีต่อภาษาไทย แนวทางหนึ่งที่จะธำรงรักษามรดกทางวัฒนธรรมทางภาษาของชาติไว้ได้ คือ การจัดรายวิชาภาษาไทยให้นักเรียนทุกระดับชั้นจะต้องได้ศึกษา โดยเฉพาะนักเรียนเรียนระดับชั้นประถมศึกษาซึ่งเป็นระดับชั้นที่มีการพัฒนาการทางด้านภาษาได้อย่างรวดเร็วและเพื่อเป็นพื้นฐานในการใช้ภาษาในระดับสูงต่อไป (ขวัญภา บุญนิธิ, 2564 : 1)

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช, 2551 ระบุความสำคัญของการจัดหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยมุ่งเน้นทักษะทั้ง 4 ได้แก่ ทักษะการฟัง ทักษะการพูด ทักษะการอ่านและทักษะการเขียน และรวมถึงการสอนภาษาไทยเพื่อการสื่อสารกับผู้อื่นอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2544 : 3; อ้างถึงใน ฉันทยานต์ เกียรติขวัญ, 2563 : 1) ที่กล่าวว่าวิชาภาษาไทยจัดอยู่ในกลุ่มทักษะที่เป็นเครื่องมือการเรียนรู้ รวมทั้งใช้ภาษาและเรื่องราวการอ่านเป็นวิธีการที่มีความสำคัญในการแสวงหาความรู้ ซึ่งจะนำความก้าวหน้ามาสู่ชีวิตการอ่านจะพัฒนาสติปัญญาของผู้อ่านให้สูงขึ้น ทำให้ผู้อ่านฉลาดรอบรู้ ก้าวทันโลก ทันเหตุการณ์ ซึ่งสอดคล้องกับ สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2545 : 1; อ้างถึงใน ฉันทยานต์ เกียรติขวัญ, 2563 : 1-2) นักเรียนจำเป็นต้องพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำให้ถูกต้อง เพื่อจะได้นำไปใช้ในการเรียนรู้กับวิชาต่าง ๆ (วิสารรัตน์ ทองเพียร, 2563 : 1)

จะเห็นได้ว่า ภาษาไทยเป็นภาษาที่มีความสำคัญเป็นภาษาประจำชาติไทยและเป็นเครื่องมือที่จำเป็นต่อการสื่อสาร ผู้ที่ใช้ภาษาไทยได้ดีจะทำให้เกิดประสิทธิภาพในการสื่อสาร ทำให้ผู้ส่งสารและผู้รับสารสื่อความหมายได้ถูกต้องตรงกัน ซึ่งทักษะการอ่านสะกดคำเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญในการเรียนรู้ที่สำคัญของนักเรียนในการเริ่มต้นการฝึกอ่าน ครูผู้สอนจึงให้ความสำคัญและพร้อมที่จะแก้ไขข้อบกพร่องในการอ่านสะกดคำของนักเรียนตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อให้ นักเรียนสามารถใช้ทักษะการอ่านได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นพื้นฐานในการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้อื่นด้วย ซึ่งผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบสอนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก พบว่า นักเรียนอ่านไม่ออก สะกดไม่ได้ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกมการศึกษาในการพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกมการศึกษา โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกมการศึกษา โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก

สมมติฐานในการวิจัย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สามารถอ่านสะกดคำภาษาไทยได้ดีขึ้น หลังจากได้ร่ว
กิจกรรมเกมการศึกษา

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกมการศึกษา โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุงพุทธศักราช 2560)

1. การอ่านและการอ่านหลักการอ่านภาษาไทย

การอ่านออกเสียงคำ ประโยค การอ่านบทร้อยแก้ว คำประพันธ์ชนิดต่างๆ การอ่านในใจเพื่อสร้างความเข้าใจ และการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ความรู้จากสิ่งที่อ่าน เพื่อนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

ธรรมชาติและกฎเกณฑ์ของภาษาไทย การใช้ภาษาให้ถูกต้องเหมาะสมกับโอกาสและบุคคล การแต่งบทประพันธ์ประเภทต่างๆและอิทธิพลของภาษาต่างประเทศในภาษาไทย สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 45; อ้างถึงใน ขวัญภา บุญนิธิ, 2564 : 9) ได้กำหนด สาระที่ 1 การอ่าน และสาระที่ 4 หลักการใช้ภาษาไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ตามมาตรฐาน ท 1.1 ใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดเพื่อนำไปใช้ตัดสินใจ แก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน

แนวคิดเกี่ยวกับทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทย

1. ความหมายของการอ่านสะกดคำภาษาไทย

การอ่านสะกดคำเป็นเครื่องมือสำคัญในการเรียนรู้ของผู้เรียน และคุณภาพการอ่านสะกดคำของผู้เรียนอย่างส่งผลกระทบต่อคุณภาพของการจบการศึกษา นักวิชาการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการอ่านสะกดคำไว้ ดังนี้

ชัชชญา เครื่องกลาง (2554 : ออนไลน์) ได้ให้ความหมายของการอ่านสะกดคำ ไว้ในทำนองเดียวกันว่า การอ่านสะกดคำ หมายถึง การอ่านโดยนำเสียงพยัญชนะต้น สระ วรรณยุกต์ และตัวสะกดมาประสมเป็นคำอ่าน การอ่านต้องสะกดด้วยเสียงจะทำให้เด็กอ่านได้ถูกต้อง และสามารถนำไปสู่การอ่านในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

ณัฐพงศ์ เชื้อเพชร (2560 : 28) ได้ให้ความหมายของการอ่านสะกดคำ ไว้ในทำนองเดียวกันว่า การอ่านสะกดคำ หมายถึง การอ่านโดยนำเสียงพยัญชนะต้น สระ วรรณยุกต์ และตัวสะกดมาประสมเป็นคำอ่าน การอ่านต้องสะกดด้วยเสียงจะทำให้เด็กอ่านได้ถูกต้อง และสามารถนำไปสู่การอ่านในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

หน่วยศึกษานิเทศก์ (ม.ป.ป : 22-25; อ้างถึงใน พิมลพร พงษ์ประเสริฐ, 2563 : 34) ได้ให้ความหมายของการอ่านสะกดคำ ไว้ในทำนองเดียวกันว่า การอ่านสะกดคำ หมายถึง การอ่าน

โดยนำเสียงพยัญชนะต้น สระ วรรณยุกต์ และตัวสะกดมาประสมเป็นคำอ่าน การอ่านต้องสะกดด้วยเสียงจะทำให้เด็กอ่านได้ถูกต้อง และสามารถนำไปสู่การอ่านในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า การอ่านสะกดคำ หมายถึง การอ่านสะกดคำจะต้องให้นักเรียนสังเกตรูปแบบคำพร้อมๆกับการอ่าน และสอนอ่านสะกดคำ จะนำคำที่มีความหมายมาสอน เมื่อสะกดคำจนได้แล้วต่อไปจะต้องใช้วิธีการสะกดคำ จะนำคำที่มีความหมายมาสอน เมื่อสะกดคำจนจำได้แล้วต่อไปต้องใช้วิธีการสะกดคำ เพราะการสะกดคำจะเป็นเครื่องมือการอ่านคำใหม่ จึงให้อ่านเป็นคำโดยไม่สะกดคำ มิฉะนั้นนักเรียนจะอ่านจับใจความไม่ได้แล้วอ่านได้ช้า การอ่านสะกดคำเป็นการอ่านโดยนำเอาพยัญชนะต้น สระ วรรณยุกต์และตัวสะกด มาประสมเป็นคำอ่านได้ถูกต้องตามหลักภาษา เพื่อให้ผู้เรียนสามารถออกเสียงได้ถูกต้อง และสามารถนำไปสู่การอ่านในระดับที่สูงขึ้นต่อไป

2. ความสำคัญของการอ่านสะกดคำภาษาไทย

การสะกดคำ เป็นพื้นฐานของการอ่านที่มีความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องฝึกฝนให้ผู้เรียนอ่านให้ถูกต้องตามอักขรวิธี ซึ่งจะต้องเริ่มฝึกทักษะตั้งแต่เริ่มเรียนเพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนกลุ่มสาระภาษาไทยและกลุ่มสาระอื่น ๆ ช่วยให้อ่านได้อย่างถูกต้อง นำไปใช้ในการศึกษาเล่าเรียนและในชีวิตประจำวัน มีนักวิชาการหลายท่าน ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านสะกดคำ ไว้ดังนี้ กรมวิชาการ (2554 : 133-134; อ้างใน พิมพ์พร พงษ์ประเสริฐ, 2563 : 30) กล่าวว่า การอ่านสะกดคำเป็นกระบวนการขั้นพื้นฐานของการนำเสียงพยัญชนะต้น สระ วรรณยุกต์และตัวสะกด มาประสมกันทำให้ออกเสียงคำต่าง ๆ ที่มีความหมาย หากครูไม่ได้สอนการสะกดคำแก่นักเรียนในระยะเริ่มเรียนการอ่าน นักเรียนจะขาดหลักเกณฑ์การประสมคำ ทำให้เมื่ออ่านหนังสือมากขึ้นจะเกิดความสับสนอ่านหนังสือไม่ออก เขียนหนังสือผิด ซึ่งเป็นปัญหาอย่างมากของนักเรียนไทยในปัจจุบัน ผลจากการอ่านไม่ออกเขียนไม่ได้ ย่อมส่งผลกระทบต่อการเรียนวิชาอื่นๆด้วย

ปิยรัตน์ กลอนดอน (2559 : 7; อ้างถึงใน วิสารัตน์ ทองเพียร, 2563 : 7) ได้กล่าวว่าการอ่าน คือ การสร้างความหมายจากภาพ สัญลักษณ์ โดยอาศัยความรู้ ประสบการณ์เดิมของผู้อ่าน และสิ่งชี้แนะในการคาดคะเนและตรวจสอบความหมายที่อ่าน

อัจฉรา นาคทรัพย์ (2559 : 28; อ้างถึงใน วิสารัตน์ ทองเพียร, 2563 : 7) ได้กล่าวถึงความหมายของการอ่านไว้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางสมองที่มีการแปลความหมายของตัวอักษร หรือ สัญลักษณ์ที่มองเห็นโดยผ่านกระบวนการคิด เกิดความเข้าใจและถ่ายทอดออกมาเป็นถ้อยคำที่มีความหมาย สื่อได้ตรงกันระหว่างผู้อ่านและผู้เขียน

ทรงนาถ จันทร์กลัป (2560 : 45) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการอ่านสะกดคำว่าการอ่านสะกดคำเป็นเรื่องที่จำเป็นมากถือว่าเป็นพื้นฐานของการอ่านที่สำคัญซึ่งทำให้นักเรียนมีทักษะการอ่านที่ดี และมีประสิทธิภาพ

ณัฐพงศ์ เชื้อเพชร (2560: 28) ได้กล่าวถึงการอ่านสะกดคำมีความสำคัญที่จะทำให้ นักเรียนเกิดทักษะในการอ่าน ซึ่งการอ่านทำให้เกิดความเข้าใจในสาระสำคัญที่ผู้เขียนต้องการสื่อสาร กับผู้อ่านเกิดความคิดและสามารถเข้าใจเนื้อเรื่องที่อ่าน สามารถพัฒนาไปสู่การอ่านในระดับที่สูงขึ้น ไป เกิดประโยชน์ในการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองต่อไป

จากความสำคัญข้างต้น สรุปได้ว่า การอ่านสะกดคำมีความสำคัญต่อการเรียนรู้และ เป็นเรื่องจำเป็นมากสำหรับผู้เริ่มเรียน เพราะการอ่านสะกดคำที่ถูกต้องจะช่วยให้ผู้เรียนอ่านหนังสือได้ ถูกต้อง สื่อความหมายได้ชัดเจน ผู้เรียนรู้จักคำต่างๆ ที่จำเป็นในชีวิตประจำวัน และช่วยให้ผู้เรียนใช้คำ ต่างๆ ได้ถูกต้อง ซึ่งการอ่านสะกดคำเป็นเรื่องที่จำเป็นมากถือว่าเป็นพื้นฐานของการอ่านที่สำคัญซึ่งทำ ให้นักเรียนมีทักษะการอ่านที่ดี และมีประสิทธิภาพ

3. การสอนอ่านสะกดคำภาษาไทย

การสะกดคำให้อ่านหนังสือออก เป็นเครื่องมือสำคัญของการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง การสอนอ่านสะกดคำให้ได้ตามวัตถุประสงค์นั้น มีนักการศึกษากล่าวไว้ ดังนี้ อุษณีย์ อนุรุทธวงศ์ (2551 : 47-49; อ้างถึงใน เบญจพร พลไกร, 2565 : 27) ได้กล่าวถึงเด็กจำนวน มากในปัจจุบันมีปัญหาการอ่านมากขึ้น เพราะเด็กมีสื่อสำเร็จรูปมากมายหลายรูปแบบทั้งคอมพิวเตอร์ และที่สำคัญคือโทรทัศน์สาเหตุของการเสียนิสัย เรื่องการอ่านของเด็ก ๆ ดังนี้

1. ขาดการกระตุ้นให้รักการอ่านตั้งแต่ยังเยาว์
2. ถูกเร่งรัดให้จดจำในสิ่งที่ผิด เช่น ให้อ่าน ก ข ค ผสม สระอะ อา ฯลฯ เป็นต้น
3. อ่านในสิ่งที่ไม่มีความหมาย หรือเป็นสิ่งที่เขาไม่ชอบ
4. สอนให้อ่านแบบขาดเทคนิค ไม่สนใจ หรือชอบลงโทษเด็ก
5. ถูกบังคับให้อ่านโดยขาดความพร้อม
6. เด็กใช้เวลาไปกับสิ่งอื่นๆ เช่น โทรทัศน์ วีดีโอ ฯลฯ มากเกินไป

ประเทิน มหาจันทร์ (2556 : 169; อ้างถึงใน ขวัญภา บุญนิธิ, 2564 : 15) กล่าวถึงการ เรียนรู้การอ่านสะกดคำและคำศัพท์ว่า ควรต้องทราบความหมายของคำเสียก่อน ความหมายของคำ แบ่งไว้ 3 อย่าง คือ

1. ความหมายที่แทนรูปเป็นความหมายของสิ่งที่เป็นรูปธรรม เช่น วัตถุสิ่งของ คน สัตว์ ฯลฯ ซึ่งมีตัวตนและเห็นได้
2. ความหมายที่แทนนามธรรม เป็นความหมายที่แทนนามธรรม ความรู้สึก ความคิด ซึ่งไม่เกี่ยวกับรูปธรรม
3. ความหมายของคำที่มีบริบทหรือตำแหน่งเป็นตัวบังคับคำประเภื่อนี้อยู่คำเดียว โดด ๆ จะบอกความหมายไม่ได้จนกว่าจะนำเข้าประโยคจึงจะทราบความที่แท้จริง

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า การสอนสะกตคำภาษาไทยเป็นพื้นฐานที่สำคัญมาก ขาดการกระตุ้นจากครูผู้สอน และผู้เรียนใช้เวลาไปกับสิ่งอื่นมากเกินไป ทำให้นักเรียนที่อ่านสะกตคำไม่ได้และอ่านออกเสียงไม่ถูกต้องมีเป็นจำนวนมากจนน่าเป็นห่วง เพราะการอ่านสะกตคำมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ในวิชาอื่นๆ

4. หลักการสอนอ่านสะกตคำ

การอ่านสะกตคำเป็นกระบวนการฝึกภาษา ที่เป็นพื้นฐานของการใช้ภาษาที่ดีมีประสิทธิภาพในขั้นสูงต่อไปหากครูไม่สอนอ่านสะกตคำ ในระยะเริ่มแรกนักเรียนจะทำขาดหลักเกณฑ์การประสมคำ ทำให้เมื่ออ่านหนังสือมากขึ้นจะเกิดความสับสน ซึ่งหลักการอ่านสะกตคำมีนักการศึกษาได้ให้ความหมายและหลักการ ดังนี้

วรรณิ โสมประยูร (2553 : 138-139; อ้างถึงใน พิมพ์พร พงษ์ประเสริฐ, 2564 : 32) วิธีการสอนอ่านมีหลายวิธี แต่ละวิธีมีข้อดีและข้อบกพร่องแตกต่างกัน ครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในแต่ละวิธีเพื่อเลือกวิธีการอ่านให้เหมาะสมกับเนื้อหาและทักษะที่ต้องการพัฒนาในตัวผู้เรียน นอกจากนี้ครูจะต้องเข้าใจวิธีบูรณาการเข้าด้วยกันตัวอย่างวิธีการสอนอ่านแบบต่าง ๆ

กรมวิชาการ (2554 : 133-134; อ้างถึงใน ขวัญญา บุญนิธิ, 2563 : 25) ให้ความหมายของการอ่านสะกตคำ หมายถึง การอ่านโดยนำเสียงพยัญชนะต้น สระ วรรณยุกต์ และตัวสะกดมาประสมเป็นคำอ่าน การอ่านสะกตคำจะต้องให้นักเรียนสังเกตรูปแบบคำพร้อมกับการอ่าน และสอนอ่านสะกตคำพร้อมกับการเขียน ครูจะต้องให้อ่านสะกตคำแล้วเขียนคำพร้อมกันกับการสอนสะกตคำจะนำคำที่มีความหมายมาสอน

กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

ปทุมธานี เขต 1 (2556 : 4-6; อ้างถึงใน พิมพ์พร พงษ์ประเสริฐ, 2563 : 36) การสะกตคำ มีวิธีการสะกตคำหลายวิธี ถ้าสะกตคำเพื่ออ่านจะสะกตคำตามเสียง ถ้าสะกตคำเพื่อเขียนจะสะกตคำตามรูป

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า การสอนสะกตคำภาษาไทยเป็นพื้นฐานที่สำคัญมาก ขาดการกระตุ้นจากครูผู้สอน และผู้เรียนใช้เวลาไปกับสิ่งอื่นมากเกินไป ทำให้นักเรียนที่อ่านสะกตคำไม่ได้และอ่านออกเสียงไม่ถูกต้องมีเป็นจำนวนมากจนน่าเป็นห่วง เพราะการอ่านสะกตคำมีความสำคัญต่อการเรียนรู้ในวิชาอื่นๆ

แนวคิดเกี่ยวกับเกมการศึกษา

1. ความหมายของเกมการศึกษา

แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับกิจกรรมเกมการศึกษาจับคู่ประสมคำกับภาพมีรายละเอียดดังนี้

วิมลรัตน์ คงภิรมย์ชื่น (2540 : 21; อ้างถึง พิษญา วิชาวสิทธิ์, 2564 : 15) ได้ให้ความหมายของเกมประกอบการสอนไว้ว่า เกมหมายถึง กิจกรรมการเล่นที่ให้ความสนุกสนาน

เฟลิตเฟลิน ช่วยฝึกทักษะให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอดในสิ่งที่เรียน อาจมีการแข่งขันหรือไม่ก็ได้ แต่จะต้องมีกติกาการเล่นกำหนดไว้ และจะต้องมีการประเมินผลความสำเร็จของผู้เล่นด้วยประเภท และลักษณะของเกมประกอบการสอน

กรมวิชาการกระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 66; อ้างถึงใน วิสารัตน์ ทองเพียร, 2563 : 15) ได้ให้ความหมายเกมการศึกษาเป็นการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา มีกฎเกณฑ์ กติกาต่างๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่ม ช่วยให้เด็กรู้จักสังเกต คิดหาเหตุผลและเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับ สี รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์เกี่ยวกับ พื้นที่ ระยะ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 78-79; อ้างถึงใน วิสารัตน์ ทองเพียร, 2563 : 15) ได้ให้ความหมายเกมการศึกษา มีจำนวน 7 เกม ได้แก่ เกมจับคู่ภาพเหมือน เกมจับคู่กับภาพเงา เกมจับคู่ภาพกับจำนวน เกมเรียงลำดับ

ดอบสัน (Dobson. 2561 : 9-17; อ้างถึงใน วิสารัตน์ ทองเพียร, 2563 : 15) ได้ให้ความหมายของเกมไว้ว่า เกม หมายถึง กิจกรรมที่สนุกสนาน มีกฎเกณฑ์ กติกา กิจกรรมที่เล่น มีทั้งเกมเจียบหรือเกมที่เล่นไม่ต้องเคลื่อนที่ และเกมที่ใช้ความว่องไวหรือเกมที่ต้องเคลื่อนไหว เกมเหล่านี้ขึ้นอยู่กับความว่องไว ความแข็งแรง การเล่นเกมมีทั้งเล่นคนเดียว สองคน หรือเป็นกลุ่ม บางเกมก็กระตุ้นการทำงานของร่างกายและสมอง บางเกมก็ฝึกทักษะบางส่วนของร่างกายและจิตใจ

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า เกมการศึกษาเป็นเกมที่ทำให้ความบันเทิงประเภทหนึ่ง เป็นการจำลองสถานการณ์ในชีวิตแบบง่ายๆ และใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งช่วยพัฒนาสติปัญญา โดยมีกฎเกณฑ์ กติกาต่างๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มได้ ช่วยให้เด็กรู้จักสังเกต คิดหาเหตุผลและเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับ สี รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์เกี่ยวกับ พื้นที่ ระยะ ซึ่งเกมจับคู่ประสมคำกับภาพทำให้จดจำคำศัพท์ภาษาไทยได้ดีขึ้นและการเล่นเกมจับคู่ประสมคำกับภาพ เป็นส่วนสำคัญต่อการเรียนรู้อย่างเป็นธรรมชาติของเด็กช่วยให้เด็กได้ทดลองได้ค้นพบและปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวเพิ่มความหลากหลายให้บทเรียนและช่วยสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้

2. ลักษณะที่ดีของเกมการศึกษาจับคู่บัตรคำศัพท์กับรูปภาพ

ลักษณะที่ดีของเกมการศึกษาจับคู่จับคู่บัตรคำศัพท์กับรูปภาพนักวิชาการที่ให้ความหมาย และหลักแนวคิด ดังนี้

ละออ ชูติกร (2556 : 4; อ้างถึงใน อ้างถึงใน วิสารัตน์ ทองเพียร, 2563 : 16) กล่าวถึงลักษณะเกมที่ดีควรประกอบด้วยดังนี้

1. ช่วยให้นักเรียนเกิดความสนใจ และมีความสนุกสนานในการเล่น พร้อมทั้งเป็นการฝึกทบทวนเนื้อหาด้วย
2. ใช้เวลาในช่วงสั้น ๆ

3. มีคำสั่งและกติกาที่เด่นชัดไม่ซับซ้อน
4. ในการเล่นต้องมีการตรวจสอบถึงการให้คะแนนได้
5. เปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในกิจกรรมได้อย่างทั่วถึง
6. ไม่ควรเล่นเกมเสี่ยงดังรบกวนห้องอื่น
7. มีการจัดเตรียมสถานที่สำหรับเล่นให้พร้อมอุปกรณ์
8. ในการเล่นเกมควรเป็นสิ่งที่ง่าย ๆ หรือประดิษฐ์ขึ้นเอง
9. การเล่นนั้นควรให้นักเรียนมีการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย

อัจฉรา ชิวพันธ์ (2560 : 27; อ้างถึงใน วิสารัตน์ ทองเพียร, 2563 : 17) กล่าวถึงลักษณะที่ดีของเกมควรมีลักษณะดังนี้

1. เกมต้องช่วยให้เด็กเกิดความสนใจ มีความสนุกสนานในการเล่นพร้อมทั้งเป็นการฝึก ทบหา ทวน เนื้อหาจากบทเรียนด้วย
 2. ครูควรควบคุมดูแลการเล่นให้อยู่ในขอบเขตที่จะไม่รบกวนห้องข้างเคียง
 3. เกมควรให้เด็กมีความเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายบ้าง
 4. ใช้เวลาในช่วงสั้น ๆ มีคำสั่ง และกติกาในการเล่นชัดเจน
 5. ควรใช้อุปกรณ์ที่ประดิษฐ์ขึ้นเองอย่างง่าย ๆ แต่ใช้ในการสอนได้
 6. ถ้าหากครูเห็นว่าควรใช้สถานที่นอกห้องเรียนก็ควรเตรียมสถานที่ไว้ล่วงหน้า
 7. ถ้าการเล่นมีลักษณะการแข่งขัน ควรจะง่ายในการตรวจสอบและตัดสินให้คะแนน
- ต้องเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึง อุปกรณ์ที่ประดิษฐ์ขึ้นเองอย่างง่าย ๆ แต่ใช้ในการสอนได้ ถ้าหากครูเห็นว่าควรใช้สถานที่นอกห้องก็ควรเตรียมสถานที่ไว้ล่วงหน้า

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า ลักษณะของเกมที่ดีควรเป็นเกมที่จัดให้สอดคล้องกับ จุดประสงค์ที่เราได้ตั้งไว้ ซึ่งมีวิธีการเล่นง่าย ๆ ใช้เวลาสั้น ๆ เหมาะสมกับวัยของผู้เรียนส่งเสริมให้ เกิดการเรียนรู้และมีความเคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา หากมีการเล่นลักษณะการแข่งขัน ต้องเปิดโอกาส ให้เด็กมีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างทั่วถึงและเป็นอุปกรณ์ที่ประดิษฐ์ขึ้นเองอย่างง่าย ๆ แต่ใช้ในการสอน ได้ ถ้าหากครูเห็นว่าควรใช้สถานที่นอกห้องก็ควรเตรียมสถานที่ไว้ล่วงหน้าก่อน

3. ประโยชน์ของเกมการศึกษา

ประโยชน์ของเกมการศึกษาจับคู่กับตรรกะศัพท์กับรูปภาพให้นักการศึกษาให้นิยามไว้หลายท่าน ดังนี้

นิตยา ฤทธิโยธี (2555 : 6; อ้างถึงใน วิสารัตน์ ทองเพียร, 2563 : 16) กล่าวว่า ความสำคัญ ของการใช้เกมช่วยให้บรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวา สร้างความเป็นกันเอง ระหว่างครูและนักเรียนได้มากขึ้น

รีส (Reese. 2555 : 12; อ้างถึงใน วิสารรัตน์ ทองเพียร, 2563 : 16) ได้เสนอวิธีการนำเกมมาประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนไว้ ดังนี้

1. ใช้เกมการศึกษานำเข้าสู่บทเรียนโดยดำเนินการ 3 ขั้นตอน คือ

1.1 ใช้เกมนำเข้าสู่บทเรียนโดยใช้เกมทบทวนพื้นฐานความรู้เดิม เช่น จับคู่คำอ่าน สะกดคำกับรูปภาพ จับคู่คำศัพท์กับรูปภาพ หรือแบ่งกลุ่มสลับกันเติมอักษรที่หายไป

1.2 ดำเนินการสอน มีการนำรูปภาพ หรือของจริงมาสนทนากัน มีการนำเสนอ คำศัพท์และอธิบายความหมายของคำศัพท์ จากนั้นนำเสนอรูปประโยคเพื่อฝึกพูดและเขียน ขั้นสุดท้ายมีการสรุปโดยการทบทวน เช่น ครูนำภาพติดบนกระดานดำให้นักเรียนแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกไปเขียนคำศัพท์ให้ถูกต้องหรือเติมอักษรที่หายไป หรือเติมคำศัพท์ให้สัมพันธ์กับประโยค

1.3 ฝึกหัด ครูให้นักเรียนแต่งประโยค หรือเติมคำที่หายไปของประโยค

2. ใช้เกมเป็นกิจกรรมในการฝึก โดยดำเนินการ 3 ขั้นตอน ได้แก่

2.1 เตรียมตัวผู้เรียน

2.1.1 แบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อเล่นเกม

2.1.2 อธิบายจุดประสงค์ของการเล่นเกม วิธีการเล่น พร้อมกติกาการเล่น และการให้คะแนน

2.2 ดำเนินการสอน เช่น สอนคำศัพท์

2.2.1 สอนความหมายของคำศัพท์จากภาพ ครูชูภาพ และออกเสียง คำศัพท์ให้นักเรียนดูภาพและออกเสียงตาม

2.2.2 สอนการสะกดคำศัพท์โดยใช้เกมตามสถานการณ์แต่ละบทเรียน

2.2.3 ใช้เกมการฝึกแบ่งนักเรียนเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อเล่นเกม อธิบายวิธีการเล่น กติกาการให้คะแนน

วรรณพร ศิลาขาว. (2560 : 160; อ้างถึงใน วิสารรัตน์ ทองเพียร, 2563 : 16) ได้ให้นิยามว่า เกมที่ใช้ประกอบการสอน คือ ไม่ต้องเสียเวลาเตรียมตัวล่วงหน้า เล่นได้ง่ายแต่เป็นส่วนการส่งเสริมความเฉลียวฉลาด สั้นและสามารถนำไปแทรกในบทเรียนได้ ซึ่งทำให้นักเรียนได้รับความสนุกสนาน แต่ครูก็ยังควบคุมชั้นเรียนได้ หากมีการเขียนตอบในตอนหลังก็ไม่ต้องเสียเวลาตรวจแก้

จากความหมายข้างต้น สรุปได้ว่า เกมที่ใช้ประกอบการสอน คือ ไม่ต้องเสียเวลาเตรียมตัวล่วงหน้า เล่นได้ง่ายแต่เป็นส่วนการส่งเสริมความเฉลียวฉลาด ใช้เวลาสั้น ๆ และสามารถนำไปแทรกในบทเรียนได้ ซึ่งทำให้นักเรียนได้รับความสนุกสนาน แต่ครูก็ยังควบคุมชั้นเรียนได้ หากมีการเขียนตอบในตอนหลังก็ไม่ต้องเสียเวลาตรวจแก้ ซึ่งเกมการจับคู่ประสมคำกับภาพช่วยสร้างบรรยากาศในการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีชีวิตชีวาและสร้างความเป็นกันเองระหว่างครูและนักเรียนได้มากขึ้น

ทฤษฎีเกี่ยวกับทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทย

1. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์

- 1.1 ขั้นที่จะสามารถอ่านได้ด้วยตนเองจนอิสระ
- 1.2 ขั้นสามารถอ่านด้วยตนเองได้อย่างอิสระ

2. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์

- ขั้นที่ 1 ประสบการณ์รับรู้และการเคลื่อนไหว (อายุ 0 – 2 ปี)
- ขั้นที่ 2 ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (อายุ 2 – 7 ปี)
- ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิบัติการคิดแบบเป็นรูปธรรม (อายุ 7 – 11 ปี)
- ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติการคิดแบบเป็นนามธรรม (อายุ 12 ปีขึ้นไป)

3. ทฤษฎีการเรียนรู้ 8 ขั้น ของกาเย่ (Gagne)

1. การจูงใจ (Motivation Phase) การคาดหวังของผู้เรียนเป็นแรงจูงใจในการเรียนรู้
2. การรับรู้ตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ (Apprehending Phase) ผู้เรียนจะรับรู้สิ่งที่สอดคล้องกับความตั้งใจ
3. การปรุงแต่งสิ่งที่รับรู้ไว้เป็นความจำ (Acquisition Phase) เพื่อให้เกิดความจำระยะสั้นและระยะยาว
4. ความสามารถในการจำ (Retention Phase)
5. ความสามารถในการระลึกถึงสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปแล้ว (Recall Phase)
6. การนำไปประยุกต์ใช้กับสิ่งที่เรียนรู้ไปแล้ว (Generalization Phase)
7. การแสดงออกพฤติกรรมที่เรียนรู้ (Performance Phase)
8. การแสดงผลการเรียนรู้กลับไปยังผู้เรียน (Feedback Phase) ผู้เรียนได้รับทราบผลเร็วจะทำให้มีผลดีและประสิทธิภาพสูง

4. ทฤษฎีการเรียนรู้ เบนจามิน บลูมและคณะ

ทฤษฎีการเรียนรู้ เบนจามิน บลูมและคณะ (Bloom et al, 1956) ได้จำแนกจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ออกเป็น 3 ด้าน คือ

1. พุทธิพิสัย (Cognitive Domain)
2. จิตพิสัย (Affective Domain) (พฤติกรรมด้านจิตใจ)
3. ทักษะพิสัย (Psychomotor Domain)

5. ทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์

บรูเนอร์ได้เสนอทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา 3 ขั้น คือ Bruner

1. ขั้นการเรียนรู้จากการกระทำ (Enactive Stage)

2. ขั้นการเรียนรู้จากความคิด (Iconic Stag
ขั้นตอนการเรียนรู้สัญลักษณ์และนามธรรม (Symbolic Stage)

6. พัฒนาการทางสติปัญญาในเด็กวัยประถมศึกษา

พัฒนาการทางสติปัญญาในเด็กวัยประถมศึกษา สามารถอธิบายโดยแบ่งตามอายุของเด็กประถมศึกษาได้ดังนี้

1. พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กวัย 7 ปี เด็กวัยนี้โดยเฉพาะเด็กผู้ชายวัยนี้ จะมีความอยากรู้อยากเห็นธรรมชาติรอบ ๆ ตัว และตื่นเต้นเกี่ยวกับสิ่งต่าง ๆ ในโลกเริ่มเข้าใจชีวิต เช่น พวกเขาเป็นนักสำรวจธรรมชาติ

2. พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กวัย 8 ปี ขั้นพัฒนาการทางสติปัญญาเด็กวัยนี้สามารถให้ความสนใจเป็นเวลานานได้ มีสมาธิในการทำกิจกรรมได้ประมาณ 1 ชั่วโมง

3. พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กวัย 9 ปี เป็นวัยที่กำลังสงสัยเกี่ยวกับสิ่งรอบตัวและเต็มไปด้วยคำถามในสิ่งต่าง ๆ ที่เขาสนใจ เช่น วิธีการทำงานของสิ่งต่างๆ เกิดขึ้นได้อย่างไร

4. พัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กวัย 10 ปี สำหรับเด็กหลายคนระยะการพัฒนาประมาณ 10 ปี เติบโตด้วยการเรียนรู้และการเจริญเติบโต

7. การส่งเสริมสติปัญญาและความถนัดของผู้เรียน

สติปัญญาหรือเป็นองค์ประกอบพื้นฐานสำคัญต่อการเรียนรู้และการจัดการศึกษา ทั้งในระบบสถานศึกษาและการเรียนรู้หรือการศึกษาจากสถานการณ์จริงในชีวิต

ข้อมูลสภาพทั่วไปของโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก

ข้อมูลสภาพทั่วไป

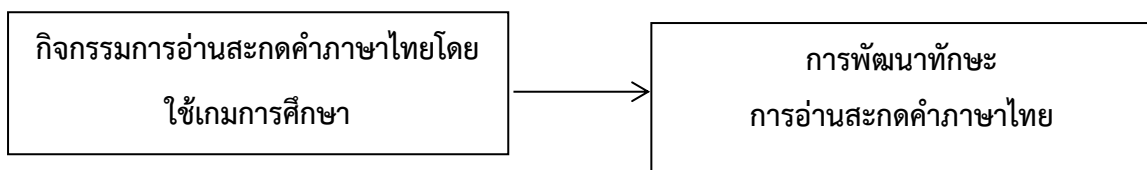
โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ ตั้งอยู่ถนนจรดวิถีถ่อง ตำบลหนองหลวง อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก 63000 เบอร์โทรศัพท์ : 055514070 Email : taksinschool@hotmail.com

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกมการศึกษา โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกมการศึกษา โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ของโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวน 3 ห้องเรียน ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 29 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 จำนวน 27 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/3 จำนวน 16 คน มีนักเรียน ทั้งหมดจำนวน 72 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวน 16 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทย เกมจับคู่บัตรคำศัพท์กับรูปภาพ จำนวน 5 แผน ดังนี้

- 1.1 แผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาจับคู่คำศัพท์กับรูปภาพหมวดร่างกาย
- 1.2 แผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาจับคู่บัตรคำศัพท์กับรูปภาพหมวดผลไม้
- 1.3 แผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาจับคู่บัตรคำศัพท์กับรูปภาพหมวดผัก
- 1.4 แผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาจับคู่บัตรคำศัพท์กับรูปภาพหมวดครอบครัว
- 1.5 แผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาจับคู่บัตรคำศัพท์กับรูปภาพหมวดสัตว์

2. แบบสังเกตการอ่านสะกดคำภาษาไทย จำนวน 2 ชุด ได้แก่

2.1 แบบสังเกตการอ่านสะกดคำภาษาไทย ก่อนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาจับคู่บัตรคำศัพท์กับรูปภาพ

- 2.1.1 อ่านสะกดคำถูกต้องตามองค์ประกอบของหลักการอ่านสะกดคำ
- 2.1.2 อ่านสะกดคำได้ถูกต้อง
- 2.1.3 จับคู่บัตรคำศัพท์กับรูปภาพได้ถูกต้อง

2.2 แบบสังเกตการอ่านสะกดคำภาษาไทย หลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาจับคู่บัตรคำศัพท์กับรูปภาพ

- 2.2.1 อ่านสะกดคำถูกต้องตามองค์ประกอบของหลักการอ่านสะกดคำ
- 2.2.2 อ่านสะกดคำได้ถูกต้อง
- 2.2.3 จับคู่บัตรคำศัพท์กับรูปภาพได้ถูกต้อง

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. แผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา

1.1 ศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำราวารสาร และงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้องกับแผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาจับคู่คำศัพท์กับรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทย

1.2 ศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์แผนการจัดกิจกรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 รวมทั้งโครงสร้างหลักสูตรประถมศึกษา

1.3 จัดทำแผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาจับคู่คำศัพท์กับรูปภาพ เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกมการศึกษาจับคู่คำศัพท์กับรูปภาพ จำนวน 5 แผน ใช้สอนสัปดาห์ละ 1 แผน รวม 5 สัปดาห์ เวลา 5 วัน

1.3.1 ชื่อกิจกรรม

1.3.2 จุดประสงค์

1.3.3 กิจกรรมการเรียนรู้ (ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป)

1.3.4 สื่อการสอน

1.3.5 วิธีการประเมินผล

1.4 นำแผนการจัดประสบการณ์การพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง การอ่านสะกดคำภาษาไทยโดยใช้เกมการศึกษาจับคู่คำศัพท์กับรูปภาพ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาดูตรวจสอบความชัดเจน ความเหมาะสม เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขและเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

1.5 นำแผนการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง การอ่านสะกดคำภาษาไทย โดยใช้เกมการศึกษาจับคู่คำศัพท์กับรูปภาพ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอให้อาจารย์ นันทิกร อุดมศิลป์ อาจารย์ ดร.จันทรา อ้ายจันแก้ว และอาจารย์ ดร.นลธวัช ยุทธวงศ์ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการประถมศึกษาช่วยตรวจพิจารณา จุดประสงค์ เนื้อหา การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์

1.6 ปรับปรุง แก้ไข แผนการจัดประสบการณ์การจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทย เรื่อง การอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกมการศึกษาจับคู่คำศัพท์กับรูปภาพ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยการปรับปรุงแก้ไขการใช้คำและข้อความปรับปรุงกิจกรรมบางส่วน เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 และนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาดูตรวจสอบอีกครั้ง

1.7 นำแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมการพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทย เรื่อง การอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้

เกมการศึกษาจับคู่บัตรคำศัพท์กับรูปภาพ ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วนำไปทดลองใช้กับ
ประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชาย-หญิง อายุ 8-9 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 2/1 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ของโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง
จังหวัดตาก

2. แบบสังเกตการอ่านสะกดคำภาษาไทย

2.1 ศึกษาข้อมูลและค้นคว้าเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการ
การสร้างแบบสังเกตการอ่านสะกดคำภาษาไทย เรื่อง การอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกมการศึกษาจับคู่บัตรคำศัพท์กับรูปภาพ

2.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาคุณภาพและวิธีการใช้แบบสังเกตการอ่านสะกดคำ
ภาษาไทยสร้างเป็นแบบสังเกตการอ่านสะกดคำภาษาไทย เรื่อง การอ่านสะกดคำภาษาไทย
ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกมการศึกษาจับคู่บัตรคำศัพท์กับรูปภาพ มีจำนวนแบบ
สังเกตการอ่านสะกดคำภาษาไทย 2 ชุด (ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาจับคู่คำศัพท์กับ
รูปภาพ) ได้แก่ แบบสังเกตการอ่านสะกดคำภาษาไทยโดยใช้เกมการศึกษาจับคู่คำศัพท์กับรูปภาพครั้งที่
1 เรื่อง การอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกมการศึกษาจับคู่
บัตรคำศัพท์กับรูปภาพ จำนวน 3 ข้อ ดังนี้

1. อ่านสะกดคำถูกต้องตามองค์ประกอบของหลักการอ่านสะกดคำ
2. อ่านสะกดคำได้ถูกต้อง
3. จับคู่บัตรคำศัพท์กับรูปภาพได้ถูกต้อง

และแบบสังเกตการอ่านสะกดคำภาษาไทยโดยใช้เกมการศึกษาจับคู่คำศัพท์กับรูปภาพครั้งที่ 2 เรื่อง
การอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกมการศึกษาจับคู่บัตรคำศัพท์
กับรูปภาพ จำนวน 3 ข้อ ดังนี้

1. อ่านสะกดคำถูกต้องตามองค์ประกอบของหลักการอ่านสะกดคำ
2. อ่านสะกดคำได้ถูกต้อง
3. จับคู่บัตรคำศัพท์กับรูปภาพได้ถูกต้อง

การตรวจให้คะแนน

แบบสังเกตชุดนี้ใช้สำหรับการประเมินการอ่านสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

อ่านสะกดคำถูกต้องตามองค์ประกอบของหลักการอ่านสะกดคำ	3 คะแนน
อ่านสะกดคำได้ถูกต้อง	3 คะแนน
จับคู่บัตรคำศัพท์กับรูปภาพได้ถูกต้อง	3 คะแนน

2.3 กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแบ่งออกเป็นช่องคะแนน 3 2 1 ซึ่งผู้วิจัยจึงนำมาตั้งเกณฑ์การแปลผล ดังนี้

3 คะแนน (ดีมาก)	หมายถึง	ถูกต้องทั้งหมด
2 คะแนน (ดี)	หมายถึง	มีข้อบกพร่องเล็กน้อย
1 คะแนน (พอใช้)	หมายถึง	มีข้อบกพร่องส่วนใหญ่

กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนตัดสินระดับคุณภาพแบ่งออกเป็น 3 ระดับ คือ 9 คะแนน ดังนี้

คะแนนตัดสินระดับคุณภาพ

คะแนน	ระดับคุณภาพ
9	ดีมาก
5 - 8	ดี
1 - 4	พอใช้

2.4 นำแบบสังเกตการอ่านสะกดคำภาษาไทย เรื่อง การอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกมการศึกษาจับคู่บัตรคำศัพท์กับรูปภาพ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและนำไปเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความชัดเจน ความเหมาะสม เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

2.5 นำแบบสังเกตการอ่านสะกดคำภาษาไทย เรื่อง การอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกมการศึกษาจับคู่บัตรคำศัพท์กับรูปภาพไปให้อาจารย์ นันทิกร อุดมศิลป์ อาจารย์ ดร.จันทรา อ้ายจันแก้ว และอาจารย์ ดร.นลธวัช ยุทธวงศ์ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการประถมศึกษาช่วยตรวจสอบ เพื่อให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

2.6 ปรับปรุง แก้ไข แบบสังเกตการอ่านสะกดคำภาษาไทย เรื่อง การอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกมการศึกษาจับคู่บัตรคำศัพท์กับรูปภาพ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง

2.7 นำแบบสังเกตการอ่านสะกดคำภาษาไทย เรื่อง การอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกมการศึกษาจับคู่บัตรคำศัพท์กับรูปภาพที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วนำไปทดลองใช้กับประชากรซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชาย-หญิงอายุ 8-9 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ของโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบแผนการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Design) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย One-Group Posttest Design เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย

ตารางที่ 3.2 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	ก่อนการทดลอง	ทดลอง	หลังการทดลอง
ทดลอง	T1	X	T2
เมื่อ			
	T1 แทน การทดลองก่อนเรียน		
	X แทน การทดลอง		
	T2 แทน การทดลองหลังเรียน		

การดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โดยใช้ทดลองสัปดาห์ละ 1 วัน เป็นระยะเวลา 5 สัปดาห์ มีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์
2. ผู้วิจัยจัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในสถานที่ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม
3. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ซึ่งเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุ 8-9 ปี

ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ด้วยแผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง การอ่านสะกดคำภาษาไทยของของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกมการศึกษาจับคู่บัตรคำศัพท์กับรูปภาพจำนวน 5 แผน โดยปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามวันและเวลาที่กำหนดไว้

4. เมื่อดำเนินการทดลองด้วยกิจกรรมเกมการศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง การอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกมการศึกษาจับคู่บัตรคำศัพท์กับรูปภาพเสร็จแล้วผู้วิจัยนำแบบทดสอบไปตรวจให้คะแนนระดับคุณภาพ และนำคะแนนระดับคุณภาพที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สูตรคำนวณค่าร้อยละความก้าวหน้า มีสูตรคำนวณ ดังนี้

$$\frac{\text{คะแนนหลังการทดลอง} - \text{คะแนนก่อนการทดลอง}}{\text{คะแนนเต็ม}} \times 100$$

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง การอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกมการศึกษาจับคู่บัตรคำศัพท์กับรูปภาพ ก่อนและหลังการทำกิจกรรม โดยนำข้อมูลไปหาระดับคุณภาพ

2. เปรียบเทียบผลจัดกิจกรรมเกมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง การอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกมการศึกษาจับคู่บัตรคำศัพท์กับรูปภาพ ก่อนและหลังการทำกิจกรรม ด้วยแบบสังเกตการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง การอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกมการศึกษาจับคู่บัตรคำศัพท์กับรูปภาพ จำนวนแบบสังเกตการอ่านสะกดคำภาษาไทย 2 ชุด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกมการศึกษา โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก สรุปผลได้ดังนี้

ผลการวิจัย พบว่า การจัดกิจกรรมเกมการศึกษา รายสัปดาห์ ตลอด 5 สัปดาห์ ก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นเกมการศึกษา คะแนนตัดสินคุณภาพ ระดับดีมาก 0 คน ระดับดี 25 คน และระดับพอใช้ 55 คน และหลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา นักเรียนได้ คะแนนตัดสินคุณภาพ ระดับดีมาก 51 คน ระดับดี 29 คน และระดับพอใช้ 0 คน ซึ่งก่อนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา นักเรียนได้ คะแนนตัดสินคุณภาพระดับดีมาก 0 คน หลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา นักเรียนได้ คะแนนตัดสินคุณภาพ ระดับดีมาก 51 คน แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา ส่งผลให้นักเรียนได้คะแนนเพิ่มขึ้น

อภิปรายผล

การพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้เกมการศึกษา โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 16 คน

พบว่า คะแนนตัดสินระดับคุณภาพหลังการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาสูงกว่า คะแนนระดับคุณภาพก่อนจัดกิจกรรมเกมการศึกษา สรุปได้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/3 ที่ได้เล่นเกมการศึกษามีทักษะการอ่านสะกดคำภาษาไทยสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนได้ใช้แผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษาประกอบการสอนกระตุ้น จึงทำให้นักเรียนชั้นประถมศึกษาในห้องเรียนมีความสนใจและความตั้งใจเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉันทกานต์ เกียรติขวัญบุตร (2563 : 142) ได้วิจัยเรื่อง ผลการสอนอ่านแจกลูกสะกดคำร่วมกับการใช้สื่อประสม กรณีศึกษานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ สรุปผลการวิจัย พบว่า 1) นักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้มีพัฒนาการอ่านแจกลูกสะกดคำภายหลังได้รับการสอนอ่านแจกลูกสะกดคำร่วมกับการใช้สื่อประสม ผ่านเกณฑ์ร้อยละ 50 จำนวน 11 คน และไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 1 คน 2) ความสามารถอ่านแจกลูกคำของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ โดยการสอนอ่านแจกลูกสะกดคำร่วมกับการใช้สื่อประสม หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ยังไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ สารัตน์ ทองเพียร (2563 : 31) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่าน และการสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเสาธงนอก อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ สรุปผลการวิจัย พบว่า 1) การจัดกิจกรรมเกมการศึกษาจับคู่ประสมคำกับภาพ สามารถช่วยพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ ซึ่งอยู่ในระดับดีทุกคน 2) ทักษะการอ่าน และการสะกดคำนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังการใช้กิจกรรมเกมการศึกษาจับคู่ประสมคำกับภาพสูงขึ้นกว่าก่อนการใช้กิจกรรม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขวัญญา บุญนิธิ (2564 : 50) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกวินิจฉัยเป็นรายบุคคลโรงเรียนบ้านคลองน้ำโจน อำเภอแม่वंงก์ จังหวัดนครสวรรค์ สรุปผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้คะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน เท่ากับ 11.00 คะแนน และได้คะแนนเฉลี่ยหลังเรียน เท่ากับ 16.40 คะแนน เมื่อเปรียบเทียบคะแนนจะเห็นว่าคะแนนสอบหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 2) ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านสะกดคำ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 หลังเรียนเกณฑ์ร้อยละ 70 พบว่า การอ่านสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 มีคะแนนเฉลี่ย 16.40 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 82.00 เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนหลังสอบ พบว่า คะแนนหลังสอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 สูงกว่าเกณฑ์ทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ครูควรมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษาให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อพัฒนาทักษะในด้านต่างๆของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้ดียิ่งขึ้น

2. สถานศึกษาควรดำเนินการเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา 2 เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมในด้านอื่นๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ครูควรมีการวิจัย ในรูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษาให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อพัฒนาทักษะในด้านต่างๆ

2. ครูในสถานศึกษา ควรมีการวิจัย รูปแบบเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมในด้านอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2544 : 3; อ้างถึงใน ฉันทกานต์ เกียรติขวัญ, 2563 : 1). ผลการสอนอ่านแจกลูกสะกดคำร่วมกับการใช้สื่อประสม กรณีศึกษานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้ หลักสูตรปริญญา การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยทักษิณ
- ขวัญภา บุญนิธิ. (2564 : 1). การพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยใช้แบบฝึกวินิจฉัยเป็นรายบุคคลโรงเรียนบ้านคลองน้ำโจน อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัด นครสวรรค์. หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต การค้นคว้าอิสระ (ก.ศ.ม.) สาขาวิชาภาษาไทย มหาวิทยาลัยนเรศวร
- ฉันทกานต์ เกียรติขวัญบุตร. (2563 : 142). ผลการสอนอ่านแจกลูกสะกดคำร่วมกับการใช้สื่อประสม กรณีศึกษานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้. หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยทักษิณ
- สารัตน์ ทองเพียร. (2563 : 1). การพัฒนาทักษะการอ่าน และการอ่านสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเสาธงนอก โดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษาจับคู่ประสมคำกับภาพ. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2
- สารัตน์ ทองเพียร. (2563 : 31). การพัฒนาทักษะการอ่าน และการสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวัดเสาธงนอก อำเภอบางเสาธง จังหวัดสมุทรปราการ. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการเขต 2
- สุนันทา มั่นเศรษฐิย์. (2545 : 1; อ้างถึงใน ฉันทกานต์ เกียรติขวัญ, 2563 : 1-2). ผลการสอนอ่านแจกลูกสะกดคำร่วมกับการใช้สื่อประสม กรณีศึกษานักเรียนที่มีความบกพร่องทางการเรียนรู้. หลักสูตรปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนมหาวิทยาลัยทักษิณ.

การพัฒนาทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน

โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก

The Developing Early Childhood Speaking Skills Using Storytelling
Activities. Taksinrachanusorn School Mueang Tak District, Tak Province

ณัฐรี ก่อลากเอกสุข¹, พวงพิศ เรืองศิริกุล², ไพรินทร์ บุหั่น³, ศุภรัตน์ บุหั่น⁴,

ธิตี แก้ววรรณิ พรหมบุตร⁵, นลธวัช ยุทธวงศ์⁶

Nathanaree Kolapeksuk¹, Puangpit Ruengsirikul², Pairin Bulan³, Suparat Bulan⁴,

Thiti Kaeowannee Phrombut⁵, Dr.Nontawat Yuttawong⁶

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาและเปรียบเทียบการพูดของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โดยใช้ กิจกรรมการเล่านิทาน โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 16 คน ได้มา โดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน จำนวน 5 แผน และแบบสังเกตพฤติกรรมการพูดของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการใช้ กิจกรรมการเล่านิทาน

ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการพัฒนาการพูดของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการใช้ กิจกรรมการเล่านิทาน ทั้งหมด 5 เรื่อง ก่อนการใช้ กิจกรรม ได้คะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ 8.18 หลังการใช้กิจกรรม ได้คะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ 9.88 ผลต่างของคะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ 1.63 สรุป ได้ว่าหลังจากเด็กปฐมวัยทุกคนได้รับกิจกรรมการเล่านิทาน เด็กปฐมวัยมีทักษะการพูดสูงขึ้น

ข้อเสนอแนะ สถานศึกษาควรส่งเสริมให้ครูทุกคนในโรงเรียนใช้กิจกรรมการเล่านิทานให้กับ เด็กปฐมวัย เพื่อส่งเสริมพัฒนาทักษะในด้านการเรียนของเด็กให้สูงขึ้น

คำสำคัญ : การพัฒนาเด็กปฐมวัย, การพูดของเด็กปฐมวัย, กิจกรรมการเล่านิทาน

¹ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการศึกษาศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Email : Nathanaree2002@gmail.com โทร. 0834845058

² อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁵ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁶ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Email : nontawat192498@gmail.com โทร. 085-0349942

Abstract

The objective of this independent study was to develop and compare early childhood speech. Kindergarten 1 using storytelling activities. Taksin Rajanusorn School, Mueang District Tak The population used in the research included early childhood children in the first year of kindergarten, Taksin School. Rajanusorn, Mueang District, Tak Province, Semester 1, Academic Year 2024, 16 people were obtained by Specific selection The tools used to collect information include the plan for organizing storytelling activities. Stories and Observation of Early Childhood Speech Behavior Before and After Using Storytelling Activities.

The results showed that the comparison of speech development of early childhood before and after use A total of 5 storytelling activities before the use of the activity had an average total score of 8.18. The total average score was 9.88 and the difference in the total average score was 1.63. Early childhood has higher speaking skills.

suggestion Educational institutions should encourage all teachers in schools to use storytelling activities for Early childhood to promote the development of children's learning skills to a higher level.

Keywords : Development, Speaking Skills, Storytelling Activities

บทนำ

การจัดการศึกษามีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาที่ยั่งยืนของประเทศ โดยเฉพาะการจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาที่เป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนามนุษย์ เพราะเด็กในวัยนี้เป็นวัยแห่งช่วงพลังการเจริญเติบโตของชีวิตที่ควรได้รับการอบรมเลี้ยงดูสั่งสอนอย่างถูกต้องเหมาะสม ตั้งแต่เริ่มต้น เพื่อให้เติบโตเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพในอนาคต (สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์, 2554 : บทนำ; อ่างถึงใน วนิตา โรจนอุดมศาสตร์, 2562 : 8) และจากพระบรมราโชวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ได้พระราชทานในพิธีพระราชทาน ปริญญาบัตรของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ทรงพระราชทานว่า บุคคลจะพัฒนา ได้ก็ด้วยปัจจัยประการเดียว คือ การศึกษา การศึกษานั้นแบ่งเป็นสองส่วน คือ การศึกษาด้านวิชาการ ส่วนหนึ่งการอบรมบ่มนิสัยให้เป็นผู้มีจิตใจใฝ่ดี ใฝ่เจริญ ละอายชั่วกลัวบาป ส่วนหนึ่ง การพัฒนาบุคคล จะต้องพัฒนาให้ครบถ้วนทั้งสองส่วน เพื่อให้บุคคลได้มีความรู้ไว้ใช้ ประกอบการและมีความดีไว้ เกื้อหนุนการประพฤติปฏิบัติทุกอย่างให้เป็นไปในทางที่ถูกที่ควร

การศึกษาจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะ พัฒนาบุคลากรของประเทศ โดยเริ่มพัฒนาตั้งแต่ปฐมวัยทั้งความรู้ ทางด้านวิชาการและการอบรมบ่ม นิสัยถือเป็นบทบาทสำคัญของบ้าน ชุมชน โรงเรียนที่มีความสำคัญ ต่อการพัฒนาศักยภาพของเด็กใน การจะจัดกระบวนการอบรมเลี้ยงดู สอนและจัดสภาพแวดล้อม ให้เอื้อต่อการพัฒนาเด็กเต็มตาม ศักยภาพทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา โดยเฉพาะศักยภาพทางด้านปัญญานั้น

เพียเจต์ (สิริมา ภิญโญนนตพงษ์, 2541 : บทนำ; อ้างถึงใน วนิดา โรจนอุดมศาสตร์, 2562 : 8) ได้กล่าวถึง พัฒนาการทางสติปัญญาว่า ความสำคัญของความเป็นมนุษย์อยู่ที่มนุษย์มีความสามารถ ในการสร้างความรู้ผ่านการปรับตัวให้เข้ากับ สิ่งแวดล้อม ซึ่งปรากฏในตัวเด็กตั้งแต่แรกเกิด ความสามารถนี้คือ การปรับตัว (Adaptation) เป็น กระบวนการที่เด็กสร้างโครงสร้างตามความคิด (Scheme) โดยมีการปฏิสัมพันธ์ซึมซับประสบการณ์ (Accommodation) ตามสภาพแวดล้อม เพื่อให้ เกิดความสมดุลในโครงสร้างความคิด ความเข้า (Equilibration) ความสามารถนี้เป็นส่วนสำคัญของ โครงสร้างทางสมอง ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ศักยภาพ ด้านปัญญาเป็นพัฒนาการที่สำคัญควรพัฒนาให้กับเด็ก ปฐมวัย ซึ่งหนึ่งในพัฒนาการทางด้าน สติปัญญา คือ พัฒนาการทางด้านภาษา ภาษามีหน้าที่สำคัญที่ ฮอลิเดย์(Holiday) กล่าวว่า หน้าที่ของภาษา คือ สิ่งที่เด็กใช้ในการแปลความหมายตั้งแต่ยังเล็ก

การพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยสามารถทำได้หลายวิธีเช่น กิจกรรมทางภาษา ซึ่งเน้นการใช้ทักษะการฟัง การอ่าน การพูดการเขียนไว้ด้วยกัน เช่น การเล่านิทาน การแต่งเรื่องจาก ภาพ การทายคำ เป็นต้น กิจกรรมทางความคิด ที่เน้นการส่งเสริมกระบวนการคิด จินตนาการ แสดง ความคิดเห็น เช่น การระดมสมอง การทายคำ เป็นต้น กิจกรรมทางศิลปะเน้นการฝึกใช้จินตนาการ และ กล้ามเนื้อ เช่น การวาดภาพ ระบายสี การเล่านิทานแบบเล่าไปวาดไป (อารี พันธมณี.2545 :162-195; อ้างถึงใน ศรีัญญา พิมเสน, 2562 : 8)

เนื่องจากสภาพสังคมในปัจจุบันที่เทคโนโลยีเกิดขึ้นและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว มนุษย์จึง จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้สามารถเติบโตและเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต โดยปลูกฝังให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อ การรับรู้ เรียนรู้และการแสวงหาความรู้ตั้งแต่เกิด สิ่งสำคัญที่สุดก็คือ ภาษา เพราะภาษามีบทบาท สำคัญอย่างยิ่งต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เนื่องจากภาษาเป็นเครื่องมือชนิดหนึ่งที่มนุษย์สามารถใช้ ติดต่อสื่อสารได้รวดเร็ว เข้าใจง่ายสุดและนอกจากนั้นภาษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการติดต่อกับ ผู้อื่นเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดและความรู้สึกที่มีต่อกัน การติดต่อแลกเปลี่ยนความคิดความรู้สึกนี้ อาจจะสื่อออกมาหลายรูปแบบ เช่น ในการฟัง การพูด การอ่าน การเขียนและแน่นอนที่สุดวิธีพูดย่อม เป็นวิธีติดต่อสื่อสารที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด นอกจากนั้นการพัฒนาภาษาพูดยังเป็นจุดเริ่มต้นในการ พัฒนาภาษาอื่นติดตามมาอีกด้วย (กรมวิชาการ, 2541 : 1; อ้างถึงใน หนึ่งฤทัย พากักดี, 2564 : 4)

จะเห็นได้ว่า การพูดและการสนทนาจึงมีความสำคัญต่อมนุษย์เป็นอย่างมากทั้งใน ชีวิตประจำวันและชีวิต การทำงาน การพูดเป็นเครื่องมือสำคัญของการติดต่อสื่อสาร ทั้งนี้เพราะ

มนุษย์ต้องใช้ภาษาอยู่เสมอและใช้คำพูดในการสื่อสารถึงบุคคล (Personal media) หรือเป็นวิธีทางหนึ่งในการถ่ายทอดชักนำเอา ความรู้สึกนึกคิดของตนมาตีแผ่แสดงให้ผู้อื่นได้ทราบและเข้าใจ เมื่อเป็นเช่นนี้การพูดจึงเป็นเครื่องมือ สำคัญยิ่งในการดำรงชีวิตอยู่ในสังคมร่วมกับผู้อื่น ดังนั้นการพูดการสนทนาที่ดีถูกต้องเหมาะสมจึงเป็น การสร้างบุคลิกภาพที่ดีสำหรับบุคคลในอนาคต

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะทำวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานให้กับระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก โดยการใช้กิจกรรมการเล่านิทานพัฒนาทักษะการพูดให้กับเด็กปฐมวัย เพื่อช่วยกระตุ้นให้เกิดการ เรียนรู้และมีทักษะการพูดที่ดีขึ้น ซึ่งจะทำให้เด็กพัฒนาการพูดได้อย่างเหมาะสมและมีความเชื่อมั่น ในตนเองเพิ่มขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก
2. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังการจัดกิจกรรม โดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก

สมมติฐานในการวิจัย

เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 จะมีทักษะการพูดที่สูงขึ้น หลังได้รับการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย

การพูด คือ เป็นรากฐานของการพัฒนาภาษาโดยเริ่มจากการเข้าใจคำศัพท์ประเภทต่างๆเริ่มจากการพูดออกเสียงพูดที่ละคำมารวมประกอบกัน เป็นประโยคที่เด็กจะสามารถเรียนรู้การผูกประโยคต่าง ๆ ได้

แนวคิดเกี่ยวกับการใช้กิจกรรมการเล่านิทาน

นิทาน คือ เรื่องที่เล่าสืบต่อกันมาเพื่อให้เกิดความสนุกสนานเพลิดเพลินและความ บันเทิง มีการสอดแทรกคติธรรม คุณธรรมและจริยธรรม สามารถนำความรู้มาปรับเปลี่ยนประยุกต์ใช้ใน ชีวิตประจำวัน และเป็นแนวทางในการดำรงชีวิตได้

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (Piaget)

เพียเจต์ (Piaget) เชื่อว่าการเรียนรู้ภาษาเป็นผลจากความสามารถทางสติปัญญา เด็กเรียนรู้จากการมีปฏิสัมพันธ์กับโลกรอบตัวของเขา เด็กจะเป็นผู้ปรับสิ่งแวดล้อมโดยใช้ภาษาของตน ดังตัวอย่างต่อไปนี้

1. เด็กมีอิทธิพลต่อวิธีการที่แม่พูดกับเขา จากผลการวิจัยปรากฏว่า แม่จะพูดกับลูกแตกต่างกันไปจากพูดกับผู้อื่น เพื่อรักษาการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน แม่จะพูดกับเด็กเล็ก ๆ ต่างจากเด็กโตและผู้ใหญ่ จะพูดประโยคที่สั้นกว่า ง่ายกว่า เพื่อการสื่อสารที่มีความหมาย
2. เด็กควบคุมสิ่งแวดล้อมทางภาษา เพื่อได้ข้อมูลที่ถูกต้อง เด็กต้องการค้นพบว่าเสียงที่ได้ยินมีความหมายอย่างไร มีโครงสร้างเพื่อองค์ประกอบพื้นฐานอะไร
3. การใช้สิ่งของหรือบุคคลเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างความเข้าใจพื้นฐานว่า ผู้ใหญ่เห็นหรือได้ยินเขาพูด เด็กอาจเคลื่อนไหวตัวหรือ จับ ขว้าง ปา บีบ ของเล่น เพื่อสร้างความเข้าใจเพื่อเป็นพื้นฐาน และความจำเป็นของความเจริญทางภาษา การเรียนรู้เกี่ยวกับตนเอง เกี่ยวกับผู้อื่น เกี่ยวกับสิ่งของ เกี่ยวกับเหตุและผล เกี่ยวกับสถานที่ มิติ เกี่ยวกับการเกิดขึ้นซ้ำ ๆ ของกิริยาและสิ่งของ มีส่วนช่วยให้เด็กแสดงออกทางภาษาอย่างมีความหมาย นั่นคือเด็กต้องมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสิ่งต่าง ๆ ในสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้เพียเจต์ (Piaget) ยืนยันว่า พัฒนาการทางภาษาของเด็กเป็นไปพร้อม ๆ กับความสามารถด้านการให้เหตุผล การตัดสินใจ และด้านตรรกศาสตร์ เด็กต้องการสิ่งแวดล้อมที่จะส่งเสริมให้เด็กสร้างกฎ ระบบเสียง ระบบคำ ระบบประโยค และความหมายของภาษา นอกจากนี้เด็กยังต้องการฝึกภาษาด้วยวิธีการหลาย

ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของโฮเวิร์ด การ์ดเนอร์(Howard Gardner's View)

โฮเวิร์ด การ์ดเนอร์ (Howard Gardner) เป็นนักจิตวิทยา (Psychologist) และผู้เชี่ยวชาญทางด้านสติปัญญา (Intelligence Expert) แห่งมหาวิทยาลัย ฮาวาร์ดได้ศึกษาเกี่ยวกับความหลากหลายของสติปัญญา (Theory of Multiple Intelligence : MI) โดยใช้ หลักการวิวัฒนาการทางชีววิทยา (Biological Evolution) จำแนกความสามารถหรือสติปัญญาของคนเอาไว้ 7 ประเภท และต่อมาเขาเพิ่มอีก 1 ประเภท เรียกว่า สติปัญญาด้านรักธรรมชาติ (Naturalistic) ต่อมาเพิ่มอีก 1 ประเภท คือ สติปัญญาด้านการดำรงชีวิต (Existential Intelligence) รวมทั้งหมด 9 ด้าน ซึ่งการ์ดเนอร์เชื่อว่าสมองของมนุษย์ได้แบ่งเป็นส่วน ๆ แต่ละส่วนได้กำหนดความสามารถที่ค้นหาและ แก้ปัญหาที่เรียกว่า “ปัญญา” ซึ่งมีหลาย ๆ อย่างถือกำเนิดมาจากสมองเฉพาะส่วนแตกต่างกัน ซึ่งสติปัญญา 9 ด้าน ได้แก่

1. สติปัญญาด้านภาษา (Linguistic Intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถทางด้านภาษาสูง อาทิ นักเล่านิทาน นักพูด (ปฐกถา) ความสามารถในการอ่านล้อมการอธิบาย กวี นักเขียนนวนิยาย นักเขียนบทละคร บรรณาธิการ นักหนังสือพิมพ์ นักจิตวิทยา
2. สติปัญญาด้านตรรกและคณิตศาสตร์ (Logical/Mathematical Intelligence) หมายถึง กลุ่มผู้ที่ มีความสามารถสูงในการใช้ตัวเลข อาทิ นักบัญชี นักคณิตศาสตร์ นักสถิติ กลุ่มผู้ให้เหตุผลที่ดี อาทิ นักวิทยาศาสตร์ นักตรรกศาสตร์ นักจัดทำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ กลุ่มผู้ที่มีความไวในการเห็นความสัมพันธ์ แบบแผนตรรกวิทยา การคิดเชิงนามธรรม การคิดที่เป็นเหตุผล (Cause-Effect) และการคิดคาดการณ์ (If-Then) วิธีการในการคิด ได้แก่ การจำแนกประเภท การจัดหมวดหมู่ การสันนิษฐาน การสรุป การคิด คำนวณ การตั้งสมมติฐาน
3. สติปัญญาด้านมิติสัมพันธ์ (Visual/Spatial Intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถมองเห็น ภาพของทิศทางแผนที่ที่กว้างไกล อาทิ นายพรานป่าผู้นำทาง พวกเดินทางไกล รวมถึงผู้ที่มีความสามารถมองเห็น แสดงออกเป็นภาพรูปร่างในการจัดการกับพื้นที่ เนื่องจากการใช้สี เส้น พื้นผิว รูปร่าง อาทิ สถาปนิก มัณฑนากร นักประดิษฐ์ ศิลปินต่าง ๆ
4. สติปัญญาด้านร่างกายและการเคลื่อนไหว (Bodily/Kinesthetic Intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถในการใช้ร่างกายของตนเองแสดงออกทางความคิด ความรู้สึก อาทิ นักแสดงละคร ภาพยนตร์ นักแสดงท่าไม้ นักกีฬา นักฟ้อนรำทำเพลง และผู้ที่มีความสามารถในการใช้มือประดิษฐ์ เช่น นักปั้น ช่างแกะสลัก รวมถึงความสามารถทักษะทางกาย เช่น ความคล่องแคล่ว ความแข็งแรง ความรวดเร็ว ความยืดหยุ่น ความประณีต และความไวทางประสาทสัมผัส
5. สติปัญญาด้านดนตรี (Musical/Rhythmic Intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถทางด้าน ดนตรี ได้แก่ นักแต่งเพลง นักดนตรีนักวิจารณ์ดนตรี รวมถึงความไวในเรื่องจังหวะ ทำนองเสียง ตลอดจน ความสามารถในการเข้าและวิเคราะห์ดนตรี
6. สติปัญญาด้านมนุษยสัมพันธ์ (Intrapersonal Intelligence) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจ อารมณ์ ความรู้สึก ความคิด และเจตนาของผู้อื่น ทั้งนี้ รวมถึงความสามารถในการสังเกต น้ำเสียง ใบหน้า ท่าทาง ทั้งยังมีความสามารถสูงในการรู้ถึงลักษณะต่าง ๆ ของสัมพันธ์ภาพของมนุษย์และสามารถตอบสนองได้ อย่างเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ เช่น สามารถทำให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลปฏิบัติงาน
7. สติปัญญาด้านตน หรือการเข้าใจตนเอง (Interpersonal Intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถในการรู้จักตนเอง และสามารถประพฤติปฏิบัติตนได้จากความรู้สึกตนนี้ ความสามารถในการ รู้จักตัวตน อาทิ การรู้จักตนเองตามความเป็นจริง เช่น มีจุดอ่อน จุดแข็ง ในเรื่องใด มีความรู้เท่าทันอารมณ์ ความคิด ความปรารถนาของตนเอง มีความสามารถในการฝึกฝนตนเอง และเข้าใจตนเอง

8. สติปัญญาด้านการรักษารักรธรรมชาติ (Naturalistic Intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความเข้าใจ ความเปลี่ยนแปลงของธรรมชาติและปรากฏการณ์ธรรมชาติ เข้าใจความสำคัญของตนเองกับสิ่งแวดล้อม และ ตระหนักถึงความสามารถของคนที่จะมีส่วนช่วยในการอนุรักษ์ธรรมชาติ เข้าใจถึงพัฒนาการของมนุษย์และการดำรงชีวิตมนุษย์ตั้งแต่เกิดจนตาย เข้าใจและจำแนกความเหมือนกันของสิ่งของ เข้าใจการหมุนเวียน เปลี่ยนแปลงของสาร

9. สติปัญญาการดำรงชีวิต (Existential Intelligence) หมายถึง ผู้ที่มีความสามารถในการ ไตร่ตรอง คำนึง สร้างความเข้าใจเกี่ยวกับการมีชีวิตอยู่ในโลกมนุษย์ เข้าใจการกำหนดของชีวิต และการรู้ เหตุผลของการดำรงชีวิตอยู่ในโลก

ทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์

บรูเนอร์ ได้เสนอทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญา 3 ขั้น

1. ขั้นการเรียนรู้จากการกระทำ (Enactive Stage) เป็นขั้น ที่ได้จะเรียนรู้จากการกระทำได้มากที่สุดเปรียบขั้นนี้ ได้กับขั้นแรกของเพียเจต์คือขั้นการรับรู้ทางประสาทสัมผัสและการเคลื่อนไหว บรูเนอร์ไม่แบ่งช่วงอายุของพัฒนาการทางสติปัญญาไว้เหมือนเพียเจต์ แต่ถือว่าเป็นขบวนการต่อเนื่องที่ดำเนินไป ตลอดชีวิตในลักษณะของการถ่ายทอดประสบการณ์ด้วยการกระทำ เช่น เด็กเล็กๆ นอนในเปล มือ ถือกระดิ่งเขย่าเล่น บังเอิญทำกระดิ่งตก เด็กจะหยุดครุ่นหนึ่งแล้วยกมือขึ้นดู เด็กทำท่าทางประหลาดใจ แต่ก็ยกมือเขย่าเล่นต่อไปเหมือนมันกระดิ่งอยู่ บรูเนอร์อธิบายว่าการที่เด็กทำเช่นนี้เพราะเด็กคิดว่ามือคือกระดิ่ง เมื่อยกขึ้นเขย่าหูก็ได้ยินเสียงเหมือนการเขย่ากระดิ่งนั่นคือเด็กถ่ายทอดสิ่งของ (กระดิ่ง) หรือถ่ายทอดประสบการณ์ด้วยการกระทำเด็กที่โตขึ้นก็ใช้วิธีการเรียนรู้วิธีเดียวกัน เช่น การสอนเล่นฟุตบอล ผู้สอนจะใช้วิธีการแสดงตัวอย่างให้ดูให้เด็กดูตัวอย่างและฝึกทำตามซึ่งเป็นการสอนที่เข้าใจง่ายกว่าการอธิบายด้วยวาจา

2. ขั้นการเรียนรู้จากความคิด (Iconic Stage) ในขั้นนี้อาศัยการใช้ประสาทสัมผัสต่างๆ เช่น การมองเห็นสิ่งใดก็เป็นประสบการณ์ส่วนหนึ่ง แล้วนำประสบการณ์ที่ได้จากการใช้ประสาทสัมผัสมาสร้างเป็นภาพขึ้นในใจแทน บรูเนอร์สรุปว่าการสร้างภาพในใจขึ้นมาก่อนการกระทำจะเพิ่มตามระดับอายุ เด็กยิ่งโตมากยิ่งขึ้นสามารถถ่ายทอดประสบการณ์ออกมาเป็นสัญลักษณ์ได้มากขึ้นในขั้นนี้จึงเป็นการรับรู้ภาพและจินตนาการนั่นเอง

3. ขั้นการเรียนรู้สัญลักษณ์และนามธรรม (Symbolic Stage) เป็นขั้นการถ่ายทอดการเรียนรู้หรือประสบการณ์ด้วยการใช้สัญลักษณ์หรือภาษา ซึ่งถือเป็นขั้นสูงสุดของพัฒนาการทางสติปัญญาของมนุษย์ ซึ่งเด็กสามารถหาเหตุผลและเข้าใจในสิ่งที่เป็นามธรรมได้สามารถแก้ปัญหาได้เป็นอย่างดี บรูเนอร์มีความเห็นว่า ความรู้ความเข้าใจเรื่องสัญลักษณ์และภาษามีพัฒนาการขึ้นมารวมๆ กัน Stage of Teaching บรูเนอร์ ได้นำทฤษฎีพัฒนา การทางสติปัญญาของเขามาจัดลำดับของการสอนคณิตศาสตร์ว่าควรมี 3 ขั้น ดังนี้

- 1.) Enactive ขั้นเริ่มต้นการสอนโดยใช้ของ 3 มิติ พกวัตถุของจริงต่าง ๆ ก่อน
- 2.) Iconic ขั้นใช้จินตนาการประกอบ คือ ของ 2 มิติ เช่น ภาพต่าง ๆ กราฟ แผนที่ ฯลฯ ประกอบการสอน
- 3.) Abstract ขั้นใช้จินตนาการล้วน ๆ คือ ใช้สัญลักษณ์ตัวเลข เครื่องหมายต่าง ๆ เป็นขั้นสุดท้ายในการสอนคณิตศาสตร์

ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom)

ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม (Bloom)

บลูมได้เสนอทฤษฎีการเรียนรู้ในโรงเรียนไว้ดังนี้

พื้นฐานของผู้เรียนเป็นหัวใจในการเรียน ผู้เรียนแต่ละคนจะเข้าชั้นเรียนด้วยพื้นฐานที่จะช่วยให้เขา ประสบความสำเร็จในการเรียนรู้ต่างกัน ถ้าเขามีพื้นฐานที่คล้ายคลึงกัน ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจะไม่แตกต่างกัน คุณลักษณะของแต่ละคน เช่น ความรู้ที่จำเป็นก่อนเรียน แรงจูงใจในการเรียน และคุณภาพของการสอน เป็นสิ่งที่ปรับปรุงได้ เพื่อให้แต่ละคนและทั้งกลุ่มมีระดับการเรียนรู้ที่สูงขึ้น

การเรียนรู้หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากเดิมไปสู่พฤติกรรมใหม่ที่ค่อนข้างถาวร และพฤติกรรมใหม่นี้เป็นผลมาจากประสบการณ์หรือการฝึกฝน มิใช่เป็นผลจากการตอบสนองตามธรรมชาติหรือสัญชาตญาณ หรืออุปนิสัย หรือพิชยาต่าง ๆ หรืออุบัติเหตุ หรือความบังเอิญ พฤติกรรมที่เปลี่ยนไปจะต้องเปลี่ยนไปอย่างค่อนข้างถาวร จึงจะถือว่าเกิดการเรียนรู้ขึ้น หากเป็นการ เปลี่ยนแปลงชั่วคราวก็ยังไม่ถือว่าเป็นการเรียนรู้เมื่อบุคคลเกิดการเรียนรู้ จะเกิดการเปลี่ยนแปลง ดังนี้ (Bloom, 1959)

1. การเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้ ความเข้าใจ และความคิด (Cognitive Domain) หมายถึง การเรียนรู้เกี่ยวกับเนื้อหาสาระใหม่ ก็จะทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้ความเข้าใจสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ได้มากขึ้น เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสมอง
2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ ความรู้สึก ทศคติ ค่านิยม (Affective Domain) หมายถึง เมื่อบุคคลได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ก็ทำให้ผู้เรียนเกิดความรู้สึกทางด้านจิตใจ ความเชื่อ ความสนใจ
3. ความเปลี่ยนแปลงทางด้านความชำนาญ (Psychomotor Domain) หมายถึง การที่บุคคลได้เกิดการเรียนรู้ทั้งในด้านความคิด ความเข้าใจ และเกิดความรู้สึกนึกคิด ค่านิยม ความสนใจ ด้วยแล้ว ได้นำเอาสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปปฏิบัติ จึงทำให้เกิดความชำนาญมากขึ้น เช่น การใช้มือ เป็นต้น

ทฤษฎีการเรียนรู้ของเกสตัลท์

หลักการเรียนรู้ของทฤษฎี กลุ่มเกสตัลท์เน้นการเรียนรู้ที่ส่วนรวมมากกว่าส่วนย่อย ซึ่งจะเกิดขึ้นจากประสบการณ์และการเรียนรู้เกิดขึ้นจาก 2 ลักษณะคือ

1. การรับรู้ (Perception) เป็นการแปลความหมายจากการสัมผัสด้วยอวัยวะสัมผัสทั้ง 5 ส่วนคือ หู ตา จมูก ลิ้นและผิวหนัง การรับรู้ทางสายตาจะประมาณร้อยละ 75 ของการรับรู้

ทั้งหมด ดังนั้นกลุ่มของเกสตัลท์จึงจัดระเบียบการรับรู้โดยแบ่งเป็นกฎ 4 ข้อ เรียกว่า กฎแห่งการจัดระเบียบ คือ

1.1 กฎแห่งความชัดเจน (Clearness) การเรียนรู้ที่ดีต้องมีความชัดเจนและแน่นอน เพราะผู้เรียนมีประสบการณ์เดิมแตกต่างกัน

1.2 กฎแห่งความคล้ายคลึง (Law of Similarity) เป็นการวางหลักการรับรู้ในสิ่งที่คล้ายคลึงกันเพื่อจะได้รู้ว่าสามารถจัดเข้ากลุ่มเดียวกัน

1.3 กฎแห่งความใกล้ชิด (Law of Proximity) เป็นการกล่าวถึงว่าถ้าสิ่งใดหรือสถานการณ์ใดที่มีความใกล้ชิดกัน ผู้เรียนมีแนวโน้มที่จะรับรู้สิ่งนั้นไว้แบบเดียวกัน

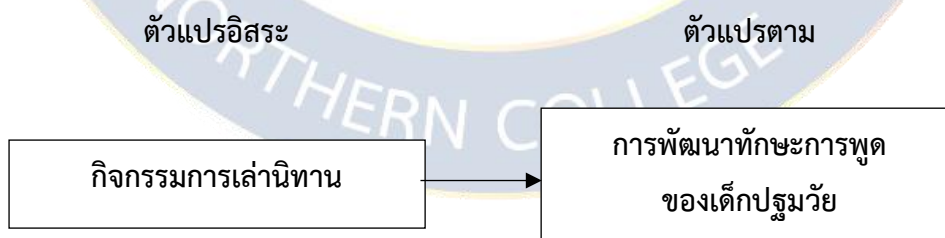
1.4 กฎแห่งความต่อเนื่อง (Law of Continuity) สิ่งเร้าที่มีทิศทางในแนวเดียวกันซึ่งผู้เรียนจะรับรู้ว่าเป็นพวกเดียวกัน

1.5 กฎแห่งความสมบูรณ์ (Law of Closer) สิ่งเร้าที่ขาดหายไปผู้เรียนสามารถรับรู้ให้เป็นภาพสมบูรณ์ได้โดยอาศัยประสบการณ์เดิม

2. การหยั่งเห็น (Insight) หมายถึง การเกิดความคิดแว้ขึ้นมาทันทีทันใด ในขณะที่ประสบปัญหาโดยมองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาตั้งแต่เริ่มแรกเป็นขั้นตอนจนสามารถแก้ปัญหาได้ เป็นการมองเห็นสถานการณ์ในแนวทางใหม่ ๆ ขึ้น โดยเกิดจากความเข้าใจและความรู้สึกที่มีต่อสถานการณ์ว่าได้ยินได้ค้นพบแล้ว ผู้เรียนจะมองเห็นช่องทางการแก้ปัญหาขึ้นได้ในทันทีทันใดการทดลองกลุ่มเกสตัลท์ เพื่อที่จะได้เข้าใจวิธีการแนวคิดของนักจิตวิทยากลุ่มนี้เกี่ยวกับการเรียนรู้ด้วย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนาทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก

ภาพประกอบที่ 2.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทาน
ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก
โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 1/2567 รวมทั้งสิ้น จำนวน 16 คน

ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ณ ห้องเรียนชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์
อำเภอเมือง จังหวัดตาก

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ กิจกรรมการเล่านิทาน
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ การพัฒนาทักษะการพูดของเด็กปฐมวัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน จำนวน 5 แผน ได้แก่
 - 1.1 แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ครั้งที่ 1 เรื่อง หมีกับหมาป่า
 - 1.2 แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ครั้งที่ 2 เรื่อง อีกากับหงส์
 - 1.3 แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ครั้งที่ 3 เรื่อง จี๋จั่นกับมดง่าม
 - 1.4 แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ครั้งที่ 4 เรื่อง กระต่ายกับเต่า
 - 1.5 แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ครั้งที่ 5 เรื่อง เด็กเลี้ยงแกะ
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการพูดของเด็กปฐมวัยจำนวน 5 ชุด ได้แก่
 - 2.1 แบบสังเกตพฤติกรรมการพูดของเด็กปฐมวัย ก่อนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน
ได้แก่
 - 2.1.1 พูดในสิ่งที่ชอบด้วยคำพูดของตนเองได้
 - 2.1.2 เล่าเรื่องราวที่ฟังได้บ้าง
 - 2.1.3 แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่ฟังได้
 - 2.1.4 สนทนากับครูและเพื่อนถึงเรื่องที่ฟังได้
 - 2.1.5 ตอบคำถามได้อย่างถูกต้อง
 - 2.2 แบบสังเกตพฤติกรรมการพูดของเด็กปฐมวัย หลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน
ได้แก่
 - 2.2.1 พูดในสิ่งที่ชอบด้วยคำพูดของตนเองได้

- 2.2.2 เล่าเรื่องราวที่ฟังได้บ้าง
- 2.2.3 แสดงความคิดเห็นในเรื่องที่ฟังได้
- 2.2.4 สนทนากับครูและเพื่อนถึงเรื่องที่ฟังได้
- 2.2.5 ตอบคำถามได้อย่างถูกต้อง

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน

1.1 ศึกษาข้อมูลค้นคว้าเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เพื่อพัฒนาการพูดของเด็กปฐมวัย

1.2 ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์แผนการจัดกิจกรรมชั้นอนุบาลปีที่ 1 รวมทั้งหลักสูตร และคู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2567 เพื่อเป็นแนวทางการเขียนแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เพื่อพัฒนาการพูดของเด็กปฐมวัย

1.3 จัดทำแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เพื่อพัฒนาการพูดของเด็กปฐมวัย จำนวน 5 แผน ใช้สอน สัปดาห์ละ 1 วัน รวม จำนวน 5 สัปดาห์ มีรายละเอียด ดังนี้

- 1.3.1 ชื่อกิจกรรม
- 1.3.2 จุดประสงค์
- 1.3.3 กิจกรรมการเรียนรู้ (ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป)
- 1.3.4 สื่อการสอน
- 1.3.5 วิธีการประเมินผล

1.4 นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เพื่อพัฒนาการพูดของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความชัดเจน ความเหมาะสม เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขและเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

1.5 นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เพื่อพัฒนาการพูดของเด็กปฐมวัยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอให้อาจารย์ไพรินทร์ บุหลัน อาจารย์พวงพิศ เรืองศิริกุล และอาจารย์ศุภรัตน์ บุหลัน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัยช่วยตรวจพิจารณา จุดประสงค์ เนื้อหา การดำเนินกิจกรรม การเรียนรู้ สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์

1.6 ปรับปรุง แก้ไข แผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เพื่อพัฒนาการพูดของเด็กปฐมวัย ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยการปรับปรุงแก้ไขการใช้คำและข้อความปรับปรุงกิจกรรมบางส่วน เพื่อให้ส่งเสริมพัฒนาการพูดของเด็กปฐมวัย และนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง

1.7 นำแผนการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน เพื่อพัฒนาการพูดของเด็กปฐมวัยที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วนำไปทดลองใช้กับประชากรซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียน

ชาย-หญิง อายุ 3-4 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ของโรงเรียนอนุบาลตาก อำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวน 1 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น จำนวน 20 คน

2. แบบสังเกตการณ์พูดของเด็กปฐมวัย

2.1 ศึกษาข้อมูลและค้นคว้าเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการพูดของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1

2.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาคุณภาพและวิธีการการสร้างแบบสังเกตพฤติกรรมการพูดของเด็กปฐมวัยระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 5 ชุด (ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นิทาน)

2.3 นำแบบสังเกตพฤติกรรมการพูดของเด็กปฐมวัย ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น และนำไปเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความชัดเจน ความเหมาะสม เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

2.4 นำแบบสังเกตพฤติกรรมการพูดของเด็กปฐมวัย เสนอให้อาจารย์ไพรินทร์ บุหลัน อาจารย์พวงพิศ เรืองศิริกุล และอาจารย์ศุภรัตน์ บุหลัน ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาปฐมวัย ช่วยตรวจสอบ เพื่อให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

2.5 ปรับปรุง แก้ไข แบบสังเกตพฤติกรรมการพูดของเด็กปฐมวัย ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง

2.6 นำแบบสังเกตพฤติกรรมการพูดของเด็กปฐมวัย ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วไปทดลองใช้กับประชากรซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชาย-หญิง อายุ 3-4 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 จำนวน 20 คน ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ของโรงเรียนอนุบาลตาก อำเภอเมือง จังหวัดตาก จำนวน 1 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น จำนวน 20 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมการเล่นิทานให้กับเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 ของโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 16 คน ในช่วงการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ กำหนดไว้เป็นเวลา 1 สัปดาห์ เริ่มจาก วันพุธ ที่ 21 เดือน สิงหาคม 2567 ถึง วันพุธ ที่ 17 เดือน กันยายน 2567 ใช้เวลาทำกิจกรรม วันละ 30 นาที ตามกำหนดการจัดกิจกรรมการเล่นิทาน

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ผู้วิจัยใช้แบบสังเกตพฤติกรรมการพูดของเด็กปฐมวัยรายบุคคล ด้วยกิจกรรมการเล่นิทาน ตั้งแต่เรื่องที่ 1-5 ในแต่ละสัปดาห์ แต่ละครั้ง และแต่ละวัน ตามที่ได้กำหนดไว้ รวมคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นิทาน ตามลำดับ

2. รวมคะแนนที่ได้จากแบบสังเกตพฤติกรรมการพูดของเด็กปฐมวัย ตั้งแต่เรื่องที่ 1-5 ในแต่ละสัปดาห์แต่ละครั้ง และแต่ละวัน ตามที่ได้กำหนดไว้ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่นตามลำดับ

3. แสดงค่าคะแนนจากการปฏิบัติกิจกรรมการพูดของเด็กปฐมวัยไว้ในตารางเดียวกัน ซึ่งเป็นคะแนนก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเล่น สัปดาห์ที่ 1 เรื่องหมีกับหมาป่า วันพุธ ที่ 21 สิงหาคม 2567 สัปดาห์ที่ 2 เรื่องอิกากับหงส์ วันพุธ ที่ 28 สิงหาคม 2567 สัปดาห์ที่ 3 เรื่องจิกจั่นกับมดง่าม วันพุธ ที่ 3 กันยายน 2567 สัปดาห์ที่ 4 เรื่องกระต่ายกับเต่า วันพุธ ที่ 10 กันยายน 2567 และสัปดาห์ที่ 5 เรื่องเด็กเลี้ยงแกะ วันพุธ ที่ 17 กันยายน 2567 ใช้เวลากิจกรรม วันละ 30 นาที รวมทั้งสิ้น จำนวน 5 วัน 5 สัปดาห์ เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นความแตกต่างของคะแนนที่ได้

4. วิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ และเปรียบเทียบผลต่าง

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมการเล่นในโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก สรุปได้ ดังนี้

การเปรียบเทียบการพัฒนาการพูดของเด็กปฐมวัย ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเล่น ทั้ง 5 เรื่อง เรื่องที่ 1 หมีกับหมาป่า จากตารางที่ 4.4 ก่อนการใช้กิจกรรม ได้คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 8.06 หลังการใช้กิจกรรม ได้คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 9.18 ผลต่างของคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 1.43 เรื่องที่ 2 อิกากับหงส์ จากตารางที่ 4.7 ก่อนการใช้กิจกรรม ได้คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 7.93 หลังการใช้กิจกรรม ได้คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 9.56 ผลต่างของคะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 1.62 เรื่องที่ 3 จิกจั่นกับมดง่าม จากตารางที่ 4.10 ก่อนการใช้กิจกรรมได้คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 8.12 หลังการใช้ กิจกรรม ได้คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 9.75 ผลต่างของคะแนนเฉลี่ย 1.62 เรื่องที่ 4 กระต่ายกับเต่า จากตารางที่ 4.13 ก่อนการใช้กิจกรรม ได้คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 8.12 หลังการใช้กิจกรรม ได้คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 9.81 ผลต่างของคะแนนเฉลี่ย 1.75 และเรื่องที่ 5 เด็กเลี้ยงแกะ จากตารางที่ 4.16 ก่อนการใช้กิจกรรม ได้คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 8.68 หลังการใช้กิจกรรม ได้คะแนนเฉลี่ย เท่ากับ 11.12 ผลต่างของคะแนนเฉลี่ย 1.75 ก่อนการใช้กิจกรรม ได้คะแนน เฉลี่ยรวม เท่ากับ 8.18 หลังการใช้กิจกรรม ได้คะแนนเฉลี่ยรวม เท่ากับ 9.88 ผลต่างของคะแนน เฉลี่ยรวม เท่ากับ 1.63 สรุปได้ว่า หลังจากเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่น เด็กทุกคนมีทักษะการพูดสูงขึ้น

อภิปรายผล

การใช้กิจกรรมการเล่นเพื่อพัฒนาการพูดของเด็กปฐมวัย ระดับชั้นอนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก กับกลุ่มประชากร จำนวน 16 คน พบว่า

คะแนนเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมการเล่นิทาน ทั้ง 5 เรื่อง สูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดกิจกรรมการเล่นิทาน สรุปได้ว่า หลังจากเด็กปฐมวัย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเล่นิทาน เด็กทุกคนมีทักษะการพูดสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูประจำชั้นได้ใช้แผนการจัดกิจกรรมการเล่นิทานประกอบการสอน จึงทำให้เด็กปฐมวัยทุกคนในห้องเรียนสนใจและตั้งใจเรียนเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ (พรภาพพรณ เหลืองสุวรรณ, 2556 ; อ้างถึงใน หนึ่งฤทัย พากัฏ, 2564 : 97) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้าน การฟังเพื่อความเข้าใจภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเล่นเรื่องของนักเรียนชั้นอนุบาล 3 สรุปผลวิจัย พบว่า เด็กอายุ 5 - 6 ขวบ เริ่มมีพัฒนาการทางภาษามากขึ้น สามารถเข้าใจภาษาพูด มีความสุขเมื่อได้สนทนากับผู้อื่น ชอบฟังเรื่องราวเกี่ยวกับธรรมชาติและสนใจในการอ่านเทพนิยายที่มีภาพประกอบ ยังไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ (มลิวัลย์ อุ่่นอ่อน และนภดล จันทรเพ็ญ, 2554 ; บทคัดย่อ อ้างถึงใน วนิดา โรจนอุดมศาสตร์, 2562 : 89) ได้วิจัยเรื่อง ได้พัฒนาชุดคำคล้องจองประกอบภาพ เพื่อพัฒนาทักษะด้านการฟังและการพูดของเด็กปฐมวัย สรุปผลวิจัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ได้รับการจัดกิจกรรมด้วยชุดคำคล้องจองประกอบภาพ มีความเชื่อมั่นในตนเองสูงขึ้น และสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ฉวีวรรณ กีนาวงศ์, 2526:124-125 อ้างถึงใน พิกุล พูลสวัสดิ์, 2562 : 97) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถทางด้านการฟังและการพูด ของนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 โดยการจัดกิจกรรมการเล่นิทานอีสปรร่วมกับกิจกรรมเกมการศึกษา สรุปผลวิจัย พบว่า การเล่นิทานให้แก่เด็กปฐมวัยว่า ช่วยเสริมสร้างคุณลักษณะที่ดีให้แก่เด็กในการส่งเสริมพัฒนาการทางภาษาของเด็ก และความสามารถทางด้านการฟังสูงกว่าก่อนจัดกิจกรรมทั้งนี้เพราะเกมการศึกษา เป็นกิจกรรมที่มีกติกาง่าย ๆ มีความสนุกสนานในการเรียนรู้เด็กอนุบาลเรียนรู้ด้วยการเล่น เกมการศึกษาเป็นแรงกระตุ้นให้เด็ก ๆ อยากเรียนรู้ การเล่นเกมการศึกษาเป็นเกมที่เด็กได้ฝึกฟัง ฝึกปฏิบัติและเรียนรู้คำศัพท์ ที่เด็กได้เห็นและได้ลงมือเล่นจริง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ครูทุกคนในโรงเรียนควรใช้กิจกรรมการเล่นิทานให้กับเด็กปฐมวัย เพื่อส่งเสริมพัฒนาทักษะในด้านการเรียนของเด็กให้สูงขึ้น
2. สถานศึกษาควรดำเนินการเกี่ยวกับการใช้กิจกรรมการเล่นิทานให้กับเด็กปฐมวัย เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมให้กับเด็กปฐมวัยในด้านอื่นๆ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ครูทุกคนในโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ควรมีการวิจัย รูปแบบการใช้กิจกรรมการเล่นิทาน เพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยในวิชาอื่น ๆ

2. ครูของโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมือง จังหวัดตาก ควรมีการวิจัย รูปแบบ การใช้กิจกรรมการเล่นิทานที่มุ่งเน้นการพัฒนาทักษะทางสังคมให้กับเด็กปฐมวัยในด้านอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- หนึ่งฤทัย พากักดี. (2564). การพัฒนาความสามารถด้านการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาไทยโดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเล่นเรื่องของนักเรียนชั้นอนุบาล 3 วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พิกุล พูลสวัสดิ์. (2562). การพัฒนาความสามารถทางด้านการฟังและการพูด ของนักเรียนอนุบาลชั้นปีที่ 1 โดยการจัดกิจกรรมการเล่นิทานอีสปร่วมกับกิจกรรมเกมการศึกษา วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยทักษิณ 2562
- หนึ่งฤทัย พากักดี. (2564). การพัฒนาความสามารถด้านการฟังเพื่อความเข้าใจภาษาไทย โดยใช้วรรณกรรมเป็นฐานร่วมกับเทคนิคการเล่าของของนักเรียนชั้นอนุบาล 3 โรงเรียนเด่นหล้าพระราม 5 จังหวัดนทบุรี. วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน วิทยาลัยครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
- วนิดา โรจนอุดมศาสตร์. (2562). การพัฒนาทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ โดยใช้คำคล้องจองประกอบภาพ โรงเรียนสามแยกบ้านเนียง (สิทธิพันธ์อนุกุล) อำเภอเมือง จังหวัดยะลา.
- วนิดา โรจนอุดมศาสตร์. (2562) . การพัฒนาทักษะการพูดของเด็กปฐมวัยชั้นอนุบาลปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมเสริมประสบการณ์ โดยใช้คำคล้องจองประกอบภาพ โรงเรียนสามแยกบ้านเนียง (สิทธิพันธ์อนุกุล) อำเภอเมือง จังหวัดยะลา.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2547). รายงาน การสังเคราะห์รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้. แพทย์การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การจัดการเรียนรู้แบบส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

การพัฒนาทักษะการอ่านคำควบกล้ำโดยใช้แบบฝึกภาพประกอบของนักเรียนชั้น
ประถมศึกษา ปีที่1 โรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก
Developing Compound Reading Skills Using Illustration Exercises
for Primary School Students Year 1 Ban Mae Usu Witthaya School,
Tha Song Yang District, Tak Province

เกศรินทร์ สิงห์ดิเรก¹, จารุวรรณ แก่นทรัพย์², นลรวช ยุทธวงศ์³,
จินตามณี เลิศมโนกุล⁴, จันทรา อ้ายจันแก้ว⁵, วรพร ปะยณันท์⁶
Ketsarin Singhdirek¹, Jaruwon Gansub², Nontawat Yuttawong³,
Chindamanee Lertmanokul⁴, Chantira Aichankaeo⁵, Woraporn Payanan⁶

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์การพัฒนาทักษะการอ่านคำควบกล้ำโดยใช้แบบฝึกภาพประกอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่1 โดยใช้กิจกรรมการอ่านโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา อำเภอสองยางจังหวัดตาก กลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 33 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการอ่านคำควบกล้ำ จำนวน 5 แผน และแบบฝึกภาพประกอบการอ่านของชั้นประถมศึกษาก่อนและหลังใช้กิจกรรมการอ่าน

ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการพัฒนาการอ่านของชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนและหลังการใช้กิจกรรม เรื่องที่ 1 คำควบกล้ำแท้ ก่อนการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 2.55 และหลังการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 4.36 มีผลต่างของคะแนน เท่ากับ 1.67 เรื่องที่ 2 คำควบกล้ำไม่แท้ ก่อนการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 5.03 และหลังการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 7.64 มีผลต่างของคะแนนเท่ากับ 1.82 เรื่องที่ 3 คำควบกล้ำ ร ล ว ก่อนการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 5.64 และหลังการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 6.24 มีผลต่างของคะแนนเท่ากับ 1.18 เรื่องที่ 4 คำควบกล้ำแท้ ก่อนการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 5.48 และหลังการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 7.21 มีผลต่างของ

¹ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Email : ketsarinnam@gmail.com โทร. 091-3411929

² อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Email : nontawat192498@gmail.com โทร. 085-0349942

⁴ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁵ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁶ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

คะแนนเท่ากับ 2.27 เรื่องที่ 5 คำควบกล้ำแท้และไม่แท้ ก่อนการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 5.90 และหลังก่อนการใช้กิจกรรม มีคะแนนเฉลี่ย 8.21 มีผลต่างของคะแนนเท่ากับ 2.33 จึงสรุปได้ว่าหลังจากชั้นประถมศึกษาปีที่1 ทุกคนที่ได้มีทักษะการอ่านสูงขึ้น

คำสำคัญ : การพัฒนา,การอ่านคำควบกล้ำ,แบบฝึกภาพประกอบ

Abstract

This independent study The objective of the study was to improve the reading skills of dichotomous words using illustration exercises for Grade 1 students. The population groups used in the research were 33 people in Grade 1, Semester 1, Academic Year 2024. The tools used in the research include 5 plans for reading and reading illustrations for primary school before and after using reading activities.

The results showed that the comparison of reading development of Grade 1 before and after the use of the activity Story 1: True Words Before Using the Activity Have an average score of 2.55. There is an average score of 4.36 with a difference of 1.67 points. Have an average score of 5.03. The average score was 7.64, with a score difference of 1.82. had an average score of 5.64. The average score is 6.24, with a score difference of 1.18. had an average score of 5.48. The average score was 7.21, with a score difference of 2.27. Have an average score of 5.90 and after before using the activity. There is an average score of 8.21 with a score difference of 2.33. Everyone who has improved their reading skills.

Keywords : Developing, Reading diphthongs, Illustration exercises.

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 และได้บรรจุวิชาภาษาไทยให้อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยต้องใช้เป็นวิชาหลัก เพื่อสร้างพื้นฐานในการเรียนรู้ของผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งร่างกาย ความรู้ คุณธรรมและพัฒนาตนเองได้อย่างมีศักยภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551 : 1-2 ; อ้างถึง จริยา สุขแก้ว : 2565 : 10) ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กล่าวถึงหลักการจัดการศึกษามีสาระตอนหนึ่งสรุปได้ว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไป เพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์

ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรม ในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ทั้งนี้ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้น พื้นฐานพุทธศักราช 2551 ได้กำหนดคุณภาพที่จะเกิด กับผู้เรียน โดยมีมาตรฐานทั้งด้านการอ่านการ เขียน การฟัง การดู การพูด หลักการใช้ภาษา วรรณคดีและวรรณกรรม โดยเฉพาะสาระที่ 1 การอ่าน มาตรฐาน ท 1.1 ได้กำหนดไว้ว่า ให้ผู้เรียนใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิด เพื่อนำไปใช้ ตัดสินใจแก้ปัญหาในการดำเนินชีวิตและมีนิสัยรักการอ่าน(กระทรวงศึกษาธิการ 2551) สุวัฒน์ วิวัฒนานนท์ (2550 : 33 ; อ้างถึง สุรัสวดี จันทพันธ์ : 2566 : 2) มีแนวคิดว่า การอ่านเป็น ทักษะที่ต้องฝึกให้มาก เด็กที่มีทักษะในการอ่านไว มี สมาธิ มี อารมณ์ และ จินตนาการ ทำให้ เกิด ความคิดการเรียนรู้จริง โดยผ่านประสบการณ์ มีโอกาสได้เห็น ลงมือปฏิบัติจริง ด้วยตนเองย่อม เกิดการเรียนรู้ นอกจากทักษะการอ่านเป็นทักษะที่มีความสำคัญแล้ว ทักษะการเขียนก็เป็นทักษะที่ มีความสำคัญอีกหนึ่งทักษะที่ควบคู่กับทักษะการอ่าน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2553 ; อ้างถึง สุรัสวดี จันทพันธ์ : 2566 : 2) ถือว่าทักษะการเขียนเป็นเครื่องมือที่แสดงออก ซึ่งความรู้ ความคิด ความรู้สึกและจินตนาการของมนุษย์ทั้งเรื่องในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต เป็นเครื่องมือทางวัฒนธรรมที่ถ่ายทอดทางสติปัญญาของมนุษย์ อันสะท้อนความเจริญหรืออารยธรรม ของมนุษย์แต่ละยุคสมัยได้ทางหนึ่ง (วรรณิ โสมประยูร 2553 : 3 ; อ้างถึง สุรัสวดี จันทพันธ์ : 2566 : 2) จึงถือว่าการเขียนเป็นรากฐานที่สำคัญในการเรียนวิชาต่าง ๆ ถ้านักเรียนมีทักษะการเขียนที่ดีแล้ว ก็จะทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา อื่น ๆ ดีตามไปด้วย นอกจากนี้ จิรวัฒน์เพชรรัตน์ และอัมพร ทองใบ (2556 : 51 ; อ้างถึง สุรัสวดี จันทพันธ์ : 2566 : 2) กล่าวถึงความสำคัญของการเขียนว่าการ เขียนมีความสำคัญในฐานะเป็นเครื่องมือถ่ายทอดความรู้ ความคิด อารมณ์ ความรู้สึกต่าง ๆ แสดงภูมิ ปัญญาของมนุษย์ออกมาเป็นตัวหนังสือให้ผู้อ่านเข้าใจตามที่ตนต้องการซึ่งการเขียนเป็น ทักษะที่มี ความซับซ้อน ผู้เขียนจะสามารถเขียนได้ดีและสื่อสารให้ผู้อ่านเข้าใจได้นั้น จำเป็นต้องมีความรู้ เกี่ยวกับทักษะการเขียน เพื่อสื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพคำควบกล้ำเป็นเอกลักษณ์เฉพาะที่สำคัญ อย่างหนึ่งของภาษาไทย

ภาษาไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติ เป็น สมบัติทางวัฒนธรรมอันก่อให้เกิดความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้างบุคลิกภาพของคนในชาติให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อสร้าง ความเข้าใจและความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจธุระ การงาน และดำรงชีวิตร่วมกัน ในสังคมประชาธิปไตยได้อย่างสันติสุข และเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ประสบการณ์จาก แหล่งข้อมูลสารสนเทศต่าง ๆ เพื่อ พัฒนาความรู้ พัฒนาระบวนการคิด วิเคราะห์ วิจาร์ณ และ สร้างสรรค์ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม และความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ตลอดจนนำไปใช้ในการพัฒนาอาชีพให้มีความมั่นคงทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ยังเป็น สื่อแสดงภูมิ ปัญญาของบรรพบุรุษด้านวัฒนธรรม ประเพณี และสุนทรียภาพ เป็นสมบัติล้ำค่าควรแก่การเรียนรู้

อนุรักษ์ และสืบสาน ให้งคงอยู่คู่ชาติไทยตลอดไป (กระทรวงศึกษาธิการ 2551 : 37 ; อ้างถึง สุรัสวดี จันทพันธ์ : 2566 : 1) ภาษาไทยจึงมีความสำคัญและประโยชน์มากมาย ทั้งใช้เป็นสื่อกลางในการสื่อสารระหว่างคนในชาติ เป็น สมบัติทางวัฒนธรรม อันก่อให้เกิด ความเป็นเอกภาพ และเสริมสร้าง บุคลิก ภาพความเป็นไทยให้มีความเป็นไทย เป็นเครื่องมือในการติดต่อสื่อสารเพื่อ สร้างความเข้าใจ ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน ทำให้สามารถประกอบกิจการงานและดำรงชีวิตร่วมกันในสังคมประชาธิปไตย ได้อย่างมีความสุข

คำควบกล้ำ มีลักษณะที่ทำให้เสียงในภาษาไทยมีความไพเราะและแสดงถึงคุณสมบัติของการออกเสียงคำ เพราะการออกเสียงคำควบกล้ำจะแตกต่างจากการออกเสียงคำที่มีพยัญชนะต้นตัวเดียว หากไม่ระวังในการออกเสียงจะทำให้ออกเสียงผิด เป็นสาเหตุ ที่ทำให้การเขียนผิดและทำให้ความหมายที่ต้องการสื่อสารผิดไปด้วย นอกจากจะทำให้เกิดการสื่อสารที่ผิดแล้ว ยัง ทำให้เสียบุคลิกภาพของผู้อ่านหรือผู้พูดได้ (กระทรวงศึกษาธิการ 2546 : 68 ; อ้างถึง สุรัสวดี จันทพันธ์ : 2566 : 3) ปัจจุบันคนไทยส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสำคัญต่อการออกเสียงคำที่ใช้คำควบกล้ำให้ถูกต้องชัดเจน แม้แต่คนที่อยู่ในวงการศึกษหรือบุคคลที่มีตำแหน่งที่สำคัญของประเทศก็จะพูดตามสบาย ขาดความระมัดระวังในเรื่องการออกเสียงคำประเภทนี้โดยส่วนมากจะออกเสียงเฉพาะพยัญชนะต้นหน้า ส่วนตัวควบจะไม่ออกเสียงเลย ทำให้ภาษาผิดเพี้ยนไป ซึ่งจะเป็นตัวอย่างให้เยาวชนรุ่นหลังไม่ให้ความสำคัญต่อการอ่านและออกเสียงคำภาษาไทยให้ถูกต้องด้วย จึงควรให้ครูผู้สอนได้สร้างความตระหนักให้นักเรียนเห็นความจำเป็นและความสำคัญในเรื่องการออกเสียงอ่านและพูดคำที่ใช้คำควบกล้ำให้ถูกต้อง จึงควรส่งเสริมความสามารถในการอ่านและเขียนคำควบกล้ำให้นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ ซึ่งเป็นการขจัดปัญหาตั้งแต่ระยะเริ่มต้น ก่อนจะติดเป็นนิสัย และเพื่อ การสื่อสารที่มีประสิทธิภาพ และเป็นการวางรากฐานในการใช้ภาษาไทยอันเป็นภาษาประจำชาติให้ถูกต้อง

จะเห็นได้ว่าจากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านคำควบกล้ำ โดยใช้แบบฝึกภาพประกอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อการพัฒนาทักษะการอ่านคำควบกล้ำ โดยใช้แบบฝึกภาพประกอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก
2. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาการอ่านคำควบกล้ำ โดยใช้แบบฝึกทักษะภาพประกอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

สมมติฐานในการวิจัย

1. เด็กสามารถอ่านออกเสียงคำควบกล้ำได้อย่างถูกต้อง
2. เด็กสามารถอ่านหนังสือได้อย่างถูกต้องและอ่านได้อย่างคล่องแคล่ว

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านคำควบกล้ำโดยใช้แบบฝึกภาพประกอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการอ่านคำควบกล้ำ

คำควบกล้ำ คือ คำที่มีพยัญชนะสองตัวเขียนเรียงติดกันอยู่ต้นพยางค์ และใช้สระเดียวกัน เวลาอ่านออกเสียงควบกล้ำเป็นพยางค์เดียวกัน เสียงวรรณยุกต์ของพยางค์นั้นจะผันเป็นไปตามเสียงพยัญชนะตัวหน้า การอ่านจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญอย่างยิ่งสำหรับมนุษย์ เพราะมนุษย์ใช้การอ่านเป็นเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ พัฒนาคุณภาพชีวิต นอกจากนี้การอ่านยังช่วยให้ความสนุกสนานและเพลิดเพลิน และส่งเสริมให้มีความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์รวมถึงประสบความสำเร็จในการทำงานและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างมีความสุข

แนวคิดเกี่ยวกับแบบฝึกทักษะภาพประกอบ

ความหมายและความสำคัญของแบบฝึกทักษะ การฝึกเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ในการเรียนการสอน ดังนั้นการฝึกโดยการใช้แบบ ฝึกเป็นการจัดสภาพการณ์เพื่อให้ผู้ฝึกเปลี่ยนพฤติกรรมจนสามารถปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการสร้างแบบฝึกต้องคำนึงถึงหลักการสร้างจิตวิทยาที่เกี่ยวข้องกับ แบบฝึกลักษณะของแบบฝึกที่ดี ประโยชน์ของแบบฝึก หลักการนำไปใช้ เป็นต้น จากการศึกษา ความหมายของแบบฝึกทักษะ ได้มีผู้ให้ความหมายไว้อย่างต่าง ๆ กัน

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับประถมศึกษา

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ของบลูม กล่าวถึงการจำแนกการเรียนรู้ตามทฤษฎีของบลูม ซึ่งแบ่งเป็น 3 ด้าน คือ ด้านพุทธิพิสัย ด้านจิตพิสัย และด้านทักษะพิสัย

2. ทฤษฎีจิตสังคมของอีริกสัน (Erikson) Erik Erikson ได้ตั้งทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาทางจิตสังคมจากทารกถึงผู้ใหญ่โดยแบ่งออกเป็น 8 ระยะ

3.ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์

ทฤษฎีของเพียเจต์ระบุว่าเราทุกคนต้องพิชิต 4 ขั้นตอนของพัฒนาการทางสติปัญญา ซึ่งก็คือ ขั้นที่ 1 ประสาทการรับรู้และการเคลื่อนไหว ขั้นที่ 2 ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด ขั้นที่ 3 การคิดแบบเป็นรูปธรรม ขั้นที่ 4 การคิดแบบเป็นนามธรรม

4.ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่ม เกสตัลท์

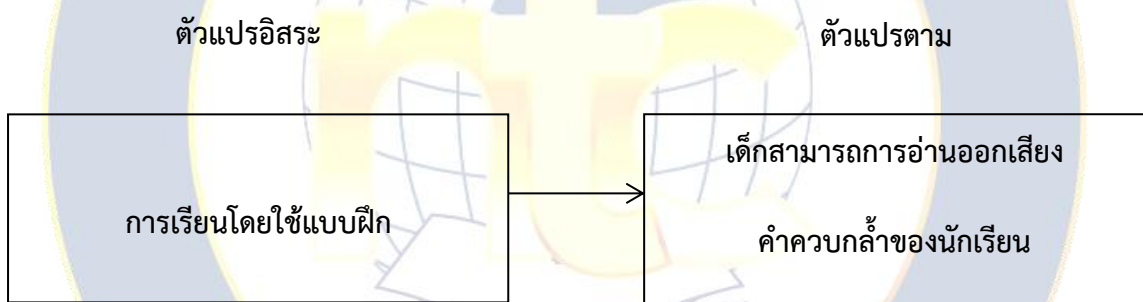
เกิดจากนักจิตวิทยาชาวเยอรมันตั้งแต่ปี ค.ศ. 1912 โดยมีผู้นำกลุ่มคือ เวอร์เมอร์ (Wertheimer) โคห์เลอร์ (Kohler) คอฟฟ์กา (Koffka) และเลวิน (Lewin) ทั้งกลุ่มมีแนวความคิดว่า การเรียนรู้เกิดจากการจัดประสบการณ์ทั้งหลายที่อยู่กระจัดกระจายให้มารวมกันเสียก่อน

5.ทฤษฎีการเรียนรู้ 8 ขั้น ของกาเย่ (Gagne)

ทฤษฎีของกาเย่นี้จะให้ความสำคัญในการจัดลำดับขั้นการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้สิ่งเร้า สิ่งแวดล้อมภายนอกกระตุ้นผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ และสังเกตพฤติกรรมของผู้เรียน ว่ามีการตอบสนองอย่างไร เพื่อที่จะจัดลำดับขั้นของการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ถูกต้อง ทฤษฎีการเรียนรู้ 8 ขั้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านคำควบกล้ำโดยใช้แบบฝึกทักษะภาพประกอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่1 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้โดยใช้แบบฝึกภาพประกอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่ การเรียนรู้โดยใช้แบบฝึกภาพประกอบ
2. ตัวแปรตาม ได้แก่ พัฒนาการทักษะการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำแท้

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านคำควบกล้ำโดยใช้แบบฝึกภาพประกอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของโรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยมี ห้องที่ 1/1 จำนวน 33 คน ห้องที่ 1/2 จำนวน 33 คน ห้องที่ 1/3 จำนวน 33 คน ห้องที่ 1/4 จำนวน 30 คน และห้องที่ 1/5 จำนวน 30 คน จำนวน 5 ห้อง รวมทั้งสิ้น จำนวน 159 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา รวมทั้งสิ้น จำนวน 33 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1.แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านคำควบกล้ำ จำนวน 5 แผน
- 2.แบบฝึกทักษะภาพประกอบคำควบกล้ำภาษาไทยจำนวน 5 แบบฝึก

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. แผนการจัดกิจกรรมเกมการศึกษา
 - 1.1 ศึกษาข้อมูลค้นคว้าเอกสาร ตำราวารสาร และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนการใช้แบบฝึกทักษะภาพประกอบ เพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาด้านการอ่านคำควบกล้ำของเด็กประถมศึกษา
 - 1.2 ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์แผนการจัดกิจกรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 รวมทั้งโครงสร้างหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2560
 - 1.3 จัดทำแผนการใช้แบบฝึกทักษะภาพประกอบ เพื่อพัฒนาความสามารถทางด้านการอ่านคำควบกล้ำของเด็กประถมศึกษาโดยใช้แบบฝึกทักษะภาพประกอบ จำนวน 5 แผน ใช้สอนสัปดาห์ละ 1 แผน รวม 5 สัปดาห์ เวลา 5 วัน มีรายละเอียด ดังนี้

- 1.3.1 ชื่อกิจกรรม
- 1.3.2 จุดประสงค์
- 1.3.3 กิจกรรมการเรียนรู้ (ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป)
- 1.3.4 สื่อการสอน
- 1.3.5 วิธีการประเมินผล

1.4 นำแผนการจัดประสบการณ์ เพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาด้านการอ่านคำควบกล้ำ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความชัดเจน ความเหมาะสม เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขและเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

1.5 นำแผนการใช้แบบฝึกทักษะภาพประกอบ เพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาด้านการอ่านคำควบกล้ำ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอให้อาจารย์ นันทิกร อุดมศิลป์ อาจารย์ ดร.จันทรา อ้ายจันแก้ว และ อาจารย์ ดร.จารุวรรณ แก่นทรัพย์

1.6 ปรับปรุง แก้ไข แผนการจัดกิจกรรมแบบฝึกทักษะภาพประกอบ เพื่อพัฒนาความสามารถทางภาษาด้านการอ่านคำควบกล้ำ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยการปรับปรุงแก้ไขการใช้คำและข้อความปรับปรุง กิจกรรมบางส่วน เพื่อให้ส่งเสริมความสามารถทางภาษาด้านการอ่านคำควบกล้ำของเด็กประถมศึกษา และนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง

1.7 นำแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมแบบฝึกทักษะภาพประกอบ เพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาด้านการอ่านคำควบกล้ำ ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วนำไปทดลองใช้กับประชากรซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชาย-หญิง อายุ 6-7 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/1 ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ของโรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดตาก จำนวน 1 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น จำนวน 33 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบแผนการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Design) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย One-Group Posttest Design เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย การทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยใช้ทดลองสัปดาห์ละวัน เป็นระยะเวลา 10 สัปดาห์ มีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์
2. ผู้วิจัยจัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในสถานที่ทำการทดลองให้เหมาะสม
3. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ซึ่งเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุ 6-7 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/2 ด้วยแผนการจัดแบบฝึกทักษะภาพประกอบ เพื่อพัฒนาการอ่านคำควบกล้ำของเด็กประถมศึกษา มีแผนทั้งหมด จำนวน 5 แผน แต่ละแผนสอน 2 ครั้ง รวมสอนทั้งหมด จำนวน 10 ครั้ง โดยปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามวันและเวลาที่กำหนดไว้

5. เมื่อดำเนินการทดลองด้วยแบบฝึกทักษะภาพประกอบ เพื่อพัฒนาการอ่านควบกล้ำของเด็กประถมศึกษา เสร็จแล้วผู้วิจัยนำแบบทดสอบไปตรวจให้คะแนน และนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของการจัดกิจกรรมแบบฝึกภาพประกอบ เพื่อพัฒนาการอ่านควบกล้ำของเด็กประถมศึกษา ก่อนและหลังการทำกิจกรรม โดยนำข้อมูลไปหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบผลจัดกิจกรรมแบบฝึกภาพประกอบ เพื่อพัฒนาการอ่านควบกล้ำของเด็กประถมศึกษา ก่อนและหลังการทำกิจกรรม ด้วยแบบทดสอบทักษะทาง การอ่านควบกล้ำของเด็กประถมศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/2 จำนวน 2 ชุด

ผลการวิจัย

การพัฒนาทักษะการอ่านควบกล้ำ โดยใช้แบบฝึกภาพประกอบของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก สรุปผลได้ดังนี้ ผลการวิจัย พบว่า การจัดกิจกรรมคำควบกล้ำภาพประกอบ รายสัปดาห์ ตลอด 5 สัปดาห์ ก่อนการจัดกิจกรรมคำควบกล้ำภาพประกอบ เด็กได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 19.12 และหลังการจัดกิจกรรมการอ่านภาพประกอบ เด็กได้คะแนนเฉลี่ยร้อยละ 33.66 ซึ่งมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 9.26 แสดงให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการอ่านโดยใช้ภาพประกอบ ส่งผลให้เด็กได้คะแนนเพิ่มขึ้น

อภิปรายผล

การพัฒนาทักษะการอ่านควบกล้ำ โดยใช้แบบฝึกภาพประกอบ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก กับกลุ่มประชากร จำนวน 33 คนพบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมการอ่านสูงกว่ คะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดกิจกรรมคำควบกล้ำภาพประกอบ สรุปได้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1/2 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมคำควบกล้ำภาพประกอบมีทักษะการอ่านสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนได้ใช้แผนการจัดกิจกรรมคำควบกล้ำประกอบการสอน กระตุ้นจึงทำให้เด็กประถมในห้องเรียนมีความสนใจและตั้งใจเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ พงษ์เชตกรรม (2561: 92) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านชุดคล้องแคล้วคำควบกล้ำเพื่อสร้างเสริมความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านบางแก้ว อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี สรุปผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการหาประสิทธิภาพ ของหนังสือส่งเสริมการอ่านชุด คล้องแคล้วคำควบกล้ำ เพื่อสร้างเสริมความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า มี

1) ประสิทธิภาพเท่ากับ 82.86/82.37 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดคือ 80/80 2) ความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 หลังการจัดการเรียนรู้สูงกว่าก่อนการจัดการเรียนรู้ ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่านชุด คล่องแคล่วคำควบกล้ำ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยหนังสือส่งเสริมการอ่าน ชุด คล่องแคล่วคำควบกล้ำ ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็น เห็นด้วยมาก ยังไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ จริยา สุขแก้ว (2565 : 56) ได้วิจัย การพัฒนาความสามารถในการอ่านคำโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานร่วมกับการใช้แบบฝึกทักษะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน บ้านสุขสำราญ อำเภอ คลองลาน จังหวัด กำแพงเพชร สรุปผลการวิจัย 1) ผลการทดสอบความสามารถด้านการอ่านคำ ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน ร่วมกับการใช้แบบฝึกทักษะ มีคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ที่มีต่อการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐาน ร่วมกับการใช้แบบฝึกทักษะ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.48$, S.D. = 0.15) และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรัสวดี จันทพันธ์ (2566:125) ได้วิจัยเรื่อง การวิจัยปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโพธิ์สว่าง โดยใช้ชุดกิจกรรมการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำร่วมกับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร โรงเรียนบ้านโพธิ์สว่าง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร 1) ภายหลังการส่งเสริมความสามารถในการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้ชุดกิจกรรมการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำร่วมกับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทุก คน คิด เป็นร้อยละ 100 มีความสามารถในการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำสูงกว่าก่อนเรียนและผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ที่ร้อยละ 80และ2) ภายหลังการส่งเสริมความสามารถในการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำโดยใช้ชุดกิจกรรมการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำร่วมกับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกรนักเรียนกลุ่มเป้าหมายทุก คน คิด เป็นร้อยละ 100 มีความก้าวหน้าในการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำ ผ่านเกณฑ์ดัชนีความก้าวหน้าที่ตั้งไว้ที่ร้อยละ 50 ขึ้นไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ครูควรมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอน โดยใช้กิจกรรมภาพประกอบให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะในด้านอื่นๆของนักเรียนชั้นประถมศึกษาให้ดียิ่งขึ้น
2. สถานศึกษาควรดำเนินการเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การใช้ภาพประกอบให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมในด้านอื่นๆ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ครูควรมีการวิจัย ในรูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยใช้กิจกรรมการภาพประกอบให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะในด้านอื่นๆ
2. ครูในสถานศึกษา ควรมีการวิจัย รูปแบบเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การภาพประกอบให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษา เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมในด้านอื่นๆ

เอกสารอ้างอิง

- จริยา สุขแก้ว. (2565). การพัฒนาความสามารถอ่านคำโดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดสมองเป็นฐานร่วมกับการใช้แบบฝึกทักษะสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียน บ้านสุขสำราญ อำเภอ คลองลาน จังหวัด กำแพงเพชร.การค้นคว้าอิสระเสนอบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ลัดดาวัลย์ พงษ์เขตกรณ์. (2561). การพัฒนาหนังสือส่งเสริมการอ่านชุดคล้องแคล้วคำควบกล้ำเพื่อสร้างเสริมความสามารถในการอ่านออกเสียงคำควบกล้ำ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านบางแก้ว อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สุรัสวดี จันทพันธ์. (2566). การวิจัยปฏิบัติการเพื่อส่งเสริมการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านโพนสว่าง โดยใช้ชุดกิจกรรมการอ่านและการเขียนคำควบกล้ำร่วมกับการเสริมแรงด้วยเบี้ยอรรถกร โรงเรียนบ้านโพนสว่าง สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา มุกดาหาร.มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร หลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต.

การพัฒนาเด็กที่มีสมาธิสั้นโดยใช้กิจกรรมงานประดิษฐ์
โรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา อำเภอลำดวย จังหวัดตาก

Development of children with ADHD using artificial activities

Ban Mae Usu Wittaya School, Tha Song Yang District, Tak Province

พลวัต ฐิตินาวัลย์¹, นันทิกร อุดมศิลป์², จันทรา อ้ายจันแก้ว³, อุบล ผลจันทร์⁴, นลรวช ยุตรวงศ์⁵

Ponlawat Thitipanawal¹, Nanthikorn Udomsin², Chantira Aichankaeo³

Ubon phonjan⁴, Nontawat Yuttawong⁵

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาและเปรียบเทียบทักษะทางด้านสมาธิของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้กิจกรรมงานประดิษฐ์โรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา อำเภอลำดวย จังหวัดตาก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 37 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมกิจกรรมงานประดิษฐ์ จำนวน 6 แผน และแบบสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนชั้นประถมศึกษา ก่อนและหลังใช้กิจกรรมงานประดิษฐ์

ผลการวิจัย พบว่า การจัดกิจกรรมพัฒนาการทางด้านสมาธิของนักเรียนชั้นประถมศึกษาจำนวน 6 เรื่อง ก่อนการจัดกิจกรรมงานประดิษฐ์ ได้คะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 72.95 และหลังการจัดกิจกรรมงานประดิษฐ์ ได้คะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 80.88 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหลังการจัดกิจกรรมงานประดิษฐ์ ทำให้นักเรียนได้คะแนนเพิ่มขึ้น โดยมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 9.02

ข้อเสนอแนะ สถานศึกษาควรส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูจัดการเรียนการสอนให้กับนักเรียนโดยใช้กิจกรรมงานประดิษฐ์ และกิจกรรมอื่น ๆ เพื่อพัฒนาทักษะในด้านอื่น ๆ ให้ดียิ่งขึ้น

คำสำคัญ : การพัฒนา,การมีสมาธิ,กิจกรรมงานประดิษฐ์

¹ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Email: ponawat2545@gmail.com โทร. 098-3338842

² อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ ดร.,อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴ ผศ.,อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁵ ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Email: nontawat192498@gmail.com โทร. 085-0349942

Abstract

This independent study aims to develop and compare the concentration skills of second-grade students through craft activities at Ban Mae Usu Witthaya School, Tha Song Yang District, Tak Province. The research sample consists of 37 students from Grade 2/3 in the second semester of the 2024 academic year, selected through purposive sampling. The research instruments include six craft activity lesson plans and a behavior observation form to assess students before and after engaging in the craft activities.

The research results indicate that the implementation of six concentration development activities for primary school students led to an improvement in their scores. Before participating in the craft activities, the students had an average total score of 72.95. After the craft activities, their average total score increased to 80.88. This demonstrates that the craft activities contributed to an improvement in students' concentration skills, with a total average score difference of 9.02.

Recommendation: Educational institutions should promote and support teachers in conducting lessons using craft activities and other engaging activities to further enhance students' skills in various areas.

Keywords: Development, Concentration, Craft Activities

บทนำ

ปัญหาสุขภาพจิต ถือเป็นปัญหาหนึ่งที่สำคัญของคนไทย โดยเฉพาะในสังคมปัจจุบัน ปัญหาสุขภาพจิตในเด็กและวัยรุ่นที่พบได้บ่อยและกำลังได้รับความสนใจมากขึ้นในกลุ่มผู้ปกครอง และครู คือ โรคสมาธิสั้น (Attention Deficit Hyperactivity Disorder: ADHD) ทั้งนี้ในปี พ.ศ. 2555 พบความชุกของโรคสมาธิสั้นในเด็กนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-5 ถึงร้อยละ 8.1 หรือประมาณ การได้ว่ามีเด็กนักเรียนไทยป่วยเป็นโรคสมาธิสั้นอยู่ถึง 1 ล้านคนเมื่อเปรียบเทียบกับประชากรเด็ก นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-5 ทั่วประเทศ โดยพบในเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง ในอัตราส่วน 3:1 ซึ่งมีความใกล้เคียงกับข้อมูลจากการรายงานการสำรวจสุขภาพเด็กประเทศสหรัฐอเมริกา ในปี พ.ศ. 2552 พบว่า เด็กอายุ 3-17 ปี มีความชุกของโรคสมาธิสั้นอยู่ที่ร้อยละ 9 หรือประมาณ 5 ล้านคน (ทวีศิลป์ วิษณุโยธิน และคนอื่น ๆ, 2556 : 8)

เด็กที่มีปัญหาสมาธิสั้น ได้รับการบรรยายในวารสารการแพทย์อย่างเป็นทางการมาเกือบ 100 ปีแล้ว คือในปี ค.ศ. 1902 นายแพทย์สติ ได้บรรยายถึงเด็กกลุ่มหนึ่งซึ่งมีปัญหา ชนและสมาธิสั้น เขาพบว่าสาเหตุเกิดจากปัญหาทางสมองและไม่ได้เกิดจากการเลี้ยงดูที่ไม่ถูกต้อง ต่อมาประมาณปี ค.ศ. 1937 ได้มีการใช้ยากระตุ้นสมาธิในการรักษาโรคสมาธิสั้น จากนั้นถึงปัจจุบันโรคนี้ก็ได้รับการศึกษา มากขึ้น บางคนก็ว่าเกิดจากการกินอาหารบางชนิด เช่น สีแต่งอาหาร น้ำตาล บางคนก็ว่าเกิดจากการ เลี้ยงดู บางคนก็ว่าโรคนี้ไม่มีจริง ปัจจุบันนี้ วงการแพทย์ได้ศึกษาและพบว่าโรคนี้มีจริง และมีมากด้วย คือประมาณ 2-5 % ของเด็กวัยเรียนเป็นโรคนี้นั่นคือห้องเรียนหนึ่งจะมีเด็กเป็นโรคสมาธิสั้นประมาณ 1-2 คน คำว่า "โรคสมาธิสั้น" ทำให้เราเข้าใจผิดคิดว่าเด็กมีปัญหาสมาธิสั้น แต่ในความเป็นจริงแล้ว งานวิจัยชี้ให้เห็นว่าปัญหาของเด็กที่เป็นโรคนี้มีอยู่ที่ไม่ใช่การควบคุมสมาธิเพียงอย่างเดียว แต่อยู่ที่การ ควบคุมตนเองในหลายด้าน เช่นสมาธิ อารมณ์ การเคลื่อนไหว ฉะนั้นเด็กที่ถูกวินิจฉัยว่าเป็น "โรค สมาธิสั้น" จึงมักมีอาการร่วมหลายอย่างนอกจากสมาธิบกพร่อง เด็กมักจะซน ใจร้อน ไม่เป็นระเบียบ ฯลฯ (ธีรเกียรติ เจริญเศรษฐศิลป์, 2545 : 3)

แต่ในปัจจุบัน นี้จะมองเห็นภาพได้ชัดเจนว่า ผลพวงจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีได้เข้า มามีอิทธิพลและแทรกกลางขวางกั้นระหว่างสายใยสัมพันธ์เหล่านั้น ด้วยการใช้เครื่องมือเทคโนโลยี หรือวัตถุเป็นตัวกลางเชื่อมโยงในการติดต่อสื่อสารถึงกัน ซึ่งในบางครั้งผู้ปกครองของเด็กก็ใช้เครื่องมือ สื่อสารเหล่านั้นหยาบคายให้แกบุตรหลานเพื่อให้เด็กหยุดกวนบ้าง หยุดร้องไห้ หยุดดื้อจนตัวเด็กเองติด เครื่องมือเหล่านี้ แม้ผู้ปกครองจะได้ความสะดวกสบายจากการที่ทำให้บุตรหลานสงบลงได้แต่มันก็เป็น เพียงชั่ว คราวเท่านั้น ภายหลังที่กรมสุขภาพจิตออกมาเผยตัวเลขที่ชัดเจนว่า กว่า 1 ล้านคนสำหรับ เด็กไทยในวัย 6-12 ปี กำลังเผชิญกับ “โรคสมาธิสั้น” นพ.สุริยเดว ทรีปาตี กล่าวว่า ในสมองของเด็ก จะมีสารชนิดหนึ่งที่จะช่วยให้เด็กสามารถจดจำ และสนใจกับ เรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งจะช่วยให้เด็กเกิด สมาธิตามธรรมชาติแต่สารที่ว่านี้เด็กแต่ละคนจะมีในระดับไม่เท่ากัน หรือแม้แต่เด็กบางคนอาจจะมี สารนี้ที่พร่องไปจากระดับปกติ (รศ.นพ.สุริยเดว ทรีปาตี, 2561 : 1)

สมาธิเป็นสิ่งที่สำคัญมาก เพราะเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการเรียนรู้รอบตัวได้ หากสมาธิของเด็ก นั้นเกิดขึ้นในระยะเวลาช่วงสั้นๆ หรือมีความสามารถในการเรียนรู้ได้ในระยะเวลาที่จำกัดและเป็น ปัญหาที่เกิดขึ้นบ่อยจะทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่นในตนเองและมักก่อให้เกิดการขาด ประสิทธิภาพใน การเรียน รู้สึกรู้ว่าเป็นคนที่ทำอะไรไม่ค่อยประสบความสำเร็จ จากสภาพการจัดการเรียนการสอนใน ปัจจุบัน สิ่งที่พบเห็นอยู่บ่อยครั้งนั้นคือเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนอันเนื่องจากความสนใจและสมาธิที่ มีขีดจำกัดเนื่องจากมีสิ่งแวดล้อมรอบตัวเด็กที่มีความน่าสนใจมากมายและพร้อมที่จะดึงความสนใจ ของเด็กให้เปลี่ยนไปมาได้ ซึ่งปัจจุบันการเรียนการสอนในโรงเรียนคร่อมักพบปัญหาเหล่านี้เกิดขึ้นกับ นักเรียน และครูส่วนใหญ่มักจะมองข้ามปัญหา และละเลยมองไม่เห็นความสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็น เพราะว่าการรู้ยศาสตร์และกระบวนการในการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา แต่ถ้ามองในความเป็นจริงแล้ว

เด็กในวัยเรียนในระดับปฐมวัยและประถมศึกษาโดยเฉพาะในช่วงชั้นที่ 1 (ป.1- ป.3) ในภาวะปกติแล้วความสนใจและสมาธิของเด็กในวัยนี้มีขีดจำกัดอยู่แล้วสาเหตุก็เนื่องมาจาก พัฒนาการทางด้านสมอง อารมณ์ สังคม และการเคลื่อนไหวกล้ามเนื้อต่างๆยังไม่สมบูรณ์เต็มที่เหมือนเด็กโตส่วนใหญ่ ที่สามารถควบคุมตัวเองได้ดี และด้วยเหตุนี้เอง ถ้ามีบางสิ่งบางอย่างที่สามารถพัฒนาหรือสร้างสมาธิให้เด็กเหล่านี้ให้ได้ดีตั้งแต่ต้น เด็กเหล่านี้จะโตขึ้นอย่างมีศักยภาพ มีสมาธิในการทำกิจกรรมหรือสิ่งต่างๆได้ดี ปัญหาทางด้านการเรียนก็จะลดน้อยลง และเป็นสิ่งที่ดีสำหรับครูผู้สอน (อุมาพร ตรังคมบัติ 2546 :1)

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อการพัฒนาศาธิของเด็กที่มีสมาธิสั้น โดยใช้กิจกรรมงานประดิษฐ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก
2. เพื่อเปรียบเทียบการพัฒนาศาธิของเด็กที่มีสมาธิสั้น ก่อนและหลัง โดยใช้การจัดกิจกรรมงานประดิษฐ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

สมมติฐานในการวิจัย

1. เด็กที่มีสมาธิสั้นมีสมาธิที่ยาวขึ้น และจดจ่อกับการเรียนที่มากขึ้น
2. เด็กที่มีสมาธิสั้นมีความใส่ใจต่อการเรียนเพิ่มขึ้นโดยใช้ใช้กิจกรรมงานประดิษฐ์

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาเด็กที่มีสมาธิสั้นโดยใช้กิจกรรมงานประดิษฐ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับสมาธิสั้น

1. ประวัติความเป็นมาโรคสมาธิสั้น

สมาธิสั้น (Attention Deficit Hyperactivity Disorder: ADHD) คือโรคขาดสมาธิในการจดจ่อตั้งใจทำอะไรสิ่งหนึ่งให้สำเร็จ ซ้ำล้ม ไม่ใส่ใจคำสั่ง อยู่ไม่นิ่ง ไม่ชอบอยู่กับที่ ไม่อดทนทวนหันพลันแล่น โดยผู้ป่วยอาจเริ่มมีอาการตั้งแต่วัยอายุ 3-6 ปี โดยจะแสดงอาการออกอย่างชัดเจนและวินิจฉัยได้ในช่วงอายุ 6-12 ปี เนื่องจากเป็นช่วงที่ต้องเริ่มเข้าโรงเรียน ต้องทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เริ่มสื่อสารและเข้าสังคม

2. สาเหตุของโรคสมาธิสั้น

ภาวะสมาธิสั้น เกิดจากการทำงานที่ไม่ปกติของระบบประสาทชีววิทยาภายในร่างกาย ได้แก่ สมองส่วนหน้า (Frontal Lobe of Cerebral Hemisphere) ทำงานน้อยกว่าปกติ ซึ่งสมองส่วนนี้เป็นสมองส่วนที่ควบคุมความคิด การเกิดสมาธิ การจัดระเบียบและการทำกิจกรรมแบบมีจุดมุ่งหมาย ส่วนความผิดปกติอีกประการหนึ่งก็คือ การเกิดปัญหาของการหลั่งสารเคมีในสมองที่เรียกว่า (Dopamine) และ (Norepinephrine) เป็นสารเคมีในสมองที่ช่วยกระตุ้นทำให้มีการเคลื่อนไหว ไม่สามารถทำงานได้อย่างเป็นปกติเนื่องจากการขาดสารเคมี หรือมีสารเคมีดังกล่าวปริมาณที่ไม่สมดุล จึงส่งผลให้แสดงพฤติกรรมผิดปกติจนไม่สามารถหยุดการกระทำนั้นได้

3. ลักษณะอาการของเด็กสมาธิสั้น

การแสดงพฤติกรรมของโรคสมาธิสั้น มี 2 รูปแบบหลักคือ การขาดสมาธิในการจดจ่อหรือตั้งใจทำอะไรสักอย่างกับการอยู่นิ่งและหุนหันพลันแล่น โดยเด็กอาจมีพฤติกรรมรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง แต่มักปรากฏพฤติกรรมทั้ง 2 รูปแบบรวมกัน โดยพฤติกรรมเหล่านี้จะเป็นอุปสรรคที่ส่งผลให้เกิดความลำบากในการใช้ชีวิตประจำวัน การทำงาน การเรียน การเข้าสังคมและความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล

4. การรักษาโรคสมาธิสั้น

4.1 การรักษาด้วยยา ยาที่ใช้รักษาโรคสมาธิสั้นเป็นยาที่ปลอดภัย มีผลข้างเคียงน้อยและมีประสิทธิภาพในการรักษาสูง คือ ยากลุ่มจำพวกรักษาสมาธิสั้นที่ปลอดภัยที่สุด

4.2 การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและการช่วยเหลือทางด้านจิตใจสำหรับเด็กและครอบครัว ผู้ปกครองและครูของเด็กที่เป็นโรคสมาธิสั้นจำเป็นต้องเรียนรู้เทคนิคที่ถูกต้อง

4.3 การช่วยเหลือทางด้านการเรียน เด็กสมาธิสั้นส่วนใหญ่จะมีปัญหาการเรียนหรือเรียนได้ไม่เต็มศักยภาพร่วมด้วย ครูจึงมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยเหลือเด็กสมาธิสั้นให้เรียนได้ดีขึ้น

แนวคิดเกี่ยวกับกิจกรรมงานประดิษฐ์

1. ความหมายของงานประดิษฐ์

หมายถึง งานที่เกิดจากการใช้ความคิดสร้างสรรค์ของมนุษย์สร้างหรือประดิษฐ์ขึ้นตามวัตถุประสงค์ที่หลากหลาย หรือเพื่อความสวยงาม หรือประดับตกแต่งหรือเพื่อประโยชน์ใช้สอย

2. ความเป็นมาของงานประดิษฐ์

สิ่งประดิษฐ์เกิดขึ้นเพราะมนุษย์เป็นผู้สร้างผู้พัฒนา ปรับปรุงและเปลี่ยนแปลงแบบผลงาน ด้วยความคิดสร้างสรรค์ที่มีอยู่ในแต่ละบุคคลมีวัตถุประสงค์ในการสร้างสิ่งประดิษฐ์เพื่อตอบสนองความต้องการด้านประโยชน์ใช้สอยงานประดิษฐ์มีความสัมพันธ์และเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันของคนไทยตั้งแต่สมัยโบราณ เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมและประเพณีทางศาสนา

3. หลักการสร้างสรรคงานประดิษฐ์

การสร้างสรรคงานประดิษฐ์ให้ประดิษฐ์ให้ประสบผลสำเร็จนั้ผู้เรียนต้องมีความพึงพอใจในการทำงาน

4. ประเภทของงานประดิษฐ์

- 4.1 งานประดิษฐ์ที่เป็นเอกลักษณ์ไทย
- 4.2 งานประดิษฐ์ทั่วไป

5. การออกแบบงานประดิษฐ์

การออกแบบงานประดิษฐ์ เป็นการสร้างรูปลักษณ์ของชิ้นงาน โดยอาศัยความคิดสร้างสรรค์ความรู้ความเข้าใจ ในหลักการออกแบบและนำมาใช้ ทำให้การออกแบบชิ้นงานนั้นมีคุณค่าและน่าสนใจยิ่ง

6. คุณค่าของงานประดิษฐ์

ปัจจุบันงานประดิษฐ์มีบทบาทและความสำคัญทางเศรษฐกิจ โดยได้มีการพัฒนาให้สอดคล้องกับการดำเนินชีวิตของครอบครัวและสังคม จึงประเมินคุณค่าของงานประดิษฐ์ได้

7. ประโยชน์ของงานประดิษฐ์

งานประดิษฐ์ช่วยพัฒนาเด็กอย่างรอบด้าน ทั้งทางร่างกาย สติปัญญา อารมณ์ และสังคม โดยเฉพาะการเสริมสร้างสมาธิ ความคิดสร้างสรรค์ ความอดทน การทำงานร่วมกับผู้อื่น และความภูมิใจในตนเอง อีกทั้งยังช่วยเชื่อมโยงการเรียนรู้ในวิชาต่าง ๆ และปลูกฝังคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เช่น ความรับผิดชอบ ความประณีต และความตั้งใจในการทำงาน

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการจัดประสบการณ์สำหรับนักเรียนประถมศึกษา

1. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของบรูเนอร์

- 1.1 ขั้นที่จะสามารถอ่านได้ด้วยตนเองจนอิสระ
- 1.2 ขั้นสามารถอ่านด้วยตนเองได้อย่างอิสระ

2. ทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์

- ขั้นที่ 1 ประสาทการรับรู้และการเคลื่อนไหว (อายุ 0 – 2 ปี)
- ขั้นที่ 2 ขั้นก่อนปฏิบัติการคิด (อายุ 2 – 7 ปี)
- ขั้นที่ 3 ขั้นปฏิบัติการคิดแบบเป็นรูปธรรม (อายุ 7 – 11 ปี)
- ขั้นที่ 4 ขั้นปฏิบัติการคิดแบบเป็นนามธรรม (อายุ 12 ปีขึ้นไป)

3. ทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์

1. ความต้องการทางกายภาพ (Physiological Needs) เป็นความต้องการขั้นพื้นฐาน เช่น อาหาร น้ำ อากาศ ที่อยู่อาศัย การพักผ่อน

2. ความต้องการความปลอดภัย (Safety Needs) เช่น ความปลอดภัยในชีวิต สุขภาพ การงาน รายได้ ความมั่นคงในชีวิต

3. ความต้องการความรักและการเป็นส่วนหนึ่ง (Love and Belongness Needs) ต้องการความรัก ความผูกพัน การยอมรับจากครอบครัว เพื่อน และสังคม

4. ความต้องการการยอมรับนับถือ (Esteem Needs) ต้องการความเคารพจากผู้อื่น ความภูมิใจในตนเอง การประสบความสำเร็จ

5. ความต้องการบรรลุศักยภาพของตน (Self-Actualization Needs) คือ การพัฒนาตนเองให้ถึงขีดสุด เช่น การใช้ความสามารถ ความคิดสร้างสรรค์ และเติบโตทางจิตใจ

4. ทฤษฎีการเรียนรู้ของกลุ่ม เกสตัลท์

1. การรับรู้แบบองค์รวม – มองภาพรวมมากกว่าการแยกส่วน
2. การเรียนรู้จากความเข้าใจ (Insight) – เข้าใจโดยการมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ
3. การจัดระเบียบข้อมูลในสมอง – สมองจะจัดข้อมูลให้เป็นระเบียบเพื่อให้เข้าใจง่าย
4. การเรียนรู้ที่มีความหมาย – การเข้าใจจะทำให้จดจำได้ดีกว่าการท่องจำ
5. ต้องมีความพร้อมทางปัญญา – ผู้เรียนต้องมีพื้นฐานบางอย่างก่อนจึงจะเข้าใจเรื่องใหม่ได้ง่าย

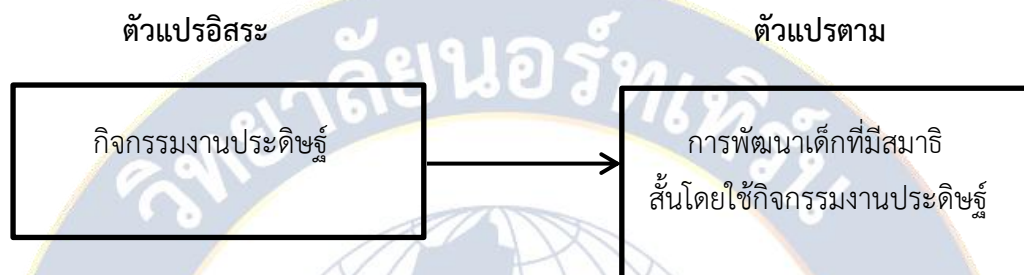
5. ทฤษฎีจิตสังคม (Erikson's Theory of Psychosocial Development)

1. วัยทารก (0-1 ปี) ความไว้วางใจ vs ความไม่ไว้วางใจ → เด็กจะเรียนรู้ว่าโลกปลอดภัยหรือไม่
2. วัยหัดเดิน (1-3 ปี) เอกราช vs ความสงสัยในตนเอง → ฝึกควบคุมตนเอง เช่น การขับถ่าย การเลือกสิ่งต่าง ๆ
3. วัยก่อนเรียน (3-6 ปี) ความริเริ่ม vs ความรู้สึกผิด → เริ่มมีเป้าหมาย กล้าคิดกล้าทำ หากถูกห้ามบ่อยจะรู้สึกผิด
4. วัยเรียน (6-12 ปี) ความขยันหมั่นเพียร vs ความรู้สึกด้อยค่า → พัฒนาทักษะความสามารถ ความภูมิใจในผลงาน
5. วัยรุ่น (12-18 ปี) อัตลักษณ์ vs ความสับสนในบทบาท → แสวงหาตัวตน ค่านิยมและบทบาทในสังคม
6. วัยผู้ใหญ่ตอนต้น (18-40 ปี) ความใกล้ชิดสัมพันธ์ vs ความโดดเดี่ยว → สร้างความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้อื่น
7. วัยผู้ใหญ่ตอนกลาง (40-65 ปี) การสร้างสรรค์สิ่งใหม่ vs ความหยุดนิ่ง → ต้องการเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น เช่น การเลี้ยงลูก การทำงาน

8. วัยชรา (65 ปีขึ้นไป) ความสมบูรณ์ของชีวิต vs ความสิ้นหวัง → มองย้อนชีวิต หากพอใจจะรู้สึกสงบ หากไม่พอใจจะรู้สึกสิ้นหวัง

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาเด็กที่มีสมาธิโดยใช้กิจกรรมงานประดิษฐ์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาเด็กที่มีสมาธิขึ้นโดยใช้กิจกรรมงานประดิษฐ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก โดยมีวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 จำนวน 4 ห้อง ของโรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยมีนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/1 จำนวน 37 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 จำนวน 36 คน นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/3 จำนวน 37 คน และนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/4 จำนวน 36 คน รวมทั้งสิ้น จำนวน 146 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/3 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา รวมจำนวน 37 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แผนการจัดกิจกรรมงานประดิษฐ์ จำนวน 6 แผน ได้แก่
 - 1.1 แผนการจัดกิจกรรมงานประดิษฐ์ ครั้งที่ 1 เรื่อง งานประดิษฐ์
 - 1.2 แผนการจัดกิจกรรมงานประดิษฐ์ ครั้งที่ 2 เรื่อง งานประดิษฐ์

- 1.3 แผนการจัดกิจกรรมงานประดิษฐ์ ครั้งที่ 3 เรื่อง การประกอบของเล่น
- 1.4 แผนการจัดกิจกรรมงานประดิษฐ์ ครั้งที่ 4 เรื่อง การประดิษฐ์ของใช้จากวัสดุเหลือใช้
- 1.5 แผนการจัดกิจกรรมงานประดิษฐ์ ครั้งที่ 5 เรื่อง วัสดุอุปกรณ์และเครื่องมือที่ใช้

ทำงานประดิษฐ์

- 1.6 แผนการจัดกิจกรรมงานประดิษฐ์ ครั้งที่ 6 เรื่อง การประดิษฐ์ของเล่น (ม้าก้านกล้วย)

2. สังเกตและบันทึกเวลาการเกิดพฤติกรรม โดยใช้แบบสังเกตพฤติกรรม ของนักเรียน

ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/3

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. แผนการจัดการเรียนรู้กิจกรรมประดิษฐ์

1.1 ศึกษาข้อมูลค้นคว้าเอกสาร ตำราวารสาร และงานวิจัยต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนการจัดกิจกรรมงานประดิษฐ์ เพื่อพัฒนาความสามารถทางด้านสมาธิของเด็กประถมศึกษา

1.2 ศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์แผนการจัดกิจกรรมชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 รวมทั้งโครงสร้างหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2565

1.3 จัดทำแผนการจัดกิจกรรมงานประดิษฐ์ เพื่อพัฒนาความสามารถทางด้านสมาธิของเด็กประถมศึกษา โดยใช้กิจกรรมงานประดิษฐ์ จำนวน 6 แผน ใช้สอนสัปดาห์ละ 1 แผน รวม 6 สัปดาห์ เวลา 6 วัน มีรายละเอียด ดังนี้

- 1.3.1 ชื่อกิจกรรม
- 1.3.2 จุดประสงค์
- 1.3.3 กิจกรรมการเรียนรู้ (ขั้นนำ ขั้นสอน และขั้นสรุป)
- 1.3.4 สื่อการสอน
- 1.3.5 วิธีการประเมินผล

1.4 นำแผนการจัดกิจกรรมงานประดิษฐ์ เพื่อพัฒนาทักษะทางด้านสมาธิของนักเรียนประถมศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความชัดเจน ความเหมาะสม

1.5 นำแผนการจัดกิจกรรมงานประดิษฐ์ เพื่อพัฒนาทักษะทางด้านสมาธิของนักเรียนประถมศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอให้ อาจารย์ นันทิกร อุดมศิลป์ อาจารย์ ดร.จันทรา อ้ายจันแก้ว อาจารย์ ดร.นลธวัช ยุทธวงศ์ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการประถมศึกษาช่วยตรวจพิจารณาจุดประสงค์ เนื้อหา การดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อ วัสดุ และอุปกรณ์

1.6 ปรับปรุง แก้ไข แผนการจัดกิจกรรมงานประดิษฐ์ เพื่อพัฒนาทักษะทางด้านสมาธิตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ โดยการปรับปรุงแก้ไขการใช้คำและข้อความปรับปรุง กิจกรรมบางส่วน เพื่อให้ส่งเสริมทักษะทางด้านสมาธิของนักเรียนประถมศึกษา และนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง

1.7 นำแผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ด้วยการจัดกิจกรรมงานประดิษฐ์ เพื่อพัฒนาทักษะทางด้านสมาธิ ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วนำไปทดลองใช้กับประชากรซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชาย-หญิง อายุ 7- 8 ปี ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/3 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ของโรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอสองยาง จังหวัดตาก จำนวน 1 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น จำนวน 37 คน

2. แบบสังเกตพฤติกรรม

2.1 ศึกษาข้อมูลและค้นคว้าเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ การสร้างแบบสังเกตการมีสมาธิของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา

2.2 ผู้วิจัยได้ศึกษาคุณภาพและวิธีการสร้างแบบสังเกตการมีสมาธิของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา มีจำนวน 2 ชุด ได้แก่ (ก่อนและหลังการจัดกิจกรรมงานประดิษฐ์)

การตรวจให้คะแนน

แบบบันทึกการสังเกตและประเมินผลพฤติกรรมรายบุคคลโดยมีการให้คะแนนใน 5 หัวข้อหลักได้แก่

1. ความสนใจในกิจกรรม
2. การมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น
3. การตอบคำถาม
4. การยอมรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น
5. ทำตามคำสั่งได้ครบถ้วน

2.3 โดยแต่ละหัวข้อมีระดับคะแนน 3, 2 และ 1 คะแนน ซึ่งอาจหมายถึงระดับ 3 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับ ดีมาก
 ระดับ 2 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับ ดี
 ระดับ 1 หมายถึง มีพฤติกรรมในระดับ พอใช้
 วิธีให้คะแนน

- สังเกตพฤติกรรมของแต่ละบุคคลในระหว่างทำกิจกรรม
- ให้คะแนนตามระดับที่เหมาะสมในแต่ละหัวข้อ
- รวมคะแนนแต่ละหัวข้อเพื่อแสดงผลประเมินโดยรวม

2.4 นำแบบสังเกตการมีสมาธิของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นและนำไปเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความชัดเจน ความเหมาะสม เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขอีกครั้ง

2.5 นำแบบสังเกตการมีสมาธิของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา เสนอให้อาจารย์ นันทิกร อุดมศิลป์ อาจารย์ ดร.จันทรา อ้ายจันแก้ว อาจารย์ ดร.นลธวัช ยุทธวงศ์ ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการศึกษาประถมศึกษา ช่วยตรวจสอบเพื่อให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

2.6 ปรับปรุง แก้ไข แบบสังเกตการณ์มีสมาธิของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา โดยใช้กิจกรรมงานประดิษฐ์ ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง

2.7 นำแบบสังเกตการณ์มีสมาธิของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ที่ปรับปรุงแก้ไขเรียบร้อยแล้วนำไปทดลองใช้กับประชากรซึ่งไม่ได้เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชาย-หญิง อายุ 7-8 ปีที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/3 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดตาก จำนวน 1 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น จำนวน 37 คน

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบแผนการทดลอง

ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Design) ซึ่งผู้วิจัยได้ดำเนินการทดลองตามแบบแผนการวิจัย One-Group Posttest Design เพื่อความเหมาะสมและสอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของการวิจัย

ตารางที่ 3.2 แบบแผนการทดลอง

กลุ่ม	ก่อนการทดลอง	ทดลอง	หลังการทดลอง
ทดลอง	T1	X	T2
เมื่อ			
	T1	แทน	การทดลองก่อนเรียน (Pre-test)
	X	แทน	การทดลอง (Treatment)
	T2	แทน	การทดลองหลังเรียน (Post-test)

การดำเนินการทดลอง

การทดลองครั้งนี้ดำเนินการในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยใช้ทดลองสัปดาห์ละ.....วัน เป็นระยะเวลา 12 สัปดาห์ มีขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยสร้างความคุ้นเคยกับนักเรียน เป็นระยะเวลา 1 สัปดาห์
2. ผู้วิจัยจัดเตรียมสภาพแวดล้อมภายในสถานที่ที่ทำการทดลองให้เหมาะสม
3. ผู้วิจัยดำเนินการทดลองกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง ซึ่งเป็นนักเรียนชาย-หญิง อายุ 7-8 ปี

ที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/3 ด้วยแผนกิจกรรมงานประดิษฐ์ เพื่อพัฒนาทักษะทางด้านสมาธิของนักเรียนประถมศึกษา มีแผนทั้งหมด จำนวน 6 แผน โดยปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ตามขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามวันและเวลาที่กำหนดไว้

5. เมื่อดำเนินการทดลองด้วยกิจกรรมงานประดิษฐ์ เพื่อพัฒนาทักษะทางด้านสมาธิของนักเรียนประถมศึกษา เสร็จแล้วผู้วิจัยนำแบบสังเกตไปตรวจให้คะแนน และนำคะแนนที่ได้ไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. หาค่าสถิติพื้นฐานของการจัดกิจกรรมงานประดิษฐ์ เพื่อพัฒนาการมีสมาธิ
ของนักเรียนประถมศึกษา ก่อนและหลังการทำกิจกรรม โดยนำข้อมูลไปหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่า
เบี่ยงเบนมาตรฐาน

2. เปรียบเทียบผลจัดกิจกรรมงานประดิษฐ์ เพื่อพัฒนาการมีสมาธิของนักเรียนประถมศึกษา ก่อนและหลังการทำกิจกรรม ด้วยแบบสังเกตพฤติกรรมทักษะทางด้านสมาธิของนักเรียนประถมศึกษา ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/3 จำนวน 2 ชุด

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเด็กที่มีสมาธิสั้นโดยใช้กิจกรรมงานประดิษฐ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแม่สวืทยา อำเภอกำแพงแสน จังหวัดตาก สรุปผลได้ดังนี้

แสดงผลคะแนนจากการทดสอบกิจกรรมงานประดิษฐ์ ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมงานประดิษฐ์ และผลต่างของคะแนน เรื่องที่ 1 งานประดิษฐ์ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/3 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ใช้แบบสังเกต กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 37 คน พบว่า คะแนนที่ได้จากแบบสังเกตการมีสมาธิ โดยก่อนการจัดกิจกรรมงานประดิษฐ์ มีคะแนนเฉลี่ยที่ 9.08 และหลังการจัดกิจกรรมงานประดิษฐ์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/3 มีทักษะทางสมาธิ มีคะแนนเฉลี่ยที่ 12.37 ซึ่งมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยเท่ากับ 3.29 จึงสรุปได้ว่า นักเรียนประถมศึกษาชั้นปีที่ 2 โรงเรียนบ้านแม่สุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก หลังจากรับการจัดกิจกรรมกิจกรรมงานประดิษฐ์ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/3 มีทักษะการมีสมาธิที่ สูงขึ้น

อภิปรายผล

การพัฒนาการมีสมาธิของนักเรียนชั้นประถมโดยใช้กิจกรรมงานประดิษฐ์ของโรงเรียนบ้านแม่อุสุวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก กับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 37 คนพบว่า คะแนนเฉลี่ยหลังการจัดกิจกรรมงานประดิษฐ์สูงกว่า คะแนนเฉลี่ยก่อนการจัดกิจกรรมงานประดิษฐ์ สรุปได้ว่า นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมงานประดิษฐ์มีทักษะการทางด้านการมีสมาธิที่สูงขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าครูผู้สอนได้ใช้แผนการจัดกิจกรรมงานประดิษฐ์ประกอบการสอน กระตุ้นจึงทำให้เด็กประถมในห้องเรียนมีความสนใจและตั้งใจเรียน สอดคล้องกับ กับงานวิจัยของ ปักธงชัย มณีรัตน์(2562 : 57) ได้วิจัยเรื่อง ผลของกิจกรรมทางน้ำที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจในเด็กสมาธิสั้น

สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1-5 สถาบันพัฒนาการเด็กราชนครินทร์ จำนวน 7 คน พบว่า 1) ผลของกิจกรรมทางน้ำที่ส่งผลต่อพฤติกรรมความตั้งใจในเด็กสมาธิสั้น ผลการวิจัยพบว่า ก่อนการฝึกกิจกรรมทางน้ำเด็กสมาธิสั้นมีพฤติกรรมความตั้งใจระหว่างระดับน้อยที่สุดถึงระดับปานกลาง ส่วนในสัปดาห์ที่ 2 ของการฝึกกิจกรรมทางน้ำเด็กสมาธิสั้นมีพฤติกรรมความตั้งใจระหว่างระดับน้อยถึงระดับมากที่สุด และสัปดาห์ที่ 4 ของการฝึกกิจกรรมทางน้ำเด็กสมาธิสั้นมีพฤติกรรมความตั้งใจระหว่างระดับมากที่สุดถึงระดับมากที่สุด สรุปได้ว่า กิจกรรมทางน้ำส่งผลให้เด็กสมาธิสั้นมีความก้าวหน้าในการพัฒนาพฤติกรรมความตั้งใจที่ดีขึ้น ยังไปสอดคล้องกับงานวิจัยของ รัชนิกร ชะตางาม (2560 : 94-95) ได้วิจัยเรื่อง การสร้างสรรค์ศิลปะสื่อผสมพื้นที่แห่งความสุขกรณีศึกษาศิลปะบำบัดเพื่อพัฒนาสมาธิในเด็กสมาธิสั้น โรงเรียนศิลปะ Art House อำเภอ เมือง ตำบลในเมือง จังหวัดนครราชสีมา สรุปผลการวิจัย 1) จากข้อสรุปของกระบวนการวิจัย โดยเริ่มต้นจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูล ทำให้เกิดการตั้งคำถาม และตั้งวัตถุประสงค์ขึ้นมาคือ ต้องการให้เด็กเกิดความสุข จินตนาการ และมีพัฒนาการทางด้านอารมณ์ที่ดีขึ้น เกิดการเรียนรู้เข้าสังคมร่วมกับผู้อื่น และการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเฉพาะตัวที่คนดูมีปฏิสัมพันธ์กับชิ้นงานได้ ทำให้เกิดข้อค้นพบและข้อเสนอแนะตามที่ได้กล่าวไปข้างต้น ซึ่งข้อค้นพบเหล่านี้เป็นประโยชน์ในการที่จะเสริมสร้างเยาวชนให้เกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ส่งผลไปสู่การเกิดสมาธิในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ เพื่อประโยชน์ในการเข้าสังคมกับผู้อื่น ผลมาจากการใช้มันดาลาในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะทั้งกลุ่มตัวอย่างและผู้วิจัยเองได้รับประโยชน์ทั้งสองฝ่ายผ่านการทำงานศิลปะ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วีรยา คำเรืองฤทธิ์ (2566:219) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาโปรแกรมส่งเสริมการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีอาการสมาธิสั้นและชนอนุญไม่นิ่งโดยการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง สรุปผลการวิจัย 1) ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการส่งเสริมการคิดเชิงบริหารสำหรับเด็กปฐมวัยที่มีอาการสมาธิสั้นและชนอนุญไม่นิ่ง ประกอบด้วยการศึกษา 2 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 สังเคราะห์งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวทางส่งเสริมการคิดเชิงบริหารทั้งในประเทศไทยและ ต่างประเทศ และขั้นตอนที่ 2 สัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ด้านการส่งเสริมการคิดเชิงบริหารในบริบทของประเทศไทย

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. การจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง: ครูควรมีการออกแบบกิจกรรมงานประดิษฐ์ที่หลากหลาย เพื่อให้เด็กไม่เบื่อและสามารถฝึกสมาธิได้อย่างสม่ำเสมอ
2. การปรับกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัย: เด็กในแต่ละช่วงวัยอาจมีระดับความสนใจที่ต่างกัน กิจกรรมควรมีความยากง่ายเหมาะสมกับความสามารถ

3. การมีส่วนร่วมของครูและผู้ปกครอง: ครูควรให้ผู้ปกครองเข้ามาช่วยแนะนำและกระตุ้นให้เด็กทำกิจกรรมจนสำเร็จ เพื่อเพิ่มแรงจูงใจและความมั่นใจในตัวเอง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ขยายกลุ่มตัวอย่าง ศึกษาเด็กในระดับชั้นหรือบริบทที่หลากหลายขึ้น
2. เพิ่มระยะเวลาการศึกษา วิเคราะห์ผลในระยะยาวเพื่อดูความต่อเนื่องของพัฒนาการ
3. เปรียบเทียบกับวิธีอื่น ศึกษาการใช้กิจกรรมงานประดิษฐ์ร่วมกับเทคนิคเสริมสมาธิอื่น ๆ
4. วิเคราะห์ผลกระทบด้านอื่น ศึกษาผลต่ออารมณ์ ความมั่นใจ และพฤติกรรมทางสังคม
5. พัฒนาเครื่องมือวัดผล ใช้แบบสังเกต และแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่แม่นยำขึ้น
6. ศึกษาการประยุกต์ใช้ในวิชาอื่น วิเคราะห์ว่างานประดิษฐ์ช่วยพัฒนาทักษะด้านอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- ธนานิษฐ์ วีระศักดิ์อรุณ ระวีวรรณ วรรณวิไชย .(2561). การปรับพฤติกรรมการไม่อยู่นิ่งของเด็กสมาธิสั้นอายุ 5-6 ปีโดยกิจกรรมการประยุกต์ใช้หุ่นสายเสมาโรงเรียนอนุบาลเจริญพงศ์ . กรุงเทพมหานคร .คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ภิตินันท์ อะภัย และระวีวรรณ วรรณวิไชย .(2561). การสร้างกิจกรรมการเล่นเพื่อเสริมสร้างทักษะทางสังคมของเด็กที่มีภาวะสมาธิสั้น อายุ 6-9 ปี. คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุดาภรณ์ คำดวงดาว .(2560). ประสิทธิภาพของแนวทางบำบัดการเขียนสำหรับเด็กสมาธิสั้นระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 .สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น. ราชนครินทร์.
- สมัย ศิริทองถาวร .(2560). การพัฒนารูปแบบการดูแลเด็กโรคสมาธิสั้นแบบบูรณาการระหว่างบุคลากรทางการแพทย์ ผู้ปกครอง และครู ในเขตภาคเหนือ. กรมสุขภาพจิต:กรุงเทพ.
- สมัย ศิริทองถาวร .(2560). หลักสูตรฝึกอบรมสำหรับครูโรงเรียนแกนนำเรียนร่วมประถมศึกษาในการดูแล ปรับพฤติกรรม และส่งเสริมการเรียนรู้ในเด็กที่มีอาการสมาธิสั้น. กรมสุขภาพจิต:กรุงเทพ.

การพัฒนาทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนบ้านตากประถมวิทยา อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก
Development of Basic Football Skills for Second Grade Students
at Ban Tak Prathom Witthaya School, Ban Tak District, Tak Province.

เจนณรงค์ มาเกิด¹, นลรวช ยุตทรงศ์², จารูวรรณ แก่นทรัพย์³, จินตามณี เลิศมนกุล⁴, พรรณนิภา ทองหล่อ⁵
Jennarong Makoed¹, Nontawat Yuttawong², Jaruwan Gansub³
Chindamanee Lertmanokul⁴, Phannipha Thonglor⁵

บทคัดย่อ

การค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านใน โดยใช้แบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน และเปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในก่อนเรียนและหลังเรียนจากแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 2 โดยกลุ่มประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตากประถมวิทยา อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 13 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยที่พัฒนาขึ้นมาเองดังนี้ 1) แบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน เรื่องการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 2) แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน เรื่องการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ผลการวิจัย พบว่าแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน เรื่องการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 89/91 สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ 80/80 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐานมีคุณภาพ และผลการพัฒนาทักษะการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนเท่ากับร้อยละ 91.20 มีผลการพัฒนาอยู่ในเกณฑ์ดีมาก

¹ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Email : jennarong4199@gmail.com โทร. 0987764199

² ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Email : nontawat192498@gmail.com โทร. 085-0349942

³ อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴ อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁵ อาจารย์ที่ปรึกษา อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

และค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนเท่ากับร้อยละ 34.60 มีผลการพัฒนาอยู่ในเกณฑ์พอใช้ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐานส่งผลให้นักเรียนได้คะแนนเพิ่มขึ้น

คำสำคัญ : การพัฒนา, ทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน, แบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน

Abstract

This independent study aimed to develop basic football skills for second-grade students, focusing on inside-of-the-foot kicking, using a basic football skills training exercise. It also aimed to compare the development of inside-of-the-foot kicking skills before and after using the basic football skills training exercise with second-grade students. The population used in this research consisted of 13 second-grade students from Ban Tak Prathom Witthaya School, Ban Tak District, Tak Province, during the first semester of the 2024 academic year. The research instruments used in this study were developed by the researcher and included: 1) a basic football skills training exercise focusing on inside-of-the-foot kicking for second-grade students; and 2) pre- and post-tests for the basic football skills training exercise focusing on inside-of-the-foot kicking for second-grade students.

The results showed that the basic football skills training exercise focusing on inside-of-the-foot kicking for second-grade students had an efficiency of 89/91, which was higher than the set standard criterion of 80/80, indicating that the basic football skills training exercise was of high quality. The development of inside-of-the-foot kicking skills of second-grade students after the training was significantly higher than before the training. The post-training average score was 91.20%, indicating a very good level of development, while the pre-training average score was 34.60%, indicating a fair level of development. This shows that the basic football skills training exercise resulted in an increase in students' scores.

Keywords : Development, Basic football skills, Basic football skills training exercise.

บทนำ

ปัจจุบันกีฬาฟุตบอลเป็นกีฬาที่ได้รับความนิยมเป็นอย่างมากและมีการจัดการแข่งขันในทุก ระดับตั้งแต่ระดับตำบล ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด ระดับประเทศ และระดับโลก จากความนิยม ดังกล่าวทำให้สถานศึกษาหลายแห่งได้จัดกิจกรรมทางพลศึกษาให้มีการแข่งขันกีฬาฟุตบอลทั้งภายใน และภายนอกสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนรักการออกกำลังกาย มีสุขภาพที่สมบูรณ์แข็งแรง รู้จักใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ มีน้ำใจนักกีฬา คือ รู้แพ้ รู้ชนะ รู้อภัย และสร้างความภาคภูมิใจใน ชื่อเสียงเกียรติยศให้ตนเองและโรงเรียน สิ่งสำคัญที่จะทำให้กีฬาฟุตบอลประสบผลสำเร็จได้นั้นผู้ ฝึกสอนจะต้องคิดค้นหาวิธีการสร้างแบบฝึกใหม่ๆ และดีที่สุดเพื่อนำมาใช้สอน สอดคล้องกับการ สัมภาษณ์ประธานสโมสรฟุตบอลจังหวัดตาก เกษฎา สายยิ้ม (2567 : สัมภาษณ์) ได้กล่าวว่า ในการ เรียนการสอนฟุตบอลให้กับนักเรียนเป็นการเรียนการสอนทักษะขั้นพื้นฐาน เช่น ทักษะการเลี้ยงลูก ฟุตบอล การรับ-ส่งบอล การเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านใน การโหม่ง การยิงประตู และสิ่งสำคัญครู พลศึกษาและผู้ฝึกสอนจะต้องคิดค้นวิธีการฝึกรูปแบบต่างๆ เพื่อเพิ่มขีดความสามารถให้กับนักเรียนใน การฝึกทักษะฟุตบอลที่จะส่งผลต่อการเรียนและการแข่งขันให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (2551 : 149) ระบุความสำคัญ ของการจัดหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้พลศึกษาโดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกมและกีฬาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาโดยรวมทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา รวมทั้งสมรรถภาพเพื่อสุขภาพและกีฬา สาระที่เป็นกรอบเนื้อหาหรือขอบ ขยายองค์ความรู้ ได้แก่ การเคลื่อนไหว การออกกำลังกาย การเล่นเกม กีฬาไทย และกีฬาสากล ผู้เรียนได้เรียนรู้เรื่อง การเคลื่อนไหวในรูปแบบต่าง ๆ การเข้าร่วมกิจกรรมทางกายและกีฬา ทั้งประเภทบุคคล และประเภททีมอย่างหลากหลายทั้งไทยและสากล การปฏิบัติตามกฎ กติกา ระเบียบ ข้อตกลงในการเข้าร่วม กิจกรรมทางกายและกีฬา และความมีน้ำใจนักกีฬา

จะเห็นได้ว่ากีฬาฟุตบอลมีความสำคัญจึงได้จัดให้มีการเรียนการสอนในสาระการเรียนรู้ พลศึกษาเพราะมีส่วนทำให้นักเรียนได้ออกกำลังกาย มีทักษะในการเล่นกีฬา มีความคิดสร้างสรรค์ มีเหตุผล มีน้ำใจนักกีฬา มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรง และนักเรียนสามารถนำไปบูรณาการกับวิชาอื่น ในระดับที่สูงขึ้นได้เป็นอย่างดี ซึ่งผู้วิจัยได้รับมอบหมายให้รับผิดชอบสอนวิชาพลศึกษาของนักเรียน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตากประถมวิทยา อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก จากการ เรียนการสอนพบว่า นักเรียนทุกคนประสบปัญหาเกี่ยวกับการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในไม่ตรง ทิศทางหรือไม่ตรงเป้าหมายที่กำหนด เนื่องจากนักเรียนยังไม่มี ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขาที่ เพียงพอในการเตะลูกบอล การวางตำแหน่งเท้าสัมผัสกับลูกบอลยังไม่ถูกต้อง และนักเรียนยังไม่มี ทักษะในการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในที่ถูกต้อง จากสภาพปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงมีความสนใจ

อย่างยิ่งที่จะวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตากประถมวิทยา อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก เพื่อให้ปัญหาดังกล่าวลดน้อยลงหรือหมดไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่อง การเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านใน โดยใช้แบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน
2. เพื่อเปรียบเทียบผลการพัฒนาทักษะการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในก่อนเรียนและหลังเรียนจากแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

สมมติฐานในการวิจัย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 สามารถเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในได้ดีขึ้นหลังจากได้รับการฝึกจากแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตากประถมวิทยา อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

แบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน เรื่องการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2

ผลการพัฒนาทักษะการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนโดยใช้แบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตากประถมวิทยา อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก โดยมีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตาก
 ประถมวิทยา อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก จำนวน 13 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน เรื่องการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในของ
 นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โดยมีแบบฝึกทักษะทั้งหมด 4 แบบ ได้แก่

- 1.1 แบบฝึกทักษะที่ 1 การสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขา
- 1.2 แบบฝึกทักษะที่ 2 การวางตำแหน่งเท้าด้านในสัมผัสลูกบอลที่ถูกต้อง
- 1.3 แบบฝึกทักษะที่ 3 การฝึกปฏิบัติทักษะการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านใน
- 1.4 แบบฝึกทักษะที่ 4 การเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในให้ตรงเป้าหมาย

2. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน เรื่อง
 การเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ทั้ง 4 แบบฝึก ได้แก่

- 2.1 แบบฝึกทักษะที่ 1 การสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขา
 - 2.1.1 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนทักษะการวิ่งไปกลับในระยะ 20 เมตร
 - 2.1.2 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนทักษะการวิ่งไปกลับในระยะ 30 เมตร
 - 2.1.3 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนทักษะการวิ่งไปกลับในระยะ 40 เมตร
 - 2.1.4 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนทักษะการกระโดดเชือก จำนวน 10 ครั้ง
 - 2.1.5 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนทักษะการกระโดดเชือก จำนวน 15 ครั้ง
 - 2.1.6 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนทักษะการกระโดดเชือก จำนวน 20 ครั้ง

2.2 แบบฝึกทักษะที่ 2 การวางตำแหน่งเท้าด้านในสัมผัสลูกบอลที่ถูกต้อง

2.2.1 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนการยืนวางตำแหน่งเท้าด้านในสัมผัสลูกบอล
 ที่ถูกต้อง จำนวน 10 ครั้ง

2.2.2 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนการวิ่งเข้ามาวางตำแหน่งเท้าด้านในสัมผัส
 ลูกบอลที่ถูกต้อง จำนวน 10 ครั้ง

2.3 แบบฝึกทักษะที่ 3 การฝึกปฏิบัติทักษะการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านใน

2.3.1 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนการฝึกปฏิบัติทักษะการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้า
 ด้านในกระแทกผนัง จำนวน 10 ครั้ง

2.3.2 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนการจับคู่ฝึกปฏิบัติทักษะการเตะลูกบอลด้วย
 ข้างเท้าด้านใน จำนวน 10 ครั้ง

2.4 แบบฝึกทักษะที่ 4 การเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในให้ตรงเป้าหมาย

2.4.1 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในเข้าช่องกรวยจราจรในระยะ 3 เมตร จำนวน 10 ครั้ง

2.4.2 แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในเข้าช่องกรวยจราจรในระยะ 5 เมตร จำนวน 10 ครั้ง

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. แบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน

1.1 วิเคราะห์หลักสูตรวิชาพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในจากหนังสือเรียนสาระการเรียนรู้พลศึกษาตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กระทรวงศึกษาธิการ เพื่อกำหนดเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้

1.2 ศึกษาหลักการ ทฤษฎีและตัวอย่างการสร้างแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน จากตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.3 นำเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้มาออกแบบเพื่อสร้างแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน ให้มีความเหมาะสมกับเวลาในการเรียนการสอนโดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 4 แบบฝึก ดังนี้

1.3.1 แบบฝึกทักษะที่ 1 การสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขา

1.3.2 แบบฝึกทักษะที่ 2 การวางตำแหน่งเท้าด้านในสัมผัสลูกบอลที่ถูกต้อง

1.3.3 แบบฝึกทักษะที่ 3 การฝึกปฏิบัติทักษะการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านใน

1.3.4 แบบฝึกทักษะที่ 4 การเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในให้ตรงเป้าหมาย

1.4 สร้างแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน ทั้ง 4 แบบฝึก ดังนี้

1.4.1 สร้างแบบฝึกทักษะที่ 1 การสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขา โดยให้นักเรียนฝึกทักษะการวิ่งไปกลับในระยะ 20 เมตร 30 เมตร 40 เมตร และทักษะการกระโดดเชือก จำนวน 10 ครั้ง 15 ครั้ง และ 20 ครั้ง โดยผู้วิจัยสาธิตทักษะการวิ่งและการกระโดดเชือกเป็นตัวอย่างให้นักเรียนดู และให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตาม

1.4.2 สร้างแบบฝึกทักษะที่ 2 การวางตำแหน่งเท้าด้านในสัมผัสลูกบอลที่ถูกต้อง โดยให้นักเรียนยืนวางตำแหน่งเท้าด้านในสัมผัสลูกบอลที่ถูกต้องและวิ่งเข้ามาวางตำแหน่งเท้าด้านในสัมผัสลูกบอลที่ถูกต้อง โดยผู้วิจัยสาธิตการยืนและการวิ่งเข้ามาวางตำแหน่งเท้าด้านในสัมผัสลูกบอลที่ถูกต้องให้นักเรียนดู และให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตาม

1.4.3 สร้างแบบฝึกทักษะที่ 3 การฝึกปฏิบัติทักษะเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านใน โดยให้นักเรียนฝึกปฏิบัติการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในกระแทกผนังและการจับคู่เตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านใน โดยผู้วิจัยสาธิตตัวอย่างการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในกระแทกผนังและการจับคู่เตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในให้นักเรียนดูและให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตาม

1.4.4 สร้างแบบฝึกทักษะที่ 4 การเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในให้ตรงเป้าหมาย โดยให้นักเรียนเตะลูกบอลเข้าช่องกรวยจราจรในระยะ 3 เมตร และ 5 เมตร โดยผู้วิจัยสาธิตตัวอย่างการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในให้เข้าช่องกรวยจราจรที่เป็นเป้าหมายให้นักเรียนดูและให้นักเรียนฝึกปฏิบัติตาม

1.5 นำแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน เรื่องการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบตรวจสอบความชัดเจน ความเหมาะสม ความถูกต้องของเนื้อหา จุดประสงค์ และ ทักษะการฝึกปฏิบัติของแต่ละแบบฝึกเพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขและเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

1.6 นำแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน เรื่องการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะการเล่นฟุตบอลเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา จุดประสงค์ เทคนิคในการสร้างแบบฝึกและทักษะการฝึกปฏิบัติของแต่ละแบบฝึกและปรับปรุงแก้ไขแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐานเรื่องการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในตามที่คุณเชี่ยวชาญแนะนำ

1.7 ปรับปรุง แก้ไขแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน เรื่องการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านใน ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง

1.8 นำแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน เรื่องการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้แบบหนึ่งต่อหนึ่งกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนบ้านตากประถมวิทยา อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ซึ่งเป็นนักเรียนที่มีทักษะการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในค่อนข้างอ่อนและเคยเรียนทักษะการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในมาก่อน เพื่อทดสอบการสื่อความหมายของแบบฝึกทักษะ การฝึกปฏิบัติตามแบบฝึกทักษะ เรื่องการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในแล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่อง

1.9 นำแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน เรื่องการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้กับนักเรียนกลุ่มเล็ก โดยทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอมือง จังหวัดตาก จำนวน 10 คน และยังไม่เคยเรียนเนื้อหาทักษะการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านใน พร้อมกับทำแบบทดสอบระหว่างเรียนและหลังเรียนเพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน เรื่องการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในให้ตรงเป้าหมายอีกครั้งหนึ่ง

1.10 นำแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน เรื่องการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในที่ได้ มาใช้กับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตากประถมวิทยา อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ที่เป็นกลุ่มประชากร จำนวน 13 คน พร้อมกับทำแบบทดสอบระหว่างเรียนและหลังเรียน

1.11 นำผลคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบระหว่างเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มประชากรมาหาประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน ในการวิจัยครั้งนี้

2. แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน

2.1 วิเคราะห์เนื้อหาและจุดประสงค์วิชาพลศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เรื่องการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านใน เพื่อนำข้อมูลมาสร้างแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อวัดผลการพัฒนาทักษะการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในของนักเรียน

2.2 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อวัดผลการพัฒนาทักษะการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในจากหนังสือแบบเรียน ตำราและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

1.3 นำเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้มาออกแบบเพื่อสร้างแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนเพื่อวัดผลการพัฒนาทักษะการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านใน ให้มีความเหมาะสมกับเวลาในการเรียนการสอน โดยผู้วิจัยได้ออกแบบแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนตามแบบฝึกทักษะทั้ง 4 แบบ ดังนี้

1.3.1 แบบฝึกทักษะที่ 1 การสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขา ได้แก่ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนการวิ่งไปกลับในระยะ 20 เมตร 30 เมตร และ 40 เมตร การกระโดดเชือก จำนวน 10 ครั้ง 15 ครั้ง และ 20 ครั้ง

1.3.2 แบบฝึกทักษะที่ 2 การวางตำแหน่งเท้าด้านในสัมผัสลูกบอลที่ถูกต้อง ได้แก่ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนการยืนวางตำแหน่งเท้าด้านในสัมผัสลูกบอลที่ถูกต้องและการวิ่งเข้ามาวางตำแหน่งเท้าด้านในสัมผัสลูกบอลที่ถูกต้อง

1.3.3 แบบฝึกทักษะที่ 3 การฝึกปฏิบัติทักษะการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านใน ได้แก่ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนการฝึกปฏิบัติการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในกระแทกผนังและการฝึกปฏิบัติการจับคู่เตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านใน

1.3.4 แบบฝึกทักษะที่ 4 การเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในให้ตรงเป้าหมาย ได้แก่ แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนการเตะลูกบอลเข้าช่องกรวยจราจรในระยะ 3 เมตร และ 5 เมตร

1.4 สร้างแบบแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของแบบฝึก ทั้ง 4 แบบฝึก ดังนี้

1.4.1 สร้างแบบทดสอบของแบบฝึกทักษะที่ 1 การสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขา โดยการสร้างแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนการวิ่งไปกลับในระยะ 20 เมตร 30 เมตร และ 40 เมตร การกระโดดเชือก จำนวน 10 ครั้ง 15 ครั้ง และ 20 ครั้ง โดยผู้วิจัยให้นักเรียนฝึกปฏิบัติทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนตามแบบฝึกพร้อมบันทึกผลคะแนนลงในแบบบันทึกผลการทดสอบ

1.4.2 สร้างแบบทดสอบของแบบฝึกทักษะที่ 2 การวางตำแหน่งเท้าด้านในสัมผัสลูกบอล ที่ถูกต้อง โดยการสร้างแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนการยืนวางตำแหน่งเท้าด้านในสัมผัสลูกบอลที่ถูกต้องและการวิ่งเข้ามาวางตำแหน่งเท้าด้านในสัมผัสลูกบอลที่ถูกต้อง โดยผู้วิจัยให้นักเรียนฝึกปฏิบัติการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนตามแบบฝึกพร้อมบันทึกผลคะแนนลงในแบบบันทึกผลการทดสอบ

1.4.3 สร้างแบบทดสอบของแบบฝึกทักษะที่ 3 การฝึกปฏิบัติทักษะการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านใน โดยการสร้างแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนการฝึกปฏิบัติการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านใน กระบพนักและการฝึกปฏิบัติการจับคู่เตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านใน โดยผู้วิจัยให้นักเรียนฝึกปฏิบัติการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนตามแบบฝึกพร้อมบันทึกผลคะแนนลงในแบบบันทึกผลการทดสอบ

1.4.4 สร้างแบบทดสอบของแบบฝึกทักษะที่ 4 การเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในให้ตรงเป้าหมาย โดยการสร้างแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนการเตะลูกบอลเข้าช่องกรวยจราจรในระยะ 3 เมตร และ 5 เมตร โดยผู้วิจัยให้นักเรียนฝึกปฏิบัติการทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนตามแบบฝึกพร้อมบันทึกผลคะแนนลงในแบบบันทึกผลการทดสอบ

1.5 นำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน เรื่องการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบตรวจสอบความชัดเจน ความเหมาะสม ความถูกต้องของเนื้อหาและภาษาที่ใช้เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขและเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง

1.6 นำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน เรื่องการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเสนอให้ผู้เชี่ยวชาญด้านทักษะการเล่นฟุตบอลเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา จุดประสงค์ เทคนิคในการสร้างแบบทดสอบของแต่ละแบบฝึกและปรับปรุงแก้ไขแบบทดสอบตามผู้เชี่ยวชาญแนะนำ

1.7 ปรับปรุง แก้ไขแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน เรื่องการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านใน ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งก่อนนำไปใช้

1.8 นำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน เรื่องการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านใน ที่ได้ มาใช้ทดสอบกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตากประมวิทยฯ อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ที่เป็นกลุ่มประชากร จำนวน 13 คน

1.9 นำผลคะแนนที่ได้จากแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนกลุ่มประชากรมาหาผลการพัฒนาของแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นผลการพัฒนาของแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน ในการวิจัยครั้งนี้

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยอธิบายวัตถุประสงค์ในการวิจัยและจุดประสงค์การเรียนรู้ ให้นักเรียนกลุ่มประชากรทราบเพื่อให้การดำเนินการเรียนการสอนตามแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน เรื่องการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านใน ทั้ง 4 แบบฝึก ให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย

2. ให้นักเรียนกลุ่มประชากรทำแบบทดสอบก่อนเรียน แบบฝึกทักษะที่ 1 การสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขาแล้วบันทึกผลการทดสอบก่อนเรียน จากนั้นให้นักเรียนเรียนตามแบบฝึกทักษะที่ 1 พร้อมทั้งให้ทำแบบทดสอบระหว่างเรียน และเมื่อเรียนจบแบบฝึกทักษะที่ 1 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนแล้วบันทึกผลการทดสอบหลังเรียนเพื่อนำผลไปวิเคราะห์ต่อไป

3. ให้นักเรียนกลุ่มประชากรทำแบบทดสอบก่อนเรียน แบบฝึกทักษะที่ 2 การวางตำแหน่งเท้าด้านในสัมผัสลูกบอลที่ถูกต้องแล้วบันทึกผลการทดสอบก่อนเรียน จากนั้นให้นักเรียนเรียนตามแบบฝึกทักษะที่ 2 พร้อมทั้งให้ทำแบบทดสอบระหว่างเรียน และเมื่อเรียนจบแบบฝึกทักษะที่ 2 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนแล้วบันทึกผลการทดสอบหลังเรียน เพื่อนำผลไปวิเคราะห์ต่อไป

4. ให้นักเรียนกลุ่มประชากรทำแบบทดสอบก่อนเรียน แบบฝึกทักษะที่ 3 การฝึกปฏิบัติทักษะการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในแล้วบันทึกผลการทดสอบก่อนเรียน จากนั้นให้นักเรียนเรียนตามแบบฝึกทักษะที่ 3 พร้อมทั้งให้ทำแบบทดสอบระหว่างเรียน และเมื่อเรียนจบแบบฝึกทักษะที่ 3 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนแล้วบันทึกผลการทดสอบหลังเรียน เพื่อนำผลไปวิเคราะห์ต่อไป

5. ให้นักเรียนกลุ่มประชากรทำแบบทดสอบก่อนเรียน แบบฝึกทักษะที่ 4 การเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในให้ตรงเป้าหมายแล้วบันทึกผลการทดสอบก่อนเรียน จากนั้นให้นักเรียนเรียนตามแบบฝึกทักษะที่ 4 พร้อมทั้งให้ทำแบบทดสอบระหว่างเรียน และเมื่อเรียนจบแบบฝึกทักษะที่ 4 ให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียนแล้วบันทึกผลการทดสอบหลังเรียน เพื่อนำผลไปวิเคราะห์ต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน เรื่องการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านใน โดยหาค่าเฉลี่ยร้อยละของการทำแบบทดสอบระหว่างเรียนและแบบทดสอบหลังเรียนทั้ง 4 แบบฝึก

2. วิเคราะห์ผลการพัฒนาทักษะการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในก่อนเรียนและหลังเรียนจากแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน โดยการนำคะแนนจากการทำแบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนมาหาค่าคะแนนเฉลี่ยแล้วนำมาเปรียบเทียบกัน

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐานของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนบ้านตากประถมวิทยา อำเภอบ้านตาก จังหวัดตาก สรุปผลได้ดังนี้

1. แบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน เรื่องการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 89/91 ซึ่งเป็นค่าที่สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ คือ 80/80 ทำให้แบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐานมีคุณภาพที่น่าเชื่อถือได้และเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนได้เป็นอย่างดี

2. ผลการพัฒนาทักษะการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของกลุ่มประชากรเท่ากับ ร้อยละ 91.20 มีผลการพัฒนาทักษะการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในอยู่ในเกณฑ์ดีมาก และค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนของกลุ่มประชากรเท่ากับร้อยละ 34.60 มีผลการพัฒนาทักษะการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในอยู่ในเกณฑ์พอใช้

อภิปรายผล

1. ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน เรื่องการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าประสิทธิภาพเท่ากับ 89/91 ซึ่งเป็นค่าที่สูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่ได้กำหนดไว้ คือ 80/80 เนื่องจากแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐานดังกล่าวได้สร้างขึ้นตามหลักวิชาการโดยผ่านการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ทักษะการฝึกปฏิบัติของแต่ละแบบฝึกและเทคนิคในการสร้างแบบฝึก จากผู้เชี่ยวชาญ พร้อมทั้งได้ปรับปรุงแก้ไขตามที่คุณเชี่ยวชาญแนะนำ และนำแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐานไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มประชากรแบบหนึ่งต่อหนึ่งและกลุ่มเล็ก เพื่อทดสอบหาประสิทธิภาพตามกระบวนการและนำผลที่ได้จากการทดลองมาปรับปรุง ซึ่งเป็นไปตามขั้นตอนอย่างครบถ้วน อีกทั้งก่อนการเรียนการสอนตามแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐานที่สร้างขึ้น ผู้วิจัยได้ตรวจดูความพร้อมของนักเรียน ได้แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ของแต่ละแบบฝึกให้นักเรียนได้รับทราบ และได้สาธิตเป็นตัวอย่างการปฏิบัติของแต่ละแบบฝึกให้นักเรียนได้ดู และในระหว่างปฏิบัติกิจกรรมตามแบบฝึกผู้วิจัยได้คอยดูแล ให้คำแนะนำช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิดซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ THAI AC (ออนไลน์ : 1-8) ที่ได้สร้างแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอล ได้กล่าวว่า การใช้แบบฝึกกีฬาฟุตบอลควรต้องชี้แจงวิธีการปฏิบัติตามแบบฝึกให้นักเรียนได้เข้าใจ เตรียมสถานที่อุปกรณ์ให้พร้อม และครูคอยสังเกต ให้คำแนะนำและแก้ปัญหาพร้อมกับนักเรียนในระหว่างการปฏิบัติกิจกรรมตามแบบฝึกกีฬาฟุตบอล จากกระบวนการสร้างแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐานดังกล่าวข้างต้น ทำให้นักเรียนสามารถฝึกปฏิบัติตามแบบฝึกแต่ละแบบฝึกได้เป็นอย่างดี ส่งผลให้ประสิทธิภาพของแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐานสูงกว่า

เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดไว้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤตขจร ศรีราช (2561) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนาทักษะกีฬาฟุตบอลและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการ จัดการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน มีประสิทธิภาพเท่ากับ 87.73/80.74 ซึ่งเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดและนักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 นอกจากนี้ในแบบฝึกทักษะกีฬา ฟุตบอลขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นในแบบฝึกที่ 1 เป็นการสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขาจึงทำให้นักเรียนมีกล้ามเนื้อขาที่แข็งแรงทำให้นักเรียนสามารถเตะบอลหรือส่งบอลได้ในระยะที่ไกล สอดคล้อง กับงานวิจัยของ กิตติธัช ปิ่นจันทร์ (2562) ได้ทำการวิจัยเรื่อง โปรแกรมการเสริมสร้างกำลังขา สำหรับนักกีฬาฟุตบอล รุ่นอายุ 12 ปี โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ก่อนใช้ โปรแกรมการเสริมสร้างกำลังขานักกีฬาฟุตบอลส่งบอลระยะไกลได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 15.34 เมตร และ หลังใช้โปรแกรมการเสริมสร้างกำลังขานักกีฬาฟุตบอลส่งบอลระยะไกลได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 20.07 เมตร ผลต่างของค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.47 มีพัฒนาการอยู่ในระดับดี

2. ผลการพัฒนาทักษะการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในของนักเรียนระดับชั้น ประถมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียนของกลุ่มประชากรเท่ากับ ร้อยละ 91.20 มีผลการพัฒนาทักษะการเตะลูกบอลด้วยข้างเท้าด้านในอยู่ในเกณฑ์ดีมาก และค่า คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มประชากรก่อนเรียนเท่ากับร้อยละ 34.60 มีผลการพัฒนาทักษะการเตะลูกบอล ด้วยข้างเท้าด้านในอยู่ในเกณฑ์พอใช้ เนื่องจากการสร้างแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐานที่ผู้วิจัย สร้างขึ้นได้ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 มากที่สุด คือทฤษฎี การเรียนรู้ของออสซูเบล ดังที่ วิไลรัตน์ แสงศรี (2552) ได้กล่าวถึงทฤษฎีนี้ว่าการที่ผู้สอนได้มีการเรียบ เรียงจัดบทเรียนอย่างเป็นระบบมีการแบ่งบทเรียนออกเป็นหัวข้อที่สำคัญ ๆ ให้ความคิดหลักกว้าง ๆ แก่ผู้เรียนก่อนที่จะเริ่มทำการสอนเพื่อทำให้ผู้เรียนเข้าใจและจำบทเรียนที่จะสอนได้ดียิ่งขึ้น จาก แนวคิดทฤษฎีของออสซูเบล ผู้วิจัยได้จัดแบบฝึกทักษะอย่างเป็นระบบโดยแบ่งเนื้อหาของแบบฝึก ออกเป็น 4 แบบฝึก ให้ความสัมพันธ์ต่อเนื่องกันพร้อมทั้งอธิบายลักษณะของแบบฝึกทั้ง 4 แบบฝึก ก่อนที่นักเรียนจะได้เรียน จึงทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาในแบบฝึกทั้ง 4 แบบฝึกได้อย่าง เข้าใจ และผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีการเรียนรู้ของบรูเนอร์ ดังที่ วิไลรัตน์ แสงศรี (2552) ได้กล่าวถึงทฤษฎีนี้ ว่า การใช้สัญลักษณ์เป็นสื่อเป็นวิธีที่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจสิ่งที่เป็นนามธรรมหรือความคิดรวบยอดที่ ซับซ้อนอันนำไปสู่พัฒนาการสูงสุดของความสามารถทางสติปัญญาของบุคคลนั้น จากแนวคิดทฤษฎี ของบรูเนอร์ ผู้วิจัยได้ใช้ภาษาท่าทาง ทางพลศึกษาและสื่อการสอนจากของจริงเป็นสัญลักษณ์ในการ อธิบายเนื้อหาของแบบฝึกทั้ง 4 แบบฝึก อย่างชัดเจนเพื่อทำให้นักเรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาได้อย่าง เข้าใจและสามารถจำแบบฝึกที่เรียนได้ดียิ่งขึ้น ส่งผลให้ผลการพัฒนาทักษะการเตะลูกบอลด้วยข้าง เท้าด้านใน ในการวิจัยครั้งนี้หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัทธ์ คัมพุม (2562)

ได้ทำการวิจัย เรื่องผลของโปรแกรมการฝึกเกมสนามเล็กร่วมกับการฝึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขา ที่มีต่อความสามารถในการรับและการส่งลูกฟุตบอล ผลการวิจัยพบว่า ค่าเฉลี่ยของความสามารถในการรับและส่งลูกฟุตบอลของนักฟุตบอลหลังการฝึกดีขึ้นกว่าก่อนฝึกตามลำดับ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชัย เรื่องวิกรม (2563) ได้ทำการวิจัย เรื่องผลของโปรแกรมฝึกทักษะฟุตบอลร่วมกับเทคนิค เอส เอ คิว ที่มีผลต่อความสามารถในการเล่นลูกฟุตบอลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดชัยภูมิ ผลการวิจัยพบว่า ผลความสามารถในการเล่นลูกฟุตบอลของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการใช้โปรแกรมฝึกทักษะฟุตบอลร่วมกับเทคนิคเอส เอ คิว ดีขึ้นกว่าก่อนฝึกตามลำดับ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมหมาย อินทะโชติ (2564) ได้ทำการวิจัย เรื่องการพัฒนาทักษะการเรียนรู้วิชาพลศึกษา (ฟุตบอล) ทักษะการรับและการส่งบอลด้วยข้างเท้าด้านใน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคมป์สนวิทยาคม ในรูปแบบการสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีผลการพัฒนาโดยก่อนที่จะได้รับการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนด้านทักษะซึ่งได้จากการใช้แบบทดสอบทักษะโดยภาพรวมเท่ากับ 6.11 และหลังจากการได้รับการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีค่าเฉลี่ยของคะแนนโดยภาพรวมเท่ากับ 7.11 นักเรียนมีความก้าวหน้าเท่ากับ 1

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. การนำแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐานไปใช้ ผู้สอนควรมีการศึกษาข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคลในเรื่องของความแข็งแรงของร่างกาย โรคประจำตัวของนักเรียน และทักษะการเล่นกีฬาของนักเรียนแต่ละคน เพื่อให้ผู้สอนสามารถปรับแบบฝึกทักษะให้เหมาะสมกับนักเรียนมากที่สุด
2. การนำแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐานไปใช้ในการเรียนการสอนควรมีการชี้แจงวิธีการเรียนการปฏิบัติและจุดประสงค์การเรียนรู้ให้นักเรียนได้ทราบก่อนเพื่อให้นักเรียนปฏิบัติตนในการเรียนได้ถูกต้องตรงตามจุดประสงค์ของการเรียนที่กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการสร้างแบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐานในเรื่องอื่น ๆ เพิ่มมากขึ้น เช่น ทักษะการเตะลูกบอลด้วยหลังเท้า ทักษะการเลี้ยงบอล ทักษะการเตะลูกบอล ทักษะการโหม่งบอล เป็นต้น เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทักษะกีฬาฟุตบอลอย่างหลากหลายมากยิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กฤตขจร ศรีราช. (2561) การพัฒนาทักษะกีฬาฟุตบอลและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน. หลักสูตรปริญญา
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏ
มหาสารคาม.
- กิตติธัช บั่นจันทร์. (2562). โปรแกรมการเสริมสร้างกำลังขาสำหรับนักกีฬาฟุตบอล รุ่นอายุ 12 ปี
โรงเรียนสังกัดเทศบาลนครเชียงใหม่. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพล
ศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตเชียงใหม่.
- เจษฎา สายยิ้ม. (2567, 13 พฤษภาคม). สัมภาษณ์. ประธานสโมสรฟุตบอลจังหวัดตาก อำเภอเมือง
จังหวัดตาก.
- วิชัย เรืองวิกรม. (2563). ผลของโปรแกรมฝึกทักษะฟุตบอลร่วมกับเทคนิคเอส เอ คิว ที่มีผลต่อ
ความสามารถในการเล่นลูกฟุตบอลของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัด
ชัยภูมิ. หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพลศึกษา คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตสุพรรณบุรี.
- วิไลรัตน์ แสงศรี. (2552). จิตวิทยาการสอนวิชาซีฟ. เชียงใหม่ : มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล
ล้านนา วิทยาเขตพายัพ.
- สมหมาย อินทะโชติ. (2564). การพัฒนาทักษะการเรียนวิชาพลศึกษา (ฟุตบอล) ทักษะการรับและ
ส่งบอลด้วยข้างเท้าด้านใน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนแคมป์สนวิทยาคม ในรูปแบบ
การสอนแบบร่วมมือกันเรียนรู้ (Cooperative Learning) เทคนิคเพื่อนช่วยเพื่อน.
ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2564 กลุ่มสาระการเรียนรู้สุขศึกษาและพลศึกษา โรงเรียนแคมป์
สนวิทยาคม.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.
กรุงเทพฯ : ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- อัทธ์ คุ่มพุ่ม. (2562). ผลของโปรแกรมการฝึกเกมสนาเล็กร่วมกับการฝึกความแข็งแรงของ
กล้ามเนื้อขาที่มีต่อความสามารถในการรับและการส่งลูกฟุตบอล. หลักสูตรการศึกษ
มหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- THAI AC. (ออนไลน์ : 1-8). คำแนะนำการใช้แบบฝึกทักษะสำหรับครู. สืบค้นข้อมูลเมื่อวันที่ 10
สิงหาคม 2566 จาก Google.com = แบบฝึกทักษะกีฬาฟุตบอลขั้นพื้นฐาน.

การพัฒนาการอ่านโดยใช้เกมสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2
โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก
Reading development using spelling games of grade 2 students
Taksin Rajanusorn School, Mueang Tak District, Tak Province

กันยากร เวียงกาหลงกุล¹, จันทรา อ้ายจันแก้ว², นลธวัช ยุทธวงศ์³,
นันทิกร อุดมศิลป์⁴, พรรณนิภา ทองหล่อ⁵, อลิศรา ประชารังสรรค์⁶
Kanyakorn Wiangkalongkool¹, Chantra Aichankao², Nontawat Yuttawong³,
Nanthikorn Udomsin⁴, Phannipha Thonglor⁵, Alitsala Pacharungsan⁶

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนาและเปรียบเทียบการอ่านจับใจความสำคัญ โดยใช้กิจกรรมการสะกดคำของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 30 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน และแบบทดสอบการอ่านจับใจความสำคัญ

ผลการวิจัย พบว่า การจัดกิจกรรมการสะกดคำให้กับนักเรียน จำนวน 5 เรื่อง ก่อนการจัดกิจกรรมการสะกดคำ ได้คะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 21.64 และหลังการจัดกิจกรรมการสะกดคำ ได้คะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 45.24 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหลังการจัดกิจกรรมการเล่านิทาน ทำให้นักเรียนได้คะแนนเพิ่มขึ้น โดยมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 23.60

คำสำคัญ : การพัฒนา, การอ่านจับใจความสำคัญ, กิจกรรมการสะกดคำ

¹ นักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาการประถมศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Email : Welpoka45@gmail.com โทร. 096-9671621

² ดร., อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

³ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁴ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁵ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

⁶ อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม อาจารย์ประจำ คณะศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

Abstract

This independent study aimed to develop and compare reading comprehension using spelling activities of Grade 2 students of Taksin Ratchanusorn School, Mueang Tak District, Tak Province. The sample group used in the research was Grade 2 students of Taksin Ratchanusorn School, Mueang Tak District, Tak Province, Semester 1, Academic Year 2023, totaling 30 people, selected by purposive sampling. The instruments used in this research were 5 learning management plans and a reading comprehension test.

The results of the research found that the organization of spelling activities for students, 5 stories, before organizing the spelling activities, the average score was 21.64, and after organizing the spelling activities, the average score was 45.24, which showed that after organizing the storytelling activities, the students' scores increased, with a difference in the average score of 23.60.

Keywords : Development, Reading comprehension, Spelling Activities

บทนำ

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติไทยที่จำเป็นในการสื่อสารของมนุษย์ การสื่อสารของมนุษย์ใช้ทักษะที่สำคัญหลายทักษะ เช่น ฟัง พูด อ่าน เขียน การพัฒนาวิชาภาษาไทยเป็นการพัฒนาที่เน้นการสอนเพื่อพัฒนาในด้านทักษะ และการฝึกประสมคำอ่าน สะกดคำเป็นพื้นฐานในการศึกษาหาความรู้เพื่อพัฒนาในด้านทักษะและการฝึกประสมคำอ่านสะกดคำเป็นพื้นฐานในการศึกษาหาความรู้ นักเรียนในบางส่วน ยังขาดทักษะในการอ่าน จึงส่งผลทำให้ต้องมี การปรับปรุง แก้ไข และต้อง มีการพัฒนาในทักษะนี้อย่างต่อเนื่องและจากการเรียนการสอนของนักเรียนชั้น ในการพัฒนาวิชา ภาษาไทยในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 จำเป็นต้องพัฒนาที่เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนา ในด้านทักษะ การอ่าน และการสะกดคำให้กับนักเรียนเป็นพื้นฐานในการศึกษาหาความรู้ ดังนั้นการ พัฒนาในด้าน ทักษะอ่านคำ และการสะกดคำเป็นพื้นฐานในการศึกษาหาความรู้ นักเรียนจำเป็นต้อง ได้รับการพัฒนา ทักษะการอ่าน และการสะกดคำ ให้ถูกต้อง เพื่อนักเรียนจะได้นำไปใช้ในการเรียนรู้ใน รายวิชาต่าง ๆ และสามารถหาความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ หรือสื่อออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็น ต้องมี การพัฒนาในทักษะการอ่าน และการสะกดคำให้กับนักเรียนอย่างถูกต้อง (สุขุม เฉลยทรัพย์ 2531)

การอ่านจะประสบผลดีได้นั้นต้องมีความสามารถในการจำแนกความแตกต่างด้วยสายตา เป็นการสังเกตเห็นความเหมือนความต่างกันของรูปทรง รูปภาพ และคำ ที่เขียน เป็นสัญลักษณ์ ความสามารถในการอ่านขึ้นอยู่กับความสามารถในการเห็นความแตกต่างระหว่างคำที่ อ่านหรือ

สัญลักษณ์ได้ การที่เด็กจำแนกเสียงที่คล้ายคลึงกันได้ จะช่วยให้เด็กอ่านได้อย่างถูกต้อง ความสามารถในการฟังเรื่องราวต่าง ๆ เป็นการฝึกให้เด็กรู้จักคิดหาเหตุผล ซึ่งสอดคล้องกับ ประเทิน มหาจันทร์ (2523) ที่กล่าวว่า การฝึกทักษะในการโยงความหมายสัญลักษณ์ที่เป็นตัวอักษรเข้าด้วยกัน เป็นการเชื่อมโยงความหมายของคำกับสัญลักษณ์หรือตัวอักษรเป็นทักษะ เบื้องต้นในการอ่าน เกมการศึกษาเป็นกิจกรรมการเล่นที่มีกฎกติกา มีความสำคัญต่อการฝึกทักษะ ขณะที่เล่นจะ ช่วยให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ทักษะการสังเกต ความคิด รวบรวมเกี่ยวกับสิ่งที่เรียน นอกจากนี้ยังทำให้สามารถจำแนกความเหมือนและความแตกต่าง คิดหาเหตุผลด้วยตนเอง เกมการศึกษาเป็นการฝึกให้รู้จักสังเกตและเปรียบเทียบรูปภาพและวัสดุสิ่งของต่าง ๆ ใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลการตัดสินใจ แก้ปัญหาการใช้กล้ามเนื้อและตาประสานกัน เตรียมความพร้อมในการอ่านและเขียนให้ได้ตาม พื้นฐาน ทำให้รู้การเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ในที่สูงขึ้น สอดคล้องกับ อุษา กลเกม (2533) ที่กล่าวถึง เกมการศึกษาเป็นของเล่นที่ช่วยให้ผู้เรียนที่มีความสังเกตที่ดี มีความสามารถในการ มองเห็นและจำแนกด้วยตา สอดคล้องกับ อัจฉรา ชีวพันธุ์ (2547) ที่กล่าวว่า เกมช่วยพัฒนา ความคิดทักษะทางภาษา แสดงความสามารถของแต่ละบุคคล ช่วยให้เห็นพฤติกรรมของเด็กชัดเจน ยิ่งขึ้น ทั้งยังเกิดความเพลิดเพลิน และผ่อนคลายความตึงเครียดในการเรียนและเป็นการฝึกความรับผิดชอบและฝึกให้เด็กรู้จักการปฏิบัติตามกฎระเบียบที่วางไว้ และช่วยพัฒนาทักษะในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะด้านสติปัญญา การเรียนรู้ คือเด็กได้รับการเรียนจากการเล่น โดยลงมือปฏิบัติจริงจาก ประสบการณ์โดยตรงด้วยตนเองจากสื่ออุปกรณ์ของเล่นที่เป็นรูปธรรม ซึ่งจะช่วยพัฒนาความพร้อม ให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้เพื่อเป็นพื้นฐานทางการเรียนในระดับ ที่สูงขึ้นต่อไป จากที่กล่าวมาผู้วิจัย คิดว่า เกมการศึกษาที่สร้างขึ้น น่าจะมีคุณภาพเพียงพอที่จะพัฒนาทักษะการอ่าน ให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลที่สูงขึ้น

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าวผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาทักษะการอ่านและการสะกดคำของชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก โดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษาจับคู่ประสมคำกับภาพ เพื่อให้นักเรียนได้มีการพัฒนาบรรลุตรงตามวัตถุประสงค์ และสอดคล้องกับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ส่งผลให้นักเรียนอ่านหนังสือได้ถูกต้อง เรียนได้ตามปกติ กับเพื่อนในระดับเดียวกัน เกิดประสิทธิภาพและต่อยอดในการเรียนรู้ในวิชาอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

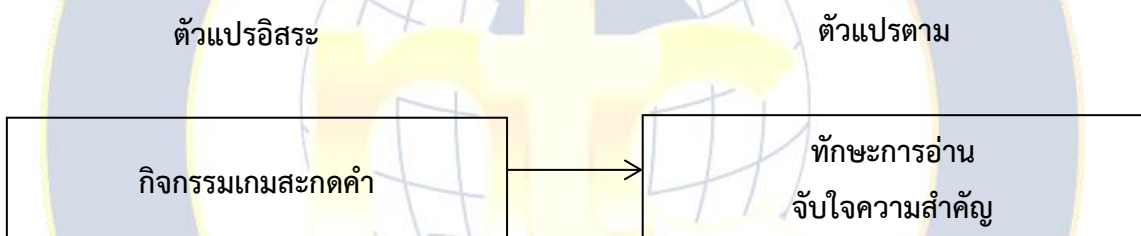
1. เพื่อพัฒนาการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก
2. เพื่อเปรียบเทียบการอ่านจับใจความสำคัญโดยใช้กิจกรรมการเล่านิทานของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก

สมมติฐานในการวิจัย

การพัฒนาทักษะการอ่านของนักเรียนหลังจากการใช้เกมสะกดคำ นักเรียนสามารถมีทักษะการอ่านและการสะกดคำได้ดีขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการอ่านโดยใช้เกมสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก

ภาพประกอบที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาการอ่านโดยใช้เกมสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2/2 จำนวน 30 คน เลือกแบบเจาะจง ของโรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 5 แผน และแบบทดสอบการอ่าน

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

1. ศึกษาข้อมูลค้นคว้าเอกสาร ตำรา วารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบแบบทดสอบการอ่านจับใจความสำคัญ
2. สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบการอ่าน

3. นำแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบการอ่าน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นไปเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความชัดเจน ความเหมาะสม เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไข และเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาอีกครั้ง แล้วส่งให้ผู้เชี่ยวชาญ

4. ส่งแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบการอ่านให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความถูกต้อง และปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ และนำเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้ง

5. นำแผนการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบการอ่าน ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มประชากร การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยดำเนินการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้

2. นำแบบทดสอบการอ่านให้นักเรียนทุกคนทำแล้วเก็บคะแนนครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2 นำมาคะแนนทั้ง 2 ครั้งมาเปรียบเทียบ แล้วสรุป

3. ผลจะได้ความต่างของคะแนนทั้ง 2 ครั้ง จะเห็นว่า คะแนนครั้งที่ 2 จะสูงกว่าคะแนนครั้งที่ 1 จึงสรุปได้ว่านักเรียนมีการพัฒนาในการอ่าน

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และเปรียบเทียบผลต่างของคะแนนครั้งที่ 1 และครั้งที่ 2

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการอ่านโดยใช้เกมสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก สรุปผลได้ดังนี้

ผลการวิจัย พบว่า การจัดกิจกรรมการสะกดคำ ให้กับนักเรียน จำนวน 5 เรื่อง ก่อนการจัดกิจกรรมการสะกดคำ ได้คะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 21.64 และหลังการจัดกิจกรรมการสะกดคำ ได้คะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 45.24 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหลังการจัดกิจกรรมการเล่นเกม ทำให้นักเรียนได้คะแนนเพิ่มขึ้น โดยมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 23.60

อภิปรายผล

การพัฒนาการอ่านโดยใช้เกมสะกดคำของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนตากสินราชานุสรณ์ อำเภอเมืองตาก จังหวัดตาก พบว่า การจัดกิจกรรมการสะกดคำ ให้กับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน จำนวน 5 เรื่อง ก่อนการจัดกิจกรรมการสะกดคำ ได้คะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 21.64 และหลังการจัดกิจกรรมการสะกดคำ ได้คะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 45.24 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าหลังการจัดกิจกรรมการเล่นเกม ทำให้นักเรียนได้คะแนนเพิ่มขึ้น โดยมีผลต่างของคะแนนเฉลี่ยรวมเท่ากับ 23.60 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ครูผู้สอนได้ใช้แผนการสอน และแบบฝึกทักษะในการสอนให้กับนักเรียน จึงส่งผลทำให้นักเรียนพัฒนาการอ่านสะกดคำได้ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ กันยารัตน์

พุดตานดง (2565 : 63) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วย สมอเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ผลการวิจัย พบว่า 1) ผลการ พัฒนาแผนการเรียนรู้เรื่อง การอ่านสะกดคำด้วยเทคนิคสมอเป็นฐาน ร่วมกับ เกมการศึกษาของ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 มีผล การประเมินความสอดคล้อง ของผู้เชี่ยวชาญโดยภาพรวมแปลผลอยู่ในเกณฑ์ใช้ได้ และมีคะแนนเฉลี่ย ของการทดสอบระหว่าง เรียนได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 82.89 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 4.28 และ ค่าประสิทธิภาพของ บทเรียน (E1) เท่ากับ 82.89 คะแนนเฉลี่ยของการทดสอบหลังเรียนได้ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 44.22 ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 4.33 และค่าประสิทธิภาพของบทเรียน (E2) เท่ากับ 88.44 จึงสรุปได้ว่า แผนการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพเท่ากับ 82.89/88.44 ซึ่งมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามเกณฑ์80/80 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์การอ่านสะกดคำ ก่อนและหลังเรียนด้วยเทคนิคสมอ เป็นฐาน ร่วมกับเกมการศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 พบว่า ทักษะการอ่านสะกดคำ ทางกรเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

1. ครูทุกคนควรใช้เกมสะกดคำหรือเกมการศึกษาอื่น ๆ ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อ พัฒนาการอ่านของกับนักเรียนให้ดีขึ้น
2. สถานศึกษาควรดำเนินการเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การให้กับนักเรียน โดยใช้เกม การศึกษาให้กับนักเรียน เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมในด้านอื่น ๆ ให้ดียิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

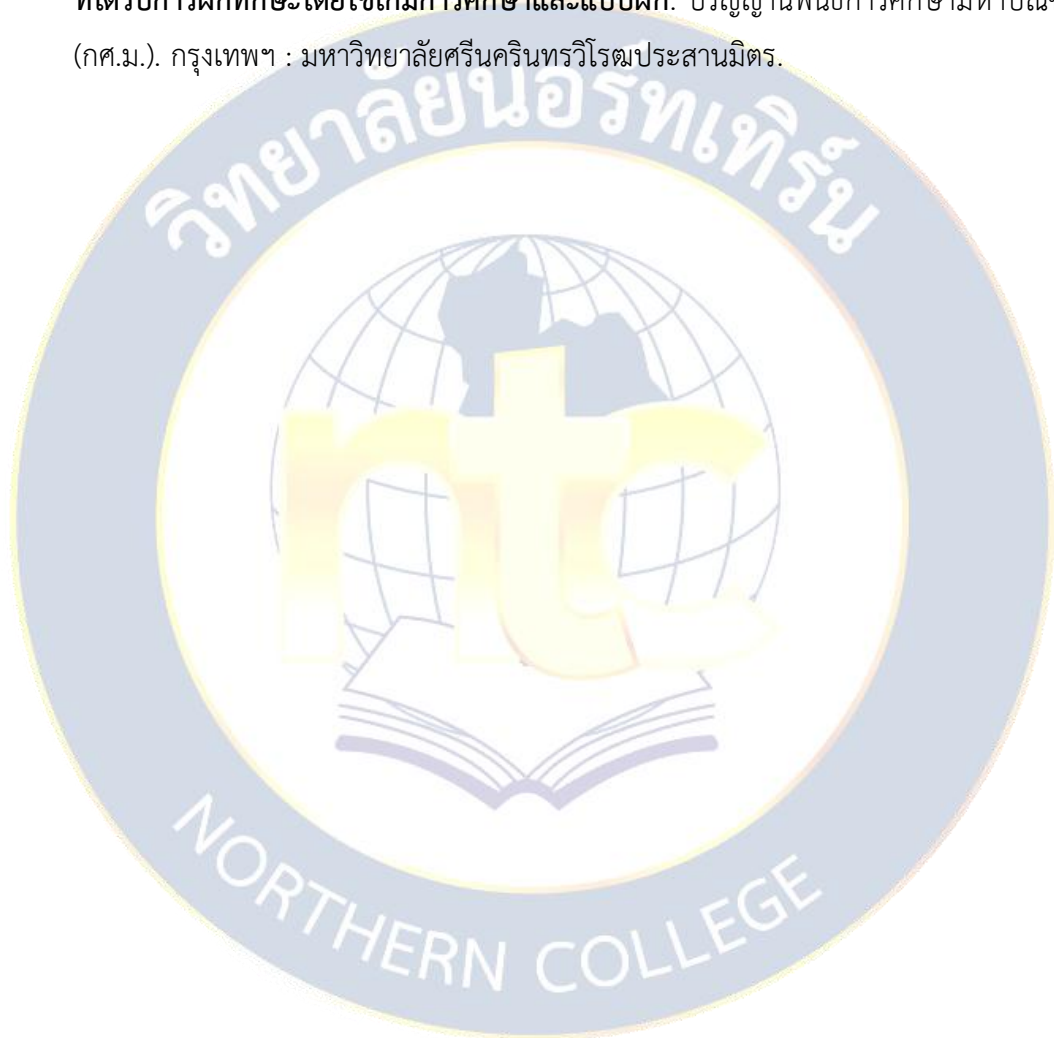
1. ครูควรมีการวิจัย ในรูปแบบการจัดการเรียนการสอน โดยใช้กิจกรรมเกมการศึกษาให้กับ นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อพัฒนาทักษะในด้านต่าง ๆ
2. ครูในสถานศึกษา ควรมีการวิจัย รูปแบบเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์การเกมการศึกษา ให้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 เพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมในด้านอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

- กันยารัตน์ พุดตานดง. (2565). การพัฒนาทักษะการอ่านสะกดคำ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ด้วย สมอเป็นฐานร่วมกับเกมการศึกษา ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4. หลักสูตร การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ประเทิน มหาจันทร์. (2519). หลักการสอนภาษาไทยชั้นประถมศึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ครูสภา.

- ประเทิน มหาชนธ์. (2523). การอ่านเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : ครูสภา : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุขุม เฉลยทรัพย์. (2531). การอ่านเพิ่มเติม. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลงกรณ์.
- อัจฉรา ชิวพันธ์. (2547). อ่านสนุกปลูกสำนึก. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- อุษา กลแกม. (2533). การเปรียบเทียบความสามารถในการจำแนกด้วยสายตาของนักเรียนหูหนวกที่ได้รับการฝึกทักษะโดยใช้เกมการศึกษาและแบบฝึก. ปรินญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร.

สื่อแนะนำประเมินภาวะเครียดและภาวะซึมเศร้าเบื้องต้น

Media recommends basic assessment of stress and depression

รุ่ง หมูล้อม¹ พิมพ์ลอย²

Rung Mulom¹ Pimploy²

บทคัดย่อ

ในสถานการณ์ปัจจุบัน เรื่องของสุขภาพทางจิตใจนั้นมีส่วนสำคัญมากในการปรับตัวและดูแลตัวเอง สุขภาพจิตใจยังเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพจิต และการมีสุขภาพ จิตใจที่ดียังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ การทำงาน และการมีสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น สุขภาพจิตใจมีหลายปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพจิตใจ เช่น การมีกิจกรรมที่สนุกสนานการมีสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น การรับประทานอาหาร ช่วยให้เราสามารถมีส่วนร่วมทั้งสังคมและประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิตประจำวัน สุขภาพจิตที่ดียังช่วยให้เราสามารถจัดการกับความผิดปกติที่อาจเกิดขึ้น ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สุขภาพจิตที่ดียังช่วยให้เรามีความสุขทั้งร่างกายและจิตใจด้วย

สื่อนี้พัฒนาเน้นเรื่องสุขภาพทางจิตใจเพื่อใช้เป็นการวัดและปรับตัวเพื่อดูแลตัวเอง เป็นสื่อใช้การโต้ตอบและแสดงผลทางจอให้มีภาพและเสียงที่น่าสนใจ มีการใส่ภาพเคลื่อนไหว มีการออกแบบพื้นหลัง หรือภาพประกอบต่าง ๆ ใส่สีและตกแต่งฉากการประกอบโปรแกรมแต่ละหน้าให้ออกมามีสีสันเพิ่มขึ้น

ผลจากการวิจัยสื่อกับบุคคลทั่วไปมาใช้งาน เพื่อสะท้อนสื่อด้านคำแนะนำประเมินภาวะเครียดและภาวะซึมเศร้าเบื้องต้นนั้นสามารถเข้าใจได้ง่าย และมีการใช้งานที่ไม่ซับซ้อนยุ่งยากสำหรับผู้ที่ไม่กล้าไปเข้าใช้บริการจากโรงพยาบาลด้วยตนเอง เนื่องจากไม่สะดวกใจหรือไม่คุ้นเคยกับผู้คนแปลกหน้า หรือสถานที่คนอยู่มาก ๆ ทำให้ลดเวลาในการเดินทาง และไม่จำเป็นต้องเปิดเผยรายละเอียดส่วนบุคคลได้ นอกจากนี้ยังเป็นสื่อที่สามารถนำไปใช้กับตนเองหรือบุคคลที่เราอยากให้การช่วยเหลือในระดับเบื้องต้นได้

คำสำคัญ : สุขภาพจิต, อารมณ์, คอมพิวเตอร์ช่วยสอน, ผู้ดูแล

¹ อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

² นักศึกษาสาขาวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการเกษตร มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

Abstract

In the current situation, mental health plays a very important role in adjusting and taking care of yourself. Mental health is also an important factor affecting access to mental health services. Having good mental health also increases efficiency in learning, working, and having good relationships with others. There are many factors that affect mental health, such as having fun activities, having good relationships with others, and eating, which help us participate in society and be successful in our daily lives. Good mental health also helps us to effectively deal with abnormalities that may occur in our daily lives. Good mental health also helps us to be happy both physically and mentally.

This media is developed with a focus on mental health to be used as a measure and to adjust ourselves to take care of ourselves. It is an interactive media that displays images and sounds on the screen that are interesting. It has animations, background designs, or various illustrations, and colors and decorations for each program page to make it more colorful.

The results of the media research with the general public to reflect the media on initial stress and depression assessment advice that are easy to understand and are not complicated to use for those who do not dare to go to the hospital by themselves because they are not comfortable or not familiar with strangers or places with many people, which reduces travel time and does not require disclosing personal details. In addition, it is a media that can be used by yourself or people we want to help at the initial level.

Keyword : Mental health, Emotions, Computer-assisted instruction, Caregiver

บทนำ

ในสถานการณ์ปัจจุบัน เรื่องของสุขภาพทางจิตใจนั้นมีส่วนสำคัญมากในการปรับตัวและดูแลตัวเอง สุขภาพจิตใจยังเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการเข้าถึงบริการสุขภาพจิต และการมีสุขภาพจิตที่ดียังช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ การทำงาน และการมีสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น สุขภาพจิตใจมีหลายปัจจัยที่มีผลต่อสุขภาพจิตใจ เช่น การมีกิจกรรมที่สนุกสนานการมีสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น การรับประทานอาหาร ช่วยให้เราสามารถมีส่วนร่วมกับสังคมและประสบความสำเร็จในการ

ดำเนินชีวิตประจำวัน สุขภาพจิตที่ดียังช่วยให้เราสามารถจัดการกับความผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ สุขภาพจิตที่ดียังช่วยให้เรามีความสุขทั้งร่างกายและจิตใจ

ปัจจุบันคนไทยที่ป่วยด้วยโรคจิตเวชมีไม่น้อย ขณะที่ผู้ป่วยบางรายรู้ตัวว่าตนเองป่วย บางรายก็ไม่รู้ตัว ที่สำคัญไปกว่านั้น ผู้ป่วยบางรายยังสับสนในอาการป่วยทางจิตเวชบางโรค และเข้าใจผิดคิดว่าตนเองป่วยเป็นโรคทางกาย แต่เมื่อทำการตรวจร่างกายจะไม่พบความผิดปกติแต่อย่างใด จึงจำเป็นต้องให้ความรู้เกี่ยวกับโรคจิตเวช เพื่อให้ผู้ป่วยได้สังเกตตนเอง รวมถึงการสังเกตคนรอบข้างว่าเข้าข่ายเป็นผู้ป่วยหรือไม่ สู่การรับมือและการรักษาที่ถูกต้อง ทั้งนี้ การสำรวจในปี 2556 กรมสุขภาพจิต ได้ประเมินอัตราความชุกของปัญหาสุขภาพจิตของประชากรอายุ 15 – 59 ปี ไว้ที่ร้อยละ 15.7 และกลุ่มที่มีอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไปที่ร้อยละ 6.6 นอกจากนี้ ยังได้ประมาณอัตราความชุกของกลุ่มประชากรที่ป่วยด้วยโรคซึมเศร้าไว้ที่ร้อยละ 0.6 – 1.7 กลุ่มผู้มีความผิดปกติทางพฤติกรรมกรมต็มแอลกอฮอล์ที่ร้อยละ 12.4 และกลุ่มที่มีภาวะเสี่ยงฆ่าตัวตายที่ร้อยละ 6.4 อีกทั้งยังพบว่า อัตราการเข้าถึงบริการด้านสุขภาพจิตของผู้ป่วยในไทยยังอยู่ในระดับต่ำมาก ในบางโรคมีอัตราการเข้าถึงไม่ถึงร้อยละ 10 ของผู้ป่วยด้านสุขภาพจิต (ที่มา: ข้อมูลจากกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข)

จุดหมายของโครงการวิจัยนี้เพื่อเป็นสื่อที่จะประเมินความสุขและความรู้สึกในผู้คนที่หมดกำลังใจ จากสังคมปัจจุบัน เพื่อสะท้อนสื่อด้านคำแนะนำประเมินภาวะเครียดและภาวะซึมเศร้าเบื้องต้นนั้นสามารถเข้าใจได้ง่าย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) ศึกษาภาวะสุขภาพจิตของบุคคล โดยใช้องค์ความรู้ทางการแพทย์
- 2) วัดความรู้เบื้องต้นสำหรับผู้ที่มีความเสี่ยง เกิดปัญหาด้านสุขภาพจิต หรือผู้ดูแลและบุคคลใกล้เคียง
- 3) เป็นความรู้พื้นฐานสำหรับผู้ที่ยากช่วยเหลือบุคคลใกล้เคียง ที่มีความเสี่ยงเกิดปัญหาสุขภาพจิตให้ได้รับคำแนะนำในเบื้องต้น

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

สุขภาพจิต หมายถึง สภาวะทางจิตใจของบุคคล ซึ่งโดยธรรมชาติภาวะทางจิตใจจะมีการปรับเปลี่ยนแปลงตามสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวของผู้นั้น ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ซึ่งมีการพัฒนาการไปอย่างไม่หยุดยั้ง สุขภาพจิตของคนเราจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนแปลงตาม นับเป็นความยากลำบากพอควรของมนุษย์ที่จะต้องปรับตัวปรับใจไปกับการเปลี่ยนแปลง ที่เปลี่ยนแปลงไป (อ้างอิงจาก : คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี มหาวิทยาลัยมหิดล) สุขภาพจิตที่ดี คืออะไร องค์การอนามัยโลก ให้ความหมายของ

สุขภาพจิตที่ดี ดังนี้ "สภาพจิตใจที่เป็นสุข สามารถมีสัมพันธภาพและรักษาสัมพันธภาพกับผู้อื่นไว้ได้ อย่างราบรื่น สามารถทำตนให้เป็นประโยชน์ได้ภายใต้ภาวะสิ่งแวดล้อมที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งทาง สังคม และลักษณะความเป็นอยู่ในการดำรงชีพ วางตัวได้อย่างเหมาะสม และปราศจากอาการป่วย ของโรคทางจิตใจและร่างกาย"

อารมณ์ (น.) หมายถึง สิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจโดยผ่านทางตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ เช่น รูปเป็น อารมณ์ของตา เสียงเป็นอารมณ์ของหู เครื่องยึดถือเป็นจริงเป็นจัง เช่น เรื่องนี้อย่าเอามาเป็นอารมณ์ เลยความรู้สึกทางใจที่เปลี่ยนแปลงไปตามสิ่งเร้า เช่น อารมณ์รัก อารมณ์โกรธ อารมณ์ดี อารมณ์ร้าย อัจฉริยะ ประทินิสัย เช่น อารมณ์ขัน อารมณ์เยือกเย็น อารมณ์ร้อน ความรู้สึก เช่น อารมณ์ค้าง ใส อารมณ์ ความรู้สึกซึ่งมักใช้ไปในทางกามารมณ์ เช่น อารมณ์เปลี่ยว เกิดอารมณ์. ว. มีอัจฉริยะ มีประที นิสัย เช่น เขาเป็นคนอารมณ์เยือกเย็น เขาเป็นคนอารมณ์ร้อน (ป. อารมณ์)(พจนานุกรมแปล ไทย - ไทย ราชบัณฑิตยสถาน)

คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (Computer Assisted Instruction : CAI) เป็นกระบวนการเรียนการ สอน โดยใช้คอมพิวเตอร์ในการนำเสนอเนื้อหาเรื่องราวต่างๆ มีลักษณะเป็นการเรียนโดยตรงและเป็น การเรียนแบบมีปฏิสัมพันธ์ (Interactive) คือ สามารถโต้ตอบระหว่างผู้เรียนกับคอมพิวเตอร์ได้ ใช้ในงาน เพื่อการสอน การทบทวนบทเรียน เพื่อฝึกหัด การวัดผลหรือสอบเลื่อนชั้น Electronic Book ช่วยทำให้เรารับรู้ข่าวสารมากขึ้น

องค์ประกอบสำคัญของคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

- 1) เสนอสิ่งเร้าให้กับผู้เรียน ได้แก่ เนื้อหา ภาพนิ่ง คำถาม ภาพเคลื่อนไหว
- 2) ประเมินการตอบสนองของผู้เรียน ได้แก่ การตัดสินใจคำตอบ เป็นต้น
- 3) ให้ข้อมูลย้อนกลับ เพื่อการเสริมแรง ได้แก่ การให้รางวัล หรือ คะแนน
- 4) ให้ผู้เรียนเลือกสิ่งเร้าในลำดับต่อไป

ประเภทเพื่อการทดสอบ (Test) ประเภทนี้ไม่ได้มีวัตถุประสงค์ เพื่อการสอน แต่เพื่อ ประเมินการสอนของครูหรือการเรียนของนักเรียน คอมพิวเตอร์จะประเมินผลในทันทีว่านักเรียนสอบ ได้หรือสอบตก และจะอยู่ในลำดับที่เท่าไร ได้ผลการสอบกี่เปอร์เซ็นต์

ผู้ดูแล คือ ญาติหรือบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือ ดูแลผู้ป่วยที่บ้าน มีความสัมพันธ์กัน แบบญาติ ให้การดูแลโดยไม่รับค่าตอบแทน การดูแลเกิดขึ้นที่บ้านหรือชุมชนแหล่งที่อยู่อาศัย (ยุพาพิน ศิริโพธิ์งาม 2539)

ขอบเขตการวิจัยและกรอบแนวคิดในการวิจัย

1) ขอบเขตด้านข้อมูล

- 1.1) เป็นสื่อการเรียนการสอนเรื่องความรู้เรื่องภาวะเครียดและภาวะซึมเศร้า
- 1.2) มีข้อมูลเพื่อประเมินตัวเองได้ ว่าอยู่ในระดับใด
- 1.3) คำแนะนำทางเลือกอื่น ๆ หรือกิจกรรมที่เสริมสร้างจิตใจ
- 1.4) มีข้อมูลให้รู้ถึงภาวะเครียดและภาวะซึมเศร้าเบื้องต้นเพื่อประเมินการแก้ไข

2) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

- 2.1) กลุ่มบุคคลทั่วไป
- 2.2) กลุ่มเยาวชนในโรงเรียน
- 2.3) กลุ่มนักศึกษาในมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การศึกษาและพัฒนาสื่อการเรียนภาวะเครียดและภาวะซึมเศร้าเบื้องต้น มีขั้นตอนหลักที่สำคัญที่ผู้วิจัยต้องปฏิบัติตามเพื่อให้การวิจัยมีความถูกต้องและเชื่อถือได้ เริ่มจากการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับเครื่องมือหรือวิธีการประเมินที่เป็นที่ยอมรับ ซึ่งได้รับได้รับความอนุเคราะห์จากบุคลากรแผนกหอผู้ป่วยจิตเวชและบำบัดยาเสพติด โรงพยาบาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช โดยมีแบบวัดเครียด กรมสุขภาพจิต (SPST - 20) และแบบประเมินโรคซึมเศร้า 9 คำถาม (9Q) ที่มีการวัดระดับ และเกณฑ์แต่ละขั้นตอนที่เป็นมาตรฐานออกมาแล้ว จากนั้นกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน และเลือกใช้เครื่องมือที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ดังกล่าว ต่อมาคือการดำเนินการในกลุ่มตัวอย่างที่เหมาะสม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์สามารถนำไปพัฒนาปรับปรุงในส่วนอื่น ๆ สุดท้ายมีการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับมา เพื่อให้เกิดการสรุปและอภิปรายเกี่ยวกับผลการประเมินที่ได้ในการวิจัยนี้

- 1) ผังการออกแบบระบบสื่อประเมินแนะนำภาวะเครียดและภาวะซึมเศร้าเบื้องต้น
- 2) การออกแบบสื่อแนะนำประเมินภาวะเครียดและภาวะซึมเศร้าเบื้องต้น
- 3) สตอรี่บอร์ดเนื้อหาสื่อแนะนำแบบประเมินภาวะเครียดและภาวะซึมเศร้าเบื้องต้น

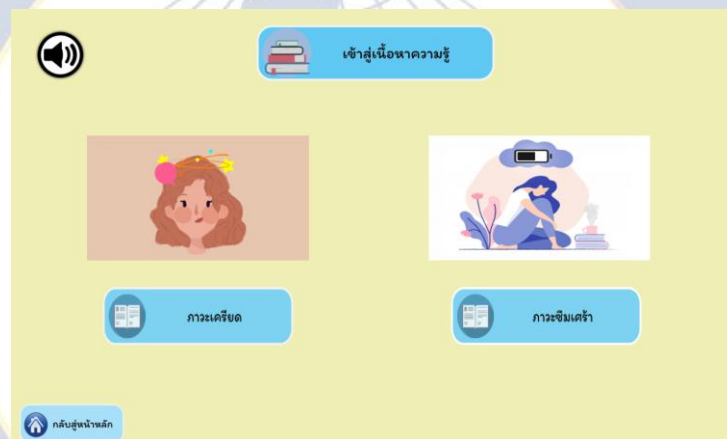
ผลการวิจัย

- 1) หน้าจอแสดงเมนูหลักเมื่อเปิดขึ้นมา ประกอบไปด้วย 1) เข้าสู่เนื้อหาบทเรียน
- 2) วัตถุประสงค์ 3) คำแนะนำการใช้งาน 4) แบบประเมิน และ 5) ข่าวสารและบทความจากกรมสุขภาพจิต

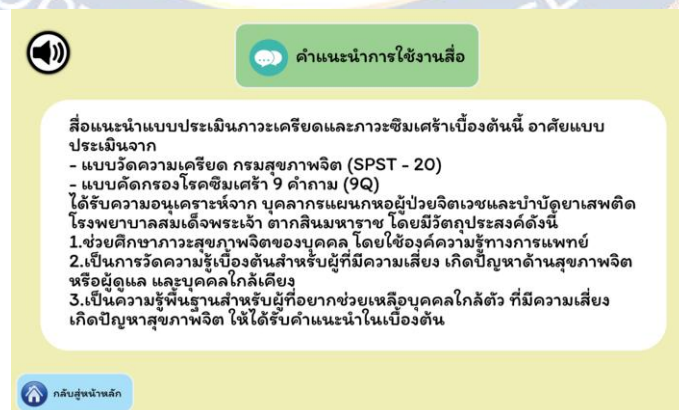
ภาพที่ 1 หน้าจอโปรแกรมตามทีออกแบไว้

- 2) หน้าจอเมื่อกดเข้าสู่เนื้อหาความรู้ มี 2 แบบให้เลือกเป็นภาวะเครียดและภาวะซึมเศร้า
 ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 จอภาพเมนูเข้าสู่เนื้อหาความรู้

- 3) หน้าจอเมื่อกดเข้ามาที่คำแนะนำการใช้งานสื่อ ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 จอภาพเมนูคำแนะนำการใช้งานสื่อ

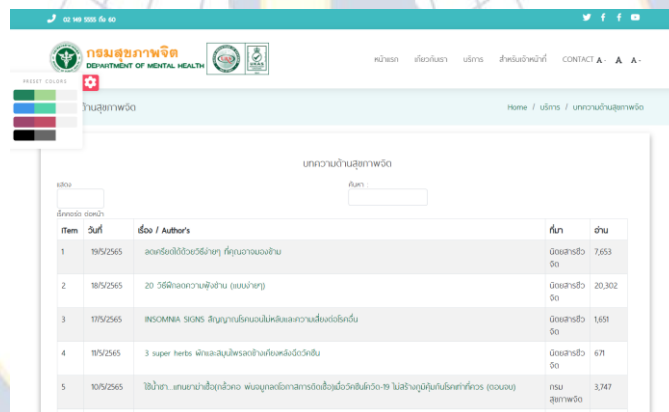

4) หน้าจอเมื่อกดเลือกเมนูแบบประเมิน มีแบบประเมินให้เลือกตามที่น่าสนใจ มี 2 แบบดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 จอภาพเมนูแบบประเมิน

5) หน้าจอเมื่อกดเข้าที่ข่าวสารและบทความจากกรมสุขภาพจิต เป็นการเปิดหน้าต่างใหม่ขึ้นมาบนเบราว์เซอร์ ดังภาพที่ 5

ภาพที่ 5 จอภาพเมนูข่าวสารและบทความจากกรมสุขภาพจิต

6) หน้าจอเมื่อกดเข้ามาที่เข้าสู่เนื้อหาความรู้ของภาวะเครียด แสดงเป็นภาพประกอบเสียงบรรยาย ซึ่งมีทั้งหมด 7 หน้า สามารถกดถัดไป หรือย้อนกลับเพื่ออ่านซ้ำได้ โดยหน้าที่ 7 มีแบบประเมินสามารถกดเพื่อลองทำแบบประเมินได้ ดังภาพที่ 6

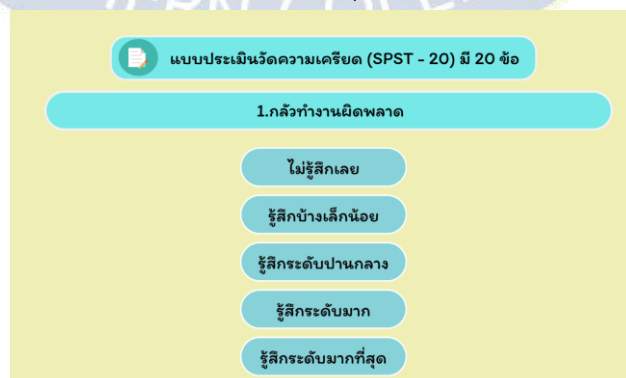
ภาพที่ 6 เมนูเข้าสู่เนื้อหาความรู้ของภาวะเครียดหน้าที่ 7 มีแบบประเมินหน้าสุดท้าย

7) หน้าจอเมื่อกดเข้ามาที่เข้าสู่เนื้อหาความรู้ของภาวะซึมเศร้า แสดงภาพประกอบเสียงบรรยาย ซึ่งมีทั้งหมด 8 หน้า สามารถกดถัดไป หรือย้อนกลับเพื่ออ่านซ้ำได้ ในหน้าที่ 8 มีแบบประเมินสามารถกดเพื่อลองทำแบบประเมินได้ ดังภาพที่ 7

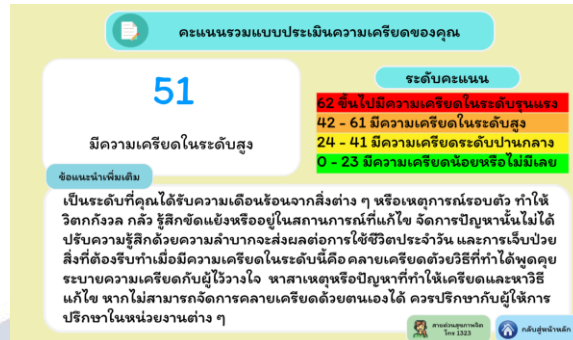
ภาพที่ 7 เมนูเข้าสู่เนื้อหาความรู้ของภาวะซึมเศร้าหน้าที่ 8 มีแบบประเมินหน้าสุดท้าย

8) หน้าจอเมื่อกดเข้าที่แบบประเมินภาวะเครียดโดยทุกข้อ และทุกหน้ามี 5 ตัวเล็กรจำนวน 20 ข้อ อ้างอิงจากแบบประเมินของกรมสุขภาพจิต

ภาพที่ 8 แสดงคำถามและตัวเลือก 5 ตัวเลือก

9) หน้าจอเมื่อทำแบบประเมินครบทั้งหมด 20 ข้อ ที่แสดงผลคะแนน และบอกระดับคะแนนว่าอยู่ระดับสีอะไร มีคำอธิบายเอาไว้

ภาพที่ 9 แสดงคะแนนรวมแบบประเมินภาวะเครียด

10) หน้าจอเมื่อกดเข้าที่แบบประเมินภาวะซึมเศร้าโดยทุกหน้า และทุกข้อมี 4 ตัวเลือก จำนวน 9 ข้อ อ้างอิงจากแบบประเมินของกรมสุขภาพจิต

แบบประเมินโรคซึมเศร้า 9 คำถาม (9Q)

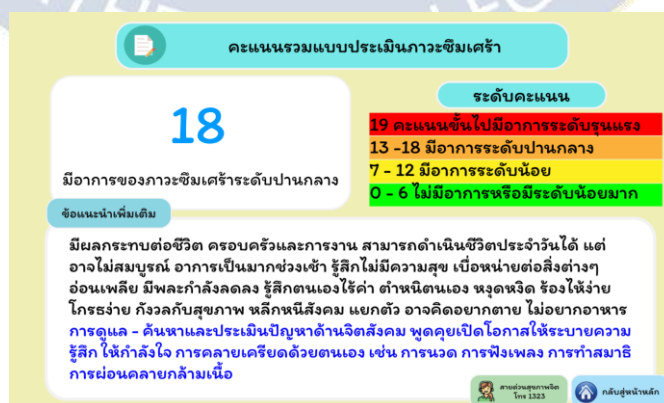
ในช่วง 2 สัปดาห์ที่ผ่านมา รวมทั้งวันนี้ ท่านมีอาการเหล่านี้บ่อยแค่ไหน

1. เบื่อ ไม่สนใจอยากทำอะไร

ไม่มีเลย
เป็นบางวัน
เป็นบ่อย
เป็นทุกวัน

ภาพที่ 10 แสดงคำถามและตัวเลือก 4 ตัวเลือก

11) หน้าจอเมื่อทำแบบประเมินครบทั้งหมด 20 ข้อ แสดงผลคะแนนและบอกระดับคะแนนว่าอยู่ระดับสีอะไร มีคำอธิบายเอาไว้

ภาพที่ 11 แสดงคะแนนรวมแบบประเมินภาวะซึมเศร้า

12) หน้าจอเมื่อกดเข้าที่สายด่วนสุขภาพจิต ทั้งของแบบประเมินภาวะเครียดและภาวะซึมเศร้าจะมีเนื้อหาแบบเดียวกัน อธิบายเกี่ยวกับหมายเลขบริการนี้ว่าให้คำแนะนำอย่างไร

ภาพที่ 12 จอภาพหน้าสายด่วนสุขภาพจิต

จากการนำไปใช้งานกับกลุ่มตัวอย่าง แบบสอบถามผู้เข้ามาทดลองใช้งานโปรแกรมสื่อแนะนำประเมินภาวะเครียดและภาวะซึมเศร้าเบื้องต้นนั้น มีเป็นเพศหญิง จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 64 และเพศชาย จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 36 แบ่งกลุ่มเป็นจำนวนนักเรียน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 50 มากที่สุด และรองลงมาด้วยนักศึกษาจำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 44 และระดับอาจารย์จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4 และบุคลากรอื่น ๆ จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 2 มีระดับนักศึกษาปริญญาตรีมากที่สุด จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 42 รองลงมาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 36 ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 18 และระดับสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 4

ในส่วนของการประเมินความพึงพอใจด้านข้อมูล ระดับเกณฑ์มากที่สุด มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.43 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 0.62 ได้ค่าร้อยละ 14.01 รายการประเมินความพึงพอใจด้านรูปแบบของสื่อแนะนำประเมินภาวะเครียดและภาวะซึมเศร้าเบื้องต้น อยู่ในระดับเกณฑ์มากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.40 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.54 ได้ค่าร้อยละ 12.27 รายการประเมินความพึงพอใจด้านการใช้งานของสื่อแนะนำประเมินภาวะเครียดและภาวะซึมเศร้าเบื้องต้นอยู่ในระดับเกณฑ์มากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.28 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.48 ได้ค่าร้อยละ 11.21 และรายการประเมินความพึงพอใจด้านประโยชน์และการนำไปใช้ของสื่อแนะนำประเมินภาวะเครียดและภาวะซึมเศร้าเบื้องต้นอยู่ในระดับเกณฑ์มากที่สุดมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.35 มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.40 ได้ค่าร้อยละ 9.20

ตารางที่ 1 ตารางรวมแบบประเมินผลความพึงพอใจของผู้ใช้งานผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ใช้งานด้านข้อมูล จำนวน 50 คน

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ					ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ปรับปรุง		
ด้านข้อมูล							
1. ข้อมูลมีความทันสมัย	56.00	36.00	8.00	0.00	0.00	4.48	0.67
	28 คน	18 คน	4 คน	0 คน	0 คน		
2. ข้อมูลมีความครบถ้วนสมบูรณ์	48.00	44.00	8.00	0.00	0.00	4.48	0.67
	24 คน	22 คน	4 คน	0 คน	0 คน		
3. ข้อมูลตรงตามความต้องการของผู้ใช้	48.00	46.00	6.00	0.00	0.00	3.58	0.71
	25 คน	23 คน	2 คน	0 คน	0 คน		
4. ข้อมูลเนื้อหาเข้าใจง่าย	72.00	24.00	4.00	0.00	0.00	4.68	0.55
	36 คน	12 คน	2 คน	0 คน	0 คน		
5. ข้อมูลมีหลากหลาย	64.00	20.00	16.00	0.00	0.00	4.48	0.50
	32 คน	10 คน	8 คน	0 คน	0 คน		
รวม						4.43	0.62

ตารางที่ 2 ตารางรวมแบบประเมินผลความพึงพอใจของผู้ใช้งานผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ใช้งานด้านรูปแบบ จำนวน 50 คน

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ					ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ปรับปรุง		
ด้านรูปแบบ							
1. ความสวยงาม/ น่าสนใจ	56.00 28 คน	40.00 20 คน	4.00 2 คน	0.00 0 คน	0.00 0 คน	4.52	0.50
2. การจัดหมวดหมู่ข้อมูล	40.00 20 คน	46.00 23 คน	14.00 7 คน	0.00 0 คน	0.00 0 คน	4.26	0.82
3. รูปแบบและวิธีการนำเสนอข้อมูล	50.00 25 คน	40.00 20 คน	10.00 5 คน	0.00 0 คน	0.00 0 คน	4.40	0.40
4. ความเหมาะสมของตัวอักษร สี และขนาด	54.00 27 คน	36.00 18 คน	10.00 5 คน	0.00 0 คน	0.00 0 คน	4.44	0.62
5. ความเหมาะสมของโทนสีสื่อแนะนำการประเมิน	54.00 27 คน	34.00 17 คน	12.00 6 คน	0.00 0 คน	0.00 0 คน	4.42	0.43
รวม						4.40	0.54

ตารางที่ 3 ตารางรวมแบบประเมินผลความพึงพอใจของผู้ใช้งานผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ใช้งานด้านการใช้งาน จำนวน 50 คน

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ					ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ปรับปรุง		
ด้านการใช้งาน							
1. ความสะดวกในการใช้งาน	56.00 28 คน	36.00 18 คน	8.00 4 คน	0.00 0 คน	0.00 0 คน	4.48	0.49
2. การใช้งานง่ายไม่ซับซ้อน	48.00 24 คน	44.00 22 คน	8.00 4 คน	0.00 0 คน	0.00 0 คน	4.40	0.60
3. การแสดงผลของการประเมิน	50.00 25 คน	46.00 23 คน	4.00 2 คน	0.00 0 คน	0.00 0 คน	3.58	0.26
4.ประสิทธิภาพ/ความรวดเร็วในการรับข้อมูล	72.00 36 คน	24.00 12 คน	4.00 2 คน	0.00 0 คน	0.00 0 คน	4.68	0.55
รวม						4.28	0.48

ตารางที่ 4 ตารางรวมแบบประเมินผลความพึงพอใจของผู้ใช้งานผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของผู้ใช้งานด้านประโยชน์และการนำไปใช้ จำนวน 50 คน

รายการประเมิน	ระดับความพึงพอใจ					ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ปรับปรุง		
ด้านประโยชน์และการนำไปใช้							
1. ข้อมูลสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้	64.00	32.00	4.00	0.00	0.00	4.60	0.27
2. เป็นแหล่งรวมองค์ความรู้และนำไปอ้างอิงได้	64.00	32.00	4.00	0.00	0.00	4.60	0.27
3. เป็นสื่อในการถ่ายทอดความรู้	48.00	46.00	6.00	0.00	0.00	3.62	0.91
4. เป็นสื่อแนะนำการประเมินที่สามารถใช้งานได้ในเบื้องต้น	64.00	32.00	4.00	0.00	0.00	4.60	0.27
รวม						4.35	0.40

อภิปรายผล

1) ประสิทธิภาพของสื่อในการส่งเสริมความรู้และการประเมินตนเอง ผลการทดลองใช้สื่อแสดงให้เห็นว่า ผู้ใช้สามารถเข้าใจเนื้อหาได้ง่าย และสามารถประเมินตนเองในเบื้องต้นได้ โดยไม่ต้องพึ่งพาบุคลากรทางการแพทย์โดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของโครงการที่ต้องการให้ผู้มีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับสุขภาพจิต และสามารถใช้เป็นเครื่องมือช่วยเหลือตนเองได้

2) ความเหมาะสมของรูปแบบสื่อ การใช้ภาพเคลื่อนไหว เสียง และการโต้ตอบ ทำให้สื่อมีความน่าสนใจและเป็นมิตรกับผู้ใช้งาน ซึ่งช่วยลดความกังวลของผู้ที่ไม่สะดวกใจจะไปพบแพทย์ และช่วยให้ผู้ใช้กลุ่มเป้าหมาย เช่น เยาวชน และนักศึกษา มีแรงจูงใจในการเรียนรู้

3) การเข้าถึงและการใช้งานของกลุ่มเป้าหมาย สื่อมีจุดเด่นคือใช้งานง่าย เข้าถึงได้ทุกที่ทุกเวลา และไม่จำเป็นต้องเปิดเผยตัวตน ทำให้เหมาะสำหรับผู้ที่ไม่กล้าเข้ารับบริการในสถานพยาบาล อีกทั้งยังสามารถส่งต่อให้ผู้อื่นได้

4) ข้อจำกัดของงานวิจัย เช่น ขนาดกลุ่มตัวอย่างอาจยังไม่หลากหลาย หรือผลลัพธ์ยังไม่สามารถวัดเชิงลึกเรื่องผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคตเพื่อพัฒนาสื่อให้ครอบคลุมมากขึ้น หรือศึกษาผลลัพธ์ในระยะยาว

ข้อเสนอแนะ

1. การเพิ่มแบบประเมินอย่างอื่นต่อกลุ่มเป้าหมายแต่ละกลุ่ม เช่น การปรับปรุงคำถามหรือวิธีการประเมินที่เหมาะสมตามเพศและวัยของผู้ใช้
2. ปรับเวลาหน่วงในการเปลี่ยนหน้าเนื้อหาความรู้ เช่น เปลี่ยนหน้าถัดไปไม่เกิน 3 วินาที

เอกสารอ้างอิง

- จิราพร วรแสน. (2562). **สุขภาพจิตของนักศึกษามหาวิทยาลัยรามคำแหง** วารสารรามคำแหง ฉบับบัณฑิตวิทยาลัย ปีที่ 6 ฉบับที่ 3 กันยายน - ธันวาคม 2562 สืบค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2565 จาก http://www.rujojs.ru.ac.th/journals/18_1703662908.pdf
- เนาวรัตน์ สุขะล้า. (2555). **การดูแลผู้ป่วยจิตเวชของเครือข่ายสุขภาพจิต : กรณีศึกษาเขตสถานีอนามัยโนนแต้ อำเภอเมือง จังหวัดมหาสารคาม** วิทยาลัยพยาบาลศรีมหาสารคาม สืบค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2565 จาก https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=289794
- สุววุฒิ วงศ์ทางสวัสดิ์. (2553). **การบริการด้านสุขภาพจิตทางอินเทอร์เน็ต : ลักษณะปัญหาของผู้มารับบริการและประสบการณ์ของผู้ให้บริการผ่านโปรแกรมเอ็มเอสเอ็น** จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2565 จาก <https://cuir.car.chula.ac.th/handle/123456789/32563>
- ทีมงานทรูปลูกปัญญา. (2557). **สุขภาพจิตที่ดี คืออะไร ??** สืบค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2565 จาก <https://www.truelookpanya.com/tcas/article/detail/18726>

- วณิชนันท์ ลายทอง. (2554). การคัดกรองปัญหาสุขภาพจิตโดยอาสาสมัครสาธารณสุขที่ผ่านการฝึกอบรม โรงพยาบาลขานี อำเภอลำสนธิ จังหวัดบุรีรัมย์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น สืบค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2565 จาก https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=183092
- อรรถพล ระวังโรจน์. (2560). สุขภาพจิตและกลไกป้องกันทางจิตของเยาวชนผู้กระทำผิดประจำโรงพยาบาลตุลาการเฉลิมพระเกียรติ วารสารบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีที่ 5 ฉบับพิเศษ (ก.ค. - ก.ย. 2558) หน้า 258 - 270 สืบค้นเมื่อวันที่ 23 ธันวาคม 2565 จาก https://tdc.thailis.or.th/tdc/browse.php?option=show&browse_type=title&titleid=465943
- Nettthailand. (2557). Share & Learn: การสอนโดยใช้ Computer Assisted Instruction (CAI) สืบค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2565 จาก <https://docs.google.com/document/d/1pOY58tAFT-J4wD9v3vapFqwxLlriWcQwznMB3VqBN0M/edit>
- Primocare. (2564). จิตแพทย์ VS นักจิตวิทยาเหมือนกันอย่างไร? สืบค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2565 จาก <https://primocare.com/จิตแพทย์-vs-นักจิตวิทยา-เห/>
- Pobpad. (2565). จิตแพทย์และนักจิตวิทยา ผู้ช่วยเยียวยาปัญหาสุขภาพจิต สืบค้นเมื่อ 23 ธันวาคม 2565 จาก <https://www.pobpad.com/จิตแพทย์และนักจิตวิทยา>

การพัฒนาแบบบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน
ในโรงพยาบาลเหนือคลอง จังหวัดกระบี่

The Development of a Model for a friendly health care service teenagers
and young adults in Nuea Khlong Hospital. Krabi Province

ณัฏฐา นวลเอียด¹
Nattaya Nuaniad, B.N.S¹.

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จำนวน 50 คน ประกอบด้วย กลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล กลุ่มภาคีเครือข่ายชุมชน และกลุ่มวัยรุ่นที่เข้ากระบวนการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาลเหนือคลอง ระหว่างเดือน มกราคม – มีนาคม 2568 ใช้วงจรการพัฒนาตามกระบวนการ PAOR เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content analysis)

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นเพศหญิง (ร้อยละ 85.0) เพศชาย (ร้อยละ 15.0) มีอายุอยู่ระหว่าง 34-46 ปี (ร้อยละ 50.0) สถานภาพโสด (ร้อยละ 65.0) ส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรี (ร้อยละ 85.0) ไม่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านการจัดการบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล (ร้อยละ 70.0) ไม่เคยอบรมโครงการที่เกี่ยวข้องกับการจัดการบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล (ร้อยละ 75.0) และผลการพัฒนาการจัดการบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล ทั้ง 4 ด้าน พบว่า 1.ด้านความรู้ มีระดับความรู้สูง (ร้อยละ 80.0) 2.ด้านบทบาท มีระดับบทบาทมาก (ร้อยละ 85.0) 3.ด้านการมีส่วนร่วม มีระดับการมีส่วนร่วมมาก (ร้อยละ 75.0) 4.ด้านความพึงพอใจ มีระดับความพึงพอใจมาก (ร้อยละ 90.0) รูปแบบการบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาลเหนือคลอง ประกอบไปด้วย 1. การสนับสนุนการคุมกำเนิดที่เหมาะสมและครอบคลุม 2. ให้บริการคลินิกให้คำปรึกษาที่อบอุ่น เข้าถึงง่าย 3. มีคลินิกฝากครรภ์สำหรับวัยรุ่น และ 4. มีเครือข่ายการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัย 2. ผลการประเมินรับรองโรงพยาบาลตามมาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็น มิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ฉบับ พ.ศ.2563 (Youth Friendly Health Services: YFHS) 5 องค์ประกอบ ผ่านเกณฑ์ระดับดีเยี่ยม ประกอบด้วย องค์ประกอบที่ 1 นโยบายและการบริหารจัดการ (ร้อยละ 100) องค์ประกอบที่ 2 ระบบบริการ (ร้อยละ 90) องค์ประกอบที่ 3 ชุมชน

¹ พย.บ. โรงพยาบาลเหนือคลอง อำเภอเหนือคลอง จังหวัดกระบี่

และภาคีเครือข่าย (ร้อยละ 92.5) องค์ประกอบที่ 4 ระบบข้อมูลสารสนเทศ (ร้อยละ 100) องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์ (ร้อยละ 100) ปัจจัยแห่งความสำเร็จในครั้งนี้ ประกอบด้วย การมีนโยบาย การดำเนินงานที่ชัดเจน การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง จึงควรมีการพัฒนาตามรูปแบบที่ได้พัฒนารูปแบบการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาลเหนือคลองอย่างต่อเนื่อง ยั่งยืนต่อไป

คำสำคัญ : การพัฒนารูปแบบ, การจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน, คลินิกวัยรุ่น

Abstract

This study was an action research aimed at developing a model for adolescent- and youth-friendly health services. The sample consisted of 50 participants, including hospital administrators and staff, community network partners, and adolescents who accessed adolescent- and youth-friendly health services at Nuea Khlong Hospital between January and March 2025. The study employed the PAOR (Plan-Act-Observe-Reflect) cycle for development, with data collected through interviews. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics, while qualitative data were analyzed using content analysis.

The results showed that most of the participants were female (85.0%) and male (15.0%), aged between 34 and 46 years (50.0%), and single (65.0%). The majority held a bachelor's degree (85.0%), had no prior experience in providing adolescent- and youth-friendly health services in hospitals (70.0%), and had not received training related to such services (75.0%). The outcomes of the development of adolescent- and youth-friendly health services in four aspects were as follows: 1. Knowledge – High level of knowledge (80.0%) 2. Role – High level of role performance (85.0%) 3. Participation – High level of participation (75.0%) 4. Satisfaction – High level of satisfaction (90.0%) The developed model for adolescent- and youth-friendly health services at Nuea Khlong Hospital consisted of: (1) provision of appropriate and comprehensive contraceptive support, (2) establishment of a warm and accessible counseling clinic, (3) a dedicated antenatal care clinic for adolescents, and (4) a network for safe abortion services. The hospital's performance evaluation based on the 2020 Youth Friendly Health Services (YFHS) standards across five Met the criteria

at an excellent level: Component 1: Policy and management (100%) Component 2: Service system (90%) Component 3: Community and network partners (92.5%) Component 4: Information system (100%) Component 5: Outcomes (100%)

Key success factors included a clear operational policy, inclusive participation from all stakeholders, and a client-centered service approach. Therefore, it is recommended that the developed model for adolescent- and youth-friendly health services at Nuea Khlong Hospital be continuously and sustainably developed.

Keywords : Model Development, Provision of Adolescent- and Youth-Friendly Health Services, Adolescent Clinic

บทนำ

ปัจจุบันปัญหาสุขภาพของวัยรุ่นเป็นปัญหาที่มีความสำคัญทั่วโลก เนื่องจากสถานการณ์และแนวโน้ม ปัญหาการตั้งครรภ์ความเครียด สุขภาพจิต การติดสารเสพติด การเจ็บป่วยจากโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์และ ปัญหาสุขภาพอื่นๆ ของวัยรุ่นและเยาวชน ทวีความรุนแรงและมีความซับซ้อนมากขึ้นตามลำดับ อีกทั้งการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ สังคม และครอบครัว ตลอดจนเทคโนโลยีส่งผลให้วัยรุ่นและเยาวชน มีพฤติกรรมเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพ เช่น พฤติกรรมการมีเพศสัมพันธ์โดยไม่ใช้อย่างอนามัย พฤติกรรม การใช้สารเสพติด การบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ การสูบบุหรี่ และปัญหาด้านสุขภาพจิต เป็นต้น (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, 2563) องค์การสหประชาชาติให้ความสำคัญกับปัญหาการตั้งครรภ์ของวัยรุ่นและเยาวชน ได้กำหนดให้การลดอัตรา คลอดในวัยรุ่นอายุ 10-14 ปีและ 15-19 ปีเป็นหนึ่งในตัวชี้วัดของเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ในตัวชี้วัดที่ 3.7 ว่าด้วยการสร้างหลักประกันให้คนมีชีวิตที่มีคุณภาพและส่งเสริมสุขภาพะที่ดีของคนทุกเพศทุกวัย ซึ่งจากข้อมูลอัตราคลอดมีชีพในหญิงอายุ 10 - 14 ปี ต่อประชากรหญิงอายุ 10 - 14 ปี พ้นประชากร เขตสุขภาพที่ 11 ประจำปี 2567 ข้อมูลจากระบบบรายนงาน HDC ณ วันที่ 6 ธันวาคม 2566 พบร้อยละ 0.31 ผลงานต่ำกว่าค่าเป้าหมาย และผลงานระดับประเทศ (อัตรา 0.42) เมื่อเปรียบเทียบผลงานแต่ละเขต สุขภาพ พบว่า เขตสุขภาพที่ 11 มีผลงานอยู่ในลำดับที่ 4 (อัตรา0.31) จากระบบคลังข้อมูลด้านการแพทย์และสุขภาพ กระทรวงสาธารณสุข พบว่า อัตราคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี ต่อพันประชากร ผลผลิต/ผลลัพธ์ ระดับ C (Comparisons) การเปรียบเทียบ สถานการณ์อัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15 - 19 ปีต่อ ประชากรหญิงอายุ 15 - 19 ปีพันคน เป้าหมายกำหนดให้ไม่เกิน 21 ต่อพันประชากร สำหรับเขตสุขภาพที่ 11 พบอัตราคลอดในหญิงอายุ 15-19 ปี (ไตรมาส 1) เท่ากับ 8.38 ผลงานไม่เกินเป้าหมายที่กำหนด และผลงานดีกว่า

ระดับประเทศ (9.26) เมื่อเปรียบเทียบผลงานแต่ละเขตสุขภาพ พบว่า ทุกเขตสุขภาพมีผลงานไม่เกินเกณฑ์ที่กำหนด 21 ต่อพันประชากร ในส่วนสถานการณ์อัตราการคลอดมีชีพในวัยรุ่นและเยาวชนของจังหวัดกระบี่ พบว่า อัตราคลอดมีชีพในหญิงอายุ 10-14 ปี เท่ากับ 0.4 ต่อประชากรหญิงอายุ 10-14 ปี: 1,000 คน ซึ่งผ่านเกณฑ์เป้าหมายของกระทรวงสาธารณสุข คือไม่เกิน 0.9 ต่อพันประชากร และอัตราการคลอดมีชีพในหญิงอายุ 15-19 ปี เท่ากับ 12.39 ต่อประชากรหญิงอายุ 15-19 ปี: 1,000 คน ผ่านเกณฑ์เป้าหมายของกระทรวงสาธารณสุข เช่นเดียวกัน คือไม่เกิน 25 ต่อพันประชากร (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, 2566) และถึงแม้ว่าจะผ่านเกณฑ์เป้าหมายของ กระทรวงสาธารณสุข แต่ยังคงพบว่า เด็กที่เกิดจากพ่อแม่วัยรุ่น ยังส่งผลกระทบต่อปัญหาสุขภาพของเด็กทารก และมารดาทั้งทางร่างกายและจิตใจ ปัญหาเศรษฐกิจและสังคมในอนาคต จึงยังต้องเร่งแก้ปัญหาเพื่อลดอัตรา การคลอดในวัยรุ่นและเยาวชนต่อไป ทั้งนี้ องค์การอนามัยโลกได้สนับสนุนประเทศสมาชิกเร่งพัฒนานโยบาย ยุทธศาสตร์และแผนงาน เพื่อป้องกันและลดปัญหาสุขภาพของวัยรุ่นและเยาวชน รวมทั้งส่งเสริมการดาเนิน การที่จะทำให้วัยรุ่นและเยาวชนเข้าถึงข้อมูลข่าวสารบริการสุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่ได้มาตรฐาน และมีคุณภาพ ที่เรียกว่า Youth Friendly Health Services (YFHS) ซึ่งเป็นยุทธศาสตร์สำคัญที่ช่วยป้องกัน และแก้ไขปัญหาสุขภาพของวัยรุ่นและเยาวชน (สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์, 2563)

โรงพยาบาลเหนือคลอง มีการดำเนินการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ในสถานบริการสาธารณสุขครอบคลุมทุกหน่วยบริการ ตามแนวทางการดำเนินงานอำเภออนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งกำหนดอยู่ในองค์ประกอบที่ 5 คือ สถานบริการสาธารณสุขต้องมี การจัดบริการด้านสุขภาพและอนามัยการเจริญพันธุ์ที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ทั้งนี้ในส่วนเจ้าหน้าที่ ผู้ให้บริการในคลินิกวัยรุ่น มีความสำคัญ อย่างยิ่ง ในการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาประสบการณ์ของบุคลากรผู้ให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและ เยาวชนในโรงพยาบาลเหนือคลอง โดยใช้การวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยใช้วงจรการพัฒนาตามกระบวนการ PAOR โดยประยุกต์ตามแนวคิดของ Kemmis and Mc Taggart (1988) (Kemmis, S and McTaggart, 1988) และผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ ในการนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานของบุคลากรผู้ให้บริการคลินิกวัยรุ่น และการจัดบริการที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

สามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาทักษะการปฏิบัติงานของบุคลากรผู้ให้บริการคลินิกวัยรุ่นและการจัดบริการที่มีประสิทธิภาพ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนารูปแบบการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาลเหนือคลอง ใช้วงจรการพัฒนาตามกระบวนการ PAOR โดยประยุกต์ตามแนวคิดของ Kemmis and Mc Taggart (1988) ได้รูปแบบกรอบแนวคิดในการวิจัยดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยมีกระบวนการวิจัยตามแนวคิดของ Kemmis and Mc Taggart (1988) มาเป็นกรอบดำเนินการ ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การลงมือปฏิบัติการตามแผน (Action) การสังเกตผลการดำเนินงาน (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) ภายใต้มาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ฉบับ พ.ศ.2563 (Youth Friendly Health Services: YFHS)

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา

ประชากรที่ใช้ศึกษาในครั้งนี้ คัดเลือกประชากรที่ศึกษาแบบเฉพาะเจาะจง จำนวนทั้งสิ้น 50 คน โดยคัดเลือกกลุ่มผู้บริหารและเจ้าหน้าที่โรงพยาบาล ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหาร เจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล จำนวน 10 กลุ่มภาคีเครือข่ายชุมชน ประกอบด้วย บุคลากรจากสำนักงานสาธารณสุขอำเภอเหนือคลอง ครู เจ้าหน้าที่องค์การบริหารปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน อาสาสมัครสาธารณสุขประจำหมู่บ้าน จำนวน 10 คน กลุ่มวัยรุ่นที่เข้ากระบวนการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาลเหนือคลอง จำนวน 30 คน

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มเป้าหมายในการวิจัยตามบริบทและพื้นที่ที่เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัย คือ โรงพยาบาลเหนือคลอง

เกณฑ์ในการคัดเลือกรวมของกลุ่มตัวอย่าง (Inclusion Criteria)

- เป็นกลุ่มวัยรุ่นที่เข้ากระบวนการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาลเหนือคลอง ระหว่างเดือน มกราคม – มีนาคม 2568
- มีสติสัมปชัญญะดี สามารถสื่อสารกับผู้วิจัยได้
- สามารถอ่านและเขียนภาษาไทยได้
- มีความสนใจที่จะเข้าร่วมกระบวนการวิจัยในครั้งนี้

เกณฑ์ในการคัดออกของกลุ่มตัวอย่าง (Exclusion Criteria)

- ผู้ให้ข้อมูลไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมในช่วงเวลาที่กำหนด

การรวบรวมข้อมูล

การรวบรวมข้อมูลเชิงปริมาณประกอบด้วยแบบสอบถาม จำนวน 2 ชุด โดยมีขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขั้นเตรียมการ

1) ทำหนังสือไปยังผู้อำนวยการโรงพยาบาลเหนือคลอง เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

2) ติดต่อประสานงานกับผู้อำนวยการโรงพยาบาลเหนือคลองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ในการวิจัยให้ทราบกระบวนการขั้นตอนการวิจัย

- 3) คัดเลือกกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้
- 4) ทำหนังสือจากโรงพยาบาลเหนือคลอง ไปยัง ผู้อำนวยการวิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดตรัง เพื่อขออนุญาตและขอความร่วมมือในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัย (Try Out)

2. ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล

2.1 ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล ใช้วิธีการทดสอบความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล รายบุคคล ก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรม ด้วยแบบให้เลือกตอบ ถูก หรือ ผิด เพียง คำตอบเดียว จำนวน 25 ข้อ

2.2 บทบาทในการดำเนินงานการดำเนินงานการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ในโรงพยาบาล ใช้แบบประเมินบทบาทในการดำเนินงานการ ก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรมด้วยแบบการวัด การประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย จำนวน 12 ข้อ

2.3 การมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการดำเนินงานการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตร สำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล ใช้แบบประเมินการมีส่วนร่วมในการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การดำเนินงานการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล รายบุคคล ก่อนและ หลังเข้าร่วมกิจกรรมด้วยแบบการวัดการประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย จำนวน 15 ข้อ

2.4 ความพึงพอใจในการดำเนินงานการดำเนินงานการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตร สำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล ใช้แบบประเมินความพึงพอใจในความพึงพอใจในการดำเนินงานการดำเนินงานการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล รายบุคคล ก่อนและหลังการเข้าร่วม กิจกรรม ด้วยแบบการวัดการ ประมาณค่า (Rating Scale) 3 ระดับ คือ มาก ปานกลาง น้อย จำนวน 10 ข้อ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

นำเครื่องมือเชิงปริมาณการพัฒนารูปแบบการดำเนินงานการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตร สำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาลของโรงพยาบาลเหนือคลอง ไปให้ผู้เชี่ยวชาญ พิจารณาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) และหาความสอดคล้องระหว่างจุดประสงค์กับเนื้อหา โดยการหาค่า ดัชนีความสอดคล้อง (Index of item-objective Congruence : โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน

ตรวจหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability) โดยการนำเอาเครื่องมือที่ผ่าน การตรวจสอบจากอาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขให้เรียบร้อยแล้วนำไปทดลองใช้เพื่อทำการทดสอบคุณภาพเครื่องมือ (Try Out) โดยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับโรงพยาบาลคลองท่อม

ที่มีลักษณะ คล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างที่จะทำการศึกษา จำนวน 30 คน แล้วนำผลไปวิเคราะห์เพื่อปรับปรุง โดยข้อคำถามที่ใช้วัดความรู้ทำการวิเคราะห์ด้วยวิธี Kuder Richardson (KR-20) มีค่าความเชื่อมั่น 0.82 และข้อคำถามความรู้บทบาทในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในความพึงพอใจในการเข้าร่วมกิจกรรมการดำเนินงานการ วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Coefficient Alpha) 1) ค่าความเชื่อมั่นด้านความรู้เกี่ยวกับความรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานการ ให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตร สำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.89 2) ค่าความเชื่อมั่นด้านบทบาทในการดำเนินงานการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตร สำหรับวัยรุ่นและ เยาวชนในโรงพยาบาล มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.92 3) ค่าความเชื่อมั่นด้านการมีส่วนร่วมในการ ดำเนินงานการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตร สำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.83 4) ค่าความเชื่อมั่นด้านความพึงพอใจในการดำเนินงานการดำเนินงานการให้บริการ สุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.94

การวิเคราะห์ข้อมูล

ส่วนที่ 1 ลักษณะทางประชากร จำนวน 8 ข้อ ประกอบไปด้วย เพศ อายุ สถานภาพ ระดับ การศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน ประสบการณ์ในการทำงานด้านวัยรุ่น การอบรมโครงการที่ เกี่ยวข้อง การให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล โดยการวิเคราะห์ หาค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสูงสุด และค่าต่ำสุด

ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนใน โรงพยาบาลจำนวน 25 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบให้เลือกตอบเพียงคำตอบเดียว

ผลรวมของคะแนนทั้งหมดมีค่าความถี่ ระหว่าง 0 – 20 คะแนน โดยอ้างอิงตามหลักการ Learning for Mastery ของ (ซูซีย์ อรรถวิสัย. 2556. อ้างอิงมาจาก Bloom. 1971) แบ่งเป็น 3 ระดับ ดังนี้

ระดับความรู้	เกณฑ์การให้คะแนน	
ระดับความรู้สูง	หมายถึง	ได้ค่าคะแนนร้อยละ 80 ขึ้นไป (20-25 คะแนน)
ระดับความรู้ปานกลาง	หมายถึง	ได้ค่าคะแนนร้อยละ 60-79.9 (16-19 คะแนน)
ระดับความรู้ต่ำ	หมายถึง	ได้ค่าคะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60 (0-15 คะแนน)

ส่วนที่ 3 บทบาทในการดำเนินงานการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ในโรงพยาบาล จำนวน 12 ข้อ ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบการวัดการประมาณค่า (Rating Scale) มี บทบาท ในการดำเนินงาน คือ มาก ปานกลาง และน้อย ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มาก	หมายถึง	ท่านมีความรู้สึกเห็นด้วยตามข้อความนั้น
		ให้คะแนน 3 คะแนน

ปานกลาง	หมายถึง	ท่านมีความรู้สึกไม่แน่ใจหรือเฉยๆตามข้อความนั้น ให้คะแนน 2 คะแนน
น้อย	หมายถึง	ท่านมีความรู้สึกไม่เห็นด้วยตามข้อความนั้น ให้คะแนน 1 คะแนน

ส่วนที่ 4 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนใน โรงพยาบาล จำนวน 10 ข้อ การมีส่วนร่วมคือ มาก ปานกลาง และน้อย ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มาก	หมายถึง	ท่านมีความรู้สึกเห็นด้วยตามข้อความนั้น ให้คะแนน 3 คะแนน
ปานกลาง	หมายถึง	ท่านมีความรู้สึกเฉยๆ หรือไม่แน่ใจในข้อความนั้น ให้คะแนน 2 คะแนน
น้อย	หมายถึง	ท่านมีความรู้สึกไม่เห็นด้วยตามข้อความนั้น ให้คะแนน 1 คะแนน

ส่วนที่ 5 ความพึงพอใจในการดำเนินงานการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล จำนวน 10 ข้อ ลักษณะคำถามเป็นแบบการวัดการประมาณค่า (Rating Scale) มีความพึงพอใจ คือ มาก ปานกลาง และ น้อย ซึ่งมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

มาก	หมายถึง	ท่านมีความรู้สึกเห็นด้วยตามข้อความนั้น ให้คะแนน 3 คะแนน
ปานกลาง	หมายถึง	ท่านมีความรู้สึกเฉยๆ หรือไม่แน่ใจในข้อความนั้น ให้คะแนน 2 คะแนน
น้อย	หมายถึง	ท่านมีความรู้สึกไม่เห็นด้วยตามข้อความนั้น ให้คะแนน 1 คะแนน

จริยธรรมวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ได้ผ่านการพิจารณาและเห็นชอบจากคณะกรรมการจริยธรรมของสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกระบี่ กระทรวงสาธารณสุข เลขที่ KB-IRB 2024/35.2412 ลงวันที่ 24 ธันวาคม 2567 ประเภทการรับรองการวิจัยประยุกต์ (Expedited review)

ผลการศึกษา

การพัฒนารูปแบบการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาลเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ ผู้ศึกษามีการดำเนินงานโดยมีกระบวนการวิจัยตามแนวคิดของ Kemmis and Mc Taggart (1988) มาเป็นกรอบในการดำเนินงานประกอบด้วย การวางแผน (Planning)

การลงมือปฏิบัติการตามแผน (Action) การสังเกตผลการดำเนินงาน (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) ดำเนินการพัฒนาใน 1 วงรอบ มีการเก็บรวบรวมข้อมูลทั้งในเชิงปริมาณ (Quantitative Data) และในเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

1. การพัฒนารูปแบบการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาลเหนือคลอง จังหวัดกระบี่

ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกรอบแนวคิดการวิจัย (Conceptual Framework) ในกระบวนการพัฒนารูปแบบการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาลเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ 4 ขั้นตอนได้แก่ วางแผน (Planning) ขั้นปฏิบัติ (Action) ขั้นสังเกตผลการปฏิบัติงาน (Observation) ขั้นสะท้อนกลับการปฏิบัติ (Reflection) ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Planning)

P1: วิเคราะห์บริบทการดำเนินการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนใน โรงพยาบาล ประชุมจากสภาพปัญหาของการดำเนินการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ตามเกณฑ์ประเมินการดำเนินการให้บริการสุขภาพที่เป็น มิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล นำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละกิจกรรมให้คณะกรรมการทราบ เพื่อลงมติในการจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อแก้ไขปัญหา

P2: แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล ให้มีประสิทธิภาพ โรงพยาบาลเหนือคลองจึงมีการแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินการ ดำเนินการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเหนือคลอง หัวหน้ากลุ่มงานบริการด้านปฐมภูมิและองค์รวม หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล ผู้รับผิดชอบงานวัยรุ่น ผู้รับผิดชอบงานแม่และเด็ก และหัวหน้าฝ่ายหัวหน้างาน รวม 10 คน

P3: วิเคราะห์สถานการณ์การดำเนินการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล ประชุมคณะกรรมการเพื่อค้นหาปัญหาของการดำเนินการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล ที่ไม่ผ่านเกณฑ์ตามเกณฑ์ประเมินการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล นำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละกิจกรรมให้คณะกรรมการทราบ เพื่อลงมติในการจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อแก้ไขปัญหา

P4: กำหนดนโยบายการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาลร่วมกัน กำหนดนโยบายและประกาศนโยบายให้ทราบทั่วทั้งองค์กร

P5: จัดทำแผนปฏิบัติการการพัฒนารูปแบบการดำเนินการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับ วัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาลร่วมกับคณะกรรมการดำเนินการ

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action)

A1. ประชุมคณะกรรมการดำเนินงาน ประชุมคณะกรรมการดำเนินงานการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล คณะกรรมการบริหารโรงพยาบาล หัวหน้าฝ่าย หัวหน้างาน เพื่อชี้แจงแนวทางปฏิบัติงานร่วมกัน ร่วมกัน ประเมินตนเองตามแบบประเมินการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตร สำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล

A2. ขับเคลื่อนนโยบาย ตามแผนงานของ P5 ประกอบด้วย กิจกรรมตามมาตรฐานการให้บริการ สุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน (YFHS) ดังนี้

1. สนับสนุนการคุมกำเนิดที่เหมาะสมและครอบคลุม
2. คลินิกให้คำปรึกษาที่อบอุ่น เข้าถึงง่าย
3. คลินิกฝากครรภ์สำหรับวัยรุ่น
4. เครือข่ายการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัย การพัฒนากลยุทธ์ในการพัฒนาตามนโยบายการ

ให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล ประกอบด้วย กลยุทธ์ตามมาตรฐานการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน (YFHS) 5 องค์ประกอบ

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นสังเกตผล (Observation)

O1: การประเมินผลจากการประเมินตนเองตามมาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ฉบับ พ.ศ.2563 หลังดำเนินการ โรงพยาบาลเหนือคลองอยู่ในระดับดีเด่น ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การประเมินตนเองตามมาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ฉบับ พ.ศ.2563

เกณฑ์การประเมิน	คะแนน	ผลการประเมิน
องค์ประกอบที่ 1 นโยบายและการบริหารจัดการ	100	ผ่าน
องค์ประกอบที่ 2 ระบบบริการ	90	ผ่าน
องค์ประกอบที่ 3 ชุมชนและภาคีเครือข่าย	92.5	ผ่าน
องค์ประกอบที่ 4 ระบบข้อมูลสารสนเทศ	100	ผ่าน
องค์ประกอบที่ 5 ผลลัพธ์	100	ผ่าน

ขั้นตอนที่ 4 ขั้นสะท้อนผล (Reflection)

R1: ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากการวิจัยโดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันดำเนินการสรุปบทเรียนจากการดำเนินงานในการพัฒนารูปแบบการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาลเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ ประกอบด้วย 1. การสนับสนุนการ

คุมกำเนิดที่เหมาะสมและครอบคลุม 2. ให้บริการคลินิกให้คำปรึกษาที่อบอุ่น เข้าถึงง่าย 3. มีคลินิกฝากครรภ์สำหรับวัยรุ่น และ 4. มีเครือข่ายการยุติการตั้งครรภ์ที่ปลอดภัย

R2: สรุปการถอดบทเรียน ปัญหา อุปสรรค ปัจจัยแห่งความสำเร็จทั้งหมดที่ได้จากการวิจัย โดยผู้วิจัย และผู้ร่วมวิจัยร่วมกันดำเนินการถอดบทเรียนหลังการปฏิบัติจากขั้นตอนการวิจัยตามกรอบการดำเนินงานที่ ประกอบด้วย การวางแผน (Planning) การลงมือปฏิบัติการตามแผน (Action) การสังเกตผลการดำเนินงาน (Observation) และการสะท้อนผล (Reflection) ผู้วิจัยได้นำมาสรุปตามขั้นตอนการพัฒนาารูปแบบการดำเนินงานการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล

ผลการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้และถอดบทเรียน พบว่า การจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ของโรงพยาบาลเหนือคลอง มีการให้บริการโดยใช้ชื่อ “คลินิกวัยรุ่น” ผู้ให้บริการ ประกอบด้วย พยาบาลวิชาชีพ โดยมีภารกิจกลุ่มงานที่เกี่ยวข้องในการให้บริการคำแนะนำปรึกษา และส่งต่อ ได้แก่ กลุ่มงานบริการด้านปฐมภูมิและองค์รวม กลุ่มงานสุขภาพจิตและยาเสพติด และกลุ่มงานผู้ป่วยนอก เป็นต้น จัดบริการครอบคลุมทุกมิติของปัญหาและพฤติกรรมสุขภาพของวัยรุ่นและเยาวชน โดยมีการจัดบริการทั้งเชิงรุกและเชิงรับ เช่น ปัญหาท้องไม่พร้อม ปัญหาสุขภาพจิต โรควิตกกังวล อารมณ์ความรุนแรง โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ รวมถึงการส่งต่อเพื่อ ยุติการตั้งครรภ์ การใช้สารเสพติด บุหรี่ และแอลกอฮอล์

2. ผลการพัฒนาระบบการสู่มาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ฉบับ พ.ศ. 2563 ของโรงพยาบาลเหนือคลอง

ในการวิเคราะห์การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานมาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ฉบับ พ.ศ. 2563 ของโรงพยาบาลเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

ตารางที่ 2 ลักษณะทางประชากร

ลักษณะทางประชากร	จำนวน (N=20)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	3	15.0
หญิง	17	85.0
อายุ (ปี)		
21-33	7	35.0
34-46	10	50.0
47-59	3	15.0

ระดับการศึกษา

อนุปริญญา/ปวช/ปวส	2	10.0
ปริญญาตรี	17	85.0
ปริญญาโท	1	5.0

สถานภาพ

โสด	13	65.0
สมรส	4	20.0
หย่าร้าง	2	10.0
หม้าย	1	5.0

ตำแหน่ง

ข้าราชการ	16	80.0
ลูกจ้างชั่วคราว	4	20.0

ประสบการณ์ในการทำงานด้านการ จัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับ วัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล

มีประสบการณ์	6	30.0
ไม่มีประสบการณ์	14	70.0

เคยอบรมโครงการที่เกี่ยวข้องการ จัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับ วัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล

เคย	5	25.0
ไม่เคย	15	75.0

ผลการวิเคราะห์ลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการพบว่า เพศหญิง (ร้อยละ 85.0) เพศชาย (ร้อยละ 15.0) อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 34-46 ปี (ร้อยละ 50.) สถานภาพโสด (ร้อยละ 65.0) ระดับการศึกษาสูงสุดคือระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 85.0) ส่วนใหญ่อยู่ในตำแหน่งข้าราชการ (ร้อยละ 80.0) ไม่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านด้านการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล (ร้อยละ 70.0) ไม่เคยอบรมโครงการที่เกี่ยวข้องกับด้านการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล (ร้อยละ 75.0)

ตารางที่ 3 ความรู้เกี่ยวกับการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล

ระดับความรู้	ก่อนการพัฒนา		หลังพัฒนา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
สูง	14	70.0	16	80.0
ปานกลาง	6	30.0	4	20.0
ต่ำ	0	0.0	0	0.0

จากตารางพบว่า ความรู้เกี่ยวกับการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาลก่อนการพัฒนาส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 70.0 รองลงมาในระดับความรู้ปานกลาง ร้อยละ 30.0 และหลังการพัฒนาของผู้เข้าร่วมวิจัยมีระดับความรู้ระดับสูง ร้อยละ 80.0 รองลงมาในระดับความรู้ปานกลาง ร้อยละ 20.0

ตารางที่ 4 บทบาทในการดำเนินงานการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล

ระดับบทบาท	ก่อนการพัฒนา		หลังพัฒนา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มาก	12	60.0	17	85.0
ปานกลาง	8	40.0	3	15.0
น้อย	0	0.0	0	0.0

จากตารางพบว่า บทบาทในการดำเนินงานการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาลก่อนการพัฒนาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 60.0 รองลงมาในระดับปานกลาง ร้อยละ 40.0 และหลังการพัฒนาของผู้เข้าร่วมวิจัยมีระดับบทบาทมาก ร้อยละ 85.0 รองลงมาในระดับบทบาทปานกลาง ร้อยละ 15.0

ตารางที่ 5 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล

ระดับการมีส่วนร่วม	ก่อนการพัฒนา		หลังพัฒนา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มาก	13	65.0	15	75.0
ปานกลาง	7	35.0	5	25.0
น้อย	0	0.0	0	0.0

จากตารางพบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล ก่อนการพัฒนาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 65.0 รองลงมา

ระดับปานกลาง ร้อยละ 35.0 และหลังการพัฒนาของผู้เข้าร่วมวิจัยมีระดับการมีส่วนร่วมมาก ร้อยละ 75.0 รองลงมาระดับปานกลาง ร้อยละ 25.0

ตารางที่ 6 ความพึงพอใจในการดำเนินงานการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล

ระดับความพึงพอใจ	ก่อนการพัฒนา		หลังพัฒนา	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
มาก	16	80.0	18	90.0
ปานกลาง	4	20.0	2	10.0
น้อย	0	0.0	0	0.0

จากตารางพบว่า พบว่าความพึงพอใจในการดำเนินงานการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาลก่อนการพัฒนาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 80.0 หลังการพัฒนาความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ร้อยละ 90.0

สรุปและอภิปรายผล

ผลการศึกษาการพัฒนาแบบการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาลเหนือคลอง จังหวัดกระบี่

ขั้นตอนที่ 1 ขั้นวางแผน (Planning) 1) วิเคราะห์สถานการณ์การดำเนินงานการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล โดยการประชุมคณะกรรมการวิเคราะห์สถานการณ์การดำเนินงานการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาลที่ไม่ผ่านเกณฑ์ตามเกณฑ์ประเมินมาตรฐานการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล นำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละกิจกรรมให้คณะกรรมการทราบ เพื่อลงมติในการจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อ แก้ไขปัญหา 2) แต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล จำนวน 10 คน แต่งตั้งคำสั่งโรงพยาบาลเหนือคลอง คำสั่งที่ 157/2567 เรื่องแต่งตั้งคณะกรรมการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาลเหนือคลอง ลงวันที่ 20 มิถุนายน 2567 3) ประชุมคณะกรรมการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล คณะกรรมการบริหารโรงพยาบาล หัวหน้าฝ่ายหัวหน้างาน เพื่อร่วมกันกำหนดนโยบายและจัดทำแผนปฏิบัติการการพัฒนาแบบการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาลเหนือคลอง จำนวน 2 ครั้ง 4) วิเคราะห์บริบทการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาลโดย ประชุมเพื่อ

ค้นหาปัญหาของการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล ที่ไม่ผ่าน เกณฑ์ตามเกณฑ์ประเมินมาตรฐานการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล นำเสนอปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละกิจกรรมให้คณะกรรมการทราบ เพื่อลงมติในการจัดทำแผนงาน/โครงการเพื่อแก้ไขปัญหา คณะกรรมการได้ลงมติให้เขียนโครงการพัฒนาคุณภาพบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล โรงพยาบาลเหนือคลอง เพื่อขออนุมัติโครงการ 5) กำหนดนโยบายพัฒนาคุณภาพบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล และประกาศนโยบายให้ทราบทั่วทั้งองค์กร ผ่านการประชุมเจ้าหน้าที่เสี่ยงตามสาย ป้ายประชาสัมพันธ์ เว็บไซต์ โรงพยาบาลเหนือคลอง

ขั้นตอนที่ 2 ขั้นลงมือปฏิบัติ (Action) การพัฒนารูปแบบการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาลของโรงพยาบาลเหนือคลองมีการดำเนินงาน ตามมาตรฐานการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล 5 องค์ประกอบ

ขั้นตอนที่ 3 ขั้นสังเกตผล (Observation) 1) ประเมินตามแบบประเมินตนเอง การให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล หลังดำเนินการในปี 2567 โรงพยาบาลเหนือคลองผ่านเกณฑ์ในระดับดีเด่น

4. ขั้นสะท้อนผล (Reflection)

1) ประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จากการวิจัยโดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันดำเนินการ จากเวทีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้

2) สรุปถอดบทเรียน ปัญหา อุปสรรค ปัจจัยแห่งความสำเร็จทั้งหมดที่ได้จากการวิจัย โดยผู้วิจัยและผู้ร่วมวิจัยร่วมกันดำเนินการถอดบทเรียนหลังการปฏิบัติร่วมกับคณะกรรมการ

ผลของการพัฒนากระบวนการสู่มาตรฐานการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล ของ โรงพยาบาลเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ พบว่าลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างที่ เข้าร่วมกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการพบว่าเพศหญิง (ร้อยละ 85.0) เพศชาย (ร้อยละ 15.0) อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 34-46 ปี (ร้อยละ 50.) สถานภาพโสด (ร้อยละ 65.0) ระดับการศึกษาสูงสุดคือระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 85.0) ส่วนใหญ่อยู่ในตำแหน่งข้าราชการ (ร้อยละ 80.0) ไม่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านด้านการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล (ร้อยละ 70.0) ไม่เคยอบรมโครงการที่เกี่ยวข้องกับด้านการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล (ร้อยละ 75.0) ด้านความรู้เกี่ยวกับการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล ก่อนการพัฒนาส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 70.0 และหลังการพัฒนาของผู้เข้าร่วมวิจัยมีระดับ ความรู้ระดับสูง ร้อยละ 80.0 ด้านบทบาทในการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล ก่อนการพัฒนาส่วนใหญ่อยู่ใน

ระดับมาก ร้อยละ 60.0 และหลังการพัฒนาของผู้เข้าร่วม วิจัยมีระดับบทบาทมาก ร้อยละ 85.0 ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล ก่อนการพัฒนาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 65.0 หลังการพัฒนาของผู้เข้าร่วมวิจัย มีระดับการมีส่วนร่วมมาก ร้อยละ 75.0 ด้านความพึงพอใจในการดำเนินงานการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล พบว่า อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ร้อยละ 90.0

อภิปรายผล

ผลของการพัฒนากระบวนการสู่มาตรฐานการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล ของ โรงพยาบาลเหนือคลอง จังหวัดกระบี่ พบว่าลักษณะทางประชากรของกลุ่มตัวอย่างที่ เข้าร่วมกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการพบว่าเพศหญิง (ร้อยละ 85.0) เพศชาย (ร้อยละ 15.0) อายุส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 34-46 ปี (ร้อยละ 50.) สถานภาพโสด (ร้อยละ 65.0) ระดับการศึกษาสูงสุดคือระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 85.0) ส่วนใหญ่อยู่ในตำแหน่งข้าราชการ (ร้อยละ 80.0) ไม่มีประสบการณ์ในการทำงานด้านด้านการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล (ร้อยละ 70.0) ไม่เคยอบรมโครงการที่เกี่ยวข้องกับด้านการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล (ร้อยละ 75.0) และผลการพัฒนาตามเกณฑ์ด้านต่างๆ ดังนี้

ด้านความรู้เกี่ยวกับการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล ก่อนการพัฒนาส่วนใหญ่อยู่ในระดับสูง ร้อยละ 70.0 และหลังการพัฒนาของผู้เข้าร่วมวิจัยมีระดับความรู้ระดับสูง ร้อยละ 80.0 สอดคล้องกับผลการศึกษาของ อาริตา สมहनวล (2566) ได้ทำการศึกษาการจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมสุขภาพของบุคลากรสาธารณสุขในโรงพยาบาลชุมชนแห่งหนึ่ง ผลการศึกษาพบว่า การจัดบริการคลินิกวัยรุ่น ให้บริการทุกเรื่องเกี่ยวกับปัญหาสุขภาพและพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น ได้แก่ ปัญหาท้องไม่พร้อมมีการส่งต่อเพื่อยุติการตั้งครรภ์ การคุมกำเนิด ปัญหาด้านสุขภาพจิต โรคซึมเศร้า อารมณ์ ความรุนแรง การตรวจคัดกรอง และการรักษาโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ รวมทั้งการรักษาผู้ติดสารเสพติด บุหรี่ และแอลกอฮอล์

ด้านบทบาทในการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล ก่อนการพัฒนาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 60.0 และหลังการพัฒนาของผู้เข้าร่วม วิจัยมีระดับบทบาทมาก ร้อยละ 85.0

ด้านการมีส่วนร่วมในการพัฒนารูปแบบการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล ก่อนการพัฒนาส่วนใหญ่อยู่ในระดับมาก ร้อยละ 65.0 หลังการพัฒนาของผู้เข้าร่วมวิจัยมีระดับการมีส่วนร่วมมาก ร้อยละ 75.0 โดยทั้งสองด้าน สอดคล้องกับการศึกษาของ นฤมล เทียมสุวรรณ (2566) ได้ทำการการศึกษาปัจจัยแห่งสำเร็จของการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพ

มาตรฐานคลินิกให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ของสถานบริการสุขภาพ ในเขตสุขภาพที่ 10 พบว่าการดำเนินงานโรงพยาบาลที่ผ่านการประเมิน มีนโยบายในการดำเนินงาน การตั้งคณะทำงาน และการมีผู้รับผิดชอบงานที่ชัดเจน รวมทั้งการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย และการดำเนินงานทั้งในเชิงรับและเชิงรุก รวมทั้งการติดตามและประเมินผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

ด้านความพึงพอใจในการดำเนินงานการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ในโรงพยาบาล พบว่า อยู่ในระดับความพึงพอใจมาก ร้อยละ 90.0 สอดคล้องกับผลการศึกษาของศิริลักษณ์ ชณะฤกษ์ (2565) ได้ทำการศึกษารูปแบบการพัฒนาโรงพยาบาลที่ยังไม่เคยขอรับรองมาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ฉบับ พ.ศ.2563 เขตสุขภาพที่ 5 ผลการศึกษา พบว่า 1) ความพึงพอใจของวัยรุ่นต่อการจัดบริการคลินิกวัยรุ่น/หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในโรงพยาบาล ผลรวมของความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($x = 4.28$, $SD = 0.63$) 2) ความพึงพอใจของผู้ให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ผลรวมของความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($x = 4.03$, $SD = 0.51$) และ 3) ความพึงพอใจของบุคลากรที่มีต่อการเยี่ยมพัฒนา ให้คำปรึกษาและการเป็นพี่เลี้ยง (Coach) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($x = 4.18$, $SD = 0.36$)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ 2 ด้าน คือ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ควรมีการศึกษาและพัฒนากการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ในโรงพยาบาล อย่างต่อเนื่อง
2. ควรมีการส่งเสริมปัจจัยแห่งความสำเร็จของการดำเนินงานพัฒนากการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล เพื่อให้มีความต่อเนื่องและยั่งยืน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาดูงานแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในพื้นที่จริง ที่ผ่านการประเมินระดับดีเด่น
2. ควรมีการพัฒนากการให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาล ไปสู่ระดับที่สูงขึ้น
3. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการดำเนินงาน การให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนในโรงพยาบาลกับบุคลากรทั้งในโรงพยาบาล และเครือข่าย

เอกสารอ้างอิง

- นฤมล เทียมสุวรรณ. (2566). ปัจจัยแห่งสำเร็จของการดำเนินงานพัฒนาคุณภาพมาตรฐานคลินิก ให้บริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. *วารสารศูนย์อนามัยที่ 10* 11(1), 47-57.
- พระราชบัญญัติการป้องกันและแก้ไขปัญหาการตั้งครรภ์ในวัยรุ่น พ.ศ. 2559. ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 133/ ตอนที่ 30 ก/หน้า 1/31 มีนาคม 2559.
- ศิริลักษณ์ ชณะฤกษ์. (2565). รูปแบบการพัฒนาโรงพยาบาลที่ยังไม่เคยขอรับรองมาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ฉบับ พ.ศ.2563 เขตสุขภาพที่ 5. *วารสารการส่งเสริมสุขภาพและอนามัยสิ่งแวดล้อม* 45(1), 53-67.
- สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย. มาตรฐานบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชน ฉบับ พ.ศ. 2563. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพฯ: ศูนย์สื่อและสิ่งพิมพ์แก้วเจ้าจอม มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา; 2563.
- สำนักอนามัยการเจริญพันธุ์ กรมอนามัย. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและความรู้เพื่อขับเคลื่อนตัวชี้วัด สอพ. ฉบับที่ 1 วันที่ 6 ธันวาคม 2567 ปี 2566. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2567, https://rh.anamai.moph.go.th/webupload/7x027006c2abe84e89b5c85b44a692da94/ti_nymce/kpi66/3-10/3.10-1.1.
- อาริตา สมุห์ทว. (2566). การจัดบริการสุขภาพที่เป็นมิตรสำหรับวัยรุ่นและเยาวชนเพื่อแก้ปัญหาพฤติกรรมสุขภาพของบุคลากรสาธารณสุขในโรงพยาบาลชุมชนแห่งหนึ่ง. *วารสารวิจัยและพัฒนาาระบบสุขภาพ* 16(3), 44-58.
- Kemmis, S. and McTaggart, R. (1988). *The Action Research Planer*. 3rd ed. Victoria, Australia: Deaken University Press.

รูปแบบการออกกำลังกายโดยประยุกต์ใช้แบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์
เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ

Exercise model applying Pender's health promotion model to enhance
health-related physical fitness for the elderly

อุบลทิพย์ ไชยแสง^{1*} นิวัต ไชยแสง² อุไรวรรณ ศิริธรรมพันธ์³ และอาบาดี เจ๊ะอาแดร์⁴
Ubontip Chaisang^{1*} Niwat Chaisang² Uraiwan Sirithammaphan³ and Abadee Cheadae⁴

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ดำเนินการวิจัย 3 ระยะ โดยการวิเคราะห์ พัฒนารูปแบบ และศึกษาประสิทธิภาพการออกกำลังกายโดยประยุกต์ใช้แบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ระยะที่ 1 คือผู้สูงอายุที่มี และไม่มีประสบการณ์เกี่ยวกับการออกกำลังกายเพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพ กลุ่มละ 10 คน เลือกแบบเจาะจง ระยะที่ 2 ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการออกกำลังกายโดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน และระยะที่ 3 กลุ่มทดลอง คือ ผู้สูงอายุจำนวน 15 คน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง กำหนดคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพ และเครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย รูปแบบการออกกำลังกาย วิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติเชิงพรรณนา ทดสอบเปรียบเทียบ และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษาพบว่า ผู้สูงอายุต้องการการออกกำลังกาย ที่ไม่ยากจนเกินไปให้มีผู้ชี้นำ สนับสนุน และส่งเสริมให้มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง และสามารถทำได้โดยไม่ต้องทำรวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ ซึ่งส่งผลต่อการสร้างรูปแบบการออกกำลังกาย และพัฒนาเป็นคู่มือออกกำลังกาย พร้อมสื่อวีดิทัศน์เพื่อการทบทวนด้วยตนเอง และการสื่อสารสร้างการรับรู้ประโยชน์ ลดการรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกายผ่านช่องทางกลุ่มไลน์ ภายหลังการทดลองพบว่ากลุ่มทดลอง ค่าความอ่อนตัว ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ความอดทนของกล้ามเนื้อ และความอดทนของระบบไหลเวียนเลือดที่ดีขึ้น และความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ความอดทนของกล้ามเนื้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: รูปแบบการออกกำลังกาย แบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ สมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพผู้สูงอายุ

^{1*} อาจารย์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา E-mail : ubontipScphyala@gmail.com โทรศัพท์ 0894636605

² อาจารย์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา E-mail : niwat@yala.ac.th โทรศัพท์ 0815401140

³ อาจารย์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา E-mail : abadee@yala.ac.th โทรศัพท์ 0929967530

⁴ อาจารย์ วิทยาลัยการสาธารณสุขสิรินธร จังหวัดยะลา E-mail : uraiwan@yala.ac.th โทรศัพท์ 0962837918

Abstract

The current mixed-method research was conducted into 3 phases. The aims of the study were to analyze the exercise model, develop the exercise model, and study the effectiveness of exercise applying Pender's health promotion model to enhance health-related physical fitness for the elderly. The informant group including phase 1, each informant group consisted of 10 elderly with and without experience in exercise for capacity enhancement, they were selected by purposive sampling approach. Phase 2, the quality of the exercise model was examined by 3 experts, and phase 3, the experimental group consisted of 15 elderly who were selected by purposive sampling approach, and were qualified according to the specified criteria.

Data collection instruments, interview, health-related physical fitness record, and the instrument used for the experiment consisting of exercise model. The data were analyzed using descriptive statistics. Comparison and content analysis

The findings revealed that the elderly required exercise model that is not too difficult for them to practice, and facilitators are needed to support and encourage continuously. In addition, the model that can be easily conducted in a small group which affected the creation of the exercise model, developed an exercise manual with demonstrations video for self-review, elevated perceived benefits awareness, decreased barriers to exercise via LINE (group) application. After the experiment, it was found that the participants had better flexibility, muscle strength, muscle and circulatory system endurance with a statistically significant level of .05

Keyword: Exercise model, Pender's health promotion model, Health-related physical fitness, Elderly

บทนำ

ประเทศไทยเข้าสู่สังคมสูงอายุอย่างสมบูรณ์ โดยมีประชากรอายุมากกว่า 60 ปีกว่า 12.9 ล้านคน หรือร้อยละ 20 จากประชากรทั้งหมด (สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล, 2565) และมีการคาดประมาณว่าในอีกไม่เกิน 15 ปีข้างหน้า ประเทศไทยจะกลายเป็นสังคมสูงอายุระดับสุดยอด เมื่อสัดส่วนของประชากรที่มีอายุมากกว่า 60 ปีสูงถึงร้อยละ 28 ของประชากรทั้งหมด (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2562) การเพิ่มขึ้นของประชากร

ผู้สูงอายุส่งผลต่อปัญหาที่จะตามมา จากความเสื่อมถอยของกำลังร่างกาย ทำให้ความเสี่ยงต่อการเกิดปัญหาสุขภาพสูงขึ้น สุขภาพเสื่อมโทรมอ่อนแอลง โรคเรื้อรังสะสมเพิ่มขึ้น ผู้สูงอายุจึงเป็นประชากรกลุ่มหนึ่งที่มีความสำคัญที่ต้องได้รับการดูแลส่งเสริมด้านสุขภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ และสังคม เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้กับยุคสมัยของการเปลี่ยนแปลง ซึ่งได้แก่การเจ็บป่วยจากพฤติกรรม การเจ็บป่วยจากโรคไม่ติดต่อเรื้อรังต่างๆ เป็นต้น จากการสำรวจสถานะสุขภาพของผู้สูงอายุประมาณครึ่งหนึ่งของผู้สูงอายุ มีโรคเรื้อรังหรือโรคประจำตัว และ โรคที่มักพบในผู้สูงอายุ ได้แก่ โรคความดันเลือดสูง เบาหวาน ข้ออักเสบข้อเสื่อม โรคถุงลมโป่งพองหลอดลมปอดอุดกั้นเรื้อรัง หลอดเลือดหัวใจตีบ กล้ามเนื้อหัวใจตาย และอัมพาตรวมถึงมีผู้สูงอายุมีภาวะอ้วนถึงร้อยละ 35 (มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย, 2559)

จากปัญหาสมรรถภาพทางร่างกายของผู้สูงอายุที่ลดลงนั้น การออกกำลังกายจึงจำเป็นสำหรับผู้สูงอายุ เพราะประโยชน์ของการออกกำลังกายมีผลทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สังคม อารมณ์ เนื่องจากผู้สูงอายุเป็นวัยแห่งความเสื่อมของสภาพร่างกาย ทำให้ความสามารถในการทำหน้าที่ต่าง ๆ ลดลง เช่น ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อและกระดูกลดลง กล้ามเนื้อทำงานไม่ประสานกัน หลอดเลือดตีบแข็งเสียความยืดหยุ่น ประสิทธิภาพการทำงานของหัวใจและหลอดเลือดลดลง (อริสรา สุขวักณี, 2555) สอดคล้องกับความหมายของสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพ ซึ่งหมายถึงสุขภาพอนามัยที่แข็งแรงสมบูรณ์ไม่มีโรคภัยไข้เจ็บที่เกิดจากการขาดการออกกำลังกาย และสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุข ประกอบด้วย ความอดทนของระบบไหลเวียนโลหิต และหายใจ ความแข็งแรงและอดทนของกล้ามเนื้อ ความอ่อนตัว และองค์ประกอบร่างกาย (ทิพย์ทิวา วุฒินิชกุล, 2556)

การออกกำลังกายมีประโยชน์ต่อผู้สูงอายุมาก ควรทำให้เป็นกิจวัตรประจำวัน การออกกำลังกายในผู้สูงอายุมี 4 แบบ ได้แก่ แบบเพิ่มความอดทนหรือแอโรบิก แบบช่วยทรงตัว และแบบเพิ่มความแข็งแรงของกล้ามเนื้อและ แบบยืดหยุ่น การออกกำลังกายแบบเพิ่มความอดทนหรือแบบแอโรบิก จะกระตุ้นการเต้นของหัวใจและการหายใจ การเดินเร็วเป็นวิธีที่ดีที่สุดสำหรับการออกกำลังกายแบบแอโรบิกในผู้สูงอายุ การออกกำลังกายเพื่อช่วยทรงตัว สามารถป้องกันการหกล้มได้ การออกกำลังกายแบบเพิ่มความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ จะทำให้กล้ามเนื้อแข็งแรง เช่น การยกน้ำหนัก และการออกกำลังกายแบบยืดหยุ่นช่วยให้ร่างกายทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ตามปกติ ช่วยการเคลื่อนไหวของข้อ เช่น การ เดินรำ โยคะ การยืดกล้ามเนื้อเฉพาะกลุ่ม เป็นต้น (ชฎาพร คงเพชร, 2562)

จังหวัดยะลาเป็นอีกจังหวัดที่ได้ก้าวสู่การเป็นสังคมผู้สูงอายุ โดยเฉพาะในพื้นที่จังหวัดยะลา มีจำนวนผู้สูงอายุมากถึง 73,644 คน คิดเป็นร้อยละ 13.43 ของประชากร (กรมกิจการผู้สูงอายุ, 2566) และถือว่าเป็นพื้นที่ที่มีความเป็นพิเศษกว่าที่อื่น มีความหลากหลาย ด้านขนบธรรมเนียม

ประเพณี และวัฒนธรรม เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาที่หลากหลาย มีทั้งศาสนาพุทธ คริสต์ และอิสลาม ส่วนใหญ่น้อยละ 80 นับถือศาสนา อิสลาม พุทธ และใช้ภาษามาลายูในชีวิตประจำวัน ไม่นิยมพูด และใช้ภาษาไทย จึงทำให้เกิดความขัดแย้งทางความคิด และการสื่อสารที่แตกต่างกันกับ ภูมิภาคอื่นๆ ในประเทศไทย ทำให้เกิดสถานการณ์ความรุนแรงขึ้น จึงเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนา และ นำไปสู่ปัญหาด้านสังคมจิตวิทยา และคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุ (บัณฑิตวรรณ เพ็ชรพวง, 2556) การสร้างเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุของจังหวัดยะลาจึงจำเป็นต้องสอดคล้องตามบริบท และ ประเพณีวัฒนธรรมของท้องถิ่น

แบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ (Pender, 2011) เป็นกรอบแนวคิดในการ วิจัย โดยเพนเดอร์อธิบายว่ากิจกรรมทางกาย เป็นพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพที่บุคคลกระทำเพื่อ ยกระดับสุขภาพของตนเอง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพประกอบด้วยปัจจัยด้าน คุณลักษณะและประสบการณ์ของบุคคล และปัจจัย ด้านอารมณ์และความคิดที่เฉพาะกับพฤติกรรม การรับรู้ประโยชน์และการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในปัจจัยด้านอารมณ์และ ความคิดที่เฉพาะกับพฤติกรรมมาศึกษา โดยการรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติ เป็นการเห็นประโยชน์ หรือผลลัพธ์ด้านบวกของพฤติกรรม ร่วมกับการสร้างรับรู้ประโยชน์ของการปฏิบัติ เนื่องจากการที่ บุคคล จะปฏิบัติพฤติกรรมโดยเพิ่มขึ้นอยู่กับการคาดการณ์ถึงประโยชน์ที่จะ ได้รับหรือผลลัพธ์หลัง การปฏิบัติพฤติกรรมนั้น

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจในการศึกษารูปแบบการออกกำลังกายโดยประยุกต์ใช้แบบจำลองการ สร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับ ผู้สูงอายุ ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางสำหรับการพัฒนาผู้ดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ ในการจัดกิจกรรมเพื่อ สร้างเสริมสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุที่เหมาะสมกับบริบทของท้องถิ่น ซึ่งเป็นเรื่องที่ทั้งหน่วยงานภาครัฐ และเอกชน กำลังให้ความสำคัญ จะทำให้เกิดแนวทางหรือรูปแบบนวัตกรรม ที่เป็นประโยชน์สำหรับ บุคลากรที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ ซึ่งเป็นบุคคลที่มีคุณค่าให้มีสุขภาพที่ดี สามารถ ดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีคุณภาพและยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษารูปแบบการออกกำลังกาย เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับ สุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพรูปแบบการออกกำลังกายโดยประยุกต์ใช้แบบจำลองการสร้างเสริม สุขภาพของเพนเดอร์ เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ

สมมติฐานการวิจัย

ภายหลังเข้ารับการทดลองรูปแบบการออกกำลังกายโดยประยุกต์ใช้แบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ผู้สูงอายุมีค่าสมรรถภาพสัมพันธ์กับสุขภาพสูงกว่าก่อนทดลอง

ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยพัฒนา (Development and Research) แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ 1) ระยะวิเคราะห์รูปแบบการออกกำลังกายโดยประยุกต์ใช้แบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ที่ตรงกับความต้องการของผู้สูงอายุ 2) ระยะพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายโดยประยุกต์ใช้แบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ และ 3) ระยะทดลองประสิทธิภาพรูปแบบการออกกำลังกายโดยประยุกต์ใช้แบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นผู้สูงอายุตั้งแต่ 60 ปีขึ้นไป ในจังหวัดยะลา และกลุ่มตัวอย่างระยะที่ 1 เลือกแบบเจาะจง เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการออกกำลังกายโดยยึดหลักการออกกำลังกายในผู้สูงอายุ และสร้างการรับรู้ประโยชน์ ของการสร้างเสริมกิจกรรมทางกายที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ โดยการสนทนากลุ่ม กับผู้สูงอายุที่มี และไม่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการออกกำลังกาย จำนวน 10 คน ระยะที่ 2 กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน และระยะที่ 3 การศึกษาประสิทธิภาพรูปแบบการออกกำลังกายโดยประยุกต์ใช้แบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ การคัดเลือกกลุ่มผู้ให้ข้อมูล และกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษา โดยคัดเลือกตามเกณฑ์ที่กำหนด ทำการเก็บข้อมูลเดือน ตุลาคม 2566 - กุมภาพันธ์ 2567

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้แบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ (Pender, 2011) เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย โดยเพนเดอร์อธิบายว่ากิจกรรมทางกาย เป็นพฤติกรรมส่งเสริมสุขภาพที่บุคคลกระทำเพื่อยกระดับสุขภาพของตนเอง ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมสุขภาพประกอบด้วยปัจจัยด้านคุณลักษณะและประสบการณ์ของบุคคล และปัจจัย ด้านอารมณ์และความคิดที่เฉพาะกับพฤติกรรม การรับรู้ประโยชน์และการรับรู้อุปสรรคของการปฏิบัติซึ่งเป็นส่วนหนึ่งในปัจจัยด้านอารมณ์และความคิดที่เฉพาะกับพฤติกรรมมาศึกษา ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิด ดังแสดงในภาพประกอบ

ตัวแปรอิสระ

รูปแบบการออกกำลังกายโดยประยุกต์ใช้แบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วย

1. การออกกำลังกายโดยยึดหลักการออกกำลังกาย ลดการรับรู้อุปสรรค และสร้างการรับรู้ประโยชน์ของการสร้างเสริมกิจกรรมทางกายตามกรอบแนวคิดการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์โดยการอบอุ่นร่างกาย การออกกำลังกาย และช่วงผ่อนคลาย รวมครั้งละ 30 นาที / ครั้ง จำนวน 3 ครั้ง / สัปดาห์ ระยะเวลา 8 สัปดาห์
2. การส่งเสริมการรับรู้ประโยชน์ และลดการรับรู้อุปสรรคโดยให้ความรู้เรื่องการออกกำลังกายในผู้สูงอายุ 2 ครั้ง / สัปดาห์ ผ่านกลุ่มไลน์

ตัวแปรตาม

สมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพของผู้สูงอายุ ประกอบด้วย

1. องค์ประกอบของร่างกาย
2. ความอดทนของระบบไหลเวียนเลือด
3. ความอ่อนตัวหรือความยืดหยุ่น
4. ความอดทนของกล้ามเนื้อ
5. ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ศึกษาแบบการออกกำลังกายโดยประยุกต์ใช้แบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน โดยมีการดำเนินการวิจัยเป็นลำดับ 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะวิเคราะห์รูปแบบการออกกำลังกาย เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปที่อยู่ในเขตพื้นที่ จังหวัดยะลา กลุ่มตัวอย่างเลือกแบบเจาะจง เพื่อวิเคราะห์รูปแบบการออกกำลังกายโดยประยุกต์ใช้แบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการออกกำลังกาย จำนวน 10 คน และผู้สูงอายุทั่วไปที่ไม่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการออกกำลังกาย จำนวน 10 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล แบ่งเป็น 2 ตอน

1. แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล ของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น

2. เครื่องมือที่ใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึก ได้แก่ 1) สมุดบันทึก เพื่อจดบันทึกข้อมูลที่ได้จากการสังเกต ข้อมูลระหว่างการสัมภาษณ์เชิงลึก 2) แบบสัมภาษณ์รูปแบบการออกกำลังกายโดยประยุกต์ใช้แบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ และ 3) อุปกรณ์บันทึกเสียง เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกโดยทำการขออนุญาต และบันทึกอย่างเปิดเผย พร้อมรับรองว่าจะไม่มีการเปิดเผยชื่อของผู้ให้ข้อมูล โดยจะเริ่มทำการบันทึกเสียงเมื่อได้รับอนุญาต และสิ้นสุดการบันทึกเสียงเมื่อการสัมภาษณ์เสร็จสิ้น หรือผู้ให้ข้อมูลขอให้หยุดการบันทึกเสียงไว้ชั่วคราว

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยวิจัยในแต่ละขั้นตอน และพิทักษ์สิทธิในการทำวิจัยแก่กลุ่มตัวอย่าง โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการทำหนังสือถึงนายกเทศมนตรีนครยะลา เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล เมื่อได้รับอนุญาต โดยผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และขั้นตอนในการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยการสัมภาษณ์ผู้สูงอายุผู้ให้ข้อมูลด้วยตนเอง

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ขั้นตอนที่ 1 การเก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกที่ได้จากการบันทึกเสียง โดยผู้วิจัยทำการถอดคำพูดอย่างละเอียด และแยกข้อมูลตามหัวข้อแนวคำถาม โดยแยกเป็นรายบุคคล ใส่ชื่อ และลำดับการสัมภาษณ์กำกับ ส่วนข้อมูลที่ได้จากการบันทึก จะสรุปเป็นประเด็นสำคัญที่ได้จากการสัมภาษณ์เท่านั้น เพื่อนำไปสนับสนุนการวิเคราะห์นั้นต่อไป

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลรวม ผู้วิจัยนำผลการสัมภาษณ์ทั้ง 10 คน มาวิเคราะห์เนื้อหา(Content Analysis) เพื่อหารูปแบบการออกกำลังกายที่เหมาะสมสำหรับผู้สูงอายุ โดยผู้วิจัยทำการจัดหมวดหมู่ที่พิจารณาจากรูปแบบความสัมพันธ์ของข้อมูลระหว่างสิ่งที่ได้จากการสัมภาษณ์ และจากประสบการณ์การศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายโดยประยุกต์ใช้แบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ

ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับขั้น ดังนี้

1. ทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ โดยใช้ข้อมูลการวิเคราะห์การออกกำลังกาย สำหรับผู้สูงอายุ (ระยะที่ 1) เป็นข้อมูลประกอบและศึกษารูปแบบการเคลื่อนไหวของร่างกาย จากเอกสาร ตำรา และวิดิทัศน์ และเข้ารับการให้คำปรึกษาจากที่ปรึกษางานวิจัย

เพื่อสร้างรูปแบบการออกกำลังกาย เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุที่เหมาะสม

2. สร้างรูปแบบการออกกำลังกาย เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุในจังหวัดยะลา จังหวัดยะลา การสร้างเสริมกิจกรรมทางกาย ประกอบด้วยการอบอุ่นร่างกาย การออกกำลังกาย และช่วงผ่อนคลาย และพัฒนาเป็นคู่มือออกกำลังกาย ฯ พร้อมสื่อวีดิทัศน์เพื่อการทบทวนด้วยตนเอง

3. ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการออกกำลังกายโดยประยุกต์ใช้แบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

3.1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกกำลังกาย จำนวน 1 ท่าน

3.2 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาจำนวน 1 ท่าน

3.3 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ จำนวน 1 ท่าน

วิเคราะห์ค่าดัชนีความสอดคล้อง ได้ค่า IOC เท่ากับ 0.76 และนำไปปรับปรุงแก้ไข โดยใช้เครื่องมือได้แก่

1) แบบตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาของแบบประเมินความเหมาะสมด้านองค์ประกอบของรูปแบบการออกกำลังกายโดยประยุกต์ใช้แบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ

2) แบบตรวจประเมินความเหมาะสมด้านองค์ประกอบของรูปแบบการออกกำลังกาย เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ

ระยะที่ 3 ศึกษาประสิทธิภาพรูปแบบการออกกำลังกายโดยประยุกต์ใช้แบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นผู้สูงอายุที่มีอายุ 60 ปีขึ้นไปที่อยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดยะลา

กลุ่มตัวอย่าง คำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้โปรแกรม G* Power 3.1.9.2 กำหนดค่าอิทธิพลขนาดกลาง (Effect Size) เท่ากับ 0.5 มาประมาณค่าขนาดตัวอย่างจาก ตารางประมาณค่าขนาดกลุ่มตัวอย่างของ Cohen (1988, p. 289) ด้วยแบบทดสอบสมมติฐาน ทางเดียว (Table Estimate Sample Requirements as a Function of Effect Size) โดย กำหนดค่าความ

เชื่อมั่น เท่ากับ 95% และคำนวณค่าอำนาจในการตรวจสอบ (Power Analysis) เท่ากับ 0.95 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 34 คน

เนื่องด้วยข้อจำกัดของการคัดเลือกตามคุณสมบัติที่กำหนดของกลุ่มตัวอย่างในพื้นที่จึงกำหนดกลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้สูงอายุจำนวน 15 คน ที่ได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive sampling) ตามคุณสมบัติที่กำหนด ดังนี้

กำหนดคุณสมบัติตามเกณฑ์การคัดเลือก

- 1) เป็นผู้ที่มีสุขภาพเอื้อต่อการวิจัยไม่มีโรคประจำตัวที่เป็นอันตรายต่อสุขภาพ เช่น โรคหัวใจขาดเลือด โรคไตเรื้อรัง เป็นต้น
- 2) ให้ความร่วมมือในการร่วมกิจกรรม

กำหนดคุณสมบัติตามเกณฑ์การคัดออก

- 1) ไม่ได้พักอาศัยในพื้นที่จังหวัดยะลา เช่น ย้ายที่อยู่ เป็นต้น
- 2) เจ็บป่วยไม่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ทุกครั้ง

กำหนดเกณฑ์การขอยุติ /ถอนตัวออกจากการวิจัย

- 1) ขอลอนตัวระหว่าง เข้าร่วมการวิจัย และปฏิเสธการเข้าร่วมวิจัย
- 2) เกิดการเจ็บป่วยฉุกเฉินหรือได้รับอันตราย ระหว่างการดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1.1 แบบสัมภาษณ์ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง ดัชนีมวลกาย ความดันโลหิต และชีพจร

1.2 แบบบันทึกสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพ ประกอบด้วย 1) แบบบันทึกความอดทนของระบบไหลเวียนโลหิตและหายใจ 2) แบบบันทึกความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ 3) แบบบันทึกความอดทนของกล้ามเนื้อ 4) แบบบันทึกความอ่อนตัว และ 5) แบบบันทึกองค์ประกอบร่างกาย วัดสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพได้โดยการใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์การกีฬาจากบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา จากมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติวิทยาเขตยะลา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลองประกอบด้วย รูปแบบการออกกำลังกายโดยประยุกต์ใช้แบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ที่ทีมผู้วิจัยพัฒนาขึ้น โดยยึดหลักการออกกำลังกายในผู้สูงอายุ ตามหลักการสร้างเสริมกิจกรรมทางกายตามกรอบแนวคิดการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ ประกอบด้วยการอบอุ่นร่างกาย การออกกำลังกาย และช่วงผ่อนคลาย รวมครั้งละ 30 นาที / ครั้ง จำนวน 3 ครั้ง / สัปดาห์ ระยะเวลา 8 สัปดาห์ และจัดทำเป็นคู่มือ พร้อมสื่อวีดิทัศน์

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยวิจัยในแต่ละขั้นตอน และพิทักษ์สิทธิในการทำวิจัยแก่กลุ่มตัวอย่าง โดยการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการทำหนังสือถึงนายกเทศมนตรีนครยะลา และรองอธิการบดีมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตยะลา เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล เมื่อได้รับอนุญาต ผู้วิจัยเข้าพบกลุ่มตัวอย่างเพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ และขั้นตอนในการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง ดังนี้

ผู้วิจัยและเก็บข้อมูลก่อนการทดลองในกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไป ประกอบด้วยเพศ อายุ ศาสนา ระดับการศึกษา น้ำหนัก ส่วนสูง อัตรา ชีพจร อัตราการหายใจ และระดับความดันโลหิต

2. การวัดสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพของผู้สูงอายุกลุ่มทดลอง ประกอบด้วยความอดทนของระบบไหลเวียนโลหิตและหายใจ ความแข็งแรงและอดทนของกล้ามเนื้อ ความอ่อนตัว และองค์ประกอบร่างกาย วัดได้โดยการใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์การกีฬา จากบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา จากมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตยะลา นำรูปแบบการรูปแบบการออกกำลังกาย เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 คน ซึ่งมีขั้นตอนโดยผู้วิจัยนำรูปแบบการออกกำลังกาย ที่ได้ปรับปรุงแล้ว ตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ฝึกการออกกำลังกายโดยยึดหลักการออกกำลังกายในผู้สูงอายุ และสร้างการรับรู้ประโยชน์ การรับรู้อุปสรรคของการสร้างเสริมกิจกรรมทางกาย เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ โดยผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัย ทำการฝึกกลุ่มตัวอย่างพร้อมกัน โดยดำเนินการฝึกการออกกำลังกาย เป็นเวลา 1 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 ครั้ง ในวันจันทร์ พุธ และศุกร์ รวมทั้งสิ้น 3 ครั้ง โดยผู้วิจัยเป็นผู้นำในการออกกำลังกายทุกครั้ง เป็นผู้บอกท่าฝึก และการเปลี่ยนท่าฝึก และผู้ช่วยวิจัยช่วยตรวจสอบความถูกต้อง จนกลุ่มตัวอย่างสามารถปฏิบัติได้อย่างถูกต้อง

2.2 แจกวีดิทัศน์ และคู่มือการออกกำลังกาย เพื่อนำไปทบทวน และฝึกปฏิบัติต่อด้วยตนเอง

2.3 ผู้วิจัยกระตุ้นการรับรู้ประโยชน์ และลดการรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกายผ่านการสื่อสารทางกลุ่มไลน์ “การออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ”

2.4 ผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัยทำการวัดสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพของผู้สูงอายุกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วยความอดทนของระบบไหลเวียนโลหิตและหายใจ ความแข็งแรงและอดทนของกล้ามเนื้อความอ่อนตัว และองค์ประกอบร่างกาย วัดได้โดยการใช้เครื่องมือทางวิทยาศาสตร์การกีฬา จากบุคลากรทางด้านวิทยาศาสตร์การกีฬา จากมหาวิทยาลัยการกีฬาแห่งชาติ วิทยาเขตยะลา ภายหลังเสร็จสิ้นการฝึกการออกกำลังกายในสัปดาห์ที่ 8 และประเมินติดตามอีกครั้งในสัปดาห์ที่ 12

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผลด้วยสถิติเปรียบเทียบ และทดสอบ Friedman Test

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน โดยมีการดำเนินการวิจัยเป็นลำดับ 3 ระยะ โดยการวิเคราะห์รูปแบบการออกกำลังกาย การพัฒนารูปแบบ และศึกษาประสิทธิภาพโปรแกรมการออกกำลังกาย เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุ ผลการวิเคราะห์นำเสนอ ตามขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ซึ่งได้รับการตรวจสอบผลการแปลผลข้อมูลว่าเป็นจริงมีเหตุผลที่เชื่อถือได้ตามลำดับ ดังนี้

ระยะที่ 1 ระยะวิเคราะห์รูปแบบการออกกำลังกาย เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ

การสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้สูงอายุที่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการออกกำลังกาย จำนวน 10 คน และผู้สูงอายุทั่วไปที่ไม่มีประสบการณ์เกี่ยวข้องกับการออกกำลังกาย จำนวน 10 คน พบข้อมูลดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษารูปแบบการออกกำลังกายโดยประยุกต์ใช้แบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ

ผลการสนทนากลุ่มกับผู้สูงอายุจำนวน 10 คน พบข้อมูลดังนี้

ประเด็นที่ 1 การรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกายเพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุใน จังหวัดยะลา

จากการสนทนากลุ่มพบว่าผู้สูงอายุมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การออกกำลังกายเพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุ จังหวัดยะลา คงจะต้องเป็นประโยชน์เนื่องจากจะทำให้แข็งแรง ทำทางก็ทำได้ไม่ยาก มองดูแล้วน่าจะคล้ายคลึงกับการออกกำลังกายแบบไทเก็กส่งผลให้การไหลเวียนเลือดดี ร่างกายทรงตัวได้ดีไม่ล้มง่าย ฝึกลมหายใจ ไม่เหนื่อยง่าย คลายความเครียด นอนหลับได้ดี หากได้ออกกำลังกายร่วมกันแบบทีมคล้ายการออกกำลังกายแบบไลน์แดนซ์ ก็น่าจะยิ่งดูสวยงามพร้อมเพรียงกัน

ดังตัวอย่างข้อมูล

“ การออกกำลังกายคือน่าจะดีนะ มันช่วยฝึกลมหายใจเข้า ออก คล้ายกับการรำไทเก๊กนะ น่าจะคลายเครียดได้ดี การนอนหลับก็ดีหลังออกกำลังกาย ” (ผู้สูงอายุคนที่ 3)

“ เป็นการฝึกการทรงตัวได้ดีนะ น่าจะไม่ยากเกินไปเคยเห็นเขารำกันเวลาว่างงาน ไม่เหนื่อยมากช่วยในการทรงตัวด้วย จะทำให้สามารถฝึกการทรงตัวไม่ลำบาก ” (ผู้สูงอายุคนที่ 6)

ประเด็นที่ 2 การรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกายเพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุ จังหวัดยะลา

จากการสนทนากลุ่มพบว่าผู้สูงอายุมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การออกกำลังกายที่สร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ คงจะมีอุปสรรคอยู่บ้าง แต่ก็ไม่น่าจะยากจนเกินไปเพราะส่วนใหญ่ก็ออกกำลังกายในชีวิตประจำวันอยู่บ้าง ถึงจะไม่มากก็ตาม และจะต้องให้ทุกคนเห็นความสำคัญให้เห็นประโยชน์เพราะแต่ละคนก็มีการออกกำลังกายของตนเองอยู่แล้ว

ดังตัวอย่างข้อมูล

“ ถ้าทำทางมันยากเกินไปก็ไมไหวเหมือนกัน ไม่รู้มันจะยากไปไหม ” (ผู้สูงอายุคนที่ 1)

“ ต้องทำให้น่าสนใจนะ เพราะคนแก่ที่ออกกำลังกายเขาก็มีวิถีทางที่เขาทำประจำอยู่แล้ว ถ้าไม่ดึงดูดใจไม่น่าสนใจ เกรงว่าจะเป็นอุปสรรคของการออกกำลังกายที่ต่อเนื่อง ” (ผู้สูงอายุคนที่ 5)

ประเด็นที่ 3 ความต้องการของผู้สูงอายุในการออกกำลังกายเพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุ จังหวัดยะลา

จากการสนทนากลุ่มพบว่าผู้สูงอายุมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การออกกำลังกายเพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุในชุมชนเทศบาลนครยะลา จังหวัดยะลานั้นสามารถจะดำเนินการได้ แต่ต้องมีผู้ชี้แนะ สนับสนุน และต้องอิงตามหลักการที่ถูกต้องเพื่อป้องกันความไม่ถูกต้องที่อาจกระทบต่อความเชื่อด้านจิตวิญญาณ และส่งเสริมการดำเนินการออกกำลังกายเป็นทีมเพื่อให้กลุ่มการออกกำลังกายเหล่านี้คงอยู่ รวมถึงการดำเนินงานที่สร้างแรงดึงดูดใจ การสร้างความน่าสนใจ การมีการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เช่น การให้รางวัล การยกย่อง เป็นต้น

ดังตัวอย่างข้อมูล

“ ถ้าทำคนเดียวมันไม่สนุกนะ มีคนนำมีวิทยากรแล้ว แล้วก็ต้องมีเพื่อนเป็นทีมด้วยถึงจะทำได้นานนะ ” (ผู้สูงอายุคนที่ 4)

“ พอออกกำลังกายเป็นทีมแล้วก็น่าจะมีการประกวด ให้รางวัลกันด้วยนะ เพื่อทำให้คนแก่ ๆ สนุกสนาน และทำให้อยากเข้าร่วมกิจกรรม ” (ผู้สูงอายุคนที่ 6)

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษารูปแบบ และความต้องการของผู้สูงอายุในการออกกำลังกายเพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุ จังหวัดยะลา จากกลุ่มผู้สูงอายุที่ไม่ออกกำลังกายเป็นประจำ

ผลการสนทนากลุ่มกับกลุ่มผู้สูงอายุจำนวน 10 คน พบข้อมูลดังนี้

ประเด็นที่ 1 การรับรู้ประโยชน์ของการออกกำลังกายเพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุ จังหวัดยะลา

จากการสนทนากลุ่มพบว่าผู้สูงอายุมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การออกกำลังกายเพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ จังหวัดยะลา คงจะเป็นประโยชน์เนื่องจากจะทำให้ร่างกายแข็งแรง ทำทางก็น่าจะทำได้เนื่องจากไม่เร็วเกินไป ผิดกลมหายใจ ส่งผลให้ไม่ป่วยง่าย

ตัวอย่างข้อมูล

“ ออกกำลังกายแบบนี้ก็น่าจะดีนะ มันช่วยผิดกลมหายใจเข้า ออก ” (ผู้สูงอายุคนที่ 3)

“ น่าจะพอทำได้นะ ไม่เร็วเกินไป ผิดกลมหายใจ ” (ผู้สูงอายุคนที่ 6)

ประเด็นที่ 2 การรับรู้อุปสรรคของการออกกำลังกายเพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ จังหวัดยะลา

จากการสนทนากลุ่มพบว่าผู้สูงอายุมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การออกกำลังกายเพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพ สำหรับผู้สูงอายุ จังหวัดยะลา คงจะมีอุปสรรคเนื่องจากในชีวิตประจำวันทั่วไปไม่ค่อยสนใจการออกกำลังกาย ใช้การออกแรงทั่วไปในการทำงานก็ได้ ออกกำลังกายไปในตัวอยู่แล้ว อีกทั้งการออกกำลังกาย จะต้องมีการฝึกฝนซึ่งต้องใช้เวลา และน่าจะทำได้ยาก

ตัวอย่างข้อมูล

“ ถ้าทำทางมันยากเกินไปมันต้องฝึก ไม่ค่อยจะมีเวลาอยู่แล้วด้วย เพราะต้องทำงานต้องเลี้ยงหลาน ” (ผู้สูงอายุคนที่ 2)

“ ปกติก็ทำสวน ทำงานบ้านอยู่แล้ว ก็ได้เหงื่อดีอยู่แล้วนะ น่าจะไม่ต้องออกกำลังกายเพิ่มหรอก ”

ประเด็นที่ 3 ความต้องการของผู้สูงอายุในการออกกำลังกายเพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ จังหวัดยะลา

จากการสนทนากลุ่มพบว่าผู้สูงอายุมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า การออกกำลังกายเพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ จังหวัดยะลานั้นสามารถจะดำเนินการได้ ซึ่งจำเป็นจะต้องให้เห็นถึงความสำคัญ และให้เห็นถึงประโยชน์ให้มาก มีผู้สนับสนุนชี้แนะ

ส่งเสริมโดยเฉพาะการได้รับข้อมูลจากการสื่อสารผ่านไลน์กลุ่ม และหากเป็นไปได้ควรมีการดำเนินการที่ปรับเปลี่ยนที่ไม่ยาก และสามารถใช้เป็นท่าออกกำลังกายได้ด้วยตัวเองที่บ้าน เป็นต้น

ดังตัวอย่างข้อมูล

“ คือถ้าอยากให้ออกกำลังกายแบบนี้จริง ๆ ก็จะต้องมีการบอกให้ได้ว่ามันดียังไง มันสำคัญยังไง คนแก่ที่ไม่ค่อยออกกำลังกายเขาจะได้ทำกันนะ”(ผู้สูงอายุคนที่ 3)

“ คือต้องมีคนสนับสนุนต้องบอกวิธีการ แล้วก็ส่งเสริมไปตลอดนะ เช่น ทางไลน์ประชาสัมพันธ์ของกลุ่มลุ่มคิดว่าก็น่าจะพอเป็นไปได้”(ผู้สูงอายุคนที่ 7)

ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการออกกำลังกายโดยประยุกต์ใช้แบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ

ดำเนินการสร้างเครื่องมือตามลำดับขั้น ดังนี้

1. ทบทวนวรรณกรรม แบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ และแนวคิด ทฤษฎีเกี่ยวกับการออกกำลังกายของผู้สูงอายุ โดยใช้ข้อมูลการวิเคราะห์การออกกำลังกาย (ระยะที่ 1) เป็นข้อมูลประกอบ และศึกษารูปแบบการเคลื่อนไหวร่างกาย จากเอกสาร ตำรา และวิดีโอ และเข้ารับการให้คำปรึกษาจากที่ปรึกษางานวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการออกกำลังกาย เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุที่เหมาะสม

2. สร้างรูปแบบการออกกำลังกาย เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุโดยยึดหลักการออกกำลังกายในผู้สูงอายุ การสร้างเสริมกิจกรรมทางกาย ประกอบด้วย การอบอุ่นร่างกาย การออกกำลังกาย และช่วงผ่อนคลาย และพัฒนาเป็นคู่มือออกกำลังกาย ๑ พร้อมสื่อวีดิทัศน์เพื่อการทบทวนด้วยตนเอง และการส่งเสริมการรับรู้ทั้งประโยชน์ในการออกกำลังกายผ่านช่องทางสื่อสารทางไลน์ที่ทุกคนสามารถติดต่อสื่อสาร และปรึกษา รับทราบข้อมูลกันได้

3. ตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการออกกำลังกาย โดยยึดหลักการออกกำลังกายในผู้สูงอายุ และสร้างการรับรู้ประโยชน์ เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ได้แก่

3.1 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการออกกำลังกายในผู้สูงอายุ จำนวน 1 ท่าน

3.2 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวิทยาศาสตร์การกีฬาจำนวน 1 ท่าน

3.3 ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการสร้างเสริมสุขภาพผู้สูงอายุ จำนวน 1 ท่าน

ได้รูปแบบการออกกำลังกายโดยประยุกต์ใช้แบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ การสร้างเสริมกิจกรรมทางกายตามกรอบแนวคิดการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ ประกอบด้วย การอบอุ่นร่างกาย การออกกำลังกาย และช่วงผ่อนคลาย รวมครั้งละ 30 นาที / ครั้ง จำนวน 3 ครั้ง / สัปดาห์ ระยะเวลา 8 สัปดาห์

ระยะที่ 3 ศึกษาประสิทธิผลการออกกำลังกาย โดยยึดหลักการออกกำลังกายในผู้สูงอายุ และสร้างการรับรู้ประโยชน์ เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำเสนอตามลำดับ ได้แก่ ข้อมูลส่วนบุคคล และกระบวนการตรวจสอบสมรรถภาพทางกาย ดังนี้

กลุ่มทดลองจำนวน 15 คน เป็นเพศหญิง จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 86.67 เพศชาย จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 13.33 และมีค่าเฉลี่ยของอายุ น้ำหนักส่วนสูง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของอายุ น้ำหนักส่วนสูง ของกลุ่มทดลอง N = 15

รายการ	ค่าเฉลี่ย	S.D.
อายุ	63.25	1.39
น้ำหนัก	64.26	0.94
ส่วนสูง	160.30	8.34

จากตารางที่ 1 พบว่ากลุ่มทดลองมีอายุเฉลี่ย 63.25 ปี (S.D.=1.39) มีน้ำหนักเฉลี่ย 64.26 กิโลกรัม (S.D.=0.94) และส่วนสูงเฉลี่ย 160.30 เซนติเมตร (S.D.=8.34)

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการประเมินสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และระยะติดตามผล

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนนี้ ผู้วิจัยทำการเปรียบเทียบคะแนนสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ซึ่งผู้สูงอายุผู้เข้าร่วมการทดลอง ในระยะก่อนการทดลอง หลังทดลอง 4 สัปดาห์ และระยะติดตามผล 8 สัปดาห์ ซึ่งพบว่า

ค่าเฉลี่ยคะแนนสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุชายแดนใต้ ทั้ง 3 ระยะแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลการเปรียบเทียบค่าสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุระหว่างก่อนการทดลองหลังการทดลองระยะติดตามผล ด้วยสถิติ Friedman Test

รายการทดสอบ	การทดสอบ	n	Mean	SD	Mean Rank	Chi-Square	Sig.
ดัชนีมวลกาย	ก่อนการทดลอง	15	24.3460	1.18015	2.90	22.654	<.001*
	หลังการทดลอง	15	23.9160	1.02361	1.77		
	ระยะติดตามผล	15	23.6533	.92460	1.33		
ความอ่อนตัว	ก่อนการทดลอง	15	5.1140	.42554	1.10	19.614	<.001*
	หลังการทดลอง	15	5.3900	.47869	2.33		
	ระยะติดตามผล	15	5.3880	.38365	2.57		
ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ	ก่อนการทดลอง	15	22.8900	1.86220	1.00	30.000	<.001*
	หลังการทดลอง	15	23.5493	1.88869	2.00		
	ระยะติดตามผล	15	24.5453	1.71999	3.00		
ความอดทนของกล้ามเนื้อ	ก่อนการทดลอง	15	23.2660	.63131	1.00	25.200	<.001*
	หลังการทดลอง	15	24.8160	1.78760	2.20		
	ระยะติดตามผล	15	25.1225	1.72926	2.82		
ความอดทนของระบบไหลเวียนเลือด	ก่อนการทดลอง	15	11.1387	.89770	1.00	29.525	<.001*
	หลังการทดลอง	15	11.5213	.39408	2.03		
	ระยะติดตามผล	15	11.9560	.33468	2.97		

* $p < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้สูงอายุที่ออกกำลังกาย เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุโดยรวมระหว่างก่อนการทดลองหลังการทดลอง 4 สัปดาห์และระยะติดตามผล 8 สัปดาห์แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 แสดงถึงรูปแบบการออกกำลังกาย เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ มีผลต่อการสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ และยังแสดงถึงความคงทน และความสามารถในการสร้างเสริมสมรรถภาพ จนถึงระยะติดตามผล

อภิปรายผล

การศึกษาแบบการออกกำลังกายโดยประยุกต์ใช้แบบจำลองการสร้างเสริมสุขภาพของเพนเดอร์ เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ ประกอบด้วยการวิจัย 3 ระยะ

การวิเคราะห์รูปแบบการออกกำลังกาย การพัฒนารูปแบบ และศึกษาประสิทธิผลการออกกำลังกายโดย เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ การอภิปรายผลขอเสนอ ตามขั้นตอนการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. การวิเคราะห์รูปแบบ และความต้องการของผู้สูงอายุในการออกกำลังกาย เพื่อสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์กับสุขภาพสำหรับผู้สูงอายุ พบว่าผู้สูงอายุทั้ง 2 กลุ่ม ได้แก่ ผู้สูงอายุที่ออกกำลังกายเป็นประจำ และผู้สูงอายุที่ไม่ออกกำลังกายเป็นประจำ มีความคิดเห็นที่สอดคล้องกัน ซึ่งพบว่าผู้ให้ข้อมูลมีความต้องการให้มีผู้ชี้แนะ สนับสนุน และส่งเสริมให้มีการดำเนินการที่ต่อเนื่อง เช่น การให้รางวัล การยกย่องให้เกียรติ และกิจกรรมอาจทำในรูปแบบของกลุ่มออกกำลังกาย หรือการคิดค้นท่าทางที่ไม่ยากจนเกินไป และเหมาะสม รวมถึงสามารถทำได้โดยไม่ต้องทำรวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ เช่น สำหรับผู้สูงอายุที่ไม่ชอบการสมาคม หรืออยู่ติดบ้าน เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของวิญญูทัตญญ บัญทัน และจริยาวัตร คมพยัคฆ์ (2563) ศึกษาปัจจัยเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออกกำลังกายเป็นประจำของผู้สูงอายุในชุมชน ได้แก่ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายในประกอบด้วย 4 ปัจจัยย่อย ได้แก่ การรับรู้สภาพร่างกายของตนเอง การมีจิตใจเข้มแข็งตั้งมั่น การรู้จักการปรับเปลี่ยนให้เหมาะสม และการรับรู้ถึงผลลัพธ์ที่ดี ปัจจัยภายนอกประกอบด้วย 6 ปัจจัยย่อย ได้แก่ การมีกลุ่มเพื่อนออกกำลังกาย การจัดการเวลาและภาระงาน การส่งเสริมจากครอบครัว บริบท และสภาพภูมิประเทศของชุมชน การเข้าถึงสื่อที่จับต้องได้ และสภาพดินฟ้าอากาศไม่อำนวย การปรับปรุงปัจจัยเงื่อนไขจะช่วยส่งเสริมพฤติกรรมการออกกำลังกายเป็นประจำของผู้สูงอายุในชุมชนได้

การศึกษาครั้งนี้ยังพบว่าผู้สูงอายุมีความต้องการการออกกำลังกายที่ไม่หนักจนเกินไป และเน้นความสนุกสนาน สอดคล้องกับการศึกษาของบรรจง พลไชย (2560) ศึกษาการรับรู้ประโยชน์ ปัญหา และพฤติกรรมออกกำลังกายของผู้สูงอายุ ซึ่งพบว่าการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับวัยสูงอายุต้องไม่หักโหม โดยเน้นเพื่อความสนุกสนานมากกว่าเพื่อการแข่งขัน ส่งเสริมการทำงานของระบบต่างๆ ในร่างกายให้เป็นปกติ เกิดความทนทานของระบบหายใจ ระบบไหลเวียนโลหิต ความทนทานของกล้ามเนื้อหัวใจและปอด การออกกำลังกายในผู้สูงอายุมีหลายวิธี ควรเลือกวิธีการออกกำลังกายที่เหมาะสมกับสุขภาพ และไม่เป็นอันตราย ก็จะทำให้การออกกำลังกายเป็นไปด้วยดีและต่อเนื่อง ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อร่างกาย

2. ผลการวิจัยพบว่า กลุ่มทดลองมีค่าความอ่อนตัว ความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ความอดทนของกล้ามเนื้อ และความอดทนของระบบไหลเวียนเลือดที่ดีขึ้น และความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ ความอดทนของกล้ามเนื้อ หลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และ 8 มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการฝึกการออกกำลังกายมีผลต่อพัฒนาการของร่างกายทางด้านสมรรถภาพทางกายที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ เนื่องจากการออกกำลังกายจะต้องเคลื่อนไหวทุกส่วนของร่างกายเพื่อออกกำลังกายและในการฝึก จะทำอย่างต่อเนื่อง ซึ่งการฝึกอย่าง ต่อเนื่องอย่างน้อย 20 นาทีขึ้นไปเป็น

การออกกำลังกายแบบแอโรบิก การเคลื่อนไหวต่อเนื่องเป็นเวลานานจะทำให้ร่างกายได้ใช้พลังงานและออกซิเจนมากขึ้น กระตุ้นการพัฒนาของระบบอวัยวะต่างๆจึงทำให้ผลของสมรรถภาพทางกายที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพเพิ่มขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ คราวัธ ศรียา, จิตรลดา รอดพลอย และภัทรพงษ์ ยิ่งดำนุ่น (2567) ศึกษาการส่งเสริมสมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพโดยใช้กิจกรรมการออกกำลังกายแบบประยุกต์ตามภูมิปัญญาพื้นบ้านของผู้สูงอายุ ซึ่งพบว่ากลุ่มการออกกำลังกายแบบประยุกต์ตามภูมิปัญญาพื้นบ้าน ดีขึ้นจากก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จากการศึกษายังพบว่าที่กลุ่มทดลองได้มีการฝึกฝนการออกกำลังกายตามโปรแกรมอย่างต่อเนื่องจึงทำให้มีพัฒนาการที่ดีขึ้น ในด้านของการทำงานของระบบไหลเวียนเลือด ร่างกายต้องทำงานหนักมากขึ้นเพื่อการส่งเลือดที่มีสารอาหารและออกซิเจนไปหล่อเลี้ยงเซลล์ต่าง ๆ โดยเฉพาะบริเวณเซลล์กล้ามเนื้อ จึงทำให้เกิดกระบวนการเผาผลาญพลังงานจากสารอาหาร หัวใจจึงทำหน้าที่สูบฉีดเลือดได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลถึงอาการเหนื่อยล้าในร่างกายลดลง สามารถปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ได้ยาวนานมากขึ้น สอดคล้องกับการศึกษาของ Alida, Esmail. et al. (2020) นำเสนอการวิจัยเกี่ยวกับ ผลของการฝึกการเคลื่อนไหวกับการฝึกการออกกำลังกายแบบแอโรบิกต่อความรู้ความเข้าใจสมรรถภาพทางกาย และคุณภาพชีวิตในผู้สูงอายุ พบว่า จากการทดลอง 12 สัปดาห์ กลุ่มการฝึกการออกกำลังกายแบบแอโรบิก มีพัฒนาการสมรรถภาพทางกายด้านระบบไหลเวียนและหลอดเลือดอย่างชัดเจน

ค่าดัชนีมวลกายก่อนการฝึกและหลังการฝึกสัปดาห์ที่ 4 และ 8 ไม่มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากระหว่างระยะเวลาฝึกไม่สามารถควบคุมกิจกรรมต่างๆ และการบริโภคอาหารของกลุ่มทดลอง ได้จึงมีผลต่อน้ำหนักตัว แต่จากค่าเฉลี่ยดัชนีมวลกายมีแนวโน้มน้ำหนักตัวที่ลดลง ซึ่งสอดคล้องกับคราวัธ ศรียา, จิตรลดา รอดพลอย และภัทรพงษ์ ยิ่งดำนุ่น (2567) ศึกษาการส่งเสริมสมรรถภาพทางกายเพื่อสุขภาพโดยใช้กิจกรรมการออกกำลังกายแบบประยุกต์ พบค่าดัชนีมวลกายระหว่างทั้งสองกลุ่มทดลอง ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ พิจารณาได้จากการคำนวณของน้ำหนักตัวและส่วนสูง โดยที่ทั้งสองกลุ่มคาดว่าจะยังมีพฤติกรรมบริโภคแบบเดิมตามปกติ ไม่ได้มีการควบคุมการบริโภคอาหาร และพฤติกรรมเคลื่อนไหวในชีวิตประจำวันอาจจะไม่หนักพอที่จะเปลี่ยนแปลงไปถึงระดับการเผาผลาญสารอาหารประเภทไขมัน

ข้อจำกัดของการวิจัยและข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยต่อไป

การควบคุมตัวแปรบางประการทำได้ยากเช่น การออกกำลังกายของผู้สูงอายุกลุ่มทดลองมีความแตกต่างกัน ผู้สูงอายุบางรายมีการดำเนินกิจกรรมทางกาย ซึ่งการออกกำลังกายที่แตกต่างกันบางรายไม่ได้มีการออกกำลังกายจากโปรแกรมเพียงอย่างเดียวอาจส่งผลต่อผลของการศึกษาได้ในการศึกษาครั้งต่อไปผู้วิจัยได้ชี้แจงแก่อาสาสมัคร และรายงานชนิดของการออกกำลังกายอื่นๆ

เพิ่มเติมด้วย และเพื่อให้เห็นผลการศึกษาที่ชัดเจนควรเพิ่มกลุ่มควบคุมเพื่อนำมาเปรียบเทียบกับนอกเหนือจากกลุ่มทดลองเพียงกลุ่มเดียว

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

ควรนำผลการวิเคราะห์ จากงานวิจัยไปเป็นแนวทางเพื่อกำหนดนโยบาย และแผนปฏิบัติการของ สถานบริการสาธารณสุข สถานศึกษา และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ เพื่อวางแผนพัฒนาส่งเสริมส่งเสริมสุขภาพด้วยการออกกำลังกาย ซึ่งจะต้องมีสร้างความรู้ความเข้าใจตามหลักการที่ถูกต้อง รวมถึงการสร้างการเห็นประโยชน์ และคุณค่าของการออกกำลังกายที่ประยุกต์ใช้ รวมถึงการลดการรับรู้อุปสรรค ผ่านผู้รู้ และผู้ชี้แนะสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง เพื่อลดปัญหาอุปสรรคที่สามารถเกิดขึ้นได้ในผู้สูงอายุทุกกลุ่ม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. เพิ่มระยะเวลาในการฝึกเพื่อศึกษาผลของออกกำลังกายที่มีต่อสมรรถภาพทางกายที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ เพื่อเปรียบเทียบให้เห็นว่าระยะเวลาที่เพิ่มมากขึ้นน่าจะมีผลต่อสมรรถภาพทางกายที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพชัดเจนมากขึ้น
2. ควรมีการศึกษาเพิ่มกลุ่มควบคุม และมีการควบคุมความหนักของกิจกรรม เพื่อให้มีความหนักของกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งจะทำให้เห็นผลของการฝึกได้ชัดเจนขึ้น
3. ศึกษาปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับผลของการออกกำลังกาย ที่มีต่อสมรรถภาพทางกายที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพ หรือประเด็นอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับสมรรถภาพของผู้สูงอายุ

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2566). สถิติผู้สูงอายุไทย. [ออนไลน์]. เข้าถึงได้จาก : https://www.dop.go.th/th/statistics_page?cat=1&id=2 (วันที่ค้นข้อมูล: 14 มกราคม 2567).
- ชฎาพร คงเพชร. (2562). การออกกำลังกายในผู้สูงอายุ. วารสารพยาบาล, 68(4), 64-71.
- บรรจง พลไชย. (2560). การรับรู้ประโยชน์ ปัญหา และพฤติกรรมออกกำลังกายของผู้สูงอายุในเขตเทศบาล เมืองนครพนม. วารสารพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยสยาม, 18(34), 62-72.
- บัณฑิตวรรณ เพ็ชรพวง. (2556) การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคมผู้สูงอายุ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้: ศึกษาเฉพาะกรณี ศูนย์พัฒนาการจัดสวัสดิการสังคม ผู้สูงอายุ บ้านทักษิณ จังหวัดยะลา. มหาวิทยาลัยรามคำแหง. มปท.
- มูลนิธิสถาบันวิจัยและพัฒนาผู้สูงอายุไทย.(2559). สถานการณ์ผู้สูงอายุไทย พ.ศ.2558. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- อริสรา สุวัจณี. (2555). การออกกำลังกายสำหรับผู้สูงอายุ. วารสารศรีนครินทร์วิโรฒวิจัย และพัฒนา(สาขามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์), 4 (3), 216 - 223.

- วิญญู์ทัณญ บุณุทัณ และจริยาวัตร คมพยัคค์. (2563). **ปัจจัยเงื่อนไขที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการออกกำลังกายเป็นประจำของผู้สูงอายุในชุมชน**. วารสารพยาบาล, 69(4), 1-10.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2562). **การคาดประมาณประชากรของประเทศไทย พ.ศ. 2553-2583 (ฉบับปรับปรุง)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. (2565). **Research Brief การเข้าถึงระบบบริการทางสังคมของประชากรในครัวเรือนก่อนวัยสูงอายุและผู้สูงอายุที่มีรูปแบบการอยู่อาศัยต่างกันเพื่อนำไปสู่แนวทางการสนับสนุนการบริการที่เหมาะสม**. กรุงเทพฯ มหาวิทยาลัยมหิดล.
- Alida, Esmail. et al. (2020). **Effects of Dance/Movement Training vs. Aerobic Exercise Training on cognition, physical fitness and quality of life in older adults: A randomized controlled trial**. Journal of Bodywork and Movement Therapies.24(1).212-220.
- Cohen, J. (1988). **Statistical power analysis for the behavioral sciences (2nd ed.)**. Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates.
- Pender, N. J., Murdaugh, C. L., & Parsons, M. A. (2011). **Health promotion in nursing practice (6th ed.)**. New Jersey: Pearson Education, Inc

ต้นแบบรถไฟฟ้าขนย้ายวัสดุขนาดเล็ก

Mini Electric Stacker Model

ภัทรนันท์ จันทน์¹, มณฑการณ ศิลาเพชร² และ สวัสดิ์ ยุคะลัง^{3,*}

Phattaranan Juntorn¹, Montakan Silaphat² and Sawat Yukhalang^{3,*}

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอต้นแบบรถไฟฟ้าขนย้ายวัสดุขนาดเล็กแบบอัตโนมัติ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการทำงานของระบบการขนย้ายวัสดุด้วยการเดินตามแนวแถบเส้น ตรวจจับการทำงานด้วยอุปกรณ์ตรวจจับแบบสะท้อน ควบคุมการทำงานด้วยไมโครคอนโทรลเลอร์ การทดสอบการทำงานของเครื่องต้นแบบที่สร้างขึ้นพบว่ารถขนย้ายวัสดุสามารถรับน้ำหนักได้สูงสุด 2 กิโลกรัม มีความเร็วสูงสุด 19.68 เมตรต่อวินาที มีความสามารถในการเลี้ยวโค้งสูงสุด 90 องศาในแนวการเคลื่อนที่ไปด้านหน้า และรถจะสามารถหยุดได้เมื่อเซ็นเซอร์ตรวจจับระบบแถบสีด้วยตัวตรวจจับแบบอินฟราเรดทั้งสองด้านทำงานพร้อมกัน มีระบบการเก็บกักพลังงานด้วยแบตเตอรี่ลิเทียม มีขนาด 3100 มิลลิแอมป์แปร์-ชั่วโมง ที่ระดับแรงดัน 3.7 โวลต์ ใช้มอเตอร์ไฟฟ้ากระแสตรงชนิดมีแปรงถ่านทำหน้าที่ขับเคลื่อนล้อจำนวน 4 ล้อ และสามารถทำงานขนส่งวัสดุขนาดเล็กได้เป็นอย่างดี

คำสำคัญ: รถไฟฟ้าขนย้ายวัสดุ, ตัวตรวจจับแบบอินฟราเรด, ไมโครคอนโทรลเลอร์

Abstract

This paper presents a mini automatic electric stacker model. The objective is to study the operation of the electric transport system for moving materials by following the lines. Detect operation with reflection detectors control work with a microcontroller. Functional testing of the prototype that was built revealed that the material handling vehicle can carry a maximum weight of 2 kilograms and has a maximum speed of 19.68. meters per second. Capable of turning up to 90 degrees in forward motion and the car will be able to stop when the infrared sensors on both sides are activated at the same time. There is an energy storage system with lithium batteries, size 3100 milliampere-hours. At a voltage level of 3.7 volts, it uses a direct current electric motor with carbon brushes to drive 4 wheels and is able to transport small materials very well.

Keywords: Electric Stacker, Infrared Sensor (IR), Microcontroller

¹ นักศึกษาสาขาวิชาไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

² นักศึกษาสาขาวิชาไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

³ * ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลล้านนา ตาก

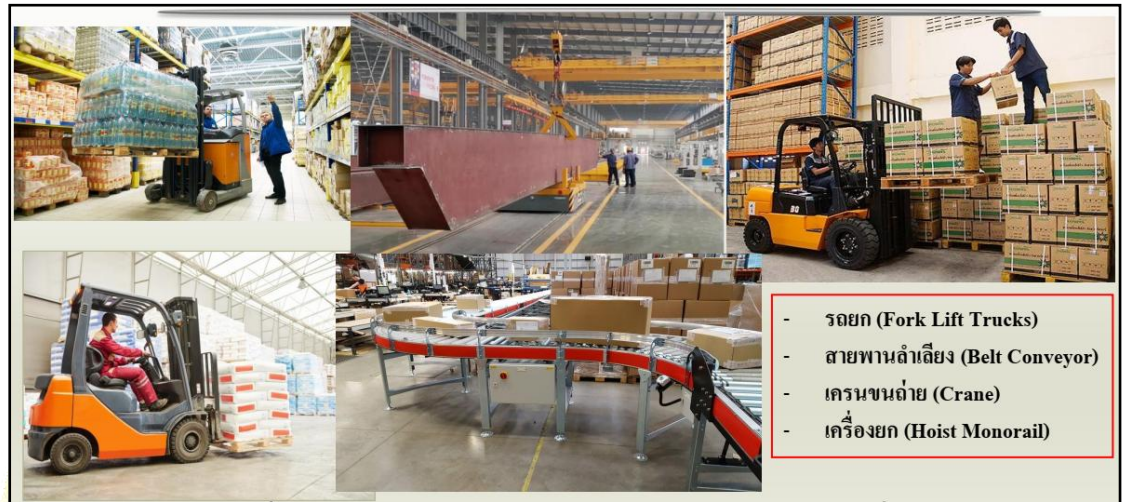
*Email : yu_sawat@hotmail.com, โทรศัพท์ 055-511962, โทรสาร 055-515303

1. บทนำ

ช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาในสถานประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมทั่วไปการเคลื่อนย้ายวัสดุและจัดเก็บชิ้นงาน เป็นงานที่ต้องใช้แรงงานคนเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งทำให้เกิดการเสียเวลา ใช้บุคลากรจำนวนมาก และต้นทุนในการจ้างบุคลากรเข้ามาทำงานมีการขยายตัวสูงขึ้น จึงมีการพัฒนาการเคลื่อนย้ายที่สามารถใช้บุคลากรเข้ามาควบคุมน้อยที่สุด เช่น การใช้สายพานลำเลียงสินค้า ระบบขนถ่ายสินค้าแบบการเดินผ่านแถบแม่เหล็ก ที่มีการขนย้ายอุปกรณ์จากจุดหนึ่งไปยังอีกจุดซ้ำ ๆ รวมไปถึงไลน์การผลิตที่ต้องมีการทำซ้ำตำแหน่งเดิม การใช้รถขนส่งของไฟฟ้าตามการทำงานของเซ็นเซอร์ที่ออกแบบมาให้วิ่งตามแถบสีหรือขอบเขตที่กำหนดจึงได้รับความนิยมมากยิ่งขึ้น เปรียบเหมือนรถ AGV (Automated Guided Vehicle System) ซึ่งเป็นรถขนถ่ายสินค้าและวัสดุอัตโนมัติในโรงงาน นับเป็นหุ่นยนต์ประเภทหนึ่งที่มาช่วยงานด้านการขนถ่าย เคลื่อนย้าย และลำเลียงที่เป็นระบบอัตโนมัติช่วยสนับสนุนงานด้านโลจิสติกส์ภายในโรงงาน คลังสินค้า รวมถึงสายการผลิต รองรับอุตสาหกรรมยุค 4.0 มีการใช้อย่างกว้างขวางมากในโรงงานอุตสาหกรรมยุคใหม่ [1] เมื่อการเติบโตทางด้านเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดดในยุคปัจจุบัน สถานประกอบการต่าง ๆ ได้ใช้หุ่นยนต์เคลื่อนที่ (Mobile Robots) เข้าสู่กระบวนการผลิตและงานบริการจนได้รับความนิยมเพิ่มขึ้นมากในอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ คลังสินค้า และขนส่งเดลิเวอรี่ ก่อให้เกิดอีกเทคโนโลยีที่จะมีการเปลี่ยนแปลงคือ ระบบนำทาง ซึ่งมีอัลกอริทึม SLAM (Simultaneous Localization and mapping) จำลองการนำทางจะช่วยให้หุ่นยนต์สามารถจัดทำแผนที่และนำทางตัวเองได้โดยไม่ต้องพึ่งพาการนำทางจากภายนอก การใช้งานหุ่นยนต์เคลื่อนที่ได้แบบอัตโนมัติ (Autonomous Mobile Robots: AMRs) มีค่าใช้จ่ายลดลง ประหยัดเวลาได้มากขึ้น มีความยืดหยุ่น และติดตั้งได้ง่ายกว่าอดีตที่ผ่านมา [2] ในอนาคตอันใกล้การใช้หุ่นยนต์ในทุกกลุ่มอุตสาหกรรมจะมีการขยายตัวอย่างกว้างขวางทั้งอุตสาหกรรม หุ่นยนต์การเกษตร หุ่นยนต์ส่งของ (Service Robot) หุ่นยนต์ขนส่งอาหาร นำไปสู่โดรนขนส่งสินค้า และระบบรถยนต์ไฟฟ้าขนาดเล็กขับเคลื่อนอัตโนมัติ [3] แนวโน้มและนวัตกรรมของหุ่นยนต์เคลื่อนที่จึงได้รับความนิยมและมีการดำเนินการวิจัยและพัฒนาอย่างกว้างขวางตลอดหลายปีที่ผ่านมา

การศึกษาการพัฒนาหุ่นยนต์และแขนกลสำหรับใช้งานได้มีการศึกษาวิจัยมาอย่างต่อเนื่องทั้งด้านรถขนถ่ายสินค้า หุ่นยนต์ส่งของ หุ่นยนต์ใช้งานตามคำสั่ง หรือระบบขนส่งสินค้าทางอากาศยานขนาดเล็ก [4] ในกระบวนการผลิตในงานอุตสาหกรรมการนำเทคโนโลยีด้านการขนส่งด้วยรถไฟฟ้าขนส่ง แขนกลไฟฟ้าหรือหุ่นยนต์ขนส่งได้มีการนำมาประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวาง มีความยืดหยุ่น สามารถตั้งโปรแกรมให้ทำงานได้หลากหลาย ช่วยปรับปรุงประสิทธิภาพและความยืดหยุ่นในการปฏิบัติงาน ลดต้นทุนการดำเนินงานและเพิ่มความปลอดภัยในระบบการกระจายสินค้าในคลังสินค้า รวมถึงอุตสาหกรรมโลจิสติกส์ที่กำลังเติบโตอย่างรวดเร็ว ซึ่งขับเคลื่อนโดยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและความต้องการระบบอัตโนมัติที่เพิ่มขึ้นในระบบโลจิสติกส์ [5] มีแนวโน้มกับการ

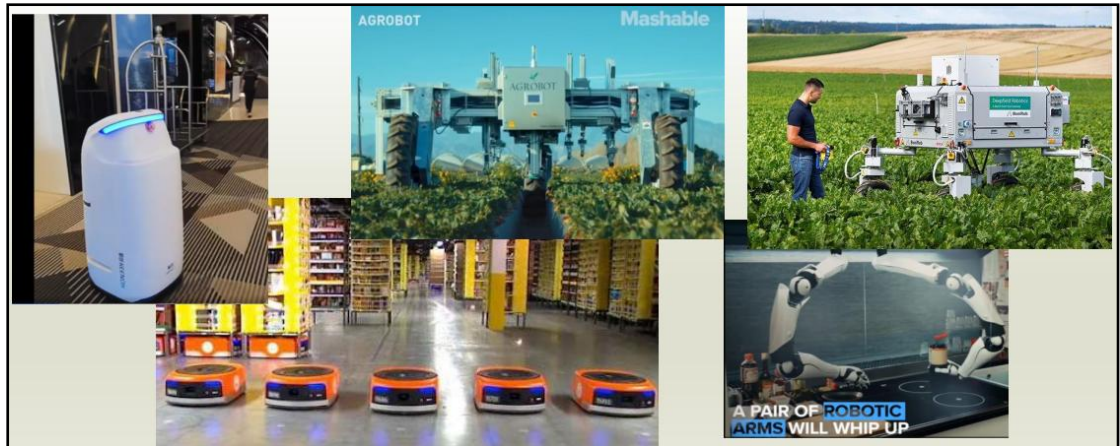
ประยุกต์ใช้กับการบูรณาการเทคโนโลยีขั้นสูง เช่น ปัญญาประดิษฐ์ (AI) การเรียนรู้ของเครื่องจักร และอินเทอร์เน็ตในทุกสิ่ง (IoT) ทำให้ AGV หรือ RGV (Rail Guided Vehicle) สามารถนำทางในสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อน ตัดสินใจแบบเรียลไทม์ และสื่อสารกับระบบและอุปกรณ์อื่น ๆ ได้ ส่งผลให้สามารถทำงานได้โดยอัตโนมัติ มีประสิทธิภาพ และปรับตัวได้ตามความต้องการในการดำเนินงานเพื่อรองรับการใช้งานที่หลากหลายมากขึ้นในอนาคต [6]

รูปที่ 1 การขนถ่ายวัสดุหรือสินค้าในยุคแรกก่อนช่วงสามทศวรรษที่ผ่านมา

รูปที่ 2 การขนถ่ายวัสดุหรือสินค้าในยุคปัจจุบันที่เริ่มนิยมใช้ AGV และ AMR Robot

รูปที่ 3 รถขนถ่ายวัสดุหรือสินค้าที่คาดว่าจะเป็นที่นิยมต่อเนื่องในอนาคต

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1 เพื่อประยุกต์ออกแบบและประกอบชุดรถต้นแบบขนส่งวัสดุขนาดเล็กพร้อมระบบควบคุมการทำงาน
- 2.2 เพื่อประยุกต์การทำงานของชุดการควบคุมของรถของไฟฟ้าเคลื่อนที่ตามเส้นแถบสีด้วยไมโครคอนโทรลเลอร์
- 2.3 เพื่อเปรียบเทียบ ประเมินสมรรถนะการทำงานของของการบรรทุกน้ำหนักต่อระยะทางและการใช้พลังงานไฟฟ้าจากแบตเตอรี่

3. สมมุติฐานของการวิจัย

- 3.1 สมมุติฐานของงานวิจัยนี้เนื่องจากระบบการใช้งาน AGV และ RGV ในงานอุตสาหกรรมขนส่งมีมากขึ้นและได้รับการพัฒนาอย่างกว้างขวางในโรงงานอุตสาหกรรมสามารถพัฒนาให้ใช้งานแบบอัตโนมัติได้หรือไม่อย่างไร
- 3.2 การใช้ระบบควบคุมสามารถพัฒนาด้วยระบบการควบคุมด้วยตัวไมโครคอนโทรลเลอร์ได้หรือไม่
- 3.3 การทำงานด้วยตัวควบคุมไมโครคอนโทรลเลอร์จะก่อให้เกิดผลอย่างไรต่อระบบการทำงานของรถไฟฟ้าขนย้ายวัสดุขนาดเล็กแบบอัตโนมัติ

4. ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีการและกระบวนการวิจัยจะเน้นการออกแบบและประกอบสร้างชุดต้นแบบรถไฟฟ้าขนย้ายวัสดุขนาดเล็กแบบอัตโนมัติ โดยการทำวิจัยนี้จะแยกออกเป็น

- 4.1 การศึกษาแนวทางและการออกแบบชุดต้นแบบรถไฟฟ้าขนย้ายวัสดุขนาดเล็กแบบอัตโนมัติ

4.2 การประยุกต์วงจรและปรับปรุงชุดควบคุมด้วยไมโครคอนโทรลเลอร์ที่เหมาะสมกับระบบรถไฟฟ้าขนย้ายวัสดุขนาดเล็กแบบอัตโนมัติที่รับน้ำหนักได้ไม่เกิน 2 กิโลกรัม

4.3 การออกแบบและติดตั้งชุดทดสอบเส้นทางการเดินทางด้วยแถบสีพร้อมระบบควบคุมไมโครคอนโทรลเลอร์

4.4 การสร้างและประกอบชุดต้นแบบรถไฟฟ้าขนย้ายวัสดุขนาดเล็กแบบอัตโนมัติพร้อมชุดควบคุมด้วยไมโครคอนโทรลเลอร์

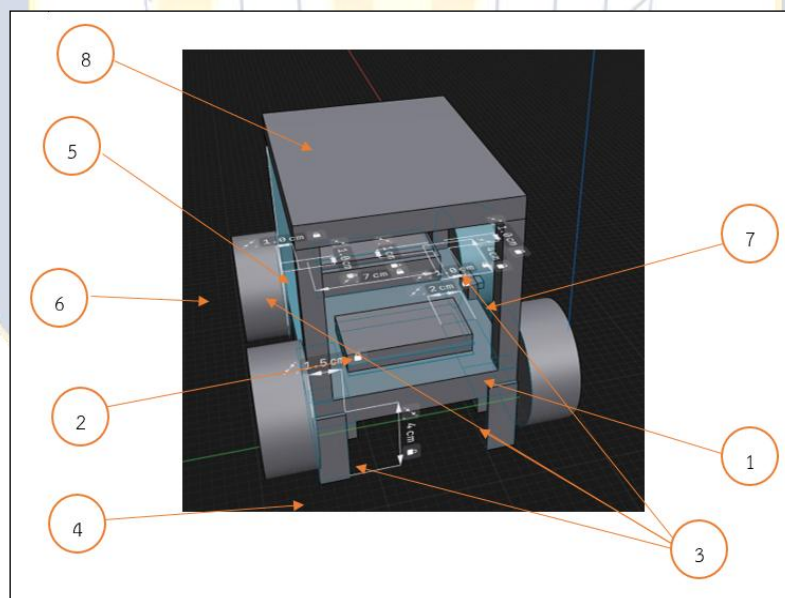
4.5 การจำลองและทดสอบระบบที่ออกแบบรถไฟฟ้าขนย้ายวัสดุขนาดเล็กแบบอัตโนมัติพร้อมชุดควบคุมด้วยไมโครคอนโทรลเลอร์

4.6 การวิเคราะห์ผลและสรุปผลจากการทดสอบชุดรถไฟฟ้าขนย้ายวัสดุขนาดเล็กแบบอัตโนมัติพร้อมชุดควบคุมด้วยไมโครคอนโทรลเลอร์

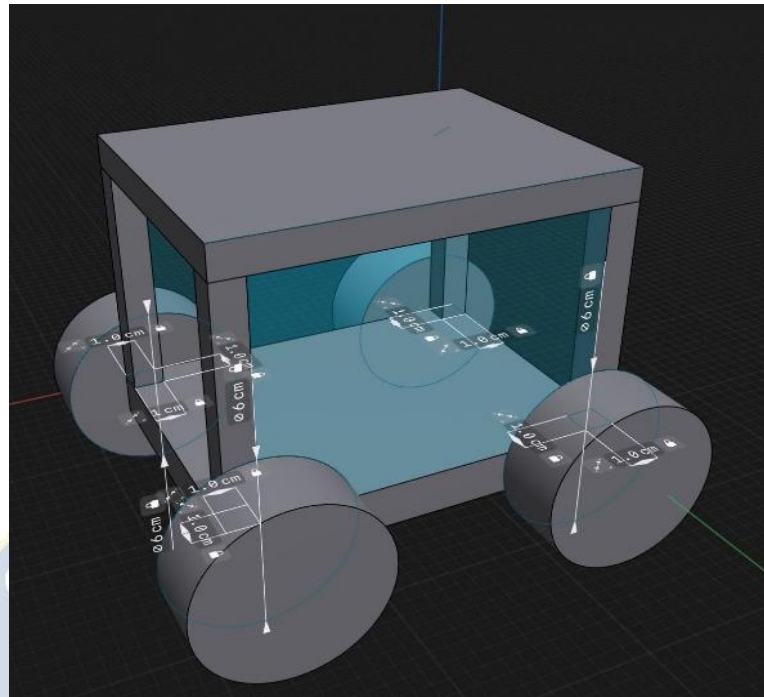
4.7 ประเมินผลและเรียบเรียงข้อมูลเขียนบทความ/เอกสาร และนำเสนอ

4-1 โครงสร้างและการออกแบบชุดต้นแบบรถไฟฟ้าขนย้ายวัสดุขนาดเล็ก

จากรูปที่ 4 เป็นการแสดงการออกแบบโครงสร้างและขนาดของตัวรถขนาดเล็กพร้อมสัดส่วนของการขนาดบรรจุทุกสินค้าและวัสดุ

(ก) แสดงขนาดสัดส่วน

(ข) แสดงขอบเขตบรรทุก

รูปที่ 4 แบบโครงสร้างต้นแบบรถไฟฟ้าขนย้ายวัสดุขนาดเล็ก (ก) แสดงขนาดสัดส่วน

(ข) แสดงขอบเขตบรรทุก

โดยมีส่วนประกอบไปด้วยองค์ประกอบต่าง ๆ ดังนี้

- ① บอร์ด Arduino UNO ซึ่งทำหน้าที่ประมวลผลและสั่งการทำงานให้มอเตอร์
- ② Motor drive shield L293d เป็นชุดขับเคลื่อนมอเตอร์ล้อด้านซ้ายและด้านขวา
- ③ มอเตอร์ไฟฟ้ากระแสตรงชนิดมีแปรงถ่าน ทำหน้าที่ขับเคลื่อนล้อซึ่งมีจำนวน 4 ล้อ
- ④ IR Infrared Obstacle Avoidance Sensor Module เป็นเซนเซอร์แบบสะท้อนแสงทำหน้าที่ตรวจสอบทิศทางการเคลื่อนที่ของรถของ
- ⑤ แบตเตอรี่ลิเทียม มีขนาด 3100mAh 3.7V
- ⑥ ล้อ Smart Robot Car เป็นล้อมีขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางอยู่ที่ 1.5 เซนติเมตร
- ⑦ เพาเวอร์สวิตช์ เป็นสวิตช์เปิด/ปิดการทำงานของรถ
- ⑧ ชั้นวางของ รับน้ำหนักได้ 2 กิโลกรัม

ในการออกแบบชิ้นติดตั้งแผงควบคุม จะทำการออกแบบให้มีจุดศูนย์ถ่วงต่ำจึงออกแบบให้อยู่ระดับเดียวกันกับล้อของรถ มีขนาดบรรจุชุดควบคุมและอุปกรณ์ประกอบอื่น ๆ ความยาว 13 เซนติเมตร ขนาดกว้าง 10 เซนติเมตร และ ความสูง 10 เซนติเมตร ด้านบนไว้บรรจุทิวทัศน์

- การหาขนาดของมอเตอร์ไฟฟ้าเมื่อเทียบกับน้ำหนักรวมของรถจากสมการของแรงเสียดทาน โดยพิจารณาจากแรงต้านการเคลื่อนที่ [7]

$$F_{fric} = \mu_s \times f \quad (1)$$

$$\mu_s = R_n + R_b + R_r + R_a \quad (2)$$

$$f = W = mg \quad (3)$$

$$T = F_{fric} \times r \quad (4)$$

เมื่อให้	F_{fric}	คือ ค่าแรงต้านของการเคลื่อนที่ : [N]
	μ_s	คือ ค่าสัมประสิทธิ์แรงเสียดทานสถิต (การเคลื่อนที่ในแนวราบ) : [N]
	f	คือ ค่าแรงเสียดทานสถิต (แรงเสียดทานรวม): [N]
	R_n	คือ ค่าแรงเสียดทานบนพื้นทั่วไป: [N]
	R_b	คือ ค่าแรงเสียดทานของล้อรถ: [N]
	R_r	คือ ค่าแรงเสียดทานของอากาศ: [N]
	R_a	คือ ค่าแรงเสียดทานของความฝืด: [N]
	W	คือ ค่าน้ำหนักรวมทั้งหมดของรถรวมน้ำหนักบรรทุก: [N]
	m	คือ ค่ามวลของวัตถุ: [kg]
	g	คือ ค่าแรงโน้มถ่วงของโลกในแนวตั้งที่ระดับน้ำทะเลของรถ: [9.81 m/s ²]
	T	คือ ค่าทอร์กในการขับ: [Nm]
	r	คือ ค่ารัศมีของเพลาขับ: [m]

จากการหาค่าสัมประสิทธิ์แรงเสียดทานตามแนวราบโดยทั่วไปสามารถสรุปเป็นตารางได้ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1: ค่าค่าสัมประสิทธิ์แรงเสียดทานตามแนวราบโดยทั่วไปน้ำหนักรวมสุทธิไม่เกิน 5 กิโลกรัม

สัญลักษณ์แรงเสียดทาน	รายการแรงเสียดทาน	หน่วย [N]
R_n	แรงเสียดทานบนพื้นทั่วไป	0.8
R_b	แรงเสียดทานของล้อรถ	0.015
R_r	แรงเสียดทานของอากาศ	0.02
R_a	แรงเสียดทานของความฝืด	0.006

ดังนั้นหากต้องการบรรทุกวัสดุน้ำหนัก 2 กิโลกรัม โดยมีน้ำหนักรวมของตัวรถที่ 1 กิโลกรัม สามารถคำนวณแรงต้านการเคลื่อนที่ได้เป็น

$$F_{fric} = \mu_s \times f = [(R_n + R_b + R_r + R_a) \times (mg)]$$

$$= [(0.8 + 0.015 + 0.02 + 0.0006) \times (3 \times 9.81)] = 30 \text{ N}$$

เมื่อพิจารณาจากมอเตอร์ที่ใช้จำนวน 2 ตัว ๆ ละ 60 วัตต์ 12 โวลต์ มีแรงบิดตัวละ 4.85 Nm ที่อัตราทดรอบ 120 รอบต่อนาที ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลางของเพลาขับ 1 เซนติเมตร ขับเคลื่อนสองล้อหลังจะได้

$$T = F_{fric} \times r = (30 \times 0.01) = 0.3 \text{ Nm}$$

โดยขับเคลื่อนสองล้อหลังจะได้เป็น 0.6 Nm ที่เส้นผ่านศูนย์กลางของล้อ 3.5 เซนติเมตร จะสามารถหาความเร็วของการขับและเคลื่อนที่ของรถได้เป็น

$$V = \omega \times r \quad (5)$$

เมื่อให้ V คือ ค่าความเร็วของการเคลื่อนที่: [m/min]
 ω คือ ค่าความเร็วเชิงมุม : [r/s]

จะได้ $V = \omega \times r = (2 \times \pi \times 120) \times 0.035 = 26.4$ เมตรต่อนาที

- หาขนาดแบตเตอรี่ที่ใช้ $Ah = \frac{P \times t}{V \times \%use \times eff} \quad (6)$

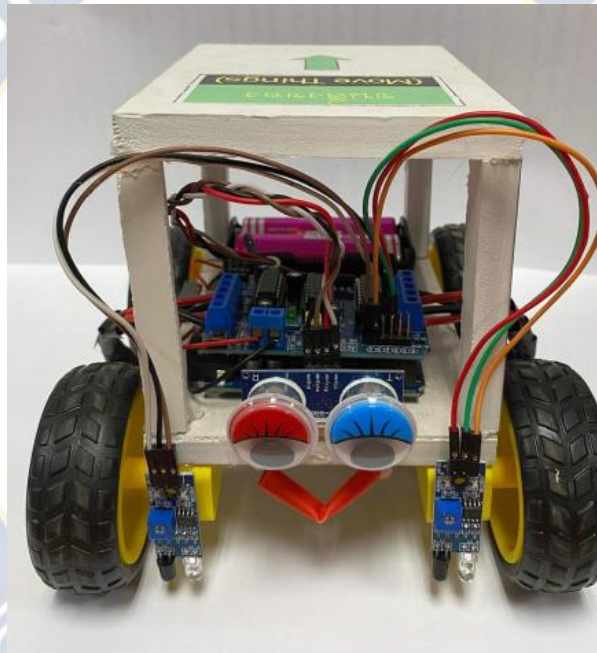
เมื่อให้ Ah คือ ขนาดพิกัดกระแสไฟฟ้าของแบตเตอรี่: [Ah]
 V คือ แรงดันไฟฟ้าที่ขั้วของแบตเตอรี่: [V]
 $\%use$ คือ ร้อยละของการใช้งานของแบตเตอรี่ใช้ 0.8
 eff คือ ประสิทธิภาพของแบตเตอรี่ (จากข้อมูลผู้ผลิต 0.8)
 t คือ จำนวนเวลาที่ต้องการกำลังไฟฟ้า: [hr]
 P คือ กำลังไฟฟ้ารวมที่ต้องการใช้: [w]

จะได้ โหลดรวมที่ได้ 120 วัตต์ และต้องการใช้งาน 1 ชั่วโมง จะหาขนาดแบตเตอรี่ได้เป็น

$$Ah = \frac{P \times t}{V \times \%use \times eff} = \frac{120 \times 1}{12 \times 0.8 \times 0.8} = 15.625 \text{ แอมป์แपर-ชั่วโมง}$$

ทั้งนี้โดยการออกแบบจะเผื่อน้ำหนักบรรทุกไว้ที่โหลดรวมไม่เกิน 1 เท่า หรือไม่เกิน 5 กิโลกรัม นำมาพิจารณาคำนวณ และได้ขนาดแบตเตอรี่ 15.625 แอมป์แपर-ชั่วโมง เลือกใช้แบตเตอรี่ขนาด 16 แอมป์แपर-ชั่วโมง แรงดันไฟฟ้า 12 โวลต์ ที่มีขายโดยทั่วไป

4-2 การสร้างและประกอบชุดรถ AGV พร้อมระบบควบคุม

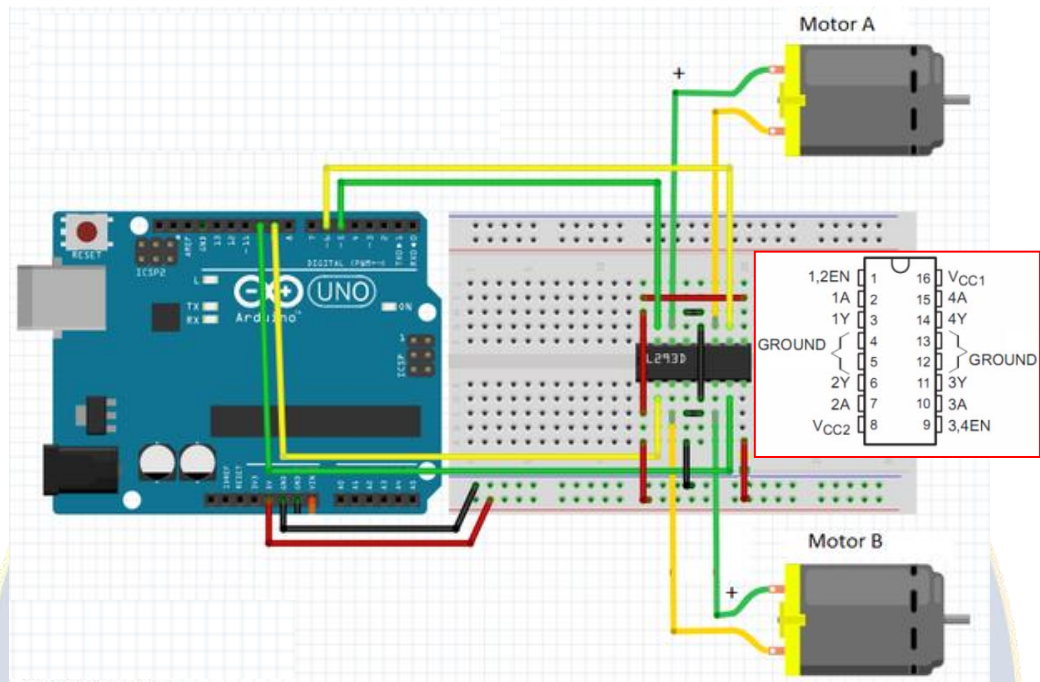
รูปที่ 5 รถขนส่งอัตโนมัติต้นแบบ

ทั้งนี้โดยการออกแบบจะเผื่อน้ำหนักบรรทุกไว้ที่โหลดรวมไม่เกิน 1 เท่า หรือไม่เกิน 5 กิโลกรัม นำมาพิจารณาคำนวณ และได้ขนาดแบตเตอรี่ 15.625 แอมป์แपर-ชั่วโมง เลือกใช้แบตเตอรี่ขนาด 16 แอมป์แपर-ชั่วโมง แรงดันไฟฟ้า 12 โวลต์ ที่มีขายโดยทั่วไป

4-3 การออกแบบสำหรับงานควบคุม

ในงานวิจัยนี้พิจารณาใช้ตัวควบคุมด้วยไมโครคอนโทรลเลอร์ Arduino L293D Motor Driver ที่มีราคาถูก หาได้โดยทั่วไป เป็น IC ขับมอเตอร์ 16 ขา ที่สามารถควบคุมมอเตอร์ไฟฟ้า

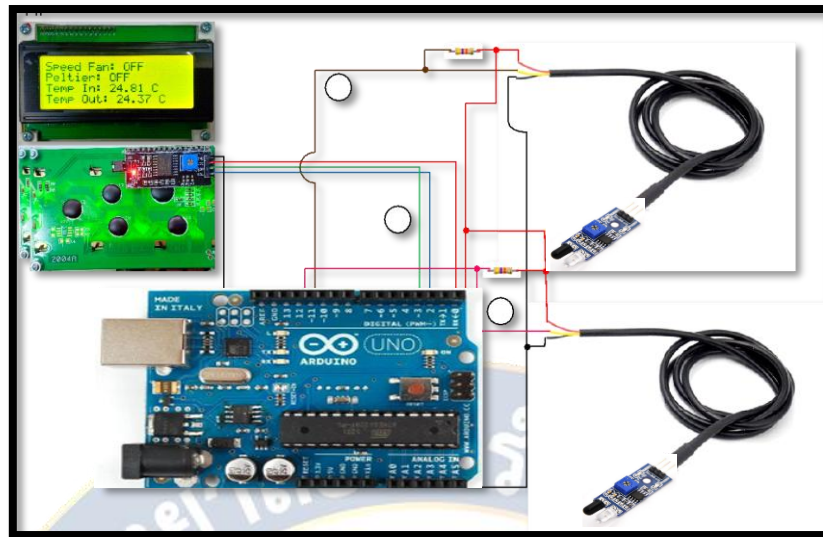
กระแสตรงสองตัวพร้อมกันได้ในทุกทิศทาง และสามารถจ่ายกระแสไฟฟ้าแบบสองทิศทางได้สูงถึง 600 mA (ต่อช่องสัญญาณ) ที่แรงดันไฟตั้งแต่ 4.5 V ถึง 36 V

รูปที่ 6 ต้นแบบชุดควบคุมสำหรับระบบขับเคลื่อนมอเตอร์ไฟฟ้ากระแสตรง

(ที่มา: <https://www.instructables.com/How-to-use-the-L293D-Motor-Driver-Arduino-Tutorial/>)

สามารถเขียนคำสั่ง ปรับปรุง แก้ไข และพัฒนาตามคุณสมบัติของตัวควบคุมได้ โดยใน L293D-Motor-Driver-Arduino สามารถที่จะประกอบรวมส่วนต่าง ๆ ของโค้ด และส่วนอุปกรณ์แต่ละส่วนควบคุมเข้าด้วยกันเพื่อขับมอเตอร์ทั้งสองตัวพร้อมกัน และใช้ analog Write (pin, PWM value) แทน digital Write (pin, HIGH/LOW) เพื่อควบคุมความเร็วของมอเตอร์ได้มีประสิทธิภาพที่ดีมากยิ่งขึ้น

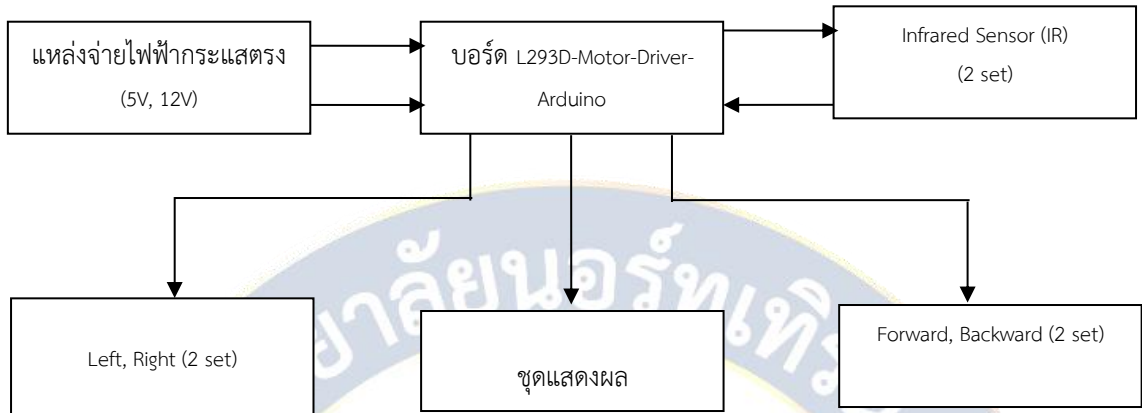
รูปที่ 7 การต่อใช้งาน Infrared Sensor (IR)

จากรูปที่ 7 ใช้เป็นโมดูลเซ็นเซอร์ตรวจจับวัตถุระยะใกล้ มีหลักการทำงานโดยให้หลอด Infrared LED ทำการส่งสัญญาณ เป็นแสงอินฟราเรดออกไปตกกระทบกับวัตถุที่ตรวจพบในระยะ และทำการสะท้อนกลับมายังตัวหลอดโฟโตไดโอดที่ทำหน้าที่รับแสงอินฟราเรด โดยจะให้ค่า output ออกมาเป็น Digital signal และมีตัวบอร์ด Arduino เป็นตัวรับคำสั่งจากสวิทช์ ซึ่งเป็นตัวสั่งการทำงานของระบบ พร้อมส่วนแสดงผล

4-4 วงจรรวมและขั้นตอนการทำงาน

จากรูปที่ 8 บล็อกไดอะแกรมประกอบไปด้วย แหล่งจ่ายไฟฟ้ากระแสตรง (แบตเตอรี่) ใช้ทั้ง 5 และ 12 โวลต์ เป็นแหล่งจ่ายพลังงานไฟฟ้าให้ 2 ส่วน คือส่วนโมเตอรไฟฟ้ากระแสตรง 12 โวลต์ และส่วนสำหรับวงจรควบคุมและอุปกรณ์ 5 โวลต์ สำหรับอุปกรณ์ต่าง ๆ ทั้ง 2 ส่วนนี้จะทำงานพร้อมกัน เพื่อให้เครื่องทำงานได้อย่างสมบูรณ์ โดยหลักการทำงานของระบบคือเมื่อเปิดสวิทช์จ่ายไฟฟ้ากระแสตรงให้กับระบบ ระบบจะจ่ายแรงดันไฟฟ้าไป 2 ทาง คือมอเตอร์ขับเคลื่อนล้อไปตามเส้นทางที่ทำไว้โดยมี IR ตรวจจับเส้นทางทั้ง 2 ข้าง สามารถเดินหน้าและถอยหลัง เมื่อการตรวจจับสิ้นสุด และการหมุนทางซ้ายและทางขวาสามารถทำได้ด้วยการตรวจจับสิ้นสุดสีตามเส้นทางที่วางไว้ ทั้งนี้การเดินหน้า-ถอยหลัง หรือ การหมุนซ้าย-ขวา จะทำงานของชุดขับเคลื่อนแบบ 180 องศา และอีกทางคือส่วนของวงจรควบคุม โดยวงจรไฟเลี้ยงแรงดันไฟฟ้ากระแสตรง 5 โวลต์ เพื่อจ่ายไฟฟ้าให้กับอุปกรณ์ตรวจจับและแสดงผล ในระบบคือบอร์ด Arduino, IR, จอแสดงผลแอลซีดี, โดยจะมีตัวบอร์ด Arduino เป็นตัวรับคำสั่งหลังจากเปิดสวิทช์ ซึ่งเขียนเป็นโค้ดการทำงานของระบบ เมื่อ

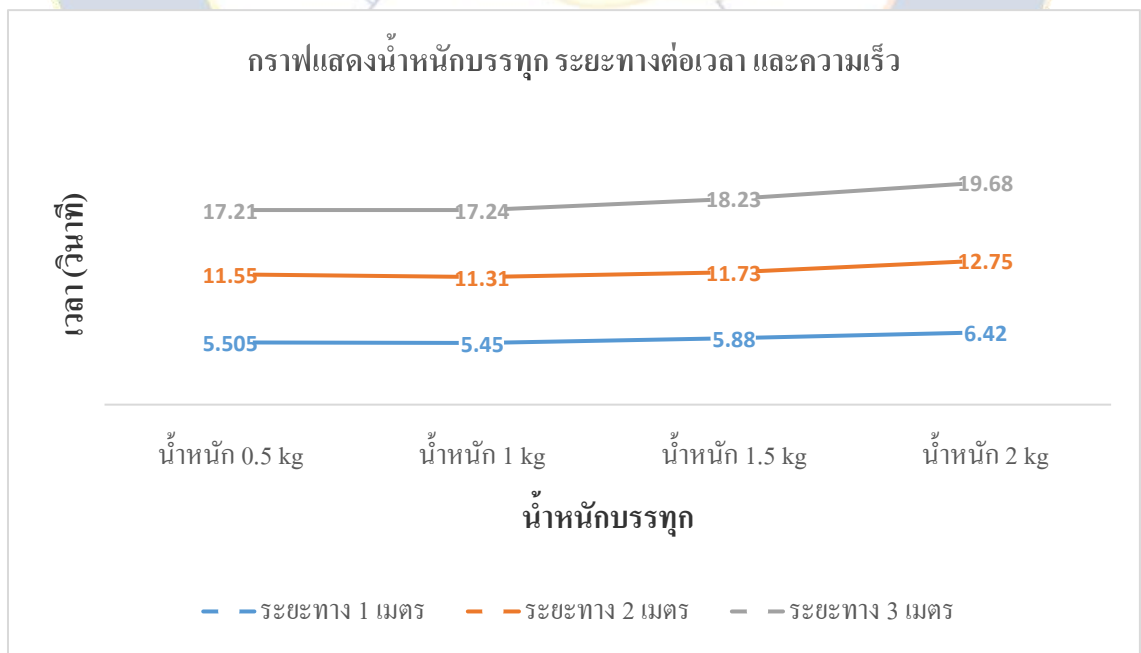
รับคำสั่งมาแล้ว Arduino จะเป็นตัวสั่งให้มอเตอร์ทำงานผ่านการตรวจจับเส้นทางเดิน และเมื่อตัวบอร์ด Arduino ได้รับข้อมูลจากเซ็นเซอร์ตรวจจับ ตัวบอร์ดก็จะส่งข้อมูลไปแสดงผลที่หน้าจอแอลซีดีอีกที

รูปที่ 8 ระบบการทำงานของบอร์ดชุดขับที่ทำงานร่วมกับอุปกรณ์ตรวจจับ

5. ผลการวิจัยและอภิปรายผล

ในการทดสอบนี้จะทำเพื่อหาค่าความเร็วของรถเมื่อน้ำหนักบรรทุกแตกต่างกัน ตั้งแต่ 0.5 กิโลกรัม จนถึง 2 กิโลกรัม โดยมีการทดสอบเป็นแนวเส้นตรง มีผลการทดลองดังแผนผังกราฟในรูปที่ 6 และตามตารางที่ 2 ทั้งนี้ในส่วนของการบังคับเลี้ยวสามารถที่จะทำการทดสอบการวิ่งตามส่วนโค้ง ตั้งแต่ 0 – 90 องศา แสดงตามตารางที่ 3 ดังนี้

รูปที่ 9 กราฟแสดงน้ำหนักบรรทุก ระยะทางต่อเวลา และความเร็ว

จากรูปที่ 9 การบรรทุกน้ำหนักต่อระยะทางและความเร็วส่งผลให้การใช้พลังงานเพิ่มขึ้นตามอัตรา น้ำหนักและความเร็ว ที่น้ำหนักบรรทุกมากระยะเวลาการใช้พลังงานจะสั้นลง การคำนวณการหา ขนาดแบตเตอรี่จากที่คำนวณได้จึงเลือกเพื่อไว้ที่ 16 แอมป์แปร์-ชั่วโมง

ตารางที่ 2: การทดสอบการบรรทุกน้ำหนักของรถขนของไฟฟ้าอัตโนมัติ

น้ำหนัก (Kg)	ระยะทาง (m)	เวลา (s)	ความเร็ว (m/s)
0.5	1	5.505	1/5.505
	2	11.55	2/11.55
	3	17.21	3/17.21
1	1	5.45	1/5.45
	2	11.31	2/11.31
	3	17.24	3/17.24
1.5	1	5.88	1/5.88
	2	11.73	2/11.73
	3	18.23	3/18.23
2	1	6.42	1/6.42
	2	12.75	2/12.75
	3	19.68	3/19.68

จากตารางที่ 2 การทดสอบการบรรทุกสิ่งของตั้งแต่ 0.5 กิโลกรัม ถึง 2 กิโลกรัม ในระยะทาง 1 เมตร ถึง 3 เมตร น้ำหนัก

1) น้ำหนัก 0.5 กิโลกรัม 1 เมตรมีการใช้เวลา 5.505 วินาที 2 เมตรมีการใช้เวลา 11.55 วินาที และ 3 เมตร มีการใช้เวลา 17.21 วินาที

2) น้ำหนัก 1 กิโลกรัม 1 เมตรมีการใช้เวลา 5.45 วินาที 2 เมตรมีการใช้เวลา 11.31 วินาที ใน และ 3 เมตร มีการใช้เวลา 17.24 วินาที

3) น้ำหนัก 1.5 กิโลกรัม 1 เมตรมีการใช้เวลา 5.88 วินาที 2 เมตรมีการใช้เวลา 11.73 วินาที ใน และ 3 เมตร มีการใช้เวลา 18.23 วินาที

4) น้ำหนัก 2 กิโลกรัม 1 เมตร มีการใช้เวลา 6.42 วินาที 2 เมตร มีการใช้เวลา 12.75 วินาที ใน และ 3 เมตร มีการใช้เวลา 19.68 วินาที

ทั้งนี้ในส่วนของการบังคับเลี้ยวของรถส่งวัสดุ สามารถดำเนินการบังคับเลี้ยวได้ตั้งแต่ 0-90 องศา ที่มากกว่า 90 องศา ได้มีการเคลื่อนที่ออกนอกเส้นทางที่บังคับไว้ โดยสรุปได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3: การทดสอบมุมบังคับเลี้ยวของรถขนของไฟฟ้า

มุมเลี้ยว	ผลทดสอบ
30 องศา	บังคับเลี้ยวได้
45 องศา	บังคับเลี้ยวได้
60 องศา	บังคับเลี้ยวได้
90 องศา	บังคับเลี้ยวได้
90-180 องศา	ทำงานผิดพลาดออกนอกเส้นทาง

จากตารางที่ 3 การทดสอบการขับเคลื่อนของรถขนของไฟฟ้า ในการทดสอบการเคลื่อนที่ของรถ เมื่อมีมุมเลี้ยวที่แตกต่างกันโดยเริ่มจากมุมตรงตั้งแต่ 30 องศา จนถึง 180 องศา เห็นได้ว่าที่มุมเลี้ยว 30 องศา จนถึง 90 องศา การขับเคลื่อนของรถยังเลี้ยวได้สำเร็จ จนกระทั่ง มุมเลี้ยวตั้งแต่ 90 องศา ขึ้นไปรถจะทำงานผิดพลาดเกิดการเดินที่ออกนอกเส้นทาง

6. สรุปผลการทดลองและข้อเสนอแนะ

จากผลการทดสอบหาประสิทธิภาพในการขนของที่ขับเคลื่อนด้วยรถไฟฟ้า โดยใช้มอเตอร์ไฟฟ้ากระแสตรงควบคุมการทำงานด้วยระบบไมโครคอนโทรลเลอร์ทำการตรวจจับแนวเส้นด้วยตัวตรวจจับแบบสะท้อนอินฟราเรด Infrared Sensor (IR) จากการทดสอบการทำงาน พบว่า รถขนของไฟฟ้าสามารถรับน้ำหนักได้สูงสุด 2 กิโลกรัม โดยมีความเร็ว 19.68 เมตรต่อวินาทีที่มีวงเลี้ยวสูงสุด 90 องศา และ รถจะสามารถหยุดได้เมื่อเซ็นเซอร์ทั้งสองด้านทำงานพร้อมกัน มีความเป็นไปได้ในการพัฒนาให้รับน้ำหนักได้สูงขึ้นรวมทั้งมีความเร็วที่สูงขึ้นได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการพัฒนาในอนาคตเนื่องจากการทดสอบประสิทธิภาพของอุปกรณ์และวัสดุสำหรับการวิจัยนี้ได้เน้นวัสดุที่หาได้ง่ายโดยทั่วไป ดังนั้นควรพิจารณาปรับปรุงระบบบังคับเลี้ยวให้สามารถทำงานได้อย่างเหมาะสมกับระบบความเร็วและการเคลื่อนที่ หากการพัฒนาเพื่อเชิงพาณิชย์และเชิงอุตสาหกรรมการผลิต ควรจะมีการประยุกต์ใช้ร่วมกันกับ Artificial Intelligence (AI),

Internet of Things (IoT) รวมถึงกลุ่มไมโครคอนโทรลเลอร์ที่มีเสถียรภาพการสวิทช์ความถี่ที่สูงสามารถที่จะทำงานในเชิงหุ่นยนต์หรือแขนกลได้

7. กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณห้องปฏิบัติการหลักมูลของวิศวกรรมไฟฟ้า(EP 36) ของสาขาวิศวกรรมไฟฟ้า คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี ที่ได้เอื้อเฟื้อสถานที่และอุปกรณ์เครื่องมือต่าง ๆ ในการวิจัย

8. เอกสารอ้างอิง

- ศรีธน วรศักดิ์โยธิน. (2553). “ฟิลิกส์ 1” พิมพ์ครั้งที่ 4 โครงการผลิตตำรา คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- นิพนธ์ เรืองวิริยะนันท์ และคณะ. (2554). “การศึกษารถขนส่งวัสดุในโรงงาน” วารสาร วิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม-ธันวาคม พ.ศ.2554, หน้า 44-51.
- สมณชา นิวัต. (2559). “การพัฒนาเอจิวต์ด้วยไมโครคอนโทรลเลอร์โดยใช้พีซีลอจิกและพีไอดีในการควบคุม”. การประชุมวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรมระดับชาติ ครั้งที่ 9 วันที่ 24 พฤศจิกายน 2559 ณ คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ
- สุรเจษฎ์ ก้อนจันทร์ และคณะ. (2564). “การควบคุมการเคลื่อนที่ของรถเอจิวต์ในระบบอัตโนมัติด้วยตัวควบคุมพีไอดี”. การประชุมวิชาการช่างงานวิศวกรรมอุตสาหกรรม ครั้งที่ 39 ประจำปี 2564 วันที่ 5-7 พฤษภาคม 2564 ณ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย จังหวัดสงขลา
- จันทนา ปัญญาวรรณ และคณะ. (2566). “หุ่นยนต์ต้นแบบที่ใช้หลักการระบุตำแหน่งและสร้างแผนที่”. การประชุมวิชาการทางวิศวกรรมไฟฟ้า ครั้งที่ 46 วันที่ 15-17 พฤศจิกายน 2566 ณ ติวาน่า พลาซ่า อ่าวนาง จังหวัดกระบี่
- “Arduino L293D Motor Driver Shield Control DC” เข้าถึงได้
<https://microcontrollerslab.com/arduino-l293d-motor-driver-shield-tutorial/>
 20 พฤศจิกายน 2567
- Kamol Kaemarungsi and etc. (2024). “Tracking of Automated Guided Vehicle with 5G and UWB Real Time Location System in Smart Factory”. International Electrical Engineering Congress (IEECON 2024) March 6-8, 2024, Pattaya Chonburi, THAILAND

ความเข้มข้นของธาตุเหล็กในน้ำดิบและน้ำประปาที่ผลิตด้วยระบบประปาผิวดิน พื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

Iron Concentration in Raw Water and Tap Water from a Surface Water Supply System in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province

อุสมา หาบยโซ๊ะ¹ อัจฉรา สุดโต² มินตา ธารีจิตร³ วิกานดา ทองเนื้อแข็ง^{4*}
 Usama Habusoh¹ Atchara Soodto² Minta Thareejit³ Wikanda Thongnueakheang^{3*}

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้มข้นของธาตุเหล็กในน้ำดิบและน้ำประปาที่ผลิตโดยระบบประปาผิวดินในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อประเมินระดับธาตุเหล็กตามมาตรฐานความปลอดภัยที่กำหนด โดยสำรวจระบบผลิตน้ำประปา จำนวน 11 แห่ง ประกอบด้วย อบต.บ้านใหม่ จำนวน 3 แห่ง อบต.เกาะเรียน จำนวน 2 แห่ง อบต.ปากท่า จำนวน 2 แห่ง อบต.วังแดง จำนวน 1 แห่ง อบต.บ้านขล้อ จำนวน 1 แห่ง และอบต.บ้านป้อม จำนวน 2 แห่ง โดยทำการวิเคราะห์ปริมาณธาตุเหล็กในน้ำดิบเปรียบเทียบกับระดับเหล็กในแหล่งน้ำธรรมชาติที่พบได้ขององค์การอนามัยโลก และน้ำประปาเปรียบเทียบเกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ของกรมอนามัย และวิเคราะห์ประสิทธิภาพของระบบประปาผิวดินในการปรับปรุงคุณภาพน้ำดิบที่มีธาตุเหล็ก ผลการศึกษา พบว่าน้ำดิบมีปริมาณธาตุเหล็กผ่านเกณฑ์ จำนวน 11 แห่ง (ร้อยละ 100) น้ำประปามีปริมาณธาตุเหล็กผ่านเกณฑ์ จำนวน 8 แห่ง (ร้อยละ 72.73) และ ไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 3 แห่ง (ร้อยละ 27.23) และพบว่าระบบประปาผิวดินทั้ง 8 แห่ง ที่สามารถผลิตน้ำประปาให้มีปริมาณธาตุเหล็กผ่านเกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ มีประสิทธิภาพในการลดปริมาณธาตุเหล็กได้ร้อยละ 74-96 เนื่องจากมีระบบกรองและระบบตกตะกอนที่มีประสิทธิภาพสามารถกำจัดธาตุเหล็กได้ดี รวมถึงผู้ดูแลระบบประปามีการชำระล้างวัสดุกรองและใช้ท่อประปาที่ไม่ก่อให้เกิดสนิม สำหรับระบบประปาผิวดินที่ไม่ผ่านเกณฑ์ 3 แห่ง ระบบมีประสิทธิภาพในการลดปริมาณธาตุเหล็กได้เพียงร้อยละ 15-73 เนื่องจากระบบผลิตประปามีระบบกรองหรือระบบตกตะกอนที่ไม่มีประสิทธิภาพ ทำให้เหล็กถูกกรองออกมาได้ไม่หมดและอาจมีสนิมจากท่อประปา จำเป็นต้องมีการปรับปรุงระบบการผลิตประปาเพิ่มเติมในการกำจัดธาตุเหล็กให้ผ่านเกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ พ.ศ. 2563 ของกรมอนามัยต่อไปเพื่อให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นและปลอดภัยต่อผู้บริโภค

¹ หลักสูตรวิทยาศาสตร์บัณฑิต (วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม) คณะวิทยาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ วิทยาเขตพัทลุง

² สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 (นนทบุรี)

³ สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 (นนทบุรี)

⁴ * สาขาวิชาวิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม คณะวิทยาศาสตร์และนวัตกรรมการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ อำเภอป่าพะยอม จังหวัดพัทลุง

93210 email: vikanda@tsu.ac.th, vikandat@hotmail.com โทร. 0917728352

Abstract

The objective of this study is to examine the concentration of iron in both raw water and tap water produced by surface water supply systems in Phra Nakhon Si Ayutthaya Province. The aim is to assess iron levels in accordance with established safety standards. A total of 11 surface water supply systems were surveyed in this study. These included three systems under the jurisdiction of Ban Mai Subdistrict Administrative Organization (SAO), two systems under Ko Rian SAO, two under Pak Tha SAO, one under Wang Daeng SAO, one under Ban Khlo SAO, and two under Ban Pom SAO. The concentration of iron in raw water was analyzed and compared with the typical levels of iron found in natural water sources as reported by the World Health Organization (WHO). Similarly, the tap water samples were evaluated against the Drinking Water Quality Standards set by the Department of Health, Thailand. Additionally, the efficiency of the surface water supply systems in improving the quality of raw water with iron content was analyzed. The study found that all 11 raw water sources (100%) met the acceptable standard for iron concentration. For tap water, 8 out of the 11 systems (72.73%) met the drinking water quality standards for iron, while 3 systems (27.27%) did not. The 8 surface water supply systems that produced tap water meeting the standard demonstrated an iron removal efficiency ranging from 74-96%. This high performance was attributed to the presence of effective filtration and sedimentation systems, as well as good operational practices such as regular backwashing of filter media and the use of rust-resistant piping. In contrast, the 3 systems that failed to meet the standard showed lower iron removal efficiency, ranging from only 15-73%. This was mainly due to inadequate filtration or sedimentation systems, resulting in incomplete removal of iron. Additionally, corrosion from water pipes may have contributed to elevated iron levels. These systems require improvements in their water treatment processes to ensure compliance with the standards, thereby enhancing water safety and protecting consumers.

Keywords: Iron, Raw water quality, Tap water quality, Water supply system efficiency

บทนำ

น้ำประปาเป็นแหล่งน้ำหลักที่ประชาชนใช้ในการอุปโภคและบริโภค ขในหลายพื้นที่ของประเทศไทยระบบผลิตน้ำประปามีการใช้แหล่งน้ำผิวดินเป็นวัตถุดิบ เช่น แม่น้ำ ลำคลอง หรืออ่างเก็บน้ำ เนื่องจากมีต้นทุนการผลิตที่ต่ำและสามารถจัดหาได้ในปริมาณมาก (การประปาส่วนภูมิภาค, 2564) อย่างไรก็ตาม แหล่งน้ำผิวดินมีแนวโน้มได้รับผลกระทบจากกิจกรรมมนุษย์ เช่น การเกษตร อุตสาหกรรม และการทิ้งของเสียจากชุมชน ทำให้คุณภาพน้ำอาจมีการเปลี่ยนแปลง และส่งผลให้มีสารปนเปื้อนหลุดรอดเข้าสู่กระบวนการผลิตน้ำประปาได้

ธาตุเหล็กเป็นแร่ธาตุที่พบได้ทั่วไปในแหล่งน้ำธรรมชาติ โดยอาจอยู่ในรูปของสารละลายหรืออนุภาคแขวนลอย ซึ่งมีแหล่งกำเนิดได้จากธรรมชาติ เช่น การผุพังของหินแร่ หรือจากกิจกรรมของมนุษย์ เช่น การใช้ปุ๋ยเคมี การปล่อยน้ำเสีย และการกัดกร่อนของท่อจ่ายน้ำ (American Water Works Association [AWWA], 2017) หากธาตุเหล็กในน้ำมีความเข้มข้นสูงเกินมาตรฐาน อาจส่งผลให้เกิดปัญหาด้านคุณภาพน้ำ เช่น ทำให้น้ำมีสีเหลืองหรือน้ำตาล มีรสโลหะ เกิดคราบสีน้ำตาลแดงในภาชนะ และส่งผลกระทบต่อสุขภาพหากบริโภคในระยะยาว (World Health Organization [WHO], 2017) จากมาตรฐานคุณภาพน้ำดื่มของกระทรวงสาธารณสุข ประเทศไทย กำหนดให้ค่าความเข้มข้นของธาตุเหล็กในน้ำประปาไม่เกิน 0.3 มิลลิกรัมต่อลิตร (กระทรวงสาธารณสุข, 2543) ซึ่งหากพบค่าที่สูงเกินกว่ามาตรฐานดังกล่าว จำเป็นต้องมีการตรวจสอบแหล่งที่มาและกระบวนการผลิตเพื่อดำเนินการแก้ไขอย่างเหมาะสม

ประปาหมู่บ้านเป็นระบบผลิตน้ำประปาที่ผลิตน้ำให้มีคุณภาพ ใสสะอาดปลอดภัยได้ตามมาตรฐาน ระบบประปาหมู่บ้านถูกสร้างขึ้นมาทดแทนระบบประปาโดยตรง น้ำดิบจากธรรมชาติเป็นน้ำผิวดินหรือน้ำบาดาลถูกนำเข้าสู่กระบวนการผลิตน้ำประปา การทำระบบประปาหมู่บ้านจึงมีความสำคัญอย่างมาก เพื่อช่วยป้องกันปัญหาการขาดแคลนน้ำ ให้ชุมชนได้มีน้ำที่สะอาดเหมาะสมสำหรับการนำไปอุปโภคและบริโภคหลังจากนั้นจึงแจกจ่ายให้ทุกหลังคาเรือนได้ใช้น้ำที่สะอาด มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นได้เป็นอย่างดี (กรมทรัพยากรน้ำ, 2563) ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา ส่วนใหญ่เป็นระบบประปาผิวดิน เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีแม่น้ำหลายสายไหลผ่าน ได้แก่ แม่น้ำเจ้าพระยา แม่น้ำลพบุรี แม่น้ำป่าสัก และแม่น้ำน้อย ซึ่งเป็นแหล่งน้ำดิบที่มีปริมาณและคุณภาพเหมาะสมสำหรับการนำมาใช้ผลิตน้ำประปาและจากผลการตรวจวัดคุณภาพน้ำดิบของสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 มักพบมีธาตุเหล็กในแหล่งน้ำดิบผลิตน้ำประปา

งานวิจัยครั้งนี้จึงมีความสนใจศึกษาปริมาณธาตุเหล็กในแหล่งน้ำดิบและน้ำประปาที่ผลิตด้วยระบบประปาผิวดินในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยลงพื้นที่สำรวจแหล่งน้ำประปาผิวดินและเก็บตัวอย่างน้ำ เพื่อหาปริมาณธาตุเหล็กในน้ำประปาและวิเคราะห์ประสิทธิภาพของระบบประปาผิวดิน

ในการปรับปรุงคุณภาพน้ำดิบที่มีธาตุเหล็ก เพื่อหาแนวทางแก้ไขปัญหาและปรับปรุงระบบการผลิตน้ำประปาชุมชนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปริมาณธาตุเหล็กในน้ำดิบและน้ำประปาของระบบประปาผิวดิน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของระบบประปาผิวดินในการปรับปรุงคุณภาพน้ำดิบที่มีธาตุเหล็ก

ขอบเขตการวิจัยและกรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความเข้มข้นของธาตุเหล็กในน้ำดิบและน้ำประปาที่ผลิตจากระบบประปาผิวดินในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา โดยดำเนินการเก็บข้อมูลและเก็บตัวอย่างน้ำจากระบบประปาผิวดินจำนวน 11 แห่ง ในพื้นที่ 6 องค์การบริหารส่วนตำบล โดยศึกษาความเข้มข้นของธาตุเหล็กในน้ำดิบก่อนเข้าสู่กระบวนการผลิต และน้ำประปาหลังผ่านกระบวนการผลิตจากระบบประปาผิวดิน โดยเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานคุณภาพน้ำดิบ พ.ศ. 2565 ขององค์การอนามัยโลก (WHO) และเกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ พ.ศ. 2563 ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข นอกจากนี้ ยังประเมินประสิทธิภาพของระบบประปาผิวดินในการลดปริมาณธาตุเหล็กจากน้ำดิบให้อยู่ในระดับที่ปลอดภัยตามมาตรฐานน้ำประปาดื่มได้ การเก็บข้อมูลและตัวอย่างน้ำดำเนินการใน พ.ศ. 2568

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ โดยศึกษาปริมาณธาตุเหล็กในน้ำประปาที่ผลิตด้วยระบบประปาผิวดิน ในพื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 11 แห่ง ประกอบด้วย อบต.บ้านใหม่ จำนวน 3 แห่ง อบต.เกาะเรียน จำนวน 2 แห่ง อบต.ปากท่า จำนวน 2 แห่ง อบต.วังแดง จำนวน 1 แห่ง อบต.บ้านลือ จำนวน 1 แห่ง และ อบต.บ้านป้อม จำนวน 2 แห่ง โดยทำการวิเคราะห์ปริมาณธาตุเหล็กในน้ำดิบเปรียบเทียบกับระดับเหล็กในแหล่งน้ำธรรมชาติพบได้ขององค์การอนามัยโลก (WHO, 2022) วิเคราะห์ปริมาณธาตุเหล็กในน้ำประปาเปรียบเทียบกับเกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ พ.ศ. 2563 ของกรมอนามัย (กรมอนามัย, 2563) และวิเคราะห์ประสิทธิภาพของระบบประปาผิวดินในการปรับปรุงคุณภาพน้ำดิบที่มีธาตุเหล็ก การเก็บตัวอย่างน้ำดิบ (น้ำผิวดิน) ใช้วิธีแบบจ้วงตัก ปริมาณตัวอย่าง 1-2 ลิตร และส่งตรวจวิเคราะห์ธาตุเหล็ก ณ ส่วนห้องปฏิบัติการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 (นนทบุรี) การเก็บตัวอย่างน้ำประปา เก็บจากก๊อกที่หอถังสูงก่อนจ่ายน้ำให้กับผู้ใช้น้ำ โดยใช้สาลิซุบแอลกอฮอล์ทำความสะอาดก๊อกน้ำก่อน แล้วเปิดก๊อกให้

น้ำไหลทิ้ง ประมาณ 3-5 นาที เพื่อให้หน้าที่ค้างตามท่อไหลทิ้งให้หมด จากนั้น จึงนำขวดไปรองรับ ตัวอย่างน้ำปริมาณ 1-2 ลิตร และส่งตัวอย่างตรวจวิเคราะห์ ณ ส่วนห้องปฏิบัติการวิเคราะห์ สิ่งแวดล้อม สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 (นนทบุรี) วิเคราะห์ความเข้มข้นของธาตุ เหล็กในน้ำตัวอย่างด้วยวิธีสเปกโตรโฟโตเมตรี (Spectrophotometry) และวิเคราะห์หาประสิทธิภาพ ของระบบประปาผิวดินในการกำจัดธาตุเหล็ก โดยนำผลการวิเคราะห์ปริมาณธาตุเหล็กในน้ำดิบและ น้ำประปาหลังผ่านกระบวนการผลิตมาคำนวณหาประสิทธิภาพของระบบประปา เพื่อหาวิธีแก้ไข ระบบประปาที่มีประสิทธิภาพน้อยในการผลิตน้ำประปา จากนั้นเสนอแนะแนวทางพัฒนาระบบ ประปาในพื้นที่ให้มีระบบที่ดีขึ้น มีน้ำประปาใช้โดยปราศจากการปนเปื้อนของธาตุเหล็ก

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ปริมาณธาตุเหล็กในตัวอย่างน้ำดิบของระบบประปาผิวดิน จำนวน 11 แห่ง ช่วงเดือน มกราคม 2568 เมื่อเปรียบเทียบกับระดับเหล็กในแหล่งน้ำธรรมชาติที่พบได้ขององค์การอนามัยโลก (WHO, 2022) พบว่า น้ำดิบมีปริมาณธาตุเหล็กผ่านเกณฑ์ทั้ง 11 แห่ง (ร้อยละ 100) ดัง แสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ผลการตรวจวิเคราะห์ปริมาณธาตุเหล็กในน้ำดิบ

ลำดับ	ที่ตั้งประปา	ปริมาณธาตุเหล็กใน น้ำดิบ (mg/l)	ผลการ ประเมิน
1	หมู่ที่ 3 (วัดเกตุ) ต.บ้านใหม่ อ.เมือง	1.3	ผ่าน
2	หมู่ที่ 3 (ฝั่งตะวันตก) ต.บ้านใหม่ อ.เมือง	1.2	ผ่าน
3	หมู่ที่ 4 ต.บ้านใหม่ อ.เมือง	1.3	ผ่าน
4	หมู่ที่ 2 ต.เกาะเรียน อ.เมือง	0.8	ผ่าน
5	หมู่ที่ 6 ต.เกาะเรียน อ.เมือง	0.9	ผ่าน
6	หมู่ที่ 3 ต.ปากท่า อ.ท่าเรือ	0.8	ผ่าน
7	หมู่ที่ 1 ต.ปากท่า อ.ท่าเรือ	0.7	ผ่าน
8	หมู่ที่ 4 ต.วังแดง อ.ท่าเรือ	1.0	ผ่าน
9	หมู่ที่ 4 ต.บ้านขล้อ อ.บางปะหัน	1.5	ผ่าน
10	หมู่ที่ 4 ต.บ้านป้อม อ.เมือง	1.4	ผ่าน
11	หมู่ที่ 7 ต.บ้านป้อม อ.เมือง	1.3	ผ่าน

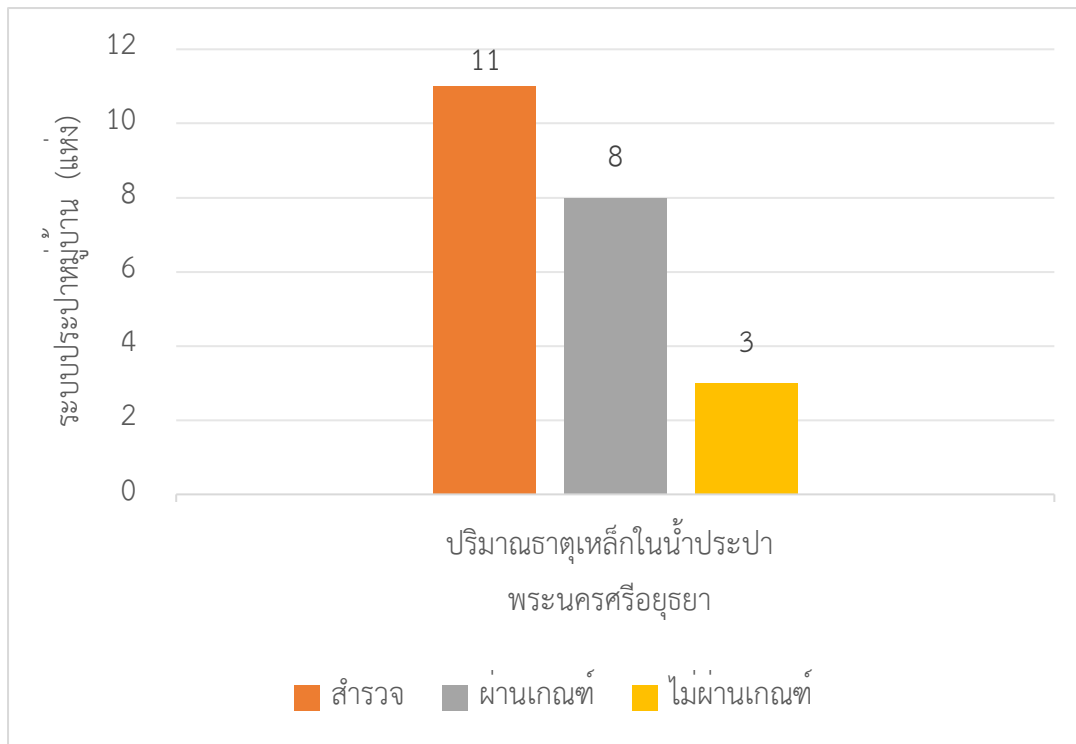
หมายเหตุ: ระดับเหล็กในแหล่งน้ำธรรมชาติพบได้ตั้งแต่ 0.5 ถึง 50 mg/L (WHO, 2022)

ผลการวิเคราะห์ปริมาณธาตุเหล็กในน้ำประปา เมื่อเปรียบเทียบกับเกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ พ.ศ. 2563 ของกรมอนามัย พบว่า คุณภาพน้ำประปาของระบบประปาที่มีปริมาณธาตุเหล็กผ่านเกณฑ์ จำนวน 8 แห่ง (ร้อยละ 72.73) และไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 3 แห่ง (ร้อยละ 27.23) ดังแสดงในตารางที่ 2 และภาพที่ 1

ตารางที่ 2 ผลการตรวจวิเคราะห์ปริมาณธาตุเหล็กในน้ำประปาของระบบประปาแบบผิวดิน

ลำดับ	ที่ตั้ง	ปริมาณธาตุเหล็ก ในน้ำประปา (mg/l)	ผลการ ประเมิน
1	หมู่ที่ 3 (วัดเกตุ) ต.บ้านใหม่ อ.เมือง	0.35	ไม่ผ่าน
2	หมู่ที่ 3 (ฝั่งทิศตะวันตก) ต.บ้านใหม่ อ.เมือง	0.27	ผ่าน
3	หมู่ที่ 4 ต.บ้านใหม่ อ.เมือง	0.08	ผ่าน
4	หมู่ที่ 2 ต.เกาะเรียน อ.เมือง	0.03	ผ่าน
5	หมู่ที่ 6 ต.เกาะเรียน อ.เมือง	0.19	ผ่าน
6	หมู่ที่ 3 ต.ปากท่า อ.ท่าเรือ	0.18	ผ่าน
7	หมู่ที่ 1 ต.ปากท่า อ.ท่าเรือ	0.18	ผ่าน
8	หมู่ที่ 4 ต.วังแดง อ.ท่าเรือ	0.14	ผ่าน
9	หมู่ที่ 4 ต.บ้านขล้อ อ.บางปะหัน	0.06	ผ่าน
10	หมู่ที่ 4 ต.บ้านป้อม อ.เมือง	0.65	ไม่ผ่าน
11	หมู่ที่ 7 ต.บ้านป้อม อ.เมือง	1.11	ไม่ผ่าน

หมายเหตุ: เกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ พ.ศ. 2563 กำหนดให้เหล็กมีค่าไม่เกิน 0.3 mg/l (กรัม อนามัย, 2563)

ภาพที่ 1 ผลการตรวจสอบปริมาณธาตุเหล็กในน้ำดิบและน้ำประปาที่ผ่านเกณฑ์และไม่ผ่านเกณฑ์

ผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพของระบบประปาผิวดินในการปรับปรุงคุณภาพน้ำดิบที่มีธาตุเหล็ก โดยเก็บตัวอย่างน้ำดิบก่อนเข้าระบบและน้ำประปาที่ผ่านกระบวนการผลิตแล้ว จำนวน 11 แห่ง ในช่วงเดือน มกราคม 2568 พบว่า ปริมาณธาตุเหล็กในน้ำดิบก่อนเข้าระบบประปา มีค่าอยู่ในช่วง 0.7-1.5 mg/l ดังแสดงในตารางที่ 5 โดยระบบผลิตน้ำประปาจำนวน 8 แห่ง ที่ผลิตน้ำประปาให้มีความเข้มข้นของธาตุเหล็กผ่านเกณฑ์ มีประสิทธิภาพในการกำจัดธาตุเหล็กร้อยละ 74-96 และระบบผลิตน้ำประปาจำนวน 3 แห่ง ที่มีความเข้มข้นของธาตุเหล็กไม่ผ่านเกณฑ์ ระบบมีประสิทธิภาพในการกำจัดธาตุเหล็กร้อยละ ร้อยละ 15-73 เนื่องจากระบบผลิตประปามีปัญหาเกี่ยวกับระบบกรองหรือระบบตะกอนไม่มีประสิทธิภาพทำให้เหล็กถูกกรองออกมาได้ไม่หมด และอาจมีสนิมจากท่อประปา ต้องมีการปรับปรุงระบบการผลิตประปาเพิ่มเติมในการกำจัดธาตุเหล็กให้ผ่านเกณฑ์คุณภาพน้ำประปาได้ พ.ศ. 2563 ของกรมอนามัยต่อไป เพื่อให้มีประสิทธิภาพที่ดีขึ้นและปลอดภัยต่อผู้บริโภค

ตารางที่ 5 ประสิทธิภาพของระบบประปาผิวดินในการปรับปรุงคุณภาพน้ำดิบที่มีธาตุเหล็ก

ลำดับ	ที่ตั้ง	ธาตุเหล็ก ในน้ำดิบ (mg/l)	ธาตุเหล็ก ในน้ำประปา (mg/l)	ประสิทธิภาพ (%)
1	หมู่ที่ 3 (วัดเกตุ) ต.บ้านใหม่ อ.เมือง	1.30	0.35	73
2	หมู่ที่ 3 (ฝั่งตะวันตก) ต.บ้านใหม่ อ.เมือง	1.20	0.27	78
3	หมู่ที่ 4 ต.บ้านใหม่ อ.เมือง	1.30	0.08	94
4	หมู่ที่ 2 ต.เกาะเรียน อ.เมือง	0.80	0.03	96
5	หมู่ที่ 6 ต.เกาะเรียน อ.เมือง	0.90	0.19	79
6	หมู่ที่ 3 ต.ปากท่า อ.ท่าเรือ	0.80	0.18	78
7	หมู่ที่ 1 ต.ปากท่า อ.ท่าเรือ	0.70	0.18	74
8	หมู่ที่ 3 ต.วังแดง อ.ท่าเรือ	1.00	0.14	86
9	หมู่ที่ 4 ต.บ้านขล้อ อ.บางปะหัน	1.50	0.06	96
10	หมู่ที่ 4 ต.บ้านป้อม อ.เมือง	1.40	0.65	54
11	หมู่ที่ 7 ต.บ้านป้อม อ.เมือง	1.30	1.11	15

อภิปรายผลและสรุปผลการวิจัย

จากการศึกษาปริมาณธาตุเหล็กในน้ำดิบผิวดินและน้ำประปาของระบบประปาหมู่บ้านในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา จำนวน 11 แห่ง ในเดือนมกราคม พ.ศ. 2568 พบว่า ความเข้มข้นธาตุเหล็กในน้ำดิบมีค่าอยู่ในช่วง 0.7-1.5 mg/l ความแตกต่างของปริมาณธาตุเหล็กเกิดจากกิจกรรมที่ต่างกันของแต่ละพื้นที่ ดังผลการศึกษาของ Sirajudeen et al. (2020) ซึ่งได้ประเมินคุณภาพน้ำในพื้นที่ชนบท พบว่าปริมาณธาตุเหล็กในน้ำมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมทางการเกษตรและการใช้ปุ๋ยเคมี ซึ่งอาจส่งผลต่อคุณภาพน้ำประปาในพื้นที่ และผลการศึกษาของ Han et al. (2022) ซึ่งรายงานว่ ปริมาณธาตุเหล็กในน้ำมีความสัมพันธ์กับกิจกรรมของมนุษย์ ในฤดูแล้งที่มีการใช้สารเคมีทางการเกษตรมากขึ้น ส่งผลให้ปริมาณธาตุเหล็กในน้ำเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ในการศึกษาครั้งนี้ปริมาณธาตุเหล็กในน้ำดิบของทุกจุดตรวจสอบ (ร้อยละ 100) อยู่ในเกณฑ์ผ่านมาตรฐานคุณภาพน้ำดิบ พ.ศ. 2555 ขององค์การอนามัยโลก (World Health Organization [WHO], 2011) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าน้ำ

ดิบในพื้นที่ศึกษามีคุณภาพที่เหมาะสมสำหรับนำไปใช้ในระบบประปาชุมชน เมื่อพิจารณาคุณภาพน้ำประปาภายหลังจากผ่านกระบวนการผลิต พบว่า มีเพียง 8 แห่ง (ร้อยละ 72.73) ที่ปริมาณธาตุเหล็กอยู่ในเกณฑ์ตามมาตรฐานคุณภาพน้ำประปาได้ พ.ศ. 2563 ของกรมอนามัย (กรมอนามัย, 2563) แสดงให้เห็นถึงความสามารถของระบบกรองและตกตะกอนในบางพื้นที่ว่ามีประสิทธิภาพในการกำจัดธาตุเหล็กอยู่ในระดับสูง โดยมีประสิทธิภาพในการกำจัดระหว่างร้อยละ 74–96 ซึ่งสอดคล้องกับหลักการของกระบวนการบำบัดที่ระบุว่าการตกตะกอนและการกรองเป็นกระบวนการหลักในการกำจัดธาตุเหล็กในน้ำ (Spellman, 2013)

สำหรับพื้นที่ที่มีคุณภาพน้ำประปาไม่ผ่านเกณฑ์ จำนวน 3 แห่ง (ร้อยละ 27.27) พบว่าปัจจัยหลักที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการกำจัดธาตุเหล็กคือการขาดการดูแลรักษาระบบกรอง เช่น ไม่มีการทำความสะอาดถึงกรองหรือวัสดุกรอง และไม่มีการเปลี่ยนวัสดุกรองเมื่อหมดอายุการใช้งาน นอกจากนี้การใช้ท่อส่งน้ำที่เกิดสนิมยังอาจเป็นแหล่งปนเปื้อนธาตุเหล็กในระบบจ่ายน้ำ ซึ่งส่งผลให้มีประสิทธิภาพในการกำจัดธาตุเหล็กต่ำ เพียงร้อยละ 15–73 เท่านั้น ซึ่งเป็นค่าที่ต่ำกว่าความสามารถที่ควรเป็นในระบบประปาชุมชนที่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสม ดังผลการศึกษาของ Alimohammadi et al. (2021) ซึ่งทำการประเมินประสิทธิภาพของระบบกำจัดธาตุเหล็กในโรงงานผลิตน้ำประปาพบว่าประสิทธิภาพในการกำจัดธาตุเหล็กมีความแตกต่างกันอย่างมากในแต่ละโมดูลของโรงงาน ซึ่งสะท้อนถึงความสำคัญของการออกแบบและการบำรุงรักษาระบบที่เหมาะสม และ Rahman et al. (2021) ยังพบว่าระบบที่ได้รับการบำรุงรักษาอย่างสม่ำเสมอสามารถกำจัดธาตุเหล็กได้ถึง 93% ในขณะที่ระบบที่ขาดการบำรุงรักษามีประสิทธิภาพต่ำกว่าอย่างชัดเจน

จากผลการศึกษานี้ แสดงให้เห็นว่าความแตกต่างของประสิทธิภาพในการกำจัดธาตุเหล็กขึ้นอยู่กับ การบำรุงรักษาและการจัดการระบบประปาในแต่ละพื้นที่อย่างชัดเจน ดังนั้น จึงควรมีมาตรการในการตรวจสอบและบำรุงรักษาระบบกรอง รวมถึงการปรับปรุงวัสดุอุปกรณ์ที่เสื่อมสภาพอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้คุณภาพน้ำประปาที่ผลิตได้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐานและปลอดภัยต่อการบริโภค

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาครั้งนี้ สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการให้คำแนะนำแก่ผู้ดูแลระบบผลิตน้ำประปา ได้แก่ ผู้ดูแลระบบประปาควรเก็บตัวอย่างน้ำเพื่อส่งวิเคราะห์เป็นระยะ เพื่อให้ระบบประปาสามารถบำบัดธาตุเหล็กให้มีค่าผ่านเกณฑ์มาตรฐาน หากพบน้ำประปาที่ผลิตมีค่าไม่ผ่านเกณฑ์ ควรทำความสะอาดถึงกรองและวัสดุกรอง หรือเปลี่ยนวัสดุกรอง เพื่อให้ระบบประปามีประสิทธิภาพมากขึ้น

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณ สำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 (นนทบุรี) ที่ให้อาณัติการทำงานวิจัยในการศึกษาปริมาณธาตุเหล็กในน้ำประปาที่ผลิตด้วยระบบประปาผิวดิน พื้นที่จังหวัดพระนครศรีอยุธยา และแนะนำในการใช้เครื่องมือต่างๆ ในการศึกษาและขอขอบคุณนางจันทนา ภาคย์ทองสุข ผู้อำนวยการสำนักงานสิ่งแวดล้อมและควบคุมมลพิษที่ 6 (นนทบุรี) นางสาวอัจฉรา สุดโต ผู้อำนวยการส่วนห้องปฏิบัติการวิเคราะห์สิ่งแวดล้อม และบุคลากรในส่วนห้องปฏิบัติการวิเคราะห์คุณภาพสิ่งแวดล้อมทุกท่าน ที่ให้คำปรึกษาและอำนวยความสะดวกในการทำวิจัยครั้งนี้ และขอขอบคุณคณะวิทยาศาสตร์และนวัตกรรมดิจิทัล มหาวิทยาลัยทักษิณ ที่ให้การสนับสนุนงานวิจัยครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

- กรมทรัพยากรน้ำ. (2563). *คู่มือผู้ควบคุมการผลิตน้ำประปา ระบบประปาผิวดินรูปแบบของกรมทรัพยากรน้ำ*. สำนักบริหารจัดการน้ำ กรมทรัพยากรน้ำ กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กรมอนามัย. (2563). *เกณฑ์คุณภาพน้ำประปาดื่มได้ พ.ศ. 2563*. กระทรวงสาธารณสุข.
- กระทรวงสาธารณสุข. (2543). *ประกาศกระทรวงสาธารณสุข (ฉบับที่ 61) เรื่อง มาตรฐานน้ำบริโภค*. ราชกิจจานุเบกษา.
- การประปาส่วนภูมิภาค. (2564). *รายงานประจำปี 2564*. เข้าถึงได้จาก <https://www.pwa.co.th> (วันที่ค้นข้อมูล: 5 มกราคม 2568)
- American Water Works Association. (2017). *Iron and manganese in water supply systems* (AWWA Manual M58).
- Han, M., Boontanon, S. K., & Visoottiviset, P. (2022). Assessment of heavy metal pollution and associated human health risks in groundwater in northeastern Thailand. *Water*, 14(13), 2038. <https://doi.org/10.3390/w14132038>
- Kalvani, N., Mesdaghinia, A., & Yaghmaeian, K. (2021). Evaluation of iron and manganese removal effectiveness by treatment plant modules based on water pollution index; a comprehensive approach. *Journal of Environmental Health Science and Engineering*, 19(1–2), 1005–1015. <https://doi.org/10.1007/s40201-021-00665-2>

- Rahman, M. A., Kumar, S., Bari, A. S. M. F., Sharma, A., & Rahman, M. M. (2021). **Efficiency of arsenic and iron removal plants (AIRPs) for groundwater treatment in rural areas of southwest Bangladesh.** *Water*, 13(3), 354. <https://doi.org/10.3390/w13030354>
- Sirajudeen, J., Phakthongsuk, P., & Kitana, N. (2020). **Assessment of groundwater quality and human health risk in Kalasin province, Thailand.** *Environmental Science and Pollution Research*, 27, 43050–43063. <https://doi.org/10.1007/s11356-020-11230-2>
- Spellman, F. R. (2013). *Handbook of water and wastewater treatment plant operations* (3rd ed.). CRC Press.
- World Health Organization. (2017). *Guidelines for drinking-water quality* (4th ed.). WHO.
- World Health Organization. (2022). *Guidelines for drinking-water quality: Fourth edition incorporating the first and second addenda.* World Health Organization

การประเมินทักษะสมองในเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก
องค์การบริหารส่วนตำบลป่าก่อคำ จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2567
Assessment of the Skills of Executive Functions in Early Childhood at the Child
Development Center, Pakordum Subdistrict Administration Organization, Chiang
Rai Province, Academic Year 2024

สุเวช พิมน้ำเย็น^{1*} ธัญลักษณ์ วงกุร¹ วิภากรณ์ โนใจ³ นิภาพร ชัยรัตน์⁴ ขนิษฐา เชื้อเมืองพาน⁵
Suwech Pimnumyen, Thanyalak Wongkuru, Wipaporn Nojai, Nipaporn Chairat, and Kanittha Chuamuangphan

บทคัดย่อ

วัตถุประสงค์การวิจัยนี้เพื่อประเมินทักษะสมองในเด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลป่าก่อคำ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2567 ประชากรเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้คือ เด็กปฐมวัย อายุ 3 ปี ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลป่าก่อคำ จำนวน 27 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสังเกต เก็บข้อมูลเมื่อเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2568 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลคือ ความถี่ และ ร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมเด็กปฐมวัยส่วนมาก มีทักษะทางสมอง อยู่ในระดับดี (ร้อยละ 48.2) รองลงมา อยู่ในระควรพัฒนา (ร้อยละ 40.7) และอยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 11.1) ผลการวิจัยนี้สะท้อนว่าทักษะทางสมองที่ควรพัฒนาและส่งเสริมให้แก่เด็กปฐมวัยกลุ่มนี้ให้มีการพัฒนาการให้ดีขึ้น คือ การติดตามประเมินตนเอง

คำสำคัญ: ทักษะทางสมอง เด็กปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

Abstract

The aim of this research was to assess the skills of executive functions in early childhood at the Child Development Center, Pakordum subdistrict administration organization, Mae Lao district, Chiang Rai province, Thailand. Academic Year 2024. The target population for research were 27 early childhoods; 3 years old in the Child Development Center, Pakordum subdistrict administration organization. The research instrument was the Observation form. Frequency and percentage were the statistics used for data analysis. The results found that the overall skills of executive functions were at a good level (48.0%), a should be developed level (44.7%), and a good level (11.1%). Self-assessment skills should be developed for this early childhood group.

Keywords: Executive Functions, Early Childhood, Child Development Center

¹ อาจารย์ สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน คณะสหเวชศาสตร์ วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

² ครูชำนาญการพิเศษ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลป่าก่อคำ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

³ ครูชำนาญการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลป่าก่อคำ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

⁴ ผู้ดูแลเด็ก (ผู้มีทักษะ) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลป่าก่อคำ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

⁵ พยาบาลวิชาชีพชำนาญการ โรงพยาบาลแม่ลาว จังหวัดเชียงราย E-mail: suwech1981@northern.ac.th

บทนำ

ทักษะสมอง (Executive Functions) หรือ EF เป็นความสามารถของสมองและจิตใจที่จะควบคุมความคิด อารมณ์และการกระทำเพื่อไปให้ถึงเป้าหมายได้ (ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์, 2561) ทักษะสมอง เป็นชุดกระบวนการทางความคิด (Mental Process) ที่ช่วยให้เราวางแผน มุ่งใจจดจ่อ จำคำสั่งและจัดการกับงานหลายๆ อย่างให้ลุล่วงเรียบร้อยได้สามารถจัดลำดับความสำคัญของงาน วางเป้าหมายและทำไปเป็นขั้นตอนจนสำเร็จ รวมทั้งควบคุมแรงอยาก แรงกระตุ้นทั้งหลาย ไม่ให้สนใจไปนอกกลุ่มนอกทาง (สุภาวดี หาญเมธี, 2559) การพัฒนาทักษะสมอง (EF) ในเด็กปฐมวัย นับเป็นช่วงเวลาที่ดีที่สุด เพราะเป็นช่วงที่สมองส่วนหน้าพัฒนามากที่สุด การมีทักษะสมอง (EF) จะช่วยให้เด็กสามารถฟันฝ่าอุปสรรคหรือเหตุการณ์ต่างๆ หรือประสบเหตุการณ์วิกฤตได้ ทักษะสมองจึงเป็นคุณสมบัติที่ช่วยให้บุคคลดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข

การพัฒนาเด็กต้องสอดคล้องกับธรรมชาติของสมอง จะช่วยส่งผลต่อไปสู่ศักยภาพสูงสุดของเด็กทุกคน แต่ปัญหาปัจจุบันคือความไม่เข้าใจและไม่มีเวลาใส่ใจของพ่อแม่เป็นปัจจัยหลักที่ทำให้คุณภาพและความสุขของเด็กไทยลดลง รวมไปถึงการเร่งเรียน เน้นแข่งขัน ตีกรอบ ลงโทษ ท่องจำเพื่อสอบ ฯลฯ อันเป็นวิถีปฏิบัติในระบบการศึกษาของไทยปัจจุบันก็ยังซ้ำเติม เพราะไม่เพียงแต่ไม่สอดคล้องกับธรรมชาติอย่างสิ้นเชิงแล้ว ยังทำร้ายและทำลายความคิดและศักยภาพของเด็กไทยด้วย จนเด็กไทยเต็มไปด้วยปัญหา ความไม่แน่นอนปั่นป่วนของโลกกระทบทุกชีวิต ยิ่งทำให้ต้องเร่งพัฒนาเด็กไทยให้ถูกทาง เพื่อให้พวกเขาหลุดพ้นจากปัญหา สามารถอยู่รอด มีปัญญา มีพลัง เป็นอนาคตที่เข้มแข็งของสังคม ในการต่อสู้กับภัยอันตรายใดๆ ที่เข้ามาคุกคามต่อไป (สุภาวดี หาญเมธี, 2564)

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่ดำ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย จัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย 2-4 ปี มีการจัดทำหลักสูตรของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ที่เน้นพัฒนาเด็กปฐมวัยให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและการสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้แก่เด็ก โดยยึดแนวคิดสำคัญ คือ 1) พัฒนาการของเด็ก 2) พัฒนาเด็กโดยองค์รวม 3) การจัดการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับการทำงานของสมอง 4) การเล่นและการเรียนรู้ของเด็ก 5) การคำนึงถึงสิทธิและการสร้างคุณค่าและสุขภาวะ 6) การอบรมเลี้ยงดูความรู้การให้การศึกษา 7) การบูรณาการ 8) สื่อเทคโนโลยีและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ 9) การประเมินตามสภาพจริง 10) การมีส่วนร่วมของครอบครัวสถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และ 11) ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงความเป็นไทย และความหลากหลาย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

การที่จะทราบว่าเด็กนักเรียนระดับปฐมวัยมีทักษะทางสมองดีหรือไม่ จำเป็นที่ต้องใช้การสังเกตหรือประเมินจากผู้ใกล้ชิดเด็ก เช่น ครูหรือผู้ดูแลเด็ก รวมทั้งมีเครื่องมือช่วยในการสังเกตหรือประเมินทักษะของเด็กปฐมวัย ดังนั้นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่ดำ จึงได้ทำ

วิจัยเรื่องนี้เพื่อนำผลการศึกษาไปใช้ประโยชน์ในการจัดประสบการณ์หรือกระบวนการเรียนการสอน เพื่อส่งเสริมการพัฒนาทักษะสมอง (Executive Functions) หรือ EF ให้แก่นักเรียนปฐมวัยต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อประเมินทักษะสมองในเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบล ป่าก่อคำ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา 2567

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยจากการปฏิบัติงานประจำ (Routine to Research: R to R หรือ R2R) ครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงประเมิน (Evaluation research)

ประชากรเป้าหมาย

การวิจัยนี้ทำการศึกษาในประชากรเป้าหมาย คือ เด็กนักเรียนปฐมวัย อายุ 3 ปี ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลป่าก่อคำ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย ในปีการศึกษา 2567 จำนวน 27 คน เหตุที่เลือกนักเรียนกลุ่มนี้เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีความจำเพาะสำหรับเด็กวัย 3-6 ปี เป็นแบบสังเกตทักษะสมอง (EF) ที่เด็กแสดงออกมาโดยครูผู้สอนเป็นผู้ประเมิน อีกทั้งนักเรียนกลุ่มนี้ยังศึกษาอยู่กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลป่าก่อคำ ในปีการศึกษา 2567 ถัดไป ซึ่งผลจากการวิจัยนี้จะได้นำไปใช้ประโยชน์ในการส่งเสริมหรือพัฒนานักเรียนกลุ่มนี้ได้

เครื่องมือการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือแบบสังเกต ชื่อว่า “เครื่องมือประเมินวัดค่าทักษะสมอง EF 9 ด้าน สำหรับเด็กปฐมวัย EF Behaviors Assessment for Preschool” ซึ่งเป็นลิขสิทธิ์ของ สถาบัน RLG (Raklue Learning Group) สร้างและตรวจสอบคุณภาพโดยนักวิชาการของสถาบัน (สถาบัน RLG, 2566) ครอบคลุมทักษะ EF ทั้ง 3 กลุ่ม 9 ด้าน รวมจำนวน 63 ข้อ ดังนี้

กลุ่มทักษะพื้นฐาน (Fundamental Skills)

การจำเพื่อใช้งาน (Working Memory)

1. ปฏิบัติในสิ่งที่เคยถูกสอนได้ เช่น ถอดรองเท้าก่อนเข้าห้อง ใช้คำพูดแสดงการขอ ขอยืม สิ่งของแทนการแย่ง ยกมือขึ้นก่อนถามคำถาม เป็นต้น
2. ปฏิบัติตามข้อตกลงในการเล่น หรือการทำกิจกรรมได้
3. บอกเล่ารายละเอียดของเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่ได้ประสบเมื่อไม่นานมานี้ได้
4. ทำตามขั้นตอนที่ครูบอกไปเมื่อสักครูได้ถูกต้อง
5. ตอบได้ตรงคำถาม

6. บอกเล่าเรื่องราวของนิทานตามลำดับเหตุการณ์หลังจากที่ครูอ่านจบได้

7. จดจำสิ่งของของเพื่อนและส่งของนั้นให้เพื่อนได้ถูกคน

การยับยั้งชั่งใจ คิดไตร่ตรอง (Inhibitory Control)

8. เข้าแถวรอทำกิจกรรมตามลำดับก่อนหลังได้

9. ชะลอความต้องการของตนเองได้แม้จะอยากได้

10. ควบคุมพฤติกรรมตนเองให้เหมาะสมกับสถานการณ์ได้ เช่น หยุดเล่นเพื่อไปเข้าแถว
 ไม่ทำร้ายเพื่อนเมื่อถูกแย่งของเล่น เป็นต้น

11. กลับมาเล่นหรือทำกิจกรรมที่ทำอยู่ได้แม้มีสิ่งรบกวน

12. ฝืนทำกิจกรรมที่ไม่อยากทำได้จนเสร็จโดยไม่วอกแวก

13. กำกับตนเอง ไม่ให้รบกวนเพื่อนขณะทำกิจกรรม

14. ยั้งตนเองได้ ไม่แสดงออกไปตามอารมณ์ เช่น โกรธแต่ไม่ตี ตื่นเต้นแต่ไม่โหวกเหวก

สามารถยั้งแรงตนเองได้เวลาเล่นกับเพื่อน เป็นต้น

การยืดหยุ่นความคิด (Shift/ Cognitive Flexibility)

15. ปรับตัวง่ายเมื่ออยู่ในสถานที่ใหม่ เหตุการณ์ใหม่หรือพบคนใหม่ๆ

16. สามารถคิดวิธีทำงาน แก้ปัญหา คิดหาคำตอบที่ดัดแปลงหรือพลิกแพลงได้หลากหลาย

17. เมื่อมีการเปลี่ยนแปลง เช่น ฝนตก ไม่สามารถออกไปเล่นที่สนามเด็กเล่นได้หรือไม่ได้ทำ
 ตามที่ตกลงกันไว้ก็สามารถปรับความสนใจใหม่ได้

18. แสดงบทบาทสมมติเป็นตัวละครที่หลากหลายได้ เช่น เป็นแม่ เป็นพ่อ เป็นครู เป็นต้น

19. สามารถปรับอารมณ์ได้โดยไม่ติดอยู่กับอารมณ์ใดอารมณ์หนึ่งนานๆ เช่น หายโกรธเมื่อ
 ได้รับการปลอบ หายตกใจเมื่อได้รับการกอด เป็นต้น

20. แสดงความเห็นอกเห็นใจผู้อื่นได้ เช่น ปลอบผู้อื่นเมื่อเสียใจหรือได้รับบาดเจ็บ แบ่งปัน
 ของเล่นของตนเองให้เพื่อนเล่นด้วย เป็นต้น

21. ยอมรับฟัง ทำตาม ความคิดเห็นของเพื่อนๆ ที่อาจแตกต่างจากตนเองได้

กลุ่มทักษะกำกับตนเอง (Self-regulatory Skills)

การควบคุมอารมณ์ (Emotion Control)

22. สามารถฟื้นอารมณ์กลับสู่ปกติได้อย่างรวดเร็ว เมื่อเผชิญกับความผิดหวัง เช่น แม่เพื่อน
 ไม่แบ่งของเล่น ก็กลับมาเล่นกับเพื่อนได้ ไม่ติดใจโกรธเพื่อนนาน

23. ไม่แสดงอาการตื่นเต้นจนเกินเหตุ เมื่อได้ทำในสิ่งที่ชอบ

24. แม้ไม่ถูกใจก็ควบคุมอารมณ์ตนเองได้ ไม่เอะอะโวยวาย หรือใส่อารมณ์กับผู้อื่น เช่น เมื่อ
 เพื่อนทำให้โกรธ สามารถเดินเลี้ยวไปสงบอารมณ์ได้

25. ควบคุมระดับเสียงและใช้เสียงพูดอย่างเหมาะสมแทนการตะโกนไม่กระโดดหรือวิ่งไปมาเมื่อตื่นเต้นดีใจ

26. เมื่อไม่พอใจสามารถใช้คำพูดบอกอารมณ์ของตนเองในขณะนั้นได้ เช่น บอกครูว่าโกรธที่เพื่อนแย่งของเล่น บอกว่าเสียใจที่เพื่อนไม่ให้เล่นด้วย บอกได้ว่าเสียใจที่เพื่อนไม่แบ่งขนมที่อยากกิน

27. นำพฤติกรรมที่เหมาะสมตามที่เคยถูกสอนมาใช้เวลาเกิดอารมณ์ โกรธ กลัว หรือ อาย เช่น ใช้คำพูดบอกว่ายังไม่พร้อม สดุดมหายใจเข้าออกลึกๆ เป็นต้น

28. เมื่อขัดแย้งกับผู้อื่น สามารถแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสม

การจดจ่อใส่ใจ (Focus Attention)

29. ตั้งใจทำงานในช่วงเวลาหนึ่งอย่างต่อเนื่องเหมาะสมกับวัย

30. ตั้งใจฟังครูเล่านิทานหรืออ่านหนังสือที่เหมาะสมกับวัยได้ตั้งแต่ต้นจนจบ

31. แสดงความใส่ใจกับสิ่งที่กำลังทำอยู่อย่างจริงจัง

32. พูดคุยกับผู้อื่นได้นาน เหมาะสมกับวัย

33. มีสมาธิอยู่กับงานหรือกิจกรรมที่กำลังทำตั้งแต่ต้นจนจบ

34. ไม่แสดงอาการเหม่อลอยหรือไม่จดจ่อขณะทำงาน เล่น หรือทำกิจกรรม

35. ไม่หลงลืมสิ่งของไว้ตามที่ต่างๆ

การติดตามประเมินตนเอง (Self-Monitoring)

36. บอกความรู้สึกของตนเองได้ว่าวันนี้หรือขณะนี้รู้สึกอย่างไร

37. บอกได้ว่าตนเองพอใจหรือไม่พอใจกับงานที่ทำไปแล้ว

38. บอกได้ว่าตนเองต้องแก้ไขปรับปรุงงานที่ทำไปแล้วอย่างไร

39. บอกได้ว่าตนเองเข้าใจหรือไม่เข้าใจเรื่องใด

40. บอกได้ว่าตนเองทำสิ่งใดได้และยังทำสิ่งใดไม่ได้

41. บอกความรู้สึก ความคิดเห็นต่อเรื่องที่เรียนหรือกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้

42. บอกได้ว่าสิ่งที่ตนเองลงมือทำไปนั้นมีผลต่อตนเองอย่างไร

กลุ่มทักษะปฏิบัติ (Practical Skills)

การริเริ่มและลงมือทำ (Initiating)

43. ลงมือทำสิ่งต่างๆ โดยไม่โอ้อ้อ

44. เริ่มทำงานด้วยตนเองได้

45. ลงมือทำงานอย่างมีเป้าหมาย มีผลงานเป็นชิ้นเป็นอัน

46. เป็นฝ่ายเริ่มต้นเข้าหาผู้อื่นเพื่อชวนคุย ชวนเล่น ชวนทำกิจกรรม

47. ไม่รีรอที่จะนำเสนอความคิดของตนเองให้เพื่อนหรือครูฟังได้

48. เสนอตัวเพื่อให้ความช่วยเหลือแก่ผู้อื่นหรือส่วนรวม

49. เป็นฝ่ายเริ่มทำกิจวัตรประจำวันได้ด้วยตนเอง

การวางแผนและจัดระบบ (Planning and Organizing)

50. ตอบได้ว่าวันนี้หรือกิจกรรมนี้มีแผนจะทำอะไรบ้าง เช่น วันนี้วางแผนจะเล่นอะไรบ้าง
 กิจกรรมนี้จะต้องทำอะไรบ้าง เป็นต้น

51. ลงมือทำงานตามขั้นตอนที่กำหนดขึ้นเองหรือที่ครูกำหนดให้ได้

52. จัดวางสิ่งของเครื่องใช้หรือของเล่นได้ถูกที่และเป็นระเบียบ

53. เตรียมอุปกรณ์เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมหรือเล่นได้ครบ

54. สามารถทำงานเสร็จตามเวลาที่กำหนด

55. จัดลำดับความสำคัญของงานที่ต้องทำก่อน-หลัง ได้

56. จัดเก็บสิ่งของเครื่องใช้เป็นหมวดหมู่

การมุ่งเป้าหมาย (Goal-directed Persistence)

57. ตั้งเป้าหมายการทำกิจกรรมได้ด้วยตนเอง เช่น สร้างเมืองจากเศษวัสดุ
 สร้างปราสาททราย พับพืนนอนให้เรียบร้อย เป็นต้น

58. แสดงความกระตือรือร้นที่จะไปให้ถึงเป้าหมายที่ตั้งไว้

59. พยายามลงมือทำสิ่งต่างๆ ที่ตั้งใจไว้จนเสร็จโดยไม่ละทิ้งกลางคัน

60. กลับมาทำงาน หรือกิจกรรมต่อได้จนเสร็จแม้หยุดพักระหว่างทำงาน

61. แม้มีอุปสรรคในการทำงานก็หาวิธีแก้ปัญหาจนสำเร็จ

62. เมื่อพบความล้มเหลวในการทำงานหรือกิจกรรมก็สามารถเริ่มต้นทำงานหรือกิจกรรมนั้น
 ใหม่อีกครั้งได้

63. ปรับปรุงงานที่ได้รับจากการรับฟังหรือการเห็นตัวอย่างเพื่อไปสู่เป้าหมาย

การให้คะแนนในการสังเกตแต่ละข้อ

1 คะแนน หมายถึงทักษะหรือพฤติกรรม ยังไม่เกิดขึ้นเลย

2 คะแนน หมายถึงทักษะหรือพฤติกรรม เกิดขึ้นน้อยครั้ง (1-2 วัน/ 1 สัปดาห์)

3 คะแนน หมายถึงทักษะหรือพฤติกรรม เกิดขึ้นบ่อย (3-4 วัน/ 1 สัปดาห์)

4 คะแนน หมายถึงทักษะหรือพฤติกรรม เกิดขึ้นบ่อยครั้ง (ทุกวัน)

การแปลผลคะแนน

แบ่งออกเป็น 4 ระดับ คือ ดีมาก ดี ควรพัฒนา และ ควรพัฒนาอย่างยิ่ง
 รายละเอียดแสดงในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงระดับการแปลผล และช่วงคะแนนในกลุ่มข้อคำถาม

ระดับ	1. กลุ่มทักษะพื้นฐาน				2. กลุ่มทักษะกำกับตนเอง				3. กลุ่มทักษะปฏิบัติ				คะแนนรวม 9 ด้าน
	1.1 การจำ เพื่อใช้งาน	1.2 การยับยั้ง ชังใจ คิด ไตร่ตรอง	1.3 การ ยืดหยุ่น ความคิด	ภาพรวม 1.1-1.3	2.1 การ ควบคุม อารมณ์	2.2 การจัดจ้อ ใส่ใจ	2.3 การติดตาม ประเมิน ตนเอง	ภาพรวม 2.1 – 2.3	3.1 การริเริ่ม และ ลงมือทำ	3.2 การวางแผน และ จัดระบบ	3.3 การมุ่ง เป้าหมาย	ภาพรวม 3.1 – 3.3	
ดีมาก	23-28	23-28	23-28	69-84	23-28	23-28	23-28	69-84	23-28	23-28	23-28	69-84	204-252
ดี	18-22	18-22	18-22	53-68	18-22	18-22	18-22	53-68	18-22	18-22	18-22	53-68	157-203
ควรพัฒนา	12-17	12-17	12-17	37-52	12-17	12-17	12-17	37-52	12-17	12-17	12-17	37-52	110-157
ควรพัฒนาอย่างยิ่ง	7-11	7-11	7-11	21-36	7-11	7-11	7-11	21-36	7-11	7-11	7-11	21-36	63-109

พื้นที่วิจัย

งานวิจัยนี้เก็บข้อมูลนักเรียนปฐมวัยและทำการประเมินที่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอคำ ตั้งอยู่เลขที่ 117 หมู่ที่ 1 ตำบลปากอคำ อำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ครูผู้สอนนักเรียนเป็นผู้เก็บข้อมูล ตามแบบสังเกต ชื่อว่า “เครื่องมือประเมินวัดค่าทักษะสมอง EF 9 ด้าน สำหรับเด็กปฐมวัย EF Behaviors Assessment for Preschool” ทำขึ้นโดยสถาบัน RLG เป็นผู้ถือลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย (สถาบัน RLG, 2566) โดยอนุญาตให้ผู้วิจัยใช้ประโยชน์ตามโครงการขับเคลื่อน EF ของจังหวัดเชียงราย เก็บข้อมูลบันทึกลงในแบบสังเกตในเดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ.2568

สถิติที่ใช้และการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติสำหรับวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ (frequency) และร้อยละ (Percentage)

การพิทักษ์สิทธิของประชากรในงานวิจัย

ครูของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอคำ ได้แจ้งและได้รับความยินยอมเห็นชอบจากผู้ปกครองเด็กนักเรียนในการศึกษาครั้งนี้ ไม่นำไปเปิดเผยต่อสาธารณะในลักษณะของข้อมูลส่วนตัวหรือเผยแพร่เป็นรายบุคคล แต่จะนำไปเป็นข้อมูลเพื่อใช้ประโยชน์ในการปรับปรุงพัฒนา กิจกรรมการเรียนการสอน จะมีการสื่อสารแจ้งให้ผู้ปกครองของเด็กเป็นรายบุคคลเท่านั้น และผลการประเมินเป็นคะแนนของเด็กรายบุคคลนี้ จะไม่นำไปเปรียบเทียบกับเด็กอื่น หรือกล่าวตำหนิตัวนักเรียนหรือผู้ปกครองแต่อย่างใด ข้อมูลจากการวิจัยจะใช้เพื่อประโยชน์ต่อการพัฒนาการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอคำ

ผลการวิจัย

ผลการวิจัยได้แสดงคะแนนและระดับทักษะที่แสดงออกของเด็กปฐมวัยในภาพรวม และแยกเป็นรายกลุ่มทักษะ 3 กลุ่ม ได้แก่ 1. กลุ่มทักษะพื้นฐาน 2. กลุ่มทักษะกำกับตนเอง และ 3. กลุ่มทักษะปฏิบัติ และทักษะที่สำคัญในการพัฒนาทักษะสมอง (EF) 9 ทักษะ ของเด็กปฐมวัยกลุ่มนี้ จำนวน 27 คน ดังแสดงในตารางที่ 2

ในภาพรวมเด็กปฐมวัยส่วนมาก มีทักษะทางสมอง อยู่ในระดับดี (ร้อยละ 48.2) รองลงมาอยู่ในระดับควรพัฒนา (ร้อยละ 40.7) และมีส่วนน้อยที่อยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 11.1) และเมื่อพิจารณาเป็นรายกลุ่มทักษะ 3 กลุ่ม พบว่าเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่มีทักษะทางสมองในกลุ่มทักษะพื้นฐาน อยู่ในระดับดี (ร้อยละ 51.9) กลุ่มทักษะกำกับตนเอง อยู่ในระดับดี (55.6%) กลุ่มทักษะปฏิบัติ อยู่ในระดับดี (ร้อยละ 63.0) ดังแสดงในตารางที่ 3

ตารางที่ 2 คะแนนและระดับทักษะที่แสดงออกของเด็กปฐมวัยในภาพรวม และแยกกลุ่มทักษะ แสดงคะแนนที่ประเมิน/คะแนนเต็ม และแปรผลระดับทักษะทางสมอง (N=27)

ลำดับ	1. กลุ่มทักษะพื้นฐาน				2. กลุ่มทักษะกำกับตนเอง				3. กลุ่มทักษะปฏิบัติ				ภาพรวมทั้งหมด
	1.1 การจำเพื่อใช้งาน	1.2 การยับยั้งชั่งใจ คิดไตร่ตรอง	1.3 การยืดหยุ่นความคิด	ภาพรวม 1.1 – 1.3	2.1 การควบคุมอารมณ์	2.2 การจดจ่อใส่ใจ	2.3 การติดตามประเมินตนเอง	ภาพรวม 2.1 – 2.3	3.1 การริเริ่มและลงมือทำ	3.2 การวางแผนและจัดระบบ	3.3 การมุ่งเป้าหมาย	ภาพรวม 3.1 – 3.3	
1	26/28 ดีมาก	26/28 ดีมาก	20/28 ดี	72/84 ดีมาก	22/28 ดี	24/28 ดีมาก	17/28 ควรพัฒนา	63/84 ดี	23/28 ดีมาก	26/28 ดีมาก	26/28 ดีมาก	75/84 ดีมาก	210/252 ดีมาก
2	16/28 ควรพัฒนา	14/28 ควรพัฒนา	15/28 ควรพัฒนา	45/84 ควรพัฒนา	14/28 ควรพัฒนา	15/28 ควรพัฒนา	14/28 ควรพัฒนา	43/84 ควรพัฒนา	13/28 ควรพัฒนา	16/28 ควรพัฒนา	13/28 ควรพัฒนา	42/84 ควรพัฒนา	130/252 ควรพัฒนา
3	16/28 ควรพัฒนา	14/28 ควรพัฒนา	15/28 ควรพัฒนา	45/84 ควรพัฒนา	13/28 ควรพัฒนา	19/28 ดี	7/28 ควรพัฒนา อย่างยิ่ง	39/84 ควรพัฒนา	13/28 ควรพัฒนา	17/28 ควรพัฒนา	15/28 ควรพัฒนา	45/84 ควรพัฒนา	129/252 ควรพัฒนา
4	17/28 ควรพัฒนา	15/28 ควรพัฒนา	15/28 ควรพัฒนา	47/84 ควรพัฒนา	16/28 ควรพัฒนา	20/28 ดี	7/28 ควรพัฒนา อย่างยิ่ง	43/84 ควรพัฒนา	17/28 ควรพัฒนา	13/28 ควรพัฒนา	16/28 ควรพัฒนา	46/84 ควรพัฒนา	136/252 ควรพัฒนา
5	17/28 ควรพัฒนา	15/28 ควรพัฒนา	16/28 ควรพัฒนา	48/84 ควรพัฒนา	17/28 ควรพัฒนา	16/28 ควรพัฒนา	14/28 ควรพัฒนา	47/84 ควรพัฒนา	15/28 ควรพัฒนา	14/28 ควรพัฒนา	14/28 ควรพัฒนา	43/84 ควรพัฒนา	138/252 ควรพัฒนา
6	22/28 ดี	25/28 ดีมาก	20/28 ดี	67/84 ดี	22/28 ดี	25/28 ดีมาก	22/28 ดี	69/84 ดีมาก	24/28 ดีมาก	22/28 ดี	24/28 ดีมาก	70/84 ดีมาก	206/252 ดีมาก
7	20/28 ดี	18/28 ดี	18/28 ดี	56/84 ดี	20/28 ดี	20/28 ดี	18/28 ดี	58/84 ดี	19/28 ดี	16/28 ควรพัฒนา	21/28 ดี	56/84 ดี	170/252 ดี

ตารางที่ 2 (ต่อ) คะแนนและระดับทักษะที่แสดงออกของเด็กปฐมวัยในภาพรวม และแยกกลุ่มทักษะแสดงคะแนนที่ประเมิน/คะแนนเต็ม และแปรผลระดับทักษะทางสมอง (N=27)

ลำดับ	1. กลุ่มทักษะพื้นฐาน				2. กลุ่มทักษะกำกับตนเอง				3. กลุ่มทักษะปฏิบัติ				ภาพรวมทั้งหมด
	1.1 การจำ เพื่อใช้งาน	1.2 การยับยั้ง ชังใจ คิด ไตรตรอง	1.3 การ ยึดหยุ่น ความคิด	ภาพรวม 1.1 – 1.3	2.1 การ ควบคุม อารมณ์	2.2 การจัดจ้ ใส่ใจ	2.3 การติดตาม ประเมิน ตนเอง	ภาพรวม 2.1 – 2.3	3.1 การริเริ่ม และ ลงมือทำ	3.2 การวางแผน และ จัดระบบ	3.3 การมุ่ง เป้าหมาย	ภาพรวม 3.1 – 3.3	
8	20/28 ดี	20/28 ดี	17/28 ควรพัฒนา	57/84 ดี	20/28 ดี	20/28 ดี	18/28 ดี	58/84 ดี	19/28 ดี	16/28 ควรพัฒนา	21/28 ดี	56/84 ดี	171/252 ดี
9	20/28 ดี	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ดี	ควรพัฒนา อย่างยิ่ง	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา
10	21/28 ดี	ดี	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ดี	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ดี	ดี	ดี	57/84 ดี	153/252 ควรพัฒนา
11	21/28 ดี	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ดี	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ดี	ดี	ควรพัฒนา	53/84 ดี	143/252 ควรพัฒนา
12	13/28 ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ดี	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ดี	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ดี	ดี	ควรพัฒนา	54/84 ดี	150/252 ควรพัฒนา
13	19/28 ดี	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ดี	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา
14	28/28 ดีมาก	26/28 ดีมาก	26/28 ดีมาก	80/84 ดีมาก	24/28 ดีมาก	25/28 ดีมาก	16/28 ควรพัฒนา	65/84 ดี	24/28 ดีมาก	22/28 ดี	22/28 ดี	68/84 ดี	213/252 ดีมาก
15	21/28 ดี	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ดี	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ดี	ควรพัฒนา	53/84 ดี	156/252 ควรพัฒนา
16	17/28 ควรพัฒนา	ดี	ดี	ดี	ดี	ดี	ควรพัฒนา	54/84 ดี	19/28 ดี	20/28 ดี	19/28 ดี	58/84 ดี	168/252 ดี
17	18/28 ดี	ดี	ดี	58/84 ดี	18/28 ดี	20/28 ดี	17/28 ควรพัฒนา	55/84 ดี	19/28 ดี	20/28 ดี	19/28 ดี	58/84 ดี	171/252 ดี
18	20/28 ดี	ดี	ดี	61/84 ดี	20/28 ดี	21/28 ดี	16/28 ควรพัฒนา	57/84 ดี	21/28 ดี	20/28 ดี	19/28 ดี	60/84 ดี	178/252 ดี
19	20/28 ดี	ดี	ดี	61/84 ดี	20/28 ดี	21/28 ดี	16/28 ควรพัฒนา	57/84 ดี	20/28 ดี	20/28 ดี	19/28 ดี	56/84 ดี	177/252 ดี
20	21/28 ดี	ดี	ดี	62/84 ดี	20/28 ดี	21/28 ดี	19/28 ดี	60/84 ดี	21/28 ดี	20/28 ดี	20/28 ดี	61/84 ดี	183/252 ดี
21	18/28 ดี	ดี	ดี	55/84 ดี	18/28 ดี	19/28 ดี	17/28 ควรพัฒนา	54/84 ดี	17/28 ควรพัฒนา	18/28 ดี	16/28 ควรพัฒนา	51/84 ควรพัฒนา	160/252 ดี
22	19/28 ดี	ดี	ดี	58/84 ดี	18/28 ดี	20/28 ดี	16/28 ควรพัฒนา	54/84 ดี	19/28 ดี	20/28 ดี	19/28 ดี	58/84 ดี	170/252 ดี
23	20/28 ดี	ดี	ดี	60/84 ดี	ควรพัฒนา	ดี	ควรพัฒนา	55/84 ดี	19/28 ดี	20/28 ดี	19/28 ดี	58/84 ดี	173/252 ดี
24	20/28 ดี	ดี	ดี	62/84 ดี	ควรพัฒนา	ดี	ดี	57/84 ดี	19/28 ดี	20/28 ดี	19/28 ดี	58/84 ดี	177/252 ดี
25	17/28 ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	ควรพัฒนา	43/84 ควรพัฒนา	14/28 ควรพัฒนา	16/28 ควรพัฒนา	15/28 ควรพัฒนา	45/84 ควรพัฒนา	139/252 ควรพัฒนา
26	17/28 ควรพัฒนา	ดี	ดี	56/84 ดี	18/28 ดี	20/28 ดี	16/28 ควรพัฒนา	54/84 ดี	19/28 ดี	18/28 ดี	19/28 ดี	56/84 ดี	166/252 ดี
27	19/28 ดี	ดี	ดี	60/84 ดี	21/28 ดี	21/28 ดี	15/28 ควรพัฒนา	57/84 ดี	18/28 ดี	18/28 ดี	19/28 ดี	55/84 ดี	172/252 ดี

ตารางที่ 3 ความถี่ (คน) และ ร้อยละ (%) ทักษะสมอง (EF) ภาพรวม แยกเป็นกลุ่มทักษะ และแยกย่อยแต่ละกลุ่มทักษะ (N=27)

ระดับ	1. กลุ่มทักษะพื้นฐาน				2. กลุ่มทักษะกำกับตนเอง				3. กลุ่มทักษะปฏิบัติ				คะแนนรวม 9 ด้าน
	1.1 การจำเพื่อใช้งาน	1.2 การยับยั้งชั่งใจ คิดไตร่ตรอง	1.3 การยืดหยุ่นความคิด	ภาพรวม 1.1-1.3	2.1 การควบคุมอารมณ์	2.2 การจดจ่อใส่ใจ	2.3 การติดตามประเมินตนเอง	ภาพรวม 2.1 - 2.3	3.1 การริเริ่มและลงมือทำ	3.2 การวางแผนและจัดระบบ	3.3 การมุ่งเป้าหมาย	ภาพรวม 3.1 - 3.3	
ดีมาก	2 คน 7.4%	3 คน 11.1%	1 คน 3.7%	2 คน 7.4%	1 คน 3.7%	3 คน 11.1%	-	1 คน 3.7%	3 คน 11.1%	1 คน 3.7%	2 คน 7.4%	2 คน 7.4%	3 คน 11.1%
ดี	17 คน 63.0%	14 คน 51.9%	15 คน 55.6%	14 คน 51.9%	14 คน 51.9%	19 คน 70.4%	5 คน 18.5%	15 คน 55.6%	15 คน 55.6%	18 คน 66.7%	14 คน 51.9%	17 คน 63.0%	13 คน 48.2%
ควรพัฒนา	8 คน 29.6%	10 คน 37.0%	11 คน 40.7%	11 คน 40.7%	12 คน 44.4%	5 คน 18.5%	19 คน 70.4%	11 คน 40.7%	9 คน 4.0%	8 คน 29.6%	11 คน 40.7%	8 คน 29.6%	11 คน 40.7%
ควรพัฒนาอย่างยิ่ง	-	-	-	-	-	-	3 คน 11.1%	-	-	-	-	-	-
รวม	27 คน 100.0%	27 คน 100.0%	27 คน 100.0%	27 คน 100.0%	27 คน 100.0%	27 คน 100.0%	27 คน 100.0%	27 คน 100.0%	27 คน 100.0%	27 คน 100.0%	27 คน 100.0%	27 คน 100.0%	27 คน 100.0%

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยในภาพรวมแสดงให้เห็นว่าทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัยกลุ่มนี้อยู่ในระดับดี แต่เมื่อพิจารณาลงไปรายทักษะแล้วจะสะท้อนให้เห็นว่าเด็กกลุ่มนี้ ควรให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมกลุ่มทักษะกำกับตนเอง (Self-regulatory Skills) ซึ่งเป็นประเด็นท้าทายให้ครูจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาทักษะสมอง (EF) ให้แก่เด็กกลุ่มนี้ในปีการศึกษา 2568 ต่อไป

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่ดำได้เคยวิจัยการประเมินทักษะสมองในเด็กปฐมวัยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่ดำ ปีการศึกษา 2566 พบว่าภาพรวมเด็กปฐมวัยส่วนมากมีทักษะทางสมองอยู่ในระดับดีมาก (ร้อยละ 48.7) รองลงมาอยู่ในระดับดี (ร้อยละ 44.0) และอยู่ในระดับที่ควรพัฒนาอย่างยิ่ง (ร้อยละ 8.0) ทักษะทางสมองที่ควรพัฒนาและส่งเสริมให้แก่เด็กปฐมวัยกลุ่มนี้ คือ กลุ่มทักษะกำกับตนเอง (สัญลักษณ์ วงกุ่ม, สุนัข, พินน้ำเย็น และคณะ, 2567)

ผลการวิจัยทักษะสมอง (EF) ของเด็กปฐมวัยกลุ่มนี้ ปีการศึกษา 2567 ส่วนมากอยู่ในระดับดี ซึ่งแตกต่างจากปีการศึกษา 2566 ซึ่งภาพรวมส่วนใหญ่อยู่ในระดับดีมาก ครูต้องให้ความสำคัญต่อการพัฒนากลุ่มทักษะกำกับตนเองในเด็กปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแห่งนี้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

ผลจากการวิจัยนี้ควรส่งเสริมหรือจัดประสบการณ์ที่ช่วยพัฒนาทักษะการติดตามประเมินตนเอง (Self-Monitoring) เพื่อเสริมสร้างให้เด็กมีพัฒนาการด้านนี้ให้ดีขึ้น ควรจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กมีความสามารถบอกสถานการณ์ต่อไปนี้ได้ เช่น บอกความรู้สึกของตนเองว่าวันนี้หรือขณะนี้รู้สึกอย่างไร บอกได้ว่าตนเองพอใจหรือไม่พอใจกับงานที่ทำ บอกและรู้ตนเองว่าต้องแก้ไขปรับปรุงงานที่ทำอย่างไร บอกได้ว่าตนเองเข้าใจหรือไม่เข้าใจเรื่องใด บอกได้ว่าตนเองทำสิ่งใดได้และยังทำสิ่งใดไม่ได้ บอกความรู้สึกหรือความคิดเห็นต่อเรื่องที่เรียนหรือกิจกรรมหรือสถานการณ์ที่เกิดขึ้นได้ บอกได้ว่าสิ่งที่ตนเองลงมือทำไปนั้นมีผลต่อตนเองอย่างไร เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิเคราะห์ผลการประเมินทักษะสมอง (EF) มากกว่า 1 ครั้งต่อปีการศึกษา เพื่อใช้ประโยชน์ในการเปรียบเทียบพัฒนาการทักษะสมอง (EF) ซึ่งจะเป็นประโยชน์เป็นข้อมูลสะท้อนพัฒนาการของเด็กเป็นรายบุคคลอันจะเป็นประโยชน์ต่อครู ผู้ดูแลเด็ก รวมทั้งผู้ปกครองในการส่งเสริมพัฒนาทักษะสมอง (EF) ของเด็กแต่ละคนอีกด้วย

กิตติกรรมประกาศ

คณะผู้วิจัยขอขอบคุณ สถาบัน RLG (รักลูก เลิร์นนิ่ง กรุ๊ป) ผู้พัฒนาและสร้าง “แบบสังเกตพฤติกรรมทักษะสมอง EF ของเด็กปฐมวัย (วัย 3-6 ปี) ตามแนวทางการจัดประสบการณ์ใน EF Guideline” ซึ่งเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ ได้อนุญาตให้ใช้แบบสังเกตดังกล่าวเป็นเครื่องมือวิจัยครั้งนี้

ขอบคุณโรงพยาบาลแม่ลาว จังหวัดเชียงราย อนุเคราะห์บุคลากรในการช่วยส่งเสริมและขับเคลื่อน Executive Functions หรือ EF ในเด็กปฐมวัยของอำเภอแม่ลาว จังหวัดเชียงราย

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี**. กรุงเทพฯ :

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

ประเสริฐ ผลิตผลการพิมพ์. (2561). **เลี้ยงลูกอย่างไรให้ได้ EF**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แพรวเพื่อนเด็ก.

ธัญลักษณ์ วงกุ่ม, สุเวช พิมน้ำเย็น และคณะ. (2567). **การประเมินทักษะสมองในเด็กปฐมวัย**

ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กองค์การบริหารส่วนตำบลปากอ่ำ จังหวัดเชียงราย ปีการศึกษา

2566. ใน “วารสารสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ นอร์ทเทิร์นวิจัย ครั้งที่ 10

“ขับเคลื่อนเศรษฐกิจ ด้วยภูมิปัญญาท้องถิ่น”. 25 พฤษภาคม 2567. หน้า 1191-1201.

สถาบัน RLG. (2566). เครื่องมือประเมินวัดค่าทักษะสมอง EF 9 ด้าน สำหรับเด็กปฐมวัย EF Behaviors Assessment for Preschool. [ออนไลน์].

เข้าถึงได้จาก : <https://cri-ef-bap.glide.page/> (วันที่ค้นข้อมูล : 20 กุมภาพันธ์ 2567)

สุภาวดี หาญเมธี. (2559). พัฒนาทักษะสมอง EF ด้านการอ่าน. กรุงเทพฯ : บริษัท ไอดีเอส ดิจิตอลพริ้นท์ จำกัด.

สุภาวดี หาญเมธี. (2564). EF ทักษะสมองเพื่อยุ่รอดและสำเร็จได้ในโลกที่แปรปรวน. กรุงเทพฯ : บริษัท โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์ (1987) จำกัด.

วิทยาลัยนอร์ทเทิร์น

วิทยาลัยนอร์ทเทิร์นตาก
เลขที่ 888 หมู่ที่ 2 ถนนพหลโยธิน
ตำบลหนองบัวไต้ อำเภอเมือง จังหวัดตาก 63000